

ဘဒ္ဒန္တကမ္မမဟာရိဋ္ဌဥပတိဿဇေယျ

ဝရပဏ္ဍိတေနကတာ

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိ

နှင့်

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(ရန်ကုန်)

ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်

မဟာသိမ်တော်ကြီးပရိယတ္တိစာသင်တိုက်

ပဓာနနာယကဆရာတော်

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ဘဒ္ဒန္တကမ္မမာရဇေယျ

(စိစဉ်ရေးသား ထုတ်နုတ် တင်ပြအပ်သော)

- ❖ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနိဿယ
- ❖ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂတို့၏ ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်
- ❖ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂအဆိုအမိန့်များကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမှ ပြန်လည်စိစစ်ချက်များ
- ❖ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာ (မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး)

သာသနာတော်လွန်ကဲသော ပြန့်ပွားရေးစီမံခန့်ခွဲမှု
သုတေသနစာကြည့်တိုက်သို့ အနှစ် ၇၄
(၇၄ မေ ၁၀၇၅ ခုနှစ်) မှ လွှဲပြောင်းပို့ချခြင်း ဖြစ်သည်။
သပ္ပဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇိနာတိ -

-----သို့

ဓမ္မဒါနပြုပါသည်။

အရှင်ကုမာရ

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(ရန်ကုန်)

ဘဒ္ဒန္တရဟန္တမဟာရိဋ္ဌဥပတိဿထေရ်
စီရင်ရေးသားတော်မူသော

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိ

နှင့်

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ် (ရန်ကုန်)
ဒုတိယပါမောက္ခချုပ် နှင့် မော်ကွန်းထိန်း၊
မဟာသိမ်တော်ကြီး ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်
ပဓာနနာယကဆရာတော်

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ဘဒ္ဒန္တကုမာရထေရ်

(စီစဉ်ရေးသား၊ ထုတ်နှုတ်တင်ပြအပ်သော)

- = ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနိဿယ
- = ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့်ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂတို့၏ ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန်နှိုင်းယှဉ်ချက်
- = ဝိမုတ္တိမဂ္ဂအဆိုအမိန့်များကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမှ ပြန်လည်စိစစ်ချက်များ
- = ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာ (မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး)

ဘဒ္ဒန္တရဟန္တမဟာရိဋ္ဌဥပတိဿတ္ထေရ
ဝရပဏ္ဍိတေန ကတော

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေါ

(၁၉၆၃)

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
ဘဒ္ဒန္တကုမာရထေရ်

နှင့်

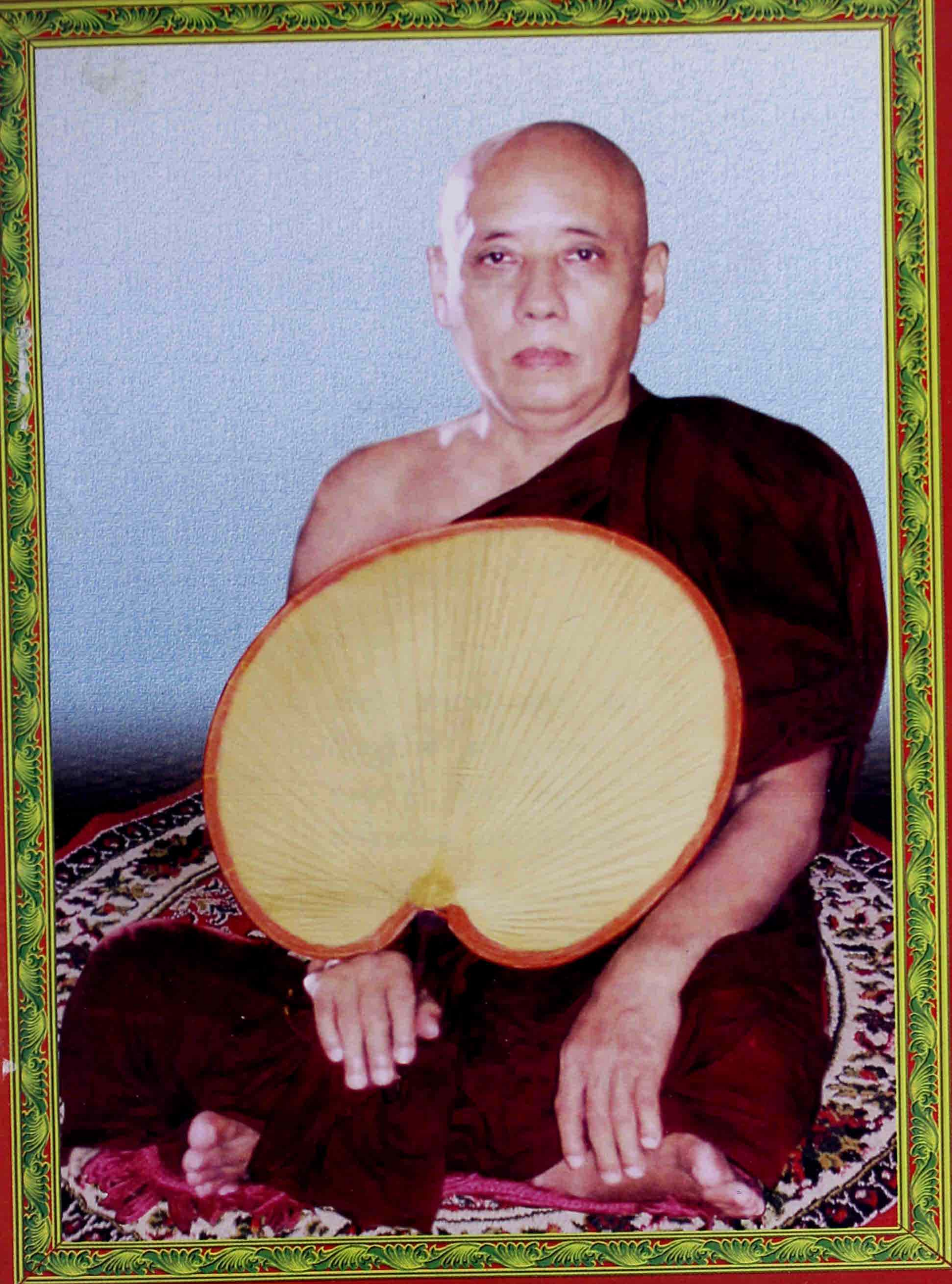
ကျော်လွှိုင်

ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး၊ မဟာဝိဇ္ဇာ (သက္ကတ)
စီရင်တည်းဖြတ်သည်။

သာသနာ-၂၅၅၂၊

ကော-၁၃၇၀၊

ခရစ်-၂၀၀၈၊

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တကုမာရ

ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်၊ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(ရန်ကုန်)

ပဓာနနာယကဆရာတော်

မဟာသိမ်တော်ကြီးပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊ ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်း

အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မပေါ်ခင် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ မဟာအရိဋ္ဌ ဥပတိဿထေရ် စီရင်ခဲ့သော ဝိမုတ္တိမဂ်ကျမ်းလည်း ရှိခဲ့သည်။ ၎င်းကျမ်းသည် အခဏ်းပေါင်း ၁၃-ခဏ်းရှိသည်။

ထိုဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းသည်—

သီလံ သမာဓိ ပညာ စ၊

ဝိမုတ္တိ စ အနုတ္တရာ။

အနုဗုဒ္ဓါ ဣမေ ဓမ္မာ၊

ဂေါတမေန ယသဿိနာ။

ဟူသော ဂါထာကို ခေါင်းစဉ်၍ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ ဝိမုတ္တိတို့ကို ဝေဖန်ဖော်ပြထားလေသည်။ အပိုင်းပေါင်း ၁၃-ပိုင်းရှိရာ အပိုင်းကို ကဏ္ဍ ဟူ၍မသုံးပဲ “ပဌမော နိဒါနကဏ္ဍော၊ ဒုတိယော သီလကဏ္ဍော၊ တတိယော ကဏ္ဍော” စသည်ဖြင့် သုံးနှုန်းဖော်ပြထားသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နှင့် ဝိမုတ္တိမဂ် ကွဲလွဲချက်တို့ကိုလည်း တိုက်ဆိုင်၍ လေ့လာကြည့်ရှုသင့်ပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပဌမအုပ် စာမျက်နှာ ၈-၌ “အညေ ပန သီရဋ္ဌော သီလက္ခော၊ သီတလဋ္ဌော သီလနက္ခောတိ ဧဝမာဒိနာပိ နယေနတ္ထ အတ္ထံ ဝဏ္ဏယန္တိ”ဟူ၍ ထုတ်ပြထားရာ ဝိမုတ္တိမဂ်ကျမ်း ဒုတိယကဏ္ဍ၌ “ကိမတ္ထံ သီလံ သီတလတ္ထံ၊ သေဋ္ဌဋ္ဌံ၊ သီလနဋ္ဌံ၊ သဘာဝဋ္ဌံ၊ သုခဒုက္ခဘာဝ-သမ္ပယုတ္တဋ္ဌံ၊ သီရဋ္ဌံ၊ ပတိဋ္ဌဋ္ဌံ” ဟု လာရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ “အညေ”အရ ဝိမုတ္တိမဂ် ဆရာဖြစ်ကြောင်း သိသာသည်။

(ဃ)

နိဒါန်း

သီလအပြားကိုပြရာ၌ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ သီလသည် မိမိ၏ သီလန လက္ခဏာအားဖြင့် ၁-ပါး၊ စာရိတ္တဝါရိတ္တအားဖြင့် ၂-ပါး၊ ဟိန၊ မဇ္ဈိမ၊ ပဏီတအားဖြင့် ၃-ပါး၊ ဟာနဘာဂိယ ဌိတိဘာဂိယ ဝိသေသဘာဂိယ နိဗ္ဗေဒဘာဂိယ အားဖြင့် ၄-ပါး၊ ပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလ စသည်တို့၏ အစွမ်း အားဖြင့် ၅-ပါးအပြားရှိကြောင်း ဖွင့်ပြသည်။ ဝိမုတ္တိမဂ် ဒုတိယကမ္မ၌မူကား ကတိဝိဓံ သီလံ တိဝိဓံ ကုသလံ သီလံ၊ အကုသလံ သီလံ၊ အဗျာကတံ သီလန္တိ၊ ကာယိကံ၊ ဝါစသိကံ၊ မာနသိကန္တိပိ-ဟု ၃-မျိုး ၂-နည်းပြားကြောင်း ဖော်ပြသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဓုတင်ဆောက်တည်ခင်း ၅၉-၌ ဂဟပတိဒါနစီဝရံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ပံသုကူလိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ-ဟု ဖော်ပြထားရာ ဝိမုတ္တိမဂ် တတိယကမ္မ သီဟိုဠ်မူ စာမျက်နှာ ၅-၌ ဂဟပတိဒါနံ စီဝရံ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ ပံသုကူလံ သမာဒိယာမိ-ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းနှင့် ဝိမုတ္တိမဂ်ကျမ်းတို့ ကွဲလွဲ ချက်ကို ခပ်များများ တွေ့ရပေသည်။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မဟာစည်ဆရာ တော်ဘုရားလည်း စိစစ်ထားပြီးသား ရှိလေသည်။ ၎င်းကျမ်းကို သီဟိုဠ်သား ရဟန်းတော် အရှင်သောမနှင့် အရှင်ခေမိန္ဒတို့က အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ခဲ့ကြ သည်။ ဖော်ပြပါ ဝိမုတ္တိမဂ်ကျမ်းကို စာရေးသူ သီဟိုဠ်အက္ခရာမှပြန်၍ ဗုဒ္ဓ သာသနာအဖွဲ့သို့ ပို့ပေးထားပြီးဖြစ်ရာ စာအုပ်ဖြစ်ရာ တစ်ချိန်တွင် သုတေသီ တို့ လိုအပ်သလို တိုက်ဆိုင် ကြည့်ရှုနိုင်လေသည်။

(မဟာဝိသုတာရာမ သာသနာဝင်
စာမျက်နှာ-၁၄)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်း စာမူဖြစ်ပေါ်လာပုံ

တစ်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်၏ မော်ကွန်းထိန်းဆရာတော် လည်းဖြစ်၊ မဟာသိမ်တော်ကြီး ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်ကြီး၏ ဦးစီးပဓာနနာယကဆရာတော်လည်း ဖြစ်တော်မူသော အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တကုမာရဆရာတော်က —

“ဆရာ . . . ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းဆိုတာ ရှိတယ်”

“တပည့်တော် သိပါတယ်ဘုရား”

“သိရင် လုပ်စမ်းပါ။ ဘုန်းကြီးဆီမှာ ပါဠိရှိတယ်”

“ဒီလိုဆိုရင် တက္ကသိုလ်စာကြည့်တိုက်မှာရှိတဲ့ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ကို ငှားပြီး တပည့်တော် တိုက်ဆိုင် တည်းဖြတ်ပေးပါမယ်ဘုရား”

“ဒါဖြင့် ဘုန်းကြီးကို ခဏငှားပါ”

ဟု မိန့်တော်မူပြီး၊ နောက်ရက် မကြာမတင်မှာပင် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂစာမူ ပေးလာပါသည်။ ပခုက္ကူအရှင်ကေလာသ ကူးယူထားသော မူဖြစ်ပါသည်။ စာမူရသောအခါ အတော်အံ့ဩသွားပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ကျမ်းပမာဏ သေးငယ်နေ၍ ဖြစ်ပါသည်။ စုံမစုံရဲ့လား? ဟုလည်း သံသယဖြစ်မိပါသည်။ မိမိဖတ်ရှု လေ့လာထားချက်အရ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၏ ပါဠိမူရင်းမှာ ပျောက်နေသည်။ ပါမောက္ခဗပတ်၏ “ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာချက်” စာတမ်းကို အခြေခံ၍ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကို သီဟိုဠ်အက္ခရာဖြင့် ရေးထားသည်ဟု သိထားသည်။ ဗပတ်၏ကျမ်းကို၎င်း၊ ထိုကျမ်းကို အခြေခံ၍ ရေးသားစီရင်ထားသော သီဟိုဠ်မူ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကို၎င်း မတွေ့ဖူးသေးချေ။

(၈)

နိဒါန်း

ထို့ကြောင့် မိမိငှားရမ်းထားသော ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ-အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်နှင့် တိုက်ဆိုင် ကြည့်ရှုသောအခါ အခန်းအားလုံးကား တူပါ၏။ အကြောင်းအရာ မှာကား အလွန်တရာ နည်းပါးနေပါသည်။

ဤအတောအတွင်းမှာပင် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းအကြောင်းနှင့် ကျမ်းပြု ဆရာ အရဟန္တဥပတိဿနှင့် တရုတ်ဘာသာပြန်ဆရာ တိပိဋကသံဃပါလ အကြောင်းကို၎င်း၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ဆရာများဖြစ်ကြသည့် ဂျပန်ရဟန်း တော်-အေဟရ၊ သီဟိုဠ်ရဟန်းတော် သောမထေရနှင့် ခေမိန္ဒထေရတို့ အကြောင်းကို ဆောင်းပါးရေးသား၍ မဏိဇောတမဂ္ဂဇင်းသို့ ပို့လိုက်ပါသည်။ (ယခု ဤစာအုပ်တွင် ဤဆောင်းပါးသုံးပုဒ်ကို ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားပါ သည်)

၁၃၆၇-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၆-ရက်၊ ၂၀၀၅-ခု၊ နိုဝင်ဘာလ ၆-ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့မှစ၍ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ-အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ကျမ်းကို မြန်မာပြန် ပါသည်။ ဤမြန်မာပြန်ကို ယခုအခါ “ဓမ္မဝီရီ”စာစောင်၌ အပတ်စဉ် ဖော်ပြလျက်ရှိပါသည်။

မော်ကွန်းထိန်းဆရာတော်၏ ဆန္ဒကို ဖြည့်ဆည်းပေးသောအားဖြင့် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိကိုလည်း တိုက်ဆိုင် တည်းဖြတ်ပါသည်။ လိုအပ်ရာနေရာ၌ ကျမ်းညွှန်းများ ပြပါသည်။ အိန္ဒိယပြည်၊ ပူနားရှိ ဖာဂူဆန်ကောလိပ်မှ ပါဠိ ပါမောက္ခ ဗပတ်၊ ၁၉၃၇-ခုနှစ်က ပြုစု ထုတ်ဝေသော “ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့်ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ- နှိုင်းယှဉ်လေ့လာချက်”စာအုပ်ကို မတွေ့ရသေးရကား အိန္ဒိယပြည်မှာ ပညာ တော်သင်အဖြစ် ရောက်နေသော ရန်ကုန်မြို့ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိ သာသနာ့ တက္ကသိုလ်၊ ပိဋကတ်ဆိုင်ရာပါဠိစာပေဌာနမှဆရာတော်လေး ဦးကေတု ရှိနေရာ ရန်ကုန်မြို့ ပိဋကတ်ဆိုင်ရာ အင်္ဂလိပ်စာပေဌာနမှ သီဟိုဠ်ပြန် ဆရာတော်ဦးဥတ္တမကို အပူကပ်ပြီး အိန္ဒိယရှိ ဦးကေတုထံ စာရေးပြီး မှာပေးဖို့ လျှောက်ရပါတော့သည်။ ဦးဥတ္တမ၏ ဆောင်ရွက်ပေးမှုကြောင့် မော်ကွန်းထိန်းဆရာတော် အိန္ဒိယပြည်သို့ကြွ၍ လေ့လာသင့်ရာ တက္ကသိုလ်

များကို လေ့လာပြီး ပြန်ကြွအလာတွင် ဗပတ်ရေးသောစာအုပ် ပါလာပါသည်။ ဤစာအုပ်ရသောအခါ မိမိ၏ ဘာသာပြန်လုပ်ငန်းလည်း အဆင်ပြေသွားရုံမျှမက ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိကို တည်းဖြတ်ရာတွင်လည်း များစွာ အထောက်အကူရပါသည်။ ဘက်စုံအဆင်ပြေဖို့ ဖြစ်လာပြန်သည်ကား ဆရာတော်ဦးကုမာရထံမှ “ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ” သီဟိုဠ်ပါဠိစာအုပ် ရလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုစာအုပ်ကို ၁၉၆၃-ခုနှစ်က ပုံနှိပ်ပါသည်။ ထိုစာအုပ်တွင် အောက်ခြေမှတ်ချက်သော်၎င်း၊ ကျမ်းညွှန်းသော်၎င်း ဘာတစ်ခုမျှ မပါပါ။ ဆရာတော်ဦးကေလာသ ကူးယူထားသောစာမူ မှန် မမှန်၊ အကျအပေါက် ပါ မပါတိုက်ဆိုင်ခွင့်ရသည့် အမြတ်ထွက်ပါသည်။

သို့နှင့် မိမိက တတ်စွမ်းသလောက် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ပိဋကပါဠိအဋ္ဌကထာ ကျမ်းညွှန်းများ ရှာဖွေထည့်သွင်း၍၎င်း၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်မူထဲမှ တွေ့ရသော အထောက်အကိုးများကို ဖော်ပြ၍၎င်း၊ ဗပတ်၏စာအုပ်မှ တွေ့ရသော အကိုးသာဓကများကို၎င်း၊ ထိုကျမ်းကဖော်ပြသော ပါဠိနှင့် ကွဲပြားသည်တို့ကို၎င်း ဖော်ပြ၍ တည်းဖြတ်ပြီးသောအခါ မော်ကွန်းထိန်းဆရာတော်ထံ ဆက်ကပ်ပါသည်။ ဆရာတော်ကလည်း ထပ်မံ၍ အကိုးအထောက်အထားများ ရှာဖွေဖော်ပြပါသည်။ မိမိတို့ နှစ်ဦးသား၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြင့် တည်းဖြတ်ပြီးသော “ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ” ဤစာမူကို ပုံနှိပ်၍ သုတေသနသုံးအဖြစ် ဖြန့်ဝေလှူဒါန်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်တွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ညွှန်းထားသော ကျမ်းကိုးများမှာ—

POF = The Path of Freedom- Vimuttimagga of the Arahant Upatissa.
Translated into Chinese (Gedatsu D: Ron)
by
Tipitaka Sanghapāla of Funam

(၉)

နိဒါန်း

Transleted from the Chinese

by

The Rev. N.R.M. Ehara, Soma Thera and
Kheminda Thera.

Published by Dr. D Roland D. Weerasuria,
Colombo & Ceylon, 1961

Vapat = VIMUTTIMAGGA AND
VISUDDHIMAGGA
A COMPARATIVE STUDY.

by

P.V. Vapat, Poona, 1937 တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ နှင့် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ

ဗုဒ္ဓစာပေသမိုင်း၌ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-ဟူ၍ ရှိသကဲ့သို့ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ ဟူ၍ လည်း ရှိသေးသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကို လူသိများသော်လည်း ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကိုမူ သိသူ နည်းပါသည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ လောက၌ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်း အကြောင်းကို မသိသလောက် ရှိပါသည်။ ဤသို့ လူသိနည်းသော ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းအကြောင်းကို တင်ပြရန် အားထုတ်ထားပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဟူသည် “စင်ကြယ်သောလမ်းစဉ်”ဖြစ်၍ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကမူ “လွတ်မြောက်ရာလမ်းစဉ်”ဟု အဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။ အမည်ပင် ကွဲစေကာမူ နှစ်ကျမ်းလုံးသည် နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရာလမ်းစဉ်ကိုသာ ဖော်ပြထားပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းက သံယုတ္တနိကာယ် သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်လာ ဇောသုတ် (သံယုတ္တ၊ ပ။ ၁၃)ကို အခြေခံပြီး—

* သီလေ ပတိဌာယ နရော သပညော၊

စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံ။

အာတာပိ နိပကော ဘိက္ခု၊

သော ဣမံ ဝိဇ္ဇယေ ဇဋ္ဌံ။

“ပညာရှိသော ပြင်းစွာအားထုတ်သော ရင့်ကျက်သော ရဟန်းသည် သီလ၌တည်၍ စိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပညာကိုလည်းကောင်း ပွားများ သည်ရှိသော်— ဤဖွဲ့ယှက်တတ်သော တဏှာကို ဖြေရှင်းနိုင်ရာ၏” ဟု သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာကို အဦးမူ၍ ဆိုပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကလည်း ဒီဃနိကာယ်၊ မဟာဝဂ္ဂကျမ်း၊ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ် (ဒီ၊ ၂။ ၉၂) အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ စတုတ္ထနိပါတ်၊ အနုဗုဒ္ဓသုတ် (အံ၊ ၁။ ၃၀၈)ကို အခြေခံပြီး—

* သီလံ သမာဓိ ပညာ စ၊

ဝိမုတ္တိ စ အနုတ္တရာ။

အနုဗုဒ္ဓါ ဣမေ ဓမ္မာ၊

ဂေါတမေန ယသဿိနာ။

“သီလ သမာဓိ ပညာ

မြတ်သော လွတ်မြောက်ရာ

ဤတရားတို့ကို ကျော်စောသော ဂေါတမသည်

အစဉ်အတိုင်း သိမြင်တော်မူ၏”

ဟု သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ ဝိမုတ္တိတို့ကို အဦးမူ၍ ဆိုပါသည်။

(ည)

နိဒါန်း

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းရော ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းပါ နှစ်ကျမ်းလုံးသည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာကို အခြေခံ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ရာရောက်ကြောင်း နည်းလမ်း ကောင်းများကို ညွှန်ပြရာ၌ အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းက ကျယ်၍ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကမူ ကျဉ်းပါသည်။

လွတ်မြောက်ရာအမှန် မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို ရစေ ရောက်စေနိုင်သော နည်းလမ်းကောင်းကို ညွှန်ပြထားကြသည့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၊ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်း တို့ကို ပြုစုတော်မူခဲ့ကြသည့် ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်အကြောင်းတို့ကို ရှေးဦးစွာ သိထားသင့်သည်ဟု ယူဆမိပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းပြုဆရာ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းကို ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ ပြုစုပါသည်။ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓ ဃောသကို ဗုဒ္ဓမတည = ဘုရားအလိုတော်ကို သိသူ-ဟု မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓ သာသနာ့သမိုင်း၌ ထင်ရှားပါသည်။ သို့သော် - ဗုဒ္ဓအစ၊ ဗုဒ္ဓအလယ်၊ ဗုဒ္ဓအဆုံး၊ ဗုဒ္ဓ-သုံးလုံးတွင် အလယ်ဗုဒ္ဓဖြစ်သည့် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာတို့ အသိနည်းကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် မဟာဝံသ (အခန်း ၃၇ = စူဠဝံသ) ကျမ်းနှင့် ဗုဒ္ဓဃောသပုပ္ဖတ္တိကထာတို့ကို အခြေခံ၍ တင်ပြသွားပါမည်။

မဟာဝံသ = စူဠဝံသကျမ်း (အခန်း-၃၇၊ ဂါထာ၊ ၂၁၅-၂၄၆)၌ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသအကြောင်း ဖော်ပြထားချက်မှ လိုရင်းကို တင်ပြပါမည်။

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် ဗောဓိမဏ္ဍိုင်အနီး၌ မွေးဖွားသော ပုဏ္ဏားလုလင် ဖြစ်သည်။ ဝိဇ္ဇာသိပ္ပံ အတတ်အားလုံး တတ်ကျွမ်းသည်။ ဝေဒသုံးကျမ်းတို့၌ ကမ်းတစ်ဖက်ရောက် တတ်မြောက်၏။ ဝါဒဟူသမျှ၌ ရဲရင့်ရကား ဇမ္ဗူဒီပါ၌ လှည့်လည်၍ ဝါဒပြိုင်ရာ ကျောင်းတစ်ကျောင်းသို့

ရောက်သွားသည်။ ညအခါ၌ ပတုလိကျမ်းကို ရွတ်ဆို၏။ ဤရွတ်ဆိုသံကို ကြားရသော အရှင်ရေဝတသည် 'ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ပညာကြီး၏။ ဆုံးမသင့်၏'ဟု သိ၍ 'မြည်းသံဖြင့် အော်နေသူကား မည်သူနည်း'ဟု မေး၏။ 'မြည်းသံ၏ အနက်ကို သိပါသလား? ဟု မေးလာရာ မထေရ်က 'ငါသိ၏' ဟုဖြေပြီး ထိုဝါဒကို ဖွင့်ပြ၏။ ဆန့်ကျင်သည်ကိုလည်း ရှင်းပြ၏။ မထေရ်၏ ဝါဒကို ဟောပြရန် တောင်းပန်ရာ မထေရ်က အဘိဓမ္မာကို ဟောပြသည်။ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုမသိ၍ မထေရ်ကိုတောင်းပန်ရာ မထေရ်က 'ရဟန်းပြု၍ သင်လော့'ဟု ဆိုသဖြင့် ရဟန်းပြု၍ ပိဋကကို သင်ယူ၏။ ဤပိဋကသည် 'တစ်ကြောင်းတည်းသောလမ်းတည်း' ဟုလည်း ယုံကြည်၏။ ဘုရား၏ အသံတော်ကဲ့သို့သော အသံရှိသောကြောင့် သူ့ကို 'ဗုဒ္ဓဃောသ' ဟု ခေါ်ကြကုန်၏။

ထို့ကျောင်း၌ သင်ယူနေစဉ် ဉာဏောဒယကျမ်းနှင့် ဓမ္မသင်္ဂဏီအဖွင့် အဋ္ဌသာလိနီတို့ကို ပြုစု၏။ ပရိတ္တအဋ္ဌကထာကို ပြုစုရန် အားထုတ်နေစဉ် အရှင်ရေဝတက ရှင်ဗုဒ္ဓဃောသကို "ဤဇမ္ဗူဒီပါ၌ ပိဋကပါဠိမျှသာ ရှိသေး၏။ အဋ္ဌကထာမရှိ၊ အာစရိယဝါဒမရှိ၊ သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာတို့သည် စင်ကြယ်၏။ ရှင်မဟိန္ဒ ဆောင်ခဲ့သည်လည်း ဖြစ်၏။ ဘုရားဟောကဲ့သို့ သင်္ဂါယနာသုံးတန် တင်အပ်၏။ ရှင်သာရိပုတ္တရာစသည်တို့၏ ပို့ချစဉ်ကို ပြထား၏။ ထို့ကြောင့် သီဟိုဠ်သို့သွား၍ အဋ္ဌကထာတို့ကို သင်ယူပြီးလျှင် လောကသတ္တဝါသား အားလုံးအတွက် မဂဓဘာသာ ပြန်ဆိုလော့"ဟု တိုက်တွန်း၏။

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် မဟာနာမမင်း (ခရစ်နှစ် ၄-ရာစု) လက်ထက်တွင် သီဟိုဠ်သို့ ရောက်သည်။ သီဟိုဠ်သို့ရောက်သော် မဟာ ဝိဟာရကျောင်းတိုက်သို့သွား၍ သံဃပါလထေရ်ထံ၌ သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာ ကိုလည်းကောင်း၊ ထေရဝါဒမှန်သမျှကိုလည်းကောင်း သင်ယူ၏။ အရှင် သည် သံဃာကိုစည်းဝေး၍ "အဋ္ဌကထာများကို မဂဓဘာသာသို့ပြန်ရန် ပေးသနားပါ"ဟု တောင်း၏။ သံဃာက စမ်းသပ်သောအားဖြင့် 'သီလေ ပတိဋ္ဌာယ'ချီ ဂါထာနှစ်ပုဒ်ပေး၍ ဖွင့်ဆိုခိုင်း၏။

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် ပိဋကတ်သုံးပုံနှင့်တကွ အဋ္ဌကထာတို့ကို မွေ့နှောက်၍ ‘ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ’ကျမ်းကို ပြုစု၏။ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ၏ ပညာ ဉာဏ်စွမ်း ထင်ရှားစေရန်အတွက် ပြုပြီးသောကျမ်းကို နတ်တို့က ဝှက်ထား ၏။ ဒုတိယအကြိမ် ပြုစု၏။ နတ်တို့က ဝှက်ထားပြန်၏။ တတိယအကြိမ် ပြုပြီးသောအခါ နတ်တို့က ဝှက်ထားသမျှ ပေးလာ၏။ မူသုံးခုကို ရဟန်း တော်များ ဖတ်ရှုရာ အနက်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရှေ့နောက် အစဉ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထေရဝါဒနှင့်လည်းကောင်း၊ ပါဠိတော်နှင့် လည်းကောင်း ပုဒ်တစ်ပုဒ်၊ ဗျည်းတစ်လုံးမျှ ကွဲပြားခြင်း မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် မဟာဝိဟာရသံဃာတို့က ကျေနပ်၍ သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာများကို ပေးပါတော့ သည်။ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် မဂဓဘာသာသို့ ပြန်ဆိုပါသည်။ အားလုံးကို ဘုရားဟော ပါဠိတော်ကဲ့သို့ပင် အရေးထားကြပါသည်။ ကိစ္စ ပြီးသောအခါ မဟာဗောဓိကိုဖူးရန် ဇမ္ဗူဒီပါသို့ ကြွတော်မူ၏။

မဟာဝံသကျမ်းက ဗောဓိမဏ္ဍိုင်အနီးက ဗြာဟ္မဏလုလင်-ဟု ဆို သော်လည်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း နိဂုံး၌ မောရဏ္ဍခေဋက-ဟု ဆိုထားသဖြင့် အိန္ဒိယပြည်တောင်ပိုင်း မောရဏ္ဍရွာသားဟု ယူဆကြသည်လည်း ရှိပါ သည်။ ဤသို့ ယူဆခြင်းသည်လည်း ဖြစ်နိုင်ခြေ ရှိပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသသည် အဋ္ဌကထာကျမ်းများကို ပြုစုသော အခါ အဓမ္မကအဋ္ဌကထာ၊ ကုရုန္တိအဋ္ဌကထာ အဆိုတို့ကိုလည်း ဖော်ပြထား ရာ ထိုအဋ္ဌကထာများမှာ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းမှ အဋ္ဌကထာများ ဖြစ်သော ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓယောသုပ္ပတ္တိကျမ်းကဆိုသော ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ အကြောင်း လည်း ရှိပါသေးသည်။ ဤအဆို၏ အကျဉ်းချုပ်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

“ဂယာရှိ ဗောဓိပင်အနီး၌ ယောသမြို့စား၏ ပုရောဟိတ်

ကေသိနှင့် ကေသိနီတို့၏သား ယောသဖြစ်၏။ ထိုယောသသည် သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာများကို မဂဓပြန်ရန်အတွက် ယောသ နတ်သား ဘဝမှ စုတေလာသူ ဖြစ်သည်။ ဝေဒကျမ်းတို့၌ ကျမ်းကျင်သည်။

တစ်ခါသော် ကေသိ၏အိမ်သို့ မထေရ် ဆွမ်းစားကြွသည် ရှိသော် ယောသ၏နေရာကို မထေရ်အား ပေး၏။ ယောသ တွေ့ရလေလျှင် အလွန်စိတ်ဆိုး၍ ဆဲဆို၏။ ဝေဒကို သိ မသိ မထေရ်ကို မေးသည်။ မထေရ်က ဝေဒကို ရွတ်ဆိုပြသည်။ ယောသက မထေရ်၏ဝါဒကို မေးသည်။ မထေရ်က အဘိဓမ္မာထဲမှ ကုသလတိက်ကို ဟောပြသည်။ ယောသမသိ၍ ရဟန်းပြုပြီး ပိဋကကို သင်ယူသည်။ ‘ဗုဒ္ဓယောသ’ဟု အမည်ပေးကြသည်။

တစ်နေ့သ၌ ယောသစိတ်ထဲမှာ ပြဿနာပေါ်လာသည်။ ‘ဗုဒ္ဓ ဒေသနာကို သူနှင့် သူ့ဆရာ မည်သူက ပိုနားလည်သနည်း? ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ရဟန္တာဖြစ်သော ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာက သူ့စိတ် အကြံကိုသိပြီး မောင်းမဲပြစ်တင်ကာ တောင်းပန်ခိုင်းသည်။ ယောသ ထိတ်လန့်သွားပြီး တောင်းပန်သည်။ အပြစ်ပြေရန်အတွက် သီဟိုဠ် သို့သွား၍ အဋ္ဌကထာများကို သီဟိုဠ်ဘာသာမှ မဂဓဘာသာ ပြန်ရမည်ဟု တာဝန်ပေးသည်။ သီဟိုဠ်သို့မသွားခင် ဖခင်ကို တိုက်ခန်းထဲထည့် သော့ခတ်ပြီး တရားဟောသည်။ သုံးရက်ရှိသော အခါ ဖခင် အကျွတ်တရားရသည်။ ရတနာသုံးပါး ဆည်းကပ်သူ ဖြစ်လာသည်။ ထိုအခါကျမှ တံခါးဖွင့်ပေးသည်။ ဖခင်ကိုလည်း တောင်းပန်သည်။ ဖခင် သောတာပန်တည်သည်။

ဤကိစ္စပြီးသောအခါ သီဟိုဠ် သွားသည်။ ထိုနေ့မှာပင် ရှင်ဗုဒ္ဓ ဒတ္တလည်း သီဟိုဠ်မှ ဇမ္ဗူဒီပါသို့ သင်္ဘောစီးလာသည်။ သင်္ဘော နှစ်စင်း ဆုံကြသောအခါ ရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တက “အဋ္ဌကထာများကို ဘာသာ ပြန်ရန် သွားခဲ့ပါသော်လည်း ဇိနာလင်္ကာရ၊ ဗုဒ္ဓဝံသ၊ ဗောဓိဝံသ- တို့ကိုသာ ပြုနိုင်ခဲ့သည်။

(ဗ)

နိဒါန်း

“အရှင်သာ ပြီးဆုံးအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါ” ဟု တိုက်တွန်းပြီး မျက်စိနာလျှင်၊ ကျောအောင့်လျှင် သွေး၍လိမ်းရန် ဖန်ခါးသီးနှင့် ဆေးကျောက်ပြင်ကိုလည်းကောင်း၊ ကညစ်ကိုလည်းကောင်း ပေးလိုက်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဃောသသည် ဒွိဇဋ္ဌာန၌ ရပ်နားနေစဉ် ရေခပ်လာသော မိန်းမနှစ်ယောက်တို့ ရေအိုးကွဲသည့်ကိစ္စနှင့် ခိုက်ရန်ဖြစ်ပြီး ဆဲဆိုကြသည်။ ထိုအခါ မထေရ်က ငါသာ သက်သေဖြစ်သည်ဟု အမှုသွားအမှုလာကို ပေထက်တင်ထားသည်။ ဤပေသည် နောင်အခါ အမှုသက်သေခံ ဖြစ်သည်။

ထို့နောက် သံဃရာဇာ (သံဃပါလ)ကို ဖူးမြင်ပြီး အဋ္ဌကထာများ ကူးယူခွင့် တောင်းပန်သည်။ မထေရ်က ဂါထာနှစ်ပုဒ်ပေးပြီး အဖွင့် ရေးခိုင်းသည်။ ရေးပြီး၍ အိပ်ပျော်စဉ် ရေးပြီးကျမ်းကို နတ်ဝှက်သည်။ ဒုတိယအကြိမ် ပြန်ရေးရသည်။ ဤကျမ်းကိုလည်း နတ်ဝှက်ပြန်သည်။ တတိယအကြိမ် ပြန်ရေးပြန်သည်။ သုံးမူလုံးကို ဖတ်ရှုကြရာ တစ်လုံးတစ်ပါဒ်မှ ကွဲပြားမှုမရှိသဖြင့် ကျေ နပ်ပြီး အဋ္ဌကထာများကို ကူးယူခွင့်ပြုသည်။ ကိစ္စပြီးသောအခါ ဇမ္ဗူဒီပါသို့ ပြန်သည်။ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကို ကန်တော့သည်။ မိဘများကလည်း ခွင့်လွှတ်ကြသည်။ ပျံလွန်သောအခါ တုသိတာနတ်ပြည်မှာ ဖြစ်သည်။

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ ပြုစုခဲ့သော ကျမ်းများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ ပြုစုသောကျမ်းစာများ

= ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ

= ဝိနယပိဋကအဋ္ဌကထာ = သမန္တပါသာဒိကာ

- = ပါတိမောက္ခအဋ္ဌကထာ = ကင်္ခါဝိတရဏီ
 - = ဒီပနိကာယအဋ္ဌကထာ = သုမင်္ဂလဝိလာသိနီ
 - = မဇ္ဈိမနိကာယအဋ္ဌကထာ = ပပဉ္စသုဒ္ဓနီ
 - = သံယုတ္တနိကာယအဋ္ဌကထာ = သာရတ္ထပကာသနီ
 - = အင်္ဂုတ္တရနိကာယအဋ္ဌကထာ = မနောရထပူရဏီ
 - = ခုဒ္ဒကနိကာယအဋ္ဌကထာ
 - = ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာ = ပရမတ္ထဇောတိကာ
 - = ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ
 - = သုတ္တနိပါတ်အဋ္ဌကထာ = ပရမတ္ထဇောတိကာ
 - = ဇာတကအဋ္ဌကထာ
 - = အဘိဓမ္မာပိဋက ဓမ္မသင်္ဂဏီအဋ္ဌကထာ = အဋ္ဌသာလိနီ
 - = ဝိဘင်္ဂအဋ္ဌကထာ၊ သမ္မောဟဝိနောဒနီ
 - = ဓာတုကထာ၊ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ၊
ကထာဝတ္ထု၊ ယမက၊
ပဋ္ဌာနအဋ္ဌကထာ
- } = ပဉ္စပကရဏအဋ္ဌကထာ

ဤစာရင်းကို ကြည့်ပါက ပိဋကသုံးပုံ၊ နိကာယ်ငါးရပ်၊ အဋ္ဌကထာ အားလုံးလောက်ကို ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ ပြုစုခဲ့ပါသည်။ ခုဒ္ဒကနိကာယ်ထဲမှ ကျမ်းအချို့ကိုသာ အခြားဆရာများ ပြုစုခဲ့ပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းပြုဆရာ အရဟန္တ ဥပတိဿ

ပါမောက္ခ နန်ဂျီယို (Prof Nanjio) ၏ စာအုပ်စာရင်းအမှတ် ၁၂၉၃-
အရ **Cié-to-tão Lun** ဟူ၍ တရုတ်ဘာသာဖြင့် ကျမ်းတစ်ကျမ်း ရှိသည်။
ထိုကျမ်းကို Gedatsu Ron ဟုလည်း ခေါ်သည်။ ထိုကျမ်းကို ပါမောက္ခ
နန်ဂျီယိုက သက္ကတဘာသာဖြင့် ဝိမောက္ခမဂ္ဂ (**Vimoksa Mārga**) ဟု
ဘာသာပြန်ထားပါသည်။ ကျမ်းပြုဆရာကို အရဟန္တဥပတိဿ-ဟု မှတ်တမ်း
တင်ပါသည်။

ဤအရှင် ဥပတိဿကို ပါမောက္ခ နဂအို (Prof. Nagai) က သီရိ
လင်္ကာနိုင်ငံသားဟု ဆိုပါသည်။ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံသားအဖြစ် အထောက်
အထားလည်း ပြထားပါသည်။

ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ (ပ။ ၂၂၈) ၌ ဥပတိဿနှင့် ဖုဿဒေဝဟူသော
ဆရာတို့ တပည့်နှစ်ဦးရှိ၏။ ထိုမထေရ်တို့သည် ဘေးကြီးရောက်သောအခါ
ဝိနယပိဋကကို ဆောင်ထားကြသည်။ ဥပတိဿမှာ မဟာပဒုမနှင့် မဟာ
သုမ(န)ဟူ၍ တပည့်နှစ်ဦးရှိသည်။ မဟာသုမ(န)သည် တစ်နေ့ တစ်နေ့
လျှင် ဝိနည်းကို ကိုးကြိမ်သင်ယူသည်။ မဟာပဒုမက အဖော်နှင့်ကိုးကြိမ်၊
သူ့ချည်းသက်သက် ကိုးကြိမ်၊ ပေါင်း တစ်ဆယ့်ရှစ်ကြိမ် သင်ယူသည်။
မဟာသုမ(န)ထေရ် ဆရာကို ခွဲသွားသောအခါ မဟာပဒုမ သည် ဆရာနှင့်
အတူနေရစ်ပြီး ဝိနည်းကို လေ့လာမြဲ လေ့လာနေသည်။ တပည့်များ၏
တောင်းပန်ချက်အရ ဥပတိဿသည် ပထမပါရာဇိကသိက္ခာ ပုဒ်နှင့်
ပတ်သက်၍ အာပတ်သင့်ပုံ အလုံးစုံကို ရှင်းပြသည်။ ဤအရှင်ဥပတိဿ
သည် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကဲ့သို့သောကျမ်းကို ပြုစုသူဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူပါသည်။
ခရစ်နှစ် တစ်ရာစု **ခမအမင်း**လက်ထက်ဟုလည်း ဆိုပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းက ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းထက် စောသဖြင့် ရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓဃောသ သည် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကို သိနှင့်ပြီး ဖြစ်သည်ဟုလည်း ပါမောက္ခကြီးက ယူဆပါသည်။ ဤအချက်သည် ဓမ္မပါလ၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ အရ ထင်ရှားပါသည်။ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၌ အယူအဆ အချို့ကို ဖော်ပြရာတွင် ‘ဧကစ္စေ’ဟု သုံးထားပါသည်။ စရိုက်အမျိုးမျိုးကို ဖော်ပြရာ၌ ဝါဒကွဲအဖြစ် ‘ဧကစ္စေ’ဟု အချို့ဆရာ၏ အယူအဆကို ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤ ‘ဧကစ္စေ’ကို ဋီကာဆရာ အရှင်ဓမ္မပါလက (ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ မဟာဋီကာ၊ ပ။ ၁၂၃) —

“ဧကစ္စေတိ ဥပတိဿတ္ထေရံ သန္ဓာယာဟ၊ တေန ဟိ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေ တထာ ဝုတ္တံ= အချို့ဆရာဟူသည်ကား ဥပတိဿ ထေရ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆို၏။ ထိုဆရာသည် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်း၌ ထိုသို့ ဆိုထား၏” ဟု ဖွင့်ပြထားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းစီစဉ်ပုံအရလည်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနှင့် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ နှစ်ကျမ်းလုံး အတူတူ ဖြစ်ရာ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကို ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ အဝါးဝစ္စာ လေ့လာထားပြီး ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

လန်ဒန်ပါဠိစာပေအသင်းထုတ် သဒ္ဓမ္မပဇ္ဇောတိကာအမည်ရှိ နိဒ္ဒေသ အဋ္ဌကထာကျမ်း၌ ဗုဒ္ဓဒတ္တမဟာနာယကထေရ်က ပါမောက္ခနာဂအိ၏ အဆိုကို ရည်ညွှန်း၍ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းပြုဆရာ ဥပတိဿကို ဝသဘမင်း လက်ထက် (ခရစ်နှစ် ၆၆-၁၀၉)ဟု ဆိုပါသည်။ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်း၌ အဘယဂိရိ ဂိုဏ်းသားတို့၏ အဆိုအမိန့်များ ပါဝင်နေသဖြင့် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကို အဘယ ဂိရိဝိဟာရ၌ ရေးသားသည်ဟု အချို့ ယူဆကြပါသည်။ ဤအချက်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်သည့် ဆရာတော်ဉာဏမောဠိက “ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်း၌ အဘယဂိရိဝိဟာရ အယူအဆများ ပါဝင်သော်လည်း

ဤကျမ်းသည် အဘယဂိရိဝိဟာရနှင့် လုံးဝမသက်ဆိုင်ပါ။ ကိုးကားချက် အားလုံးသည် နှစ်ကျမ်းလုံး တူညီနေသည်။ ကွဲပြားချက်ဟူသည်လည်း ဂိုဏ်းကွဲသည့် အနေအထား မဟုတ်ချေ။ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ ကိုယ်တိုင် လည်း ဂိုဏ်းကွဲကို ဖော်ပြထားပါ”ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန် နိဒါန်း (xvii)၌ ဆိုပါသည်။

ပါမောက္ခ ဒေါက်တာဗပတ်(P.V.Bapat)က သူ၏ ‘ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ နှိုင်းယှဉ် လေ့လာချက်’ ကျမ်း [Vimuttamagga and Visuddhimagga.— A comparative study (1937)]တွင် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကို အိန္ဒိယပြည်ဖြစ်ကျမ်းဟု ဆိုပါသည်။ (စာ-Liv)၊ ဤသို့ဆိုရာ၌ အကြောင်းပြချက်များကိုလည်း ဖော်ပြ ထားပါသည်။

(က) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းသည် အိန္ဒိယမှ သယ်ဆောင်လာသော ကျမ်း တစ်ကျမ်း ဖြစ်ဟန်ရှိပါသည်။ ကျမ်းအတွင်း အထောက်အထားအရ သီရိလင်္ကာနှင့်ပတ်သက်သော အမည်နာမ၊ အကိုးအကား မတွေ့ ရ၍ ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်း၌ ပိုးအမျိုးမျိုးကို ဖော်ပြသည့် အိန္ဒိယဝေါဟာရများ ပါဝင်သည်။ ယင်းတို့ကို ဆေးကျမ်းများထဲမှ ရှင်ဥပတိဿ ယူထားပါသည်။

(ဂ) စက္ကာလသည် မင်းအဖြစ်ကို အလိုမရှိသကဲ့သို့ ဟူသော အသုံးအရ ‘စက္ကာလ’ဟူသည် အိန္ဒိယပြည် အထူးသဖြင့် အိန္ဒိယ ပြည်တောင်ပိုင်း သို့မဟုတ် ဒေသတို့၏ လောက၌ အလွန်ပြင်း ထန်သော အယူအဆဖြစ်သည်။

ထို့ပြင်လည်း ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်း၌ ဥပတိဿသည် ဝိနည်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပြောင်ပြောင် မြောက်မြောက် ဖော်ပြထားခြင်းလည်း မရှိချေ။

အဆုံးတွင် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်း၏ တတိယကဏ္ဍဖြစ်သော ဓုတကထာကို တိဗက်မူတွင် တွေ့ရသည်ဖြစ်ရကား ဤတိဗက်မူသည် အိန္ဒိယမူရင်း ဖြစ်သည်။ သီရိလင်္ကာမှ အိန္ဒိယပြည်ရောက်ပြီး တိဗက်ဘာသာပြန်ချက် လုံးဝ မဖြစ်နိုင်သည့်အချက်ပင် ဖြစ်သည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာ (စာ-၄၁)၌—

“ထိုဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းသည် ယခုအခါ၌ တရုတ်ပြည်၌ သာလျှင် တွေ့နိုင်တော့သည်။ သံဃပါလထေရ်က (သာသနာနှစ် ၁၀၄၈-တွင်) တရုတ်ဘာသာ ပြန်ထားသည်။ ထိုတရုတ်ပြည်သို့ ဘယ်အရပ်ကနေ ဘယ်သူ ယူဆောင်လာမှန်း မထင်ရှားချေ။ ထိုသံဃပါလ၏ဆရာ ဂုဏဘဒြမည်သော အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသား မဟာယာန ရဟန်းသည် အိန္ဒိယပြည်မှ သီရိလင်္ကာသို့ ကြွသည်ရှိသော် ရှေးဦးစွာ သီရိလင်္ကာသို့ကြွ၍ ထို့နောက် (သာသနာနှစ် ၉၇၈-၌) တရုတ်ပြည်သို့ ကြွသည်။ ထိုအခါ ထိုအရှင် ဆောင်ယူခဲ့ဟန် ရှိသည်”ဟု ဒေါက်တာဗပတ်၏ ကျမ်းကို ကိုးကားပြီး ပြဆိုထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်း၌ အဘယဂိရိဝိဟာရရဟန်းတို့၏ အယူအဆ တွေ့ရသဖြင့် အဘယဂိရိဝိဟာရမူနှင့် သက်ဆိုင်သော ကျမ်းဟု ယူဆချက်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်သည့် အရှင်ဉာဏမောဠိက လက်မခံခဲ့ချေ။ သို့သော် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းက ရည်ညွှန်းသော ပေဋကကျမ်း၏အဆိုကို ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းက တိပေဋကကျမ်းဟု ဖော်ပြထားချက်ကို ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂဂဏ္ဍိပဒကျမ်းက ပေဋကပုဒ်၏အဖွင့်ကို ‘မဟိသာသကဂိုဏ်းသားတို့၏ ကျမ်း’ဟု ဖွင့်ပြချက်ကို ကိုးကား၍ မဟိသာသကဂိုဏ်းသားပြုသော ကျမ်းဖြစ်ဟန်ရှိသည်ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာ (စာ- ၄၄)၌ ဆိုပါသည်။

ဒေါက်တာ မာလလာသေကေရ (Dr. C. P Malalaseke-ra)က သူ၏ ‘သီဟိုဠ်ပါဠိစာပေသမိုင်း’ (Pali Literature of Ceylo, P. 86)ကျမ်း၌

(န)

နိဒါန်း

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကို မဟာယာနအယူအဆ လွှမ်းမိုးဟန် ရှိသယောင် ဆိုခဲ့ပါသည်။ ဤအချက်ကို အရှင်ဉာဏမောဠိက မဟာယာန အယူအဆ လုံးဝမပါဟု ဆိုခဲ့ပါသည်။

ချုပ်၍ဆိုရသော် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကို အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသား အရဟန္တ ဥပတိဿ ပြုသည်။ ကျမ်းအထောက်အထားများအရ ပိဋကပါဠိကို အခြေခံထားသည်ဖြစ်ရကား ထေရဝါဒကျမ်းစာ သက်သက်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်ချင်း၊ ကျမ်းပြုသည့်ခေတ် ကွဲပြားခြားနားသော်လည်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းနှင့် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းတို့တွင် တူညီချက်များရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းက “သီလေ ပတိဇ္ဈာယ နရော သပညော” ဂါထာကို အခြေခံ၍ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့ကို အသီးသီး ဝေဖန်ထား၏။ ထိုသို့ ဝေဖန်ပြဆိုရာတွင် နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကပါဠိထဲမှ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာနှင့် ဆိုင်ရာ သုတ္တန်တို့ကိုလည်း ကောင်း၊ ပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း ထုတ်ဆောင်၍ ထိုသုတ်၊ ထိုပုဒ်တို့၏အနက်ကို သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာများလာ အချက်များကို ပါဠိဘာသာလှယ်၍ သီဟိုဠ်ဝတ္ထုတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဆုံးအဖြတ်များကိုလည်းကောင်း ပြဆိုထား၏။ အထူးသဖြင့် မိမိအယူဝါဒနှင့် ဆန့်ကျင်သည့် ထိုခေတ် ထိုအခါက ထင်ရှားသော အယူဝါဒများကို နေရာများစွာ၌ ဖော်ပြ၍ အကြောင်းပြချက်နှင့်တကွ ပယ်ထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကလည်း “သီလ သမာဓိ ပညာ ခ” ဂါထာကို အခြေခံ၍ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ ဝိမုတ္တိတို့ကိုပင် အသီးသီး ဝေဖန်ပြဆိုသည့် ပဋိပတ်ဆိုင်ရာ ကျမ်းတစ်ကျမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ပြဆိုရာတွင် နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကပါဠိအဆိုကို အဓိကထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းမှာ ပါဠိဘာသာဖြင့် ရှိနေပြီး သံဂါယနာတင်ကျမ်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထေရဝါဒ နိုင်ငံများကသာမက ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်က သိသော ကျမ်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာပြန်၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်၊ ဂျာမန်ဘာသာပြန်၊ သီဟိုဠ်ဘာသာပြန်တို့ ရှိနေသဖြင့် လေ့လာရန် အခွင့်အလမ်းများစွာ သာပါသည်။ ထိုကျမ်း၏အဖွင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ ဟူ၍လည်း ရှိနေပါသေးသည်။

သို့သော် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းမှာ မူရင်းပါဠိ ပျောက်ကွယ်နေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ဖုန်မှ တိပိဋကသံဃပါလထေရ်က တရုတ်ဘာသာ ပြန်ခဲ့၍သာ အရှင်သောမတို့၏ ကြိုးပမ်းချက်ကြောင့် ယခုအခါ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ကို လေ့လာခွင့် ရနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဒေါက်တာဗပတ် သုတေသနပြု၍ ၁၉၃၇-ခုနှစ်က ထုတ်ဝေသော “ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနှင့် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာချက်”ကို အခြေခံ၍ ပါဠိဘာသာလှယ်ပြီး ၁၉၆၃-ခုနှစ်က သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ပုံနှိပ်သောကျမ်းသာ ရှိပါသည်။ ဋီကာအဖွင့်လည်း မရှိပါ။ ဤဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကို မြန်မာတို့ မသိသလောက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပညာရှင် အချို့သာ သိပါသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းရော ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းပါ နှစ်ကျမ်းလုံးသည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာနှင့် ပတ်သက်၍—

- = သီလခန်း
- = ဓုတင်ခန်း
- = ကသိုဏ်းခန်း
- = အနုဿတိခန်း
- = ဗြဟ္မဝိဟာရခန်း
- = သမာဓိခန်း
- = အဘိညာဉ်ခန်း
- = ခန္ဓာခန်း
- = အာယတနခန်း
- = ဓာတ်ခန်း

= သစ္စာခန်း

= ဉာဏ်ခန်း

ဟူ၍ အားလုံးမှာပင် မာတိကာစဉ် တူကြပါသည်။

ဤသို့ မာတိကာစဉ် တူရုံမျှမက ထုတ်ဆောင်ကိုးကား ချက်များလည်း တူနေပါသည်။ အချို့ကို သာဓကဆောင်၍ ပြပါမည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ သီလနိဒ္ဒေသ ဒုတိယသီလပဉ္စက (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၇)၌—

“ပဉ္စ သီလာနိ ပါဏာတိပါတဿ ပဟာနံ သီလံ= သူ့အသက် သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် သီလတည်း” စသည်ဖြင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကလည်း အလားတူ ကိုးကား၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

တစ်ဖန် ထိုသီလနိဒ္ဒေသခန်းမှာပင် သီလမဲ့သူသည် သီလ မရှိသည့် အားလျော်စွာ သူတော်ကောင်း တရားကို အလိုမရှိပုံကို—

“နိရာဿော သဒ္ဓမ္မေ စက္ကာလကုမာရကော ဝိယ ရဇ္ဇေ = စက္ကာလ၏သားသည် မင်းအဖြစ်ကို အလိုမရှိသကဲ့သို့ သူတော်ကောင်းတရား၌ အလိုအာသာ ကင်း၏” (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၁)ဟု ဆိုပါသည်။ ဤစက္ကာလ ဥပမာကိုပင် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းက ပြဆိုပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ပထဝီ ကသိဏနိဒ္ဒေသ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၇) ၌ —

= သမာဓိ ကာမတ္တန္တဿ ပဋိပက္ခော၊

= ပီတိ ဗျာပါဒဿ၊

= ဝိတက္ကော ထိနမိဒ္ဓဿ၊

= သုခံ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ၊

= ဝိစာရော ဝိစိကိစ္ဆာယ၊

= သမာဓိသည် ကာမတ္တန္တ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၊

- = ပီတိသည် ဗျာပါဒ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၊
- = ဝိတက်သည် ထိနမိဒ္ဓ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၊
- = သုခသည် ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၊
- = ဝိစာရသည် ဝိစိကိစ္ဆာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်-

ဟု ပေဋကကျမ်းကို ကိုးကား၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤအကိုးအကားကိုပင် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းက ထုတ် ဆောင်ပြပါသည်။ (ပေဋကအစား တိပေဋကဟု ပြသည်သာ ထူးပါသည်။)

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၈) ၌ အာနာပါနဿတိ သမာဓိဘာဝနာ ထူထောင်လိုသူနှင့်ပတ်သက်၍ သံယုတ္တ နိကာယ် မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ဝေသာလီသုတ် (သံ၊ ၃။ ၂၇၉)ကို ကိုးကား၍ ဖော်ပြသကဲ့သို့ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကလည်း အလားတူပင် ကိုးကား၍ ဖော်ပြ ထားပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသ အာနာပါနဿတိ ကထာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၂)၌ ထွက်သက်ဝင်သက်နောက်သို့ အစဉ် လိုက်သော အနုဗန္ဓနနည်းကို ဖော်ပြရာတွင်-

“ပဋိသမ္ဘိဒါယံ ဝုတ္တကကစူပမာယ စ ဝေဒိတဗ္ဗော = ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ ပါဠိတော်ကဆိုသော လွှဲဆွဲသည့်ဥပမာကိုလည်း သိအပ်၏” ဟု ဆိုပြီး (ယင်း၊ ၁။ ၂၇၃)တွင် အကျယ်ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤအဆို ကိုပင် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။

တစ်ဖန် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ခန္ဓနိဒ္ဒေသ ပညာပဘောဒကထာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၉)တွင်-

“တတ္ထ ကတမာ စိန္တာမယာ ပညာ = စိန္တာမယပညာ ဟူသည် အဘယ်နည်း” အစရှိသော ပါဠိနှင့်-

(ဘ)

နိဒါန်း

“တတ္ထ ကတမံ အာယကောသလ္လံ= အာယကောသလ္လဟူသည် အဘယ်နည်း”

ဟူသော ပါဠိကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းကျမ်း (၂။ ၇၁)တွင်ပင်—

“ဒုက္ခေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ= ဒုက္ခသစ္စာ၌သိသော အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်တည်း”

စသော ပါဠိကိုလည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မပိဋက ဝိဘင်္ဂါပါဠိတော်မှ ထုတ်နုတ်၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကလည်း အလားတူပင် ထုတ်နုတ် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ခန္ဓနိဒ္ဒေသ ရူပက္ခန္ဓကထာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၆) ယေန စက္ခုပသာဒေနချီ ဂါထာ၏ နောက်ဆုံးပါဒ၌—

“ဦကာသိရသမူပမံ= သန်းဦးခေါင်းပမာဏဥပမာကို” ဟု သန်းဦးခေါင်းပမာဏဥပမာကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤဥပမာကိုပင် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကလည်း အလားတူ ဖော်ပြထားပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အာယတနဓာတုနိဒ္ဒေသ သစ္စဝိတ္ထာရကထာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၅ စသည်)၌ သစ္စာလေးပါးကို ပြဆိုရာတွင် သဒ္ဓါ၊ နက်၊ လက္ခဏာ၊ အစဉ်၊ အပြား၊ ဥပမာ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်တို့ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂရော ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါ နှစ်ကျမ်းလုံး တူကြပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ သမ္မသန-ဉာဏကထာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၂-၂၄၅)၌ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို အတိတ်စသော ဆယ့်တစ်ပါးသော အခြင်းအရာဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနိစ္စစသော လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါးဖြင့် လည်းကောင်း အသီးသီး သုံးသပ်ဆင်ခြင်နည်းကို ပြပါသည်။ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ ကျမ်းကလည်း ထို့အတူပင် ပြပါသည်။

စက္ခုအစ ဇရာမရဏအဆုံးရှိသောတရားတို့၌ ဓမ္မဝိစာရ အဆုံးရှိသော တရားတို့ကို အနိစ္စစသော လက္ခဏာရေးသုံးပါးဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံကို ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းက ပြပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ ဥပမာဟိ နာမရူပဝိဘာဝနာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃၀-၂၃၂)၌ ပြဆိုသော 'ယမကံ နာမရူပဉ္စ'ဂါထာ၊ 'န စက္ခုတော ဇာယဇေ ဖဿ ပဉ္စမာ'စသော ခြောက်ဂါထာ၊ 'န သကေန ဗလေန ဇာယဇေ'စသော ခြောက်ဂါထာတို့ကို ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းက ဘင်္ဂါနုပဿနာ-ဉာဏကထာ၌ ပြဆိုပါသည်။ (ပါဠိမူကွဲ အနည်းငယ်သာ ရှိပါသည်။)

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ အရူပသတ္တက သမ္မသနကထာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၁-၂၆၂)၌ အရူပသတ္တကတို့တွင် အရိယာဝံသကထာနည်းဖြင့် ပြဆိုသည်ရှိသော် ကလာပ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အစုံအားဖြင့် သုံးသပ်ဆင်ခြင်သောနည်းကို ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းက ဘင်္ဂါနုပဿနာ-ဉာဏကထာမှာ ပြဆိုပါသည်။

ဤအချက်များကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းကဲ့သို့ပင် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဝါဒီတို့ အလေးထားလေးစား လိုက်နာသင့်သော ကျမ်းဖြစ်သည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။

(ကျမ်းကိုး ။ ။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာ။

The Path of Freedom Vimuttimagga)

ကျော်လှိုင်

ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး

မဟာဝိဇ္ဇာ (သက္ကတ)

မြန်မာပါဠိ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းစာ

မိမိ၏ အနန္တကျေးဇူးရှင် ဆရာသခင်ဖြစ်တော်မူသော ပခုက္ကူ အရှင်ကေလာသ (ဓမ္မာစရိယ၊ ဂဏဝါစက၊ **B.A**, ဂုဏ်ထူး၊ သီရိလင်္ကာ) မဟာထေရ်သည် ဤဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းစာကို သီဟိုဠ်ပါဠိအက္ခရာမှ မြန်မာပါဠိအက္ခရာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့ပါသည်။ ထိုစာမူကို ၁၉၇၀-ပြည့်လောက်ဆီက ပုံနှိပ်နိုင်ရန် သာသနာရေးဦးစီးဌာနသို့ ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။ မိမိသည် ဆရာတော်၏ သာသနာဝင်လေးကျမ်းနှင့် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းတို့ကို အကြောင်း ညီညွတ်သည့်အခါ သုတေသီများအတွက် စာအုပ်အဖြစ် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် ပခုက္ကူမှ ယူဆောင်လာခဲ့ပါသည်။ ထိုစာမူများအနက် “ပင်းယသာသနာဝင်စာမူ”ကို စာအုပ်အဖြစ် (အုပ်ရေ ၂၀၀) ရိုက်နှိပ်၍ စာကြည့်တိုက်များနှင့် လှူသင့်သောပုဂ္ဂိုလ်များအား လှူဒါန်းခဲ့ပါသည်။ အမရပူရသာသနာဝင်နှင့် အင်းဝသာသနာဝင်၊ ပုဂံသာသနာဝင်တို့ကို စာအုပ်အဖြစ် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် စီစဉ်လျက် ရှိပါသည်။

အောင်မြေရွှေဘုံဆရာတော်၏ တိုက်တွန်းချက်

မဟာဓမ္မာစရိယဘွဲ့ယူ “ဘုမ်ကျဉ်းဝိပဿနာ”ကျမ်းစာကို မဟာမြတ်မုနိရုပ်ပွားတော်မြတ်ကြီး၏ ရေတော်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အကူအညီကို ရယူပြီး ပြင်ပစာစစ်ဆရာတော်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးတော်မူပါရန် အောင်မြေရွှေဘုံ ဆရာတော်ဘုရားကို အပ်နှံခဲ့ပါသည်။ စာစစ်လုပ်ငန်းပြီးစီး၍ မန္တလေးသို့ လာရောက်စစ်ဆေးခံယူရန် ဆရာတော်ဘုရား၏ အကြောင်းကြားချက်အရ မန္တလေးသာသနာ့တက္ကသိုလ်သို့ သွားရောက်၍ ကျမ်းစာရှင်နှင့်အတူ ကျမ်းစာစစ်ဆေးမှုလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ကျမ်းစာစစ်ဆေးခြင်းလုပ်ငန်း ပြီးစီးသည့်အခါ ဆရာတော်ဘုရားက “အရှင် ဘုရားဆရာ ဦးကေလာသ သီဟိုဠ် အက္ခရာကနေ မြန်မာအက္ခရာပြန်ဆိုထား တဲ့ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းစာမူ သာသနာရေးဦးစီးဌာနမှာ ရှိပါတယ်၊ အဲဒီကျမ်းစာကို စာအုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးပါ”ဟု တိုက်တွန်းတော်မူခဲ့ပါသည်။

မိမိက “တပည့်တော်မှာလည်း လက်နှိပ်စက်စာမူတစ်ဆူ ရှိပါ ကြောင်း၊ မူရင်းသီဟိုဠ်မူ ရရှိပါမှ ပြန်လည်တိုက်ဆိုင်၍ အကြောင်းညီညွတ် လျှင် စာအုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးပါမည်ဘုရား”ဟု ဝန်ခံကတိ ပေးခဲ့ ပါသည်။

အကြောင်းကိစ္စတစ်ခုဖြင့် မိမိသည် ပခုက္ကူမြို့ မဟာဝိသုတာရာမ တိုက်သို့ သွားရောက်ခဲ့ပါသည်။ အရှင်ပညာသီဟ (ဂဏဝါစက)၏ အကူ အညီဖြင့် ဆရာတော်၏ ပိဋကတ်တိုက်ကို ရှာဖွေခဲ့ရာ သီဟိုဠ်မူ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ ကျမ်းစာအုပ်ကို ရရှိခဲ့ပါသည်။ မိမိသည် ယခင်ကဖတ်ဖူးသော သီဟိုဠ် အက္ခရာပါဠိကို မေ့နေပြီဖြစ်၍ မဟာရူပသိဒ္ဓိကျမ်းကိုပါ တပါတည်း ယူ ဆောင်၍ သီဟိုဠ်အက္ခရာ ပါဠိဘာသာဖတ်နိုင်ရန် ပြန်လည်လေ့ကျင့်ခဲ့ပါ သည်။ မကြာမီ သီဟိုဠ်ပါဠိဘာသာကို ဖတ်ရှုနိုင်ပြီဖြစ်၍ လက်နှိပ်စက်မှုကို မူရင်း သီဟိုဠ်ပါဠိစာအုပ်ဖြင့် ပြန်လည်တိုက်ဆိုင်ပြီး ကိုမြင့်နိုင်အား ကွန်ပျူတာ စာမူကြမ်းအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးရန် အပ်နှံခဲ့ပါသည်။

စာမူကြမ်းပြီးသည့်အခါ စာမူနှစ်ခုပြုလုပ်၍ တစ်ခုကို ဦးကျော်လှိုင် (တွဲဖက်ဌာနမှူး၊ ပိဋကတ်ဆိုင်ရာ ပါဠိစာပေဌာန)အား အင်္ဂလိပ်မူ၊ သီဟိုဠ်မူ များဖြင့် တိုက်ဆိုင် စိစစ်ပေးပါရန် ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။ မိမိ အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ ပညာရေးလေ့လာရေးလုပ်ငန်းဖြင့် သွားရောက်ပြီးအပြန်တွင် ဒေါက်တာ အရှင်ဉာဏောဘာသမှ ပေးလိုက်သော ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့်ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ နှိုင်းယှဉ်လေ့ လာချက် အင်္ဂလိပ်စာအုပ်ကိုလည်း ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။

(လ)

နိဒါန်း

ဦးကျော်လှိုင်က အောက်ခြေမှတ်ချက် ကျမ်းညွှန်းများဖြင့် တည်းဖြတ်ပေးပြီး စာမူကို ပြန်လည်၍ ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။ မိမိကလည်း ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းစာရေးစဉ်က မှီငြမ်းပြုခဲ့သော ပါဠိတော်များ၊ အဋ္ဌကထာများ၊ တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းကြီးများ အကူအညီဖြင့် လိုအပ်သောကျမ်းညွှန်းများကို ထည့်သွင်းခြင်း၊ မြန်မာရေးထုံးနှင့်မတူညီသော သီဟိုဠ်မူပါဠိပုဒ်များကို အောက်ခြေမှတ်ချက်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ အာနာပါနဿတိအခန်း၌ ပေယျာလဖြင့် ရေးသားထားရာ ပို၍ ပီပြင်အောင် မူရင်းပါဠိတော်ကို ရှာဖွေ၍ အပြည့်အစုံ ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။

တဖန် ပို၍ကောင်းမွန်အောင် ဆရာတော် ဒေါက်တာနန္ဒမာလာဘိဝံသ (အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒသာသနာပြုတက္ကသိုလ်၊ ပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်)အားလည်း တဖန်ပြန်လည်၍ တည်းဖြတ်ပေးပါရန် အကူအညီတောင်းခံခဲ့ပါသည်။ ဆရာတော်ကလည်း လိုအပ်နေသော ပါဠိဝါကျ၊ ပုဒ်များကို ပြင်ဆင် တည်းဖြတ်ပေးတော်မူခဲ့ပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနိဿယ

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိစာမူကို တည်းဖြတ်ပြီးနောက် သုတေသီများအတွက် “ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနိဿယ”ကျမ်းကို ထပ်မံ ပြုစုခဲ့ပါသည်။ နိဿယရေးသည့်အခါ ပါဠိစာမူ တည်းဖြတ်စဉ်က ကျန်ရှိခဲ့သော တချို့စာပိုဒ်များ၊ ပါဠိပုဒ်များကို အဘိဓမ္မပိဋက ဝိဘင်္ဂ ပါဠိ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာများဖြင့် ပြန်လည်၍ တိုက်ဆိုင် တည်းဖြတ်ခွင့် ရခဲ့ပါသည်။ တစ်ချို့နေရာ၌ ပါဠိပုဒ်အချို့ လိုအပ်နေသည်ဟု သံသယရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း မိမိဉာဏ်ပညာကား သေးငယ်၍ လက်လှမ်းမမီသဖြင့် ချန်လှပ်ထားခဲ့ပါသည်။ မိမိနှင့်မရင်းနှီးသော တချို့ပါဠိပုဒ်များကို ဉာဏ်မီသမျှ မြန်မာဝေါဟာရဖြင့် ဖလှယ်ပြီး ကြိုးစား၍ ရေးသားခဲ့ပါသည်။ စာပေသုတေသီများ အလိုရှိသည့်အခါ အသုံးပြုနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

အကူအညီများရယူခဲ

အရှင်ဥပတိဿထေရ်၏ ပါဠိစာမူကို နိဿယရေးရာ၌ နေရာတိုင်း ကျမ်းပြုဆရာတော်၏ အာဘော် ကျနမည်မဟုတ်ပါချေ။ ဉာဏ်ပညာ အရည် အချင်းအနေဖြင့် နှိုင်းယှဉ်မရအောင် မိမိနှင့် များစွာ ကွာဟနေပါသည်။ ထိုသို့ပင် အခက်အခဲများကို တွေ့ကြုံခဲ့ရသော်လည်း (၁) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၊ (၂) မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမြန်မာပြန်၊ (၃) တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးများနှင့် မိမိအနန္တကျေးဇူးရှင် ပခုက္ကူ မဟာ ဝိသုတာရာမိက ဂဏဝါစကဆရာတော်များ၏ အကူအညီများကို မှီငြမ်းပြု၍ ဉာဏ်မီသမျှ ကြိုးစားရေးသား၍ ပြုစုထားခြင်းသာဖြစ်ပါသည်။ ကွန်ပျူတာ စာစီပြီး စာမူများကိုလည်း အကြိမ်ကြိမ်အခါခါ ကြိုးစား၍ ပရိတ် ဖတ်ခဲ့ပါသည်။ မိမိတွေ့သည့်အလျောက် လိုအပ်သည်များကို အကြိမ်ကြိမ်အခါခါ ဖြည့်စွက် ရေးသားခြင်းဖြင့် စာမူသန့်တစ်အုပ်ဖြစ်အောင် အချိန်ရသမျှ ကြိုးစား အားထုတ် ခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း ဤနိဿယစာမူကို အားရကျေနပ်သောစာမူ ဟူ၍ မသတ်မှတ်နိုင်သေးပါ။

သုတေသီများအနေဖြင့် တွေ့ရှိသော ချို့ယွင်းချက်များကို ကောင်းမွန် အောင် ပြင်ဆင်၍ အသုံးပြုတော်မူရန် ဖြစ်ပါသည်။ သုတေသီများ၏ လိုအပ် ချက်များသည် တစ်ထောင့်တစ်နေရာမှ ပြီးပြည့်စုံသည်ဆိုလျှင် မိမိတို့၏ ကြိုးစားမှုများ ပင်ပန်းခံရကျိုး နပ်ပါသည်ဟု ပြောကြားလိုပါသည်။ ဤနိဿယ ထက်ကောင်းမွန်သော နိဿယများကို ရေးသားပြုစု၍ သာသနာတော်၏ လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်စွက် ဆောင်ရွက်တော်မူကြပါဟု တိုက်တွန်းလိုပါသည်။

သုတေသီများအတွက်

ဤကဲ့သို့ မိမိနှင့် ဦးကျော်လှိုင်တို့သည် အခြားရည်ရွယ်ချက်များ မရှိပါ။ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းကို ဖတ်ရှုလေ့လာလိုကြသော သုတေသီများအတွက်

(သ)

နိဂါး

လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့နှစ်ဦး သုံးကြိမ် တိုင်တိုင် စိစစ်ပြီးသော ဤ “ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ” မြန်မာပါဠိကျမ်းစာကို လေ့လာ လိုသော သုတေသီတို့၏လက်ဝယ်သို့ အရောက်ပေးအပ်လိုက်ပါသည်။ သုတေသီတို့ လိုလားချက်များ ပြည့်ဝအောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါက မိမိ၊ ဆရာဦးကျော်လှိုင်နှင့် မဟာသိမ်တော်ကြီး ကွန်ပျူတာဌာနမှ တပည့်များအနေဖြင့် ဓမ္မဒါနလုပ်အားကို ဘဝမှတ်တမ်းတစ်ခု အဖြစ် တည်ရှိနေမည်ဖြစ်၍ ကြည်နူး ဝမ်းမြောက်နေမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်တမ်းတင်လွှာ

ဤစာအုပ် ဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် အဖက်ဖက်က ဝိုင်းဝန်း ကူညီ ဆောင်ရွက်ပေးကြသော ဆရာတော်ကြီးများ၊ ပညာရှင်ကြီးများနှင့် မဟာသိမ် တော်ကြီး ကွန်ပျူတာဌာနမှ ကွန်ပျူတာစာမူဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးကြ သော အရှင်နန္ဒသီရိ(ချောက်)၊ အရှင်ဥက္ကဋ္ဌ(ဆရာတပည့်-မြစ်ကျိုး)၊ မောင် မြင့်နိုင်နှင့် မောင်ညို၊ တပည့်မလေး မသန္တာထွန်း အစရှိသော ကွန်ပျူတာ ပညာရှင်များအားလည်းကောင်း၊ ဓမ္မဒါနအလှူရှင်အပေါင်းတို့အား လည်း ကောင်း ကျေးဇူးဥပကာရ တင်ရှိပါကြောင်း မှတ်တမ်း တင်အပ်ပါသည်။

သုတေသီနံ ဟိတက္ကာယ၊ ပါဠိဝတ္ထာယ မေ ကတော။
ခလိတံ စေ ပဿေယျာထ၊ သောဓေန္တ နိဇဿန္တကံ။

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်(စီမံ) နှင့်

မော်ကွန်းထိန်းဆရာတော်

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ် (ရန်ကုန်)

ပဋိပက္ခ (မာတိကာ)

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-----	-------------	-----------

အခန်း (၁)

၁။	ပထမော နိဒါနကဏ္ဍော	၁
၂။	ဒုတိယော သီလကဏ္ဍော - သီလဝိဘာဂေါ	၁
၃။	တတိယောကဏ္ဍော ဓုတာနိ	၉
	= ပံသုက္ကုလိကင်္ဂ	၁၀
	= တေစိဝရိကင်္ဂ	၁၀
	= ပိဏ္ဍုပါတိကင်္ဂ	၁၁
	= သပဒါနစာရိကင်္ဂ	၁၁
	= ဧကာသနိကင်္ဂ	၁၂
	= ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂ	၁၂
	= ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂ	၁၂
	= အာရညိကင်္ဂ	၁၃
	= ရုက္ခမူလိကင်္ဂ	၁၃
	= အပ္ပောကာသိကင်္ဂ	၁၄
	= သောသာနိကင်္ဂ	၁၄

(၉)

နိဒါန်း

ပဋ္ဌတ (မာတိကာ)

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
=	ယထာသန္တတိကင်္ဂီ	၁၅
=	နေသဋ္ဌိကင်္ဂီ	၁၅
=	ပကိဏ္ဍကကထာ	၁၅
၄။	စတုတ္ထော သမာဓိကတ္ထော	၁၇
၅။	ပဉ္စမောကတ္ထော ကလျာဏမိတ္တပရိယေသနာ	၂၂
၆။	ဆဋ္ဌောကတ္ထော စရိယာဝိဘာဂေါ	၂၂
၇။	သတ္တမောကတ္ထော ကမ္မဋ္ဌာနာနိ	၂၄
၈။	အဋ္ဌမောကတ္ထော ပထမောဘာဂေါ	
=	ပထဝီကသိဏံ ပဌမဇ္ဈာနံ	၂၆
၉။	အဋ္ဌမောကတ္ထော ဒုတိယောဘာဂေါ	
=	ကမ္မဋ္ဌာနာနိ ဒုတိယဇ္ဈာနံ	၃၁
=	တတိယဇ္ဈာနံ	၃၂
=	စတုတ္ထဇ္ဈာနံ	၃၃
=	အာကာသာနဉ္စာယတနသမာဓိ	၃၃
=	ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာဓိ	၃၄
=	အာကိဉ္စညာယတနသမာဓိ	၃၄
=	နေဝသညာနာသညာယတနသမာဓိ	၃၅
=	ပကိဏ္ဍကကထာ	၃၅

မဋ္ဌိမ (မာတိကာ)

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၀။	အဋ္ဌမောကဇ္ဈော တတိယောဘာဂေါ	
	= အာပေါတေဇောဝါယောကသိကာနိ	၃၆
	= ဒသအသုဘာနိ	၃၇
၁၁။	အနုဿတိနိဒ္ဒေသော	
	= ဗုဒ္ဓါနုဿတိ	၃၇
	= ဓမ္မာနုဿတိ	၃၉
	= သံဃာနုဿတိ	၄၀
	= သီလာနုဿတိ၊ စာဂါနုဿတိ၊ ဒေဝတာနုဿတိ	၄၀
၁၂။	အဋ္ဌမောကဇ္ဈော စတုတ္ထောဘာဂေါ	
	= အာနာပါနုဿတိ	၄၀
	= မရဏသတိ	၄၄
	= ကာယဂတာသတိ	၄၄
	= ဥပသမာနုဿတိ	၄၆
၁၃။	စတသော အပ္ပမညာယော	
	= မေတ္တာ	၄၆
	= ကရုဏာ	၄၈
	= မုဒိတာ	၄၉
	= ဥပေက္ခာ	၅၀
	= ပကိဏ္ဍကကထာ	၅၁

(ကက)

မိုးမိုး

ပဋိတ (မာတိကာ)

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၄။	စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ	၅၂
၁၅။	အာဟာရေပဋိက္ခလသညာ	၅၅
၁၆။	အာရုပ္ပါ	
	= အာကာသာနဉ္စာယတနသမာဓိ	၅၇
	= ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာဓိ	၅၈
	= အာကိဉ္စညာယတနသမာဓိ	၅၉
	= နေဝသညာနာသညာယတနသမာဓိ	၅၉
၁၇။	နဝမောကဇ္ဈော ပဉ္စအဘိညာယော ဣဒ္ဓိဝိဓံ	၆၀
	= ပကိဏ္ဍကကထာ	၆၁
	= ဒိဗ္ဗသောတံ	၆၁
	= ပရစိတ္တဝိဇာနနံ	၆၂
	= ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ	၆၃
	= ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ	၆၄
၁၈။	ဒသမောကဇ္ဈော ပညာဘာဝနာ	၆၅
၁၉။	ကောဒသမောကဇ္ဈော	
	ပဌမောဘာဂေါ ပဉ္စဥပါယာ	
	= ခန္ဓာ	၆၇

ပဋိတ (မာတိကာ)

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	= အာယတနာနိ	၇၁
	= ဓာတုယော	၇၄
	= ဟေတုပစ္စယော (ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ)	၇၄
၂၀။	ကောဒသမောကဏ္ဍော ဒုတိယဘာဂေါ သစ္စာနိ	
	= ဒုက္ခံ	၇၈
	= ဒုက္ခသမုဒယော	၈၀
	= ဒုက္ခနိရောဓော	၈၀
	= ဒုက္ခနိရောဓမဂ္ဂေါ	၈၁
၂၁။	ဒွါဒသမော ဝိသုဒ္ဓိကဏ္ဍော	
	= ပရိစ္ဆေဒဉာဏံ	၈၃
	= ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ	၈၆
	= ဘင်္ဂီနုပဿနာ	၈၇
၂၂။	တေရသမော နိဗ္ဗာနကဏ္ဍော သစ္စဝိဘာဂေါ	
	= ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏံ	၈၇
	= မုဗ္ဗိတုကမျတာဉာဏံ	၈၈
	= အနုလောမဉာဏံ	၈၈
	= ဂေါတြဘူဉာဏံ	၈၈

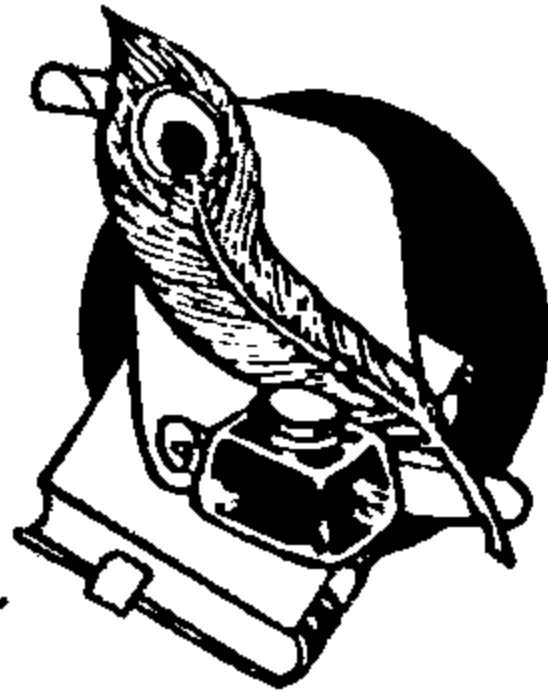
(၈၈)

နိဒါန်း

ပဋိတ (မာတိကာ)

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-----	-------------	-----------

=	ပကိဏ္ဍကဓမ္မာ	၉၀
=	ဝိပဿနာ	၉၀
=	ဖလသမာပတ္တိကထာ	၉၂
=	နိရောဓသမာပတ္တိကထာ	၉၄

သင်သေသွားသော်

=====

- ❖ ဪ...လူ့ပြည်လောက၊ လူ့ဘဝကား
အိုရ၊ နာရ၊ သေရဦးမည်၊ မှန်ပေသည်တည်း။
- ❖ သို့တဖြိုးကား၊ သင်သေသွားသော်
သင်ဇွားသောမြေ၊ သင်တို့မြေသည်
အခြေတိုးမြင့်၊ ကျန်ကောင်းသင့်၏။
- ❖ သင်၏မျိုးသား၊ စာစကားလည်း
ကြီးပွားတော့မြင့်၊ ကျန်ကောင်းသင့်၏။
- ❖ သင်ဦးချ၍၊ အမျှဝေရာ စေတိသာနှင့်
သစ္စာအရောင်း၊ ဉာဏ်တန်ဆောင်လည်း
ပြောင်လျှက် ပင်းလျှက် ကျန်စေသတည်း။

(ဇော်ဂျီ)

တောင်းပန်လျှောက်ထား၊
ပန်ကြားအပ်ပါသည်

“ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိကျမ်းစာ”ကို အဓိကမူတည်၍ စာအုပ်ဖြစ်မြောက်အောင် ဆောင်ရွက်သော ဆရာထေရ်အရှင်သည် ဤဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းစာအုပ်ကြီး တစ်အုပ် ဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် သီဟိုဠ်နှင့်မြန်မာပါဠိမူတို့ကို မြန်မာပါဠိ အက္ခရာအဖြစ် တိုက်ဆိုင်တည်းဖြတ်ခြင်း၊ ပါဠိစာမူမှတစ်ဆင့် နိဿယ(အနက်) ပြန်ခြင်း၊ ကျမ်းစာနှစ်ခု၏ နှိုင်းယှဉ်ချက်များကို ရေးသားခြင်း၊ စိစစ်ချက်များကို ဉာဏ်မီသလောက် ထုတ်နှုတ်တင်ပြခြင်း စသည်တို့ဖြင့် အချိန်များစွာပေး၍ ပြုစုရေးသားထားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း သုတေသီ စာပေ ပညာရှင်တို့အတွက်မူကား ပြီးပြည့်စုံ(လုံလောက်)သည်ဟု မဆိုသာနိုင်ပါ။

ဆရာထေရ်အရှင်သည် ဤ “ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းစာအုပ်ကြီး တစ်အုပ်” ဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် အချိန်များစွာပေးရသကဲ့သို့ ကွန်ပျူတာစာစီပေးကြ သော ဆရာတပည့်များဘက်ကလည်း အချိန်များစွာပေး၍ ကြိုးစား အားထုတ် ပေးခဲ့ကြပါသည်။ တပည့်များက အလျဉ်းသင့်သလို ကွန်ပျူတာ စာစီပေးထား ခြင်းဖြစ်၍ စာအုပ်ဆိုက်များ ပြောင်းလဲရခြင်း၊ စာလုံးဆိုက်များ ပြောင်းလဲရခြင်း တို့ကြောင့် အချို့နေရာများတွင် စာလုံးအမှားများ၊ စာပိုဒ်အညွှန်း မတူညီခြင်း များ ပါကောင်း ပါသွားနိုင်ပါသည်။ ဤစာအုပ်အတွင်းပါရှိသော အမှား များသည် ကျမ်းစာပြုစုသူ ဆရာထေရ်အရှင်၏ ချွတ်ယွင်းချက်၊ မှားယွင်း ဖော်ပြချက် (ပမာဒလေခ) များမဟုတ်ဘဲ ကွန်ပျူတာစာစီပေးကြသော မိမိတို့ ဆရာတပည့်များ၏ ချွတ်ယွင်းချက်၊ မှားယွင်းချက်များသာဖြစ်ကြောင်း ဤ ‘ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းစာအုပ်’ကို ဓမ္မဒါန အလှူခံရရှိကြသူ သုတေသီ စာပေ ပညာရှင်အပေါင်းတို့အား တောင်းပန်လျှောက်ထား ပန်ကြားအပ်ပါသည်။

ဆရာတပည့်များ
မဟာသိမ်ကျွန်းပျံ့တက

အခန်း (၁)

ဘဒ္ဒန္တရဟန္တမဟာရိက္ခပတိဿတ္ထေရ
ဝရပဏ္ဍိတေန ကတာ

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါ

(ဝိမုတ္တိမဂ္ဂါ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေါ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

===000===

ပဌမော နိဒါနကဏ္ဍော

သီလံ သမာဓိ ပညာ စ၊ ဝိမုတ္တိ စ အနုတ္တရာ။
အနုဗုဒ္ဓါ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဂေါတမေန ယသသိနာ။

သီလံ နာမ သီလသံဝရော။ သမာဓိ နာမ အဝိက္ခေပေါ။ ပညာ
နာမ သမ္မောဓိဉာဏံ။ ဝိမုတ္တိ နာမ ဗန္ဓနာပဂမော။ အနုတ္တရာတိ အနာသဝါ။

ဒုတိယော သီလကဏ္ဍော

သီလဝိဘာဂေါ

၁။ ကိံ သီလံ ? စေတနာ သီလံ၊ သံဝရော သီလံ၊ အဝိတိက္ကမော
သီလံ၊ ပဟာနဋ္ဌေန သံဝရော၊ သဗ္ဗေ ကုသလာ ဓမ္မာ။

=====

- ၁။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၂။ အံ၊ ၁။ ၃၀၈။ အံ၊ ၂။ ၄၇၇။ အဘိ၊ က။ ၉၅။
- ၂။ ကိံ သီလန္တိ “စေတနာသီလံ၊ စေတသိကသီလံ၊ သံဝရော သီလံ၊ အဝိတိက္ကမော သီလ”န္တိ
ပဋိသံ၊ ၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇။
- ၃။ ပဟာဏဋ္ဌေန။ (သိ)

ဣဒံ သီလံ နေက္ခမေန ကာမစ္ဆန္တဿ ပဟာနံ ။ ပေ ။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန သဗ္ဗကိလေသာနံ ပဟာနံ^၁ သီလံ။ ဝေရမဏိ၊ စေတနာ၊ သံဝရော၊ အဝီတိက္ကမော သီလံ။

၂။ ကိံ သီလဿ လက္ခဏံ?^၂ သံဝရော ပါတိမောက္ခဓမ္မာ ပစ္စယဓမ္မာ ဣန္ဒြိယဓမ္မာ လက္ခဏံ။

၃-၅။ ကာနိ ရသပစ္စုပ္ပန်ပဒဋ္ဌာနာနိ? အနဝဇ္ဇသုခံ ရသော နာမ၊ အနုပါယာသော ပစ္စုပ္ပန်၊ သုစရိတတ္တယသမာစာရော ပဒဋ္ဌာနံ။ အထ စ သောမနဿံ ရသော၊ အဝိပ္ပဋိသာရော ပစ္စုပ္ပန်၊ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တိ ပဒဋ္ဌာနံ။

၆။ ကော သီလဿ အာနိသံသော? အဝိပ္ပဋိသာရော . . ပေ . . ဧဝံ အနန္တာနိသံသံ သီလံ။^၃

၇။ ကိမတ္ထံ သီလံ ? သီတလတ္ထံ၊^၄ သေဋ္ဌတ္ထံ၊ သီလနတ္ထံ၊ သဘာဝတ္ထံ၊ သုခဒုက္ခဘာဝသမ္ပယုတ္တတ္ထံ၊ သိရတ္ထံ၊ ပတိဋ္ဌာနတ္ထံ။^၅

၈။ အာစာရဿ စ သီလဿ စ ကိံ နာနာကရဏံ ? ဓုတင်္ဂသမာဒါနံ^၆ အာစာရော၊ သံဝရော သီလံ။

=====

၁။ ပဟာဏံ။ (သီ)၊ ပဋိသံ။ ၄၆။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈-၉။

၃။ အဝိပ္ပဋိသာရော ခေါ် အာနန္ဒ ပါမောဇ္ဇတ္ထော ပါမောဇ္ဇာနိသံသော။

အံ။ ၃။ ၅၁၅။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉-၁၁။)

၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈။

၅။ ကေနဋ္ဌေန သီလန္တိ သီလနဋ္ဌေန သီလံ ။ပ။ အညေ ပန သိရဋ္ဌော၊ သီလတ္ထော၊ သီတလဋ္ဌော သီလတ္ထောတိ ဧဝမာဒိနာပိ နယေနတ္ထ အတ္ထံ ဝဏ္ဏယန္တိ။

ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈။ ပတိဋ္ဌတ္ထံ။ (သီ)

၆။ ဓုတင်္ဂသမာနံ။ (သီ)

၉။ ကတိဝိဓံ သီလံ? တိဝိဓံ^၁ ကုသလံ သီလံ, အကုသလံ သီလံ, အဗျာကတံ သီလန္တိ။ ကာယိကံ ဝါစသိကံ မာနသိကန္တိပိ။

၁၀။ ကိံ သမုဋ္ဌာနံ သီလံ? ကုသလစိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ကုသလံ သီလံ၊ အကုသလစိတ္တသမုဋ္ဌာနံ အကုသလံ သီလံ၊ အဗျာကတစိတ္တသမုဋ္ဌာနံ အဗျာကတံ သီလံ။^၂ ကာယဒွါရေ ပဝတ္တံ ကာယိကံ၊ မိစ္ဆာဝါစာဝေရမဏိ ဝါစသိကံ၊ အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပဋိလောမံ သံဝရော မာနသိကံ သီလံ။

၁၁။ ကာနိ သီလဿ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနာနိ? သမာဒါနံ အာဒိ၊ အဝီတိက္ကမော မဇ္ဈံ၊ အဘိရတိ ပရိယောသာနံ။

၁၂။ ကတိဓမ္မော သီလဿ အန္တရာယိကာ?

၁၃။ ကတိ သီလဿ ဟေတု? စတုတ္ထိသ ဓမ္မော မဂ္ဂဿ အန္တရာယာ ကောဓော၊ ပဠာသော^၃၊ မက္ခော၊ သန္တာပေါ၊ မစ္ဆရိယံ၊ ဣဿာ၊ သာဠေယျံ၊ မာယာ၊ ဥပနာဟော၊ မာနော၊ အတိမာနော၊ မဒေါ၊ ပမာဒေါ၊ ကောသဇ္ဇံ၊ လောဘော၊ အရတိ၊ အနန္တယဉာဏံ၊ မိစ္ဆာသတိ၊ ပါပိကာ ဝါစာ၊ ပါပကာ မိတ္တာ၊ ပါပကံ ဉာဏံ၊ ပါပိကာ ဒိဋ္ဌိ၊ အက္ခန္တိ၊ အဿဒ္ဓါ၊ အဟိရိကံ၊ အနောတ္တပ္ပံ၊ ကာယိကဝါစသိကဗျာပါရေသု အဿာဒေါ၊ ဣတ္ထိဇနေသု သံဝါသော^၄၊ သတ္ထု သိက္ခာယ အဂါရဝေါ၊ ဣန္ဒြိယေသု အသံဝရော၊ ဘောဇနေ အမတ္တညုတာ၊ ပဌမာယ ရတ္တိယာ ပစ္ဆိမာယ စ ရတ္တိယာ အဇာဂရိယာနုယောဂေါ၊ ဈာနသဇ္ဈာယာနံ အဘာဝေါ။ ဣမေ စတုတ္ထိသ ဓမ္မော မဂ္ဂဿ အန္တရာယာ သီလဿာ-ပဟာရကာတိ^၅ ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁။ ပဋိသံ။ ၄၃။
၂။ ပလာသော။ (သီ)
၃။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ နတ္ထိ။ Vapat, P. 6.
၄။ ပဋိသံ။ ၄၃။
၅။ ဣတ္ထိဇနေဟိ သံဝါသော။ Vapat, P. 6.

၁၄။ ကတိဝိဓံ သီလံ? ဒုဝိဓံ, တိဝိဓံ, စတုပ္ပိဓံ။^၁

ကထံ ဒုဝိဓံ? စာရိတ္တဝါရိတ္တဝသေန^၂, ဟာနဘာဂိယ^၃ ပတ္တိဘာဂိယဝသေန, လောကိယလောကုတ္တရဝသေန^၄ စ ဒုဝိဓံ, သပ္ပမာဏ-
အပ္ပမာဏဝသေန^၅ စ, သပရိယန္တအပရိယန္တဝသေန^၆ စ, နိဿိတအနိဿိ-
တဝသေန^၇ စ ဒုဝိဓံ ဟောတိ။^၈

ကထံ တိဝိဓံ? ဟိနမဇ္ဈိမပဏီတဝသေန၊ အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ
သမ္မာဝါစာ သမ္မကမ္မန္တအာဇီဝေါ။ ခုဒ္ဒါနုဒုဒ္ဒကသိက္ခာ သေသံ စိတ္တသမ္ပယုတ္တံ
အာဒိသိက္ခာဗြဟ္မစရိယံ၊ စိတ္တဝိပ္ပယုတ္တံ သေသံ ခုဒ္ဒကံ အဝီတိက္ကမသီလံ
သာဝကာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိသီလံ ဗုဒ္ဓါနဉ္စ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနဉ္စ၊ သီလံ ကာလပရိယန္တံ
အာပါဏကောဋ္ဌိကံ။

ကထံ တိဝိဓံ? ပါပနိမ္မူလနေန အဝီတိက္ကမော^၉၊ သမာဒါနေန
အဝီတိက္ကမော^၉၊ သမုစ္ဆေဒေန အဝီတိက္ကမော^၉တိ စ ပရာမဋ္ဌအပရာမဋ္ဌ-
ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝသေန^{၁၀} စ, လောကနိဿိတံ အတ္တနိဿိတံ ဓမ္မနိဿိတန္တိ^{၁၁}
စ ဝိသမသမအပ္ပဏိဟိတဝသေန စ, ဝိသုဒ္ဓိအဝိသုဒ္ဓိဝေမတိကဝသေန စ,
သေခအသေခနေဝသေခါသေခန္တိ^{၁၂} စ, ဘယသီလံ ဒုက္ခသီလံ မောဟ-
သီလန္တိ စ, ဟိနမဇ္ဈိမပဏီတန္တိ^{၁၃} စ တိဝိဓံ သီလံ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁။
၂။ The Path of Freedom, P. 10
၃။ ဟာဏဘာဂိယ။ (သီ)
၄။ POF, P. 10. ၅=၇။ POF, P. 11.
၆။ ပဋိသံ။ ၄၁-၂။ POF, P. 11.
၈။ စာရိတ္တဝါရိတ္တဝသေန ဒုဝိဓံ။ တထာ အာဘိသမာစာရိက | အာဒိဗြဟ္မစရိယက
ဝသေန၊ ဝိရတိ အဝိရတိဝသေန၊ နိဿိတာနိဿိတဝသေန၊ ကာလပရိယန္တ အာပါဏ
ကောဋ္ဌိကဝသေန၊ သပရိယန္တာပရိယန္တဝသေန၊ လောကိယ လောကုတ္တရဝသေန စ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁။ ၉။ အဝီတိက္ကမော။ (သီ) ၁၀။ POF, P. 13.
၁၁။ လောကာဓိပတေယျံ အတ္တာဓိပတေယျံ ဓမ္မာဓိပတေယျံ။ POF, P. 13.
၁၂။ သေခအသေခနေဝသေခါသေခံတိ။ (သီ) POF, P. 14. ၁၃။ POF, P. 15.

ကထံ စတုဗ္ဗိဓံ သီလံ? ဟာနဘာဂိယံ မဂ္ဂဿ အန္တရာယေန^၁
 ဝိနောဒေတိ၊ ဥဋ္ဌာနဝန္နေဟိ ဇနေဟိ အပက္ကမတိ၊ သဗ္ဗိစ္စ အာပတ္တိ
 အာပဇ္ဇတိ၊ အာပတ္တိ အာပန္နော ပဋိဂ္ဂဟတိ ပဋိစ္ဆာဒေတိ၊ ဌိတိဘာဂိယံ
 သမ္မာဒိတေ သီလေ အပ္ပမတ္တော ဟောတိ၊ ဥပသမဒဿနံ ပန န
 ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိသေသဘာဂိယံ ပရိပ္ပရိတသီလသမာဓိသု အပ္ပမတ္တော ဟောတိ
 ဥပသမဒဿနံ ပန န ဥပ္ပါဒေတိ၊ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ ပရိပ္ပရိတသီလသမာဓိသု
 အပ္ပမတ္တော ဟောတိ၊ ဥပသမဒဿနေန စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယော ဟောတိ။^၂

ဘိက္ခုသီလံ ဘိက္ခုနီသီလံ? အနုပသမ္ပန္နသီလံ ဩဒါတဝသနသီလန္တိ
 စ၊ ပတ္တိသီလံ^၃ အာစာရသီလံ ဓမ္မတာသီလံ ပုဗ္ဗဟေတုသီလန္တိ^၄ စ၊
 သီလသီလံ ကုသလသီလံ၊ အကုသလသီလံ သမုဒယသီလံ၊ ကုသလစိတ္တ
 သမုဋ္ဌာနံ ကုသလသီလံ၊ အကုသလစိတ္တသမုဋ္ဌာနံ အကုသလသီလံ၊
 နိရောဓသီလံ ကုသလသီလာနုပ္ပတ္တိယာ အကုသလသီလဿ ဝူပသမော၊
 အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ကုသလသီလဿ ဝူပသမော။ နိရောဓမဂ္ဂပဋိပဒါ
 သီလံ။^၅ စတ္တာရော သမ္ပပ္ပဓာနာ။ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ ဣဓ ဘိက္ခု
 ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော အဏု-
 မတ္တေသု? ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝိ သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။^၆
 ဣဓာတိ ဣမသ္မိံ သတ္တုသာသနေ ဓမ္မေ။ ဘိက္ခုတိ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကော၊
 အပိ စ သေခေါ အသေခေါ အာနေဉ္စဓမ္မော^၇ ။

=====

၁။ အန္တရာယေ န။ Vapat, P. 9	၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅။ POF, P. 15.
၃။ ဘိက္ခုဏီသီလံ။ (သိ)	၄။ ပကတိသီလံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅။
၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅။	၆။ POF, P. 16-17.
၇။ အနုမတ္တေသု။ (သိ)	၈။ ဒီ၊ ၁။ ၅၉။ အံ၊ ၁။ ၃၄၈။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၅၃။
၉။ Vapat, P. 11, POF, P. 16-17.	
၁၀။ သေခေါ အသေခေါ အကုပ္ပံ။ POF, P. 17.	

ပါတိမောက္ခန္တိ သီလံ ပတိဋ္ဌာ အာဒိ၊ စရဏံ သညမော သံဝရော
မောက္ခော၊ အနိဗန္ဓော၊^၁ ပမုခံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ။
သံဝရောတိ ကာယိကဝါစသိကကမ္မဿ အဝီတိက္ကမော^၂။ သံဝုတောတိ
ပါတိမောက္ခသံဝရေန ဥပေတော။ ဗိမာရဇီတိ စတုသံဝရေန သံဝုတော။
အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော အနုမတ္တေသု^၃ ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ
သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။^၄

ကာနိ သိက္ခာပဒါနိ ဝုစ္ဆန္တိ^၅။ သတ္တပ္ပဘေဒေါ သံဝရော၊
အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလံ မိစ္ဆာဇီဝေန အဝီတိက္ကမော။

ကတမော မိစ္ဆာဇီဝေါ^၆ ကုဟနာ^၇ (ပစ္စယပဋိသေဝနဝသေန၊
ဣရိယာပထဝသေန သာမန္တဇပ္ပန ဝသေန) လပနာ နေမိတ္တိကတာ
နိပ္ပေသိကတာ လာဘေန လာဘံ နိဇိဂီသနတာ။ အပိ စ မိစ္ဆာဇီဝေါတိ
ဝေဠုဒါနံ ဝါ ပတ္တဒါနံ ဝါ ပုပ္ဖလသိနာနဒန္တကဋ္ဌဒါနံ အင်္ဂီ နိမိတ္တံ
ဥပ္ပါတံ^၈ ဧဝမာဒိကော နာနာဝိဓော မိစ္ဆာဇီဝေါ^၉ မိစ္ဆာဇီဝေန ပဋိဝိရတိ
ပါရိသုဒ္ဓိသီလံ^{၁၀} ။

=====

၁။ POF, p.17

၂။ အဝီတိက္ကမော။ (သီ)

၃။ အနုမတ္တေသု။ (သီ)

၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉။

၅။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄-၅။

၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃-၂၆။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၈။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၄။

၇။ ဥပ္ပါဒံ။ (သီ)

၈။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၅၅။ မဟာနိ၊ ၂၉၀။ ၃၉၆။ မိလိန္ဒ၊ ၃၅၂။

မ၊ ဌ၊ ၃။ ၄။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၂၀၂။ မူလဋီ၊ ၁။ ၉၇။

၉။ မိစ္ဆာဇီဝေန ပဋိဝိရတိတိ ပါရိသုဒ္ဓိသီလံ။ Vapat, P. 12
ပါရိသုဒ္ဓိသီလံ။ (သီ)

စတုပစ္စယသန္နိသမိတသီလံ^၁ အဋ္ဌဟိ အာကာရေဟိ ပဋိသင်္ခါ
ယောနိသော သေဝတိ — ပိဏ္ဏပါတ်^၂ နေဝ ဒဝါယ၊ န မဒါယ၊ န
မဏ္ဍနာယ၊ န ဝိဘူသနာယ၊ ယာဝဒေဝ ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ
ယာပနာယ ဇိယတ္ထာပိပါသာနံ ဝုပရတိယာ (ဝိဟိသုပရတိယာ) ဗြဟ္မစရိ-
ယာနုဂ္ဂဟာယ၊ ဣတိ ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခါမိ၊ နဝံ စ ဝေဒနံ န
ဥပ္ပါဒေဿာမိ၊ ယာတြာ စ မေ ဘဝိဿတိ အနဝဇ္ဇတာ စ ဖာသုဝိဟာ-
ရောစာတိ? စတုဓာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ — ပဟာတဗ္ဗပစ္စဝေက္ခကာ၊ ပစ္စယ-
ပစ္စဝေက္ခကာ ယာတြာပစ္စဝေက္ခကာ ပရိတ္တာနိသံသပစ္စဝေက္ခကာ
အန္တဒ္ဓယပရိဝဇ္ဇနာ မဇ္ဈိမာယ စ ပဋိပဒါယ သေဝနံ။

ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော စိဝရံ ပဋိသေဝါမိ ယာဝဒေဝ သီတဿ
ပဋိယာတာယ ဥဏှဿ ပဋိယာတာယ ခုံသမကသဝါတာတပသရီသပ-
သမ္ပဿာနံ ပဋိယာတာယ ယာဝဒေဝ ဟိရိကောပိနပဋိစ္ဆာဒနတ္ထံ^၃ ။

ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော သေနာသနံ . . . ပေ . . . ဥတုပရိဿယ
ဝိနောဒနံ ပဋိသလ္လာ နာရာမတ္ထံ^၄ ။

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၉-၃၄။

၂။ Vapat, P. 12 ၌ မပါ။

၃။ ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော အာဟာရံ အာဟာရေတိ၊
နေဝ ဒဝါယ၊ န မဒါယ၊ န မဏ္ဍနာယ၊ န ဝိဘူသနာယ၊ ယာဝ ဒေဝ
ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ ယာပနာယ၊ ဝိဟိသုပရတိယာ ဗြဟ္မစရိယာ
နုဂ္ဂဟာယ၊ ဣတိ ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခါမိ၊ နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပါဒေဿာမိ၊
ယာတြာ စ မေ ဘဝိဿတိ အနဝဇ္ဇတာ စ ဖာသုဝိဟာရော စာတိ။

မ၊ ၁။ ၁၂။ အံ၊ ၂။ ၃၄၁။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၅၈။...

၄။ မ၊ ၁။ ၁၂။ အံ၊ ၂။ ၃၄၁။

၅။ မ၊ ၁။ ၁၃။ အံ၊ ၂။ ၃၄၁။

ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော ဂိလာနပစ္စယဘောသဇ္ဇပရိက္ခာရံ ပဋိသေဝါမိ၊
ယာဝဒေဝ ဥပ္ပန္နာနံ ဝေယျာဗာဓိကာနံ ဝေဒနာနံ ပဋိဃာတာယ အဗျာ
ဗဇ္ဈပရမတာယာတိ။^၁

စက္ကာရော ပစ္စယပရိဘောဂါ၊^၂ ထေယျပရိဘောဂေါ ဣဏပရိဘော-
ဂေါ ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂေါ သာမိပရိဘောဂေါတိ၊ အပရိသုဒ္ဓပရိဘောဂပရိသုဒ္ဓ-
ပရိဘောဂဝသေန စ။

ဝိနယသံဝရသီလံ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ အဓိမတ္တာယ သဒ္ဓါယ
ပရိပူရိတံ ဟောတိ၊^၃ ။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလံ အဓိမတ္တေန ဝီရိယေန
ပရိပူရိတံ ဟောတိ။ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလံ အဓိမတ္တာယ သတိယာ ပရိပူရိတံ
ဟောတိ။ စတုပစ္စယသေဝနသီလံ^၄ အဓိမတ္တာယ ပညာယ ပရိပူရိတံ
ဟောတိ။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလံ ပါတိမောက္ခသံဝရေန သံဂဟီယတိ။
ဣန္ဒြိယသံဝရသီလံ ပစ္စယသန္နိဿိတေန သံဂဟီယတိ။ ဣန္ဒြိယသံဝရံ
အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ စ သီလက္ခန္ဓေန ဂဟိတော။ ဣန္ဒြိယသံဝရပါတိမောက္ခ
သံဝရာ သမာဓိက္ခန္ဓေန သံဂဟီယတေ။ စတုပစ္စယသန္နိဿိတသီလံ
ပညာက္ခန္ဓေန သံဂဟီယတေ။

၁၅။ ကထံ သီလဝိသုဒ္ဓိသမာဒိန္နာ ဟောတိ?

၁၆။ ကတိ သီလဿ ပတိဋ္ဌာ? ဒွေ သီလဿ ပတိဋ္ဌာ
ဒုဿီလဿ အာဒိနဝဒဿနေန စ သီလဿ အာနိသံသဒဿနေန။

=====

၁။ မ၊ ၁။ ၁၃။ အံ၊ ၂။ ၃၄၁။ အဗျာဗဇ္ဈပရမတာယ။ (သိ)

၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၁။

၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄-၄၁။

၄။ ပစ္စယသေဝနသီလံ။ Vapat, P. 12

ကိကီဝံ အဏ္ဏံ စမရိဝံ ဝါလဓိံ ၊
 ပိယံ ပုတ္တံ နယနံဝံ ဧကကံ။
 တထေဝံ သီလံ အနုရက္ခမာနကာ၊
 သုပေသလာ ဟောထ သဒါ သဂါရဝါ ။

====O=====

တတိယော ကဏ္ဍော ဓုတာနိ

၁၇။ အထ သီလာနန္တရံ သီလသမ္ပါဒနတ္ထမေဝ ဓုတာနိ သမ္ပာဒေတဗ္ဗာနိ ဟောန္တိ၊ တာနိ ပန တေရသေဝ ဟောန္တိ။ တေသု ဒွေ ဓမ္မာ စိဝရပဋိသံယုတ္တာနိ၊ ပံသုကူလိကံ တေစိဝရိကန္တိ။ ပဉ္စ ဓမ္မာ ပိဏ္ဍု-
 ပါတပဋိသံယုတ္တာနိ၊ ပိဏ္ဍုပါတိကံ၊ သပဒါနစာရိကံ၊ ဧကာသနဘောဇနံ၊
 ဘောဇနေမတ္တညုတာ (ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂီ) ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကံ စ။

ပဉ္စ ဓမ္မာ သေနာသနပဋိသံယုတ္တာနိ၊ အာရညကံ ရုက္ခမူလိကံ
 အဗ္ဘောကာသိကံ သောသာနိကံ ယထာသန္တတိကဉ္စ။ ဧကံ ဝီရိယပဋိသံယုတ္တံ
 နေသဇ္ဇိကင်္ဂီ^၆ ။

=====

၁။ ဝါဠဓိံ။ (သီ)၊

၃။ စိဝရပဋိသံယုတ္တာ။ Vapat, P. 12

၅။ သေနာသနပဋိသံယုတ္တာ။ (သီ)

၂။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄။

၄။ ပိဏ္ဍုပါတပဋိသံယုတ္တာ။ (သီ)

၆။ နေသဇ္ဇိကံ Vapat, P. 16

၀

၁။ ပံသုကူလိကင်္ဂ^၁

၁၈။ ကိမတ္ထံ ပံသုကူလံ သမာဒိယတိ? ဂဟပတိဒါနစီဝရံ
ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ ပံသုကူလံ သမာဒိယာမိတိ^၂။

ကော အာနိသံသော ပံသုကူလသမာဒါနေ? စောရဘယေန
အဘယတာ၊ ပရိဘောဂတဏှာယ အဘာဝေါ၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရိတာ စ။

ကတိဝိဓံ ပံသုကူလံ? ဒုဝိဓံ သောသာနိကံ၊ သင်္ကာရစောဠံ၊^၃
ပါပဏိကံ၊ ရထိယာစောဠကံ၊^၄ ဂေါခါယိတံ၊ မူသိကစ္ဆိန္နံ၊ အဂ္ဂိဒမုံ။

ကထံ သမာဒိယတိ? သစေ ဘိက္ခု ဂဟပတိဒါနံ ပဋိက္ခိပတိ။
တေန ပံသုကူလိကော^၅ ဟောတိ။

ကထံ ဘေဒေါ? သစေ ဘိက္ခု ဂဟပတိဒါနံ သာဒိယတိ^၆။
တေန ပံသုကူလိကံ ဘိန္နံ ဟောတိ။

၂။ တေစီဝရိကင်္ဂ^၇

၁၉။ ကထံ တေစီဝရိကံ သမာဒိယတိ ? အဇ္ဇတဂ္ဂေ
အတိရေကစီဝရဿ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ တေစီ ဝရိကံ သမာဒိယာမိတိ^၈။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၉-၆၂။

၂။ ဂဟပတိဒါနစီဝရံ ပဋိက္ခိပါမိ
ပံသုကူလိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ။

ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၉-၆၀။

၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၂-၃။

၄။ စတုတ္ထကစီဝရံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ တေစီဝရိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၂။

၃။ သင်္ကာရစောလံ။ (သီ)

၄။ ရထိယာစောလကံ။ (သီ)

၅။ ပံသုကူလိကံ။ Vapat, P. 17

၆။ သမာဒိယတိ။ (သီ)

၁။ တီနိ။ (သိ) ၂။ သမာဒါနံ။ Vapat, P. 17. ၃။ သမာဒိယတိ။ (သိ)
 ၄။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၆၃-၄။ ၅။ ပိဏ္ဍပါတိကဓမ္မံ။ Vapat, P. 18
 ၆။ အတိရေကလာဘံ ပဋိက္ခိပါမိ။ သပဒါနစာရိကံ သမာဒိယာမိ။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၆၅။
 ၇။ ကောသဇ္ဇနိမ္မတနတာ။ Vapat, P. 18 ၈။ ရသတဏှာ နိဝါရဏံ။ Vapat, P. 18
 ၉။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၆၅-၆၆။ ၁၀။ လောလုပ္ပစာရံ ပဋိက္ခိပါမိ။ သပဒါန-
 စာရိကံ သမာဒိယာမိ။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၆၅။
 ၁၁။ အဝါဏာဘိနန္ဒနာ။ (သိ) အဝါနာဘိနန္ဒနာ။ Vapat, P. 18

၅။ ကောသနိကင်္ဂ^၁

၂၂။ ကထံ ကောသနိကင်္ဂံ သမာဒိယတိ? ကော အာနိသံသော ကောသနိကေ? အပ္ပါဗာဓတာ၊ အပ္ပါတင်္ဂတာ၊ ဖာသုဝိဟာရောတိ။ ကထံ ကောသနိကဿ သမာဒါနံ? ကေ ပရိယန္တာ? ကထံ ဘေဒေါ? တယော ပရိယန္တာ အာသနပရိယန္တာ၊ ဥဒကပရိယန္တာ၊ ဘောဇနပရိယန္တာ။ သစေ မနုဿာ သပ္ပိမဏ္ဍံ အာဟရန္တိ^၂၊ ဘေသဇ္ဇမတ္တမေဝ ဝဋ္ဋတိ။

၆။ ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂ^၃

၂၃။ ကထံ ဘောဇနေ မတ္တညုတာ^၄ သမာဒိယတိ? အဇ္ဇတဂ္ဂေ လောလုပ္ပံ ပဋိက္ခိပိတွာ ဘောဇနမတ္တညုတံ သမာဒိယာမိတိ။^၅ ကော အာနိသံသော ဘောဇနေ မတ္တညုတာယ? ထိနမိဒ္ဓပနုဒနံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနုမတိ စ။ ကထံ သမာဒါနံ? ကထံ ဘေဒေါ?။

၇။ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂ^၆

၂၄။ ကထံ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကံ သမာဒိယတိ? အဇ္ဇတဂ္ဂေ အတိ-
ရိတ္တဘောဇနံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကံ သမာဒိယာမိတိ? ။ ကော အာနိသံသော ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကေ? ပရိယေသနာယ အဘာဝေါ၊ ကတိဝိဓံ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကံ? ဒုဝိဓံ ပရိစ္ဆိန္နန္တိ အပရိစ္ဆိန္နန္တိ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၆-၆၇။ ၂။ သပ္ပိမဏ္ဍာနိ အာဟရန္တိ။ Vapat, P. 18 အာဟရတိ၊ (သိ)

၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၇-၆၈။

၄။ ဘောဇနမတ္တညုတာ။ Vapat, P. 18

၅။ ဒုတိယိကဘာဇနံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၇။

၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၈-၆၉။

၇။ အတိရိတ္တဘောဇနံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂံ သမာဒိယာမိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၈။

ပဝါရေတွာ ပုန ဘောဇနံ ကပ္ပိယံ ကာရေတွာ န ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ၊ အဓိဋ္ဌိတန္တံ
ဧကဝိသတိကဗဠေ^၁ နိဋ္ဌိတေ နာဓိကံ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ^၂ ။

၈။ အာရညိကံ^၃?

၂၅။ ကထံ အာရညိကံ သမာဒိယတိ? အဇ္ဇတဂ္ဂေ ဂါမန္တ-
ဝိဟာရံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ အာရညိကံ သမာဒိယာမိတိ^၄ ။ ကော အာရညဿ
ပစ္စန္ဓော? ပဉ္စဓနုသတိကံ ပစ္ဆိမံ။ ကထံ သမာဒိန္နံ? ဂါမမဇ္ဈဝိဟာရ-
ပဋိက္ခေပေန^၅ ။ ကထံ ဘေဒေါ? ဂါမမဇ္ဈေ ဝိဟာရဝါသေန။

၉။ ရုက္ခမူလိကံ^၆?

၂၆။ ကထံ ရုက္ခမူလိကံ သမာဒိယတိ? အဇ္ဇတဂ္ဂေ ဆန္တံ
ပဋိက္ခိပါမိ၊ ရုက္ခမူလဝိဟာရံ သမာဒိယာမိတိ^၇ ။ ကော အာနိသံသော
ရုက္ခမူလိကေ? သေနာသနမဇ္ဈေရကမ္မာရာမတာနံ အဘာဝေါ၊ ဒေဝတာဟိ
သဟဝါသတာ^၈ ။ ကေ ရုက္ခာ သေဝိတဗ္ဗာ? သမ္မာဓဒေါသဝိရဟိတာ
ဆာယာသမ္ပန္နာ ရုက္ခာ သေဝိတဗ္ဗာ။ ကေ ရုက္ခာ န သေဝိတဗ္ဗာ?
စေတိယရုက္ခာ သဒေါသာ သာန္တရာယိကာ ရုက္ခာ။ ကထံ သမာဒိနံ?
ဆဒနပဋိက္ခေပေန။ ကထံ ဘေဒေါ? ဆန္ဓေ အရုဏုဌာပနေနာတိ။

=====

၁။ ဧကဝိသတိကဗလေ။ (သိ)

၂။ ကထံ သမာဒိနံ၊ ကထံ ဘေဒေါ။

၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၉-၇၁။

Vapat, P. 20

၄။ သမာဒိယာမိ။ Vapat, P. 20

ဂါမန္တသေနာသနံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ အာရညိကံ သမာဒိယာမိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၉။

၅။ ကထံ သမာဒိနံ။ Vapat, P. 20

၆။ ဂါမမဇ္ဈဝိဟာရ။ Vapat, P. 20

၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၁-၂။

၈။ ဆန္တံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ရုက္ခမူလိကံ သမာ-
ဒိယာမိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၁။

၉။ သဟဝါသိတာ။ Vapat, P. 21

၁၀။ အဗ္ဘောကာသိကင်္ဂ^၁

၂၇။ ကထံ အဗ္ဘောကာသိကံ သမာဒိယတိ? အဇ္ဇတဂ္ဂေ နိဝါသံ
န သာဒိယာမိ^၂။ ဆန္ဒဉ္စ ရုက္ခမူလံ စ ပဋိက္ခိပါမိ^၃။ အဗ္ဘောကာသိကံ
သမာဒိယာမိ။ ကော အာနိသံသော အဗ္ဘောကာသိကဿ? ထိနမိဒ္ဓပန္နဒနံ၊
မိဂါ ဝိယ နိသင်္ဂတာ^၄ စ။ ကထံ သမာဒါနံ? ဆန္ဒဉ္စ ရုက္ခမူလဉ္စ
ပဋိက္ခိပါမိ၊ အဗ္ဘောကာသိကံ သမာဒိယာမိတိ^၅။ ကထံ ဘောဒေါ? ဆန္ဒ
ဝါ ရုက္ခမူလံ ဝါ ပဝိဋ္ဌေ ဘောဒေါ ဟောတိ။

၁၁။ သောသာနိကင်္ဂ^၆

၂၈။ ကထံ သောသာနိကံ သမာဒိယတိ? အဇ္ဇတဂ္ဂေ န
သုသာနံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ သောသာနိကံ သမာဒိယာမိတိ^၇။ ကော အာနိသံသော
သောသာနိကဿ သမာဒါနေ? မရဏသတိယာ ပဋိလာဘော၊ အပ္ပ-
မာဒဝိဟာရိတာ၊ ကာမရာဂဝိနောဒနံ၊ အမနုဿာနံ ဂရုဘာဝနီယတာတိ^၈။
ကထံ သောသာနိကံ သမာဒိန္နံ ဟောတိ။ ကတ္ထ ဝသိတဗ္ဗံ? ကထံ
သမာစရိတဗ္ဗံ? ကထံ သမာဒိန္နံ ဟောတိ^၉? ကထံ ဘောဒေါ?

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၂-၃။

၂။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ နိဝါသံ န သာဒိယာမိ၊ ပဋိက္ခိပါမိ။ Vapat, P. 21.

၃။ ဆန္ဒဉ္စ ရုက္ခမူလဉ္စ ပဋိက္ခိပါမိ၊ အဗ္ဘောကာသိကင်္ဂ သမာဒိယာမိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၂။

၄။ နိသင်္ဂတာ။ Vapat, P. 21.

၅။ အဗ္ဘောကာသိကဉ္စ သမာဒိယာမိ။ Vapat, P. 21.

၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၄-၅။

၇။ သမာဒိယာမိ။ Vapat, P. 21. န သုသာနံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ သောသာနိကင်္ဂ သမာဒိယာမိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၄။

၈။ ဂရုဘာဝနီယတာ။ Vapat, P. 21.

၉။ ကထံ သမာဒါနံ။ Vapat, P. 22.

၁၂။ ယထာသန္တတိကံ^၁

၂၉။ ကထံ ယထာသန္တတိကံ သမာဒိယတိ ? အဇ္ဇတဂ္ဂေ သေနာသနလောလုပ္ပံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ယထာသန္တတိကံ သမာဒိယာမိတိ^၂ ။
 ကော အာနိသံသော ယထာသန္တတိကေ ? ကထံ သမာဒါနံ? ကထံ ဘေဒေါ?^၃။

၁၃။ နေသဇ္ဇိကံ^၄

၃၀။ ကထံ နေသဇ္ဇိကံ သမာဒိယတိ? အဇ္ဇတဂ္ဂေ သေယျံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ နေသဇ္ဇိကံ သမာဒိယာမိတိ^၅ ။ ကော အာနိသံသော နေသဇ္ဇိကေ? ဈာနဝိသေသော။ ကထံ သမာဒါနံ? ကထံ ဘေဒေါ?^၆။

ပကိဏ္ဍက ကထာ^၇

၃၁။ * ကတိ ဓူတာနိ ကာလပရိယန္တာနိ? ရုက္ခမူလိကံ၊ အဟ္တောကာသိကံ၊ သောသာနိကန္တိ ဣမာနိ တိဏိ^၈ အဋ္ဌမာသကာလ ပရိယန္တာနိ။

=====

- ၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၅-၆။
- ၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၆-၇။
- ၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၇-၈၀။

- ၂။ သမာဒိယာမိ။ Vapat, P. 22.
- ၄။ နေသဇ္ဇိကံ သမာဒိယာမိ။ Vapat, P. 22.
- ၆။ တိနိ။ (သိ)

* ကေန ဝုတ္တာနိ ဓူတာနိ။ တေရသ ဓူတာနိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာနိ ဘဂဝတာ ပညတ္တာနိ။ ဓူတာဿ ကတိဝိဓာ ဓမ္မာ။ ဒွေ ဓမ္မာ၊ အလောဘော စ အမောဟော စ၊ ရာဂါဒိစရိတေသု ကော ဓူတံ သေဝတိ၊ ရာဂစရိတော စ မောဟစရိတော စ၊ အာရညိ ကင်္ဂရုက္ခမူလိကင်္ဂပဋိသေဝနာ ဝါ ဒေါသစရိတဿာပိ သပ္ပါယာ။ Vapat, P. 23.24.

ကော ဓုတော စ ဓုတဝါဒေါ စ? ဓုတော စ ဓုတဝါဒေါ စ အရဟာ
 စ ဓုတသမန္ဓာဂတော စ၊ ဓုတော စ န ဓုတဝါဒေါ စ အရဟာ ဓုတင်္ဂ-
 သမာဒါနေန ပန န သမန္ဓာဂတော^၁ ၊ ဓုတော စ ဓုတဝါဒေါ စ
 သေခေါ စ ပုထုဇ္ဇနော စ ဓုတသမာဒါနေန သမန္ဓာဂတော၊ န ဓုတော
 စ န ဓုတဝါဒေါ စ သေခေါ စ ပုထုဇ္ဇနော စ ဓုတင်္ဂသမာဒါနေန န
 သမန္ဓာဂတော^၂ ။

ဓုတာနိ ကိံ လက္ခဏာနိ၊ ကိံ ရဿာနိ၊ ကိံ ပစ္စုပ္ပန်နာနိ?
 အပ္ပိစ္ဆတာလက္ခဏာနိ၊ သန္တုဋ္ဌိရဿာနိ၊ ဣဒမတ္ထိတာ ပစ္စုပ္ပန်နာနိ၊ အထ
 စ နိဇ္ဈောလုပ္ပလက္ခဏံ၊ အနာဒိနဝရဿာနိ၊ အပရိဟာနိယပစ္စုပ္ပန်နာနိ၊
 ကာနိ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနာနိ? သမာဒါနံ အာဒိ၊ ပဋိသေဝနာ မဇ္ဈော၊
 သောမနဿံ အန္တောတိ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၈။

၂။ အပရိဟာဏီ။ (သိ)

စတုတ္ထော သမာဓိကစ္ဆော^၁

၃၂။ သီလဓုတသမ္ပန္နေန ယောဂါဝစရေန ပရိသုဒ္ဓေ သန္တာနေ သမာဓိဘာဝနာ အာရတိတဗ္ဗာ။ ကော သမာဓိ? ကထံ သမာဓိ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗော? ကာနိ တဿ လက္ခဏာရသပစ္စုပ္ပန်နပဒဉ္ဇာနာနိ? ကော ပုဂ္ဂလော သမာဒဟိဿတိ?၊ ချာနဝိမောက္ခသမာဓိသမာပတ္တိနံ ကိ နာနာကရဏံ? ချာနန္တိ ပဌမဇ္ဈာနာဒိနိ စတ္တာရိ ဈာနာနိ။ ဝိမောက္ခောတိ ‘အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညီ ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနိ ပဿတိ’ တိအာဒယော အဋ္ဌ ဝိမောက္ခာ? သမာဓိတိ သဝိတက္ကသဝိစာရာဒယော တယော သမာဓယော။^၂ သမာပတ္တိတိ နဝ အနုပုဗ္ဗာ သမာပတ္တိယော။^၃ ကတိ အာနိသံသာ? စတ္တာရော ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရိတာ၊^၄ ဝိပဿနာယ သုခါ ကိရိယာ၊^၅ အဘိညာ သစ္စိကိရိယာ^၆ ဘဝသမ္ပတ္တိတိ။ ကတိ ဓမ္မာ သမာဓိဿ အန္တရာယကရာ? အဋ္ဌ ဓမ္မာ- ကာမစ္ဆန္ဒော၊ ဗျာပါဒေါ၊ ထိနမိဒ္ဓံ၊ ဥဒ္ဓစ္စ- ကုက္ကုစ္စံ၊^၇ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ ပီတိသုခဝိရဟိတတာ၊ သဗ္ဗေ စ ပါပကာ ဓမ္မာတိ။ ကတိ ဓမ္မာ သမာဓိဿ ဟေတု? အဋ္ဌ ဓမ္မာ- သဝုပနိဿယတာ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ ပဟာနံ နီဝရဏာနံ၊ အဒေါသအနဘိဇ္ဈာ၊ အဝိက္ခေပေါ^၈ သဗ္ဗေ ကုသလာ ဓမ္မာ စိတ္တာဘိပ္ပမောဒကာ သဗ္ဗေ ကုသလာ ဓမ္မာ ဓမ္မဉာဏ သမုပ္ပါဒကာ စ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၁-၆။	၂။ သမာဓိယတိ။ Vapat, P. 26.
၃။ အံ၊ ၃။ ၁၂၅။ ၁၆၁။	၄။ ပဋိသံ၊ ၄၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၆-၇။
၅။ အံ၊ ၃။ ၂၀၉-၂၁၃။	ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၃။
သမာပတ္တိတိ နဝ အနုပုဗ္ဗ- သမာပတ္တိယော။ Vapat, P. 26.	
၆။ အံ၊ ၁။ ၃၅၃။	၇-၈။ အံ၊ ၁။ ၃၅၄။
၉။ ထိနမိဒ္ဓံ ဥဒ္ဓစ္စံ။ Vapat, P. 27.	
၁၀။ အဒေါသ ဝိဇ္ဇာ အဝိက္ခေပေါ။ Vapat, P. 28. အဒေါသအဘိဇ္ဈာ။ (သိ)	

ကတိ သမာဓိဿ သမ္ဘာရာ? သတ္တဝိဓာ အနေကဝိဟိတံ သီလံ၊ သန္တုဋ္ဌိတာ၊ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဓါရတာ၊ ဘောဇနေ မတ္တညုတာ၊ ရတ္တိယာ ပဌမေ ယာမေ မဇ္ဈိမေ ပစ္ဆိမေ ယာမေ^၁ အမိဒ္ဓတာ၊ နိစ္စံ သတိသမ္ပလေညံ ပဝိဝေကဝိဟာရော စ။ ကတိဝိဓော သမာဓိ? ဒုဝိဓော လောကုတ္တရော အရိယဖလေန သမဓိဂတော လောကီယော သေသော။ အယံ လောကီယော သမာဓိ သာသဝေါ သံယောဇနိယော ဂန္ထနိယော သံကိလေသိကော^၂ ။ ဂုတ္တဝိပရိယယေန လောကုတ္တရော။ မိစ္ဆာသမာဓိ အကုသလစိတ္တေကဂ္ဂတာ ပဟာတဗ္ဗော ဝါ သမာဓိ^၃ ။ သမ္မာသမာဓိ ကုသလစိတ္တေကဂ္ဂတာ ဘာဝေတဗ္ဗော ဝါ သမာဓိ။ ဥပစာရသမာဓိ တဿ တဿ ဈာနဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ^၄ ပဝတ္တော။ အပ္ပနာသမာဓိ^၅ ဂေါတြဘုအနန္တရာ^၆ ။

=====

၁။ ရတ္တိယာ ပဌမေ မဇ္ဈိမေ ပစ္ဆိမေ ယာမေ။ Vapat, P. 28.

၂။ သကီလေသိကော။ (သီ)

၃။ ပဟာတဗ္ဗော ဝါ သမာဓိ။ Vapat, P. 28.

(မှတ်ချက်။

သီဟိုဠ်မှ၌ “ဘာဝေတဗ္ဗော ဝါ”ဟု ရှိသည်။ မိစ္ဆာသမာဓိကိုထောက်လျှင် “ပဟာတဗ္ဗော ဝါ သမာဓိ”ဟု ရှိရမည်။)

၄။ ပုဗ္ဗဘာဂေ။ Vapat, P. 28. ပုဗ္ဗဘာဂေါ။ (သီ)

၅။ အပ္ပဏာသမာဓိ။ (သီ)

၆။ ပရိကမ္မာနန္တရာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၂။

၃၃။ တိဝိဓော^၁ သမိတက္ကသမိဓာဓော ပဌမံ ဈာနံ အမိတက္က-
 ပရိတ္တဓိဓာဓော ဒုတိယံ ဈာနံ^၂ အမိတက္ကအမိဓာဓော သေသဇ္ဈာနာနိ။
 ပိတိယာ သမာ ဥပ္ပန္နံ^၃ ပဌမဇ္ဈာနံ စ ဒုတိယဇ္ဈာနံ စ။ သုခေန သမာ
 ဥပ္ပန္နံ^၄ တတိယဇ္ဈာနံ။ ဥပေက္ခာယ သမာ ဥပ္ပန္နံ^၅ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ။ ကုသလ-
 အရိယမဂ္ဂါ^၆ သေခေဟိ စ ပုထုဇ္ဇနေဟိ စ ဘာဝိတာ^၇ ရူပါဝစရ
 အရူပါဝစရသမာဓိ စ။ ဝိပါဏော အရိယဖလံ၊ သေခေဟိ စ ပုထုဇ္ဇနေဟိ
 စ ဥပ္ပါဒိတာ ရူပါရူပါဝစရဓာတု^၈ စ။ ကိရိယာ အသေခေန သမာပန္နော
 ရူပါရူပါဝစရသမာဓိ။

၃၄။ စတုဗ္ဗိဓော— ကာမာဝစရော တေန တေန အာစိဏ္ဏော
 သမာပတ္တိ အာစာဓော။ ရူပါဝစရော စတ္တာရိ ဈာနာနိ။ အရူပါဝစရော
 စတ္တာဓော အရူပါဝစရသမာဓယော^၉၊ ကုသလကမ္မဝိပါကာ စ၊ အပရိယာ-
 ပန္နော စတ္တာဓော မဂ္ဂါ စ၊ စတ္တာရိ ဖလာနိ စ။ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာ-
 ဘိညာ၊ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပါဘိညာ၊ သုခါ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ၊ သုခါ
 ပဋိပဒါ ခိပ္ပါဘိညာတိ။

ပရိတ္တော သမာဓိ ပရိတ္တာရမ္မဏော၊ ပရိတ္တော သမာဓိ အပ္ပမာ-
 ဏာရမ္မဏော၊ အပ္ပမာဏော သမာဓိ ပရိတ္တာရမ္မဏော အပ္ပမာဏော
 သမာဓိ အပ္ပမာဏာရမ္မဏော၊ ဆန္ဒသမာဓိ ဝီရိယသမာဓိ စိတ္တသမာဓိ
 ဝိမံသာသမာဓိဝသေန စ။

=====

၁။ တိဝိဓော။ Vapat, P. 28. တိဝိဓံ။ (သိ)	၂။ ဒုတိယဇ္ဈာနံ။ Vapat, P. 28.
၃။ ဥပ္ပန္နော။ Vapat, P. 28.	၄။ ဥပ္ပန္နော။ Vapat, P. 28.
၅။ ဥပ္ပန္နော။ Vapat, P. 28.	
၆။ ကုသလော အရိယမဂ္ဂေါ။ Vapat, P. 28.	
၇။ ဘာဝတော။ Vapat, P. 28.	၈။ ရူပါဝစရ ဓာတုစ။ Vapat, P. 29.
၉။ စတ္တာဓော အရူပါဝစရ သမာဓယော။ Vapat, P. 29.	

၃၅။ အတ္ထိ သမာဓိ ဗုဒ္ဓေဟိ သမာဓိဂတော နော^၁ သာဝကေဟိ မဟာကရုဏာသမာဓိ၊ ယမကပါဠိဟာရိယသမာဓိ စ။ အတ္ထိ သမာဓိ သာဝကေဟိ သမာဓိဂတော နော^၂ ဗုဒ္ဓေဟိ သေခဖလသမာဓိ။ အတ္ထိ သမာဓိ သာဝကေဟိ သမာဓိဂတော ဗုဒ္ဓေဟိ စ နဝါနုပုဗ္ဗသမာဓိ၊^၂ အသေခဖလသမာဓိ စ။ အတ္ထိ သမာဓိ နေဝ ဗုဒ္ဓေဟိ သမာဓိဂတော န သာဝကေဟိ စ အသညီသမာဓိ။ အတ္ထိ သမာဓိ ဥပ္ပါဒါယ န နိရောဓာယ ကာမာဝစရေ ကုသလော အကုသလော သမာဓိ။ အတ္ထိ သမာဓိ နိရောဓာယ န ဥပ္ပါဒါယ စတုအရိယမဂ္ဂသမာဓိ၊ အတ္ထိ သမာဓိ ဥပ္ပါဒါယ စေဝ နိရောဓာယ စ သေခပုထုဇ္ဇနာနံ ရူပါရူပါဝစရကုသလသမာဓိ။ အတ္ထိ သမာဓိ နေဝ ဥပ္ပါဒါယ န နိရောဓာယ စ သဗ္ဗဖလသမာဓိယော ကိရိယသမာဓိ စ။ ပဌမဇ္ဈာနံ၊ ဒုတိယဇ္ဈာနံ၊ တတိယဇ္ဈာနံ၊ စတုတ္ထဇ္ဈာနန္တိ စ။

၃၆။ ပဉ္စဝိဓော ပဉ္စမဇ္ဈာနဝသေန ပဉ္စင်္ဂသမာဓိ — ပဉ္စိကသမ္မာသမာဓိ၊ ပီတိဖရဏတာ^၃ ပဌမေ ဈာနေ ဒုတိယေ ဈာနေ စ၊ သုခဖရဏတာ တီသု ဈာနေသု၊ စေတောဖရဏတာ ပရစိတ္တဝိညာဏေ^၄ အာလောကဖရဏတာ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာယ ပစ္စဝေက္ခဏသညာ တမှာ တမှာ သမာဓိမှာ ဝုဋ္ဌိတဿ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ^၅ ။

=====

၁။ န။ ၁။ Vapat, P. 29.

၂။ နဝ အနုပုဗ္ဗသမာဓိ။ Vapat, P. 29.

၃။ ပီတိဖရဏတော။ (သိ) ပဋိသံ၊ ၄၇။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၇။

၄။ ပရစိတ္တဉာဏေ။ Vapat, P. 30.

၅။ ပေစ္စဝေက္ခဏာဉာဏာ။ Vapat, P. 30.

ပဉ္စဂီကသမာဓိံ — အယံ သမာဓိ ပစ္စုပ္ပန္နသုခေါ စေဝ အာယတိံ
စ သုခဝိပါကောတိ ပစ္စတ္တိယေဝ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အယံ သမာဓိ
အရိယော နိရာမိသောတိ အယံ သမာဓိ သပ္ပညေဟိ မဟာပုရိသေဟိ
သေဝိတော၊ ပဋိသေဝိတော၊ အယံ သမာဓိ သန္တော ပဏီတော ပဋိပဿန္တိ
လဒ္ဓေါ ဧကောဒိဘာဝါဓိဂတော။ ဣမံ သမာဓိံ သတောဝ သမာပဇ္ဇတိ
ဣမမှာ သမာဓိမှာ သတောဝ ဝုဋ္ဌဟတိတိ ပစ္စတ္တိယေဝ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

=====

၁။ ပဉ္စဉာဏိကသမ္မာသမာဓိ။ Vapat, P. 31.
၂။ မဟာပုရိသသေဝိတော။ Vapat, P. 31.

ပဉ္စမော ကစ္ဆော
ကလျာဏမိတ္တပရိယေသနာ

၃၇။ သမာဓိံ ဘာဝေတုကာမေန အာဒိကမ္ပိကေန တာဒိယော
ကလျာဏမိတ္တော ပရိယေသိတဗ္ဗော။ ကော ပရမကလျာဏမိတ္တော?
ဆေကော ဓမ္မဝိနယေ ကုသလော ကမ္မကုသလဈာနာဘိညာသု သစ္စေသု
သတ္တင်္ဂသမန္နာဂတော။

ပိယော^၁ ဂရု ဘာဝနီယော၊ ဝတ္တာ စ ဝစနက္ခမော။
ဂမ္ဘီရဉ္စ ကထံ ကတ္တာ၊ နော စ ဌာနေ နိယောဇကော။^၂

ကထံ ပရိယေသိတဗ္ဗော။ ဥဋ္ဌာနဥပဋ္ဌာနသုဿုသာပါရိစရိယာဒီဟိ
ဝတ္တေဟိတိ။

ဆဋ္ဌော ကစ္ဆော
စရိယာ ဝိဘာဂေါ?

၃၈။ တထာ ဝုတ္တေန ကလျာဏမိတ္တေနာစရိယေန ကမ္မဋ္ဌာန-
ဒါယကေန အန္တေဝါသိကာနံ စရိယာနုရူပံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဏှာပေတဗ္ဗန္တိ
ဝုတ္တတ္တာ စရိယဝိဘာဝနမတြ ကာတဗ္ဗံ။

=====

၁။ ပိယော စ။ (သိ)

၂။ အံ၊ ၂။ ၄၂၂။ နေတ္တိ။ ၁၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၄။

၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၈-၁၀၆။

စုဒ္ဒသ စရိယာ— ရာဂစရိယာ၊ ဒေါသစရိယာ၊ မောဟစရိယာ၊ သဒ္ဓါစရိယာ၊ ဗုဒ္ဓိစရိယာ၊ ဝိတက္ကစရိယာ၊^၁ ရာဂဒေါသစရိယာ၊ ရာဂမောဟစရိယာ၊ ဒေါသမောဟစရိယာ၊ ရာဂဒေါသမောဟသမဘာဂစရိယာ၊^၂ သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိစရိယာ၊ သဒ္ဓါဝိတက္ကစရိယာ၊ ဗုဒ္ဓိဝိတက္ကစရိယာ၊ သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝိတက္ကသမဘာဂစရိယာတိ။

၃၉။ အထ စ တဏှာဒိဋ္ဌိမာနာဒယော အပရေပိ တိသော စရိယာယော။ ရာဂစရိယာ၊ ဒေါသစရိယာ၊ မောဟစရိယာတိ မူလကိလေသဝသေန တိသော။ ဧတာ တိသော စရိယာ ကိ နိဒါနာ? ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏတာ နိဒါနာ?။ ပုဗ္ဗေ ကိရ ဣဋ္ဌပ္ပယောဂသုဘကမ္မဗဟုလော။ ဓာတုနိဒါနာ ဒေါသနိဒါနာ။ သေမ္မာဓိကော ရာဂစရိတော။ ပိတ္တာဓိကော ဒေါသစရိတော။ ဝါတာဓိကော မောဟစရိတော၊ အထ ဝါ သေမ္မာဓိကော မောဟစရိတော၊ ဝါတာဓိကော ရာဂစရိတောတိ။

၄၀။ ကထံ ဇာနိတဗ္ဗော^၁ အယံ ပုဂ္ဂလော ရာဂစရိတော၊ အယံ ပုဂ္ဂလော ဒေါသစရိတော၊ အယံ မောဟစရိတောတိ ? သတ္တဓာဝေဒိတဗ္ဗံ အာရမ္မဏဒဿနာဒိတော^၂ ကိလေသတော၊ ဓမ္မပ္ပတ္တိတော၊ ဂမနတော၊ စိဝရပါရုပနတော^၃ ဘောဇနတော၊ ကိစ္စတော၊ သေယျာဒိတော၊ ဣရိယာပထတော။ ကထံ စိဝရံ ပါရုပတိ၊ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇတိ၊ ကထံ အဿ သေနာသနံ ဂေါစရော ဣရိယာပထော စ စိဝရသမာဒါနံ၊ နိဝါသနပါရုပနံ၊^၄ အာရမ္မဏံ၊ ဘောဇနာဟာရာ၊ ယာဂုဘတ္တခဇ္ဇကာဒိနိ။

=====

၁။ ကေစိ ပန ရာဂါဒိနံ သံသဂ္ဂသန္တိပါတဝသေန အပရာပိ စတသော၊ တထာ သဒ္ဓါဒိနန္တိ ဣမာဟိ အဋ္ဌဟိ သဒ္ဓိံ စုဒ္ဒသ ဣစ္ဆန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိံ၊ ၁။ ၉၈။	
မဟာနိ။ ၂၇၉။ မဟာနိ၊ ၄၊ ၃၃၈။	
၂။ ပေဋကော။ ၂၆၁။ ၂၆၃-၂၆၄။	၃။ ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏနိဒါနာ။ Vapat, P. 35
၄။ ကထံ စ ဇာနိတဗ္ဗံ။ Vapat, P. 35	၅။ အာရမ္မဏတော။ Vapat, P. 35
၆။ စိဝရပါရုပဏတော။ (သိ)	၇။ နိဝါသနပါရုပဏံ။ (သိ)

ဂေါဓရောဓိံ ဘိက္ခာစာရမဂ္ဂဘိက္ခာစာရဂါမော၊ ရာဂစရိတော ပုဗ္ဗံ
ဒိသံ ဒေါသစရိတော ပစ္ဆိမံ မောဟစရိတော ယထာ ဒိသံ ဂါမံ စရတိ၊
ဣရိယာပထောဓိံ ရာဂစရိတော ဒါသော ဝိယ၊ ဒေါသစရိတော အဓိပတိ
ဝိယ၊ မောဟစရိတော ဝိသံ ဝိယ။

သတ္တမော ကစ္ဆော

ကမ္မဋ္ဌာနာနိ^၁

၄၁။ ဝိညာတစရိယံ အတ္တနော အန္တေဝါသိကံ အာစရိယေန
အဋ္ဌတိံသအာရမ္မဏဘူတာနိ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ ပဂုဏာနိ ကာရေတဗ္ဗာနိ။
တဿ စရိယာနုကူလဝသေန မနသိကာရပဋိဗဒ္ဓဒုဝိဓဝိညာဏကမ္မဋ္ဌာနာနိပိ
ဉ္စဂ္ဂဏှာပေတဗ္ဗာနိ။ ကတမေ အဋ္ဌတိံသကမ္မဋ္ဌာနာနိ? ဒသ ကသိဏာ
ပထဝီ အာပေါ တေဇော ဝါယော နီလံ ပီတံ လောဟိတံ ဩဒါတံ
အာကာသာယတနံ ဝိညာဏာယတနန္တိ။

၄၂။ ဒသ အသုဘာ— ဥဒ္ဓါမာတကံ ဝိနီလကံ ဝိပုဗ္ဗကံ ဝိစ္ဆိဒ္ဓကံ
ဝိက္ခာယိတကံ ဝိက္ခိတ္တကံ ဟတဝိက္ခိတ္တကံ လောဟိတကံ ပုဠဝကံ^၂
အဋ္ဌိကန္တိ။

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၆-၁၁၄။

၂။ ပုဠဝကံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၇။ ပုလဝကံ။ (သီ)

ပုဠဝကံ။ Vapat, P. 38

၄၃။ ဒသ အနုဿတိယော— ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဓမ္မာနုဿတိ သံဃာနုဿတိ^၁ သီလာနုဿတိ စာဂါနုဿတိ ဒေဝတာနုဿတိ မရဏသတိ^၂ ကာယဂတာသတိ အာနာပါနုဿတိ^၃ ဥပသမာနုဿတိတိ။ စတ္တာရိ အပ္ပမာဏစိတ္တာနိ အထ ဝါ စတသော အပ္ပမညာယော— မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာတိ။

၄၄။ စတုဓာတုဝေဒနာနံ— အာဟာရေ ပဋိက္ခလသညာ၊ အာကိဉ္ဇညာယတနံ နေဝသညာနာသညာယတနန္တိ ဝိညာတကမ္မဋ္ဌာနေန အာဒိကမ္မိဂ္ဂေန သဗ္ဗပဌမံ ဣမေသု အဋ္ဌတိသဝိဓေသု အာရမ္မဏေသု စတ္တာလီသဝိဓေသု ကမ္မဋ္ဌာနေသု နဝဟာကာရေဟိ^၄ ပဂုဏံ ကာတဗ္ဗံ။ ကတမေဟိ နဝဟိ^၅ သင်္ခါတနိဒ္ဒေသတော ဥပစာရပ္ပနာဝဟတော^၆ ဈာနပ္ပဘေဒတော စတုက္ကပဉ္စကဈာနတော သမတိက္ကမတော ရူပသမတိက္ကမအာရမ္မဏသမတိက္ကမသညာ ဝေဒနာသမတိက္ကမဝဉ္စနာဝဉ္စနတော ပစ္စယတော အာရမ္မဏတော ပဋိဘာဂါရမ္မဏာနိ သဗ္ဗာဝါရမ္မဏာနိတိ ဝါ န ဝတ္ထုဗ္ဗာနိ ဝိသေသတော သုညတော ဘူမိတော ဂဟဏတော။

=====

၁။ သင်္ဃာနုဿတိ။ (သိ)
 ၂။ မရဏာနုဿတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၇။ POF, p.63, fn.4
 ၃။ အာနာပါနုဿတိ။ Vapat, P. 38.
 ၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၆-၁၁၀။
 ၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၆-၁၁၁။
 ၆။ ဥပစာရပ္ပဏာဝဟတော။ (သိ)

အဋ္ဌမော ကမ္ဘော

ပဋ္ဌမော ဘာဂေါ

ပထဝီကသိဏံ^၁ ပဋ္ဌမဈာနံ

၄၅။ ပထဝီကသိဏံ— ကိမဿ လက္ခဏာရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာနိ? ခွေ ပထဝီ အကတပထဝီ ကတပထဝီတိ၊ အကတပထဝီ န ဂဟေတဗ္ဗာ။ တတ္ထ ယောဂါစာရော ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ နာဓိဂစ္ဆတိ။ ကတပထဝီ စတုဗ္ဗိဓာ ဝဏ္ဏဝသေန သေတာ ကာဠာ ရတ္တာ အရုဏာဝဏ္ဏာတိ။ အရုဏာဝဏ္ဏာ ကတပထဝီ ဧဝ ဂဟေတဗ္ဗာ။ ကတပရိစယော ယောဂါဝစရော ခိပ္ပံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ အဓိဂစ္ဆတိ။ အထ စ အကတပရိစယေန အာဒိကမ္ပိကေန တိကောဏံ စတုရသံ မဏ္ဍလာကာရံ ဝါ ကသိဏမဏ္ဍလံ ကာတဗ္ဗံ။ တံ ပန မဏ္ဍလံ သုပ္ပမတ္ထံ ဝါ သရာဝမတ္ထံ ဝါ ဝတ္ထခဏ္ဍေ ဖလကေ ပါကာရကုဋေ ဝါ အစွာလောကအန္ဓကာရရဟိတေ အမာနုသေ ဌာနေ ဌပေတဗ္ဗံ။

၄၆။ ကထံ ပထဝီဓမ္မော ဘာဝေတဗ္ဗော? အပ္ပဿာဒါ ကာမာတိအာဒိနာ နယေန ကာမေ အာဒိနဝံ^၂ ပဌမံ မနသိကာတဗ္ဗံ။ ဧတံ သန္တန္တိအာဒိနာ နေက္ခမ္မေ အာနိသံသံ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မသံဃဂုဏေ? အာဝဇ္ဇိတွာ ယုဂမတ္ထေ ဌာနေ မဏ္ဍလံ ဌပေတွာ သုခဒဿနေ မဏ္ဍလေ ကသိဏမဏ္ဍလတော အမုတေယျဟတ္ထေ ဌာနေ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိတွာ ပထဝီ ပထဝီတိ မနသိကရောန္တေန ဘာဝေတဗ္ဗံ။ သမေန ဥမ္မိလနေန နိမိလနေန ဝါ မဏ္ဍလံ ဩလောကေတဗ္ဗံ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၅-၁၆၄။

၂။ အပ္ပဿာဒါ ကာမာတိ အာဒိနာ နယေန ကာမေသု အာဒိနဝံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၁။

၃။ ဗုဒ္ဓဓမ္မသံဃဂုဏေ။ (သီ)

စတူဟိ ဥပါယေဟိ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ။ ဝိက္ခေပပ္ပဟာနေန^၁ ဘာဝေန္တေ
မဏ္ဍလဿ သမန္တာ အာလောကံ ဖရိတွာ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ စ တတော
တိမဟန္တံ သညာပဋိဗိမ္ဗံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ပါတုဘဝတိ၊ ယောဂါဝစရေန
တိဟာကာရေဟိ နိမိတ္တံ ရက္ခိတဗ္ဗံ အကုသလပ္ပဟာနေန ကုသလ-
ဘာဝနာယ နိစ္စသေဝနာယာတိ။

၄၇။ ကော ဈာနုပစာရော? ကာ အပ္ပနာ? ကိံ တေသံ
နာနာကရဏံ? ဈာနဿ ပုဗ္ဗဘာဂေါ သညာပဋိဗိမ္ဗရူပေါ ဒဟရကုမာရော
ဝိယ ဈာနုပစာရော။ လဒ္ဓုပစာရေန ယောဂါဝစရေန ဒသာဟာကာရေဟိ
အပ္ပနာ အပ္ပေတဗ္ဗာ၊ အနဿာဒတာ စိတ္တံ နိဂ္ဂဏှာတိ။ အသမာဟိတပုဂ္ဂလ-
ပရိဝုဇနတော သမာဟိတပုဂ္ဂလသေဝနတော ဓမ္မရသံ အဓိဂစ္ဆတိ အပ္ပေတိ၊
သော ဝိဝိဇ္ဇေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိဇ္ဇေ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ
သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ^၂ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ။ ဣဒံ
ပထဝီကသိဏဖလံ။

၄၈။ တတ္ထ ဝိဝိဇ္ဇေဝါတိ ပဉ္စဝိဓေသု ဝိဝေကေသု ကာယစိတ္တ-
ဝိဝေကေဟိ ဝိဝိတ္တော ဟုတွာ။ ကာမေဟိတံ ဒွိဟိ ဝတ္ထုကာမကိလေသ-
ကာမေဟိ၊ ပဉ္စကာမဂုဏပဋိသေဝနံ ဝဇ္ဇေတွာတိ အတ္တော။ အကုသလေဟိ
တိ လောဘဒေါသမောဟေဟိ အလောဘဿ ပါရိပူရိယာ ကာမေဟိ
ဝိဝေကော သမ္ပဇ္ဇတိ။

=====

၁။ ဝိက္ခေပပဟာဏေန။ (သီ)
၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၄-၁၄၁။

အဒေါသဿ ပါရိပူရိယာ အမောဟဿ ပါရိပူရိယာ အကုသလေဟိ
 ဓမ္မေဟိ ဝိဝေကော သမ္ပဇ္ဇတိ^၁။ ဝိစာက္ခောတိ စိတ္တဿ အာရောဟနံ။
 ဝိစာရောတိ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တိ။ ယက္ခာဘိယာတော ဝိယ ဝိတက္ခော၊
 ယက္ခာနုရဝေါ^၂ ဝိယ ဝိစာရော။ သကုဏဿ ပက္ခဝိက္ခေပေါ ဝိယ စ
 ဝိတက္ခော၊ ပရိဗ္ဗမနံ ဝိယ ဝိစာရော^၃။ ဒုရေ ဒိဋ္ဌာရမ္မဏံ ဝိယ ဝိတက္ခော^၄၊
 သမိပေ ဒိဋ္ဌာရမ္မဏံ ဝိယ ဝိစာရော^၅။ နိရုတ္တိ ပဋိသမ္ဘိဒါ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ
 ဝိယ ဝိတက္ခော၊ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ ဝိယ ဝိစာရောတိ^၆။

၄၉။ ပိဓိတိ ဆဗ္ဗိဓာ စိတ္တပိနနာ^၆— ကာမတော ဇာတာ၊
 သဒ္ဓါ ဇာတာ၊ အကုက္ကုစ္စတော ဇာတာ၊ ဝိဝေကတော ဇာတာ၊ သမာဓိတော
 ဇာတာ၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂတော ဇာတာတိ။

သုခန္တိ ပဉ္စဝိဓံ ဟေတုသုခံ သမ္ဘာရသုခံ ဝိဝေကသုခံ နိရုပက္ခိ-
 လေသသုခံ ဝေဒနာသုခန္တိ၊ ဧဝံ ယောဂါဝစရော ပဉ္စင်္ဂိပ္ပဟိနံ^၇ ပဉ္စင်္ဂိ-
 သမန္နာဂတံ တိဝိဓကလျာဏံ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ ပဉ္စဝိသတိ ဂုဏာဘိ-
 ယုတ္တံ ဌာနံ အဓိဂစ္ဆတိ။

=====

၁။ တတ္ထ အလောဘဿ ပါရိပူရိယာ ဝိဝိက္ခော ဟောတိ ကာမေဟိ၊ တတ္ထ
 အဒေါသဿ ပါရိပူရိယာ အမောဟဿ ပါရိပူရိယာ စ ဝိဝိက္ခော ဟောတိ
 ပါပကေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ။ ပေဋကော။ ၂၆၂။

၂။ နုရဝေါ။ (သိ)။

၃။ အဘိ၊ ဌ။ ၁။ ၁၅၈။

၄။ တတ္ထ ပဌမာဘိနိပါတော ဝိတက္ခော၊ ပဋိလဒ္ဓဿ ဝိစာရဏံ ဝိစာရော။
 ယထာ ပုရိသော ဒုရတော ပုရိသံ ပဿတိ အာဂစ္ဆန္တိ၊ န စ တာဝ
 ဇာနာတိ ဒေသော ဣတ္ထိတိ ဝါ ပုရိသောတိ ဝါ ဧဝံ ဝိစာရော
 ဝိတက္ခော အပ္ပေတိ။ ပေဋကော။ ၂၆၂။

၅။ ယထာ ပလိကော တုဏှိကော သဇ္ဈာယံ ကရောတိ ဧဝံ ဝိတက္ခော၊
 ယထာ တံယေဝ အနုပဿတိ ဧဝံ ဝိစာရော၊ . . . အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါယဉ္စ
 ဝိစာရော။ ပေဋကော။ ၂၆၂။

၆။ ပိဏနာ။ (သိ)

၇။ ဝိပ္ပဟိဏံ။ (သိ)

၅၀။ ပဉ္စင်္ဂိပ္ပဟိနန္တိ^၁ ပဉ္စဟိ နိဝရဏေဟိ ဝိပုမုတ္တံ။ ကာမတ္ထန္တော ဗျာပါဒေါ ထိနမိဒ္ဓံ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ဝိစိကိစ္ဆာတိ ပဉ္စ နိဝရဏာနိ။ တတ္ထ တိဝိဓံ မိဒ္ဓံ အာဟာရဇံ ဥတုဇံ စိတ္တဇန္တိ။ ဥတုဇံ ပန^၂ မိဒ္ဓံ အရဟန္တာနမ္ပိ ဟောတိ^၃ ။ ရူပဓမ္မော ကိရ မိဒ္ဓံ၊ တထာပိ စေတသိကဥပက္ကိလေသော ဟောတိ။ မိဒ္ဓံ ပန ကာယိကဓမ္မံ၊ ထိနံ စေတသိကဓမ္မံ၊ ဧကာရမ္မဏ-ဧကလက္ခဏံ သဂ္ဂမဂ္ဂံ ဗာဓေတိ။ တသ္မာ နိဝရဏံ ဟောတိ။

၅၁။ ဝိတက္ကဝိစာရပိတိသုခဧကဂ္ဂတာတိ ပဉ္စအင်္ဂါနိ ပဉ္စေဝ ဈာနာနိ ပဉ္စနိဝရဏာနံ ပဋိပက္ခဝသေန^၄ ဟောန္တိ။ သမာဓိ ကာမတ္ထန္တဿ ပဋိပက္ခော၊ ပီတိ ဗျာပါဒဿ၊ ဝိတက္ကော ထိနမိဒ္ဓဿ၊ သုခံ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ၊ ဝိစာရော ဝိစိကိစ္ဆာယာတိ^၅ ။ ဘိဝိဓေကလျာဏန္တိ အာဒိကလျာဏမဇ္ဈေ-ကလျာဏပရိယောသာနကလျာဏာနိ။ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ အာဒိ သာသန-ဘာရိကော ဥပစာရော၊ ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ မဇ္ဈေ အပ္ပနာ၊ သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာနံ ပစ္စဝေက္ခဏာတိ^၆ ။

=====

- ၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၁။ (သိ)
- ၂။ ဥတုဇမ္ပန၊ မိဒ္ဓမ္ပန။ (သိ)
- ၃။ အတ္ထိ ပန အရဟတော ကာယကိလေသမိဒ္ဓန္တ ဩက္ကမတိ၊ န စ တံ နိဝရဏံ၊ တဿ ထိန မိဒ္ဓံ နိဝရဏန္တိ။ န ဧကံသေန။ ပေဋကော။ ၂၇၄။
- ၄။ ပေဋကော။ ၂၆၀။ ၂၇၄။
- ၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၇။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၁၀။
- ၆။ တတြ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိနာမ သဿန္တာရိကော ဥပစာရော။ ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ နာမ အပ္ပနာ။ သမ္ပဟံသနာ နာမ ပစ္စဝေက္ခဏာတိ ဧဝ မေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၂။

၅၂။ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နန္တိ အသေသဝိဝေကပဋိပန္နံ သမထပဋိပန္နံ ပဉ္စဝီသတိဂုဏပဋိသံယုတ္တံ ဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခဧကဂ္ဂတာသဒ္ဓါဝီရိယသတိ- သမာဓိပညာအာဒိမဇ္ဈန္တသင်္ခေပသင်္ဂဟဘာဝနာ ဝိဝေကနိဿယ သင်္ဂဟ- အနုနယဝိပဿနာ သေနာဗလဝိမုတ္တိဝိသုဒ္ဓိပရမဝိသုဒ္ဓယောဂသိဒ္ဓိဝိဟာ- ရာဒီနိ။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ဒက္ခော နှာပကော ဝါ နှာပကန္တေဝါသီ ဝါ . . . ပ . . . ဝိဝေကဇေန ပီတိသုခေန အပ္ပုဋ္ဌံ ဟောတိ၊ ဣဒံ ကိရ ဈာနံ ပရိတ္တံ မဇ္ဈိမံ ပဏီတန္တိ တိဝိဓံ ဟောတိ။ ပဌမံ ဈာနံ ပရိတ္တံ ဘာဝေတွာ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပဂစ္ဆတိ။ ကပ္ပဿ တတိယော ဘာဂေါ အာယုပ္ပမာဏံ၊ ပဌမဇ္ဈာနံ မဇ္ဈိမံ ဘာဝေတွာ ဗြဟ္မ ပုရောဟိတာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပဂစ္ဆတိ၊ ဥပမုကပ္ပေါ အာယုပ္ပမာဏံ၊ ပဌမဇ္ဈာနံ ပဏီတံ ဘာဝေတွာ မဟာဗြဟ္မာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပဂစ္ဆတိ၊ ဧကော ကပ္ပေါ အာယုပ္ပမာဏံ၊ ။

၅၃။ ဟာနဘာဂိယသုခံ အနုဿုက္ကမာပန္နော မုဒိန္ဒြိယော ဈာနသုခတော ပရိဟာယတိ၊ ဌိတိဘာဂိယသုခံ ဝဇေတုံ အနုဿုက္ကော လဒ္ဓံ ပါလေတိ၊ ဝိသေသဘာဂိယော တိက္ခိန္ဒြိယော ဥပရိ ဥပရိ ဝိသေသံ အဓိဂစ္ဆတိ၊ နိဗ္ဗေဒဘာဂိယော တိက္ခိန္ဒြိယော သမထပါဒကံ ဝိပဿနံ ဝဇေတွာ ဝိရာဂံ နိဗ္ဗေဓံ ဘဇတိတိ။

ပဉ္စပညာသဝဿာနိ? ၊ ယတော နေသဋ္ဌိကော အဟံ။

ပဉ္စဝီသတိဝဿာနိ၊ ယတော မိဒ္ဓ သမူဟတံ' ။

=====

၁။ နဟာပကော ဝါ ။ (သီ) ဒီ၊ ၁။ ၇၀။ မ၊ ၁။ ၃၄၄။ အံ၊ ၂။ ၂၁။

၂။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၄၃၉။

၃။ ပဉ္စပဏ္ဏာသဝဿာနိ။ (သီ)

၄။ ထေရ၊ ၃၃၇။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၀။ ၃၄၄။

အဋ္ဌမော ကစ္ဆော
ဒုတိယော ဘာဂေါ၊
ကမ္မဋ္ဌာနာနိ၊ ဒုတိယဇ္ဈာနံ

၅၄။ ပဋိလဒ္ဓပဌမဇ္ဈာနော ယောဂါဝစရော ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတုကာမော ယထာ ပုဗ္ဗေ ဘာဝနာ အာရဘိတဗ္ဗာ၊ အပဂုဏိတေ ပဌမေ ဒုတိယံ န အာရဘိတဗ္ဗံ၊ သစေ အာရဘေယျ ဒုတိယဇ္ဈာနံ န သမ္ပဇ္ဇတိ၊ ပဗ္ဗတေယျာ ဂါဝိ ဝိယံ^၁ ပဌမတောပိ ပရိဟာယေယျ။ တသ္မာ ပဌမဇ္ဈာနံ ဘိယျော ပါရိပူရိ နေတွာ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ အာဒိနဝံ သလ္လက္ခေ-တဗ္ဗံ။ ဒုတိယဇ္ဈာနေ အာနိသံသံ မနသိကရောတော ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိဇံ ပီတိသုခံ ဒုတိယံ ဈာနံ^၂ ဥပဂစ္ဆတိ။ တံ ပန^၃ ဒုဝင်္ဂဝိပ္ပဟီနံ ဒုဝင်္ဂသမာန္တာဂတံ တိဝိဓကေလျာဏံ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ တေဝိသတိ ဂုဏာဘိယုတ္တံ ဟောတိ။

၅၅။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ဥဒကရဟဒေါ ဂမ္ဘီရော ဥပ္ပါဒေါ-ဒကော . . . ပေ . . .^၄ ဣဒမ္ဘိ ကိရ သမာဓိ ပရိတ္တမဇ္ဈိမပဏိတဝသေန တိဝိဓံ ဟောတိ။ ပရိတ္တာဘာအပ္ပမာဏာဘာအာဘာဿရေသု ဒွေစတု-အဋ္ဌကပ္ပိ အာယုပ္ပမာဏံ^၅ ။

=====

၁။ အံ၊ ၃။ ၂၁၆။ ဂါဝိဥပမာသုတ္တေ ပဿိတဗ္ဗံ။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၀-၃။

၃။ တမ္ပန။ (သီ)

၄။ ဒီ၊ ၁။ ၇၀။ မ၊ ၁။ ၃၄၅။ အံ၊ ၂။ ၂၁။

၅။ အဘိ၊ ဝိ။ ၄၃၉။

တတိယဇ္ဈာနံ

၅၆။ ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတိ သတော စ သမ္ပဇာနော၊ သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ၊ ယံ တံ^၂ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ “ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ”တိ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇူ ဝိဟရတိ။ အဋ္ဌဝိဓာ ဥပေက္ခာ? သင်္ခါရုပေက္ခာ တတြ-မဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ စ။ ခေနပဂဝစ္ဆော ဝိယ၊^၃ ဧကင်္ဂဝိပ္ပဟိနံ^၄ ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတံ^၆ တိဝိဓကလျာဏံ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ ဒွါဝိသတိဂုဏသမ္ပယုတ္တံ ဟောတိ။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ဥပ္ပလိနိယံ ဝါ ပဒုမိနိယံ ဝါ . . . ပေ. . . အပ္ပုဋ် ဟောတိ၊^၇ ဣဒမ္ပိ ဈာနံ ပရိတ္တမဇ္ဈိမပဏီတဝသေန တိဝိဓံ၊ ပရိတ္တသုဘာ အပ္ပမာဏသုဘာသုဘကိဏှေသု သောဠသ ဒွတ္တိသ စတုသဋ္ဌိ ကပ္ပိနိ^၈ အာယုပ္ပမာဏံ ဟောတိ။

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၃-၉။

၂။ ယန္တံ။ (သိ)

၃။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၆။

၄။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၆-၈။

၅။ ဧကင်္ဂဝိပ္ပဟိဏံ။ (သိ)

၆။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၇၀။

၇။ ဒိ၊ ၁။ ၇၁။ မ၊ ၁။ ၃၄၅။ အံ၊ ၂။ ၂၂။

၈။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၄၃၉-၄၄၀။

စတုတ္ထဈာန်^၁

၅၇။ သုခဿ စ ပဟာနာ^၂ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ^၂ ပုဗ္ဗေဝ
 သောမနဿဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ^၃ အဒုက္ခံ အသုခံ^၄ ဥပေက္ခာ-
 သတိပါရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ။ ဧကင်္ဂဝိပ္ပဟိနံ^၅
 တိဝင်္ဂသမန္နာဂတံ^၆ တိဝိဓကလျာဏံ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ ဗာဝိသတိဂုဏ-
 သမ္ပယုတ္တံ ဟောတိ။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ပုရိသော ဩဒါတေန
 ဝတ္ထေန သသီသံ ပါရုတော နိသိန္ဓော အဿ၊ နာဿ ကိဉ္စိ သဗ္ဗာဝတော
 ကာယဿ ဩဒါတေန ဝတ္ထေန အပ္ပုဋ္ဌံ အဿ။ ဧဝမေဝ . . . ပေ . . . ?
 စတုတ္ထံ ဈာနံ ဘာဝေတွာ ဝေဟပ္ပလေ စိတ္တဝိရာဂီ အသညသတ္တေ ဝါ
 ပဏ္ဏာသ ကပ္ပိယု^၇ ဟောတိ။ အရိယော စေ ပဉ္စသုဒ္ဓဝါသဘူမိသု
 ဇာယတိ။

အာကာသနန္ဒာယတနသမာဓိ

၅၈။ ပဌမာရူပံ ဘာဝေတုကာမေန ယောဂါဝစရေန ရူပဇ္ဈာနေ
 ဒေါသံ သလ္လက္ခေတွာ ရူပေ အာဒိနဝံ မနသိ ကရိတွာ အာကာသဿ
 ပတ္တိယာ အာနိသံသံ သန္တတော မောက္ခဝသေန ပဿတိ၊ ပထဝီကသိဏံ
 ဘာဝေတွာ စတုတ္ထံ ဈာနံ ပဂုဏီဘူတံ ကတွာ ဒိဋ္ဌာဒိနဝေါ ပထဝီနိမိတ္တံ
 ဘိန္ဒိတွာ ကသိဏုပ္ပါဋိမံ အာကာသံ အာကာသနန္ဒာယတနသမာဓိ
 ဘာဝေတိ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိံ၊ ၁။ ၁၅၉-၁၆၄။

၂။ ပဟာဏာ။ (သိ)

၃။ အတ္ထင်္ဂမာ။ (သိ)

၄။ အဒုက္ခမသုခံ။ Vapat, P. 53

၅။ ဧကင်္ဂဝိပ္ပဟိဏံ။ (သိ)

၆။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၇၁။

၇။ ဒီ၊ ၁။ ၇၂။ မ၊ ၁။ ၃၄၅။ အံ၊ ၂။ ၂၂။

၈။ ပဉ္စကပ္ပသတာနိ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၄၄၀။

၅၉။ သော သဗ္ဗသော ရူပသညံ^၁ သမတိက္ကမ္မ ပဋိဃသညာနံ အတ္တင်္ဂမာ နာနာတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ “အနန္တော အာကာသော”တိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ၊ အယံ သမာဓိ တိဝဂ်သမန္နာဂတံ တိဝိဓကလျာဏံ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ ဗာဝိသတိဂုဏာ ဘိယုတ္တံ ဟောတိ၊ ဒွေသဟဿကပ္ပိယုကာ^၂ အာကာသာနဉ္စာယတနုပဂါ ဒေဝါ။

ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာဓိ

၆၀။ ပဌမာရူပသမာဓိသမ္ပန္နော ယောဂါဝစရော အာကာသာ-
နဉ္စာယတနေ အာဒိနဝံ စ ဝိညာဏဉ္စာယတနေ အာနိသံသံ စ ဒိသ္မာ
တံ ဥပ္ပါဒေတုကာမော ဘာဝေတိ၊ သော သဗ္ဗသော အာကာသာ-
နဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ “အနန္တံ ဝိညာဏ”န္တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ
ဝိဟရတိ၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနုပဂါနံ ဒေဝါနံ စတုသဟဿကပ္ပံ^၃ အာယုပ္ပ-
မာဏံ ဟောတိ။

အာကိဉ္စညာယတနသမာဓိ

၆၁။ ဒုတိယာရူပေ ဒိဋ္ဌာဒိနဝေါ ယောဂါဝစရော အာကိဉ္စညာ-
ယတနသမာဓိ သုဘတော ပဿတိ၊ သော သဗ္ဗသော ဝိညာဏဉ္စာယတနံ
သမတိက္ကမ္မ “နတ္ထိ ကိဉ္စိ”တိ အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ။
တိဝဂ်သမန္နာဂတံ တိဝိဓကလျာဏံ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ ဗာဝိသတိ-
ဂုဏာဘိယုတ္တံ ဟောတိ။ အာကိဉ္စညာယတနုပဂါနံ ဒေဝါနံ ဆသဟဿ-
ကပ္ပိနိ^၄ အာယုပ္ပမာဏံ။

၁။ ရူပသညာနံ။ Vapat, P. 54 (ဤပါဠိအတိုင်း ရှိသင့်သည်။) အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၇၂။

၂။ ဝိသတိကပ္ပသဟဿာနိ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၄၄၀။

၃။ စတ္တာရိသကပ္ပသဟဿာနိ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၄၄၁။

၄။ သဋ္ဌိကပ္ပသဟဿာနိ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၄၄၁။

နေဝသညာနာသညာယတနသမာဓိ

၆၂။ ယောဂါဝစရော တတိယာရူပေ အာဒိနဝံ ဒိသွာ နေဝ-
သညာနာသညာယတနသမာဓိံ ဥပ္ပါဒေတုကာမော “သညာ ရောဂေါ
သညာ ဂဏ္ဍော”တိ အာဒိနာ နယေန သမ္ပသိတွာ သဗ္ဗသော အာကိစ္ဆညာ
ယတနံ သမတိက္ကမ္မ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပန္န ဝိဟရတိ။
ဣဒမ္ပိ သမာဓိံ တိဝဂ်သမန္နာဂတံ တိဝိဓကလျာဏံ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ
ဒွါဝိသတိဂုဏာဘိယုတ္တံ ဟောတိ၊ နေဝသညာနာသညာယတနုပဂါနံ ဒေဝါနံ
စတုရာသီတိ သဟဿကပ္ပါနိံ အာယုပ္ပမာဏံ။

ပကိဏ္ဍကကထာ

၆၃။ သဒ္ဓနိရောဓော— ပဌမဇ္ဈာနံ သမာပန္နဿ သဒ္ဓေ ကဏ္ဍ
ကောတိ ဝုတ္တာ^၁ ဘဂဝတာ။ တတော^၂ သဒ္ဓေ ဂန္ဓေ စ ပရိဝုဇ္ဈတိ။
ဝိပလ္လာသသညာ— သော ပထဝိသညံ မနသိ ကရောတိ၊ တတော
ဝိပလ္လာသသညာ ပဟိယတိ။ ဇုဇ္ဈာနံ— သမာဓိံ အရူပါဝစရသမာဓိံ
အာနေဉ္စဝိဟာရော ဟောတိ၊ နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ၊ တတော
ဖလသမာပတ္တိဝီရိယံ န ဟာပေတိ။ သမတိက္ကမနံ— အင်္ဂသမတိက္ကမနံ
ရူပါဝစရတော အာရုပ္ပံ။ အာရမ္မဏသမတိက္ကမနံ ရူပါဝစရသမာဓိတော
အရူပါဝစရသမာဓိံ အရူပါဝစရတော ဝါ အရူပါဝစရံ ဥပစာရ-
ဝိတက္ကဒုတိယဇ္ဈာနာဒိဂေါတြဘုအနန္တရံ အဝိတက္ကမဝိစာရံ။

=====

၁။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၄၄၁။

၂။ ပဌမံ ဈာနံ သမာပန္နဿ သဒ္ဓေါ ကဏ္ဍကောတိ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၃။ အံ၊ ၃။ ၃၆၃။ အဘိ၊ က။ ၁၅၅။

၃။ အတော။ (သိ)

ဝေဒနာ— စတုတ္ထဇ္ဈာနာဒိဂေါတြဘု အနန္တရံ ဥပေက္ခာယ ဥပ္ပါဒေါ။
 ဝိစိကိစ္ဆာ အဘဗ္ဗာ သမာဓိဿ ဥပ္ပါဒါယ . . . ပေ . . . စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ
 အဘဗ္ဗာ သမာဓိဿ ဥပ္ပါဒါယ။

ပထဝီကသိဏံ နိဋ္ဌိတံ။

===○===

အဋ္ဌမော ကစ္ဆော
 တတိယော ဘာဂေါ
 အာပေါ တေဇော ဝါယောကသိဏာနိ၊

၆၄။ အာပေါကသိဏံ ဘာဝေတုကာမေန ယောဂါဝစရေန
 ဥဒကပတ္တံ ဝါ သရာဝကံ ဝါ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ကူပတဋ္ဌာကနဒီသမုဒ္ဒါဒီသု
 ပကတိဥဒကံ အာရမ္မဏဂ္ဂါဟံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဒိဋ္ဌဝသေန ဝါ ဖုဋ္ဌဝသေန ဝါ
 တေဇောဝါယောကသိဏေသု နိမိတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။

၆၅။ နီလကသိဏပီတကသိဏလောဟိတကသိဏဩဒါတ-
 ကသိဏအာဒီသု ဝဏ္ဏကသိဏေသုပိ လက္ခဏရသပစ္စုပ္ပန်ပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာနိ
 သလ္လက္ခိတဗ္ဗာနိ။ ပုပ္ဖပတ္တဝဏ္ဏဒီသု ယံကိဉ္စိ အဘိမတဝဏ္ဏံ အာရမ္မဏ-
 ဝသေန ဂဟေတဗ္ဗံ။ အာလောကကသိဏံ ပဒီပါလောကသုရိယာလောကာ-
 ဒီသု ယံကိဉ္စိ အာရမ္မဏံ ကာတဗ္ဗံ။ အာကာသကသိဏံ အနိဒဿန-
 အာကာသံ အရူပံ ပရိစ္ဆိန္နကာသကသိဏန္တိ။ ဧတာနိ ဝိညာဏကသိဏာနေဝ
 ဟောန္တိ။

=====

၁။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၅၅။ ပဋိသံ။ ၁၁၉။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၆၀။ မ၊ ၄။ ၂။ ၈၆။

ပဋိသံ။ ၄။ ၂။ ၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၁-၁၇၂။ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၆၅-၁၆၇။

ဒသအသုဘာနိ°

၆၆။ ဥဒ္ဓါမာတကံ လက္ခဏာရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာဒီနိ နဝ အာနိ သံသာ ဥဒ္ဓါမာတကသညာယ ဘာဝိတာယ အဇ္ဈတ္တံ^၁ ကာယဂတာသတိ ပဋိလာဘော၊ အနိစ္စသညာယ ပဋိလာဘော၊ မရဏသညာယ ပဋိလာဘော၊ နိဗ္ဗိဒါဗဟုလော ကာမဝိက္ခမ္ဘနံ၊ ရူပမဒပ္ပဟာနံ၊^၂ အာရောဂျမဒပ္ပဟာနံ၊ သုဂတိပရိယန္တတာ၊^၃ အမတပရိယန္တတာတိ^၄ ။ ကထံ တဿ နိမိတ္တံ ဂဏှာတိ? အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တဝိဓာနေန^၆ လိင်္ဂတော သမန္တတော ဧကာဒသဝိဓာနေန^၇ နိမိတ္တဂ္ဂါဟော ဟောတိ၊ ပုရိသဿ ဣတ္ထိသရီရံ ဝိသဘာဝံ။ ဝိနီလကံ ဝိပုဗ္ဗကံ^၈ ဝိက္ခိတ္တကံ ဟတဝိက္ခိတ္တကံ လောဟိတကံ ပုဠုဝကံ^၉ အဋ္ဌိကံဣတိ။

အနုဿတိ နိဒ္ဒေသော°

ဗုဒ္ဓါနုဿတိ

၆၇။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိတိ ယော သော ဘဂဝါ သယမ္ဘူ အနာစရိယကော ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီတိ ဗုဒ္ဓေါတိ ဗုဒ္ဓဂုဏာနုဿတိယာ အဇ္ဈာဝုတ္တံ စဿ သရီရမ္ပိ စေတိယပါရံ ဣဝ ပူဇာရဟံ ဟောတိ၊ ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒ္ဓ အနုတ္တရေ-ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္တာဒေဝမနုဿာနန္တိ-

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၃-၁၉၀။	၂။ အဇ္ဈတ္တကာယဂတာသတိယာပဋိလာဘော။
၃။ ပဟာဏံ။ (သီ)	Vapat, P. 60.
၄။ သုဂတိပရာယဏတာ။ ဒီ၊ ဌ။ ၃။ ၁၇၆။	၅။ အမတပရာယဏတာ။ Vapat, P. 60.
၆။ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တေန ဝိမိနာ။	၇။ ဧကာဒသဝိဓေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၈-၁၈၀။
Vapat, P. 60.	Vapat, P. 60.
၈။ ဝိစ္ဆိဒ္ဓကံ၊ ဝိက္ခာယိတကံ။ (ပရိသိဋ္ဌံ)	၉။ ပုလဝကံ။ (သီ)
၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၁-၂၈၆။	

ဗောဓိသတ္တဿ ဒသ ပါရမီယော ဗုဒ္ဓတ္ထံ၊ ဗုဒ္ဓဿ ကလျာဏဂုဏ-
 ဓမ္မဝိသေသာ၊ ဒသ တထာဂတဗလာနိ၊ စတုဒ္ဓသ ဗုဒ္ဓဉာဏာနိ၊ ပညာ၊
 အဋ္ဌာရသ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ၊ အတီတံသေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အပ္ပဋိဟတံ
 ဉာဏံ၊ အနာဂတံသေ ဉာဏံ၊ ပစ္စုပ္ပန္နံသေ ဉာဏံ၊ သဗ္ဗံ ကာယကမ္မံ
 ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ၊ သဗ္ဗံ ဝစီကမ္မံ၊ သဗ္ဗံ မနောကမ္မံ၊ နတ္ထိ
 ဆန္ဒဿ ဟာနိ၊ နတ္ထိ ဝီရိယဿ ဟာနိ၊ နတ္ထိ သတိယာ ဟာနိ၊ နတ္ထိ
 သမာဓိဿ ဟာနိ၊ နတ္ထိ ပညာယ ဟာနိ၊ နတ္ထိ ဝိမုတ္တိယာ ဟာနိ၊ နတ္ထိ
 ဒွေဓာယိတတ္ထံ၊ နတ္ထိ ရဝါ၊ နတ္ထိ ကိဉ္စိ အပ္ပုဋ္ဌံ ဉာဏေန၊ နတ္ထိ ဒဝါ၊
 နတ္ထိ ဗျာဝဋ္ဌမနော၊ နတ္ထိ အပ္ပဋိသင်္ခါနုပဿနာ၊ စတ္တာရိ ဝေသာရဇ္ဇာနိ၊
 စတ္တာရိ သတိပဋ္ဌာနိ စတ္တာရိ သမ္မပ္ပဓာနာနိ စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ပဉ္စ
 ဣန္ဒြိယာနိ၊ ပဉ္စ ဗလာနိ၊ ဆ အဘိညာ၊ သတ္တ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂီနိ၊ အဋ္ဌင်္ဂိကော
 မဂ္ဂေါ၊ အဋ္ဌ အဘိဘာယတနာနိ၊ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခာ၊ နဝါနုပုဗ္ဗသမာ-
 ပတ္တိယော၊ ဒသ အရိယဝါသာ၊ ဒသ အာသဝက္ခယဗလာနိ၊ အဝသေ-
 သာ စ အနေကေ၊ ကုသလာ ဓမ္မာ အနုဿရိတဗျာ၊ တဿ အမတဒ္ဓါရံ
 ဝိဝရိယတိ သာမညဖလပ္ပတ္တိ ဟောတိ တိဝိမ ပါဠိဟာရိယသမ္ပန္နာ။

=====

၁။ မ၊ ၁။ ၉၉-၁၀၂။ အံ၊ ၃။ ၂၈၃-၅။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၂၈-၃၃၀။ ပဋိသံ၊ ၃၅၆-၃၅၈။
 ပေဋကော။ ၁၉၀။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၀။

၂။ ပဋိသံ၊ ၁၂၇-၈။ ဒီ၊ ၃။ ၅၄။ ၃။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၆။ ဒီ၊ ၃။ ၅၄။

၄။ အနာဂတံသေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အပ္ပဋိဟတံ ဉာဏံ။ ပဋိသံ၊ ၃၇၆။ Vapat, P. 65

၅။ ပစ္စုပ္ပန္နံသေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အပ္ပဋိဟတံ ဉာဏံ။ Vapat, P. 65

၆။ သဗ္ဗံ ဝစီကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ၊ သဗ္ဗံ မနောကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ
 ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ၊ ပဋိသံ၊ ၃၇၆။ Vapat, P. 60

၇။ နတ္ထိ ဝေဂါယိတတ္ထံ။ မူလ ဒီ၊ ၂။ ၂။

၈။ နတ္ထိ အပ္ပဋိသင်္ခါနုပေက္ခာ။ Vapat, P. 65 ၉။ မ၊ ၁။ ၁၀၃။ အံ၊ ၁။ ၃၁၅။

၁၀။ ဒီ၊ ၃။ ၂၁၅။ ၂၅၀။ အံ၊ ၃။ ၁၂၅။ ၃၀၄။

၁၁။ ဒီ၊ ၂။ ၆၀။ ၉၄။ ဒီ၊ ၃။ ၂၁၇။ ၂၅၁။ အံ၊ ၃။ ၁၂၆။ ၁၆၁။

၁၂။ အံ၊ ၃။ ၂၀၉။ ၁၃။ အံ၊ ၃။ ၂၇၉-၂၈၁။

၁၄။ ခိဏာသဝဗလ။ ပဋိသံ၊ ၃၅၅။ ၁၅။ အနေကော။ Vapat, P. 66

ဓမ္မာနုဿတိ^၁

၆၈။ ဓမ္မောတိ နိဗ္ဗာနံ နိဗ္ဗာနဂါမိနီ ပဋိပဒါ စ။ ကာ နိဗ္ဗာနဂါမိနီပဋိပဒါ?^၂ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ စတ္တာရော သမ္ပပ္ပဓာနာ စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ပဉ္စ ဣန္ဒြိယာနိ ပဉ္စ ဗလာနိ သတ္တ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂါ^၃ အဋ္ဌ သမ္မာမဂ္ဂင်္ဂါ။ အယံ ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနဂါမိနီပဋိပဒါ။

၆၉။ ကိံ နိဗ္ဗာနံ? သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော သဗ္ဗပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေါ တဏှာက္ခယော ဝိရာဂေါ နိရောဓော နိဗ္ဗာနံ^၄။ သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော သန္တိဋ္ဌိကော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနယိကော^၅ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညဟိတိ။ သန္တိဋ္ဌိကောတိ မဂ္ဂါနဉ္စ ဖလာနဉ္စ အနုပုဗ္ဗာဓိဂမတ္တာ နိဗ္ဗာနဿ^၆ စ မဂ္ဂဖလာနံ စ သစ္စိကိရိယာယ သန္တိဋ္ဌိကော။ ဧဝံ ဓမ္မဂုဏံ အနုဿရတော ယောဂါဝစရဿ စိတ္တံ ပဿိဒတိ၊ နီဝရဏာ ပဟိယန္တိ၊ သဒ္ဓါ ပဝဗုတိ၊ စေတသော ဒုဗ္ဗလိကရဏာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပဟိယန္တိ။ ပီတိမနဿ^၇ ဈာနင်္ဂါနိ သမ္ပဇ္ဇင်္ဂါ ဥပစာရသမာဓိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သမာဓိပါဒကံ ဝိပဿနံ ဝဇေတွာ အဂ္ဂဖလံ သစ္စိကရောတိ ဣတိ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၆။ ၂၁၁။
 ၂။ နိဗ္ဗာနဂါမိဏီ။ (သိ)
 ၃။ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂါနိ။ သမ္မမင်္ဂါနိ။ Vapat, P. 66.
 ၄။ နိဗ္ဗာဏ။ (သိ)
 ၅။ Vapat, P. 67-၌မပါ။ (ကျနေသည်)
 ၆။ နိဗ္ဗာဏ။ (သိ)
 ၇။ ပီတမနဿ။ (သိ)

သံဃာနုဿတိ^၁

၇၀။ သံဃောတိ ဒိဋ္ဌိသီလသင်္ခါတေဟိ အရိယကန္တဂုဏေဟိ သဃ်ဋ္ဌိတော အရိယပုဂ္ဂလော စေဝ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော သမ္ပုဒ္ဓိ-
သာဝကသမူဟော။ သံဃဂုဏေ^၂ အနုဿရဏာဝသေန ပဝတ္တာ သတိ
သံဃာနုဿတိ^၂ နာမ။ ကထံ ဘာဝေတဗ္ဗော? သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော
သာဝကသံဃော? ဥဇ္ဈပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော? ဉာယပ္ပဋိ-
ပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော? သာမိစိပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော
သာဝကသံဃော? ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ ဒေသ
ဘဂဝတော သာဝကသံဃော? အာဟုနေယျော ပါဟုနေယျော ဒက္ခိဏေ-
ယျော အဉ္စလီကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာတိ။

သီလာနုဿတိ

စာဂါနုဿတိ၊ ဒေဝတာနုဿတိ

၇၁။ ဒွါရတ္ထယသံဝရဏံ သီလံ။ လောလုပ္ပပဟာနံ ဓာဂေါ။
ဒိဗ္ဗန္တိတိ ဒေဝါ။ သီလဂုဏာနုဿရဏာဝသေန ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ
သီလာနုဿတိ နာမ။ စာဂဂုဏဒါနဖလာနုဿရဏာဝသေန ဥပ္ပန္နာ သတိ
စာဂါနုဿတိ နာမ။ ဘူမိနိဿိတအာကာသဋ္ဌကာဒိဝသေန ဝါ ကာမာဝစရ
ရူပါဝစရူပဂါနိ ဒေဝါနိ ဒေဝတ္ထသာဓကံ ပုဗ္ဗကမ္မာနုဿရဏံ ဒေဝတာ-
နုဿတိ။

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၁၁-၂၁၄။

၂။ သဃ်။ (သိ)

၃။ သဃ်။ (သိ)

အဋ္ဌမော ကစ္ဆော
စတုတ္ထော ဘာဂေါ

အာနာပါနဿတိ

၇၂။ အာနာပါနဿတိ^၁ ဘိက္ခဝေ ဘာဝိတာ ဗဟုလိကတာ မဟပ္ပလာ ဟောတိ မဟာနိသံသာ။ အာနာပါနဿတိ ဘိက္ခဝေ ဘာဝိတာ ဗဟုလိကတာ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ ပရိပ္ပရေတိ။ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလိကတာ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ပရိပ္ပရေန္တိ။ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ ဘာဝိတာ ဗဟုလိကတာ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိံ ပရိပ္ပရေန္တိ^၂ ။

ကထံ ဘာဝိတာ စ ဘိက္ခဝေ အာနာပါနဿတိ ကထံ ဗဟုလိကတာ မဟပ္ပလာ ဟောတိ မဟာနိသံသာ။ ဣမ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု အရညဂတော ဝါ ရုက္ခမူလဂတော ဝါ သုညာဂါရဂတော ဝါ နိသီဒတိ ပလ္လင်္ဂံ အာဘုဇိတ္တာ ဥဇ္ဇံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ^၃။ သော သတောဝံ အဿသတိ၊ သတောဝံ^၄ ပဿသတိ။ ဒီဃံ ဝါ အဿသန္တော “ဒီဃံ အဿသာမိ”တိ ပဇာနာတိ၊ ဒီဃံ ဝါ ပဿန္တော “ဒီဃံ ပဿသာမိ”တိ ပဇာနာတိ။ ရသံ ဝါ အဿသန္တော “ရသံ အဿသာမိ”တိ ပဇာနာတိ၊ ရသံ ဝါ ပဿသန္တော “ရသံ ပဿသာမိ”တိ ပဇာနာတိ။ “သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ အဿသိသာမိ”တိ သိက္ခတိ၊ “သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ ပဿသိသာမိ”တိ သိက္ခတိ။ “ပဿန္တယံ ကာယသင်္ခါရံ အဿသိသာမိ”တိ သိက္ခတိ၊ “ပဿန္တယံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿသိသာမိ”တိ သိက္ခတိ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၈-၂၈၄။
၂။ မ၊ ၃။ ၁၂၄။
၃။ မ၊ ၃။ ၁၂၄-၅။ သံ၊ ၃။ ၂၇၁-၂။ ပဋိသံ။ ၁၇၃-၄။
၄။ သတော။ (သီ၊ သျာ၊ ကံ၊ ဣ)

“ပီတိပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ၊ “ပီတိပဋိသံဝေဒီ ပဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ။ “သုခပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ၊ “သုခပဋိသံဝေဒီ ပဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ။ “စိတ္တသင်္ခါရပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ၊ “စိတ္တသင်္ခါရပဋိသံဝေဒီ ပဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ။ “ပဿန္တယံ စိတ္တသင်္ခါရံ အဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ၊ “ပဿန္တယံ စိတ္တသင်္ခါရံ ပဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ။

“စိတ္တပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ၊ “စိတ္တပဋိသံဝေဒီ ပဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ။ “အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံ အဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ၊ “အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံ ပဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ။ “သမာဒဟံ စိတ္တံ အဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ၊ “သမာဒဟံ စိတ္တံ ပဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ။ “ဝိမောစယံ စိတ္တံ အဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ၊ “ဝိမောစယံ စိတ္တံ ပဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ။

“အနိစ္စာနုပဿီ အဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ၊ “အနိစ္စာနုပဿီ ပဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ။ “ဝိရာဂါနုပဿီ အဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ၊ “ဝိရာဂါနုပဿီ ပဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ။ “နိရောဓာနုပဿီ အဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ၊ “နိရောဓာနုပဿီ ပဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ။ “ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ အဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ၊ “ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ ပဿသိဿာမီ”တိ သိက္ခတိ။ ဧဝံ ဘာဝိတာ ခေါ ဘိက္ခဝေ အာနာပါနဿတိ ဧဝံ ဗဟုလီကတာ မဟပ္ပလာ ဟောတိ မဟာနိသံသာတိ” ။

၇၃။ ဧဝံ မနသိကရောန္တော ယောဂါဝစရော နာသိကဂ္ဂံ ဝါ ဩဌပိဋ္ဌိံ သဗ္ဗက္ခေတွာ အာနုအပါနေ အဿာသပဿာသာနံ အာကာရံ သဉ္ဇာနာတိ။ ဒါရုဏမုကီ ဒါရုက္ခန္ဓံ ဝိဒါရေန္တော ကကစဿ ဂမနာဂမနံ-

=====

ဇာနတ်၊ ဒုရဒုရမန္တတိဇီဏတာဒယော ဇာနတ်၊ တထာ ဧဝ ယောဂါ
ဝစရော ခုဒ္ဒကပလိဗောဓေ သမုစ္ဆန္တိတွာ စိတ္တံ ပသိဒန္တော ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ
ပါတုကရောတိ။ ဣဒံ ကိရ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ တူလပိစ္စပဋ္ဌလံ ဝိယ ဝါတဓာရာ
ဝိယ စ ဥပဋ္ဌာတိ။ အထ ဝါ ဓူမသိခါ ဝိယ ဝလာဟကပဋ္ဌလံ ဝိယ စ
ဒိဿတိ။ အပိ စ ပါမင်္ဂသုတ္တံ ဝိယ ဒါရုသာရသုစိ ဝိယ စ ခါယတေ
စ။ ဥပစာရနိမိတ္တေ ဝိဘူတေ နိဝရဏော ပဟိနေ ဈာနဂီနိ ပါတုဘဝန္တိ။

၇၄။ အပရေဟိ ပိ စတူဟာကာရေဟိ အာနာပါနသတိ
ဘာဝေန္တိ ပုဗ္ဗာစရိယာ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဂဏနာ— ဧကတော
ယာဝ ဒဿ၊ အထ ဝါ ဧကတော ယာဝ ပဉ္စ၊ ဒသတော^၁ ဥဒ္ဓံ န
ဂဏေန္တော ဂဏနဝသေန အဿာသပဿာသေ သင်္ဂဏှာတိ။ ဒုတိယံ
အနုဗန္ဓုနာ နာမ ဂဏနံ ပဋိသံဟရိတွာ သတိယာ နိရန္တရံ အဿာသာနံ^၂
အနုဂမနံ။ တတိယံ ဌပနာ နာမ ဩဋ္ဌေ ဝါ နိသိကဂ္ဂေ ဝါ အဿာသ-
ပဿာသဝါယုနော ဌပနံ ဌိတဌာနသလ္လက္ခဏံ။ စတုတ္ထံ သဗ္ဗုက္ခဏံ နာမ
အဿာသပဿာသနိမိတ္တံ မနသိ ကရောန္တော ပိတိသုခသဟိတာနံ ဓမ္မာနံ
ဥပ္ပါဒနံ။ သိက္ခတိတိ အဓိသီလအဓိစိတ္တအဓိပညာဝသေန တိသု သိက္ခာသု
သိက္ခတိ။ ယော ဝါ တထာဘူတသံဝရော? ဗဟုလီကရောတိ။
ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရန္တိ ဧတ္ထ ကာယသင်္ခါရော နာမ ကာယညတရာ
အဿာသပဿာသာယေဝ။ ပိတိ ပဋိသံဝေဒိတိ ဒွိဟာကာရေဟိ^၃
ပိတိပဋိသံဝေဒိတာ ဟောတိ အာရမ္မဏတော စ အသမ္မောဟတောစာတိ။

=====

၁။ ပဉ္စတော။ (သိ)

၂။ အဿာသပဿာသာနံ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၀။ ၂၇၂။

၃။ တထာဘူတဿ သံဝရော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၆။ Vapat, P. 71.

၄။ ဒွိဟိ အာကာရေဟိ။ Vapat, P. 71.

မရဏသတိ^၁

၇၅။ ကေဘဝပရိယာပန္နဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ အာယုသင်္ခါရဿ ဥပစ္ဆေဒေါ မရဏံ နာမ။ အတ္တနော ဝါ ပရဿ ဝါ မရဏဿ အနုဿရဏံ မရဏာနုဿတိ နာမ။ မရဏသတိံ ဘာဝေတုကာမေန ယောဂါဝစရေန သောကဟေတုဝသေန အပ္ပုတာကာရတော ဆဝဉ္စာဟကတော နိဗ္ဗေဒတောတိ စတုဟာကာရေဟိ မရဏံ အနုဿရိတဗ္ဗံ။ စတုဗ္ဗိမ္မိယေဝ မရဏံ အနုဿရေယျ— သာဓာရဏမရဏံ သမုစ္ဆေဒမရဏံ ခဏိကမရဏံ အကာလိကမရဏံ ကာလိကမရဏံ။ အပိစ အဋ္ဌဟာကာရေဟိ မရဏံ အနုဿရိတဗ္ဗံ— ဝကေပစ္စုပဋ္ဌာနတော အကာရဏတော ဥပသံဟရဏတော မဟာပုဂ္ဂလာနုဿရဏတော ဣဒ္ဓိမဟန္တယသမဟန္တတော မဟာသာဝကတော ပစ္စေကဗုဒ္ဓတော တထာဂတတောတိ။ ကာယဗဟုသာဓာရဏတော စ အာယုဒုဗ္ဗလတော အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒတော အနိမိတ္တတော ခဏတော အနိစ္စသညာ မရဏသတိ။ အနိစ္စသညာယ ဘာဝိတာယ အနတ္တသညာ ဒုက္ခသညာ ဥပဋ္ဌာတိ။ ဃနဗဟလံ အတ္တလဒ္ဓိပဟိယတိ။ စိတ္တံ ဝိပဿနာဝီထိ ဩတရတိ။

ကာယဂတာသတိ^၂

၇၆။ ကုစ္ဆိတာနံ သာသဝဓမ္မာနံ အာယောတိ ကာယော၊ ကာယေ ဂတာ ပဝတ္တာ သတိ ကာယဂတာသတိ၊ အတ္ထတော ကာယကောဋ္ဌာသာနံ သဘာဝပဝတ္တိအနုဿရဏဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ အနိစ္စသညာ အနတ္တသညာ အသုဘသညာ အာဒီနဝသညာ ဗာတ္ထိသကာယကောဋ္ဌာသေ အနုဿရဏံ။

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၂။ ၂၃၁။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃၂-၂၅၈။

အတ္တိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ကေသာ လောမာ နခါ ဒန္တာ တစော
မံသံ နှာရုံ အဋ္ဌိ အဋ္ဌိမဉ္ဇံ ဝက္ကံ ဟဒယံ ယကနံ ကိလောမကံ ပိဟကံ
ပပ္ဖါသံ အန္တိ အန္တဂုဏံ ဥဒရိယံ ကရီသံ မတ္ထလုကီ ပိတ္တံ သေမ္ပံ ပုဗ္ဗော
လောဟိတံ သေဒေါ မေဒေါ အဿု ဝသာ ခေဋ္ဌော^၁ သိယံဏိကာ
လသိကာ မုတ္တန္တိ^၂ ။

၇၇။ ဣတ္ထံ ကာယဂတာသတိံ ဘာဝေန္တေန ယောဂါဝစရေန
ဒေါသစရိတေန ပဌမံ ကာယဿ ဝဏ္ဏော၊ ရာဂစရိတေန ကာယဿ
ဝိနာသော၊ ဗုဒ္ဓိစရိတေန မူလဓာတုယော စ ပဌမံ နိမိတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။
ကာယသဘာဝံ^၃ မနသိ ကရောန္တေန တေရသဟာကာရေဟိ^၄ မနသိ-
ကာတဗ္ဗံ။ ပီဇတော ဌာနတော ပစ္စယတော နိဿန္တတော အဝတ္ထာ-
ဘေဒတော ကိမိကုလတော ပဘဝတော ကလာပတော ဇီဂုစ္ဆတော
အသုဘတော နိဒါနတော အနန္တာဒီနဝတော အကတညတော သပရိ-
ယန္တတော၊ ဣမေဟိ တေရသဟာကာရေဟိ^၆ ဗာတ္တိံသာနံ ကာယိကာ-
သုဘာနံ မနသိ ကရောတော ယောဂါဝစရဿ ပဉ္စ နိဝရဏာ ပဟိယန္တိ၊
စိတ္တံ ပသီဒတိ။ ဝိတက္ကဝိစာရာဒယော ဈာနဂီနိ ပါတုဘဝန္တိ။ ပသန္ဓေ
ဝိနိဝရဏေ စိတ္တေ အနိစ္စသညာ ဒုက္ခသညာ အနတ္တသညာယော
ပါတုဘဝန္တိ။ တထာ ဝိပဿန္တော လောကုတ္တရမဂ္ဂံ နိဗ္ဗတ္တေတိ။

=====

၁။ နဟာရု။ (သီ)

၂။ ခေလော။ (သီ)

၃။ မ၊ ၃။ ၁၃၂။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၀၀-၁။ (တတ္ထ မတ္ထလုကီ နတ္ထိ။)

ခုဒ္ဒက၊ ၂။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၂-၂၄၈။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၅-၇၈။

ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃၂-၂၅၆။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၃၂-၅၅။

၄။ ကာယသဘာဝံ။ (သီ)

၅။ တေရသာကာရေဟိ။ (သီ)

၆။ တေရသာကာရေဟိ။ (သီ)

ဥပသမာနုဿတိ^၁

၇၈။ ဥပသမောတိ ကာယစိတ္တာနံ ဣဉ္ဇနဝိပ္ပန္နနနိရောဓော။
ဥပသမံ အနုပဿတိတိ ဥပသမာနုပဿနာ။ ကထံ ကော အနုဿရတိ?
သီလသမ္ပန္နော သမာဓိသမ္ပန္နော ပညာသမ္ပန္နော ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နော ဝိမုတ္တိ-
ဉာဏဒဿနသမ္ပန္နော။ ပမာနဂါ နာမ ပဉ္စ နိဝရဏာ၊ ဒုတိယဇ္ဈာနေ
ဝိတက္ကဝိစာရာ ပဋိပါဠိယာ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သစ္စိကရောတိ၊ တထာ
သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တော ပဟိနေ ကိလေသေ စိန္တေတိ။ တထာ
ဒုတိယဖလံ ပတ္တော ဩဠာရိကံ ကာမရာဂံ ပဋိယဉ္စ ပဟေတိ
အရဟတ္တဖလံ ပတ္တော ပဟိနေ ကိလေသေ ပဿတိ။ ယဒါ နိဗ္ဗာနံ
သစ္စိကရောတိ၊ တဒါ ဥပသမံ အနုပဿတိ။

စတသော အပ္ပမညာယော^၂

မေတ္တာ

၇၉။ မေတ္တာတိ သိနေဟော။ ယထာ မာတာပိတရော ဧကပုတ္တံ
သိနိယုန္တိ၊ အဘိဝုဗ္ဗိမေဝ ပတ္တယုန္တိ၊ တထာ ယောဂါဝစရော သဗ္ဗသတ္တေသု
မေတ္တာယတိ သိနိယုတိ အဘိဝုဗ္ဗိ ကာမေတိ၊ ဧဒိသာ ဟိတကာမတာ
မေတ္တာ နာမ။ ဧကာဒသာနိသံသာ မေတ္တာဘာဝနာ။^၃ ဘာဝေတုကာမေန
ယောဂါဝစရေန ပဌမံ ဒေါသဿ အာဒိနဝါ မနသိ ကာတဗ္ဗော၊ တဒနန္တရံ
ခန္တိယာ အာနိသံသော မနသိ ကာတဗ္ဗော၊ ဒေါသမ္ပိ အာဒိနဝံ
သလ္လက္ခေန္တေန ကကစာကမုနံ ဝိယ အသုဒ္ဓဒုဂ္ဂန္ဓောဒကနဟာနံ ဝိယ-

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၈၄။ ၂၈၆။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၈၇။ ၃၁၇။

၃။ အံ၊ ၃။ ၁။ ၅၄၂။ ပဋိသံ၊ ၃၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၅-၃၀၇။

ရောဂဟာရိနော ရောဂေါ ဝိယ အမေဇ္ဈပုဏ္ဏအပိဟိတဝိစိတ္တဘာဇနံ ဝိယ
 စဏ္ဍဝိသမိဿိတ မဓုရာဟာရခါဒနံ ဝိယ ခုံသန္တမ္ပိ ဟတ္ထဂတံ သပ္ပံ
 အပ္ပဇဟန္တော ဝိယာတိအာဒိနာ နယေန ဒေါသေ အာဒိနဝေါ မနဿိ
 ကာတဗ္ဗော၊ တထာ အနေကာကာရေဟိ ခန္တိယာ အာနိသံသော စ
 သလ္လက္ခိတဗ္ဗော။

၈၀။ တထာပိ မေတ္တံ ဘာဝန္တေန ယောဂိနာ ဝေရီပုဂ္ဂလေ
 မဇ္ဈတ္တေ ဝါ အတိပိယေ ပဌမံ န မေတ္တာယိတဗ္ဗံ၊^၁ အတ္တနိယေဝ ပဌမံ
 မေတ္တာယိတဗ္ဗံ၊^၂ အနန္တရံ၊^၃ ပိယပုဂ္ဂလေ မဇ္ဈတ္တေ ဝေရီသူတိ ယထာက္ကမံ
 ပတ္ထရိတဗ္ဗံ။ သဗ္ဗေ သတ္တာ မဇ္ဈိမဒေသုပပတ္တိကာ ဟောန္တု၊ သပ္ပုရိသုပ-
 သံသေဝိနော ဟောန္တု၊ အရောဂါ ဟောန္တု၊ နိစ္စသုခဝိဟာရိနော စိရံ
 ဇီဝန္တု။ ဧဝံ ဝေရီဇနေသု မဇ္ဈတ္တေသုပိ သမံ မေတ္တစိတ္တံ ပတ္ထရိတံ န
 သက္ကုဏေယျ၊ သယမေဝ လဇ္ဇေယျ၊ “အမှာကံ သတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ
 မာရေတုမာဂတာနံ သတ္တုနမုပရိပိ မေတ္တံ ဝဇ္ဇေတိ။ ကိံ မေ’ မဇ္ဈတ္တေ
 ပုဂ္ဂလေပိ သမံ မေတ္တာယိတံ အသမတ္ထတာ”တိ စိန္တေတဗ္ဗံ။ တထာပိ န
 သက္ကုဏေယျ တဿ ပုဂ္ဂလဿ ဂုဏာ သလ္လက္ခေတဗ္ဗော၊ အသုဒ္ဓံ ဥဒကေန
 သောဓေန္တော ဝိယ သုဂုဏမတ္တမပေက္ခတော သမမေတ္တာ ဥပဋ္ဌာတိ။
 ဝေရီဇနေသုပိ ကမ္မဿကတာ ဒါနသံဝိဘာဂေါ စ သမန္တေတဗ္ဗော။
 အတ္တနော သီမာသမ္ဘေဒံ ရက္ခန္တော ဥဒ္ဓံ အဓော တိရိယံ သဗ္ဗမိ သဗ္ဗာဝန္တံ
 လောကံ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဖရိတွာ ဝသတိ။

=====

၁။ အယဉ္စိ မေတ္တာ အပ္ပိယပုဂ္ဂလေ အတိပိယသဟာယကေ မဇ္ဈတ္တေ ဝေရီပုဂ္ဂလေတိ
 ဣမေသု စတုသု ပဌမံ န ဘာဝေတဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၈၇။

၂။ သဗ္ဗပဌမံ ပန ‘အဟံ သုခိတော ဟောမိ နိဒ္ဒါက္ခော’တိ ဝါ အဝေရော အဗျာပဇ္ဇော
 အနိယော သုခိ အတ္တာနံ ပရိဟရာမိ’တိ ဝါ ဧဝံ ပုနပ္ပုနံ အတ္တနိယေဝ ဘာဝေတဗ္ဗော။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၈၇။

၃။ အန္တရံ။ (သိ) ၄။ ကိမ္ဘေ။ (သိ)

မတပုဂ္ဂလအာရမ္မဏေ စေတသာ မေတ္တာ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မေတ္တာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ ကိံ မူလံ? ကိံ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ? ကာ သမ္ပတ္တိ? ကာ ဝိပ္ပတ္တိ? ကိံ အာရမ္မဏံ? အလောဘ အဒေါသ အမောဟ ရာဂ သမ္မာ-မနသိကာရမူလကာ မေတ္တာ၊ သတ္တာရမ္မဏာ မေတ္တာ။ ပရမတ္ထတော သတ္တာ နာမ နတ္ထိ န လဗ္ဘတိ၊ တထာပိ သတ္တလောကော အာရမ္မဏံ ဟောတိ။

အမှာကံ သတ္တာ ဗောဓိသတ္တကာလေ ဒါနသီလနေက္ခမ္မပညာဝီရိယ-ခန္တီသစ္စအဓိဋ္ဌာနမေတ္တာဥပေက္ခာတိ ဒေသ ပါရမိယော ပူရေန္တော သဗ္ဗသတ္တေသု ဟိတဖရဏာဝသေန မေတ္တံ ပဂုဏမကာသိ။ စတုဗ္ဗိဓေဟိ အဓိဋ္ဌာနေဟိ^၁ သမ္ပန္တော ပါရမိယော ပူရေသိ၊ အဓိဋ္ဌာနပူရဏေန သမထဝိပဿနာ ပူရေသိ။ သမထပူရဏေန သော ဈာနဝိမောက္ခ သမာဓိသမာပတ္တိ ယမက-ပါဠိဟာရိယသမာဓိံ စေဝ မဟာကရုဏာသမာဓိံ စ၊ ဝိပဿနာပူရဏေန အဘိညာပဋိသမ္ဘိဒါဗလ ဝေသာရဇ္ဇပကတိဉာဏသဗ္ဗညုတဉာဏာဒယော ပရိပူရေတိတိ။ ဧဝံ ဗောဓိသတ္တမဟာသတ္တော မေတ္တံ ဘာဝေတွာ အနုက္ကမေန ဗောဓိံ ပရိပါစေသီတိ၊^၂ သလ္လက္ခေန္တေန ဩဓိသော အနောဓိသော ဖရဏာ-ဝသေန မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာတိ။

ကရုဏာ^၃

၈၁။ ပရဒုက္ခံ မောစေတုကာမတာ ကရုဏာ။ ကရုဏံ ဘာဝေတုကာမေန ယောဂါဝစရေန အကာရုဏိကဘာဝေ အာဒိနဝေါ ပဌမံ သလ္လက္ခေတဗ္ဗော။ တဒနန္တရံ ကရုဏာယ အာနိသံသံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ကရုဏာဘာဝနာ အာရဘိတဗ္ဗာ။ အာရဘန္တေန အာဒိကမ္ပိကေန ပဌမံ ပိယာတိပိယဝေရိမတပုဂ္ဂလေသု န အာရဘိတဗ္ဗာ။

=====

လိင်္ဂဝိသဘာဂတာပိ အခေတ္တ မေဝ^၁ ။ “သေယျထာပိ နာမ ဧကံ ပုဂ္ဂလံ ဒုဂ္ဂတံ^၂ ဒိသ္မာ ကရုဏာယေယျ။ ဧဝမေဝ သဗ္ဗသတ္တေ ကရုဏာယ ဖရတိ။” ကဗ္ဗိဒေဝ ကရုဏာယိတဗ္ဗံ ပရမဒုက္ခပုတ္တံ ဒုဂ္ဂတံ ဆိန္နဘိန္နဟတ္ထပါဒံ ကပါလသဟိတံ အဋ္ဌဿရံ ပုရိသံ ဒိသ္မာ “မဟာဒုက္ခံ ဝတာယံ ပုရိသော အာပန္နော။ အပိ နာမာယံ ဣမမ္မာ ဒုက္ခာ မုစ္ဆေယျာ”တိ ကရုဏာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာ။ သုခိတမ္ပိ ပါပကာရိ ပုဂ္ဂလံ ဥပမေတွာ ကရုဏာယိတဗ္ဗံ။ ယထာ နာမ မာတာပိတရော ပုတ္တံ ဒုက္ခိတံ ဒိသ္မာ ကရုဏာယေယျ။ ဧဝမေဝ ဘိက္ခုနာ သုခိတေပိ ဒုက္ခိတေပိ ပုဂ္ဂလေ ကရုဏာယိတဗ္ဗော။ မေတ္တာဘာဝနာယ ဝုတ္တနယေန အတ္တနိ ပိယပုဂ္ဂလေ မဇ္ဈတ္တေ ဝေရိမှိတိ စတူသု ဇနေသု ကရုဏာဝမေတွာ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနဝသေန အပ္ပနာ^၃ ဝမေတဗ္ဗာ မေတ္တာဘာဝနာယံ ဝုတ္တာနိသံသေ ပဋိလဘတိ။

မုဒိတာ^၄

သုခသမ္ပိ မောဒမာနပုဂ္ဂလံ ဒိသ္မာ “အဟော သာဓူ”တိ အနုမည- နာကာရပ္ပဝတ္တာ မောဒနာ မုဒိတာ နာမ။ မုဒိတာဘာဝနံ ဘာဝေတု- ကာမေန န ပဌမံ ပိယပုဂ္ဂလာဒီသု အာရဘိတဗ္ဗာ။ လိင်္ဂဝိသဘာဂကာလ- ကတာပိ အခေတ္တမေဝ^၅ ။

=====

၁။ လိင်္ဂဝိသဘာဂကာလကတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၇။
 ၂။ ဒုဂ္ဂတံ ဒုရူပေတံ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၈၆။
 ၃။ အပ္ပဏာ။ (သီ)
 ၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၉-၃၁၀။
 ၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၉။

ယထာ နာမ မာတာပိတရော သုခိတံ သဇ္ဇိတံ မောဒမာနံ ပုတ္တံ
 ဒိသ္မာ သုတ္တာ စ ပမောဒန္တိ၊ ‘အဟော သာဓူ’တိ ဝဒန္တိ၊ တထေဝ
 သဗ္ဗသတ္တေသု မုဒိတာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ “ကထဉ္စ ပန ဘိက္ခု မုဒိတာ-
 သဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတ္တာ ဝိဟရတိ?။ သေယျထာပိ
 နာမ ဧကံ ပုဂ္ဂလံ ပိယံ မနာပံ ဒိသ္မာ မုဒိတော အဿ။ ဧဝမေဝ သဗ္ဗေ
 သတ္တေ မုဒိတာယ ဖရတိ”တိ” ။ ဒုဂ္ဂတဒုရူပေတာပိ ပုဂ္ဂလာ “အတီတေ
 မုဒိတာ အဟေသုံ အနာဂတေ မုဒိတာ ဘဝိဿန္တိ”တိ မုဒိတာ
 ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗာ၊ ဧဝံ ပိယပုဂ္ဂလေ မဇ္ဈတ္တေ ဝေရိမှိပိ အနုက္ကမေန မုဒိတာ
 ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗာ။ အပ္ပနာ^၂ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာ။ သစေ ဝေရိမှိ စိတ္တံ ပက္ခလတိ၊
 ပဋိဃံ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မေတ္တာဘာဝနာယ ဝုတ္တနယေန ပဋိဝိနောဒေတဗ္ဗာ။
 အတ္တနိ စ ပိယမဇ္ဈတ္တဝေရိဿူတိ စတူသု သမစိတ္တတံ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ
 သီမာသမ္ပေဒိ ကတ္တာ နိမိတ္တံ အာသေဝန္တေန ဘာဝေတွာ တိကစတုက္ကဇ္ဈာန-
 ဝသေန အပ္ပနာ^၂ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာ၊ တတော ပရံ ဒိသာဖရဏအာနိသံသာ စ
 ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။

ဥပေက္ခာ^၃

၈၃။ သတ္တေသု သင်္ခါရေသု စ မဇ္ဈတ္တဘာဝေါ ဥပေက္ခာ နာမ။
 ဥပေက္ခံ ဘာဝေတုကာမေန ပန ယောဂါဝစရေန မေတ္တာဒိသု တီသု
 ပဋိလဒ္ဓတိကစတုက္ကဇ္ဈာနေန ပဂုဏတတိယဇ္ဈာနာ ဥဋ္ဌာယ ပုရိမေသု တီသု
 ပဋိယာနုနယသမိပဝတ္တိတံ အာဒိနဝံ ဒိသ္မာ သန္တဘာဝံ ဥပေက္ခာယ
 အာနိသံသံ မနသိ ကရိတ္တာ^၄ ယွာဿ ပကတိမဇ္ဈတ္တော ပုဂ္ဂလော တံ
 အဇ္ဈုပေက္ခိတွာ ဥပေက္ခာ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗာ။ တတော ပိယပုဂ္ဂလာဒိသု။

=====

၁။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၈၇။ ၂။ အပ္ပဏာ။ (သီ) ၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁၀-၃၁၁။
 ၄။ မေတ္တာဒိသု ပဋိလဒ္ဓတိကစတုက္ကဇ္ဈာနေန ပဂုဏ တတိယဇ္ဈာနာ ဝုဋ္ဌာယ ပုရိမာသု
 အာဒိနဝံ ဒိသ္မာ ဥပေက္ခာယ စ အာနိသံသံ ဒိသ္မာ။ Vapat, P. 81.

“ကထည့် ဘိက္ခု ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံဖရိတွာ
ဝိဟရတိ? သေယျထာပိ နာမ ဧကံ ပုဂ္ဂလံ နေဝ မနာပံ န အမနာပံ
ဒိသ္မာ ဥပေက္ခကော အဿ။ ဧဝမေဝံ သဗ္ဗေ သတ္တေ ဥပေက္ခာယ
ဖရတိ”တိ” ဝုတ္တနယေန မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂလေ ဥပေက္ခာ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗာ။ တတော
ပိယသဟာယကေ တတော ဝေရိမိ အတ္တနိစာတိ သဗ္ဗတ္ထ မဇ္ဈတ္တဝသေန
သီမာသမ္ဘေဒံ ကတွာ တံ နိမိတ္တံ အာသေဝိတွာ ဘာဝေတွာ ဗဟုလီ
ကာတဗ္ဗံ။ တတော စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတော ပရံ ဝိကုဗ္ဗန-
အာနိသံသပဋိလာဘော မေတ္တာဒီသု ဝုတ္တနယေန စ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပက်စွဲကကော့

၈၄။ အပ္ပမညာသု အာယောဂံ ကရောန္တေန ယောဂိနာ သဇီဝေါ ပုဂ္ဂလော အာရမ္မဏံ ကာတဗ္ဗော။ တိရစ္ဆာနယောနိဂတော ဒုဿိလော သီလဝန္တော ကာမေသု နိဗ္ဗိန္တော ဗုဒ္ဓသာဝကော ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ သမ္မာ-
သမ္ဗုဒ္ဓေါပိ အာရမ္မဏဝသေန ဣစ္ဆန္တေန ဂဟေတဗ္ဗော၊ ပုရိမေသု တီသု
မေတ္တာကရုဏာမုဒိတာသု ကဿာ ပုရိမာနိ၊ တိဏိဇ္ဈာနာနိယေဝံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ
န စတုတ္ထန္တိ စေ၊ သတ္တသညာယ သတိ ဗျာပါဒေါ အဟိံသာ အရတိ
ပဝတ္တိတော။ အထ စ တေသံ ဝိသေသဥပါယဘူတာနိ သောမနဿ-
သဟိတာနိ။ တဿာ ပုရိမာနိ တိဏိဇ္ဈာနာနေဝံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ န စတုတ္ထံ။
ဥပေက္ခာဘူမိ ပန စတုတ္ထဇ္ဈာနမေဝ။ ကထံ ပနိမာ^၆ အပ္ပမညာယော
စတဿောဝံ။ ကထံ တိဿော ဝါ ပဉ္စ ဝါ န ဟောန္တိ။

၁။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၈၈။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဘ။ ၃၁၁-၉။

၃။ ပုရိမာယ။ (သိ)

၄။ တိနိ။ (သိ)

၅။ တိနိ။ (သိ)

၆။ ကထမ္ပနိမာ။ (သိ)

ဗျာပါဒဝိဟေသအရတိပဋိဃာနုနယာနံ ပဋိပက္ခဝသေန စတသောဝါတိ
 ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣမာသံ ဣမာနိ စတဿန္တမ္ပိ အပ္ပမညာနံ ပန အာဒီနဝရိမုခတာ
 ဇီဝမာနသတ္တာရမ္မဏတာ ဟိတသုခေသနာတိ သာဓာရဏလက္ခဏာနိ။
 ပစ္စေကံ ပဋိပက္ခာရမ္မဏတာ ဟိတသုခဖရဏတာ စ ဝိသေသလက္ခဏံ
 ဟောတိ။

စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ^၁

၈၅။ နာမရူပါနံ သမ္ပန္နံ ဓာရေန္တိတိ ဓာတုယော၊ စတုန္နံ ပန
 ဓာတုနံ သဘာဝုပလက္ခဏာဒိဝသေန သန္နိဋ္ဌာနကရဏံ ဝဝတ္ထာနံ နာမ။
 တံ ဝဝတ္ထပေဇ္ဇေန “သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ဒက္ခော ဂေါဃာတကော ဝါ
 ဂေါဃာတကန္တေဝါသီ ဝါ ဂါဝိံ ဝဓိတွာ စတုမဟာပထေ^၂ ဗိလသော
 ပဋိဝိဘဇ္ဇိတွာ နိသိန္ဓော အဿ။ ဧဝမေဝ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဣမမေဝ
 ကာယံ ယထာဌိတံ ယထာပဏိဟိတံ ဓာတုယော ပစ္စဝေက္ခတိ “အတ္ထိ
 ဣမသ္မိံ ကာယေ ပထဝီဓာတု အာပေါဓာတု တေဇောဓာတု ဝါယော-
 ဓာတု”တိ^၃ ဧဝံ ဓာတုယော ပစ္စဝေက္ခန္တဿ သတ္တသညာ အန္တရဓာယတိ။
 ဓာတုဝသေန စိတ္တံ သန္နိဋ္ဌတိ။

၈၆။ ပထဝီဓာတု သိယာ အဇ္ဈတ္တိကာ သိယာ ဗာဟိရာ။
 တတ္ထ ကတမာ အဇ္ဈတ္တိကာ ပထဝီဓာတု? “ယံ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ ကက္ခဋံ
 ခရိဂတံ ဥပါဒိန္နံ။ သေယျထိဒံ— ကေသာ လောမာ နခါ ဒန္တာ တစော
 မံသံ နှာရံ^၄ အဋ္ဌိ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ^၅ ဝက္ကံ ဟဒယံ ယကနံ ကိလောမကံ ပိဟကံ
 ပပ္ဖါသံ အန္တံ အန္တဂုဏံ ဥဒရိယံ ကရိသံ မတ္ထလုင်္ဂီ။ ယံ ဝါ ပန အညမ္ပိ
 ကိဉ္စိ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ ကက္ခဋံ ခရိဂတံ ဥပါဒိန္နံ။ အယံ ဝုစ္စတိ အဇ္ဈတ္တိကာ
 ပထဝီဓာတု”^၆ ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄၂-၃၆၈။	၂။ စတုမ္မဟာပထေ။ (သီ)
၃။ ဒီ၊ ၂။ ၂၃၄။	၄။ နဟာရ။ (သီ)
၅။ အဋ္ဌိမိဉ္ဇာ။ (သီ)	၆။ မ၊ ၁။ ၂၄၂။

အာပေါဓာတု သိယာ အဇ္ဈတ္တိကာ သိယာ ဗာဟိရာ။ တတ္ထ ကတမာ အဇ္ဈတ္တိကာ အာပေါဓာတု? “ယံ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ အာပေါဂတံ ဥပါဒိန္နံ။ သေယျထိဒံ— ပိတ္တံ သေမံ ပုဗ္ဗော လောဟိတံ သေဒေါ မေဒေါ အဿု ဝသာ ခေဋ္ဌော သိယံဏိကာ လသိကာ မုတ္တံ။ ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စိ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ အာပေါ အာပေါဂတံ ဥပါဒိန္နံ။ အယံ ဝုစ္စတိ အဇ္ဈတ္တိကာ အာပေါဓာတု” ၁ ။

တေဇောဓာတု သိယာ အဇ္ဈတ္တိကာ သိယာ ဗာဟိရာ။ ကတမာ အဇ္ဈတ္တိကာ တေဇောဓာတု? “ယံ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ တေဇော တေဇောဂတံ ဥပါဒိန္နံ။ သေယျထိဒံ— ယေန စ သန္တပ္ပတိ၊ ယေန စ ဇိရိယတိ၊ ယေန စ ပရိဋ္ဌယတိ၊ ယေန စ အသိတပိတခါယိတသာယိတံ သမ္မာ ပရိဏာမံ ဂစ္ဆတိ။ ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စိ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ တေဇော တေဇောဂတံ ဥပါဒိန္နံ။ အယံ ဝုစ္စတိ အဇ္ဈတ္တိကာ တေဇောဓာတု” ၂ ။

ဝါယောဓာတု သိယာ အဇ္ဈတ္တိကာ သိယာ ဗာဟိရာ။ ကတမာ အဇ္ဈတ္တိကာ ဝါယောဓာတု? “ယံ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ ဝါယော ဝါယောဂတံ ဥပါဒိန္နံ။ သေယျထိဒံ— ဥဒ္ဓင်္ဂမာ ဝါတာ၊ အစောဂမာ ဝါတာ၊ ကုဗ္ဘိသယာ ဝါတာ၊ ကောဠာသယာ ဝါတာ၊ အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိနော ဝါတာ၊ အဿာသော ပဿာသောက္ကတိ။ ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စိ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ ဝါယော ဝါယောဂတံ ဥပါဒိန္နံ။ အယံ ဝုစ္စတိ အဇ္ဈတ္တိကာ ဝါယောဓာတု” ၃ ။

၈၇။ ဘာဝနာ နယော ပနေတ္ထ ကေသာ ပထဝီဓာတု လောမာ ပထဝီဓာတုတိအာဒိနာ နယေန ဝိတ္တာရဝသေန ဝါ “ယံ ထဒ္ဒလက္ခဏံ အယံ ပထဝီဓာတု။ ယံ အာပံ အာဗန္ဓနလက္ခဏံ၊ အယံ အာပေါဓာတု ယံ တေဇနပရိပါစနလက္ခဏံ၊ အယံ တေဇောဓာတု။ ယံ ဝါ ပန ဝိတ္ထမ္ပန- လက္ခဏံ၊ အယံ ဝါယောဓာတုတိ” ဝါ မနသိ ကာတဗ္ဗံ။

=====

၁။ မ၊ ၁။ ၂၄၄။
၄။ လက္ခနံ။ (သိ) .

၂။ မ၊ ၁။ ၂၄၅။
၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄၆။

၃။ မ၊ ၂၄၆။

၈၈။ ဧဝံ သံခိတ္တေန ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟေတွာ ပုနပ္ပုန် ပထဝီဓာတု အာပေါဓာတုတျာဒိနာ ဓာတုမတ္တတော နိဿတ္တတော နိဇ္ဇိဝတော အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ၊ မနသိ ကာတဗ္ဗံ၊ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ၊ ဧဝံ ဝါယမတော'ဿ ဓာတုပ္ပဘေဒါဘာသနပညာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတော သဘာဝဓမ္မာရမ္မဏတော အပ္ပနံ အပ္ပတွာ'ဿ ဥပစာရသမာဓိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိတ္ထာရတော ပန ဝီသတိ ပထဝီဓာတုယော ဒွါဒသ အပေါဓာတုယော စတသော တေဇောဓာတုယော ဆ ဝါယောဓာတုယောတိ ဒွေ စတ္တာလိသာကာရေဟိ ဓာတုယော ဥဂ္ဂဏှိတွာ ဝီသတိ ပထဝီဓာတုကောဋ္ဌာသေသု ထဒွါကာရံ ဝဝတ္ထပေတွာ ဒွါဒသသု အာပေါဓာတုကောဋ္ဌာသေသု ယူသဂတဥဒကသင်္ခါတံ အာဗန္ဓနာကာရံ အာပေါဓာတု ဝဝတ္ထပေတွာ စတုသု တေဇောဓာတုကောဋ္ဌာသေသု ပရိပါစနကသဘာဝံ ဝဝတ္ထပေတွာ ဆသု ဝါယောဓာတုကောဋ္ဌာသေသု ဝိတ္ထမ္မနာကာရံ စ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။

ဧဝံ ဝဝတ္ထာပယတော တဿ ဓာတုယော ပါကဋ္ဌာ ဟောန္တိ။ ဝါဠမိဂယက္ခရက္ခသာဒိဝိကပ္ပံ အနာပဇ္ဇနတော ဣတ္ထိပုရိသဝိကပ္ပံ ဇဟတိ။ သတ္တပုဂ္ဂလသညံ ပဟာယ ဓာတုသညာဝ ပါကဋ္ဌာ ဟောတိ။ တဒေဝ ပုနပ္ပုန် မနသိ ကရောတော ဥပစာရသမာဓိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၈၉။ ဧဝမ္ပိ ယဿ န သမိဇ္ဈတိ၊ တေန ကာယဂတာသတိယံ ဝုတ္တနိယာမေန သတ္တဓာ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လံ ဒသဓာ မနသိကာရကောသလ္လံ စ အပရိဟာပေတွာ ပဉ္စကဆက္ကာဒယော အနုလောမပဋိလောမဝသေန သဇ္ဈာယံ ကတွာ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနံ^၁ ဒိသာဩကာသပရိစ္ဆေဒဝသေန မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ အတ္ထတော^၂ ပန သာမညဝိသေသတ္တတော မဟန္တပါတုဘာဝတော အတစ္ဆတစ္ဆပဋိရူပတော မနုဿတိရစ္ဆာနဣတ္ထိပုရိသဒီဃရဿရက္ခ ပဗ္ဗတာဒိအာကာရေဟိ ဒိဿန္တိ။ တထာပိ န တစ္ဆာ တစ္ဆာပဋိရူပါဝ။

ကိစ္စတော ကလာပတော ဂုဏတော^၁ (ဣမသ္မိံ သရီရေ မဇ္ဈိမေန ပမာဏေန) အဝိနိဗ္ဗာဂတော ပစ္စယတော လက္ခဏတော သဘာဂ-
ဝိသဘာဂတော။ ပုရိမာ ဒွေ ဂရုကတ္တေန သဘာဂါ ပစ္ဆိမာ ဒွေ
လဟုကတ္တေန သဘာဂါ။ နာနာတ္တေကတ္တတော သင်္ဂဟတော^၂ ကဋ္ဌရူပ-
သဘာဝေါတိ ဒသဟာကာရေဟိ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ သတ္တ ဇီဝပုဂ္ဂလသညာ
ပဟိယတိ။ နာမရူပမတ္တမေဝ ဥပဋ္ဌာတိ၊ နာမရူပဓမ္မာ တဏှာမူလိကာ။
တဏှာပဟာနံ ဒုက္ခပ္ပဟာနမေဝ။ အဋ္ဌဂီကော အရိယမဂ္ဂေါ နိဗ္ဗာနဂါမိနိ
ပဋိပဒါ။ အနိစ္စဒုက္ခအနတ္တသညာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဧဝံ ဒုက္ခက္ခယေ နိယုတ္တော
ဟောတိ၊ ဣန္ဒြိယေသု ဗလေသု ဗောဇ္ဈင်္ဂေသု သုသဏ္ဌိတော ဟောတိ။
သင်္ခါရနိမိတ္တာ တဿ စိတ္တံ ဝုဋ္ဌဟတိ၊ အမတဓာတုံ သစ္စိကရောတိ။

အာဟာရေပဋိကူလသညာ^၃

အာဟရတိတိ အာဟာရော။ ကော အာဟာရော? ကဗဠိကာရော
အာဟာရော ဖဿာ ဟာရော မနောသဉ္စေတနာဟာရော ဝိညာဏာ-
ဟာရောတိ။ ကိံ အာဟရန္တိ? ကဗဠိကာရဟာရော ဩဇအဋ္ဌမံ ရူပံ၊
ဖဿာဟာရော တိဿော ဝေဒနာ၊ မနောသဉ္စေတနာဟာရော တီသု
ဘဝေသု ပဋိသန္ဓိ၊ ဝိညာဏာဟာရော ပဋိသန္ဓိယံ နာမရူပေ အာဟရတိတိ
အာဟာရော နာမ^၄ ။

=====

၁။ စုဏ္ဏတော။ Vapat, P. 83.

၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၀။ သံဂဟတော။ (သိ)

၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၆-၃၄၂။

ကို တတ္ထ ဘယံ? ကဗဠိကာရေ နိကန္တိ ဘယံ၊ ဖဿာဟာရေ ဥပဂမနဘယံ၊ မနောသဉ္ဇေတနာယံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဘယံ၊ ဝိညာဏာဟာရေ ပဋိသန္ဓိယံ ဘယံ။ ဧဝံ သဘယေသု ကေဟိ ဥပမေတဗ္ဗာ? ကဗဠိကာရာဟာရော ပုတ္တမံသေန^၁ ဖဿာဟာရော နိစ္စမ္မဂါဝုပဂမေန^၂၊ မနောသဉ္ဇေတနာဟာရော အင်္ဂါရကာသုပမေန^၃ ဝိညာဏာဟာရော သတ္တိသုလ္လပမေန^၄ ဥပမေတဗ္ဗာ။

၉၂။ ဧဝံ ဝိဇေသု စတူသု အဟာရေသု အသိတပိတခါယိတသာယိတပ္ပဘေဒေါ ကဗဠိကာရာ ဟာရောဝ ဧတ္ထ အာဟာရဝသေန ဂဟေတဗ္ဗော။ တသ္မိံ ကဗဠိကာရေ အာဟာရေ ပဋိက္ခုလဝသေန ပဝတ္တာ သညာ အဟာရေပဋိက္ခုလသညာ နာမ။ တံ ဘာဝေတုကာမေန ကဗဠိကာရာဟာရေ ပုပ္ဖဟာကာရေဟိ ပဋိက္ခုလတာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ ဗျာပါရတော (မနတော)^၅ ပရိယေသနတော ပရိဘာဂတော^၆ နိဒါနတော? နိဿန္တတော ဖလတော သမ္မက္ခနတော^၇တိ။ ဧဝံ မနသိ ကရောတော ပဋိက္ခုလဝသေန ကဗဠိကာရာဟာရော ဥပဋ္ဌာတိ။ ကမေဝ ပဋိက္ခုလဘာဝံ ပုနပ္ပုနံ ဘာဝေတိ ဗဟုလိကရောတိ။ ဧဝံ ပဋိက္ခုလသညာယ ဥပ္ပါဒိတာယ နိဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘန္တိ။ သဘာဝဓမ္မတာယ ဂမ္ဘိရတ္တာ အပ္ပနံ^၈ အပတွာ ဥပစာရသမာဓိနာ စိတ္တံ သမာဓိယတိ၊ အာဟာရတဏှာ'ဿ စိတ္တံ ပတိလီယတိ ပတိကုဋ္ဌတိ၊^၉ ပတိဝဋ္ဋတိ။ သော ကန္တာရနိတ္ထရဏတ္ထိကော ပုတ္တမံသံ ဝိယ၊ ဝိဂတလောလုပ္ပေါ အာဟာရံ အာဟာရတိ။

=====

၁။ သံ၊ ၁။ ၃၂၂-၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၉၅-၁၀၂။	၂။ သံ၊ ၁။ ၃၂၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၃။
၃။ သံ၊ ၁။ ၃၂၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၃-၄။	၄။ သံ၊ ၁။ ၃၂၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၄-၅။
၅။ ဂမနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၇။ Vapat, P. 84.	၆။ ပရိဘာဂတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၆-
၇။ နိဓာနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၆-၉။	၃၃၈-၃၃၉။
၈။ သမ္မက္ခဏတော။ (သီ)	၉။ အပ္ပဏံ။ (သီ)
၉။ ပတိပဋ္ဌတိ။ (သီ)	

ဒုက္ခဿ နိဿရဏတ္ထာယာတိ သလ္လက္ခေတိ။ ကဗဠိကာရာဟာရေ တဏှာ
 ပဟာနမုခေန ပဉ္စ ကာမဂုဏိကရာဂေါ ပဟာနံ^၁ ဂစ္ဆတိ။ တေန ရူပက္ခန္ဓံ
 ပရိဇာနာတိ အပရိပက္ကာဒိဘာဝနာ ပဋိက္ခုလဝသေန ကာယဂတာသတိ-
 ဘာဝနာပိ ပါရိပူရိ^၂ ဂစ္ဆတိ၊ အသုဘသညာမနသိကာရပဋိပဒံ ပဋိပန္နော
 ဟောတိ၊ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ အမတပရိယောသာနံ အနဘိသမ္ဘုနန္တော
 သုဂတိပရာယနော ဟောတိတိ။

အာရပ္ပပါ^၂

အာကာသနန္ဒာယတနသမာဓိ

၉၃။ စတသော အရူပသမာပတ္တိယော အရူပေ ဘဝါ သမာဓိ
 အာရပ္ပပါ နာမ။ ကသိဏာရမ္မဏံ ရူပံ နာမ။ ကသိဏုပ္ပါဋိမာကာသံ
 ‘အနန္တော အာကာသော’တိ ပဝတ္တာ သညာ စ အနန္တာကာသံ နာမ။
 အနန္တာကာသသညာယ ဥပ္ပန္နော သမာဓိ အာကာသနန္ဒာယတနံ နာမ။
 တဒဘာဝသညာ ဝိညာဏံ။ ဝိညာဏံ အနန္တန္တိ ပဝတ္တာယ သညာယ
 ဝိညာဏေန အဓိဂတော သမာဓိ အာကာသဝိသယံ ဝိညာဏာနန္ဒာယတနံ
 နာမ။ တဒဘာဝဘူတံ နတ္ထိ ကိဉ္စိတိ ပဝတ္တံ အာကိဉ္ဇညံ၊ အာကိဉ္ဇညာယ
 အဓိဂတံ အာကိဉ္ဇညာယတနံ။ တဒါလမ္မဏဘူတံ^၃ သညာယပိ အဘာဝံ
 နေဝသညံ၊ အ သညံ။ နေဝသညာနာညာယ သမ္ဘဝေါ သမာဓိ နေဝသညာ-
 နာသညာယတနံ နာမ။

=====

၁။ ပဟာဏံ။ (သီ)
 ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၀-၃၃၅။
 ၃။ တဒါလမ္မနဘူတံ။ (သီ)

တာနိ ပန အာရုပ္ပါနိ ဘာဝေတုကာမော ရူပေ အာဒိနဝံ ပဿတိ၊
 ရူပါဓိကရဏံ ဒဏ္ဍဒါနသတ္တာဒါနကလဟဝိဂ္ဂဟဝိဝါဒါ သဗ္ဗသော နတ္ထိ
 အာရုပ္ပေတိ သလ္လက္ခေတွာ စက္ခုရောဂါဒိအာဗာဓသဟဿာနံ ဝသေန
 ရူပေ အာဒိနဝံ ဒိသွာ သမတိက္ကမိတုကာမော ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနရူပံ
 ကသိဏရူပဉ္စ သမတိက္ကမိတုကာမော ဟောတိ။ အာကာသာနဉ္စာယတနံ
 သန္တတော ဒိသွာ ဣစ္ဆနကပ္ပမာဏံ ကသိဏံ ပတ္ထရိတွာ တေန ဖုဋ္ဌော-
 ကာသော အာကာသော အနန္တောတိ မနသိ ကရောန္တော ကသိဏံ
 ဥဂ္ဂါဋေတိ။ နာဝဇ္ဇိတွာ န မနသိ ကတွာ အပစ္စဝေက္ခတော အာကာသော
 အနန္တောတိ ပုနပ္ပုနံ မနသိ ကရောန္တဿ နိဝရဏာနိ ဝိက္ခမန္တိ။ သတိ
 ဥပဋ္ဌာတိ၊ ဥပစာရေန စိတ္တံ သမာဓိယတိ၊ အာကာသေ အာကာသာနဉ္စာ-
 ယတနစိတ္တံ အပ္ပေတိ၊ သော သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ
 ပဋိဃသညာနံ အတ္တင်္ဂမာ နာနာတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ အနန္တော
 အာကာသောတိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ။

ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာဓိ^၁

၉၄။ ကသိဏုတ္တိဋ္ဌိမာကာသဝိသယဘူတံ မနောဝိညာဏံ နာမ။
 ဝိညာဏံ အနန္တန္တိ ပဝတ္တော သမာဓိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ နာမ။ တံ
 ဘာဝေတုကာမေန ယောဂိနာ ဝသိပ္ပတ္တအာကာသာနဉ္စာယတနေန အာသန္တ
 ရူပါဝစရဇ္ဈာနတာဒိ အာကာသာနဉ္စာယတနေ အာဒိနဝံ သန္တပဏီတာဒိ -
 ဝိညာဏဉ္စာယတနေ အာနိသံသံ စ ဒိသွာ ကသိဏုတ္တိဋ္ဌိမာကာသေ ဖရိတွာ
 ဌိတံ ဝိညာဏံ အနန္တန္တိ ပုနပ္ပုနံ မနသိ ကာတဗ္ဗံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၅-၃၂၆။

ဧဝံ တသ္မိံ နိမိတ္တေ စိတ္တံ စာရေန္တဿ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမန္တိ၊ သတိ ဥပဋ္ဌာတိ၊ ဥပစာရေန စိတ္တံ သမာဓိယတိ။ တမေဝ နိမိတ္တံ အာသေဝတိ၊ ဘာဝေတိ၊ ဗဟုလီကရေတိ၊ အာကာသဝိသယဘူတေ ဝိညာဏေ စိတ္တံ အပ္ပေတိ၊ သဗ္ဗသော အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ အနန္တံ ဝိညာဏန္တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ။

အာကိဉ္စညာယတနသမာဓိ

၉၅။ နတ္ထိ ကိဉ္စိတံ ပဝတ္တံ အကိဉ္စနံ၊ အကိဉ္စနဘာဝစိတ္တေန အဓိဂတော သမာဓိ အာကိဉ္စညာယတနံ နာမ။ တံ ပန သမာဓိံ ဘာဝေတု-
ကာမေန ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာဓိသ္မိံ ဝသိပ္ပတ္တေန အာသန္ဓအာကာ-
သာနဉ္စာယတနံ ဝိညာဏဉ္စာယတနေ အာဒီနဝဉ္စ သန္တပဏီတာဒိ
အာကိဉ္စညာယတနေ အာနိသံသံပိ ဒိသ္မာ အကိဉ္စနတာ သင်္ခါတသုညတာ
ဝိဝိတ္တာကာရော မနသိ ကာတဗ္ဗော။ သုညံ သုညန္တိ ဝါ နတ္ထိ ကိဉ္စိတံ
ဝါ ဝိဝိတ္တံ ဝိဝိတ္တံတိ ဝါ ပုနပ္ပုနံ မနသိ ကာတဗ္ဗံ၊ အာဝဇ္ဇနာ သမာဟာရော
ပစ္စဝေက္ခဏာ ကာတဗ္ဗော။ ဧဝမဿ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမန္တိ။ သတိ ဥပဋ္ဌာတိ၊
ဥပစာရေနေဝ စိတ္တံ သမာဓိယတိ၊ သော တမေဝ နိမိတ္တံ ပုနပ္ပုနံ
အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလီကရေတိ။ တဿေဝံ အာကာသံ ဖရိတ္တာ
ပဝတ္တမဟဂ္ဂတဝိညာဏဿ သုညဝိဝိတ္တဘာဝေ အာကိဉ္စညာယတနစိတ္တံ
အပ္ပေတိ။ သုညမိဒန္တိ နတ္ထိဘာဝမေဝ ပဿတိ။ သဗ္ဗသော ဝိညာဏဉ္စာ-
ယတနံ သမတိက္ကမ္မ နတ္ထိ ကိဉ္စိတံ အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ။

နေဝသညာနာသညာယတနသမာဓိ

၉၆။ နတ္ထိ ကိဉ္စိတံ ပဝတ္တာယ သညာယ အပ္ပဝတ္တိ နေဝသညာ။
အဘာဝါရမ္မဏသညာယ အာဝဇ္ဇနတော န အသညာ နာမ၊ သန္တသုခုမ-
သညာယ ပဝတ္တိံ ဒီပိကာ။

=====

တံ ပန သမာဓိ ဘာဝေတုကာမေန အာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ္တိယံ
 ဝသိပ္ပတ္တေန အာသန္နပစ္စတ္တိကတာဒိ အာကိဉ္ဇညာယတနေ အာဒိနဝံ
 အာနိသံသံ ဒိသ္မာ ဧတံ သန္တံ ဧတံ ပဏီတံ ယဒိဒံ နေဝသညာနာသညာ-
 ယတနန္တိ။ တမေဝ အဘာဝံ မနသိ ကရိတွာ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ပုနပ္ပုနံ
 တံ နိမိတ္တံ မနသိ ကရောန္တေ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမန္တိ။ သတိ ဥပဋ္ဌာတိ၊
 ဥပစာရေနေဝ စိတ္တံ သမာဓိယတိ၊ သော တမေဝ နိမိတ္တံ အာသေဝတိ
 ဘာဝေတိ ဗဟုလီကရေတိ။ ဝိညာဏပ္ပဟာနေန အာကိဉ္ဇညာယတနစိတ္တံ
 ဝိယ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ္တံ အပ္ပေတိ။ သော သဗ္ဗသော
 အာကိဉ္ဇညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ
 ဝိဟရတိ။

===O===

နဝမော ကဏ္ဍော

ပဉ္စ အဘိညာယော၊

ဣဒ္ဓိဝိဓံ

၉၇။ သမာဓိကုသလော ယောဂါဝစရော စတုတ္ထဇ္ဈာနဗလေန
 ပဉ္စ အဘိညာယော နိဗ္ဗတ္တေတိ။ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏံ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏံ ပရစိတ္တ-
 ဝိဇာနနဉာဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏန္တိ ဣမာနိ ပဉ္စ
 အဘိညာယော နာမ။ ဣဒ္ဓိဝိဓန္တိ ဣဒ္ဓိကောဋ္ဌာသာနိ။ သုခမမဟန္တ-
 ဘာဝါဒိနိ ဧကော ဟုတွာ ဗဟုဓာ ဟောတိစ္စာဒိကာနိ ဒသဝိဓာနိ သမိဇ္ဈာန-
 ဘာဝါနိ။ ကတိဝိဓာ ဣဒ္ဓိ? ကေ ဘာဝေန္တိ? ကထံ ဘာဝေန္တိ? တိဝိဓာ
 ဣဒ္ဓိ အဓိဋ္ဌာနာ ဣဒ္ဓိ ဝိကုဗ္ဗနာ ဣဒ္ဓိ မနောမယာ ဣဒ္ဓိတိ အရိယာ ဣဒ္ဓိ
 ကမ္မဝိပါကဇာ ဣဒ္ဓိ ပုညဝတော ဣဒ္ဓိတိ စ။

=====

စတုတ္ထဇ္ဈာနလာဘီ ဣဒ္ဓိံ ဘာဝေန္တိ၊ ဣဓ ဘိက္ခု ဆန္ဒသမာဓိပဓာန-
သင်္ခါရသမန္တာဂတံ ဣဒ္ဓိံပါဒံ ဘာဝေတိ။^၁ ဝီရိယ . . . ပေ . . . အဓိဋ္ဌာနာယ
ဣဒ္ဓိံယာ ပကတိဝဏ္ဏံ အပ္ပဟာယ အဓိဋ္ဌာတိ၊ ဝိကုဗ္ဗနာယ ဣဒ္ဓိံယာ
ပကတိဝဏ္ဏံ ဝိဇဟတိ။ ဣတိ နာနာကရဏံ ဟောတိ။

ပကိဏ္ဍကကထာ

၉၈။ ဣဒ္ဓိံယာ နိမ္မိတံ အန္တရဓာယတိ အဓိဋ္ဌိတပရိယန္တေ ဣဒ္ဓိံမ-
တော။ အပရိစ္ဆိန္တေ စိန္တိတက္ခဏေယေဝ အန္တရဓာယတိ။ ဣဒ္ဓိံဝိဓဉာဏံ
ဟိ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတံ န ဝတ္တဗ္ဗံ၊ အတိတအနာဂတပစ္စုပ္ပန်အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓါ
ဝိသတိယာ အာရမ္မဏေသု သတ္တေဝ ပစ္စယော ဟောတိ။

ဒိဗ္ဗသောတ^၂

၉၉။ ပဂုဏိတစတုရိဒ္ဓိပါဒေန ဝသိပ္ပတ္တစတုတ္ထဇ္ဈာနေန ယောဂါ-
ဝစရေန ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ စိတ္တံ အဘိနာမေတဗ္ဗံ။ အဝိနဋ္ဌသော-
တပ္ပဿာဒေါ အဇ္ဈတ္တိကဗဟိရေ ခုဒ္ဒကမဟန္တေ ဒူရေ သန္တိကေ စ သဒ္ဓေ
သုဏာတိ။ ပဌမံ သဒ္ဓေဟနိဿိတပါဏကသဒ္ဓိံ၊ အထာသန္ဓမနုဿဒေဝါနံ
သဒ္ဓိံ သုဏာတိ။ အာဒိကမ္ပိကော ပဌမံ အဇ္ဈတ္တိကပါဏကာနံ သဒ္ဓိံ န
သဝတိ၊ သကသဒ္ဓဂ္ဂဟေန သောတုမသက္ကုဏေယျတ္တာ။ တိဏေဝါရမ္မဏာနိ
ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ ပစ္စယော ဟောတိ ပရိတ္တော ပစ္စုပ္ပန္နော
ဗဟိရေတိ။ ဝိနဋ္ဌေ သောတပ္ပဿာဒေ ဒိဗ္ဗာပိ သောတဓာတု ဝိနဿတိ။
သာဝကာနံ ဒိဗ္ဗသောတဓာတု သဟဿစက္ကဝါဠပရိယန္တံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓသမ္မာ-
သမ္ဗုဒ္ဓါနံ အပရိယန္တံ အပရိစ္ဆိန္တမေဝ။

=====❖=====

၁။ ပဋိသံ၊ ၁၀၇။ (သံ၊ ၃။ ၂၃၉။ အံ၊ ၃။ ၂၅၅)
၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၇-၃၈။ ပဋိသံ၊ ၁၀၈။

ပရမိတ္တဝိဇာနနံ^၁

၁၀၀။ ပရမိတ္တဝိဇာနနံ အဘိညံ ဘာဝေတုကာမေန ပန ယောဂါ-
ဝစရေန ဝသိပ္ပတ္တစတုရိဒ္ဓိပါဒေန အာလောကကသိဏစတုတ္ထဇ္ဈာနံ ပဂုဏံ
ကတွာ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ ဝိသောဓေတဗ္ဗံ။ စတုသု ဣဒ္ဓိပါဒေသု ဝသိဘာဝံ
ပတွာ ဣဒ္ဓိပါဂုဉာသမန္နာဂတော အာလောကကသိဏစတုတ္ထဇ္ဈာနံ အပ္ပေ-
တွာ သကကာယံ အာလောကပုဏ္ဏံ ကတွာ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ပရဿ
ဟဒယဝတ္ထုနိဿိတဇီဝရမိရဿ ဝဏ္ဏော ဩလောကေတဗ္ဗော။ လောဟိ-
တာဘိညာဏေန ဣန္ဒြိယသဘာဝါ စိတ္တံ ပဋိညာတဗ္ဗံ။

သောမနသိန္ဒြိယာနံ ဟဒယဂတံ ရမိရံ ဒမိ ဝါ နဝနီတဝဏ္ဏံ။
သစေ ဒေါမနသိန္ဒြိယံ အရုဏဝဏ္ဏံ၊ ဥပေက္ခိန္ဒြိယာနံ ဖာဏိတဝဏ္ဏံ၊
သစေ လောဘော ဟောတိ ကသာယဝဏ္ဏံ၊ သစေ ဒေါသစိတ္တံ ကာဠဝဏ္ဏံ၊^၂
သစေ မောဟစိတ္တံ အာလုလိတကဒ္ဒမဝဏ္ဏံ၊ သစေ သဒ္ဓါဉာဏစိတ္တံ ပရိသုဒ္ဓိ-
မနာဝိလံ ဟောတိ ရတ္တံ နိဂြောဓပက္ကဝဏ္ဏံ ကာဠကံ^၃ ဇမ္ဗူပက္ကသဒိသံ
သုဒ္ဓိံ ပသန္နတိလကတေလသဒိသံ^၄။

၁၀၁။ ဧဝံ ဟဒယနိဿိတံ ဝဏ္ဏဓာတုံ သလ္လက္ခေတွာ အတ္တနော
ကသိဏာလောကံ ပတ္တရိတွာ စေတသာ စိတ္တံ ပရိယာဒိယန္တော သရာဂ-
ဝိတရာဂတံ သဒေါသဝိတဒေါသတံ သမောဟဝိတမောဟာဒိနိ သဉ္ဇာနာတိ။
ဒီဏာသဝါနံ စိတ္တာစာရံ ပုထုဇ္ဇနိကအဘိညာဟိ န သက္ကာ ဝိညာတုံ၊
အရူပါဝစရကာနံ စိတ္တာစာရံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿေဝ သက္ကာ ပဿိတုံ၊ နာညေ-
သံ^၅။ ပရမိတ္တဝိဇာနနအဘိညာလာဘီ ပုထုဇ္ဇနာနံ ဗုဒ္ဓသာဝကာနဉ္စ
သဟဿိလောကဓာတု ခေတ္တံ။ တတောဓိကံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ
ပန ပရိစ္ဆေဒေါ နတ္ထိ။

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၉-၄၀။ ပဋိသံ။ ၁၀၉။ ၂။ ကာလဝဏ္ဏံ။ (သိ) ၃။ ကာလကံ။ (သိ)

၄။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၈။ Vapat, P. 89.

၅။ ပဿိတုန္နာညေသံ။ (သိ)

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ^၁

၁၀၂။ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရိတုကာမေန စတုသု ဣဒ္ဓိပါဒေသု
 ဝသိပ္ပတ္တေန အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏစတုတ္ထဇ္ဈာနေန သမာပဇ္ဇနတော ပရံ
 အတီတံ အနုဿရိတဗ္ဗံ။ အတီတံသေ ဉာဏံ ပေသေတွာ ပဒါနုပဒဘဝါနု-
 ဘဝပဋိပါဋိယာ ပဋိလောမမနသိကာရဝသေန အနုဿရိတဗ္ဗံ။ တိဿော
 ဟိ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိယော ပဌမာယ အနုဿတိယာ သတ္တ ဇာတိယော
 အနုဿရတိ။ ဒုတိယာယ အနုဿတိယာ စဒ္ဒသ ဇာတိယော အနုဿရတိ။
 တတိယာယ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏေန ဘာဝေတဗ္ဗံ ပရိကမ္မသမာဓိဉာဏေန တံ
 အတီတံသဉာဏမိတိ။ ဧကစ္စေ န တံ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ။ သစေ ပရိကမ္မ-
 သမာဓိဉာဏေန ဩဟိတေ ပဌမဝါရေ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ န အနုဿရတိ၊ ပုန
 သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဥဌာယ အနုဿရိတဗ္ဗံ။

ယထာ အာဒါသေ န မုခနိမိတ္တံ ဩလောကိတမတ္တေန ပညာယတိ၊
 အာဒါသတလံ သောဓေတွာ ဩလောကေတိ။ ဧဝမေဝ ပုနပ္ပုနံ
 ဝါယမိတဗ္ဗံ။ ယထာ အာယသ္မာ သောဘိတော^၂ ။

၁၀၃။ တိတ္ထိယာ အနုပဋိပါဋိယာ အနုဿရန္တာ စတ္တာလီသကပ္ပေ
 အနုဿရန္တိ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ ပန ယထာမတိ ဇာတိဝဏ္ဏဂေါတ္တအာဟာရ-
 သုခဒုက္ခာဒိသဗ္ဗပဝတ္တိံ ပဿန္တိ၊ ပဋိပါဋိယာ အနုဿရဏကိစ္စံ နတ္ထိ။
 သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ ပန အတ္တနော ဝါ ပရဿ ဝါ ပုဗ္ဗေနိဝါသသမာဓိံ အပ္ပေတွာ
 ဝါ မာ ဝါ အနုဿရန္တေဝ။ န တထာ အညတိတ္ထိယာ။ သမ္ဗုဒ္ဓသာဝကာ
 စ သမာဓိံ သမာပဇ္ဇိတွာဝ အတ္တနော ဝါ ပရေသံ ဝါ ဝဏ္ဏဂေါတ္တအာဟာရ-
 အာယုပရိမာဏာဒယော ပါဋေက္ကံ သမာပဇ္ဇိတွာဝ အနုဿရန္တိတိ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၀-၅၃။ ပဋိသံ။ ၁၀၉-၁၁၀။
 ၂။ ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရန္တာနံ ယဒိဒံ
 သောဘိတော။ အံ၊ ၁။ ၂၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၀-၁။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၇-၃၇၁။

၁၀၄။ ဣဒ် ကိရ အဘိညာဗလံ ဥပ္ပါဒေတုကာမေန အာလောက-
ကသိဏံ ဘာဝေတွာ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ သမာပဋိတွာ အဝိနဌစက္ခုပသာဒေန
ဒိဗ္ဗစက္ခု ဝိသောဓေတဗ္ဗံ။ တံ ပန၊ ကမ္မဖလဝိပါကနိဗ္ဗတ္တံ ဘာဝနာဗလ-
နိဗ္ဗတ္တန္တိ ဒုဝိဓံ ဟောတိ၊ သုစရိတကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ ဝီရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တံ
ဝါတိ။ တတ္ထ ပဌမံ ယသ္မိံ နိဓာနေ ရတနကရဏ္ဍကေ ဝါ ရတနဇာတံ
အတ္ထိ နတ္ထိတိ ဝါ ဝိမံသနသဒိသံ စတူသု ဣဒ္ဓိပါဒေသု ဝသီဘာဝမာပဋိတွာ
အာလောကကသိဏစတုတ္ထဇ္ဈာနံ သမာပဋိတွာ ဒိဝါနိသံ အာလောက-
သညာယ အနန္တရံ ကရောတိ။ တဿ စိတ္တံ န ကတ္ထစိ ဝိရုဇ္ဈတိ၊
အန္ဓကာရံ န ကတ္ထစိ ပဿတိ၊ ဒိဝါရတ္ထိ တံ အတိတ္တမေတိ၊ သော
အနုက္ကမေန ဒိဗ္ဗစက္ခု ဝိသောဓေတိ။ သော ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန
အတိတ္တန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿတိ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ ဟီနေ
ပဏီတေ သုဝဏ္ဏေ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ သုဂတေ ဒုဂ္ဂတေ ယထာကမ္မပဂေ သဗ္ဗသတ္တေ
ပဇာနာတိ၊ သော ဧဝံ ဝိသောဓိတဒိဗ္ဗစက္ခုကော ယောဂါဝစရော နီဝရ-
ဏာနိ စေဝ သံယောဇနာနိပိ ပဇာတိ၊ အပ္ပဟိနကိလေသော သမာဓိမှာ
ပရိဟာယတိ၊ သမာဓိမ္မှ ပရိဟီနေ အာလောကောပိ ဟာယတေဝ၊
အာလောကော အန္တရဓာယတိ။ တသ္မိံ အန္တရဟိတေ ရူပဂတမ္ပိ အန္တရ-
ဓာယတိ။ ကိလေသေ ပန ဝိစိကိစ္ဆာ၊ မိစ္ဆာနုဿတိ ထိနမိဒ္ဓံ၊ မာနံ၊
ပါပိကာ ဝါစာ သမ္ပပ္ပလာပေါ နာနာတ္တသညာဒယော ပဟာတဗ္ဗာဝ။
အထ ကိလေသပဟာနာနန္တရံ ဈာနပါဂုညတာ န ပတိဌာတိ။ တဿ
ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ ခုဒ္ဒကံ အာလောကော ခုဒ္ဒကော သမာဓိကာယော ခုဒ္ဒကောဝ။

၃။ သော ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿတိ၊ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ ဟိနေ ပဏီတေ သုဝဏ္ဏေ၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ သုဂတေ ဒုဂ္ဂတေ၊ ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာတိ။ အံ၊ ၁။ ၁၆၄။ ပုန စ ပရံ ဘိက္ခဝေ . . . ပဇာနာတိ။ က္ကတိဝုတ္တကာ၊ ၂၆၂။

၁၀၅။ ပဉ္စေတေ အာရမ္မဏာနိ ပရိတ္တပစ္စုပ္ပန်အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓိ-
 အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါတိ။ စတ္တာရော ပစ္စယာ ဒိဗ္ဗစက္ခုဥပ္ပါဒနေ အနာဂတံသညာဏံ
 ကမ္မဿကတာညာဏံ ယထာကမ္မုပဂဉာဏံ ကမ္မဝိပါကဗလညာဏန္တိ။
 လောကီယအဘိညာ ဟိ သာသဝါ။ တတော ပါဋေက္ခံ အဘိညာယော
 ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ။ ရူပပဋိဗဒ္ဓါ ပေါထုဇ္ဇနိကာ စ၊ ကုသလာ သေခိယာ ပေါထုဇ္ဇနိကာ၊
 အရဟတော ကိရ အဗျာကတာ၊ အရူပါဝစရေ အဘိညာ န ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ။

ဒသမော ကဏ္ဍော

ပညာဘာဝနာ

၁၀၆။ ကာ ပညာ? ကေနဋ္ဌေန ပညာ? ကာနဿာ လက္ခဏ-
 ရသပစ္စုပ္ပန်နပဒဋ္ဌာနာနိ? ကုသလစိတ္တသမ္ပယုတ္တဝိပဿနာညာဏံ ပညာ
 နာမ။ ပဇာနနဋ္ဌေန၊ သဉ္ဇာနနဝိဇာနနာတိရေကံ ပဇာနနံ ပညာ နာမ။
 ဓမ္မသဘာဝပဋိဝေဓလက္ခဏာ^၁ မောဟန္တကာရဝိဓမနရသာ၊ အသမ္မောဟ-
 ပစ္စုပ္ပန်နာ၊ သမာဓိပဒဋ္ဌာနာ ပညာ။ ကိမာနိသံသာ ပညာ? ဧကဒသာ-
 နိသံသာ ဝိဇ္ဇာလက္ခဏာ၊ သဒ္ဓမ္မပဝေသနရသာ၊ အဝိဇ္ဇန္တကာရဝိဒ္ဓိသနပစ္စု-
 ပဋ္ဌာနာ၊ စတုပဋိသမ္ဘိဒါပဒဋ္ဌာနာ။ ပညာ ပဇာနနာ ဝိစယော ပဝိစယော
 ဓမ္မဝိစယော။ ကတိဝိဓာ ပညာ?^၂ ဧကဝိဓာ ဓမ္မသဘာဝပဋိဝေဓဝေသေန။
 ဒုဝိဓာ လောကီယလောကုတ္တရဝေသေန^၃ ။ တိဝိဓာ စိန္တာမယာ သုတမယာ
 ဘာဝနာမယာတိ^၄ ။

=====

၁။ ဓမ္မသဘာဝ။ (သိ)	၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၈။ ပိဋေ ပဿိတဗ္ဗံ။
၃။ POF, p.231. .	၄။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၇၇။ ပေဋကော။ ၃၂၁။

အာယကောသလ္လအပါယကောသလ္လဥပါယ ကောသလ္လဝသေန။ အာစယာ
 တိဘူမိကုသလပညာ။ အပစယာ စတုသု မဂ္ဂေသု ပညာ။ နေဝ အာစယာ
 နော အပစယာ စတုသု ဘူမိသု ဖလေသု စ တီသု ဘူမိသု
 ကိရိယာအဗျာကတာ စ ပညာတိ စ တိဝိဓာ၊ စတုသု အရိယသစ္စေသု
 စတုသု ပဋိသမ္ဘိဒါသု ပဝတ္ထဝသေန စတုပ္ပိဓာ၊ ကမ္မသကတာဉာဏံ ဒသသု
 ဌာနေသု သမ္မာဒိဋ္ဌိသစ္စာနုလောမဉာဏံ ခန္ဓာ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာတိ
 ဧဝမာဒိကာ ခန္တိမဂ္ဂသမင်္ဂိယ ဉာဏံ စတုသု မဂ္ဂေသု ပညာ၊ ဖလသမင်္ဂိယ
 ဉာဏံ စတုသု ဖလေသု ပညာ။ ကာမာဝစရပညာ ရူပါဝစရပညာ
 အရူပါဝစရပညာ အပရိယာပန္နာ ပညာ။ ဓမ္မေ ဉာဏံ အန္ဓယေ ဉာဏံ
 ပရစိတ္တဝိဇာနနံ သမ္မုတိဉာဏံ။ အာစယဂါမိ နော အပစယဂါမိ၊
 အပစယဂါမိ နောအာစယဂါမိ၊ အာစယဂါမိ စေဝ အပစယဂါမိ စ၊
 နေဝ အာစယဂါမိ နော အပစယဂါမိ၊ ။ နိဗ္ဗေဂဂါမိ နော ပဋိဝေဂဂါမိ၊
 ပဋိဝေဂဂါမိ နောနိဗ္ဗေဂဂါမိ၊ နိဗ္ဗေဂဂါမိ စေဝ ပဋိဝေဂဂါမိ စ၊ နေဝ
 နိဗ္ဗေဂဂါမိ နော ပဋိဝေဂဂါမိ၊ ။ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ
 နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ။ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ ဟေတုဖလေ ဉာဏံ။
 ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ ဟေတုမိ ဉာဏံ။ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေ
 ဉာဏံ။ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏေသု ဉာဏံ၊ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ ဒုက္ခေ စ
 နိရောဓေ စ ဉာဏံ။ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ သမုဒယေ စ မဂ္ဂေ စ ဉာဏံ။
 နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေ ဉာဏံ။ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏေသု
 ဉာဏံ။ ဒုက္ခေ ဉာဏံ ဒုက္ခသမုယုတ္တံ ဉာဏံ။ ဒုက္ခသမုဒယေ ဉာဏံ
 ဒုက္ခသမုဒယသံယုတ္တံ။ ဒုက္ခနိရောဓေ ဉာဏံ၊ ဘာဝနာသမုယုတ္တံ
 မဂ္ဂသမင်္ဂိယ ဉာဏံ ပဋိပဒါဉာဏံ။

တေဇာဓိကာနံ^၁ ပသာဒေါ စက္ခု။ ဝိဝရဝါယုအာပေါ ပထဝီဓိကာနံ
သောတဃာနဇိဝှိကာယာ၊ တိဝိဓမဏ္ဍလံ ပဉ္စ ပဋ္ဌလယုတ္တံ မံသလောဟိတ-
ဝါယုသေမှယုတ္တံ စက္ခုပသာဒံ—

ယေန စက္ခုပသာဒေန၊ ရူပါနိ မနု ပဿတိ^၂ ။

ပရိတ္တံ သုခမံ ဧကံ၊ ဦကာသိရသမူပမံ^၃ ။

၁၀၈။ ပဉ္စ ပသာဒရူပါ အညမညပစ္စယာ ပဝတ္တန္တိ။ တိသတိဝိဓံ
ဘူတုပါဒါရူပံ ဝိဘာဝေန္တော ယောဂါဝစရော ပဉ္စဟာကာရေဟိ ပရိဝိမံသတိ။
သမ္မုဋ္ဌာနတော ဣမေ ပန ကမ္မဉတုစိတ္တအာဟာရသမုဋ္ဌာနာ အညမည-
သဟဇာတပစ္စယာ ပဝတ္တန္တိ၊ ကလာမတော စက္ခုဒသကသောတ ဒသက-
ဣတ္ထိန္ဒြိယဒသကဝတ္ထုဒသကဇီဝိတိန္ဒြိယဒသကာဒိဝသေနာတိ။ ဣမေသု
ဧတ္တကာ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာ ဧတ္တကာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဧတ္တကာ ဉတုအာဟာရ-
သမုဋ္ဌာနာတိ ဝိပဿတိ။ ယထာ ဂင်္ဂါပွဝါဟော ဒီပသိခါ ဝိယ စ
စက္ခုသန္တတိ ပဝတ္တတိ။ ရူပကလာပသန္တတိ ကာမလောကေ ဒီပဇာလာ
ဝိယ နဒီသောတော ဝိယ စ အဟောဇ္ဈန္တံ ပဝတ္တတိ။ ယောနိတော ကာမာ-
ဝစရလောကဩပပါတိကဒုဂ္ဂတိကဗြဟ္မကာယိကဝသေန။ နာနာတ္တတော
ဒုဝိဓံ ဩဋ္ဌာရိကသုခမအဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဇီဝိတိန္ဒြိယအဇီဝိတိန္ဒြိယဝသေနာတိ။
တိဝိဓံ ဉပါဒါနအနုပါဒါန^၄ ဝိကာရဝသေန၊ သနိဒဿန သပ္ပဋိဃအနိဒဿန
သပ္ပဋိဃအနိဒဿနအပ္ပဋိဃဝသေန။ စတုပ္ပိဓံ သဘာဝအာကာရဝိကာရ-
လက္ခဏံ။ ပရိစ္ဆေဒဧကတ္တတော သပ္ပံ ရူပံ န ဟေတု အဟေတုကံ ဟေတု-
ဝိပ္ပယုတ္တံ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၄။

၃။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၆။

၂။ အနုပဿတိ။ (သိ)

၄။ Vapat, P. 97

ဝေဒနာ

၁၀၉။ ဝေဒနာ သဘာဝတော ဧကဝိဇာပိ။ ဌာနတော ဒုဝိဇာ ကာယိကစေတသိကဝသေန။ သဘာဝတော တိဝိဇာ သုခါ ဒုက္ခာ အဒုက္ခမသုခါတိ။ ဓမ္မတော စတုပ္ပိဇာ ကုသလာ အကုသလာ ဝိပါကာ ကိရိယာတိ။ ဣန္ဒြိယတော ပဉ္စဝိဇာ သုခိန္ဒြိယာ ဒုက္ခိန္ဒြိယာ သောမနဿိန္ဒြိယာ ဒေါမနဿိန္ဒြိယာ ဥပေက္ခိန္ဒြိယာတိ။ ကဏ္ဍသုက္ကတော စတုပ္ပိဇာ သာသဝအနာသဝဝသေန။ ဥပ္ပတ္တိဒ္ဓါရတော သတ္တဝိဇာ စက္ခုသမ္မဿဇာ သောတသမ္မဿဇာ ဃာနသမ္မဿဇာ ဇိဝှိသမ္မဿဇာ ကာယသမ္မဿဇာ မနောသမ္မဿဇာ မနောဝိညာဏဓာတုသမ္မဿဇာတိ။ သဗ္ဗသော အဋ္ဌာဓိကသတံ ဝေဒနာ ဝတ္တန္တိ။

သညာ

၁၁၀။ သဉ္ဇာနနဋ္ဌေန ဧကဝိဇာ သညာ။ ကဏ္ဍသုက္ကဝသေန ဒုဝိဇာ ဝိပရိယာသသညာ အဝိပရိယာယသညာ။ အကုသလတော တိဝိဇာ ရာဂသညာ ဒေါသသညာ ဝိဟေသသညာတိ။ ကုသလတော တိဝိဇာ နေက္ခမ္မသညာ အဒေါသသညာ အဘိဟိသသညာတိ။

စတုပ္ပိဇာ အသုဘေ သုဘသညာ၊ ဒုက္ခေ သုခသညာ၊ အနိစ္စေနိစ္စသညာ၊ အနတ္တနိ အတ္တသညာ။ အသုဘသညာ ဒုက္ခသညာ အနိစ္စသညာ၊ အနတ္တသညာ။ ဝိနယေ ပဉ္စ သညာ အသုဘေ သုဘသညာ၊ အသုဘေ အသုဘသညာ၊ သုဘေ အသုဘသညာ၊ သုဘေ သုဘသညာ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ သညာ။

အာရမ္မဏတော ဆ သညာ ရူပသညာ သဒ္ဓသညာ ဂန္ဓသညာ ရသသညာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ ဓမ္မသညာ။ ဥပ္ပတ္တိဒ္ဓါရတော သတ္တဝိဇာ စက္ခုသမ္မဿဇာ သောတသမ္မဿဇာ ဃာနသမ္မဿဇာ ဇိဝှိသမ္မဿဇာ

ကာယသမ္ပဿဇာ မနောဓာတုသမ္ပဿဇာ မနောဝိညာဏဓာတုသမ္ပဿဇာ။
 ကုသလတော တိဝိဓာ နေက္ခမ္ပသညာ အဒေါသသညာ အဝိဟိံသသညာ။
 ဧဝံ နာနာတ္တသညာ ဝေဒိတဗျာ။

သင်္ခါရာ

၁၁၁။ အဘိသင်္ခါရေတိတိ သင်္ခါရာ။ အဘိသင်္ခါရဏအာယူဟနံ^၁
 ရာသိကရဏလက္ခဏေန ဧကဝိဓာပိ သင်္ခါရာ ပုညာပုညအဗျာကတာတိ
 တိဝိဓာ။ ကုသလဝိညာဏသမ္ပယုတ္တာ ပုညာဘိသင်္ခါရာ၊ အကုသလစိတ္တ-
 သမ္ပယုတ္တာ အပုညာဘိသင်္ခါရာ ကုသလာကုသလဝသေန အနက္ခာတာ
 အဗျာကတာ အာနေညာဘိသင်္ခါရာ နာမ။ တတ္ထ ကာမာဝစရပဌမကုသလ-
 ဝိညာဏသမ္ပယုတ္တာ ဝေဒနာသညာဝိဝဇ္ဇိတာ သဗ္ဗေ ဗာတ္ထိံသ ဝါ ဆတ္ထိံသ
 ဓမ္မာ သင်္ခါရာ နာမ၊^၂ ဖဿော စေတနာ ဝိတက္ကော ဝိစာရော ပီတိ
 ဝီရိယံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ သမာဓိ သဒ္ဓါ သတိ ဟိရီ ဩတ္တပ္ပံ အလောဘော
 အဒေါသော အမောဟော ဒုဝေ ပဿဒ္ဓိယော ဒုဝိဓာ လဟုတာ မုဒုတာ
 ဒွယံ ဒွေ ကမ္မညတာ ဒုဝေ ဥဇုကာတာ ဆန္ဒော အဓိမောက္ခော မနသိကာ-
 ရော မဇ္ဈတ္တတာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဝိရတိတ္ထယံ ကာယဝစီမိစ္ဆာဇီဝိတိ
 ဆဗ္ဗိသတိ ဓမ္မာ ကဒါစိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဧကတောပိ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

ဝိညာဏံ

၁၁၂။ ဝိဇာနာတိတိ ဝိညာဏံ။ တံ ပန^၃ သတ္တဝိဓံ ဟောတိ
 စက္ခုဝိညာဏံ သောတဝိညာဏံ ယာနဝိညာဏံ^၄ ဇိဝှိဝိညာဏံ ကာယ-
 ဝိညာဏံ မနောဝိညာဏံ မနောဓာတုဝိညာဏန္တိ။

၁။ အာယူဟနံ။ (သိ)

၂။ ဝေဒနာသညာဝိဝဇ္ဇိတာ သဗ္ဗေ စေတသိကာ ဓမ္မာ သင်္ခါရဓမ္မော။ Vapat, P. 98

၃။ တမ္ပနံ။ (သိ)

၄။ ယာနဝိညာဏံ။ (သိ)

ဧကေကံ တိဟိ တိဟာကာရေဟိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝတ္ထာရမ္မဏတော ပဉ္စန္ဒ
 ဝိညာဏာနံ ပါဋေက္ခံ ဝတ္ထု အာရမ္မဏံ ဟောတိ။ မနောဓာတု
 မနောဝိညာဏဓာတုနံ တမေဝ ဝတ္ထု ပုဗ္ဗာရမ္မဏဘဝသတ္တိံ ဆ
 အာရမ္မဏာနိ။ တာနိ အာရမ္မဏာနိ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဝသေန ဒုဝိဓာနိ
 ဟောန္တိ။

၁၁၃။ အာရမ္မဏတော ဗာဟိရဝိဝိဓာရမ္မဏတော ဓမ္မတော
 ဝိတက္ကဝိစာရိတိသုခဒုက္ခ ဒေါမနဿဥပေက္ခာ ဧတေ သမ္ပယုတ္တဝိညာဏာ၊
 ဣမေ ပန ပဉ္စ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဘာဝေန္တေန ယောဂါဝစရေန စတူဟာ-
 ကာရေဟိ မနသိ ကာတဗ္ဗာ ဝဝတ္ထာနတော လက္ခဏတော ပရိစ္ဆေဒတော။
 ပဉ္စက္ခန္ဓာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ ပဉ္စ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ သဗ္ဗေ သာသဝါ ဓမ္မာ ပဉ္စဓမ္မ-
 က္ခန္ဓာ သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓော ပညာက္ခန္ဓော ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓော ဝိမုတ္တိ-
 ဉာဏဒဿနက္ခန္ဓောတိ သင်္ဂဟတော အာယတနဓာတုသစ္စေသု သင်္ဂယန္တိ။

အာယတနာနိ^၁

၁၁၄။ အာယံ တနောတိ အာယတံ နယတီတိ အာယတနံ။
 စက္ခာယတနံ သောတာယတနံ ဃာနာယတနံ^၂ ဇိဝှိယတနံ ကာယာယတနံ
 မနာယတနန္တိ ဆ အဇ္ဈတ္တိအာယတနာနိ။ ရူပါယတနံ သဒ္ဓါယတနံ
 ဂန္ဓာယတနံ ရသာယတနံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ဓမ္မာယတနန္တိ ဗဟိဒ္ဓါ ဆာတိ
 ဒွါဒသာယတနာနိ ဟောန္တိ။ စက္ခတိ ရူပံ အဿာဒေတီတိ စက္ခု၊
 သုဏ္ဍာတီတိ သောတံ။ ဃာယတီတိ ဃာနံ။^၃ ဇီဝမာဟုယတီတိ ဇိဝှိ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၂-၅။
 ၂။ ယာဏာယတနံ။ (သီ)
 ၃။ ယာဏံ။ (သီ)

ကုမ္ဘိတာနံ အာယောတိ ကာယော၊ မုနာတိ ဇာနာတိတိ မနော၊ ရုပ္ပတိ
 ဝိနာသံ အာပဇ္ဇတိတိ ချမံ၊ သပ္ပတိ အဘိဝဿတိတိ သဒ္ဓေါ၊ ဂန္ဓိယတိ
 အတ္တံ သူစယတိတိ ဂဇ္ဇော၊ ရသန္တိ အဿာဒေန္တိတိ ရသော၊ ဖုသတိတိ
 ဖောဋ္ဌဗ္ဗော၊ သဘာဝလက္ခဏံ ဓာရယတိတိ ဓမ္မော၊ အာယဘူတေ
 ဂေါစရဓမ္မေ တနောန္တိ ပတ္ထရန္တိတိ အာယဘူတံ သံသာရဒုက္ခံ အာနေန္တိတိ
 ဝါ အာယတနာနိ^၁ ဝုစ္စတိ၊ သဉ္ဇာတိနိဝါသဩသရဏကာရဏတ္ထေဟိ
 အာယတနာနိ^၂ နာမ ဟောန္တိ။ အာယတနံ ဝိဘာဝေန္တေန ယောဂါဝစရေန
 ပပ္ပဟာကာရေဟိ ဝိဘာဝေတဗ္ဗံ။

၁၁၅။ ဝဇနတ္ထတော ဓမ္မောတိ နိဿတ္တနိဇ္ဇိဝေါ အရူပဓမ္မော။
 မနောတိ သတ္တဝိညာဏဓာတုယော။ ဝိသယတော ပစ္စယတော။ စက္ခု-
 ဝိညာဏံ ရူပအာလောကမနသိကာရအာကာရာ၊ မနော ဓမ္မာ အဓိမောက္ခ-
 မနသိကာရဝိသယာ။ ဓမ္မာ တိဟာကာရာ။ ဝီထိဘေဒတော မဟန္တပရိတ္တ-
 အတိပရိတ္တဝသေန တိသော ဝီထိယော၊ သတ္တဝိဓာ မဟန္တာဝီထိ ဘဝင်္ဂစိတ္တ
 အာဝဇ္ဇနစိတ္တစက္ခုဝိညာဏ သမ္ပဋိစ္ဆနစိတ္တ သန္တိရဏစိတ္တဝေါဋ္ဌဗ္ဗနစိတ္တဇဝနစိတ္တ
 တဒါလမ္ပနဖလဝိပါကစိတ္တဘဝင်္ဂပါတစိတ္တဝသေန။ သင်္ဂဟတော ဣမေ
 ဒွါဒသာယတနာ ခန္ဓဓာတုဓမ္မေသု သင်္ဂယန္တိ။

အတြ ဝီထိဘေဒဝသေန ပန ဣမံ ဩပမ္ပံ သံသန္ဓေတွာ မနသိ
 ကာတဗ္ဗံ^၂၊ ဧကော ရာဇာ အတ္တနော သယနာဂါရေ သယတိ၊ တဿ
 မဟေသီ ဗမိရာယ ဒါသိယာ သဒ္ဓိံ တတြ သမာဂတာ၊ ဗမိရာ ဒါသီ
 ရညော ပါဒေ သမ္မာဟတိ၊ ဗမိရော ဒွါရပါလကော ရာဇဂေဟေ—

=====

၁။ အာယတနာ။ (သီ)
 ၂။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၁-၃၁၂။ (အဓမ္မာပမာ)

နဂရပဿေ ခွါရေ နိယုတ္တော ဟောတိ၊ ဥယျာနပါလကော ရညော အတ္ထာယ အမ္မဖလေ အာဒါယ ရာဇဂေဟံ ပတ္တော၊ သော ထကိတံ ခွါရံ အာကောဋေသိ။ ရာဇာ သဒ္ဓံ သုတွာ ပဗုဇ္ဈိတွာ ရာဇခွါရံ ဝိဝရိတုံ ဗမိရိတ္ထိံ အာဏာပေသိ၊ သာ ဟတ္ထသညာယ ခွါရံ ဝိဝရိတုံ ခွါရပါလံ သညာပေသိ။ ခွါရံ ဝိဝရိ၊ ဥယျာနပါလော အတ္တနာ အာဟဋေ အမ္မေ ရာဇာနံ ပရိစ္စဇတိ၊ ရာဇာ အမ္မေ ဗမိရိတ္ထိယာ ဟတ္ထေ ဌပေတွာ နမတကံ ဂဏှာတိ၊ အထေကော ရာဇသေဝကော တတြာဂစ္ဆတိ၊ သော တေ အမ္မေ မဟေသိယာ ဟတ္ထေ ဌပေတိ။ မဟေသိ ဓောဝိတွာ ဧကေနဇ္ဈာံ တေသံ သုပက္ကာပက္ကာဘာဝံ ဇာနိတုံ ရာဇဝလ္လဘံ ဒေတိ၊ ပစ္ဆာ ရညော ဒေတိ၊ ရာဇာ အမ္မေ ခါဒိတွာ အမ္မရသံ ဝဏ္ဏေတိ ဝါ ဂရဟတိ၊ ပရိဘုတ္တမ္မရသော ရာဇာ ပုနပိ သယတိ။

၁၁၆။ တတြိဒံ ဩပမ္မသံသန္ဓနံ။ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ သုတ္တရာဇာ ဝိယ။ စက္ခုဒွါရေ ရူပါရမ္မဏဂ္ဂဟဏံ ဝိယ အဗ္ဗာဟဋေဥယျာနပါလဿ ခွါရကောဋေနံ သဒ္ဓံ။ အသုဏန္တိံ ဗမိရာ ဣတ္ထိ ခွါရပါလော စ ဘဝင်္ဂစလနံ ဝိယ။ ရာဇာ သဒ္ဓံ သုတွာ ခွါရံ ဝိဝရိတုံ သေဝကဿ အာဏာပနံ အာဝဇ္ဇနစိတ္တံ ဝိယ။ ဗမိရိတ္ထိယာ ခွါရဝိဝရဏတ္ထံ နိယုတ္တပုရိသဿ ဟတ္ထသညာဒါနံ စက္ခုဒွါရဝိညာဏံ ဝိယ။ ဗမိရဒွါရပါလေန ဝိဝဋေ ခွါရေ ရညော အမ္မဖလဒဿနံ သမ္ပဋိစ္စနစိတ္တံ ဝိယ။ ရာဇာ ဗမိရိတ္ထိယာ ဟတ္ထေ အမ္မေ ဌပေတွာ သကေန ဟတ္ထေန နမတကဂဟဏံ သေဝကဿာဂမနဉ္စ သန္တိရဏစိတ္တံ ဝိယ။ သေဝကေန ဂဟေတွာ မဟေသိယာ ဟတ္ထေ ဌပနံ ဝေါဋဗ္ဗနစိတ္တံ ဝိယ။ ဒေဝိယာ ဓောဝိတေ အမ္မေ သုပက္ကာပက္ကာဘာဝဇာနနတ္ထံ ခဏှံ သေဝကဿ ဒါနံ စ ရညော ဒါနံ၊ ဇေနစိတ္တံ ဝိယ ရညော အမ္မဖလအနုဘဝနံ။

=====

တဒါရမ္မဏဖလဝိပါကစိတ္တာနိ ဝိယ ရညော အဗ္ဗုဒ္ဓဓာတုနံ ဝါ ဂရဟဏံ။
ဘဝင်္ဂပါတစိတ္တံ ဝိယ ရာဇိနော ပုနပိ နိဒ္ဒုက္ခမနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဓာတုယော

၁၁၇။ အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော စက္ခုဓာတု ရူပဓာတု စက္ခုဝိညာဏ-
ဓာတု၊ သောတဓာတု သဒ္ဓဓာတု သောတဝိညာဏဓာတု၊ ယာနဓာတု
ဂန္ဓဓာတု ယာနဝိညာဏဓာတု၊ ဇိဝှိဓာတု ရသဓာတု ဇိဝှိဝိညာဏဓာတု၊
ကာယဓာတု ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတု ကာယဝိညာဏဓာတု၊ မနောဓာတု ဓမ္မဓာတု
မနောဝိညာဏဓာတု။ စက္ခတိ ရူပံ ပဿတိတိ ခန္ဓ။ ရူပတိတိ ရူပံ၊
စက္ခဒ္ဓါရေ ပဝတ္တံ ဝိညာဏံ စက္ခုဝိညာဏံ။ အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရယတိ
ဝိဒဟတိ ဝိဇီယတိတိ ဝါ ဓာတု။ ဧတေ ဓမ္မာ ခန္ဓဝဿေန သမူဟလက္ခဏံ
အာယတနဝဿေန ဒွါရ်လက္ခဏဝဿေန ဓာတုဝဿေန သဘာဝလက္ခဏံ
ဒီပေတိတိ တသ္မာ သဘာဝလက္ခဏံ ဓာရယတိတိ ဓာတု။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ
တိက္ခပညဿ သစ္စာနုဗောဓာယ ခန္ဓာ စ။ မဇ္ဈိမဿ မုဒုကပညဿ
အာယတနာနိ စ၊ မန္တပညဿ ဓာတုယော စ ဒဿိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဟေတုပစ္စယော

(ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ)

၁၁၈။ ဣဒံ ပန^၂ ဟေတုပစ္စယဝိဘာဝနံ နိဒါနပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ-
နာမေဟိပိ ဒေသိတံ။ ယထာ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ
ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ၊

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၅-၁၂၁။

၂။ ဣဒမ္ပန။ (သိ)

သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော၊ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ၊ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ၊ ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ။ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။

၁၁၉။ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော၊ သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော၊ ဝိညာဏနိရောဓာ နာမရူပနိရောဓော၊ နာမရူပနိရောဓာ သဠာယတနနိရောဓော၊ သဠာယတနနိရောဓာ ဖဿနိရောဓော၊ ဖဿနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော၊ ဝေဒနာနိရောဓာ တဏှာနိရောဓော၊ တဏှာနိရောဓာ ဥပါဒါနနိရောဓော၊ ဥပါဒါနနိရောဓာ ဘဝနိရောဓော၊ ဘဝနိရောဓာ ဇာတိနိရောဓော၊ ဇာတိနိရောဓာ ဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ။

၁၂၀။ အဝိဇ္ဇာတိ စတုသု အရိယသစ္စေသု^၁ အညာဏံ။ ဝိဟူပမာ။ သင်္ခါရာ ကာယဝစိစိတ္တကမ္မာနိ ဗီဇုပမာနိ။ ဝိညာဏံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ပဝတ္တံ^၂ စိတ္တံ၊ အင်္ဂုရောပမံ။ နာမရူပံ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ကလလရူပဉ္စ ပတ္တုပမံ။ သဠာယတနံ ဆ အဇ္ဈတ္တိကာယတနာ^၃ သာဉုပမာ။ ဖဿော ဆ ဖဿကာယာ ရုက္ခုပမာ။ ဝေဒနာ ဆ ဝေဒနာကာယာ ပုပ္ဖုပမာ။ တဏှာ ဆ တဏှာကာယာ ရသုပမာ။ ဥပါဒါနံ စတ္တာရိ ဥပါဒါနာနိ သာလိတဏှုလောပမော။ ဘဝေါ ကာမရူပအရူပဘဝသမုဋ္ဌာပကံ ကမ္မံ ဗီဇုပမာ။ ဇာတိ ဘဝေါ^၄ ခန္ဓာဘိနိဗ္ဗတ္တိ ပုနင်္ဂုရူပမာ။

=====

၁။ စတုသု သစ္စေသု။ Vapat, P. 104.

၂။ ပဝတ္တိတံ။ Vapat, P. 104.

၃။ အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနိ။ Vapat, P. 104.

၄။ ဘဝေ။ Vapat, P. 104.

ဇရာ ခန္ဓာနံ ပရိပါကော ပက္ကမလူပမံ ။ မရဏံ ခန္ဓာနံ ဝိဒ္ဓိသနပရိစ္ဆေဒေါ^၁
ပတန္နပမော။ ဧဝမိဒံ ပုဗ္ဗာပရကောဋိရဟိတံ ဟေတုပစ္စယစက္ကံ ဗီဇအင်္ဂုရ
ရုက္ခမလဗီဇ အင်္ဂုရရုက္ခဝသေန ဘမတိ။

၁၂၁။ ကိံ ပစ္စယာ အဝိဇ္ဇာ? အဝိဇ္ဇာယေဝ အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယော^၂။
သဗ္ဗေဝ ကိလေသာ အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယာ။ အာသဝသမုဒယော အဝိဇ္ဇာ-
သမုဒယော။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါနာနိ တယော ကိလေသာ။ သင်္ခါရာ
ဘဝေါတိ ဒွေ ကမ္မာ။ ဣတရေ သတ္တ ဝိပါကာဝ။ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာ
အတိတဟေတု၊ ဇာတိဇရာမရဏံ အနာဂတဟေတု၊ အညေ ပန
ပစ္စုပ္ပန္နဟေတု ဟောန္တိ။ ဟေတုပစ္စယသမုပ္ပါဒါ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ၊ ဒွါဒသ
ဟေတုပစ္စယင်္ဂါနိ စေဝ သမုပ္ပန္နဓမ္မာ၊ ဒွါဒသိမေ ဓမ္မာ သင်္ခတာ
အသင်္ခတာတိ ဝတ္တံ န သက္ကာ၊ တေယေဝ ဟေတု ပစ္စယာ ဓမ္မာ ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒဓမ္မာ ဟောန္တိ။ ပဌမဥပ္ပန္နာ တေ သင်္ခတာ ဟောန္တိ၊ ဟေတုပစ္စယာ
ဂမ္ဘီရသဘာဝိ၊ ဟေတုပစ္စယာ ပနိမေ သတ္တဓာ ပရိဇာနိတဗ္ဗာ။

၁၂၂။ ပဌမံ သန္ဓိတော သင်္ခါရဝိညာဏာနံ ဧကာ သန္ဓိ၊
ဝေဒနာတဏှာနံ ဒုတိယာ သန္ဓိ၊ ဘဝဇာတိနံ တတိယာ သန္ဓိ၊ ဟေတု-
ဖလသန္ဓိ၊ ဖလဟေတုသန္ဓိ၊ ဟေတုဖလသန္ဓိဝသေနေဝ တိသန္ဓိ။
ပဌမတတိယာ ဟေတုဖလသန္ဓိ ဘဝသန္ဓိ၊ ဒုတိယာ ဖလဟေတုသန္ဓိ န
ဘဝသန္ဓိ။ ကမ္မ ကမ္မနိမိတ္တ ဂတိ ဂတိနိမိတ္တာ။ စတုသင်္ခေပတော အတိတ-
ကမ္မကိလေသာ ပစ္စုပ္ပန္နဖလဝိပါကာ၊ ပစ္စုပ္ပန္နကမ္မကိလေသာ အနာဂတ-
ဖလဝိပါကာ။

=====

၁။ ဝိဒ္ဓိသနပရိဘောဒေါ။ Vapat, P. 104.

၂။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယော။ Vapat, P. 104.

ဣတိ အဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇာယ ဟေတု အယောနိသော မနသိကာရော ပစ္စယော။
နေတ္ထိ။ ၆၆။

၁၂၃။ ဝိသတိယာ အာကာရေဟိ ပုရိမကမ္မဘဝသို့ မောဟော အဝိဇ္ဇာ၊ အာယူဟနံ^၁ သင်္ခါရာ၊ နိကန္တိ တဏှာ၊ ဥပဂမနံ ဥပါဒါနံ၊ စေတနာ ဘဝေါတိ ပဉ္စ ပုရိမကမ္မဘဝပစ္စယာ ဣမ ပဋိသန္တိ ဝိညာဏံ။ ဩက္ကန္တိ နာမရူပံ၊ ပဿာဒေါ အာယတနံ၊ ဖုဋ္ဌော ဖဿော၊ ဝေဒယိတံ ဝေဒနာဏှတိ ပဉ္စ ဓမ္မာ ပုဗ္ဗကမ္မဿ ပစ္စယာ။ ဣမ မောဟော အဝိဇ္ဇာ၊ အာယူဟနံ^၁ သင်္ခါရာ၊ နိကန္တိ တဏှာ၊ ဥပဂမနံ ဥပါဒါနံ၊ စေတနာ ဘဝေါတိ အာယတိပစ္စယာ ပဉ္စ။ ဝိညာဏနာမရူပအာယတနဖဿဝေဒနာနိ ပဉ္စ ဓမ္မာ အနာဂတဘဝဿ ပစ္စယာတိ ဧဝံ ဝိသတိယာ အာကာရေဟိ ပရိဗ္ဗမနံ သံသာရစက္ကံ ဟေတုဖလ ဖလဟေတုဟေတုဖလဝသေန ဘမတိ စက္ကတော။

၁၂၄။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ— ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ . . . ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။ ပရိစ္ဆေဒတော ဒုဝိဓာ လောကီယလောကုတ္တရဝသေန။ အဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇာယ၊ ဒုက္ခံ ဒုက္ခဿ၊ သဒ္ဓါ သဒ္ဓါယ၊ ဟေတုဖလဘာဝမာပဇ္ဇတိ။ စတုပ္ပါဒကမ္မကိလေသတော ဟေတု။ အဝိဇ္ဇာ ပုရိမဘဝေ ဗီဇတော မောက္ခ ဗီဇအင်္ဂုရာနံ သမ္ပန္နတာ၊ ဘဝနိကန္တိ ဩပပါတိကရူပ သဟဇာတကမ္မဟေတု ပထဝီ ပဗ္ဗတဟိမစန္ဒသာဂရသူရိယာဒယော။ လက္ခဏာသင်္ဂဟတော ဣမေ ဒွါဒသ ဟေတု ပစ္စယာ ပဉ္စက္ခန္ဓေသု အာယတနေသု ဓာတုသု သစ္စေသု သင်္ဂယုန္တိတိ။

=====

၁။ အာယူဟဏံ။ (သိ)

ကောဒသမော ကစ္ဆော

ဒုတိယော ဘာဂေါ သစ္စာနိ^၁

ဒုက္ခံ

၁၂၅။ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ၊ ဒုက္ခသမုဒယံ အရိယသစ္စံ၊ ဒုက္ခနိရောဓံ အရိယသစ္စံ၊ ဒုက္ခနိရောဓမဂ္ဂံ အရိယသစ္စန္တိ။^၂ ကုဏ္ဍိတံ အနေကောပဒ္ဒဝါဒိဝါဟံ တုစ္ဆံ ပရပရိကပ္ပိတဓုဝသုဘသုခအတ္တရဟိတံ ပိဋနသင်္ခရဏဝိပရိဏာမ^၃ သန္တာပကရတထအနညထာဘာဝရဟိတံ ဒုက္ခသစ္စံ နာမ။ တဿ ဒုက္ခဿ သံယောဂဥပ္ပတ္တိကာရဏံ အာယူဟနသံယောဂနိဒါနပလိဗောဓကရဏတထအနညထာဘာဝံ သမုဒယသစ္စံ နာမ^၄ ဒုက္ခပရောဓဿ အဘာဝံ နိဿရဏဝိဝေကအသင်္ခတအမတတထာဝိတထဘာဝံ နိရောဓသစ္စံ နာမ။ ဒုက္ခနိရောဓပ္ပတ္တိပဋိပဒါသင်္ခါတံ နိယျာနဟေတုဒဿနာဓိပတေယျံ^၅ တထာဝိတထဘာဝံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ နာမ။ အရိယေဟိ ပဋိဝိဒ္ဓံ အရိယဘာဝကရံ သစ္စန္တိ အရိယသစ္စန္တိ ဝုစ္စတိ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၄-၁၄၇။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၈၇-၁၀၃။

၂။ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ၊ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ၊ ဒုက္ခသမုဒယံ အရိယသစ္စံ၊ ဒုက္ခနိရောဓံ အရိယသစ္စံ၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ။
အဘိ၊ ဝိ။ ၁၀၄။

၃။ ဝိပရိနာမ။ (သိ)

၄။ သမုဒယသစ္စန္ဒာမ။ (သိ)

၅။ ပဋိသံ။ ၁၀၆၊ ၂၉၆-၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၅၊ ၃၃၂။

ဇာတိပိ ဒုက္ခာ၊ ဇရာပိ ဒုက္ခာ၊ ဗျာဓိပိ ဒုက္ခော၊ မရဏမ္ပိ ဒုက္ခံ၊
သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿု ပါယာသာပိ ဒုက္ခာ၊ အပ္ပိယေဟိ သမ္ပယော-
ဂေါ ဒုက္ခော၊ ပိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော၊ ယမ္ပိစ္ဆံ န လဘတိ၊ တမ္ပိ
ဒုက္ခံ။ သံခိတ္တေန ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာပိ^၁ ဒုက္ခာ^၂ ။

၁၂၆။ ခန္ဓာနံ ပါတုဘာဝေါ ဇာတိ နာမ။ ဓာတုနံ ပရိပါကဘာဝေါ။
ဗလရူပဣန္ဒြိယသတိပညာနံ ဟာနိ ဇရာ နာမ။ ဧကဘဝပရိယာပန္န-
ဇိဝိတိန္ဒြိယပ္ပဗန္ဓဝိစ္ဆေဒေါ မရဏံ။ ဗျသနာဒိပရိပိဋိတဿ စိတ္တသန္တာပေါ
သောကော နာမ။ ဗျသနာဒိဟိပရိပိဋိတဿ ဝစီပလာပေါ မရိဒေဝေါ
နာမ။ ကာယိကာ ပိဋ္ဌာ ဒူက္ခံ၊ မနသိ ဇာတံ စိတ္တပိဋ္ဌနံ ဒေါမနဿံ။

ဗျသနာဒိပရိပိဋိတဿ အဓိမတ္တစေတောဒုက္ခသမ္ဘူတော စိတ္တဒါဟော
ဥပါယာသော။ အမနုညသတ္တသင်္ခါရသမောဓာနံ စိတ္တဝိယာတာကာရံ
အပ္ပိယေဟိ သမ္ပယောဂေါ။ ဣဋ္ဌပိယသတ္တသင်္ခါရေဟိ ဝိနာဘာဝေါ ပိယေဟိ
ဝိပ္ပယောဂေါ။ အလဗ္ဘနေယျေသု အဇာတိအဇရာအမရဏာဒိသု
ဣတ္တဝိယာတော ဣစ္ဆိတာလာဘဒုက္ခံ။ သဗ္ဗဒုက္ခသင်္ခါဟိကာ ပဉ္စ ဥပါဒါ-
နက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ^၃ ။

=====

၁။ ပဉ္စ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။ Vapat, P. 108

၂။ ဇာတိပိ ဒုက္ခာ၊ ဇရာပိ ဒုက္ခာ၊ မရဏမ္ပိ ဒုက္ခံ၊ သောကပရိဒေဝဒုက္ခ ဒေါမနဿု-
ပါယာသာပိ ဒုက္ခာ၊

အပ္ပိယေဟိ သမ္ပယောဂေါပိ ဒုက္ခော၊ ပိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂေါပိ ဒုက္ခော၊ ယမ္ပိစ္ဆံ
န လဘတိ၊ တမ္ပိ ဒုက္ခံ။ သံခိတ္တေန ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၃။
ဒုက္ခံ။ (ဘိ)

၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၉-၁၃၇။

၁၂၇။ ခတ္တေ ဒုက္ခာ ဇာတိ မရဏံ အပ္ပိယာနံ သမ္ပယောဂေါ ပိယာနံ ဝိပ္ပယောဂေါ ယမ္ပိ ဣစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိ။ သံခိတ္တေန ပဉ္စ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာတိ။ သဘာဝဒုက္ခာ သောကပရိဒေဝဒေါမနဿ- ဥပါယာသဒုက္ခာတိ။ တိဝိဓံ ဒုက္ခဒုက္ခံ ကာယိကစေတသိကံ။ ဝိပရိဏာမဒုက္ခံ သာသဝါ သုခါ ဝေဒနာ ဝိပရိဏာမဝတ္ထု။ သင်္ခါရဒုက္ခံ ပဉ္စ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စံ^၁ ။

ဒုက္ခသမုဒယော?

၁၂၈။ ယာယံ တဏှာ ပေါနောဘဝိကာ နန္တိရာဂသဟဂတာ တတြတတြာဘိနန္တိနီ။ သေယျထိဒံ? ကာမတဏှာ ဘဝတဏှာ ဝိဘဝ- တဏှာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဒုက္ခသမုဒယံ အရိယသစ္စန္တိ။ ယာယံ တဏှာ ပုနဉ္စကရဏသီလာ နန္တိသင်္ခါတေန ရာဂေန သဟပဝတ္တာ ဘဝယောနိဂတိ သတ္တာဝါသေသု အဘိနန္ဒယမာနာ ပဉ္စ ကာမဂုဏပဋိဗဒ္ဓါ သဿတဒိဋ္ဌိ- ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသဟဇာတာ။ တဏှာ သမုဒယန္တိ ဝုတ္တာ။

ဒုက္ခနိရောဓော?

၁၂၉။ ယော တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသဝိရာဂနိရော- ဓော စာဂေါ ပဋိနိဿဂေါ မုတ္တိ အနာလယော။ အယံ ဝုစ္စတိ ဒုက္ခနိရောဓံ အရိယသစ္စန္တိ။ သမုဒယသင်္ခါတာယ တဏှာယ အနဝသေသဝိရာဂံ အနဝ- သေသနိရောဓံ ပဟာနံ^၁ နိဗ္ဗာနံ^၆ ဒုက္ခနိရောဓံ အရိယသစ္စံ နာမ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၉။ ၁၃၇။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၈၈။

၂။ ဇာတိဒုက္ခံ မရဏဒုက္ခံ အပ္ပိယာနံ သမ္ပယောဂေါ ပိယာနံ ဝိပ္ပယောဂေါ ယမ္ပိ ဣစ္ဆံ နလဘတိ၊ တမ္ပိ ဒုက္ခံ။ သံခိတ္တေန ပဉ္စ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ။ အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၈၈။ သဘာဝဒုက္ခာ သောကဒုက္ခံ ပရိဒေဝဒုက္ခံ ဒေါမနဿဒုက္ခံ ဥပါယာသဒုက္ခံ။

Vapat, P. 108 ၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၃၇-၁၃၈။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၄-၁၀၅။

၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၃၈-၁၄၁။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၅-၁၀၆။

၅။ ပဟာဏံ။ (သီ) ၆။ နိဗ္ဗာဏံ။ (သီ)

ဒုက္ခနိရောဓမ္မဂ္ဂေါ^၁

၁၃၀။ ဒုက္ခနိရောဓမ္မဂ္ဂေါ အရိယော အဋ္ဌကိကော မဂ္ဂေါ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ စတုသု သစ္စေသု^၂ ဉာဏံ နိဗ္ဗာနေ^၃ ဉာဏဒဿနံ။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ တိရိစ္ဆေယသင်္ကပ္ပေါ နိဗ္ဗာနေ^၄ သင်္ကပ္ပေါ။ သမ္မာဝါစာ စတုဗ္ဗိဓပါပ- စရိတဝိရတီ မိစ္ဆာဝါစာယ ပဟာနံ^၅။ သမ္မာကမ္မန္တော တိရိဗ္ဗိဓပါပစရိတာ ဝိရတီ မိစ္ဆာကမ္မန္တဿ ပဟာနံ^၆။ သမ္မာအာဇီဝေါ မိစ္ဆာဇီဝိ ဝိရတီ မိစ္ဆာဇီဝဿ ပဟာနံ^၇။ သမ္မာဝါယာမော စတ္တာရိ သမ္ပပ္ပဓာနာနိ မိစ္ဆာဝီရိယဿ ပဟာနံ^၈။ သမ္မာသတိ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ^၉ နိဗ္ဗာနေ^{၁၀} သတိ။ သမ္မာသမာဓိ စတ္တာရိ ဈာနာနိ နိဗ္ဗာနေ^{၁၁} စိတ္တေကဂ္ဂတာ။ သတ္တတိသ ဗောဓိပက္ခိယာ ဓမ္မာ အရိယေယေဝ အဋ္ဌကိကော မဂ္ဂေ အန္တောဂဓာ။

၁၃၁။ ဝစနတ္ထတော လက္ခဏတော ကမတော သင်္ခေပတော ဥပမာတော သစ္စိကာတဗ္ဗဋ္ဌေန^၁။ သင်္ခေပတော ဒုက္ခံ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဒွါရ- ပိဒဟနသမတ္ထံ၊ သမုဒယော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဒွါရပိဒဟနသမတ္ထော၊ နိရောဓော သဿတဒိဋ္ဌိဒွါရပိဒဟနသမတ္ထော၊ မဂ္ဂေါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဒွါရပိဒဟနသမတ္ထော။

ဥပမာတော ဝိသရက္ခဩရိမတိရဘာရာ^၂။ ပရိစ္ဆေဒတော စတ္တာရိ သစ္စာနိ သမ္ပုတိသစ္စံ ပစ္စေကသစ္စံ ပရမတ္ထသစ္စံ အရိယသစ္စံ၊ တံ ဣဓာ- မိပ္ပေတံ။ ဂဏနတော ဧကတ္ထတော သစ္စတော အဝိတထတော ဓမ္မတ္ထတော သုညတတ္ထတော နာနာတ္ထတော၊ လောကီယံ သာသဝံ သံယောဇနီယံ သံကိလေသိကံ။ လောကုတ္တရံ အနာသဝံ အသံကိလေသိကံ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၁-၁၄၇။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇-၁၁၄။
 ၂။ စတုသစ္စေသု။ Vapat, P. 109 ၃။ နိဗ္ဗာဏေ။ (သီ)။ ၄။ ပဟာဏံ။ (သီ)
 ၅။ သမ္မာသတိ စတ္တာရိ သတိပဋ္ဌာနာနိ။ Vapat, P. 109 ၆။ နိဗ္ဗာဏေ။ (သီ)
 ၇။ ဝစနတ္ထတော လက္ခဏတော ကမတော သင်္ခေပတော ဥပမာတော။ Vapat, P. 109
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၅-၈။ ၁၄၂။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၇၈-၈၇။
 ၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၃။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၈၃။

၁၃၂။ သင်္ခတံ တိဏိံ သစ္စာနိ။ အသင်္ခတံ နိရောဓသစ္စံ။ အရူပံ တိဏိံ သစ္စာနိ။ သရူပံ ဒုက္ခသစ္စံ ဒုဝိဓံ၊ အကုသလံ သမုဒယသစ္စံ။ ကုသလံ မဂ္ဂသစ္စံ။ အဗျာကတံ နိရောဓသစ္စံ၊ ကုသလအကုသလ- အဗျာကတံ ဒုက္ခသစ္စံ၊ ဒုက္ခသစ္စံ ပရိညေယျံ၊ သမုဒယသစ္စံ ပဟာတဗ္ဗံ၊ နိရောဓသစ္စံ သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ၊ မဂ္ဂသစ္စံ ဘာဝေတဗ္ဗန္တိ စတုပ္ပိဓံ။

ကမမိတ္တာရတော ကေဝိဓံ ဒုက္ခံ သဝိညာဏကကာယံ သမုဒယံ။ အဘိမာနနိရောဓံ သမုဒယပ္ပဟာနံ မဂ္ဂံ ကာယဂတာသတိ။ ဒုဝိဓံ နာမရူပ- အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာသမထဝိပဿနာ၊ တိဝိဓံ ဒုက္ခဒုက္ခံ တိဝိဓအကုသလ- မူလာနိ သီလသမာဓိပညာ။ စတုပ္ပိဓံ သက္ကာယဘာဝဝတ္ထု၊ စတ္တာရော ဝိပ္ပလ္လာသာ၊ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ၊ ပဉ္စဝိဓာ ပဉ္စဂတိယော၊ ပဉ္စနီဝရ- ကာနိ၊ ပဉ္စက္ကန္တိယာနိ။ ဆပ္ပိဓံ— ဆ ဖဿာယတနာနိ၊ ဆ တဏှာ- ကာယာ၊ ဆ ပဋိနိဿဂ္ဂဓမ္မာ။ သတ္တဝိဓံ— သတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိယော၊ သတ္တာနုသယာ သတ္တဗောဇ္ဈင်္ဂီနိ။ အဋ္ဌဝိဓံ— အဋ္ဌ လောကဓမ္မာ၊ အဋ္ဌ မိစ္ဆတ္တာ၊ အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေါ။ နဝဝိဓာ— နဝ သတ္တာဝါသာ၊ နဝ တဏှာမူလကာ ဓမ္မာ၊ နဝ သညာမနသိကာရမူလကာ ဓမ္မာ။ ဒသဝိဓာ— ဒသ ဒိသာစရိယာ၊ ဒသ သံယောဇနာနိ၊ ဒသ သညာ။

- =====
၁။ တိနိ။ (သိ)	၂။ ဒီ၊ ၃။ ၁၉၅။
၃။ ဒီ၊ ၃။ ၁၉၅။	၄။ ဒီ၊ ၃။ ၁၉၉၊ ၂၃၃။
၅။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၂၊ ၂၃၇။ အဘိ၊ ဒီ၊ ၃၉၅။	
၆။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၉၊ ၂၄၁။ အံ၊ ၂။ ၄၂၇။	
၇။ ဒီ၊ ၃။ ၂၁၅၊ ၂၄၅။ အံ၊ ၃။ ၇-၉။	
၈။ ဒီ၊ ၃။ ၂၁၀။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၉။	
၉။ ဒီ၊ ၃။ ၂၁၈၊ ၂၅၂။ အံ၊ ၃။ ၂၀၁-၂။	
၁၀။ ဒီ၊ ၂။ ၅၀။ ဒီ၊ ၃။ ၂၅၃။ အံ၊ ၃။ ၂၀၁။ အဘိ၊ ဒီ။ ၄၀၄။	
၁၁။ ဒီ၊ ၃။ ၂၅၉။	

သင်္ခါဟတော— ခန္ဓသင်္ဂဟေ ဒုက္ခံ ပဉ္စက္ခန္ဓေသု။ သမုဒယမဂ္ဂါနိ သင်္ခါရက္ခန္ဓေ၊ နိရောဓော ခန္ဓေသု အသင်္ဂဟိတော။ အာယတနသင်္ဂဟေ— ဒုက္ခံ ဒွါဒသသု၊ ဓမ္မာယတနေသု ဣတရေ။ ဓာတုသင်္ဂဟေ၊ ဒုက္ခံ အဋ္ဌာရသသု၊ ဓမ္မဓာတုသု ဣတရေ။ ဣတိ ဧကာဒသ အရိယသစ္စာဘိဂမုပါယာတိ။

ဒွါဒသမော ဝိသုဒ္ဓိကစ္ဆော ပရိစ္ဆေဒဉာဏံ

၁၃၃။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ သီလဝိသုဒ္ဓိ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဟိ သမန္နာဂတော ယောဂါဝစရော ယဒါ ခန္ဓဓာတုအာယတနာဒီနိ အာဇာနာတိ ဟေတု-ပစ္စယအရိယသစ္စာနိ ပဋိဗုဇျတိ။ တဒါ သော ဧတေသု ဓမ္မေသု ဓမ္မမတ္တံ ဝိနာ သတ္တော ဇီဝေါ နတ္ထိတိ ဝိဇာနာတိ။ ဧတေသု ဓမ္မေသု နာမရူပမတ္တမေဝ ဟောတိတိ အညမညံ နိဿာယေဝ ပဝတ္တန္တိ။

ယထာ နာမ ဒုန္နုဘိသဒ္ဓေါ ဇစ္စန္ဓပင်္ဂုလော နာမံ နိဿာယ ရူပံ၊ ရူပံ နိဿာယ နာမဉ္စ ပဝတ္တတိ။ ဝိနာ ဧတေဟိ ဒေဟော နတ္ထိ။ အညေ ပန အဟံ ဂစ္ဆမိ တိဋ္ဌာမိတိ ဝါ သော ဂစ္ဆတိ တိဋ္ဌတိတိ ဝါ ဝဒန္တိ၊ တံ န ယုဇ္ဇတိ။ နာမရူပမေဝ ဂစ္ဆတိ တိဋ္ဌတိ သယတိ ဘုဉ္ဇတိတိ နာမရူပမေဝ ဝဝတ္တာပေတိ၊ ဒုက္ခေ ဉာဏံ ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ။ နာမရူပဝဝတ္တာနံ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ နာမံ ။

=====

၁၃၄။ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိံ ဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ ဉာဏံ။ သစေ
ပဋိလဒ္ဓသီလဝိသုဒ္ဓိံ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိံဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိံသဟိတဿ ယောဂါဝစရဿ စိတ္တေ
သတ္တသညာ အပ္ပဟိနာ ဟောတိ။ ဒုက္ခနိဒါနံ တေန ပရိယေသိတဗ္ဗံ။
အနုလောမပဋိလောမံ ဟေတုပစ္စယဝိဘာဂေါ မနသိကာတဗ္ဗော။ ဝေဒနာ-
ပစ္စယာ တဏှာတိအာဒိနာ အနုလောမပရိညာ ဟောတိ။ ဧဝံ ပရိဇာနန္တဿ
အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏပစ္စယာ
နာမရူပံ၊ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ၊ သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော၊
ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ၊ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ၊
ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိံ၊ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ
သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ။ ဧဝံ ဒုက္ခသမုဒယော
ဟောတိတိ အနုလောမဝသေန ဟေတုပစ္စယပရိညာ ကာတဗ္ဗော။

၁၃၅။ ဧဝံ ဟေတုပစ္စယေ ပရိဂ္ဂဟန္တိဿ ဥပ္ပဇ္ဇနကဉာဏံ ဓမ္မဋ္ဌိတိ-
ဉာဏံ^၂။ ဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ ဉာဏံ ကင်္ခါဝိတရဏာဝိသုဒ္ဓိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
ယဒါ ယောဂါဝစရော ဧဝံ ဟေတုပစ္စယံ ပဋိဇာနာတိ။ အထ သော
ပဋိလောမဝသေန ဟေတုပစ္စယေ ပရိဂ္ဂဟာတိ။ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရ-
နိရောဓော၊ သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော၊ ဝိညာဏနိရောဓာ
နာမရူပနိရောဓော၊ နာမရူပနိရောဓာ သဠာယတနနိရောဓော၊ သဠာယတန-
နိရောဓာ ဖဿနိရောဓော၊ ဖဿနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော၊ ဝေဒနာ-
နိရောဓာ တဏှာနိရောဓော၊ တဏှာနိရောဓာ ဥပါဒါနနိရောဓော၊ ဥပါဒါန-
နိရောဓာ ဘဝနိရောဓော၊ ဘဝနိရောဓာ ဇာတိနိရောဓော၊ ဇာတိ နိရောဓာ
ဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ဣမိနာ
ပဋိလောမဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟိကာယ ပညာယ ဒုက္ခဿ မူလံ ပရိဇာနာတိ။
ဧဝံ သော တဏှာယ ပဟာနုပါယံ ပရိယေသတိ။ တဒါ သော ပဉ္စသု
ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု ဧကသတာသီတိက္ကမေဟိ တဏှံ ပရိဝဇ္ဇေတိ။

[illegible]

၁၃၆။ ယထာ ရူပက္ခန္ဓေ၊ ဧဝံ မနသိ ကရေတိ။ အတ္ထိ ရူပံ အတိတံ အနာဂတံ ပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓါ မဟန္တံ ပရိတ္တံ ဩဠာရိကံ သုခုမံ ဒူရေ သန္တိကေ သဗ္ဗံ ရူပံ အနိစ္စန္တိ ပဿတိ။ ။

ဧဝမေဝ ဣတရေသု စတုသုပိ တဏှံ ပရိဝဇ္ဇေတိ။ ဧကေနက္ခန္ဓေ ဒွါဒသဝသေန သဌိဝိဓံ ဟေတိ။ တံ ဒုက္ခံ ဒွယေန ဂုဏိတံ သတာဓိကာ- သီတိဝိဓာကာရာ ဟောန္တိ အထ စ အနိစ္စဒုက္ခအနတ္တသညာ တဏှာဝသေန ဆ အဇ္ဈတ္တာယတန ဆ ဗဟိရာယတနာ ဆ ဝိညာဏကာယာ ဆ ဖဿကာယာ ဆ ဝေဒနာကာယာ ဆ သညာကာယာ ဆ စေတနာ- ကာယာ ဆ တဏှာကာယာ ဆ ဝိတက္ကာ ဆ ဝိစာရာတိ သတာဓိကာ- သီတိဝိဓပရိဇာနနာ ဟေတိ။ (၃+၆+၁၀= ၁၉) ယောဂါဝစရော သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ခဏေ ခဏေ အညထာဘာဝံ ပါပုဏန္တိတိ သလ္လက္ခေတိ။ သင်္ခါရာ သဗ္ဗေ နိစ္စနဝါယေဝါတိ သလ္လက္ခေတိ ဒီပသိခါ ဝိယ နိစ္စနဝါ အဘိနဝါယေဝ။ တထာ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ အနတ္တာတိ။ အနိစ္စာ- နုပဿနာယ အနိမိတ္တာဓာတု၊ ဒုက္ခာနုပဿနာယ အပ္ပဏိဟိတာဓာတု၊ အနတ္တာနုပဿနာယ သုညတာဓာတု တယော ဘဝါ ပဉ္စ ဂတိယော သတ္တ ဝိညာဏဌိတိယော နဝ သတ္တာဝါသာ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာတိ ဝိဇာနာတိ။

=====

၁။ ပဋိသံ၊ ၅၁။ ပိဋေ ပဿိတဗ္ဗံ။

ပရိစ္ဆေဒဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

===○===

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ^၁

၁၃၇။ ဧဝံ ပဉ္စသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု ဝိညာတတိလက္ခဏသဘာဝေါ
 ယောဂါဝစရော တေ ပဇဟိတုမေဝ ဣစ္ဆတိ၊ သော ဥပါဒါနပ္ပဟာနာယ
 တိဟိ နိမိတ္တေဟိ ဥဒယဗ္ဗယံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ၊ တီသု နိမိတ္တဂ္ဂဟဏေသု
 ကိလေသနိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ ဝိပ္ပလ္လာသဂ္ဂါဟပဟာနံ၊ အနိစ္စအရုဓအသုဘဒုက္ခေသု
 ဝတ္ထုသု ပုထုဇ္ဇနာနံ နိစ္စရုဓသုဘသုခအတ္တသညာပဟာနံ၊ ပဒီပဿ တေလံ
 အာကိရန္တော ဝိယ ကိလေသန္ဓကာရံ ပဇဟတိ။ ဣဒံ ကိလေသ-
 နိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ။ ဒုတိယံ သမာဓိနိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ၊ အဋ္ဌတိံသအာရမ္မဏဘူတေသု
 ကမ္မဋ္ဌာနေသု ဧကံ ဘာဝေတွာ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ ပဂ္ဂဏှာတိ၊ အင်္ဂုသေန
 ဟတ္ထိ ဝိယ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ သဏှာပေတိ။ တတိယံ ဝိပဿနာ-
 နိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ၊ ခန္ဓေသု ယထာဘူတဝိသေသဒဿနံ ဥဒယဗ္ဗယံ ဝိပဿနာ-
 နိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ နာမ။

၁၃၈။ ယောရာသီဝိသံ ဂဟိတော ပုရိသော ဝိယ တံ ဆဉ္စေတု-
 ကာမော ဟောတိ၊ တီဟိ နိမိတ္တဂ္ဂါဟေဟိ ပရိညာတလက္ခဏေ
 အာရမ္မဏတော စေဝ မနသိကာရတော စာတိ ဒွိဟာကာရေဟိ တေ
 ဓမ္မေ ပဇဟတိ။ ဟေတုတော ပစ္စယတော သရသတောတိ တိဟာ-
 ကာရေဟိ ဥဒယဗ္ဗယေ ပရိဇာနာတိ။ ဧဝံ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ
 ပရိဂ္ဂဏှန္တော ယောဂါဝစရော ဧကလက္ခဏာ ဓမ္မာ နာနတ္ထဓမ္မာ
 အကိရိယာ ဓမ္မာ သမ္မာ ဓမ္မာတိ ဧကတ္တနယ နာနတ္တနယ အဗျာပါရနယ
 ဧဝံ ဓမ္မတာနယာတိ စတုဟာကာရေဟိ ပဇဟတိ။ ဧဝံ ဥဒယဝသေန
 သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒဉာဏံ ဥပ္ပါဒေတိ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၅-၂၇၆။
 ၂။ ပဟာဏံ။ (သိ)

ဘင်္ဂါနုပဿနာ ဉာဏ်

၁၃၉။ ဥဒယဗ္ဗယဒဿီ ယောဂါဝစရော သမ္ပသိတသင်္ခါရာဒီနဝေါ ဥပ္ပါဒံ ပဟာယ ဝယသဘာဝမေဝ^၁ အနုပဿတိ။ သော တိဟေဝါကာရေဟိ ဘင်္ဂိသဘာဝံ^၂ ပဿတိ။ ကလာပတော ယမကတော ပရိစ္ဆေဒတော စ၊ သဗ္ဗသင်္ခါရေ ဝိပရိဏာမဓမ္မေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေ ဇီယမာနေ မိယမာနေ ပဿတိ။ ဩဘာသော ဉာဏံ ပီတိ ပဿန္တိ သုခံ အဓိမောက္ခော ပဂ္ဂဟော ဥပဋ္ဌာနံ ဥပေက္ခာဒယော ဥပက္ကိလေသာ စ ပဟိယန္တိ^၃ ။ နေက္ခမ္မနိဿရဏပဋိ-
နိဿဂ္ဂေါ ဟောတိ၊ လောကိယဓမ္မာ သင်္ခါရာရမ္မဏာ၊ လောကုတ္တရဓမ္မာ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏာ^၄ ။ သဗ္ဗမိဒံ ယထာသဘာဝဝသေန^၅ ပဿမာနော သင်္ခါရာနံ ဝယသဘာဝံ^၁မေဝ ပဿတိ၊ ဣဒံ ဘင်္ဂါနုပဿနာ ဉာဏံ နိဋ္ဌိတံ။

တေရသမော နိဗ္ဗာနကဏ္ဍော

သစ္စဝိဘာဂေါ ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်^၁

၁၄၀။ ဘင်္ဂါနုပဿီ ယောဂါဝစရော ဝယသဘာဝံ နိဿာယ ခန္ဓေဟိ စေဝ သင်္ခါရေဟိ ဘာယတိ၊ တယော ဘဝေ ပဉ္စ ဂတိယော သတ္တ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော နဝ သတ္တာဝါသာ ဒါနဝံ^၂ ပရိဂ္ဂဟိတဝနဂဟဏံ ဝိယ အနုဗန္ဓန္တံ ဥက္ခိတ္တာသိ ဝိဘန္တပုရိသံ ဝိယ ယောရာသီဝိသံ ဝိယ စ ပဿတိ၊ ဘီရုကဇာတိယော ပုရိသော ဝိယ အနိမိတ္တာနုပဿနာယ စိတ္တံ ပတိဋ္ဌာတိ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၇-၂၈၂။

၂။ ဝယသဘာဝ။ ဘင်္ဂိသဘာဝ။ (သိ)

၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၉။

၄။ နိဗ္ဗာဏာရမ္မဏာ။ (သိ)

၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၈၂-၄။

၆။ ဒါဝါနလ။ (သိ)

မုဗ္ဗိတုကမျတာဉာဏံ^၁

၁၄၁။ ယဒါ ယောဂါဝစရော သဗ္ဗသင်္ခါရေ ဘယတော ပဿတိ၊
သော သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိ ပရိမုဗ္ဗိတုကာမော^၂ ဟောတိ၊ အဂ္ဂိနာ ပရိဉ္စယုမာနော
ဂေဟေ ဇီဝိတုကာမာ ဃရမာနုသကာ ဝိယ စောရေဟိ ပရိဝါရိတော
ဝိယ သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိ မုဗ္ဗိတုကာမော ဟောတိ အာဒိနဝါနုပဿနာ-
နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဘယတုပဋ္ဌာနာဒယော ဧတ္ထေဝန္တောဂဓာဝ။

အနုလောမဉာဏံ^၃

၁၄၂။ ယသ္မိံ သမယေ ယောဂါဝစရော မုဗ္ဗိတုကမျတာဉာဏံ
ဥပ္ပါဒေတိ၊ သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိ မုတ္တိံ ပဿတိ၊ ဝိမောက္ခာဓိပ္ပါယော ဟောတိ၊
ပဋိသင်္ခါနုပဿနာသင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏာနန္တရံ အနုလောမဉာဏံ ဥပ္ပါဒေတိ။
'သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ။ တေသံ နိစ္စသုခပရမတ္ထတာ
နာမ နတ္ထိ'တိ သလ္လက္ခေတိ၊ သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယေ ဓမ္မေ မနသိ ကရေတိ၊
သတိပဋ္ဌာနာဒိသု သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယေသု ဓမ္မေသု ဉာဏံ သစ္စာ-
နုလောမိကံ အနုလောမဉာဏံ နာမ ဟောတိ။

ဂေါတြဘုဉာဏံ^၄

၁၄၃။ ပုထုဇ္ဇနဂေါတ္တံ အဘိဘဝတိ အရိယဂေါတ္တံ ဘာဝယတီတိ
ဂေါတြဘုဉာဏံ။ တံ ပန^၅ ဝိပဿနာဉာဏံ၊ နာပိ မဂ္ဂဉာဏံ ဘဝတိ၊
နဝန္တံ မဟာဝိပဿနာနမန္တေ မဂ္ဂဉာဏဿ ပုရေတရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မဂ္ဂဿ
အာဝဇ္ဇနဋ္ဌာနံ ဟောတိ။ ဝိပဿနာသောတာဝသာနေ ပတိတတ္တာ
ဝိပဿနာသင်္ခါ ဂစ္ဆတိ၊ မဂ္ဂဿ အာဝဇ္ဇနီယံ ဌာနံ နာမ ဟောတိ။

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၈၈-၉။

၂။ ပရိမုဗ္ဗိတုကာမော။ (သိ)

၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၀၈-၃၀၉။

၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၀၉-၃၁၁။

၅။ တမ္ပန။ (သိ)

ဂေါတြဘူဉာဏဿ သမနန္တရမေဝ ဒုက္ခေ ဉာဏံ ဟောတိ၊ ဒုက္ခ-
သမုဒယံ ပဇာတိ၊ ဒုက္ခနိရောဓံ သစ္စိကရောတိ။ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ၊
သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သဗ္ဗေပိ ဟောမိဓမ္မာ ပါတုဘဝန္တိ။ အပစ္ဆာ-
ပုရိမံ သစ္စပရိစ္ဆေဒံ ကရောတိ၊ ဣဒံ ကိရ သစ္စပရိစ္ဆေဒဉာဏံ နာဝါ ဝိယ
သံသာရမဟမ္ပုဗ္ဗိ တာရေတိ၊ ပဒီပံ ဝိယ ကိလေသန္ဓကာရံ ဝိဒ္ဓံသေတွာ
ဝိဇ္ဇာလောကံ ဥပ္ပါဒေန္တော သူရိယုဂ္ဂမနံ ဝိယ လောကုတ္တရဓမ္မံ ပဘာသေန္တော
ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဂေါတြဘူဉာဏံ ကိရ ကိလေသဂ္ဂိနာ ခုယုမာနံ တိဘဝမဟာနဂရံ
ပဟာယ ဓာဝမာနော ခေမေ နိဗ္ဗာန^၁ ပုရုဒ္ဓါရေ ဧကံ ပါဒံ ဌပေတွာ
ဌိတပုရိသော ဝိယ စ မဂ္ဂဉာဏံ ပါဒဒ္ဓယမေဝ ခေမပုရုဒ္ဓါရဿ အန္တောဌိတ-
ပုရိသော ဝိယ စ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တတော ဂေါတြ ဘူဉာဏံ ဧကပါဒေန
အဘယပုရံ အညေန ပါဒေန တိဘဝဒုဂ္ဂံ အက္ကမိတွာ ဌိတပုရိသော ဝိယ
န သမ္မာ ပရိမုတ္တော ဟောတိ၊ မဂ္ဂဉာဏံ ဉာယေဟိပိ ပါဒေဟိ ခေမ-
ပုရေ ဌိတော သဗ္ဗဘဝပရိတ္တာဏံ ဂတော ပုရိသော ဝိယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၄၄။ သစ္စပရိစ္ဆေဒဉာဏလာဘီ ယောဂါဝစရော သက္ကာယ-
ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာ သီလဗ္ဗတပရာမာသောတိ တီဏီ သညောဇနာနိ ပဟာယ
နိဗ္ဗာန^၂မဂ္ဂသောတံ အာပန္နော အရိယောတိ သင်္ခါ ဂစ္ဆတိ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ
ပဟာနေန^၃ သဗ္ဗေဝ ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိယော ဇဟတေဝ။ ယထာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ
သဗ္ဗေသမေဝ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနံ မူလံ ဟောတိ။ သော ယာဝ အရဟတ္တံ
အနုက္ကမေန ဘာဝေတိ။ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တေ^၄ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တယော သောတာပန္နော မုဒိန္ဒြိယော သတ္တက္ခတ္တုပရမော
မဇ္ဈိမိန္ဒြိယော ကောလံကောလော တိက္ခိန္ဒြိယော ဧကဗီဇိတိ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၃-၃၁၇။	၂။ နိဗ္ဗာဏ။ (သိ)
၃။ ပဟာဏေန။ (သိ)	၄။ သောတာပတ္တိဖလသမ္ပတ္တေ။ (သိ)

တိဏ္ဍိံ သံယောဇနာနံ ပဟာနာ ကာမရာဂဗျာပါဒါနံ တနုတ္တာ သကဒါဂါမိ ဟောတိ။ သင်္ကဒေဝ ကာမဓာတုဘဝဂါမိ ဟောတိ။ ပဉ္စန္ဒ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပဟာနာ အနာဂါမိ ဟောတိ အနာဂန္တာ ဣမံ လောကံ။ ပဉ္စသု သုဒ္ဓါဝါသေသု မူလဘူတေသု စတုသု ဧကေကသ္မိံ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ အန္တရာ- ပရိနိဗ္ဗာယီ ဥဒ္ဓံသောတော အကနိဋ္ဌဂါမိတိ ပဉ္စဝသေန ဝိသတိ အကနိဋ္ဌ- ဘဝနေ ဥဒ္ဓံသောတအကနိဋ္ဌဂါမိံ ပုဂ္ဂလံ ပဟာယ စတ္တာရောတိ စတုဝိသတိ အနာဂါမိနော ဟောန္တိ။

အဝိဟာအတပ္ပါသုဒဿာသုဒဿိအကနိဋ္ဌကာ ဣတိ ပဉ္စ သုဒ္ဓါ- ဝါသာ။ သုဒ္ဓါဝါသဝါသိနော တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယိနော ဟောန္တိ။ တေ သဗ္ဗ- ကိလေသဒရထေ ဝိနောဒေတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏန္တိ။

ပကိဏ္ဏကဓမ္မာ

၁၄၅။ တေ ပကိဏ္ဏကဓမ္မာ ဝေဒိတဗျာ၊ ဝိပဿနာ ဝိတက္ခော ပီတိ ဝေဒနာ ဘူမိ ဣန္ဒြိယာနိ ဝိမောက္ခော ကိလေသာ ဒွိသမာဓိ သမာပဇ္ဇနံ။ အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ကိံ ကာတဗ္ဗန္တိ? ဝိဘာဝေတုံ ဣမေ ဓမ္မာ ဝိဇာနိယာဝ။

ဝိပဿနာ

၁၄၆။ ဒွေ ဝိပဿနာ ဈာနဝိပဿနာ သုက္ခဝိပဿနာတိ။ သစေ ယောဂါဝစရော သမာဓိဗလေန ပဉ္စ နိဝရဏေ ပဇဟတိ၊ သော သမာဓိ- ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝိပဿနံ ဝဇေတိ၊ သစေ အတ္တနော ပညာဗလေန နိဝရဏေ ပဇဟတိ၊ ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ သမထံ သော ဘာဝေတိ။

ဝိဇ္ဇာတော သုက္ခဝိပဿနာဝသေန ဝိတ္တာရိတံ၊ ဣမိနာ ယောဂါ-
ဝစရေန လဒ္ဓံ အလဒ္ဓံ ကိံကိတိ ဒီပေတိ။ သဝိတက္ကဘူမိ အဝိတက္ကဘူမိ
သပ္ပိတိကဘူမိ နိပ္ပိတိကဘူမိတိ ဒဿနဘူမိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ။ အထ
ဝါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သင်္ကပ္ပဘူမိ၊ သေသာ တယော မဂ္ဂါ စေဝ ဖလာ စ၊ အနိစ္စ-
ဒိဋ္ဌိယာ မနသိကာရော။ အထ စ သေခဘူမိ စတ္တာရော မဂ္ဂါ တိဏိ စ
ဖလာနိ။ အသေခဘူမိ အရဟတ္တဖလံ။

၁၄၇။ ဣန္ဒြိယာနိ တိဏိ လောကုတ္တရဣန္ဒြိယာနိ အနညာတညာ-
ဿာမိတိန္ဒြိယံ အညိန္ဒြိယံ အညာတာဝိန္ဒြိယံ” ။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏံ
သေသမဂ္ဂတ္တယေ ဉာဏံ စေဝ ပဌမဖလဉ္စ သေသဖလတ္တယံ အရဟတ္တ-
ဖလန္တိ။ ဝိမောက္ခော အနိမိတ္တအပ္ပဏီဟိတသုညတာ။ ကိလေသာ တိဏိ
အကုသလမူလာနိ လောဘော ဒေါသော မောဟော၊ တိဿော
ပရိယေသနာ ကာမပရိယေသနာ ဘဝပရိယေသနာ ဗြဟ္မစရိယပရိ-
ယေသနာ^၁ ။ စတ္တာရော အာသဝါ ကာမော ဘဝေါ ဒိဋ္ဌိ အဝိဇ္ဇာ။
စတ္တာရော ဂန္ထာ အဘိဇ္ဈာ ဗျာပါဒေါ သီလဗ္ဗတပရာမာသော ဣဒံသစ္စာ-
ဘိနိဝေသော။

စတ္တာရော ဩဃာ စတ္တာရော ယောဂါ ကာမော ဘဝေါ ဒိဋ္ဌိ
အဝိဇ္ဇာ။ စတ္တာရိ ဥပါဒါနာနိ ကာမော ဒိဋ္ဌိ သီလဗ္ဗတံ အတ္တဝါဒေါတိ။
စတဿော အဂတိယော ဆန္ဒော ဒေါသော ဘယံ မောဟော။ ပဉ္စ မစ္ဆ-
ရိယာနိ အာဝါသမစ္ဆရိယံ ကုလလာဘဝဏ္ဏဓမ္မမစ္ဆရိယံ^၂ ၊ ပဉ္စ နိဝရဏာနိ
ကာမစ္ဆန္ဒော ဗျာပါဒေါ ထိနမိဒ္ဓံ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဆ ဝိဝါဒမူလာနိ
ကောဓော မက္ခော ဣဿာ သာဌေယျံ ပါပိစ္ဆတာ သန္နိဋ္ဌိပရာမာသိတာတိ^၃

=====

၁။ ပေဋကော။ ၂၁၄။ ဣတိဝုတ္တက။ ၂၃၁။

၂။ တိဿော ဒေသနာ ကာမေသနာ ဘဝေသနာ ဗြဟ္မစရိယေသနာ။ ပေဋကော၊ ၃၃၅။

၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၂၄။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၉၁။ ၄။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၉၄။

သတ္တ အနုသယာ ကာမရာဂေါ ပဋိဇော မာနော ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ
ဘဝရာဂေါ အဝိဇ္ဇာတိ။ အဋ္ဌ လောကဓမ္မာ လာဘော အလာဘော
ယသော အယသော နိန္ဒာ ပသံသာ သုခံ ဒုက္ခံ၊ နဝ မာနာ သေယျဿ
သေယျောဟမသ္မိတိ မာနောတျာဒိ သဒိသော ဟီနော၊ မဇ္ဈိမဿ သေယျော
သဒိသော ဟီနော၊ ဟီနဿ သေယျော သဒိသော ဟီနောဟမသ္မိတိ^၁။

ဒသ ကိလေသဝတ္ထု^၂နိ လောဘော ဒေါသော မောဟော မာနော
ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ထိနံ ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပံ။ ဒသာဃာတဝတ္ထု။
ဒသ အကုသလကမ္မပတာ ပါဏာတိပါတော အဒိန္နာဒါနံ ကာမေသု
မိစ္ဆာစာရော မုသာဝါဒေါ ပိသုဏာ^၃ ဝါစာ ဖရုသာ ဝါစာ သမ္မပ္ပလာပေါ
အဘိဇ္ဈာ ဗျာပါဒေါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတိ^၄။ ဒသ သံယောဇနာနိ^၅ ကာမရာဂေါ
ပဋိဇော မာနော ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဘဝရာဂေါ အဝိဇ္ဇာ သီလဗ္ဗတပရာမာသော
ဣဿာ မစ္ဆရိယံ။ ဒသ မိစ္ဆတ္တာ^၆ ဒွါဒသ ဝိပ္ပလ္လာသာ^၇ ဒွါဒသ
အကုသလစိတ္တပြုဒါ။ ဧဝံ စတုတ္ထိသာဓိကသတံ ကိလေသာ ဝဇ္ဇနီယာ
ဟောန္တိ မဂ္ဂဝဇ္ဈာ။

ဖလသမာပတ္တိကထာ

၁၄၈။ ဒွေ သမာဓယော အပုထုဇ္ဇနသေဝိတာ ဖလသမာပတ္တိ
သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိတိ။ ကိံ ဖလသမာပတ္တိ နာမ^၈၊ ဣဒံ
သာမညဖလံ စိတ္တသ္မိံ နိဗ္ဗာနံ ပတိဋ္ဌာနေန အရိယဖလဿ နိရောဓေ
အပ္ပနာ ဟောတိ။ ဣဒံ ဖလသမာပတ္တိ နာမ^၉ ။

=====

၁။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၄၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၂၃။	၂။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၆၆-၃၆၉။ ၄၀၄။
၃။ ပိသုနာ။ (သိ)	၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၂၅။
၅။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၄၀၅။	၆။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၄၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၂၃။
၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၂၄။	၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၁။ ပိဋေ ပဿိတဗ္ဗံ။

ကိမတ္ထံ တံ ဖလသမာပတ္တိတိ ဝုစ္စတိ? ဣဒံ နေဝ ကုသလံ န အကုသလံ န ကိရိယစိတ္တံ လောကုတ္တရမဂ္ဂဖလာနံ ဝိပါကမတ္တမေဝ ဟောတိ၊ တဿှာ ဖလသမာပတ္တိတိ ဝုစ္စတိ။

ကော ဖလသမာပတ္တိံ အပ္ပေတိ? အရဟန္တာ စ အနာဂါမိနော ဖလသမာပတ္တိံ အပ္ပေန္တိ၊ တေသံ သမာဓိထာမဂတော ဝိဿဋ္ဌာ သဗ္ဗေပိ အရိယာ သကံ သကံ ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇန္တိတိ^၁ ။

၁၄၉။ အဘိဓမ္မပရိယာယေန ဝုစ္စတေ။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂပဋိလာ-
ဘတ္တာယ ဥပ္ပါဒံ အဘိဘုယျတီတိ ဂေါတြဘူ၊ သောတာပတ္တိဖလသမာ-
ပတ္တတ္တာယ ဥပ္ပါဒံ အဘိဘုယျတီတိ ဂေါတြဘူ^၂ ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။ ကေစိ
ပန သောတာပန္နသကဒါဂါမိနောပိ န သမာပဇ္ဇန္တိ။ ဥပရိမာ ဒွေယေဝ
သမာပဇ္ဇန္တိတိ ဝဒန္တိ။ ဣဒဉ္စ တေသံ ကာရဏံ ဧတေဟိ သမာဓိသ္မိ ပရိပူရ-
ကာရိနောတိ^၃ ။ အပုထုဇ္ဇနာ လောကီယသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတုံ သက္ကောန္တိ၊
သဗ္ဗေသမ္ပိ အရိယာနံ ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတုံ သက္ကာ ' ဘဝိတဗ္ဗံ၊
တထာပိ သမာဓိလာဘိနောဝ သမာပဇ္ဇန္တိ။

ယထာ ဟိ ပုရိသော ယမ္မာဘိတတ္တော တသိတော ပိပါသိတော
ဥဒကံ ပဿေယျ ဂမ္ဘိရေ ကူပေ အရဇ္ဈကုဒ္ဒဋ္ဌေ၊ န သော ပိပါသံ ပဋိ-
ဝိနောဒေတုံ ပဋိဗလော ဟောတိ။ ဧဝမေဝ ဥဒကဟာရကရဇ္ဈပမသမာဓိ-
ရဟိတာနံ အရဟန္တာနမ္ပိ ဖလသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ န ဟောတေဝ။

ကိမတ္ထံ အရိယာ ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇန္တိ? ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထံ။
“အနိမိတ္တော စေတောသမာဓိ” ဟိ အာနန္ဒ ကာယိကော ဖာသုဝိဟာရော
ဟောတိ”။ ကထံ သမာပဇ္ဇတိ? သဗ္ဗနိမိတ္တာနံ အမနသိကာရာ အနိ-
မိတ္တာယ ဓာတုယာ မနသိကာရာ သမာပဇ္ဇတိ။ ကထဉ္စ မနသိကရောတိ?
အသင်္ခိတံ အမတဓာတုံ သန္တတော မနသိ ကရောတိ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၂။ ပိဋေ ပဿိတဗ္ဗံ။

၂။ ပဋိသံ၊ ၆၅။

၃။ ပရိပူရကာရိဏော။ (သီ)

၄။ သံ၊ ၃။ ၁၃၃။ (ထောက် ဝိသဒ္ဓိသံ)

ကေနာကာရေန သမာပဇ္ဇတိ? ကထံ သမာပတ္တိယာ နိဿိတံ? ကထံ ဥဋ္ဌာတိ?တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဖလသမာပတ္တိ လောကီယာ ဥဒါဟု လောကုတ္တရာတိ? အယံ သမာပတ္တိ လောကုတ္တရာ န လောကီယာ။

ကဒါ ကထံ ဝါ အနာဂါမိနော ဖလသမာပတ္တိံ ဘာဝေန္တိ? ကထံ ဂေါတြဘုညဏံ ဖလသမာပတ္တိံ န ဥပ္ပါဒေတိ?တိ။ ကထံ သမနန္တရမေဝ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ ဂေါတြဘုညဏံ ဝိပဿနာဒဿနံ န ဟောတိ? တံ ပန သမာပတ္တိနိန္ဒံ ထာမဝန္တဉ္စ န ဟောတိ၊ တဿှာ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယေ ပန ဝဒန္တိ “သောတာပန္နော ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိဿာမိတံ ဝိပဿနံ ပဌပေတွာ သကဒါဂါမိ ဟောတိ သကဒါဂါမိ စ အနာဂါမိ”တိ။ တေ ဝတ္တဗ္ဗာ “ဧဝံ သတိ အနာဂါမိ အရဟာ ဘဝိဿတိ။ အရဟာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ စ သမ္ဗုဒ္ဓေါ”^၁ တိ၊ တံ န^၂ ။ ဒုဝိဓာ ဖလဝိသေသာ။ ဒွိဟိ အာကာရေဟိ ရသာနုဘဝနံ ဟောတိ။

နိရောဓသမာပတ္တိကထာ

၁၅၀။ သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိ ဣမာယ သမာပတ္တိ-ယာစာသန္ဓာ ဟောတိ။ ကာ သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိ? စိတ္တ-စေတသိကာနံ အပ္ပဝတ္တိ။ ကော တံ သမာပဇ္ဇတိ? အနာဂါမိ စေဝ အရဟန္တော စ သမာပဇ္ဇန္တိ၊ တေသံ ပန? အရိယာနံ သမာဓိ သုဘာဝိတော။ သောတာပန္နသကဒါဂါမိနော အရူပါဝစရဝါသိနောပိ သမာပဇ္ဇိတုံ န သက္ကောန္တိ သညာဝေဒယိတနိရောဓ သမာပတ္တိ။ ကေန ဗလေန သမာ-ပဇ္ဇတိ? သမထဝိပဿနာဗလေန သမာပဇ္ဇတိ။ ကေသံ သင်္ခါရာနံ အတ္ထင်္ဂမာ တံ သမာပဇ္ဇတိ? စေ ကာယသင်္ခါရစိတ္တသင်္ခါရာနံ အတ္ထင်္ဂမေန သမာပဇ္ဇတိ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၇။ ၂။ တန္တံ။ (သီ)
၃။ တေသမ္ပန။ (သီ)

ကတမာနိ ပုဗ္ဗကိစ္စာနိ? သတ္ထုပက္ခောသနသယံဝှိနပရိစ္ဆေဒ-
အဝီတိက္ကမအဓိဋ္ဌာနာနိ။ ကိမတ္ထံ သမာပဇ္ဇန္တိ? ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထံ။ အယံ
အရိယာနံ သဗ္ဗပစ္စိမာ အနေဉ္စသမာပတ္တိ အဘိညာဗလဝိပ္ပာရသမာဓိ။
အာယသ္မာ သဗ္ဗိဝေါ အတ္တနော ဒေဟပရိရက္ခဏတ္ထံ ဝိယ၊ ကထံ ဥဋ္ဌာနံ?
အဟံ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌဟိဿာမိတိ အဘောဂေါ နတ္ထိ၊ ပုဗ္ဗေ ကတ-
သန္နိဋ္ဌာနပရိစ္ဆေဒါဝဿာနေ ဥဋ္ဌာနံ ဟောတေဝ။

ကေန စိတ္တေန ဥဋ္ဌာတိ? အနာဂါမိ အနာဂါမိဖလစိတ္တေန အရဟာ
အရဟတ္တဖလစိတ္တေန ဥဋ္ဌာတိ။ ကတိ ဖဿာ ဖုသန္တိ? သုညတာ အနိ-
မိတ္တာ အပ္ပဏီဟိတာတိ တယော ဖဿာ ဖုသန္တိ။

ကေ သင်္ခါရာ ပဌမံ ပါတုဘဝန္တိ? ပဌမံ ကာယသင်္ခါရာ အနန္တရံ
ဝစီသင်္ခါရာ။ နိရောဓသမာပန္နဿ စ မတဿ စ ကိံ နာနာကရဏံ?
ကာယဿ အနုညဏာဘာဝေါ ဟဒယရူပပဋိဗဒ္ဓါ အပါကဋှာ အဿာသ-
ပဿာသာတိ။

အယံ သမာဓိ သင်္ခတော? ဥဒါဟု အသင်္ခတောတိ? နိရောဓ
သမာပတ္တိ သင်္ခတာတိ ဝါ အသင်္ခတာတိ ဝါ န သက္ကာ ဝတ္တံ၊ သင်္ခတ-
ဓမ္မာ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ အသင်္ခတဓမ္မာပိ နပ္ပဝတ္တန္တိ။

နိရောဓဈာနသမာပတ္တိ နိဋ္ဌိတာ။

**သမက္ခော'ယံ ဂန္ဓော သဟပ္ပယောနေဥဒ္ဓါနဒသကဂါထာဟိတိ
ဓေဒိတဗ္ဗော။**

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေါ နိဋ္ဌိတော

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ
သံဝဏ္ဏိတပဒါနံ အနက္ခမထိကာ

ပဒါနုက္ခမော	ပိဋကော်	ပဒါနုက္ခမော	ပိဋကော်
[အ]		[ဥ]	
အင်္ဂိဉ္ဇနံ	၅၉	ဥပမာတော	၈၁
အကုသလေဟိ	၂၇	ဥပသမာနုပဿနာ	၄၆
အနန္တာကာသံ	၅၇	ဥပသမော	၄၆
အနောကာသံ	၅၇	ဥပါဒါန	၇၅
အနုတ္တရာ	၁	ဥပါဒါရူပံ	၆၇
အနုဗန္ဓနာ	၄၃	ဥပါယာသ	၇၉
အပ္ပယေဟိသမ္ပယောဂေါ	၇၉	ဥပေက္ခာ	၅၀
အဝိဇ္ဇာ	၇၅	ဥပ္ပတ္တိဒွါရတော	၆၉
[အာ]		[က-ကာ-ကိ-ခ]	
အာကာသာနန္တာယတန	၅၇	ကဏ္ဍသုက္ကတော	၆၉
အာကိဉ္ဇညံ	၅၇	ကရုဏာ	၄၈
အာကိဉ္ဇညာယတနံ	၅၇-၉	ကလာပတော	၆၈
အာယတန	၇၁-၂	ကမဝိတ္ထာရတော	၈၂
အာရုပ္ပါ	၅၇		
အာဟာရော	၅၅	[ကာ]	
[ဣ]		ကာမေဟိ	၂၇
ဣဓ	၅	ကာယဂတာသတိ	၄၄
ဣဒ္ဓိဝိဓံ	၆၁	ကာယသင်္ခါရ	၄၃
ဣန္ဒြိယတော	၆၉	ကာယော	၄၄-၄၇
ဣရိယာပထော	၂၄	[ကိ]	
ဣန္ဒြိယာနိ	၉၁	ကိလေသာ	၉၁

(၉၈)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိ

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ
သံဝဏ္ဏိတပဒါနံ အနုက္ကမဏိကာ

ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော်	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော်
[ခ]		[ဌ]	
ခန္ဓာ	၆၇	ဌပနာ	၄၃
		ဌာနတော	၆
[ဝ]		[တ]	
ဂဏနာ	၄၃	တဏှာ	၇၅
ဂဇ္ဇော	၇၂	တိဝိဓကလျာဏံ	၂၉
ဂေါစရော	၂၄		
ဂေါတြဘူညဏံ	၈၈	[ဒ]	
[ဃ]		ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ	၃၀
ယာနံ	၇၁	ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ	၈၃
		ဒုက္ခ	၇၉
[စ]		ဒုက္ခဒုက္ခံ	၈၀
စက္ခု	၇၁-၇၄	ဒေါဝါ	၄၀
စက္ခုဝိညာဏံ	၇၄	ဒေါမနဿ	၇၉
စာဂေါ	၄၀	[ဓ]	
[ဇ]		ဓမ္မတော	၆၉
ဇရာ	၇၆-၇၉	ဓမ္မော	၃၉-၇၂
ဇာတိ	၇၅-၇၉	ဓာတု	၇၄
ဇိဝှါ	၇၁	ဓာတုယော	၅၂
[ဈ]		[န]	
ဈာန	၁၇	နာနာတ္ထတော	၆၈
		နာမရူပံ	၇၅
		နေဝသညာနာသညာယတနံ	၅၇-၉

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ
သံဝဏ္ဏိတပဒါနံ အနုက္ကမဏိကာ

ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော်	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော်
[ပ]		[မ]	
ပညာ	၁၊ ၆၅	မနော	၇၂
ပဉ္စဂ်ဝိပွဟိနံ	၂၉	မရဏံ	၄၄၊ ၇၆၊ ၇၉
ပရိစ္ဆေဒဧကတ္တတော	---	မရဏာနုဿတိ	၄၄
ပရိစ္ဆေဒတော	၈၁	မိစ္ဆာဇီဝေါ	၆
ပရိဒေဝေါ	၇၉	မုဒိတာ	၄၉
ပဿမ္ဘယံကာယသင်္ခါရံ	၄၃	မေတ္တာ	၄၆
ပဟာနဂီ	၄၆	[ယ]	
ပါတိမောက္ခံ	၆	ယောနိတော	၆၈
ပစ္စဝေက္ခဏာ	---	[ရ]	
ပိယေဟိဝိပွယောဂေါ	၇၉	ရသော	၇၂
ပီတိ	၂၈	ရူပံ	၅၇၊ ၇၂၊ ၇၄
ပီတိပဋိသံဝေဒီ	၄၃	[ဝ]	
[ဖ]		ဝတ္ထုဒုက္ခာ	၈၀
ဖဿော	၇၅	ဝဝတ္ထာနိ	၅၂
ဖောဋ္ဌဗ္ဗော	၇၂	ဝိစာရော	၂၈
[ဗ]		ဝိစိကိစ္ဆာ	၃၆
ဗုဒ္ဓါနုဿတိ	၃၇	ဝိညာဏံ	၅၇၊ ၇၀၊ ၇၅
[ဘ]		ဝိညာဏဉ္စာယတနံ	၅၈
ဘဝေါ	၇၅	ဝိညာဏာနန္ဒာယတနံ	၅၇
ဘိက္ခု	၅	ဝိတက္ခော	၂၈-၉၁
ဘူတရူပံ	၆၇	ဝိပရိဏာမဒုက္ခံ	၈၀
		ဝိပလ္လာသသညာ	၃၅

(၁၀၀)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိ

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ သံဝဏ္ဏိတပဒါနံ အနုက္ခမဏိကာ

ပဒါနုက္ခမော	ပိဋကော်	ပဒါနုက္ခမော	ပိဋကော်
[ဝ]		[သ]	
ဝိပဿနာ	၉၀	သမာဓယော	၉၂
ဝိမုတ္တိ	၁	သမာဓိ	၁၊ ၁၇
ဝိမောက္ခော	၁၇၊ ၉၁	သမာပတ္တိ	၁၇
ဝိဝိဇ္ဇေဝ	၂၇	သမုဋ္ဌာနတော	၆၈
ဝိဟရတိ	၆	သလ္လက္ခဏံ	၄၃
ဝိထိဘေဒတော	၇၂	သဋ္ဌာယတနံ	၇၅
ဝုဋ္ဌာနံ	၃၅	သိက္ခတိ	၄၃
ဝေဒနာ	၃၆-၇၅	သီလံ	၁၊ ၄၀
[သ]		သုခံ	၂၈
သံယော	၄၀	သောကော	၇၉
သံဝရော	၆	သောတံ	၇၁
သံဝုတော	၆		
သင်္ခါရဒုက္ခံ	၈၀		
သင်္ခါရာ	၇၀၊ ၇၅		
သင်္ခေပတော	၈၁		
သင်္ဂဟတော	၇၂၊ ၈၃		
သညာ	၆၉		
သဒ္ဓနိရောဓော	၃၅		
သဒ္ဓေါ	၇၂		
သန္တိဋ္ဌိကော	၃၉		
သဘာဝတော	၆၉		
သဘာဝဒုက္ခာ	၈၀		
သမတိက္ခမနံ	၃၅		

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ
လက္ခဏာပဒါနံ အနုတ္တမဏိကာ

ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော်
[အ]	
- အဋ္ဌဟာကာရေဟိ မရဏံ အနုဿရိတဗ္ဗံ	၄၄
- အတ္တနိယေဝ ပဌမံ မေတ္တာယိတဗ္ဗံ	၄၇
- အဓိဋ္ဌာန၊ ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိ ဝိသေသော	၆၁
- အနုလောမညဏံ နာမ	၈၈
- အပဂုဏိတေ ပဌမေ ဒုတိယံ န အာရဘိတဗ္ဗံ	၃၁
- အပရိစ္ဆိန္ဓေ စိန္တိတက္ခဏေယေဝ အန္တရာဓာယတိ	၆၁
- အပ္ပဟိနကိလေသော သမာဓိမှာ ပရိဟာယတိ	၆၄
- အဟောကာသိကေ အာနိသံသော	၁၄
အရူပါဝစရေ အဘိညာ န ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ	၆၅
- အလောဘ အဒေါသ အမောဟ ရာဂ	
သမ္မာမနသိကာရမူလကာ မေတ္တာ	၄၈
- အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယာ	၇၆
- အဝိနဌစက္ခုပသာဒေန ဒိဗ္ဗစက္ခု ဝိသောဓေတဗ္ဗံ	၆၄
- အသုဒ္ဓံ ဥဒကေန သောဓေန္တော ဝိယ	၄၇
[အာ]	
- အာစာရဿ စ သီလဿ နာနာကရဏံ	၂
- အာပေါကသိဏံ ဘာဝေတုကာမေန ယောဂါဝစရေန	
ဥဒကပတ္တံ ဝါ သရာဝကံ ဝါ ဂဟေတဗ္ဗံ	၃၆
- အာပေါကသိဏေ ကူပတဋ္ဌာကနဒီသမုဒ္ဒါဒီသု	
ပကတိဥဒကံ အာရမ္မဏဂ္ဂါဟံ န ဝဋ္ဋတိ	၃၆
- အာရညိကော/အာရညိကဘေဒေါ	၁၃

(၁၀၂)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိ

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ

လက္ခိတဗ္ဗပဒါနံ အနုက္ခမဏိကာ

ပဒါနုက္ခမော

ပိဋကော

[ဣ]

- အာလောကကသိဏံ ပဒီပါလောကသူရိယာလောကာဒီသု
ယံကိဉ္စိ အာရမ္မဏံ ကာတဗ္ဗံ ၃၆
- အာဟာရာနံ စတ္တာရော အာဟာရာ ၅၅
- ဣတရေ သတ္တ ဝိပါကာဝ ၇၆
- ဣဒံ ကိရ သစ္စပရိစ္ဆေဒဉာဏံ နာဝါ ဝိယ သံသာရ-
မဟမ္ပုဇ္ဈိ တာရေတိ ၈၉
- ဣဒ္ဓိယာ နိမ္မိတံ အန္တရဓာယတိ ၆၁

[ဥ]

- ဥတုဇံ မိဒ္ဓံ အရဟန္တာနမ္ပိ ဟောတိ ၂၉
- ဥဒကဟာရကရဇ္ဈုပမသမာဓိရဟိတာနံ
အရဟန္တာနမ္ပိ ဖလသမာပတ္တိ သမာပဇ္ဇနံ န ဟောတေဝ ၉၃
- ဥဒယဗ္ဗယံ စတူဟာကာရေဟိ ပဇာနာတိ ၈၇
- ဥဒ္ဓါမာတကသညာယ နဝံ အာနိသံသာ ၃၇
- ဥပစာရနိမိတ္တေ ဝိဘူတေ နိဝရဏေ ပဟီနေ ဈာနဂီနိ
ပါတုဘဝန္တိ ၄၃

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ
လက္ခဏာပဒါနံ အနုက္ခမဏိကာ

ပဒါနုက္ခမော	ပိဋကော်
[ဧ]	
- ဧကံ ဝီရိယပဋိသံယုတ္တံ (နေသဇ္ဇိကင်္ဂီ)	၉
- ဧကာဒသာနိသံသာ မေတ္တာဘာဝနာ	၄၆
- ဧကာသနိကေ အာနိသံသော	၁၂
- ဧဝံ ဝေရီဇနေသု မဇ္ဈတ္တေသုပိ သမံ မေတ္တစိတ္တံ ပတ္တရိတုံ န သက္ကုဏေယျ	၄၇
- ဧဝမိဒံ ပုဗ္ဗာပရကောဋိရဟိတံ ဟေတုပစ္စယစက္ကံ ဗီဇအင်္ဂုရရုက္ခဖလဗီဇအင်္ဂုရရုက္ခဝသေန ဘမတိ	၇၆
[က]	
- ကတပထဝီ ဝဏ္ဏဝသေန စတုပ္ပိဓာ	၂၆
- ကတိဝိဓံ သီလံ	၃
- ကထံ ပထဝီဓမ္မော ဘာဝေတဗ္ဗော	၂၆
- ကဗဠိကာရာဟာရေ ပဉ္စဟာကာရေဟိ ပဋိက္ခုလတာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗော	၅၆
- ကမ္မဋ္ဌာနေသု နဝဟာကာရေဟိ ပဂုဏံ ကာတဗ္ဗံ	၂၅
- ကာယိကာသုဘာနံ မနသိကရောတော ပဉ္စနိဝရဏာ ပဟိယန္တိ	၄၅
- ကိ နိဗ္ဗာနံ	---
- ကုသလစိတ္တသမ္ပယုတ္တဝိပဿနာဉာဏံ ပညာ နာမ	၆၅

(၁၀၄)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိ

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ လက္ခိတဗ္ဗပဒါနံ အနုက္ခမဏိကာ

ပဒါနုက္ခမော	ပိဋကော်
[၁]	
- ခန္ဓအာယတနဓာတုနိ ဒေသိတကာရဏံ	၇၄
- ခန္ဓေသု လဏာဘူတဝိသေသဒဿနံ ဥဒယဗ္ဗယံ ဝိပဿနာနိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ နာမ	၈၆
- ခလုပစ္စာဘတ္တိကံ ဒုဝိဓံ	၁၂
- ခလုပစ္စာဘတ္တိကေ အာနိသံသော	၁၂
- ဒီဏာသဝါနံ စိတ္တာစာရံ ပုထုဇ္ဇနိကအဘိညာဟိ န သက္ကာ ဝိညာတုံ	၆၂
[၈]	
- ဂေါတြဘုဉာဏဿ သမနန္တရမေဝ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ	--- ၈၉
[၉]	
- စက္ခုပသာဒံ	၆၈
- စတဿန္တမ္ပိ အပ္ပမညာနံ သာဓာရဏလက္ခဏဝိသေသလက္ခဏံ	--- ၅၂
- စတဿော အဂတိယော	၉၁
- စတဿော အဇ္ဈတ္တိကာ တေဇောဓာတု	၅၃
- စတဿော ဘာဂိယော (သုခဿ)	၃၀
- စတုတ္ထိသဓမ္မော မဂ္ဂဿ အန္တရာယာ	၃
- စတုတ္ထိသာမိကသတံ ကိလေသာဝဇ္ဇနိယာ ဟောန္တိ မဂ္ဂဝဇ္ဈာ	၉၁-၂
- စတုဒ္ဒသ ဗုဒ္ဓဉာဏာနိ	၃၈

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ
လက္ခဏာပဒါနံ အနုက္ခမဏိကာ

=====

ပဒါနုက္ခမော

ပိဋကော်

[၈]

စတုန္ဒ အာဟာရာနံ ဥပမာ	၅၆
စတုန္ဒ အာဟာရာနံ ဘယံ	၅၆
စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလံ တိဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတံ	၈
စတုဗ္ဗိဓယေဝ မရဏံ အနုဿရေယျ	၄၄
စတုသင်္ခေပါ	၇၆
စတုဟာကာရေဟိ အာနာပါနဿာတိ ဘာဝေန္တိ- ပုဗ္ဗာစရိယာ	၄၃
စတုဟာကာရေဟိ မရဏံ အနုဿရိတဗ္ဗံ	၄၄
ဇကူဟိ ဥပါယေဟိ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ	၂၇
စက္ကာရီ ပေသာရဇ္ဇာနိ	၃၈
စက္ကာရော အာဟာရာ	၅၅
စက္ကာရော ပစ္စယပရိဘောဂါ	၈
စက္ကာရော ပုဂ္ဂလာ အဘဗ္ဗာ သမာဓိဿ ဥပါယာ	၃၆
စရိတော သပ္ပာဓာ ဇာနိကဗ္ဗော	၂၃
စရိယာ စုဒ္ဓါ	၂၃

[ဆ-၈]

ဆ အဇ္ဈတ္တိကာ ဝါယောဓာတု	၅၃-၅၄
ဆဗ္ဗိသတိ ဓမ္မာ ကဒါစိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဧကတောပိ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ	၇၀
ဆ ဝိဝါဒမူလာနိ	၉၃
ဇာတိရူပမိဒ္ဓရူပါနီတိ တိသတိ နူပါနိ	၆၇
ဌိတိဘာဂိယံ သီလံ	၅

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ
လက္ခိတဗ္ဗပဒါနံ အနုတ္တမဏိကာ

ပဒါနုတ္တမော

ပိဋကော်

[တ]

- တံ (ဂေါတြဘုဉာဏံ) ပန န ဝိပဿနာ ဉာဏံ၊ နာပိ မဂ္ဂဉာဏံ--- မဂ္ဂဿ အာဝဇ္ဇနဌာနံ ဟောတိ	၈၈
- တဏှာပဟာနံ ဒုက္ခပဟာနမေဝ	၅၅
- တယော ကိလေသာ	၉၁
- တယော ဖဿာ ဖုသန္တိ	---
- တယော သောတာပန္နာ	၈၉
- တဿ (မဇ္ဈတ္တ) ပုဂ္ဂလဿ ဂုဏာ သလ္လက္ခေတဗ္ဗာ	၄၇
- တိဝိဓာ ဣဒ္ဓိ	၆၀
- တိသန္ဓိ	၇၆
- တိဿော ပရိယေသနာ	၉၁
- တိဿော ဟိ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိယော	၆၃
- တိဏိ နိမိတ္တဂ္ဂဟဏာနိ	၈၆
- တိဏေဝါရမ္မဏာနိ (ဒိဗ္ဗသောတဓာတုယာ)	၆၁
- တိဟာကာရေဟိ ဥဒဗ္ဗယေ ပရိဇာနာတိ	၈၆
- တိဟေဝါကာရေဟိ ဘင်္ဂသဘာဝံ ပဿတိ	၈၇
- တေစိဝရိကဏံ တယော အာနိသံသာနိ	၁၁
- တေစိဝရိကော/တေစိဝရိကဘေဒေါ	၁၁
- တေရသာဟာကာရေဟိ မနသိကာတဗ္ဗံ (ကာယဂတာသတိ)	၄၅
- (ထိနမိဒ္ဓံ) ဧကာရမ္မဏဧကလက္ခဏသဂ္ဂမဂ္ဂံ ဗာဓေတိ	၂၉

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ
လက္ခဏာပဒါနံ အနုက္ခမဏိကာ

ပဒါနုက္ခမော	ပိဋကော်
-------------	---------

[၁]

- ဒသ အရိယဝါသာ	၃၈
- ဒသ တထာဂတဗလာနိ (ဒသ အာသဝက္ခယဉာဏဗလာနိ)	၃၈
- ဒသာဟာကာရေဟိ အပ္ပနာ အပ္ပေတဗ္ဗာ	၂၇
- ဒိဋ္ဌဝသေန ဝါ ဖုဋ္ဌဝသေန ဝါ တေဇောဝါယောကသိဏေသု နိမိတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ	၃၆
- ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ ဒုဗ္ဗိဓံ	၆၅
- ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေ ပဉ္စေဝ အာရမ္မဏာနိ	၆၅
- ဒိဗ္ဗသောတဓာတုယာ သဝနာကာရော	၆၁
- ဒုက္ခံ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဒွါရပိဒဟနသမတ္ထံ	၈၁
- ဒုဂ္ဂတဒုရူပေတာပိ ပုဂ္ဂလာ	---
- မုဒိတာ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗာ	၅၀
- ဒေဝါနံ ဒေဝတ္တသာဓကံ ပုဗ္ဗကမ္မာနုဿရဏံ ဒေဝတာနုဿတိ	၄၀
- ဒေါသစရိတေန ပဌမံ ကာယဿ ဝဏ္ဏော (ကာယဂတာသတိ)	၄၅
- ဒေါသမ္ပိ အာဒိနဝံ	၄၇
- ဒွါဒသာ အဇ္ဈတ္တိကာ အာပေါဓာတု	၅၃-၅၄
- ဒွိဟာကာရေဟိ ပီတိ ပဋိသံဝေဒိတာ ဟောတိ	၄၃
- ဒွေ ကမ္မာ	၆
- ဒွေ ဓမ္မာ စိဝရပဋိသံယုတ္တာနိ (ဓုတဂီနိ)	၉
- ဒွေ ဝိပဿနာ	၉၀
- ဒွေ သမာဓယော	၉၀

(၁၀၈)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိ

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ လက္ခိတဗ္ဗပဒါနံ အနုက္ခမဏိကာ

=====

ပဒါနုက္ခမော

ပိဋကော်

[ဓ]

- ဓမ္မဂုဏ် အနုဿရတော	၃၉
- ဓမ္မမတ္တံ ဝိနာ သတ္တော ဇီဝေါ နတ္ထိတိ ဝိဇာနာတိ	၈၃
- ဓမ္မရသံ အဓိဂစ္ဆတိ အပ္ပေတိ	၂၇
- ဓာတုနံ ပရိပါကဘာဝေါ၊ ဗလရူပဏ္ဏန္တိယသတိပညာနံ-
ဟာနိ ဇရာ နာမ	၇၉
- ဓုတဿ လက္ခဏရသပစ္စုပ္ပန်နာနိ	၁၆

[န]

- နဝ အနုပုဗ္ဗာသမာပတ္တိယော	၃၈
- နာနာတ္တသညာ ဝေဒိတဗ္ဗာ	၇၀
- နာမရူပဝဝတ္ထာနံ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ နာမ	၈၃
- နိရောဓံ သမာပန္နဿ စ မတဿ စ ကိ နာနာကရဏံ	၉၅
- နိရောဓသမာပတ္တိ သင်္ခတာတိ ဝါ အသင်္ခတာတိ ဝါ
န သက္ကာ ဝတ္တံ	၉၅
- နိရောဓဿ ပုဗ္ဗကိစ္စာနိ	၉၅
- နိရောဓော သဿတဒိဋ္ဌိဒွါရပိဒဟနသမတ္ထော	၈၁
- နေသဋ္ဌိကေ အာနိသံသော	၁၅

[ပ]

- ပံသုကူလသမာဒါနေ တိဏိ အာနိသံသာနိ	၁၀
- ပံသုကူလိကဌာနံ (အဌ)	၁၀
- ပံသုကူလိကော/ပံသုကူလိကံ ဘိန္ဒု	၁၀

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ
လက္ခိတဗ္ဗပဒါနံ အနုက္ခမဏိကာ

=====

ပဒါနုက္ခမော

ပိဋကော်

[၁]

- ပဂုဏိတစတုရိဒ္ဓိပါဒေန ဝသိပ္ပတ္တစတုတ္ထဇ္ဈာနေန ယောဂါဝစရေန ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ စိတ္တံ အဘိနာမေတဗ္ဗံ	၆၁
- ပဉ္စ အနာဂါမီ	၉၀
- ပဉ္စ ဝိပဿနာ	၂၉
- ပဉ္စ ဒုက္ခာနိ	၈၀
- ပဉ္စ ဓမ္မာ ပိဏ္ဏပါတပဋိသံယုတ္တာနိ (ဓုတဂီနိ)	၉
- ပဉ္စ ဓမ္မာ သေနာသနပဋိသံယုတ္တာနိ (ဓုတဂီနိ)	၉
- ပဉ္စ မစ္ဆရိယာနိ	၉၁
- ပဉ္စေဝ ဈာနာနိ ပဉ္စ နိဝရဏာနံ ပဋိပက္ခဝသေန ဟောန္တိ	၂၉
- ပညာယ ပဘေဒါနိ	၉၅
- ပညာယ လက္ခဏရသပစ္စုပ္ပန်ပဒဌာနာနိ	၉၅
- ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒအင်္ဂါနံ ဥပမာ	၇၅
- ပဋိလောမဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟိတာယ ပညာယ ဒုက္ခဿ မူလံ ပရိဇာနာတိ	၈၄
- ပဌမဇ္ဈာနံ ဘိယျော ပါရိပူရိ နေတွာ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ အာဒိနဝံ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ	၃၁
- ပက္ခယလူပမံ	၇၆
- ပဌမဇ္ဈာနံ သမာပန္နဿ သဒ္ဓေ ကဏ္ဍကောတိ ဝုတ္တာ	၃၅
- ပတနူပမော	၇၆
- ပတ္တပိဏ္ဍိကေ အာနိသံသော	၁၂
- ပတ္တပမံ	၇၅

(၁၁၀)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိ

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ လက္ခိတဗ္ဗပဒါနံ အနုက္ခမဏိကာ

ပဒါနုက္ခမော

ပိဋကော်

[၁]

- ပထဝီ ဒွေ	၂၆
- ပရစိတ္တဝိဇာနနအဘိညာလာဘီနံ ပုထုဇ္ဇနာနံ
ဗုဒ္ဓသာဝကာနဉ္စ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနဉ္စ ပရိစ္ဆေဒေါ	၆၂
- ပရမကလျာဏမိတ္တော သတ္တင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော	၂၂
- ပိဏ္ဍပါတိကဿ အာနိသံသော	၁၁
- ပိဏ္ဍပါတိကော/ပိဏ္ဍပါတကဿဘေဒေါ	၁၁
- ပီတိ ဆဗ္ဗိဓာ	---
- ပုနင်္ဂုလ္လပမာ	၇၅
- ပုပ္ဖပတ္တဝတ္ထခန္ဓာဒီသု ယံကိဉ္စိ အဘိမတဝဏ္ဏံ
အာရမ္မဏဝသေန ဂဟေတဗ္ဗံ	၃၆
- ပုပ္ဖုပမာ	၇၅
- ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏတာနိဒါနာ စရိယာ	၂၃
- ပုဗ္ဗေ ကတသန္နိဋ္ဌာနပရိစ္ဆေဒါဝသာနေ ဥဋ္ဌာနံ
ဟောတေဝ	---
- ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏေ နာနာအနုဿရဏာနိ	၆၃

[၁]

- ဗိဇ္ဇုပမာနိ	၇၅
- ဗုဒ္ဓဂုဏာနုဿတိယာ အဇ္ဈာဝုတ္တံ စဿ သရီရမ္ပိ
စေတိယဃရံ ဣဝ ပူဇာရဟံ ဟောတိ	၃၇
- ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကာနံ သောတဓာတု နာနာကရဏံ	၆၁

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ
လက္ခဏာပဒါနံ အနုက္ခမဏိကာ

=====

ပဒါနုက္ခမော

ပိဋကော်

[ဗ]

- ဗုဒ္ဓိစရိတေန မူလဓာတုယော ၄၅
- ဗျာပါဒဝိဟေသအရတိပဋိဃာနုနယာနံ ပဋိပက္ခဝသေန
စတသော ဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ၅၂

[ဘ]

- ဘင်္ဂါနုပဿီ --- ခန္ဓေဟိ စေဝ သင်္ခါရေဟိ ဘာယတိ ၈၇
- ဘူမိ-နာနာဝိဓာ ၉၁
- ဘောဇနမတ္တညုတာယ (ပတ္တပိဏ္ဍိကေ) အာနိသံသော ၁၂

[မ]

- မဂ္ဂေါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဒွါရပိဒဟနသမတ္ထော ၈၁
- မတပုဂ္ဂလအာရမ္မဏေ စေတသာ မေတ္တာ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ ၄၈
- မိစ္ဆာဇီဝေါ ၆
- မိဒ္ဓံ တိဝိဓံ ၂၉
- ရူပဓမ္မော မိဒ္ဓံ ကိရ တထာပိ စေတသိကဥပက္ခိလေသော ၂၉
- မေတ္တံ ဘာဝေန္တေန ယောဂိနာ ဝေရိပုဂ္ဂလေ
မဇ္ဈတ္တေ ဝါ အတိပိယေ ပဌမံ န မေတ္တာယိတဗ္ဗံ ၄၇

(၁၁၂)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိ

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ လက္ခိတဗ္ဗပဒါနံ အနုက္ခမဏိကာ

=====

ပဒါနုက္ခမော

ပိဋကော်

[ယ]

- ယထာ ပုဗ္ဗေ ဘာဝနာ အာရဘိတဗ္ဗာ၊
အပဂုဏိတေ ပဌမေ ဒုတိယံ န အာရဘိတဗ္ဗံ ၃၁

[ရ]

- ရသုပ္ပမာ ၇၅
- ရာဂစရိတေန ကာယဿ ဝိနာသော (ကာယဂတာသတိ) ၄၅
- ရုက္ခမူလိကေ အာနိသံသော ၁၃
- ရုက္ခမူလိကေ ဘေဒေါ ၁၃
- ရုက္ခမူလိကေ သေဝိတဗ္ဗာ သေဝိတတဗ္ဗရုက္ခာ ၁၃
- ရုက္ခူပမာ ၇၅

[ဝ]

- ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝိသေသော ၂၈
- ဝိနဋ္ဌေ သောတပ္ပဿာဒေ ဒိဗ္ဗာပိ သောတဓာတု ဝိနဿတိ ၆၁
- ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမံ သမထံ သော ဘာဝေတိ ၉၀
- ဝီထိဘေဒဝသေန ဩပမ္ပံ ၇၂-၄
- ဝီသတိ အဇ္ဈတ္တိကာ ပထဝီဓာတု ၅၂၊ ၅၄

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ
လက္ခဏာပဒါနံ အနုက္ခမဏိကာ

=====

ပဒါနုက္ခမော	ပိုဒ်နော်
၀	
- ဝိသတိ အာကာရာ	၇၇
- ဝိသတိယာ အာကာရေဟိ ပရိပ္ပမနံ သံသာရစက္ကံ ဟေတုဖလဖလဟေတုဟေတုဖလဝသေန ဘမတိ စက္ကတော	၇၇
- ဝိဟူပမာ	၇၅
- ဝေရီဇနေသုပိ ကမ္မဿကတာ ဒါနသံဝိဘာဂေါ စ သမန္နေတဗ္ဗော	၇၇
[သ]	
- သက္ကာယဒိဋ္ဌိ သဗ္ဗေသမေဝ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနံ မူလံ ဟောတိ	၈၉
- သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ပဟာနေန သဗ္ဗေဝ ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိယော ဇဟတေဝ	၈၉
- သဉ္စာနနဝိဇာနနာတိရေကံ ပဇာနနံ ပညာ နာမ	၆၅
- သတ္တတိသ ဗောဓိပက္ခိယေသု ဓမ္မေသု ဉာဏံ သစ္စာနုလောမိကံ အနုလောမိကဉာဏံ နာမ	၈၈
- သပဒါနစာရိကေ အာနိသံသော	၁၁
- သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိ ပရိမုစ္စိတုကာမော ဟောတိ	၈၈
- သဗ္ဗသော အဋ္ဌာမိကသတံ ဝေဒနာ ဝတ္တန္တိ	၆၉
- သမာဓိကုသလော ယောဂါဝစရော စတုတ္ထဇ္ဈာနဗလေန ပဉ္စ အဘိညာယော နိဗ္ဗတ္တေတိ	၆၀
- သမာဓိ ပဘောဒါ	၁၇

(၁၁၄)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိ

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ
လက္ခိတဗ္ဗပဒါနံ အနုက္ခမဏိကာ

=====

ပဒါနုက္ခမော

ပိဋကော်

[သ]

- သမာဓိပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝိပဿနံ ဝဇေတိ	၉၀
- သမာဓိဿ အန္တရာယကရာ အဋ္ဌ ဓမ္မာ	၁၇
- သမာဓိဿ အာနိသံသာ	၁၇
- သမာဓိဿ သမ္ဘာရာ သတ္တဝိဓာ	၁၈
- သမာဓိဿ ဟေတု အဋ္ဌ	၁၇
- သမာပတ္တိလာဘိနောဝ သမာပဇ္ဇန္တိ	၉၃
- သမုဒယော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဒ္ဓါရပိဒဟနသမတ္ထော	၈၁
- သာခုပမာ	၇၅
- သာလိတဏှုလောပမာ	၇၅
- သီလံ= ဝေရမဏိ၊ စေတနာ၊ သံဝရော၊ အဝီတိက္ကမော= သီလံ	၂
- သီလပရိပူရဏဟေတုနိ	၈
- သီလသဒ္ဓဿ အတ္ထာ	၂
- သီလသမ္မာဒနတ္ထမေဝ ဓုတာနိ သမ္မာဒေတဗ္ဗာနိ	၉
- သီလဿ အန္တရာယိကာ	၃
- သီလဿ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနာနိ	၃
- သီလဿ အာနိသံသော	၂
- သီလဿ ပတိဋ္ဌာ	၈
- သီလဿ လက္ခဏ ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒဋ္ဌာနာနိ	၂
- သီလဿ သမုဋ္ဌာနံ	၃
- သုခံ ပဉ္စဝိဓံ	၂၈

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ
လက္ခဏာပဒါနံ အနုတ္တမဏိကာ

=====

ပဒါနုတ္တမော

ပိဋကော်

[သ]

- သုခိတေပိ ဒုက္ခိတေပိ ပုဂ္ဂလေ ကရုဏာယိတဗ္ဗော	၄၉
- သုဒ္ဓါဝါသိနော တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယိနော ဟောန္တိ	၉၀
- သောသာနိကေ အာနိသံသော	၁၄

[ဟ]

- ဟဒလောဟိဿ နာနာဝဏ္ဏာနိ	၆၂
- ဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ ဉာဏံ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ	၈၄
- ဟေတုပစ္စယေ ပရိဂ္ဂဏှန္တဿ ဥပ္ပဇနကဉာဏံ
ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ	၈၄
- ဟာနဘာဂိယ	၅၊ ၃၀

၀

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိကဏ္ဍ ပြီးပါပြီ

အခန်း (၂)

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ် (ရန်ကုန်)
ဒုတိယနာယကချုပ်(စီမံ) နှင့် မော်ကွန်းထိန်းဆရာတော်

ရန်ကုန်မြို့ ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်
မဟာသိမ်တော်ကြီး ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်
ပဓာန နာယကဆရာတော်

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
ဘဒ္ဒကုမာရထေရ်
စီရင် ရေးသားအပ်သော

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနိဿယ

သာသနာ-၂၅၅၂၊

ကောဇာ-၁၃၇၀၊

ခရစ်-၂၀၀၈၊

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-----	-------------	-----------

အခန်း (၂)

၁။	ရတနတ္ထယပဏာမ	၁၂၅
၂။	ပဋိညာဉ်နှင့် အာသီသ	၁၂၆
၃။	ပဌမ နိဒါန်းပိုင်း	၁၂၇
၄။	ဒုတိယ သီလပိုင်း	၁၂၈
၅။	တတိယပိုင်း စုတဓမ္မ	၁၄၆
၆။	ပံသုက္ကလိကင်္ဂ	၁၄၇
၇။	တေစိဝရိကင်္ဂ	၁၄၉
၈။	ပိဏ္ဍုပါတိကင်္ဂ	၁၅၀
၉။	သပဒါနစာရိကင်္ဂ	၁၅၁
၁၀။	ဧကာသနိကင်္ဂ	၁၅၂
၁၁။	ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂ	၁၅၂
၁၂။	ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂ	၁၅၃
၁၃။	အာရညိကင်္ဂ	၁၅၄
၁၄။	ရုက္ခမူလိကင်္ဂ	၁၅၅
၁၅။	အဗ္ဗောကာသိကင်္ဂ	၁၅၆
၁၆။	သောသာနိကင်္ဂ	၁၅၇
၁၇။	ယထာသန္တတိကင်္ဂ	၁၅၈
၁၈။	နေသဋ္ဌိကင်္ဂ	၁၅၈

(၁၂၀)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ နိဿယ

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၉။	ပကိဏ္ဍကကထာ	၁၅၉
၂၀။	စတုတ္ထော သမာဓိကတ္ထော	၁၆၁
၂၁။	ပဉ္စမကမ္ဘ ကလျာဏမိတ္တပရိယေသနာ	၁၆၉
၂၂။	ဆဋ္ဌပိုင်း၊ စရိယာဝိဘာရ	၁၇၁
၂၃။	သတ္တမပိုင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း ၃၈-မျိုး	၁၇၅
၂၄။	အဋ္ဌမပိုင်း၊ ပဌမဘာဂ ပထဝီကသိဏပဌမဈာန်	၁၇၉
၂၅။	အဋ္ဌမပိုင်း၊ ဒုတိယဘာဂ- ဒုတိယဈာန်	၁၉၁
၂၆။	တတိယဈာန်	၁၉၃
၂၇။	စတုတ္ထဈာန်	၁၉၄
၂၈။	အာကာသာနဉ္စာယတနသမာဓိ	၁၉၆
၂၉။	ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာဓိ	၁၉၇
၃၀။	အာကိဉ္စညာယတနသမာဓိ	၁၉၈
၃၁။	နေဝသညာနာသညာယတနသမာဓိ	၁၉၉
၃၂။	ပကိဏ္ဍကကထာ	၁၉၉
၃၃။	အဋ္ဌမပိုင်း၊ တတိယဘာဂ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယောကသိဏာနိ	၂၀၁
၃၄။	ဒသအသုဘာနိ	၂၀၃
၃၅။	အနုဿတိနိဒ္ဒေသ၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ	၂၀၅

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၃၆။	ဓမ္မာနုဿတိ	၂၀၁
၃၇။	သံဃာနုဿတိ	၂၀၃
၃၈။	သီလာနုဿတိ၊ စာဂါ၊ ဒေဝတာနုဿတိ	၂၀၅
၃၉။	အဋ္ဌမပိုင်း၊ စတုတ္ထဘာဂ၊ အနာပါနုဿတိ	၂၀၆
၄၀။	ကာယဂတာသတိ	၂၀၈
၄၁။	ဥပသမာနုဿတိ	၂၂၄
၄၂။	စတသော အပ္ပမညာယော၊ မေတ္တာ	၂၂၆
၄၃။	ကရုဏာ	၂၃၂
၄၄။	မုဒိတာ	၂၃၄
၄၅။	ဥပေက္ခာ	၂၃၇
၄၆။	ပကိဏ္ဏကကထာ	၂၃၉
၄၇။	စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ	၂၄၁
၄၈။	အာဟာရေပဋိကူလသညာ	၂၅၁
၄၉။	အာရုပ္ပါ-အာကာသာနဉ္စာယတနသမာဓိ	၂၅၆
၅၀။	ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာဓိ	၂၅၉
၅၁။	အာကိဉ္စညာယတနသမာဓိ	၂၆၁
၅၂။	နေဝသညာနာသညာယတနသမာဓိ	၂၆၃

(၁၂၂)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ နိဿယ

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၅၃။	နဝမပိုင်း၊ နဝမကမ္ဘ၊ ပဉ္စအဘိညာယော အဘိညာဉ်ငါးပါး၊ ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်	၂၇၃
၅၄။	ပကိဏ္ဍကကထာ	၂၇၅
၅၅။	ဒိဗ္ဗသောတ	၂၇၅
၅၆။	ပရစိတ္တဝိဇာနနံ	၂၇၇
၅၇။	ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ	၂၈၀
၅၈။	ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ	၂၈၂
၅၉။	ဒသမပိုင်း၊ ဒသမကမ္ဘ၊ ပညာဘာနာ ပညာကိုပွားများပုံ	၂၈၇
၆၀။	ဧကာဒသမပိုင်း၊ ဧကာဒသမကမ္ဘ၊ ပဌမောဘာဂေါ၊ ပဉ္စဥပါယာ	၂၉၂
၆၁။	ခန္ဓာ၊ ရူပက္ခန္ဓာ	၂၉၃
၆၂။	ဝေဒနာ	၂၉၆
၆၃။	သညာ	၂၉၈
၆၄။	သင်္ခါရ	၃၀၀
၆၅။	ဝိညာဏံ	၃၀၁
၆၆။	အာရမ္မဏတော	၃၀၂
၆၇။	အာယတနာနိ	၃၀၃

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၆၈။	ဓာတုယော	၃၁၁
၆၉။	ဟေတုပစ္စယော	၃၁၂
၇၀။	ဧကာဒသမကစ္ဆ၊ ဒုတိယဘာဂကစ္ဆ၊ ဒုက္ခ	၃၂၁
၇၁။	ဒုက္ခသမုဒယော	၃၂၆
၇၂။	ဒုက္ခနိရောဓော	၃၂၇
၇၃။	ဒုက္ခနိရောဓမဂ္ဂေါ	၃၂၇
၇၄။	ဒွါဒသမ၊ ဝိသုဒ္ဓိကစ္ဆ၊ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ	၃၃၃
၇၅။	ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ	၃၃၉
၇၆။	ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ	၃၄၂
၇၇။	တေရသမ၊ နိဗ္ဗာနကစ္ဆ၊ သစ္စဝိဘာဂ	
	ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ	၃၄၄
၇၈။	မုဗ္ဗိတုကမျတာဉာဏ	၃၄၅
၇၉။	အနုလောမဉာဏ	၃၄၆
၈၀။	ဂေါတြဘူဉာဏ	၃၄၇
၈၁။	ပကိဏ္ဏကဓမ္မ	၃၅၂
၈၂။	ဝိပဿနာ	၃၅၃
၈၃။	ဖလသမာပတ္တိကထာ	၃၅၈
၈၄။	နိရောဓသမာပတ္တိကထာ	၃၆၂

(၁၂၄)

မာတိကာ

စဉ်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အခန်း (၃)

- ၁။ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

၃၆၇-၄၅၁

အခန်း (၄)

- ၁။ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းအဆိုများကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၌
ပြန်လည်စိစစ်ချက်များ

၄၅၃-၅၁၇

အခန်း (၅)

- ၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာ

၅၁၉-၆၂၉

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) ထေရ်၏

ရေးသားပြုစုပြီးသော ကျမ်းစာအုပ်မှတ်တမ်း ၆၃၆-၆၄၁

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနိဿယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

=====O=====

ရတနတ္ထယပဏာမ

သုဝိမုတ္တံ ဝိမောစေန္တံ၊ ဝိမုတ္တံ ရတနတ္ထယံ။
ဝိမုတ္တာနံ အာစေရာနံ၊ ဝိမုတ္တံ'ဘိဝန္ဓာမဟံ။

အဟံ= အရှင်ကုမာရဟု နာမသမုတ် အကျွန်ုပ်သည်။ ရတနတ္ထယံ= စိတ္တိကတ မဟဉ္စနှင့် အတုလဒုလ္လဘဒဿန အနာမသတ္တပရိဘောဂ ဂုဏ်အစစ်တို့ကြောင့် မြင့်မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်သာ 'နှစ်သက်မြတ်နိုး အပ်သော ရတနာမြတ်သုံးပါးအပေါင်း ဖြစ်တော်မူသော။ သုဝိမုတ္တံ= ကိလေသာအနှောင်အဖွဲ့ အားလုံးတို့မှ ဝါသနာနှင့်တကွ ရှေးဦးမဆွ လွတ်မြောက်တော်မူပြီးထသော မြတ်စွာဘုရားကိုလည်းကောင်း။ ဝိမောစေန္တံ= ကျင့်ကြံပွားများ ဝေနေများတို့အား ကိလေသာအနှောင်အဖွဲ့တို့မှ လွတ်မြောက်တော်မူစေနိုင်သော မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန် ဓမ္မက္ခန်ဟု ဆယ်တန်ထင်ပေါ် တရားတော်မြတ်ကိုလည်းကောင်း။ ဝိမုတ္တံ= ဘဝအနှောင်အဖွဲ့ အားလုံး တို့မှ လွတ်မြောက်တော်မူပြီးထသော ရှစ်ဖော်အရိယာ မြတ်သံဃာကိုလည်း ကောင်း။ ဝိမုတ္တာနံ= ကာမအနှောင်အဖွဲ့တို့မှ လွတ်မြောက်တော်မူကြ ကုန်သော။ အာစေရာနံ= ဆုံးမပဲ့ပြင် သွန်သင်ညွှန်ကြား ဆရာတော်ဘုရား တို့၏။ ဝိမုတ္တံ= ကာမအနှောင်အဖွဲ့တို့မှ လွတ်မြောက်တော်မူသည့် သီလ သမာဓိ ပညာဂုဏ်တော်ကိုလည်းကောင်း။ အဘိဝန္ဓာမိ= ဘယ၊ လာဘ၊ သမ္မောဟနှင့် ကုလ၊ အာစာ မိစ္ဆာကျင့်ရိုး မမြော်ကိုးပဲ ရှိခိုးဦးချပါ၏။

ပဋိညာဉ်နှင့်အာသီသ

=====

ယာစိတောဟံ ကရိဿာမိ၊
ယထာဗလံ သုနိဿယံ။
ဝိမုတ္တေသီနမတ္တာယ၊
ဝိမုတ္တိသုခဒါယကံ။

အဟံ= အရှင်ကုမာရဟု နာမသမုတ် အကျွန်ုပ်သည်။ ဝိမုတ္တေသီနံ= ဝိမုတ္တိသုခကို မရ အရ ရှာဖွေနေကြကုန်သော သူတော်စင်တို့၏။ အတ္တာယ= ဝိမုတ္တိသုခကို ရရှိခံစားနိုင်ပါစေခြင်းအကျိုးငှာ။ ဝိမုတ္တိသုခဒါယကံ= ဝိမုတ္တိသုခကို ပေးစွမ်းနိုင်သော။ သုနိဿယံ= မဟာအရိဋ္ဌ ဥပတိဿထေရ်မြတ်သည် စီရင်ရေးသားအပ်သော “ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ” နာမတင့်ဆန်း ကျမ်းဂန်၏ နိဿယကို။ ယထာဗလံ= အာစရိယ လဒ္ဓေါပဒေသ အစွမ်းသတ္တိအား လျော်စွာ။ ယာစိတော= သူတော်စင်တို့၏ ကြည်ရှင်လေးမြတ် တောင်းပန်အပ်သည်ဖြစ်၍။ ကရိဿာမိ= ဂန္ထဓုရ ကိစ္စလပ်လျား ချိန်အကြား၌ ကြိုးစားအားထုတ်၍ ရေးသား စီရင်ရပေတော့အံ့။

ပဌမ နိဒါန်းပိုင်း

၁။ ယဿဿိနာ= လောကသုံးခွင် ဘုံအပြင်၌ များမြတ်သော အခြံအရံ ကျော်စောသံရှိတော်မူထသော။ ဂေါတမေန= ဂေါတမခေါ် အနွယ်တော်ဖြင့် ထင်ပေါ်ကျော်ကြား မြတ်စွာဘုရားသည်။ အနုတ္တရံ= အတုမရှိ မြတ်လှစွာသော။ သီလံ စ= အရိယမဂ္ဂ ဖလသီလကိုလည်းကောင်း။ အနုတ္တရော= အတုမရှိ မြင့်မြတ်ဘိသော။ သမာဓိ စ= အရိယမဂ္ဂဖလသမာဓိကိုလည်းကောင်း။ အနုတ္တရာ= မိမိထက် မြင့်မြတ်သော တရားမရှိသော။ ပညာ စ= ဝိပဿနာပညာ၊ မဂ်ပညာကိုလည်းကောင်း။ အနုတ္တရာ= အာသဝေါကင်းလတ် လွန်မြင့်မြတ်သော။ ဝိမုတ္တိံ စ= အရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ (စတ္တာရော= လေးပါးကုန်သော။) ဣမေ ဓမ္မာ= ဤအရိယမဂ္ဂဖလ သီလ သမာဓိ ပညာ ဝိမုတ္တိတရားတို့ကို။ အနုဗုဒ္ဓါ= အစဉ်အားဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

သီလသံဝရော= ကိုယ်နှုတ်နှစ်ပါးတို့ကို ဒုစရိုက်ဒုရာဇီဝတို့မှ စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းခြင်းသည်။ သီလံ နာမ= သီလမည်၏။ အဝိက္ခေပေါ= ကိလေသာကိစ္စ အဝဝကြောင့် စိတ်၏မပျံ့မလွင့်ခြင်းသည်။ သမာဓိ နာမ= သမာဓိမည်၏။ သမ္မောဓိဉာဏံ = ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ သစ္စာလေးဝ သဘာဝကို ထိုးထွင်း၍ သိမြင်တတ်သော မဂ်ဉာဏ်သည်။ ပညာ နာမ = ပညာမည်၏။ ဗန္ဓနာပဂမော= ကိလေသာအနှောင်အဖွဲ့ အားလုံးတို့မှ လွတ်မြောက်ခြင်းသည်။ ဝိမုတ္တိံ နာမ= ဝိမုတ္တိမည်၏။ အနာသဝါ= အာသဝေါတရားမရှိခြင်း အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်သည်။ အနုတ္တရာတိ = အနုတ္တရာမည်၏။

ဒုတိယ သီလပိုင်း

သီလံ= သီလဟူသည်။ ကိံ= အဘယ်နည်း?။ စေတနာ= (ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်တို့မှ စောင့်ရှောက်ကြောင်း) စေတနာသည်။ သီလံ= သီလမည်၏။ သံဝရော= (ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်တို့ကို မလွန်ကျူးမိအောင်) ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းသည်။ သီလံ= သီလမည်၏။ အဝီတိက္ကမော= (ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်တို့ကို) မလွန်ကျူးခြင်းသည်။ သီလံ= သီလမည်၏။ ပဟာနဋ္ဌေန= ဒုစရိုက်တို့ကို ပယ်စွန့်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသတ္တိကြောင့်။ သံဝရော = သံဝရမည်၏။ သဗ္ဗေ= အလုံးစုံသော။ ကုသလာ= ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ= တရားတို့ပေတည်း။

ဣဒံ သီလံ= ဤသီလသည်။ နေက္ခမ္မေန= နေက္ခမ္မဝိတက်ဖြင့်။ ကာမတ္တန္ဓဿ= ကာမတ္တန္ဓနီဝရဏကို။ ပဟာနံ= ပယ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ (ပ) အရဟတ္တမဂ္ဂေန= အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်။ သဗ္ဗကိလေသာနံ= အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို။ ပဟာနံ = ပယ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ သီလံ= သီလမည်၏။ ဝေရမဏိ = ဒုစရိုက်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ စေတနာ= (ဒုစရိုက်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဖြစ်သော) စေတနာသည်လည်းကောင်း။ သံဝရော= (ဒုစရိုက်တို့မှ) စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ အဝီတိက္ကမော= (ဒုစရိုက်တို့ကို) မလွန်ကျူးခြင်းသည်လည်းကောင်း။ သီလံ= သီလမည်၏။

၂။ သီလဿ= သီလ၏။ လက္ခဏံ= သိကြောင်း အမှတ်အသားသည်။ ကိံ= အဘယ်နည်း?။ သံဝရော= ဒုစရိုက် ဒုရာဇိဝတို့မှ စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ ပါတိမောက္ခဓမ္မာ= ပါတိမောက္ခ (ဓမ္မ) တရားတို့သည်လည်းကောင်း။ ပစ္စယဓမ္မာ= ဆွမ်း, သင်္ကန်း, ကျောင်း, ဆေးဟူသော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ဉာဏ်ပညာဖြင့်ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း။ ဣန္ဒြိယဓမ္မာ= ဣန္ဒြေ ၆-ပါး တရားတို့သည်လည်းကောင်း။ လက္ခဏံ= အမှတ်အသားတည်း။

၃-၅။ ရသပစ္စုပ္ပန်ပဒဋ္ဌာနာနိ= (သီလ၏) ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒဋ္ဌာန် တို့သည်။ ကာနိ= အဘယ်သည်တို့နည်း?။

အနဝဇ္ဇသုခံ= အပြစ်မရှိသော ချမ်းသာသည်။ ရသော နာမ= ရသမည်၏။ အနုပါယာသော= ပူပန်မှု၏ မရှိခြင်းသည်။ ပစ္စုပ္ပန်= ပစ္စုပ္ပန်မည်၏။ သုစရိတတ္ထယသမာစာရော= သုစရိတ်တရား သုံးပါးတို့၏ အပေါင်းကို ကျင့်သုံးခြင်းသည်။ ပဒဋ္ဌာနံ= ပဒဋ္ဌာန်မည်၏။ အထ စ= တနည်းကား။ သောမနဿံ= ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်။ ရသော= ရသမည်၏။ အဝိပ္ပဋိသာရော= နှလုံးသာ ရွှင်ခြင်းသည်။ ဝါ= ကြည်သာရွှင်လန်း စိတ်ချမ်းသာခြင်းသည်။ ပစ္စုပ္ပန်= ပစ္စုပ္ပန်မည်၏။ ဣန္ဒြိယေသု= စက္ခု သောတ ယာန ဇိဝှါ ကာယ မနော မချောမပြေ ခြောက်ထွေသော ဣန္ဒြေတို့၌။ ဂုတ္တိ= ကိလေသာ မဖြစ်အောင် စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်။ ပဒဋ္ဌာနံ= ပဒဋ္ဌာန် မည်၏။

၆။ သီလဿ= သီလ၏။ အာနိသံသော= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်သည်။ ကော= အဘယ်နည်း။ အဝိပ္ပဋိသာရော= နှလုံးသာ ရွှင်ခြင်း သည်။ . . . ဧဝံ= ဤသို့။ သီလံ= သည်။ အနန္တာနိသံသံ= များစွာ သော ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ရှိ၏။

၇။ သီလံ= သီလသဒ္ဓါသည်။ ကိမတ္ထံ= အဘယ်အနက်ရှိ သနည်း?။ သီလံ= သည်။ သီတလတ္ထံ= ကိုယ်စိတ်နှစ်ဝ အေးမြခြင်း အနက် ရှိ၏။ သေဠတ္ထံ = ချီးမွမ်းခြင်းအနက်ရှိ၏။ သီလနတ္ထံ = (ကာယကံ ဝစီကံ တို့ကို) စောင့်ရှောက်ခြင်းအနက်ရှိ၏။ သဘာဝတ္ထံ= ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှား ရှိခြင်း အနက်ရှိ၏။ သုခဒုက္ခဘာဝသမ္ပယုတ္တတ္ထံ= ဒုက္ခဝေဒနာ၏ မရှိခြင်း သုခဝေဒနာနှင့်သာ ယှဉ်ခြင်းအနက်ရှိ၏။ သိရတ္ထံ= မြင့်မြတ်ခြင်း အနက်ရှိ၏။ ပတိဋ္ဌာနတ္ထံ= ကုသိုလ်တရားတို့၏ တည်ရာဖြစ်ခြင်းအနက်ရှိ၏။

၈။ အာစာရဿ စ= အကျင့်၏လည်းကောင်း။ သီလဿ စ= သီလ၏လည်းကောင်း။ နာနာကရဏံ= အသီးအသီးကွဲပြားကြောင်း အထူးသည်။ ကိံ= အဘယ်နည်း?။ ဓုတင်္ဂသမာဒါနံ= ဓုတင်္ဂကို ဆောက်တည် ကျင့်သုံးခြင်းသည်။ အာစာရော= အာစာရမည်၏။ သံဝရော= ကိုယ်နှုတ်တို့ကို စောင့်စည်းခြင်းသည်။ သီလံ= သီလမည်၏။

၉။ သီလံ= သီလသည်။ ကတိဝိဓံ= အဘယ်မျှအပြားရှိသနည်း?။ သီလံ= သည်။ ကုသလံ= ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ သီလံ= သီလလည်းကောင်း။ အကုသလံ= အကုသိုလ်ဖြစ်သော။ သီလံ= သီလလည်းကောင်း။ အဗျာကတံ= အဗျာကတဖြစ်သော။ သီလံ= သီလလည်းကောင်း။ ဣတိ = ဤသို့။ တိဝိဓံ= သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ကာယိကံ= ကိုယ်၌ဖြစ်သော သီလလည်းကောင်း။ ဝါစသိကံ= နှုတ်၌ဖြစ်သော သီလလည်းကောင်း။ မာနသိကံ = စိတ်၌ဖြစ်သော သီလလည်းကောင်း။ ဣတိပိ= ဤသို့လည်း။ တိဝိဓံ= သုံးပါးအပြားရှိ၏။

၁၀။ သီလံ= သီလသည်။ ကိံ သမုဋ္ဌာနံ= အဘယ်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိသနည်း?။ ကုသလံ= ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ သီလံ= သီလသည်။ ကုသလစိတ္တသမုဋ္ဌာနံ = ကုသိုလ်စိတ်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိ၏။ အကုသလံ= ဖြစ်သော။ သီလံ = သည်။ အကုသလစိတ္တသမုဋ္ဌာနံ = အကုသိုလ်စိတ်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိ၏။ အဗျာကတံ= သော။ သီလံ= သည်။ အဗျာကတ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ = အဗျာကတစိတ်လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိ၏။ ကာယိကံ = ကာယိက သီလသည်။ ကာယဒွါရေ= ကာယဒွါရ၌။ ပဝတ္ထံ= ဖြစ်၏။ ဝါစသိကံ= ဝါစသိကသီလသည်။ မိစ္ဆာဝါစာဝေရမဏီ= မိစ္ဆာဝါစာ (၄-မျိုး)မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းလျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိ၏။ မာနသိကံ သီလံ= မာနသိက သီလသည်။ အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပဋိလောမံ= အဘိဇ္ဈာ ဗျာပါဒ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့၏ ဆန့်ကျင်ခြင်းဟူသော။ သံဝရော = စိတ်ကို စောင့်ထိန်းခြင်းလျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိ၏။

၁၁။ သီလဿ= ဧါ။ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနာနိ= အစ အလယ် အဆုံးတို့သည်။ ကာနိ= အဘယ်တို့နည်း?။ သမာဒါနံ= (သိက္ခာပုဒ်ကို) ကောက်တည်ခြင်းသည်။ အာဒိ= အစတည်း။ အဝီတိက္ကမော= သိက္ခာပုဒ် တို့ကို မလွန်ကျူးခြင်းသည်။ မဇ္ဈံ= အလယ်တည်း။ အဘိရတိ= ကုသိုလ် တရားတို့၌ အလွန်မွေ့လျော်ခြင်းသည်။ ပရိယောသာနံ= အဆုံးပေတည်း။

၁၂။ ကတိဓမ္မာ= အဘယ်တရားတို့သည်။ သီလဿ= ဧါ။ အန္တရာယိကာ= အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်သနည်း?။

၁၃။ သီလဿ= ဧါ။ ဟေတု= အကြောင်းသည်။ ကတိ= အဘယ် နည်း?။ စတုတ္ထိသ= သုံးဆယ့်လေးပါးကုန်သော။ ဓမ္မာ= တရားတို့သည်။ မဂ္ဂဿ= မဂ်ဧါ။ အန္တရာယာ= အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်၏။ ကောဓော= အမျက်ထွက်(စိတ်ဆိုး)တတ်သော ဒေါသလည်းကောင်း။ ပဠာသော= အဖျင်းမှု အင်တူ အားတူပြုခြင်းလည်းကောင်း။ ဝါ= ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင် ပြုခြင်းလည်းကောင်း။ မက္ခော= သူတပါးတို့၏ကျေးဇူးကို ချေဖျက်ခြင်းလည်း ကောင်း။ သန္တာပေါ= လွန်မင်းထံပြင်း ပူပန်ခြင်းလည်းကောင်း။ မစ္ဆရိယံ= မိမိစည်းစိမ်ကို ဝန်တိုတတ်(လျှို့ဝှက်တတ်)သော တရားလည်းကောင်း။ ဣဿာ= သူတပါးစည်းစိမ်ကို (မနာလို) ငြူစုတတ်သော တရားလည်း ကောင်း။ သာဠေယျံ= မမှန်မကန် ပြောဆိုတတ်သော စဉ်းလဲကောက်ကျစ် တတ်သော တရားလည်းကောင်း။ ဝါ= ဂုဏ်မရှိပဲလျက် ဂုဏ်ရှိသယောင် ဟန်ဆောင်တတ်သော တရားလည်းကောင်း။ မာယာ= မိမိအပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်း တတ်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် လှည့်ပတ်တတ်သော တရားလည်းကောင်း။ ဥပနာဟော= ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းလည်းကောင်း။ မာနော= ထောင်လွှားတတ်သော တရားလည်းကောင်း။ အတိမာနော= အလွန်ထောင်လွှားတတ်သောတရား လည်းကောင်း။ မဒေါ= အမျိုးဇာတ်စသည်တို့၌ ယစ်မှုတတ်သောတရား လည်းကောင်း။ ပမာဒေါ= ကာမဂုဏ်၌စိတ်ကိုလွှတ်လျက် ကုသိုလ်ဘက်၌ မေ့လျော့တတ်သော တရားလည်းကောင်း။ ကောသဇ္ဇံ= ပျင်းရိတတ်သော

တရားလည်းကောင်း။ လောဘော= လိုချင်တပ်မက်တတ်သော တရားလည်းကောင်း။ အရတိ= ကုသိုလ် (သမထ, ဝိပဿနာ) တရားတို့၌ မမွေ့လျော် မပျော်ပိုက်ခြင်းလည်းကောင်း။ အနန္တယဉာဏံ = လျော်စွာမသိ တတ်သော တရားလည်းကောင်း။ ဝါ= လိုက်လျောညီထွေ မသိတတ်သော တရားလည်းကောင်း။ မိစ္ဆာသတိ= မှားယွင်းစွာ အောက်မေ့မှုလည်းကောင်း။ ပါပိကာ= ယုတ်မာသော။ ပါဗာ= စကားလည်းကောင်း။ ပါပကာ= ယုတ်မာ ကုန်သော။ မိတ္တာ= မိတ်ဆွေတို့လည်းကောင်း။ ပါပကံ= ယုတ်မာသော။ ဉာဏံ= သိတတ်သောတရားလည်းကောင်း။ ပါပိကာ= ယုတ်မာသော။ ဒိဋ္ဌိ= မိစ္ဆာအယူလည်းကောင်း။ အက္ခန္တိ= သည်းမခံနိုင်ခြင်းလည်းကောင်း။ အဿဒ္ဓါ= ရတနာသုံးတန် ကံ ကံ၏အကျိုးတို့၌ မယုံကြည်ခြင်းလည်းကောင်း။ အဟိရိကံ= မကောင်းမှုတို့မှ မရှက်ခြင်းလည်းကောင်း။ အနောတ္တပ္ပံ= မကောင်းမှုတို့၌ မကြောက်လန့်ခြင်းလည်းကောင်း။ ကာယိကဝါစသိကဗျာပါရေသု= ကိုယ်၌ဖြစ်သော အားထုတ်မှု, နှုတ်၌ဖြစ်သော အားထုတ်မှုတို့၌။ အဿာဒေါ= သာယာခြင်းလည်းကောင်း။ ဣတ္ထိဇနေသု= မိန်းမတို့၌။ သံဝါသော= ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံခြင်းလည်းကောင်း။ သတ္ထု= ဘုရားရှင်၏။ သိက္ခာယ= သုံးပါးသောသိက္ခာ၌။ အဂါရဝေါ= မရိုသေ မလေးစားခြင်းလည်းကောင်း။ ဣန္ဒြိယေသု= ၆-ပါးသောဣန္ဒြိယတို့၌။ အသံဝရော= မစောင့်စည်းခြင်းလည်းကောင်း။ ဘောဇနေ= ဘောဇဉ်၌။ အမတ္တညုတာ= ရှာဖွေခြင်း ခံယူခြင်း သုံးဆောင်ခြင်း စွန့်ခြင်းတို့၌ အတိုင်းအရှည်ကို မသိခြင်းလည်းကောင်း။ ပဌမာယ ရတ္တိယာ= ပဌမယာမ်ညဉ့်၌လည်းကောင်း။ ပစ္စိမာယ စ ရတ္တိယာ= ပစ္စိမယာမ်ညဉ့်၌လည်းကောင်း။ အဇာဂရိယာနုယောဂေါ= နိုးကြားမှုလုံ့လကို အားမထုတ်ခြင်းလည်းကောင်း။ ဈာနသဇ္ဈာယာနံ= စူးစိုက်စွာရှုမှု သရဇ္ဈာယ်မှုတို့၏။ အဘာဝေါ= မရှိခြင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ စတုတ္ထိသ= ၃၄-ပါးကုန်သော။ ဣမေ ဓမ္မာ= ဤတရားတို့သည်။ မဂ္ဂဿ= မဂ်၏။ အန္တရာယာ= အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်၏။ သီလဿ= သီလကို။ အပဟာရကာ= ပယ်ရှားတတ်ကုန်၏။ ဣတိ= ဤကားအဖြေတည်း။

၁၄။ သီလံ= သည်။ ကတိဝိဓံ= အဘယ်မျှအပြားရှိသနည်း?။ သီလံ= သည်။ ဒုဝိဓံ= နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ တိဝိဓံ = သုံးပါးအပြားရှိ၏။ စလုပ္ပိဓံ= လေးပါးအပြားရှိ၏။ ကထံ= အဘယ်သို့။ ဒုဝိဓံ= နှစ်ပါးအပြားရှိသနည်း?။ ဓာရိတ္တဝါရိတ္တဝသေန= စာရိတ္တသီလ ဝါရိတ္တသီလတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒုဝိဓံ = နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ဟာနိဘာဂိယပတ္တိဘာဂိယ ဝသေန = ဟာနိဘာဂိယသီလ ပတ္တိဘာဂိယသီလတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒုဝိဓံ= ရှိ၏။ လောကီယလောကုတ္တရဝသေန စ= လောကီယသီလ လောကုတ္တရသီလတို့၏ အပြားအားဖြင့်လည်း။ ဒုဝိဓံ= ရှိ၏။ သပ္ပမာဏအပ္ပမာဏ ဝသေန စ= သပ္ပမာဏသီလ အပ္ပမာဏသီလတို့၏ အပြားအားဖြင့်လည်း။ ဒုဝိဓံ = ရှိ၏။ သပရိယန္တအပရိယန္တဝသေန စ= သပရိယန္တသီလ အပရိယန္တသီလတို့၏ အပြားအားဖြင့်လည်း။ ဒုဝိဓံ= ရှိ၏။ နိဿိတအနိဿိတဝသေန စ= နိဿိတသီလ အနိဿိတသီလတို့၏ အပြားအားဖြင့်လည်း။ ဒုဝိဓံ = ရှိသည်။ ဟောတိ = ဖြစ်၏။

ကလံ= အဘယ်သို့။ တိဝိဓံ= သုံးပါးအပြားရှိသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။ ဟိနမဇ္ဈိမပဏီတဝသေန = ဟိနသီလ မဇ္ဈိမသီလ ပဏီတသီလတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တိဝိဓံ = သည်။ ဟောတိ = ဖြစ်၏။ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တအာဇီဝေါ= သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝသည်။ အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ = အာဒိဗြဟ္မ စရိယကသီလမည်၏။ သေသံ= ကြွင်းကျန်သော။ စိတ္တသမ္ပယုတ္တံ = (မလွန်ကျူးလို့သော) စိတ်နှင့်ယှဉ်သော။ ခုဒ္ဒါနုဒ္ဒသိက္ခာ = ခုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ် အနုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ်အပေါင်းသည်။ အာဒိသိက္ခာဗြဟ္မစရိယံ = အာဒိသိက္ခာ ဗြဟ္မစရိယသီလမည်၏။ စိတ္တဝိပ္ပယုတ္တံ = (လွန်ကျူးလို့သော) စိတ်နှင့်မယှဉ်သော။ သေသံ= ကြွင်းကျန်သော။ ခုဒ္ဒကံ= ခုဒ္ဒကဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်အပေါင်းသည်။ သာဝကာနံ= သာဝကတို့၏။ အဝီတိက္ကမသီလံ= အဝီတိက္ကမသီလမည်၏။ ဣတိ= ဤသို့။ တိဝိဓံ= သုံးပါးအပြားရှိသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓါနုဉ္စ = ဘုရားရှင်တို့၏လည်းကောင်း။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနုဉ္စ = ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏လည်းကောင်း။ ဝိသုဒ္ဓိသီလဉ္စ= ဝိသုဒ္ဓိသီလ

လည်းကောင်း။ ကာလပရိယန္တံ = စောင့်ထိန်းဖို့ရန် သတ်မှတ်အပ်သော ကာလအပိုင်းအခြားရှိသော။ သီလံ = သီလသည်လည်းကောင်း။ အာပါဏ ကောဋိကံ = အသက်ထက်ဆုံး စောင့်ရှောက်အပ်သော။ သီလံ = သီလသည် လည်းကောင်း။ ဣတိ = သို့။ တိဝိဓံ = သည်။ ဟောတိ = ဖြစ်၏။

ကထံ = သို့။ တိဝိဓံ = သည်။ ဟောတိ = နည်း?။ ပါပနိမ္မူလနေန = မကောင်းမှုတို့ကို အမြစ်ပါမကျန်အောင် နုတ်ပယ်ပြီးခြင်းကြောင့်။ အဝိ-
တိက္ကမော = မလွန်ကျူးသော မဂ္ဂသီလလည်းကောင်း။ သမာဒါနေန = သီလကို ဆောက်တည်ထားခြင်းကြောင့်။ အဝိတိက္ကမော = မလွန်ကျူးသော ဝိရတီ သီလလည်းကောင်း။ သမုစ္ဆေဒေန = မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်ပြီးခြင်းကြောင့်။
အဝိတိက္ကမော = မလွန်ကျူးသော ဖလသီလလည်းကောင်း။ ဣတိ = သို့။ တိဝိဓံ = ရှိ၏။ ပရာမဋ္ဌအပရာမဋ္ဌပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝသေန = ပရာမဋ္ဌသီလ အပရာ မဋ္ဌသီလ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိသီလတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တိဝိဓံ = ရှိ၏။ လောက-
နိဿိတံ = လောကနိဿိတသီလလည်းကောင်း။ အတ္တနိဿိတံ = အတ္တ နိဿိတသီလလည်းကောင်း။ ဓမ္မနိဿိတံ = ဓမ္မနိဿိတသီလလည်းကောင်း။
ဣတိ စ = ဤသို့လည်း။ တိဝိဓံ = ရှိ၏။ ဝိသမသမအပ္ပဏိဟိတဝသေန စ = ဝိသမသီလ သမသီလ အပ္ပဏိဟိတသီလတို့၏ အပြားအားဖြင့်လည်း။
တိဝိဓံ = ရှိ၏။ ဝိသုဒ္ဓအဝိသုဒ္ဓဝေမတိကဝသေန စ = ဝိသုဒ္ဓသီလ အဝိသုဒ္ဓသီလ ဝေမတိကသီလတို့၏အပြားအားဖြင့်လည်း။ တိဝိဓံ = ရှိ၏။ သေခအသေခနေဝ သေခါသေခန္တိ စ = သေခသီလ အသေခသီလ နေဝသေခါသေခသီလတို့၏ အပြားအားဖြင့်လည်း။ တိဝိဓံ = ရှိ၏။ ဘယသီလံ ဒုက္ခသီလံ မောဟသီလန္တိ စ = ဘယသီလ ဒုက္ခသီလ မောဟသီလတို့၏ အပြားအားဖြင့်လည်း။
တိဝိဓံ = ရှိ၏။ ဟိနု မဇ္ဈိမ ပဏီတန္တိ စ = ဟိနုသီလ မဇ္ဈိမသီလ ပဏီတ- သီလတို့၏ အပြားအားဖြင့်လည်း။ သီလံ = သီလသည်။ တိဝိဓံ = သုံးပါး အပြားရှိသည်။ ဟောတိ = ၏။

ကထံ= သို့။ သီလံ= သည်။ စတုပ္ပိဓံ= လေးပါးအပြားရှိသည်။
 ဟောတိ= နည်း?။ ဟာနဘာဂိယံ= ဟာနဘာဂိယသီလသည်။ မဂ္ဂဿ=
 မဂ်၏။ ဝါ= မဂ်ကို။ အန္တရာယေ= အန္တရာယ်ကိုပြုတတ်ကုန်သောတရား
 တို့ကို။ န ဝိနောဒေတိ= မပယ်ဖျောက် မဖျက်ဆီး။ ဥဋ္ဌာနဝန္တေဟိ= ထကြွ
 လုံ့လ ဝီရိယရှိကုန်သော။ ဇနေဟိ= (ဒုဿီလမူကို) အားထုတ်ကုန်သော
 သူတို့သည်။ အပက္ကမတိ= လွန်ကျူးသမှု အားထုတ်၏။ သဒ္ဓိစ္စ= စေတနာ
 နှင့်တကွ အားထုတ်ခြင်းကြောင့်။ အာပတ္တိံ= အာပတ်သို့။ အာပဇ္ဇတိ=
 သင့်ရောက်၏။ အာပတ္တိံ= သို့။ အာပန္နော= သင့်ရောက်ပြီးသည်ရှိသော်။
 ပဋိဂ္ဂဟတိ= လျှို့ဝှက်၏။ ပဋိစ္ဆာဒေတိ= ဖုံးလွှမ်း၏။ ဌိတိဘာဂိယံ= ဌိတိ
 ဘာဂိယသီလသည်။ သမ္မာဒိတေ= ပြည့်စုံစေအပ်ပြီးသော။ သီလေ= ဌှံ။
 အပ္ပမတ္တော= မမေ့မလျော့သည်။ ဟောတိ= ၏။ ဥပသမဒဿနံ ပန=
 နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်ခြင်းကိုကား။ န ဥပ္ပါဒေတိ= မဖြစ်စေ။ ဝိသေသဘာဂိယံ=
 ဝိသေသဘာဂိယသီလသည်။ ပရိပ္ပရိတသီလသမာဓိသု= ဖြည့်ကျင့်ဆည်း
 ပူးအပ်ပြီးကုန်သော သီလသမာဓိတို့၌။ အပ္ပမတ္တော= မမေ့မလျော့သည်။
 ဟောတိ= ၏။ ဥပသမဒဿနံ ပန= နိဗ္ဗာန်ကိုသိမြင်မှုကိုကား။ န ဥပ္ပါဒေတိ=
 မဖြစ်စေ။ နိဗ္ဗေဒဘာဂိယံ= နိဗ္ဗေဒဘာဂိယသီလသည်။ ပရိပ္ပရိတသီလ သမာဓိ-
 သု= တို့၌။ အပ္ပမတ္တော= သည်။ ဟောတိ= ၏။ ဥပသမဒဿ နေန စ=
 နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်ခြင်းကြောင့်လည်း။ နိဗ္ဗေဒဘာဂိယော= ကိလေသာ အစိုင်
 အခဲတို့ကို ဖောက်ခွဲနိုင်ခြင်းအဖို့ရှိသည်။ ဟောတိ= ၏။ ဣတိ= သို့။ စတုပ္ပိဓံ=
 သည်။ ဟောတိ= ၏။

ဘိက္ခုသီလံ= ဘိက္ခုသီလလည်းကောင်း။ ဘိက္ခုနီသီလံ= ဘိက္ခုနီ
 သီလလည်းကောင်း။ အနုပသမ္ပန္နသီလံ = အနုပသမ္ပန္နသီလလည်းကောင်း။
 ဩဒါတဝသနသီလံ= အဝတ်ဖြူဝတ်သော လူဝတ်ကြောင်တို့၏ သီလလည်း
 ကောင်း။ ဣတိ စ= ဤသို့လည်း။ စတုပ္ပိဓံ= သည်။ ဟောတိ= ၏။
 ပကတိသီလံ= ဥတ္တရကုရုကျွန်းသား လူအများ၏ ပကတိသီလလည်းကောင်း။
 အာစာရသီလံ= လူမျိုးတို့၏၊ အရပ်ဒေသတို့၏၊ ပါသဏ္ဌာအယူရှိသူတို့၏

=====

၁။ စာကိုယ် (သီ)၌ ပတ္တိသီလံဟု ရှိသည်။

အသီးအသီးသော ကျင့်ဝတ်၊ စည်းကမ်း အကျင့်ဟူသော အာစာရသီလ လည်းကောင်း။ **ဓမ္မတာသီလံ**= ဘုရားလောင်းမယ်တော်တို့၏ ဓမ္မတာသီလ လည်းကောင်း။ **ပုဗ္ဗဟေတုသီလံ**= ဘုရားအလောင်းတော်တို့၏ ပုဗ္ဗဟေတု သီလလည်းကောင်း။ **ဣတိ စ**= ဤသို့လည်း။ **စတုပ္ပိဓံ**= သည်။ **ဟောတိ**= ၏။ **ကုသလသီလံ**= ကုသလသီလဟူသော။ **သီလသီလံ**= သီလသီလ လည်းကောင်း။ **အကုသလသီလံ**= အကုသလသီလဟူသော။ **သမုဒယ-**
သီလံ= သမုဒယသီလလည်းကောင်း။ **ကုသလသီလံ**= ကုသလသီလသည်။ **ကုသလစိတ္တသမုဋ္ဌာနံ**= ကုသိုလ်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်၏။ **အကုသလသီလံ**=
 အကုသလသီလသည်။ **အကုသလစိတ္တသမုဋ္ဌာနံ**= အကုသိုလ်စိတ်ကြောင့်
 ဖြစ်၏။ **ကုသလသီလာနုပ္ပတ္တိယာ**= ကုသိုလ်သီလ၏ အဖန်ဖန်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။
အကုသလ သီလဿ= အကုသလသီလ ၏။ **ဝူပသမော**= ငြိမ်းပျောက်ခြင်း
 ဟူသော။ **အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ**= အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်။
ကုသလသီလဿ= ၏။ **ဝူပသမော**= ငြိမ်းပျောက်ခြင်းဟူသော။ **နိရောဓသီလံ**=
 နိရောဓသီလလည်းကောင်း။ **နိရောဓမဂ္ဂ ပဋိပဒါသီလံ**= နိရောဓမဂ္ဂပဋိပဒါ
 သီလလည်းကောင်း။ **ဣတိ**= သို့။ **စတုပ္ပိဓံ**= သည်။ **ဟောတိ**= ၏။
စတ္တာရော= လေးပါးကုန်သော။ **သမ္မပ္ပဓာနာ** = သမ္မပ္ပဓာန်တို့သည်။
စတ္တာရော= လေးပါးသောသီလတို့သည်။ **ဟောန္တိ**= ဖြစ်ကုန်၏။ **ဣဓ ဘိက္ခု**
 (ပ) သိက္ခာပဒေသုတိ= ဣဓ ဘိက္ခု (ပ) သိက္ခာ ပဒေသုဟူသော သီလသည်။
ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ= ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလမည်၏။ **ဣဓ**= ဘုရား
 မြတ်စွာ ဤသာသနာတော်၌။ **ဘိက္ခု** = သာသနာ့ဝန် အားသွန်ကြိုးပမ်း
 ထမ်းရွက်ကာပျော် ရဟန်းတော်သည်။ **ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော**=
 ပါတိမောက္ခသံဝရသီလကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည်။ **ဟုတွာ**= ဖြစ်၍။
အာစာရဂေါဓရသမ္ပန္နော = အကျင့် ကျက်စားရာကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံနှင့် ပြည့်စုံ
 သည်။ **ဟုတွာ**= ၍။ **အဏုမတ္တေသု**= အဏုမြူသဖွယ် သေးငယ်ကုန်သော။
ဝဇ္ဇေသု= အပြစ်တို့၌။ **ဝါ**= တို့ကြောင့်။ **ဘယဒဿာဝီ**= ဘေးအားဖြင့်
 ရှုလေ့ရှိသည်။ **ဟုတွာ**= ၍။ **သိက္ခာပဒေသု**= သိက္ခာပုဒ်တို့၌။ **ဝါ**= တို့တွင်။

(တံ တံ သိက္ခာပဒံ= ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်ကို။) သမာဒါယ= ဆောက်တည်၍။ သိက္ခတိ= ကျင့်၏။ ဣဓာတိ= ဣဓဟူသည်ကား။ သတ္ထုသာသနေး= မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမတော်ဖြစ်သော။ ဣမသ္မိံ ဓမ္မေ= ဤသာသနာ့ ဓမ္မ၌။ ဘိက္ခုတိ = ဘိက္ခုဟူသည်ကား။ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကော= ကလျာဏ ပုထုဇဉ်ဖြစ်သော။ ဘိက္ခု= သည်။ အပိ စ= တနည်းကား။ သေခေါ= သေခဖြစ်သော။ ဘိက္ခု= သည်။ အာနေဉ္စဓမ္မော= မတုန်မလှုပ်သော အရဟတ္တဖလဓမ္မရှိသော။ အသေခေါ= အသေခဖြစ်သော။ ဘိက္ခု= သည်။ သီလံ= သီလသည်။ ပတိဋ္ဌာ= ကုသိုလ်တရားတို့၏ တည်ရာသည်။ အာဒိ= အစလက်ဦးသည်။ စရဏံ= ကျင့်ခြင်းသည်။ သညမော= ကိုယ်နှုတ် တို့ကို စောင့်သုံးခြင်းသည်။ သံဝရော= ကိုယ်နှုတ်တို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း သည်။ မောက္ခော= လွတ်မြောက်ခြင်းသည်။ အနိဗန္ဓော= နှောင်ဖွဲ့ခြင်း မရှိသည်။ ပမုခံ= အဦးအစသည်။ ပါတိမောက္ခန္တိ= ပါတိမောက္ခမည်။ သံဝရောတိ= သံဝရောဟူသည်ကား။ ကာယိက ဝါစသိကကမ္မဿ= (မကောင်းသော) ကိုယ်မှု နှုတ်မှုကို။ အဝီတိက္ကမော= မလွန်ကျူးခြင်းတည်း။ သံဝုတောတိ= သံဝုတောဟူသည်ကား။ ပါတိမောက္ခသံဝရေန = ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလကို စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့်။ ဥပေတော= ပြည့်စုံသည်။ ဝိဟရတိတိ= ဝိဟရတိဟူသည်ကား။ စတုသံဝရေန= လေးပါးသောသီလကို စောင့်ရှောက် ခြင်းဖြင့်။ သံဝုတော= စောင့်ရှောက်လျက်။ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော= အကျင့် ကျက်စားရာကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံနှင့် ပြည့်စုံသည်။ အဏုမတ္တေသု= အဏုမြူသဖွယ် သေးငယ်ကုန်သော။ ဝဇ္ဇေသု= အပြစ်တို့၌။ ဝါ= တို့ကြောင့်။ ဘယဒဿာဝီ= ဘေးအားဖြင့် ရှုမြင်လေ့ရှိသည်။ ဟုတွာ= ဖြစ်၍။ သိက္ခာပဒေသု= သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်။ (တံ တံ သိက္ခာပဒံ = ကို) သမာဒါယ = ဆောက်တည်၍။ သိက္ခတိ = ကျင့်၏။

ကာနိ= အဘယ်တို့ကို။ သိက္ခာပဒါနိ= သိက္ခာပုဒ်တို့ဟူ၍။ ဝုစ္ဆန္တိ= ဆိုအပ်ကုန်သနည်း?။ သတ္တပ္ပဘေဒေါ= ခုနစ်ပါးအပြားရှိသော။ သံဝရော=

ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်တို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းကို။ သိက္ခာပဒါနိ= တို့ဟူ၍။ ဝုစ္ဆန္တိ= ဆိုအပ်ကုန်၏။

မိစ္ဆာဇီဝေန= မိစ္ဆာဇီဝဖြင့်။ ဝါ= အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဖြစ်သော ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်ဖြင့်။ ဝါ= ကုလဒုသနအမှု အနေသနအမှုဖြင့်။ အဝီတိက္ကမော= သိက္ခာပုဒ်တို့ကို မလွန်ကျူးခြင်းသည်။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလံ= အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလမည်၏။

မိစ္ဆာဇီဝေါ= မိစ္ဆာဇီဝဟူသည်။ ကတမော= အဘယ်နည်း?။ ပစ္စယ- ပဋိသေဝနဝသေန= အံ့ဩဖွယ်ဖြစ်စေရန် ပစ္စည်းတို့ကို သုံးဆောင်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣရိယာပထဝသေန= အံ့ဩဖွယ်ဖြစ်လောက်အောင် ဣရိယာပုထ်ကို ပြုပြင်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ သာမန္တဇပ္ပနဝသေန= ပစ္စည်းလျှူဒါန်းချင်လောက်အောင် ပစ္စည်း၏အနီးအပါး နှင့်စပ်၍ ပြောဆိုခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ကုဟနာ= ပစ္စည်း ပေါရယ် ရစိမ့်ရွယ်၍ အံ့ဖွယ်သရဲ ခြီးဝဲခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းသည်။ လပနာ= လာဘသက္ကာ ရစိမ့်ငှာလျှင် ဒါယကာ မိမိကို အမြှောက်ပို၍ ပြောဆိုခြင်းသည်။ နေမိတ္တိကတာ= လာဘသက္ကာရ၏ အကြောင်းအရိပ်နိမိတ်ကို ပြုလုပ်ခြင်း ပြောဆိုခြင်းသည်။ ဝါ= ပစ္စည်းအရိပ် ကြောင်းနိမိတ်ကို ချိတ်ကာ စောင်းကာ အကြောင်းရှာ၍ ပြောဆိုခြင်းသည်။ နိပ္ပေသိကတာ= လာဘ သက္ကာ ရစိမ့်ငှာလျှင် ဆဲကာ အော်ကာ သရော်ကာဖြင့် လျော်ရာနှိုးနှော အတင်းပြောလျက် ဂုံးချော ကြိတ်ချေခြင်းသည်။ လာဘေန= မိမိရအပ် ပစ္စည်းလာဘ်ဖြင့်။ လာဘံ= တပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လာဘ်ကို။ နိဇီဂီသနတာ= ရှာဖွေမြှားယူခြင်းသည်။ တနည်း= လာဘေန လာဘံ နိဇီဂီသနတာ= သားကောင်ငှက်များ တိမ်ညင်မြှားသို့ ကိုယ်အားရအပ် ပစ္စည်းလာဘ်ဖြင့် သူ့လာဘ်များစွာ ရစိမ့်ငှာလျှင် ရှာဖွေမြှားယူခြင်းသည်။ မိစ္ဆာဇီဝေါ= မိစ္ဆာဇီဝမည်၏။

အပိ စ= တစ်နည်းကား။ မိစ္ဆာဇီဝေါတိ= မိစ္ဆာဇီဝဟူသည်ကား။
 ငေဠုဒါနံ ဝါ= ဝါးပေးခြင်းသည်လည်းကောင်း။ ပတ္တဒါနံ ဝါ= ဟင်းရွက်
 ပေးခြင်းသည်လည်းကောင်း။ ပုပ္ဖဖလသိနာနဒန္တကဋ္ဌဒါနံ ဝါ= ပန်းပေးခြင်း
 သစ်သီးပေးခြင်း ရေချိုးဆပ်ပြာပေးခြင်း ဒန်ပူပေးခြင်းသည်လည်းကောင်း။
 အင်္ဂီ= အင်္ဂကျမ်းကို ဟောပြောခြင်းသည်လည်းကောင်း။ နိမိတ္တံ= နိမိတ်
 ကျမ်းကို ဟောပြောခြင်းသည်လည်းကောင်း။ ဥပ္ပါတံ= ဥပ္ပါတကျမ်းကို
 ဟောပြောခြင်းသည်လည်းကောင်း။ ဧဝမာဒိကော= ဤသို့ အစရှိသော။
 နာနာဝိဓော= အထူးထူးသောအပြားရှိသော။ မိစ္ဆာဇီဝေါ= မိစ္ဆာဇီဝပေတည်း။
 မိစ္ဆာ ဇီဝေန= မှားယွင်းဖောက်ပြန် မမှန်ကန်သော အသက်မွေးခြင်းမှ။
 ပဋိဝိရတိ= ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်။ ပါရိသုဒ္ဓိသီလံ= အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ သီလ
 မည်၏။

စတုပစ္စယသန္နိသမိတသီလံ= ဆွမ်း သင်္ကန်း ကျောင်း ဆေး ပစ္စည်း
 လေးပါးကို အမှီပြု၍ဖြစ်သော သီလဟူသည်။ အဋ္ဌဟိ= ရှစ်ပါးကုန်သော။
 အာကာရေဟိ= အကြောင်းတို့ဖြင့်။ ပဋိသင်္ခါ= ဉာဏ်ပညာဖြင့် စူးစမ်း
 ဆင်ခြင်၍။ ယောနိသော= အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော ကုသိုလ်တရား
 တို့၏ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းအားဖြင့်။ ပိဏ္ဏပါတံ= အိမ်တိုင်းခံစိတ် ဆွမ်း
 အစိတ်၏ သပိတ်၌သာ ကျရောက်လာသော အာဟာရအပေါင်းကို။
 သေဝတိ= မှီဝဲ၏။ ဒဝါယ= ရွာသူရွာသား သူငယ်များသို့ ကစားပျော်မြူး
 ခြင်းငှာ။ နေဝ ပဋိသေဝါမိ= စားသောက်သုံးစွဲ မှီဝဲသည်မဟုတ်ပါ။ မဒါယ=
 လက်ဝှေ့လက်ပမ်း လူသရမ်းသို့ စိတ်မှန်းအားမာန် ယောက်ျားမာန်တို့
 မြဲမြံကျိုင်းထွား တိုးပွားလာခြင်းငှာ။ န ပဋိသေဝါမိ= စားသောက် သုံးစွဲ
 မှီဝဲသည် မဟုတ်ပါ။ မဏ္ဍနာယ= နန်းသူကညာ ပြည့်တန်ဆာသို့ နိမ့်ရာ
 ပြည့်ဖြိုး သားရေတို့အောင် ဆစ်ရိုးပြုပြင် တန်ဆာဆင်ခြင်းငှာ။ န ပဋိသေ-
 ဝါမိ= စားသောက်သုံးစွဲ မှီဝဲသည်မဟုတ်ပါ။ ဝိဘူသနာယ= ကချေသည်
 အလား ဂျမ်းသမားသို့ အသားအရေ ကြည်လင်လေအောင် ထူးထွေပြုပြင်

တန်ဆာဆင်ခြင်းငှာ။ န ပဋိသေဝါမိ = စားသောက်သုံးစွဲ မှီဝဲသည်မဟုတ်ပါ။
 ဣမဿ ကာယဿ = ဘုတ်ကြီးလေးဖြာ မှီ၍လာသော ရူပကာယခေါ်ဆို
 ဤခန္ဓာကိုယ်၏။ ယာဝဒေဝ ဌိတိယာ = ကာလဖြင့်တည် ရှည်သောအခွန်သို့
 ရောက်ရခြင်းတိုင်အောင်သော အကျိုးငှာသာလျှင်။ ပဋိသေဝါမိ = စား
 သောက်သုံးစွဲ မှီဝဲပါ၏။ ဣမဿ ကာယဿ = ၏။ ဌိတိယာ = မခ
 ဘေးပေါင်း မတိမ်းစောင်းပဲ ဣန္ဒြေကြောင်းဖြစ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ၏။ ယာဝဒေဝ
 ယာပနာယ = သက်တမ်းအရာ ကာလကြာအောင် ရှည်စွာသောအခွန်သို့
 ရောက်နိုင်ခြင်းတိုင်အောင်သော အကျိုးငှာသာလျှင်။ ပဋိသေဝါမိ = စား
 သောက်သုံးစွဲ မှီဝဲပါ၏။

ဇိယတ္တပိပါသာနံ = ဆာလောင်ခြင်း မွတ်သိပ်ခြင်းတို့၏။ ဝူပရတိ-
 ယာ = ကင်းပျောက်ခြင်း တိုင်အောင်သော အကျိုးငှာသာလျှင်။ ပဋိသေဝါမိ =
 ပါ၏။ (ဣမဿ ကာယဿ = ၏။ ယာဝဒေဝ ဝိဟိသုပရတိယာ =
 မငဲ့မကွက် အခံခက်အောင် နှိပ်စက်တတ်သော မွတ်သိပ်ဆာလောင်ခြင်းမှ
 ကင်းခြင်းတိုင်အောင်သော အကျိုးငှာသာလျှင်။ ပဋိသေဝါမိ = ၏။) ယာဝဒေဝ-
 ပြဟ္မစရိယာနုဂ္ဂဟာယ = ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရိယာတို့ ကောင်းစွာကျင့်
 အပ်သော သာသနာတော်ကို ချီးမြှောက်နိုင်ခြင်းတိုင်အောင်သော အကျိုး
 ငှာသာလျှင်။ ပဋိသေဝါမိ = စားသောက်သုံးစွဲ မှီဝဲပါ၏။ ဣတိ = ဤသို့
 သော ဆွမ်းကို မှီဝဲခြင်းဖြင့်။ ပုရာဏံ = အဟောင်းဖြစ်သော။ ဝေဒနံ စ =
 မွတ်သိပ်ဆာလောင်ခြင်း အကြောင်းရင်းရှိသော ဝေဒနာကိုလည်း။ ဝါ =
 မလျှောက်ပတ် မနှိုင်းချိန်အပ်သော ဘောဇဉ်ကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ
 ကိုလည်း။ ပဋိဟဒ္ဓါမိ = ကိုယ်သို့မရောက် ကင်းကွာလောက်အောင် ပယ်
 ပျောက်ရပေတော့အံ့။ ဣတိ = ဤသို့နှလုံးထား၍။ ပဋိသေဝါမိ = စား
 သောက်သုံးစွဲ မှီဝဲပါ၏။ နဝံ = အသစ်ဖြစ်သော။ ဝေဒနံ စ = တိုင်းထွာ
 ခြင်းကင်း စားမိခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာကိုလည်း။ ဝါ = မသင့်မတင့်
 မချင့်မချိန် ဉာဏ်တိမ်ပလွှား စားမိခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာကိုလည်း။

န ဥပ္ပါဒေဿာမိ= မဖြစ်စေရတော့အံ့။ ဣတိ= ဤသို့။ နှလုံးထား၍။
 ပဋိသေဝါမိ= ၏။ မေ= ငါ့အား။ ဝါ= ငါ၏။ ယာတြာ စ= ရုပ်နာမ်နှစ်ထွေ
 ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ တည်နေခိုင်ခံ့ ရှည်စွာသောအခွန်သို့ ရောက်နိုင်ခြင်းသည်
 လည်း။ ဝါ= ပစ္စည်းမှီခို ခန္ဓာကိုယ်၏ ယွင်းယိုမရှိ ပကတိခိုင်ခန့် ရှည်သော
 အခွန်သို့ ရောက်နိုင်ခြင်းသည်လည်း။ ဘဝိဿတိ= ဖြစ်လိမ့်လတ္တံ့။ ဣတိ=
 ဤသို့။ နှလုံးထား၍။ ပဋိသေဝါမိ= ၏။ အနဝဇ္ဇတာ စ= သင့်အောင်ရှာမှီး
 ခံယူပြီးလျှင် ဉာဏ်ကြီးပစ္စဝေက္ခဏာ ဆင်ခြင်ကာဖြင့် ကောင်းစွာရှုငဲ့ သုံး
 ဆောင်ခဲ့၍ မကဲ့ရဲ့အပ်သည်၏အဖြစ်သည်လည်း။ ဘဝိဿတိ= ဖြစ်လိမ့်
 လတ္တံ့။ ဣတိ= ဤသို့။ နှလုံးထား၍။ ပဋိသေဝါမိ= ၏။ ဖာသုဝိဟာရော
 စ= ချင့်ချိန်တိုင်းတာ မှီဝဲပါ၍ ချမ်းသာစွာနေရခြင်းသည်လည်း။ ဘဝိဿတိ=
 လတ္တံ့။ ဣတိ= ဤသို့။ နှလုံးထား၍။ ပဋိသေဝါမိ= စားသောက်သုံးစွဲ
 မှီဝဲပါ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ ပဟာတဗ္ဗပစ္စဝေက္ခဏာ= ပယ်ရှောင်အပ်သော
 အကြောင်းအရာတို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်းလည်းကောင်း။ ပစ္စယပစ္စဝေက္ခဏာ=
 ဆွမ်းကို မှီဝဲရခြင်း၏အကြောင်းကို ဆင်ခြင်ခြင်းလည်းကောင်း။ ယာတြာ-
 ပစ္စဝေက္ခဏာ= ရုပ်နာမ်နှစ်ထွေ ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ကြာရှည်လေးမြင့် တည်တံ့ခြင်း
 ကို ဆင်ခြင်ခြင်းလည်းကောင်း။ ပရိတ္တာနိသံသပစ္စဝေက္ခဏာ= အနည်းငယ်
 မျှသော အကျိုးအာနိသံသကို ဆင်ခြင်ခြင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ = ဤသို့။
 စတုဓာ= လေးပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ= နှလုံးသို့တင်
 ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ အန္တဒ္ဓယပရိဝဇ္ဇနာ စ= ကာမ, အတ္တ နှစ်ဝမချဉ်း ရှောင်
 ကွင်းခြင်းငှာလည်းကောင်း။ မဇ္ဈိမာယ စ ပဋိပဒါယ= အစွန်းနှစ်သွယ် မငြိ
 တွယ်သည့် အလယ်လမ်းမှတ် မဇ္ဈိမပဋိပတ်ကို။ သေဝနံ စ= မှီဝဲခြင်းကို
 လည်းကောင်း။ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ = နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။

အဟံ= ငါသည်။ ပဋိသင်္ခါ= ဉာဏ်ပညာဖြင့် စူးစမ်းဆင်ခြင်၍။
 ယောနိသော= အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော ကုသိုလ်တရားတို့၏ဖြစ်
 ခြင်း၏ အကြောင်းအားဖြင့်။ စီဝရံ= သင်္ကန်းကို။ ပဋိသေဝါမိ= ဝတ်ရုံသုံးစွဲ
 မှီဝဲပါ၏။ သီတဿ= အဇ္ဈတ်, ဗာဟိ နှစ်လီဓာတု ချောက်ခြားမှုနှင့်

ဥတုဖောက်ပြန် ကြောင်းအခံကြောင့် သည်းထန်စွာဖြစ်သော အအေးကို။
 ယာဝဒေဝ ပဋိဃာတာယ= ကိုယ်သို့မရောက် ပယ်ဖျောက်ရခြင်းတိုင်အောင်
 သော အကျိုးငှာသာလျှင်။ ပဋိသေဝါမိ= ဝတ်ရုံသုံးစွဲ မှီဝဲပါ၏။ ဥဏှဿ=
 မီးအပူကို။ ယာဝဒေဝ ပဋိဃာတာယ= ကိုယ်သို့မရောက် ပယ်ဖျောက်ရခြင်း
 တိုင်အောင်သော အကျိုးငှာသာလျှင်။ ပဋိသေဝါမိ = ဝတ်ရုံ သုံးစွဲ မှီဝဲပါ၏။
 ခုံသမကသဝါတာတပသရီသပသမ္ပဿာနံ= မှက်၊ ခြင်၊ လေ၊ နေပူ၊ မြေ၊
 ကင်း၊ သန်းတို့၏ ကိုက်ခဲခြင်းအတွေ့တို့ကို။ ယာဝဒေဝ ပဋိဃာတာယ=
 ကိုယ်သို့မရောက် ပယ်ဖျောက်ရခြင်းတိုင်အောင်သော အကျိုးငှာသာလျှင်။
 ပဋိသေဝါမိ= ဝတ်ရုံသုံးစွဲ မှီဝဲပါ၏။ ယာဝဒေဝ ဟိရိကောပီနပဋိစ္ဆာဒနတ္ထံ=
 အရှက်အကြောက်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော အင်္ဂါကြီးငယ်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း
 တိုင်အောင်သော အကျိုးငှာသာလျှင်။ ပဋိသေဝါမိ= ဝတ်ရုံသုံးစွဲ မှီဝဲပါ၏။

အဟံ= ငါသည်။ ပဋိသင်္ခါ= ဉာဏ်ပညာဖြင့် စူးစမ်းဆင်ခြင်၍။
 ယောနိသော= အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော ကုသိုလ်တရားတို့ဖြစ်ခြင်း
 ၏ အကြောင်းအားဖြင့်။ သေနာသနံ= အိပ်ရာ နေရာ ကျောင်းအခင်းကို။
 ပဋိသေဝါမိ= နေထိုင်သုံးစွဲ မှီဝဲပါ၏။ ယာဝဒေဝ ဥတုပရိဿယ-
 ဝိနောဒန ပဋိသလ္လာနာရာမတ္ထံ= သမာဓိကို ဖိစီးနှိပ်စက် ကန့်ကွက်တတ်
 သော အအေးအပူဟူသော ဥတုကို ပယ်ဖျောက်ရခြင်း အာရုံများစွာ
 ဖဲကြဉ်ခွာ၍ သင့်ရာရည်မှန်း ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ စွဲလမ်းငြိကပ် ပဋိပတ်၌ ဓမ္မလျော်
 ရခြင်းတိုင်အောင်သော အကျိုးငှာသာလျှင်။ ပဋိသေဝါမိ = နေထိုင်သုံးစွဲ
 မှီဝဲပါ၏။

အဟံ= ငါသည်။ ပဋိသင်္ခါ= ဉာဏ်ပညာဖြင့် စူးစမ်းဆင်ခြင်၍။
 ယောနိသော= အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော ကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ခြင်း
 ၏ အကြောင်းအားဖြင့်။ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ= သူနာ၏ ရောဂါ
 ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်ဖြစ်သော အသက်၏အရံအတား အဆောက်
 အအုံဖြစ်သောဆေးကို။ ပဋိသေဝါမိ= စားသောက်သုံးစွဲ မှီဝဲပါ၏။ ဥပ္ပန္နာနံ=

စွဲကြပ်ထန်သီး ဖြစ်ပေါ်ပြီးကုန်သော။ ဝေယျာဗာဓိကာနံ= သွေးလေ
ချောက်ချား အကြောင်းအားဖြင့် ဖြစ်ပွားနှိပ်စက် အနာဖျက်ကြောင့် ဒဏ်ချက်
ကိုယ်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော။ ဝေဒနာနံ= အကုသလဝိပါက် ဒုက္ခဝေဒနာ
ဒဏ်ချက်တို့ကို။ ယာဝဒေဝ ပဋိဿာတာယ= ကိုယ်သို့မရောက် ပယ်ဖျောက်
ရခြင်းတိုင်အောင်သော အကျိုးငှာသာလျှင်။ ပဋိသေဝါမိ= စားသောက်သုံးစွဲ
မှီဝဲပါ၏။ ယာဝဒေဝ အဗျာဗဇ္ဈပရမတာယ= ပြင်းစွာတိုက်ဖျက် အခံခက်
အောင် နှိပ်စက်တတ်သော ဆင်းရဲကင်းခြင်း အပိုင်းအခြားရှိသည်၏အဖြစ်
တိုင်အောင်သော အကျိုးငှာသာလျှင်။ ပဋိသေဝါမိ = စားသောက် သုံးစွဲ
မှီဝဲပါ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ ပဋိသင်္ခါ= ဉာဏ်ပညာဖြင့် စူးစမ်းဆင်ခြင်၍။
ယောနိသော= အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သော ကုသိုလ်တရားတို့ဖြစ်ခြင်း၏
အကြောင်းအားဖြင့်။ သေဝတိ= မှီဝဲ၏။ (သီမာဝိနိစ္ဆယ)

ပစ္စယပရိဘောဂါ= ပစ္စည်းလေးပါး သုံးစွဲခြင်းတို့သည်။ ထေယျပရိ-
ဘောဂေါ= ခိုးဝှက်၍ သုံးစွဲခြင်းလည်းကောင်း။ ဣဏ ပရိဘောဂေါ=
ကြွေးယူ၍ သုံးစွဲခြင်းလည်းကောင်း။ ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂေါ = အမွေခံအဖြစ်ဖြင့်
သုံးစွဲခြင်းလည်းကောင်း။ သာမိပရိဘောဂေါ= ပိုင်ရှင်အဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲခြင်း
လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ စတ္တာရော= လေးမျိုးတို့သည်။ ဟောန္တိ=
ရှိကုန်၏။ အပရိသုဒ္ဓ ပရိဘောဂပရိသုဒ္ဓပရိဘောဂဝသေန= မသန့်ရှင်း မစင်
ကြယ်သောအဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲခြင်း၊ သန့်ရှင်း စင်ကြယ်သောအဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲခြင်း
တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။

ဝိနယသံဝရသီလံ= ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်တော်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း
သီလဟုဆိုအပ်သော။ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ= ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလ
သည်။ အဓိမတ္တာယ= လွန်ကဲသော။ သဒ္ဓါယ= သဒ္ဓါတရားဖြင့်။ ပရိပူရိတံ=
ပြည့်စုံလုံလောက်သည်။ ဝါ= ပြည့်စုံလုံလောက်အောင် ဖြည့်ကျင့်နိုင်သည်။
ဟောတိ= ဖြစ်၏။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလံ= အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလသည်။

အဓိမတ္တေန= လွန်ကဲသော။ ဝီရိယေန= ဝီရိယဖြင့်။ ပရိပူရိတံ= ပြည့်စုံလုံ
လောက်သည်။ ဟောတိ= ၏။ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလံ= ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ
သည်။ အဓိမတ္တာယ= လွန်ကဲသော။ သတိယာ= သတိဖြင့်။ ပရိပူရိတံ=
သည်။ ဟောတိ= ၏။ စတုပစ္စယသေဝနသီလံ= ပစ္စည်းလေးပါးကို မှီဝဲသော
ပစ္စယသန္တိဿိတသီလသည်။ အဓိမတ္တာယ= လွန်ကဲသော။ ပညာယ=
ပညာဖြင့်။ ပရိပူရိတံ= သည်။ ဟောတိ= ၏။

အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလံ= အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလကို။ ပါတိမောက္ခ-
သံဝရေန= ပါတိမောက္ခသံဝရသီလဖြင့်။ သင်္ဂဟီယတိ= ပေါင်းယူအပ်၏။
ဣန္ဒြိယသံဝရသီလံ= ဣန္ဒြိယသံဝရသီလကို။ ပစ္စယသန္တိဿိတသီလေန=
ပစ္စယသန္တိဿိတသီလဖြင့်။ သင်္ဂဟီယတိ= ပေါင်းယူအပ်၏။ ဣန္ဒြိယသံဝရံ
စ= ဣန္ဒြိယသံဝရသီလကိုလည်းကောင်း။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ စ= အာဇီဝပါရိ
သုဒ္ဓိသီလကိုလည်းကောင်း။ သီလက္ခန္ဓေန= သီလဂုဏ်ကျေးဇူးဖြင့်။
ဂဟိတော= ယူအပ်၏။ ဣန္ဒြိယသံဝရပါတိမောက္ခသံဝရာ= ဣန္ဒြိယသံဝရ
သီလ၊ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလတို့ကို။ သမာဓိက္ခန္ဓေန= သမာဓိဂုဏ်ကျေး
ဇူးဖြင့်။ သင်္ဂဟီယန္တေ= ပေါင်းယူအပ်ကုန်၏။ စတုပစ္စယသန္တိဿိတသီလံ=
စတုပစ္စယသန္တိဿိတသီလကို။ ပညာက္ခန္ဓေန= ပညာဂုဏ်ကျေးဇူးဖြင့်။
သင်္ဂဟီယတေ= ယူအပ်၏။

၁၅။ ကထံ= သို့။ သမာဒိန္နာ= ဆောက်တည်အပ်သည်။
(သမာနာ= ဖြစ်သည်ရှိသော်။) သီလဝိသုဒ္ဓိ= သန့်ရှင်း စင်ကြယ်သော သီလ
သည်။ ဟောတိ= နည်း?။

၁၆။ သီလဿ= သီလ၏။ ပတိဋ္ဌာ= တည်ရာတို့သည်။ ကတိ=
အဘယ်သည်တို့နည်း?။ ဒုဿီလဿ= သီလပျက်စီးခြင်း၏။ အာဒိနဝ-
ဒဿနေန စ= အပြစ်ကို ရှုမြင်ရခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ သီလဿ= သီလ၏။
ဝါ= သီလကို စောင့်သုံးခြင်း၏။ အာနိသံသဒဿနေန စ= ကျိုးဆက်

ဂုဏ်အင် အာနိသင်ကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။
သီလဿ= သီလ၏။ ပတိဋ္ဌာ = တည်ရာတို့သည်။ ဒွေ = နှစ်ပါးတို့တည်း။

ကိကိ= ရစ်မသည်။ အဏ္ဏံ= မိမိဥကို။ အနုရက္ခတိ ဣဝ= မပျက်မစီး
အောင် အစဉ်တစိုက် စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့လည်းကောင်း။ စမရီ= စမရီ
မည်သော သားကောင်သည်။ ဝါ= တိဗက်နွားသည်။ ဝါလမိ= မိမိမြီးဆံကို။
အနုရက္ခတိ ဣဝ= မပျက်မစီးအောင် အစဉ်စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့ လည်း
ကောင်း။ (မာတာ= မိခင်သည်။) ပိယံ= ချစ်၍မဝသော။ ဧကံ= တစ်ဦးတည်း
သော။ ပုတ္တံ= သားကို။ အနုရက္ခတိ ဣဝ= သို့လည်းကောင်း။ ဧကံ=
တစ်လုံးတည်းသော။ နယနံ= မျက်စိရှိသောသူသည်။ (ဧကံ နယနံ= မျက်စိ
တစ်ဖက်သာရှိသောသူသည်။) ဧကံ= တစ်လုံးတည်းသော။ နယနံ= မျက်လုံး
ကို။ အနုရက္ခတိ ဣဝ= မပျက်မစီးအောင် အစဉ်တစိုက် စောင့်ရှောက်
သကဲ့သို့လည်းကောင်း။ တထေဝ= ဆိုခဲ့ပြီးသော ဥပမာတို့အတူသာလျှင်။
သီလံ= ပါတိမောက္ခ ဣန္ဒြိယနှင့် ပစ္စယ၊ အာဇီ လေးလီသောသီလကို။
အနုရက္ခမာနကာ= မကျိုးမပေါက် မကြားမပျောက်ရလေအောင် အစဉ်စောင့်
ရှောက်ကြကုန်လျက်သာလျှင်။ သဒါ= အခါခပ်သိမ်း။ သဂါရဝါ= သီလဓမ္မ၌
ရိသေခြင်းရှိကြကုန်သည်။ သုပေသလာ = ချစ်အပ်သော သီလရှိကြကုန်
သည်။ ဝါ= သီလကို ချစ်မြတ်နိုးကြကုန်သည်။ ဟောထ= ဖြစ်ကြပါကုန်
လော့။

တတိယပိုင်း

ခုတမ္မ

၁၇။ အထ= ထိုမြို့။ သီလာနန္တရံ= သီလကစ္ဆကို ပြဆိုပြီးရာ
ကာလမှ နောက်၌။ သီလသမ္မာဒနတ္ထမေဝ= သီလနှင့် ပြည့်စုံခြင်း အကျိုးငှာ
သာလျှင်။ ခုတာနိ= ခုတမ္မတို့သည်။ ဝါ= တို့ကို။ သမ္မာဒေတဗ္ဗာနိ=
ပြီးစေအပ်ကုန်သည်။ ဝါ= ပြည့်စုံစေအပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။
ပန= အပြစ်တင်ရန် စဉ်အကြံကို ပယ်လှန်စိစစ် အဘော်လှစ်၍ အားသစ်
ခဲကာ ဆက်ပြပါအံ့။ တာနိ ခုတာနိ= ထိုခုတမ္မတို့သည်။ တေရသေဝ=
တစ်ဆဲ့သုံးပါး အပြားရှိကုန်သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ တေသု=
ထိုတစ်ဆယ့်သုံးပါးသော ခုတမ္မတို့တွင်။ ပံသုကူလိကံ စ= ပံသုကူလိက
ခုတင်လည်းကောင်း။ တေစိဝရိကံ စ= တေစိဝရိက ခုတင်လည်းကောင်း။
ဣတိ= ဤသို့။ ဒွေ= နှစ်ပါးကုန်သော။ ဓမ္မာ= ခုတမ္မတို့သည်။ စိဝရပဋိ-
သံယုတ္တာနိ= သင်္ကန်းပစ္စည်းနှင့် ဆက်စပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။
ပိဏ္ဍပါတိကံ= ပိဏ္ဍပါတိက ဝေပင်လည်းကောင်း။ သပဒါနစာရိကံ စ=
သပဒါနစာရိက ခုတင်လည်းကောင်း။ ဧကာသနဘောဇနံ စ= (တစ်နေရာ
တည်း၌သာ ခဲဖွယ်ဘောဇနတို့ကို ဘုဉ်းပေးရသော) ဧကာသနိကခုတင်
လည်းကောင်း။ ဘောဇနေ= ဘောဇန၌။ မတ္တညုတာ = ရှာမှီးခြင်း ခံယူခြင်း
သုံးဆောင်ခြင်း စွန့်ခြင်းတို့၌ အတိုင်းအရှည်ကို သိခြင်းဟုဆိုအပ်သော။
ပတ္တပိဏ္ဍိကံ စ= ပတ္တပိဏ္ဍိကခုတင်လည်းကောင်း။ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကံ စ=
ခလုပစ္ဆာဘတ္တိက ခုတင်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ပဉ္စ= ငါးပါးကုန်
သော။ ဓမ္မာ= ခုတမ္မတို့သည်။ ပိဏ္ဍပါတပဋိသံယုတ္တာနိ= ဆွမ်းပစ္စည်းနှင့်
ဆက်စပ်နေကုန်၏။ အာရညကံ= အာရညကခုတင်လည်းကောင်း။ ရုက္ခ-
မူလိကံ= ရုက္ခမူလိက ခုတင်လည်းကောင်း။ အပ္ပောကာသိကံ= အပ္ပောကာ
သိက ခုတင်လည်းကောင်း။ သောသာနိကံ= သောသာနိကခုတင်လည်း

ကောင်း။ ယထာသန္တတိကံ= ယထာသန္တတိက ဓုတင်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ပဉ္စ= ငါးပါးကုန်သော။ ဓမ္မာ= ဓုတ ဓမ္မတို့သည်။ သေနာသနပဋိ သံယုတ္တာနိ= ကျောင်းပစ္စည်းနှင့် ဆက်စပ်နေကုန်၏။ ဧကံ= တစ်ပါးသော။ နေသဇ္ဇိကင်္ဂံ= နေသဇ္ဇိကင်္ဂဓုတင်သည်။ ဝီရိယပဋိသံယုတ္တံ= ဝီရိယနှင့် ဆက်စပ်နေ၏။

၁။ ပံသုကူလိကံ

၁၈။ ကိမတ္ထံ= အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ ပံသုကူလံ= ပံသုကူ လိကဓုတင်ကို။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်သနည်း?။ ဂဟပတိဒါနစီဝရံ= အိမ်ရှင်ဒါယကာတို့ လှူဒါန်းအပ်သောသင်္ကန်းကို။ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ= ပယ်အပ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပံသုကူလံ= ပံသုကူလိကဓုတင်ကို။ ဝါ= ပံသုကူ ဓုတင်ကို ဆောင်သောရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ သမာဒါနစေတနာကို။ ဝါ= မြေမဲ့ပမာ ရွံ့ဖွယ်ရာသို့ လွန်စွာရောက်အပ်သော သင်္ကန်းကိုဆောင် သောရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါသမာဒါနစေတနာကို။ ဝါ= မြေမဲ့ထက်ဖျား လွမ်းကာထားသည့် သင်္ကန်းကိုဆောင်သောရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ သမာဒါနစေတနာကို။ ဝါ= သဒ္ဓါင်း၊ အိမ်ဈေး လမ်းဆုံလေးနှင့် မှိုက်ချေး စွန့်ရာ စသည်မှာ၌ ရှာဖွေရယူ ပံသုကူသင်္ကန်းကို ဆောင်သောရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ သမာဒါနစေတနာကို။ သမာဒိယာမိ = ဆောက်တည်ပါ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်၏။

ပံသုကူလသမာဒါနေ= ပံသုကူဓုတင်ကို ဆောက်တည်ခြင်း၌။ ဝါ= ပံသုကူဓုတင်ကို ဆောက်တည် ကျင့်သုံးခြင်း၌။ အာနိသံသော= ကျိုးဆက် ဂုဏ်အင် အာနိသင်သည်။ ကော= အဘယ်နည်း?။ စောရဘယေန= ခိုးသူ (ဒါးပြ)ဘေးကြောင့်။ အဘယတာ= ဘေးအန္တရာယ် မရှိခြင်းသည်လည်း ကောင်း။ ပရိဘောဂတဏှာယ= ဝတ်ရုံသုံးဆောင်မှု၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော တဏှာ၏။ အဘာဝေါ= မရှိခြင်းသည် လည်းကောင်း။ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရိတာ

စ= မျက်မှောက်ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာ နေထိုင်နိုင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။
 ပံသုက္ကလသမာဒါနေ = ပံသုက္ကဓုတင်ကို ဆောက်တည်၍ ကျင့်သုံးခြင်း၌။
 အာနိသံသော = ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ပေတည်း။

ပံသုက္ကလံ= ပံသုက္ကသင်္ကန်းသည်။ ကတိဝိဓံ= အဘယ်မျှ အပြားရှိသနည်း။ ဒုဝိဓံ = နှစ်ပါးအပြားရှိသော။ သောသာနိကံ = သုသာန်၌ဖြစ်သော ပံသုက္ကသင်္ကန်းလည်းကောင်း။ သင်္ကာရစောဠံ= အမှိုက်ပုံ၌ ကောက်ယူအပ်သော ပံသုက္ကသင်္ကန်းလည်းကောင်း။ ပါပဏိကံ= ဈေးကြိုဈေးကြား၌ ကောက်ယူအပ်သော ပံသုက္ကသင်္ကန်းလည်းကောင်း။ ရထိကာယ= ရထားသွားရ ပြလမ်းမ၌။ စောဠကံ= ကောက်ယူအပ်သော ပံသုက္ကသင်္ကန်းလည်းကောင်း။ ဂေါခါယိတံ= နွားကိုက်ခဲခြင်းကြောင့် စွန့်ပစ်ရာအရပ်၌ ကောက်ယူအပ်သော ပံသုက္ကသင်္ကန်းလည်းကောင်း။ မူသိကစ္ဆိန္ဒံ= ကြွက် ကိုက်ခြင်းကြောင့် စွန့်ပစ်ရာအရပ်၌ ကောက်ယူအပ်သော ပံသုက္ကသင်္ကန်းလည်းကောင်း။ အဂ္ဂိဒဗ္ဗံ= မီးလောင်ခြင်းကြောင့် စွန့်ပစ်ထားသဖြင့် ကောက်ယူအပ်သော ပံသုက္ကသင်္ကန်းလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသည်တို့တည်း။

ကထံ= အဘယ်ကြောင့်။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်သနည်း?။ ဘိက္ခု= ရဟန်းသည်။ ဂဟပတိဒါနံ= ဒါယကာတို့ လှူဒါန်းအပ်သော သင်္ကန်းကို။ သစေ ပဋိက္ခိပတိ= အကယ်၍ ပယ်သည်ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံ ပဋိက္ခိ ပန္နော ဤသို့ ပယ်သည်ရှိသော်။) တေန= ထိုဒါယကာတို့ လှူဒါန်းအပ်သော သင်္ကန်းကို ပယ်ခြင်းကြောင့်။ ပံသုက္ကလိကော= ပံသုက္ကဓုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ကထံ= အဘယ်သို့။ ဘေဒေါ= ပံသုက္ကဓုတင်၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။ ဘိက္ခု= ရဟန်းသည်။ ဂဟပတိဒါနံ= ဒါယကာတို့ လှူဒါန်းအပ်သောသင်္ကန်းကို။ သစေ သမာဒိယတိ= အကယ်၍ ခံယူသည်ဖြစ်အံ့။ တစ်နည်း။ သစေ သာဒိယတိ= အကယ်၍ သာယာလက်ခံသည်ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ သမာဒိယန္တော= ဤသို့ ခံယူသည်ရှိသော်။ တေန= ထိုသို့ ဒါယကာတို့ လှူဒါန်းအပ်သော သင်္ကန်းကို ခံယူခြင်းကြောင့်။ ပံသုက္ကလိကံ= ပံသုက္ကလိကဓုတင်သည်။ ဘိန္ဒံ= ပျက်စီးသည်။ ဟောတိ = ၏။

၂။ တေစိဝရိကင်္ဂံ

၁၉။ ကထံ= အဘယံကြောင့်။ ဝါ= အဘယ်သို့။ တေစိဝရိကင်္ဂံ= တေစိဝရိကဓုတင်ကို။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်သနည်း?။ အဇ္ဈတဂ္ဂေယနေ့ကို အစပြု၍။ အတိရေကစိဝရဿ= အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ် ဝိကပ္ပနာပြုအပ်သောသင်္ကန်းမှ အပိုအလွန်ဖြစ်သော သင်္ကန်းကို။ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ= ပယ်အပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေစိဝရိကင်္ဂံ= တိစိဝရိတ်ဓုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ်ကို။ ဝါ= တိစိဝရိတ်သင်္ကန်းကိုသာ ဆောင်သောရဟန်း၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကြောင်းအင်္ဂါ သမာဒါနစေတနာကို။ သမာဒိယာမိ= ဆောက်တည်ပါ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်၏။

တေစိဝရိကသမာဒါနေ= တေစိဝရိကဓုတင်ကို ဆောက်တည်ခြင်း၌။ အာနိသံသော= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်သည်။ ကော= အဘယ်နည်း?။ ကာယပရိဟာရိကေန= ကိုယ်ဖြင့်ဆောင်အပ်သော သင်္ကန်းဖြင့်။ အပ္ပသမာရမ္ဘတာ= နည်းသောကိစ္စ ရှိခြင်းလည်းကောင်း။ သန္တုဋ္ဌော= ထင်ရှားရှိသော သင်္ကန်းဖြင့်သာ ရောင့်ရဲလွယ်သည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသည်တို့တည်း။ တီဏိ= သုံးထည်ကုန်သော။ စိဝရာနိ= သင်္ကန်းတို့သည်။ ကာနိ= အဘယ်တို့နည်း?။ သဃိသိ = နှစ်လွှာနှစ်ထပ် ချင်းချင်းစပ်လျက် ချုပ်အပ်သော ဒုကုဋ်သင်္ကန်းလည်းကောင်း။ ဥတ္တရာသင်္ဂီ= အထက်သတ်မှတ် ပခုံးရပ်ဝယ် ငြိကပ်တင်လွှမ်း ဆင်မြန်းဝတ်ရုံအပ်သော ဧကစွီသင်္ကန်းလည်းကောင်း။ အန္တရဝါသကော= အလယ်သတ်မှတ် ခါးအရပ်ဝယ် ဝတ်အပ်ဆင်မြန်းအပ်သော သင်းပိုင်သင်္ကန်းလည်း ကောင်း။ ဣတိ= ဤသည်တို့တည်း။ ကထံ= အဘယံကြောင့်။ သမာဒိန္နံ= ဆောက်တည်ခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။ ဘိက္ခု= ရဟန်းသည်။ အတိရေကစိဝရံ= တိစိဝရိတ်အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်သောသင်္ကန်းမှ အပိုအလွန်ဖြစ်သော သင်္ကန်းကို။ သစေ န ဓာရေတိ= အကယ်၍ မဆောင်ထားအံ့။ ဧဝံ အဓာရေန္တေ= ဤသို့ မဆောင်သည်ရှိသော်။ (တေန= ထိုအတိရေက

စီဝရကို မဆောင်ထားခြင်းကြောင့်။ တေစီဝရိကော = တိစီဝရိတ်ဓုတင် ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ= ဤ။) ကထံ= အဘယ်သို့။ ဘေဒေါ= တေစီဝရိကဓုတင်၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။ ဟောတိ = ဖြစ်သနည်း?။ ဘိက္ခု ရဟန်းသည်။ စတုတ္ထံ= လေးထည်မြောက်ဖြစ်သော။ စီဝရံ= သင်္ကန်းကို။ သစေ သာဒိယတိ= အကယ်၍ လက်ခံသာယာငြားအံ့။ (ဧဝံ သာဒိယန္တေ ဤသို့ လေးထည်မြောက်ဖြစ်သောသင်္ကန်းကို ခံယူသည်ရှိသော်။ ဘေဒေါ= တေစီဝရိကဓုတင်၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဤ။)

၃။ ပိဏ္ဍပါတိကံ

၂၀။ ကထံ= အဘယ်သို့။ ဝါ= အဘယ်ကြောင့်။ ပိဏ္ဍပါတိကံ= ပိဏ္ဍပါတိကဓုတင်ကို။ သမာဒိန္နံ= ဆောက်တည်ခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ= ယနေ့ကို အစပြု၍။ နိမန္တနပဋိက္ခေပေန= ဒါယကာတို့ ပင့်ဖိတ်အပ်သောဆွမ်းကို ပယ်ခြင်းကြောင့်။ ပိဏ္ဍပါတိကံ= သပိတ်၌သာ ကျရောက်လာသည့်ဆွမ်းကိုသာ ဘုဉ်းပေးခြင်းရှိသော။ ဓမ္မံ= ဓုတင်အကျင့်မြတ်ကို။ သမာဒိယာမိ= ဆောက်တည်ပါ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ သမာဒိန္နံ= ဆောက်တည်ခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ပိဏ္ဍပါတိကဿ= ပိဏ္ဍပါတ် ဓုတင်၏။ အာနိသံသော= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်သည်။ ကော= အဘယ်နည်း?။ ကောသဇ္ဇံ= ပျင်းရိခြင်းကို။ နိမ္မထန္တာ= ချေဖျက်နိုင်ခြင်းလည်းကောင်း။ မာနပ္ပဟာနံ= မာနကို ပယ်နိုင်ခြင်းလည်းကောင်း။ ရသတဏှာနိဝါရဏဉ္စ= ရသာရုံ၌ တပ်မက်တတ်သောတဏှာကို တားမြစ်နိုင်ခြင်းလည်းကောင်း။ စာတုဒ္ဓိသတာ= အရပ်လေးမျက်နှာ၌ လှည့်လည်နိုင်ခြင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသည်တို့တည်း။

နိမန္တနာ= ပင့်ဖိတ်ခြင်းတို့သည်။ ကထံ ဝိဓာ= အဘယ်မျှ အပြားရှိကုန်သနည်း?။ ကထံ= အဘယ်ကြောင့်။ သမာဒိနံ= ဆောက်တည်ခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။ နိမန္တနာ = ပင့်ဖိတ်ခြင်းတို့သည်။ တိဝိဓာ=

သုံးပါးအပြားရှိကုန်၏။ နိမန္တနပဋိက္ခေပေန= ဒါယကာတို့၏ ပင့်ဖိတ်ခြင်းကို ပယ်ခြင်းကြောင့်။ သမာဒါနံ= ဆောက်တည်ခြင်းသည်။ ဟောတိ= ၏။ ကထံ= အဘယ့်ကြောင့်။ ဘေဒေါ= ပိဏ္ဏပါတိကဓုတင်၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။ နိမန္တနသာဒိယနေန= ဒါယကာတို့ ပင့်ဖိတ်မှုကို လက်ခံခြင်းကြောင့်။ ဘေဒေါ= ပိဏ္ဏပါတိကဓုတင်၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။ ဟောတိ= ၏။

၄။ သပဒါနစာရိကံ

၂၁။ ကထံ= အဘယ်သို့။ သပဒါနစာရိကံ= သပဒါနစာရိကဓုတင်ကို။ သမာဒိန္နံ= ဆောက်တည်ခြင်း သည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ= ယနေ့ကို အစပြု၍။ အသပဒါနစာရိကံ= အိမ်စဉ်အတိုင်း မဟုတ်သော ဆွမ်းခံလှည့်လည်ခြင်းကို။ ပဋိက္ခိပါမိ= ပယ်စွန့်ပါ၏။ သပဒါနစာရိကံ= အိမ်စဉ်မပြတ် ဆွမ်းခံလှည့်လည်အပ်သောရဟန်း၏ အကြောင်း အင်္ဂါသမာဒါနစေတနာကို။ သမာဒိယာမိ= ဆောက်တည်ပါ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ သမာဒိန္နံ= ဆောက်တည်ခြင်းသည်။ ဟောတိ= ၏။ သပဒါနစာရိကေ= သပဒါနစာရိကဓုတင်ကို ဆောက်တည်၍ ကျင့်ခြင်း၌။ အာနိသံသော= သည်။ ကော= အဘယ်နည်း?။ အဝါနာနာဘိနန္ဒနာ= ပင့်လျှောက်သည်ကို မနှစ်သက် (လက်မခံ) ခြင်းလည်းကောင်း။ စန္ဒူပမတာ= လလျှင် နှိုင်းခိုင်းဖွယ်ရာ ဥပမာရှိခြင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသည်တို့တည်း။ သပဒါနစာရိကံ နာမ= သပဒါနစာရိကဓုတင်မည်သည်။ ကိံ= အဘယ်နည်း။ ကထံ= အဘယ်သို့။ ဘေဒေါ= သပဒါနစာရိကဓုတင်၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။

၅။ ကောသနိကံ

၂၂။ ကထံ= အဘယ်သို့။ ကောသနိကံ= ကောသနိကဓုတင်ကို။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်သနည်း?။ — ကောသနိကေ= ကောသနိကဓုတင်၌။ အာနိသံသော= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်သည်။ ကော= အဘယ်နည်း?။ — အပ္ပါဗာဓတာ= အနာရောဂါ နည်းပါးခြင်းသည်လည်းကောင်း။ အပ္ပါတင်္ဂတာ= ဆင်းရဲနည်းပါးခြင်းသည်လည်းကောင်း။ ဖာသုဝိဟာရေ= ချမ်းသာစွာနေခြင်းသည်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသည်တို့ကား။ (ကောသနိကေ= ၌။ အာနိသံသော= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ပေတည်း။) ကထံ= အဘယ်ကြောင့်။ ကောသနိကဿ= ကောသနိကဓုတင်ကို။ သမာဒါနံ= ဆောက်တည်ခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။ ပရိယန္တာ= အဆုံးအပိုင်းအခြားတို့သည်။ ကေ= အဘယ်တို့နည်း?။ ကထံ= အဘယ်သို့။ ဘေဒေါ= ကောသနိကဓုတင်၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။ ပရိယန္တာ= အပိုင်းအခြားတို့သည်။ အာသနပရိယန္တာ= နေရာအပိုင်းအခြားလည်းကောင်း။ ဥဒကပရိယန္တာ= ရေအပိုင်းအခြားလည်းကောင်း။ ဘောဇနပရိယန္တာ= ဘောဇဉ်အပိုင်းအခြားလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ တယော= သုံးမျိုးတို့တည်း။ မနုဿာ= လူတို့သည်။ သပ္ပိမဏ္ဍံ= ထောပတ်ကြည်ကို။ သစေ အာဟရန္တိ= အကယ်၍ ဆောင်ယူလာကုန်အံ့။ (ဧဝံ အာဟရန္တေသု= ဤသို့ ဆောင်ယူလာကုန်သည်ရှိသော်) ဘေသဇ္ဇမတ္တမေဝ= ဆေးအကျိုးငှာသာလျှင်။ ဝဇ္ဇတိ= အပ်၏။

၆။ ပတ္တပိဏ္ဍိကံ

၂၃။ ကထံ= အဘယ်သို့။ ဝါ= အဘယ်ကြောင့်။ ဘောဇနေ= ဘောဇဉ်၌။ မတ္တညူတာ= ရှာမှီးခြင်း ခံယူခြင်း သုံးဆောင်ခြင်း စွန့်ခြင်းတို့၌ အတိုင်းအရှည်ကို သိလေ့ရှိသောရဟန်း၏ အကြောင်း အင်္ဂါ သမာဒါနစေတနာကို။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်သနည်း?။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ= ယနေ့ကို

အစပြု၍။ လောလုပ္ပံ= လွန်စွာ ဆွဲငင်တတ်သော တဏှာကို။ ဝါ= ကုသိုလ်စိတ်ကို လွန်စွာဖျက်ဆီးတတ်သော တဏှာကို။ ဝါ= လျှပ်ပေါ် မက်မောသော တဏှာကို။ ပဋိက္ခိပိတ္တာ= ပယ်မြစ်၍။ ဘောဇနမတ္တညုတံ= ဘောဇန၌ အတိုင်းအရှည်ကို သိတတ်သောရဟန်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သမာဒါနစေတနာကို။ သမာဒိယာမိ= ဆောက်တည်ပါ၏။ ဣတိ = ဤသို့။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်၏။

ဘောဇန= ဌ။ မတ္တညုတာယ= အတိုင်းအရှည်ကို သိခြင်း၌။ အာနိသံသော= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်သည်။ ကော= အဘယ် နည်း?။ ထိနမိဒ္ဓပနုဒနံ = ထိနမိဒ္ဓ (ထိုင်းမှိုင်းလေးလံမှု)ကို ပယ်ဖျောက် နိုင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနုမတိ စ= ဘုရားရှင်၏ အလို တော်ကို သိခြင်းသည်လည်းကောင်း။ ဝါ= ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်ကိုသိ၍ ကျင့်သုံးခြင်းသည်လည်းကောင်း။ အာနိသံသော= ပေတည်း။ ကထံ= အဘယ်ကြောင့်။ သမာဒါနံ= ဆောက်တည်ခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။ ကထံ = အဘယ်သို့။ ဘေဒေါ= ပျက်စီးခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။

၇။ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကံ

၂၄။ ကထံ= အဘယ်သို့။ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကံ= ခလုပစ္ဆာဘတ္တိက ဓုတင်ကို။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်သနည်း?။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ= ယနေ့ကို အစပြု၍။ အတိရိတ္တဘောဇနံ= အတိရိတ်ဝိနည်းကံပြု၍ ဘုဉ်းပေးခြင်းကို။ ပဋိက္ခိပါမိ= ပယ်ပါ၏။ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကံ = တားမြစ် (ပဝါရိတ်သင့်) ပြီးသည်မှ နောက်၌ ရသောဆွမ်းကို မစားသောရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါသမာဒါန စေတနာကို။ သမာဒိယာမိ= ဆောက်တည်ပါ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်၏။ ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကေ= ခလုပစ္ဆာဘတ္တိက ဓုတင်၌။ အာနိသံသော= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်သည်။ ကော =

အဘယ်နည်း?။ ပရိယေသနာယ= ဆွမ်းကို ရှာမှီးခြင်း၏။ အဘာဝေါ= မရှိခြင်းပေတည်း။

ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကံ= ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကဓုတင်သည်။ ကတိဝိဓံ= အဘယ်မျှ အပြားရှိသနည်း?။ ပရိစ္ဆိန္နန္တံ = ပိုင်းခြားခြင်းလျှင် အဆုံးရှိသော ခလုပစ္ဆာဘတ္တိက ဓုတင်လည်းကောင်း။ အပရိစ္ဆိန္နန္တံ= အပိုင်းအခြားမရှိခြင်း လျှင် အဆုံးရှိသော ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကဓုတင်လည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ ဒုဝိဓံ= နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ ပဝါရေတွာ= ပဝါရိတ်သင့်ပြီး၍။ ပုန= နောက်ထပ် တဖန်။ ဘောဇနံ= ဘောဇဉ်ကို။ ကပ္ပိယံ= အပ်စပ်အောင်။ ကာရေတွာ= ပြုစေပြီး၍။ န ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ= မဘုဉ်းပေးအပ်။ အဓိဋ္ဌိတန္တံ= ဆောက်တည်ခြင်း လျှင် အဆုံးရှိသော။ ဧကဝိသတိယာ = နှစ်ဆယ့်တစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော။ ကဗဠေ= ဆွမ်းလုပ်သည်။ နိဋ္ဌိတေ= ပြီးပြီးသည်ရှိသော်။ အဓိကံ= ပိုလွန် သောဆွမ်းလုပ်ကို။ န ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ= မဘုဉ်းပေးအပ်။

၈။ အာရညိကံ

၂၅။ ကထံ= အဘယ်သို့။ အာရညိကံ= အာရညကင်ဓုတင်ကို။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်သနည်း?။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ= ယနေ့ကို အစပြု၍။ ဂါမန္တဝိဟာရံ= ရွာနီးကျောင်း၌ နေခြင်းကို။ ပဋိက္ခိပါမိ= ပယ်ပါ၏။ အာရညိကံ= တော၌နေသောရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ သမာဒါန- စေတနာကို။ သမာဒိယာမိ= ဆောက်တည်ပါ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်၏။ အရညဿ= တော၏။ ပစ္စန္နော= အစွန်ဆုံး အရပ်သည်။ ကော= အဘယ်နည်း?။ ပဉ္စဇေသတိကံ= ကုပ်လုပ်လေးတာ အပြန်ငါးရာ (အတောင် နှစ်ထောင်) ကွာလှမ်းသော အရပ်သည်။ ပစ္ဆိမံ = နောက်ဆုံးဖြစ်သော။ အရညဿ= တော၏။ ပစ္စန္နော= အစွန်ဆုံးဖြစ်သော အရပ်တည်း။ ကထံ= အဘယ်ကြောင့်။ သမာဒိန္နံ= ဆောက်တည်ခြင်းသည်။

ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။ ဂါမမဇ္ဈဝိဟာရပဋိက္ခေပေန= ရွာလယ်ကျောင်း (-၌ နေခြင်း)ကို ပယ်ခြင်းကြောင့်။ (အာရညိကံ= အာရညကင်စုတင်ကို။ သမာဒိန္နံ= ဆောက်တည်ခြင်း သည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။) ကထံ= အဘယ် သို့။ ဘေဒေါ= အာရညကင်စုတင်၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။ ဂါမမဇ္ဈေ= ရွာ၏အလယ်၌။ (ဌိတေန= တည်ရှိသော။) ဝိဟာရဝါသေန= ကျောင်း၌ နေခြင်းကြောင့်။ (ဘေဒေါ= အာရညကင် စုတင်၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။ ဟောတိ= ၏။)

၉။ ရုက္ခမူလိကံ

၂၆။ ကထံ= အဘယ်သို့။ ရုက္ခမူလိကံ= ရုက္ခမူစုတင်ကို။ သမာဒိ-
ယတိ= ဆောက်တည်သနည်း?။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ= ယနေ့ကို အစပြု၍။ ဆန္နံ=
အမိုးကို။ ဝါ = အမိုးရှိသောကျောင်း(-၌ နေခြင်း)ကို။ ပဋိက္ခိပါမိ= ပယ်ပါ၏။
ရုက္ခမူလဝိဟာရံ= သစ်ပင်ရင်း သစ်ပင်အောက်၌နေခြင်းကို။ သမာဒိယာမိ=
ဆောက်တည်ပါ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်၏။
ရုက္ခမူလိကေ= ရုက္ခမူစုတင်၌။ အာနိသံသော= သည်။ ကော= အဘယ်
နည်း?။ သေနာသနမစ္ဆေရကမ္မာရာမတာနံ= ကျောင်းအိပ်ရာနေရာ၌ ဝန်တို
ခြင်း၊ အမှုသစ်၌ မွေ့လျော်ခြင်းတို့၏။ အဘာဝေါ= မရှိခြင်းသည်လည်း
ကောင်း။ ဒေဝတာဟိ= နတ်တို့နှင့်။ သဟဝါသတာ= အတူတကွ နေခြင်း
သည်လည်းကောင်း။ ရုက္ခမူလိကေ= ၌။ အာနိသံသော= ပေတည်း။

ကေ ရုက္ခာ= အဘယ်သို့သဘောရှိသော သစ်ပင်တို့ကို။ သေဝိ-
တဗ္ဗာ= မှီဝဲအပ်ကုန်သနည်း?။ သမ္မာဓဒေါသဝိရဟိတာ= ကျဉ်းမြောင်းခြင်း
ဟူသော အပြစ်မှကင်းကုန်သော။ ဆာယာသမ္ပန္နာ= အရိပ်နှင့်ပြည့်စုံကုန်
သော။ ရုက္ခာ= သစ်ပင်တို့ကို။ သေဝိတဗ္ဗာ= မှီဝဲအပ်ကုန်၏။ ကေ ရုက္ခာ=
အဘယ်သစ်ပင်တို့ကို။ န သေဝိတဗ္ဗာ = မမှီဝဲအပ်ကုန်သနည်း?။ စေတိယ-
ရုက္ခာ= လူတို့အမှတ် သစ်ပင်မြတ်ဟု ဆည်းကပ်မြတ်နိုး ဆင့်ဆင့်တိုးလျက်

ကိုးကွယ်အပ်သော သစ်ပင်တို့ကိုလည်းကောင်း။ သဒေါသာ= အပြစ်ရှိ ကုန်သော။ သာန္တရာယိကာ= ဘေးအန္တရာယ်ရှိကုန်သော။ ရုက္ခာ= သစ်ပင် တို့ကိုလည်းကောင်း။ န သေဝိတဗ္ဗာ= မမှီဝဲအပ်ကုန်။ ကထံ= အဘယ့် ကြောင့်။ သမာဒါနံ= ဆောက်တည်ခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။ ဆဒနပဋိက္ခေပေန= အမိုး (ရှိသော ကျောင်း)ကို ပယ်ခြင်းကြောင့်။ သမာဒါနံ= သည်။ ဟောတိ= ၏။ ကထံ= အဘယ်သို့။ ဘေဒေါ= ရုက္ခမူရုတင်၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။ ဆန္ဓေ= အမိုး (ရှိသော ကျောင်း)၌။ အရုဏုဌာပနေန= အရုဏ်တက်စေခြင်းကြောင့်။ ဘေဒေါ= သည်။ ဟောတိ= ၏။

ဣတိ= ဤတွင် ရုက္ခမူရုတင်အပြီးတည်း။

၁၀။ အဟ္တောကာသိကင်္ဂ

၂၇။ ကထံ= အဘယ်သို့။ အဟ္တောကာသိကံ= အဟ္တောကာသိက ဓုတင်ကို။ သမာဒိယတိ= ဆောက် တည်သနည်း?။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ= ယနေ့ကို အစပြု၍။ နိဝါသံ= ကျောင်း၌နေခြင်းကို။ န သာဒိယာမိ= မသာယာပါ။ ဆန္ဒဉ္စ= အမိုးရှိသော အဆောက်အအုံကိုလည်းကောင်း။ ရုက္ခမူလံ စ= သစ်ပင်ရင်း သစ်ပင်အောက်၌ နေခြင်းကိုလည်း။ ပဋိက္ခိပါမိ= ပယ်ပါ၏။ အဟ္တောကာသိကံ= အမိုးမမှီး ဟင်းလင်းအပြင် လွင်တီးခေါင်၌နေသော ရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ သမာဒါနစေတနာကို။ သမာဒိယာမိ= ဆောက် တည်ပါ၏။ ဣတိ= သို့။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်၏။

အဟ္တောကာသိကဿ= အဟ္တောကာသိကဓုတင်၏။ အာနိသံသော = သည်။ ကော= အဘယ်နည်း?။ ထိနမိဒ္ဓပန္နဒနံ= ထိန မိဒ္ဓ (လေးလံထိုင်း မှိုင်းခြင်း)ကို ပယ်နိုင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ မိဂါ ဝိယ= သား သမင်တို့ ကဲ့သို့။ နိသင်္ဂတာ= နေရာကျောင်း၌ ကပ်ငြိတွယ်တာခြင်းမရှိပဲ လှည့်လည်

သွားလာနိုင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ အတ္တောကာသိကဿ= ၏။ အာနိသံ-
သော= ပေတည်း။ ကထံ= အဘယ်သို့။ သမာဒါနံ= ဆောက်တည်ခြင်း
သည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။ ဆန္နဉ္စ= အမိုးကိုလည်းကောင်း။ ဝါ=
အမိုးရှိသော ကျောင်းကိုလည်းကောင်း။ ရုက္ခမူလဉ္စ= သစ်ပင်ရင်း သစ်ပင်
အောက်ကိုလည်းကောင်း။ ပဋိက္ခိပါမိ= ပယ်ပါ၏။ အတ္တောကာသိကံ= ကို။
သမာဒိယာမိ= ပါ၏။ ဣတိ = သို့။ သမာဒါနံ= သည်။ ဟောတိ= ၏။
ကထံ= သို့။ ဘေဒေါ= အတ္တောကာသိကဓုတင်၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။
ဟောတိ= နည်း?။ ဆန္န ဝါ= အမိုး (ရှိသောကျောင်း) သို့သော်လည်းကောင်း။
ရုက္ခမူလံ ဝါ= သစ်ပင် ရင်းသစ်ပင်အောက်သို့သော်လည်းကောင်း။ ပဝိဋ္ဌေ=
ဝင်သည်ရှိသော်။ ဘေဒေါ= အတ္တောကာသိကဓုတင်၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။
ဟောတိ= ၏။

၁၁။ သောသာနိကံ

၂၈။ ကထံ= အဘယ်သို့။ သောသာနိကံ= သောသာနိက
ဓုတင်ကို။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည် သနည်း?။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ= ယနေ့ကို
အစပြု၍။ န သုသာနံ= လူသေမြှုတ်နှင့် သုသာန်မဟုတ်သော အရပ်ကို။
ပဋိက္ခိပါမိ= ပယ်ပါ၏။ သောသာနိကံ= သုသာန်၌ နေလေ့ရှိသောရဟန်း၏
အကြောင်းအင်္ဂါ သမာဒါနစေတနာကို။ သမာဒိယာမိ= ဆောက်တည်ပါ၏။
ဣတိ= သို့။ သမာဒိယတိ= ၏။ သောသာနိကဿ= သောသာနိကဓုတင်ကို။
သမာဒါနေ= ဆောက်တည်ခြင်း၌။ အာနိသံသော= သည်။ ကော= အဘယ်
နည်း?။ မရဏသတိယာ= မရဏသတိကို။ ပဋိလာဘော= ရခြင်းသည်
လည်းကောင်း။ အပ္ပမာဒဝိဟာရိတာ= ကုသိုလ်တရားတို့၌ မမေ့မလျော့
သော နေခြင်းသည်လည်းကောင်း။ ကာမရာဂဝိနောဒနံ= ကာမရာဂကို
ပယ်နိုင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ အမနုဿာနံ= ဘီလူး (နတ်)တို့၏။
ဂရုဘာဝနီယတာ= အလေးအမြတ်ပြုခြင်း စိတ်နှလုံးကို ပွားစေခြင်းသည်

လည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ အာနိသံသာ= တို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။
 ကထံ= အဘယ့်ကြောင့်။ သောသာနိကံ= သောသာနိကဓုတင်ကို။
 သမာဒိန္နံ= ဆောက်တည်ခြင်းသည်။ ဟောတိ = ဖြစ်သနည်း?။ ကတ္ထံ=
 အဘယ်အရပ်၌။ ဝသိတဗ္ဗံ= နေအပ်သနည်း?။ ကထံ= အဘယ်သို့။
 သမာစရိတဗ္ဗံ= ကျင့်အပ်သနည်း?။ ကထံ= သို့။ သမာဒိန္နံ= ဆောက်တည်
 ခြင်းသည်။ ဟောတိ= နည်း?။ ကထံ= သို့။ ဘေဒေါ= သောသာနိက
 ဓုတင်၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။ ဟောတိ= နည်း?။

၁၂။ ယထာသန္တတိကံ

၂၉။ ကထံ= အဘယ်သို့။ ယထာသန္တတိကံ= ယထာသန္တတိက
 ဓုတင်ကို။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်သနည်း?။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ= ယနေ့ကို
 အစပြု၍။ သေနာသနလောလုပ္ပံ= ကျောင်းအိပ်ရာနေရာ၌ လျပ်ပေါ်
 မက်မောသော တဏှာကို။ ပဋိက္ခိပါမိ= ပယ်ပါ၏။ ယထာသန္တတိကံ=
 ညွှန်ကြား ချထားတိုင်းသော ကျောင်းအိပ်ရာ နေရာ၌သာ နေလေ့ရှိသော
 ရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါသမာဒိနစေတနာကို။ သမာဒိယာမိ= ဆောက်
 တည်ပါ၏။ ဣတိ= သို့။ သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်၏။ ယထာသန္တ
 တိကေ= ယထာသန္တတိကဓုတင်၌။ အာနိသံသာ= သည်။ ကော= နည်း?။
 ကထံ= အဘယ့်ကြောင့်။ သမာဒိနံ= ဆောက်တည်ခြင်းသည်။ ဟောတိ=
 နည်း?။ ကထံ= သို့။ ဘေဒေါ= ယထာသန္တတိကဓုတင်၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။
 ဟောတိ= နည်း?။

၁၃။ နေသဇ္ဇိကံ

၃၀။ ကထံ= အဘယ်သို့။ နေသဇ္ဇိကံ= နေသဇ္ဇိကဓုတင်ကို။
 သမာဒိယတိ= ဆောက်တည်သနည်း?။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ= ယနေ့ကို အစပြု၍။
 သေယျံ= လဲလျောင်းအိပ်ခြင်းကို။ ပဋိက္ခိပါမိ= ပယ်ပါ၏။ နေသဇ္ဇိကံ=

ထိုင်၍နေခြင်းရှိသောရဟန်း၏ အကြောင်းအင်္ဂါ သမာဒါနစေတနာကို။
 သမာဒိယာမိ= ဆောက်တည်ပါ၏။ ဣတိ= သို့။ သမာဒိယတိ= ၏။
 နေသဇ္ဇိကေ= နေသဇ္ဇိကဓုတင်၌။ အာနိသံသော= သည်။ ကော= နည်း?။
 ဈာနဝိသေသော= ဈာန်အထူးကို ရခြင်းသည်။ နေသဇ္ဇိကေ= ၌။
 အာနိသံသော= ပေတည်း။ ကထံ= ကြောင့်။ သမာဒါနံ= သည်။ ဟောတိ=
 နည်း?။ ကထံ= သို့။ ဘေဒေါ = သည်။ ဟောတိ = နည်း?။

ပကိဏ္ဍက ကထာ

၃၁။ . ကတိ= အဘယ်မျှလောက်ကုန်သော။ ဓုတာနိ= ဓုတင်တို့
 သည်။ ကာလပရိယန္တာနိ= ကျင့်သုံးရာကာလ အပိုင်းအခြားရှိကုန်သနည်း?။
 ရုက္ခမူလိကံ= ရုက္ခမူဓုတင်လည်းကောင်း။ အဗ္ဘောကာသိကံ= အဗ္ဘောကာ
 သိက ဓုတင်လည်းကောင်း။ သောသာနိကံ= သောသာနိကဓုတင်လည်း
 ကောင်း။ ဣတိ ဣမာနိ တီဏိ= ဤဓုတင်သုံးမျိုးတို့သည်။ အဋ္ဌမာသ
 ကာလပရိယန္တာနိ= ဆောင်းလေးလ၊ နွေလေးလအားဖြင့် ရှစ်လဟူသော
 ကျင့်သုံးရာ ကာလအပိုင်းအခြား ရှိကုန်၏။

ကော ပုဂ္ဂလော= အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဓုတော စ= ကိလေသာ
 တို့ကို ခါတွက်ဖျက်ဆီးတတ် သည်လည်းကောင်း။ ဓုတဝါဒေါ စ= ဓုတဓမ္မ
 တို့ကို ဟောပြောတတ်သည်လည်းကောင်း။ ဟောတိ= နည်း?။ ဓုတ
 သမန္နာဂတော= ဓုတင်အကျင့်နှင့်ပြည့်စုံသော။ အရဟာ= ရဟန္တာ
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဓုတော စ= ကိလေသာတို့ကို ခါတွက်ဖျက်ဆီးပြီးသူသည်
 လည်းကောင်း။ ဓုတဝါဒေါ စ= ဓုတဓမ္မတို့ကို ဟောပြောတတ်သည်
 လည်းကောင်း။ ဟောတိ= ၏။ ပန= ထိုမှတစ်ပါး။ ဓုတင်္ဂသမာဒါနေန=
 ဓုတင်အကျင့်ကို ဆောက်တည်ခြင်းနှင့်။ သမန္နာဂတော = ပြည့်စုံသော။
 အရဟာ = ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဓုတော စ= ကိလေသာတို့ကို ခါတွက်ဖျက်
 ဆီးပြီးသည်ကား။ ဟောတိ= ၏။ ဓုတဝါဒေါ စ= ဓုတဓမ္မတို့ကို ဟော

ပြောတတ်သည်ကား။ န ဟောတိ= မဖြစ်။ ခုတသမာဒါနေန= ခုတင်
 အကျင့်ကို ဆောက်တည်ခြင်းနှင့်။ သမန္နာဂတော= ပြည့်စုံသော။ သေခေါ်=
 သေကွဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလော စ= ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း။ ပုထုဇ္ဇနော=
 ပုထုဇ်ဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလော စ= ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း။ ခုတော စ=
 ကိလေသာတို့ကို ခါတွက်ဖျက်ဆီးတတ်သူသည်လည်း။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။
 ခုတဝါဒေါ စ= ခုတဓမ္မတို့ကို ဟောပြောတတ်သည်လည်း။ ဟောတိ=
 ၏။ ခုတင်သမာဒါနေန= ခုတဓမ္မတို့ကို ဆောက်တည် ကျင့်သုံးခြင်းနှင့်။ န
 သမန္နာဂတော = မပြည့်စုံသော။ သေခေါ်= သေကွဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလော
 စ= ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း။ ပုထုဇ္ဇနော= ပုထုဇ်ဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလော
 စ= ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း။ ခုတော စ= ကိလေသာတို့ကို ခါတွက်
 ဖျက်ဆီးပြီးသည်လည်း။ န ဟောတိ= မဖြစ်။ ခုတဝါဒေါ စ= ခုတဓမ္မတို့ကို
 ဟောပြောတတ်သည်လည်း။ န ဟောတိ= မဖြစ်။

ခုတာနိ= ခုတဓမ္မတို့သည်။ ကိံ လက္ခဏာနိ= အဘယ် လက္ခဏာ
 ရှိကုန်သနည်း?။ ကိံ ရသာနိ= အဘယ်ရသ ရှိကုန်သနည်း?။ ကိံ ပစ္စုပ္ပန်-
 နာနိ= အဘယ်ပစ္စုပ္ပန်ရှိကုန်သနည်း?။ ခုတာနိ= ခုတဓမ္မတို့သည်။
 အပ္ပိစ္ဆတာလက္ခဏာနိ= အလိုနည်းခြင်းဟူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ
 ရှိကုန်၏။ သန္တုဋ္ဌိရသာနိ= ရောင့်ရဲနိုင်ခြင်းဟူသော ပြည့်စုံခြင်းရှိကုန်၏။
 ဣဒမတ္ထိတာပစ္စုပ္ပန်နာနိ= ဤကုသိုလ်တရားဖြင့် အလိုရှိခြင်း အခြင်းအရာ
 အားဖြင့် ယောဂီတို့၏ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာတတ်ကုန်၏။ အထ စ=
 တနည်းကား။ နိလ္လောလုပ္ပလက္ခဏာနိ= လျပ်ပေါ်မက်မောသော တဏှာ
 မရှိခြင်းဟူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာရှိကုန်၏။ အနာဒိနဝရသာနိ= အပြစ်
 မရှိခြင်းဟူသော ကိစ္စရှိကုန်၏။ အပရိဟာနိပစ္စုပ္ပန်နာနိ= ကုသိုလ်တရား
 တို့၏ မဆုတ်ယုတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ယောဂီတို့၏ ဉာဏ်အား
 ရှေးရှုထင်လာကုန်၏။ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနာနိ= အစ အလယ် အဆုံး
 တို့သည်။ ကာနိ= အဘယ်သည်တို့နည်း?။ သမာဒါနံ= ဆောက်တည်ခြင်း
 သည်။ အာဒိ= အစပေတည်း။ ပဋိသေဝနာ= ကျင့်သုံး မှီဝဲခြင်းသည်။

မဇ္ဈော = အလယ်ပေတည်း။ သောမနဿံ = ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်။ အန္တော = အဆုံးပေတည်း။

ဣတိ = ဤတွင် ဓုတင်အပြီးတည်း။

ဣတိ = ဤတွင် ပကိဏ္ဍကကထာ အပြီးတည်း။

ဣတိ = ဤတွင် 'တတိယကဏ္ဍ' အပြီးတည်း။

===○===

စတုတ္ထပိုင်း၊ သမာဓိကဏ္ဍ

၃၂။ သီလဓုတသမ္ပန္နေန = သီလဓုတင်နှင့်ပြည့်စုံသော။ ယောဂါ-
ဝစရေန = ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပရိသုဒ္ဓေ = သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော။ သန္တာနေ =
အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌။ သမာဓိဘာဝနာ = သမာဓိဘာဝနာကို။ အာရဘိတဗ္ဗာ =
အားထုတ်အပ်၏။ သမာဓိ = သမာဓိဟူသည်။ ကော = အဘယ်နည်း?။
ကထံ = အဘယ်သို့။ သမာဓိ = သမာဓိကို။ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗော = ဖြစ်စေအပ်
သနည်း?။ တဿ = ထိုသမာဓိ၏။ လက္ခဏာရသပစ္စုပ္ပန်ပဒုပ္ပန်နာနိ =
လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒုပ္ပန်တို့သည်။ ကာနိ = အဘယ်တို့နည်း?။
ကော ပုဂ္ဂလော = အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သမာဒဟိဿတိ = အားထုတ်
သနည်း?။ ဈာနဝိမောက္ခသမာဓိသမာပတ္တိနံ = ဈာန် ဝိမောက္ခ သမာဓိ
သမာပတ္တိတို့၏။ နာနာကရဏံ = အသီး အသီး ကွဲပြားကြောင်းဖြစ်သော
အထူးသည်။ ကိံ = အဘယ်နည်း?။ ပဌမဇ္ဈာနာဒိနိ = ပဌမဈာန်အစရှိ
ကုန်သော။ စတ္တာရိံ = လေးပါးကုန်သော။ ဈာနာနိ = ဈာန်တို့သည်။

ဈာနန္တိ= ဈာနမည်၏။ “အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညီ ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနိ ပဿတိ”
 တိအာဒယော= “အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညီ ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနိ ပဿတိ”အစရှိ
 ကုန်သော။ အဋ္ဌ= ရှစ်ပါးကုန်သော။ ဝိမောက္ခော= ဝိမောက္ခတို့သည်။
 ဝိမောက္ခောတိ= ဝိမောက္ခမည်၏။ သဝိတက္ကသဝိစာရာဒယော= သဝိတက္က
 သဝိစာရသမာဓိ အစရှိကုန်သော။ တယော = သုံးပါးကုန်သော။ သမာဓ-
 ယော= သမာဓိတို့သည်။ သမာဓိတိ= သမာဓိမည်၏။ နဝ= ကိုးပါးကုန်
 သော။ အနုပုဗ္ဗာ= အစဉ်အတိုင်း ဝင်စားအပ်ကုန်သော။ သမာပတ္တိယော=
 ဝိဟာရသမာပတ်တို့သည်။ သမာပတ္တိတိ= သမာပတ္တိ မည်ကုန်၏။

အာနိသံသာ= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်တို့သည်။ ကတိ=
 အဘယ်မျှ ရှိကုန်သနည်း?။ စတ္တာရော= လေးပါးကုန်သော။ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခ-
 ဝိဟာရိတာ = ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရိတာအစရှိကုန်သော သမာဓိ ဘာဝနာတို့
 လည်းကောင်း။ ဝိပဿနာယ = ဝိပဿနာ၏။ သုခါ= ချမ်းသာတို့ကို။
 ကိရိယာ= ပြုတတ်ကုန်သော လေးပါးသော သမာဓိဘာဝနာတို့လည်း
 ကောင်း။ အဘိညာ= ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်။ သစ္စိကိရိယာ= မျက်မှောက်ပြုအပ်
 ကုန်သော လေးပါးသော သမာဓိဘာဝနာတို့လည်းကောင်း။ ဘဝသမ္ပတ္တိ=
 သုဂတိဘဝနှင့် ပြည့်စုံခြင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသည်တို့တည်း။

ကတိ ဓမ္မာ= အဘယ်တရားတို့သည်။ သမာဓိဿ= သမာဓိ၏။
 အန္တရာယကရာ= အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်သနည်း?။ ကာမစ္ဆန္ဒော= ကာမစ္ဆန္ဒ
 နီဝရဏလည်းကောင်း။ ဗျာပါဒေါ= ဗျာပါဒ နီဝရဏလည်းကောင်း။ ထိနမိဒ္ဓံ=
 ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏလည်းကောင်း။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ= ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စနီဝရဏလည်း
 ကောင်း။ ဝိစိကိစ္ဆာ= ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏလည်းကောင်း။ အဝိဇ္ဇာ= အဝိဇ္ဇာ
 နီဝရဏလည်းကောင်း။ ပီတိသုခဝိရဟိတာ= ပီတိသုခမှ ကင်းခြင်းလည်း
 ကောင်း။ သဗ္ဗေ= အလုံးစုံကုန်သော။ ပါပကာ= ယုတ်ညံ့ကုန်သော။ ဓမ္မာ=
 အကုသိုလ်တရားတို့လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ အဋ္ဌ= ရှစ်ပါးကုန်
 သော။ ဓမ္မာ= တရားတို့သည်။ သမာဓိဿ= ၏။ အန္တရာယကရာ= ကုန်၏။

ကတိ ဓမ္မာ= အဘယ်တရားတို့သည်။ သမာဓိဿ= သမာဓိ၏။
 ဟေတု= အကြောင်းတို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်သနည်း?။ သမာဓိဿ=
 သမာဓိ၏။ ဟေတု = အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ= တရားတို့သည်။
 ကတိ= အဘယ်မျှရှိကုန်သနည်း?။ သဝုပနိဿယတာ= ဈာန် မဂ် ဖိုလ်ရ
 ကြောင်း အားကြီးသော ကောင်းမှုရှိခြင်းလည်းကောင်း။ ပဗ္ဗဇ္ဇာ= ရှင်
 ရဟန်း၏အဖြစ်လည်းကောင်း။ နိဝရဏာနံ= နိဝရဏတို့ကို။ ပဟာနံ=
 ပယ်နိုင်ခြင်းလည်းကောင်း။ အဒေါသအနဘိဇ္ဈာ= အဒေါသ အနဘိဇ္ဈာတို့
 လည်းကောင်း။ တစ်နည်း။ အဒေါသအဘိဇ္ဈာ= အဘိဇ္ဈာဟူသော အပြစ်
 မရှိခြင်းလည်းကောင်း။ (စာကိုယ်၌ ဤပါဠိရှိပါသည်။) အဝိက္ခေပေါ=
 အဝိက္ခေပလည်းကောင်း။ စိတ္တာဘိပ္ပမောဒကာ= စိတ်ကို လွန်စွာဝမ်းမြောက်
 စေတတ်ကုန်သော။ သဗ္ဗေ= ခပ်သိမ်းကုန်သော။ ကုသလာ= ကုသိုလ်ဖြစ်
 ကုန်သော။ ဓမ္မာ= တရားတို့လည်းကောင်း။ ဓမ္မဉာဏသမုပ္ပါဒကာ= ဓမ္မ
 ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော။ သဗ္ဗေ= ကုန်သော။ ကုသလာ= ဖြစ်ကုန်
 သော။ ဓမ္မာ စ= တရားတို့လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ အဋ္ဌ= ရှစ်ပါး
 ကုန်သော။ ဓမ္မာ= တရားတို့ပေတည်း။

သမာဓိဿ = သမာဓိ၏။ သမ္ဘာရာ = အဆောက်အဦဖြစ်ကုန်သော။
 ဓမ္မာ= တရားတို့သည်။ ကတိ= အဘယ်မျှရှိကုန်သနည်း?။ အနေကဝိဟိတံ=
 များသောအပြားရှိသော။ သီလံ= သီလလည်းကောင်း။ သန္တုဋ္ဌိတာ= ထင်ရှား
 ရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထုဖြင့်သာ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းလည်းကောင်း။ ဣန္ဒြိယေသု=
 စက္ခုအစရှိသော ဣန္ဒြေတို့၌။ ဂုတ္တဒွါရတာ= လုံခြုံစေအပ် စောင့်ရှောက်
 အပ်သော တံခါးရှိခြင်းလည်းကောင်း။ ဘောဇနေ= ဘောဇဉ်၌။ မတ္တညုတာ=
 ရှာမှီးခြင်း ခံယူခြင်း သုံးဆောင်ခြင်း စွန့်ခြင်းတို့၌ အတိုင်းအရှည်ကို
 သိလေ့ရှိခြင်းလည်းကောင်း။ ရတ္တိယာ= ညဉ့်၏။ ဝါ= ညဉ့်၌။ ဝါ= ညဉ့်
 တွင်။ ပဌမေ ယာမေ= ပဌမယာမ်၌လည်းကောင်း။ မဇ္ဈိမေ ယာမေ=
 မဇ္ဈိမယာမ်၌လည်းကောင်း။ ပစ္ဆိမေ ယာမေ= ပစ္ဆိမယာမ်၌လည်းကောင်း။
 အမိဒ္ဓတာ= ငိုက်မျည်းမှုမရှိခြင်းလည်းကောင်း။ နိစ္စံ= အမြဲ။ သတိသမ္ပဇဉ်=

သတိသမ္ပဇဉ်ရှိခြင်းလည်းကောင်း။ ပဝိဝေကဝိဟာရော စ= ဝိဝေက သုံးပါး တို့ဖြင့် ကိလေသာတို့မှ ကင်းဆိတ်သော နေခြင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ သတ္တဝိဓာ= ခုနစ်ပါး အပြားရှိကုန်၏။

သမာဓိ= သမာဓိသည်။ ကတိဝိဓော= အဘယ်မျှအပြားရှိသနည်း?။ အရိယဖလေန= အရိယဖိုလ်ကြောင့်။ သမဓိဂတော= ကောင်းစွာရအပ်သော။ လောကုတ္တရော= လောကုတ္တရာသမာဓိလည်းကောင်း။ သေသော= လောကုတ္တရာသမာဓိမှ ကြွင်းကျန်သော။ လောကီယော= လောကီဖြစ်သော။ သမာဓိ= သမာဓိလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ဒုဝိဓော= နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ လောကီယော= လောကီဖြစ်သော။ အယံ သမာဓိ= ဤသမာဓိသည်။ သာသဝေါ= အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်၏။ သံယောဇနိယော= သံယောဇဉ်တရားတို့၏ အာရုံဖြစ်၏။ ဂန္ထနိယော= ဂန္ထတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်၏။ သံကိလေသိကော= ကိလေသာတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်၏။ လောကုတ္တရော= လောကုတ္တရာသမာဓိသည်။ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန= ဆိုအပ်ပြီးသော လောကီသမာဓိမှ ပြန်သောအားဖြင့်။ ဟောတိ= ၏။

အကုသလစိတ္တေကဂ္ဂတာ ဝါ= အကုသိုလ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဧကဂ္ဂတာသည်လည်းကောင်း။ ပဟာတဗ္ဗော= ပယ်အပ် ပယ်သင့် ပယ်ထိုက်သော။ သမာဓိ ဝါ = သမာဓိသည်သော်လည်းကောင်း။ မိစ္ဆာသမာဓိ= မိစ္ဆာသမာဓိမည်၏။ ကုသလစိတ္တေကဂ္ဂတာ ဝါ= ကုသိုလ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဧကဂ္ဂတာသည်သော်လည်းကောင်း။ ဘာဝေတဗ္ဗော= ပွားများအပ် ပွားများသင့် ပွားများထိုက်သော။ သမာဓိ ဝါ= သမာဓိသည်သော်လည်းကောင်း။ သမ္မာသမာဓိ= သမ္မာသမာဓိမည်၏။ †ပုဗ္ဗဘာဂေ= ရှေ့အဖို့၌။ ပဝတ္ထော= ဖြစ်သော။ သမာဓိ= သမာဓိသည်။ ဥပစာရသမာဓိ= ဥပစာရသမာဓိမည်၏။ †ဂေါတြဘုအနန္တရော= ဂေါတြဘူ၏အခြားမဲ့၌ဖြစ်သော သမာဓိသည်။ အပ္ပနာသမာဓိ= အပ္ပနာသမာဓိမည်၏။ ဣတိ= ဤသို့။ ဒုဝိဓော= နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။

=====

† စာကိုယ်၌ “ပုဗ္ဗဘာဂေါ”ဟု ရှိ၏။

† ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၂-၌ “ပရိကမ္မာနန္တရာ”

ကထံ=အဘယ်သို့။ တိဝိဓော= သုံးပါးအပြားရှိသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း?။
 ပဌမံ ဈာနံ= ပဌမဈာန်သမာဓိသည်။ သဝိတက္ကသဝိစာရော= သဝိတက္က
 သဝိစာရသမာဓိမည်၏။ ဒုတိယံဈာနံ= ဒုတိယဈာန်သမာဓိသည်။ အဝိတက္က
 ပရိတ္တဝိစာရော= အဝိတက္ကပရိတ္တဝိစာရသမာဓိမည်၏။ သေသဇ္ဈာနာနိ=
 ပထမဈာန် ဒုတိယဈာန်တို့မှ ကြွင်းကျန်သော ဈာနသမာဓိတို့သည်။
 အဝိတက္ကအဝိစာရော= အဝိတက္ကအဝိစာရသမာဓိတို့မည်၏။ ပဌမဇ္ဈာနံ
 စ = ပဌမဈာန်သမာဓိသည်လည်းကောင်း။ ဒုတိယဇ္ဈာနံ စ= ဒုတိယဈာန်
 သမာဓိသည်လည်းကောင်း။ ပီတိယာ သဟ ဥပ္ပန္နံ= ပီတိသဟုပ္ပန္နသမာဓိ-
 မည်၏။ တတိယဇ္ဈာနံ= တတိယဈာန်သမာဓိသည်။ သုခေန သဟ ဥပ္ပန္နံ=
 သုခသဟုပ္ပန္နသမာဓိမည်၏။ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ= စတုတ္ထဈာန်သမာဓိသည်။
 ဥပေက္ခာယ သဟ ဥပ္ပန္နံ= ဥပေက္ခာသဟုပ္ပန္နသမာဓိမည်၏။

သေခေဟိ စ= သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း။ ပုထုဇ္ဇနေဟိ
 စ= တိဟိတ်ပုထုဇ္ဇပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း။ ဘာဝိတာ= ဖြစ်စေအပ်
 ကုန်သော။ ဝါ= ပွားများအပ်ကုန်သော။ ကုသလအရိယမဂ္ဂါ= ကုသိုလ်နှင့်
 အရိယာမဂ်ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရသမာဓိ စ= ရူပါဝစရ
 အရူပါဝစရသမာဓိလည်းကောင်း။ သေခေဟိ စ= လည်းကောင်း။ ပုထုဇ္ဇနေဟိ
 စ= လည်းကောင်း။ ဥပ္ပါဒိတာ= ဖြစ်စေအပ်ကုန်သော။ ရူပါရူပါဝစရဓာတု=
 ရူပဓာတ် အရူပဓာတ်၌ဖြစ်သော။ ဝိပါကော= ဝိပါက်လည်းကောင်း။ အရိယ-
 ဖလံ= အရိယဖိုလ်လည်းကောင်း။ အသေခေန= ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 သမာပန္နော = ဝင်စားအပ်သော။ ကိရိယာ= ကိရိယာဖြစ်သော။ ရူပါ
 ရူပါဝစရသမာဓိ စ= ရူပါဝစရသမာဓိ အရူပါဝစရသမာဓိလည်းကောင်း။
 ဣတိ= သို့။ တိဝိဓံ = သုံးပါး အပြားရှိ၏။

၃၄။ တေန တေန= ထိုထိုကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်။ အာစိဏ္ဏော=
 လေ့ကျက်အပ်သော။ သမာပတ္တိ= ကောင်းစွာရောက်အပ်သော။ အာစာရော=
 အကျင့်ဟုဆိုအပ်သော။ ကာမာဝစရော= ကာမာဝစရသမာဓိလည်း

ကောင်း။ စတ္တာရိ= လေးပါးကုန်သော။ ဈာနာနိ= ဈာန်ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါဝစရော= ရူပါဝစရသမာဓိလည်းကောင်း။ အရူပါဝစရော= အရူပါဝစရ ဖြစ်သော။ စတ္တာရော= လေးပါးကုန်သော။ အရူပါဝစရသမာဓယော= အရူပါဝစရသမာဓိတို့လည်းကောင်း။ ကုသလကမ္မဝိပါကာ စ= ကုသိုလ် ကံ၏ အကျိုးနှင့်ယှဉ်သော သမာဓိတို့လည်းကောင်း။ အပရိယာပန္နော= ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ အကျိုးမဝင်သော။ စတ္တာရော= လေးပါးကုန်သော။ မဂ္ဂါ စ= မဂ်တို့လည်းကောင်း။ ဝါ= မဂ်နှင့်ယှဉ်သော သမာဓိတို့လည်းကောင်း။ စတ္တာရိ= လေးပါးကုန်သော။ ဖလာနိ စ= ဖိုလ်တို့လည်းကောင်း။ ဝါ= ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သမာဓိတို့လည်းကောင်း။ ဒုက္ခာပဋိပဒါ= ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိသော။ ဒန္ဓာဘိညာ= နံ့နွေးသော အဘိညာဉ်ရှိသော သမာဓိလည်း ကောင်း။ ဒုက္ခာပဋိပဒါ= သော။ ခိပ္ပါဘိညာ= လျင်မြန်ထက်မြက်သော အဘိညာဉ်ရှိသော သမာဓိလည်းကောင်း။ သုခါပဋိပဒါ = ချမ်းသာလွယ် ကူသော အကျင့်ရှိသော။ ဒန္ဓာဘိညာ = ဒန္ဓာဘိညာသမာဓိလည်းကောင်း။ သုခါပဋိပဒါ= ချမ်းသာလွယ်ကူသော အကျင့်ရှိသော။ ခိပ္ပါဘိညာ = ခိပ္ပါ ဘိညာသမာဓိလည်းကောင်း။ ဣတိ = သို့။ စတုပ္ပိဓော = လေးပါး အပြားရှိ၏။

ပရိတ္တာရမ္မဏော = ပရိတ္တတရားလျှင် အာရုံရှိသော။ ပရိတ္တာသမာဓိ= ပရိတ္တသမာဓိလည်းကောင်း။ အပ္ပမာဏာရမ္မဏော= အပ္ပမာဏတရားလျှင် အာရုံရှိသော။ ပရိတ္တာသမာဓိ= ပရိတ္တသမာဓိလည်းကောင်း။ ပရိတ္တာ ရမ္မဏော= ပရိတ္တတရားလျှင်အာရုံရှိသော။ အပ္ပမာဏောသမာဓိ= အပ္ပမာဏ သမာဓိလည်းကောင်း။ အပ္ပမာဏာရမ္မဏော= အပ္ပမာဏတရားလျှင် အာရုံရှိ သော။ အပ္ပမာဏောသမာဓိ= အပ္ပမာဏသမာဓိလည်းကောင်း။ ဣတိ စ= ဤသို့လည်းကောင်း။ ဆန္ဒသမာဓိ ဝီရိယသမာဓိ စိတ္တသမာဓိ ဝီမံသာ သမာဓိဝသေန စ= ဆန္ဒသမာဓိ၊ ဝီရိယသမာဓိ၊ စိတ္တသမာဓိ၊ ဝီမံသာသမာဓိတို့၏ အပြားအားဖြင့်လည်း။ စတုပ္ပိဓော = လေးပါးအပြားရှိ၏။

၃၅။ ဗုဒ္ဓေဟိ= ဘုရားရှင်တို့သည်သာ။ သမဓိဂတော= ကောင်းစွာရအပ်သော။ သာဝကေဟိ= သာဝကတို့သည်။ နော သမဓိဂတော= မရအပ်နိုင်သော။ မဟာကရုဏာသမာဓိ စ= မဟာကရုဏာသမာဓိသည်လည်းကောင်း။ ယမကပါဠိဟာရိယသမာဓိ စ= ယမကပါဠိဟာရိယသမာဓိသည်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့ သဘောရှိသော။ သမာဓိ= သမာဓိသည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ သာဝကေဟိ= သာဝကတို့သည်သာ။ သမဓိဂတော= ရအပ်သော။ ဗုဒ္ဓေဟိ= ဘုရားရှင်တို့သည်။ နော သမဓိဂတော= မရအပ်သော။ သေခဖလသမာဓိ= သေခဖလသမာဓိဟူသော။ သမာဓိ= သမာဓိသည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ သာဝကေဟိ စ= သာဝကတို့သည်လည်းကောင်း။ ဗုဒ္ဓေဟိ စ= ဘုရားရှင်တို့သည်လည်းကောင်း။ သမဓိဂတော= ရအပ်သော။ နဝါနုပုဗ္ဗာသမာဓိ စ= ကိုးပါးသော အစဉ်အတိုင်း ဝင်စားအပ်သော အနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမာပတ်ဟူသော သမာဓိလည်းကောင်း။ အသေခသမာဓိ စ= အသေခသမာဓိလည်းကောင်း။ ဣတိ = ဤသို့သော။ သမာဓိ= သမာဓိသည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ ဗုဒ္ဓေဟိ= ဘုရားရှင်တို့သည်။ နေဝ သမဓိဂတော= မရအပ်သည်လည်းဖြစ်သော။ သာဝကေဟိ= သာဝကတို့သည်။ န သမဓိဂတော= မရအပ်သည်လည်းဖြစ်သော။ အသညီသမာဓိ= အသညီသမာဓိဟုဆိုအပ်သော။ သမာဓိ= သမာဓိသည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ ဥပ္ပါဒါယ= ဖြစ်ခြင်းငှာ။ န နိရောဓာယ= မချုပ်ခြင်းငှာ။ ကာမာဝစရေ= ကာမာဝစရဘုံ၌။ ကုသလော= ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ သမာဓိ= သမာဓိသည်လည်းကောင်း။ အကုသလော= အကုသိုလ်ဖြစ်သော။ သမာဓိ= သမာဓိသည်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့ သဘောရှိသော။ သမာဓိ= သမာဓိသည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ နိရောဓာယ= ချုပ်ခြင်းငှာ။ န ဥပ္ပါဒါယ= မဖြစ်စေခြင်းငှာ။ စတုအရိယမဂ္ဂသမာဓိ= စတုအရိယမဂ္ဂသမာဓိဟူသော။ သမာဓိ= သမာဓိသည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ ဥပ္ပါဒါယ စေဝ= ဖြစ်စေခြင်းငှာလည်းကောင်း။ နိရောဓာယ စ= ချုပ်စေခြင်းငှာလည်းကောင်း။ သေခပုထုဇ္ဇနာနံ= သေခပုထုဇဉ်တို့၏။ ရူပါရူပါဝစရကုသလသမာဓိ= ရူပါဝစရကုသလသမာဓိ အရူပါဝစရကုသလသမာဓိသည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ နေဝ

ဥပ္ပါဒါယ စ= မဖြစ်စေခြင်းငှာလည်းကောင်း။ န နိရောဓာယ စ= မချုပ်
ခြင်းငှာလည်းကောင်း။ သဗ္ဗဖလသမာဓိယော စ= အလုံးစုံသော ဖလသမာ
ဓိတို့သည်လည်းကောင်း။ ကိရိယသမာဓိ စ= ကိရိယသမာဓိသည်လည်း
ကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့သော။ သမာဓိ= သမာဓိသည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။
ပဌမဇ္ဈာနံ စ= ပဌမဇ္ဈာန်သမာဓိလည်းကောင်း။ ဒုတိယဇ္ဈာနံ စ= ဒုတိယဇ္ဈာန်
သမာဓိလည်းကောင်း။ တတိယဇ္ဈာနံ စ= တတိယဇ္ဈာန် သမာဓိလည်း
ကောင်း။ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ စ= စတုတ္ထဇ္ဈာန်သမာဓိလည်းကောင်း။ ဣတိ=
သို့။ စတုဗ္ဗိဓော= လေးပါးအပြားရှိ၏။

၃၆။ ပဉ္စမဇ္ဈာနဝသေန= ပဉ္စမဇ္ဈာန်၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ပဉ္စဂ်-
သမာဓိ= အင်္ဂါငါးပါးရှိသော သမာဓိသည်။ ပဉ္စဝိဓော= ငါးပါးအပြားရှိ၏။
ပဉ္စဂီကသမ္မာသမာဓိ= ပဉ္စဂီကသမ္မာသမာဓိသည်။ ပဌမေ ဇ္ဈာနေ စ= ပဌမ
ဇ္ဈာန်၌လည်းကောင်း။ ဒုတိယေ ဇ္ဈာနေ စ= ဒုတိယဇ္ဈာန်၌လည်းကောင်း။
ပီတိဖရဏတာ = ပီတိ၏ ပျံ့နှံ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သမာဓိလည်းကောင်း။
တိသု= ပဌမဇ္ဈာန် , ဒုတိယ ဇ္ဈာန်တို့မှတစ်ပါး သုံးပါးကုန်သော။ ဇ္ဈာနေသု=
တတိယဇ္ဈာန် စတုတ္ထဇ္ဈာန် ပဉ္စမဇ္ဈာန်တို့၌။ သုခဖရဏတာ = သုခ၏ ပျံ့နှံ့
ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သမာဓိလည်းကောင်း။ ပရစိတ္တဝိညာဏေ= ပရစိတ္တ ဝိဇာ
နနအဘိညာဉ်၌။ စေတောဖရဏတာ= စိတ်၏ ပျံ့နှံ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော
သမာဓိလည်းကောင်း။ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာယ= ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၌။
အာလောကဖရဏတာ= အရောင်အလင်း၏ ပျံ့နှံ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော
သမာဓိလည်း ကောင်း။ တမ္ဘာ တမ္ဘာ သမာဓိမှာ= ထိုထိုသမာဓိမှ။ ဝုဋ္ဌိတဿ=
ထသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏာ= ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်ဟုဆိုအပ်သော။
ပစ္စဝေက္ခဏသညာ= ပစ္စဝေက္ခဏာသညာနှင့်တကွဖြစ်သော သမာဓိလည်း
ကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ပဉ္စဝိဓော= ငါးပါးအပြားရှိ၏။ အယံ သမာဓိ=
ဤသမာဓိသည်။ ပစ္စုပ္ပန်သုခေါ စေ= ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ချမ်းသာ သည်လည်း
ကောင်း။ အာယတိံ= နောင်အခါ၌။ သုခဝိပါကော စ= ချမ်းသာသော
အကျိုးရှိသည်လည်းကောင်း။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ဣတိ = သို့။ ပစ္စတ္တိယေဝ=

အသီးအခြားသာလျှင်။ ဉာဏံ= သိတတ်သောဉာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ= ဖြစ်၏။ အယံ သမာဓိ= ဤသမာဓိသည်။ အရိယော= မြတ်၏။ နိရာမိသော= ကိလေသာဟူသော အာမိသမရှိ။ ဣတိ= သို့။ ဉာဏံ= ဉာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ= ဖြစ်၏။ အယံ သမာဓိ= ဤသမာဓိကို။ သပ္ပညေဟိ= ဘိဟိတ်ပဋိသန္ဓ် ဉာဏ်ပညာရှိကုန်သော။ မဟာပုရိသေဟိ= ယောက်ျားမြတ် ဟို့သည်။ သေဝိတော= မှီဝဲအပ်၏။ ပဋိသေဝိတော= အဖန်ဖန် မှီဝဲအပ်၏။ ဣတိ= သို့။ ဉာဏံ= ဉာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ= ဖြစ်၏။ အယံ သမာဓိ= ဤသမာဓိ သည်။ သန္တော = ငြိမ်သက်၏။ ပဏီတော= မွန်မြတ်၏။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ= ကိလေသာဟူ အပူမလိမ်း ငြိမ်းအေး၏။ လဒ္ဓေါ= ရအပ်၏။ ဧကောဒိဘာဝါဓိဂတော= မြတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော သမာဓိကြောင့် ရအပ်၏။ ဣတိ= သို့။ ဉာဏံ= ဉာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ= ဖြစ်၏။ ဣမံ သမာဓိ= ကို။ သတောဝ= အောက်မေ့နိုင်ဘိ သတိရှိသည်သာလျှင်။ ဟုတ္တာ= ဖြစ်၍။ သမာပဇ္ဇတိ= ဝင်စားအပ်၏။ ဣတိ= သို့။ ဉာဏံ= ဉာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ= ဖြစ်၏။ ဣမမှာ သမာဓိမှာ= မှ။ သတောဝ= သာလျှင်။ ဟုတ္တာ= ၍။ ဝုဋ္ဌဟတိ= ထတတ်၏။ ဣတိ= သို့။ ပစ္စတ္တိယေဝ= သာလျှင်။ ဉာဏံ= သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ= ၏။ ဣတိ= သို့။ ပဉ္စဂီကသမာဓိ= အင်္ဂါငါးပါးရှိသော သမာဓိသည်။ ဟောတိ= ၏။

ပဉ္စမပိုင်း

ကလျာဏမိတ္တပရိယေသနာ

၃၇။ သမာဓိ= သမာဓိကို။ ဘာဝေတုကာမေန= ပွားများခြင်းငှာ အလိုရှိသော။ အာဒိကမ္ပိကေန= အစလက်ဦး ပွားများခြင်းအမှုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တာဒိသော= ထိုဆိုအပ်လတုံသော သဘောရှိသော။

ကလျာဏမိတ္တာ= ကလျာဏမိတ္တဖြစ်သော ဆရာကို။ ပရိယေသိတဗော= ရှာမှီးအပ်၏။ ပရမကလျာဏမိတ္တာ= မြင့်မြတ်သော ကလျာဏမိတ္တ ဖြစ်သော ဆရာသည်။ ကော= အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်နည်း?။ ဓမ္မဝိနယေ= ဓမ္မဝိနယ၌။ ဆေကော= လိမ်မာ၏။ ကမ္မကုသလဇ္ဈာနာဘိညာသု= ကောင်းမှုကုသိုလ် ဈာန်အဘိညာဏ်တို့၌လည်းကောင်း။ သစ္စေသု= အရိယ သစ္စာတို့၌လည်းကောင်း။ ကုသလော= ကျွမ်းကျင်လိမ်မာ၏။ သတ္တင်္ဂသမန္နာ- ဝတော= အင်္ဂါခုနစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံ၏။

ကမ္မဋ္ဌာနဒါယကော= ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပေးတတ်သော။ ကလျာဏ မိတ္တာ= မိတ်ဆွေကောင်းဖြစ်သော ဆရာသည်။ ပိယော စ= သီလလေး အင် ဖြူစင်သည်ဖြစ်၍ ချစ်ခင်အပ်သည်လည်းကောင်း။ ဂရ စ= ကျောက် ထီးတန္တု အလေးအမြတ်ပြုအပ်သည်လည်းကောင်း။ ဘာဝနီယော စ= ဘာဝနီယ ဂုဏ်ကျေးဇူးကြောင့် ချီးကျူးအပ်သည်လည်းကောင်း။ ဝါ= မေတ္တာ စိတ်ဓာတ် ပွားစေအပ်သည်လည်းကောင်း။ ဝတ္တာ စ= အပြစ်ဖော်ပြ သူတစ်ပါးကို ဆုံးမတတ်သည်လည်းကောင်း။ ဝစနက္ခမော စ= မဟုတ် မတရား သူတစ်ပါးဆိုလာသည်ကို သည်းခံနိုင်သည်လည်းကောင်း။ ဂမ္ဘီရဉ္စ ကထံ= သစ္စာလေးပါး ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စသည် နက်နဲခက်ခဲသော စကားကို။ ကတ္တာ စ= ဟောပြောသမှု ပြုတတ်သည်လည်းကောင်း။ အဋ္ဌာနေ= မလျော် မလျောက်သောအရာ၌။ ဝါ= မလျော် မလျောက်ပတ်သော အမှုကိစ္စ လုပ် ငန်း၌။ နော စ နိယောဇကော= မတိုက်တွန်းတတ်သည်လည်းကောင်း။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ကထံ= အဘယ်သို့။ ပရိယေသိတဗော= ရှာမှီးအပ် သနည်း?။ ဥဋ္ဌာနဥပဋ္ဌာနသုဿူသာ ပါရိစရိယာဒီဟိ= ထကြွလုံ့လ ဝီရိယ ရှိခြင်း၊ ဆည်းကပ်ခစားခြင်း၊ ဆုံးမသည့်စကားကို လေးလေးစားစား နားထောင်ခြင်း၊ ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်းအစရှိကုန်သော။ ဝတ္တေဟိ= ကျင့်ဝတ် တို့ဖြင့်။ ပရိယေသိတဗော= ရှာမှီးသင့် ရှာမှီးထိုက် ရှာမှီးအပ်၏။

ဣတိ = ဤတွင် ပဉ္စမကစ္ဆအပြီးတည်း။

ဆဋ္ဌအပိုင်း
စရိယဝိဘာဂေါ

၃၈။ †တထာ ဝုတ္တေန= ထိုကလျာဏမိတ္တပရိယေသနာ၌ ဆိုအပ်
ပြီးသော အခြင်းအရာရှိသော။ (တနည်း။ တတ္ထ= ထိုကလျာဏမိတ္တ
ပရိယေသနာ၌။ ဝုတ္တေန= ဆိုအပ်ပြီးသော။) ကလျာဏမိတ္တေန= ကလျာဏ
မိတ္တအင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံလုံလောက်သော။ ကမ္မဋ္ဌာနဒါယကေန= ကမ္မဋ္ဌာန်း
အားထုတ်နည်းကို ပေးတတ်သော။ အာစရိယေန= တ-န-ပဲပြင် သွန်သင်
ပေတတ် ဆရာမြတ်သည်။ အန္တေဝါသိကာနံ= အနီးနေတပည့်တို့အား။
ဝါ= တို့၏။ စရိယာနုရူပံ= စရိုက်အားလျော်စွာ။ ကမ္မဋ္ဌာနံ= ကမ္မဋ္ဌာန်းကို။
ဥဂ္ဂဏှာပေတဗ္ဗံ= သင်ယူစေအပ်၏။ ဝါ= သင်ယူစေရမည်။ ဣတိ= ဤသို့။
ဝုတ္တတ္တာ= မိန့်ဆိုတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အတြ = ဤ ဆဋ္ဌပိုင်း၌။
စရိယဝိဘာဝနံ= စရိယဝိဘာဝနာကို။ ဝါ= စရိုက်ရှိသူတို့ကို ထင်စွာပြခြင်းကို။
ကာတဗ္ဗံ= ပြုအပ်, ပြုသင့်, ပြုထိုက်၏။

စရိယာ= စရိုက်ရှိသူတို့သည်။ ရာဂစရိယာ= ရာဂစရိုက်ရှိသူလည်း
ကောင်း။ ဒေါသစရိယာ= ဒေါသစရိုက်ရှိသူလည်းကောင်း။ မောဟစရိယာ=
မောဟစရိုက်ရှိသူလည်းကောင်း။ သဒ္ဓါစရိယာ= သဒ္ဓါစရိုက်ရှိသူလည်း
ကောင်း။ ဗုဒ္ဓိစရိယာ= ဗုဒ္ဓိ (ပညာ) စရိုက်ရှိသူလည်းကောင်း။ ဝိတက္ကစရိယာ=
ဝိတက်စရိုက်ရှိသူလည်းကောင်း။ ရာဂဒေါသစရိယာ= ရာဂစရိုက် ဒေါသ
စရိုက်ရှိသူလည်းကောင်း။ ရာဂမောဟစရိယာ= ရာဂစရိုက် မောဟစရိုက်ရှိ
သူလည်းကောင်း။ ဒေါသမောဟစရိယာ= ဒေါသစရိုက် မောဟစရိုက်ရှိသူ
လည်းကောင်း။ ရာဂဒေါသမောဟသမဘာဂစရိယာ= ရာဂ, ဒေါသ, မောဟ-

=====

†စာကိုယ်၌ “တထာ ဝုတ္တေန”ဟု ရှိသည်။
“တတ္ထ ဝုတ္တေန”ဟုရှိလျှင် သင့်မည်ထင်သည်။

ညီမျှသော အဖို့အစရှိသော စရိုက်ရှိသူလည်းကောင်း။ သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိစရိယာ= သဒ္ဓါစရိုက် ဗုဒ္ဓိစရိုက်ရှိသူလည်းကောင်း။ သဒ္ဓါဝိတက္ကစရိယာ= သဒ္ဓါစရိုက် ဝိတက်စရိုက်ရှိသူလည်းကောင်း။ ဗုဒ္ဓိဝိတက္ကစရိယာ= ဗုဒ္ဓိစရိုက် ဝိတက် စရိုက်ရှိသူလည်းကောင်း။ သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝိတက္ကသမဘာဂစရိယာ= သဒ္ဓါ, ဗုဒ္ဓိ, ဝိတက်ညီမျှသော အဖို့အစရှိသော စရိုက်ရှိသူလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့ခွဲခြား သရုပ်အားဖြင့်။ စုဒ္ဓသ= တစ်ဆဲ့လေးမျိုးတို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ ဝါ= ရှိကုန်၏။

၃၉။ အထ စ= တနည်းကား။ အပရေ= ဆိုအပ်ပြီးသောစရိုက် (ရှိသူ)တို့မှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တဏှာဒိဋ္ဌိမာနာဒယော= တဏှာ ဒိဋ္ဌိ မာနအစရှိကုန်သော။ တိဿော= သုံးပါးကုန်သော။ စရိယာယောပိ= စရိုက်ရှိသူတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ= ရှိကုန်သေးသည်သာ။

ရာဂစရိယာ= ရာဂစရိုက်ရှိသူလည်းကောင်း။ ဒေါသစရိယာ= ဒေါသ စရိုက်ရှိသူလည်းကောင်း။ မောဟစရိယာ= မောဟစရိုက်ရှိသူလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ မူလကိလေသဝသေန= မူလကိလေသာ၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ တိဿော= သုံးပါးကုန်သော။ (စရိယာ= စရိုက်ရှိသူတို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။) တိဿော= သုံးပါးကုန်သော။ ဧတာ စရိယာ= ဤ (မူလ ကိလေသာ) စရိုက်ရှိသူတို့သည်။ ကိ နိဒါနာ= အဘယ်တရားလျှင် အကြောင်းရင်းရှိကုန်သနည်း?။ ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏတာ= ရှေး(ဘဝ)၌ပြုအပ်သော အလေ့အကျင့် ရှိခြင်းဟူသော။ နိဒါနာ= အကြောင်းရင်းရှိကုန်၏။

ကိရ= အဖြေကျဉ်းဘိ ဂုဠတ်ရှိ၍ မသိမိပ္ပါ လီနတ္ထာကို ကျယ်စွာ ချဲ့အံ့။ ပုဗ္ဗေ= ရှေး(ဘဝ)၌။ ဣဋ္ဌပ္ပယောဂသုဘကမ္မဗဟုလော= ဣဋ္ဌာရုံကို အားထုတ်မှု, တင့်တယ်လျောက်ပတ်သောအမှုကို ပြုလုပ်မှုများသောသူ သည်။ (ရာဂစရိတော= ရာဂစရိုက်ရှိသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။) ဓာတုနိဒါနာ= ပထဝီ အစရှိသောဓာတ်တို့ လွန်ကဲခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိကုန်သည်လည်း ကောင်း။ ဒေါသနိဒါနာ= သည်းခြေအစရှိသော အပြစ်တို့ လွန်ကဲခြင်းလျှင်

အကြောင်းရှိကုန်သည်လည်းကောင်း။ (ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ= ဤကား အဖြေတည်း။)

သေမ္မာဓိကော= သလိပ်ဓာတ်လွန်ကဲသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ရာဂစရိ-
တော= ရာဂစရိုက်ရှိ၏။ ပိတ္တာဓိကော= သည်းခြေဓာတ် လွန်ကဲသော ပုဂ္ဂိုလ်
သည်။ ဒေါသစရိတော= ဒေါသစရိုက်ရှိ၏။ ဝါတာဓိကော= လေဓာတ်
လွန်ကဲသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မောဟစရိတော= မောဟစရိုက်ရှိ၏။ အထ ဝါ-
တနည်းကား။ သေမ္မာဓိကော= သလိပ်ဓာတ် လွန်ကဲသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။
မောဟစရိတော= မောဟစရိုက်ရှိ၏။ ဝါတာဓိကော= လေဓာတ်လွန်ကဲသော
ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ရာဂစရိတော= ရာဂစရိုက်ရှိ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ= မှတ်အပ်
၏။)

၄၀။ ကထံ= အဘယ်သို့။ ဝါ= အဘယ်ပုံ။ ဝါ= အဘယ်သို့။
သောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ အယံ ပုဂ္ဂလော= ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ရာဂစရိတော=
ရာဂစရိုက်ရှိသူပေတည်း။ အယံ ပုဂ္ဂလော= သည်။ ဒေါသစရိတော= ဒေါသ
စရိုက်ရှိသူပေတည်း။ အယံ ပုဂ္ဂလော= သည်။ မောဟစရိတော= မောဟ
စရိုက်ရှိသူပေတည်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ဇာနိတဗ္ဗော= သိအပ် သိသင့် သိထိုက်
သနည်း?။ (ဣတိ အယံ= ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ= အမေးတည်း။)

အာရမ္မဏဒဿနာဒိတော= ရူပါရုံကို ကြည့်ရှုခြင်းအစရှိသော
အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိတော= မာယာ သာဌေယျ စသည်များလှ
ဓမ္မတို့၏ဖြစ်ခြင်းဟူသော။ ကိလေသတော= ကိလေသာအားဖြင့်လည်း
ကောင်း။ ဂမနတော= သွားခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ စိဝရပါရုပနတော=
သင်္ကန်းရုံပုံ အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဘောဇနတော = အမှတ်မထင် အစား
အစာဘောဇဉ်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ကိစ္စတော= တံမြက်လှည်းခြင်း အစရှိ
သော အမှုလုပ်ငန်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ သေယျာဒိကော= အိပ်လျောင်း
ခြင်းအစရှိသော။ ဣရိယာပထတော= ဣရိယာပုထ်အားဖြင့်လည်းကောင်း။
ဣတိ= ဤသို့ခွဲခြား သရုပ်ဖော်အားဖြင့်။ သတ္တဓာ= ခုနစ်ပါးသော အခြင်းအရာ
အားဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။ (ဣတိ အယံ= ဤသည်ကား။ ဝိသဇ္ဇနာ=
အဖြေတည်း။)

ကထံ= အဘယ်သို့။ ဝါ= အဘယ်ပုံ။ အဘယ်သို့သော အခြင်း
 အရာအားဖြင့်။ စီဝရံ= သင်္ကန်းကို။ ပါရပတိ= ရုံသနည်း?။ ဘောဇနံ=
 ဘောဇဉ်ကို။ ဘုဉ္ဇတိ= စားသနည်း?။ ကထံ= သို့။ ဝါ= အဘယ်ပုံ။ ဝါ=
 အားဖြင့်။ အဿ ဘိက္ခုနော= ထိုယောဂီရဟန်း၏။ သေနာသနံ= ကျောင်း
 အိပ်ရာနေရာသည်။ ဂေါစရော= ဆွမ်းခံရွာသို့ ဝင်ခြင်းသည်။ ဣရိယာ-
 ပထော= ဣရိယာပုထ်သည်။ စီဝရသမာဒါနံ= သင်္ကန်းကိုယ်ယူခြင်းသည်။
 နိဝါသနပါရပနံ= သင်းပိုင်ဝတ်ခြင်း၊ ဧကသီကိုရုံခြင်းသည်။ အာရမ္မဏံ=
 ရူပါရုံကိုကြည့်ရှုခြင်းသည်။ ယာဂုဘတ္တခဇ္ဇကာဒီနိ= ယာဂု၊ ဆွမ်း၊ ခဲဖွယ်
 အစရှိကုန်သော။ ဘောဇနာဟာရာ= အစားအစာဘောဇဉ်တို့သည်။ ဟောန္တိ=
 ဖြစ်ကုန်သနည်း?။

ဘိက္ခာစာရမဂ္ဂဘိက္ခာစာရဂါမော= ဆွမ်းခံရာလမ်း၊ ဆွမ်းခံ ရွာသည်။
 ဂေါစရောတိ= ဂေါစရမည်၏။ ရာဂစရိတော= ရာဂစရိုက်ရှိသူသည်။ ပုဗ္ဗံ=
 ရှေ့ဖြစ်သော။ ဒိသံ= အရပ်မျက်နှာသို့။ တစ်နည်း= ပုဗ္ဗဒိသံ= ရှေ့တည့်တည့်
 ဖြစ်သော ဆွမ်းခံရွာသို့။ စရတိ= သွားတတ်၏။ ဒေါသစရိတော= ဒေါသ
 စရိုက်ရှိသူသည်။ ပစ္ဆိမံ= နောက်ဖက်ဖြစ်သော။ ဒိသံ= သို့။ တစ်နည်း=
 ပစ္ဆိမဒိသံ= နောက်ဖက်၌ရှိသော ဆွမ်းခံရွာသို့။ စရတိ= သွားတတ်၏။
 မောဟစရိတော= မောဟစရိုက်ရှိသူသည်။ ယထာဒိသံ= မျက်နှာမူရာ
 အရပ်၌ရှိသော။ ဂါမံ= ဆွမ်းခံရွာသို့။ စရတိ= သွားတတ်၏။

ဣရိယာပထောတိ = ဣရိယာပထောဟူသည်ကား။ ရာဂစရိတော=
 ရာဂစရိုက်ရှိသူသည်။ ဒါသော ဝိယ= ကျေးကျွန်ကဲ့သို့။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။
 ဒေါသစရိတော= သည်။ အဓိပတိ ဝိယ= အကြီးအကဲကဲ့သို့။ ဟောတိ=
 ၏။ မောဟစရိတော= သည်။ ဝိသံ ဝိယ= အဆိပ်ကဲ့သို့။ ဝါ= အဆိပ်ရှိ
 သော သတ္တဝါကဲ့သို့။ ဟောတိ= ၏။

ဣတိ= ဤတွင် စရိယဝိဘာဂ အပြီးတည်း။

ဣတိ = ဤတွင် ဆဋ္ဌကစ္ဆအပြီးတည်း။

သတ္တမပိုင်း
ကမ္မဋ္ဌာန်း ၃၈-မျိုး

၄၁။ အာစရိယေန= ဝိပဿနာရှုနည်း နိဿယည်း၌ သိပ်သည်း
ကျန သင်ပြတတ်သော ကမ္မဋ္ဌာနာ စရိယပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝိညာတစရိယံ=
စရိုက်အနေအထားကို သိအပ်ပြီးသော။ အတ္တနော= မိမိ၏။ အန္တေဝါသိကံ=
အနီးနေတပည့်ကို။ အဋ္ဌတိသအာရမ္မဏဘူတာနိ= ၃၈-ပါးသော အာရုံဖြစ်
၍ဖြစ်ကုန်သော။ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ= ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို။ ပဂုဏာနိ= အဝါးဝစွာ
လေ့လာအပ်သည်တို့ကို။ ကာရေတဗ္ဗာနိ= ပြုစေအပ်ကုန်၏။ တဿ=
ထိုအနီးနေတပည့်၏။ စရိယာနုကူလဝသေန= စရိုက်အားလျော် သည်၏
အစွမ်းအားဖြင့်။ မနသိကာရပဋိဗဒ္ဓဒုဝိဓဝိညာဏကမ္မဋ္ဌာနာနိပိ= နှလုံးသွင်း
မှုနှင့် ဆက်စပ်နေသော နှစ်ပါးအပြားရှိသော ဝိညာဏကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို
လည်း။ ဥဂ္ဂဏှာပေတဗ္ဗာနိ= သင်ယူစေအပ်ကုန်၏။

အဋ္ဌတိသ= ၃၈-ပါးသော။ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ= ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ ဟူကုန်သည်။
ကတမေ= အဘယ်သည်တို့နည်း။ ကသိဏာ= ကသိုဏ်းတို့သည်။ ပထဝီ=
ပထဝီကသိုဏ်းလည်းကောင်း။ အာပေါ= အာပေါကသိုဏ်းလည်းကောင်း။
တေဇော= တေဇောကသိုဏ်းလည်းကောင်း။ ဝါယော= ဝါယောကသိုဏ်း
လည်းကောင်း။ နီလံ= နီလကသိုဏ်းလည်းကောင်း။ ပီတံ= ပီတကသိုဏ်း
လည်းကောင်း။ လောဟိတံ= လောဟိတကသိုဏ်းလည်းကောင်း။ ဩဒါတံ=
ဩဒါတကသိုဏ်းလည်းကောင်း။ အာကာသာယတနံ= အာကာသာယတန
ကသိုဏ်းလည်းကောင်း။ ဝိညာဏာယတနံ= ဝိညာဏာယတနကသိုဏ်း
လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ဒသ= ဆယ်ပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ=
ဖြစ်ကုန်၏။

၄၂။ အသုဘာ= အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းတို့သည်။ ဥဒ္ဓုမာတကံ=
ဥဒ္ဓုမာတက အသုဘလည်းကောင်း။ ဝိနီလကံ= ဝိနီလကအသုဘလည်း
ကောင်း။ ဝိပုဗ္ဗကံ= ဝိပုဗ္ဗကအသုဘလည်းကောင်း။ ဝိစ္ဆိဒ္ဓကံ= ဝိစ္ဆိဒ္ဓက

အသုဘလည်းကောင်း။ ဝိက္ခာယိတကံ= ဝိက္ခာယိတက အသုဘလည်းကောင်း။ ဝိက္ခိတ္တကံ= ဝိက္ခိတ္တကအသုဘလည်းကောင်း။ ဟတဝိက္ခိတ္တကံ= ဟတဝိက္ခိတ္တကအသုဘလည်းကောင်း။ လောဟိတကံ= လောဟိတက အသုဘလည်းကောင်း။ ပုဠဝကံ= ပုဠဝကအသုဘလည်းကောင်း။ အဋ္ဌိကံ= အဋ္ဌိကအသုဘလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ဒသ= ဆယ်ပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ= ကုန်၏။

၄၃။ အနုဿတိယော= အနုဿတိတို့သည်။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ= ဗုဒ္ဓါနုဿတိလည်းကောင်း။ ဓမ္မာနုဿတိ= ဓမ္မာနုဿတိလည်းကောင်း။ သံဃာနုဿတိ= သံဃာနုဿတိလည်းကောင်း။ သီလာနုဿတိ= သီလာနုဿတိလည်းကောင်း။ စာဂါနုဿတိ= စာဂါနုဿတိလည်းကောင်း။ ဒေဝတာနုဿတိ= ဒေဝတာနုဿတိလည်းကောင်း။ မရဏသတိ= မရဏသတိလည်းကောင်း။ ကာယဂတာသတိ= ကာယဂတာသတိလည်းကောင်း။ အာနာပါနုဿတိ= အာနာပါနုဿတိလည်းကောင်း။ ဥပသမာနုဿတိ= ဥပသမာနုဿတိလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ဒသ= ဆယ်ပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ= ကုန်၏။

အပ္ပမာဏစိတ္တာနိ= အပ္ပမာဏစိတ်တို့သည်။ စတ္တာရိ= လေးပါးတို့တည်း။ အထ ဝါ= တနည်းကား။ အပ္ပမညာယော= အပ္ပမညာတို့သည်။ မေတ္တာ= မေတ္တာလည်းကောင်း။ ကရုဏာ= ကရုဏာလည်းကောင်း။ မုဒိတာ= မုဒိတာလည်းကောင်း။ ဥပေက္ခာ= ဥပေက္ခာလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ စတသော= လေးပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ= ကုန်၏။

စတုဓာတုဝတ္ထာနံ = ပထဝီ, အာပေါ, တေဇော, ဝါယော ဟူသော လေးပါးသောဓာတ်တို့ကို ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းသည်။ ဟောတိ = ဖြစ်၏။

အာဟာရေ= စားမျိုးအပ်သော အစာအဟာရ၌။ ပဋိက္ခုလသညာ= စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်ဟူသော အမှတ်သညာသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

အာကိဉ္ဇညာယတနံ= အာကိဉ္ဇညာယတနလည်းကောင်း။ နေဝ-
သညာနာသညာယတနံ= နေဝသညာနာသညာယတနလည်းကောင်း။
ဣတိ= ဤသည်တို့တည်း။

၄၄။ ဝိညာတကမ္မဋ္ဌာနေန= သိအပ်ပြီးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းရှိသော။
ဝါ= ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို သိပြီးသော။ အာဒိကမ္ပိကေန= အစလက်ဦး ကမ္မဋ္ဌာန်း
အားထုတ်မှုရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဗ္ဗပဌမံ= အလုံးစုံသော အားထုတ်မှု
တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ အဋ္ဌတိသဝိဓေသု= သုံးဆွဲရှစ်ပါး အပြားရှိကုန်သော။
ဣမေသု အာရမ္မဏေသု= ဤအာရုံတို့၌။ စတ္တာလီသဝိဓေသု= လေးဆယ်
အပြားရှိကုန်သော။ ဣမေသုကမ္မဋ္ဌာနေသု= ဤကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌။ နဝဟိ=
ကိုးပါးကုန်သော။ အာကာရေဟိ= အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ပဂုဏံ= အဝါးဝစွာ
လေ့လာအပ်သည်ကို။ ကာတဗ္ဗံ= ပြုအပ် ပြုသင့် ပြုထိုက်၏။

နဝဟိ= ကုန်သော။ ကတမေဟိ (အာကာရေဟိ= အဘယ်
အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ပဂုဏံ= ကို။ ကာတဗ္ဗံ= ပြုအပ်ပြုသင့်ပြုထိုက်သနည်း)
သင်္ခါတနိဒ္ဒေသတော= သုံးဆွဲရှစ်ပါး သင်္ချာအားဖြင့် အကျဉ်းပြုအပ်သော
ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၏ အကျယ်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝါ= လေးဆယ်သော
သင်္ချာအားဖြင့် အကျဉ်းပြုအပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၏ အကျယ်အားဖြင့်လည်း
ကောင်း။ ဥပစာရပ္ပနာဝဟတော= ဥပစာရဈာန်၊ အပ္ပနာဈာန်သို့ ဆောင်
ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဈာနပ္ပဘေဒတော = ရရှိနိုင်သော ဈာန်အပြား
အားဖြင့်လည်းကောင်း။ (စတုက္ကပဉ္စကဈာနတော= စတုက္ကဈာန်၊ ပဉ္စကဈာန်
အားဖြင့်လည်းကောင်း။) သမတိက္ကမတော= လွန်မြောက်ခြင်း အင်္ဂီ
သမတိက္ကမ၊ အာရမ္မဏသမတိက္ကမအားဖြင့်လည်းကောင်း။ (ရူပသမ တိက္ကမ
အာရမ္မဏသမတိက္ကမသညာဝေဒနာ သမတိက္ကမတော= ရူပသမတိက္ကမ၊
အာရမ္မဏသမတိက္ကမ၊ သညာဝေဒနာ သမတိက္ကမအားဖြင့်လည်းကောင်း။)
ဝမုနာဝမုနတော= တိုးပွားစေအပ်သောကမ္မဋ္ဌာန်း၊ မတိုးပွားစေအပ်သော
ကမ္မဋ္ဌာန်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ (သိ-မူ၌ - “ရူပသမတိက္ကမ. . . . ဝေဒနာ

သမတိက္ကမဝဗ္ဗနာဝဗ္ဗနတော”ဟု သမာသ်ဖြင့် ပြဆိုထားပါသည်။ “ရူပသမတိက္ကမ . . . သညာဝေဒနာ သမတိက္ကမ”တို့သည် “သမတိက္ကမတော”ပုဒ်၏ သရုပ်များ ဖြစ်ပါသည်။ “ဝဗ္ဗနာဝဗ္ဗနတော”သည် သီးခြားတစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပုဒ်ခွဲ၍ ယောဇနာပါသည်။ သီ-၌ “ဝဗ္ဗနာဝဗ္ဗနတော”ဟုရှိပါသည်။ ဝိသုဒ္ဓိ၌ “ဝဗ္ဗနာဝဗ္ဗနတော”ဟု ရှိပါသည်။)

ပစ္စယတော= (ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၏) အကြောင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ အာရမ္မဏတော= (ပဋိဘာဂနိမိတ်အစရှိသော) အာရုံအားဖြင့်လည်းကောင်း။ (ပဋိဘာဂါရမ္မဏာနိ= ပဋိဘာဂနိမိတ်ဟူသော အာရုံရှိကုန်၏။ သဘာဝဓမ္မာရမ္မဏာနိ= သဘာဝဓမ္မဟူသော အာရုံရှိကုန်၏။ (သီ-မူ၌ “သတ္တဝါရမ္မဏာနိတိဝါ”ဟု ရှိပါသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၌ “သဘာဝါရမ္မဏာနိ”ဟု ရှိပါသည်။ ပဋိဘာဂါရမ္မဏာနိ ဝါ= ပဋိဘာဂနိမိတ်ဟူသော အာရုံရှိကုန်၏ဟူ၍သော်လည်းကောင်း။ သဘာဝါရမ္မဏာနိ ဝါ= သဘာဝဓမ္မဟူသော အာရုံရှိကုန်၏ဟူ၍သော်လည်းကောင်း။ န ဝတ္တဗ္ဗာနိ= တိတိကျကျမဆိုအပ်သော အာရုံရှိကုန်၏) ဝိသေသတော= အထူးအားဖြင့်။ သုညတော= အတ္တ, ဇီဝမှ ကင်းဆိတ်သော အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဘူမိတော= ဖြစ်ရာဘုံအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဂဟဏတော= ဒိဋ္ဌ ဖုဋ္ဌ သုတ-ဟူသော ယူခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ (ဣတိ= ဤသို့။ နဝဟိ= ကုန်သော။ အာကာရေဟိ= တို့ဖြင့်။ ပဂုဏံ= အပ်သည်ကို။ ကာတဗ္ဗံ= အပ်၏။)

ဣတိ = ဤတွင် သတ္တမကဏ္ဍ အပြီးတည်း။

အဋ္ဌမပိုင်း
ပဌမဘာဂ ပထဝီကသိဏ
ပဌမဇ္ဈာန

၄၅။ ပထဝီကသိဏံ= ပထဝီကသိုဏ်း (- ကို စီးဖြန်းပွားများပုံ)ကို။ (ဧဝံ= ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။) အဿ= ထိုပထဝီကသိုဏ်း၏။ လက္ခဏာရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာနိ= လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်တို့သည်။ ကိံ= အဘယ်နည်း?။ ပထဝီ= ပထဝီသည်။ အကတပထဝီ= တစ်စုံတစ်ခု သောဝတ္ထုဖြင့် ပြုပြင်ထားခြင်းမရှိသော 'အကတပထဝီ'လည်းကောင်း။ ကတ-ပထဝီ= တစ်စုံတစ်ခုသောဝတ္ထုဖြင့် ပြုပြင်အပ်သော 'ကတပထဝီ'လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ဒွေ= နှစ်ပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ ဝါ= ရှိကုန်၏။ (တတ္ထ= ထိုနှစ်မျိုးသော ပထဝီတို့တွင်။) အကတပထဝီ= အကတပထဝီကို။ န ဂဟေတဗ္ဗာ= မယူအပ် မယူသင့် မယူထိုက်။ (ကသ္မာ= ကြောင့်။ အကတပထဝီ= ကို။ န ဂဟေတဗ္ဗာ= သနည်း။?) တတ္ထ= ထိုအကတပထဝီ၌။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ= ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို။ နာဓိဂစ္ဆတိ= မရနိုင်။ (တသ္မာ= ကြောင့်။ အကတပထဝီ= ကို။ န ဂဟေတဗ္ဗာ= ထိုက်။)

ကတပထဝီ= ကတပထဝီသည်။ ဝဏ္ဏဝသေန= အဆင်း အရောင် ၏အစွမ်းအားဖြင့်။ သေတာ= ဖြူသောအဆင်းရှိသော ကတပထဝီလည်းကောင်း။ ကာဠာ= မည်းနက်သောအဆင်းရှိသော ကတပထဝီလည်းကောင်း။ ရတ္တာ= နီမြန်းသောအဆင်းရှိသော ကတပထဝီလည်းကောင်း။ အရုဏဝဏ္ဏာ= အရုဏ်အဆင်းရှိသော ကတပထဝီလည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ စတုဗ္ဗိဓာ= လေးပါးအပြားရှိ၏။ (တတ္ထ= ထိုလေးမျိုးသော ကတပထဝီတို့တွင်။) အရုဏဝဏ္ဏာ= အရုဏ်အဆင်းရှိသော။ ကတပထဝီ ဧဝံ= ကတပထဝီကိုသာလျှင်။ ဂဟေတဗ္ဗာ= ယူအပ် ယူသင့် ယူထိုက်၏။ (ကသ္မာ= ကြောင့်။ အရုဏဝဏ္ဏာ = ရှိသော။ ကတပထဝီ ဧဝံ= ကိုသာလျှင်။

ဂဟေတဗ္ဗာ= သနည်း?။) (တတ္ထ= ထိုအရုဏ်အဆင်း ရှိသော ကတပထဝီ၌)
 ကတပရိစယော= ပြုအပ်ပြီးသော အလေ့အကျင့်ရှိသော။ ယောဂါဝစရော=
 ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ခိပ္ပံ= လျင်မြန်စွာ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ= ပဋိဘာဂ
 နိမိတ်ကို။ အဓိဂစ္ဆတိ= ရနိုင်၏။ (တသ္မာ= ကြောင့်။ အရုဏာဝဏ္ဏာ=
 ရှိသော။ ကတပထဝီ ဧဝ= ကိုသာ။ ဂဟေတဗ္ဗာ= ၏။)

စ= ဆက်ဦးအံ့။ အထ ပစ္ဆာ= ထိုမှနောက်၌။ အကတပရိစယေန=
 မပြုအပ်သော အလေ့အကျက်ရှိသော။ ဝါ= ပြုအပ်ဖူးသော အလေ့အကျက်
 မရှိသော။ အာဒိကမ္ပိကေန= အစလက်ဦး ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်းအမှုရှိသော
 ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တိကောဏံ= သုံးထောင့် သုံးမြောင့်ရှိသော။ ကသိဏာ-
 မဏ္ဍလံ ဝါ= ကသိုဏ်းဝန်းကိုသော်လည်းကောင်း။ စတုရသံ= လေးထောင့်
 လေး မြောင့်ရှိသော။ ကသိဏမဏ္ဍလံ ဝါ= ကိုသော်လည်းကောင်း။ မဏ္ဍလာ
 ကာရံ= ဝန်းဝိုင်းသောအခြင်းအရာရှိသော။ ကသိဏမဏ္ဍလံ ဝါ= ကိုသော်
 လည်းကောင်း။ ကာတဗ္ဗံ= ပြုအပ် ပြုသင့် ပြုထိုက်၏။ ဝါ= ပြုရမည်။ ပန=
 ပုံသဏ္ဌာန်မှတစ်ပါး ပမာဏကိုဆိုဦးအံ့။ သုပ္ပမတ္တံ= ဗန်းငယ်(စကောငယ်)
 ပမာဏရှိသော။ တံ မဏ္ဍလံ ဝါ= ထိုကသိုဏ်းဝန်းကိုသော်လည်းကောင်း။
 သရာဝမတ္တံ = ခွက်ငယ်ပမာဏရှိသော။ တံ မဏ္ဍလံ ဝါ= လည်းကောင်း။
 ဝတ္ထ ခဏ္ဍေ ဝါ= အဝတ်ပိုင်း၌သော်လည်းကောင်း။ ဖလကေ ဝါ= ပျဉ်ချပ်၌
 သော်လည်းကောင်း။ ပါကာရကုဋေ ဝါ= တံတိုင်း နံရံ၌သော်လည်းကောင်း။
 အစွာလောကအန္ဓကာရရဟိတေ= မလင်းလွန်း မမှောင်လွန်းသော။
 အမာနုသေ= လူတို့မနေရာဖြစ်သော။ ဌာနေ= အရပ်၌။ ဌပေတဗ္ဗံ= ထားအပ်
 ထားသင့် ထားထိုက်၏။ ဝါ= ထားရမည်။

၄၆။ ကထံ= အဘယ်သို့။ ဝါ= အဘယ်ပုံ။ ဝါ= အဘယ်သို့
 သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပထဝီ ဓမ္မော= ပထဝီကသိုဏ်းကို။ ဘာဝေ-
 တဗ္ဗာ= ပွားများအပ် ပွားများသင့် ပွားများထိုက်သနည်း?။ ကာမာ=
 ငါးဖြာအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့သည်။ အပ္ပဿာဒါ= သာယာဖွယ်နည်းပါးကုန်၏။

ဣတိအာဒိနာ= ဤသို့အစရှိသော။ နယေန= နည်းဖြင့်။ ကာမေ= ငါးဖြာအာရုံ ကာမဂုဏ်၌။ အာဒိနဝံ= လွန်စွာဆိုးညစ် အပြစ်(ရှိပုံ)ကို။ ပဌမံ= ရှေးဦးစွာ။ မနသိကာတဗ္ဗံ= နှလုံးသွင်းအပ် နှလုံးသွင်းသင့် နှလုံးသွင်းထိုက်၏။ ဧတံ= ဤပထမစာနာသည်။ သန္တံ= ငြိမ်သက်၏။ ဣတိအာဒိနာ= သော နည်းဖြင့်။ နေက္ခမ္မေ = ကာမမှထွက်မြောက်ရာဖြစ်သော ပထမစာနာ၌။ အာနိသံသံ= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ကို။ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ= မှတ်သားအပ်၏။ ဗုဒ္ဓဓမ္မသံဃဂုဏေ= ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်၊ ဓမ္မဂုဏ်တော်၊ သံဃဂုဏ်တော်တို့ကို။ အာဝဇ္ဇိတွာ= နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်၍။ ယုဂမတ္ထေ= ထမ်းပိုးတစ်ပြန် (လေးတောင်)မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ဌာနေ= အရပ်၌။ မဏ္ဍလံ= ကသိုဏ်းဝန်းကို။ ဌပေတွာ= ထား၍။ သုခဒဿနေ= ကြည့်ရှုရလွယ်ကူသော။ မဏ္ဍလေ= ကသိုဏ်းဝန်း၌။ ကသိဏမဏ္ဍလတော= ကသိုဏ်းဝန်းမှ။ အမုတေယျဟတ္ထေ= အခွဲနှင့်တကွသုံးတောင် (နှစ်တောင့်ထွာ)ရှိသော။ ဌာနေ= အရပ်၌။ ကာယံ= အထက်ပိုင်းဖြစ်သောကိုယ်ကို။ ဥဇုံ= ဖြောင့်ဖြောင့်မတ်မတ်။ ပဏိဓာယ= တစ်ဆွဲရှစ်မျိုး ကျောက်ဆစ်ရိုးတို့ကို အစွန်းချင်းထိအောင်ထား၍။ ပလ္လင်္ကေန= ပတ်လည်ဝန်းကျင် ပေါင်ချင်းယှဉ်လျက် ဖွဲ့တင်အပ်သော တင်ပလ္လင်ဖြင့်။ နိသီဒိတွာ= ထိုင်နေ၍။ (တနည်းကား။ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိတွာ= တင်ပလ္လင်ခွေ ထိုင်နေ၍။) ပထဝီ ပထဝီတိ= ပထဝီ ပထဝီဟူ၍။ မနသိကရောဇ္ဇေန= နှလုံးသွင်းသဖြင့်။ ဘာဝေတဗ္ဗံ= ပွားများအပ် ပွားများသင့် ပွားများထိုက်၏။ သမေန= အညီအမျှဖြစ်သော။ ဥမ္ဗိလနေန ဝါ= ဖွင့်သောမျက်စိဖြင့်သော်လည်းကောင်း။ နိမိလနေန ဝါ= မှိတ်သောမျက်စိဖြင့်သော်လည်းကောင်း။ (တနည်း= သမေန ဥမ္ဗိလနေန နိမိလနေန ဝါ= မဖွင့်လွန်း မမှိတ်လွန်းသော မျက်စိဖြင့်သော်လည်းကောင်း။ မဏ္ဍလံ= ကသိုဏ်းဝန်းကို။ သြလောကေတဗ္ဗံ= ကြည့်ရှု(၍ပွားများ)အပ်၏။ စတူဟိ= လေးပါးကုန်သော။ ဥပါယေဟိ= နည်းလမ်းတို့ဖြင့်။ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ= မှတ်သားအပ်၏။ ဝိက္ခေပပဟာနေန= ပျံ့လွင့်ခြင်းကို ပယ်ခြင်းဖြင့်။ ဝါ= ပျံ့လွင့်ခြင်းမရှိသောအားဖြင့်။ ဘာဝေဇ္ဇေန= ပွားများသည်ရှိသော်။ မဏ္ဍလဿ=

ကသိုဏ်းဝန်း၏။ သမန္တာ= ထက်ဝန်းကျင် ပတ်ပတ်လည်အရပ်၌။ အာလော-
ကံ= အရောင်အလင်းကို။ ဖရိတ္တာ= ပျံ့နှံ့စေ၍။ ဝါ= ဖြန့်၍။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ
စ= ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည်လည်းကောင်း။ တတော= ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်ထက်။
အတိမဟန္တံ= အလွန်ကြီးသော။ သညာပဋိဗိမ္ဗံ= သညာအတုဖြစ်သော။
ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ စ= ပဋိဘာဂနိမိတ်သည်လည်းကောင်း။ ပါတုဘဝတိ= ထင်ရှား
ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ယောဂါဝစရေန= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အကုသလပ္ပ-
ဟာနေန= အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ ကုသလ-
ဘာဝနာယ= ကုသိုလ်တရားတို့ကို ပွားများခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ နိစ္စသေ-
ဝနာ= အမြဲမပြတ်မှီဝဲခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ တိဟိ=
သုံးပါးကုန်သော။ အာကာရေဟိ= အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ နိမိတ္တံ= ပဋိဘာဂ
နိမိတ်ကို။ ရက္ခိတဗ္ဗံ= စောင့်ရှောက်အပ်၏။

၄၇။ ဈာနပစာရတော= ဈာနပစာရဟူသည်။ ကော= အဘယ်
နည်း?။ အပ္ပနာ= အပ္ပနာဟူသည်။ ကာ= အဘယ်နည်း?။ တေသံ=
ထိုဈာနပစာရ၊ အပ္ပနာတို့၏။ နာနာကရဏံ= အထူးသည်။ ကိံ= အဘယ်
နည်း?။ ဒဟရကုမာရော ဝိယ= နုပျိုသောသူငယ်ကဲ့သို့။ သညာပဋိဗိမ္ဗုပေါ=
သညာအတု သဘောရှိသော။ ဈာနဿ= အပ္ပနာဈာန်၏။ ပုဗ္ဗဘာဂေါ=
ရှေ့အဖို့သည်။ ဈာနပစာရော= ဈာနပစာရမည်၏။ လဒ္ဓူပစာရေန=
ရအပ်သော ဥပစာရဈာန်ရှိသော။ ယောဂါဝစရေန = ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။
ဒသဟိ= ဆယ်ပါးကုန်သော။ အာကာရေဟိ= အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ အပ္ပနာ=
အပ္ပနာ(ဈာန်)ကို။ အပ္ပေတဗ္ဗာ= ဖြစ်စေအပ်၏။ အနဿာဒတာ= ကုသိုလ်
တရားတို့၌ သာယာခြင်းသဘောမရှိခြင်းမှ။ စိတ္တံ= စိတ်ကို။ နိဂ္ဂဏှာတိ=
နှိပ်ကွပ်၏။ အသမာဟိတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတော= တည်ကြည်ငြိမ်သက်ခြင်း
သဘော (သမာဓိ) မရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကြောင့်။ သမာဟိတ-
ပုဂ္ဂလသေဝနတော= တည်ကြည် ငြိမ်သက် (သမာဓိရှိ) သောပုဂ္ဂိုလ်ကို မှီဝဲခြင်း
ကြောင့်။ ဓမ္မရသံ= သာယာအပ်သောဓမ္မကို။ အဓိဂစ္ဆတိ= ရ၏။ အပ္ပေတိ=

ဖြစ်စေ၏။ သော= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကာမေဟိ= ဝတ္ထုကာမ၊ ကိလေသာ
ကာမတို့မှ။ ဝိဝိဇ္ဇေဝ= ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ အကုသလေဟိ= ကုသိုလ်၏
ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေဟိ= နိဝရဏတရားတို့မှ။ ဝိဝိဇ္ဇေဝ=
ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ သဝိတက္ကံ= ဝိတက်နှင့်လည်း တကွဖြစ်သော။
သဝိစာရံ= ဝိစာရနှင့်လည်းတကွဖြစ်သော။ ဝိဝေကဇံ= နိဝရဏတို့မှ ကင်း
ဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။ ပီတိသုခံ= နှစ်သက်ခြင်း 'ပီတိ' ချမ်းသာခြင်း
'သုခ' ရှိသော။ (တနည်း။ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ = နိဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်း
ကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိသော။) ပဌမံ ဈာနံ= ပဌမဈာန်ကို။ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ
ရ၍။ ဝိဟရတိ= နေ၏။ ဣဒံ= ဤပဌမဈာန်သည်။ ပထဝီကသိဏဖလံ=
ပထဝီကသိုဏ်း (-ကို ပွားများခြင်း)၏ အကျိုးပေတည်း။

၄၈။ တတ္ထ= သော ဝိဝိဇ္ဇေဝ ကာမေဟိအစရှိသော ထိုပါဌ၌။
(အဝယဝတ္ထော= အစိတ်အစိတ် ဖြစ်သော (ပုဒ်တို့၏) အနက်ကို။ ဧဝံ=
ဤသို့။ ဝါ= ဤဆိုအပ်လတုံသောနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော= သိအပ်၏။)
(ဝိဝိဇ္ဇေဝါတိ = ဝိဝိဇ္ဇေဝဟူသည်ကား။) (ဤပါဌ ကျနေဟန်ရှိပါသည်။)
ပဉ္စဝိဓေသု= ငါးပါးအပြားရှိကုန်သော။ ဝိဝေကေသု= ဝိဝေကတို့တွင်။
ကာယစိတ္တဝိဝေကေဟိ= ကာယဝိဝေက၊ စိတ္တဝိဝေကတို့ဖြင့်။ ဝိဝိတ္ထော=
ကင်းဆိတ်သည်။ ဟုတွာ= ဖြစ်၍။ ကာမေဟိတိ = ကာမေဟိဟူသည်ကား။
ဒွိဟိ= နှစ်ပါးကုန်သော။ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသကာမေဟိ= ဝတ္ထုကာမ၊
ကိလေသာကာမတို့မှ။ ပဉ္စကာမဂုဏပဋိသေဝနံ= ငါးပါးအာရုံ ကာမဂုဏ်
တို့ကို မှီဝဲခြင်းကို။ ဝဇ္ဇေတွာ= ရှောင်ကြဉ်၍။ ဣတိ အယံ= ဤသည်ကား။
(ဝိဝိဇ္ဇေဝ ကာမေဟိတိပဒသ= ဝိဝိဇ္ဇေဝ ကာမေဟိ-ဟူသောပုဒ်၏။) အတ္ထော=
တိမ်မြုပ်ကွယ်ဝှက် အသိခက်သော အနက်ပေတည်း။ အကုသလေဟိတိ=
အကုသလေဟိဟူသည်ကား။ လောဘဒေါသမောဟေဟိ= လောဘ ဒေါသ
မောဟတို့မှ။ အလောဘဿ= အလောဘ၏။ ပါရိပူရိယာ= ပြည့်စုံခြင်း
ကြောင့်။ ကာမေဟိ= ဝတ္ထု၊ ကိလေ နှစ်ထွေသောကာမတို့မှ။ ဝိဝေကော=

ကင်းဆိတ်ခြင်းသည်။ သမ္ပဇ္ဇတိ= ဖြစ်၏။ အဒေါသဿ= အဒေါသ၏။
 ပါရိပူရိယာ= ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ အမောဟဿ= အမောဟ
 ၏။ ပါရိပူရိယာ= ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ အကုသလေဟိ=
 ကုသိုလ်၏ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေဟိ= ဒေါသ၊ မောဟတရားတို့မှ။
 ဝိဝေကော= သည်။ သမ္ပဇ္ဇတိ= ဖြစ်၏။ စိတ္တဿ= စိတ်၏။ အာရောဟနံ=
 အာရုံသို့ တက်ရောက်ခြင်းသဘောသည်။ ဝိတက္ကောတိ= ဝိတက်မည်၏။
 အာရမ္မဏေ= အာရုံ၌။ ပဝတ္ထိ= စိတ်၏ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဝိစာရောတိ=
 ဝိစာရမည်၏။ ယဏ္ဍာဘိဃာတော ဝိယ= ရှေးဦးစွာ ထိုးအပ်သော ခေါင်း
 လောင်းသံကဲ့သို့။ ဝိတက္ကော= ဝိတက်ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော= မှတ်အပ်၏။)
 ယဏ္ဍာနုရဝေါ ဝိယ= ခေါင်းလောင်းညီးသံကဲ့သို့။ ဝိစာရော= ဝိစာရကို။
 (ဒဋ္ဌဗ္ဗော= ၏။) သကုဏဿ= ငှက်၏။ ပက္ခဝိက္ခေပေါ ဝိယ= အတောင်
 ကိုဖြန့်လျက် ပျံတက်နေခြင်းကဲ့သို့။ ဝိတက္ကော= ဝိတက်ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော=
 ၏။) ပရိတ္တမနံ ဝိယ= လေဟုန်စီး၍ ပျံဝဲနေခြင်းကဲ့သို့။ ဝိစာရော= ကို။
 (ဒဋ္ဌဗ္ဗော= ၏။) ဒူရေ= အဝေး (ဝေးသောအရပ်) ၌။ ဒိဋ္ဌာရမ္မဏံ ဝိယ=
 မြင်အပ်သောအာရုံကဲ့သို့။ ဝိတက္ကော= ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော= ၏။) သမိပေ=
 အနီးအနား၌။ ဒိဋ္ဌာရမ္မဏံ ဝိယ = ကဲ့သို့။ ဝိစာရော = ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော =
 ၏။) နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ ဝိယ= နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ၊ ပဋိဘာန
 ပဋိသမ္ဘိဒါတို့ကဲ့သို့။ ဝိတက္ကော= ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော= ၏။) အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ
 ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ ဝိယ= အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ၊ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါတို့ကဲ့သို့။ ဝိစာရော=
 ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော= ၏။) ဣတိ= ဤသို့။ (ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။)

၄၉။ ကာမတော= ငါးဖြာအာရုံ ကာမဂုဏ်ကြောင့်။ ဇာတာ=
 ဖြစ်သောပီတိလည်းကောင်း။ သဒ္ဓါယ= သဒ္ဓါကြောင့်။ ဇာတာ= ဖြစ်သော
 ပီတိလည်းကောင်း။ အကုက္ကုစ္စတော= ကုက္ကုစ္စ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဇာတာ=
 ဖြစ်သောပီတိလည်းကောင်း။ ဝိဝေကတော= ဝိဝေကကြောင့်။ ဇာတာ=
 ဖြစ်သောပီတိလည်းကောင်း။ သမာဓိတော= သမာဓိကြောင့်။ ဇာတာ=
 ဖြစ်သောပီတိလည်းကောင်း။ ဗောဇ္ဈင်္ဂတော= ဗောဇ္ဈင်ကြောင့်။ ဇာတာ=

ဖြစ်သောပီတိလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ဆဗ္ဗိဓာ= ခြောက်ပါး အပြားရှိသော။ စိတ္တပီနနာ= စိတ်၏နှစ်သက်ခြင်းသဘောသည်။ ပီတိတိ= ပီတိမည်၏။

ဟေတုသုခံ= ဟေတုသုခလည်းကောင်း။ သမ္ဘာရသုခံ= သမ္ဘာရသုခ လည်းကောင်း။ ဝိဝေကသုခံ= ဝိဝေကသုခလည်းကောင်း။ နိရုပက္ကိလေသ သုခံ= နိရုပက္ကိလေသသုခလည်းကောင်း။ ဝေဒနာသုခံ= ဝေဒနာသုခ လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ပဉ္စဝိမံ= ငါးပါးအပြားရှိသော သုခသည်။ သုခန္တိ= သုခမည်၏။ ဧဝံ= ဤသို့။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဉ္စဂီဝိပ္ပဟိနံ= နီဝရဏငါးပါးတို့ကို ပယ်ခြင်းရှိသော။ ပဉ္စဂီသမန္နာဂတံ= အဂီငါးပါးနှင့်ပြည့်စုံသော။ တိဝိဝေကလျာဏံ = အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါး အစုံ ကောင်းခြင်းဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော။ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ= ဆယ်ပါးသော လက္ခဏာနှင့်ပြည့်စုံသော။ ပဉ္စဝိသတိဂုဏာဘိယုတ္တံ= ၂၅-ပါးသော ဂုဏ် ကျေးဇူးတို့နှင့်ယှဉ်သော။ ဌာနံ= အရာသို့။ အဓိဂစ္ဆတိ= ရောက်၏။

၅၀။ ပဉ္စဂီဝိပ္ပဟိနန္တိ = ပဉ္စဂီဝိပ္ပဟိနံဟူသည်ကား။ ပဉ္စဟိ= ငါးပါး ကုန်သော။ နီဝရဏေဟိ= နီဝရဏတို့မှ။ ဝိပ္ပမုတ္တံ= လွတ်မြောက်သော။ နီဝရဏာနိ= နီဝရဏတို့သည်။ ကာမစ္ဆန္ဓော= ကာမစ္ဆန္ဒ နီဝရဏ လည်းကောင်း။ ဗျာပါဒေါ= ဗျာပါဒနီဝရဏလည်းကောင်း။ ထိနမိဒ္ဓံ= ထိနမိဒ္ဓ နီဝရဏလည်းကောင်း။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ= ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စနီဝရဏလည်းကောင်း။ ဝိစိကိစ္ဆာ= ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ပဉ္စ= ငါးပါးတို့တည်း။

မိဒ္ဓသုံးမျိုး

တတ္ထ= ထိုနီဝရဏငါးပါးတို့တွင်။ မိဒ္ဓံ= မိဒ္ဓသည်။ အာဟာရဇံ= အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သော မိဒ္ဓလည်းကောင်း။ ဥတုဇံ= ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော မိဒ္ဓလည်းကောင်း။ စိတ္တဇံ= စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော မိဒ္ဓလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ တိဝိမံ= သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ပန= အထူးကို ဆိုဦးအံ့။ ဥတုဇံ=

ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော။ မိဒ္ဓံ= မိဒ္ဓသည်။ အရဟန္တာနမ္ပိ= ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်
တို့အားသော်လည်း။ ဟောတိ= ဖြစ်တတ်၏။ မိဒ္ဓံ= မိဒ္ဓသည်။ ရူပဓမ္မော
ကိရ= ရုပ်တရားဖြစ်သတတ်။ တထာပိ= ထိုသို့ပင် ရုပ်တရားဖြစ်ပါသော်
လည်း။ စေတသိကဥပက္ကိလေသော= စိတ်ကို ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်
သည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ပန= စင်စစ်သော်ကား။ မိဒ္ဓံ= မိဒ္ဓသည်။
ကာယိကဓမ္မံ= ကိုယ်ခန္ဓာ၌ဖြစ်သော တရားတည်း။ ပန= ထိုမှတစ်ပါး။
ထိနံ= ထိနသည်။ စေတသိကဓမ္မံ= စေတသိက်တရားတည်း။ (ယသ္မာ=
ကြောင့်။) ဧကာရမ္မဏဧကလက္ခဏံ= တူသောအာရုံ၊ တူသောလက္ခဏာ
ရှိ၏အဖြစ်ကြောင့်။ သဂ္ဂမဂ္ဂံ= နတ်ရွာလမ်းကြောင်းကို။ ဗာဓေတိ= တားမြစ်
တတ်၏။ တသ္မာ= ထိုကြောင့်။ နီဝရဏံ= နီဝရဏသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

၅၁။ ဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခဧကဂ္ဂတာတိ= ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ
သုခ ဧကဂ္ဂတာ-ဟူကုန်သော။ ပဉ္စ= ငါးပါးကုန်သော။ အင်္ဂါနိ= အစိတ်
အပိုင်းဖြစ်ကုန်သော တရားတို့သည်။ ပဉ္စေဝ= ငါးပါးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။
ဈာနာနိ= ဈာန်တို့သည်။ ပဉ္စနီဝရဏာနံ= ငါးပါးကုန်သော နီဝရဏတို့၏။
ပဋိပက္ခဝသေန= ဆန့်ကျင်ဖက်၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။
သမာဓိ= ဧကဂ္ဂတာဈာနင်သည်။ ကာမစ္ဆန္တဿ= ကာမစ္ဆန္တနီဝရဏ၏။
ပဋိပက္ခော= ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်၏။ ပီတိ= ပီတိဈာနင်သည်။ ဗျာပါဒဿ=
ဗျာပါဒနီဝရဏ၏။ ပဋိပက္ခော= ၏။ ဝိတက္ခော= ဝိတက်ဈာနင်သည်။
ထိနမိဒ္ဓဿ= ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏ၏။ ပဋိပက္ခော= ၏။ သုခံ= သုခဈာနင်သည်။
ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ= ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စနီဝရဏ၏။ ပဋိပက္ခံ= ၏။ ဝိစာရော= ဝိစာရ
ဈာနင်သည်။ ဝိစိကိစ္ဆာယ= ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏ၏။ ပဋိပက္ခော= ၏။ ဣတိ=
ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။

အာဒိကလျာဏ မဇ္ဈေကလျာဏ ပရိယောသာနကလျာဏာနိ=
အစ၏ကောင်းခြင်း၊ အလယ်၏ကောင်းခြင်း၊ အဆုံး၏ကောင်းခြင်းတို့သည်။
တိဝိကေလျာဏန္တိ= တိဝိကေလျာဏမည်၏။ သာသနဘာရိကော=

ပဋိပတ္တိသာသနာ့ဝန်ကိုဆောင်သော။ ဥပစာရော= အာဝဇ္ဇန်းတူ ဥပစာရှိသော။ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ= ဈာန်ရကြောင်းအကျင့်၏ စင်ကြယ်ခြင်းသုံးပါးသည်။ အာဒိ= အစ၏ ကောင်းခြင်းပင်တည်း။ အပ္ပနာ= အပ္ပနာဈာန်ခဏ၌။ ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ= တတြမဇ္ဈတ္တပေက္ခာ၏ကိစ္စကို တိုးပွားခြင်းသုံးပါးသည်။ မဇ္ဈေ= အလယ်ဖြစ်သော ကောင်းခြင်းပေတည်း။ ပစ္စဝေက္ခဏာ= နှလုံးသို့တင်ဆင်ခြင်ခြင်းကြောင့်။ သမ္ပဟံသနာ= ပဌမဈာန်၏ ရွှင်လန်းကြည်လင်ခြင်းလေးပါးသည်။ ပရိယောသာနံ= အဆုံး၏ ကောင်းခြင်းပေတည်း။

မှတ်ချက်။

ပဋိသံ၊ ၁၆၇-၌ “ပဌမဿ ဈာနဿ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ အာဒိ၊ ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ မဇ္ဈေ၊ သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာနံ” ဟု ရှိပါသည်။

- = အာဒိကလျာဏလက္ခဏာ (၃)မျိုး
- = မဇ္ဈေကလျာဏလက္ခဏာ (၃)မျိုး
- = ပရိယောသာနလက္ခဏာ (၄)မျိုး တို့ကို အကျယ်ပြုပြီး ဆက်လက်မိန့်ဆိုထားပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၄-၌- တတြ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ နာမ သသမ္ဘာရိကော ဥပစာရော။ ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ နာမ အပ္ပနာ။ သမ္ပဟံသနာ နာမ ပစ္စဝေက္ခဏာတိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ-ဟု ဝါဒကွဲပါဠိကို ပြဆိုထားပါသည်။ ယင်းဝါဒသည် “အဘယဂိရိ” ထေရ်တို့ ဝါဒဖြစ်ကြောင်း ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၇၂-၌ ဖွင့်ပြထားပါသည်။

ဤနေရာ၌ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂလာ စကားရပ်ကို ထောက်၍ “ သာသနဘာရိကော” ဟူသောပုဒ်သည် “သသမ္ဘာရိကော”ဟု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ၎င်းပါဠိပုဒ်ကို “ သသမ္ဘာရိကော= အာဝဇ္ဇန်းကွဲ ပရိကံဟူသော အကြောင်း အဆောက်အဦနှင့်တကွသော” ဟု ယောဇနာလျှင် အနက်အဓိပ္ပါယ် ပြည့်စုံပါလိမ့်မည်။

ထို (ပဋိသံ၊ ၁၆၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၄။ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ) ပါဠိသုံးပုဒ်ကို ဆက်စပ်လျှင်- ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ အာဒိ သသမ္ဘာရိကော ဥပစာရော။ ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ မဇ္ဈေ အပ္ပနာ။ သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာနံ ပစ္စဝေက္ခဏာတိ-ဟု မူရင်းပါဠိ ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ထင်ပါသည်။

၅၂။ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နန္တိ= ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နန္တိ-ဟူသည်ကား။ အသေသဝိဝေကပဋိပန္နံ= အကြွင်းမရှိသော ဝိဝေကလမ်းကြောင်းသို့ သွားနေသည်။ ဝါ= အကြွင်းမရှိသော ဝိဝေကလမ်းစဉ်ကို ကျင့်နေသည်။ သမထပဋိပန္နံ= သမထလမ်းကြောင်းသို့ သွားနေသည်။ ဝါ= သမထလမ်းစဉ်ကို ကျင့်နေသည်။ ပဉ္စဝိသတိဂုဏပဋိသံယုတ္တံ = ၂၅-ပါးသော ဂုဏ်နှင့် ယှဉ်နေသည်။ (ဟောတိ= ဖြစ်၏။) ဝိတက္ကဝိစာရပီတိ သုခဧကဂ္ဂတာ သဒ္ဓါ ဝီရိယသတိသမာဓိ ပညာအာဒိမဇ္ဈအန္တသင်္ခေပသင်္ဂဟဘာဝနာ= ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခ ဧကဂ္ဂတာ သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပညာ-ဟူသော အစ အလယ် အဆုံး၌ ပေါင်းယှဉ်ခြင်း၊ ပေါင်းယူခြင်း ဘာဝနာပင်တည်း။ ဝိဝေကနိဿယသင်္ဂဟအနုနယဝိပဿနာသေဝနာဗလဝိမုတ္တိဝိသုဒ္ဓိ ပရမဝိသုဒ္ဓိ ယောဂသိဒ္ဓိဝိဟာရာဒီနိ = ဝိဝေကကိုမှီသော ပေါင်းယူခြင်း၊ လျော်စွာသိမြင် တတ်သော ဝိပဿနာကိုမှီ၍ခြင်း အားအစွမ်းကြောင့် ကိလေသာတို့မှ လွတ် မြောက်ခြင်း၊ အထူးအားဖြင့် သန့်ရှင်း စင်ကြယ်ခြင်း၊ အလွန်အထူးအားဖြင့် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်းနှင့်ယှဉ်သော ပြီးစီးသောနေခြင်း အစရှိသည်တို့ပင် တည်း။

ဘိက္ခဝေ= ရဟန်းတို့။ သေယျထာပိ= မျက်မှောက်မြင်ရ သဘာဝဖြင့် ချိန်ဆသိရာ ဥပမာမည်သည်။ ဒက္ခော= ကျွမ်းကျင်လိမ်မာသော။ နှာပကော ဝါ= ဆတ္တာသည်ဆရာကြီးသည်သော်လည်းကောင်း။ နှာပကန္တေဝါသီ ဝါ= ဆတ္တာသည်ဆရာကြီး၏ အနီးနေတပည့်သည်သော်လည်းကောင်း။ . . . ။ ဝိဝေကဇေန= နိဝရဏတို့၏ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။ ပီတိသုခေန= နှစ်သက်ခြင်း ‘ပီတိ’ ချမ်းသာခြင်း ‘သုခ’ ဖြင့်။ အပ္ပုဋ္ဌံ= ပျံ့နှံ့၍ နေသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

ဣဒံ ဈာနံ= ဤပထမဈာန်သည်။ ပရိတ္တံ= ပရိတ္တဈာန်လည်းကောင်း။
မဇ္ဈိမံ= မဇ္ဈိမဈာန်လည်းကောင်း။ ပဏီတံ= ပဏီတဈာန်လည်းကောင်း။
ဣတိ= ဤသို့။ တိဝိဓံ= သုံးပါးအပြားရှိသည်။ ဟောတိ ကိရ= ဖြစ်သတတ်။
ပဌမံ ဈာနံ= ပဌမဈာန်ကို။ ပရိတ္တံ= နည်းသော အာနုဘော်ရှိအောင်။ ဝါ=
ယုတ်ညံ့သောဆန္ဒ၊ စိတ္တ၊ ဝီရိယ၊ ဝီမံသဖြင့်။ ဘာဝေတွာ= ပွားများခြင်း
ကြောင့်။ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာနံ= ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာတုံ၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဒေဝါနံ=
ဗြဟ္မာတို့၏။ သဟဗျတံ= အပေါင်းအဖော်၏အဖြစ်သို့။ ဥပဂစ္ဆတိ= ရောက်
ရ၏။ ကပ္ပဿ= အသင်္ချေယျကပ်၏။ တတိယော ဘာဂေါ= သုံးပုံ တစ်ပုံဖြစ်
သော။ အာယုပ္ပမာဏံ= အသက်အတိုင်းအရှည်သည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

ပဌမဇ္ဈာနံ= ကို။ မဇ္ဈိမံ= အလယ်အလတ်ဖြစ်သော အာနု
ဘော်ရှိအောင်။ ဝါ= အလယ်အလတ်ဖြစ်သော ဆန္ဒ စိတ္တ ဝီရိယ ဝီမံသ
တို့ဖြင့်။ ဘာဝေတွာ= ပွားများခြင်းကြောင့်။ ဗြဟ္မပုရောဟိတာနံ=
ဗြဟ္မပုရောဟိတာတုံ၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဒေဝါနံ= တို့၏။ သဟဗျတံ= သို့။
ဥပဂစ္ဆတိ= ရောက်ရ၏။ ဥပမုကပ္ပေါ= အသင်္ချေယျကပ်၏ထက်ဝက်သည်။
အာယုပ္ပမာဏံ= အသက် အတိုင်းအရှည်သည်။ ဟောတိ= ၏။

ပဌမဇ္ဈာနံ= ကို။ ပဏီတံ= မြတ်သောအာနုဘော်ရှိအောင်။ ဝါ=
မြတ်သော ဆန္ဒ စိတ္တ ဝီရိယ ဝီမံသတို့ဖြင့်။ ဘာဝေတွာ= ခြင်းကြောင့်။
မဟာဗြဟ္မာနံ= မဟာဗြဟ္မာတုံ၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဒေဝါနံ= တို့၏။ သဟဗျတံ=
သို့။ ဥပဂစ္ဆတိ= ရောက်ရ၏။ အာယုပ္ပမာဏံ= အသက် အတိုင်းအရှည်
သည်။ ဧကော ကပ္ပေါ= အသင်္ချေယျကပ် တစ်ကပ်သည်။ ဟောတိ=
ဖြစ်၏။

၅၃။ ဟာနဘာဂိယသုခံ= ယုတ်လျော့သောအဖို့ရှိသော ဈာန်
ချမ်းသာကို။ အနုဿုက္ကံ= အဖန်ဖန် အားထုတ်ခြင်းသို့။ အာပန္နော=
ရောက်သော။ မုဒိန္ဒြိယော= နူးညံ့(မထက်မြက်)သော သဒ္ဓါအစရှိသော
ဣန္ဒြေရှိသော။ ပုဂ္ဂလော= ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဈာနသုခတော= ဈာန်ချမ်းသာမှ။

ပရိဟာယတိ= ယုတ်လျော့ရ၏။ ဌိတိဘာဂိယသုခံ= တည်တံ့သော အဘို့ ရှိသော စျာန်ချမ်းသာကို။ ဝဗ္ဗေတုံ= တိုးပွားစေခြင်းငှာ။ အနုဿုက္ကော= သော။ ပုဂ္ဂလော= သည်။ လဒ္ဓံ= ရအပ်ပြီးသော စျာန်ချမ်းသာကို။ ပါလေ-
တိ= စောင့်ရှောက်နိုင်၏။ ဝိသေသဘာဂိယော= ထူးသော အဖို့အစရှိသော။
တိက္ခိန္ဒြိယော= ထက်မြက်သော သဒ္ဓါအစရှိသော ဣန္ဒြိယရှိသော။ ပုဂ္ဂလော=
သည်။ ဥပရိဥပရိဝိသေသံ= အထက်အထက်၌ဖြစ်သော စျာန်အထူးကို။
အဓိဂစ္ဆတိ= ရနိုင်၏။ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယော= လောဘခဲ၊ ဒေါသခဲ၊ မောဟ
ခဲတို့ကို ဖောက်ခွဲနိုင်သော အဖို့ရှိသော။ တိက္ခိန္ဒြိယော= သော။ ပုဂ္ဂလော=
သည်။ သမထပါဒကံ= သမထလျှင် အခြေခံရှိသော။ ဝိပဿနံ= ဝိပဿနာ
ဉာဏ်ကို။ ဝဗ္ဗေတွာ= ပွားစေခြင်းကြောင့်။ နိဗ္ဗေဓံ= လောဘခဲ ဒေါသခဲ
မောဟခဲတို့ကို ဖောက်ခွဲနိုင်သော။ ဝိရာဂံ= မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်သို့။
ဘဇတိ= ကပ်ရောက်လေ၏။

အဟံ= အနုရုဒ္ဓါမည် ငါမထေရ်သည်။ ယတော= အကြင်ကြောင့်။
ပဗ္ဗပညာသဝဿာနိ= ငါးဆွဲငါးနှစ်တို့ပတ်လုံး။ နေသဇ္ဇိကော= နေသဇ္ဇိက
ခုတင်ဆောက်တည်သူသည်။ အသိ= ဖြစ်ခဲ့ပြီ။ ယတော= အကြင်ကြောင့်။
ပဗ္ဗဝိသတိဝဿာနိ= ၂၅-နှစ်တို့ပတ်လုံး။ မိဒ္ဓံ= ငိုက်မြည်းခြင်းမိဒ္ဓကို။
သမူဟတံ= နှုတ်ပယ်အပ်ခဲ့ပြီ။

အဋ္ဌမပိုင်း
ဒုတိယဘာဂ
ဒုတိယဇ္ဈာန

၅၄။ ပဋိလဒ္ဓပဌမဇ္ဈာနော= ရအပ်ပြီးသော ပထမဈာန်ရှိသော။
ဝါ= ပဌမဈာန်ကို ရပြီးသော။ ဒုတိယံဈာနံ= ဒုတိယဈာန်ကို။ ဥပ္ပါဒေတု-
ကာမော= ဖြစ်စေခြင်းငှာ အလိုရှိသော။ ပဂုဏိတေ= အဝါးဝစ္စာ လေ့လာ
အပ်ပြီးသော။ ပဌမဇ္ဈာနော= ပဌမဈာန်၌။ အာဒီနဝံ= အပြစ်ကို။ ဒိသ္မာ=
မြင်၍။ ဒုတိယံဈာနံ= ဒုတိယဈာန်ကို။ ဥပ္ပါဒေတုကာမော= သော။ ယောဂါ-
ဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုဗ္ဗေ= ပထမဈာန်ကိုမရမီ ရှေးအခါ၌။
ဘာဝနာ= ဘာဝနာကို။ အာရဘိတဗ္ဗာ ယထာ= အားထုတ်အပ်သကဲ့သို့။
(တထာ= ထို့အတူ။ အာရဘိတဗ္ဗာ= အားထုတ်အပ် အားထုတ်သင့်
အားထုတ်ထိုက်၏။)

အပဂုဏိတေ= အဝါးဝစ္စာ မလေ့လာအပ်သေးသော။ ပဌမေ=
ပဌမဈာန်၌။ (တနည်း) ပဌမေ= ပဌမဈာန်ကို။ အပဂုဏိတေ= အဝါးဝစ္စာ
မလေ့လာအပ်သေးမီ။ ဒုတိယံ= ဒုတိယဈာန်ကို။ န အာရဘိတဗ္ဗံ= အား
မထုတ်အပ်။ သစေ အာရဘေယျ= အကယ်၍ အားထုတ်ငြားအံ့။ (ဧဝံ
အာရဘန္တေ= ဤသို့ အားထုတ်သည်ရှိသော်။) ဒုတိယဇ္ဈာနံ = ဒုတိယ
ဈာန်သည်။ န သမ္ပဇ္ဇတိ = မပြီးစီးမပြည့်စုံ။ (ကာ ဝိယ= ဥပမာအဘယ်ကဲ့သို့
နည်းဟူမူကား။ ဝါ= အဘယ်ဥပမာကဲ့သို့နည်းဟူမူကား။) ပဗ္ဗတေယျာ=
တောင်စောင်း၌ သွားလာနေသော။ ဂါဝိ= တောင်ပေါ်ခရီး သွားလာနည်း
၌ မကျွမ်းကျင်မလိမ္မာသော နွားမသည်။ ပရိဟာယတိ ဝိယ= ဆုတ်ယုတ်
ပျက်စီးသကဲ့သို့။ (တထာ= ထို့အတူ။) ပဌမတောပိ= ပဌမဈာန်မှလည်း။
ပရိဟာယေယျ= ဆုတ်ယုတ် ပျက်စီးရာ၏။ တသ္မာ= ထိုကြောင့်။ ပဌမဇ္ဈာနံ=
ကို။ ဘိယျော= လွန်စွာ။ ပါရိပူရိ= ပြည့်စုံစွာ။ နေတွာ= ဆောင်၍။

ဝိတက္ကဝိစာရာနံ= တို့၏။ အာဒိနဝံ= အပြစ်ကို။ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ= မှတ်သားအပ်၏။

ဒုတိယဇ္ဈာန= ဌ။ အာနိသံသံ= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ကို။ မနသိကရောတော= နှလုံးသွင်းသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ= တို့၏။ ဝုပသမာ= ငြိမ်းအေးခြင်းကြောင့်။ အဇ္ဈတ္တံ= မိမိသန္တာန်၌။ စေတသော= စိတ်ကို။ သမ္ပသာဒနံ= ကောင်းစွာ ကြည်လင်စေတတ်သော သဒ္ဓါရှိသော။ စေတသော= စိတ်၏။ ဧကောဒိဘာဝံ= မြတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော သမာဓိကိုပွားစေတတ်သော။ ဝါ= ဝိတက် ဝိစာရဟူသော အဖော် မပါသည် ဖြစ်၍ဖြစ်သော သမာဓိကို ပွားစေတတ်သော။ အဝိတက္ကံ= ဝိတက် လည်းမရှိသော။ အဝိစာရံ= ဝိစာရလည်းမရှိသော။ သမာဓိဇံ= ပဌမဈာန် သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝါ= သမ္ပယုတ်သမာဓိကြောင့် ဖြစ်သော။ ပီတိသုခံ= ပီတိသုခရှိသော။ ဒုတိယံဈာနံ= ဒုတိယဈာန်ကို။ ဥပဂစ္ဆတိ= ရ၏။ ပန= ဆက်ဦးအံ့။ တံ ဒုတိယဈာနံ= ထိုဒုတိယဈာန်သည်။ ဒုဝင်္ဂပဟိနံ= ဝိတက် ဝိစာရဟူသော ဈာန်အင်္ဂါနှစ်ပါးကို ပယ်ခြင်းရှိသည်။ ဒုဝင်္ဂသမန္နာဂတံ= ပီတိ သုခဟူသော ဈာန်အင်္ဂါနှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသည်။ တိဝိဓကလျာဏံ= သုံးပါးအပြားရှိသော ကောင်းခြင်းဂုဏ်ရှိသည်။ ဒသလက္ခဏာသမ္ပန္နံ= ဆယ်ပါး သောလက္ခဏာနှင့်ပြည့်စုံသည်။ တေဝီသတိဂုဏာဘိယုတ္တံ= ၂၃-ပါးသော ဂုဏ်နှင့်ယှဉ်သည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

၅၅။ ဘိက္ခဝေ= တို့။ သေယျထာပိ= မည်သည်။ ဂမ္ဘီရော= အစောက်နက်သော။ ဥဗ္ဘိဒေါဒကော= လျှံတက်နေသော ရေရှိသော။ ဥဒက- ရဟဒေါ= ရေအိုင် (ရေကန်)သည်။ . . . ။ ဣဒမ္ပိ သမာဓိ= ဤဒုတိယ ဈာန်သမာဓိသည်လည်း။ ပရိတ္တမဇ္ဈိမပဏီတဝသေန= ပရိတ္တဈာန် သမာဓိ မဇ္ဈိမဈာန်သမာဓိ ပဏီတဈာန်သမာဓိတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တိဝိဓံ= သုံးပါး အပြားရှိသည်။ ဟောတိ ကိရ= ဖြစ်သတတ်။ ပရိတ္တာဘာအပ္ပမာဏာဘ အာဘဿရေသု= ပရိတ္တာဘာဘုံ အပ္ပမာဏဘာဘုံ အာဘဿရာဘုံတို့၌။

ဒွေ စတု အဋ္ဌကပ္ပိ အာယုပ္ပမာဏံ= မဟာကပ်နှစ်ကပ်, လေးကပ်, ရှစ်ကပ်
ဟူသော အသက်အပိုင်းအခြားရှိသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

တတိယဈာန

၅၆။ ပီတိယာ စ= ပီတိကိုလည်း။ ဝိရာဂါ= စက်ဆုပ်ရွံ့မုန်းခြင်း
ကြောင့်။ (တနည်း) ပီတိယာ= ကို။ ဝိရာဂါ စ= ကြောင့်လည်းကောင်း။
ဝိတက္ကဝိစာရာနံ= ဝိတက်ဝိစာရတို့၏။ ဝူပသမာ စ= ငြိမ်းအေးခြင်းကြောင့်
လည်းကောင်း။ ဥပေက္ခကော စ= လျစ်လျူရှုတတ်သော 'တတြမဇ္ဈတ္တု
ပေက္ခာ' ရှိသည်ဖြစ်၍လည်း။ သတော စ= အောက်မေ့နိုင်ဘိ သတိရှိသည်ဖြစ်
၍လည်း။ သမ္ပဇာနော စ= ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိတတ်သော
ဉာဏ်ပညာရှိသည်ဖြစ်၍လည်း။ (ဟုတွာ= ၍။) ဝိဟရတိ= နေ၏။ သုခဉ္စ=
သုခဝေဒနာကိုလည်း။ ဝါ= တတိယဈာန်ချမ်းသာကိုလည်း။ ကာယေန=
နာမကာယ ရူပကာယဖြင့်။ ပဋိသံဝေဒေတိ= ခံစား၏။ ယံ= အကြင်
တတိယဈာန်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ တံ= ထိုတတိယဈာန်နှင့်ပြည့်စုံ
သောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အရိယာ= ဘုရားအစရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
(အယံ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီပုဂ္ဂလော= ဤတတိယဈာန်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်
သည်။) ဥပေက္ခကော= လျစ်လျူရှုတတ်သော 'တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ'နှင့်
ပြည့်စုံပါပေ၏။ သတိမာ= အောက်မေ့နိုင်ဘိ သတိရှိပါပေ၏။ သုခဝိဟာရီ=
ချမ်းသာစွာ နေလေ့ရှိပါပေ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ အာစိက္ခန္တိ= ချီးမွမ်းစကား
ပြောကြားကြကုန်၏။ ဣတိ= ဤသို့။ တတိယံ ဈာနံ= တတိယဈာန်ကို။
ဥပသမ္ပဇ္ဇ= ပြည့်စုံစေ၍။ ဝိဟရတိ= နေ၏။ ဥပေက္ခာ= ဥပေက္ခာသည်။
. . . . သင်္ခါရပေက္ခာ စ= သင်္ခါရပေက္ခာလည်းကောင်း။ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ
စ= တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာလည်းကောင်း။ (ဣတိ= သို့။) အဋ္ဌဝိဓာ= ရှစ်ပါး
အပြားရှိ၏။ ဓေနုပဂဝဇ္ဈော ဝိယ= မိခင်နွားမသို့ ကပ်ရောက်သော နွားငယ်
ကဲ့သို့။ . . . (တံ တတိယဇ္ဈာနံ= ထိုတတိယဈာန်သည်။) ဧကင်္ဂဝိပ္ပဟိနံ=
ပီတိဟူသော ဈာန်အင်္ဂါတစ်ပါးကို ပယ်ခြင်းရှိသည်။ ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတံ=

ဥပေက္ခာ၊ သတိ၊ သမ္မဇည၊ သုခ၊ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ-ဟူသော အင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသည်။ တိဝိဓကလျာဏံ= ရှိသည်။ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ= သည်။ ဒွါဝိသတိဂုဏသမ္ပယုတ္တံ= ၂၂-ပါးသော ဂုဏ်နှင့်ယှဉ်သည်။ ဟောတိ= ၏။ ဘိက္ခဝေ= တို့။ သေယျထာပိ= သည်။ ဥပ္ပလိနိယံ ဝါ= ကြာဖြူ၊ ကြာနီ၊ ကြာညိုတော၌သော်လည်းကောင်း။ ပဒုမိနိယံ ဝါ= ပဒုမ္မာကြာတော၌သော်လည်းကောင်း။ . . . အပ္ပုဋ္ဌံ= ပျံ့နှံ့နေသည်။ ဟောတိ-သေယျထာပိ= သို့။

ဣဒမ္ပိ ဈာနံ= ဤတတိယဈာန်သည်လည်း။ ပရိတ္တမဇ္ဈိမပဏီတဝသေန= ပရိတ္တဈာန် မဇ္ဈိမဈာန် ပဏီတဈာန်တို့၏အပြားအားဖြင့်။ တိဝိဓံ= သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ပရိတ္တသုဘာအပ္ပမာဏသုဘာသုဘကိဏှေသု= ပရိတ္တသုဘာဘုံ အပ္ပမာဏသုဘာဘုံ သုဘကိဏှာဘုံတို့၌။ သောဠသဒ္ဓတ္တိသ-စတုသဋ္ဌိကပ္ပိနီ= မဟာကပ် ၁၆-ကပ်၊ ၃၂-ကပ်၊ ၆၄-ကပ်တို့ပတ်လုံး။ အာယုပ္ပမာဏံ= အသက်အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ ဟောတိ= ၏။

စတုတ္ထဈာန်

၅၇။ သုခဿ= ကာယိကသုခဝေဒနာကို။ ပဟာနာ စ= ပယ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ ဒုက္ခဿ= ကာယိကဒုက္ခဝေဒနာကို။ ပဟာနာ စ= ကြောင့်လည်းကောင်း။ ပုဗ္ဗေဝ= စတုတ္ထဈာန်ကိုမရမီ လေးပါးသော ဈာန်တို့၏ ရှေးဥပစာရခဏ၌သာလျှင်။ သောမနဿဒေါမနဿာနံ= သောမနဿဝေဒနာ၊ ဒေါမနဿဝေဒနာတို့၏။ အတ္ထင်္ဂမာ= ကွယ်ပျောက်ချုပ်ငြိမ်း ရုပ်သိမ်းခြင်းကြောင့်။ အဒုက္ခံ= ဒုက္ခလည်းမရှိသော။ အသုခံ= သုခလည်းမရှိသော။ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိံ= တတြမဇ္ဈတ္တပေက္ခာသည် ဖြစ်စေအပ်သော သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော။ စတုတ္ထဈာန်= စတုတ္ထဈာန်ကို။ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ= ရ၍။ ဝိဟရတိ= နေ၏။

(တံ= ထိုစတုတ္ထဈာန်သည်။) ဧကင်္ဂဝိပ္ပဟိနံ= သောမနဿ-ဟူသော တစ်ခုသော ဈာန်အင်္ဂါကို ပယ်ခြင်းရှိသည်။ တိဝင်္ဂသမန္နာဂတံ= ဥပေက္ခာ၊

သတိ၊ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ-အားဖြင့် ဈာန်အင်္ဂါ သုံးပါးနှင့်ပြည့်စုံသည်။
တိဝိဓကလျာဏံ= သုံးပါးအစုံ ကောင်းခြင်းဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသည်။ ဒသ-
လက္ခဏာသမ္ပန္နံ= သည်။ ဗာဝိသတိဂုဏာသမ္ပယုတ္တံ= သည်။ ဟောတိ= ၏။

ဘိက္ခဝေ= တို့။ သေယျထာပိ= သည်။ ပုရိသော= သည်။ သြဒါ-
တေန= ဖြူစင်သော။ ဝတ္ထေန= အဝတ်ဖြင့်။ သသိသံ= ဦးခေါင်းနှင့်တကွ။
ပါရတော= ခြုံလျက်။ (တနည်း) သသိသံပါရတော= ခေါင်းမြီးခြုံလျက်။
နိသိန္ဓော= ထိုင်နေသည်။ အဿ= ဖြစ်ရာ၏။ အဿ= ထိုယောက်ျား၏။
သဗ္ဗာဝတော= အလုံးစုံ အစိတ်အပိုင်းနှင့်တကွဖြစ်သော။ ကာယဿ=
ကိုယ်ခန္ဓာ၏။ ကိဉ္စိ= တစ်စုံတစ်ခုသောအရပ်သည်။ သြဒါတေန= သော။
ဝတ္ထေန= ဖြင့်။ အပ္ပုဋ္ဌံ= မပျံ့နှံ့သောအရပ်သည်။ န အဿ သေယျထာပိ=
မရှိတော့ရာသကဲ့သို့။ ဧဝမေဝ= ပမာမီးယူ ဤနည်းအတူသာလျှင်။ . . . ။
စတုတ္ထံ ဈာနံ= စတုတ္ထဈာန်ကို။ ဘာဝေတွာ= ပွားများခြင်းကြောင့်။
ဝေဟပ္ပလေ ဝါ= ဝေဟပ္ပိုလ်ဘုံ၌သော်လည်းကောင်း။ စိတ္တဝိရာဂီ= စိတ်၌
တပ်မက်ခြင်းကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အသညသတ္တေ ဝါ= အသညသတ်
ဘုံ၌သော်လည်းကောင်း။ ပဏ္ဏာသကပ္ပိယု= မဟာကပ်ငါးဆယ် အသက်
အပိုင်းအခြားရှိသည်။ ဟောတိ= ၏။ (စာကိုယ်၌ "ပဏ္ဏာသကပ္ပိယု"ဟု
ရှိသည်။ အဘိ၊ ဝိ။ ၄၄၀-၌ ပဉ္စကပ္ပသတာနိ= (မဟာကပ် ငါးရာ)
ဟု ပါ၍ရှိပါသည်။*) အရိယော= အနာဂါမ်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ စေ
ဟောတိ= အကယ်၍ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံ သတိ= ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်။) ပဉ္စသု=
ငါးပါးကုန်သော။ သုဒ္ဓါဝါသဘူမိသု= သုဒ္ဓါဝါသဘုံတို့၌။ ဇာယတိ= ဖြစ်၏။

-
- ❖ - စာကိုယ်၌ သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာသက်တမ်းကိုလည်း ပြမထားပါ။
 - အဘိ၊ ဝိ-၌ အသီးအသီး "ကပ္ပသဟဿံ ----ပ---- သောဠသကပ္ပ
သဟဿာနိ"ဟု အစဉ်အတိုင်း ဟောတော်မူထားပါသည်။

အာကာသာနန္ဓာယတနသမာဓိ

၅၈။ ပဌမာရူပံ= ပဌမာရူပသမာဓိကို။ ဘာဝေတုကာမေန= ပွားများခြင်းငှာအလိုရှိသော။ ယောဂါဝစရေန= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ရူပဇ္ဈာနေ= ရူပစွာန်၌။ ဒေါသံ= အပြစ်ကို။ သလ္လက္ခေတွာ= မှတ်သား၍။ ရူပေ= ရူပစွာန်၌။ အာဒိနဝံ= အပြစ်ကို။ မနသိကရိတွာ= နှလုံးသွင်း၍။ အာကာသဿ= အာကာသာနန္ဓာယတနစွာန်သို့။ ပတ္တိယာ= ရောက်ခြင်းငှာ။ အာနိသံသံ= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ကို။ သန္တတော= ငြိမ်သက်သောအားဖြင့်။ မောက္ခဝသေန= ရူပစွာန်မှ လွတ်မြောက်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်။ ပဿတိ= ရှုမြင်၏။ ပထဝီကသိဏံ= ကို။ ဘာဝေတွာ= ၍။ စတုတ္ထံစွာနံ= ကို။ ပဂုဏီဘူတံ= အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်ကို။ ကတွာ= ၍။ ဒိဋ္ဌာဒိနဝေါ= မြင်အပ်ပြီးသော အပြစ်ရှိသော။ ပထဝီနိမိတ္တံ= ပထဝီကသိုဏ်းနိမိတ်ကို။ ဘိန္ဒိတွာ= ဖျက်ဆီး၍။ ကသိဏုဏ္ဍိတိမံ= အာကာသသည်ကြည်အပ်သော ကသိုဏ်းကိုးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ခွာသဖြင့်ရအပ်သော။ အာကာသံ= ကောင်းကင်ပညတ်လျှင် အာရုံရှိသော။ အာကာသာနန္ဓာယတနသမာဓိံ= အာကာသာနန္ဓာယတနသမာဓိကို။ ဘာဝေတိ= ဖြစ်စေ၏။ ဝါ= ပွားများ၏။

၅၉။ သော= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဗ္ဗသော= ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ရူပသညံ= ရူပစွာန်သညာကို။ သမတိက္ကမ္မ= ကောင်းစွာလွန်မြောက်၍။ ပဋိဃသညာနံ= ပဉ္စဝတ္ထု ပဉ္စာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သညာတို့၏။ အတ္ထင်္ဂမာ= ကွယ်ပျောက်ချုပ်ငြိမ်း ရုပ်သိမ်းခြင်းကြောင့်။ နာနတ္ထသညာနံ= (ဒွိပဉ္စဝိညာဏ် သညာမှတစ်ပါးသော) အထူးထူးသော အာရုံ၌ဖြစ်သော ၄၄-ပါးသော ကာမသညာတို့ကို။ အမနသိကာရာ= နှလုံးမသွင်းတော့ခြင်းကြောင့်။ အာကာသော= ကောင်းကင်သည်။ အနန္တော= အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ။ ဣတိ= ဤသို့ပွားများခြင်းကြောင့်။ အာကာသာနန္ဓာယတနံ= အာကာသာနန္ဓာယတနစွာန်ကို။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ= ရ၍။

ဝိဟရတိ= နေ၏။ အယံ သမာဓိ= ဤအာကာသာနဉ္စာယတနသမာဓိ
 သည်။ တိဝဂ္ဂံသမန္တာဂတံ= အင်္ဂါသုံးပါးနှင့်ပြည့်စုံသည်။ တိဝိဓကလျာဏံ=
 သည်။ ဒသလက္ခဏာသမ္ပန္နံ= သည်။ ဗာဝိသတိဂုဏာဘိယုတ္တံ= သည်။
 ဟောတိ= ၏။ အာကာသာနဉ္စာယတနုပဂါ= အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံသို့
 ကပ်ရောက်၍ဖြစ်ကုန်သော။ ဒေဝါ= ဗြဟ္မာတို့သည်။ ဒွေသဟဿကပ္ပါ
 ယုကာ= မဟာကပ်နှစ်ထောင် အသက်ရှည်ကြကုန်၏။ (အဘိ၊ ဝိ။ ၄၄၀-
 ၌ “ဝိသတိကပ္ပ သဟဿာနိ” (မဟာကပ် နှစ်သောင်း) ဟု ပါဌ်ရှိ၏)

ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာဓိ

၆၀။ ပထမာရူပသမာဓိသမ္ပန္နော= ပထမာရူပသမာဓိနှင့် ပြည့်စုံပြီး
 သော။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာကာသာနဉ္စာယတနော=
 အာကာသာနဉ္စာယတနစွာနှင့်။ အာဒိနဝံ= အပြစ်ကို။ ဒိသ္မာ စ= သိမြင်ခြင်း
 ကြောင့်လည်းကောင်း။ ဝိညာဏဉ္စာယတနော= ဝိညာဏဉ္စာယတနစွာနှင့်။
 အာနိသံသံ= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ကို။ ဒိသ္မာ စ= သိမြင်ခြင်း
 ကြောင့်လည်းကောင်း။ တံ= ထိုဝိညာဏဉ္စာယတနစွာကို။ ဥပ္ပါဒေတု
 ကာမော= ဖြစ်စေခြင်းငှာ အလိုရှိသည်။ (ဟုတ္တာ= ၍။) ဘာဝေတိ=
 ပွားများ၏။

သော= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဗ္ဗသော= ခပ်သိမ်းသော အခြင်း
 အရာအားဖြင့်။ အာကာသာနဉ္စာယတနံ= အာကာသာနဉ္စာယတနစွာကို။
 သမတိက္ကမ္မံ= ကောင်းစွာလွန်မြောက်၍။ ဝိညာဏံ= ပထမာရူပဝိညာဏ်
 သည်။ အနန္တံ= အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ။ ဣတိ= ဤသို့ ပွားများခြင်းကြောင့်။
 ဝိညာဏဉ္စာယတနံ= ဝိညာဏဉ္စာယတနစွာသို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ= ရောက်၍။

ဝိဟရတိ= နေ၏။ †ဝိညာဏဉ္ဇာယတနပဂါနံ= ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဘုံ၌ဖြစ်
ကုန်သော။ ဒေဝါနံ= ဗြဟ္မာတို့၏။ စတုသဟဿံ အာယုပ္ပမာဏံ= မဟာကပ်
လေးထောင် အသက်တမ်းရှိသည်။ ဟောတိ= ၏။ (အဘိ၊ ဝိ။ ၄၄၁-၌
“စတ္တာရီသ ကပ္ပသဟဿာနိ” (မဟာကပ် လေးသောင်း) ဟု ပါရှိ
သည်။)

အာကိဉ္ဇညာယတနသမာဓိ

၆၁။ ဒုတိယာရုပ္ပေ= ဒုတိယာရုပ္ပစာန်၌။ ဒိဋ္ဌာဒီနဝေါ= မြင်အပ်
ပြီးသော အပြစ်ရှိသော။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာကိဉ္ဇညာ-
ယတနသမာဓိ= အာကိဉ္ဇညာယတနသမာဓိကို။ သုဘတော= တင့်တယ်
သောအားဖြင့်။ ပဿတိ= သိမြင်၏။ သော= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။
သဗ္ဗသော= အားဖြင့်။ ဝိညာဏဉ္ဇာယတနံ= ကို။ သမတိက္ကမ္မ= ၍။ ကိဉ္ဇိ-
စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှသော ပထမာရုပ္ပဝိညာဉ်သည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ ဣတိ-
ဤသို့။ ပွားများခြင်းကြောင့်။ အာကိဉ္ဇညာယတနံ= အာကိဉ္ဇညာယတန
စာန်သို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ= ရောက်၍။ ဝိဟရတိ= နေ၏။ (အယံ သမာဓိ စ-
ဤအာကိဉ္ဇညာယတနသမာဓိသည်) တိဝဂ်သမန္နာဂတံ= သည်။ တိဝိဓ-
ကလျာဏံ= သည်။ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ= သည်။ ဗာဝိသတိဂုဏာဘိ
ယုတ္တံ= သည်။ ဟောတိ= ၏။ အာကိဉ္ဇညာယတနပဂါနံ= အာကိဉ္ဇညာ
ယတနဘုံသို့ ကပ်ရောက်ကုန်သော။ ဒေဝါနံ= ဗြဟ္မာတို့၏။ ဆသဟဿ
ကပ္ပါနိ= မဟာကပ် ခြောက်ထောင်တို့သည်။ အာယုပ္ပမာဏံ= သည်။
ဟောတိ= ၏။ (အဘိ၊ ဝိ။ ၄၄၁-၌ “သဋ္ဌိကပ္ပသဟဿာနိ” (မဟာကပ်
ခြောက်သောင်း) ဟု ပါရှိသည်။)

=====

† အယံ စ သမာဓိ တိဝဂ်သမန္နာဂတံ တိဝိဓကလျာဏံ ဒသ-
လက္ခဏသမ္ပန္နံ ဒွါဝိသတိဂုဏာဘိယုတ္တံ ဟောတိ။
ဤဝါကျ ရှိနိုင်သည်။ အခြား ‘အရူပသမာဓိ’သုံးမျိုးလုံး၌ ပါရှိ
သည်။ ဤ‘ဝိညာဏဉ္ဇာယတနသမာဓိ’ ၌သာ မပါပဲနေသည်။

နေဝသညာနာသညာယတနသမာဓိ

၆၂။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တတိယာရပွေ= တတိယာရပွေစာန်၌။ အာဒိနဝံ= အပြစ်ကို။ ဒိသ္မာ= ကြောင့်။ နေဝသညာနာသညာယတနသမာဓိ= နေဝသညာနာသညာယတနသမာဓိကို။ ဥပ္ပါဒေတုကာမော= သည်။ (ဟုတွာ= ၍။) သညာ= သညာသည်။ ရောဂေါ= ကျင်နာခံခက် နှိပ်စက်တတ်သော တရားပေတည်း။ သညာ= သည်။ ဂဏ္ဍော= အိုင်းအမာနှင့်တူသော တရားပေတည်း။ ဣတိအာဒိနာ= ရှိသော။ နယေန= နည်းဖြင့်။ သမ္မသိတွာ= သုံးသပ်ဆင်ခြင်၍။ သဗ္ဗသော= ကြွင်းမဲ့ ဥဿုံ အလုံးစုံ အကုန်အစင်။ အာကိဉ္ဇညာယတနံ= ကို။ သမတိက္ကမ္မ= ခြင်းကြောင့်။ နေဝသညာနာသညာယတနံ= စာန်ကို။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ= ရ၍။ ဝါ= ဝင်စား၍။ ဝိဟရတိ= ၏။ ဣဒမ္ပိ သမာဓိ= ဤနေဝသညာနာသညာယတနသမာဓိသည်။ တိဝဂ်သမန္တာဂတံ= သည်။ တိဝိဓကလျာဏံ= သည်။ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ= သည်။ ဒွါဝိသတိဂုဏာဘိယုတ္တံ= သည်။ ဟောတိ= ၏။ နေဝသညာနာသညာယတနပဂါနံ= ဘုံ၌နေကုန်သော။ ဒေဝါနံ= တို့၏။ စတုရာသီတိသဟဿကပ္ပါနိ= မဟာကပ် ရှစ်သောင်းလေးထောင်တို့သည်။ အာယုပ္ပမာဏံ= သည်။ ဟောတိ= ၏။ (အဘိ၊ ဝိ။ ၄၄၁-၌ ဤအတိုင်း “စတုရာသီတိ ကပ္ပသဟဿာနိ” ဟုပင် ပါ၍ရှိသည်။)

ပကိဏ္ဍကကထာ

၆၃။ သဒ္ဓနိရောဓော = သဒ္ဓနိရောဓကို။ (ဧဝံ= သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော= ဒေဝ်၏။) ဘဂဝတာ= မြတ်စွာဘုရားသည်။ ပဌမဇ္ဈာနံ= ပဌမစာန်ကို။ သမာပန္နဿ= ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်အား။ သဒ္ဓေ= အသံတို့ကို။ ကဏ္ဍကောတိ= ဆူးငြောင့်ပမာ နှောက်ယှက်တတ်သော အနှောက်အယှက်ဟူ၍။ ဝုတ္တာ= ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ တတော= ထိုကြောင့်။ သဒ္ဓေ စ= အသံတို့ကိုလည်းကောင်း။ ဂန္ဓေ စ= အနံ့တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပရိဝဇ္ဇတိ= ဝေးစွာ ရှောင်ကြဉ်၏။

ဝိပလ္လာသသညာ = ဝိပလ္လာသသညာကို။ (ဧဝံ = သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော = အပ်၏။) သော = ထိုပဌမဈာန်ကိုရသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပထဝီသညံ = ပထဝီသညာကို။ မနသိကရောတိ = နှလုံးသွင်း၏။ တတော = ထိုပထဝီသညာကို နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်။ ဝိပလ္လာသသညာ = ကို။ ပဟိယတိ = ပယ်အပ်နိုင်၏။

ဝုဠာနံ = ဝုဠာနကို။ (ဧဝံ = သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ = အပ်၏။) သမာဓိ = သမာဓိဟုဆိုအပ်သော။ အရူပါဝစရသမာဓိ = သည်။ အာနေဉ္စဝိဟာရော = မတုန်မလှုပ်သော နေခြင်းသည်။ ဟောတိ = ဖြစ်၏။ နိရောဓသမာပတ္တိ = ကို။ သမာပဇ္ဇတိ = ဝင်စား၏။ တတော = ထိုနိရောဓသမာပတ်ကြောင့်။ ဖလသမာပတ္တိဝီရိယံ = ဖလသမာပတ္တိဝီရိယကို။ န ဟာပေတိ = မယုတ်လျော့စေနိုင်။

သမတိက္ကမနံ = သမတိက္ကမနကို။ (ဧဝံ = သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ = သိအပ်၏။) ရူပါဝစရတော = ရူပါဝစရဈာန်မှ။ အာရပ္ပံ = အာရပ္ပဈာန်ကို ရခြင်းသည်။ အင်္ဂသမတိက္ကမနံ = အင်္ဂသမတိက္ကမမည်၏။ ရူပါဝစရသမာဓိတော = ရူပါဝစရသမာဓိမှ။ အရူပါဝစရသမာဓိ ဝါ = အရူပါဝစရသမာဓိကို ရခြင်းသည် လည်းကောင်း။ အရူပါဝစရတော = ရှေးရှေးသော အရူပါဝစရသမာဓိမှ။ အရူပါဝစရံ ဝါ = နောက်နောက်သော အရူပါဝစရသမာဓိကို ရခြင်းသည် လည်းကောင်း။ ဥပစာရဝိတက္ကဒုတိယဇ္ဈာနာဒိ ဂေါတြဘုအနန္တရံ = ဥပစာ၌ ဝိတက်ရှိသော ဒုတိယဈာန်အစရှိသည်တို့၏ ဂေါတြဘူ၏ အခြားမဲ့၌ဖြစ်သော။ အဝိတက္ကံ = ဝိတက်လည်းမရှိသော။ အဝိစာရံ = ဝိစာရလည်းမရှိသော ဈာန်သည်။ အာရမ္မဏသမတိက္ကမနံ = အာရမ္မဏသမတိက္ကမဈာန်မည်၏။

စတုတ္ထဇ္ဈာနာဒိဂေါတြဘုအနန္တရံ = စတုတ္ထဈာန်အစရှိသော ဂေါတြဘူ၏ အခြားမဲ့၌ဖြစ်သော။ ဥပေက္ခာယ = တတြမဇ္ဈတ္တပေက္ခာ၏။ ဥပ္ပါဒေါ = ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဝေဒနာ = ဝေဒနာမည်၏။

သမာဓိဿ= ဧ၏။ ဥပ္ပါဒါယ= ဖြစ်ခြင်းငှာ။ အဘဗ္ဗာ= မဖြစ်ထိုက်ခြင်းသည်။ ဝိစိကိစ္ဆာ= ဝိစိကိစ္ဆာမည်၏။ စတ္တာရော= လေးယောက်ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ= တို့သည်။ သမာဓိဿ= သမာဓိ၏။ ဥပ္ပါဒါယ= ဖြစ်ခြင်းငှာ။ အဘဗ္ဗာ= မထိုက်ကုန်။

ပထဝီကသိဏံ= ပထဝီကသိုဏ်းနှင့်စပ်သောစကားရပ်သည်။
နိဋ္ဌိတံ= ပြီးပါပြီ။

အဋ္ဌမပိုင်း

တတိယဘာဂ

အာပေါ တေဇော ဝါယောကသိဏာနိ

၆၄။ အာပေါကသိဏံ= အာပေါကသိုဏ်းကို။ ဘာဝေတုကာမေန= ပွားများခြင်းငှာ အလိုရှိသော။ ယောဂါဝစရေန= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥဒကပတ္တံ ဝါ= ရေခွက်၌တည်သော ရေကိုသော်လည်းကောင်း။ သရာဝကံ ဝါ= အိုးခွက်၌တည်သော ရေကိုသော်လည်းကောင်း။ ဂဟေတဗ္ဗံ= ယူအပ်ယူသင့် ယူထိုက်၏။ ဝါ= ယူ၍ ပွားများအပ် ပွားများသင့် ပွားများထိုက်၏။ ကူပတဋ္ဌာကနဒီသမုဒ္ဒါဒီသု= ရေတွင်း၊ တဖက်ဆည်ကန်၊ မြစ် (ချောင်း၊ အင်း၊ အိုင်) သမုဒ္ဒရာအစရှိသည်တို့၌။ (ဋ္ဌိတံ= တည်သော။) ပကတိဥဒကံ= ပကတိတည်ရှိသော ရေသည်။ အာရမ္မဏဂ္ဂါဟံ= အာရုံအဖြစ်အားဖြင့် ယူခြင်းငှာ။ န ဝဋ္ဋတိ= မသင့်မြတ်။ တေဇောဝါယောကသိဏေသု= တေဇောကသိုဏ်း၊ ဝါယောကသိုဏ်းတို့၌လည်း။ ဒိဋ္ဌဝသေန ဝါ= မြင်အပ်သောဝတ္ထု၏ အစွမ်းအားဖြင့် သော်လည်းကောင်း။ ဖုဋ္ဌဝသေန ဝါ=

တွေ့ထိအပ်သောဝတ္ထု၏ အစွမ်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း။ နိမိတ္တံ= အာရုံနိမိတ်ကို။ ဂဟေတဗ္ဗံ= ယူအပ် ယူသင့် ယူထိုက်၏။

၆၅။ နီလကသိကာ ပီတကသိကာ လောဟိတကသိကာ သြဒါတကသိကာအာဒိသု= နီလကသိုဏ်း၊ ပီတကသိုဏ်း၊ လောဟိတကသိုဏ်း၊ သြဒါတကသိုဏ်းအစရှိကုန်သော။ ဝဏ္ဏကသိဏေသုပိ= ဝဏ္ဏကသိုဏ်းတို့၌လည်း။ လက္ခဏ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန ပဒဋ္ဌာနာနိ= လက္ခဏ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို။ သလ္လက္ခိတဗ္ဗာနိ= မှတ်သားအပ် မှတ်သားသင့် မှတ်သားထိုက်ကုန်၏။ ပုပ္ဖပတ္တဝတ္ထခဏ္ဍာဒိသု= အပွင့် အရွက် အဝတ်ပိုင်း အစရှိသည်တို့တွင်။ ယံကိဉ္စိ= တစ်စုံတစ်ခုသော။ အဘိမတဝဏ္ဏံ= အလိုရှိအပ်သောအဆင်းကို။ အာရမ္မဏဝသေန= အာရုံနိမိတ်၏အစွမ်းအားဖြင့်။ ဂဟေတဗ္ဗံ= ယူအပ် ယူသင့် ယူထိုက်၏။ အာလောကကသိဏံ= အာလောကကသိုဏ်းကို။ ပဒီပါလောကသုရိယာလောကာဒိသု= ဆီမီးရောင်, နေရောင် အစရှိသည်တို့တွင်။ ယံ ကိဉ္စိ= တစ်မျိုးမျိုးသောအလင်းရောင်ကို။ အာရမ္မဏံ= အာရုံနိမိတ်ကို။ ကာတဗ္ဗံ= ပြုအပ် ပြုသင့် ပြုထိုက်၏။

အာကာသကသိဏံ= အာကာသကသိုဏ်းသည်။ အရူပံ= ရုပ်သဘောမဟုတ်သော။ ဝါ= ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောမရှိသော။ အနိဒဿန- အာကာသံ= ပကတိမျက်စိဖြင့် မမြင်အပ်သော အာကာသလည်းကောင်း။ ပရိစ္ဆိန္နာကာသံ= ပိုင်းခြားအပ်သော အာကာသလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ (ဒုဝိဓံ= နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။) ဧတာနိ= ဤအာကာသတို့သည်။ ဝိညာဏကသိကာနေဝ= ဝိညာဏ ကသိုဏ်းတို့သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။

=====

မှတ်ချက်။ သတ္တမကဋ္ဌ-အစဉဒွေသပိုင်း၊ ကသိုဏ်း-၁၀-ပါး၏ အဆုံး၌ “အကာသာယတနံ ဝိညာဏာယတနံ”ဟုရှိပါသည်။ အာလောကကသိုဏ်းမပါ။ ဤနိဒ္ဒေသပိုင်း၌ “အာလောကကသိုဏ်း၊ အာကာသကသိုဏ်း”ဟု ပြဆိုထားပါသည်။

ဒသအသုဘာနိ

၆၆။ ဥဒ္ဓါမာတကံ= ဥဒ္ဓါမာတကအသုဘ၏။ လက္ခဏ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန ပဒဋ္ဌာနာဒီနိ= လက္ခဏ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်အစရှိသည်တို့ကို။ (သလ္လကိတဗ္ဗာနိ= ကောင်းစွာမှတ်သားအပ်ကုန်၏။) ဥဒ္ဓါမာတကသညာယ= ဥဒ္ဓါမာတကသညာကို။ ဘာဝိတာယ= ပွားများအပ်သည်ရှိသော်။ အဇ္ဈတ္တံ= မိမိသန္တာန်၌။ ကာယဂတာသတိပဋိလာဘော= ကာယဂတာသတိကို ရခြင်းလည်းကောင်း။ အနိစ္စသညာယပဋိလာဘော= အနိစ္စသညာကို ရခြင်းလည်းကောင်း။ မရဏသညာယ ပဋိလာဘော= မရဏသညာကို ရခြင်းလည်းကောင်း။ နိဗ္ဗိဒါဗဟုလော= များစွာသော ငြီးငွေ့မှုဖြစ်ခြင်းလည်းကောင်း။ ကာမဝိက္ခမ္ဘနံ= ကာမစ္ဆန္ဒ နိဝရဏကို ပယ်ခွာနိုင်ခြင်းလည်းကောင်း။ ရူပမဒပ္ပဟာနံ= ရူပါရုံ၌ယစ်မှူးခြင်းကို ပယ်နိုင်ခြင်းလည်းကောင်း။ အာရောဂျမဒပ္ပဟာနံ= အနာကင်းကွာ ကျန်းမာခြင်း၌ ယစ်မှူးခြင်းကို ပယ်နိုင်ခြင်းလည်းကောင်း။ သုဂတိပရိယန္တတာ= သုဂတိဘဝလျှင် အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိခြင်းလည်းကောင်း။ အမတပရိယန္တတာ= မသေရာသမိုက် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်လျှင် အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိခြင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ နဝ= ကိုးပါးကုန်သော။ အာနိသံသာ= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်တို့သည်။ (ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။)

ကထံ= အဘယ်သို့။ ဝါ= အဘယ်ပုံ။ တဿ= ထိုဥဒ္ဓါမာတကအသုဘ၏။ နိမိတ္တံ= အာရုံနိမိတ်ကို။ ဂဏှာတိ= ယူသနည်း?။ အဋ္ဌကထာသု= အဋ္ဌကထာတို့၌။ ဝုတ္တဝိဓာနေန= ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအစဉ်ဖြင့်။ လိင်္ဂတော= အသွင်အပြင်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ သမန္တတော= ထက်ဝန်းကျင်မှ ကျောက်ခဲအစရှိသော အမှတ်နိမိတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဧကာဒသဝိဓေန= တစ်ဆွဲတစ်ပါးသော အပြားအားဖြင့်။ နိမိတ္တဂ္ဂါဟော= အာရုံနိမိတ်ကို ယူခြင်းသည်။ ဟောတိ= ၏။ ပုရိသဿ= ယောက်ျားအား။ ဣတ္ထိသရီရံ= မိန်းမ၏ကိုယ်ခန္ဓာအသုဘသည်။ ဝိသဘာဝံ= သဘောမတူသော အသုဘပေတည်း။

ဝိနီလကံ= ဝိနီလကအသုဘလည်းကောင်း။ ဝါ= အဖြူ၊ အနီစသည်
 ရောလျက် များသောအားဖြင့် ညိုသောအဆင်းရှိသည်ဖြစ်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်
 ရှိသော အသုဘလည်းကောင်း။ ဝိပုဗ္ဗကံ= ဝိပုဗ္ဗက အသုဘလည်းကောင်း။
 ဝါ= ယိုစီးထွက်ကျသော ပြည်ရှိသည်ဖြစ်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသော အသုဘ
 လည်းကောင်း။ ဝိစ္ဆိဒ္ဓကံ= အလယ်၌နှစ်ပိုင်းပြတ်လျက် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသော
 အသုဘလည်းကောင်း။ ဝိက္ခာယိတကံ= အိမ်ခွေး တောခွေးအစရှိသော
 သတ္တဝါတို့သည် အထူးထူးအပြားပြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ခဲစားအပ်
 သည်ဖြစ်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသော အသုဘလည်းကောင်း။ ဝိက္ခိတ္တကံ=
 ဝိက္ခိတ္တကအသုဘလည်းကောင်း။ ဝါ= အိမ်ခွေး၊ တောခွေးတို့သည် ခဲစား
 အပ်ပြီးသည်ဖြစ်၍ ထိုထိုအရပ်မျက်နှာတို့၌ ပစ်ချထားအပ်သော စက်ဆုပ်ရုံ
 ရှာဖွယ်ရှိသော အသုဘလည်းကောင်း။ ဟတဝိက္ခိတ္တကံ= ဟတဝိက္ခိတ္တက
 အသုဘလည်းကောင်း။ ဝါ= အထူးထူးသောအခြင်းအရာအားဖြင့် ကျီးခြေ
 သဏ္ဌာန်အစရှိသော ဓားဖြင့်သတ်အပ်သည်ဖြစ်၍ အထူးထူးသောအရပ်
 တို့၌ လွင့်ပစ်ထားအပ်သည်ဖြစ်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသော အသုဘလည်း
 ကောင်း။ လောဟိတကံ= လောဟိတကအသုဘလည်းကောင်း။ ဝါ= ယိုစီး
 ထွက်ကျနေသော သွေးရှိသည်ဖြစ်၍ စက်ဆုပ်ရုံရှာဖွယ်ရှိသော အသုဘ
 လည်းကောင်း။ ပုဠဝကံ= ပုဠဝက အသုဘလည်းကောင်း။ ဝါ= ပိုးလောက်
 တို့ ထွက်ကျနေသဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသော အသုဘလည်းကောင်း။ အဋ္ဌိကံ=
 အဋ္ဌိကအသုဘလည်းကောင်း။ ဝါ= ထိုထိုအရပ်မျက်နှာတို့၌ စွန့်ပစ်အပ်
 သော အရိုးစုမျှသာဖြစ်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသော အသုဘလည်းကောင်း။
 ဣတိ= ဤသို့ခွဲခြား သရုပ်အားဖြင့်။ ဣတိ= ဤဆိုအပ်ပြီးသော ကိုးပါးသော
 အသုဘတို့ကိုလည်း။ (ဘာဝေတဗ္ဗာနိ= ပွားများအပ်ကုန်၏)

အနုဿတိနိဒ္ဒေသ
ဗုဒ္ဓါနုဿတိ

၆၇။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိတိ ဧတ္ထ= ဗုဒ္ဓါနုဿတိဟူသော ဤပုဒ်၌။
(ဘာဝနာနယော= ပွားများပုံနည်းကို။ ဧဝံ= ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော= သိအပ်၏)
ယော သော ဗုဒ္ဓေါ= အကြင်ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်သည်။ ဘဂဝါ=
ဣဿရိယ မြတ်ဓမ္မနှင့် ယသတလီ သိရီ၊ ကာမ ပယတ္တဟူ ခြောက်ဆူ
လွှမ်းကျော် ရွှေဘုန်းတော်ရှိတော်မူပါပေ၏။ သယမ္ဘူ= ဘယ်သူတစ်ယောက်
ကူမထောက်ဘဲ အလိုလိုသာ ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်တော်မူပါပေ၏။ အနာစရိယ
ကော= တ န ပဲ့ပြင် သွန်သင်ကျန သင်ပြတတ်သော ဆရာမရှိပါပဲ။ သစ္စာနိ=
သိ၊ ပယ်၊ ဆိုက်၊ ပွား သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားတို့ကို။ ဗုဒ္ဓိတာ= ပိုင်းခြား
ထင်ထင် ကိုယ်တော်တိုင် သိမြင်တော်မူပြီ။ ဣတိ တသ္မာ= ထိုသို့
သစ္စာလေးအင် ကိုယ်လည်းမြင်၍ သုံးပြင်ဘုံသား ဝေနေအားလည်း
ဟောကြားဆွတ်ခွေ ကျွတ်ဆုဝေလျက် သိစေတော်မူတတ်သည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်။ ဗုဒ္ဓေါ= ဗုဒ္ဓမည်တော်မူပါပေ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ အနုဿရိတဗ္ဗံ=
အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် အောက်မေ့အပ် အောက်မေ့သင့် အောက်မေ့ထိုက်၏။

စ= မပြတ်စပ်လာ ဝါကျတ္တာကို ဆက်ကာတဖန် အားထုတ်ပြန်အံ့။
တစ်နည်း။ စ= အကျိုးကျေးဇူး ဂုဏ်အထူးကို ဆိုဦးအံ့။ ဣတိ= ဤသို့။
ဗုဒ္ဓဂုဏာနုဿတိယာ= ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်ကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့ခြင်း
သတိဖြင့်။ အဇ္ဈာဝုတ္တံ= စွဲမြဲစွာတည်နေသော။ အဿ= ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။
သရီရမ္ပိ= ကိုယ်ခန္ဓာသည်လည်း။ စေတိယဃရံ ဣဝ= စေတီ (အိမ်) တော်
ကဲ့သို့။ ပူဇာရဟံ= ပူဇော်ခြင်းငှာထိုက်သည်။ ဟောတိ= ၏။

ဘဂဝါ= ငါတို့ကိုးကွယ်ရာ ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည်။ အရဟံ=
ငါတို့လို ကိလေသာအညစ်အကြေးဖြင့် ရစ်မြှေးညစ်ပတ်နေသည်မဟုတ်
ကိလေသာအမှိုက်မှောင် အရောင်မျှမသန်း အလှမ်းဝေးစွာ အကွာကြီး
ကွာတော်မူပါပေ၏။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ= လေးထွေသစ္စာ သိသင့်ရာကို မှန်စွာမယွင်း
မမှားယွင်းအောင် ထိုးထွင်းကိုယ်တိုင် ပိုင်ပိုင်မိမိ သိစွမ်းနိုင်တော်မူပါပေ၏။

ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော= ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့် ကျင့်စဉ်တရား အပါးပါးတို့၌
ဖြစ်ပွားကုံလုံ ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။ ဝါ= ပု ဒီ အာ-ဟူသော သုံးပါးသော
ဝိဇ္ဇာ၊ ဝိ မ စေ ဒီ၊ အာ ပု ဣ နှင့်၊ ဒီ-ဟု ထပ်ပွား ရှစ်ပါးသောဝိဇ္ဇာ၊
သီ ဣန် ဘော ဇာ သဒ္ဓါ သတိ ဟိရိ ဩတ္တပ္ပ ဝီရိယနှင့် သုတပညာ
ရူပါဝစရ ဈာနလေးပါးဟုဆိုအပ်သော တစ်ဆွဲငါးပါးသော စရဏတို့နှင့်
မယုတ်ကုံလုံ ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။

သုဂတော= အကျိုးရှိမှု မှန်သည်ဟူက နာသုနှစ်ချိုက် မနှစ်ချိုက်
လည်း ဆိုထိုက်သောခါ ဆိုသင့်ပါလျှင် ကောင်းစွာဆိုပြော ဟောတော်
မူတတ်ပါပေ၏။

လောကဝိဒ္ဓ= တစ်လောကလုံး ဒုက္ခတုံးကို ရွံ့မုန်းဖွယ်ရာ ရွံ့စရာဟု
ကောင်းစွာသိတော်မူတတ် ပါပေ၏။

အနုတ္တရောပုရိသဒမ္မသာရထိ= မယဉ်ကျေးသူ ရိုင်းပျသူကို ပုံတူမရ
စံမမျှအောင် ဆုံးမနှိပ်ကွပ်တော် မူတတ်ပါပေ၏။

သတ္တာဒေဝမနုဿာနံ= တစတပိုင်း မရိုင်းပျသူ နတ်နှင့်လူကို
နိဗ္ဗူ တိုင်ရောက် အဆုံးပေါက်အောင် ချီးမြှောက် မ-စ သင်ပြတော်မူနိုင်
ပါပေ၏။ ဣတိ= သို့။ (အနုဿရိတဗ္ဗံ= အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် အမြဲမပြတ်
အောက်မေ့အပ်၏။)

ဗောဓိသတ္တဿ= အလောင်းတော်မြတ် ဗောဓိသတ်၏။ ဗုဒ္ဓတ္ထံ=
ဘုရားဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ။ ဒသ ပါရမီယော= ဆယ်ပါးသော ပါရမီတော်တို့ကို
လည်းကောင်း။ ဗုဒ္ဓဿ= မြတ်စွာဘုရား၏။ ကလျာဏဂုဏ ဓမ္မဝိသေသာ=
သူတော်ကောင်းဖြစ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူး တရားထူးတို့ကိုလည်းကောင်း။
ဒသတထာဂတဗလာနိ= ဘုရားရှင်၏ ဆယ်ပါးသောကာယ၊ ဉာဏအား

တော်တို့ကိုလည်းကောင်း။ စတုဒ္ဒသ= တစ်ဆဲ့လေးပါးကုန်သော။ ဗုဒ္ဓ-
 ဉာဏာနိ= ဘုရားရှင်၏ ဉာဏ်တော်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပညာ= အရဟတ္တ
 မဂ်ပညာ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကိုလည်းကောင်း။ ဘဂဝတော= ၆-ပါးသော
 ဘုန်းတော်ရှိတော်မူသော။ ဗုဒ္ဓဿ= မြတ်စွာဘုရား၏။ အတိတံသေ=
 အတိတ်အဖို့အစဉ်။ အပ္ပဋ္ဌိဟတံ= အပိတ်အပင် အဆီးအတားအကန့်
 အကွက် အနှောက်အယှက် မရှိသော။ ဉာဏံ= သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်
 လည်းကောင်း။ အနာဂတံသေ= အနာဂတ်အဖို့အစဉ်။ အပ္ပဋ္ဌိဟတံ=
 မရှိသော။ ဉာဏံ= လည်းကောင်း။ ပစ္စုပ္ပန်သေ= ပစ္စုပ္ပန်အဖို့အစဉ်။ အပ္ပဋ္ဌိ-
 ဟတံ= မရှိသော။ ဉာဏံ= လည်းကောင်း။ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ= ဉာဏ်တော်လျှင်
 ရှေ့သွားရှိသော။ ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ= ဉာဏ်တော်သို့ အစဉ်လိုက်သော။
 သဗ္ဗံ= အလုံးစုံသော။ ကာယကမ္မံ= ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သော အမှုလည်းကောင်း။
 ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ= သော။ ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ= သော။ သဗ္ဗံ= သော။ ဝစီကမ္မံ=
 နှုတ်ဖြင့် ပြောဆိုအပ်သော အမှုလည်းကောင်း။ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ= သော။
 ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ= သော။ သဗ္ဗံ= သော။ မနောကမ္မံ= စိတ်ဖြင့်ကြံစည်
 အပ်သော အမှုလည်းကောင်း။ ဆန္ဒဿ= ဆန္ဒတော်၏။ ဟာနိ= ယုတ်လျော့
 ခြင်းသည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ ဝီရိယဿ= ၏။ ဟာနိ= သည်။ နတ္ထိ= မရှိ။
 သတိယာ= ၏။ ဟာနိ= သည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ သမာဓိဿ= ၏။ ဟာနိ=
 သည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ ပညာယ= ၏။ ဟာနိ= သည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ ဝိမုတ္တိယာ=
 အရဟတ္တဖိုလ်၏။ ဟာနိ= သည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ ဒွေဓာယိတတ္တံ= စိတ်၏
 နှစ်လုံးနှစ်ခွဲဖြစ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ ရဝါ= အဆောတလျှင် မှားယွင်း
 စွာပြုမူခြင်းသည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ ဉာဏေန= သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဖြင့်။ အပ္ပဋ္ဌိ=
 မပျံ့နှံ့သော။ ကိစ္ဆိ= တစ်စုံတစ်ခုသောအရာသည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ ဒဝါ=
 ရယ်မြူးသဖြင့် မှားယွင်းစွာပြုမူခြင်းသည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ ဗျာဝဋ္ဌမနော= အကျိုး
 မရှိရာ၌ အားထုတ်လိုသောစိတ်သည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ အပ္ပဋ္ဌိသင်္ခါနုပဿနာ=
 မဆင်မခြင် ရှုမြင်ခြင်းသည်။ ဝါ= မဆင်မခြင် ပြုလုပ်ပြောဆိုခြင်းသည်။
 နတ္ထိ= မရှိ။ (ဣတိ= သို့။) အဋ္ဌာရသ= တစ်ဆဲ့ရှစ်ပါးကုန်သော။ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ=

ဗုဒ္ဓဓမ္မတို့ကို။ (အနုဿရိတဗ္ဗာ= ကုန်၏။) စတ္တာရိ= လေးပါးကုန်သော။
 ဝေသာရဇ္ဇာနိ= ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်တို့ကိုလည်းကောင်း။ စတ္တာရိ= ကုန်
 သော။ သတိပဋ္ဌာနာနိ= သတိပဋ္ဌာန်တို့ကိုလည်းကောင်း။ စတ္တာရိ= ကုန်
 သော။ သမ္မပ္ပဓာနာနိ= သမ္မပ္ပဓာန်တို့ကိုလည်းကောင်း။ စတ္တာရော=
 ကုန်သော။ ဣဒ္ဓိပါဒါ= တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဉ္စ= ငါးပါးကုန်သော။
 ဣန္ဒြိယာနိ= တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဉ္စ= ငါးပါးကုန်သော။ ဗလာနိ= တို့ကို
 လည်းကောင်း။ ဆ= ခြောက်ပါးကုန်သော။ အဘိညာ= အဘိညာဉ်တို့ကို
 လည်းကောင်း။ သတ္တ= ခုနစ်ပါးကုန်သော။ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂီနိ= သမ္မောဇ္ဈင်တို့ကို
 လည်းကောင်း။ အဋ္ဌဂီကော= ရှစ်ပါးသောအင်္ဂါရှိသော။ မဂ္ဂေါ= မဂ်ကို
 လည်းကောင်း။ အဋ္ဌ= ကုန်သော။ အဘိဘာယတနာနိ= အဘိဘာယတန
 တို့ကိုလည်းကောင်း။ အဋ္ဌ= ကုန်သော။ ဝိမောက္ခာ= တို့ကိုလည်းကောင်း။
 နဝ= ကိုးပါးကုန်သော။ အနုပုဗ္ဗသမာပတ္တိယော= အစဉ်အတိုင်း ဝင်စားအပ်
 သော သမာပတ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ဒသ= ဆယ်ပါးကုန်သော။ အရိယ-
 ဝါသာ= အရိယဝါသတရားတို့ကိုလည်းကောင်း။ ဒသ= ကုန်သော။
 အာသဝက္ခယဗလာနိ= အာသဝက္ခယဗလတို့ကိုလည်းကောင်း။ အဝသေ-
 သာ= ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဂုဏ်တော်(တရား)တို့မှ ကြွင်းကျန်ကုန်သော။
 အနေကေ= များစွာကုန်သော။ ကုသလာ= ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ=
 အပြစ်မရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ= ဂုဏ်ကျေးဇူးတရားတို့ကိုလည်းကောင်း။
 အနုဿရိတဗ္ဗာ= အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် အမြဲမပြတ် ပွားများအပ်ကုန်၏။
 တဿ= ထိုဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို ပွားများနေသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 အမတဒ္ဓါရံ= အမြိုက်နိဗ္ဗာန်တံခါးကို။ ဝိဝရိယတိ= ဖွင့်လှစ်အပ်၏။ တိဝိဓ
 ပါဠိဟာရိယသမ္ပန္နာ= သုံးပါးသော တန်ခိုးပြာဠိဟာနှင့်ပြည့်စုံသော။ သာမည-
 ဖလပ္ပတ္တိ= သာမည (အရိယ) ဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းသည်။ ဝါ= သာမည
 (အရိယ) ဖိုလ်ကို ရခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

ဓမ္မာနုဿတိ

၆၈။ နိဗ္ဗာနံ စ= နိဗ္ဗာန်သည်လည်းကောင်း။ နိဗ္ဗာနဂါမိနီ= နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ ပဋိပဒါ စ= အကျင့်သည်လည်းကောင်း။ ဓမ္မာတိ= ဓမ္မမည်၏။ နိဗ္ဗာနဂါမိနီ= သော။ ပဋိပဒါ= အကျင့်ဟူသည်။ ကာ= အဘယ်နည်း?။ စတ္တာရော= ကုန်သော။ သတိပဋ္ဌာနာ= တို့သည်လည်းကောင်း။ စတ္တာရော= ကုန်သော။ သမ္ပပ္ပဓာနာ= တို့သည်လည်းကောင်း။ စတ္တာရော= ကုန်သော။ ဣဒ္ဓိပါဒါ= တို့သည်လည်းကောင်း။ ပဉ္စ= ငါးပါးကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာနိ= တို့သည်လည်းကောင်း။ ပဉ္စ= ကုန်သော။ ဗလာနိ= တို့သည်လည်းကောင်း။ သတ္တ= ခုနစ်ပါးကုန်သော။ သမ္မောဇ္ဈဂီ= သမ္မောဇ္ဈင်တို့သည်လည်းကောင်း။ အဋ္ဌ= ရှစ်ပါးကုန်သော။ သမ္မာမဂ္ဂဂီ= သမ္မာမဂ္ဂင်တို့သည်လည်းကောင်း။ (အတ္ထိ= ရှိကုန်၏) အယံ= ဤဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇)ပါးသည်။ နိဗ္ဗာနဂါမိနီ= သော။ ပဋိပဒါ= အကျင့်မည်၏။

၆၉။ နိဗ္ဗာနံ= နိဗ္ဗာန်ဟူသည်။ ကိံ= အဘယ်နည်း?။ သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော= အလုံးစုံသော သင်္ခါရ (ဒုက္ခ)တို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာဖြစ်သော တရားသည်။ သဗ္ဗပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေါ= အလုံးစုံသော ဥပဓိတို့ကို စွန့်လွှတ်ရာဖြစ်သောတရားသည်။ တဏှာက္ခယော= တဏှာ၏ ကုန်ရာဖြစ်သောတရားသည်။ ဝိရာဂေါ= တပ်မက်မှု 'ရာဂ'၏ ကင်းပျောက်ရာဖြစ်သော တရားသည်။ နိရောဓော= တဏှာ၏ချုပ်ရာဖြစ်သော တရားသည်။ နိဗ္ဗာနံ= တဏှာမရှိရာဖြစ်သောတရားသည်။ နိဗ္ဗာနံ= နိဗ္ဗာန်မည်၏။

ဘဂဝတာ= ငါတို့ကိုးကွယ်ရာ ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည်။ အက္ခာတော= ဒေသနာဉာဏ် ဝေဖန်ပညတ် ဟောတော်မူအပ်သော။ ဓမ္မာ= တရားတော်သည်။ သွာက္ခာတော= အပိုအလို ဆိုဖွယ်ပြစ်ကင်း လွန်သန့်ရှင်း၍ ကောင်းခြင်းသုံးဖြာလက္ခဏာဖြင့် ကောင်းစွာ ဟောကြားတော်မူအပ်သော တရားတော်ပါပေတည်း။

သန္တိဋ္ဌိကော= တဆင့်နာကြား သူတစ်ပါးနှင့်မဆိုင် ကိုယ်တိုင်ဆင်ခြင် ကိုယ်တိုင်မြင်အပ်သော မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တရားတော်ပါပေတည်း။

အကာလိကော= ဆိုင်းငံ့မျှော်လင့် ကြာမြင့်ဖင့်နွဲ့ အချိန်ဆွဲနေသည် မဟုတ် တမုဟုတ်ချင်း လက်ငင်းမနှေး အကျိုးပေးသော တရားတော်ပါပေ တည်း။ ဝါ= ကာလမရွေ ကျင့်သည့်နေ့ပင် တွေ့မြင်ခံစားရသော တရား တော်ပါပေတည်း။

ဧဟိ ပဿိကော= ထင်ရှားရှိပုံ စင်ကြယ်ပုံကို မယုံလာစမ်း ကြည့်လှည့်စမ်းဟု လှမ်း၍ဖိတ်မန် အစမ်းခံနိုင်သော လောကုတ္တရာ တရား တော်ပါပေတည်း။ ဝါ= ထင်ရှားရှိမှန် စင်ကြယ်ဟန်ကြောင့် အမြန် လာပါ ရှုစမ်းပါဟု သူငါနှိုးဆော် ဖိတ်ခေါ်ထိုက်သား လွန်ထူးခြားလတ် တရား တော်မြတ်ပါပေတည်း။

ဩပနေယျိကော= ပုဆိုးဦးသျှောင် မီးစွဲလောင်လည်း လောင်ပစေဟု လျစ်လျူရှု၍ ရှုမြဲစိုက်စိုက် စိတ်မှာပိုက်၍ ဆောင်ထိုက် ရှုထိုက်သော တရားတော်ပါပေတည်း။

ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟိ= ပညာရှိကြီး အသီးသီးတို့ ခိုမှီး မပြတ် စိတ်၌ကပ်၍ သိအပ် ခံစားအပ်သော တရားတော်မြတ်ပါပေတည်း။ ဣတိ= ဤသို့။ (အနုဿရိတဗ္ဗံ= အပ်၏။)

သန္တိဋ္ဌိကောတိ= သန္တိဋ္ဌိကောဟူသည်ကား။ မဂ္ဂါနဉ္စ= မဂ်ဉာဏ်လေး ပါးတို့ကိုလည်းကောင်း။ ဖလာနဉ္စ= ဖိုလ်ဉာဏ်လေးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း။ အနုပုဗ္ဗာဓိဂမတ္တာ= အစဉ်အတိုင်း ရအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။ နိဗ္ဗာနဿ စ= နိဗ္ဗာန်၏လည်း။ မဂ္ဂဖလာနံ= မဂ်ဖိုလ်တို့၏။ သစ္စကိရိယာယ စ= ကိုယ်ထိလက်ရောက် မျက်မှောက်ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း ကောင်း။ သန္တိဋ္ဌိကော= သန္တိဋ္ဌိကမည်၏။

ဧဝံ= ဤသို့။ ဓမ္မဂုဏံ= တရားတော်၏ ဂုဏ်တော်ကို။ အနုဿရ-
တော= အဖန်ဖန် အောက်မေ့သော။ ယောဂါဝစရဿ= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။
စိတ္တံ= စိတ်သည်။ ပသီဒတိ= ကြည်လင်၏။ နီဝရဏာ= နီဝရဏတို့သည်။
ပဟိယန္တိ= ကင်းပျောက်ကုန်၏။ သဒ္ဓါ= သဒ္ဓါတရားသည်။ ပဝမုတိ=
တိုးပွားလာ၏။ စေတသော= ကုသိုလ်စိတ်ကို။ ဒုဗ္ဗလီကရဏာ= အားနည်း
အောင်ပြုတတ်ကုန်သော။ အကုသလာ= ကုသိုလ်၏ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်ကုန်
သော။ ဓမ္မာ= တရားတို့သည်။ ပဟိယန္တိ= ကင်းပျောက်ကုန်၏။ ပီတိ-
မနဿ= နှစ်သက်သော စိတ်ရှိသောသူအား။ ဈာနဂီနိ= ဈာနင်တို့သည်။
သမ္ပဇ္ဇန္တိ= ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။ ဥပစာရသမာဓိ= ဥပစာရသမာဓိသည်။
ဥပ္ပဇ္ဇတိ= ဖြစ်၏။ သမာဓိပါဒကံ= သမာဓိလျှင် အခြေခံရှိသော။ ဝိပဿနံ=
ဝိပဿနာကို။ ဝဇေတွာ= ပွားများခြင်းကြောင့်။ အဂ္ဂဖလံ= အရဟတ္တဖိုလ်ကို။
သစ္စိကရောတိ= ကိုယ်ထိလက်ရောက် မျက်မှောက်ပြုရ၏။ ဣတိ= ဤတွင်
'ဓမ္မာ-နုဿတိ' အပြီးတည်း။

သံဃာနုဿတိ

၇၀။ ဒိဋ္ဌိသီလသင်္ခါတေဟိ= အယူသီလဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။
အရိယကန္တဂုဏေဟိ= အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် နှစ်သက်အပ်သော ဂုဏ်
ကျေးဇူးတို့ဖြင့်။ သဃံဋ္ဌိတော= ပေါင်းအပ်သော။ အရိယပုဂ္ဂလော စေဝ=
အရိယာပုဂ္ဂိုလ် အပေါင်းသည်လည်းကောင်း။ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော=
ပါတိမောက္ခသံဝရသီလတည်းဟူသော အဓိသီလသိက္ခာ၊ ပညတ်တော်မူ
အပ်သော သိက္ခာပုဒ်အပေါင်းဟုဆိုအပ်သော သာဇီဝသို့ ကောင်းစွာ
ရောက်သော။ သမ္ပုဒ္ဓသာဝကသမူဟော= ဘုရားရှင်၏ တပည့်အပေါင်းသည်
လည်းကောင်း။ သံဃောတိ= သံဃမည်၏။ သံဃဂုဏေ= သံဃဂုဏ်တော်
တို့ကို။ အနုဿရဏဝသေန= အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် မပြတ်အောက်မေ့ခြင်း
၏အစွမ်းအားဖြင့်။ ပဝတ္တာ= ဖြစ်သော။ သတိ= သတိသည်။ သံဃာ-
နုဿတိ နာမ= သံဃာနုဿတိမည်၏။

ကထံ= အဘယ်သို့။ ဝါ= အဘယ်ပုံ။ ဝါ= အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဘာဝေတဗ္ဗော= ပွားများအပ် ပွားများသင့် ပွားများ ထိုက်သနည်း?။

ဘဂဝတော= မြတ်စွာဘုရား၏။ သာဝကသံဃော= တပည့်သား သံဃာတော်အပေါင်းသည်။ သုပ္ပဋိပန္နော= ကောင်းသောမဇ္ဈိမပဋိပတ် အကျင့် မြတ်ကို ကျင့်တော်မူတတ်သောကြောင့် ‘သုပ္ပဋိပန္န’မည်တော်မူပါပေ၏။

ဥဇ္ဈပ္ပဋိပန္နော= မကွေ့မထောင့် ဖြောင့်ဖြောင့်စင်းစင်း မျဉ်းကြောင်း နှင့်တူသော အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်တော်မူတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ‘ဥဇ္ဈပ္ပဋိပန္န’ မည်တော်မူပါပေ၏။

ဉာယပ္ပဋိပန္နော= နိဗ္ဗာန်မျက်မှောက် သွားရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော အကျင့်ကို ကျင့်တော်မူတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ‘ဉာယပ္ပဋိပန္န’ မည်တော် မူပါပေ၏။

သာမိစိပ္ပဋိပန္နော= ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်းအား လျော်သော အကျင့်ကို ကျင့်တော်မူတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ‘သာမိစိပ္ပဋိပန္န’ မည်တော် မူပါပေ၏။

ဘဂဝတော= မြတ်စွာဘုရား၏။ ယဒိဒံ ယောအယံ သာဝက- သံဃော= အကြင်တပည့်သား သံဃာတော်အပေါင်းသည်။ ယုဂဝသေန= အစုံ၏အစွမ်းအားဖြင့်။ စတ္တာရိ= လေးပါးကုန်သော။ ပုရိသယုဂါနိ= ယောက်ျားမြတ်အစုံတို့သည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ပါဠိယေက္ကဝသေန= အသီး အသီး တစ်ယောက်စီ တစ်ယောက်စီ၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ အဌ= ရှစ်ယောက် ကုန်သော။ ပုရိသပုဂ္ဂလာ= ယောက်ျားမြတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်တို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။

ဘဂဝတော= မြတ်စွာဘုရား၏။ ဧသ-ဧသော သာဝကသံဃော= မဂ်ဖိုလ်ရှစ်ဖော် တပည့်သားကျော် ဤအရိယာသံဃာတော်သည်။ အာဟု-

နေယျော= အဝေးမှသော်လည်း ရှေးရှုဆောင်၍ ပေးလှူပူဇော်အပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို ခံယူတော်မူထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ‘အာဟုနေယျ’ မည်တော်မူပါပေ၏။

ပါဟုနေယျော= ချစ်အပ်သော မိတ်ဆွေတို့အလိုငှာ စီရင်အပ်သော ဝတ္ထုကို ခံယူထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ‘ပါဟုနေယျ’ မည်တော်မူပါပေ၏။

ဒက္ခိဏေယျော= ကံ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်၍ ပေးလှူအပ်သော ဝတ္ထုကို ခံယူတော်မူထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ‘ဒက္ခိဏေယျ’ မည်တော်မူပါပေ၏။

အဉ္စလီကရဏီယော= လက်အုပ်ချီမိုး ရှိခိုးခြင်းကို ပြုတော်မူထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ‘အဉ္စလီကရဏီယ’ မည်တော်မူပါပေ၏။

လောကဿ= လူအပေါင်း၏။ အနုတ္တရံ= ဂုဏ်ဖြင့်ထူးချွန် ကဲလွန်သူ တစ်စုံတစ်ယောက်မရှိသော။ ပုညက္ခေတ္တံ= ကောင်းမှုတည်းဟူသော မျိုးစေ့ကို ပစ်ချစိုက်ပျိုးရာဖြစ်သော လယ်ယာမြေကောင်းနှင့် တူတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ‘ပုညက္ခေတ္တ’ မည်တော်မူပါပေ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ အနုဿရိတဗ္ဗံ= အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် အမြဲမပြတ် အောက်မေ့အပ်၏။

သီလာနုဿတိ

စာဂါနုဿတိ ဒေဝတာနုဿတိ

၇၁။ ဒွါရတ္ထယသံဝရဏံ= ကာယ ဝစီ မနောဒွါရ သုံးပါးအပေါင်းကို (အကုသိုလ် မဖြစ်အောင်) စောင့်ရှောက်ပိတ်ဆို့ခြင်းသည်။ သီလံ= သီလ မည်၏။ လောလုပ္ပပဟာနံ= (လျပ်ပေါ်လော်လီ) တပ်မက်မောမှုကို ပယ်နိုင်ခြင်းသည်။ စာဂေါ= စာဂမည်၏။ ဒိဗ္ဗန္တိ= စည်းစိမ်,တန်ခိုး အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့်

တောက်ပတတ်ကုန်၏။ ဣတိ= ကြောင့်။ ဒေဝါ= ဒေဝတို့မည်ကုန်၏။ သီလဂုဏာနုဿရဏဝသေန= မိမိ၏ သီလဂုဏ်ကျေးဇူးကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်။ ဥပ္ပန္နာ= ဖြစ်သော။ အနုဿတိ= အဖန်ဖန် အောက်မေ့တတ်သော သတိသည်။ သီလာနုဿတိ နာမ= သီလာနုဿတိ မည်၏။ စာဂဂုဏဒါနဖလာနုဿရဏဝသေန= စွန့်ကြဲပေးကမ်းခြင်းဂုဏ်၊ ဒါန၏အကျိုးကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်။ ဥပ္ပန္နာ= ဖြစ်သော။ သတိ= အောက်မေ့မှု သတိသည်။ စာဂါနုဿတိ နာမ= စာဂါနုဿတိမည်၏။ ဘူမိနိဿိတအာကာသဋ္ဌကာဒိဝသေန ဝါ= မြေအပြင်၌ မှီတွယ်နေကုန်သော ဘူမ္မဇိုင်းနတ်၊ ရုက္ခဇိုင်းနတ်၊ ကောင်းကင်၌တည်နေသော အာကာသဋ္ဌနတ် အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ကာမာဝစရ ရူပါဝစရူပဂါနံ= ကာမာဝစရဘုံ၊ ရူပါဝစရဘုံသို့ ကပ်ရောက်ကုန်သော။ ဒေဝါနံ= နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့၏။ ဒေဝတ္ထသာဓကံ= နတ်ဗြဟ္မာ၏အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သော။ ပုဗ္ဗကမ္မာနုဿရဏံ= ရှေးဘဝ၌ ပြုအပ်ဖူးသော ကုသိုလ်ကံကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့ခြင်းသည်။ ဒေဝတာနုဿတိ= ဒေဝတာ နုဿတိမည်၏။

အဋ္ဌမပိုင်း

စတုတ္ထဘာဂ

အာနာပါနဿတိ

၇၂။ ဘိက္ခဝေ= ရဟန်းတို့။ အာနာပါနဿတိ= အာနာပါနဿတိ သမာဓိကို။ ဝါ= ထွက်သက်၊ ဝင်သက်ကို သိမ်းဆည်းတတ်သော သတိနှင့် အတူတကွယှဉ်သော သမာဓိကို။ ဝါ= ထွက်သက်၊ ဝင်သက်ကို သိမ်းဆည်း တတ်သော သတိ၌ဖြစ်သောသမာဓိကို။ ဘာဝိတာ= ဖြစ်စေအပ်သည်။ ဝါ= ပွားများအပ်သည်။ ဗဟုလီကတာ= ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာပြု

အပ်သည်။ (သမာနာ= ဖြစ်သည်ရှိသော်။) မဟပ္ပလာ= ကြီးကျယ်များမြတ်သော အကျိုးရှိသည်။ မဟာနိသံသာ= ကြီးကျယ်များမြတ်သော ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ရှိသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ဘိက္ခဝေ= တို့။ အာနာပါနဿတိ= ကို။ ဘာဝိတော= အပ်သည်။ ဗဟုလီကတော= အပ်သည်။ သမာနာ= ဖြစ်သည်ရှိသော်။ စတ္တာရော= လေးပါးကုန်သော။ သတိပဋ္ဌာနေ= သတိပဋ္ဌာန်တို့ကို။ ပရိပူရေတိ= ပြည့်စေ၏။ စတ္တာရော= ကုန်သော။ သတိပဋ္ဌာနာ= သတိပဋ္ဌာန်တို့ကို။ ဘာဝိတာ= ကုန်သည်။ ဗဟုလီကတာ= ကုန်သည်။ (သမာနာ= သော်။) သတ္တ= ခုနစ်ပါးကုန်သော။ ဗောဇ္ဈင်တို့ကို။ ပရိပူရေန္တိ= ကုန်၏။ သတ္တ= ကုန်သော။ ဗောဇ္ဈင်တို့ကို။ ဘာဝိတာ= ကုန်သည်။ ဝါ= ကုန်သည်။ ဗဟုလီကတာ= ကုန်သည်။ (သမာနာ= သော်။) ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိ= အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို။ ပရိပူရေန္တိ= ပြည့်စေကုန်၏။

ဘိက္ခဝေ= တို့။ ကထံ= အဘယ်သို့။ ဝါ= အဘယ်ပုံ။ ဝါ= အဘယ်သို့သောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဘာဝိတာ စ= သော။ ဝါ= သော။ ဗဟုလီကတာ စ= သော။ အာနာပါနဿတိ= အာနာပါနဿတိသည်။ မဟပ္ပလာ= ကြီးကျယ်များမြတ်သော အကျိုးရှိသည်။ မဟာနိသံသာ= ကြီးကျယ်များမြတ်သော ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ရှိသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်သနည်း။?

ဘိက္ခဝေ= တို့။ ဣဓ= ဤငါဘုရားသာသနာတော်၌။ (ပဋိပန္နကော= အာနာပါနဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်နေသော။) ဘိက္ခု= သာသနာ့ဝန် အားသွန် ကြိုးပမ်း ထမ်းရွက်ကာပျော်ရဟန်းတော်သည်။ အရညဂတော= ကုပ်လုပ်လေးတာ အပြန်ငါးရာ ကွာလှမ်းတုံလတ် တောအရပ်သို့ရောက်သည်။ (သမာနော ဝါ= ဖြစ်သော်လည်းကောင်း။) ရုက္ခမူလဂတော= အရိပ်လုံလောက် ရုက္ခမူမြောက်သည့် သစ်ပင်ရင်း သစ်ပင်အောက်သို့ရောက်သည်။ (သမာနော ဝါ= သော်လည်း

ကောင်း။) သုညာဂါရဂတော= လူရှင်ကင်းဆိတ် သစ်ရိပ်ခြုံကောင်း တောရ
 ကျောင်းသို့ ရောက်သည်။ (သမာနော ဝါ= သော်လည်းကောင်း။) ကာယံ=
 အထက်ပိုင်းဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်ကို။ ဥဇ္ဇံ= ပြောစွာ။ ဝါ= ပြောစွာပြောစွာ
 မတ်မတ်။ ပဏိဓာယ= တစ်ဆဲရှစ်မျိုး ကျောက်ဆစ်ရိုးတို့ကို အစွန်းချင်းထိ
 အောင်ထား၍။ ပရိမုခံ= အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းသို့ ရှေးရှု။ ဝါ= တနည်း=
 ပရိမုခံ= သိမ်းဆည်းအပ်သော 'အသမ္မောသ' ရှိသည်ဖြစ်၍ 'သမ္မောသ'မှ
 ထွက်မြောက်၍တည်သော။ သတိံ= သတိကို။ ဥပဌပေတွာ= ဖြစ်စေပြီး၍။
 ဝါ= ထား၍။ ပလ္လက္ခံ= ပတ်လည်ဝန်းကျင် ပေါင်ချင်းယှဉ်၍ ဖွဲ့တင်အပ်သော
 တင်ပလ္လင်ကို။ အာဘုဇိတွာ= ဖွဲ့ခွေ၍။ (တနည်း။ ပလ္လက္ခံ အာဘုဇိတွာ=
 တင်ပလ္လင်ခွေ၍။) နိသီဒတိ= ထိုင်နေ၏။ သော ဘိက္ခု= ထိုယောဂီ
 ရဟန်းတော်သည်။ သတောဝ= အောက်မေ့နိုင်ဘိ သတိရှိသည်သာလျှင်။
 (ဟုတွာ= ဖြစ်၍။) အဿသတိ= ဝင်သက်ကိုဖြစ်စေ၏။ ဝါ= ဝင်သက်ကို
 ရှိုက်သွင်း၏။ သတောဝ= သာလျှင်။ (ဟုတွာ= ၍။) ပဿသတိ= ထွက်သက်
 ကို ဖြစ်စေ၏။ ဝါ= ထွက်သက်ကို ရှုနေ၏။

ဒီဃံ ဝါ= ရှည်စွာလည်း။ ဝါ= ရှည်ရှည်လည်း။ အဿသန္ဓော=
 ဝင်သက်ကိုဖြစ်စေသည်ရှိသော်။ ဝါ= ဝင်သက်ကို ရှိုက်သွင်းသည်ရှိသော်။
 ဒီဃံ= ရှည်စွာ။ ဝါ= ရှည်ရှည်။ အဿသာမိ= ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေ၏။ ဝါ=
 ဝင်သက်ကိုရှိုက်သွင်းနေ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ ပဇာနာတိ= ကွဲကွဲပြားပြားသိ၏။
 ဒီဃံ ဝါ= လည်း။ ဝါ= လည်း။ ပဿသန္ဓော= ထွက်သက်ကိုရှုနေ
 သည်ရှိသော်။ ဒီဃံ= စွာ။ ဝါ= ရှည်ရှည်။ ပဿသာမိ= ထွက်သက်ကို
 ရှုနေ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ ပဇာနာတိ= သိ၏။ ရဿံ ဝါ= တိုစွာလည်း။
 ဝါ= တိုတိုလည်း။ အဿသန္ဓော= သော်။ ဝါ= သော်။ ရဿံ= တိုစွာ။
 ဝါ= တိုတို။ အဿသာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ ပဇာနာတိ=
 ၍။ ရဿံ ဝါ= လည်း။ ဝါ= လည်း။ ပဿသန္ဓော= သော်။ ဝါ= သော်။
 ရဿံ= စွာ။ ဝါ= တိုတို။ ပဿသာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။
 ပဇာနာတိ= ၍။ သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ= အလုံးစုံသော ဝင်သက်အပေါင်း၏

အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး သုံးပါးလုံးကို အသီးအသီး ကောင်းစွာထင်ရှားစေလျက်။
 ဝါ= အလုံးစုံသော ဝင်သက်အပေါင်း၏ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး သုံးပါးလုံးကို
 ကောင်းစွာ ထင်ရှားအောင်ပြုလျက်။ အဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။
 ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်၏။ သဗ္ဗကာယ-
 ပဋိသံဝေဒီ= အလုံးစုံသော ထွက်သက်အပေါင်း၏ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး
 သုံးပါးလုံးကို အသီးအသီး ကောင်းစွာထင်ရှားစေလျက်။ ဝါ= အောင်ပြု
 လျက်။ ပဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။

ကာယသင်္ခါရံ= ကရဇကာယသည် ပြုပြင်စီရင်အပ်သော ရုံရင်းသော
 ဝင်သက်အပေါင်းကို။ ဝါ= အရှိုက်ပြင်း၍ ရုံရင်းသောဝင်သက်အပေါင်းကို။
 ပဿမ္ဘယံ= သာယာဖြေးညှင်း ရှိုက်ရှူနေခြင်းဖြင့် ငြိမ်းစေလျက်။ ဝါ= ကွယ်
 ပျောက်ချုပ်ငြိမ်း ရပ်သိမ်းစေလျက်။ အဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။
 ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။ ကာယသင်္ခါရံ= ကရဇကာယသည် ပြုပြင်စီရင်
 အပ်သော ရုံရင်းသော ထွက်သက်အပေါင်းကို။ ဝါ= အရှူပြင်း၍ ရုံရင်းသော
 ထွက်သက်အပေါင်းကို။ ပဿမ္ဘယံ= သာယာဖြေးညှင်း ရှိုက်ရှူနေခြင်းဖြင့်
 ငြိမ်းစေလျက်။ ဝါ= ကွယ်ပျောက်ချုပ်ငြိမ်း ရပ်သိမ်းစေလျက်။ ပဿသိဿာမိ=
 စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများ
 အားထုတ်၏။

ပီတိပဋိသံဝေဒီ= နှစ်သက်ခြင်း 'ပီတိ'ကို ထင်ရှားအောင်ပြုလျက်။
 ဝါ= နှစ်သက်ခြင်းပီတိကို ပညာဖြင့် ရှုဆင်ခြင်လျက်။ အဿသိဿာမိ=
 စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။ ပီတိပဋိသံဝေဒီ= လျက်။
 ဝါ= လျက်။ ပဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ=
 ၏။ သုခပဋိသံဝေဒီ= ချမ်းသာခြင်း 'သုခ'ကို ထင်ရှားစေလျက်။ ဝါ=
 ချမ်းသာခြင်း 'သုခ' ကို ပညာဖြင့်ရှုဆင်ခြင်လျက်။ အဿသိဿာမိ= စေ၏။
 ဝါ= နေ၏။ သုခပဋိသံဝေဒီ= လျက်။ ဝါ= လျက်။ ပဿသိဿာမိ=
 စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။ စိတ္တသင်္ခါရ ပဋိသံဝေဒီ=

(ဝေဒနာ၊ သညာ-ဟူသော)စိတ္တသင်္ခါရကို ထင်ရှားအောင်ပြုလျက်။ ဝါ= (ဝေဒနာ၊ သညာ-ဟူသော)စိတ္တသင်္ခါရကို ပညာဖြင့်ရှုဆင်ခြင်လျက်။ အဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။ စိတ္တသင်္ခါရပဋိသံဝေဒီ= လျက်။ ဝါ= လျက်။ ပဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ စိတ္တသင်္ခါရံ= စိတ္တသင်္ခါရကို။ ပဿမ္ဘယံ= စေလျက်။ ဝါ= လျက်။ အဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။ စိတ္တသင်္ခါရံ= ကို။ ပဿမ္ဘယံ= စေလျက်။ ဝါ= လျက်။ ပဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။

စိတ္တပဋိသံဝေဒီ= (ဈာန်)စိတ်ကို (ထင်ရှားစေလျက်) ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်လျက်။ အဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ကျင့်၏။ စိတ္တပဋိသံဝေဒီ= လျက်။ ပဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ကျင့်၏။ စိတ္တံ= (ဈာနသမ္ပယုတ္တ)စိတ်ကို။ အဘိပ္ပမောဒယံ= (သမထ၊ ဝိပဿနာ-တို့ဖြင့်) အလွန်ဝမ်းမြောက်စေလျက်။ အဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။ စိတ္တံ= (ဈာနသမ္ပယုတ္တ) စိတ်ကို။ အဘိပ္ပမောဒယံ= စေလျက်။ ပဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။ စိတ္တံ= ကို။ သမာဒဟံ= အာရုံ၌ကောင်းစွာထားလျက်။ အဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။ စိတ္တံ= ကို။ ဝိမောစယံ= (နီဝရဏတို့မှ) လွတ်စေလျက်။ အဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။ စိတ္တံ= ကို။ ဝိမောစယံ= စေလျက်။ ပဿသိဿာမိ= ဖြစ်စေ၏။ ဝါ= ရှုနေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။

အနိစ္စာနုပဿီ= အနိစ္စဟု အဖန်ဖန်ရှုလျက်။ အဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။ အနိစ္စာနုပဿီ= လျက်။ ပဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။

ဝိရာဂါနုပဿီ= ရာဂကင်းရာနိဗ္ဗာန်ကို အဖန်ဖန်ရှုလျက်။ အဿသိ-
ဿာမိ= ဖြစ်စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။ ဝိရာဂါနုပဿီ=
လျက်။ ပဿသိဿာမိ= ဖြစ်စေ၏။ ဝါ= ရှုနေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ=
၏။

နိရောဓာနုပဿီ= ရာဂချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်ကို အဖန်ဖန်ရှုလျက်။ အဿ
သိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။ နိရောဓာ-
နုပဿီ= လျက်။ ပဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။
သိက္ခတိ= ၏။

ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ= ကိလေသာကို စွန့်ရာနိဗ္ဗာန်၊ စွန့်တတ်သောမဂ်ကို
အဖန်ဖန်ရှုလျက်။ အဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ= နေ၏။ ဣတိ= သို့။
သိက္ခတိ= ၏။ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ= လျက်။ ပဿသိဿာမိ= စေ၏။ ဝါ=
နေ၏။ ဣတိ= သို့။ သိက္ခတိ= ၏။

ဘိက္ခဝေ= တို့။ ဧဝံ= ဤသို့ လေးပါးသောစတုက္က၊ တဆဲ့ခြောက်ပါး
သောဝတ္ထုတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဘာဝိတာ ခေါ်= ဖြစ်စေအပ်သည်သာ
လျှင်ဖြစ်သော။ ဝါ= ပွားများအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ဧဝံ= အားဖြင့်။
ဗဟုလီကတာ ခေါ်= ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာပြုအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်
သော။ အာနာပါနဿတိ= အာနာပါနဿတိသည်။ မဟပ္ပလာ= များသော
အကျိုးရှိသည်။ မဟာနိသံသာ= များသော အာနိသင်ရှိသည်။ ဟောတိ=
အမှန်စင်စစ် ဖြစ်ပေ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ အဝေါစ= မိန့်ကြားတော်မူပြီ။

၇၃။ ဧဝံ= ဤဆိုခဲ့ပြီးသောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ မနသိကရော-
က္ခော= နှလုံးသွင်းသော။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နာသိကဂ္ဂံ
ဝါ= နှာသီးဖျားကိုသော်လည်းကောင်း။ ဩဌပိဋ္ဌိ ဝါ= အထက်နှုတ်ခမ်းသားကို
သော်လည်းကောင်း။ သလ္လက္ခေတွာ= (ထိခိုက်နေသောလေကို) ကောင်းစွာ
မှတ်သား၍။ အာနာပါနေ= ထွက်သက် ဝင်သက်၌။ အဿာသပဿာသာနံ=

ထွက်သက် ဝင်သက်တို့၏။ အာကာရံ= ထွက်, ဝင်နေပုံ အခြင်းအရာကို။ သဗ္ဗာနာတိ= အမှတ်ပြု၍ သိနေ၏။ ဒါရုက္ခန္ဓံ= သစ်တုံးကို။ ဝိဒါရေန္တော= ရွှေ့ဖြတ်နေသော။ ဒါရုဓမ္မကီ= လက်သမားသည်။ ကကစဿ= လွှဲသွား၏။ ဂမနာဂမနံ= သွားနေပုံ, ပြန်လာပုံကို။ ဇာနာတိ ယထာ= သိသကဲ့သို့ လည်းကောင်း။ ဒုရာဒုရမန္တတိခိဏတာဒယော= အဝေး, အနီး, တုံးခြင်း, ထက်ခြင်း-အစရှိသည်တို့ကို။ ဇာနာတိ ယထာ= သိသကဲ့သို့လည်းကောင်း။ †တထာ ဧဝ= ထို့အတူသာလျှင်။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ခုဒ္ဒကပလိဗောဓေ= ငယ်သော ပလိဗောဓတို့ကို။ သမုစ္ဆန္တိတွာ= ပယ်ဖြတ်ပြီး ၍။ စိတ္တံ= (သမာဓိ)စိတ်သည်။ ပသီဒန္တော= (နီဝရဏတို့မှ) ကြည်လင်လာ သည်ရှိသော်။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ= ပဋိဘာဂနိမိတ်သည်။ ပါတုကရောတိ= ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏။

ကိရ= အကျဉ်းငုတ်ကွယ် နက်မိပ္ပါယ်ကို ကျယ်စွာချဲ့အံ့။ ဣဒံ ပဋိ-
ဘာဂနိမိတ္တံ= ဤပဋိဘာဂနိမိတ်သည်။ တူလပိစုပဋူလံ ဝိယ စ= လဲ ဝါဂွမ်း
လွှာကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဝါတဓာရာ ဝိယ စ= လေအလျဉ်ကဲ့သို့လည်း
ကောင်း။ ဥပဋ္ဌာတိ= ထင်လာ၏။ အထဝါ= တနည်းကား။ ဓူမသိခါ ဝိယ
စ= မီးခိုးကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဝလာဟကပဋူလံ ဝိယ စ= တိမ်တိုက်
တိမ်လွှာကဲ့သို့ လည်းကောင်း။ ဒိဿတိ= ထင်လာ၏။ အပိစ= တနည်းကား။
ပါမင်္ဂသုတ္တံ ဝိယ စ= ခါးကြိုးကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဒါရုသာရသုစိ ဝိယ စ=
သစ်သားနှစ်စုံကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ခါယတေ စ= ထင်လာသည်သာ။
ဥပစာရနိမိတ္တေ= ဥပစာရနိမိတ်သည်။ ဝိဘူတေ= ထင်ရှားလာသည်ရှိသော်။
နီဝရဏေ= နီဝရဏကို။ ပဟီနေ= ပယ်အပ်ပြီးသည်ရှိသော်။ ဈာနဂီနိ=
ဈာနင်တို့သည်။ ပါတုဘဝန္တိ= ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။

=====

† စာကိုယ်၌ “တထာ ဧဝ”ဟု ပါရှိသည်။ “ယထာ၊ ဧဝ”ဟု ရှိလျှင် ပို၍ကောင်း

ပါလိမ့်မည်။ ဤသို့ရှိလျှင် - ဧဝ= “ဤအတူ”ဟု ပေးပါ။

၇၄။ အပရေဟိ= တစ်ပါးကုန်သော။ စတူဟိ= လေးပါးကုန်သော။ အာကာရေဟိပိ= အခြင်းအရာတို့ဖြင့်လည်း။ ပုဗ္ဗာစရိယာ= ရှေးဆရာတော်တို့သည်။ အာနာပါနဿတိ= ကို။ ဘာဝေန္တိ= ဖြစ်စေကြကုန်၏။ ဝါ= ပွားများကြကုန်၏။ ဝါ= ပွားများကြကုန်သေးသည်သာ။ စတူဟိ= ကုန်သော။ ကတမေဟိ အာကာရေဟိ= တို့ဖြင့်။ ဘာဝေန္တိ= ကုန်သနည်း။? ဧကတော= တစ်ခုမှ။ ယာဝ= အကြင်မျှလောက်။ ဒသ= ဆယ်ခုတိုင်အောင်လည်းကောင်း။ အထဝါ= တနည်းကား။ ဧကတော= တစ်ခုမှ။ ယာဝ= လောက်။ †ပဉ္စ= ငါးခုတိုင်အောင်လည်းကောင်း။ (ဂဏနာ= အဿာသ ပဿာသတို့ကို ရေတွက်ခြင်း သည်။) ဂဏနာ= ဂဏနာနည်းမည်၏။

ဒသတော= ဆယ်ခုမှ။ ဥဒ္ဓံ= အထက်၌။ ဂဏေန္တော= အဿာသ ပဿာသတို့ကိုရေတွက်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဂဏနဝသေန= ရေတွက်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်။ အဿာသ ပဿာသေ= အဿာသ ပဿာသတို့ကို။ န သင်္ဂဏှာတိ= (ဉာဏ်ဖြင့်) မယူနိုင်။

ဂဏနံ= အဿာသ ပဿာသတို့ကို ရေတွက်ခြင်းနည်းကို။ ပဋိသံဟရိတွာ= ရုပ်သိမ်း၍။ သတိယာ= သတိဖြင့်။ နိရန္တရံ= အမြဲမပြတ်။ †အဿာသာနံ= ထွက်သက် ဝင်သက်တို့သို့။ အနုဂမနံ= အစဉ်မပြတ်ကပ်ရောက်ခြင်းသည်။ ဝါ= အစဉ်မပြတ် သိနေခြင်းသည်။ ဒုတိယံ= နှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော။ အနုဗန္ဓနာ နာမ= အနုဗန္ဓနာနည်းမည်၏။ သြဋ္ဌေ ဝါ= အထက်နှုတ်ခမ်း၌သော်လည်းကောင်း။ နာသိကဂ္ဂေ ဝါ= နှာသီးဖျား၌သော်လည်းကောင်း။ အဿာသ ပဿာသဝါယုနော= ထွက်သက်၊ ဝင်သက်လေကို။ ဝါ= ၏။ ဌပနံ= ထားခြင်းသည်။ ဝါ= တည်နေခြင်းသည်။

=====

†စာကိုယ်၌ “ပဉ္စတော”ဟု ပါရှိသည်။ “ပဉ္စ၊ ဒသတော”ဟု ရှိပါက

အဋ္ဌကထာများနှင့် ညီညွတ်ပေလိမ့်မည်။

†“အဿာသ ပဿာသာနံ”ရှိမှ အဋ္ဌကထာတို့နှင့် ညီညွတ်မည်။

ဌိတဌာနသလ္လက္ခဏံ= အဿာသပဿာသ၏ တည်ရာဌာနကို ကောင်းစွာ
မှတ်သားခြင်းသည်။ တတိယံ= သုံးခုမြောက်သော။ ဌပနာ နာမ= ဌပနာ
နည်းမည်၏။ အဿာသပဿာသနိမိတ္တံ= အဿာသပဿာသ (အာရုံ)
နိမိတ်ကို။ မနသိကရောဇ္ဇော= နှလုံးသွင်းနေသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။
ပီတိသုခသဟိတာနံ= ပီတိ၊ သုခနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ= ဈာန်တရား
တို့ကို။ ဥပ္ပါဒနံ= ဖြစ်စေခြင်းသည်။ စတုတ္ထံ= လေးခုမြောက်ဖြစ်သော။
သလ္လက္ခဏံ နာမ= သလ္လက္ခဏာနည်းမည်၏။

သိက္ခတိတံ= သိက္ခတိဟူသည်ကား။ အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိပညာ-
ဝသေန= အဓိသီလသိက္ခာ၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာ၊ အဓိပညာ သိက္ခာတို့၏ အစွမ်း
အားဖြင့်။ တီသု= သုံးပါးကုန်သော။ သိက္ခာသု= သိက္ခာတို့၌။ သိက္ခတိ=
ကျင့်၏။ ဝါ= တနည်းကား။ ယော တထာဘူတသံဝရော= ထိုသို့အာနာ
ပါနဿတိကို ပွားများသောအားဖြင့် ဖြစ်သောရဟန်း၏ အကြင် သတိ၊
ဝီရိယတို့ဖြင့် စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်။ (အတ္ထိ= ရှိ၏။) . . . ဗဟုလီကရောတိ=
ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာပြု၏။

[စာကိုယ်၌ “ယော ဝါ တထာဘူတသံဝရော ဗဟုလီ ကရောတိ”
ဟူသာ ရှိပါသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၁။ ၂၆၆-၌
“ယော ဝါ တထာဘူတဿ သံဝရော . . . ဒဌဗ္ဗော- ဟု အဓိသီလ၊
အဓိစိတ္တ၊ အဓိပညာ သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်သုံးပုံ အသီးအသီး ပါဠိရှိ
နေ၏။ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ ဤနေရာ၌ ပေယျာလ ရှိလိမ့်မည်ဟုထင်၏။
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂပါဠိအတိုင်းရှိက ကောင်းမည်။]

ယော ဝါ တထာဘူတဿ သံဝရော၊ အယမေတ္ထ အဓိသီလ-
သိက္ခာ။ ယော တထာဘူတဿ သမာဓိ၊ အယံ အဓိစိတ္တသိက္ခာ။ ယာ
တထာဘူတဿ ပညာ၊ အယံ အဓိပညာသိက္ခာ တိ ဣမာ တိဿော
သိက္ခာယော တသ္မိ အာရမ္မဏေ တာယ သတိယာ တေန မနသိကာရေန
သိက္ခတိ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလီကရောတိတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော
ဒဌဗ္ဗော။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၆။)

ဝါ= တနည်းကား။ တထာဘူတဿ= ထိုသို့ (ဝင်လေ၊ ထွက်လေအပေါင်း၏ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးကို သိအောင်ရှုနေခြင်း)သဘောရှိသောရဟန်း၏။ ယော သံဝရော= အကြင်သတိသံဝရ၊ ဝီရိယသံဝရသည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ အယံ= ဤသတိသံဝရ၊ ဝီရိယသံဝရသည်။ ဧတ္ထ= ဤသုံးပါးသော သိက္ခာတို့တွင်။ အဓိသီလသိက္ခာ= အဓိသီလသိက္ခာပေတည်း။ တထာ- ဘူတဿ= ထိုသို့သဘောရှိသောရဟန်း၏။ ယော သမာဓိ= အကြင်သမာဓိ သည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ အယံ သမာဓိ= ဤသမာဓိသည်။ အဓိစိတ္တသိက္ခာ= အဓိစိတ္တသိက္ခာပေတည်း။ တထာဘူတဿ= ထိုသို့သဘောရှိသော ရဟန်း၏။ ယာ ပညာ= အကြင်ပညာသည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ အယံ ပညာ= ဤပညာသည်။ အဓိပညာသိက္ခာ= အဓိပညာသိက္ခာပေတည်း။ ဣတိ= ဤသို့။ တိဿော= သုံးပါးကုန်သော။ ဣမာ သိက္ခာယော= ဤသိက္ခာတို့ကို။ တသ္မိ အာရမ္မဏော= ထိုထွက်လေ ဝင်လေအာရုံ၌။ တာယ သတိယာ= ထိုသတိဖြင့်။ တေန မနသိကာရေန= ထိုနှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့်။ သိက္ခတိ= လေ့ကျင့်၏။ အာသေဝတိ= မှီဝဲ၏။ ဘာဝေတိ= ဖြစ်စေ၏။ ဝါ= ပွားများ၏။ ဗဟုလီကရောတိ= အကြိမ်များစွာ အလေ့အလာပြု၏။ ဣတိ ဧဝံ= ဤသို့။ ဧတ္ထ= ဤသိက္ခတိ-ဟူသောပုဒ်၌။ အတ္ထော= ဆိုလိုရင်းအနက် အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဌဗော= ဉာဏ်စက္ခုဖြင့် ရှုအပ်၏။ ဝါ= မှတ်အပ်၏။

ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရန္တိ ဧတ္ထ= ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရ်ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ကာယညတရာ= ကိုယ်ကာယမှတစ်ပါးကုန်သော။ အဿာသ ပဿာသာယေဝ= အဿာသ ပဿာသတို့သည်သာလျှင်။ ကာယသင်္ခါရာ နာမ= ကာယသင်္ခါရတို့မည်ကုန်၏။ ပီတိပဋိသံဝေဒီတိ= ပီတိပဋိသံဝေဒီဟူ သည်ကား။ အာရမ္မဏတော စ= အာရုံအားဖြင့်လည်းကောင်း။ အသမ္မော- ဟတော စ= မတွေဝေသောအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ဒွိဟိ= နှစ်ပါးကုန်သော။ အာကာရေဟိ= အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ပီတိပဋိသံဝေဒီတာ= ပီတိ၏ ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်သည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

မရဏဿတိ

၇၅။ ဧကဘဝပရိယာပန္နဿ= တစ်ခုသောဘဝ၌ အကျုံးဝင်ပါဝင်သော။ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ= ရုပ်၊ နာမ်နှစ်ထွေ ဇီဝိတိန္ဒြေဟုဆိုအပ်သော။ အာယုသင်္ခါရဿ= အသက်သမုတ် နာမ်နှင့်ရုပ်၏။ ဥပစ္ဆေဒေါ= ပြတ်စဲခြင်းသည်။ မရဏံ နာမ= သေခြင်းမည်၏။ အတ္တနော= မိမိ၏။ မရဏဿ ဝါ= သေခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း။ ပရဿ= သူတစ်ပါး၏။ မရဏဿ ဝါ= သေခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း။ အနုဿရဏံ= အဖန်ဖန် အောက်မေ့ခြင်းသည်။ မရဏာနုဿတိ နာမ= မရဏာနုဿတိမည်၏။

မရဏဿတိ= မရဏဿတိကို။ ဘာဝေတုကာမေန= ပွားများခြင်းငှာ အလိုရှိသော။ ယောဂါ ဝစရေန= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သောကဟေတုဘာဝေန= ချစ်၍မဝ သားလှရတနာ ပျက်စီးရာ၌ မိခင်ပမာ သောကဗျာပါဒ ဖြစ်ရခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ အဗ္ဘတာကာရတော= သံယောဇဉ်မကင်း ရင်းနှီးခင်မင်ကြသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ရုတ်တရက်သေလွန်ခြင်းကို မြင်သိရသဖြင့် အံ့ဩဖွယ်ဖြစ်ခြင်း အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဆဝဘာဟကတော= သံယောဇဉ်ကင်း မရင်းနှီးသူ သူသေကောင်ကို ဖုတ်ကြည်းသင်္ဂြိုဟ်သူတို့ကဲ့သို့ ကြောင့်ကြမပြု လျစ်လျူရှုသော အခြင်းအရာအားဖြင့် လည်းကောင်း။ နိဗ္ဗေဒတော= ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့ ဖြစ်ကပျက်မြဲ မလွဲမှန်လှသဘာဝကို ဉာဏ်ဖြင့်သက်ဝင် ဆင်ခြင်သိရ ဓမ္မသံဝေဂဉာဏ် အမြင်မှန်ရသောအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ စတူဟိ= လေးပါးကုန်သော။ အာကာရေဟိ= အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ မရဏံ= သေခြင်းတရားကို။ အနုဿရိတဗ္ဗံ= ဖန်ခါမပြတ် အောက်မေ့ ဆင်ခြင်အပ်၏။

သမုစ္ဆေဒမရဏံ= ရဟန္တာသခင် အရှင်မြတ်တို့၏ ရုပ်နာမ် နှစ်ရပ် အဖြစ်ရပ်သဖြင့် ဝဋ်ဒုက္ခအပြီးပြတ်သော သမုစ္ဆေဒမရဏလည်းကောင်း။ ခဏိကမရဏံ= ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာ ငါးခန္ဓာ၏ ဖြစ်လာတိုင်းပင် ကွယ်ချုပ်ဝင်သည့် ဤသင်္ခါရ သဘာဝဖြစ်သော ခဏိကမရဏလည်းကောင်း။ အကာလိကမရဏံ= အသက်၊ ကံကြွင်း ရှိတုံလျင်းလည်း တခဏချင်း ဇီဝိန်ခွင်းသည့်

ဥပစ္ဆေဒကကံကြောင့်ဖြစ်သော ကွယ်လွန်ခြင်းလည်းကောင်း။ ကာလိက-
မရဏံ= အသက်၊ ကံဟုန် နှစ်ပါးစုံဟု တစ်မျိုးမျိုးကုန်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော
ကွယ်လွန်ခြင်းလည်းကောင်း။ (ဣတိ= သို့။) စတုပ္ပိဓယေဝ= လေးမျိုး
လေးပါး အပြားရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ သာဓာရဏမရဏံ= ရုပ်နာမ်ရှိသူ
ခပ်သိမ်းသူတို့နှင့် ဆက်ဆံသောသေခြင်းဟုဆိုအပ်သော။ မရဏံ= သေခြင်း
တရားကို။ အနုဿရေယျ= ဖန်ခါမပြတ် အောက်မေ့ရာ၏။

အပိစ= တနည်းကား။ ဝဓကပစ္စုပ္ပန်တော= သူသတ်သမား လာ
သောလားသို့ သေခြင်းတရား၏ နီးကပ်နေသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်လည်း
ကောင်း။ အကာရဏတော= ကာလ၊ ဒေသ၊ ဌာန-အစရှိသော အကြောင်းမဲ့
သေခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝါ= ချိန်ခါ၊ ဒေသ ဌာနမရွေး သေနိုင်ခြင်း
အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဥပသံဟရဏတော= သူတပါးတို့နှင့်တကွ မိမိ၏
သေခြင်းတရားကို အနီးအနားသို့ဆောင်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ မဟာ-
ပုဂ္ဂလာနုဿရဏတော= မြင့်မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သေခြင်းကို အဖန်ဖန်
အောက်မေ့သောအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣဒ္ဓိမဟန္တယသမဟန္တတော=
တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်ကြီးမားသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သေလွန်ခြင်း၊ အရှိန်အစော် အခြံအရံ
များမြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သေလွန်ခြင်းကို အဖန်ဖန် အောက်မေ့ခြင်းအားဖြင့်
လည်းကောင်း။ မဟာသာဝကတော= မဟာသာဝက၊ အဂ္ဂသာဝက အရှင်
မြတ်တို့၏ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မူခြင်းကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့သောအားဖြင့်
လည်းကောင်း။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓတော= ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့၏ ပရိနိဗ္ဗာန်
စံလွန်တော်မူခြင်းကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့သော အားဖြင့်လည်းကောင်း။
တထာဂတတော= ဘုရားရှင်တို့၏ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မူခြင်းကို အဖန်ဖန်
အောက်မေ့သောအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ အဋ္ဌဟိ= ရှစ်ပါး
ကုန်သော။ အာကာရေဟိ= အကြောင်းအခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ မရဏံ=
စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်ခြင်းတရားကို။ အနုဿရိတဗ္ဗံ= ဖန်ခါမပြတ် အထပ်
ထပ် အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်၏။

မရဏဿတိ= မရဏဿတိကို။ ကာယဗဟုသာဓာရဏတော= ကိုယ်ခန္ဓာ၏များစွာသော ပိုးမွှားရှစ်ဆယ်တို့နှင့် ဆက်ဆံနေခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ အာယုဒုဗ္ဗလတော စ= အသက်သမုတ် နာမ်နှင့်ရုပ်၏ အားနည်းလှပုံအားဖြင့်လည်းကောင်း။ အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒတော စ= အသက်ရှင်ရခြင်း၏ တိုတောင်းသော ကာလရှိပုံ အပိုင်းအခြားအားဖြင့်လည်းကောင်း။ အနိမိတ္တတော စ= အပိုင်းအခြား အမှတ်အသား၏ မရှိသောအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ခဏတော စ= အသက်ရှင်ရာခဏ၏ တိုတောင်းနည်းပါးသောအားဖြင့်လည်းကောင်း။ (အနုဿရဏတော= အဖန်ဖန်အောက်မေ့ပွားများသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား။) အနိစ္စသညာ= အနိစ္စသညာသည်။ ဝါ= ရုပ်နာမ်နှစ်ထွေ ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ မမြဲဟူ၍ဖြစ်သော အမှတ်သညာသည်။ (ဥပဋ္ဌာတိ= ထင်လာ၏) အနိစ္စသညာယ= အနိစ္စသညာကို။ ဘာဝိတာယ= ပွားများအပ်သည်ရှိသော်။ အနတ္တသညာ= အတ္တ (အသက်, လိပ်ပြာ, ဝိညာဉ်)မဟုတ်ဟူ၍ဖြစ်သော သညာသည်လည်းကောင်း။ ဒုက္ခသညာ= ဖြစ်ခြင်း, ပျက်ခြင်းတို့ဖြင့် ဆင်းရဲ နှိပ်စက်နေခြင်းသဘောဟူသော ဒုက္ခသညာသည်လည်းကောင်း။ ဥပဋ္ဌာတိ= ထင်လာ၏။ ယနဗဟလံ= အစိုင့်အခဲ ထူထဲအားကောင်းနေသော။ အတ္တလဒ္ဓိ= အတ္တ (အသက်, လိပ်ပြာ, ဝိညာဉ်)ဟူသော အယူအဆကို။ ပဟိယတိ= ပယ်အပ်နိုင်၏။ စိတ္တံ= ကုသိုလ်စိတ်သည်။ ဝိပဿနာဝီရိယံ= ဝိပဿနာလမ်းကြောင်းသို့။ ဩတရတိ= သက်ဝင်တော့၏။

ကာယဂတာသတိ

၇၆။ ကုစ္ဆိတာနံ= စက်ဆုပ်အပ်ကုန်သော။ သာသဝဓမ္မာနံ= အာသဝေါတရားတို့၏အာရုံဖြစ်ကုန်သော။ (ကံ, ကိလေသာ) တို့၏။ အာယော= ဖြစ်ရာတည်း။ ဣတိတဿာ= ထိုသို့အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော ကံ, ကိလေသာတို့၏ဖြစ်ရာဖြစ်သောကြောင့်။ ကာယော= ကာယမည်၏။ ကာယေ= စက်ဆုပ်အပ်ကုန်သော အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော ကံ, ကိလေသာတို့၏ ဖြစ်ရာဖြစ်သောကိုယ်၌။ ဂတာ-

ပဝတ္တာ= ဖြစ်သော။ သတိ= သတိတည်း။ ကာယဂတာသတိ= စက်ဆုပ်
အပ်ကုန်သော အာသဝေါတရားတို့၏အာရုံဖြစ်ကုန်သော ကံ, ကိလေသာ
တို့၏ဖြစ်ရာ ကိုယ်၌ဖြစ်သောသတိ။ အတ္တတော= လိုရင်းအချက်အလက်
အနက်အားဖြင့်။ ကာယကောဠာသာနံ= (၃၂-ပါးသော) ကာယအဖို့အစု
တို့၏။ သဘာဝပဝတ္တိအနုဿရဏဝသေန= ပင်ကိုယ်သဘာဝဖြစ်ပုံကို
အဖန်ဖန်အောက်မေ့ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ= ဖြစ်သော။ အနိစ္စ
သညာ= မမြဲဟူ၍ဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ အနတ္တသညာ= အတ္တ
(အသက်, လိပ်ပြာ, ဝိညာဉ်)မဟုတ်ဟူ၍ဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။
အသုဘသညာ= ရွံရှာဖွယ် စက်ဆုပ်ဖွယ် မတင့်တယ်ဟူ၍ဖြစ်သော သညာ
လည်းကောင်း။ အာဒိနဝသညာ= လွန်စွာဆိုးညစ် အပြစ်ဟူ၍ဖြစ်သော
သညာလည်းကောင်း။ ဗာတ္ထိသကာယကောဠာသေ= ၃၂-ပါးသော ကိုယ်
ခန္ဓာအဖို့အစု (အစိတ်အပိုင်း) တို့ကို။ အနုဿရဏံ= အဖန်ဖန် အောက်
မေ့ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ (ဟောတိ= ဖြစ်၏)

ဣမသ္မိံ ကာယေ= အလျားတစ်လံ, အနံတစ်ထွာပမာဏ တိုင်းတာ
ရသည့် လေးပါးဓာတ်ခို ဤခန္ဓာကိုယ်၌။ ကေသာ= နှစ်ကုဋေ ငါးသန်းသော
ဆံပင်တို့သည်။ လောမာ= ကိုးသိန်း, ကိုးသောင်း အရေအတွက်ရှိသော
အမွေးတို့သည်။ နခါ= ငါးကြင်းကြေးသဖွယ် နှစ်ဆယ်သောလက်သည်း,
ခြေသည်းတို့သည်။ ဒန္တာ= သုံးဆဲ့နှစ်ချောင်း အရေအတွက်ရှိသော သွားတို့
သည်။ တစော= တကိုယ်လုံးကိုခွါ၍ လုံးလိုက်သည်ရှိသော် ဇီးသီးကင်းမျှ
ပမာဏရှိသော အထူးထူးသောအဆင်းရှိသော အရေပါး, ဖြူသောအဆင်း
ရှိသော အရေထူသည်။ မံသံ= တိုက်နံရံကို လိမ်းကျံထားသော မြေစိုင်းပမာ
အရိုးကို လိမ်းကျံ၍နေသော ကိုးရာသောအသားသည်။ နှာရု= နံရံကို
ဖွဲ့သောကြိမ်နွယ်ပမာ အရိုးကိုဖွဲ့သော ကိုးရာသောအကြော, အရသာကို
ဆောင်နိုင်သော ခုနစ်ထောင်သောအကြောသည်။ အဋ္ဌိ= စိုက်, စောက်,
တည်,မြင့် သုံးရာသောအရိုးသည်။ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ= ညက်စွာပေါင်း၍ ဝါကျည်

တောက်၌ထည့်ထားအပ်သော ကြိမ်ညွန့်ပုံဟန်သဏ္ဌာန်တူသော ဖြူသော အဆင်းရှိသော ရိုးတွင်းခြင်ဆီသည်။ ဝက္ကံ= အညှို့သည်။ ဝါ= ရေမျိုမှ ဆက်သော အကြော၏အဆုံး နှလုံးသားကို ခြံရံ၍တည်လျက် သရက်သီး ပွင့်နှင့်တူသော စဉ်းငယ်နီသော အဆင်းရှိသော အသားဆိုင်နှစ်ခုဟုဆို အပ်သောအညှို့သည်။ ဟဒယံ= နှလုံးသားသည်။ ဝါ= သားမြတ်နှစ်ခုအလယ် ကိုယ်အတွင်းဝယ် ရင်ချိုင့်၊ အညှို့နှစ်ခုအကြား တွဲရဲခွဲလျက် ဦးဆောက် တည်သော မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၊ စိတ်၊ စေတသိက်တို့၏မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တည်းဟူသော တလက်ဆွမ်းမျှလောက်သော နှလုံးသွေး ရှိသော နှလုံးသားသည်။ ယကနံ= အသည်းသည်။ ဝါ= သားမြတ်နှစ်ခု တို့၏အတွင်း လက်ျာနံပါးကိုမှီလျက် ကသစ်ရွက်တူ သဏ္ဌာန်တူသော ဖျော့တော့ နီမြန်းသော အဆင်းရှိသော ပညာရှိအားငယ်၍ ပညာမဲ့အားကြီးသော တစ်ခုတည်းသော အသည်းသည်။ ကိလောမကံ= အမြှေးသည်။ ဝါ= ဖြူသောအဆင်းရှိသော အသားတစ်ကို ရစ်ပတ်ထားသောအဝတ်ကဲ့သို့ အညှို့နှလုံးကိုဖုံး၍တည်သော အမြှေး၊ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံး အရေ၏အောက်၌ တည်သောအမြှေးအားဖြင့် နှစ်မျိုးသောအမြှေးသည်။ ပိဟကံ= အဖျင်းသည်။ ဝါ= သရက်ရွက်၊ နှလုံးသားတို့၏ ဝဲဖက်နံပါး၌မှီလျက် လက်ခုနစ်သစ် ပမာဏ နွားလျာဖျားသဏ္ဌာန် အဆင်းညိုသော ဝမ်းလျာသရက်ရွက်ဟုဆိုအပ် သော အဖျင်းသည်။ ပပ္ဖာသံ= အဆုတ်သည်။ ဝါ= အညှို့ နှလုံးကိုဖုံး၍ တည်လျက် မုံ့ယှက်ပြက်သဏ္ဌာန် နီသောအဆင်းရှိသော သုံးဆဲ့နှစ်ခုသော အသားလွှာဟူသော အဆုတ်သည်။ အန္တံ= အူမသည်။ ဝါ= သွေးဖြင့်ပြည့် သောကျင်း၌ အရေကိုဆုတ်ခွါ၍ ထည့်အပ်သော မြွေခွေကဲ့သို့ လည်ပင်းမှ ဝစ္စမင်တိုင်အောင် ကိုယ်အတွင်း၌တည်သော ယောက်ျားအား (၃၂)တောင်၊ မိန်းမအား (၂၈) တောင်ရှိသော (၂၁)ပတ်ခွေ၍ တည်သောအူမသည်။ အန္တဂုဏံ= အူသိမ်သည်။ ဝါ= ခြေသုတ်ကြိုးဝန်းကိုဖွဲ့သော ကြိုးသေးပမာ ၂၁-ပတ်ခွေရာ၌ အူမကိုဖွဲ့သော မှော်မြစ်အတူ ဖြူသောအူသိမ်သည်။ ဥဒရိယံ= အစာသစ်သည်။ ဝါ= နှစ်ဖက်စွန်း၌ ကိုင်၍ညှစ်အပ်သော ပုဆိုး၏ အလယ်

ဖုကဲ့သို့ ၂၁-ပတ်ခွေသောအူမ၏ အလယ်ဖုဟုဆိုအပ်သော ပိုးမျိုး (၃၂)မျိုး တို့၏တည်ရာ အစာသစ်အိမ်၌တည်သော ခွေးအံဖတ်ပမာ မျှီအပ်သော အစာသစ်သည်။ ကရီသံ= အစာဟောင်းသည်။ ဝါ= ကျည်တောက်၌ ထည့်အပ်သောမြေညက်ကဲ့သို့ အူမ၏အဆုံး အစောက်လက်ရှစ်သစ်ခန့် ရှိသော အစာဟောင်းအိမ်၌တည်သော အစာသစ်မှကျက်ကျသော အစာဟောင်းတည်းဟူသော ကျင်ကြီးသည်။ မတ္တလုကီ= ဦးနှောက်သည်။ ဝါ= ဗူးအုံ၌ထည့်အပ်သော မုံညက်ဆိုင်သဏ္ဌာန် ခေါင်းခွံအတွင်း၌ ချုပ်ကြောင်း လေးခုကို မှီ၍တည်သော မုံညက်ဆိုင်အတူ ဖြူသောဦးနှောက်သည်။ ပိတ္တံ= အာပေါဓာတ်တည်းဟူသော အအိမ်ဖြင့်ဖွဲ့အပ်သော ဗဒ္ဓသည်းခြေ၊ အအိမ်ဖြင့် မဖွဲ့အပ်သော အဗဒ္ဓသည်းခြေသည်။ ဝါ= နှလုံး အဆုတ်တို့၏ အလယ် အကြား၌ အသည်းကိုမှီ၍တည်သော သပ္ပတ်ကြီးသီးအိမ်နှင့်တူသော ပြစ်ခွဲသော သစ်မည် စည်ဆီအဆင်းနှင့်တူသော ဗဒ္ဓသည်းခြေ၊ ဆံပင်၊ မွေးညှင်း၊ ခြေသည်း လက်သည်း၊ သွား၊ ခြောက်သောအသားစွန်းတို့မှ ကြွင်းသော တကိုယ်လုံးကို ပျံ့နှံ့လျက်တည်သော ညှိုးသောတောင်ကျည်းပန်း အဆင်းရှိသော အဗဒ္ဓသည်းခြေသည်။ သေမုံ= အာပေါဓာတ်တည်းဟူသော သလိပ်သည်။ ဝါ= အစာသစ် အိမ်၏အနံ့ကို အထက်သို့မတက်အောင် အစာသစ်အိမ်ကိုပိတ်လျက်တည်သော တစ်(ကွမ်းစား) စလယ်သား အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဝက်ချေးပနဲရွက်ရည်အဆင်းရှိသော သလိပ်သည်။ ပုဗ္ဗော= အာပေါဓာတ်တည်းဟူသော ပြည်သည်။ ဝါ= ခလုပိထိရာ၊ ဆူးငြိရာ၊ မီးလောင်နာ-အစရှိသည်တို့ကြောင့် သွေးစုဝေးရာအရပ်၊ အိုင်းအမာ-အစရှိသည်တို့ကြောင့် သွေးပုတ်ဖြစ်သော ဖျော့တော့သောအဆင်း၊ ထမင်းရည်ပုတ်အဆင်းရှိသော ပြည်သည်။ လောဟိတံ= အာပေါဓာတ်တည်းဟူသောသွေးသည်။ ဝါ= ဆံပင်၊ အမွေး၊ ခြေသည်းဖျား၊ လက်သည်းဖျား၊ ဖနောင့်စွန်း-အစရှိသော ခြောက်သွေ့သောအရပ်တို့မှတစ်ပါး ဓမ္မနီမည်သော သွေးကြောတို့ဖြင့် အစဉ်လျှောက်လျက် တစ်ကိုယ်လုံးပျံ့နှံ့တည်နေသော သွေးသည်။ သေဒေါ= ချွေးသည်။ ဝါ= မွေးညှင်းပေါက်-အစရှိသည်တို့မှ ယိုစီးထွက်ကျသော ကြည်

လင်သော နှမ်းဆီအဆင်းရှိသော အာပေါဓာတ်တည်းဟူသော ချွေးသည်။
 မေဒေါ= အာပေါဓာတ်တည်းဟူသော အဆီခဲသည်။ ဝါ= နန္ဒင်းဆိုး
 ထားသောအဝတ်ကဲ့သို့ ဝသောသူအား တစ်ကိုယ်လုံး၊ ပိန်သောသူအား
 သလုံးသား၊ ပေါင်သား၊ ကျောက်ကုန်းသား၊ ဝမ်းပြင်းသားတို့၌တည်သော
 အဆီခဲသည်။ အဿု= မျက်ရည်သည်။ ဝါ= ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်း၊
 မသင့်လျော်သော အစားအစာ၊ ဥတု၊ မီးခိုး၊ မြူမုံ-အစရှိသည်တို့ကြောင့် မျက်
 တွင်းတို့၌ဖြစ်ပေါ်လာသော နှမ်းဆီအဆင်းရှိသော အာပေါဓာတ်တည်း
 ဟူသော မျက်ရည်သည်။ ခေဠော= တံတွေးသည်။ ဝါ= လက်ယက်
 တွင်း၌ဖြစ်သော ရေကဲ့သို့ အပူ၊ အစပ်-အစရှိသော အာဟာရကြောင့်ဖြစ်စေ၊
 နှလုံးနာခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ ပါးစောင်နှစ်ဖက်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော လျှာရင်း၌
 ပြစ်ချွေ၍ လျှာဖျား၌ ကျဲသော ဖြူသောရေမြှုပ်နှင့်တူသော အဆင်းရှိသော
 အာပေါဓာတ်တည်းဟူသော တံတွေးသည်။ သိယံဏိကာ= အာပေါဓာတ်
 တည်းဟူသော နှပ်သည်။ ဝါ= ငိုယိုရာအခါ၊ ထူးခြားဖောက်ပြန်သော အစား
 အစာကို စားသောက်ရာအခါ၊ ဓာတ်ချောက်ခြားခြင်း၊ ဥတုဖောက်ပြန်ခြင်း-
 အစရှိသည်တို့ကြောင့် ဦးနှောက်မှ ယိုစီးထွက်ကျလာသော ထန်းသီးနှင့်
 တူသော အဆင်းရှိသော နှာခေါင်းဖု၌တည်သောနှပ်သည်။ လသိကာ=
 အာပေါဓာတ်တည်းဟူသော အစေးသည်။ ဝါ= တစ်ရာ့ရှစ်ဆယ်သော ကိုယ်
 ခန္ဓာ၏ အရိုးဆက်တို့၌ နယ်ဆီကိစ္စကိုပြီးစေလျက်တည်သော မဟာလေ့ခါး
 ပင်၏အစေးနှင့်တူသော အစေးသည်။ မုတ္တံ= အာပေါဓာတ်တည်းဟူသော
 ကျင်ငယ်သည်။ ဝါ= တန်စီးတွင်း၌ ထည်းထားအပ်သော ရေဝင်ပေါက်
 မရှိသော ရေစစ်အိုး၌ ရေတည်သကဲ့သို့ ဝင်ရာလမ်းပေါက်မရှိသော ပဲကြီးပြာ
 ရည်အဆင်းရှိသော ဆီးအိမ်၌တည်သော ကျင်ငယ်ရည်သည်။ အတ္တိ= ရှိ၏။
 ဣတိ= ဤသို့။ အနုဿရဏံ= အဖန်ဖန် အောက်မေ့ခြင်းပေတည်း။

၇၇။ ဣတ္တံ= ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ ကာယ-
 ဂတာသတိ= ကာယဂတာသတိကို။ ဘာဝေန္တေန= ပွားများသော။ ဒေါသ-
 စရိတေန= ဒေါသစရိုက်များသော။ ယောဂါဝစရေန= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။

ပဌမံ= ရှေးဦးစွာ။ ကာယဿ= ကိုယ်၏။ ဝဇ္ဇကာ= အဆင်းကိုလည်းကောင်း။ ရာဂစရိတေန= ရာဂစရိုက်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကာယဿ= ကိုယ်ခန္ဓာ၏။ ဝိနာသော= ပျက်စီးပုံကိုလည်းကောင်း။ ဗုဒ္ဓိစရိတေန= ဗုဒ္ဓိစရိုက်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မူလဓာတုယော စ= မူလဓာတ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဌမံ= အစဉ်အားဖြင့်။ နိမိတ္တံ= အာရုံနိမိတ်ကို။ ဂဟေတဗ္ဗံ= ယူအပ် ယူသင့် ယူထိုက်၏။

ကာယသဘာဝံ= ကိုယ်ခန္ဓာ၏ ပင်ကိုယ်သဘောကို။ မနသိကရော-
 န္တေန= နှလုံးသွင်းသောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တေရသဟိ= တစ်ဆဲ့သုံးပါး
 ကုန်သော။ အာကာရေဟိ= အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ မနသိကာတဗ္ဗံ= နှလုံး
 သွင်းအပ်၏။ ဗီဇတော= မျိုးရိုးဗီဇအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဌာနတော=
 တည်ရာအရပ်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ပစ္စယတော= အကြောင်းအားဖြင့်
 လည်းကောင်း။ နိဿန္တတော= အကျိုးဆက်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ အဝတ္ထာ
 ဘေဒတော= အခိုက်အတန့်မျှသာတည်၍ ပျက်စီးသောအားဖြင့်လည်း
 ကောင်း။ ကိမိကုလတော= ပိုးမျိုးရှစ်ဆယ်တို့၏ တည်နေရာအားဖြင့်လည်း
 ကောင်း။ ပဘဝတော= စတင်၍ဖြစ်ရာအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ကလာပ-
 တော= အပေါင်းအစည်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဇိဂုစ္ဆတော= စက်ဆုပ်ရွံ
 ရှာဖွယ်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ အသုဘတော= မတင့်တယ်သောအားဖြင့်
 လည်းကောင်း။ နိဒါနတော= ဖြစ်တတ်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း။ အနန္တာ-
 ဒီနဝတော= များစွာသော အပြစ်ရှိပုံအားဖြင့်လည်းကောင်း။ အကတညု-
 တော= ကျေးဇူးတရားကို မသိတတ်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း။ သပရိ-
 ယန္တတော= အပိုင်းအခြားနှင့်တကွဖြစ်သော အားဖြင့်လည်းကောင်း။
 တေရသဟိ= တစ်ဆဲ့သုံးပါးကုန်သော။ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ= ဤအခြင်း
 အရာတို့ဖြင့်။ ဗာတ္ထိသာနံ= သုံးဆဲ့နှစ်မျိုးကုန်သော။ ကာယိကာသုဘာနံ=
 ကိုယ်ခန္ဓာ၌ဖြစ်သော ရွံရှာဖွယ် စက်ဆုပ်ဖွယ် မတင့်တယ်သော သဘာဝဓမ္မ
 တို့ကို။ မနသိကရောတော= နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်သော။ ယောဂါဝစရဿ=
 ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဉ္စ= (ကာမစ္ဆန္ဒ၊ ဗျာပါဒ၊ ထိနမိဒ္ဓ၊ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စ၊

ဝိစိကိစ္ဆာအားဖြင့်) ငါးပါးကုန်သော။ နီဝရဏာ= ကုသိုလ်တရား ဈာန်မဂ်များကို မြစ်တားတတ်သောတရားတို့ကို။ ပဟိယန္တိ= ပယ်အပ်ကုန်၏။ စိတ္တံ= စိတ်သည်။ ပသီဒတိ= ကြည်လင်လာ၏။ ဝိတက္ကဝိစာရာဒယော= ဝိတက်, ဝိစာရ အစရှိကုန်သော။ ဈာနဂီနိ= ဈာနင်တို့သည်။ ပါတုဘဝန္တိ= ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။ စိတ္တေ= စိတ်သည်။ ဝိနီဝရဏေ= နီဝရဏဟူသော အပိတ်အပင် ကင်းရှင်းသည်ရှိသော်။ ပသန္ဓေ= ကြည်လင်သည်ရှိသော်။ အနိစ္စသညာဒုက္ခသညာအနတ္တသညာယော= အနိစ္စသညာ, ဒုက္ခသညာ, အနတ္တသညာတို့သည်။ ပါတုဘဝန္တိ= ထင်ရှားစွာဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။ တထာ= ထိုမှတစ်ပါး။ ဝိပဿန္တော= ဝိပဿနာရှုသည်ရှိသော်။ ဝါ= ဝိပဿနာရှုသောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ လောကုတ္တရမဂ္ဂံ= လောကုတ္တရာမဂ်ကို။ နိဗ္ဗတ္တေတိ= ဖြစ်စေနိုင်၏။

ဥပသမာနုဿသတိ

၇၈။ ကာယစိတ္တာနံ= ကိုယ်, စိတ်တို့၏။ ဣဉ္ဇနဝိပ္ပန္နနနိရောဓော= ကိလေသာတို့ကြောင့် တုန်လှုပ်ခြင်း, အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံတုန် လှုပ်ခြင်းတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဝါ= ကိလေသာတို့ကြောင့် တုန်လှုပ်ခြင်း, အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံတုန်လှုပ်ခြင်းတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သည်။ ဥပသမောတိ= ဥပသမမည်၏။ ဥပသမံ= တုန်လှုပ်တတ်သော တဏှာတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ကို။ အနုပဿတိ= အဖန်ဖန်ရှုတတ်၏။ ဣတိ= ထိုသို့နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အဖန်ဖန်ရှုတတ်သောကြောင့်။ ဥပသမာနုပဿနာ= ဥပသမာနုပဿနာမည်၏။ ကော= အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကထံ= အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အနုဿရတိ= အဖန်ဖန်အောက်မေ့သနည်း။ သီလသမ္ပန္နော= သီလနှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း။ သမာဓိသမ္ပန္နော= သမာဓိနှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း။ ပညာသမ္ပန္နော= ပညာနှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း။ ဝိမုတ္တိသမ္ပန္နော= အရဟတ္တ

ဖိုလ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသမ္ပန္နော= အရဟတ္တဖိုလ်ကို သိမြင်တတ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ် သည်လည်းကောင်း။ အနုဿရတိ= ၏။ (ပဌမဇ္ဈာနေ= ပဌမဈာန်၌။) ပဉ္စ= ကာမစ္ဆန္ဒ၊ ဗျာပါဒ၊ ထိနမိဒ္ဓ၊ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာအားဖြင့် ငါးပါးကုန်သော။ နိဝရဏာ= နိဝရဏတို့သည်။ ပဟာနဂီ နာမ= ပယ်သောအင်္ဂါတို့မည် ကုန်၏။ ဒုတိယဇ္ဈာနေ= ဒုတိယဈာန်၌။ ဝိတက္ကဝိစာရာ= ဝိတက်၊ ဝိစာရ တို့သည်။ (ပဟာနဂီ နာမ= ပယ်သောအင်္ဂါတို့ မည်ကုန်၏။) ပဋိပါဋိယာ= အစဉ်အားဖြင့်။ သညာ ဝေဒယိတနိရောဓံ= သညာ၊ ဝေဒနာတို့၏ချုပ်ရာ နိရောဓသမာပတ်ကို။ သစ္စိကရောတိ= ကိုယ်ထိလက်ရောက် မျက်မှောက်ပြု ၏။ တထာ= ထိုမှတပါး။ သောတာပတ္တိဖလံ= သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့။ ပတ္တော= ရောက်ပြီးသော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဟီနေ= မဂ်ဖြင့်ပယ် အပ်ကုန်ပြီးသော။ ကိလေသေ= ကိလေသာတို့ကို။ စိန္တေတိ= ကြံဆင်ခြင်၏။ တထာ= ထိုမှတပါး။ ဒုတိယဖလံ= သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့။ ပတ္တော= ရောက်သော သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဩဠာရိကံ= ရုံးရင်းကြမ်းတမ်းသော။ ကာမရာဂံ= ကာမရာဂကိုလည်းကောင်း။ ပဋိယဉ္စ= ဒေါသကိုလည်းကောင်း။ ပဇဟတိ= ပယ်စွန့်၏။ (တတိယဖလံ= တတိယဖိုလ်ဟုဆိုအပ်သော အနာဂါမိ ဖိုလ်သို့။ ပတ္တော= ရောက်ပြီးသော အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကာမရာဂဉ္စ= ကိုလည်းကောင်း။ ပဋိယဉ္စ= ပဋိယကိုလည်းကောင်း။ အနဝသေသံ= အကြွင်းအကျန် မရှိအောင်။ ပဇဟတိ= ပယ်စွန့်၏။) အရဟတ္တဖလံ= အရဟတ္တဖိုလ်သို့။ ပတ္တော= ရောက်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဟီနေ= ပယ်အပ်ကုန်ပြီးသော။ ကိလေသေ= ကိလေသာတို့ကို။ ပဿတိ= အကုန် အစင် သိမြင်တော်မူ၏။ ယဒါ= အကြင်အခါ၌။ နိဗ္ဗာနံ= နိဗ္ဗာန်ကို။ သစ္စိ- ကရောတိ= ကိုယ်ထိလက်ရောက် မျက်မှောက်ပြု၏။ တဒါ= နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရာ ထိုအခါ၌။ ဥပသမံ= ကိလေသာငြိမ်းလတ် နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို။ အနုပဿတိ= အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်ရှု၏။

စတသော အပ္ပမညာယော**မေတ္တာ**

၇၉။ သိနေဟော= ချစ်ခင်ခြင်းသည်။ မေတ္တာတိ= မေတ္တာမည်၏။ မာတာပိတရော= အမိအဖတို့သည်။ ဧကပုတ္တံ= တစ်ဦးတည်းသောသားကို။ သိနိယန္တိ ယထာ= ချစ်ခင်စုံမက် နှစ်သက်တွယ်တာ သာယာမြတ်နိုးကြကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း။ အဘိဝုဒ္ဓိမေဝ= အလွန်အကဲ ကြီးပွားတိုးတက်ခြင်းကိုသာလျှင်။ ပတ္တယန္တိ ယထာ= တောင့်တလင့်ဆို အလိုရှိကြကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း။ တထာ= ထိုအတူ။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဗ္ဗသတ္တေသု= သတ္တဝါအားလုံးတို့ (အပေါ်)၌။ မေတ္တာယတိ= မေတ္တာပွား၏။ သိနိယတိ= ချစ်ခင်၏။ အဘိဝုဒ္ဓိ= ကြီးပွားတိုးတက်ခြင်းကို။ ကာမေတိ= အလိုရှိ၏။ ဒေသိယာ= ဤဆိုအပ်ပြီးသော သဘောရှိသော။ ဟိတကာမတာ= အကျိုးစီးပွားကို အလိုရှိခြင်းသဘောသည်။ မေတ္တာ နာမ= မေတ္တာမည်၏။ မေတ္တာဘာဝနာ= မေတ္တာဘာဝနာသည်။ ဝါ= မေတ္တာကို ပွားများခြင်းသည်။ ဧကာဒသာနိသံသာ= တစ်ဆဲ့တစ်ပါးသော ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ရှိ၏။

မေတ္တာဘာဝနာ= မေတ္တာဘာဝနာကို။ ဘာဝေတုကာမေန= ပွားများခြင်းငှာအလိုရှိသော။ ယောဂါဝစရေန= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဌမံ= မေတ္တာဘာဝနာကို မပွားများမီ ရှေးဦးစွာ။ ဒေါသဿ= ဒေါသ၏။ အာဒိနဝါ= လွန်စွာဆိုးညစ် အပြစ်(ရှိပုံ)တို့ကို။ မနသိကာတဗ္ဗော= နှလုံးသွင်းအပ်ကုန်၏။ တဒနန္တရံ= ဒေါသ၏ အပြစ် (ရှိပုံ)ကို နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်ပြီးသည်မှ အခြားမဲ့၌။ ခန္တိယာ= သည်းခံခြင်း၏။ အာနိသံသော= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ကို။ မနသိကာတဗ္ဗော= နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ ဒေါသမ္ပိ= ဒေါသ၌။ အာဒိနဝံ= အပြစ်ကို။ သလ္လက္ခန္ဓေန= နှလုံးသို့တင် ရှုမှတ်ဆင်ခြင်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကကစာကမုနံ ဝိယ= လွှသွားဖြင့်လှီးဖြတ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဝါ= လွှသွားဖြင့် လှီးဖြတ်လိုက်ခြင်းကြောင့် ပျက်စီးသော

ဝတ္ထုကဲ့သို့လည်းကောင်း။ အသုဒ္ဓဒုဂ္ဂန္ဓောဒကနဟာနံ ဝိယ= မစင်မကြယ်
 ရွံဖွယ်အပေါင်း ပုတ်နံညီဟောင်း မကောင်းသောအနံရှိသောရေဖြင့် ချိုးရသကဲ့
 သို့လည်းကောင်း။ ရောဂဟာရိနော= အနာရောဂါနှိပ်စက်နေသောသူ၏။
 ရောဂါ ဝိယ= ကျင်နာခံခက် နှိပ်စက်နေသော ရောဂါကဲ့သို့လည်းကောင်း။
 အမေဇ္ဈပုဏ္ဏအပိဟိတဝိစိတ္တဘာဇနံ ဝိယ= မစင်မကြယ် ရွံစဖွယ်တို့ဖြင့်
 ဒင်းကြမ်းပြည့်နေသော အပိတ်အဖုံးမရှိ လှပဆန်းကြယ်သော အိုးခွက်ကဲ့သို့
 လည်းကောင်း။ စက္ကာဝိသမိသိတမရုရာဟာရခါဒနံ ဝိယ= ကြမ်းတမ်းသော
 အဆိပ်ခတ်ထားအပ်သော ချိုမြိန်ကောင်းမြတ် သာယာအပ်သော အရသာ
 ရှိသော အစာအာဟာရကို စားရသကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ခုံသန္တမ္ပိ= ကိုက်အပ်
 သည်လည်းဖြစ်သော။ ဟတ္ထဂတံ= လက်ဖြင့်ဖမ်းမိသော။ သပ္ပံ= မြွေပွေး၊
 မြွေဟောက်ကို။ အပ္ပဇဟန္တော ဝိယ= မလွှတ်နိုင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း။
 ဣတိ အာဒိနာ= ဤသို့အစရှိသော။ နယေန= နည်းဖြင့်။ ဒေါသေ= ဒေါသ၌။
 အာဒိနဝေါ= အပြစ်ကို။ မနသိကာတဗ္ဗော= နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။
 တထာ= ထိုမှတပါး။ အနေကာကာရေဟိ= များစွာသော အကြောင်းတို့ဖြင့်။
 ခန္တိယာ= သည်းခံခြင်း၏။ အာနိသံသော စ= အကျိုးကြီးမားပုံကိုလည်း
 ကောင်း။ သလ္လက္ခိတဗ္ဗော= နှလုံးသို့တင် ရှုမှတ်ဆင်ခြင်အပ်၏။

၈၀။ တထာပိ= ထိုမှတပါးလည်း။ မေတ္တံ= မေတ္တာကို။ ဘာဝေ-
 န္တေန= ပွားများသော။ ယောဂိနာ= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝေရိပုဂ္ဂလေ ဝါ=
 ရန်သူဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်၌သော်လည်းကောင်း။ မဇ္ဈတ္တေ ဝါ= မုန်းချစ်မပြု လျစ်
 လျူရှုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌သော်လည်းကောင်း။ အတိပိယေ= အလွန်ချစ်ခင်
 စုံမက် နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌သော်လည်းကောင်း။ ပဌမံ= အလုံးစုံ
 သောသူတို့၏ ရှေးဦးစွာ။ န မေတ္တာယိတဗ္ဗံ= မေတ္တာ မပွားများအပ်။ ဝါ=
 မေတ္တာမပို့အပ်။ ပဌမံ= အလုံးစုံသောသူတို့၏ ရှေးဦးစွာ။ အတ္တနိယေဝ=
 မိမိကိုယ်၌သာလျှင်။ မေတ္တာယိတဗ္ဗံ= မေတ္တာပွားများအပ်၏။ အနန္တရံ=
 မိမိကိုယ်ကို မေတ္တာပွားပြီးသည်မှ အခြားမဲ့၌။ ပိယပုဂ္ဂလေ= ချစ်ခင်မြတ်နိုး
 အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌လည်းကောင်း။ မဇ္ဈတ္တေ= မုန်းချစ်မပြု လျစ်လျူရှုအပ်

သောပုဂ္ဂိုလ်၌လည်းကောင်း။ ဝေရီသု= မိမိ၏အကျိုးစီးပွားကို မလိုလားကြသည့် ရန်သူတို့၌လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ယထာက္ကမံ= အစဉ်အတိုင်း။ ပတ္ထရိတဗ္ဗံ= မေတ္တာစိတ်ကို ပျံ့နှံ့စေအပ်၏။ ဝါ= မေတ္တာပွားအပ်၏။ သဗ္ဗေသတ္တာ= သတ္တဝါအားလုံးတို့သည်။ မဇ္ဈိမဒေသုပပတ္တိကာ= မဇ္ဈိမဒေသ၌ဖြစ်ကြကုန်သည်။ ဟောန္တု= ဖြစ်ကြပါစေ။ သပ္ပုရိသုပသံသေဝိနော= သူတော်ကောင်းတို့ကို မှီဝဲဆည်းကပ်ကြကုန်သည်။ ဟောန္တု= ဖြစ်ကြပါစေကုန်သတည်း။ အရောဂါ= အနာရောဂါ ကင်းရှင်းကွာ၍ ကျန်းမာကြကုန်သည်။ ဟောန္တု= သတည်း။ နိစ္စသုခဝိဟာရိနော= အမြဲမပြတ် ချမ်းသာစွာ နေနိုင်ခြင်းရှိကြကုန်သည်။ (ဟုတွာ= ဖြစ်ကြကုန်၍။) စိရံ= အသက်တစ်ရာကြာမြင့်စွာ။ ဇီဝန္တု= အသက်ရှည်ကြပါစေကုန်သတည်း။

ဧဝံ= ဤနည်းတူ။ ဝေရီဇနေသုပိ= ပျက်စီးရန်လိုလား ရန်သူများ (အပေါ်)၌လည်းကောင်း။ မဇ္ဈတ္တေသုပိ= မုန်းချစ်မပြု လျစ်လျူရှုအပ်သော သူတို့(အပေါ်)၌လည်းကောင်း။ သမံ= မိမိ၊ မိမိမိတ်ဆွေတို့နှင့် အညီအမျှ။ မေတ္တစိတ္တံ= အကျိုးစီးပွားလိုလားသည့် မေတ္တာစိတ်(ထား)ကို။ ပတ္ထရိတံ= ပျံ့နှံ့စေခြင်းငှာ။ ဝါ= ဖြန့်ကြက်ခြင်းငှာ။ သစေ န သက္ကုဏေယျ= အကယ်၍ မစွမ်းနိုင်ငြားအံ့။ (ဧဝံ အသက္ကုဏန္တေ= ဤသို့မေတ္တာပို့ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သည် ရှိသော်။) သယမေဝ= အလိုလိုကိုယ်ဟာကိုသာလျှင်။ လဇ္ဇေယျ= ရှက်နိုးရာ၏။ ဝါ= အရှက်ရအောင် နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ရာ၏။ အမှာကံ= ငါတို့၏။ သတ္တာ= ဆုံးမပဲ့ပြင် သွန်သင်ညွှန်ကြား ဆရာဘုရားဖြစ်တော်မူသော။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ= မြတ်စွာဘုရားသည်။ မာရေတံ= သတ်ဖြတ်ခြင်းငှာ။ အာဂတာနံ= ကိုယ်တော်အနီးအနားသို့ ရောက်လာကြကုန်သော။ သတ္တုနံ= လေးသမား အစရှိသော ရန်သူတို့၏။ ဥပရိပိ= အပေါ်၌သော်လည်း။ မေတ္တံ= အကျိုးစီးပွား လိုလားတော်မူသည့် မေတ္တာစိတ်ကို။ ဝဇေတိ= ပွားစေတော်မူနိုင်၏။ မေ= ငါ၏။ မဇ္ဈတ္တေ ပုဂ္ဂလေပိ= မုန်းချစ်မပြု လျစ်လျူရှုတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်များ (အပေါ်) ၌သော်လည်း။ သမံ= မိမိနှင့်အညီအမျှ။ မေတ္တာယိတံ= မေတ္တာပွားများခြင်းငှာ။ အသမတ္တတာ= မစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်သည်။ မေ= ငါ့အား။

ကိံ= အဘယ်အကျိုး ရှိပါအံ့နည်း။ ဣတိ= ဤသို့။ စိန္တေတပွဲ= ကြံစီအပ်၏။
 တထာပိ= ထိုသို့ပင်ကြံစီပါသော်လည်း။ (မေတ္တာယိတုံ= မေတ္တာပွားများခြင်း
 ဌာ။ သစေ) န သက္ကုဏေယျ= အကယ်၍ မစွမ်းနိုင်ငြားအံ့။ (ဧဝံ အသက္ကု-
 ဏန္တေ= ဤသို့ မစွမ်းနိုင်သည်ရှိသော်။) တဿ ပုဂ္ဂလဿ= ထိုမဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ်၏။
 ဂုဏာ= ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို။ သလ္လက္ခေတဗ္ဗာ= ကောင်းစွာ မှတ်သားအပ်
 ကုန်၏။ အသုဒ္ဓံ= မသန့်ရှင်း မစင်ကြယ်သောဝတ္ထုကို။ ဥဒကေန= ရေဖြင့်။
 သောဓေန္တော ဝိယ= သန့်ရှင်းစင်ကြယ်အောင် ဆေးကြောသုတ်သင်သကဲ့သို့။
 (တထာ= ထိုအတူ။) သုဂုဏမတ္တံ= ကောင်းမြတ်သောဂုဏ်ကျေးဇူးမျှကို။
 အပေက္ခတော= ရှုငဲ့သောသူ၏။ သမမေတ္တာ= မိမိကိုယ်နှင့်ညီမျှသော
 မေတ္တာဘာဝနာသည်။ ဥပဋ္ဌာတိ= ရှေးရှုထင်လာ၏။

ဝေရီဇနေသု ပိ= ရန်သူဖြစ်သောသူတို့၌လည်း။ ကမ္မဿကတာ စ=
 ကံတရားလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း။ ဒါန-
 သံဝိဘာဂေါ စ= အလှူပေးခြင်း၊ ခွဲခြမ်းဝေဖန် ပေးကမ်းခြင်းကိုလည်းကောင်း။
 သမန္တေတဗ္ဗော= ရှာမှီးအပ်၏။ အတ္တနော= မိမိ၏။ သီမာသမ္ဘေဒံ=
 (အရပ်မျက်နှာ-အစရှိသော)အပိုင်းအခြား၏ ပျက်စီးခြင်းကို။ ရက္ခန္တော= စောင့်
 ရှောက်လျက်။ ဥဒ္ဓံ= အထက်အရပ်၌လည်းကောင်း။ အဓော= အောက်
 အရပ်၌လည်းကောင်း။ တိရိယံ= အထောင့် (ဖီလာကန့်လန့်) အရပ်၌လည်း
 ကောင်း။ သဗ္ဗမိ= အရပ်မျက်နှာအားလုံး၌။ သဗ္ဗာဝန္တံ= အစိတ်အပိုင်း
 နှင့်တကွ အလုံးစုံသော။ လောကံ= လောကကို။ ဝါ= လောကရှိသတ္တဝါ
 အားလုံးကို။ မေတ္တာသဟဂတေန= မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သော။ စေတသာ=
 စိတ်ဖြင့်။ (တနည်း - မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ= မေတ္တာပွားများ
 နေသောစိတ်ဖြင့်။ ဝါ= မေတ္တာစိတ်ဖြင့်။) ဖရိတွာ= ဖြန့်၍။ ဝါ= ပျံ့နှံ့စေ
 လျက်။ ဝသတိ= နေ၏။

မတပုဂ္ဂလအာရမ္မဏေ= သေသောပုဂ္ဂိုလ်ဟူသောအာရုံ၌။ စေတသာ=
 စိတ်ဖြင့်။ မေတ္တာ= မေတ္တာဘာဝနာသည်။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ= မဖြစ်။ မေတ္တာယ=

မေတ္တာရှိသော။ စေတောဝိမုတ္တိယာ= စေတောဝိမုတ္တိ၏။ (တနည်း - မေတ္တာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ= မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ၏။) မူလံ= အကြောင်း ရင်းသည်။ ကိံ= အဘယ်နည်း?။ ပစ္စုပ္ပန်နံ= ရှေးရှုထင်လာသော အခြင်း အရာသည်။ ကိံ= အဘယ်နည်း?။ သမ္ပတ္တိ= ပြည့်စုံခြင်းသည်။ ကာ= အဘယ်နည်း?။ ဝိပုတ္တိ= ပျက်စီးခြင်းသည်။ ကာ= နည်း?။ အာရမ္မဏံ= အာရုံသည်။ ကိံ= နည်း?။ မေတ္တာ= မေတ္တာသည်။ အလောဘ အဒေါသ အမောဟ ရာဂ သမ္မာမနသိကာရမူလကာ= အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ, ရာဂ မှန်ကန်စွာ နှလုံးသွင်းခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိ၏။ မေတ္တာ= မေတ္တာသည်။ သတ္တာရမ္မဏာ= သတ္တဝါပညတ်လျှင် အာရုံရှိ၏။ ဝါ= သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြု၏။ ပရမတ္ထတော= ပရမတ္ထအားဖြင့်။ သတ္တော နာမ= သတ္တဝါမည် သည်ကို။ ဝါ= သတ္တဝါမည်သည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ န လဗ္ဘတိ= မရအပ်။ တထာပိ= ထိုသို့ပင် ပရမတ္ထအားဖြင့် သတ္တဝါဟု မရအပ်ပါသော်လည်း။ သတ္တလောကော= သတ္တလောကသည်။ အာရမ္မဏံ= အာရုံသည်။ ဟောတိ ယေဝ= ဖြစ်သည်သာ။

အမှာကံ= ငါတို့၏။ သတ္တာ= ဆရာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား သည်။ ဗောဓိသတ္တကာလေ= အလောင်းတော်မြတ် ဗောဓိသတ်ဖြစ်ရာအခါ၌။ ဒါန သီလ နေက္ခမ္မ ပညာ ဝီရိယ ခန္တီ သစ္စ အဓိဋ္ဌာန မေတ္တာ ဥပေက္ခာတိ= ဒါနပါရမီ, သီလပါရမီ, နေက္ခမ္မပါရမီ, ပညာပါရမီ, ဝီရိယပါရမီ, ခန္တီပါရမီ, သစ္စပါရမီ, အဓိဋ္ဌာနပါရမီ, မေတ္တာပါရမီ, ဥပေက္ခာပါရမီဟူကုန်သော။ ဒသ= ဆယ်ပါးကုန်သော။ ပါရမိယော= ပါရမီတို့ကို။ ဝါ= ဘုရားဖြစ်ကြောင်း မြင့်မြတ်သောကောင်းမှုတို့ကို။ ပူရေန္တော= ဖြည့်ကျင့်တော်မူသည်ရှိသော်။ သဗ္ဗသတ္တေသု= သတ္တဝါအားလုံးတို့(အပေါ်)၌။ ဟိတဖရဏဝသေန= အစီး အပွားကို ဖြန့်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်။ မေတ္တံ= မေတ္တာဘာဝနာကို။ ပဂုဏံ= အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်သည်ကို။ အကာသိ= ပြုတော်မူခဲ့ပြီ။

စတုဗ္ဗိဓေဟိ= စာဂ, ဥပသမ, ပညာ, သစ္စာအားဖြင့် လေးပါး

အပြားရှိကုန်သော။ အဓိဋ္ဌာနေဟိ= အဓိဋ္ဌာန်တို့ဖြင့်။ သမ္ပန္နော= ပြည့်စုံသည်။
 ဟုတ္တာ= ဖြစ်၍။ ပါရမိယော= ပါရမီတို့ကို။ ပူရေသိ= ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီ။
 အဓိဋ္ဌာနပူရဏေန= အဓိဋ္ဌာန်၏ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်။ သမထဝိပဿနာ=
 သမထနှင့် ဝိပဿနာတို့ကို။ ပူရေသိ= ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီ။ သမထပူရဏေန=
 သမထ၏ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်။ သော= ထိုဘုရားအလောင်းတော်သည်။
 စာနဝိမောက္ခ သမာဓိသမာပတ္တိယမကပါဋိဟာရိယ သမာဓိ= စာနံ၊ ဝိမောက္ခ၊
 သမာဓိ၊ သမာပတ်၊ အစုံအစုံသော တန်ခိုးပြာဋိဟာကိုဖြစ်စေသော သမာဓိကို
 လည်းကောင်း။ မဟာကရုဏာသမာဓိ စ= မဟာကရုဏာ သမာဓိကိုလည်း
 ကောင်း။ (ပရိပူရေသိ= ပြည့်စုံစေတော်မူပြီ) ဝိပဿနာပူရဏေန= ဝိပဿနာ
 ဉာဏ်၏ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်။ အဘိညာပဋိသမ္ဘိဒါဗလဝေသာရဇ္ဇ ပကတိ
 ဉာဏသဗ္ဗညုတဉာဏာဒယော= အဘိညာဉ် ၇-ပါး၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်လေးပါး၊
 ဒသဗလဉာဏ်၊ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်လေးပါး၊ ပကတိသောဉာဏ်တော်၊
 သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်အစရှိသော ဉာဏ်တော်တို့ကို။ ပရိပူရေတိ= ပြည့်စုံစေ
 တော်မူ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ (ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။) ဧဝံ= ဤသို့။ ဝါ=
 ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဗောဓိသတ္တမဟာသတ္တော= ဗောဓိသတ်ဖြစ်
 တော်မူသော ဘုရားအလောင်းတော်သည်။ မေတ္တံ= မေတ္တာကို။ ဘာဝေတွာ=
 ပွားများခြင်းကြောင့်။ အနုက္ကမေန= အစဉ်အားဖြင့်။ ဝါ= အစဉ်အတိုင်း။
 ဗောဓိ= ဗောဓိဉာဏ်တော် ကို။ ပရိပါစေသိ= ရင့်ကျက်စေတော်မူပြီ။ ဣတိ=
 ဤသို့။ သလ္လက္ခေန္တေန= ကောင်းစွာမှတ်သားသဖြင့်။ ဝါ= ကောင်းစွာ မှတ်
 သားလျက်။ (ယောဂိနာ= ယောဂီသူမြတ်သည်။) ဩဓိသော= အပိုင်းအခြား
 ထားသော အားဖြင့်လည်းကောင်း။ အနောဓိသော= အပိုင်းအခြားမရှိသော
 အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဖရဏေန= ပျံ့နှံ့စေလျက်။ မေတ္တာ= မေတ္တာကို။
 ဘာဝေတဗ္ဗာ= ပွားများအပ်၏။

ဣတိ = ဤတွင် မေတ္တာအပ္ပမညာ အပြီးတည်း။

ကရုဏာ

၈၁။ ပရဒုက္ခံ= သူတစ်ပါးတို့၏ ဆင်းရဲခြင်းကို။ ဝါ= ဆင်းရဲဒုက္ခ ရောက်နေသောသူတစ်ပါးကို။ မောစေတုကာမတာ= ဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ် မြောက်စေလိုခြင်းသည်။ ကရုဏာ= ကရုဏာမည်၏။ ကရုဏံ= ကရုဏာ ဘာဝနာကို။ ဘာဝေတုကာမေန= ပွားများခြင်းငှာအလိုရှိသော။ ယောဂါ- ဝစရေန= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အကာရုဏိကဘာဝေ= သနားခြင်း ကရုဏာ မရှိသူ၏အဖြစ်၌။ အာဒိနဝေါ= လွန်စွာဆိုးညစ်အပြစ်(ရှိပုံ)ကို။ ပဌမံ= ဘာဝနာ မပွားမီ ရှေးဦးမဆွ အစလက်မွန်။ သလ္လက္ခေတဗ္ဗော= ကောင်းစွာ မှတ်သား အပ်၏။ တဒနန္တရံ= ကရုဏာမရှိသူ၏အဖြစ်ကို ကောင်းစွာ မှတ်သားပြီးသည် ၏အခြားမဲ့၌။ ကရုဏာယ= ကရုဏာ၏။ ဝါ= ကရုဏာကို ပွားများခြင်း၏။ အာနိသံသံ= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ကို။ ပစ္စဝေက္ခိတ္တာ= နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်ပြီး၍။ ကရုဏာဘာဝနာ= ကရုဏာကို ပွားများခြင်းကို။ အာရဘိ- တဗ္ဗော= အားထုတ်အပ်၏။

အာရဘန္တေန= ကရုဏာဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်သော။ အာဒိ- ကမ္မိကေန= အစလက်ဦး ကရုဏာဘာဝနာကို စီးဖြန်းပွားများခြင်းအမှုရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဌမံ= အလုံးစုံသောသူတို့၏ ရှေးဦးစွာ။ ပိယာတိပိယ- ဝေရိမတပုဂ္ဂလေသု= ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ အလွန်ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ ရန်သူ ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ သေပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ (ကရုဏာ= ကရုဏာဘာဝနာကို) န အာရဘိတဗ္ဗော= ပွားများခြင်းကို အားမထုတ်အပ်။ လိင်္ဂိဝိသဘာဂတာပိ= လိင်မတူသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ်သည်လည်း။ † အခေတ္တမေဝ= ကရုဏာကို ရှေးဦးစွာ မပွားများရသော ခေတ်ဖြစ်သာတည်း။ သေယျထာပိ နာမ= မျက် မှောက်မြင်ရ သဘာဝဖြင့် ချိန်ဆသိရာ ဥပမာမည်သည်။ ဒုဂ္ဂတံ= ဆင်းရဲ နွမ်းပါးနေသော။ ဧကံ= တစ်ယောက်သော။ ပုဂ္ဂလံ= ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဒိသ္မာ= တွေ့မြင်သည်ရှိသော်။ ကရုဏာယေယျ သေယျထာပိ= ကရုဏာပွားရာ သကဲ့သို့။ ဧဝမေဝ= ပမာဗ္ဗိယူ ဤနည်းအတူသာလျှင်။ သဗ္ဗသတ္တေ= သတ္တဝါ

† လိင်္ဂိဝိသဘာဂကာလကတာပိ= လိင်မတူသောပုဂ္ဂိုလ်၊ ကွယ်လွန်ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၇။ အောက်မုဒိတာကထာ၌လည်း ဤပါရှိပါသည်။

အားလုံးတို့ကို။ ကရုဏာယ = ကရုဏာဘာဝနာဖြင့်။ ဖရတိ = ပျံ့နှံ့စေ၏။
ဝါ = ဖြန့်ကြက်နေ၏။ ကပ္ပိဒေဝ = တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာလျှင်။
ကရုဏာယိတဗ္ဗံ = ကရုဏာပွားအပ်၏။

ပရမဒုက္ခပ္ပတ္တံ = အလွန်ဆင်းရဲခြင်းသို့ရောက်နေသော။ ဒုဂ္ဂတံ =
ဥစ္စာမဲ့မဲ့ ပစ္စည်းနည်း၍ ဆင်းရဲနွမ်းပါးနေသော။ ဆိန္ဒုဘိန္ဒုဟတ္ထပါဒံ = ပြတ်
တောက်ပျက်စီးနေသော လက်ခြေရှိသော။ ဝါ = လက်ခြေတို့ ပြတ်တောက်
ပျက်စီးနေသော။ ကပါလသဟိတံ = တောင်းရမ်းစရာ အိုးခွက်နှင့်တကွဖြစ်
သော။ ဝါ = အိုးခွက်လက်စွဲလျက်။ အဋ္ဌဿရံ = ကယ်ပါ ယူပါ တစာစာဖြင့်
လွန်စွာပြင်းထန် ကြင်နာသောအသံရှိသော။ ပုရိသံ = တောင်းရမ်းစား
သောက်နေသော ယောက်ျားကို။ ဒိသ္မာ = မျက်ဝါးထင်ထင် တွေ့မြင်ရသည်
ရှိသော်။ အယံ ပုရိသော = ဤယောက်ျားသည်။ မဟာဒုက္ခံ = ကြီးစွာသော
ဆင်းရဲခြင်းသို့။ အာပန္နော ဝတ = ရောက်နေပါပေတကား။ အယံ ပုရိသော =
ဤယောက်ျားသည်။ ဣမမှာ ဒုက္ခာ = ဤကဲ့သို့သောဆင်းရဲခြင်းမှ။ မုစ္စေယျ =
လွတ်မြောက်ပါမူကား။ အပိ နာမ = ဪ... ကောင်းလေစွ။ ဣတိ =
ဤသို့။ ကရုဏာ = သနားခြင်း 'ကရုဏာ'ကို။ ပဝတ္ထေတဗ္ဗာ = ဖြစ်စေအပ်
ဖြစ်စေသင့် ဖြစ်စေထိုက်၏။

သုခိတံ = ဖြစ်သောချမ်းသာခြင်းရှိသော။ ဝါ = ချမ်းသာခြင်းနှင့်ပြည့်စုံ
သော။ ပါပကာရိ = ယုတ်မာညစ်ကျ မကောင်းမှုကို ပြုလုပ်နေသော။ ပုဂ္ဂလံ =
ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဥပမေတွာပိ = နှိုင်းယှဉ်၍သော်လည်း။ ကရုဏာယိတဗ္ဗံ = ကရုဏာ
ပွားအပ် ပွားသင့် ပွားထိုက်၏။ ယထာ နာမ = နှိုင်းခိုင်းဖွယ်ရာ ဥပမာမည်
သည်ကား။ မာတာပိတရော = မိဖတို့သည်။ ဒုက္ခိတံ = ဆင်းရဲသို့ ရောက်
နေသော။ ပုတ္တံ = သားကို။ ဒိသ္မာ = တွေ့မြင်ကြကုန်သည်ရှိသော်။ ကရုဏာ-
ယေယျ ယထာ = ကရုဏာပွားများရာသကဲ့သို့။ ဧဝမေဝ = ပမာမီးယူ ဤနည်း
အတူသာလျှင်။ ဘိက္ခုနာ = ရဟန်းတော်သည်။ သုခိတေ = ဖြစ်သော
ချမ်းသာခြင်းရှိသော။ ပုဂ္ဂလေပိ = ပုဂ္ဂိုလ်၌သော်လည်းကောင်း။ ဒုက္ခိတေ =

ဖြစ်သောဆင်းရဲခြင်းရှိသော။' ဝါ= ဆင်းရဲခြင်းသို့ရောက်နေသော။ ပုဂ္ဂလေပိ= ပုဂ္ဂိုလ်၌သော်လည်းကောင်း။ ကရုဏာယိတဗ္ဗော= ကရုဏာဘာဝနာ ပွားများအပ် ပွားများသင့် ပွားများထိုက်၏။ မေတ္တာဘာဝနာယ= မေတ္တာဘာဝနာ၌။ ဝုတ္တနယေန= ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်။ အတ္တနိ= မိမိကိုယ်၌လည်းကောင်း။ ပိယပုဂ္ဂလေ= ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၌လည်းကောင်း။ မဇ္ဈတ္တေ= မုန်းချစ်မပြုလျစ်လျူရှုအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၌လည်းကောင်း။ ဝေရိမ္ပိ= ရန်သူ၌လည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ စတူသု= လေးမျိုးကုန်သော။ ဇနေသု= သတ္တဝါတို့၌။ ကရုဏံ= ကရုဏာစာန်ကို။ အဝဇ္ဇေတွာ= ရှေးဦးစွာ မပွားများသေးပဲ။ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနဝသေန= တိကစာန်၊ စတုက္ကစာန်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်။ အပ္ပနာ= အပ္ပနာ စာန်ကို။ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗော= ပွားများအပ် ပွားများသင့် ပွားများထိုက်၏။ မေတ္တာဘာဝနာယံ= မေတ္တာဘာဝနာ၌။ ဝုတ္တာနိသံသေ= ဆိုအပ်ပြီးသောအာနိသင် တို့ကို။ ပဋိလဘတိ= မုချမသွေ ရရှိနိုင်ပေတော့၏။

မုဒိတာ

၈၂။ သုခသမင်္ဂီ= ချမ်းသာ 'သုခ'နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော။ မောဒ-မာနပုဂ္ဂလံ= ဝမ်းမြောက်နေသောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဒိသ္မာ= တွေ့မြင်ရခြင်းကြောင့်။ အဟော သာဓူတိ= ဪ... ကောင်းပါပေစွဟူ၍။ အနုမညနာကာရပ္ပ-ဝတ္တာ= အဖန်ဖန်အောက်မေ့ခြင်း အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော။ မောဒနာ= ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်။ မုဒိတာ နာမ= မုဒိတာမည်၏။ မုဒိတာဘာဝနံ= မုဒိတာဘာဝနာကို။ ဘာဝေတုကာမေန= ပွားများခြင်းငှာ အလိုရှိသောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဌမံ= အလုံးစုံသောပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ ပိယပုဂ္ဂလာဒီသု= ချစ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အစရှိသည်တို့၌။ န အာရဘိတဗ္ဗော= ပွားများသမှုအားထုတ်မှုကို မပြုအပ်။ လိင်္ဂဝိသဘာဝ ကာလကတာပိ= လိင်မတူသောပုဂ္ဂိုလ်၊ ကွယ်လွန်ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း။ အခေတ္တမေဝ= ပွားများအပ်သောခေတ် မဟုတ်ကုန်တော့သည်သာ။

ယထာ နာမ= မျက်မှောက်မြင်ရ သဘာဝဖြင့် ချိန်ဆသိရာ ဥပမာ
မည်သည်။ မာတာပိတရော= မိဖတို့သည်။ သုခိတံ= ချမ်းသာခြင်းနှင့်
ပြည့်စုံနေသော။ သဇ္ဇိတံ= ဝတ်စားတန်ဆာတို့ဖြင့် ကောင်းစွာ ပြင်ဆင်
ဝတ်ရုံထားသော။ မောဒမာနံ= ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ကောင်းသော။ ပုတ္တံ=
သားသမီးကို။ ဒိသ္မာ စ= တွေ့မြင်ကြရကုန်သော်လည်းကောင်း။ သုတွာ
စ= ကြားသိကြရကုန်သော်လည်းကောင်း။ ပမောဒန္တိ ယထာ= လွန်စွာ
ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သကဲ့သို့။ အဟော သာဓူတိ= ဪ... ကောင်းပါပေ
စွဟူ၍။ ဝဒန္တိ ယထာ= ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ပြောဆိုကြကုန်သကဲ့သို့။
တထေဝ= ပမာမီးယူ ထိုနည်းအတူသာလျှင်။ သဗ္ဗသတ္တေသု= သတ္တဝါ
အားလုံးတို့၌။ မုဒိတာ= ဝမ်းမြောက်မှု မုဒိတာဘာဝနာကို။ ဘာဝေတဗ္ဗာ=
ပွားများအပ် ပွားများသင့် ပွားများထိုက်၏။ ပန= ကရုဏာဘာဝနာ၏
ဝိဘင်္ဂဝါရမှတစ်ပါး မုဒိတာဘာဝနာ၏ ဝိဘင်္ဂဝါရကို ဟောတော်မူဦးအံ့။
ဘိက္ခု= ယောဂီရဟန်းတော်သည်။ ကထဉ္စ= အဘယ်သို့လျှင်။ မုဒိတာသဟ-
ဂတေန= မုဒိတာနှင့်တကွဖြစ်သော။ ဝါ= မုဒိတာဘာဝနာပွားများနေသော။
စေတသာ= စိတ်ဖြင့်။ ဧကံ= တစ်ခုသော။ ဒိသံ= အရပ်မျက်နှာကို။ ဝါ=
အရပ်မျက်နှာရှိ သတ္တဝါအပေါင်းကို။ ဖရိတွာ= ဖြန့်၍။ ဝိဟရတိ=
နေသနည်း?။ သေယျထာပိ နာမ= မျက်မှောက်မြင်ရ သဘာဝဖြင့် ချိန်ဆ
သိရာ ဥပမာမည်သည်။ ဧကံ= တစ်ယောက်သော။ ပိယံ= ချစ်အပ်သော။
မနာပံ= မရက်မစက် နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်သော။ ပုဂ္ဂလံ= ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဒိသ္မာ=
တွေ့မြင်သည်ရှိသော်။ မုဒိတော= ဝမ်းသာသည်။ အဿ သေယျထာပိ=
ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝမေဝ= ပမာပုံနှိုင်း ဤအတိုင်းသာလျှင်။ သဗ္ဗေ= ခပ်သိမ်း
ကုန်သော။ သတ္တေ= သတ္တဝါတို့ကို။ မုဒိတာယ= မုဒိတာဘာဝနာဖြင့်။
ဖရတိ= ပျံ့နှံ့စေ၏။ ဝါ= ဖြန့်ကြက်နေ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ ဝုတ္တံ= ပြီ။
ဒုဂ္ဂတ ဒုရူပေတာ= ဆင်းရဲသောသဘောရှိကုန်၊ မကောင်းသောသဘော
ရှိကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာပိ= ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း။ အတီတေ= ရှေးအတိတ်အခါ၌။
မုဒိတာ= ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ရှိကုန်သူတို့သည်။ အဟေသု= ဖြစ်ခဲ့ကုန်ပြီ။

အနာဂတေ= နောင်အခါ၌။ မုဒိတာ= ဝမ်းမြောက်အပ်သော သဘောရှိ
ကုန်သူတို့သည်။ ဘဝိဿန္တိ= ဖြစ်ကုန်လိမ့်လတ္တံ့။ ဣတိ= ဤသို့။ မုဒိတာ=
မုဒိတာဘာဝနာကို။ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗာ= ဖြစ်စေအပ် ဖြစ်စေသင့် ဖြစ်စေထိုက်၏။

ဧဝံ= ဤသို့။ ပိယပုဂ္ဂလေ= ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၌လည်းကောင်း။
မဇ္ဈတ္တေ= မုန်းချစ်မပြု လျစ်လျူရှုအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၌လည်းကောင်း။ ဝေရိမိပိ=
ရန်သူဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌လည်းကောင်း။ အနုက္ကမေန= အစဉ်အားဖြင့်။
မုဒိတာ= မုဒိတာဘာဝနာကို။ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗာ= ဖြစ်စေအပ် ဖြစ်စေသင့် ဖြစ်စေ
ထိုက်၏။ အပ္ပနာ= အပ္ပနာသမာဓိကို။ ဝဇေတဗ္ဗာ= ပွားများအပ် ပွားများသင့်
ပွားများထိုက်၏။ ဝေရိမိ= ရန်သူဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်၌။ စိတ္တံ= မုဒိတာစိတ်သည်။
သစေ ပက္ခလတိ= အကယ်၍ ချွတ်ချော်နေအံ့။ ပဋိဃံ ဝါ= အမျက်ဒေါသ
သည်မူလည်း။ သစေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ= အကယ်၍ ဖြစ်နေအံ့။ (ဧဝံ သတိ=
ဤသို့ မုဒိတာစိတ် မဖြစ်နိုင်၊ ဒေါသစိတ် ဖြစ်နေသည်ရှိသော်။) မေတ္တာဘာဝ-
နာယ= မေတ္တာဘာဝနာ၌။ ဝုတ္တနယေနော= ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်
သာလျှင်။ ပဋိဝိနောဒေတဗ္ဗာ= ပယ်ဖျောက်အပ် ပယ်ဖျောက်သင့် ပယ်ဖျောက်
ထိုက်၏။ အတ္တနိ စ= မိမိကိုယ်၌လည်းကောင်း။ ပိယမဇ္ဈတ္တဝေရီသု စ=
ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ လျစ်လျူရှုအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း
ကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ စတုသု= လေးမျိုးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ သမစိတ္တတံ=
တူမျှသော စိတ်ရှိသူ၏အဖြစ်သို့။ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ= ရောက်အပ်၏။ ဧဝံ= ဤသို့။
ဝါ= ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ သီမာသမ္ဘေဒံ= အပိုင်းအခြား၏ ပျက်စီး
ခြင်းကို။ ကတွာ= ပြု၍။ နိမိတ္တံ= အာရုံကို။ အာသေဝန္တေန= အဖန်ဖန်
မှီဝဲလျက်။ ဘာဝေတွာ= ပွားများ၍။ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနဝသေန= တိကဈာန်၊
စတုက္ကဈာန်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ အပ္ပနာ= အပ္ပနာသမာဓိကို။ ဝဇေတဗ္ဗာ=
တိုးပွားစေအပ်၏။ တတော= ထိုအပ္ပနာသမာဓိကို တိုးပွားစေပြီးရာအခါမှ။
ပရံ= နောက်၌။ ဒိသာဖရဏအာနိသံသာ စ= အရပ်မျက်နှာတို့၌ ပျံ့နှံ့စေခြင်း၊
ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်တို့ကိုလည်း။ ဝေဒိတဗ္ဗာ= သိအပ်ကုန်၏။
ဣတိ= ဤတွင် မုဒိတာဘာဝနာ ပွားများပုံ အပြီးတည်း။

ဥပေက္ခာ

၈၃။ သတ္တေသု စ= သတ္တဝါတို့၌လည်းကောင်း။ သင်္ခါရေသု စ= သင်္ခါရတို့၌လည်းကောင်း။ မဇ္ဈတ္တဘာဝေါ= မုန်းချစ်မပြု လျစ်လျူရှုခြင်းသည်။ ဥပေက္ခာ နာမ= ဥပေက္ခာမည်၏။ ပန= ပွားများပုံနည်းကို ဆိုဦးအံ့။ ဥပေက္ခံ= ဥပေက္ခာဘာဝနာကို။ ဘာဝေတုကာမေန= ပွားများခြင်းငှာအလိုရှိသော။ မေတ္တာဒီသု= မေတ္တာအစရှိကုန်သော။ တီသု= သုံးပါးသောဘာဝနာတို့၌။ ပဋိလဒ္ဓတိကစတုက္ကဇ္ဈာနေန= ရအပ်ပြီးသော တိကဈာန်၊ စတုက္ကဈာန်ရှိသော။ ယောဂါဝစရေန= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဂုဏာတတိယဈာနာ= အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်ပြီးသောတတိယဈာန်မှ။ ဥဋ္ဌာယ= ထ၍။ ပုရိမေသု= ရှေး၌ဖြစ် ကုန်သော။ တီသု= မေတ္တာအစရှိသော သုံးပါးသောဘာဝနာတို့၌။ ပဋိယာနု- နယသမိပဝတ္တိတံ= မုန်းခြင်း၊ ချစ်ခြင်း၊ အနီး၌ဖြစ်ခြင်းဟူသော။ အာဒိနဝံ= အပြစ်ကို။ ဒိသွာ= သိမြင်၍။ ဥပေက္ခာယ= ဥပေက္ခာဘာဝနာ၏။ သန္တ- ဘာဝံ= ငြိမ်းအေးသော သဘောရှိသော။ အာနိသံသံ= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ကို။ မနသိကရိတွာ= နှလုံးသွင်း၍။ ပကတိမဇ္ဈတ္တော= ပင်ကိုယ် သဘောအားဖြင့် လျစ်လျူရှုတတ်သော။ ယော ပုဂ္ဂလော= အကြင်ပုဂ္ဂိုလ် သည်။ တံ= ထိုသတ္တဝါ၊ သင်္ခါရဟူသမျှကို။ အဇ္ဈပေက္ခိတွာ= ကြောင်ကြမပြု လျစ်လျူရှု၍။ ဥပေက္ခာ= ဥပေက္ခာဘာဝနာကို။ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗာ= ဖြစ်စေအပ် ဖြစ်စေသင့် ဖြစ်စေထိုက်သည်။ အဿ= ဖြစ်ရာ၏။ တတော= ထိုမှနောက်၌။ ပိယပုဂ္ဂလာဒီသု= ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ် အစရှိသည်တို့၌။ (ဥပေက္ခာ= ဥပေက္ခာ ကို။ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗာ= သည်။ အဿ= ဖြစ်ရာ၏။)

ကထဗ္ဗေ= အဘယ်သို့လျှင်။ ဘိက္ခု= ယောဂီရဟန်းတော်သည်။ ဥပေက္ခာသဟဂတေန= ဥပေက္ခာနှင့်တကွဖြစ်သော။ စေတသာ= စိတ်ဖြင့်။ ဧကံ= တစ်ခုသော။ ဒိသံ= အရပ်မျက်နှာကို။ ဝါ= အရပ်မျက်နှာ၌ တည်ရှိသောသတ္တဝါအပေါင်းကို။ ဖရိတွာ= ဖြန့်၍။ ဝိဟရတိ= နေသနည်း?။ သေယျတာပိ နာမ= မျက်မှောက်မြင်ရ သဘာဝဖြင့် ချိန်ဆသိရာ ဥပမာမည်

သည်။ နေဝ မနာပံ= မရက်မစက် နှစ်သက်မြတ်နိုးဖွယ်လည်းမဟုတ်သော။
 န အမနာပံ= မချစ်လုံးလုံး မုန်းစရာလည်းမဟုတ်သော။ ဧကံ= တစ်ယောက်
 သော။ ပုဂ္ဂလံ= ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဒိသွာ= တွေ့မြင်ခြင်းကြောင့်။ ဥပေက္ခကော=
 မုန်းချစ်မပြု လျစ်လျူရှုသည်။ အဿ သေယျထာပိ= ဖြစ်ရာသကဲ့သို့။
 ဧဝမေဝ= ပမာပုံနှိုင်း ဤအတိုင်းသာလျှင်။ သဗ္ဗေ= တစ်ယောက်မကြွင်း
 ခပင်းဥသို့ အလုံးစုံကုန်သော။ သတ္ထေ= သတ္တဝါတို့ကို။ ဥပေက္ခာယ=
 ဥပေက္ခာဘာဝနာဖြင့်။ ဖရတိ= ဖြန့်နေ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ ဝုတ္တနယေန=
 အပ္ပမညာဝိဘင်္ဂ၊ သုတ္တန္တဘာဇနိယ၌ ဟောတော်မူအပ်သောနည်းဖြင့်။ မဇ္ဈတ္တ
 ပုဂ္ဂလေ= လျစ်လျူရှုအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၌။ ဥပေက္ခာ= ဥပေက္ခာဘာဝနာကို။
 ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗာ= ဖြစ်စေအပ်၏။ တတော= ထိုမဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပေက္ခာ
 ဘာဝနာပွားများပြီးသည်မှနောက်၌။ ပိယသဟာယကေ= ချစ်အပ်သော
 အဆွေခင်ပွန်း၌လည်းကောင်း။ တတော= ထိုချစ်အပ်သော အဆွေခင်ပွန်းကို
 ပွားများပြီးသည်မှနောက်၌။ ဝေရိမ္ပိ= ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌လည်းကောင်း။ အတ္တနိ
 စ= မိမိကိုယ်၌လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ သဗ္ဗတ္ထ= အလုံးစုံသော
 ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၌။ မဇ္ဈတ္တဝသေန= လျစ်လျူရှုသည်၏အစွမ်းအားဖြင့်။ သီမာ-
 သမ္ဘေဒံ= အပိုင်းအခြား၏ပျက်စီးခြင်းကို။ ကတွာ= ပြု၍။ တံ နိမိတ္တံ=
 ထိုသတ္တဝါနိမိတ်ကို။ အာသေဝိတွာ= အဖန်ဖန်မှီဝဲ၍။ ဘာဝေတွာ= ပွားများ
 ၍။ ဗဟုလီကာတဗ္ဗံ= ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာပြုအပ်၏။ တတော=
 ထိုသို့ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာပြုခြင်းကြောင့်။ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ= စတုတ္ထ
 ဈာန်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ= ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ တတော= စတုတ္ထဈာန်စိတ်ဖြစ်ပြီးရာ
 ထိုအခါမှ။ ပရံ= နောက်၌။ ဝိကုဗ္ဗနအာနိသံသပဋိလာဘော= အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ
 တန်ခိုးဖန်ဆင်းနိုင်ခြင်းဟူသော ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ကိုရခြင်းကို။
 မေတ္တာဒီသု= မေတ္တာအစရှိသော ဘာဝနာတို့၌။ ဝုတ္တနယေန စ= ဆိုအပ်ခဲ့ပြီး
 သောနည်းဖြင့်လည်း။ ဝေဒိတဗ္ဗော= ယုံမှားမရှိ သိအပ်၏။

ပကိဏ္ဍကကထာ

၈၄။ အပ္ပမညာသု= အပ္ပမညာတို့၌။ အာယောဂံ= လုံးပမ်း ကြိုး
 ကုတ် အားထုတ်ခြင်းကို။ ကရောန္တေန= ပြုသော။ ယောဂိနာ= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်
 သည်။ သဇီဝေါ ပုဂ္ဂလော= သက်ရှိပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အာရမ္မဏံ= အာရုံကို။
 ကာတဗ္ဗော= ပြုအပ် ပြုသင့် ပြုထိုက်၏။ အာရမ္မဏာဝသေန= အာရုံ၏အစွမ်း
 အားဖြင့်။ ဣစ္ဆန္တေန= အလိုရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တိရစ္ဆာနယောနိ
 ဂတော= တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါကိုလည်းကောင်း။ ဒုဿီလော= သီလမရှိသော
 ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်းကောင်း။ သီလဝန္တော= သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်းကောင်း။
 ကာမေသု= ငါးဖြာအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌။ နိဗ္ဗိန္နော= ငြီးငွေ့စိတ်ပျက်သော။
 ဗုဒ္ဓသာဝကော= ဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝကကိုလည်းကောင်း။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ=
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကိုလည်းကောင်း။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါပိ= မြတ်စွာဘုရားကိုလည်း
 ကောင်း။ ဂဟေတဗ္ဗော= ယူအပ် ယူသင့် ယူထိုက်၏။

ကဿာ= အဘယ်ကြောင့်။ ပုရိမေသု= ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ တီသု=
 သုံးပါးကုန်သော။ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာသု= မေတ္တာ, ကရုဏာ, မုဒိတာ
 တို့၌။ ပုရိမာယ= ရှေ့အဖို့၌။ တိဏိဇ္ဈာနာနိယေဝ= ဈာန်သုံးပါးတို့သည်
 သာလျှင်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ= ဖြစ်ကုန်သနည်း?။ စတုတ္ထံ= စတုတ္ထဈာန်သည်။ န
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ= မဖြစ်သနည်း?။ ဣတိ စေ= ဤသို့ တစ်စုံတစ်ယောက် မေးလာ
 ငြားအံ့။ သတ္တသညာယ= သတ္တဝါဟူသော အမှတ်သညာသည်။ သတိ=
 ရှိလတ်သော်။ ဗျာပါဒေါ= ပျက်စီးစေလိုခြင်း ‘ဗျာပါဒ’သည်လည်းကောင်း။
 အဟိံသာ= ညှင်းဆဲ နှိပ်စက်ခြင်း ‘အဟိံသာ’သည်လည်းကောင်း။ အရတိ=
 (ကြီးပွားချမ်းသာမှုတို့၌) မမွေ့မလျော်ခြင်း ‘အရတိ’သည်လည်းကောင်း။ ပဝတ္တိ
 တော= ဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ (ဣတိ= ဤသို့။ ဝိဿဇ္ဇေယျ= ဖြေဆိုရာ၏)
 အထ= ထိုသို့မဟုတ်။ စ ယသ္မာ= အကြင်ကြောင့်။ တေသံ= ထိုမေတ္တာ,
 ကရုဏာ, မုဒိတာတို့၏။ ဝိသေသ ဥပါယဘူတာနိ= ထူးသော အကြောင်း
 ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သောတရားတို့သည်။ သောမနဿသဟိတာနိ= သောမနဿ

ဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။) တသ္မာ= ထိုကြောင့်။ ပုရိမာနိ= ရှေးဖြစ်ကုန်သော မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာတို့သည်။ တိဏိ-
ဇ္ဈာနာနေဝ= သုံးပါးသောစာန်တို့သည်သာလျှင်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။
စတုတ္ထံ= စတုတ္ထစာန်သည်။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ= မဖြစ်။ ပန= ထိုမှတစ်ပါး။
ဥပေက္ခာဘူမိ= ဥပေက္ခာဝေဒနာ၏ဖြစ်ရာသည်။ စတုတ္ထဇ္ဈာနမေဝ= စတုတ္ထ
စာန်သည်သာတည်း။

ပန= ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကိုဆိုဦးအံ့။ ကထံ=
အဘယ့်ကြောင့်။ ဣမာအပ္ပမညာယော= ဤအပ္ပမညာတို့သည်။ စတသော-
ဝ= လေးပါးတို့သည်သာလျှင်။ (ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်သနည်း?) ကထံ=
အဘယ့်ကြောင့်။ တိသော ဝါ= သုံးပါးတို့သည်သော်လည်းကောင်း။ ပဉ္စ
ဝါ= ငါးပါးတို့သည်သော်လည်းကောင်း။ န ဟောန္တိ= မဖြစ်ကုန်သနည်း?။
ဗျာပါဒဝိဟေသအရတိ ပဋိဃာနုနယာနံ= ပျက်စီးစေလိုခြင်း၊ ညှင်းဆဲနှိပ်
စက်ခြင်း၊ (စည်းစိမ်ချမ်းသာနှင့် ပြည်စုံမှု၊ တိုးတက်ကြီးပွားခြင်း၌) မမွေ့လျော်ခြင်း၊
မုန်းခြင်း၊ ချစ်ခြင်းတို့၏။ ပဋိပက္ခဝသေန= ဆန့်ကျင်ဖက်၏အစွမ်းအားဖြင့်။
စတသောဝ= လေးပါးတို့သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ=
ဤသို့။ ဒဌဗ္ဗံ= မှတ်အပ်၏။

ပန= ဆက်ဦးအံ့။ စတဿန္တမ္ပိ= လေးပါးအပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်
သော။ ဣမာသံ အပ္ပမညာနံ= ဤအပ္ပမညာတို့၏။ အာဒိနဝရိမုခတာ=
အပြစ်ကို မျက်နှာလွှဲသည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း။ ဇီဝမာနသတ္တာ-
ရမ္မဏတာ= သက်ရှိသတ္တဝါလျှင် အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း။ ဟိတ
သုခေသနာ= စီးပွားချမ်းသာကို အလိုရှိခြင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။
ဣမာနိ သာဓာရဏလက္ခဏာနိ= ဤဆက်ဆံသော လက္ခဏာတို့သည်။
(ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏) ပစ္စေကံ= အသီးအသီး တစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီ။ ပဋိပက္ခာ-
ရမ္မဏတာ= ဆန့်ကျင်ဖက်ကို အာရုံပြုခြင်းသည်လည်းကောင်း။ ဟိတသုခ-
ဖရဏတာ စ= စီးပွားချမ်းသာကိုအလိုရှိခြင်း၏ ပျံ့နှံ့ခြင်းသည်လည်းကောင်း။
ဝိသေသလက္ခဏံ= ဝိသေသလက္ခဏာသည်။ ဟောတိ= ၏။

စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ

၈၅။ နာမရူပါနံ= နာမ်ရုပ်တို့နှင့်။ သမ္ပန္နံ= ဆက်စပ်နေသော သဘောကို။ ဓာရေန္တိ= ဆောင်ထားတတ်ကုန်၏။ ဣတိ= ထို့ကြောင့်။ ဓာတုယော= ဓာတုတို့မည်ကုန်၏။ ပန= ထိုမှတစ်ပါး။ ဓာတူနံ= ပထဝီ အစရှိကုန်သောဓာတ်တို့၏။ သဘာဝူပလက္ခဏာဒိဝသေန= သဘာဝ- လက္ခဏာ၊ မှတ်သားကြောင်း လက္ခဏာအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်။ သန္တိဋ္ဌာနကရဏံ= ဆုံးဖြတ်မှုကိုပြုခြင်းသည်။ ဝဝတ္ထာနံနာမ= ဝဝတ္ထာနမည်၏။ တံ= ထိုဓာတုဝဝတ္ထာနကမ္မဋ္ဌာန်းကို။ ဝဝတ္ထပေန္တေန= ပိုင်းခြားမှတ်သား လိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဘိက္ခဝေ= ရဟန်းတို့။ သေယျထာပိ= မျက်မှောက်မြင်ရ သဘာဝဖြင့် ချိန်ဆသိရာ ဥပမာမည်သည်။ ဒက္ခော= ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော။ ဂေါဃာတကော ဝါ= နွားသတ်သမားဆရာကြီး သည်သော်လည်းကောင်း။ ဂေါဃာတကန္တေဝါသီ ဝါ= နွားသတ်သမား ဆရာကြီး၏ တပည့်သည်သော်လည်းကောင်း။ ဂါဝိ= နွားမကို။ ဝဓိတွာ= သတ်ပြီး၍။ စတုမဟာပထေ= လမ်းဆုံလမ်းမ လမ်းလေးခွ၌။ ဗိလသော= အစုအပုံအားဖြင့်။ ပဋိဝိဘဇိတွာ= ဝေဖန်၍။ နိသိန္နော= ထိုင်နေသည်။ အဿ သေယျထာပိ= ဖြစ်ရာသကဲ့သို့။ ဘိက္ခဝေ= တို့။ ဧဝမေဝ ခေါ= ပမာမီးယူ ဤနည်းအတူသာလျှင်။ ဘိက္ခု= ဘာဝနာအလုပ် အားထုတ် ကြိုးပမ်း ယောဂီရဟန်းသည်။ ဣမသ္မိံ ကာယေ= တစ်လံပမာဏတိုင်း တာရသည့် လေးပါးဓာတ်ခို ဤခန္ဓာကိုယ်၌။ ပထဝီဓာတု= ပထဝီဓာတ် သည်လည်းကောင်း။ အာပေါဓာတု= အာပေါဓာတ်သည်လည်းကောင်း။ တေဇောဓာတု= တေဇောဓာတ်သည်လည်းကောင်း။ ဝါယောဓာတု= ဝါယောဓာတ်သည်လည်းကောင်း။ အတ္ထိ= အမှန်စင်စစ် ထင်ရှားရှိပေ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ ယထာဌိတံ= တည်မြဲတိုင်းသော။ ယထာပဏိဟိတံ= ထားမြဲတိုင်းသော။ ဣမမေဝ ကာယံ= ရူပကာယခေါ်ဆို ဤခန္ဓာကိုယ်ကို သာလျှင်။ ဓာတုသော= ဓာတ်အားဖြင့်။ ပစ္စဝေက္ခတိ= နှလုံးသို့တင် ရှုမှတ်

ဆင်ခြင်၏။ ဧဝံ= ဤသို့။ ဓာတုသော= ဓာတ်အားဖြင့်။ ပစ္စဝေက္ခန္တသ= နှလုံးသို့တင် ရှုမှတ်ဆင်ခြင်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ (ဉာဏေ= ဉာဏ်၌) သတ္တသညာ= သတ္တဝါဟူ၍မှတ်ထင်သော သညာသည်။ အန္တရဓာယတိ= ကွယ်ပျောက်၏။ စိတ္တံ= ယောဂီ၏စိတ်သည်။ ဓာတုဝေဒနာ= ပထဝီဓာတ်အစရှိသော လေးပါးသောဓာတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ သန္တိဋ္ဌတိ= စွဲမြဲစွာတည်နေ၏။

အဇ္ဈတ္တိကာ= အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ပထဝီဓာတု= ပထဝီဓာတ်သည်။ သိယာ= ရှိ၏။ ဗာဟိရာ= ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ ဖြစ်သော။ ပထဝီဓာတု= သည်။ သိယာ= ရှိ၏။ တတ္ထ= ထိုနှစ်မျိုးသော ပထဝီဓာတ်တို့တွင်။ အဇ္ဈတ္တိကာ= အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ပထဝီဓာတု= ပထဝီဓာတ်ဟူသည်။ ကတမာ= အဘယ်နည်း?။ ယံ ရူပံ= အကြင်ရုပ်သည်။ အဇ္ဈတ္တံ= မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်၏။ ပစ္စတ္တံ= မိမိကို စွဲ၍ဖြစ်၏။ ကက္ခဠံ= ကြမ်းတမ်း၏။ ခရိဂတံ= ခက်ထန်၏။ ဥပါဒိန္နံ= ကံ, ကိလေသာတို့သည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်၏။

သေယျထိဒံ= အဇ္ဈတ္တိကပထဝီဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း?။ ကေသာ= ဆံပင်တို့သည်လည်းကောင်း။ လောမာ= အမွေးတို့သည်လည်းကောင်း။ နခါ= ခြေသည်း, လက်သည်းတို့သည်လည်းကောင်း။ ဒန္တာ= သွားတို့သည်လည်းကောင်း။ တစော= အရေထူ, အရေပါးသည်လည်းကောင်း။ မံသံ= အသားသည်လည်းကောင်း။ နှာရူ= အကြောသည်လည်းကောင်း။ အဋ္ဌိ= အရိုးသည်လည်းကောင်း။ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ= ရိုးတွင်းခြင်ဆီသည်လည်းကောင်း။ ဝက္ကံ= အညို့သည်လည်းကောင်း။ ဟဒယံ= နှလုံးသားသည်လည်းကောင်း။ ယကနံ= အသည်းသည်လည်းကောင်း။ ကိလောမကံ= အမြှေးသည်လည်းကောင်း။ ပိဟကံ= အဖျင်းသည်လည်းကောင်း။ ပပ္ဖါသံ= အဆုတ်သည်လည်းကောင်း။ အန္တံ= အူမသည်လည်းကောင်း။ အန္တဂုဏံ= အူသိမ်သည်လည်းကောင်း။ ဥဒရိယံ= အစာသစ်သည်လည်းကောင်း။

ကရီသံ= အစာဟောင်းသည်လည်းကောင်း။ မတ္တလုကံ= ဦးနှောက်သည်လည်းကောင်း။ အတ္တိ= ရှိ၏။ ဝါပန= ထိုမှတစ်ပါး။ အညမ္ပိ= ဆိုအပ်ပြီးသော အဇ္ဈတ္တိကပထဝီဓာတ်တို့မှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော။ အဇ္ဈတ္တိ= အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်သော။ ပစ္စတ္တိ= မိမိကို စွဲ၍ဖြစ်သော။ ကက္ခဠံ= ကြမ်းတမ်းသော။ ဖရသံ= ခက်မာသော။ ဥပါဒိန္နံ= ကံ, ကိလေသာတို့သည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သော။ ယံကိဗ္ဗိ= အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောရုပ်သည်။ အတ္တိ= ရှိ၏။ အယံ= ဤဆိုအပ်ပြီးသော ရုပ်အပေါင်းကို။ အဇ္ဈတ္တိကာ= အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်သော။ ပထဝီဓာတု= ပထဝီဓာတ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ= ဆိုအပ်၏။

၈၆။ အဇ္ဈတ္တိကာ= အဇ္ဈတ္တိကသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ အာပေါဓာတု= အာပေါဓာတ်သည်။ သိယာ= ရှိ၏။ ဗဟိရာ= ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ အာပေါဓာတု= အာပေါဓာတ်သည်။ သိယာ= ရှိ၏။ တတ္ထ= ထိုနှစ်ပါးသော အာပေါဓာတ်တို့တွင်။ အဇ္ဈတ္တိကာ= အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ အာပေါဓာတု= အာပေါဓာတ်ဟူသည်။ ကတမာ= အဘယ်နည်း?။ အဇ္ဈတ္တိ= မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ပစ္စတ္တိ= မိမိကို စွဲ၍ဖြစ်သော။ ယံ အာပေါ။ အကြင် (ဖွဲ့စည်းတတ်သောသဘော)ရေသည်။ ယံ အာပေါဂတံ= အကြင်ရေ (ဖွဲ့စည်းတတ်သော သဘော)၌ ပါဝင်သောရုပ်သည်။ ယံ ဥပါဒိန္နံ= အကြင် ကံ, ကိလေသာတို့သည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သောရုပ်သည်။ အတ္တိ= ရှိ၏။ သေယုထိဒံ= အဇ္ဈတ္တိကအာပေါဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း?။ ပိတ္တံ= သည်းခြေသည်။ သေမ္ပံ= သလိပ်သည်။ ပုဗ္ဗော= ပြည်သည်။ လောဟိတံ= သွေးသည်။ သေဒေါ= ချွေးသည်။ မေဒေါ= အဆီခဲသည်။ အဿု= မျက်ရည်သည်။ ဝဿာ= ဆီကြည်သည်။ ခေဠော= တံတွေးသည်။ သိယံဏိကာ= နှပ်သည်။ လသိကာ= အစေးသည်။ မုတ္တံ= ကျင်ငယ်သည်။ အတ္တိ= ရှိ၏။ ဝါပန= ထိုမှတစ်ပါး။ အညမ္ပိ= ဆိုအပ်ပြီးသော အဇ္ဈတ္တိက အာပေါဓာတ်တို့မှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော။ အဇ္ဈတ္တိ= အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်သော။ ပစ္စတ္တိ= မိမိကို စွဲ၍ဖြစ်သော။ အာပေါ= ရုပ်တို့ကို ဖွဲ့စည်းတတ်သော။ အာပေါဂတံ= ဖွဲ့စည်းတတ်သော သဘော၌ပါဝင်သော။ ဥပါဒိန္နံ= သော။

ယံကိဉ္စိ= အလုံးစုံသော ရေ (ဖွဲ့စည်းခြင်းသဘောရှိသောရုပ်)ဓာတ်သည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ အယံ= ဤဆိုအပ်ပြီးသော ရုပ်အပေါင်းကို။ အဇ္ဈတ္တိကာ= အဇ္ဈတ္တ သန္တာန်၌ဖြစ်သော။ အာပေါဓာတု= အာပေါဓာတ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ= ဆိုအပ်၏။

အဇ္ဈတ္တိကာ= အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ တေဇောဓာတု= တေဇော ဓာတ်သည်။ သိယာ= ရှိ၏။ ဗဟိရု= ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ တေဇော- ဓာတု= တေဇောဓာတ်သည်။ သိယာ= ရှိ၏။ အဇ္ဈတ္တိကာ= အဇ္ဈတ္တ သန္တာန်၌ဖြစ်သော။ တေဇောဓာတု= တေဇောဓာတ်ဟူသည်။ ကတမာ= အဘယ်နည်း?။ အဇ္ဈတ္တံ= မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ပစ္စတ္တံ= မိမိကိုစွဲ၍ဖြစ် သော။ ယံ တေဇော= အကြင် အပူ၊ အအေး (မီး)ဓာတ်သည်။ ယံ တေဇော- ဂတံ= အကြင်အပူ၊ အအေး (မီး) ဓာတ်၌ အကျုံးဝင် ပါဝင်သောရုပ်သည်။ ယံ ဥပါဒိန္နံ= အကြင် ကံ၊ ကိလေသာတို့သည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်ယူအပ်သော ရုပ်သည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ သေယုထိဒံ= အဇ္ဈတ္တိကတေဇောဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း?။ ယေန စ= အကြင် အပူ၊ အအေး (မီး)ဓာတ်ဖြင့်လည်း။ သန္တပ္ပတိ= ပြင်းစွာပူလောင်၏။ ယေန စ= အကြင် အပူ၊ အအေး (မီး)ဓာတ်ဖြင့် လည်း။ ဇီရိယတိ= ဆွေးမြေ့ရင့်ကျက်၏။ ယေန စ= အကြင် အပူ၊ အအေး (မီး) ဓာတ်ဖြင့်လည်း။ ပရိဗုယတိ= ထက်ဝန်းကျင်ပူလောင်၏။ ယေန စ= အကြင်အပူ၊ အအေး (မီး) ဓာတ်ဖြင့်လည်း။ အသိတ ပီတ ခါယိတ သာယိတံ= စားအပ်၊ သောက်အပ်၊ ခဲအပ်၊ လျက်အပ်သော အစားအစာသည်။ သမ္မာ= ကောင်းစွာ။ ပရိဏာမံ= ကျေကျက်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ= ရောက်၏။ ဝါ ပန= ထိုမှတစ်ပါး။ အညမ္ပိ= ဆိုအပ်ပြီးသော အဇ္ဈတ္တိကတေဇောဓာတ်မှ တစ်ပါး လည်းဖြစ်သော။ အဇ္ဈတ္တံ= မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ပစ္စတ္တံ= မိမိကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော။ တေဇော= အပူ၊ အအေးဓာတ်ဖြစ်သော။ တေဇောဂတံ= အပူ၊ အအေး (မီး) ဓာတ်၌ အကျုံးဝင်ပါဝင်သော။ ဥပါဒိန္နံ= ကံ၊ ကိလေသာတို့ သည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သော။ ယံကိဉ္စိ= အလုံးစုံသော တေဇော ဓာတ်သည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ အယံ= ဤဆိုအပ်ပြီးသော အလုံးစုံသော တေဇောဓာတ်ကို။ အဇ္ဈတ္တိကာ= အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ တေဇောဓာတု= တေဇောဓာတ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ= ဆိုအပ်၏။

အဇ္ဈတ္တိကာ= အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ဝါယောဓာတု= ဝါယောဓာတ်သည်။ သိယာ= ရှိ၏။ ဗဟိရာ= ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ ဖြစ်သော။ ဝါယောဓာတု= ဝါယောဓာတ်သည်။ သိယာ= ရှိ၏။ အဇ္ဈတ္တိကာ= အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်သော။ ဝါယောဓာတု= ဝါယောဓာတ်ဟူသည်။ ကတမာ= အဘယ်နည်း?။ အဇ္ဈတ္တံ= မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ပစ္စတ္တံ= မိမိကိုစွဲ၍ဖြစ်သော။ ယံ ဝါယော= အကြင် တွန်းကန်လှုပ်ရှားမှု (လေ) ဓာတ်သည်။ ယံ ဝါယောဂတံ= အကြင်တွန်းကန် လှုပ်ရှားမှု (လေ) ဓာတ်၌ အကျုံးဝင် ပါဝင်သောရုပ်သည်။ ယံ ဥပါဒိန္နံ= အကြင် ကံ, ကိလေသာတို့သည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သော တွန်းကန် လှုပ်ရှားမှု (လေ) ဓာတ်သည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ သေယျထိဒံ= အဇ္ဈတ္တိကာ ဝါယောဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း?။ ဥဒ္ဓင်္ဂမာ= အထက်သို့ ဆန်တက်ကုန်သော။ ဝါတာ= လေတို့သည်လည်းကောင်း။ အဓောဂမာ= အောက်သို့ စုန်ဆင်းကုန်သော။ ဝါတာ= လေတို့သည်လည်းကောင်း။ ကုစ္ဆိသယာ= ဝမ်းဗိုက်အတွင်း၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါတာ= လေတို့သည်လည်းကောင်း။ ကောဌာသယာ= အူအတွင်း၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါတာ= လေတို့သည်လည်းကောင်း။ အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိနော= အင်္ဂါငယ်ကြီး အသီးသီးတို့၌ အစဉ်လျောက်နေကုန်သော။ ဝါတာ= လေတို့သည်လည်းကောင်း။ အဿာသော= ထွက်သက်လေသည်လည်းကောင်း။ ပဿသော= ဝင်သက်လေသည်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသည်တို့တည်း။ ဝါ ပန= ထိုမှတစ်ပါး။ အညမ္ပိ= ဆိုအပ်ပြီးသောလေတို့မှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော။ အဇ္ဈတ္တံ= မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ပစ္စတ္တံ= မိမိကိုစွဲ၍ဖြစ်သော။ ဝါယော= တွန်းကန်လှုပ်ရှားခြင်း သဘောရှိသော။ ဝါယောဂတံ= တွန်းကန်လှုပ်ရှားမှုသဘော၌ အကျုံးဝင် ပါဝင်သော။ ဥပါဒိန္နံ= ကံ, ကိလေသာတို့သည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သော။ ယံကိစ္စံ= အလုံးစုံသော တွန်းကန်လှုပ်ရှားမှုသဘောသည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ အယံ= ဤဆိုအပ်ပြီးသော အလုံးစုံသော တွန်းကန်လှုပ်ရှားမှုသဘော(လေ)ဓာတ်ကို။ အဇ္ဈတ္တိကာ= အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ဝါယောဓာတု= ဝါယောဓာတ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ= ဆိုအပ်၏။

၈၇။ ပန= ပွားများပုံနည်းကိုဆိုဦးအံ့။ ဧတ္ထ= ဤစတုဓာတု
 ဝဝတ္ထာနကမ္မဋ္ဌာန်း၌။ ဘာဝနာနယော= ပွားများပုံနည်းကို။ (ဧဝံ= ဤသို့။
 ဝေဒိတဗ္ဗော= သိအပ်၏။) ကေသာ= ဆံပင်တို့သည်။ ပထဝီဓာတု= ပထဝီ
 ဓာတ်ပေတည်း။ လောမာ= အမွေးတို့သည်။ ပထဝီဓာတု= ပထဝီဓာတ်ပေ
 တည်း။ ဣတိ အာဒိနာ= ဤသို့ အစရှိသော။ နယေန= နည်းဖြင့်။ ဝိတ္ထာရ
 ဝသေန ဝါ= အကျယ်ဖြစ်သောနည်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း။
 ထဒ္ဓလက္ခဏံ= ခက်မာကြမ်းတမ်းသော သဘောလက္ခဏာရှိသော။ ယံ
 ရူပံ= အကြင်ရုပ်သည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ အယံ= ဤကြမ်းတမ်း ခက်မာခြင်း
 သဘောရှိသောရုပ်သည်။ ပထဝီဓာတု= ပထဝီဓာတ်ပေတည်း။ အာဗန္ဓန-
 လက္ခဏံ= ဖွဲ့စည်းခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ ယံ အာပံ= အကြင် ဖွဲ့စည်းခြင်း
 သဘောရှိသောရုပ်သည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ အယံ= ဤဖွဲ့စည်းခြင်း သဘော
 ရှိသောရုပ်သည်။ အာပေါဓာတု= အာပေါဓာတ်မည်၏။ တေဇနပရိပါစန-
 လက္ခဏံ= ပူမှု အေးမှုသဘော၊ ရင့်ကျက်ခြင်း သဘောလက္ခဏာရှိသော။ ယံ
 ရူပံ= အကြင်ရုပ်သည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ အယံ= ဤပူမှု အေးမှုသဘော၊
 ရင့်ကျက်ခြင်း သဘောလက္ခဏာရှိသောရုပ်သည်။ တေဇောဓာတု= တေဇော
 ဓာတ်မည်၏။ ဝါ ပန= ထိုမှတပါး။ ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏံ= တွန်းကန်ခြင်း၊
 လှုပ်ရှားခြင်းသဘောရှိသော။ ယံ ရူပံ= အကြင်ရုပ်သည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။
 အယံ= ဤတွန်းကန်ခြင်းသဘော၊ လှုပ်ရှားခြင်းသဘောရှိသောရုပ်သည်။
 ဝါယောဓာတု= ဝါယောဓာတ်မည်၏။ ဣတိ ဝါ= ဤသို့သော်လည်း။
 မနသိကာတဗ္ဗံ= နှလုံးသွင်းအပ်၏။

၈၈။ ဧဝံ= ဤသို့။ သံခိတ္တေန= အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်။ ဓာတု-
 ယော= ဓာတ်တို့ကို။ ပရိဂ္ဂဟေတွာ= ဉာဏ်ဖြင့်သိမ်းဆည်း ရှုမှတ်၍။ ပုနပ္ပုနံ=
 တဖန်တဖန်။ ဝါ= အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန်။ ပထဝီဓာတု= ပထဝီဓာတ်။
 အာပေါဓာတု= အာပေါဓာတ်။ ဣတိ အာဒိနာ= ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့်။
 ဓာတုမတ္တတော= ဓာတ်မျှသာဖြစ်သော သဘောအားဖြင့်။ နိဿတ္တတော=

သတ္တဝါမဟုတ်သောအားဖြင့်။ နိဇ္ဈိဝတော= အသက်၊ လိပ်ပြာ၊ ဝိညာဉ်ကောင်
မဟုတ်သောအားဖြင့်။ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ= နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ မနသိ-
ကာတဗ္ဗံ= နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ= နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။
ဧဝံ= ဤသို့။ ဝါ= ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဝါယမတော= လုံးပမ်းကြိုးကုတ်
အားထုတ်သော။ အဿ= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဓာတုပ္ပဘေဒါဘာသ-
နပညာ= ဓာတ်အထူးအပြားကို ပြောဆိုသိမြင်သော ပညာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ=
ဖြစ်၏။ တတော= ထိုဓာတ်သဘောတို့ကို သိမြင်တတ်သော ဉာဏ်ပညာဖြစ်
သည်မှ။ (ပရံ= နောက်၌။) အဿ= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား။ သဘာဝ-
ခမ္မာရမ္မဏတော= သဘာဝဓမ္မအာရုံ၌။ အပ္ပနံ= အပ္ပနာစွာနိဗ္ဗာန်သို့။ အပတ္တာ=
မရောက်သေးပဲ။ ဥပစာရသမာဓိ= ဥပစာရသမာဓိသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ= ဖြစ်၏။

ပန= သံခိတ္တနည်းမှတစ်ပါး ဝိတ္ထာရနည်းကိုဆိုဦးအံ့။ ဝိတ္ထာရတော=
အကျယ်အားဖြင့်။ ဝိသတိ= နှစ်ဆယ်သော။ ပထဝီဓာတုယော= ပထဝီ
ဓာတ်တို့လည်းကောင်း။ ဒွါဒသ= တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော။ အာပေါ-
ဓာတုယော= အာပေါဓာတ်တို့လည်းကောင်း။ စတသော= လေးပါး-
ကုန်သော။ တေဇောဓာတုယော= တေဇောဓာတ်တို့လည်းကောင်း။ ဆ=
ခြောက်ပါးကုန်သော။ ဝါယောဓာတုယော= ဝါယောဓာတ်တို့လည်းကောင်း။
ဣတိ= ဤသို့။ ဒွေစတ္တာလီသာကာရေဟိ= ၄၂-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။
ဓာတုယော= ဓာတ်တို့ကို။ ဥဂ္ဂဏှိတွာ= သင်ယူပြီး၍။ ဝိသတိ= နှစ်ဆယ်
သော။ ပထဝီကောဠာသေသု= ပထဝီအဖို့အစုတို့၌။ ထဒ္ဒါကာရံ= ခက်မာ
ကြမ်းတမ်းသောအခြင်းအရာကို။ ဝဝတ္ထပေတွာ= ပိုင်းခြားမှတ်သားပြီး၍။
ဒွါဒသသု= တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော။ အာပေါဓာတုကောဠာသေသု= အာပေါ
ဓာတ်အဖို့အစုတို့၌။ ယူသဂတဥဒကသင်္ခါတံ= အရည်အဖြစ်သို့ရောက်သော
ရေဟုဆိုအပ်သော။ အာဗန္ဓနာကာရံ= ဖွဲ့စည်းသော အခြင်းအရာရှိသော။
အာပေါဓာတု= အာပေါဓာတ်ကို။ ဝဝတ္ထပေတွာ= ပိုင်းခြားမှတ်သားပြီး၍။
စတုသု= လေးပါးကုန်သော။ တေဇောဓာတုကောဠာသေသု= တေဇော

ဓာတ်အဖို့အစုတို့၌။ ပရိပါစနကသဘာဝံ= ရင့်ကျက်ခြင်းသဘောကို။ ဝဝတ္ထ-
ပေတွာ= ပိုင်းခြားမှတ်သားပြီး၍။ ဆသု= ခြောက်ပါးကုန်သော။ ဝါယော
ကောဌာသေသု= ဝါယောအဖို့အစုတို့၌။ ဝိတ္ထန္တနာကာရံ စ= တွန်းကန်
လှုပ်ရှားခြင်း အခြင်းအရာကိုလည်း။ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ= ပိုင်းခြား မှတ်သား
အပ်၏။

ဧဝံ= ဤသို့။ ဝါ= ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဝဝတ္ထာပယတော=
ပိုင်းခြားမှတ်သားသော။ တဿ= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဓာတုယော=
လေးပါးသောဓာတ်တို့သည်။ ပါကဋ္ဌာ= ထင်ရှားလာကုန်သည်။ ဟောန္တိ=
ဖြစ်ကုန်၏။ ဝါဠုမိဂယက္ခရက္ခသာဒိဝိကပုံ= ကြမ်းတမ်းသော သားရဲ၊ ဘီလူး၊
ရကျိသ် အစရှိသော အထူးကြံစီခြင်းသို့။ အနာပဇ္ဇနတော= မရောက်တော့ပဲ။
ဣတ္ထိပုရိသဝိကပုံ= မိန်းမ၊ ယောက်ျားဟူသော အထူးကြံစည်ခြင်းကို။ ဇဟတိ=
စွန့်ပယ်၏။ သတ္တပုဂ္ဂလသညံ= သတ္တဝါဟူသော အမှတ်သညာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်
ဟူသော အမှတ်သညာကို။ ပဟာယ= ပယ်စွန့်၍။ ဓာတုသညာဝ= ဓာတ်
လေးပါးဟူသော အမှတ်သညာသည်သာလျှင်။ ပါကဋ္ဌာ= ဉာဏ်၌ ထင်ရှား
သည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ တဒေဝ= ထိုဓာတုသညာကိုသာလျှင်။ ပုနပ္ပုနံ=
အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ မနသိကရောတော= နှလုံးသွင်းသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်
အား။ ဥပစာရသမာဓိ= ဥပစာရသမာဓိသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ= ဖြစ်၏။

၈၉။ ဧဝမ္ပိ= ဤသို့ပင် ဓာတုမနသိကာရကို အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်
နှလုံးသွင်းပါသော်လည်း။ ယဿ= အကြင်ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား။ န သမိဇ္ဈတိ=
(အကယ်၍ ဥပစာရသမာဓိ) မပြည့်စုံသည်ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံ အသမိဇ္ဈန္တေ= ဤသို့
ဥပစာရသမာဓိ မပြည့်စုံသည်ရှိသော်။) တေန= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။
ကာယဂတာ သတိယံ= ကာယဂတာသတိ၌။ ဝုတ္တနိယာမေန= ဆိုအပ်ပြီး
သော ပွားများပုံနည်းဖြင့်။ သတ္တဓာ= ခုနစ်ပါးသောအပြားအားဖြင့်။ ဥဂ္ဂဟ-
ကောသလ္လံ စ= သင်ယူခြင်း၌ လိမ္မာသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဖြစ်သော
ဉာဏ်အကျိုးငှာလည်းကောင်း။ ဒသဓာ= ဆယ်ပါးသော အပြားအားဖြင့်။

မနသိကာရကောသလ္လံ စ= နှလုံးသွင်းခြင်း၌ လိမ္မာသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်း
 ဖြစ်ရာဖြစ်သော ဉာဏ်အကျိုးငှာလည်းကောင်း။ အပရိဟာပေတွာ= မယုတ်
 လျော့စေ့မှု၍။ ပဉ္စက ဆက္ကာဒယော= ပဉ္စကနည်း၊ ဆက္ကနည်း အစရှိသည်
 တို့ကို။ အနုလောမ ပဋိလောမဝသေန= အနုလုံ၊ ပဋိလုံတို့၏အစွမ်းအားဖြင့်။
 သဇ္ဈာယံ= သရဇ္ဈာယ်ခြင်းကို။ ကတွာ= ပြု၍။ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဒိသာဩကာသ
 ပရိစ္ဆေဒဝသေန= အဆင်း (ဂုဏ်)، ပုံသဏ္ဌာန်၊ အရပ်မျက်နှာ၊ တည်ရာအရပ်
 အပိုင်းအခြားတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ မနသိကာတဗ္ဗံ= နှလုံးသွင်းအပ် နှလုံး
 သွင်းသင့် နှလုံးသွင်းထိုက်။ ဝါ= နှလုံးသွင်းရမည်။

ပန= ထိုမှတပါး။ အတ္ထတော= ပထဝီဓာတုအစရှိသော သဒ္ဒါတို့၏
 အနက်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ သာမညတ္ထ ဝိသေသတ္ထတော= အများနှင့်
 ဆက်ဆံသောအနက်၊ အထူးဖြစ်သော အနက်အားဖြင့်လည်းကောင်း။
 မဟန္တပါတုဘာဝတော= ကြီးသည်၏အဖြစ်၊ ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်အား
 ဖြင့်လည်းကောင်း။ အတစ္ဆတစ္ဆပဋိရူပတော= ပရမတ္ထအားဖြင့် မမှန်ကန်ခြင်း၊
 မှန်ကန်ခြင်းသဘော၏ အတုအယောင်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ မနုဿ
 တိရဏ္ဌာန ဣတ္ထိ ပုရိသ ဒီဃ ရဿ ရက္ခ ပဗ္ဗတာဒိအာကာရေဟိ= လူ၊ တိရဏ္ဌာန်၊
 မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ အရှည်၊ အတို၊ သစ်ပင်၊ တောင်အစရှိသော အခြင်းအရာ
 တို့ဖြင့်။ ဒိဿန္တိ= တွေ့မြင်ကြရကုန်၏။ တထာပိ= ထိုသို့ပင် တွေ့မြင်ကြ
 ရပါသော်လည်း။ တတ္ထာ= (ထိုတွေ့မြင်ရသော အခြင်းအရာတို့သည်) ပရမတ္ထ
 အားဖြင့် မှန်ကန်ကုန်သည်။ န ဟောန္တိ= မဟုတ်ကုန်။ တစ္ဆပဋိရူပါဝ=
 မှန်ကန်သောသဘော၏ အတုအယောင်တို့သည်သာတည်း။ ကိစ္စတော=
 အသီးအသီးသော ကိစ္စအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ကလာပတော= အသီး
 အသီးသော ရုပ်ကလာပ်၌တည်သော အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဂုဏတော=
 သတ္တိဟူသော ဂုဏ်အားဖြင့် လည်းကောင်း။ (ဣမသ္မိံ သရီရေ= လေးပါးဓာတ်ခို
 ဤခန္ဓာကိုယ်၌။ မဇ္ဈိမေန= အလယ်အလတ်ဖြစ် သော။ ပမာဏေန= အတိုင်း
 အရှည်အားဖြင့်။) အဝိနိဗ္ဗာဂတော= အသီးအသီး ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာဝေဖန်၍
 မရသော အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ပစ္စယတော= သဟဇာတသတ္တိအစရှိသော

ကျေးဇူးပြုတတ်သော ပစ္စယသတ္တိအားဖြင့်လည်းကောင်း။ လက္ခဏာတော= လက္ခဏာ (ရသ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊)အားဖြင့်လည်းကောင်း။ သဘာဂ ဝိသဘာဂတော= ရှေ့ဓာတ်နှစ်ပါး၏ ဂရုက၊ နောက်ဓာတ်နှစ်ပါး၏ လဟုကဟူသော သဘာဂ၊ ထိုနှစ်ပါးစီသော ရှေ့ဓာတ် နောက်ဓာတ်တို့၏ ဂရုက၊ လဟုကအားဖြင့် မတူခြင်းဟူသော ဝိသဘာဂအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ပုရိမာ= ရှေး၌ဖြစ် ကုန်သော။ ဒွေ= နှစ်ပါးကုန်သော ပထဝီဓာတ်၊ အာပေါဓာတ်တို့သည်။ ဂရုကတ္တေန= လေးလံသည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောအားဖြင့်။ သဘာဂါ= တူသောအဖို့ရှိကုန်၏။ ဝါ= သဘောတူကုန်၏။ ပစ္စိမာ= နောက်ဖြစ် ကုန်သော။ ဒွေ= နှစ်ပါးကုန်သော တေဇောဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ်တို့သည်။ လဟုကတ္တေန= ပေါ့ပါးသည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောအားဖြင့်။ သဘာဂါ= တူသောအဖို့ရှိကုန်၏။ ဝါ= သဘောတူကုန်၏။ နာနတ္တေကတ္တတော= ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာအားဖြင့် အသီးအသီး ကွဲပြားသည်၏အဖြစ်၊ ရူပ၊ မဟာ- ဘူတ၊ ဓာတု၊ ဓမ္မ၊ အနိစ္စအစရှိသောအားဖြင့် တူသောသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ သင်္ဂဟတော= သမုဋ္ဌာန်အားဖြင့် ထူးထွေ ကွဲပြားခြားနားမှု မရှိခြင်းကြောင့် ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်နှင့် ကမ္မ သမုဋ္ဌာန်ဖြစ်ကုန်သော အခြားဓာတ်သုံးပါးတို့ကို တပေါင်းတည်း ယူခြင်း အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ကဋ္ဌရူပသဘာဂတော= ကဋ္ဌမုခမြွေအစရှိသော မြွေလေးမျိုးတို့နှင့်တူသော သဘောအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့ ခွဲခြားသရုပ်အားဖြင့်။ ဒသဟိ= ဆယ်ပါးကုန်သော။ အာကာရေဟိ= အခြင်း အရာတို့ဖြင့်။ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ= နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် သည်။ သတ္တဇီဝပုဂ္ဂလသညာ= သတ္တသညာ၊ ဇီဝသညာ၊ ပုဂ္ဂလသညာတို့ကို။ ပဟိယတိ= ပယ်အပ်နိုင်၏။

နာမရူပမတ္တမေဝ= နာမ်တရား၊ ရုပ်တရားမျှသည်သာလျှင်။ ဥပဋ္ဌာ တိ= ဉာဏ်၌ထင်လာ၏။ နာမရူပဓမ္မာ= နာမ်တရား၊ ရုပ်တရားတို့သည်။ တဏှာမူလိကာ= တဏှာလျှင် အကြောင်းရှိကုန်၏။ တဏှာ ပဟာနံ=

တဏှာကိုပယ်ခြင်းသည်။ ဒုက္ခပ္ပဟာနမေဝ= ဒုက္ခကိုပယ်ခြင်းသည်သာလျှင်။
 ဟောတိ= ဖြစ်၏။ အဋ္ဌကိကော= ရှစ်ပါးသောအင်္ဂါရှိသော။ အရိယမဂ္ဂေါ=
 အရိယာမဂ်သည်။ နိဗ္ဗာနဂါမိနီ= နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ ပဋိပဒါ=
 အကျင့်ပေတည်း။ အနိစ္စဒုက္ခအနတ္တသညာ= အနိစ္စသညာ၊ ဒုက္ခသညာ၊
 အနတ္တသညာတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ= ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။ ဧဝံ= ဤသို့ဖြစ်သည်
 ရှိသော်။ ဒုက္ခက္ခယေ= ဒုက္ခ၏ကုန်ဆုံးရာနိဗ္ဗာန်၌။ နိယုတ္တော= အမြဲယှဉ်
 နေသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ဣန္ဒြိယေသု= သဒ္ဓါအစရှိသော ဣန္ဒြေတို့၌
 လည်းကောင်း။ ဗလေသု= သဒ္ဓါအစရှိသော ဗိုလ်တို့၌လည်းကောင်း။
 ဗောဇ္ဈင်္ဂေသု= သတိသမ္ပောဇ္ဈင်အစရှိသော ဗောဇ္ဈင်တို့၌လည်းကောင်း။
 သုသဏ္ဌိတော= စွဲမြဲစွာတည်နေသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ တဿ=
 ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။ စိတ္တံ= စိတ်သည်။ သင်္ခါရနိမိတ္တာ= သင်္ခါရနိမိတ်မှ။
 ဝုဋ္ဌဟတိ= ထ၏။ အမတဓာတု= အမတဓာတ်ကို။ သစ္စိကရောတိ=
 ကိုယ်ထိလက်ရောက် မျက်မှောက်ပြုနိုင်၏။

အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ

၉၀။ ယော သဘာဝေါ= အကြင်သဘောတရားသည်။ အာဟာ-
 ရေတိ= ဩဇ္ဈမကရုပ်အစရှိသော မိမိအကျိုးတရားကို ဆောင်တတ် ဖြစ်စေ
 တတ်၏။ ဣတိ= ထိုသို့ ဩဇ္ဈမကရုပ်အစရှိသော မိမိအကျိုးတရားကို
 ဆောင်တတ်ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့်။ သော သဘာဝေါ= ထိုသဘော
 တရားသည်။ အာဟာရော= အာဟာရမည်၏။ အာဟာရော= အာဟာရ
 ဟူသည်။ ကော= အဘယ်နည်း?။ ကဗဠိကာရော= အလုပ်အလေ့
 မဟုတ်သော်လည်း အလုပ်အလေ့ကဲ့သို့ ပြုအပ်သော။ အာဟာရော=
 အာဟာရလည်းကောင်း။ ဖဿာဟာရော= ဖဿာဟာရလည်းကောင်း။
 မနောသဉ္ဇေတနာဟာရော= မနောသဉ္ဇေတနာဟာရလည်းကောင်း။ ဝိညာ-
 ဏာဟာရော= ဝိညာဏာဟာရလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသည်တို့တည်း။
 ကိံ= အဘယ်ကို။ အာဟာရန္တိ= ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်ကုန်သနည်း?။

ကဗဠိကာရာဟာရော= ကဗဠိကာရာဟာရသည်။ သြဇ အဋ္ဌမံ= သြဇာလျှင် ရှစ်ခုမြောက်ရှိသော။ ရူပံ= ရုပ်တရားကို။ (အာဟာရတိ= ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်၏။) ဖဿာဟာရော= ဖဿာဟာရသည်။ တိဿော= သုံးပါးကုန်သော။ ဝေဒနာ= ဝေဒနာတို့ကို။ (အာဟာရတိ= ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်၏။) မနောသဉ္ဇေတနာဟာရော= မနောသဉ္ဇေတနာဟာရသည်။ ဝါ= မနောသဉ္ဇေတနာဟာရဟုဆိုအပ်သော လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် ကံသည်။ တီသု= ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပအားဖြင့် သုံးပါးကုန်သော။ ဘဝေသု= ဘဝတို့၌။ ပဋိသန္ဓိ= ပဋိသန္ဓေကို။ (အာဟာရတိ= ၏။) ဝိညာဏာဟာရော= ဝိညာဏာဟာရဟူသော ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ်သည်။ ပဋိသန္ဓိယံ= ပဋိသန္ဓေ အခါ၌။ နာမရူပေ= နာမ်ရုပ်တို့ကို။ အာဟာရတိ= ၏။ ဣတိ= ထိုသို့သြဇ ဌမကရုပ်အစရှိသော မိမိ၏ အကျိုးတရားတို့ကို ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အာဟာရော နာမ= အာဟာရမည်၏။

၉၁။ တတ္ထ= ထိုလေးပါးသော အာဟာရတို့၌။ ဘယံ= ဘေး သည်။ ကိံ= အဘယ်နည်း?။ ကဗဠိကာရေ= ကဗဠိကာရာဟာရ၌။ နိကန္တိဘယံ= တပ်မက်ခင်မင်တတ်သော ရသတဏှာဟူသောဘေးသည်။ (ဘဝတိ= ဖြစ်၏။) ဖဿာဟာရေ= ဖဿာဟာရ၌။ ဥပဂမနဘယံ= အာရုံသို့ ကပ်ရောက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဘေးသည်။ (ဘဝတိ= ၏။) မနောသဉ္ဇေ တနာယံ= မနောသဉ္ဇေတနာဟာရ၌။ ဥပ္ပတ္တိဘယံ= ဘဝထိုထို၌ဖြစ်ကြောင်း ပဋိသန္ဓေဟူသောဘေးသည်။ (ဘဝတိ= ၏။) ဝိညာဏာဟာရေ= ဝိညာဏာ ဟာရ၌။ ပဋိသန္ဓိဘယံ= တစ်ပါးတခြားသောဘဝတို့၌ ဆက်စပ်သော ဘေးသည်။ (ဘဝတိ= ၏။) ဧဝံ= ဤသို့။ သဘယေသု= ဘေးနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော အာဟာရလေးပါးတို့၌။ ကေဟိ= အဘယ်ဥပမာတို့ဖြင့်။ ဥပမေတဗ္ဗာ= နှိုင်းယှဉ်အပ်ကုန်သနည်း?။ ကဗဠိကာရာဟာရော= ကဗဠိ ကာရာဟာရကို။ ပုတ္တမံသေန= (ဥပမေန)= ပုတ္တမံသုပမသုတ် ဒေသနာ တော်ဖြင့်။ ဝါ= သား၏အသားကိုစားခြင်းလျှင် နှိုင်းခိုင်းဖွယ်ရာ ဥပမာရှိသော

အဆုံးအမတော်ဖြင့်။ (ဥပမေတဗ္ဗော= နှိုင်းခိုင်းအပ်၏။) ဖဿာဟာရော= ဖဿာဟာရကို။ နိစ္စမ္မဂါဝူပမေန= အရေမရှိသောနွားမဥပမာဖြင့်။ (ဥပမေတဗ္ဗော= ၏။) မနောသဉ္ဇေတနာဟာရော= မနောသဉ္ဇေတနာဟာရကို။ အင်္ဂါရကာသ္မူပမေန= မီးကျိုးတွင်းဥပမာဖြင့်။ (ဥပမေတဗ္ဗော= အပ်၏။) ဝိညာဏာဟာရော= ဝိညာဏာဟာရကို။ သတ္တိသ္မူလူပမေန= အသွားမြမြထက်လှစွာသော လှံသွားတရာ ဥပမာဖြင့်။ ဥပမေတဗ္ဗော= နှိုင်းယှဉ်အပ်၏။

၉၂။ ဧဝံ ဝိဓေသု= ဤသို့အပြားရှိကုန်သော။ စတုသု= လေးပါးကုန်သော။ အာဟာရေသု= အာဟာရတို့တွင်။ အသိတပီတခါယိတသာယိတပ္ပဘေဒေါ= စားအပ်၊ သောက်အပ်၊ ခဲအပ်၊ လျက်အပ်သော အပြားရှိသော။ ကဗဠိကာရာဟာရောဝ= ကဗဠိကာရာဟာရကိုသာ။ ဧတ္ထ= ဤ 'အာဟာရေ ပဋိက္ကလသညာ'အရာ၌။ အာဟာရဝသေန= အာဟာရ၏အစွမ်းအားဖြင့်။ ဂဟေတဗ္ဗော= ယူအပ်၏။ ကဗဠိကာရေ= အလုပ်အလေ့မဟုတ်သော်လည်း အလုပ်အလေ့ကဲ့သို့ပြုအပ်သော။ တသ္မိံ အာဟာရေ= ထိုအာဟာရ၌။ ပဋိက္ကလဝသေန= စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ပဝတ္တာ။ ဖြစ်သော။ သညာ= သညာသည်။ အာဟာရေ ပဋိက္ကလသညာနာမ= အာဟာရေ ပဋိက္ကလသညာမည်၏။

တံ= ထိုအာဟာရေ ပဋိက္ကလသညာကို။ ဘာဝေတုကာမေန= ပွားများခြင်းငှာ အလိုရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကဗဠိကာရာဟာရေ= ကဗဠိကာရာဟာရ၌။ ဗျာပါရတော= အာဟာရအတွက် အားထုတ်ရသော လုံ့လကြောင့်ကြ အားဖြင့်လည်းကောင်း။

† မနတော= စိတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ပရိယေသနတော= အာဟာရကို ရှာမှီးခြင်း၌ ဆင်းဆင်းရဲရဲ ခဲခဲရင်းရင်း ရှာမှီးခြင်းအားဖြင့် လည်းကောင်း။

‡ ပရိဘာဂတော= ဝေဖန်ရသော အားဖြင့်လည်းကောင်း။ † နိဒါနတော= အကြောင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ နိဿန္တတော= အကျိုးဆက်အားဖြင့် လည်းကောင်း။ ဝါ= ခန္ဓာကိုယ်မှ ရွံရှာစက်ဆုတ်ဖွယ်အဖြစ်ဖြင့် များစွာသော ဒွါရတို့မှ ယိုစီးထွက်ကျသော အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဖလတော= အစာ အာဟာရကြောင့် စက်ဆုတ်ဖွယ်ဖြစ်သော အကျိုးအားဖြင့်လည်းကောင်း။ သမ္ပက္ခနတော= သုံးဆောင်ရာအခါ၌ စက်ဆုတ်ဖွယ်ရာ လိမ်းကျံပေရသော အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ †† ပဉ္စဟိ= ငါးပါးကုန်သော။ အာကာရေဟိ= အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ပဋိက္ကလတော= စက်ဆုတ်ရွံရှာဖွယ် ရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ= နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။

=====

† စာကိုယ်၌ “မနတော”ဟု ရှိသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၌ “ဂမနတော= အာဟာရ ရရှိရန်အကျိုးငှာ ဆင်းဆင်းရဲရဲသွားရခြင်း၊ ပြန်လာရခြင်း အားဖြင့် လည်းကောင်း”ဟု ရှိသည်။ ထိုပါဌ်သာ သင့်မည်ထင်သည်။

‡ စာကိုယ်၌ “ပရိဘာဂတော”ဟု ရှိသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၌ “ပရိဘောဂတော= အာဟာရကိုသုံးဆောင်မှုနှင့် ဆက်စပ်၍ စက်ဆုတ်ရွံရှာ ဖွယ်ရှိသော အားဖြင့်လည်းကောင်း”ဟု ရှိသည်။ ယင်းပါဌ်သည်သာ သင့်မည်ထင်သည်။

† စာကိုယ်၌ “နိဒါနတော”ဟု ရှိသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၌ “နိဓာနတော= စုဝေးတည်နေရာ အစာသစ်အိမ်အားဖြင့် လည်းကောင်း”ဟု ရှိသည်။

†† ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၌ “ဒသာဟာကာရေဟိ”ဟု ရှိသည်။ ပရိပက္ကတော၊ အပရိ ပက္ကတော-ဟု နှစ်ပုဒ်ရှိသေးသည်။

ဧဝံ= ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ မနသိကရောတော= နှလုံးသွင်း
သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား။ ပဋိက္ခလဝသေန= စက်ဆုပ် ရွံရှာဖွယ်ရှိသည်၏
အဖြစ်ဖြင့်။ ကဗဠိကာရာဟာရော= ကဗဠိကာရာဟာရသည်။ ဥပဋ္ဌာတိ=
ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။ တမေဝ ပဋိက္ခလဘာဝံ= ထိုစက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်
ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုသာလျှင်။ ပုနပ္ပုနံ= အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ ဘာဝေတိ=
ပွားများ၏။ ဗဟုလီကရောတိ= ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာပြု၏။ ဧဝံ=
ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ပဋိက္ခလသညာယ= ပဋိက္ခလသညာသည်။
ဥပ္ပါဒိတာယ= ဖြစ်ပေါ်လာသည်ရှိသော်။ (တနည်း= ပဋိက္ခလသညာယ=
ကို။ ဥပ္ပါဒိတာယ= ဖြစ်ပေါ်စေအပ်သည်ရှိသော်။) နိဝရဏာနိ= နိဝရဏ
တို့သည်။ ဝိက္ခမ္ဘန္တိ= ပယ်ခွါကုန်၏။ ဝါ= ကင်းကွာကုန်၏။ သဘာဝဓမ္မ-
တာယ= သဘောဓမ္မတာအားဖြင့်။ ဂမ္ဘီရတ္တာ= နက်နဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
အပ္ပနံ= အပ္ပနာစျာန်သို့။ အပတွာ= မရောက်ပဲ။ ဥပစာရသမာဓိနာ=
ဥပစာရသမာဓိဖြင့်။ စိတ္တံ= စိတ်သည်။ သမာဓိယတိ= တည်ကြည်၏။
အာဟာရတဏှာ= အာဟာရ၌တပ်မက်သော တဏှာကြောင့်။ အဿ=
ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။ စိတ္တံ= ဘာဝနာစိတ်သည်။ ပတိလီယတိ= တွန့်အံ့။
ပတိကုဋတိ= ပြန့်အံ့။ ပတိဝဋတိ= ဆုတ်နစ်အံ့။ (ဧဝံ သတိ= ဤ သို့ဖြစ်သည်
ရှိသော်။) သော= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကန္တာရနိတ္ထရဏတ္ထိကော= ခရီးခဲကို
ကျော်လွန်ခြင်းငှာ အလိုရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုတ္တမံသံ= သား၏အသားကို။
(ဝိဂတလောလုပ္ပေါ= လျှပ်ပေါ်လော်လီခြင်းမှကင်းသည်။ ဟုတွာ= ရှိ။
အာဟရတိ ဝိယ= စားမျိုးသကဲ့သို့။ တထာ= ထိုအတူ။) ဝိဂတလောလုပ္ပေါ=
ရှိသည်။ ဟုတွာ= ရှိ။ ဒုက္ခဿ= ဝဋ်ဆင်းရဲမှ။ နိဿရဏတ္ထာယ= ထွက်
မြောက်ခြင်းအကျိုးငှာ။ အာဟာရံ= အစာအာဟာရကို။ အာဟရတိ= စားမျိုး
၏။ ဣတိ= ဤသို့။ သလ္လက္ခေတိ= မှတ်သား၏။

ကဗဠိကာရာဟာရေ= ကဗဠိကာရာဟာရ၌။ တဏှာပဟာနမုခေန=
တပ်မက်မှု တဏှာပယ်ခြင်းကို အဦးမူသဖြင့်။ ပဉ္စကာမ ဂုဏိကရာဂေါ=

ငါးပါးအာရုံ ကာမဂုဏ်၌ တပ်မက်တတ်သောရာဂကို။ ပဟာနံ= ပယ်စွန့်ခြင်း
သို့။ ဂစ္ဆတိ= ရောက်၏။ တေန= ထိုကြောင့်။ ရူပက္ခန္ဓံ= ရူပက္ခန္ဓာကို။
ပရိဇာနာတိ= ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ အပရိပက္ကာဒိဘာဝနာပိ= မရင့်ကျက်
သေးသော ဘာဝနာအစရှိသော ဘာဝနာသည်လည်းကောင်း။ ပဋိက္ကုလ-
ဝသေန= စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ကာယဂတာသတိဘာဝနာပိ=
ကာယ ဂတာသတိ ဘာဝနာသည်လည်းကောင်း။ ပါရိပူရိ= ပြည့်စုံလုံလောက်
ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ= ရောက်၏။ အသုဘသညာ မနသိကာရပဋိပဒံ= အသုဘ
သညာကို နှလုံးသွင်းခြင်းဟူသောအကျင့်ကို။ ပဋိပန္နော= ကျင့်သည်။
ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ= မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင်လျှင်။ အမတပရိ-
ယောသာနံ= အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ဟူသော အပြီးအဆုံးသို့။ အနဘိသမ္ဘုဏန္တော=
မရောက်မမီသည်ရှိသော်။ သုဂတိပရာယနော= သုဂတိဘဝဟူသော လည်း
လျောင်းရာရှိသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ဣတိ= ဤတွင် “အာဟာရေ
ပဋိကူလသညာ” အပြီးတည်း။

အာရပ္ပ၊

အာကာသာနန္ဒာယတနသမာဓိ

၉၃။ စတသော= လေးပါးကုန်သော။ အရူပသမာပတ္တိယော=
အရူပ သမာပတ်တို့သည်လည်းကောင်း။ အရူပေ= အရူပစွာန်၌။ ဘဝါ=
ဖြစ်သော။ သမာဓိ= သမာဓိသည်လည်းကောင်း။ အာရပ္ပ၊ နာမ= အာရပ္ပ
တို့မည်ကုန်၏။ ကသိဏာရမ္မဏံ= ကသိုဏ်းအာရုံသည်။ ရူပံ နာမ= ရုပ်
မည်၏။ ကသိဏုတ္တိဋ္ဌိ မာကာသံ= အာကာသကသိုဏ်းသည် ကြဉ်အပ်သော
ကသိုဏ်းကိုးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကိုခွဲသဖြင့် ရအပ်သော ကောင်းကင်
ပညတ်ကို။ အာကာသော= ကောင်းကင်ပညတ်သည်။ အနန္တော= ဥပါဒ်၊
ဘင်-ဟူသော အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ။ ဣတိ= ဤသို့။ ပဝတ္တာ= ဖြစ်သော။
သညာ စ= သညာသည်လည်း။ အနန္တာကာသံ နာမ= အနန္တာကာသမည်၏။

အနန္တကာသသညာယ= အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်ပညတ်
ဖြစ်သောသညာ၌။ ဥပ္ပန္နော= ဖြစ်သော။ သမာဓိ= သမာဓိသည်။ အာကာ-
သာနန္တယတနံ နာမ= အာကာသာနန္တယတနမည်၏။

တဒဘာဝသညာ= အနန္တကာသသညာ၌ဖြစ်သော ထိုစာန်သည်။
ဝိညာဏံ= ပဌမာရူပဝိညာဏ်မည်၏။ ဝိညာဏံ= အနန္တကာသလျှင်
အာရုံရှိသော ပဌမာရူပဝိညာဏ်သည်။ အနန္တံ= အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ။
ဣတိ= ဤသို့။ ပဝတ္ထာယ= ဖြစ်သော။ သညာယ= သညာရှိသော။
ဝိညာဏေန= ပဌမာရူပဝိညာဏ်ဖြင့်။ အဓိဂတော= ရအပ်သော။ သမာဓိ=
သမာဓိသည်။ အာကာသ ဝိသယံ= အာကာသကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော
ပဌမာရူပဝိညာဉ်လျှင် အရာရှိသောအာရုံသည်။ ဝိညာဏာနန္တယတနံ နာမ=
ဝိညာဏာ နန္တယတနမည်၏။

ကိဉ္စိ= (ပဌမာရူပဝိညာဉ်၏) စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဘင်မျှအကြွင်းအကျန်
သည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ ဣတိ= ဤသို့။ ပဝတ္ထံ= ဖြစ်သော။ တဒဘာဝဘူတံ=
ထိုပဌမာရူပဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်သည်။ အာကိဉ္ဇညံ=
အာကိဉ္ဇညမည်၏။ အာကိဉ္ဇညာယ= ပဌမာရူပဝိညာဏ်၏ စိုးစဉ်း အနည်း
ငယ် ဘင်မျှမရှိခြင်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်၌ဖြစ်သော သညာကြောင့်။
အဓိဂတံ= ရအပ်သော စာန်သည်။ အာကိဉ္ဇညာယတနံ= အာကိဉ္ဇညာ
ယတနမည်၏။

တဒါလမ္ဗဏဘူတံ= ထိုအာကိဉ္ဇညာယတနစာန်လျှင် အာရုံရှိသည်
ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ သညာယပိ= ရုံ့ရင်းသောသညာ၏လည်း။ အဘာဝံ=
မရှိတော့ခြင်းကြောင့်။ နေဝသညံ= နေဝသညာမည်၏။ အသညံ= သိမ်မွေ့
သော သညာမရှိသည်။ န= မဟုတ်။ နေဝသညာနာသညာယ= ရုံ့ရင်းသော
သညာကား မရှိ၊ သိမ်မွေ့သောသညာမရှိသည် မဟုတ်သော စတုတ္ထာရူပ
စာန်၌။ သမ္ဘဝေါ= ဖြစ်သော။ သမာဓိ= သမာဓိသည်။ နေဝသညံနာသညာ
ယတနံ နာမ= နေဝသညာနာသညာယတနမည်၏။

ပန= ပွားများပုံနည်းကို ဆိုဦးအံ့။ တာနိ အာရုပ္ပါနိ= ထို အရူပ
 ဈာန်တို့ကို။ ဘာဝေတုကာမော= ပွားများခြင်းငှာအလိုရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်
 သည်။ ရူပေ= ရုပ်၌။ အာဒီနဝံ= လွန်စွာဆိုးညစ် အပြစ်(ရှိပုံ)ကို။ ပဿတိ=
 တွေ့မြင်၏။ ရူပါဓိကရဏံ= ရုပ်တရားလျှင် တည်ရာရှိသော။ ဒဏ္ဍာဒါန
 သဏ္ဌာဒါန ကလဟဝိဂ္ဂဟဝိဝါဒါ= တုတ်လှံတန်ကိုဆွဲကိုင်ခြင်း၊ လက်နက်ကို
 ဆွဲကိုင်ခြင်း၊ ငြင်းခုံခြင်း၊ ဆန့်ကျင်ဖက်ကိုပြုခြင်း၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပြောဆိုခြင်း
 တို့သည်။ အာရုပ္ပေ= အာရုပ္ပဈာန်၌။ သဗ္ဗသော= အချင်း ခပ်သိမ်း။ နတ္ထိ=
 မရှိ။ ဣတိ= ဤသို့။ သလ္လက္ခေတွာ= မှတ်သား၍။ စက္ခုရောဂါဒိအာဗာဓ
 သဟဿာနံ= မျက်စိရောဂါအစရှိသော ထောင်ပေါင်းမကများစွာသော အနာ
 ရောဂါတို့၏။ ဝသေန= အစွမ်းအားဖြင့်။ ရူပေ= ရုပ်တရား၌။ အာဒီနဝံ=
 အပြစ်ကို။ ဒိသွာ= မြင်၍။ သမတိက္ကမိတုကာမော= လွန်မြောက်ခြင်းငှာ
 အလိုရှိသည်။ ဟုတွာ= ဖြစ်၍။ ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနရူပံ= ရူပါဝစရစတုတ္ထ
 ဈာန်လျှင်အာရုံရှိသော ရုပ်တရားကိုလည်းကောင်း။ ကသိဏရူပဉ္စ= ကသိုဏ်း
 ရုပ်ကိုလည်းကောင်း။ သမတိက္ကမိတုကာမော= လွန်မြောက်ခြင်းငှာ အလို
 ရှိသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

အာကာသာနဉ္စာယတနံ= အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို။
 သန္တတော= ငြိမ်သက်သောအားဖြင့်။ ဒိသွာ= သိမြင်၍။ ဣစ္ဆနကပ္ပမာဏံ=
 အလိုရှိသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ကသိဏံ= ကသိုဏ်းကို။ ပတ္ထရိတွာ=
 ဖြန့်ကြက်၍။ တေန= ထိုကသိုဏ်းရုပ်ဖြင့်။ ဖုဋ္ဌောကာသော= ပျံ့နှံ့သော
 ကောင်းကင်ပညတ်ကို။ အာကာသော အနန္တောတိ= အာကာသော အနန္တော
 ဟူ၍။ မနသိကရောန္တော= နှလုံးသွင်းသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကသိဏံ=
 ကသိုဏ်းရုပ်ကို။ ဥပ္ပါဋေတိ= ပယ်ခွါ၏။ နာဝဇ္ဇိတွာ န မနသိကတွာ=
 နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့်။ အပစ္စဝေက္ခတော= မဆင်ခြင်တော့ခြင်းကြောင့်။
 အာကာသော အနန္တောတိ= အာကာသော အနန္တောဟူ၍။ ပုနပုနံ=
 အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန်။ မနသိကရောန္တဿ= နှလုံးသွင်းသော ယောဂီ
 ပုဂ္ဂိုလ်အား။ နိဝရဏာနိ= နိဝရဏတို့သည်။ ဝိက္ခမ္ဘန္တိ= ကင်းကွာကုန်၏။

သတိ= သတိသည်။ ဥပဋ္ဌာတိ= အာရုံ၌ကပ်၍ထင်လာ၏။ ဥပစာရေန= ဥပစာရသမာဓိဖြင့်။ စိတ္တံ= ပရိကံစိတ်သည်။ သမာဓိယတိ= တည်ကြည်၏။ အာကာသေ= ကောင်းကင်ပညတ်အာရုံ၌။ အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ္တံ= အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ်သည်။ အပ္ပေတိ= အပ္ပနာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။ သော= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဗ္ဗသော= အကြွင်းမဲ့။ ရူပသညာနံ= ရူပါဝစရဈာန်၊ ရူပါဝစရဈာန်၏အာရုံဖြစ်သော ကသိုဏ်းရုပ်သညာတို့ကို။ သမတိက္ကမာ= တပ်မက်ခြင်းကင်းသောအားဖြင့် ကောင်းစွာ လွန်မြောက်ခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်း။ ပဋိဃသညာနံ= ပဉ္စဝတ္ထုနှင့် ပဉ္စာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်း ကြောင့်ဖြစ်သောသညာတို့၏။ အတ္တင်္ဂမာ= ကွယ်ပျောက်ခြင်းကြောင့်လည်း ကောင်း။ နာနတ္ထသညာနံ= အထူးထူးသောသဘောရှိသော အာရုံတို့၌ဖြစ် ကုန်သော ၄၄-ပါးသော ကာမသညာတို့ကို။ အမနသိကာရာ= နှလုံးမသွင်း တောခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ အာကာသော= အာကာသကသိုဏ်းသည် ကြည်အပ်သော ကသိုဏ်းကိုးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကိုခွါသဖြင့် ရအပ်သော ကောင်းကင်ပညတ်သည်။ အနန္တော= ဥပါဒ်၊ ဘင်-ဟူသော အဆုံးအပိုင်း အခြားမရှိ။ ဣတိ= ဤသို့ နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်။ အာကာသာနဉ္စာယတနံ= အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်သို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ= ရောက်၍။ ဝိဟရတိ= နေ၏။

ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာဓိ

၉၄။ ကသိဏုဠါဋီမာကာသဝိသယဘူတံ= အာကာသသည်ကြည် အပ်သော ကသိုဏ်းကိုးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကိုခွါသဖြင့် ရအပ်သော ကောင်း ကင်ပညတ်လျှင် အာရုံရှိသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ မနောဝိညာဏံ နာမ= မနော ဝိညာဉ်မည်သည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ ဝိညာဏံ= ပဌမာရူပဝိညာဉ်သည်။ အနန္တံ= ဥပါဒ်၊ ဘင်-ဟူသော အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ။ ဣတိ= ဤသို့။ ပဝတ္တော= ဖြစ်သော။ သမာဓိ= သမာဓိသည်။ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ နာမ= ဝိညာဏဉ္စာ ယတနမည်၏။ တံ= ထိုဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ကို။ ဘာဝေတုကာမေန= ပွားများခြင်းငှာ အလိုရှိသော။ ဝသိပ္ပတ္တအာကာသာနဉ္စာယတနေန=

အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ပြီးသော အာကာသာ နဗ္ဗာယတနစွာရန်ရှိသော။ ယောဂိနာ= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာကာသာနဗ္ဗာယတနာ= အာကာသာနဗ္ဗာယတနစွာရန်၌။ အာသန္နရူပါဝစရဇ္ဈာနတာဒိ= နီးကပ်သော ရူပါဝစရစွာရန်ရှိသည်၏အဖြစ် အစရှိသော။ အာဒီနဝံ စ= အပြစ်ကိုလည်းကောင်း။ ဝိညာဏဗ္ဗာယတနာ= ဝိညာဏဗ္ဗာယတနစွာရန်၌။ သန္တပဏီတာဒိ= ငြိမ်သက်သည်၏အဖြစ်၊ မွန်မြတ်သည်၏ အဖြစ်အစရှိသော။ အာနိသံသံ စ= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ကိုလည်းကောင်း။ ဒိသ္မာ= သိမြင်၍။ ဝါ= သိမြင်ခြင်းကြောင့်။ ကသိဏုတ္တိဋ္ဌိမာကာသေ= အာကာသသည် ကြည်အပ်သော ကသိုဏ်းကိုးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကိုခွါသဖြင့် ရအပ်သော ကောင်းကင်ပညတ်အာရုံ၌။ ဖရိတွာ= ဖြန့်၍။ ဝါ= ပျံ့နှံ့စေ၍။ ဌိတံ= တည်သော။ ဝိညာဏံ= ပဌမာရူပဝိညာဏ်သည်။ အနန္တံ= ဥပါဒ်၊ ဘင်-ဟူသော အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ။ ဣတိ= ဤသို့။ ပုနပျုနံ= အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ မနသိကာတဗ္ဗံ= နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ= နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ ဧဝံ= ဤသို့။ ဝါ= ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ တသ္မိနိမိတ္တေ= ကောင်းကင်ပညတ်လျှင်အာရုံရှိသော ထိုပဌမာရူပဝိညာဏ်ဟူသော အာရုံ၌။ စိတ္တံ= စိတ်ကို။ စာရေန္တဿ= ဖြစ်စေသောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား။ နိဝရဏာနိ= နိဝရဏတို့သည်။ ဝိက္ခမန္တိ= ကင်းကွာကုန်၏။ သတိ= သတိသည်။ ဥပဌာတိ= အာရုံ၌ကပ်၍တည်လာ၏။ ဥပစာရေန= ဥပစာရသမာဓိဖြင့်။ စိတ္တံ= ပရိကံစိတ်သည်။ သမာဓိယတိ= တည်ကြည်၏။ တမေဝ နိမိတ္တံ= ထိုပဌမာရူပဝိညာဏ်ဟူသော နိမိတ်ကိုပင်လျှင်။ အာသေဝတိ= ကြိမ်ဖန်များစွာမှီဝဲ၏။ ဘာဝေတိ= ပွားများ၏။ ဗဟုလိကရောတိ= ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့အလာပြု၏။ အာကာသ ဝိသယဘူတေ= ကောင်းကင်ပညတ်အာရုံလျှင် အာရုံရှိသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဝိညာဏေ= ပဌမာရူပဝိညာဏ်၌။ စိတ္တံ= ပရိကံစိတ်ကို။ အပ္ပေတိ= ဖြစ်စေ၏။ သဗ္ဗသော= အလုံးစုံသောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ အာကာသာနဗ္ဗာယတနံ= အာကာသာနဗ္ဗာယတနစွာရန်ကို။ သမတိက္ကမ္မံ= ကောင်းစွာလွန်မြောက်၍။ ဝိညာဏံ=

ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏ်သည်။ အနန္တံ= ဥပါဒ်၊ ဘင်-ဟူသော အဆုံးအပိုင်း အခြားမရှိ။ ဣတိ= ဤသို့။ ဘာဝေတွာ= ပွားများခြင်းကြောင့်။ ဝိညာဏဇ္ဇာယတနံ= ဝိညာဏဇ္ဇာယတနစွာနည်းသို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ= ရောက်၍။ ဝိဟရတိ= နေ၏။

အာကိဉ္ဇညာယတနသမာဓိ

၉၅။ ကိဉ္ဇိ= ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏ်၏ စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဘင်မျှ အကြွင်းအကျန်သည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ ဣတိ= ဤသို့။ ပဝတ္ထံ= ဖြစ်သောစွာနည်းသည်။ အကိဉ္ဇနံ= အကိဉ္ဇနမည်၏။ အကိဉ္ဇနဘာဝစိတ္တေန= ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏ်၏ စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဘင်မျှအကြွင်းအကျန် မရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသောစိတ်ဖြင့်။ အဓိဂတော= ရအပ်သော။ သမာဓိ= သမာဓိသည်။ အာကိဉ္ဇညာယတနံ နာမ= အာကိဉ္ဇညာယတန မည်၏။

ပန= ပွားများပုံနည်းကိုဆိုဦးအံ့။ ဝိညာဏဇ္ဇာယတနသမာဓိသ္မိ= ဝိညာဏဇ္ဇာယတနသမာဓိ၌။ ဝသိပ္ပတ္တေန= အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်ပြီးသော အစွမ်းသတ္တိရှိသည်၏အဖြစ်သို့ရောက်ပြီးသော။ တံ သမာဓိ= ထိုအာကိဉ္ဇညာယတနသမာဓိကို။ ဘာဝေတုကာမေန= ပွားများခြင်းငှာအလိုရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝိညာဏဇ္ဇာယတနော= ဝိညာဏဇ္ဇာယတနစွာနည်း၌။ အာသန္နအာကာသာနဇ္ဇာယတနံ= နီးသော အာကာသာနဇ္ဇာယတနစွာနည်းရှိသော။ အာဒီနဝဉ္ဇ= အပြစ်ကိုလည်းကောင်း။ အာကိဉ္ဇညာယတနော= အာကိဉ္ဇညာယတနစွာနည်း၌။ သန္တပဏီတာဒိ= ငြိမ်သက်ခြင်း၊ မွန်မြတ်ခြင်း အစရှိသော။ အာနိသံသံပိ= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ကိုလည်းကောင်း။ ဒိသ္မာ= သိမြင်ခြင်းကြောင့်။ အကိဉ္ဇနတာသင်္ခါတသုညတာ= ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏ်၏ စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဘင်မျှ အကြွင်းအကျန်မရှိခြင်းဟုဆိုအပ်သော ဆိတ်သုဉ်းခြင်းကို။ ဝိဝိတ္တာကာရော= ကင်းဆိတ်ပုံအခြင်းအရာကို။ မနသိကာတဗ္ဗော= နှလုံးသွင်းအပ်၏။ သုညံသုညန္တိ ဝါ= ဆိတ်သုဉ်း၏ ဆိတ်သုဉ်း၏ဟူ၍သော်

လည်းကောင်း။ ကိဉ္ဇိ= စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဘင်မျှ အကြွင်းအကျန်သည်။
 နတ္ထိ= မရှိ။ ဣတိ ဝါ= ဤသို့သော်လည်းကောင်း။ ဝိဝိတ္တံ ဝိဝိတ္တန္တိ ဝါ=
 ကင်းဆိတ်၏ ကင်းဆိတ်၏-ဟူ၍ သော်လည်းကောင်း။ ပုနပ္ပုနံ= အဖန်ဖန်
 အထပ်ထပ်။ မနသိကာတဗ္ဗံ= နှလုံးသွင်းအပ်၏။ အာဝဇ္ဇနာ= ဆင်ခြင်ခြင်းကို။
 သမာဟာရော= ပေါင်းစုခြင်းကို။ ပစ္စဝေက္ခဏာ= နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်ခြင်း
 ကို။ ကာတဗ္ဗာ= ပြုအပ် ပြုသင့် ပြုထိုက်၏။

ဧဝံ= ဤသို့ ရှုဆင်ခြင်သည်ရှိသော်။ အဿ= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား။
 နိဝရဏာနိ= နိဝရဏတို့သည်။ ဝိက္ခမန္တိ= ကင်းကွာကုန်၏။ သတိ= သတိ
 သည်။ ဥပဋ္ဌာတိ= အာရုံသို့ကပ်၍ ထင်လာ၏။ ဥပစာရေနော= ဥပစာရ
 သမာဓိဖြင့်ပင်လျှင်။ စိတ္တံ= ပရိကံစိတ်သည်။ သမာဓိယတိ= တည်ကြည်၏။
 သော= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တမေဝ နိမိတ္တံ= ထိုနတ္ထိဘောပညတ်
 ဟူသော အာရုံကိုပင်လျှင်။ ပုနပ္ပုနံ= အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ အာသေဝတိ=
 မှီဝဲ၏။ ဘာဝေတိ= ပွားများ၏။ ဗဟုလီကရောတိ= ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့
 အလာပြု၏။ ဧဝံ= ဤသို့။ အာကာသံ= ကောင်းကင်ပညတ်ကို။ ဖရိတွာ=
 ဖြန့်၍။ ပဝတ္တမဟဂ္ဂတဝိညာဏဿ= ဖြစ်သောမဟဂ္ဂုတ် ပထမာရုပ္ပဝိညာဏ်
 ၏။ သုညဝိဝိတ္တဘာပေ= ဆိတ်သုဉ်းသည်၏အဖြစ်၊ ကင်းဆိတ်သည်၏
 အဖြစ်၌။ အာကိဉ္ဇညာယတနစိတ္တံ= အာကိဉ္ဇညာယတနစိတ်သည်။ အပ္ပေတိ=
 အပ္ပနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်၏။ ဣဒံ= ဤအာကိဉ္ဇညာယတနစိတ်သည်။
 သုညံ= ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏ်မှ ကင်းဆိတ်၏။ ဣတိ= ဤသို့။ နတ္ထိဘာဝ
 မေဝ= ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏ်၏ စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဘင်မျှ အကြွင်းအကျန်
 မရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်ကိုသာလျှင်။ ပဿတိ= သိမြင်
 လေ၏။ သဗ္ဗသော= အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဝိညာဏဉ္ဇာ-
 ယတနံ= ဝိညာဏဉ္ဇာယတနစာန်ကို။ သမတိက္ကမ္မ= ကောင်းစွာ လွန်မြောက်
 ခြင်းကြောင့်။ ကိဉ္ဇိ= စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဘင်မျှ အကြွင်းအကျန်သည်။ နတ္ထိ=
 မရှိ။ ဣတိ= ဤသို့။ (ဘာဝေတွာ= ပွားများခြင်းကြောင့်။)

အာကိဉ္ဇညာယတနံ= အာကိဉ္ဇညာယတနစျာန်သို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ= ရောက်၍။
ဝိဟရတိ= နေ၏။

နေဝသညာနာသညာယတနသမာဓိ

၉၆။ နတ္ထိ ကိဉ္ဇိတံ= နတ္ထိ ကိဉ္ဇိဟူ၍။ ပဝတ္တာယ= ဖြစ်သော။
သညာယ= နတ္ထိဘောပညတ်သညာ၏။ အပ္ပဝတ္တိ= မဖြစ်ခြင်းသည်။
နေဝသညာ= နေဝသညာမည်၏။ အဘာဝါရမ္မဏသညာယ= အဘာဝ
ပညတ်လျှင်အာရုံရှိသော သိမ်မွေ့သောသညာကို။ အာဝဇ္ဇနတော= ဆင်ခြင်
ခြင်းကြောင့်။ အသညာ နာမ= သိမ်မွေ့သော သညာမရှိသည်မည်သည်။
န= မဟုတ်။ သန္တသုခမသညာယ= သိမ်မွေ့နူးညံ့သော သညာ၏။ ပဝတ္တိ=
ဖြစ်ခြင်းကို။ ဒီပိတာ= ပြတော်မူအပ်ပြီ။

ပန= ပွားများပုံနည်းကို ဆိုဦးအံ့။ အာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ္တိယံ=
အာကိဉ္ဇညာယတန သမာပတ်၌။ ဝသိပ္ပတ္တေန= အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်
သော အစွမ်းသတ္တိရှိသည်၏အဖြစ်သို့ရောက်သော။ တံ သမာဓိ= ထိုနေဝ
သညာနာသညာယတနသမာဓိကို။ ဘာဝေတုကာမေန= ပွားများခြင်းငှာ
အလိုရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာကိဉ္ဇညာယတနေ= အာကိဉ္ဇညာ
ယတနစျာန်၌။ အာသန္နပစ္စတ္တိကတာဒိ= ဝိညာဏဉ္ဇာယတနစျာန်ဟူသော
နီးကပ်နေသော ရန်သူရှိသည်၏အဖြစ် အစရှိသော။ အာဒီနဝံ= အပြစ်ကို
လည်းကောင်း။ ယဒိဒံ နေဝသညာနာသညာယတနံ= အကြင်နေဝသညာ
နာသညာယတနစျာန်သည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ ဧတံ= ဤနေဝသညာနာ
သညာယတနစျာန်သည်။ သန္တံ= ငြိမ်သက်၏။ ဧတံ= သည်။ ပဏီတံ=
မွန်မြတ်၏။ ဣတိ= ဤသို့။ အာနိသံသံ= ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အာနိသင်ကို
လည်းကောင်း။ ဒိသွာ= သိမြင်ခြင်းကြောင့်။ တမေဝ= ထိုအာကိဉ္ဇညာယတန
စျာန်ကိုသာလျှင်။ အဘာဝံ= မရှိခြင်းကို။ မနသိကရိတွာ= နှလုံးသွင်းခြင်း
ကြောင့်။ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ= နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ ဧဝံ= ဤသို့။ တံ
နိမိတ္တံ= ထိုတတိယာရူပဝိညာဏ်ဟူသော အာရုံကို။ မနသိကရောန္တေ=

နှလုံးသွင်းသည်ရှိသော်။ နီဝရဏာနိ= နီဝရဏတို့သည်။ ဝိက္ခမန္တိ= ကင်းကွာ
ကုန်၏။ သတိ= သတိသည်။ ဥပဋ္ဌာတိ= အာရုံသို့ကပ်၍တည်လာ၏။
ဥပစာရေနေဝ= ဥပစာရသမာဓိဖြင့်သာလျှင်။ စိတ္တံ= ပရိကံစိတ်သည်။
သမာဓိယတိ= တည်ကြည်၏။ သော= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တမေဝ
နိမိတ္တံ= ထိုတတိယာရူပဝိညာဏ်ဟူသော အာရုံကိုပင်လျှင်။ အာသေဝတိ=
မှီဝဲ၏။ ဘာဝေတိ= ပွားများ၏။ ဗဟုလိကရောတိ= ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့
အလာပြု၏။ ဝိညာဏဉ္စာယတနပ္ပဟာနေန= ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန်ကို
ပယ်ခြင်းကြောင့်။ အာကိဉ္စညာယတနစိတ္တံ= အာကိဉ္စညာယတနစိတ်သည်။
(အပ္ပေတိ ဝိယ= အပ္ပနာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သကဲ့သို့။ တထာ= ထို့အတူ။
အာကိဉ္စညာယတနပ္ပဟာနေန= အာကိဉ္စညာယတနစျာန်ကိုပယ်ခြင်းကြောင့်)
နေဝသညာနာသညာယတနစိတ္တံ= နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်စိတ်
သည်။ အပ္ပေတိ= အပ္ပနာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။ သော= ထိုယောဂီ
ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဗ္ဗသော= အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အာကိဉ္စညာ
ယတနံ= အာကိဉ္စညာယတနစျာန်စိတ်ကို။ သမတိက္ကမ္မ= ကောင်းစွာ လွန်
မြောက်ခြင်းကြောင့်။ နေဝသညာနာသညာယတနံ= နေဝသညာနာသညာ
ယတနစျာန်သို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ= ရောက်၍။ ဝိဟရတိ= နေ၏။

=====

မှတ်ချက်။ သတ္တမကဏ္ဍ ဥဒ္ဒေသပိုင်း၌ “အာကာသာယတနံ ဝိညာဏာ
ယတနံ” ဟု အာကာသနှင့်ဝိညာဏတို့ကို ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး
၌ ပြထားပါသည်။ အာရူပအရာ၌ နောက်နှစ်ပါးကိုသာ ပြဆို
ထားပါသည်။ ဤနိဒ္ဒေသအပိုင်း၌ အာရူပ ၄-ပါးကို ပြဆိုထား
ပါသည်။

နဝမပိုင်း

နဝမော ကစ္ဆော

ပဉ္စအဘိညာယော = အဘိညာဉ်ငါးပါး

ဣဒ္ဓိဝိဓံ = ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်

၉၇။ သမာဓိကုသလော = သမာဓိ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော။
 ယောဂါဝစရော = ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ စတုတ္ထဇ္ဈာနဗလေန = စတုတ္ထဈာန်၏
 အစွမ်းအားဖြင့်။ ပဉ္စ = ငါးပါးကုန်သော။ အဘိညာယော = အဘိညာဉ်
 တို့ကို။ နိဗ္ဗတ္တေတိ = ဖြစ်စေ၏။ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏံ = ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏ်လည်းကောင်း။
 ဒိဗ္ဗသောတဉာဏံ = ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်လည်းကောင်း။ ပရစိတ္တဝိဇာနနံ = ပရ
 စိတ္တဝိဇာနနဉာဏ်လည်းကောင်း။ ပုဗ္ဗေနိဝါသနုဿတိဉာဏံ = ပုဗ္ဗေနိဝါသ
 နုဿတိဉာဏ်လည်းကောင်း။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ = ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်လည်းကောင်း။
 ဣတိ ဣမာနိ ပဉ္စ = ဤငါးပါးတို့သည်။ အဘိညာယော နာမ = အဘိညာဏ်
 တို့မည်ကုန်၏။

ဣဒ္ဓိကောဌာသာနိ = တန်ခိုးအဖို့အစုတို့သည်။ ဣဒ္ဓိဝိဓန္တိ = ဣဒ္ဓိ
 ဝိဓမည်၏။ သုခုမမဟန္တဘာဝါဒီနိ = သိမ်မွေ့ 'သေးငယ်'ခြင်း၊ ကြီးကျယ်ခြင်း
 အစရှိကုန်သော။ ဧကော = တစ်ယောက်သည်။ ဟုတ္တာ = ဖြစ်၍။ ဗဟုဓာ =
 များသောအပြားရှိသည်။ ဟောတိ = ဖြစ်၏။ ဣစ္စာဒိကာနိ = ဤသို့အစရှိ
 ကုန်သော။ ဒသဝိဓာနိ = ဆယ်ပါးအပြားရှိကုန်သော။ သမိဇ္ဈနဘာဝါနိ =
 ပြီးစီးပြည့်စုံခြင်းတို့သည်။ (ဣဒ္ဓိဝိဓန္တိ = ဣဒ္ဓိဝိဓမည်၏။) ဣဒ္ဓိ = ဣဒ္ဓိသည်။
 ကတိဝိဓာ = အဘယ်မျှ အပြားရှိကုန်သနည်း?။ ကေ = အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့
 သည်။ ဘာဝေန္တိ = ဖြစ်စေကုန်သနည်း?။ ကထံ = အဘယ်သို့။ ဘာဝေန္တိ =
 ဖြစ်စေကုန်သနည်း?။ ဣဒ္ဓိ = တန်ခိုးသည်။ အဓိဌာနာ = အဓိဌာန် ဖန်ဆင်း
 ခြင်းဟူသော။ ဣဒ္ဓိ = တန်ခိုးလည်းကောင်း။ ဝိကုဗ္ဗနာ = ပကတိအသွင်ကို
 ဖျောက်၍ တစ်မျိုးတစ်မည် ဖန်ဆင်းခြင်းဟူသော။ ဣဒ္ဓိ = တန်ခိုးလည်း

ကောင်း။ မနောမယာ= စိတ်ဖြင့်ပြီးသော (မိမိနှင့်ပုံတူ) ဖန်ဆင်းခြင်းဟူသော။
 ကုဒ္ဒိ= တန်ခိုးလည်းကောင်း။ ကုတိ= ဤသို့။ တိဝိဓာ= သုံးပါးအပြားရှိ၏။
 အရိယာ= အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပြည့်စုံပြီးမြောက်သော။ ကုဒ္ဒိ= တန်ခိုးလည်း
 ကောင်း။ ကမ္မဝိပါကဇာ= ကံ၏အကျိုးကိုမှီ၍ပြီးမြောက်သော။ ကုဒ္ဒိ=
 တန်ခိုးလည်းကောင်း။ ပုညဝတော= ထူးခြားသည့် ကောင်းမှုရှင်တို့ကိုမှီ၍
 ပြီးမြောက်ပြည့်စုံသော။ ကုဒ္ဒိ= တန်ခိုးလည်းကောင်း။ ကုတိ စ= ဤသို့လည်း။
 တိဝိဓာ= သုံးပါးအပြားရှိ၏။ စတုတ္ထဇ္ဈာနလာဘီ= စတုတ္ထဈာန်ကိုရသော
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ကုဒ္ဒိ= တန်ခိုးကို။ ဘာဝေန္တိ= ဖြစ်စေနိုင်ကုန်၏။

ကုဓ= ဘုရားမြတ်စွာ ဤသာသနာတော်၌။ ဘိက္ခု= သာသနာ့ဝန်
 အားသွန်ကြိုးပမ်း ထမ်းရွက်ကာပျော် ရဟန်းတော်သည်။ ဆန္ဒသမာဓိ ပဓာန
 သင်္ခါရသမန္နာဂတံ= ဆန္ဒဟူသော အကြောင်းရှိသောသမာဓိ၊ ပြင်းစွာ အား
 ထုတ်မှု သင်္ခါရတို့နှင့်ပြည့်စုံသော။ ဝါ= ဆန္ဒလွန်ကဲသောသမာဓိ၊ ပြင်းစွာ
 အားထုတ်မှုသင်္ခါရတို့နှင့်ပြည့်စုံသော။ ကုဒ္ဒိပါဒံ= ကုဒ္ဒိပါဒ်ကို။ ဘာဝေတိ=
 ဖြစ်စေ၏။ (ဝီရိယသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ= ဝီရိယလွန်ကဲသော
 သမာဓိ၊ ပြင်းစွာအားထုတ်မှု သင်္ခါရတို့နှင့်ပြည့်စုံသော။ ကုဒ္ဒိပါဒံ= ကို
 ဘာဝေတိ= ၏။ စိတ္တသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ= စိတ်လွန်ကဲသော
 သမာဓိ၊ ပြင်းစွာအားထုတ်မှု သင်္ခါရတို့နှင့်ပြည့်စုံသော။ ကုဒ္ဒိပါဒံ= ကို။
 ဘာဝေတိ= ၏။ ဝီမံသာသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ= ဝီမံသလွန်ကဲ
 သော သမာဓိ၊ ပြင်းစွာအားထုတ်မှု သင်္ခါရတို့နှင့်ပြည့်စုံသော။ ကုဒ္ဒိပါဒံ= ကို။
 ဘာဝေတိ= စေ၏။ အဓိဋ္ဌာနဝသေန= အဓိဋ္ဌာန်ဖန်ဆင်းခြင်း၏ အစွမ်း
 အားဖြင့်။ ကုဇ္ဈနဋ္ဌေ= ပြီးစီးခြင်း၌။ (ပဝတ္ထော= ဖြစ်သော။) ပညာ= ပညာ
 ကို။ ကုဒ္ဒိဝိမေ= တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်း၌။ ဉာဏံ= ဉာဏ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ= ဆို
 အပ်၏။

=====

(ပဋိသံ။ ၁၀၇-၌ အကျယ်ပါဠိကို အနည်းငယ်ဖြည့်၍ ယောဇနာသည်။)

အဓိဋ္ဌာနာယ= အဓိဋ္ဌာန်ဖန်ဆင်းခြင်းဟူသော။ ဣဒ္ဓိယာ= တန်ခိုး ဖန်ဆင်းခြင်း၌။ ပကတိဝဏ္ဏံ= ပင်ကိုယ်ပုံသဏ္ဌာန်၊ အဆင်းကို။ အပ္ပဟာယ= မပယ်မစွန့်ပဲ။ အဓိဋ္ဌာတိ= အဓိဋ္ဌာန်ဖန်ဆင်း၏။ ဝိကုဗ္ဗနာယ= ပကတိ အသွင်ကို ဖျောက်၍ တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ဖန်ဆင်းခြင်းဟူသော။ ဣဒ္ဓိယာ= တန်ခိုး ဖန်ဆင်းခြင်း၌။ ပကတိဝဏ္ဏံ= ပင်ကိုယ်ပုံသဏ္ဌာန်၊ ပင်ကိုယ်အဆင်းကို။ ဝိဇဟတိ= ပယ်စွန့်၏။ ဣတိ= ဤသို့။ နာနာကရဏံ= အဓိဋ္ဌာန်ဒွိနှင့် ဝိကုဗ္ဗန်ဒွိတို့၏ အထူးသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

ပကိဏ္ဍကကထာ

၉၈။ ဣဒ္ဓိမတော= ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်နှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ= တန်ခိုးရှင်၏။ ဝါ= သည်။ ဣဒ္ဓိယာ= တန်ခိုးဖြင့်။ နိမ္မိတံ= ဖန်ဆင်းအပ်သော အရာဝတ္ထုသည်။ အဓိဋ္ဌိတပရိယန္တေ= အဓိဋ္ဌာန် ဖန်ဆင်းခြင်းကိစ္စပြီးဆုံးရာအခါ၌။ အန္တရဓာယတိ= ကွယ်ပျောက်၏။ အပရိစ္ဆိန္နေ= ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ခြင်း မရှိသောအရာ၌။ စိန္တိတက္ခဏေယေဝ= ကြံစီပြီးရာခဏ၌သာလျှင်။ အန္တရဓာယတိ= ကွယ်ပျောက်၏။ ဟိ= ချဲ့ဦးအံ့။ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏံ= ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ဉာဏ်ကို။ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတံ= ပရိတ္တ၊ မဟဂ္ဂတဟူ၍။ နဝတ္ထဗ္ဗံ= မဆိုအပ် မဆိုသင့် မဆိုထိုက်။ အတိတ အနာဂတ ပစ္စုပ္ပန္န အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓါ= အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓိဖြစ်ကုန်သော။ ဝိသတိယာ= နှစ်ဆယ်သော။ အာရမ္မဏေသု= အာရုံတို့တွင်။ သတ္တေဝ= ခုနစ်ပါးသော တရားတို့သည်သာလျှင်။ (ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏဿ= ၏။ ပစ္စယော= အကြောင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

ဒိဗ္ဗသောတ

၉၉။ ပဂုဏိတစတုရိဒ္ဓိပါဒေန= အဝါးဝစ္စာ လေ့လာအပ်ပြီးသော လေးပါးသောဣဒ္ဓိပါဒ်ရှိသော။ ဝသိပ္ပတ္တစတုတ္ထဇ္ဈာနေန= ဝသီဘော်အဖြစ်သို့

ရောက်ပြီးသော စတုတ္ထဈာန်ရှိသော။ ယောဂါဝစရေန= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒိဗ္ဗာယ= နတ်၌ဖြစ်သော ပသာဒသောတနှင့်တူသော။ ဝါ= ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၏ အစွမ်းဖြင့်ရအပ်သော။ သောတဓာတုယာ= သောတဓာတ်တည်းဟူသော အဘိညာဉ်ဉာဏ်ဖြင့်။ စိတ္တံ= ပရိကံစိတ်ကို။ အဘိနာမေတဗ္ဗံ= ရှေးရှုညွတ် စေအပ်၏။ အဝိနဋ္ဌသောတပ္ပဿဒေါ= မပျက်စီးသော သောတပသာဒရှိ သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေ= အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၊ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ခုဒ္ဒကမဟန္တေ= တိုးကုန်၊ ကျယ်လောင်ကုန်သော။ ဒူရေ= ဝေး (-သောအရပ်၌ တည်ရှိ) ကုန်သော။ သဒ္ဓေ စ= အသံတို့ကို လည်းကောင်း။ သန္တိကေ= နီး (-သော အရပ်၌ တည်ရှိ) ကုန်သော။ သဒ္ဓေ စ= အသံတို့ကိုလည်းကောင်း။ သုဏ္ဍာတိ= ကြားနိုင်၏။

ပဌမံ= အလုံးစုံသောအသံတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ သဒေဟနိဿိတ ပါဏကသဒ္ဓံ= မိမိ၏ကိုယ်ခန္ဓာ၌ မှီတွယ်နေကုန်သော သတ္တဝါတို့၏အသံကို။ (သုဏ္ဍာတိ= ၏။) အထ= ထိုမှနောက်၌။ အာသန္ဓမနုဿဒေဝါနံ= အနီး ဖြစ်သောလူ၊ နတ်တို့၏။ သဒ္ဓံ= ကို။ သုဏ္ဍာတိ= ၏။ အာဒိကမ္ပိကော= အာဒိကမ္ပိကပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဌမံ= စွာ။ အဇ္ဈတ္တိကပါဏကာနံ= တို့၏။ သဒ္ဓံ= ကို။ န သဝတိ= မကြားနိုင်။ (ကဿာ= အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ?) သကသဒ္ဓဂ္ဂဟေန= မိမိ၏အသံကို အာရုံပြုခြင်းဖြင့်။ သောတံ= ကြားခြင်းငှာ။ အသက္ကုဏေယျတ္တာ= မစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ပရိတ္တော= ပရိတ္တအာရုံလည်းကောင်း။ ပစ္စုပ္ပန္နော= ပစ္စုပ္ပန်အာရုံလည်းကောင်း။ ဗာဟိ ရော= ဗာဟိရအာရုံလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ တိဏေဝ= သုံးပါး သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ အာရမ္မဏာနိ= အာရုံတို့သည်။ ဒိဗ္ဗာယသောတ ဓာတုယာ= ဒိဗ္ဗသောတဓာတ်၏။ ပစ္စယော= အကြောင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ သောတပ္ပဿဒေ= သောတပသာဒသည်။ ဝိနဋ္ဌေ= ပျက်စီးသည် ရှိသော်။ ဒိဗ္ဗာပိသောတဓာတု= ဒိဗ္ဗသောတဓာတ်သည်လည်း။ ဝိနဿတိ= ပျက်စီး၏။ သာဝကာနံ= သာဝကတို့၏။ ဒိဗ္ဗသောတဓာတု= ဒိဗ္ဗသောတ

ဓာတ်သည်။ သဟဿစက္ကဝါဠပရိယန္တံ= စကြာဝဠာ တစ်ထောင်အပိုင်း အခြားရှိသည်။ (ဟောတိ= ဖြစ်၏။) ပစ္စေကဗုဒ္ဓသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ= ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့၏။ (ဒိဗ္ဗသောတဓာတု= သည်။) အပရိယန္တံ= အဆုံး မရှိသည်။ အပရိစ္ဆိန္နမေဝ= အပိုင်းအခြား မရှိသည်သာလျှင်။ (ဟောတိ= ဖြစ်၏။)

ပရစိတ္တဝိဇာနနံ

၁၀၀။ ပရစိတ္တဝိဇာနနံ= သူတပါးတို့၏စိတ်ကို သိနိုင်သော။ အဘိညံ= အဘိညာဉ်ကို။ ဘာဝေတုကာမေန= ပွားများခြင်းငှာအလိုရှိသော။ ဝသိပ္ပတ္တစတုရိဒ္ဓိပါဒေန= အဝါးဝစ္စာ လေ့လာအပ်သော ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါး ရှိသော။ ယောဂါဝစရေန= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာလောကကသိဏ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ= အာလောကကသိဏ်းလျှင်အာရုံရှိသော စတုတ္ထဈာန်ကို။ ပဂုဏံ= အဝါးဝစ္စာ လေ့လာအပ်သည်ကို။ ကတွာ= ပြု၍။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ= ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဉာဏ်ကို။ ဝိသောဓေတဗ္ဗံ= သုတ်သင်အပ်၏။ စတုသုလေးပါးကုန်သော။ ဣဒ္ဓိပါဒေသု= ဣဒ္ဓိပါဒ်တို့၌။ ဝသိဘာဝံ= အဝါးဝစ္စာ လေ့လာအပ်ပြီးသော အစွမ်းသတ္တိရှိသည်၏အဖြစ်သို့။ ပတွာ= ရောက်ပြီးသည်ရှိသော်။ ဣဒ္ဓိပါဂုညသမန္နာဂတော= ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါး၌ လေ့လာအပ်သည်၏အဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံသည်။ (ဟုတွာ= ဖြစ်၍။) အာလောကကသိဏ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ= အာလောကကသိဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော စတုတ္ထဈာန်ကို။ အပ္ပေတွာ= ဖြစ်စေပြီး၍။ ဝါ= ဝင်စားပြီး၍။ သကကာယံ= မိမိကိုယ်ခန္ဓာကို။ အာလောကပုဏ္ဏံ= အရောင်အလင်းဖြင့် ပြည့်သည်ကို။ ကတွာ= ပြု၍။ ဒိဗ္ဗေနစက္ခုနာ= ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့်။ ပရဿ= သူတပါး၏။ ဟဒယ ဝတ္ထုနိဿိတ ဇီဝရမိရဿ= အသက်ရှင်နေသောပုဂ္ဂိုလ်၏ နှလုံးသားကိုမှီသော သွေး၏။ ဝဏ္ဏော= အဆင်းကို။ သြလောကေတဗ္ဗော= ကြည့်ရှုအပ်၏။ လောဟိတာဘိညာနေန= သွေး၏အဆင်းကိုသိသော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့်။ ဣန္ဒြိယသဘာဝါ= ဣန္ဒြေသဘောရှိခြင်းကြောင့်။ စိတ္တံ= သူတစ်ပါးတို့၏ စိတ်ကို။ ပဋိညာတဗ္ဗံ= လက်ခံအပ်၏။

ဟဒယင်္ဂတံ= နှလုံးသား၌တည်သော။ ရုမိရံ= သွေးသည်။ ဒမိ ဝါ= နို့ဓမ္မအဆင်းရှိသည်သော်လည်းကောင်း။ နဝနီတဝဏ္ဏံ ဝါ= ဆီဦးအဆင်းရှိသည်သော်လည်းကောင်း။ (သစေ ဟောတိ= အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ဧဝံသတိ= ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်။) သောမနဿိန္ဒြိယာနံ= သောမနဿိန္ဒြေရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ (စိတ္တံ= စိတ်သည်။ ဟောတိ= ၏။) အရုဏဝဏ္ဏံ= အရုဏ်အဆင်းနှင့်တူသော စဉ်းငယ်နီမြန်းသောအဆင်းရှိသည်။ သစေ ဟောတိ= အံ့။ (ဧဝံ သတိ= သော်။) ဒေါမနဿိန္ဒြိယာနံ= ဒေါမနဿိန္ဒြေနှင့်ယှဉ်သော စိတ်ရှိကုန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ (စိတ္တံ= သည်။ ဟောတိ= ၏။) ဖာဏိတဝဏ္ဏံ= တင်လဲရည်နှင့် တူသောအဆင်းရှိသည်။ (သစေ ဟောတိ= အံ့။) ဧဝံသတိ= သော်။ ဥပေက္ခိန္ဒြိယာနံ= ဥပေက္ခိန္ဒြေနှင့်ယှဉ်သော စိတ်ရှိကုန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ (စိတ္တံ သည်။ ဟောတိ= ၏။) ကသာယဝဏ္ဏံ= ဖန်ရည်နှင့်တူသောအဆင်းရှိသည်။ သစေ ဟောတိ= အံ့။ ဧဝံသတိ= သော်။) လောဘော= လောဘနှင့်ယှဉ်သောစိတ်သည်။ ဟောတိ= ၏။ ကာဠဝဏ္ဏံ= မည်းနက်သောအဆင်းရှိသည်။ သစေ ဟောတိ= အံ့။ (ဧဝံသတိ= သော်) ဒေါသစိတ္တံ= ဒေါသနှင့်ယှဉ်သော စိတ်ရှိသည်။ (ဟောတိ= ၏။) အာလုလိတကဒ္ဒမဝဏ္ဏံ= မွေ့နှောက်အပ်သော ညွန်နှင့် တူသောအဆင်းရှိသည်။ သစေ ဟောတိ= အံ့။ (ဧဝံသတိ= သော်။) မောဟ- စိတ္တံ= မောဟနှင့်ယှဉ်သောစိတ်ရှိသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ရတ္တံ= နီမြန်းသောသွေးသည်။ နိဂြောဓပက္ကဝဏ္ဏံ= ပညောင်သီးမှည့် အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိ၏။ ကာဠကံ= မည်းနက်သောသွေးသည်။ ဇမ္ဗုပက္ကဝဏ္ဏံ= သပြေသီးမှည့်၏အဆင်းနှင့် တူသောအဆင်းရှိ၏။ သုဒ္ဓံ= ကြည်လင်သောသွေးသည်။ ပသန္နတိလတေလံ= ကြည်လင်သော နှမ်းဆီအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိ၏။ ပရိသုဒ္ဓံ= ထက်ဝန်းကျင်မှ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သည်။ အနာဝိလံ= နောက်ကျခြင်း အလျင်းမရှိသည်။ သစေ ဟောတိ= အံ့။ (ဧဝံသတိ= သော်။) သဒ္ဓါဉာဏ- စိတ္တံ= သဒ္ဓါနှင့်ယှဉ်သောစိတ်၊ ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သောစိတ်သည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

၁၀၁။ ဧဝံ= ဤသို့။ ဟဒယနိဿိတံ= နှလုံးသွေးကိုမှီသော။ ဝဏ္ဏဓာတု= အဆင်းဓာတ်ကို။ သလ္လက္ခေတွာ= မှတ်သားပြီး၍။ အတ္တနော= မိမိ၏။ ကသိဏာလောကံ= ကသိုဏ်းအရောင်အလင်းကို။ ပတ္ထရိတွာ= ဖြန့်၍။ စိတ္တံ= သူတပါးတို့၏စိတ်ကို။ စေတသာ= မိမိ၏စိတ်ဖြင့်။ ပရိယာဒိယန္တော= ပိုင်းခြား၍ယူသည်ရှိသော်။ သရာဂ ဝီတရာဂတံ= သရာဂစိတ်၊ ဝီတရာဂစိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း။ သဒေါသ ဝီတဒေါသတံ= သဒေါသစိတ်၊ ဝီတဒေါသစိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း။ သမောဟ ဝီတမောဟာဒီနိ= သမောဟစိတ်၊ ဝီတမောဟစိတ်ရှိသူ အစရှိသည်တို့ကိုလည်းကောင်း။ သဉ္ဇာနာတိ= ကောင်းစွာ အမှတ်ပြုသိ၏။ ပုထုဇ္ဇနိက အဘိညာဟိ= ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဘိညာဉ်တို့ဖြင့်။ ဒိဏာသဝါနံ= ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ စိတ္တာစာရံ= စိတ်ဖြစ်ပုံကို။ ဝိညာတံ= သိခြင်းငှာ။ န သက္ကာ= မတတ်နိုင်။ အရူပါဝစရကာနံ= အရူပါဝစရဗြဟ္မာတို့၏။ စိတ္တာစာရံ= စိတ်ဖြစ်နေပုံကို။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿေဝ= သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ (ပရစိတ္တဝိဇာနန အဘိညာဉ်ဖြင့်)သာလျှင်။ ပဿိတံ= သိမြင်ခြင်းငှာ။ သက္ကာ= တတ်ကောင်း၏။ အညေသံ= ဘုရားရှင်မှ တစ်ပါးကုန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ (ပရစိတ္တဝိဇာနန အဘိညာဉ်ဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်းငှာ။) န သက္ကာ= မတတ်နိုင်။ ပရစိတ္တဝိဇာနန အဘိညာလာဘီ= ပရစိတ္တဝိဇာနန အဘိညာဉ်ကိုရသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုထုဇ္ဇနာနံ= ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်းကောင်း။ ဗုဒ္ဓသာဝကာနဉ္စ= ဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝကတို့၏လည်းကောင်း။ ခေတ္တံ= ပရစိတ္တဝိဇာနန ခေတ်သည်။ သဟဿိလောကဓာတု= တစ်ထောင်သော စကြာဝဠာလောကဓာတ်သည်။ (ဟောတိ= ဖြစ်၏။) ပန= ထိုမှတစ်ပါး။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ= ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏လည်းကောင်း။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ= သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့၏လည်းကောင်း။ (ခေတ္တံ= ပရစိတ္တ ဝိဇာနနခေတ်သည်။) တတော= ပုထုဇဉ်၊ ဗုဒ္ဓသာဝကတို့၏ ပရစိတ္တဝိဇာနနခေတ်ထက်။ အဓိကံ= ပိုလွန်၏။ ပရိစ္ဆေဒေါ= အပိုင်းအခြားသည်။ နတ္ထိ= မရှိ။

ပုဗ္ဗနိဝါသာနုဿတိ

၁၀၂။ ပုဗ္ဗနိဝါသံ= ရှေးဘဝ၌ နေအပ်ဘူးသောခန္ဓာအစဉ်ကို။
 အနုဿရိတုကာမေန= အဖန်ဖန်အောက် မေ့ခြင်းငှာအလိုရှိသော။ စတုသု=
 လေးပါးကုန်သော။ ဣဒ္ဓိပါဒေသု= ဣဒ္ဓိပါဒ်တို့၌။ ဝသိပ္ပတ္တေန= အဝါးဝတ္တ
 လေ့လာအပ်ပြီးသော အစွမ်းသတ္တိရှိသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသော။
 အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏစတုတ္ထဇ္ဈာနေန= ရှေးဦးစွာ လေ့ကျက်အပ်၊ ကောင်းစွာ
 အဖန်အဖန်လေ့ကျက်အပ်ပြီးသော စတုတ္ထဈာန်ရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 သမာပဇ္ဇနတော= စတုတ္ထဈာန်ဝင်စားပြီးရာအခါမှ။ ပရံ= နောက်၌။ အတီတံ=
 လွန်လေပြီးသောရှေးဘဝကို။ အနုဿရိတဗ္ဗံ= အဖန်ဖန် အောက်မေ့အပ်၏။
 အတီတံသေ= အတိတ်အဖို့အစုသို့။ ဉာဏံ= ပုဗ္ဗနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်ကို။
 ပေသေတွာ= စေလွှတ်ပြီး၍။ ပဒါနုပဒ ဘဝါနုဘဝ ပဋိပါဋိယာ= ရှေ့ခြေရာ၊
 နောက်ခြေရာ အစဉ်ကဲ့သို့သော ရှေ့ဘဝ နောက်နောက်ဘဝ အစဉ်အားဖြင့်။
 ပဋိလောမမနသိကာရဝသေန= ဆန့်ကျင်ဘက် (ပဋိလုံ)အားဖြင့် နှလုံးသွင်း
 ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ အနုဿရိတဗ္ဗံ= အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် အောက်မေ့
 အပ်၏။

ဟိ= ချဲ့ဦးအံ့။ ပဌမာယ= ရှေးဦးစွာသော။ အနုဿတိယာ=
 ရှေးဘဝအစဉ်ကို အောက်မေ့ခြင်းဖြင့်။ သတ္တံ= ခုနစ်ခုကုန်သော။ ဇာတိ-
 ယော= ဘဝတို့ကို။ အနုဿရတိ= အစဉ်လျောက်၍ အောက်မေ့နိုင်၏။
 ဒုတိယာယ= နှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော။ အနုဿတိယာ= အစဉ်လျောက်၍
 အောက်မေ့ခြင်းဖြင့်။ စုဒ္ဓသ= တစ်ဆဲ့လေးဘဝဖြစ်ကုန်သော။ ဇာတိယော=
 ဘဝတို့ကို။ အနုဿရတိ= အစဉ်လျောက်၍ အောက်မေ့နိုင်၏။ တတိယာ-
 ယ= သော။ အနုဿတိယာ= ဖြင့်။ ပရိကမ္မသမာဓိဉာဏေန= ပရိကမ္မသမာဓိ
 နှင့်ယှဉ်သော ဉာဏ်ဟုဆိုအပ်သော။ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏေန= ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်
 ဉာဏ်ဖြင့်။ တံ အတီတံသဉာဏံ= ထိုအတိတ်အဖို့အစု၌ဖြစ်သောဉာဏ်ကို။
 †ဘာဝေတဗ္ဗံ= ပွားများအပ် ပွားများသင့် ပွားများထိုက်၏။ ဣတိ= ဤသို့။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိယော။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဉ်တို့သည်။
တိဿော။ သုံးပါးတို့တည်း။

ဧကစ္စေ။ အချို့သောဆရာတို့သည်။ တံ။ ထိုတတိယပုဗ္ဗေနိဝါသာ
နုဿတိဉာဏ်ကို။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိသည်။ န
(ဟောတိ။ မဖြစ်။ ဣတိ။ သို့။ ဝဒန္တိ။ မိန့်ဆိုကြကုန်၏) ပရိကမ္မသမာဓိ
ဉာဏေန။ ပရိကမ္မသမာဓိနှင့်ယှဉ်သောဉာဏ်ဖြင့်။ ဩဟိတေ။ ထားအပ်
သော။ ပဌမဝါရေ။ ပဌမဝါရ၌။ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ။ ရှေးဘဝ၌နေအပ်ခဲ့ဘူးသော
ခန္ဓာအစဉ်ကို။ န အနုဿရတိ။ အဖန်ဖန် မအောက်မေ့နိုင်။ ပုန။ တဖန်။
သမာပတ္တိ။ သမာပတ်ကို။ သမာပဋိတွာ။ ဝင်စား၍။ ဥဌာယ။ သမာပတ်
မှထ၍။ အနုဿရိတဗ္ဗံ။ အဖန်ဖန်အောက်မေ့အပ်၏။

အာဒါသေ။ ကြေးမုံ(မှန်)ပြင်၌။ ဩလောကိတမတ္တေန။ ကြည့်ရှု
ကာမျှဖြင့်။ မုခနိမိတ္တံ။ မျက်နှာရိပ်သည်။ (သစေ) န ပညာယတိ။ (အကယ်၍)
မထင်သည်ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံ အပညာယန္တေ။ ဤသို့ ကြေးမုံ(မှန်)၌ မျက်နှာရိပ်
မထင်သည်ရှိသော်။) အာဒါသတလံ။ ကြေးမုံ(မှန်)ပြင်ကို။ သောဓေတွာ။
ပြောင်စင်အောင်ပွတ်တိုက်၍။ ဩလောကေတိ ယထာ။ ကြည့်ရှုရသကဲ့သို့။
ဧဝမေဝ။ ပမာဗ္ဗိယူ ဤနည်းအတူသာလျှင်။ ပုနပ္ပုနံ။ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။
ဝါယမိတဗ္ဗံ။ အားထုတ်အပ်၏။ အာယသ္မာသောဘိတော ယထာ။ အရှင်
သောဘိတ မထေရ်ကဲ့သို့တည်း။

၁၀၃။ တိတ္ထိယာ။ သာသနာ့ပြင်ပ တိတ္ထိယတို့သည်။ အနုပါဠိယာ။
အစဉ်အားဖြင့်။ အနုဿရန္တာ။ အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့ကြကုန်သည်ရှိ
သော်။ စတ္တာလီသကပ္ပေ။ ကမ္ဘာလေးဆယ်တို့ကို။ အနုဿရန္တိ။ အစဉ်
လျှောက်၍ အောက်မေ့နိုင်ကြကုန်၏။ ပန။ သာသနာ့ပြင်ပတိတ္ထိယတို့၏
ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့သိမြင်ပုံမှတစ်ပါး ဘုရားရှင်တို့၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို
အောက်မေ့သိမြင်တော်မူပုံကို ပြဆိုဦးအံ့။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ။ မြတ်စွာဘုရားရှင်
တို့သည်။ ယထာမတိ။ အလိုတော်အားလျော်စွာ။ (ဝါ) အလိုတော်ရှိ

သလောက်။ ဇာတိဝဏ္ဏဂေါတ္တအာဟာရသုခဒုက္ခာဒိသဗ္ဗပဝတ္တိ= အမျိုးဇာတ်၊ အဆင်းပုံဟန်၊ အနွယ်၊ အစာအာဟာရ၊ ချမ်းသာ၊ ဆင်းရဲအစရှိသော ဖြစ်ပျက်ခဲ့ပုံ အလုံးစုံကို။ ပဿန္တိ= အကုန်အစင် သိမြင်တော်မူကြကုန်၏။ ပဋိပါဠိယာ= အစဉ်အတိုင်း။ အနုဿရဏကိစ္စံ= အောက်မေ့ခြင်းကိစ္စသည်။ နတ္ထိယထာ= မရှိသကဲ့သို့။ ပန= စင်စစ်ဧကန် အမှန်အားဖြင့်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ= မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့သည်။ အတ္တနော= ကိုယ်တော်၏။ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ဝါ= ပုဗ္ဗေနိဝါသကိုသော်လည်းကောင်း။ ပရေသံ= သူတပါးတို့၏။ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ဝါ= ပုဗ္ဗေနိဝါသကိုသော်လည်းကောင်း။ သမာဓိ= သမာဓိကို။ အပ္ပေတွာ ဝါ= ဖြစ်စေ၍သော်လည်းကောင်း။ မာ ဝါ= မဖြစ်စေပဲသော်လည်းကောင်း။ အနုဿရန္တေ= အောက်မေ့တော်မူကြကုန်သည်သာ။ တထာ= ထိုဘုရား ရှင်တို့အတူ။ အညတိတ္ထိယာ= သာသနာပြင်ပ တိတ္ထိယတို့သည်။ န အနုဿရန္တိ= မအောက်မေ့နိုင်ကြကုန်။ စ= ထိုမှတစ်ပါး။ သမ္ဗုဒ္ဓသာဝကာ= မြတ်စွာဘုရား ရှင်၏ တပည့်သာဝကတို့သည်။ သမာဓိ= သမာဓိကို။ သမာပဋိတွာဝ= ဝင်စားကုန်ပြီးမှသာလျှင်။ အတ္တနော ဝါ= မိမိ၏သော်လည်းကောင်း။ ပရဿ ဝါ= သူတပါး၏သော်လည်းကောင်း။ ဝဏ္ဏဂေါတ္တအာဟာရ အာယုပရိမာ- ဏာဒယော= အဆင်းပုံဟန်၊ အနွယ်၊ အစာအာဟာရ၊ အသက်အပိုင်းအခြား အစရှိသည်တို့ကို။ ပါဠေက္ကံ= အသီးအခြား။ သမာပဋိတွာဝ= သမာပတ်ကို ဝင်စားကုန်ပြီးမှသာလျှင်။ အနုဿရန္တိ= အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့တော်မူ ကြကုန်၏။ ဣတိ= ဤတွင် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိကထာ အပြီးတည်း။

ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ

၁၀၄။ ကိရ= ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏကထာမှတစ်ပါး ဒိဗ္ဗစက္ခု ဉာဏကထာကို ဆိုဦးအံ့။ ဣဒံ အဘိညာဗလံ= ဤဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ် စွမ်း အားကို။ ဥပ္ပါဒေတုကာမေန= ဖြစ်စေခြင်းငှာအလိုရှိသော။ အဝိနဋ္ဌ စက္ခုပသာဒေန= မပျက်မစီးသော စက္ခုပသာဒရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာလောကကသိဏံ= အာလောကကသိဏ်းကို။ ဘာဝေတွာ= ဖြစ်စေ၍။ ဝါ= ပွားများ၍။ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ= အဘိညာဉ်၏ အခြေခံဖြစ်သော စတုတ္ထ ဈာန်ကို။ သမာပဋိတွာ= ဝင်စား၍။ ဒိဗ္ဗစက္ခု= ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကို။ ဝိသောဓေတဗ္ဗံ= သုခသင်အပ်၏။

ပန= ထိုမှတပါး။ တံ= ထိုဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်သည်။ ကမ္မဖလဝိပါက
 နိဗ္ဗတ္တံ= ကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးဝိပါကကြောင့်ဖြစ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်
 လည်းကောင်း။ ဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တံ= ဘာဝနာ၏ အစွမ်းကြောင့်ဖြစ်သော
 ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ဒုဝိဓံ= နှစ်ပါးအပြားရှိ
 သည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ဝါ= တနည်းကား။ သုစရိတကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ= သုစရိတ်
 ကံကြောင့်ဖြစ်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်လည်းကောင်း။ ဝီရိယ ဘာဝနာ-
 ဗလနိဗ္ဗတ္တံ= သမ္ပပ္ပဓာန်ဝီရိယကိုပွားများခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်ဖြစ်သော ဒိဗ္ဗ
 စက္ခုအဘိညာဉ်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့လည်း။ ဒုဝိဓံ= သည်။
 ဟောတိ= ၏။

တတ္ထ= ထိုနှစ်မျိုးသောဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်တို့တွင်။ ပဌမံ= ရှေးဦးစွာ။
 နိဓာနေ = ရတနာတို့ကို သိမ်းထားရာဖြစ်သော။ ယသ္မိ ရတနကရဏ္ဏကေ=
 အကြင်ရတနာတို့၏တည်ရာ သေတ္တာ၌။ ရတနဇာတံ= သိုမှီးသိမ်းဆည်း
 ထားအပ်သော ရတနာအမျိုးမျိုးသည်။ အတ္တိတိ ဝါ= ရှိ၏ဟူ၍သော်လည်း
 ကောင်း။ နတ္တိတိ ဝါ= မရှိဟူ၍သော်လည်းကောင်း။ ဝိမံသနသဒိသံ=
 စုံစမ်းသည်နှင့်တူစွာ။ စတုသု= လေးပါးကုန်သော။ ဣဒ္ဓိပါဒေသု= ဣဒ္ဓိပါဒ်
 တို့၌။ ဝသီဘာဝံ= အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်သည်၏အဖြစ်သို့။ အာပဇ္ဇိတွာ=
 ရောက်၍။ အာလောကကသိဏစတုတ္ထဇ္ဈာနံ= အာလောကကသိုဏ်းလျှင်
 အာရုံရှိသော စတုတ္ထဈာန်ကို။ သမာပဇ္ဇိတွာ= ဝင်စားပြီး၍။ ဒိဝါနိသံ= နေ၊
 ညဉ့်ကို။ အာလောကသညာယ= အာလောကသညာဖြင့်။ အနန္တရံ= အကြား
 မရှိသည်ကို။ ကရောတိ= ပြု၏။ တဿ= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။ စိတ္တံ=
 စိတ်သည်။ ကတ္ထစိ= တစုံတခုသောအရပ်၌။ န ဝိရုဇ္ဈတိ= မဆန့်ကျင်။
 ကတ္ထစိ= တစုံတခုသောအရပ်၌။ အန္ဓကာရံ= အမှိုက်တိုက် အမှိုက်မှောင်ကို။
 န ပဿတိ= မတွေ့မမြင်။ ဒိဝါရတ္တိ= နေ၊ ညဉ့်သည်။ တံ= ထိုဒိဗ္ဗစက္ခု
 အဘိညာဉ်ကို။ အတိက္ကမေတိ= ကျော်လွန်သွား၏။ သော= ထိုယောဂီ
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အနုက္ကမေ= အစဉ်အားဖြင့်။ ဒိဗ္ဗစက္ခု= ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကို။
 ဝိသောဓေတိ= သုခံသင်၏။ ဝါ= စင်ကြယ်စေ၏။

သော= ထိုဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ရသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒိဗ္ဗေန= နတ်၌ဖြစ်သောပသာဒစက္ခုနှင့်တူသော။ ဝါ= ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၏ အစွမ်းကြောင့် ရအပ်သော။ ဝိသုဒ္ဓေန= ဥစ္ဆေဒအယူ၊ နဝသတ္တပါတု ဘာဝအယူတို့မှ အထူး အားဖြင့် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော။ အတိက္ကန္တမာနုသကေန= လူတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဒဿနုပစာကိုလွန်သော။ ဝါ= လူတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော ဒဿနု ပစာကိုလွန်၍ ရူပါရုံကိုမြင်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော။ စက္ခုနာ= ပသာဒစက္ခုနှင့် တူသော အဘိညာဉ်ဉာဏ်ဖြင့်။ စဝမာနေ= စုတေဆဲဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ= စုတေခါနီးဖြစ်ကုန်သော။ သတ္တေ= သတ္တဝါတို့ကိုလည်းကောင်း။ ဥပပဇ္ဇမာနေ= ပဋိသန္ဓေနေဆဲဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ= ပဋိသန္ဓေနေပြီးကာစ ဖြစ်ကုန် သော။ သတ္တေ= သတ္တဝါတို့ကိုလည်းကောင်း။ ဟီနေ= မောဟ၏အငွေ့ အသက် အကျိုးဆက်နှင့်ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ယုတ်ညံ့ အောက်ကျ (အောက်တန်း စားဖြစ်) ကုန်သော။ သတ္တေ= သတ္တဝါတို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဏီတေ= အမောဟ၏အငွေ့အသက် အကျိုးဆက်နှင့်ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ မြင့်မြတ် (အထက်တန်းစားဖြစ်) ကုန်သော။ သတ္တေ= သတ္တဝါတို့ကိုလည်းကောင်း။ သုဝဏ္ဏေ= အဒေါသ၏အငွေ့အသက် အကျိုးဆက်နှင့်ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ကောင်းသောအဆင်းရှိ (အဆင်းလှ) ကုန်သော။ သတ္တေ= သတ္တဝါတို့ကို လည်းကောင်း။ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ= ဒေါသ၏အငွေ့အသက် အကျိုးဆက်နှင့်ယှဉ် သည်ဖြစ်၍ မကောင်းသောအဆင်းရှိ (အဆင်းမလှ) ကုန်သော။ သတ္တေ= သတ္တဝါတို့ကိုလည်းကောင်း။ သုဂတေ= အလောဘ၏အငွေ့အသက် အကျိုး ဆက်နှင့်ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ကောင်းသောလားရာဂတိရှိ (ကြွယ်ဝချမ်းသာ) ကုန် သော။ သတ္တေ= သတ္တဝါတို့ကိုလည်းကောင်း။ ဒုဂ္ဂတေ= လောဘ၏အငွေ့ အသက် အကျိုးဆက်နှင့်ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ မကောင်းသောလားရာဂတိရှိ (ဆင်းရဲနွမ်းပါး) ကုန်သော။ သတ္တေ= သတ္တဝါတို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဿတိ= တွေ့မြင်ရ၏။ ယထာကမ္မူပဂေ= မိမိတို့၏ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံအား လျော်စွာ ဘုံဘဝသို့ကပ်ရောက်ကုန်သော။ သဗ္ဗသတ္တေ= အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ကို။ ပဇာနာတိ= ကွဲကွဲပြားပြား သိနိုင်၏။

ဧဝံ= ဤသို့။ ဝိသောဓိတဒိဗ္ဗစက္ခုကော= သုခ်သင်အပ်ပြီးသော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ရှိသော။ သော ယောဂါဝစရော= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နီဝရဏာနိ စေဝ= နီဝရဏတို့ကိုလည်းကောင်း။ သံယောဇနာနိ ပိ= သံယောဇဉ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဇဟတိ= ပယ်စွန့်၏။ အပ္ပဟိနကိလေသော= မပယ်စွန့်နိုင်သောကိလေသာရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သမာဓိမှာ= အဘိညာဉ်၏အခြေခံဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်သမာဓိမှ။ ပရိဟာယတိ= ယုတ်လျော့၏။ သမာဓိမ္ပိ= သမာဓိသည်။ ပရိဟိနေ= ယုတ်လျော့သည်ရှိသော်။ အာလောကောပိ= အရောင်အလင်းသည်လည်း။ ဟာယတေဝ= ယုတ်လျော့သည်သာ။ အာလောကော= အရောင်အလင်းသည်။ အန္တရဓာယတိ= ကွယ်ပျောက်၏။ တသ္မိံ= ထိုအရောင်အလင်းသည်။ အန္တရဟိတေ= ကွယ်ပျောက်သည်ရှိသော်။ ရူပဂတမ္ပိ= ရူပါရုံသည်လည်း။ အန္တရဓာယတိ= ကွယ်ပျောက်၏။

ပန= ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၏ ကိလေသာပယ်ပုံကိုဆိုဦးအံ့။ ဝိစိကိစ္ဆာ= ဝိစိကိစ္ဆာလည်းကောင်း။ မိစ္ဆာနုဿတိ= မိစ္ဆာနုဿတိလည်းကောင်း။ ထိနမိဒ္ဓံ= ထိနမိဒ္ဓလည်းကောင်း။ မာနံ= မာနလည်းကောင်း။ ပါပိကာ= ယုတ်မာသော။ ဝါစာ= မိစ္ဆာဝါစာလည်းကောင်း။ သမ္မပ္ပလာပေါ= သမ္မပ္ပလာပလည်းကောင်း။ နာနတ္ထသညာဒယော= နာနတ္ထသညာ အစရှိကုန်သော။ ကိလေသာ= ကိလေသာတို့ကို။ ပဟာတဗ္ဗာဝ= ပယ်အပ်ကုန်သည်သာ။ အထ ကိလေသပ္ပဟာနာနန္တရံ= ထိုကိလေသာကို ပယ်ပြီးသည်၏အခြားမဲ့၌။ ဈာနပါဂုညတာ= ဈာန်၌ အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်သည်၏အဖြစ်သည်။ န ပတိဋ္ဌာတိ= မတည်။ တဿ= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ= ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်သည်။ ခုဒ္ဒကံ= သေးငယ်၏။ အာလောကော= အရောင်အလင်းသည်။ ခုဒ္ဒကော= သေးငယ်၏။ သမာဓိကာယော= သမာဓိအပေါင်းသည်။ ခုဒ္ဒကောဝ= သေးငယ်တော့သည်သာ။

၁၀၅။ ဧတ္ထ= ဤဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်၌။ ပရိတ္တ ပစ္စုပ္ပန် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ= ပရိတ္တအာရုံ၊ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ၊ အဇ္ဈတ္တအာရုံ၊ ဗဟိဒ္ဓအာရုံ၊ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓအာရုံ ဟူကုန်သော။ ဣတိ= ဤသို့။ ပဉ္စေ= ငါးပါးသာ လျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ အာရမ္မဏာနိ= အာရုံတို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဥပ္ပါဒနေ= ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေခြင်း၌။ အနာဂတံသ ဉာဏံ= အနာဂတံသဉာဏ်လည်းကောင်း။ ကမ္မဿကတာဉာဏံ= ကမ္မဿက တာဉာဏ်လည်းကောင်း။ ယထာကမ္မူပဂဉာဏံ= ယထာကမ္မူပဂဉာဏ်လည်း ကောင်း။ ကမ္မဝိပါကဗလဉာဏံ= ကမ္မဝိပါကဗလဉာဏ်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ စတ္တာရော= လေးပါးကုန်သော။ ပစ္စယာ= အကြောင်း ဖြစ်သော ဉာဏ်တို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ လောကီယ အဘိညာ= လောကီအဘိညာဉ်တို့သည်။ သာသဝါဟိ= အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံဖြစ် ကုန်သည်သာ။ တတော= ထိုအဘိညာဉ်တို့မှ။ ပါဠေက္ကံ= အသီးအခြား ဖြစ်ကုန်သော။ အဘိညာယော= လောကုတ္တရာ အဘိညာဉ်တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ စ= ထိုမှတစ်ပါး။ ပေါထုဇ္ဇနိကာ= ပုထုဇဉ်တို့၏ အဘိညာဉ်တို့သည်။ ရူပပဋိဗဒ္ဓါ = ရုပ်တရားနှင့်ဆက်စပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ သေခိယာ= သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဘိညာဉ်တို့သည်လည်း ကောင်း။ ပေါထုဇ္ဇနိကာ= ပုထုဇဉ်တို့၏ အဘိညာဉ်တို့သည်လည်းကောင်း။ ကုသလာ= ကုသိုလ်အဘိညာဉ်တို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ အရဟ- တော= ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ (အဘိညာဉ်သည်)။ အဗျာကတာ ကိရ= အဗျာ ကတဖြစ်သတတ်။ အရူပါဝစရေ= အရူပါဝစရဈာန်၌။ (ဝါ) အရူပဘုံ၌။ အဘိညာ= အဘိညာဉ်သည်။ န ဥပ္ပဇ္ဇတေ= မဖြစ်နိုင်သည်သာ။

ဒသမပိုင်း၊ ဒသမောကဇ္ဈော
ပညာဘာဝနာ = ပညာကို ပွားများပုံ

၁၀၆။ ပညာ= ပညာဟူသည်။ ကာ= အဘယ်နည်း?။ ကေနဋ္ဌေန= အဘယ်သို့သော အနက်သဘောသတ္တိကြောင့်။ ပညာ= ပညာမည်သနည်း?။ အဿာ= ထိုပညာ၏။ လက္ခဏာရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာနိ= လက္ခဏာ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်, ပဒဋ္ဌာန်တို့သည်။ ကာနိ= အဘယ်တို့နည်း?။ ကုသလစိတ္တသမ္ပယုတ္တဝိပဿနာဉာဏံ= ကုသိုလ်စိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်သည်။ ပညာ နာမ= ပညာမည်၏။ ပဇာနနဋ္ဌေန= အပြားအားဖြင့် သိတတ်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော အနက်သဘောသတ္တိကြောင့်။ ပညာ= ပညာမည်၏။ သဉ္ဇာနန ဝိဇာနနာတိရေကံ= အမှတ်ပြု၍ သိခြင်း, ထူးခြားသော သိခြင်းတို့ထက်ပိုလွန်သော။ ပဇာနနံ= အပြားအားဖြင့်သိခြင်းသည်။ ဝါ= သိရမည့်အရာတို့ကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ဝေဖန်၍ သိခြင်းသည်။ ပညာ နာမ= ပညာမည်၏။

ပညာ= ပညာသည်။ ဓမ္မသဘာဝပဋိဝေဓလက္ခဏာ= (ရုပ်နာမ်တို့၏) ဓမ္မသဘာဝကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဟူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာရှိ၏။ မောဟန္ဓကာရဝိဓမနရသာ= မောဟဟူသော အမှိုက်တိုက်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းကိစ္စရှိ၏။ အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ= တွေဝေတတ်သော မောဟ၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ယောဂီတို့၏ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာတတ်၏။ သမာဓိပဒဋ္ဌာနာ= သမာဓိလျှင် နီးစွာသောအကြောင်းရှိ၏။ ပညာ= ပညာသည်။ ကိမာနိသံသာ= အဘယ်မျှ အာနိသင်ရှိသနည်း။ ပညာ= သည်။ ဧကာဒသနိသံသာ= တစ်ဆဲ့တစ်မျိုးသော ကျိုးဆက်ဂုဏ်အင်အာနိသင်ရှိ၏။ ပညာ= သည်။ ဝိဇ္ဇာလက္ခဏာ= သိခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ သဒ္ဓမ္မပဝေသနရသာ= သူတော်ကောင်းတရားသို့ ဝင်ရောက်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ အဝိဇ္ဇန္ဓကာရဝိဒ္ဓသနပစ္စုပဋ္ဌာနာ= အဝိဇ္ဇာဟူသော အမှိုက်တိုက် အမှိုက်မှောင်ကို ဖျက်ဆီးခြင်း အခြင်းအရာအားဖြင့် ယောဂီတို့၏ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာသောအခြင်းအရာရှိ၏။ စတုပဋိသမ္ဘိဒါပဒဋ္ဌာနာ= ပဋိသမ္ဘိဒါ

ဉာဏ်လေးပါးဟူသော နီးစွာသော အကြောင်းရှိ၏။ ပဇာနနာ= အပြားအားဖြင့်သိခြင်းသဘောသည်။ ဝါ= သိရမည့်အရာတို့ကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ဝေဖန်၍ သိတတ်သော သဘောသည်။ ဝိစယော= အနိစ္စ အစရှိသည်တို့ကို စိစစ်တတ်သောသဘောသည်။ ပဝိစယော= အနိစ္စ အစရှိသည်တို့ကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ဝေဖန်၍ စိစစ်တတ်သောသဘောသည်။ ဓမ္မဝိစယော= သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို စိစစ်တတ် သိမြင်တတ်သောသဘောသည်။ ပညာ= ပညာမည်၏။

ပညာ= ပညာသည်။ ကတိဝိဓာ= အဘယ်မျှ အပြားရှိသနည်း?။ ပညာ= သည်။ ဓမ္မသဘာဝပဋိ ဝေဝေသေန= (ရုပ်, နာမ်တို့၏) ဓမ္မသဘာဝကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်။ ဧကဝိဓာ= တစ်ပါးသာ အဖို့ရှိ၏။ လောကီယ လောကုတ္တရာဝေသေန= လောကီ(မဂ်နှင့်ယှဉ်သော)ပညာ, လောကုတ္တရာ (မဂ်နှင့်ယှဉ်သော) ပညာတို့၏အစွမ်းအားဖြင့်။ ဒုဝိဓာ= နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ စိန္တာမယာ= မိမိ၏ ကြံစီတွေးဆသောအားဖြင့် သိတတ်သော ပညာလည်းကောင်း။ သုတမယာ= ကြားနာ, သင်ယူသောအားဖြင့် သိတတ်သောပညာလည်းကောင်း။ ဘာဝနာမယာ= ပွားများသောအားဖြင့် အပ္ပနာသို့ ရောက်၍ သိတတ်သောပညာလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ တိဝိဓာ= သုံးပါးအပြားရှိ၏။ အာယကောသလ္လ, အပါယကောသလ္လ, ဥပါယ ကောသလ္လဝေသေန= ကြီးပွားတိုးတက်ခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသောပညာ, ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသောပညာ, သင့်မြတ်သောအကြောင်း နည်းလမ်းတို့၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသောပညာတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဝါ= ကုသိုလ်တရားတို့၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသောပညာ, အကုသိုလ်တရားတို့၌ ကျွမ်းကျင် လိမ္မာသောပညာ, ထိုထိုကိစ္စတို့၌ အကြောင်းမှန် နည်းလမ်းဥပါယ်တို့၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော ပညာတို့၏အပြားအားဖြင့်။ တိဝိဓာ= သုံးပါးအပြားရှိ၏။ အာစယာ= စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ တိဘူမိက ကုသလပညာ= ကာမ, ရူပ, အရူပ-ဟူသော ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သော ပညာလည်းကောင်း။ အပစယာ= နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ စတုသု= လေးပါးကုန်သော။ မဂ္ဂေသု= လောကုတ္တရာမဂ်တို့၌။

ပညာ= (ဖြစ်သော)ပညာလည်းကောင်း။ နေဝ အာစယာ= စုတိ ပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းလည်းမဟုတ်သော။ နော အပစယာ= နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းလည်းမဟုတ်သော။ စတုသု= ကာမ, ရူပ, အရူပ, အဝတ္ထာအားဖြင့် လေးပါးကုန်သော။ ဘူမိသု= ဘုံတို့၌။ ဖလေသု= အကျိုး ဝိပါက်တို့၌။ ပညာ စ= ဖြစ်သော ပညာလည်းကောင်း။ တီသု= ကာမ, ရူပ, အရူပအားဖြင့် သုံးပါးကုန်သော။ ဘူမိသု= ဘုံတို့၌။ ကိရိယာအဗျာကတာ= ကိရိယာ အဗျာကတဖြစ်သော။ ပညာ စ= ပညာလည်းကောင်း။ ဣတိ စ= ဤသို့ (အာစယပညာ, အပစယပညာ, နေဝါစယ နော အပစယပညာတို့၏ အစွမ်း အားဖြင့်)လည်း။ တိဝိဓာ= သုံးပါးအပြားရှိ၏။

စတုသု= လေးပါးကုန်သော။ အရိယသစ္စေသု= အရိယသစ္စာ တရားတို့၌။ ပဝတ္တနဝသေန= ဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ပညာ လေးပါးလည်းကောင်း။ စတုသု= ကုန်သော။ ပဋိသမ္ဘိဒါသု= ပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်လေးပါးတို့၌။ ပဝတ္တနဝသေန= ဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ပညာလေးပါးလည်းကောင်း။ စတုဗ္ဗိဓာ= လေးပါးအပြားရှိ၏။ ဒသသု= “အတ္ထိ ဒိန္နံ”အစရှိသောအားဖြင့် ဆယ်ပါးကုန် သော။ ဌာနေသု= အရာတို့၌။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ= မှန်ကန်စွာသိမြင်ခြင်းဟူသော။ ကမ္မသကတာဉာဏံ= ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိတတ်သောဉာဏ်လည်းကောင်း။ ခန္ဓာ= ခန္ဓာတို့သည်။ အနိစ္စာ= အနိစ္စတို့တည်း။ ဒုက္ခာ= ဒုက္ခတို့သာတည်း။ အနတ္တာ= အနတ္တတို့သာတည်း။ ဣတိ ဧဝမာဒိကာ= ဤသို့ အစရှိသော။ ခန္တိ= အမှုအရာအစရှိသည်တို့နှင့် လျော်စွာရှုစွမ်းနိုင်သော ခန္တိဉာဏ်ဟူသော။ သစ္စာနုလောမဉာဏံ= သစ္စာနုလောမိကဉာဏ်လည်းကောင်း။ မဂ္ဂသမင်္ဂိဿ= မဂ်ဉာဏ်နှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ= မဂ္ဂဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ စတုသု= ကုန် သော။ မဂ္ဂေသု= မဂ်တို့၌။ ပညာ= အပြားအားဖြင့် သိမြင်တတ်သော။ ဉာဏံ= မဂ်ဉာဏ်လည်းကောင်း။ ဖလသမင်္ဂိဿ= ဖိုလ်လေးပါးနှင့်ပြည့်စုံသော ဖလဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပညာ= သိမြင်တတ်သော။ စတုသု= လေးပါးကုန်သော။

ဖလေသု= ဖိုလ်တို့၌။ ဉာဏံ= ဖိုလ်ဉာဏ်လေးပါးလည်းကောင်း။ (ဣတိ= သို့။ စတုပ္ပိဓံ= လေးပါးအပြားရှိ၏။)

ကာမာဝစရပညာ= ကာမာဝစရတရားတို့ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ပညာလည်းကောင်း။ ရူပါဝစရပညာ= ရူပါဝစရတရားတို့ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော ပညာလည်းကောင်း။ အရူပါဝစရပညာ= အရူပါဝစရတရားတို့ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ပညာလည်းကောင်း။ အပရိယာပနပညာ= ဝဋ်တရား၌ အကျိုးမဝင်သော လောကုတ္တရာပညာလည်းကောင်း။ (ဣတိ= ဤသို့။ စတုပ္ပိဓာ= လေးပါးအပြား ရှိ၏။)

ဓမ္မဉာဏံ= ရုပ်, နာမ်ဓမ္မတို့ကို သိတတ်သောဉာဏ်လည်းကောင်း။ အနုယေဉာဏံ= အနုလောမဉာဏ်လည်းကောင်း။ ပရစိတ္တဝိဇာနနံ= ပရစိတ္တ ဝိဇာနနဉာဏ်လည်းကောင်း။ သမ္မုတိဉာဏံ= ပညတ်တရားတို့ကို သိတတ် သော ဉာဏ်လည်းကောင်း။ (ဣတိ= ဤသို့။ စတုပ္ပိဓံ= လေးပါးအပြားရှိ၏) နော အပစယဂါမိ= နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းမဟုတ်သော။ အာစယဂါမိ= စုတိပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်း ဒါနကုသိုလ် သီလကုသိုလ်နှင့်ယှဉ်သော ပညာလည်းကောင်း။ နော အာစယဂါမိ= အာစယဂါမိမဟုတ်သော။ အပစယဂါမိ= အပစယဂါမိလည်းဖြစ်သော မဂ်ပညာလည်းကောင်း။ အာစယ ဂါမိ စေဝ= အာစယဂါမိလည်းဖြစ်သော။ အပစယဂါမိ စ= အပစယ ဂါမိလည်းဖြစ်သော ဘာဝနာကုသိုလ်နှင့်ယှဉ်သော ပညာလည်းကောင်း။ နေဝ အာစယဂါမိ= အာစယဂါမိလည်းမဟုတ်သော။ နော အပစယဂါမိ စ= အပစယဂါမိလည်းမဟုတ်သော အဗျာကတစိတ်နှင့်ယှဉ်သော ပညာလည်း ကောင်း။ (ဣတိ= သို့။ စတုပ္ပိဓံ= ရှိ၏။)

နော ပဋိဝေဓဂါမိ= ထိုးထွင်း၍သိတတ်သောဉာဏ်မဟုတ်သော။ နိဗ္ဗေဒဂါမိ= လောဘအစရှိသောတရားတို့ကို ဖောက်ခွဲ၍ သိတတ်သော (မဂ်)ဉာဏ်လည်းကောင်း။ နော နိဗ္ဗေဒဂါမိ= နိဗ္ဗေဒဂါမိမဟုတ်သော။ ပဋိ ဝေဓဂါမိ= ထိုးထွင်း၍သိတတ်သောဉာဏ်လည်းကောင်း။ နိဗ္ဗေဒဂါမိ စေဝ=

နိဗ္ဗေဂေါမိလည်းဖြစ်သော။ ပဋိဝေဂေါမိ= ပဋိဝေဂေါမိလည်းဖြစ်သော ဉာဏ်လည်းကောင်း။ နေဝ နိဗ္ဗေဂေါမိ= နိဗ္ဗေဂေါမိလည်းမဟုတ်သော။ နော ပဋိဝေဂေါမိ= ပဋိဝေဂေါမိလည်းမဟုတ်သော ဉာဏ်လည်းကောင်း။ (ဣတိ= ဤသို့။ စတုပ္ပိဓံ= ရှိ၏။)

အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ= အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်လည်းကောင်း။ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ= ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်လည်းကောင်း။ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ= နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်လည်းကောင်း။ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ= ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်လည်းကောင်း။ (ဣတိ= သို့။ စတုပ္ပိဓံ= ရှိ၏။) ဟေတုဖလေ= အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတရား၌။ ဉာဏံ= သိတတ်သောဉာဏ်သည်။ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ= အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် မည်၏။ ဟေတုမှိ= အကျိုးကိုဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရား၌။ ဉာဏံ= သည်။ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ= မည်၏။ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေ= အတ္ထဓမ္မ၌ဖြစ်သော မှန်ကန်သော သဘာဝနိရုတ္တိ (မှန်ကန်သော ဘာသာသဒ္ဒါ)ကို ပြောဆိုခြင်း၌။ ဉာဏံ= သည်။ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ= မည်၏။ ဉာဏေသု= အတ္ထ၊ ဓမ္မ၊ နိရုတ္တိတို့ကို ဆင်ခြင်၍သိတတ်သော ဉာဏ်တို့၌။ ဉာဏံ= (ကျက်စားရာအာရုံတို့နှင့်တကွ ကိစ္စအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အကျယ်ဝိတ္တာရကို) သိသော ဉာဏ်သည်။ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ= မည်၏။ ဒုက္ခေ စ= ဒုက္ခသစ္စာ၌လည်းကောင်း။ နိရောဓေ စ= နိရောဓသစ္စာ၌လည်းကောင်း။ ဉာဏံ= သိတတ်သောဉာဏ်သည်။ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ= မည်၏။ သမုဒယေ စ= သမုဒယသစ္စာ၌လည်းကောင်း။ မဂ္ဂေ စ= မဂ္ဂသစ္စာ၌လည်းကောင်း။ ဉာဏံ= သည်။ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ= မည်၏။ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေ= ဓမ္မသဘာဝနိရုတ္တိ (သဒ္ဒါ)တို့ကို ပြောဆိုခြင်း၌။ ဉာဏံ= သည်။ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ= မည်၏။ ဉာဏေသု= တို့၌။ ဉာဏံ= သည်။ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ= မည်၏။

ဒုက္ခသမ္ပယုတ္တံ= ဒုက္ခနှင့်ယှဉ်သော။ ဉာဏံ= သည်။ ဒုက္ခေ= ဒုက္ခသစ္စာ၌။ ဉာဏံ= ဉာဏ်မည်၏။ ဒုက္ခသမုဒယသမ္ပယုတ္တံ= ဒုက္ခသမုဒယနှင့်ယှဉ်သော။ ဉာဏံ= သည်။ ဒုက္ခသမုဒယေ= ဒုက္ခသမုဒယသစ္စာ၌။

ဉာဏံ= မည်၏။ ဒုက္ခနိရောဓေ= ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်ဟူသော နိရောဓသစ္စာ၌။ ဉာဏံ= မည်၏။ ဘာဝနာသမ္ပယုတ္တံ= ဘာဝနာနှင့်ယှဉ်သော။ ပဋိပဒါဉာဏံ= ပဋိပဒါဉာဏ်သည်။ မဂ္ဂသမဂ္ဂိဿ= မဂ်နှင့်ပြည့်စုံသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဉာဏံ= မည်၏။

ကောဒသမပိုင်း

ကောဒသမော ကစ္ဆော

ပဌမော ဘာဂေါ

ပဉ္စ ဥပါယာ

၁၀၇။ ဇာတိ ဇရာ မရဏေဟိ= ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းဆင်းရဲ၊ အိုရခြင်းဆင်းရဲ၊ သေဆုံးရခြင်းဆင်းရဲတို့မှ။ ပရိမုစ္စိတုကာမော= လွတ်မြောက်ခြင်းငှာအလိုရှိသော။ ဇာတိ မရဏဿ= ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း၊ သေဆုံးရခြင်း၏။ ပစ္စယဘူတံ= အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ အဝိဇ္ဇာတဏှာသံယောဇနံ= အဝိဇ္ဇာသံယောဇနံ၊ တဏှာသံယောဇနံကို။ အတိက္ကမိတုကာမော= လွန်မြောက်ခြင်းငှာအလိုရှိသော။ အရိယပညာယ= အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော မဂ်ပညာ၊ ဖိုလ်ပညာကို။ အဓိဂန္ဓုကာမော= လက်ရပိုင်ပိုင် ရရှိခြင်းငှာ အလိုရှိသော။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ခန္ဓဓာတုအာယတနဟေတု- ပစ္စယနိဒါနအရိယသစ္စာသင်္ခါတေ= ခန္ဓာ၊ ဓာတ်၊ အာယတန၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒတရား၊ အရိယသစ္စာဟုဆိုအပ်ကုန်သော။ ပဉ္စ= ငါးမျိုးကုန်သော။ ဥပါယေ= နည်းလမ်းဥပါယ်တို့ကို။ ပရိယေသတိ= ရှာမှီး၏။

ခန္ဓာ

ရူပက္ခန္ဓာ

ခန္ဓာ နာမ= ခန္ဓာတို့မည်ကုန်သည်။ ရူပ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ
ဝိညာဏဝသေန= ရုပ်, ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဏ်တို့၏ အပြား
အားဖြင့်။ ပဉ္စ= ငါးပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ ရူပက္ခန္ဓာ=
ရူပက္ခန္ဓာဟူသည်။ ကတမော= အဘယ်နည်း?။ စတ္တာရော= လေးပါး
ကုန်သော။ မဟာဘူတာ စ= မဟာဘုတ်တို့လည်းကောင်း။ စတုန္တံ= လေးပါး
ကုန်သော။ မဟာဘူတာနံ= မဟာဘုတ်တို့ကို။ ဥပါဒါယရူပံ= မှီ၍ဖြစ်သော
ရုပ်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသည်တို့တည်း။

တတ္ထ= ထိုရုပ်အပေါင်းတို့တွင်။ ဘူတရူပံ= ဘူတရုပ်သည်။ ပထဝီ=
ပထဝီဓာတ်လည်းကောင်း။ အာပေါ= အာပေါဓာတ်လည်းကောင်း။
တေဇော= တေဇောဓာတ်လည်းကောင်း။ ဝါယော= ဝါယောဓာတ် လည်း
ကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့ခွဲခြား သရုပ်အားဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓံ= လေးပါး
အပြားရှိသည်သာလျှင်။ ဟောတိ= ၏။ ဥပါဒါရူပံ= ဥပါဒါရုပ်သည်။
စက္ခာယတန သောတာယတန ဃာနာယတန ဇိဝှိယတန ကာယပ္ပသာဒါ=
စက္ခာယတန, သောတာယတန, ဃာနာယတန, ဇိဝှိယတန, ကာယပသာဒ
တို့လည်းကောင်း။ ရူပံ= ရူပါရုံလည်းကောင်း။ သဒ္ဓေါ= သဒ္ဓါရုံလည်းကောင်း။
ဂန္ဓော= ဂန္ဓာရုံလည်းကောင်း။ ရသော= ရသာရုံလည်းကောင်း။ ဣတ္ထိ
ပုရိသိန္ဒြိယာနိ= ဣတ္ထိန္ဒြေ, ပုရိသိန္ဒြေတို့လည်းကောင်း။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ= ဇီဝိတိန္ဒြေ
လည်းကောင်း။ ဟဒယဝတ္ထု= ဟဒယဝတ္ထုလည်းကောင်း။ ဝိညတ္တိဒွယံ=
ကာယဝိညတ်, ဝစီဝိညတ် နှစ်ပါးအပေါင်းလည်းကောင်း။ အာကာသဓာတု=
အာကာသဓာတ်လည်းကောင်း။ ရူပဿ= နိပ္ပန္နရုပ်၏။ လဟုတာ= ပေါ့ပါး
လျင်မြန်ခြင်းလည်းကောင်း။ မုဒုတာ= နူးညံ့ခြင်းလည်းကောင်း။ ကမ္မညတာ=
အမှု၌ ကောင်းသည်၏အဖြစ်လည်းကောင်း။ ဥပစယော= ဖြစ်ဆဲလည်း
ကောင်း။ သန္တတိ= ဖြစ်စဉ်လည်းကောင်း။ ဇရတာ= ရင့်ကျက်ခြင်းလည်း

ကောင်း။ အနိစ္စတာ= ပျက်စီးခြင်းလည်းကောင်း။ ကဗဠိကာရာဟာရော= ကဗဠိကာရာဟာရလည်းကောင်း။ ဇာတိရူပမိဒ္ဓရူပါနိ= ဇာတိရုပ်၊ မိဒ္ဓရုပ်တို့လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ဆဗ္ဗိသတိဝိဓံ= နှစ်ဆဲ့ခြောက်ပါးအပြားရှိသည်။ ဟောတိ= ၏။ ဣတိ= ဤသို့။ တိသတိ= သုံးဆယ်သော။ ရူပါနိ= ရုပ်တို့သည်။ (ရူပက္ခန္ဓော= ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။)

တေဇာဓိကာနံ= တေဇောဓာတ်လွန်ကဲကုန်သော မဟာဘုတ်တို့၏။ ပသာဒေါ= ကြည်လင်ခြင်းသည်။ စက္ခု= စက္ခုပသာဒမည်၏။ ဝိဝရဝါယု- အာပေါ ပထဝီဓိကာနံ= အာကာသဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ်၊ အာပေါဓာတ်၊ ပထဝီဓာတ်လွန်ကဲကုန်သော မဟာဘုတ်တို့၏။ (ပသာဒေါ= ကြည်လင်ခြင်းသည်။) သောတ ဃာန ဇိဝှိ ကာယာ= အစဉ်အတိုင်း သောတပသာဒ၊ ဃာနပသာဒ၊ ဇိဝှိပသာဒ၊ ကာယပသာဒတို့မည်ကုန်၏။ စက္ခုပသာဒံ= စက္ခုပသာဒသည်။ တိဝိမေဏ္ဍလံ= သုံးမျိုးသော အဝန်းအဝိုင်းရှိ၏။ ပဉ္စပဋ္ဌလယုတ္တံ= ငါးမျိုးသော အထပ်အလွှာနှင့်ယှဉ်၏။ မံသ လောဟိတ သေမှယုတ္တံ= အသားဓာတ်၊ သွေးဓာတ်၊ လေဓာတ်၊ သလိပ်ဓာတ်တို့နှင့်ယှဉ်၏။

ယေန စက္ခုပသာဒေန= အကြင်စက္ခုပသာဒဖြင့်။ မနု= လူသည်။ ရူပါနိ= ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတို့ကို။ ပဿတိ= မြင်၏။ ဧတံ= ဤစက္ခုပသာဒသည်။ ပရိတ္တံ= သေးငယ်၏။ သုခမံ= သိမ်မွေ့နူးညံ့၏။ ဥကာသိရသမူပမံ= သန်းဦးခေါင်းနှင့်တူသော အတိုင်းအရှည်ပမာဏရှိ၏။

၁၀၈။ ပဉ္စ= ငါးပါးကုန်သော။ ပသာဒေါ= ပသာဒရုပ်တို့သည်။ အညမညပစ္စယာ= အချင်းချင်းကျေးဇူးပြုကုန်လျက်။ ပဝတ္တန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ တိသတိဝိဓံ= သုံးဆယ်အပြားရှိသော။ ဘူတုပါဒါရူပံ= ဘူတရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်ကို။ ဝိဘာဝေန္တော= ထင်ရှားစေလျက်။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဉ္စဟိ= ငါးပါးကုန်သော။ အာကာရေဟိ= အကြောင်းတို့ဖြင့်။ ပရိဝိမံသတိ= အဖန်ဖန် စူးစမ်းဆင်ခြင်၏။

ပန= အကျဉ်းငုတ်ကွယ် နက်မိပ္ပါယ်ကို အကျယ်ချဲ့အံ့။ ဣမေ= ဤရုပ်တရားတို့သည်။ သမုဋ္ဌာနတော= ဖြစ်ကြောင်း သမုဋ္ဌာန်အားဖြင့်။ ကမ္မ ဥတု စိတ္တ အာဟာရသမုဋ္ဌာနာ= ကမ္မ၊ ဥတု၊ စိတ္တ၊ အာဟာရ-ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သည်။ (ဟုတွာ= ဤ။) အညမညသဟဇာတပစ္စယာ= အညမညပစ္စယသတ္တိ၊ သဟဇာတပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ (ဟုတွာ= ဤ။) ပဝတ္တန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ ကလာပတော= ကလာပ်အားဖြင့်။ စက္ခုဒသက သောတဒသက ဣတ္ထိန္ဒြိယဒသက ဝတ္ထုဒသက ဇီဝိတိန္ဒြိယ ဒသကာဒိဝသေန= စက္ခုဒသကကလာပ်၊ သောတဒသကကလာပ်၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယ ဒသကကလာပ်၊ ဝတ္ထုဒသကကလာပ်၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယဒသကကလာပ် အစရှိသည် တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်။ ပဝတ္တန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ ဣမေသု= ဤသုံးဆယ် သောရုပ်တို့တွင်။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာ= ကံကြောင့်ဖြစ်ကုန်သောရုပ်တို့သည်။ ဧတ္တကာ= ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်၏။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ= စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သောရုပ်တို့သည်။ ဧတ္တကာ= ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်၏။ ဥတု- အာဟာရသမုဋ္ဌာနာ= ဥတုသမုဋ္ဌာနရုပ်၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာနရုပ်တို့သည်။ ဧတ္တကာ= ရှိကုန်၏။ ဣတိ= ဤသို့။ ဝိပဿတိ= ဝိပဿနာရှု၏။ ယထာ= ဥပမာတန္တ ပုံရာပြသည်ရှိသော်။ စက္ခုသန္တတိ= စက္ခုပသာဒနှင့် ဆက်စပ် ချ်ဖြစ်နေသော ရုပ်အစဉ်သည်။ ဂင်္ဂါပဝါဟော ဝိယ စ= မြစ်ရေအလျဉ် ကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဒီပသိခါ ဝိယ စ= ဆီမီးအလျှံကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ပဝတ္တတိ= အဆက်မပြတ်ဖြစ်နေ၏။ ကာမလောကေ= ကာမဘုံ၌။ ရူပ- ကလာပသန္တတိ= ရုပ်ကလာပ်အစဉ်သည်။ ဒီပဇာလာ ဝိယ စ= ဆီမီးအလျှံ ကဲ့သို့လည်းကောင်း။ နဒီသောတော ဝိယ စ= မြစ်ရေအလျဉ်ကဲ့သို့လည်း ကောင်း။ အဗ္ဘောဓိန္ဒာ= အဆက်မပြတ်။ ပဝတ္တတိ= ဖြစ်၏။

ယောနိတော= ပဋိသန္ဓေ (မျိုးရိုးဗီဇ) အားဖြင့်။ ကာမာဝစရလောက ဩပပါတိက ဒုဂ္ဂတိက ဗြဟ္မကာယိကဝသေန= ကာမဘုံ၌ ဩပပါတိက သတ္တဝါတို့၌ဖြစ်သောရုပ်၊ ဒုဂ္ဂတိသတ္တဝါတို့၌ဖြစ်သောရုပ်၊ ရူပဗြဟ္မာဘုံ၌ ဖြစ်သောဗြဟ္မာတို့၏ ရုပ်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်။ (ပဝတ္တန္တိ= ကုန်၏။)

နာနတ္တတော= အထူးထူးသော သဘော၏အစွမ်းအားဖြင့်။ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ
 အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ ဇီဝိတိန္ဒြိယ အဇီဝိတိန္ဒြိယ ဝသေန= သြဋ္ဌာရိကရုပ်၊ သုခုမရုပ်၊
 အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်သောရုပ်၊ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ဖြစ်သောရုပ်၊ သက်ရှိသတ္တဝါ
 တို့သန္တာန်၌ဖြစ်သောရုပ်၊ သက်မဲ့ဒြပ်ဝတ္ထုတို့၌ဖြစ်သောရုပ်တို့၏ အပြား
 အားဖြင့်။ ဒုဝိဓံ= နှစ်ပါးစီ အပြားရှိသည်။ (ဟောတိ= ဖြစ်၏။) ဥပါဒါန
 အနုပါဒါန ဝိကာရဝသေန= ဥပါဒါနရုပ်၊ အနုပါဒါနရုပ်၊ ဝိကာရရုပ်တို့၏
 အစွမ်းအားဖြင့်။ တိဝိဓံ= သုံးပါးအပြားရှိသည်။ (ဟောတိ= ၏။) သနိဒဿန-
 သပ္ပဋိဃ အနိဒဿန သပ္ပဋိဃ အနိဒဿနအပ္ပဋိဃဝသေန= သနိဒဿန
 သပ္ပဋိဃရုပ်၊ အနိဒဿနသပ္ပဋိဃရုပ်၊ အနိဒဿန အပ္ပဋိဃရုပ်တို့၏အစွမ်း
 အားဖြင့်။ (တိဝိဓံ= သည်။ ဟောတိ= ၏။) သဘာဝ အကာရ ဝိကာရ
 လက္ခဏံ= သဘာဝရုပ်၊ အာကာရရုပ်၊ ဝိကာရရုပ်၊ လက္ခဏရုပ်အားဖြင့်။
 စတုပ္ပိဓံ= လေးပါးအပြားရှိ၏။ ပရိစ္ဆေဒဧကတ္တတော= တစ်ခုတည်းသော
 သဘောရှိသော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်။ သဗ္ဗံ= အလုံးစုံသော။ ရူပံ= ရုပ်သည်။
 န ဟေတု= ဟိတ်မမည်။ အဟေတုကံ= သမ္ပယုတ်ဟိတ်မရှိ။ ဟေတု
 ဝိပွယုတ္တံ= သမ္ပယုတ်ဟိတ်နှင့်မယှဉ်။

ဝေဒနာ

၁၀၉။ ဝေဒနာ= ဝေဒနာသည်။ သဘာဝတော= အာရုံခံစားခြင်း
 ဟူသော ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့်။ ဧကဝိဓာပိ= တစ်ပါးသာအဖို့အစုရှိ
 သည်လည်း။ (ဟောတိ= ၏။) ဌာနတော= တည်ရာဌာနအားဖြင့်။
 ကာယိက စေတသိကဝသေန= ကာယိကဝေဒနာ၊ စေတသိကဝေဒနာတို့၏
 အပြားအားဖြင့်။ ဒုဝိဓာ= နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ သဘာဝတော= အာရုံခံစားပုံ
 သဘောအားဖြင့်။ သုခါ= သုခဝေဒနာလည်းကောင်း။ ဒုက္ခာ= ဒုက္ခဝေဒနာ
 လည်းကောင်း။ အဒုက္ခ မသုခါ= အဒုက္ခမသုခဝေဒနာလည်းကောင်း။ ဣတိ=
 ဤသို့ခွဲခြား သရုပ်အားဖြင့်။ တိဝိဓာ= သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ဓမ္မတော= ဓမ္မ
 အားဖြင့်။ ကုသလာ= ကုသိုလ်ဓမ္မဖြစ်သော ဝေဒနာလည်းကောင်း။ ဝါ=

ကုသိုလ်ဓမ္မနှင့်ယှဉ်သောဝေဒနာလည်းကောင်း။ အကုသလာ= အကုသိုလ်
 ဓမ္မဖြစ်သောဝေဒနာလည်းကောင်း။ ဝါ= အကုသိုလ်ဓမ္မနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ
 လည်းကောင်း။ ဝိပါကာ= ဝိပါကဓမ္မဖြစ်သော ဝေဒနာလည်းကောင်း။
 ကိရိယာ= ကိရိယာဓမ္မဖြစ်သောဝေဒနာလည်းကောင်း။ ဝါ= ကိရိယာစိတ်နှင့်
 ယှဉ်သော ဝေဒနာလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့ခွဲခြား သရုပ်အားဖြင့်။
 စတုပ္ပိဓာ= လေးပါးအပြားရှိ၏။ ဣန္ဒြိယတော= ဣန္ဒြိယဒေသနာနည်း
 အားဖြင့်။ သုခိန္ဒြိယာ= သုခိန္ဒြေနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာလည်းကောင်း။
 ဒုက္ခိန္ဒြိယာ= ဒုက္ခိန္ဒြေနှင့်ယှဉ်သောဝေဒနာလည်းကောင်း။ သောမနဿိန္ဒြိယာ=
 သောမနဿိန္ဒြေနှင့်ယှဉ်သောဝေဒနာလည်းကောင်း။ ဒေါမနဿိန္ဒြိယာ=
 ဒေါမနဿိန္ဒြေနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာလည်းကောင်း။ ဥပေက္ခိန္ဒြိယာ=
 ဥပေက္ခိန္ဒြေနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့ခွဲခြား သရုပ်
 အားဖြင့်။ ပဗ္ဗဝိဓာ= ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ကဏှသုက္ကတော= ကဏှပက္ခဝေဒနာ၊
 သုက္ကပက္ခဝေဒနာအားဖြင့်။ သာသဝ အနာသဝဝသေန= အာသဝတရား
 တို့၏အာရုံဖြစ်သောဝေဒနာ၊ အနာသဝတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်သောဝေဒနာ
 တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ စတုပ္ပိဓာ= လေးပါးအပြားရှိ၏။ ဥပ္ပတ္တိဒွါရတော=
 ဖြစ်ရာဒွါရအားဖြင့်။ စက္ခုသမ္ပဿဇာ= စက္ခုသမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာ
 လည်းကောင်း။ သောတသမ္ပဿဇာ= သောတသမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော
 ဝေဒနာလည်းကောင်း။ ဃာနသမ္ပဿဇာ= ဃာနသမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော
 ဝေဒနာလည်းကောင်း။ ဇိဝှိသမ္ပဿဇာ= ဇိဝှိသမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော
 ဝေဒနာလည်းကောင်း။ ကာယသမ္ပဿဇာ= ကာယသမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော
 ဝေဒနာလည်းကောင်း။ မနောသမ္ပဿဇာ= မနောသမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော
 ဝေဒနာလည်းကောင်း။ မနောဝိညာဏဓာတု သမ္ပဿဇာ= မနောဝိညာဏ
 ဓာတု သမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့ခွဲခြား
 သရုပ်အားဖြင့်။ သတ္တဝိဓာ= ခုနစ်ပါး အပြားရှိ၏။ သဗ္ဗသော= အလုံးစုံသော
 အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အဋ္ဌာဓိကသတံ= တစ်ရာရှစ်ပါးသော။ ဝေဒနာ=
 ဝေဒနာတို့သည်။ ဝတ္တန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။

သညာ

၁၁၀။ သညာ= သညာသည်။ သဇ္ဇာနနဋ္ဌေန= အမှတ်ပြု၍ သိတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောအားဖြင့်။ ဧကဝိဇာ= တစ်ပါးသာ အဖို့အစုရှိ၏။ ကဏှသုက္ကဝသေန= ကဏှပက္ခသညာ, သုက္ကပက္ခသညာတို့၏အပြားအားဖြင့်။ ဒုဝိဇာ= နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ဝိပရိယာသသညာ= ဖောက်ပြန်သောသညာလည်းကောင်း။ အဝိပရိယာသသညာ= မဖောက်မပြန်သော သညာလည်းကောင်း။ (ဣတိ= သို့။ ဒုဝိဇာ= ရှိ၏။) အကုသလတော= အကုသိုလ်မှ။ ရာဂသညာ= ရာဂနှင့်ယှဉ်သော သညာလည်းကောင်း။ ဒေါသသညာ= ဒေါသနှင့်ယှဉ်သောသညာလည်းကောင်း။ ဝိဟေသသညာ= သတ္တဝါတို့ကို ညှင်းဆဲနှိပ်စက်မှုနှင့်ယှဉ်သော သညာလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ တိဝိဇာ= သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ကုသလတော= ကုသိုလ်မှ။ နေက္ခမ္မသညာ= ကာမမှထွက်မြောက်မှုနှင့်ယှဉ်သော သညာလည်းကောင်း။ အဒေါသသညာ= မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော သညာလည်းကောင်း။ အဝိဟိသသညာ= သတ္တဝါတို့ကို မညှင်းဆဲ မနှိပ်စက်မှု ကရုဏာနှင့်ယှဉ်သော သညာလည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ တိဝိဇာ= ရှိ၏။

အသုဘေ= အသုဘဖြစ်သောခန္ဓာငါးပါး၌။ သုဘသညာ= သုဘဟုဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ ဒုက္ခေ= ဒုက္ခဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး၌။ သုခသညာ= သုခဟုဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ အနိစ္စေ= အနိစ္စဖြစ်သောခန္ဓာငါးပါး၌။ နိစ္စသညာ= နိစ္စဟုဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ အနတ္တနိ= အတ္တမဟုတ်သောခန္ဓာငါးပါး၌။ အတ္တသညာ= အတ္တဟုဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ (ဣတိ= သို့။ စတုဗ္ဗိဇာ= လေးပါးအပြားရှိ၏။) (အသုဘေ= ၌။) အသုဘသညာ= အသုဘဟုဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ (ဒုက္ခေ= ၌။) ဒုက္ခသညာ= ဒုက္ခဟုဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ (အနိစ္စေ= ၌။) အနိစ္စသညာ= အနိစ္စဟုဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ (အနတ္တနိ= ၌။) အနတ္တသညာ= အနတ္တဟုဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။

(ဣတိ= သို့။ စတုပ္ပိဓာ= ရှိ၏။) ဝိနယေ= ဝိနယပိဋက၌။ သညာ= သညာတို့သည်။ အသုဘေ= အသုဘဖြစ်သောအာရုံ၌။ သုဘသညာ= လည်းကောင်း။ အသုဘေ= ၌။ အသုဘသညာ= အသုဘဟုဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ သုဘေ= သုဘဖြစ်သောအာရုံ၌။ အသုဘသညာ= အသုဘဟုဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ သုဘေ= ၌။ သုဘသညာ= လည်းကောင်း။ ဝိစိကိစ္ဆာသညာ= ဝိစိကိစ္ဆာ သညာလည်းကောင်း။ (ဣတိ= သို့) ပဉ္စ= ငါးပါးတို့သည်။ (ဟောန္တိ= ကုန်၏။)

အာရမ္မဏတော= အာရုံအားဖြင့်။ သညာ= သညာတို့သည်။ ရူပသညာ= ရူပါရုံ၌ဖြစ်သောသညာလည်းကောင်း။ သဒ္ဓသညာ= သဒ္ဓါရုံ၌ဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ ဂန္ဓသညာ= ဂန္ဓာရုံ၌ဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ ရသသညာ= ရသာရုံ၌ဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ= ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၌ဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ ဓမ္မသညာ= ဓမ္မာရုံ၌ဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ ဆ= ခြောက်ပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ= ကုန်၏။ ဥပ္ပတ္တိဒ္ဓါရတော= ဖြစ်ရာဒ္ဓါရအားဖြင့်။ စက္ခုသမ္မဿဇာ= စက္ခုသမ္မဿကြောင့်ဖြစ်သောသညာလည်းကောင်း။ သောတသမ္မဿဇာ= သောတသမ္မဿကြောင့်ဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ ယာနသမ္မဿဇာ= ယာနသမ္မဿကြောင့်ဖြစ်သောသညာလည်းကောင်း။ ဇိဝှိသမ္မဿဇာ= ဇိဝှိသမ္မဿကြောင့်ဖြစ်သောသညာလည်းကောင်း။ ကာယသမ္မဿဇာ= ကာယသမ္မဿကြောင့်ဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ မနောဓာတုသမ္မဿဇာ= မနောဓာတုသမ္မဿကြောင့်ဖြစ်သော သညာလည်းကောင်း။ မနောဝိညာဏဓာတုသမ္မဿဇာ= လည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ သတ္တဝိဓာ= ကုန်၏။ (ကုသလတော . . . အဝိဟိသသညာ= ပါဠိ ရှေ့၌အနက် ယောဇနာပြီး။) ဧဝံ= ဤသို့။ နာနတ္ထသညာ= အထူးထူးသော သဘောရှိသော သညာတို့ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ= သိအပ်ကုန်၏။

သင်္ခါရာ

၁၁၁။ အဘိသင်္ခါရောတိ= ပြုပြင်စီရင်တတ်၏။ ဣတိ= ထိုသို့ ပြုပြင်စီရင်တတ်သောကြောင့်။ သင်္ခါရာ= သင်္ခါရတို့မည်ကုန်၏။ သင်္ခါရာ= သင်္ခါရတို့သည်။ အဘိသင်္ခါရဏ အာယူဟန ရာသိကရဏလက္ခဏေန= ပြုပြင် စီရင်ခြင်း၊ အားထုတ်ခြင်း၊ ပေါင်းစုမှုကို ပြုခြင်းဟူသော သဘောလက္ခဏာ အားဖြင့်။ ဧကဝိဇာ= တစ်ပါးသာအဘို့အစုရုံသည်။ (သမာနာပိ= ဖြစ်ပါသော် လည်း။) ပုညာပုညအဗျာကတာတိ= ပုညာဘိ သင်္ခါရ၊ အပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အဗျာကတသင်္ခါရတို့ဟူ၍။ တိဝိဇာ= သုံးပါးအပြားရှိကုန်၏။ ကုသလ- ဝိညာဏသမ္ပယုတ္တာ= ကုသိုလ်စိတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သောသင်္ခါရတို့သည်။ ပုညာ- ဘိသင်္ခါရာ= ပုညာဘိသင်္ခါရတို့ မည်ကုန်၏။ အကုသလစိတ္တသမ္ပယုတ္တာ= အကုသိုလ်စိတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော သင်္ခါရတို့သည်။ အပုညာဘိသင်္ခါရာ= အပုညာဘိသင်္ခါရတို့မည်ကုန်၏။ ကုသလာကုသလဝသေန= ကုသိုလ်၊ အကု သိုလ်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်။ အနက္ခာတာအဗျာကတာ= မဆိုအပ်ကုန်သော သင်္ခါရတို့သည်။ အာနေဇ္ဇာဘိသင်္ခါရာ နာမ= အာနေဇ္ဇာဘိသင်္ခါရတို့ မည် ကုန်၏။

တတ္ထ= သင်္ခါရာဟူသောထိုပုဒ်၌။ ကာမာဝစရပဌမကုသလ ဝိညာဏသမ္ပယုတ္တာ= ကာမာဝစရ ပဌမကုသိုလ်စိတ်နှင့်ယှဉ်ကုန်သော။ ဝေဒနာသညာ ဝိဝဇ္ဇိတာ= ဝေဒနာသညာသည် ကြည်အပ်ကုန်သော။ သဗ္ဗေ= ခပ်သိမ်းကုန်သော။ ဗာတ္ထိသ= ၃၂-ပါးသော။ ဓမ္မာ ဝါ= တရားတို့သည် လည်းကောင်း။ ဆတ္ထိသ= ၃၆-ပါးသော။ ဓမ္မာ ဝါ= တို့သည်လည်းကောင်း။ သင်္ခါရာ နာမ= သင်္ခါရတို့မည်ကုန်၏။ ဖဿော= ဖဿလည်းကောင်း။ စေတနာ= စေတနာလည်းကောင်း။ ဝိတက္ကော= ဝိတက်လည်းကောင်း။ ဝိစာရော= ဝိစာရလည်းကောင်း။ ပီတိ= ပီတိလည်းကောင်း။ ဝီရိယံ= ဝီရိယလည်းကောင်း။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ= ဇီဝိတိန္ဒြေလည်းကောင်း။ သမာဓိ= ဧကဂ္ဂတာလည်းကောင်း။ သဒ္ဓါ= သဒ္ဓါလည်းကောင်း။ သတိ= သတိလည်း

ကောင်း။ ဟိရီ= ဟိရီလည်းကောင်း။ ဩတ္တပုံ= ဩတ္တပုလည်းကောင်း။
 အလောဘော= အလောဘလည်းကောင်း။ အဒေါသော= အဒေါသလည်း
 ကောင်း။ အမောဟော= အမောဟလည်းကောင်း။ ဒုဝေ= နှစ်ပါးကုန်သော။
 ပဿဒ္ဓိယော= ကာယပဿဒ္ဓိ၊ စိတ္တပဿဒ္ဓိတို့လည်းကောင်း။ ဒုဝိဓာ= နှစ်ပါး
 အပြား ရှိကုန်သော။ လဟုတာ= ကာယလဟုတာ၊ စိတ္တလဟုတာတို့လည်း-
 ကောင်း။ ဒွယံ= နှစ်ပါးအပေါင်းဖြစ်သော။ မုဒုတာ= ကာယမုဒုတာ၊ စိတ္တ
 မုဒုတာတို့လည်းကောင်း။ ဒုဝေ= နှစ်ပါးကုန်သော။ ကမ္မညတာ= ကာယ
 ကမ္မညတာ၊ စိတ္တကမ္မညတာတို့လည်းကောင်း။ ဒုဝေ= နှစ်ပါးကုန်သော။
 ဥဇုကတာ= ကာယ ဥဇုကတာ၊ စိတ္တဥဇုကတာတို့လည်းကောင်း။ ဆန္ဒော=
 ဆန္ဒလည်းကောင်း။ အဓိမောက္ခော= အဓိမောက္ခလည်းကောင်း။
 မနသိကာရော= မနသိကာရလည်းကောင်း။ မဇ္ဈတ္တတာ= တကြမဇ္ဈတ္တ
 တာလည်းကောင်း။ ကရုဏာ= ကရုဏာလည်းကောင်း။ မုဒိတာ= မုဒိတာ
 လည်းကောင်း။ ကာယဝစီမိတ္တာဇီဝါ= မှားယွင်းသော အသက်မွေးမှုဖြစ်သော
 ကာယဒုစရိုက်၊ ဝစီဒုစရိုက်မှ။ ဝိရတိတ္ထယံ= ရှောင်ကြဉ်သော ဝိရတိ
 စေတသိက်သုံးပါး အပေါင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ ဆဗ္ဗိသတိ= ၂၆-
 ပါးသော။ ဓမ္မာ= စေတသိက်တို့သည်။ ကဒါစိ= တစ်ရံတစ်ခါ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ=
 ဖြစ်ကုန်၏။ အပိ= ထိုသို့ပင် တစ်ရံတစ်ခါ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဧကတော=
 တပေါင်းတည်း။ ဝါ= အတူတကွ။ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ= မဖြစ်ကုန်။

ဝိညာဏံ

၁၁၂။ ဝိဇာနာတိ= သညာမှ ထူးသောအားဖြင့်သိတတ်၏။ ဣတိ=
 ထိုသို့ သညာမှထူးသောအားဖြင့် သိတတ်သောကြောင့်။ ဝိညာဏံ= ဝိညာဏ
 မည်၏။ ပန= ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး သရူပတ္ထကိုဆိုဦးအံ့။ တံ ဝိညာဏံ= ထိုဝိညာဉ်
 သည်။ စက္ခုဝိညာဏံ= စက္ခုဝိညာဏ်လည်းကောင်း။ သောတဝိညာဏံ=
 သောတ ဝိညာဏ်လည်းကောင်း။ ဃာနဝိညာဏံ= ဃာနဝိညာဏ်လည်း
 ကောင်း။ ဇိဝှိဝိညာဏံ= ဇိဝှိဝိညာဏ်လည်းကောင်း။ ကာယဝိညာဏံ=

ကာယဝိညာဏ်လည်းကောင်း။ မနောဝိညာဏ်= မနောဝိညာဏ်လည်းကောင်း။ မနောဓာတုဝိညာဏ်= မနောဓာတုဝိညာဏ်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့ခွဲခြား သရုပ်အားဖြင့်။ သတ္တဝိဓံ= ခုနစ်ပါးအပြားရှိသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

ဧကေကံ= တစ်ခုတစ်ခုသော ဝိညာဏ်ကို။ တိဟိတိဟာကာရေဟိ= ဝိညာဏ်၊ ဝတ္ထု၊ အာရုံဟူသော သုံးမျိုးစီ သုံးမျိုးစီသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။ ဝတ္ထာရမ္မဏတော= ဝတ္ထု၊ အာရုံအားဖြင့်။ ပဉ္စန္ဒံ= ငါးပါးကုန်သော။ ဝိညာဏာနံ= ဝိညာဏ်တို့၏။ တစ်နည်း။ ပဉ္စန္ဒဝိညာဏာနံ= ပဉ္စဝိညာဏ်တို့၏။ ဝတ္ထု= ဝတ္ထုသည်လည်းကောင်း။ အာရမ္မဏံ= အာရုံသည်လည်းကောင်း။ ပါဠေက္ကံ= အသီးအသီး တစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ မနောဓာတု မနောဝိညာဏဓာတုနံ= မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏။ ပုဗ္ဗာရမ္မဏဘဝသတ္တိ= ရှေးစိတ်၏အာရုံကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော အစွမ်းသတ္တိရှိသော။ တမေဝ ဝတ္ထု= ထိုရှေးစိတ်နှင့် အတူဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထုပေတည်း။ အာရမ္မဏာနိ= အာရုံတို့သည်။ ဆ= ခြောက်ပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ တာနိ အာရမ္မဏာနိ= ထိုအာရုံတို့သည်။ အဇ္ဈတ္တိက ဗာဟိရဝသေန= အဇ္ဈတ္တိက၊ ဗာဟိရတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဒုဝိဓာနိ= နှစ်ပါးအပြားရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။

အာရမ္မဏတော

၁၁၃။ ဓမ္မတော= ဓမ္မအားဖြင့်။ ဧတေ ဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခဒုက္ခဒေါမနဿဥပေက္ခာ= ဤဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပေက္ခာတို့သည်။ ဗာဟိရဝိဝိဓာရမ္မဏတော= ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ဖြစ်သော အထူးထူးသော အာရုံရှိခြင်းကြောင့်။ သမ္ပယုတ္တဝိညာဏာ= ယှဉ်သောစိတ်ဟူသော ဝိညာဏ်ရှိကုန်၏။

ပန= ပွားများပုံကို ဆိုဦးအံ့။ ဣမေ ပဉ္စဥပါဒါနက္ခန္ဓာ= ဤငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို။ ဘာဝေန္တေန= ပွားများသော။ ယောဂါဝစရေန= ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝဝတ္ထာနတော= ပိုင်းခြားမှတ်သားသော အားဖြင့်လည်းကောင်း။ လက္ခဏတော= သဘောလက္ခဏာအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ပရိစ္ဆေဒတော= အပိုင်းအခြား အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ (ဥပမာတော= ဥပမာ အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ရှိသင့်မည်ထင်၍ လေးပါးပြည့်အောင် ထည့်ပါသည်) ဣတိ= သို့။ စတူဟိ= လေးပါးကုန်သော။ အာကာရေဟိ= အခြင်းအရာ တို့ဖြင့်။ မနသိကာတဗ္ဗာ= နှလုံးသွင်းအပ်ကုန်၏။

သဗ္ဗေ= သာသဝ, အနာသဝအားဖြင့် အလုံးစုံကုန်သော။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ= ငါးပါးသောခန္ဓာဟုဆိုအပ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ= တရားတို့လည်းကောင်း။ သဗ္ဗေ= အလုံးစုံကုန်သော။ သာသဝါ= အာသဝတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စ= ငါးပါးကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ= ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟုဆိုအပ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ= တရားတို့လည်းကောင်း။ သီလက္ခန္ဓော= သီလက္ခန္ဓလည်းကောင်း။ သမာဓိက္ခန္ဓော= သမာဓိက္ခန္ဓလည်းကောင်း။ ပညာက္ခန္ဓော= ပညာက္ခန္ဓ- လည်းကောင်း။ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓော= ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓလည်းကောင်း။ ဝိမုတ္တိဉာဏ (ဒဿန)က္ခန္ဓော= ဝိမုတ္တိဉာဏ(ဒဿန)က္ခန္ဓလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤတရား တို့ကို။ သင်္ဂဟတော= ပေါင်းယူသောအားဖြင့်။ အာယတနဓာတုသစ္စေသု= အာယတန, ဓာတ်, သစ္စာတို့၌။ သင်္ဂယုန္တိ= ပေါင်းယူအပ်ကုန်၏။

အာယတနာနိ

၁၁၄။ ယံဓမ္မဇာတံ= အကြင်တရားသဘောသည်။ အာယံ= ရှည် လျားလှစွာသော သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲကို။ တနောကံ= ချဲ့ထွင်တတ်၏။ ဣတိ= ထိုကြောင့်။ (တံဓမ္မဇာတံ= သည်။) အာယတနံ= အာယတနမည်၏။ ယံဓမ္မဇာတံ= သည်။ အာယတံ= ရှည်လျားလှစွာသော သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲသို့။

နယတိ= ပို့ဆောင်တတ်၏။ ဣတိ= ထိုကြောင့်။ (တံဓမ္မဇာတံ= သည်။) အာယတနံ= အာယတနမည်၏။ စက္ခာယတနံ= စက္ခာယတနလည်းကောင်း။ သောတာယတနံ= သောတာယတနလည်းကောင်း။ ဃာနာယတနံ= ဃာနာယတနလည်းကောင်း။ ဇိဝှိယတနံ= ဇိဝှိယတနလည်းကောင်း။ ကာယာယတနံ= ကာယာယတနလည်းကောင်း။ မနာယတနံ= မနာယတနလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ဆ= ခြောက်ပါးကုန်သော။ အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနိ= အဇ္ဈတ္တိကာယတနတို့လည်းကောင်း။ ရူပါယတနံ= ရူပါယတနလည်းကောင်း။ သဒ္ဓါယတနံ= သဒ္ဓါယတနလည်းကောင်း။ ဂန္ဓာယတနံ= ဂန္ဓာယတနလည်းကောင်း။ ရသာယတနံ= ရသာယတနလည်းကောင်း။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ= ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနလည်းကောင်း။ ဓမ္မာယတနံ= ဓမ္မာယတနလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ဆ= ခြောက်ပါးကုန်သော။ ဗဟိဒ္ဓါယတနာနိ= ဗဟိဒ္ဓါယတနတို့လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ဒွါဒသ= တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော။ အာယတနာနိ= အာယတနတို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။

(ယံဓမ္မဇာတံ= အကြင်တရားသဘာဝသည်။) ရူပံ= ရူပါရုံကို။ စက္ခတိ- အဿာဒေတိ= သာယာသကဲ့သို့ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ= ထိုကြောင့်။ (တံဓမ္မဇာတံ= သည်။) စက္ခု= စက္ခုမည်၏။ (ယံဓမ္မဇာတံ= သည်။) သုဏ္ဍာတိ= သဒ္ဓါရုံကိုနားထောင်တတ်၏။ ဣတိ= ထိုကြောင့်။ (တံဓမ္မဇာတံ= သည်။) သောတံ= သောတမည်၏။ (ယံဓမ္မဇာတံ= သည်။) ဃာယတိ= အနံကိုယူတတ်၏။ ဣတိ= (တံဓမ္မဇာတံ= သည်) ဃာနံ= ဃာနမည်၏။ (ယံဓမ္မဇာတံ= သည်) ဇီဝံ= အသက်ကို။ အာဟုယတိ= ခေါ်ဝေါ်သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ= ထိုကြောင့်။ (တံဓမ္မဇာတံ= သည်။) ဇိဝှိ= ဇိဝှိမည်၏။ (ယံဓမ္မဇာတံ= သည်) ကုစ္ဆိတာနံ= စက်ဆုပ်အပ်ကုန်သော ဆံပင်အစရှိသော သုံးဆယ့်နှစ်ဝကောဋ္ဌာသတို့၏။ အာယော= ဖြစ်ရာတည်း။ ဣတိ= ထိုကြောင့်။ (တံဓမ္မဇာတံ= သည်။) ကာယော= ကာယမည်၏။ (ယံဓမ္မဇာတံ= သည်။) မုနာတိ-ဇာနာတိ= (အာရုံကို) သိတတ်၏။ ဣတိ= ထိုကြောင့်။ (တံ ဓမ္မဇာတံ= သည်။) မနော=

မနမည်၏။ (ယံဓမ္မဇာတံ= သည်။) ဝိနာသံ= ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်းသို့။ ရူပတိအာပဇ္ဇတိ= ရောက်တတ်၏။ ဣတိ= ထိုကြောင့်။ (တံဓမ္မဇာတံ= သည်။) ရူပံ= ရူပမည်၏။ (ယံ ဓမ္မဇာတံ= သည်။) သပ္ပတိ-အဘိဝဿတိ= အသံတို့ကို ယိုစီးစေသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ= ထိုကြောင့်။ (တံဓမ္မဇာတံ= သည်။) သဒ္ဓေါ= သဒ္ဓမည်၏။ (ယံဓမ္မဇာတံ= သည်။) အတ္တံ= မိမိကိုယ်ကို။ (ဝါ) မိမိရှိရာကို။ ဂန္ဓိယတိ-သူစယတိ= ထင်ရှားစွာ ပြတတ်၏။ ဣတိ= ထိုကြောင့်။ (တံဓမ္မဇာတံ= သည်။) ဂန္ဓော= ဂန္ဓမည်၏။ (ယံဓမ္မဇာတံ= သည်။) ရသန္တိ-အဿာဒေန္တိ= (ရသာရုံကို) သာယာစေတတ်ကုန်၏။ ဣတိ= ထိုကြောင့်။ (တံဓမ္မဇာတံ= သည်။) ရသာ= ရသာတို့မည်ကုန်၏။ (ယံဓမ္မဇာတံ= သည်။) ဖုသတိ= (အာရုံကို) တွေ့ထိတတ်၏။ ဣတိ= ထိုကြောင့်။ (တံဓမ္မဇာတံ= သည်။) ဖောဋ္ဌဗ္ဗော= ဖောဋ္ဌဗ္ဗမည်၏။ (ယံဓမ္မဇာတံ= သည်။) သဘာဝလက္ခဏံ= မိမိ မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာကို။ ဓာရယတိ= ဆောင်ထားတတ်၏။ ဣတိ= ထိုကြောင့်။ (တံဓမ္မဇာတံ= သည်။) ဓမ္မော= ဓမ္မမည်၏။

(ယေဓမ္မာ= အကြင်တရားတို့သည်။) အာယဘူတေ= ထိုထိုအာရုံတို့၌ ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ ဂေါစရဓမ္မေ= အာရုံဖြစ်ကုန်သော စိတ်၊ စေတသိက် တရားတို့ကို။ တနောန္တိ-ပတ္ထရန္တိ= ဖြန့်ကြက်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ= ထိုကြောင့်။ (တေဓမ္မာ= တို့သည်။) အာယာတနာနိ= အာယတနတို့မည်ကုန်၏။ ဝါ= တစ်နည်းကား။ အာယဘူတံ= ရှည်လျားသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ သံသာရဒုက္ခံ= သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲသို့။ အာနေန္တိ= ဆောင်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ= ထိုကြောင့်။ (တေဓမ္မာ= တို့ကို) အာယတနာနီတိ= အာယတနတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ= ဆိုအပ်၏။ သဉ္ဇာတိနိဝါသဩသရဏကာရဏတ္ထေဟိ= ဖြစ်ရာအရပ်ဟူသောအနက်၊ နေရာအရပ်ဟူသောအနက်၊ ပေါင်းဆုံရာအရပ်ဟူသောအနက်၊ အကြောင်း ဟူသောအနက်တို့ကြောင့်။ အာယတနာနိ နာမ= အာယတနတို့ မည်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။

အာယတနံ= အာယတနကို။ ဝိဘာဝေန္တေန= ဝေဘန်လိုသော။
ယောဂါဝစရေန= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဉ္စဟိ= ငါးပါးကုန်သော။ အာကာ-
ရေဟိ= အကြောင်းတို့ဖြင့်။ ဝိဘာဝေတဗ္ဗံ= ဝေဖန်အပ်၏။

၁၁၅။ ဝစနတ္ထတော စ= သဒ္ဓါအနက်အားဖြင့်လည်း။ ဝိဘာဝေတဗ္ဗံ=
ဝေဖန်အပ်၏။ နိဿတ္တနိဇ္ဇိဝေါ= သတ္တလည်းမဟုတ်၊ ဇီဝလည်းမဟုတ်သော။
အရူပဓမ္မော= နာမ်တရားသည်။ ဓမ္မောတိ= ဓမ္မမည်၏။ သတ္တဝိညာဏ-
ဓာတုယော= ခုနှစ်ပါးသော ဝိညာဏဓာတ်တို့သည်။ မနောတိ= မနမည်၏။
ဝိသယတော= အာရုံ (ဖြစ်ရာ) အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ပစ္စယတော=
အကြောင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ (ဝိဘာဝေတဗ္ဗံ= အပ်၏။) စက္ခုဝိညာဏံ=
စက္ခုဝိညာဉ်သည်။ ရူပအာလောက မနသိကာရအာကာရာ= ရူပါရုံ၊
အလင်းရောင်၊ နှလုံးသွင်းမှုဟူသော အကြောင်းရှိကုန်၏။ မနော= မနသည်။
ဓမ္မာအဓိမောက္ခမနသိကာရဝိသယာ= ဓမ္မာရုံ၊ ဆုံးဖြတ်မှု၊ နှလုံးသွင်းမှုဟူသော
ဖြစ်ရာရှိကုန်၏။

ဓမ္မာ= ဓမ္မတို့သည်။ တိဟာကာရာ= ဓမ္မာရုံ၊ အဓိမောက္ခ၊ မနသိ
ကာရဟူသော သုံးမျိုးသော အခြင်းအရာရှိကုန်၏။ ဝိထိဘေဒတော= ဝိထိ
အပြားအားဖြင့်။ မဟန္တ ပရိတ္တ အတိပရိတ္တဝသေန= မဟန္တာရုံဝိထိ၊ ပရိတ္တာ
ရုံဝိထိ၊ အတိပရိတ္တာရုံဝိထိတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တိဿော= သုံးမျိုးကုန်သော။
ဝိထိယော= ဝိထိတို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ မဟန္တာဝိထိ= မဟန္တာရုံ
ဝိထိသည်။ ဘဝင်္ဂစိတ္တ အာဝဇ္ဇနစိတ္တ စက္ခုဝိညာဏ သမ္ပဋိစ္ဆနစိတ္တ သန္တိရဏ
ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနစိတ္တ ဇဝနစိတ္တ တဒါလမ္ပနဖလဝိပါကစိတ္တ ဘဝင်္ဂပါတ စိတ္တဝသေန=
ဘဝင်္ဂစိတ်၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်၊ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်၊ သမ္ပဋိဋ္ဌိုင်းစိတ်၊ သန္တိရဏစိတ်၊
ဝုဋ္ဌောစိတ်၊ ဇောစိတ်၊ အကျိုးဖြစ်သော တဒါရုံဝိပါကစိတ်၊ ဘဝင်္ဂကျသော
စိတ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ သတ္တဝိဓာ= ခုနှစ်ပါး အပြားရှိကုန်၏။ သင်္ဂဟော=
ပေါင်းယူခြင်းအားဖြင့်။ ဒွါဒသ= တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော။ ဣမေ အာယ-

တနာ= ဤအာယတနတို့ကို။ ခန္ဓဓာတုဓမ္မသု= ခန္ဓာတရား၊ ဓာတ်တရားတို့၌။ သင်္ဂယုန္တိ= ပေါင်းယူအပ်ကုန်၏။ (တဒါရုံကျလျှင် အတိမဟန္တာရုံ ဝီထိဖြစ်သင့်သည်။)

ပန= ဝီထိဖြစ်ပုံကို ဥပမာဖြင့်ဆိုဦးအံ့။ အတြ= ဤဝီထိဘေဒတော ဟူသောပုဒ်၌။ ဝီထိဘေဒဝသေန= ဝီထိဘေဒ၏အစွမ်းအားဖြင့်။ ဣမံ= ဤဆိုလတုံသော။ သြပမ္ပံ= ဥပမာကို။ သံသန္ဓေတွာ= နှီးနှောတိုက်ဆိုင်၍။ မနသိကာတဗ္ဗံ= နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။ ဧကော= တစ်ဦးသော။ ရာဇာ= မင်းသည်။ အတ္တနော= မိမိ၏။ သယနာဂါရေ= စက်တော်ခေါ်ဆောင်၌။ သယတိ- စက်တော်ခေါ်(အိပ်စက်)နေ၏။ တဿ= ထိုမင်း၏။ မဟေသီ= မိဖုရားခေါင်ကြီးသည်။ ဗမိရာ= နားပင်းသော၊ ဒါသိယာ= ကျွန်မနှင့်။ သဒ္ဓိံ= အတူတကွ။ တတြ= ထိုစက်တော် ခေါ်ရာအဆောင်သို့။ သမာဂတာ= ရောက်လာ၏။ ဗမိရာ= နားပင်းသော။ ဒါသီ= ကျွန်မသည်။ ရညော= မင်း၏။ ပါဒေ= ခြေတို့ကို။ သမ္မာဟတိ= နှိပ်နယ်ပေးနေ၏။ ဗမိရော= နားပင်းသော။ ဒွါရပါလော= တံခါးစောင့်သည်။ ရာဇဂေဟေ= မင်းနန်းတော်၌။ နဂရပဿေ= နန်းတော်၏နံဘေး၌ဖြစ်သော။ ဒွါရေ= တံခါး၌။ နိယုတ္တော= စောင့်ရှောက်နေသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

ဥယျာနပါလော= ဥယျာဉ်တော်စောင့်သည်။ (ဝါ) ဥယျာဉ်မျိုးသည်။ ရညော= မင်း၏။ အတ္ထာယ= အကျိုးငှါ။ (တစ်နည်း) ရညောအတ္ထာယ= မင်းသုံးဆောင်ရန်အတွက်။ အမ္မဖလေ= သရက်သီးတို့ကို။ အာဒါယ= ယူဆောင်၍။ ရာဇဂေဟံ= မင်းနန်းတော်သို့။ ပတ္တော= ရောက်လာ၏။ သော= ထိုဥယျာဉ်မျိုး သည်။ ထကိတံ= ပိတ်ထားအပ်သော။ ဒွါရံ= တံခါးကို။ အာကောဋေသိ= ခေါက်ပြီ။ ရာဇာ= မင်းသည်။ သဒ္ဓိံ= တံခါးခေါက်သောအသံကို။ သုတွာ= ကြားရ၍။ ပဗုဇ္ဈိတွာ= အိပ်ရာမှနှိုး၍။ ရာဇဒွါရံ= မင်းနန်းတော်တံခါးကို။ ဝိဝရိတံ= ဖွင့်ခြင်းငှါ။ ဗဒရိတ္ထိံ= နားပင်းသောမိန်းမကို။ အာဏာပေသိ= စေခိုင်းပြီ။ သာ= ထိုနားပင်းသောမိန်းမသည်။ ဟတ္ထသညာယ=

လက်အမှတ်အသားဖြင့်။ ဒွါရံ= တံခါးကို။ ဝိဝရိတံ= ဖွင့်ခြင်းငှါ။ ဒွါရပါလံ= တံခါးစောင့်ကို။ သညာပေသိ= သိစေပြီ။ ဒွါရံ= နန်းတော်တံခါးကို။ ဝိဝရိ= ဖွင့်လိုက်ပြီ။ ဥယျာနပါလော= ဥယျာဉ်စောင့်သည်။ အတ္တနာ= မိမိသည်။ အာဟဋေ= ဆောင်ယူအပ်ကုန်သော။ အဓမ္မ= သရက်သီးတို့ကို။ ရာဇာနံ= မင်းကို။ ပရိစ္စဇတိ= ဆက်သ၏။ ရာဇာ= မင်းသည်။ အဓမ္မ= သရက်သီးတို့ကို။ ဗဒရိတ္ထိယာ= နားပင်းသောမိန်းမ၏။ ဟတ္ထေ= လက်၌။ ဌပေတွာ= ထား၍။ နမတကံ= သားလှီးဓားငယ်ကို၊ ဂဏှာတိ= ယူ၏။ အထ= သရက်သီးလာပို့ရာ ထိုအခါ၌။ ဧကော= တစ်ယောက်သော။ ရာဇသေဝကော= မင်းမှုထမ်းယောက်ျားသည်။ တတြ= ထိုအရပ်သို့။ အာဂစ္ဆတိ= ရောက်လာ၏။ သော= ထိုမင်းမှုထမ်းယောက်ျားသည်။ တေ အဓမ္မ= ထိုသရက်သီးမှည့်တို့ကို။ မဟေသိယာ= မိဖုရားခေါင်ကြီး၏။ ဟတ္ထေ= လက်၌။ ဌပေတိ= ထား၏။ မဟေသီ= မိဖုရားခေါင်ကြီးသည်။ ဓောဝိတွာ= ခွဲစိတ်ဆေးကြောပြီး၍။ ဧကေကခဏှံ= တစ်ပိုင်းစီ တစ်ပိုင်းစီသော သရက်သီးကို။ တေသံ= ထိုသရက်သီးတို့၏။ သုပက္ကာပက္ကာဘာဝံ= ကောင်းစွာ မှည့်သည်၏အဖြစ် မမှည့်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဇာနိတံ= သိခြင်းငှါ။ ရာဇဝလ္လဘံ= မင်းနှင့်အကျွမ်းဝင်သောသူကို။ ဒေတိ= ပေး၏။ ပစ္ဆာ= နောက်မှ။ ရညော= မင်းအား။ ဒေတိ= ဆက်သ၏။ ရာဇာ= မင်းသည်။ အဓမ္မ= သရက်သီးတို့ကို။ ခါဒိတွာ= ခဲစားသုံးဆောင်ပြီး၍။ အဓမ္မရသံ= သရက်သီးအရည်ကို။ ဝဏ္ဏေတိ ဝါ= ချီးမွမ်းသော်လည်း ချီးမွမ်း၏။ ဂရဟတိ ဝါ= ကဲ့ရဲ့သော်လည်း ကဲ့ရဲ့၏။ ပရိဘုတ္တမ္ပရသော= သရက်သီးအရသာကို သုံးဆောင်ပြီးသော။ ရာဇာ= မင်းသည်။ ပုနပိ= တစ်ဖန်လည်း။ သယတိ= အိပ်စက်လေ၏။

၁၁၆။ တတြ= ထိုသရက်သီးသုံးဆောင်သော ဥပမာ၌။ ဣဒံ= ဤဆိုလတုံသည်ကား။ ဩပမ္မသံသန္ဓနံ= ဥပမာနှင့်ဥပမေယျကို နှီးနှောတိုက်ဆိုင်ခြင်းတည်း။ သုတ္တရာဇာ ဝိယ= အိပ်ပျော်နေသောမင်းကဲ့သို့။ တထာ= ထို့အတူ။ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ= ဘဝင်္ဂစိတ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။ အဓမ္မာဟဋေဥယျာနပါလဿ=

သရက်သီးကို ဆောင်ယူလာသောဥယျာဉ်များ၏။ ဒွါရကောဋ္ဌနံ= တံခါး ခေါက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။ သဒ္ဓိဝိယ= အသံကဲ့သို့။ တထာ= ထို့အတူ။ စက္ခုဒွါရေ= စက္ခုဒွါရ၌။ ရူပါရမ္မဏဂ္ဂဟနံ= ရူပါရုံကိုယူခြင်းကို။ (ဝါ) ရူပါရုံ၏ ထိခိုက်ခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။

အသုဏန္တိ= နားမကြားသော။ ဗမိရာ= နားပင်းသော။ ဣတ္ထိ ဝိယ စ= မိန်းမကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဒွါရပါလော ဝိယ စ= တံခါးမှူးကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဘဝင်္ဂစလနံ= ဘဝင်လှုပ်ခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။ ရာဇာ= မင်းသည်။ သဒ္ဓိ= တံခါးခေါက်သံကို။ သုတွာ= ကြားရ၍။ ဒွါရံ= တံခါးကို။ ဝိဝရိတံ= ဖွင့်ခြင်းငှါ။ သေဝကဿ= မင်းမှုထမ်းအား။ အာဏာပနံ ဝိယ= စေခိုင်းခြင်းကဲ့သို့။ တထာ= ထို့အတူ။ အာဝဇ္ဇနစိတ္တံ= ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။ ဗမရိတ္ထိယာ= နားမကြားသောမိန်းမ၏။ ဒွါရဝိဝရဏတ္ထံ= တံခါးကိုဖွင့်ခြင်းအကျိုးငှါ။ နိယုတ္တပုရိသဿ= တံခါးစောင့်ယောက်ျားအား။ ဟတ္ထသညာဒါနံ ဝိယ= လက်ဖြင့် အမှတ်အသားကို ပေးခြင်းကဲ့သို့။ တထာ= ထို့အတူ။ စက္ခုဒွါရဝိညာဏံ။ စက္ခုဒွါရ၌ဖြစ်သော ဝိညာဉ်စိတ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။ ဗမိရဒွါရပါလေန= နားမကြားသော တံခါးစောင့်သည်။ ဒွါရေ= တံခါးကို။ ဝိဝဋ္ဋေ= ဖွင့်လှစ်အပ်သည်ရှိသော်။ ရညော= မင်း၏။ အဗ္ဗလဒဿနံ= သရက်သီး (ဆက်သလာသည်) ကို မြင်ခြင်းကိုကဲ့သို့။ တထာ= ထို့အတူ။ သမ္ပဋိစ္ဆနစိတ္တံ= သမ္ပဋိဇ္ဈိင်းစိတ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။

ရာဇာ= မင်းသည်။ ဗမရိတ္ထိယာ= နားပင်းသော မိန်းမ၏။ ဟတ္ထေ= လက်၌။ အဗ္ဗေ= သရက်သီးတို့ကို။ ဌပေတွာ= ထား၍။ သကေန ဟတ္ထေန= မိမိလက်ဖြင့်။ နမတကဂဟနံ= သားလှီးဓားငယ်ကို ယူခြင်းကဲ့သို့ လည်းကောင်း။ သေဝကဿာဂမနဉ္စ= မင်းမှုထမ်းယောက်ျား၏ လာခြင်းကဲ့သို့ လည်းကောင်း။ တထာ= ထို့အတူ။ သန္တိရဏစိတ္တံ= သန္တိရဏစိတ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။ သေဝကေန= မင်းမှုထမ်းယောက်ျားသည်။ ဂဟေတွာ=

သရက်သီးတို့ကိုယူ၍။ မဟေသိယာ= မိဖုရား၏။ ဟတ္ထေ= လက်၌။ ဌပနံ
ဝိယ= ထားခြင်းကဲ့သို့။ တထာ= ထို့အတူ။ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနစိတ္တံ= ဝုဋ္ဌာစိတ်ကို။
ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။

ဒေဝိယာ= မိဖုရားသည်။ ဓောဝိတေ= ဆေးကြောလှီးအပ်ကုန်ပြီး
သော။ အမ္မေ= သရက်သီးစိတ်တို့ကို။ သုပက္ကာပက္ကဘာဝဇနနတ္ထံ= ကောင်းစွာ
မှည့်အပ်ပြီးသည် မမှည့်သေးသည်၏အဖြစ်ကို သိခြင်းအကျိုးငှါ။ သေဝကဿ=
မင်းမှုထမ်းအား။ ခဏ္ဍံ= သရက်သီးစိတ်ကို။ ဒါနံဝိယစ= ပေးခြင်းကဲ့သို့ လည်း
ကောင်း။ ရညော= မင်းအား။ ဒါနံ ဝိယ စ= ဆက်သ သကဲ့သို့လည်းကောင်း။
ရညော= မင်း၏။ အဗ္ဗလအနုဘဝနံ ဝိယ စ= သရက်သီးကို စားသောက်
သုံးဆောင်ခြင်းကဲ့သို့လည်းကောင်း။ တထာ= ထို့အတူ။ ဇဝနစိတ္တံ= ဇော
စိတ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။ ရညော= မင်း၏။ အဗ္ဗရသဝဏ္ဏနံ ဝိယ ဝါ=
သရက်သီး၏အရသာကို ချီးမွမ်းခြင်းကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဂရဟဏံ ဝိယ-
ဝါ= ကဲ့ရဲ့ခြင်းကဲ့သို့လည်းကောင်း။ တထာ= ထို့အတူ။ တဒါရမ္မဏာဖလ ဝိပါက
စိတ္တာနိ= တဒါရုံဟူသောအကျိုးဝိပါကစိတ်တို့ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ= သိအပ်
ကုန်၏။ ရာဇိနော= မင်း၏။ ပုနပိ= တဖန်လည်း။ နိဒ္ဒုက္ကမနံ ဝိယ= အိပ်ပျော်
သွားခြင်းကဲ့သို့။ တထာ= ထို့အတူ။ ဘဝင်္ဂပါတစိတ္တံ= ဘဝင်ကျသောစိတ်ကို။
ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။

ဓာတုယော

၁၁၇။ ဓာတုယော= ဓာတ်တို့သည်။ စက္ခုဓာတု= စက္ခုဓာတ်လည်းကောင်း။ ရူပဓာတု= ရူပဓာတ်လည်းကောင်း။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု= စက္ခုဝိညာဏဓာတ်လည်းကောင်း။ သောတဓာတု= သောတဓာတ်လည်းကောင်း။ သဒ္ဓဓာတု= သဒ္ဓဓာတ်လည်းကောင်း။ သောတဝိညာဏဓာတု= သောတဝိညာဏဓာတ်လည်းကောင်း။ ယာနဓာတု= ယာနဓာတ်လည်းကောင်း။ ဂန္ဓဓာတု= ဂန္ဓဓာတ်လည်းကောင်း။ ယာနဝိညာဏဓာတု= ယာနဝိညာဏဓာတ်လည်းကောင်း။ ဇိဝှိဓာတု= ဇိဝှိဓာတ်လည်းကောင်း။ ရသဓာတု= ရသဓာတ်လည်းကောင်း။ ဇိဝှိဝိညာဏဓာတု= ဇိဝှိဝိညာဏဓာတ်လည်းကောင်း။ ကာယဓာတု= ကာယဓာတ်လည်းကောင်း။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတု= ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်လည်းကောင်း။ ကာယဝိညာဏဓာတု= ကာယဝိညာဏဓာတ်လည်းကောင်း။ မနောဓာတု= မနောဓာတ်လည်းကောင်း။ ဓမ္မဓာတု= ဓမ္မဓာတ်လည်းကောင်း။ မနောဝိညာဏဓာတု= မနောဝိညာဏဓာတ်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ အဋ္ဌာရသ= တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး အပြားရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ ရူပံ= ရူပါရုံကို။ စက္ခတိ-ပဿတိ= မြင်တတ်၏။ ဣတိ= ထို့ကြောင့်။ စက္ခု= စက္ခုမည်၏။ ရူပတိ (ရူပယတိ) ထင်ရှားစွာ ပြတတ်၏။ ဣတိ= ထို့ကြောင့်။ ရူပံ= ရူပမည်၏။ စက္ခုဒွါရေ= စက္ခုဒွါရ၌။ ပဝတ္တံ= ဖြစ်သော။ ဝိညာဏံ= ဝိညာဏ်သည်။ စက္ခုဝိညာဏံ= စက္ခုဝိညာဏ်မည်၏။ အတ္တနော= မိမိ၏။ သဘာဝံ= ကိုယ်ပိုင်သဘောကို။ ဓာရယတိ= ဆောင်ထားတတ်၏။ (ဝါ) တစ်နည်းကား။ ဝိဒဟတိ= ထားတတ်၏။ (ဝါ) တစ်နည်းကား။ ဝိဓိယတိ= စီရင်တတ်၏။ ဣတိ= ထို့ကြောင့်။ ဓာတု= ဓာတ်မည်၏။ ဧတေ ဓမ္မာ= ဤတရားတို့သည်။ ခန္ဓဝသေန= ခန္ဓာ၏အစွမ်းအားဖြင့်။ သမ္မဟလက္ခဏံ= အပေါင်းအစုဟူသော လက္ခဏာကိုလည်းကောင်း။ အာယတနဝသေန= အာယတန၏အစွမ်းအားဖြင့်။ ဒွါရလက္ခဏံ= ဒွါရလက္ခဏာကိုလည်းကောင်း။ (စာကိုယ်၌ ဒွါရလက္ခဏဝသေနဟု ရှိသည်။)

ဓာတုဝသေန= ဓာတ်၏အစွမ်းအားဖြင့်။ သဘာဝလက္ခဏံ= သဘာဝ
လက္ခဏာကိုလည်းကောင်း။ ဒီပေတိ= ပြတတ်၏။ ဣတိတဿ= ထို့ကြောင့်။
သဘာဝလက္ခဏံ= သဘာဝလက္ခဏာကို။ ဓာရယတိ= ဆောင်ထားတတ်၏။
ဣတိ= ထို့ကြောင့်။ ဓာတု= ဓာတ်မည်၏။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ= မြတ်စွာဘုရားသည်။ တိက္ခပညဿ= ထက်မြက်သော
ပညိန္ဒြေရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ သစ္စာနုဗောဓာယ= သစ္စာလေးအင် သိမြင်နိုင်ရန်
အကျိုးငှါ။ ခန္ဓာ စ= ခန္ဓာတို့ကိုလည်းကောင်း။ မဇ္ဈိမဿ= အလယ်
အလတ်ဖြစ်သော။ မုဒုက ပညဿ= နူးညံ့သော ပညိန္ဒြေရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏။
သစ္စာနုဗောဓာယ= သစ္စာလေးအင် သိမြင်နိုင်ရန်အကျိုးငှါ။ အာယတနာနိ-
စ= အာယတနတို့ကိုလည်းကောင်း။ မန္တပညဿ= နံ့နွေးလေးလံသော ပညိန္ဒြေ
ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ သစ္စာနုဗောဓာယ= သစ္စာလေးအင် သိမြင်နိုင်ရန်အကျိုးငှါ။
ဓာတုယော စ= ဓာတ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ဒဿိတာ= ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။
ဣတိ= ဤသို့။ ဝေဒိတဗော= သိအပ်၏။

ဟေတုပစ္စယော

၁၁၈။ ပန= အဋ္ဌာရသဓာတုကထာမှတစ်ပါး ဟေတုပစ္စယကထာ
ကို ဆိုဦးအံ့။ ဣဒံ= ဟေတုပစ္စယဝိဘာဝနံ= ဤရှေ့နောက်စဉ်လျက် ကြောင်း
ကျိုးဆက်၍ ဖြစ်နေပုံကို ထင်ရှားစွာပြခြင်းငှါ။ နိဒါနပဋိစ္စသမုပ္ပါဒနာမေဟိ
ပိ= အကြောင်းဖြစ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒနာသည်တို့ဖြင့်လည်း။ (ဘဂဝတာ=
မြတ်စွာဘုရားသည်။) ဒေသိတံ= ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ယထာ= အဘယ်
ကဲ့သို့ ဟောကော်မူသနည်းဟူမူကား?။

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ= သစ္စာလေးသွယ် မသိလွယ်အောင် ဖုံးကွယ်တတ်သော မောဟဟူသောအကြောင်းကြောင့်။ သင်္ခါရာ= ပုညာပုည အာနေဉ္စဟု သုံးဝအပြား သင်္ခါရတရားတို့သည်။ သမ္ဘဝန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ သင်္ခါရပစ္စယာ= ပုညာပုည အာနေဉ္စဟု သုံးဝအပြား သင်္ခါရတရားဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဝိညာဏံ= ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်သည်။ သမ္ဘဝတိ= ဖြစ်ပေါ်၍ လာ၏။ ဝိညာဏပစ္စယာ= ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်၊ ဝိပါက်ဝိညာဏ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ နာမရူပံ= နာမ်သည်လည်းကောင်း၊ ရုပ်သည်လည်းကောင်း၊ နာမ်ရုပ်သည်လည်းကောင်း။ သမ္ဘဝတိ= ဖြစ်၏။ နာမရူပပစ္စယာ= နာမ်ရုပ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ သဠာယတနံ= ခြောက်ပါးသော အဇ္ဈတ္တိကာယတနာသည်။ သမ္ဘဝတိ= ဖြစ်၏။ သဠာယတနပစ္စယာ= ခြောက်ပါးသော အဇ္ဈတ္တိကာယတနာဟူသောအကြောင်းကြောင့်။ ဖဿော= ဖဿခြောက်ပါးသည်။ သမ္ဘဝတိ= ဖြစ်၏။ ဖဿပစ္စယာ= ဖဿ ခြောက်ပါးဟူသောအကြောင်းကြောင့်။ ဝေဒနာ= စက္ခုသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာအစရှိသော ဝေဒနာခြောက်ပါးသည်။ သမ္ဘဝတိ= ဖြစ်၏။ ဝေဒနာပစ္စယာ= စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာအစရှိသော ဝေဒနာခြောက်ပါးဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ တဏှာ= ကာမတဏှာ၊ ဘဝတဏှာ၊ ဝိဘဝတဏှာသည်။ သမ္ဘဝတိ= ဖြစ်၏။ တဏှာပစ္စယာ= တဏှာဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပါဒါနံ= ဖားကို မြွေငန်း မြွေဖမ်းသို့ ပြင်းထန်စွာ စွဲလမ်းတတ်သော ဥပါဒါန်သည်။ သမ္ဘဝတိ= ဖြစ်၏။ ဥပါဒါနပစ္စယာ= ကြောင့်။ ဘဝေါ= ပစ္စုပ္ပန်လောကီ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံဟူသော ကမ္မဘဝသည်။ သမ္ဘဝတိ= ဖြစ်၏။ ဘဝပစ္စယာ= ကမ္မဘဝဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဇာတိ= ပဋိသန္ဓေတည်နေရခြင်း (ဟူသော ဥပပတ္တိ)ဘဝသည်။ သမ္ဘဝတိ= ဖြစ်၏။ ဇာတိပစ္စယာ= ဇာတိ (ဥပပတ္တိဘဝ) ဟူသောအကြောင်းကြောင့်။ ဇရာ မရဏံ= အိုခြင်း၊ သေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သောကာပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာ= စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း၊ ပြောကြောဆိုဆို ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ သက်ကြီး ရှက်ငင် ပြင်းထန်စွာ ပဋိပန်းရခြင်းတို့သည်။ သမ္ဘဝန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။

ဧဝံ= ဤသို့။ ကေဝလဿ= သုခမဖက် သက်သက်သော။ ဧတဿ-
ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ= ဤဆင်းရဲအစု၏။ သမုဒယော= ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ=
ထင်ရှား၏။

၁၂၀။ အဝိဇ္ဇာ နိရောဓာ= အဝိဇ္ဇာ၏ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ သင်္ခါရနိရော-
ဓာ= သင်္ခါရ၏ ချုပ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ သင်္ခါရနိရောဓာ= သင်္ခါရ၏
ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ ဝိညာဏနိရောဓာ= ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ်၊ ဝိပါက်ဝိညာဉ်၏
ချုပ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ဝိညာဏနိရောဓာ= ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ်၊
ဝိပါက်ဝိညာဉ် ၏ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ နာမရူပနိရောဓာ= သည်။ ဟောတိ=
ဖြစ်၏။ နာမရူပ နိရောဓာ= ကြောင့်။ သဠာယတန နိရောဓာ= သည်။
ဟောတိ= ဖြစ်၏။ သဠာယတနနိရောဓာ= ကြောင့်။ ဖဿနိရောဓာ= သည်။
ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ဖဿနိရောဓာ= ကြောင့်။ ဝေဒနာနိရောဓာ= သည်။
ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ဝေဒနာနိရောဓာ= ကြောင့်။ တဏှာနိရောဓာ= သည်။
ဟောတိ= ဖြစ်၏။ တဏှာနိရောဓာ= ကြောင့်။ ဥပါဒါနိရောဓာ= သည်။
ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ဥပါဒါနိရောဓာ= ကြောင့်။ ဘဝနိရောဓာ= သည်။
ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ဘဝနိရောဓာ= ကြောင့်။ ဇာတိနိရောဓာ= သည်။ ဟောတိ=
ဖြစ်၏။ ဇာတိနိရောဓာ= ကြောင့်။ ဇရာမရဏံ= ဇရာမရဏသည်လည်း
ကောင်း။ သောကပရိဒေဝဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ= သောက၊ ပရိဒေဝ၊
ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသတို့သည်လည်းကောင်း။ နိရုဇ္ဈန္တိ= ချုပ်ကုန်၏။
ဧဝံ= ဤသို့။ ကေဝလဿ= သက်သက်သော။ ဧတဿ-ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ=
ဤဆင်းရဲအစု၏။ နိရောဓာ= ချုပ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ= ထင်ရှား၏။

၁၂၀။ စတုသု= လေးပါးကုန်သော။ အရိယသစ္စေသု= အရိယ
သစ္စာတို့၌။ အညာဏံ= မှန်ကန်စွာ မသိတတ်သော မောဟသည်။ အဝိဇ္ဇာတိ=
အဝိဇ္ဇာမည်၏။ ဝိဟူပမာ= ကောက်ပင်လျှင် နှိုင်းခိုင်းဖွယ်ရာ ဥပမာရှိကုန်၏။
ကာယဝစီစိတ္တကမ္မာနိ= ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံဟူသော အတိတ်ဖြစ်သော
လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စေတနာတို့သည်။ သင်္ခါရာ= သင်္ခါရတို့။

မည်ကုန်၏။ ဗီဇပမာနိ= မျိုးစေ့လျှင် နှိုင်းခိုင်းဖွယ်ရာ ဥပမာရှိကုန်၏။ ပဋိသန္ဓိ-
ကွဏေ= ပဋိသန္ဓေအခါ၌။ ပဝတ္တံ= ဖြစ်သော။ စိတ္တံ= စိတ်သည်။ ဝိညာဏံ=
ဝိညာဉ်မည်၏။ အင်္ဂုရောပမံ= အညွန့်အညောက်လျှင် ဥပမာရှိ၏။ စိတ္တ-
စေတသိကာ= စိတ်စေတသိက် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ စ= နာမ်တရားတို့သည်
လည်းကောင်း။ ကလလရူပဉ္စ= ကလလာပ်ရုပ်သည်လည်းကောင်း။ နာမ
ရူပံ= နာမ်ရုပ်မည်၏။ ပတ္တုပမံ= အရွက်လျှင် နှိုင်းခိုင်းဖွယ်ရာ ဥပမာရှိကုန်၏။
ဆ= ခြောက်ပါးကုန်သော။ အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနိ= အဇ္ဈတ္တိကာယတနတို့
သည်။ သဠာယတနံ= သဠာယတနမည်၏။ သာဓူပမာ= အကိုင်းအခက်လျှင်
နှိုင်းခိုင်းဖွယ်ရာ ဥပမာရှိ၏။ ဆ= ခြောက်ပါးကုန်သော။ ဖဿကာယာ=
ဖဿအပေါင်းတို့သည်။ ဖဿော= ဖဿမည်၏။ ရက္ခပမာ= သစ်ပင်လျှင်
နှိုင်းခိုင်းဖွယ်ရာ ဥပမာရှိကုန်၏။ ဆ= ခြောက်ပါးကုန်သော။ ဝေဒနာကာယာ=
ဝေဒနာအပေါင်းတို့သည်။ ဝေဒနာ= ဝေဒနာမည်ကုန်၏။ ယုဗ္ဗပမာ= အပွင့်လျှင်
နှိုင်းခိုင်းဖွယ်ရာ ဥပမာရှိကုန်၏။ ဆ= ခြောက်ပါးကုန်သော။ တဏှာကာယာ=
တဏှာအပေါင်းတို့သည်။ တဏှာ= တဏှာမည်ကုန်၏။ ရသုပမာ= သာယာ
အပ်သော အရသာခြောက်ပါးလျှင် ဥပမာရှိကုန်၏။ စတ္တာရိ= လေးပါးကုန်
သော။ ဥပါဒါနာနိ= ဥပါဒါန်တို့သည်။ ဥပါဒါနံ= ဥပါဒါန်မည်၏။ သာလိ-
တဏှာလောပမော= သလေးဆန်လျှင် ဥပမာရှိ၏။ ကာမရူပအရူပဘဝ
သမုဋ္ဌာပကံ= ကာမ ဘဝ၊ ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝကိုဖြစ်စေတတ်သော။ ကမ္မံ=
ပစ္စုပ္ပန်လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံသည်။ ဘဝေါ= ကမ္မဘဝမည်၏။
ဗီဇပမာ= မျိုးစေ့လျှင် ဥပမာရှိ၏။ ခန္ဓာဘိနိဗ္ဗတ္တိ= ခန္ဓာတို့၏ အသစ်ဖြစ်ခြင်း
ဟူသော။ ဘဝေါ= ဥပပတ္တိဘဝသည်။ ဇာတိ= ဇာတိမည်၏။ ပုနက္ခိရူပမာ=
တဖန်ထွက်သော အညွန့်အညောက်လျှင် ဥပမာရှိ၏။ ခန္ဓာနံ= ခန္ဓာတို့၏။
ပရိပါကော= ရင့်ကျက်ခြင်းသည်။ ဇရာ။ ဇရာမည်၏။ ပက္ကဖလူပမံ= မှည့်ရင့်
သောအသီးလျှင် ဥပမာရှိ၏။ ခန္ဓာနံ= ခန္ဓာတို့၏။ ဝိဒ္ဓိသနပရိမစ္ဆဒေါ=
ပျက်စီးခြင်း အပိုင်းအခြားသည်။ မရဏံ= မရဏမည်၏။ ပတနုပမော=
ကြွေကျခြင်းလျှင် ဥပမာရှိ၏။ ဧဝံ= ဤသို့။ (ဝါ) ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။

ပုဗ္ဗာပရကောဋိရဟိတံ= ရှေ့အစွန်း နောက်အစွန်းတို့မှ ကင်းလွတ်သော။
 ဣဒံ ဟေတု ပစ္စယစက္ကံ= ဤရှေ့နောက်စဉ်လျက် ကြောင်းကျိုးဆက်၍
 ဖြစ်နေသောစက်သည်။ ဗီဇအင်္ဂုရရက္ခဖလ ဗီဇအင်္ဂုရရက္ခဝသေန= မျိုးစေ့၊
 အညွန့်၊ အပင်၊ အသီး၊ မျိုးစေ့၊ အညောက်၊ အပင်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်။
 ဘမတိ= မရပ်မတည် ချာချာပတ်ပတ် လည်၍ဖြစ်နေ၏။

၁၂၁။ ကိပစ္စယာ= အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ အဝိဇ္ဇာ= အဝိဇ္ဇာ
 သည် သမ္ဘဝတိ= ဖြစ်သနည်း?။ အဝိဇ္ဇာယေဝ= အဝိဇ္ဇာသည်ပင်လျှင်။
 အဝိဇ္ဇာယ= အဝိဇ္ဇာ၏။ ပစ္စယော= အကြောင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။
 သဗ္ဗေဝ= အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ ကိလေသာ= ကိလေသာတို့သည်။
 အဝိဇ္ဇာယ= အဝိဇ္ဇာ၏။ ပစ္စယာ= အကြောင်းတို့ပေတည်း။ အာသဝသမု-
 ဒယော= အာသဝဟူသောအကြောင်းသည်။ အဝိဇ္ဇာသမုဒယော= အဝိဇ္ဇာ၏
 အကြောင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာတဏှာဥပါဒါနာနိ= အဝိဇ္ဇာ
 တဏှာ ဥပါဒါန်ဟူကုန်သော။ တယော= သုံးပါးသောတရားတို့သည်။
 ကိလေသာ= ကိလေသာဝဋ်တို့ပေတည်း။ သင်္ခါရာ= သင်္ခါရတို့လည်းကောင်း။
 ဘဝေါ= ကမ္မဘဝလည်းကောင်း၊ ဣတိ= ဤသို့။ ဒွေ= နှစ်ပါးသောတရား
 တို့သည်။ ကမ္မာ= ကမ္မဝဋ်တို့ပေတည်း။ ဣတရေ = ဤဆိုအပ်ပြီးသော
 တရားငါးပါးတို့မှ တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ သတ္တံ= ခုနှစ်ပါးကုန်သော
 (ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဇာတိ ဇရာမရဏ)
 တရားတို့သည်။ ဝိပါကာဝ= ဝိပါကဝဋ်တို့သည်သာလျှင်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။
 အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာ= အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရတို့သည်။ အတိတဟေတု= အတိတ်
 (ဘဝ၌ဖြစ်သော)အကြောင်းပေတည်း။ ဇာတိဇရာမရဏံ= ဇာတိဇရာ မရဏ
 သည်။ အနာဂတဟေတု= အနာဂတ် (ဘဝ၌ဖြစ်လတံ့သော) အကြောင်း
 တရားပေတည်း။ ပန= ထိုမှတစ်ပါး။ အညေ= အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ ဇာတိ ဇရာ
 မရဏတို့မှ တစ်ပါးကုန်သော ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊
 တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝတို့သည်။ ပစ္စုပ္ပန္နဟေတု= ပစ္စုပ္ပန် (ဘဝ၌ဖြစ်သော)

အကြောင်းတို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ ဟေတုပစ္စယသမုပ္ပါဒါ= အကြောင်း
အထောက်အပံ့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော အကျိုးတရား တို့သည်။
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒါ= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မည်၏။

ဒွါဒသ= တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော။ ဟေတုပစ္စယင်္ဂါနိစေတ=
အကြောင်းအထောက်အပံ့ဖြစ်သော အင်္ဂါတို့သည်သာလျှင်။ သမုပ္ပန္နဓမ္မာ=
ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော တရားတို့ပေတည်း။ ဒွါဒသ= တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်
သော။ ဣမေ ဓမ္မာ= ဤတရားတို့ကို။ သင်္ခတာတိ= သင်္ခတတရားတို့ဟူ၍
လည်းကောင်း။ အသင်္ခတာတိ= အသင်္ခတတရားတို့ ဟူ၍လည်းကောင်း။
ဝတ္ထု= ဆိုခြင်းငှါ။ န သက္ကာ= မတတ်ကောင်း။ ဟေတု= အကြောင်းဖြစ်ကုန်
သော။ ပစ္စယာ= အထောက်အပံ့ဖြစ်ကုန်သော။ တေယေဝ ဓမ္မာ= ထိုတရားတို့
သည်ပင်လျှင်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဓမ္မာ= အကြောင်းတရားကိုစွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်လာ
ကုန်သော အကျိုးတရားတို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ ပဌမဥပ္ပန္နာ= ရှေးဦး
စွာ ဖြစ်ကုန်သော။ ဟေ ဓမ္မာ= ထိုတရားတို့သည်။ သင်္ခတာ= သင်္ခတတရား
တို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ ဟေတုပစ္စယာ= အကြောင်း အထောက်
အပံ့ဖြစ်သောတရားတို့သည်။ ဂမ္ဘီရသဘာဝါ= နက်နဲသော သဘောရှိကုန်၏။
ပန= ထိုသို့ပင် နက်နဲသောသဘော ရှိပါကုန်သော်လည်း။ ဟေတုပစ္စယာ=
အကြောင်း အထောက်အပံ့ဖြစ်ကုန်သော။ ဣမေ ဓမ္မာ= ဤတရားတို့ကို။
သတ္တဓာ= အစပ်သုံးစပ် အလွှာလေးလွှာဟူသော ခုနှစ်ပါးသော အပြား
အားဖြင့်။ ပရိဇာနိတဗ္ဗာ= ပိုင်းခြား၍ သိအပ်ကုန်၏။

၁၂၂။ သန္နိတော= အဆက်အစပ်အားဖြင့်။ သင်္ခါရဝိညာဏာနံ=
အတိတ်အကြောင်း သင်္ခါရနှင့် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ဝိညာဏ်တို့၏။ ပဌမာ= ရှေး
ဦးစွာသော။ (စာကိုယ်၌ ပဌမံ-ဟုရှိသည်) ဧကာ= တစ်ခုသော။ သန္နိ=
အဆက်အစပ်လည်းကောင်း။ ဝေဒနာတဏှာနံ= ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးဝေဒနာနှင့်
ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတဏှာတို့၏။ ဒုတိယာ= နှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော။ သန္နိ=
အဆက်အစပ်လည်းကောင်း။ ဘဝဇာတီနံ= ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း ကမ္မဘဝနှင့်

အနာဂတ်အကျိုး ဇာတိတို့၏။ တတိယာ= သုံးခုမြောက်ဖြစ်သော။ သန္တိ= အဆက်အစပ်လည်းကောင်း။ ဟေတုဖလသန္တိဖလဟေတုသန္တိ ဟေတုဖလ သန္တိဝသေနဝ= အကြောင်း၊ အကျိုး အဆက်အစပ်၊ အကျိုး၊ အကြောင်း အဆက်အစပ်၊ အကြောင်းအကျိုး အဆက်အစပ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်သာ လျှင်။ တိသန္တိ= သုံးပါးသော အဆက်အစပ်သည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ပဌမတတိယာ= ပဌမနှင့် တတိယဖြစ်သော။ ဟေတုဖလသန္တိ= ဟေတုဖလ သန္တိသည်။ ဘဝသန္တိ= အတိတ်ဘဝနှင့် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝနှင့် အနာဂတ် ဘဝတို့ကို ဆက်စပ်ပေးခြင်းပေတည်း။ ဒုတိယာ= နှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော။ ဖလဟေတုသန္တိ= ဖလဟေတုသန္တိသည်။ ဘဝသန္တိ= ဘဝကို ဆက်စပ်ပေး သော သန္တိသည်။ န ဟောတိ= မဖြစ်။ ကမ္မကမ္မနိမိတ္တဂတိဂတိနိမိတ္တာ= ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိ၊ ဂတိနိမိတ်ဖြစ်သော။ (သန္တိ= အဆက်အစပ်ပေတည်း)

အတီတကမ္မကိလေသာ= အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ (တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မ ဘဝ)ဟူသော အတိတ်ကာလ၌ဖြစ်သော ကံကိလေသာတို့ကိုလည်းကောင်း။ ပစ္စုပ္ပန္နဖလဝိပါကာ= (ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာဟူ သော) ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ဖြစ်သော အကျိုးဝိပါက်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပစ္စုပ္ပန္န ကမ္မကိလေသာ= တဏှာ ဥပါဒါန် ကမ္မဘဝ (အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ)ဟူသော ပစ္စုပ္ပန် ကာလ၌ဖြစ်သော ကံကိလေသာတို့ကိုလည်းကောင်း။ အနာဂတ ဖလဝိပါ ကာ= ဇာတိ ဇရာ မရဏ (ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ) ဟူသော အနာဂတ်ကာလ၌ဖြစ်သော အကျိုးဝိပါက်တို့ကိုလည်းကောင်း။ စတုသင်္ခေပတော= အလ္လ္လာလေးလ္လ္လာအားဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ= သိအပ်ကုန်၏။

၁၂၂။ ဝိသတိယာ= နှစ်ဆယ်သော။ အာကာရေဟိ= အခြင်း အရာတို့ဖြင့်။ ဧဝံ= ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာ= သိအပ်ကုန်၏။ ပုရိမကမ္မဘဝသ္မိ= ရှေးဖြစ်သောကမ္မဘဝ၌။ မောဟော= အမှန်အတိုင်း မသိတတ်သော မောဟ သည်။ အဝိဇ္ဇာ= အဝိဇ္ဇာမည်၏။ အာယူဟနံ= ဘဝဖြစ်ရန် အားထုတ်တတ် သော လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံသည်။ သင်္ခါရာ= သင်္ခါရတို့မည်ကုန်၏။

နိကန္တိ= ဘဝ၌ တပ်နှစ်သက်တတ်သော တဏှာသည်။ တဏှာ= တဏှာမည်၏။ ဥပဂမနံ= ပြင်းပြင်းထန်ထန် တပ်မက်တတ်သော သဘောတရားသည်။ ဥပါဒါနံ= ဥပါဒါန်မည်၏။ စေတနာ= ဘဝရရန် အားထုတ်မှုစေတနာသည်။ ဘဝေါ= ကမ္မဘဝမည်၏။ ဣတိ= ဤသို့။ ပဉ္စ= ငါးပါးကုန်သော။ ပုရိမကမ္မဘဝပစ္စယာ= ရှေးအတိတ်ကံ ကမ္မဘဝဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဣဓ= ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌။ ပဋိသန္ဓိ= ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသည်။ ဝိညာဏံ= ဝိညာဏ်မည်၏။

ဩက္ကန္တိ = ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ သက်ဝင်၍ဖြစ်သောသဘောသည်။ နာမရူပံ= နာမ်ရုပ်မည်၏။ ပဿာဒေါ= အာရုံတို့၏ထင်ရာ ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ကြည်လင်ခြင်း အဇ္ဈတ္တိကာယတန ဖ-ပါးသည်။ အာယတနံ= သဠာယတန မည်၏။ ဖုဋ္ဌော= ဗဟိဒ္ဓါယတနတို့၏ အဇ္ဈတ္တိကာယတနတို့နှင့် တွေ့ထိခြင်းသည်။ ဖဿော= ဖဿမည်၏။ ဝေဒယိတံ= အဇ္ဈတ္တိကာယတနတို့၌ ထင်လာသော အာရုံကို ခံစားခြင်းသည်။ ဝေဒနာ= ဝေဒနာမည်၏။ ဣတိ= ဤသို့။ ပဉ္စ= ငါးပါးကုန်သော။ ဓမ္မာ= တရားတို့သည်။ ပုဗ္ဗကမ္မဿ= ရှေးအတိတ်ကံဟူသော သင်္ခါရ၏။ ပစ္စယာ= အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတရားတို့လည်းကောင်း။ ဣဓ= ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌။ မောဟော= အမှန်အတိုင်း မသိခြင်း သဘောသည်။ အဝိဇ္ဇာ= အဝိဇ္ဇာမည်၏။ အာယူဟနံ= အားထုတ်ခြင်းသည်။ သင်္ခါရာ= သင်္ခါရတို့မည်ကုန်၏။ နိကန္တိ= တပ်မက်ခြင်းသည်။ တဏှာ= တဏှာမည်၏။ ဥပဂမနံ= စွဲလမ်းခြင်းသည်။ ဥပါဒါနံ= ဥပါဒါန်မည်၏။ စေတနာ= အားထုတ်ကြောင်းကံသည်။ ဘဝေါ= ကမ္မဘဝမည်၏။ ဣတိ= ဤသို့။ အာယတိံ= အနာဂတ်ဘဝ၌။ ပစ္စယာ= အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စ= ငါးပါးသော တရားတို့လည်းကောင်း။ ဝိညာဏ နာမရူပ အာယတန ဖဿ ဝေဒနာနိ= ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာဟူကုန်သော။ ပဉ္စ= ငါးပါးကုန်သော။ ဓမ္မာ= အကျိုးတရားတို့သည်။ အနာဂတ ဘဝဿ= အနာဂတ်ဘဝ၏။ ပစ္စယာ= ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော တရားတို့လည်းကောင်း။ ဣတိဇဝံ= ဤသို့။ ဝိသတိယာ= နှစ်ဆယ်သော။

အာကာရေဟိ= အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ပရိတ္တမနံ= မရပ်မတည် ခြာခြာလည်
နေသော။ သံသာရစက္ကံ= သံသရာစက်သည်။ ဟေတုဖလ ဖလဟေတု
ဟေတုဖလဝသေန= အကြောင်း အကျိုး၊ အကျိုး အကြောင်း၊ အကြောင်း
အကျိုးတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ စက္ကတော= စက်အနေအားဖြင့်။ ဘမတိ=
လည်ပတ်၍ ဖြစ်ပေါ်နေ၏။

၁၂၄။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ= ကြောင့်။ သင်္ခါရာ= တို့သည်။ (သမ္ဘဝန္တိ=
ကုန်၏။) . . . ဇာတိပစ္စယာ= ကြောင့်။ ဇရာမရဏံ= သည်။ (သမ္ဘဝတိ=
ဖြစ်၏။) . . . ။ ဧဝံ= ဤသို့။ ကေဝလဿ= သော။ ဧတဿ ဒုက္ခက္ခ-
န္ဓဿ= ၏။ သမုဒယော= သည်။ ဟောတိ= ထင်ရှား၏။ ပရိစ္ဆေဒတော=
အပိုင်းအားဖြင့်။ လောကီယ လောကုတ္တရဝသေန= လောကီ လောကုတ္တရာ
တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒုဝိဇာ= နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ အဝိဇ္ဇာ= ရှေး၌ဖြစ်သော
အဝိဇ္ဇာသည်။ အဝိဇ္ဇာယ= နောက်ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ၏။ (ပစ္စယော= သည်။
ဟောတိ= ၏) ဒုက္ခံ= ရှေး၌ဖြစ်သော ဒုက္ခသည်။ ဒုက္ခဿ= နောက်၌ဖြစ်သော
ဒုက္ခ၏။ (ပစ္စယော= သည်။ ဟောတိ= ၏)

သဒ္ဓါ= ရှေးဖြစ်သောသဒ္ဓါသည်။ သဒ္ဓါယ= နောက်ဖြစ်သော သဒ္ဓါ၏။
(ပစ္စယော= သည်။ ဟောတိ= ၏။ ဣတိ= ဤသို့။) ဟေတုဖလဘာဝံ=
အကြောင်း အကျိုး၏အဖြစ်သို့။ အာပဇ္ဇတိ= ရောက်၏။ ပုရိမဘဝေ=
ရှေးဘဝ၌။ (ပဝတ္တာ= ဖြစ်သော။) အဝိဇ္ဇာ= အဝိဇ္ဇာသည်။ ဗီဇတော= ပစ္စုပ္ပန်
မျိုးစေ့အားဖြင့်။ ဟေတု= အကြောင်းသည်။ (ဟောတိ= ၏။ ဣတိ= သို့။)
ဗီဇအင်္ဂုရာနံ= မျိုးစေ့၊ အညွန့်၊ အညောက်တို့၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ သမ္မန္တတာ=
ဆက်စပ်နေ၏။ ဘဝနိကန္တိဩပပါတိကရူပသဟဇာတ ကမ္မဟေတု= ဘဝ၌
တပ်မက်ခြင်း၊ ပဋိသန္ဓိရုပ်၊ အတူတကွဖြစ်ဖက်ကံဟူသော အကြောင်းကြောင့်။
ပထဝီပဗ္ဗတ ဟိမစန္ဒသာဂရသုရိယာဒယော= မြေကြီး၊ တောင်၊ ဆီး နှင်း၊ လ၊
သမုဒ္ဒရာ၊ နေအစရှိသောဝဋ္ဋုတို့သည်။ (သမ္ဘဝန္တိ= ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။)

လက္ခဏသင်္ဂဟတော= လက္ခဏာတူ ပေါင်းယူသောအားဖြင့်။ ဒွါဒသ= တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော။ ဣမေ ဟေတုပစ္စယာ= ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒတရား တို့ကို။ ပဉ္စက္ခန္ဓေသု= ခန္ဓာငါးပါးတို့၌လည်းကောင်း။ အာယတနေသု= အာယ တနတို့၌လည်းကောင်း။ ဓာတုသု= ဓာတ်တို့၌လည်းကောင်း။ သစ္စေသု= သစ္စာတို့၌လည်းကောင်း။ သင်္ဂယုန္တိ= ပေါင်းယူအပ်ကုန်၏။ ဣတိ= ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာ= သိအပ်ကုန်၏။

**ကောဒသမကစ္ဆ
ဒုတိယဘာဂသစ္စာ**

ဒုက္ခ

၁၂၅။ အရိယသစ္စာနိ= အရိယသစ္စာတို့သည်။ ဒုက္ခံ= ဒုက္ခဟူသော။ အရိယသစ္စံ= အရိယသစ္စာလည်းကောင်း။ ဒုက္ခသမုဒယံ= ဒုက္ခ၏ အကြောင်း ဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ= အရိယသစ္စာလည်းကောင်း။ ဒုက္ခနိရောဓံ= ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ= အရိယသစ္စာလည်းကောင်း။ ဒုက္ခနိရောဓမ္ဂံ= ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ= အရိယ သစ္စာလည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ စတ္တာရိ= လေးပါးတို့သည်။ (ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏)

အနေကောပဒ္ဒဝါဓိဝါဟံ= များစွာသော ဥပဒ္ဒဝေါ (ဘေးရန်)တို့၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့်။ ကုစ္ဆိတံ= စက်ဆုတ်အပ်သော သဘောသည်လည်း ကောင်း။ ပရပရိကပ္ပိတဓုဝသုဘသုခအတ္တရူပိတံ= သာသနာ့ပြင်ပ တိတ္ထိယ

တို့သည် ကြံဆအပ်သော ခိုင်မြဲခြင်း၊ တင့်တယ်ခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ အတ္တမှ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့်။ တုစ္ဆံ= အနှစ်မမှီး အချည်းနှီးသဘောသည်လည်း ကောင်း။ ပိဋနသင်္ခရဏာ ဝိပရိဏာမ သန္တာပကရတထ အနညထာဘာဝံ= ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့ဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်းသဘော၊ ပေါင်းစု၍ပြုအပ်သောသဘော၊ နှစ်ပါးသောဇရာမရဏတို့သည် ဖောက်ပြန်စေအပ်သောသဘော၊ ကိလေသာ အပူတို့ဖြင့် ပူလောင်မှုကိုပြုခြင်း သဘောဟူသော မှန်ကန်ခြင်း၊ ဤသဘော တို့မှအခြား တစ်ပါးသော သဘောအားဖြင့် မဖြစ်ခြင်းသဘောသည်။ ဒုက္ခသစ္စံ နာမ= ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ (စာကိုယ်၌ “အနညထာဘာဝရဟိတံ”ဟု ရှိသည်)

တဿ ဒုက္ခဿ= ထိုဒုက္ခသစ္စာ၏။ ဝါ= နှင့်။ သံယောဂဥပ္ပတ္တိ ကာရဏံ= ပေါင်းဆုံခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ဒုက္ခ၏အကြောင်းဟူသော သဘောသည်။ အာယူဟနသံယောဂနိဒါနပလိ ဗောဓကရတထ အနညထာဘာဝံ= အားထုတ် ခြင်းသဘော၊ ဆင်းရဲနှင့်ယှဉ်စေခြင်းသဘော၊ ဆင်းရဲခြင်း၏ အကြောင်း သဘော၊ နှောက်ယှက်တားမြစ်ခြင်းကိုပြုခြင်းသဘောတို့၏ မှန်ကန်ခြင်း၊ အခြားသောသဘောအားဖြင့် မဖြစ်ခြင်းသဘောသည်။ သမုဒယသစ္စံနာမ= သမုဒယသစ္စာမည်၏။

ဒုက္ခပရောဓဿ= ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏။ အဘာဝံ= မရှိခြင်းသဘောသည်။ နိဿရဏဝိဝေကအသင်္ခတ အမတတထာဝိတထဘာဝံ= ဆင်းရဲမှ ထွက် မြောက်ခြင်းသဘော၊ သင်္ခါရတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်းသဘော၊ အကြောင်းတရား တို့သည် မပြုပြင်အပ်သောသဘော၊ မသေမပျက်ခြင်းသဘောတို့၏ မှန်ကန် ခြင်း၊ မချွတ်ယွင်း မဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောသည်။ နိရောဓသစ္စံ နာမ= နိရောဓ သစ္စာမည်၏။

ဒုက္ခနိရောဓပ္ပတ္တိပဋိပဒါသင်္ခါတံ= ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက် ကြောင်း အကျင့်ဟုဆိုအပ်သော။ နိယျာနဟေတုဒဿနာဓိပတေယျံ= သံသ ရာမှ ထွက်မြောက်ခြင်းသဘော၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းသဘော၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်မြင်ပြု၍ သိမြင်ခြင်းသဘော၊ အကြီးအမှူးဖြစ်ခြင်းသဘောဟူသော။

တထာဝရတထာဘာဝံ= မှန်ကန်ခြင်း၊ မဖောက်မပြန်ခြင်းသဘောသည်။ ဒုက္ခ-
 နိရောဓ ဂါမိနီပဋိပဒါ= ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်ဖြစ်
 သော။ အရိယသစ္စံနာမ= အရိယသစ္စာမည်၏။ အရိယေဟိ= အရိယာပုဂ္ဂိုလ်
 တို့သည်။ ပဋိဝိဒ္ဓံ= ထိုးထွင်း၍သိအပ်သောသစ္စာတည်း။ အရိယဘာဝကရံ=
 အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ်ကိုပြုတတ်သော။ သစ္စံ= သစ္စာတည်း။ ဣတိ= ကြောင့်။
 အရိယသစ္စန္တိ= အရိယာသစ္စာဟူ၍။ ဝုစ္စတိ= ဆိုအပ်၏။

ဇာတိပိ= တဖန်ဘဝသစ်၌ဖြစ်ရခြင်းသည်လည်း။ ဒုက္ခာ= ဒုက္ခသစ္စာ
 ပေတည်း။ ဇရာပိ= အိုမင်းရင့်ရော်ခြင်းသည်လည်း။ ဒုက္ခာ= ဒုက္ခသစ္စာပေ
 တည်း။ ဗျာဓိပိ= မကျန်းမမာ ဖျားနာရခြင်းသည်လည်း။ ဒုက္ခော= ဒုက္ခသစ္စာပေ
 တည်း။ မရဏမ္ပိ= စုတိပျက်ကြွေ သေရခြင်းသည်လည်း။ ဒုက္ခံ= ဒုက္ခသစ္စာပေ
 တည်း။ သောကပရိဒေဝဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာပိ= စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း၊
 ပြောပြောဆိုဆို ငိုယိုခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ သက်ကြီးရွက်ငင်
 ပြင်းစွာပင်ပန်း ဆင်းရဲခြင်းတို့သည်လည်း။ ဒုက္ခာ= ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခသစ္စာတို့
 ပေတည်း။ အပ္ပိယေဟိ= မချစ်ခင် မနှစ်သက် မလိုလားအပ်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊
 ဝတ္ထုတို့နှင့်။ သမ္ပယောဂေါ= ပေါင်းဆုံ ယှဉ်တွဲနေရခြင်းသည်လည်း။ ဒုက္ခော=
 ဒုက္ခသစ္စာပေတည်း။ ပိယေဟိ= ချစ်ခင်စုံမက် နှစ်သက်လိုလားအပ်ကုန်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝတ္ထုတို့နှင့်။ ဝိပ္ပယောဂေါ= ကွေကွင်းကွဲကွာရခြင်းသည်လည်း။ ဒုက္ခော=
 ဒုက္ခသစ္စာပေတည်း။

ယမ္ပိ= အကြင်ဝတ္ထုပစ္စည်းကိုလည်း။ ဣစ္ဆံ= အလိုရှိသောသူသည်။ န
 လဘတိ= မရ။ တမ္ပိ= ထိုအလိုရှိအပ်သော ဝတ္ထုပစ္စည်းကို မရခြင်းသည်လည်း။
 ဒုက္ခံ= ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခသစ္စာပေတည်း။ (တစ်နည်း= ယမ္ပိ= အကြင်ဝတ္ထုပစ္စည်း
 ကိုလည်း။ န ဣစ္ဆံ= အလိုမရှိဘဲ။ လဘတိ= ရ၏။ တမ္ပိ= ထိုအလိုမရှိသော
 ဝတ္ထုပစ္စည်းကို ရခြင်းသည်လည်း။ ဒုက္ခံ= ဆင်းရဲခြင်းပေတည်း။) သံခိတ္တေန
 အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်။ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာပိ= ငါးပါးသော ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည်
 လည်း။ ဒုက္ခာ= ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခသစ္စာတို့ပေတည်း။

၁၂၆။ ခန္ဓာနံ= အသစ်ဖြစ်သောခန္ဓာတို့၏။ ပါတုဘာဝေါ= ထင်ရှား
ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည်။ ဇာတိနာမ= ဇာတိမည်၏။ ဓာတူနံ= ဓာတ်သဘာဝ
တို့၏။ ပရိပါကဘာဝေါ= ရင့်ကျက်ခြင်းသဘောလည်းကောင်း။ ဗလရူပ
ဣန္ဒြိယသတိပညာနံ= အင်အား၊ ရုပ်တရား၊ စက္ခုအစရှိသောဣန္ဒြေ၊ သတိ၊
ပညာတို့၏။ ဟာနိ= ယုတ်လျော့လာခြင်း သဘောသည်လည်းကောင်း။ ဇရာ
နာမ= ဇရာမည်၏။ ဧကဘဝပရိယာ ပန္နဇီဝိတိန္ဒြိယပု ဗန္ဓဝိစ္ဆေဒေါ= တစ်ခုသော
ဘဝ၌ အကျုံးဝင်ပါဝင်သော ရုပ်၊ နာမ်နှစ်ထွေ ဇီဝိတိန္ဒြေအစဉ်၏ ပြတ်စဲခြင်း
သဘောသည်။ မရဏံ= မရဏမည်၏။ ဗျသနာဒိပရိပီဠိတဿ= ဆွေမျိုးတို့၏
ပျက်စီးခြင်းသဘော အစရှိသည်တို့ဖြင့် နှိပ်စက်ခံနေရသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ စိတ္တ-
သန္တာပေါ= စိတ်၏ လွန်မင်းထန်ပြင်း ပူလောင်ခြင်းသဘောသည်။ သောကော
နာမ= သောကမည်၏။ ဗျသနာဒိဟိ= ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်းအစရှိသည်
တို့ဖြင့်။ ပရိပီဠိတဿ= နှိပ်စက်ခံနေရသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝစီပလာပေါ= နှုတ်ဖြင့်
ရောင်ရမ်းမြည်တမ်း ပြောဆိုငိုယိုခြင်းသည်။ ပရိဒေဝေါ နာမ= ပရိဒေဝမည်၏။

ကာယိကာ= ကိုယ်၌ဖြစ်သော။ ပိဋ္ဌာ= ဆင်းရဲခြင်းသည်။ ဒုက္ခံ= ဒုက္ခ
မည်၏။ မနသိ= စိတ်၌။ ဇာတံ= ဖြစ်သော။ စိတ္တပိဋ္ဌနံ= စိတ်၏ဆင်းရဲခြင်းသည်။
ဒေါမနဿံ= ဒေါမနဿမည်၏။ ဗျသနာဒိ ပရိပီဠိတဿ= ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီး
ခြင်းအစရှိသည်တို့သည် နှိပ်စက်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ အဓိမတ္တစေတော ဒုက္ခ
သမ္ဘူတော= လွန်ကဲသော စိတ်၏ဆင်းရဲခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။ စိတ္တဒါဟော=
စိတ်၏ပူပန်ခြင်းသည်။ ဥပါယာသော= ဥပါယာသမည်၏။

အမနုညသတ္တသင်္ခါရသမောဓာနံ= မနှစ်သက် မလိုလားအပ်သော
သတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့် ပေါင်းဆုံယှဉ်တွဲ မှီဝဲနေထိုင်ရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။ စိတ္တ
ဝိယာတာကာရံ= စိတ်၏ပင်ပန်းဆင်းရဲခြင်း အခြင်းအရာသည်။ အပ္ပိယေဟိ
သမ္ပယောဂေါ= အပ္ပိယေဟိ သမ္ပယောဂဒုက္ခမည်၏။ ဣဋ္ဌပိယသတ္တသင်္ခါ
ရေဟိ= အလိုရှိအပ်၊ နှစ်သက်အပ်၊ မြတ်နိုးအပ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့်။
ဝိနာဘာဝေါ= ရှင်ကွဲ၊ သေကွဲ တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ကွေကွင်း ကွဲကွာနေရခြင်းသည်။

ပိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ= ပိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂဒုက္ခမည်၏။ အလဗ္ဘနေယျေသု= မရအပ်၊ မရသင့်၊ မရထိုက်ကုန်သော။ (ဝါ) မရနိုင်ကုန်သော။ အဇာတိ အဇရာ အမရဏာဒိသု= ပဋိသန္ဓေမနေရခြင်း၊ မအိုခြင်း၊ မသေခြင်းအစရှိသော အရာတို့၌။ ဣစ္ဆာဝိယာတော= အလိုဆန္ဒ၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။ (ဝါ) လိုလား သည့်အတိုင်း မဖြစ်ခြင်းသည်။ ဣစ္ဆိတာလာဘဒုက္ခံ= ဣစ္ဆိတာလာဘဒုက္ခ မည်၏။ သဗ္ဗဒုက္ခသင်္ခါဟိကာ= အလုံးစုံသောဒုက္ခတို့ဖြင့် ပေါင်းယူအပ်ကုန် သော။ ပဉ္စ= ငါးပါးကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ= ဥပါဒါန်၏အာရုံ ဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာတို့သည်။ ဒုက္ခာ= ဒုက္ခတို့ပေတည်း။

သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿဥပါယာသဒုက္ခာဣတိ= သောက ဒုက္ခ၊ ပရိဒေဝ ဒုက္ခ၊ ဒုက္ခဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ ဒုက္ခ၊ ဥပါယာသဒုက္ခဟူကုန်သော ဤဒုက္ခတို့သည်။ သဘာဝဒုက္ခာ= သဘာဝနှင့်စပ်သော ဒုက္ခတို့မည်ကုန်၏။ ကာယိကစေတသိကံ= ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခသည်။ ဒုက္ခဒုက္ခံ= ဒုက္ခ ဒုက္ခမည်၏။

သာသဝါ= အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော။ သုခါ ဝေဒနာ= သုခဝေဒနာတို့သည်လည်း ကောင်း။ ဝိပရိဏာမဝတ္ထု= ဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲတတ်သော ဝတ္ထုသည်လည်းကောင်း။ ဝိပရိဏာမဒုက္ခံ= ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခမည်၏။ ပဉ္စ= ငါးပါးကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ= ဥပါဒါန်တရားတို့၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာဟုဆိုအပ်ကုန်သော။ ဒုက္ခသစ္စံ= ဒုက္ခသစ္စာသည်။ သင်္ခါရဒုက္ခံ= သင်္ခါရဒုက္ခမည်၏။

၁၂၇။ ဇာတိ= ဇာတိဒုက္ခလည်းကောင်း။ မရဏံ= မရဏဒုက္ခလည်း ကောင်း။ အပ္ပိယာနံ သမ္ပယောဂေါ= အပ္ပိယာနံ သမ္ပယောဂဒုက္ခလည်း ကောင်း။ ပိယာနံ ဝိပ္ပယောဂေါ= ပိယာနံ ဝိပ္ပယောဂဒုက္ခလည်းကောင်း။ ယမ္ပိ ဣစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိ= ယမ္ပိ ဣစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိ ဒုက္ခလည်းကောင်း။ သံခိတ္တေန ပဉ္စ ဥပါဒါ နက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ= သံခိတ္တေန ပဉ္စ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခလည်း

ကောင်း။ ဣတိ= ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဤဒုက္ခအသီးသီးသည်။ ဝတ္ထုဒုက္ခာ= ဝတ္ထု
ဒုက္ခတို့မည်ကုန်၏။

ဒုက္ခသမုဒယော

၁၂၈။ ယာယံတဏှာ= အကြင်တဏှာသည်။ ပေါနောဗ္ဘဝိကာ=
တဖန် ဘဝသစ်၌ ဖြစ်စေတတ်၏။ နန္ဒိရာဂသဟဂတာ= နှစ်သက်ခြင်း၊
တပ်မက်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်၏။ တတြတတြာဘိနန္ဒီနီ= ထိုထိုဖြစ်ရာဘဝ ရရာ
အာရုံတို့၌ အလွန်နှစ်သက် ပျော်မွေ့တတ်၏။ ဣဒံ-အယံ တဏှာ= ဤတဏှာ
ဟူသည်။ သေယျထာ= အဘယ်နည်း?။ ကာမတဏှာ= ငါးဖြာအာရုံ ကာမ
ဂုဏ်၌ လိုချင်မှုတဏှာလည်းကောင်း။ ဘဝတဏှာ= အမြဲရှိနေသည့်အနေဖြင့်
ဘဝကို လိုချင်နှစ်သက်မှု တဏှာလည်းကောင်း။ ဝိဘဝတဏှာ= သေပြီးနောက်
အလိုလို ဘဝပြတ်စဲခြင်းကို လိုချင်နှစ်သက်မှု တဏှာလည်းကောင်း။ ဣတိ=
ဤသည်တို့တည်း။

ဣဒံ= ဤသုံးမျိုးသောတဏှာကို။ ဒုက္ခသမုဒယံ= ဒုက္ခ၏ အကြောင်း
ဖြစ်သော။ အရိယသစ္စန္တိ= အရိယသစ္စာဟူ၍။ ဝုစ္စတိ= ဆိုအပ်၏။ ယာယံ
တဏှာ= အကြင်တဏှာသည်။ ပုနဗ္ဘဝကရဏသီလာ= တဖန်ဘဝသစ်ကို
ပြုလေ့ရှိ၏။ (ဝါ) ပြုတတ်၏။

နန္ဒိသင်္ခါတေန= နှစ်သက်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော။ ရာဂေန= တပ်မက်
မောခြင်းနှင့်။ သဟ= အတူတကွ။ ပဝတ္တာ= ဖြစ်၏။ ဘဝ ယောနိ ဂတိ
သတ္တာဝါသေသု= ဘဝ၊ ယောနိ၊ ဂတိ၊ သတ္တာဝါသတို့၌။ အဘိနန္ဒယမာနာ=
အလွန်နှစ်သက်ပျော်မွေ့လျှက်။ ပဉ္စကာမဂုဏ ပဋိဗဒ္ဓါ= ငါးဖြာအာရုံ ကာမ

ဂုဏ်နှင့် ဆက်စပ်နေ၏။ သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ သဟဇာတာ= သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့်တကွဖြစ်၏။ သာတဏှာ= ထိုတဏှာကို။ သမုဒယန္တိ= သမုဒယ သစ္စာဟူ၍။ ဘဂဝတာ= မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဝုတ္တာ= ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ဒုက္ခနိရောဓော

၁၂၉။ တဿာယေဝ တဏှာယ= ထိုတဏှာ၏ပင်လျှင်။ ယော အသေသ ဝိရာဂနိရောဓော= အကြင် အကြွင်းမဲ့ တပ်မက်မှုကင်းရာ ချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်သည်။ ယော စာဂေါ= အကြင်စွန့်လွှတ်ရာနိဗ္ဗာန်သည်။ ယော ပဋိ- နိဿဂ္ဂေါ= အကြင်အပြီးတိုင် စွန့်လွှတ်ရာနိဗ္ဗာန်သည်။ ယာ မုတ္တိ= အကြင် လွတ်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်သည်။ ယော အနာလယော= အကြင်ကပ်ငြိ တွယ်တာ မှုမရှိရာ နိဗ္ဗာန်သည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ အယံ= ဤနိဗ္ဗာန်ကို။ ဒုက္ခနိရောဓံ= ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာဟူသော။ အရိယသစ္စန္တိ= အရိယသစ္စာဟူ၍။ ဝုစ္စတိ= ဆိုအပ်၏။ သမုဒယ သင်္ခါတာယ= သမုဒယဟုဆိုအပ်သော။ တဏှာယ= တပ်မက်မှုတဏှာ၏။ အနဝသေသဝိရာဂံ= အကြွင်းမဲ့ တပ်မက်မှု ကင်းရာဖြစ်သော။ အနဝသေသနိရောဓံ= အကြွင်းမဲ့ချုပ်ငြိမ်းရာဖြစ်သော။ ပဟာနံ= အပြီးတိုင် ပယ်ရာဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနံ= နိဗ္ဗာန်သည်။ ဒုက္ခနိရောဓံ= ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ ဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံနာမ= အရိယသစ္စာမည်၏။

ဒုက္ခနိရောဓမဂ္ဂေါ

၁၃၀။ အရိယော= မြတ်သော။ (ဝါ) ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ် သော။ အဋ္ဌဂီကော= ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ မဂ္ဂေါ= မဂ်သည်။

ဒုက္ခနိရောဓမ္မဂ္ဂေါ= ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့သွားရောက်ကြောင်း လမ်းကြောင်း ပေတည်း။ စတုသု= လေးပါးကုန်သော။ သစ္စေသု= သစ္စာတရားတို့၌။ ဉာဏံ= သိမြင်တတ်သော မဂ်ဉာဏ်သည်လည်းကောင်း။ နိဗ္ဗာနေ= နိဗ္ဗာန်ဓာတ်၌။ ဉာဏဒဿနံ= သိမြင်တတ်သော မဂ်ဉာဏ်သည်လည်းကောင်း။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ= သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်မည်၏။ တိဝိဓကုသလသင်္ကပ္ပေါ= သုံးပါးအပြားရှိသော ကုသလ ဝိတက်သည်လည်းကောင်း။ နိဗ္ဗာနေ= နိဗ္ဗာန်ဓာတ်၌။ သင်္ကပ္ပေါ= ကြံစည် ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ= သမ္မာသင်္ကပ္ပမည်၏။ စတုပ္ပိဓ ပါပစရိတ ဝိရတီ= လေးပါးအပြားရှိသော ဝစီဒုစရိုက်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း သည်လည်းကောင်း။ မိစ္ဆာဝါစာယ= မိစ္ဆာဝါစာကို။ ပဟာနံ= ပယ်ခြင်းသည် လည်းကောင်း။ သမ္မာဝါစာ= သမ္မာဝါစာမည်၏။ တိဝိဓ ပါပစရိတာ= သုံးပါး အပြားရှိသော ကာယဒုစရိုက်မှ။ ဝိရတီ= ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ မိစ္ဆာကမ္မန္တဿ= မိစ္ဆာကမ္မန္တကို။ ပဟာနံ= ပယ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ သမ္မာကမ္မန္တော= သမ္မာကမ္မန္တမည်၏။ မိစ္ဆာဇီဝါ= မှားယွင်းသော ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်တို့ဖြင့် အသက်မွေးခြင်းမှ။ ဝိရတီ= ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်လည်း ကောင်း။ မိစ္ဆာဇီဝဿ= မိစ္ဆာဇီဝကို။ ပဟာနံ= ပယ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ သမ္မာအာဇီဝေါ= သမ္မာအာဇီဝမည်၏။ စတ္တာရိ= လေးပါးကုန်သော။ သမ္မပ္ပ ဓာနာနိ= သမ္မပ္ပဓာန်တို့သည်လည်းကောင်း။ မိစ္ဆာဝီရိယဿ= မိစ္ဆာဝီရိယကို။ ပဟာနံ= ပယ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ သမ္မာဝါယာမော။ သမ္မာဝါယာမ မည်၏။ စတ္တာရော= လေးပါးကုန်သော။ သတိပဋ္ဌာနာ= သတိပဋ္ဌာန်တို့သည် လည်းကောင်း။ နိဗ္ဗာနေ= နိဗ္ဗာန်၌။ သတိ= အောက်မေ့ခြင်းသည်လည်း ကောင်း။ သမ္မာသတိ= သမ္မာသတိမည်၏။ စတ္တာရိ= လေးပါးကုန်သော။ ဈာနာနိ= ရူပါဝစရဈာန်တို့သည်လည်းကောင်း။ နိဗ္ဗာနေ= နိဗ္ဗာန်အာရုံ၌။ စိတ္တေကဂ္ဂတာ= စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ သမ္မာသမာဓိ= သမ္မာသမာဓိမည်၏။ သတ္တတိသ= သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးသော။ ဗောဓိပက္ခိယာ ဓမ္မာ= ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့သည်။ အရိယေ= ကိလေသာမှဖြူစင်သော။ အဋ္ဌဂီကေ= ရှစ်ပါးသောအင်္ဂါရှိသော။ မဂ္ဂေယေဝ= မဂ်၌သာလျှင်။ အန္တော- ဂဓာ= အကျုံးဝင် ပါဝင်ကုန်၏။

၁၃၁။ ဝစနတ္ထတော= သဒ္ဓါအနက်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ လက္ခဏာတော= လက္ခဏာအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ကမတော= အစဉ်အားဖြင့် လည်းကောင်း။ သင်္ခေပတော= အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဥပမာတော= ဥပမာအားဖြင့်လည်းကောင်း။ သစ္စိကာတဗ္ဗဋ္ဌေန= မျက်မှောက်ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ (ဝိနိစ္ဆယော= အဆုံးအဖြတ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော= သိအပ်၏)

သင်္ခေပတော= အကျဉ်းအားဖြင့်။ ဒုက္ခံ= ဒုက္ခသစ္စာသည်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဒ္ဓါရပိဒဟနသမတ္ထံ= သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟူသော (အပါယ်) တံခါးကို ပိတ်ပင်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်၏။ သမုဒယော= သမုဒယသစ္စာသည်။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဒ္ဓါရ ပိဒဟနသမတ္ထော= ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဟူသော(အပါယ်)တံခါးကို ပိတ်ခြင်းငှါစွမ်းနိုင်၏။ နိရောဓော= နိရောဓသစ္စာသည်။ သဿတဒိဋ္ဌိဒ္ဓါရပိဒဟနသမတ္ထော= သဿတဒိဋ္ဌိဟူသော (အပါယ်) တံခါးကို ပိတ်ခြင်းငှါစွမ်းနိုင်၏။ မဂ္ဂေါ= မဂ္ဂသစ္စာသည်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဒ္ဓါရပိဒဟနသမတ္ထော= မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟူသော (အပါယ်) တံခါးကို ပိတ်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်၏။

ဥပမာတော= ဥပမာအားဖြင့်။ ဝိသရက္ခဩရိမတီရဘာရာ= ဝိသရက္ခဥပမာစတုက္က, ဩရိမတီရ ဥပမာစတုက္က, ဘာရဥပမာ စတုက္ကတို့ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော= သိအပ်ကုန်၏။ ပရိစ္ဆေဒတော= အပိုင်းအခြားအားဖြင့်။ သမ္မုတိသစ္စံ= သမ္မုတိသစ္စာလည်းကောင်း။ ပစ္စေကသစ္စံ= ပစ္စေကသစ္စာလည်းကောင်း။ ပရမတ္ထသစ္စံ= ပရမတ္ထသစ္စာလည်းကောင်း။ အရိယသစ္စံ= အရိယသစ္စာလည်းကောင်း။ (ဣတိ= ဤသို့) စတ္တာရိ= လေးပါးကုန်သော။ သစ္စာနိ= သစ္စာတို့သည်။ (ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။) ဣဓ= ဤသစ္စကထာ၌။ တံ= ထိုအရိယသစ္စာကို။ အဓိပ္ပေတံ= အလိုရှိအပ်၏။

ဂဏနတော= အရေအတွက်အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဧကတ္တတော= ဧကတ္တနည်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ သစ္စတော= မှန်ကန်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း။ အဝိတထတော= မချွတ်ယွင်း မဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် လည်းကောင်း။

ကောင်း။ ဓမ္မတ္ထတော= ဓမ္မတို့၏ သဘာဝအားဖြင့်လည်းကောင်း။ သုည-
တတ္ထတော= အတ္တ, ဇီဝမှ ကင်းဆိတ်သော သဘောအားဖြင့်လည်းကောင်း။
နာနတ္ထတော= နာနာတ္ထနည်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ (ဝိနိစ္ဆယော= အဆုံး
အဖြတ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော= သိအပ်၏။) လောကီယံ= လောကီသစ္စာသည်။
သာသဝံ= အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်၏။ သံယောဇနီယံ= သံယောဇဉ်
တရားတို့၏ အာရုံဖြစ်၏။ သံကိလေသိကံ= ကိလေသာတို့၏အာရုံဖြစ်၏။
လောကုတ္တရံ= လောကုတ္တရာသစ္စာသည်။ အနာသဝံ= အာသဝေါတရားတို့၏
အာရုံမဟုတ်။ အသံကိလေသိကံ= ကိလေသာတရားတို့၏ အာရုံလည်း
မဟုတ်။ တိဏိ= ဒုက္ခ, သမုဒယ, မဂ္ဂအားဖြင့် သုံးပါးကုန်သော။ သစ္စာနိ=
သစ္စာတို့သည်။ သင်္ခတံ= သင်္ခတသစ္စာမည်၏။ နိရောဓသစ္စံ= နိရောဓသစ္စာ
သည်။ အသင်္ခတံ= အသင်္ခတသစ္စာတည်း။

၁၃၂။ တိဏိ= သမုဒယ, နိရောဓ, မဂ္ဂအားဖြင့် သုံးပါးကုန်သော။
သစ္စာနိ= သစ္စာတို့သည်။ အရူပံ= နာမ်သစ္စာတည်း။ ဒုက္ခသစ္စံ= ဒုက္ခသစ္စာသည်။
သရူပံ= ရုပ်နှင့်တကွဖြစ်သောသစ္စာတည်း။ ဒုဝိဓံ= ရုပ်, နာမ်အားဖြင့် နှစ်ပါး
အပြားရှိ၏။ သမုဒယသစ္စံ= သမုဒယသစ္စာသည်။ အကုသလံ= အကုသိုလ်
သစ္စာတည်း။ မဂ္ဂသစ္စံ= မဂ္ဂသစ္စာသည်။ ကုသလံ= ကုသိုလ်သစ္စာတည်း။
နိရောဓသစ္စံ= နိရောဓသစ္စာသည်။ အဗျာကတံ= အဗျာကတသစ္စာတည်း။
ဒုက္ခသစ္စံ= ဒုက္ခသစ္စာသည်။ ကုသလအကုသလအဗျာကတံ= ကုသိုလ်, အကု
သိုလ်, အဗျာကတသစ္စာတည်း။ ဒုက္ခသစ္စံ= ဒုက္ခသစ္စာသည်။ ပရိညေယျံ=
ပိုင်းခြား၍ သိအပ်သောသစ္စာတည်း။ သမုဒယသစ္စံ= သမုဒယသစ္စာသည်။
ပဟာတဗ္ဗံ= ပယ်အပ်သောသစ္စာတည်း။ နိရောဓသစ္စံ= နိရောဓသစ္စာသည်။
သစ္စိကာတဗ္ဗံ= ကိုယ်ထိလက်ရောက် မျက်မှောက်ပြုအပ်သော သစ္စာတည်း။
မဂ္ဂသစ္စံ= မဂ္ဂသစ္စာသည်။ ဘာဝေတဗ္ဗံ= ပွားများအပ်သော သစ္စာတည်း။
ဣတိ= ဤသို့။ စတုပ္ပိဓံ= လေးပါးအပြားရှိ၏။

ကမဝိတ္တာရတော= အကျယ်ဖြစ်သောအစဉ်အားဖြင့်။ သဝိညာဏက-
ကာယံ= သက်ရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာဖြစ်သော။ ဒုက္ခံ= ဒုက္ခသစ္စာလည်း
ကောင်း။ သမုဒယံ= သမုဒယသစ္စာလည်းကောင်း။ အဘိဓာနနိရောဓံ= အလွန်
မြတ်နိုးအပ်သော နိရောဓသစ္စာသည်လည်းကောင်း။ သမုဒယပ္ပဟာနံ= သမု
ဒယကို ပယ်ကြောင်းဖြစ်သော။ ကာယဂတာသတိ= ကာယဂတာသတိ
ဟူသော။ မဂ္ဂံ= မဂ္ဂသစ္စာလည်းကောင်း။ ဧကဝိဓံ= တစ်ပါးစီသာ အဖို့အစရှိ၏။
နာမ ရူပအဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာသမထဝိပဿနာ= နာမ်ရုပ်, အဝိဇ္ဇာ, ဘဝ တဏှာ,
သမထ ဝိပဿနာအားဖြင့်။ ဒုဝိဓံ= နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ဒုက္ခ ဒုက္ခံ= ဒုက္ခ
ဒုက္ခအစရှိသော ဒုက္ခသုံးပါးလည်းကောင်း။ တိဝိဓ အကုသလမူလာနိ= သုံးပါး
အပြားရှိသော အကုသိုလ်မူလတို့လည်းကောင်း။ သီလ သမာဓိ ပညာ=
သီလ, သမာဓိ, ပညာတို့လည်းကောင်း။ (ဣတိ= ဤသို့။) တိဝိဓံ= သုံးပါး
အပြားရှိ၏။ သက္ကာယဘာဝဝတ္ထု= သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်
ကုန်သော။ စတ္တာရော= လေးပါးကုန်သော။ ဝိပလ္လာသာ= ဝိပလ္လာသတို့
လည်းကောင်း။ စတ္တာရော= လေးပါးကုန်သော။ သတိပဋ္ဌာနာ= သတိပဋ္ဌာန်
တို့လည်းကောင်း။ (ဣတိ= ဤသို့။) စတုဗ္ဗိဓံ= လေးပါးအပြားရှိ၏။

ပဉ္စဂတိယော= ဂတိငါးပါးတို့လည်းကောင်း။ ပဉ္စနိဝရဏာနိ= နိဝရဏ
ငါးပါးတို့လည်းကောင်း။ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ= ဣန္ဒြေငါးပါးတို့လည်းကောင်း။ (ဣတိ=
ဤသို့။) ပဉ္စဝိဓာ= ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ဆ= ခြောက်ပါးကုန်သော။ ဖဿာ-
ယတနာနိ= ဖဿ, အာယတနတို့လည်းကောင်း။ ဆ= ခြောက်ပါးကုန်သော။
တဏှာကာယာ= တဏှာကာယတို့လည်းကောင်း။ ဆ= ခြောက်ပါးကုန်သော။
ပဋိနိဿဂ္ဂဓမ္မာ= ပဋိနိဿဂ္ဂဓမ္မတို့လည်းကောင်း။ (ဣတိ= ဤသို့။) ဆဗ္ဗိဓံ=
ခြောက်ပါး အပြားရှိ၏။

သတ္တံ= ခုနှစ်ပါးကုန်သော။ ဝိညာဏဌိတိယော= ဝိညာဏဌိတိတို့
လည်းကောင်း။ သတ္တာနုသယာ= အနုသယ (၇)ပါးတို့လည်းကောင်း။ သတ္တံ=
ခုနှစ်ပါးကုန်သော။ ဗောဇ္ဈင်္ဂီနိ= ဗောဇ္ဈင်တို့လည်းကောင်း။ (ဣတိ= ဤသို့)

သတ္တဝိဓံ= ခုနစ်ပါး အပြားရှိ၏။ အဋ္ဌ= ရှစ်ပါးကုန်သော။ လောကဓမ္မာ= လောကဓမ္မတို့လည်းကောင်း။ အဋ္ဌ= ရှစ်ပါးကုန်သော။ မိစ္ဆတ္တာ= မိစ္ဆတ္တတို့လည်းကောင်း။ အဋ္ဌဂီကော= ရှစ်ပါးသောအင်္ဂါရှိသော= မဂ္ဂေါ= အရိယာမဂ်လည်းကောင်း။ (ဣတိ= ဤသို့။) အဋ္ဌဝိဓံ= ရှစ်ပါးအပြားရှိ၏။

နဝ= ကိုးပါးကုန်သော။ သတ္တာဝါသာ= သတ္တာဝါသတို့လည်းကောင်း။ နဝ= ကိုးပါးကုန်သော။ တဏှာမူလကာ= တဏှာ၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ= တရားတို့လည်းကောင်း။ နဝ= ကိုးပါးကုန်သော။ သညာမနသိကာရမူလကာ= သညာ, မနသိကာရ၏အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ= တရားတို့လည်းကောင်း။ (ဣတိ= ဤသို့။) နဝဝိဓာ= ကိုးပါးအပြားရှိ၏။ ဒသ= ဆယ်ပါးကုန်သော။ ဒိသာစရိယာ= ဒိသာစရိယာတို့လည်းကောင်း။ ဒသ= ဆယ်ပါးကုန်သော။ သံယောဇနာနိ= သံယောဇနတို့လည်းကောင်း။ ဒသ= ဆယ်ပါးကုန်သော။ သညာ= သညာတို့လည်းကောင်း။ (ဣတိ= ဤသို့။) ဒသဝိဓာ= ဆယ်ပါး အပြားရှိကုန်၏။

သင်္ဂဟတော= ပေါင်းယူသောအားဖြင့်။ ခန္ဓသင်္ဂဟေ= ခန္ဓာဒေသနာဝယ် ပေါင်းယူရာ၌။ ဒုက္ခံ= ဒုက္ခသစ္စာကို။ ပဉ္စက္ခန္ဓေသု= ခန္ဓာငါးပါးတို့၌။ သင်္ဂဟိတံ= ပေါင်းယူအပ်၏။ သမုဒယမဂ္ဂါနိ= သမုဒယသစ္စာ, မဂ္ဂသစ္စာတို့ကို။ သင်္ခါရက္ခန္ဓေ= သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌။ (သင်္ဂဟိတာနိ= ပေါင်းယူအပ်ကုန်၏။) နိရောဓော= နိရောဓသစ္စာကို။ ခန္ဓေသု= ခန္ဓာတို့၌။ အသင်္ဂဟိတော= မပေါင်းယူမရေတွက်အပ်။ အာယတနသင်္ဂဟေ= အာယတနဝယ် ပေါင်းယူရာ၌။ ဒုက္ခံ= ဒုက္ခသစ္စာကို။ ဒွါဒသသု= တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော အာယတနတို့၌လည်းကောင်း။ ဣတရေ= ဒုက္ခသစ္စာမှတစ်ပါးကုန်သော သစ္စာသုံးပါးတို့ကို။ ဓမ္မာယတနေသု= ဓမ္မာယတနတို့၌လည်းကောင်း။ သင်္ဂဟိတာ= ပေါင်းယူအပ်ကုန်၏။

ဓာတုသင်္ဂဟေ= ဓာတုသင်္ဂဟ၌။ ဒုက္ခံ= ဒုက္ခသစ္စာကို။ အဋ္ဌာရသသု= တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော ဓာတ်တို့၌လည်းကောင်း။ ဣတရေ= တို့ကို။

ဓမ္မဓာတုသု= ဓမ္မဓာတ်တို့၌လည်းကောင်း။ သင်္ဂဟိတာ= ပေါင်းယူအပ်ကုန်၏။
ဣတိ= ဤသို့။ အရိယသစ္စာဘိဂမ္မပါယာ= အရိယသစ္စာတို့ကို သိခြင်း
အကြောင်းတို့သည်။ ဧကာဒသ= တစ်ဆယ့်တစ်ပါးတို့တည်း။

ဒွါဒသမ ဝိသုဒ္ဓိကစ္ဆ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ

၁၃၃။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ သီလဝိသုဒ္ဓိ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဟိ= ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ၊ သီလဝိသုဒ္ဓိ၊
စိတ္တဝိသုဒ္ဓိတို့နှင့်။ သမန္နာဂတော= ပြည့်စုံသော။ ယောဂါဝစရော= ယောဂါ
ဝစရ၊ ဂိုဏ်းလည်း။ ယဒါ= အကြင်အခါ၌။ ခန္ဓဓာတုအာယတနာဒီနိ= ခန္ဓာ၊
ဓာတ်၊ အာယတနအစရှိသည်တို့ကို။ အာဇာနာတိ= ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်
၏။ ဟေတုပစ္စယ အရိယသစ္စာနိ= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ အရိယသစ္စာတို့ကို။ ပဋိ-
ဗုဇ္ဈတိ= ထိုးထွင်း၍သိ၏။ တဒါ= ဓမ္မသဘာဝတို့ကို ထိုးထွင်း၍သိမြင်ရာ
ထိုအခါ၌။ သော= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဧတေသု ဓမ္မေသု= ဤခန္ဓာ
အစရှိသော တရားတို့၌။ ဓမ္မမတ္တိ= ခန္ဓာအစရှိသော ဓမ္မမျှကို။ ဝိနာ= ကြဉ်၍။
သတ္တော= သတ္တဝါသည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ ဇီဝေါ= အသက်၊ လိပ်ပြာ၊ ဝိညာဉ်သည်။
နတ္ထိ= မရှိ။ ဣတိ= ဤသို့။ ဝိဇာနာတိ= ထူးထူးခြားခြား သိမြင်နိုင်၏။ ဧတေသု
ဓမ္မေသု= ဤခန္ဓာအစရှိသောတရားတို့၌။ နာမရူပ- မတ္တမေဝ= နာမ်၊ ရုပ်မျှသည်
သာလျှင်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ဣတိ= ဤနာမ်ရုပ်တရား နှစ်ပါးတို့သည်။
အညမညံ= အချင်းချင်း။ နိဿာယေဝ= မှီကုန်၍သာလျှင်။ ပဝတ္တန္တိ=
ဖြစ်နေကုန်၏။

ယထာနာမ= ဥပမာမည်သည်ကား။ ဒုန္နုဘိသဒ္ဓေါ ယထာ= စည်ကြီးသံကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဇစ္စန္ဓပင်္ဂုလော ယထာ= မျက်မမြင်၊ လက်ခြေမသန်သူတို့ကဲ့သို့လည်းကောင်း။ နာမံ= နာမ်ကို။ နိဿာယ= အမှီပြု၍။ ရူပံ= ရုပ်တရားသည်။ ပဝတ္တတိ= ဖြစ်နေ၏။ ရူပံ= ရုပ်တရားကို။ နိဿာယ= အမှီပြု၍။ နာမဉ္စ= နာမ်တရားသည်လည်း။ ပဝတ္တတိ= ဖြစ်နေ၏။ ဧတေဟိ= ထိုနာမ်၊ ရုပ်တရားတို့ကို။ ဝိနာ= ကြဉ်၍။ ဒေဟော= ကိုယ်ခန္ဓာသည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ ပန= ထိုသို့ပင် နာမ်ရုပ်မှတစ်ပါး ခန္ဓာကိုယ်ဟူ၍ မရှိပင်မရှိပါသော်လည်း။ အညေ= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်မှတစ်ပါး အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ အဟံ= ငါသည်။ ဂစ္ဆာမိ= သွားနေ၏။ ဣတိ ဝါ= ဤသို့သော်လည်းကောင်း။ အဟံ= ငါသည်။ တိဋ္ဌာမိ= ရပ်နေ၏။ ဣတိ ဝါ= ဤသို့သော်လည်းကောင်း။ သော= ထိုသူသည်။ ဂစ္ဆတိ= သွားနေ၏။ ဣတိ ဝါ= ဤသို့သော်လည်းကောင်း။ သော= ထိုသူသည်။ တိဋ္ဌတိ= ရပ်နေ၏။ ဣတိ ဝါ= ဤသို့သော်လည်းကောင်း။ ဝဒန္တိ= ပြောဆိုနေကြကုန်၏။ တံ ဝစနံ= လူအများတို့ ပြောဆိုနေကြသောထိုစကားသည်။ န ယုဇ္ဇတိ= မသင့်မြတ်သည်သာ။

နာမရူပမေဝ= နာမ်ရုပ်သည်သာလျှင်။ ဂစ္ဆတိ= သွား၏။ နာမရူပမေဝ= နာမ်ရုပ်သည်သာလျှင်။ တိဋ္ဌတိ= ရပ်၏။ နာမရူပမေဝ= နာမ်ရုပ်သည်သာလျှင်။ သယတိ= အိပ်၏။ နာမရူပမေဝ= နာမ်ရုပ်သည်သာလျှင်။ ဘုဉ္ဇတိ= စား၏။ ဣတိ= ဤသို့။ နာမရူပမေဝ= နာမ်ရုပ်ကိုသာလျှင်။ ဝဝတ္ထာပေတိ= ပိုင်းခြားမှတ်သား၏။ ဒုက္ခေ= ဒုက္ခဖြစ်သောနာမ်ရုပ်တရား၌။ ဉာဏံ= နာမ်ရုပ်ဟု သိမြင်တတ်သောဉာဏ်သည်။ ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ= အမှန်အတိုင်း သိမြင်တတ်သောဉာဏ်သည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ= သံသရာမှစင်ကြယ်ကြောင်းဖြစ်သော လမ်းစဉ်ပေတည်း။ နာမရူပဝဝတ္ထာနံ= နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းသည်။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ နာမ= ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိမည်၏။

၁၃၄။ ဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ= အကြောင်းအထောက်အပံ့ကို သိမ်းဆည်းခြင်း၌။ ဝါ= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သိမ်းဆည်းခြင်း၌။ ဉာဏံ= သိတတ်သော

ဉာဏ်သည်။ ကင်္ခါဝိတရဏာဝိသုဒ္ဓိ= ကင်္ခါဝိတရဏာဝိသုဒ္ဓိမည်၏။ ပဋိလဒ္ဓသီလ
ဝိသုဒ္ဓိ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ သဟိတဿ= ရအပ်ပြီးသော သီလဝိသုဒ္ဓိ၊ စိတ္တ
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိနှင့် တကွဖြစ်သော။ ယောဂါဝစရဿ= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။
စိတ္တေ= စိတ်၌။ သတ္တသညာ= သတ္တဝါဟူသော အမှတ်သညာကို။ အပ္ပဟိနာ=
မပယ်အပ်နိုင်သေးသည်။ သစေ ဟောတိ= အကယ်၍ဖြစ်အံ့။ တေန= ထို
ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒုက္ခနိဒါနံ= ဒုက္ခ၏အကြောင်းကို။ ဝါ= ရုပ်၊ နာမ်ခန္ဓာ
အကြောင်းကို။ ပရိယေသိတဗ္ဗံ= ရှာမှီးအပ်၏။

ဟေတုပစ္စယဝိဘာဂေါ= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဝေဘန်ခြင်းကို။ အနုလောမ
ပဋိလောမံ= အနုလုံ၊ ပဋိလုံကို။ မနသိကာတဗ္ဗော= နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ဝေဒနာ-
ပစ္စယာ တဏှာတိအာဒိနာ= ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ ဤသို့အစရှိသော နည်း
ဖြင့်။ အနုလောမပရိညာ= အနုလုံအားဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိအပ်ပြီးသည်။
ဟောတိ= ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ= ဤသို့။ ပရိဇာနန္တဿ= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အနုလုံကို
ပိုင်းခြား၍ သိပြီးသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ= အဝိဇ္ဇာဟူသော
အကြောင်းကြောင့်။ သင်္ခါရာ= သင်္ခါရတို့သည်။ သမ္ဘဝန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ သင်္ခါရ-
ပစ္စယာ= ကြောင့်။ ဝိညာဏံ= သည်။ သမ္ဘဝတိ= ၏။ ဝိညာဏပစ္စယာ= ကြောင့်။
နာမရူပံ= သည်။ သမ္ဘဝတိ= ၏။ နာမရူပပစ္စယာ= ကြောင့်။ သဠာယတနံ=
သည်။ သမ္ဘဝတိ= ၏။ သဠာယတနပစ္စယာ= ကြောင့်။ ဖဿော= သည်။
သမ္ဘဝတိ= ၏။ ဖဿပစ္စယာ= ကြောင့်။ ဝေဒနာ= သည်။ သမ္ဘဝတိ= ၏။
ဝေဒနာပစ္စယာ= ကြောင့်။ တဏှာ= သည်။ သမ္ဘဝတိ= ၏။ တဏှာပစ္စယာ=
ကြောင့်။ ဥပါဒါနံ= သည်။ သမ္ဘဝတိ= ၏။ ဥပါဒါနပစ္စယာ= ကြောင့်။ ဘဝေါ=
သည်။ သမ္ဘဝတိ= ၏။ ဘဝပစ္စယာ= ကြောင့်။ ဇာတိ= သည်။ သမ္ဘဝတိ= ၏။
ဇာတိပစ္စယာ= ကြောင့်။ ဇရာမရဏံ= သည်လည်းကောင်း။ သောက ပရိဒေဝ
ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ဥပါယာသာ= တို့သည်လည်းကောင်း။ သမ္ဘဝန္တိ= ကုန်၏။
ဧဝံ= သို့။ ဒုက္ခ သမုဒယော= ဒုက္ခဟူသော နာမ်ရုပ်၏ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ=
ထင်ရှား၏။ ဣတိ= သို့။ အနုလောမဝသေန= အနုလုံ၏ အစွမ်းအားဖြင့်။

ဟေတုပစ္စယ-ပရိညာ= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကို။ ကာတဗ္ဗာ= ပြုအပ် ပြုသင့် ပြုထိုက်၏။

၁၃၅။ ဧဝံ= သို့။ ဝါ= ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဟေတုပစ္စယေ= ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်တို့ကို။ ဝါ= အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတရားတို့ကို။ ပရိဂ္ဂဏန္တဿ= ပိုင်းခြား၍ သိမ်းဆည်းရှုမှတ်ယူသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဥပ္ပဇ္ဇနကဉာဏံ= ဖြစ်ပေါ်လာသော ဉာဏ်သည်။ ဓမ္မဌိတိဉာဏံ= ဓမ္မဌိတိဉာဏ်မည်၏။ ဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သိမ်းဆည်းရှုမှတ်ခြင်း၌။ ဝါ= အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုမှတ်ခြင်း၌။ ဉာဏံ= သိတတ်သောဉာဏ်ကို။ ကင်္ခါဝိတရဏာဝိသုဒ္ဓိတိ= ကင်္ခါဝိတရဏာဝိသုဒ္ဓိဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။

ယဒါ= အကြင်အခါ၌။ ယောဂါဝစရော= သည်။ ဧဝံ= သို့။ ဝါ= ဖြင့်။ ဟေတုပစ္စယံ= အကြောင်း တရားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတရားကို။ ဝါ= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို။ ပဋိဇာနာတိ= အဖန်ဖန်သိမြင်၏။ အထ= သိမြင်ပြီးရာထိုအခါ၌။ သော= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဋိလောမဝသေန= ပဋိလုံ၏အစွမ်းအားဖြင့်။ ဟေတုပစ္စယေ= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့ကို။ ပရိဂ္ဂဏာတိ= ပိုင်းခြား၍သိမြင်၏။ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ= အဝိဇ္ဇာ၏ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ သင်္ခါရနိရောဓာ= သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ= ၏။ သင်္ခါရနိရောဓာ= ကြောင့်။ ဝိညာဏနိရောဓာ= သည်။ ဟောတိ= ၏။ ဝိညာဏနိရောဓာ= ကြောင့်။ နာမရူပနိရောဓာ= သည်။ ဟောတိ= ၏။ နာမရူပနိရောဓာ= ကြောင့်။ သဠာယတနနိရောဓာ= သည်။ ဟောတိ= ၏။ သဠာယတန နိရောဓာ= ကြောင့်။ ဖဿနိရောဓာ= သည်။ ဟောတိ= ၏။ ဖဿနိရောဓာ= ကြောင့်။ ဝေဒနာနိရောဓာ= သည်။ ဟောတိ= ၏။ ဝေဒနာနိရောဓာ= ကြောင့်။ တဏှာနိရောဓာ= သည်။ ဟောတိ= ၏။ တဏှာနိရောဓာ= ကြောင့်။ ဥပါဒါနိရောဓာ= သည်။ ဟောတိ= ၏။ ဥပါဒါနိရောဓာ= ကြောင့်။ ဘဝနိရောဓာ= သည်။ ဟောတိ= ၏။ ဘဝနိရောဓာ= ကြောင့်။ ဇာတိ-

နိရောဓော= သည်။ ဟောတိ= ၏။ ဇာတိနိရောဓာ= ကြောင့်။ ဇရာမရဏံ= သည်လည်းကောင်း။ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာ= တို့သည်လည်းကောင်း။ နိရုဇ္ဈန္တိ= ကုန်၏။ ဣမိနာ= ဤယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဋိလောမဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟိကာယ= ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ပိုင်းခြားထင်ထင်သိမြင်တတ်သော။ ပညာယ= ပညာဖြင့်။ ဒုက္ခဿ= ဆင်းရဲ၏။ ဝါ= ဆင်းရဲဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး၏။ မူလံ= အကြောင်းရင်းကို။ ပရိဇာနာတိ= ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်၏။ ဧဝံ= သို့။ သော= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တဏှာယ= ခန္ဓာ၌ တပ်မက်မှုတဏှာကို။ ပဟာနုပါယံ= ပယ်ခြင်း၏အကြောင်းကို။ ပရိယေသတိ= ရှာမှီး၏။ တဒါ= ထိုအခါ၌။ သော= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဉ္စသု= ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓသု= ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော လောကီခန္ဓာတို့၌။ ဧကသတာသိတိက္ကမေဟိ= တစ်ရာရှစ်ဆယ်သော အစဉ်တို့ဖြင့်။ တဏှံ= တပ်မက်မှုတဏှာကို။ ပရိဝဇ္ဇေတိ= ရှောင်ကြဉ်၏။

၁၃၆။ အတိတံ= အတိတ်ဖြစ်သော။ ရူပံ= ရုပ်သည်။ အတ္ထိ= ရှိ၏။ အနာဂတံ= အနာဂတ်ဖြစ်သော။ ရူပံ= သည်။ အတ္ထိ= ၏။ ပစ္စုပ္ပန္နံ= ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ ရူပံ= သည်။ အတ္ထိ= ၏။ အဇ္ဈတ္တံ= သော။ ရူပံ= သည်။ အတ္ထိ= ၏။ ဗဟိဒ္ဓါ= ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ရူပံ= သည်။ အတ္ထိ= ၏။ မဟန္တံ= ကြီးမားသော။ ရူပံ= သည်။ အတ္ထိ= ၏။ ပရိတ္တံ= သေးငယ်သော။ ရူပံ= သည်။ အတ္ထိ= ၏။ ဩဠာရိကံ= ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော။ ရူပံ= သည်။ အတ္ထိ= ၏။ သုခမံ= သိမ်မွေ့ နူးညံ့သော။ ရူပံ= သည်။ အတ္ထိ= ၏။ ဒုရေ= ဝေးသော အရပ်၌ရှိသော။ ရူပံ= သည်။ အတ္ထိ= ၏။ သန္တိကေ= အနီး၌ရှိသော။ ရူပံ= သည်။ အတ္ထိ= ၏။ သဗ္ဗံ= အလုံးစုံသော။ ရူပံ= ရုပ်တရားကို။ အနိစ္စန္တိ= မမြဲဟူ၍။ ပဿတိ= ရှု၏။ ရူပက္ခန္ဓေ= ရူပက္ခန္ဓာ၌။ မနသိ ကရောတိ ယထာ= နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်သကဲ့သို့။ ဧဝံ= ဤအတူ။ မနသိက ရောတိ= (ကြွင်းခန္ဓာလေးပါးတို့၌လည်း) နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်၏။ ဧဝမေဝ= ဤရူပက္ခန္ဓာ အတူသာလျှင်။ ဣတရေသု= ဤရူပက္ခန္ဓာမှ တစ်ပါးကုန်သော။ စတုသုပိ= နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့၌လည်း။ တဏှံ= ကို။ ပရိဝဇ္ဇေတိ= ၏။

ဧကေကက္ခန္ဓေ= တစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီသော ခန္ဓာ၌။ ဒွါဒသဝသေန= တစ်ဆယ့်နှစ်မျိုး၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ သဠိဝိဓံ= ခြောက်ဆယ်အပြားရှိသည်။ ဟောတိ= ၏။ တံ = ထိုခြောက်ဆယ်အပြားရှိသော အနိစ္စဖြစ်သောခန္ဓာငါးပါးသည်။ ဒုက္ခံ= ဒုက္ခပေတည်း။ ဒွယေန= ဒုက္ခအနတ္တနှစ်ပါးဖြင့်။ ဂုဏိတံ= မြှောက်ပွားအပ်သည် ရှိသော်။ သတာဓိ ကာသီတိဝိဓာကာရာ= ရှစ်ဆယ်အလွန်ရှိသော တစ်ရာ (တစ်ရာရှစ်ဆယ်)သော အခြင်းအရာ အပြားတို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။

အထ= ထိုမှတစ်ပါး။ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသညာ= အနိစ္စသညာ၊ ဒုက္ခသညာ၊ အနတ္တသညာတို့သည်။ တဏှာဝသေန= တဏှာ၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဆအဇ္ဈတ္တာယတန ဆဗဟိရာယတနာ= အဇ္ဈတ္တာယတန ခြောက်ပါး၊ ဗဟိဒ္ဓါယတနခြောက်ပါးတို့လည်းကောင်း။ ဆ ဝိညာဏကာယာ= ခြောက်ပါးသောဝိညာဏ ကာယတို့လည်းကောင်း။ ဆ ဖဿကာယာ= ခြောက်ပါးသော ဖဿကာယတို့လည်းကောင်း။ ဆ ဝေဒနာကာယာ= ခြောက်ပါးသော ဝေဒနာကာယတို့လည်းကောင်း။ ဆ သညာကာယာ= ခြောက်ပါးသော သညာကာယတို့လည်းကောင်း။ ဆ စေတနာကာယာ= ခြောက်ပါးသော စေတနာကာယတို့လည်းကောင်း။ ဆ တဏှာကာယာ= ခြောက်ပါးသော တဏှာကာယတို့လည်းကောင်း။ ဆ ဝိတက္ကာ= ခြောက်ပါးသော ဝိတက်တို့လည်းကောင်း။ ဆ ဝိစာရာ= ခြောက်ပါးသော ဝိစာရတို့လည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ သတာဓိကာသီတိဝိဓ ပရိဇာနနာ= ရှစ်ဆယ်အလွန်ရှိသော တစ်ရာ (တစ်ရာရှစ်ဆယ်)သော အခြင်းအရာတို့ကို ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်ခြင်းတို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။

ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဗ္ဗေ= အလုံးစုံကုန်သော။ သင်္ခါရာ= သင်္ခါရတို့သည်။ ခဏေ ခဏေ= ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း။ အညထာဘာဝံ= ဖြစ်နေသော အခြင်းအရာမှတစ်ပါးသော အခြင်းအရာ၏အဖြစ်သို့။ ပါပုဏန္တိ= ရောက်ကုန်၏။ ဣတိ= သို့။ သလ္လက္ခေတိ= ၏။ သဗ္ဗေ= ကုန်သော။ သင်္ခါရာ= တို့သည်။ နိစ္စနဝါယေဝ= အမြဲအသစ်အသစ်တို့သာတည်း။ ဣတိ= ဤသို့။ သလ္လက္ခေတိ= မှတ်သား၏။ ဒီပသိခါ ဝိယ= ဆီမီးလျှံကဲ့သို့။ နိစ္စနဝါ= အမြဲ အသစ်အသစ်တို့သည်။ အဘိနဝါယေဝ= အသစ်အသစ်တို့သည်သာ

လျှင်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်နေကုန်၏။ တထာ= ထိုမှတစ်ပါး။ သဗ္ဗေ= ကုန်သော။ သင်္ခါရာ= တို့သည်။ ဒုက္ခာ= ပြောင်းလဲ၍ ဖြစ်နေကုန်၏။ အနတ္တာ= အမြဲ ထာဝရရှိနေသော အနှစ်သာရ အတ္တတို့ မဟုတ်ကုန်။ ဣတိ= သို့။ သလ္လေ- ကွေတိ= ၏။ အနိစ္စာနုပဿနာယ= အနိစ္စာနုပဿနာကြောင့်။ အနိမိတ္တာ- ဓာတု= နိစ္စနိမိတ်မရှိခြင်း သဘောသည်။ ဟောတိ= ၏။ ဒုက္ခာနုပဿနာယ= ကြောင့်။ အပ္ပဏိဟိတာဓာတု= တဏှာဟူသော တောင့်တခြင်းမရှိသော သဘောသည်။ ဟောတိ= ၏။ အနတ္တာနုပဿနာယ= ကြောင့်။ သုညတာ- ဓာတု= အတ္တမှကင်းဆိတ်ခြင်း သဘောသည်။ ဟောတိ= ၏။ တယော= ကုန်သော။ ဘဝါ= ဘဝတို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဉ္စ= ကုန်သော။ ဂတိယော= တို့ကိုလည်းကောင်း။ သတ္တ= ကုန်သော။ ဝိညာဏဌိတိယော= ဝိညာဏဌိတိ တို့ကိုလည်းကောင်း။ နဝ= ကုန်သော။ သတ္တာဝါသာ= သတ္တာဝါသတို့ကို လည်း ကောင်း။ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာတိ= အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တတို့ဟူ၍။ ဝိဇာနာတိ= သိ၏။

ပရိစ္ဆေဒဉာဏံ- သည်။ နိဋ္ဌိတံ- ပြီးပြီ။

===O===

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ

၁၃၇။ ဧဝံ= ဤသို့။ ပဉ္စသု= ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓသု= ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာတို့၌။ ဝိညာတတိလက္ခဏသဘာဝေါ= လက္ခဏာ သုံးပါးတို့၏ သဘာဝကိုသိပြီးသော။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တေ= ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၌ဖြစ်ကုန်သော ကိလေသာတို့ကို။ ပဇာတိတုမေဝ= ပယ် စွန့်ခြင်းငှါသာလျှင်။ ဣစ္ဆတိ= တောင့်တလင့်ဆို အလိုရှိ၏။ သော= ထိုယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥပါဒါနပ္ပဟာနာယ= ဥပါဒါန်တို့ကို ပယ်ခွါခြင်းအကျိုးငှါ။ တီဟိ= ကိလေသာနိမိတ်, သမထနိမိတ်, ဝိပဿနာနိမိတ်အားဖြင့် သုံးပါးကုန် သော။ နိမိတ္တေဟိ= နိမိတ်တို့ဖြင့်။ ဥဒယဗ္ဗယံ= ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ခြင်း, ပျက်ခြင်းကို။

ပရိဂ္ဂဏှာတိ= ပိုင်းခြား၍ ယူ၏။ ဝါ= သိမ်းဆည်း ရှုမှတ်၏။ တီသု= ကိလေသ၊ သမထ၊ ဝိပဿနာအားဖြင့် သုံးပါးကုန်သော။ နိမိတ္တဂ္ဂဟဏေသု= အာရုံနိမိတ် ယူခြင်းတို့တွင်။ ကိလေသနိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ= ကိလေသာ၏ အာရုံနိမိတ်ကို ယူခြင်း (သိခြင်း)သည်။ ဝိပလ္လသဂ္ဂါဟပ္ပဟာနံ= ဖောက်ပြန်စွာ (ယူ)သိခြင်းကို ပယ်နိုင်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ= ၏။) အနိစ္စ အဓုဝ အသုဘဒုက္ခေသု= မမြဲသောသဘော၊ မခိုင်ခန့်သောသဘော၊ မတင့်တယ် သောသဘော၊ ဆင်းရဲသော သဘောရှိ ကုန်သော။ ဝတ္ထုသု= တည်ရာခန္ဓာတို့၌။ ပုထုဇ္ဇနာနံ= ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ နိစ္စ ဓုဝ သုဘ သုခ အတ္တသညာနံ= နိစ္စသညာ၊ ဓုဝသညာ၊ သုဘသညာ၊ သုခသညာ၊ အတ္တသညာတို့ကို ပယ်နိုင်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ=၏။) တေလံ= ဆီကို။ အာကိရန္တော= လောင်းထည့်လိုက်သည်ရှိသော်။ ပဒီပဿ= ဆီမီး (ရောင်)၏။ အန္ဓကာရံ= အမှိုက်တိုက် အမှိုက်မှောင်ကို။ ပဇဟတိ ဝိယ= ပယ်စွန့် သကဲ့သို့။ တထာ= တူ။ ကိလေသန္ဓကာရံ= ကိလေသာတည်းဟူသော အမှိုက် တိုက်အမှိုက်မှောင်ကို။ ပဇဟတိ= ပယ်စွန့်၏။ ဣဒံ= ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား။ ကိလေသနိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ= ကိလေသာအာရုံ နိမိတ်ကို ယူ(သိ)ခြင်းပေတည်း။

အဋ္ဌတ္တိသအာရမ္မဏဘူတေသု= အာကာသ၊ အာလောကသည် ကြည် အပ်သော :သုံးဆယ့်ရှစ်ပါးသော အာရုံဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန် သော။ ကမ္မဋ္ဌာနေသု= ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌။ ဧကံ= တစ်ခုသော အာရုံနိမိတ်ကို။ ဘာဝေတွာ= ပွားများသည်ရှိသော်။ စိတ္တံ= စိတ်ကို။ ပရိသောဓေတိ= နီဝရဏတို့မှ သုတ်သင် စင်ကြယ်စေ၏။ ပဂ္ဂဏှာတိ= ချီးမြှောက်၏။ အင်္ဂုသေန= ချွန်းဖြင့်။ ဟတ္ထိ= ဆင်ကို။ သဏ္ဌာပေတိ ဝိယ= ကောင်းစွာတည်စေနိုင်သကဲ့သို့။ တထာ= ထို့အတူ။ အာရမ္မဏေ= ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌။ စိတ္တံ= စိတ်ကို။ သဏ္ဌာပေတိ= ကောင်းစွာတည်စေနိုင်၏။ ဣဒံ= ဤသည်ကား။ ဒုတိယံ= နှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော။ သမာဓိနိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ= သမာဓိအာရုံနိမိတ်ကို ယူ(သိ)ခြင်းပေတည်း။

တတိယံ= သော။ ဝိပဿနာ နိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ= ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အာရုံနိမိတ်ကို ယူခြင်းကို။ (ဧဝံ= သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။) ခန္ဓေသု= ခန္ဓာ ငါးပါးတို့၌။ ဥဒယဗ္ဗယံ= ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို။ ယထာဘူတ ဝိသေသဒဿနံ=

သဘောတရားတို့ကို မှန်ကန်စွာ ထူးထူးခြားခြား သိမြင်ခြင်းသည်။ ဝိပဿနာ-
နိမိတ္တဂ္ဂဟဏံ နာမ= ဝိပဿနာနိမိတ္တဂ္ဂဟဏမည်၏။

၁၃၈။ ယောရာသီဝိသံ= ကြမ်းတမ်းသော လတ်တလောလက်ငင်း
ချက်ခြင်းသေစေတတ်သော အဆိပ်ရှိသော မြွေကို။ ဝါ= အဆိပ်ပြင်းထန်
သောမြွေကို။ ဂဟိတော= ဖမ်းယူမိသော။ ပုရိသော= ယောက်ျားသည်။
ဆဉ္ဇေတုကာမော= စွန့်ပယ်ခြင်းငှါအလိုရှိသည်။ ဟောတိ ဝိယ= ဖြစ်သကဲ့သို့။
တထာ= ထို့အတူ။ တိဟိ= ကိလေသ၊ သမထ၊ ဝိပဿနာ အားဖြင့် သုံးပါး
ကုန်သော။ နိမိတ္တဂ္ဂါဟေတိ= အာရုံနိမိတ်ကို ယူ(သိ)ခြင်းတို့ဖြင့်။ ပရိညာ-
လက္ခဏေ= ပိုင်းခြား၍ သိအပ်ပြီးသော လက္ခဏာရှိသော ခန္ဓာငါးပါး၌။
အာရမ္မဏတော စေဝ= အာရုံအားဖြင့်လည်းကောင်း။ မနသိကာရတော စ=
နှလုံးသို့တင် ရှုဆင်ခြင်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ ဒွိဟိ= နှစ်ပါး
ကုန်သော။ လက္ခဏေဟိ= လက္ခဏာတို့ဖြင့်။ တေ ဓမ္မေ= ထိုကိလေသာ
တရားတို့ကို။ ပဇဟတိ= ပယ်စွန့်နိုင်၏။

ဟေတုတော= အကြောင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ပစ္စယတော=
အထောက်အပံ့အားဖြင့်လည်းကောင်း။ သရသတော= မိမိ မိမိတို့၏ ကိစ္စ
လက္ခဏာအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ တိဟိ= သုံးပါးကုန်သော။
အာကာရေဟိ= အကြောင်းတို့ဖြင့်။ ဥဒယဗ္ဗယေ= ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း
တို့ကို။ ပရိဇာနာတိ= ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်၏။ ဧဝံ= ဤသို့။ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ=
အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားတို့၏။ ဥဒယဗ္ဗယံ= ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကို။ ပရိဂ္ဂ
ဏှန္တော= ပိုင်းခြား၍ ရှုမှတ်နေသော။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။
ဧကလက္ခဏာ= တူသောလက္ခဏာရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ= တရားတို့ကိုလည်း
ကောင်း။ နာနာတ္တဓမ္မာ= အထူးထူးသော သဘောရှိကုန်သောဓမ္မတို့ကို
လည်းကောင်း။ အကိရိယာ= ပြုပြင်ခြင်းသဘော မရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ= ဓမ္မ
တို့ကိုလည်းကောင်း။ သမ္မာ= မှန်ကန်ကုန်သော။ ဓမ္မာ= ဓမ္မတို့ကိုလည်း
ကောင်း။ ဣတိ ဣမေ ဓမ္မာ= ဤဓမ္မတို့ကို။ ဧကတ္တနယ၊ နာနာတ္တနယ၊

အဗျာပါရနယ၊ ဧဝံ ဓမ္မတာနယာဟိ= အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရုပ်နာမ်အစဉ် သန္တာန်၏ မပြတ်မစဲဖြစ်ခြင်းကိုသိသော “ဧကတ္တနည်း”၊ အဝိဇ္ဇာ အစရှိသောတရားတို့၏ မိမိတို့ဆိုင်ရာ သဘောလက္ခဏာကို ပိုင်းခြား၍ သိသော “နာနတ္တနည်း”၊ ဓမ္မသဘာဝတို့၏ ကြောင့်ကြဗျာပါရမရှိပဲ သဘာဝ အတိုင်း ဖြစ်နေသည်ကို သိသော “အဗျာပါရနည်း”၊ သဘာဝနိယာမအတိုင်း သဘာဝဓမ္မတို့ ဖြစ်နေပုံကိုသိသော “ဧဝံဓမ္မတာနည်း” ဟူကုန်သော။ စတုဟိ= လေးပါးကုန်သော။ အာကာရေဟိ= အကြောင်းတို့ဖြင့်။ ပဇာတိ= ပယ်စွန့်၏။ ဧဝံ= ဤသို့။ ဥဒယဝသေန= ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ သင်္ခါရ ပရိစ္ဆေဒဉာဏံ= သင်္ခါရတို့ကို ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်တတ်သောဉာဏ်ကို။ ဥပ္ပါဒေတိ= ဖြစ်စေ၏။

ဘင်္ဂါနပဿနာဉာဏ

၁၃၉။ ဥဒယဗ္ဗယဒဿီ= ရုပ်၊ နာမ်နှစ်သင်း ဖြစ်ပျက်ခြင်းကို သိမြင်ပြီး သော။ သမ္မသိတသင်္ခါရာဒီနဝေါ= သင်္ခါရတို့၏အပြစ်ကို သုံးသပ်ရှုမှတ် ဆင်ခြင်ပြီးသော။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥပ္ပါဒံ= ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို။ ပဟာယ= ပယ်၍။ ဝယသဘာဝမေဝ= ပျက်ခြင်းသဘောမျှကို သာလျှင်။ အနုပဿတိ= အဖန်ဖန်ရှု၏။ သော= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကလာပတော= အပေါင်းအစည်းအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ယမကတော= အစုံ အစုံအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ပရိစ္ဆေဒတော= အပိုင်းအခြားအားဖြင့်လည်း ကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။ တိဟေဝ= သုံးပါးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ အာကာရေဟိ= အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ဘင်္ဂသဘာဝံ= ပျက်ခြင်းသဘောကို။ ပဿတိ= ရှုမြင်၏။ ဝိပရိကာမဓမ္မေ= ဖောက်ပြန်ခြင်း သဘောရှိကုန်သော။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေ=

ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိ ကုန်သော။ ဇီယမာနေ= ရင့်ရော်ဆွေးမြေ့ခြင်း သဘောရှိကုန်သော။ မိယမာနေ= ပျက်စီးခြင်းသဘောရှိကုန်သော။ သဗ္ဗသင်္ခါရေ= အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားတို့ကို။ ပဿတိ= ဉာဏ်ဖြင့်ထင်ထင် ရှုမြင်၏။

ဩဘာသော= ဝိပဿနာစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော အရောင်အလင်းလည်းကောင်း။ ဉာဏံ= ဝိပဿနာဉာဏ်လည်းကောင်း။ ပီတိ= ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော နှစ်သက်ခြင်း ပီတိငါးမျိုးလည်းကောင်း။ ပဿဒ္ဓိ= ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော ကိုယ်စိတ်တို့၏ ငြိမ်းအေးမှုလည်းကောင်း။ သုခံ= ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော ချမ်းသာခြင်းလည်းကောင်း။ အဓိမောက္ခော= ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်၊ စေတသိက်တို့ကို အလွန်အကဲကြည်လင်စေတတ်သော အားကြီးသော ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါတရားလည်းကောင်း။ ပဂ္ဂဟော= ဝိပဿနာနှင့်ယှဉ်သော မလျော့လွန်း၊ မတင်းလွန်းသော ကောင်းစွာ ခိုးမြှောက်အပ်သော အားထုတ်မှုဝီရိယလည်းကောင်း။ ဥပဋ္ဌာနံ= ဝိပဿနာနှင့်ယှဉ်သော ကောင်းစွာထင်သော ကောင်းစွာတည်တံ့သော မလှုပ်ရှားသော အမှတ်ရမှု “ သတိ ” လည်းကောင်း။ ဥပေက္ခာဒယော= ဝိပဿနုပေက္ခာ၊ အာဝဇ္ဇနုပေက္ခာ အစရှိကုန်သော။ (ဝိပဿနာ၌ ငြိကပ်တွယ်တာခြင်း “ နိကန္တိ ” ကျန်နေပါသည်။) ဥပက္ကိလေသာ စ= ဝိပဿနာဉာဏ်၏ ဘေးရန်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဟိယန္တိ= ပယ်အပ်ကုန်၏။ နေက္ခမ္မနိဿရဏပဋိနိဿဂ္ဂေါ= ကာမမှ ထွက်မြောက်ခြင်း၊ လွတ်မြောက်ခြင်း၊ တဖန်စွန့်လွှတ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

လောကီယဓမ္မာ= လောကီတရားတို့သည်။ သင်္ခါရာရမ္မဏာ= သင်္ခါရတရားလျှင် အာရုံရှိကုန်၏။ လောကုတ္တရဓမ္မာ= လောကုတ္တရာတရားတို့သည်။ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏာ= နိဗ္ဗာန်လျှင်အာရုံရှိကုန်၏။ ဝါ= နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုကုန်၏။ ယထာသဘာဝဝသေန= ဟုတ်မှန်တိုင်းသော သဘော၏အစွမ်းအားဖြင့်။ ပဿမာနော= ရှုမြင်သောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သင်္ခါရာနံ= တို့၏။ သဗ္ဗံ= အလုံးစုံသော။ ဣဒံ ဝယသဘာဝမေဝ= ဤပျက်ခြင်းသဘောကိုသာလျှင်။ ပဿတိ= ရှုမြင်၏။

ဘင်္ဂါနုပဿနာ= ပျက်စီးခြင်းကို အဖန်ဖန်ရှုတတ်သော။ ဣဒံ ဉာဏံ= ဤဉာဏ်သည်။ နိဋ္ဌိတံ= အောင်လံစိုက်ဆောက် အပြီးသို့ရောက်ပြီ။

တေရသမ၊ နိဗ္ဗာနကစ္ဆ သစ္စဝိဘာဂ ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ

၁၄၀။ ဘင်္ဂါနုပဿီ= သင်္ခါရတို့၏ပျက်ခြင်းကို အဖန်ဖန် ရှုတတ်သော။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝယဘာဝံ= ပျက်ခြင်းသဘောကို။ နိဿာယ= အမှီပြု၍။ ခန္ဓေဟိ စေဝ= ခန္ဓာတို့မှလည်းကောင်း။ သင်္ခါရေဟိ စ= သင်္ခါရတို့မှလည်းကောင်း။ ဘာယတိ= ကြောက်၏။ တယော= ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပ အားဖြင့် သုံးပါးကုန်သော။ ဘဝေ= ဘဝတို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဉ္စ= ဒေဝ မနုဿ နိရယနှင့် ပေတ တိရစ္ဆာ ငါးဖြာကုန်သော။ ဂတိယော= ဂတိတို့ကိုလည်းကောင်း။ သတ္တံ= ခုနစ်ပါးကုန်သော။ ဝိညာဏဌိတိယော= ဝိညာဏဌိတိတို့ကိုလည်းကောင်း။ နဝ= ကိုးပါးကုန်သော။ သတ္တာဝါသာ= သတ္တာဝါသတို့ကိုလည်းကောင်း။ ဒါနဝပရိဂ္ဂဟိတ ဝနဂဟဏံ ဝိယ စ= ဒါနောရက္ခိတံဘီးလူးသည် သိမ်းပိုက်ထားအပ်သော တောအုပ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဥက္ခိတ္တာသိ= သန်လျက်ကိုချီမိုးလျက်။ အနုဗန္ဓန္တံ= အစဉ်တစိုက် နောက်ကတကောက်ကောက်လိုက်နေသော ရန်သူရှိသော။ ဗီဘစ္ဆပုရိသံ ဝိယ စ= ကြောက်လန့်နေသော ယောက်ျားကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ယောရာသီဝိသံ ဝိယ စ= ကြမ်းတမ်းသော လတ်တလောလက်ငင်း ချက်ခြင်းသေစေတတ်သော အဆိပ်ရှိသော မြွေကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ဝါ= အဆိပ်ပြင်းထန်သော မြွေကဲ့သို့လည်းကောင်း။ ပဿတိ= ရှုမြင်၏။ ဘိရုကဇာတိကော= ကြောက်လန့်နေသော သဘောရှိသော။ ပုရိသော ဝိယ= ယောက်ျားကဲ့သို့။ အနိမိတ္တာ

နုပဿနာယ= အနိမိတ္တာနုပဿနာဖြင့်။ စိတ္တံ= စိတ်သည်။ ပတိဋ္ဌာတိ= တည်၏။

မုဗ္ဗိတုကမ္ပတာဉာဏ

၁၄၁။ ယဒါ= အကြင်အခါ၌။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဗ္ဗသင်္ခါရေ= အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားတို့ကို။ ဘယတော= ကြောက်ဖွယ်လိလိ ဘေးအတိအားဖြင့်။ ပဿတိ= ရှုမြင်၏။ သော= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိ= အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့မှ။ ပရိမုဗ္ဗိတုကာမော= ထက်ဝန်းကျင်မှ လွတ်မြောက်ခြင်းငှါ အလိုရှိသည်။ ဟောတိ= ၏။ အဂ္ဂိနာ= မီးဖြင့်။ ပရိသုယုမာနေ= ထက်ဝန်းကျင်မှ တဟုန်းဟုန်း တောက်လောင်နေသော။ ဂေဟေ= အိမ်၌။ ဇီဝိတုကာမာ= အသက်ဝိညာဏ်ရှင်ခြင်းငှါ အလိုရှိကုန်သော။ ယရမာနုသကာ ဝိယ= အိမ်သူ အိမ်သားတို့ကဲ့သို့လည်းကောင်း။ စောရေဟိ= ခိုးသူ ဓားပြတို့သည်။ ပရိဝါရိတော ဝိယ စ= ဝိုင်းထားခံရသော ယောက်ျားကဲ့သို့လည်းကောင်း။ သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိ= အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့မှ။ မုဗ္ဗိတုကာမော= လွတ်မြောက်ခြင်းငှါ အလိုရှိသည်။ ဟောတိ= ၏။ အာဒိနဝါနုပဿနာ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာ ဘယတုပဋ္ဌာနာဒယော= အာဒိနဝါနုပဿနာဉာဏ်၊ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏ်၊ ဘယနုပဋ္ဌာနဉာဏ် အစရှိသည်တို့သည်။ ဧတ္ထေဝ= ဤမုဗ္ဗိတုကမ္ပတာ ဉာဏ်၌သာလျှင်။ အန္တောဂဓာဝ= အကျုံးဝင် ပါဝင်ကုန်သည်သာ။

အနုလောမဉာဏ

၁၄၂။ ယသ္မိံ သမယေ= အကြင်အခါ၌။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မုဗ္ဗိတုကမ္ပတာဉာဏံ= မုဗ္ဗိတုကမ္ပတာဉာဏ်ကို။ ဥပ္ပါဒေတိ= ဖြစ်စေ၏။ သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိ= အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့မှ။ မုတ္တိံ= လွတ်မြောက်ခြင်းကို။ ပဿတိ= မြင်၏။ ဝိမောက္ခာဓိပ္ပါယော= လွတ်မြောက်ခြင်းငှါ အလိုရှိသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာ သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏာနန္တရံ= ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်တို့၏အခြားမဲ့၌။ အနုလောမဉာဏံ= အနုလောမဉာဏ်ကို။ ဥပ္ပါဒေတိ= ဖြစ်စေ၏။ သဗ္ဗေ= ခပ်သိမ်းကုန်သော။ သင်္ခါရာ= သင်္ခါရတရားတို့သည်။ အနိစ္စာ= အမြဲမရှိကုန်။ ဒုက္ခာ= ဆင်းရဲကုန်၏။ အနတ္တာ= အတ္တမဟုတ်ကုန်။ တေသံ= ထိုသင်္ခါရတို့၏။ နိစ္စသုခပရမတ္ထတာ နာမ= မြဲသောသဘောရှိသည်၏အဖြစ်၊ ချမ်းသာသော သဘောရှိသည်၏အဖြစ်၊ မဖောက်ပြန်သော သဘောရှိသည်၏အဖြစ်မည်သည်။ နတ္ထိ= မရှိပါပေ။ ဣတိ= သို့။ သလ္လက္ခေတိ= ကောင်းစွာ မှတ်သား၏။ သတ္တတိသ= သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးသော။ ဗောဓိပက္ခိယေဓမ္မေ= ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့ကို။ မနသိကရောတိ= နှလုံးသွင်း၏။ သတိပဋ္ဌာနာဒိသု= သတိပဋ္ဌာန် အစရှိကုန်သော။ သတ္တတိသ= သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးသော။ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မသု= ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့၌။ ဉာဏံ= သိတတ်သောဉာဏ်သည်။ သစ္စာနုလောမိကံ= သစ္စာနုလောမိက ဉာဏ်နှင့်တကွသော။ အနုလောမဉာဏံ နာမ= အနုလောမဉာဏ်မည်သည်။ ဟောတိ= ၏။

ဂေါတြဘူညဏ

၁၄၃။ ပုထုဇ္ဇနဂေါတ္တံ= ပုထုဇဉ်တို့၏ အနွယ်အဆက်ကို။ အဘိဘဝတံ= လွမ်းမိုးဖြတ်တောက်တတ်၏။ အရိယဂေါတ္တံ= အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အနွယ်အဆက်ကို။ ဘာဝယတံ= ပွားစေတတ်၏။ ဣတံ= ကြောင့်။ ဂေါတြဘူညဏံ= ဂေါတြဘူညဏ်မည်၏။ ပန= ဆက်ဦးအံ့။ တံ= ထို ဂေါတြဘူညဏ်သည်။ ဝိပဿနာညဏံ= ဝိပဿနာညဏ်သည်။ ဟောတံ= ဖြစ်၏။ မဂ္ဂညဏံ= မဂ်ညဏ်သည်။ နာပိဘဝတံ= ဖြစ်လည်းမဖြစ်။ နဝန္တံ= ကိုးပါးကုန်သော။ မဟာဝိပဿနာနံ= မဟာဝိပဿနာညဏ်တို့၏။ အန္တေ= အဆုံး၌။ မဂ္ဂညဏဿ= မဂ်ညဏ်ထက်။ ပုရေတရံ= အထူးသဖြင့် ရှေးဦးစွာ။ ဥပ္ပဇ္ဇတံ= ဖြစ်၏။ မဂ္ဂဿ= မဂ်ညဏ်၏။ အာဝဇ္ဇနဌာနံ= အာဝဇ္ဇနအရာ၌ တည်သည်။ ဟောတံ= ဖြစ်၏။ ဝိပဿနာသောတာဝသာနေ= ဝိပဿနာအယဉ်၏အဆုံး၌။ ပတိတတ္တာ= ကျရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိပဿနာသင်္ခံ= ဝိပဿနာညဏ်ဟူသော အရေအတွက်သို့။ ဂစ္ဆတံ= ရောက်၏။ မဂ္ဂဿ= မဂ်ညဏ်ကို။ အာဝဇ္ဇနီယံ= ဆင်ခြင်တတ်သော။ ဌာနံ နာမ= အရာမည်သည်။ ဟောတံ= ၏။

ဂေါတြဘူညဏဿ= ဂေါတြဘူညဏ်၏။ သမနန္တရမေဝ= အခြားမဲ့၌သာလျှင်။ ဒုက္ခေ= ဒုက္ခသစ္စာ၌။ ဉာဏံ= သိခြင်းသည်။ ဟောတံ= ၏။ ဒုက္ခသမုဒယံ= ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်းသမုဒယသစ္စာကို။ ပဇာတံ= ပယ်စွန့်၏။ ဒုက္ခနိရောဓံ= ဒုက္ခချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာကို။ သစ္စိကရောတံ= မျက်မှောက်ပြု၏။ မဂ္ဂံ= မဂ္ဂသစ္စာကို။ ဘာဝေတံ= ပွားများ၏။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂညဏံ= သောတာပတ္တိမဂ်ညဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတံ= ဖြစ်၏။ သဗ္ဗေပိ= အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဗောဓိဓမ္မာ= မဂ်ညဏ် (-၏ အသင်းအပင်းဖြစ်ကုန်သော) တရားတို့သည်။ ပါတုဘဝန္တိ= ထင်ရှားစွာဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။ အပစ္ဆာပုရိမံ= မရှေးမနှောင်းတစ်ပြိုင်နက်။ သစ္စပရိစ္ဆေဒံ= သစ္စာကိုပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကို။ ကရောတံ= ပြု၏။

ကိရ= ဥပမာဆောင်ထင်ရှားအောင်ပြဦးအံ့။ ဣဒံ သစ္စပရိစ္ဆေဒဉာဏံ= ဤသစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သောဉာဏ်သည်။ နာဝါ= လေ့သည်။ မဟမ္မဓိ= အပြောကျယ်စွာ သမုဒ္ဒရာပင်လယ်ကို။ တာရေတိ ဝိယ= ကူးမြောက်စေသကဲ့သို့။ တထာ= ထိုအတူ။ သံသာရမဟမ္မဓိ= အပြောကျယ်စွာ သံသရာတည်းဟူသော သမုဒ္ဒရာကို။ တာရေတိ= လွန်မြောက်စေနိုင်၏။ အန္ဓကာရံ= အမှိုက်တိုက်အမှိုက်မှောင်ကို။ ဝိဒ္ဓိသေတွာ= ဖျက်ဆီး၍။ အာလောကံ= အရောင်အလင်းကို။ ဥပ္ပါဒေန္တော= ဖြစ်စေသော။ ပဒီပံ ဝိယ= ဆီမီးကဲ့သို့။ ကိလေသန္ဓကာရံ= ကိလေသာတည်းဟူသော အမှိုက်တိုက်အမှိုက်မှောင်ကို။ ဝိဒ္ဓိသေတွာ= ဖျက်ဆီး၍။ ဝိဇ္ဇာလောကံ= ဝိဇ္ဇာဉာဏ်တည်းဟူသော အလင်းရောင်ကို။ ဥပ္ပါဒေန္တော= ဖြစ်စေလျက်။ သူရိယုဂ္ဂမနံ ဝိယ= နေထွက်လာသကဲ့သို့။ လောကုတ္တရဓမ္မံ= လောကုတ္တရာတရားကို။ ပဘာသေန္တော= ထွန်းလင်းတောက်ပစေလျက်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ= ဖြစ်၏။

ကိရ= ဥပမာတနည်း လဲ၍ပြဦးအံ့။ ဂေါတြဘူညဏံ= ဂေါတြဘူညဏ်ကို။ ကိလေသဂ္ဂိနာ= ကိလေသာတည်းဟူသော မီးတောက်မီးလျှံဖြင့်။ ခုယုမာနံ= တဟုန်းဟုန်းတောက်လောင်နေသော။ တိဘဝမဟာနဂရံ= ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပဟူသော ဘဝသုံးဖြာ မြို့မဟာကို။ ပဟာယ= မခင်မတွယ် စွန့်ပယ်ပြီး၍။ ဓာဝမာနော= ပြေးလာသော။ ခေမေ= ဘေးတို့၏ကုန်ရာဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနပုရဒ္ဓါရေ= နိဗ္ဗာန်မြို့တော် တံခါး၌။ ဧကံ= တဖက်သော။ ပါဒံ= ခြေထောက်ကို။ ဌပေတွာ= ထား၍။ ဌိတပုရိသော ဝိယ= သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ= မှတ်အပ်၏။ ပါဒဒွယမေဝ= ခြေနှစ်ဖက်လုံးကိုသာလျှင်။ ခေမပုရဒ္ဓါရဿ= ဘေးအန္တရာယ်တို့၏ကုန်ရာ မြို့တော်တံခါး၏။ အန္တော ပုရိသော ဝိယ စ= အတွင်း၌ တည်နေသော ယောက်ျားကဲ့သို့လည်း။ မဂ္ဂဉာဏံ= မဂ်ဉာဏ်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ= မှတ်အပ်သေးသည်သာ။

တတော= ထိုမှတပါး။ ဂေါတြဘူညဏံ= သည်။ ဧကပါဒေန= တဖက်သောခြေဖြင့်။ အဘယပုရံ= ဘေးမရှိရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်မြို့တော်ကို။

အညေန= တဖက်သော။ ပါဒေန= ခြေဖြင့်။ တိဘဝဒုဂ္ဂံ= လွန်မြောက် နိုင်ခဲ့သော
 ဘဝသုံးပါးတည်းဟူသောမြို့ကို။ အက္ကမိတွာ= နင်း၍။ ဌိတပုရိသော ဝိယ=
 တည်သောယောက်ျားကဲ့သို့။ သမ္မာ= ကောင်းစွာ။ ပရိမုတ္တာ= လွန်မြောက်ပြီး
 သည်။ န ဟောတိ= မဟုတ်သေး။ မဂ္ဂဉာဏံ= မဂ်ဉာဏ်သည်။ ဥဘယေဟိပိ=
 နှစ်ဖက်လုံးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ပါဒေဟိ= ခြေတို့ဖြင့်။ ခေမပုရေ= ဘေးတို့၏
 ကုန်ရာနိဗ္ဗာန်မြို့တော်၌။ သဗ္ဗဘယပရိတ္တာဏံ= အလုံးစုံသော ဘေးအန္တရာယ်
 တို့ကို တားဆီးလျက်။ ဂတော= သွားသော။ ပုရိသော ဝိယ= ကဲ့သို့။ တထာ=
 ထို့အတူ။ သဗ္ဗဘဝပရိတ္တာဏံ= အလုံးစုံသော ဘဝသုံးပါးတို့၌ ဖြစ်
 သော ဘေးရန်တို့ကို တားမြစ်လျက်။ ဌိတော= တည်နေသည်။ ဟောတိ= ၏။
 ဣတိ= သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ်၏။

၁၄၃။ သစ္စပရိစ္ဆေဒဉာဏလာဘီ= သစ္စာလေးပါးတို့ကို ပိုင်းခြား၍
 သိတတ်သော ဉာဏ်ကိုရပြီးသော။ ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်မြတ်သည်။
 သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ သီလဗ္ဗတပရာမာသောတိ= သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊
 သီလဗ္ဗတပရာမာသဟူကုန်သော။ တီဏိ= ကုန်သော။ သံညောဇနာနိ=
 သံယောဇဉ်တို့ကို။ ပဟာယ= အပြီးတိုင်စွန့်ပယ်၍။ နိဗ္ဗာနမဂ္ဂသောတံ=
 နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော လမ်းကြောင်းအယဉ်သို့။ အာပန္နော= ရောက်သည်။
 ဟုတွာ= ၍။ အရိယောတိ= အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ သဒ္ဓိ= ရေတွက်ခြင်းသို့။
 ဂစ္ဆတိ= ရောက်၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ= သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို။ ပဟာနေန=
 ပယ်ခြင်းကြောင့်။ သဗ္ဗေဝ= အလုံးစုံသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ဒွါသဌိဒိဌိယော=
 ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော မိစ္ဆာအယူတို့ကို။ ဇဟတေဝ= ပယ်စွန့်ပြီးသည်
 သာလျှင်။ ဟောတိ= ၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ= သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည်။ သဗ္ဗေသမေဝ=
 အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနံ= မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့၏။ မူလံ ယထာ=
 အမြစ်ကဲ့သို့။ ဟောတိ= ၏။ သော= ထိုသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ယာဝ
 အရဟတ္တံ= အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်။ အနုက္ကမေန= အစဉ်အားဖြင့်။ ဘာဝေ
 တိ= မဂ်ဖိုလ်တို့ကို ပွားများ၏။ သောတာပတ္တိဖလံ= သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့။

ပတ္တေ= ရောက်ပြီးသည်ရှိသော်။ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ= ပစ္စဝေက္ခဏာ
ဉာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ= ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

သောတာပန္နာ= သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ မုဒိန္ဒြိယော= နုသော
ဣန္ဒြေရှိသော။ သတ္တက္ခတ္တု ပရမော= ခုနှစ်ကြိမ်သောဘဝတို့၌ ဖြစ်ခြင်းရှိသော
“သတ္တက္ခတ္တုပရမ” သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း။ မဇ္ဈိမိန္ဒြိယော= အလယ်
အလတ်ဣန္ဒြေရှိသော။ ကောလံကောလော= အမျိုးမြတ်တစ်ခုမှ အမျိုးမြတ်
တစ်ခု၌ဖြစ်သော “ကောလံ ကောလ” သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း။
တိက္ခိန္ဒြိယော= ထက်မြက်သော ဣန္ဒြေရှိသော။ ဧကဗီဇိ= ဘဝမျိုးစေ့တစ်ခု
သာရှိသော “ဧကဗီဇိ” သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသို့။
တယော= သုံးမျိုးတို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။

တိဏ္ဍံ= သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသအားဖြင့်
သုံးပါးကုန်သော။ သံယောဇနာနံ= သံယောဇဉ်တို့ကို။ ပဟာနာ= ပယ်ခြင်း
ကြောင့်။ ကာမရာဂဗျာပါဒါနံ= ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့၏။ တနုတ္တာ= ပါးကုန်
သည်အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ= အဖြစ်နည်းကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သကဒါဂါမီ=
သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ= ၏။ သကိဒေဝ= တစ်ကြိမ်တည်းသာလျှင်။
ကာမဓာတုဘဝဂါမီ= ကာမဓာတ်ဟူသောဘဝသို့ (ပဋိသန္ဓေအားဖြင့်) ပြန်လာ
ခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ= ၏။

ပဉ္စန္ဒံ= ငါးပါးကုန်သော။ သြရမ္ဘာဂိယာနံ= အောက်ကာမဘုံဟူသော
အဖို့အစဉ်ဖြစ်ကုန်သော။ သံယောဇနာနံ=တို့ကို။ ပဟာနာ= ကြောင့်။ ဣမံ
လောကံ= ဤကာမဘုံသို့။ အနာဂန္တာ= ပဋိသန္ဓေ နေသောအားဖြင့် ပြန်မလာ
ခြင်းကြောင့်။ အနာဂါမီ= အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ= ၏။ ပဉ္စသု= ငါး
ဘုံကုန်သော။ သုဒ္ဓါဝါသေသု= သုဒ္ဓါဝါသဘုံတို့တွင်။ မူလဘူတေသု= မူလ
ဘုံဖြစ်ကုန်သော။ စတုသု= အောက်ဘုံ လေးဘုံတို့တွင်။ ဧကေကသ္မိံ= တစ်ခု
တစ်ခုသောဘုံ၌။ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ= အလွန်အကဲ အားမထုတ်ရပဲ ချမ်းသာ

လွယ်ကူစွာဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်လတ္တံ့သော အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် လည်းကောင်း။ သသင်္ခါရ ပရိနိဗ္ဗာယီ= အားထုတ်မှုနှင့်တကွ ကိလေသာငြိမ်းသော သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း။ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ= သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ဖြစ်၍ အသက်တမ်း၏ အလယ်သို့မရောက်မီ ကိလေသာ ငြိမ်းသော ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း။ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ= အကြား၌ကိလေသာငြိမ်းသော အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း။ ဥဒ္ဓံသောတောအကနိဋ္ဌဂါမီ= အထက်သို့ ဆန်တက်၍ အကနိဋ္ဌဘုံသို့ သွားသော ဥဒ္ဓံ သောတ အကနိဋ္ဌဂါမီအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်လည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ ပဉ္စဝသေန= ငါးယောက်စီ၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဝိသတိ= နှစ်ဆယ်သော အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်းကောင်း။ အကနိဋ္ဌဘဝနေ= အကနိဋ္ဌဘုံ၌။ ဥဒ္ဓံသောတ အကနိဋ္ဌဂါမီ= ဥဒ္ဓံသောတ အကနိဋ္ဌဂါမီဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလံ= အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ပဟာယ= ပယ်စွန့်၍။ စတ္တာရော= လေးယောက်တို့လည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ စတုဝိသတိ= နှစ်ဆယ်လေးယောက်သော။ အနာဂါမိနော= အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။

သုဒ္ဓါဝါသ= စင်ကြယ်သော အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ နေရာ “သုဒ္ဓါဝါသ” ဘုံတို့သည်။ အဝိဟာ အတပ္ပါသုဒဿာ သုဒဿီ အကနိဋ္ဌကာ ဣတိ= အဝိဟာဘုံ၊ အတပ္ပါဘုံ၊ သုဒဿာဘုံ၊ သုဒဿီဘုံ၊ အကနိဋ္ဌာဘုံတို့ဟူ၍။ ပဉ္စ= ငါးဘုံတို့သည်။ ဟောန္တိ= ကုန်၏။ သုဒ္ဓါဝါသဝါသိနော= သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်သော အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ တတ္ထ= ထိုသုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌။ ပရိနိဗ္ဗာယိနော= ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူကြကုန်သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။ တေ= ထိုသုဒ္ဓါဝါသ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သဗ္ဗကိလေသဒရထေ= အလုံးစုံသော ကိလေသာဟူသော ပူပန်ခြင်းတို့ကို။ ဝိနောဒေတွာ= ပယ်ဖျောက်ကြကုန်ပြီး၍။ အရဟတ္တံ= အရဟတ္တဖိုလ်သို့။ ပါပုဏန္တိ= ရောက်ကြကုန်၏။

ပကိဏ္ဍကဓမ္မော

၁၄၅။ ဝိပဿနာ= နှစ်မျိုးသောဝိပဿနာတို့လည်းကောင်း။ ဝိတ-
 က္ကော= ဝိတက်လည်းကောင်း။ ပီတိ= ပီတိလည်းကောင်း။ ဝေဒနာ= ဝေဒနာ
 လည်းကောင်း။ ဘူမိ= ဖြစ်ရာအခိုက်အတန့်လည်းကောင်း။ ဣန္ဒြိယာနိ=
 သုံးပါးသော လောကုတ္တရာဣန္ဒြေတို့လည်းကောင်း။ ဝိမောက္ခော= ဝိမောက္ခ
 လည်းကောင်း။ ကိလေသာ= ကိလေသာတို့လည်းကောင်း။ ဒွိသမာဓိ သမာ
 ပဇ္ဇနံ= သမာပတ်နှစ်မျိုးကို ဝင်စားခြင်းလည်းကောင်း။ တေ ပကိဏ္ဍကဓမ္မော=
 ထိုရောပြွမ်းသော တရားတို့ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ= သိအပ်,သိသင့်,သိထိုက်ကုန်၏။
 အရဟတ္တပတ္တိယာ= အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းငှါ။ ကိံ= အဘယ်သို့။
 ကာတဗ္ဗံ= အားထုတ်သမှု ပြုအပ်သနည်း?။ ဣတိ= ဤသို့။ ဣမေဓမ္မော=
 ဤပကိဏ္ဍကတရားတို့ကို။ ဝိဘာဝေတံ= ထင်ရှားစေခြင်းငှါ။ ဝိဇာနိယာဝ=
 သိအပ်ကုန်သည်သာ။

ဝိပဿနာ

၁၄၆။ ဝိပဿနာ= ဝိပဿနာတို့သည်။ ဈာနဝိပဿနာ= ဈာန
 ဝိပဿနာလည်းကောင်း။ သုက္ခဝိပဿနာ= ဈာန်တည်းဟူသော အဆီ အစေး
 ခန်းခြောက်သော ဝိပဿနာသက်သက်လည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ ဒွေ=
 နှစ်မျိုးတို့သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။

ယောဂါဝစရော= ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သမာဓိဗလေန= သမာဓိ၏
 အစွမ်းအားဖြင့်။ ပဉ္စ= ငါးပါးကုန်သော။ နိဝရဏေ= နိဝရဏတို့ကို။ သစေ
 ပဇာတိ= အကယ်၍ ပယ်စွန့်သည်ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံ သတိ= သော်) သော= ထို
 ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သမာဓိပုဗ္ဗင်္ဂမံ= သမာဓိလျှင်ရှေ့သွားရှိ သော။ ဝိပဿနံ=

ဝိပဿနာကို။ ဝဗ္ဗေတိ= ပွားများ၏။ အတ္တနော= မိမိ၏။ ပညာပလေန= ပညာအစွမ်းအားဖြင့်။ နိဝရဏေ= တို့ကို။ သစေ ပဇာတိ- အံ့။ (ဧဝံ သတိ= သော်။) သော= ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမံ= ဝိပဿနာရှေ့သွား ရှိသော။ သမထံ= ကို။ ဘာဝေတိ= ပွားများ၏။ ဝိတက္ကော= ဝိတက်ကို။ သုက္ခဝိပဿနာဝသေန= သုက္ခဝိပဿနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဝိတ္တာရိတံ= ချဲ့ အပ်ပြီ။ ဝါ= ချဲ့၍ပြအပ်ခဲ့ပြီ။ ဣမိနာ ယောဂါဝစရေန= ဤယောဂီပုဂ္ဂိုလ် သည်။ လဒ္ဓံ= ရအပ်ပြီးသော ဓမ္မကိုလည်းကောင်း။ အလဒ္ဓံ= မရအပ်သေး သော ဓမ္မကိုလည်းကောင်း။ ကိံ ကိံတိ= အဘယ်နည်း အဘယ်နည်းဟူ၍။ ဝါ= ဘာလဲ ဘာလဲဟူ၍။ ဒီပေတိ= ပြ၏။

သဝိတက္ကဘူမိ= ဝိတက်နှင့်တကွဖြစ်သော ပထမဈာန်ဖြစ်ရာ အခိုက် အတန့်လည်းကောင်း။ အဝိတက္ကဘူမိ= ဝိတက်မရှိသော ဒုတိယဈာန်၏ဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်လည်းကောင်း။ သပ္ပိတိကဘူမိ= ပီတိနှင့်တကွဖြစ်သော တတိယ ဈာန်၏ဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်လည်းကောင်း။ နိပ္ပိတိကဘူမိ= ပီကိမရှိသော စတုတ္ထဈာန်၊ ပဉ္စမဈာန် အခိုက်အတန့်လည်းကောင်း။ ဣတိ= ဤသည်တို့ကို လည်းကောင်း။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ= သောတာပတ္တိမဂ်သည်။ ဒဿနဘူမိ= ဒဿနဘူမိမည်၏။ အထဝါ= တနည်းကား။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ= မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသည်။ သင်္ကပ္ပ ဘူမိ= သင်္ကပ္ပဘူမိမည်၏။ သေသာ= သောတာပတ္တိမဂ်မှ ကြွင်းကျန်ကုန်သော။ တယော= သုံးပါးကုန်သော။ မဂ္ဂါစေဝ= အထက်မဂ်တို့သည်လည်းကောင်း။ ဖလာစ= ဖိုလ်လေးပါးတို့သည်လည်းကောင်း။ အနိစ္စဒိဋ္ဌိယာ= အနိစ္စဟူသော အမြင်အားဖြင့်။ မနသိကာရော= နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း။ သင်္ကပ္ပ ဘူမိ= သင်္ကပ္ပဘူမိမည်၏။ အထ စ= ထိုပြင်တစ်ပါးကား။ စတ္တာရော= လေးပါး ကုန်သော။ မဂ္ဂါစ= မဂ်ဉာဏ်တို့သည်လည်းကောင်း။ တီဏိ= သုံးပါးကုန် သော။ ဖလာနိစ= အောက်ဖိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း။ သေခဘူမိ= သေခ ဘူမိမည်၏။ အရဟတ္တဖလံ= အရဟတ္တဖိုလ်သည်။ အသေခဘူမိ= အသေခ ဘူမိမည်၏။

၁၄၇။ အနညာတညဿာမိတိန္ဒြိယံ= အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေလည်းကောင်း။ အညိန္ဒြိယံ= အညိန္ဒြေလည်းကောင်း။ အညာတာဝိန္ဒြိယံ= အညာတာဝိန္ဒြေလည်းကောင်း။ ဣတိ=သို့။ တိဏိ= ကုန်သော။ လောကုတ္တရဣန္ဒြိယာနိ= လောကုတ္တရာဣန္ဒြေတို့သည်။ ဣန္ဒြိယာနိ= ဣန္ဒြိယတို့မည်ကုန်၏။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏံ= သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏ်သည်။ (အနညာတညဿာမိတိန္ဒြိယံ= မည်၏။) သေသမဂ္ဂတ္တယေ= သောတာပတ္တိမဂ္ဂမှ ကြွင်းကျန်သော အထက်မဂ်သုံးခုအပေါင်း၌။ ဉာဏံစေတိ= ဉာဏ်သည်လည်းကောင်း။ ပဌမဖလဉ္စ= သောတာပတ္တိဖိုလ်သည်လည်းကောင်း။ သေသဖလတ္တယဉ္စ= သောတာပတ္တိဖိုလ်မှ ကြွင်းကျန်သော အောက်ဖိုလ်နှစ်ခုအားဖြင့် အောက်ဖိုလ်သုံးခု အပေါင်းသည်လည်းကောင်း။ (အညိန္ဒြိယံ= အညိန္ဒြေမည်၏။) အရဟတ္တဖလံ= အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်သည်။ (အညာတာဝိန္ဒြိယံ= မည်၏။) ဣတိ= ဤသည်တို့တည်း။

အနိမိတ္တ အပ္ပဏိဟိတ သုညတာ= အနိမိတ္တဝိမောက္ခ၊ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခ၊ သုညတဝိမောက္ခ တို့သည်။ ဝိမောက္ခော= ဝိမောက္ခမည်၏။ ကိလေသာ= ကိလေသာတို့ကို။ (ဧဝံ= သို့။ ဝါ= ဤဆိုအပ် လတ္တံ့သောနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ= သိအပ်ကုန်၏။) လောဘော= လောဘလည်းကောင်း။ ဒေါသော= ဒေါသလည်းကောင်း။ မောဟော= မောဟလည်းကောင်း။ (ဣတိ= သို့။) တိဏိ= ကုန်သော။ အကုသလမူလာနိ= အကုသိုလ်မူလတို့လည်းကောင်း။ ကာမပရိယေသနာ= ကာမကို ရှာမှီးခြင်းလည်းကောင်း။ ဘဝပရိယေသနာ= ဘဝကို ရှာမှီးခြင်းလည်းကောင်း။ ဗြဟ္မစရိယပရိယေသနာ= ဗြဟ္မစရိယကို ရှာမှီးခြင်းလည်းကောင်း။ (ဣတိ= သို့။) တိဿော= ကုန်သော။ ပရိယေသနာ= ရှာမှီးခြင်းတို့လည်းကောင်း။ ကာမော= ကာမာသဝလည်းကောင်း။ ဘဝေါ= ဘဝါသဝလည်းကောင်း။ ဒိဌိ= ဒိဌာသဝလည်းကောင်း။ အဝိဇ္ဇာ= အဝိဇ္ဇာသဝ လည်းကောင်း။ (ဣတိ=သို့။) စတ္တာရော= ကုန်သော။ အာသဝါ= အာသဝ တို့လည်းကောင်း။ အဘိဇ္ဈာ= အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထလည်းကောင်း။ ဗျာပါဒေါ=

ဗျာပါဒကာယဂန္ထလည်းကောင်း။ သီလဗ္ဗတပရာမာသော = သီလဗ္ဗတ
ပရာမာသ ကာယဂန္ထလည်းကောင်း။ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော = ဣဒံသစ္စာ
ဘိနိဝေ သကာယဂန္ထ လည်းကောင်း။ (ဣတိ = သို့။) စတ္တာရော = ကုန်သော။
ဂန္ထာ = ဂန္ထတို့လည်းကောင်း။ စတ္တာရော = ကုန်သော။ ဩဃာ = ဩဃတို့
လည်းကောင်း။ ကာမော = ကာမယောဂလည်းကောင်း။ ဘဝေါ = ဘဝယောဂ
လည်းကောင်း။ ဒိဋ္ဌိ = ဒိဋ္ဌိယောဂလည်းကောင်း။ အဝိဇ္ဇာ = အဝိဇ္ဇာယောဂ
လည်းကောင်း။ (ဣတိ = သို့။) စတ္တာရော = ကုန်သော။ ယောဂါ = ယောဂ
တို့လည်းကောင်း။ ကာမော = ကာမုပါဒါန်လည်းကောင်း။ ဒိဋ္ဌိ = ဒိဋ္ဌုပါဒါန်
လည်းကောင်း။ သီလဗ္ဗတံ = သီလဗ္ဗတုပါဒါန်လည်းကောင်း။ အတ္တဝါဒေါ =
အတ္တဝါဒုပါဒါန်လည်းကောင်း။ ဣတိ = သို့။ စတ္တာရိ = ကုန်သော။ ဥပါဒါနာနိ =
ဥပါဒါန်တို့လည်းကောင်း။ ဆန္ဒော = ဆန္ဒာဂတိလည်းကောင်း။ ဒေါသော =
ဒေါသာဂတိလည်းကောင်း။ ဘယံ = ဘယာဂတိလည်းကောင်း။ မောဟော =
မောဟာဂတိလည်းကောင်း။ ဣတိ = သို့။ စတသော = ကုန်သော။ အဂတိ-
ယော = အဂတိတို့လည်းကောင်း။ အာဝါသမစ္ဆရိယံ = အာဝါသမစ္ဆရိယ
လည်းကောင်း။ ကုလ လာဘ ဝဏ္ဏ ဓမ္မ မစ္ဆရိယံ = ကုလမစ္ဆရိယ၊ လာဘ
မစ္ဆရိယ၊ ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယ၊ ဓမ္မမစ္ဆရိယလည်းကောင်း။ ပဉ္စ = ကုန်သော။ ကာမစ္ဆန္ဒော =
ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏလည်းကောင်း။ ဗျာပါဒေါ = ဗျာပါဒနီဝရဏလည်းကောင်း။
ထိန မိဒ္ဓံ = ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏလည်းကောင်း။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ = ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စနီဝရဏ
လည်းကောင်း။ ဝိစိကိစ္ဆာ = ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏလည်းကောင်း။ ဣတိ = သို့။ ပဉ္စ =
ကုန်သော။ နီဝရဏာနိ = နီဝရဏတို့လည်းကောင်း။ ကောဓော = စိတ်ဆိုးခြင်း၊
အမျက်ထွက်ခြင်းလည်းကောင်း။ မက္ခော = ပြုအပ်ဖူးသော သူ့ကျေးဇူးကို ချေ
ဖျက်ခြင်းလည်းကောင်း။ ဣဿာ = သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ချမ်းသာကို မလိုလားခြင်း၊
ငြူစူခြင်းလည်းကောင်း။ သာဌေယျံ = ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲခြင်းလည်းကောင်း။
ပါပိစ္ဆတာ = ယုတ်မာသော အလိုရှိခြင်းလည်းကောင်း။ သန္တိဋ္ဌိပရာမာသတာ =
မိမိ၏အယူဝါဒကို မှားမှားယွင်းယွင်းသုံးသပ်ခြင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ = သို့။
ဆ = ခြောက်ပါးကုန်သော။ ဝိဝါဒမူလာနိ = ငြင်းခုံခြင်း၏အကြောင်းတို့

လည်းကောင်း။ ကာမရာဂေါ= ကာမရာဂါနုသယလည်းကောင်း။ ပဋိဇော= ပဋိဇာနုသယလည်းကောင်း။ မာနော= မာနာနုသယလည်းကောင်း။ ဒိဋ္ဌိ= ဒိဋ္ဌာနုသယလည်းကောင်း။ ဝိစိကိစ္ဆာ= ဝိစိကိစ္ဆာနုသယလည်းကောင်း။ ဘဝရာဂေါ= ဘဝရာဂါနုသယလည်းကောင်း။ အဝိဇ္ဇာ= အဝိဇ္ဇာနုသယလည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ သတ္တ= ကုန်သော။ အနုသယာ= တို့လည်းကောင်း။ လာဘော= လာဘ်ရခြင်းလည်းကောင်း။ အလာဘော= လာဘ်မရခြင်း လည်းကောင်း။ ယသော= ကျေးဇူးဂုဏ်သတင်း ကျော်စောပျံ့နှံ့ခြင်း၊ အခြံအရံများခြင်းလည်းကောင်း။ အယသော= ဂုဏ်သတင်းကျော်စောမှုမရှိခြင်း၊ အခြံအရံမရှိခြင်းလည်းကောင်း။ သုခံ= ချမ်းသာအမျိုးမျိုးတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းလည်းကောင်း။ နိန္ဒာ= ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချခြင်းလည်းကောင်း။ ပသံသာ= ချီးမွမ်းခြင်းလည်းကောင်း။ ဒုက္ခံ= ဆင်းရဲဒုက္ခအမျိုးမျိုးတို့နှင့် ကြုံတွေ့ရခြင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ အဋ္ဌ= ရှစ်ပါးကုန်သော။ လောကဓမ္မာ= လောက၌ဖြစ်နေသော ဓမ္မတို့ကိုလည်းကောင်း။ သေယျဿ= အမျိုးဇာတ်အစရှိသောအားဖြင့် မြင့်မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ အဟံ= ငါသည်။ သေယျော= အမျိုးဇာတ်အစရှိသောအားဖြင့် မြင့်မြတ်သောသူသည်။ အသ္မိ= ဖြစ်၏။ ဣတိ= သို့။ မာနော= ထောင်လွှားတက်ကြွမာန်မာနသည်။ ဟောတိ= ၏။ ဣတိအာဒိ= ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့်။ သဒိသော= ငါနှင့် အမျိုးဇာတ်အစရှိသည်အားဖြင့် တူသောသူသည်။ ဟီနော= ငါ့အောက် အမျိုးဇာတ်အစရှိသောအားဖြင့် ယုတ်ညံ့သောသူဟု သုံးမျိုးသော မာန်တက်ခြင်းလည်းကောင်း။ မဇ္ဈိမဿ= အလယ်အလတ်တန်းစားပုဂ္ဂိုလ်၏။ သေယျော သဒိသော ဟီနော= သေယျမာန်၊ သဒိသမာန်၊ ဟီနမာန်အားဖြင့် သုံးပါးသော မာန်တက်ခြင်းလည်းကောင်း။ ဟီနဿ= အမျိုးဇာတ်အစရှိသော အားဖြင့် ယုတ်ညံ့သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ သေယျော= အမျိုးဇာတ်အစရှိသောအားဖြင့် ငါ့ထက်မြင့်မြတ်သောသူ။ သဒိသော= အမျိုးဇာတ်အစရှိသောအားဖြင့် ငါနှင့်တူသောသူသည်။ အဟံ= ငါ့အောက်။ ဟီနော= ယုတ်ညံ့သူသည်။ အသ္မိ= ဖြစ်၏။ ဣတိ= ဤသို့အားဖြင့် သုံးမျိုးသောမာန်တက်ခြင်းလည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ နဝ= ကုန်သော။ မာနာ= မာန်တက်ခြင်းတို့လည်းကောင်း။

လောဘော= လောဘလည်းကောင်း။ ဒေါသော= ဒေါသလည်းကောင်း။
 မောဟော= မောဟလည်းကောင်း။ မာနော= မာနလည်းကောင်း။ ဒိဋ္ဌိ= ဒိဋ္ဌိ
 လည်းကောင်း။ ဝိစိကိစ္ဆာ= ဝိစိကိစ္ဆာလည်းကောင်း။ ထိနံ= ထိနလည်းကောင်း။
 ဥဒ္ဓစ္စံ= ဥဒ္ဓစ္စလည်းကောင်း။ အဟိရိကံ= အဟိရိကလည်းကောင်း။ အနောတ္တပ္ပံ=
 အနောတ္တပ္ပလည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ ဒသ= ကုန်သော။ ကိလေသဝတ္ထုနိ=
 ကိလေသဝတ္ထုတို့လည်းကောင်း။ ဒသ= ကုန်သော။ အာယာတဝတ္ထု=
 တို့လည်းကောင်း။ ပါဏာတိပါတော= ပါဏာတိပါတလည်းကောင်း။ အဒိန္နာ
 ဒါနံ= အဒိန္နဒါနလည်းကောင်း။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရော= ကာမေသုမိစ္ဆာ
 စာရလည်းကောင်း။ မုသာဝါဒေါ= မုသာဝါဒလည်းကောင်း။ ပိသုဏာ =
 ပိသုဏဝါစာလည်းကောင်း။ ဖရုသာဝါစာ= ဖရုသာဝါစာလည်းကောင်း။ သမ္ဗုပ္ပ
 လာပေါ= သမ္ဗုပ္ပလာပ လည်းကောင်း။ အဘိဇ္ဈာ= အဘိဇ္ဈာလည်းကောင်း။
 ဗျာပါဒေါ= ဗျာပါဒလည်းကောင်း။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ= မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလည်းကောင်း။ ဣတိ=
 သို့။ ဒသ= ကုန်သော။ အကုသလကမ္မပထာ= အကုသလကမ္မပထတရားတို့
 လည်းကောင်း။ ကာမရာဂေါ= ကာမရာဂသံယောဇဉ်လည်းကောင်း။
 ပဋိယော= ပဋိယသံယောဇဉ်လည်းကောင်း။ မာနော= မာနသံယောဇဉ် လည်း
 ကောင်း။ ဒိဋ္ဌိ= ဒိဋ္ဌိသံယောဇဉ်လည်းကောင်း။ ဝိစိကိစ္ဆာ= ဝိစိကိစ္ဆာ သံယောဇဉ်
 လည်းကောင်း။ ဘဝရာဂေါ= ဘဝရာဂသံယောဇဉ်လည်းကောင်း။ အဝိဇ္ဇာ=
 အဝိဇ္ဇာသံယောဇဉ်လည်းကောင်း။ သီလဗ္ဗတပရာမာသော= သီလဗ္ဗတ
 ပရာမာသသံယောဇဉ်လည်းကောင်း။ ဣဿာ= ဣဿာသံယောဇဉ်လည်း
 ကောင်း။ မစ္ဆရိယံ= မစ္ဆရိယသံယောဇဉ်လည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ ဒသ=
 ကုန်သော။ သံယောဇနာနိ= တို့လည်းကောင်း။ ဒသ= ကုန်သော။ မိစ္ဆတ္တာ=
 မိစ္ဆတ္တတို့လည်းကောင်း။ ဒွါဒသ= တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော။ ဝိပ္ပလ္လာသာ=
 ဝိပ္ပလ္လာသတို့လည်းကောင်း။ ဒွါဒသ= ကုန်သော။ အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒါ=
 အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒ်တို့လည်းကောင်း။ ဧဝံ= ဤသို့။ မဂ္ဂဝဇ္ဈာ= မဂ်ဉာဏ်ဖြင့်
 ပယ်သတ်အပ်ကုန်သော။ စတုတ္ထိသာဓိကသတံ= သုံးဆယ့်လေးပါး အလွန်ရှိ

သည့် တစ်ရာသော။ ဝါ= တစ်ရာသုံးဆယ့်လေးပါးသော။ ကိလေသာ= ကိလေသာတို့သည်။ ဝါ= ကိလေသာတို့ကို။ ဝဇ္ဇနီယာ= ပယ်စွန့်အပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ= ဖြစ်ကုန်၏။

ဖလသမာပတ္တိကထာ

၁၄၈။ အပုထုဇ္ဇနသေဝိတာ= ပုထုဇဉ်မဟုတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်သာ မှီဝဲအပ်သော။ ဖလသမာပတ္တိ= ဖလသမာပတ်လည်းကောင်း။ သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိ= သညာ, ဝေဒနာတို့၏ချုပ်ရာ နိရောဓသမာပတ်လည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ သမာဓယော= သမာဓိ (သမာပတ်) တို့သည်။ ဒွေ= နှစ်ပါးတို့သာတည်း။ ဖလသမာပတ္တိ နာမ= ဖလသမာပတ်မည်သည်။ ကိ= အဘယ်နည်း? ဣဒံ သာမညဖလံ= ဤသာမညဖိုလ်သည်။ စိတ္တသ္မိ= စိတ်၌။ နိဗ္ဗာနံ= နိဗ္ဗာန်ကို။ ပတိဋ္ဌာနေန= တည်စေခြင်းအားဖြင့်။ အရိယဖလဿ= အရိယာဖိုလ်၏။ နိရောဓေ= နိဗ္ဗာန်၌။ အပ္ပနာ= အာရုံပြုသောအားဖြင့် သက်ဝင်၍ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ ဣဒံ= ဤနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ အရိယာဖိုလ်စိတ်၏ သက်ဝင်၍ဖြစ်နေခြင်းသည်။ ဖလသမာပတ္တိ နာမ= ဖလသမာပတ္တိမည်၏။ တံ= ထိုဖလသမာပတ်ကို။ ကိမတ္ထံ= အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ ဖလသမာပတ္တိတိ= ဖလသမာပတ္တိ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ= ဆိုအပ်သနည်း?

ဣဒံ= ဤဖလသမာပတ္တိသည်။ နေဝ ကုသလံ= ကုသိုလ်လည်းမဟုတ်။ န အကုသလံ= အကုသိုလ်လည်းမဟုတ်။ န ကိရိယစိတ္တံ= ကိရိယစိတ်လည်း မဟုတ်။ လောကုတ္တရမဂ္ဂဖလာနံ= လောကုတ္တရာမဂ်(ဖိုလ်) တို့၏။ ဝိပါကမတ္တမေဝ= အကျိုးတရားမျှသည်သာလျှင်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။ တသ္မာ= ကြောင့်။ ဖလသမာပတ္တိတိ= ဖလသမာပတ္တိဟူ၍။ ဝုစ္စတိ= ဆိုအပ်၏။

ကော= အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဖလသမာပတ္တိ= ဖလသမာပတ်ကို။
 အပ္ပေတိ= ဖြစ်စေသနည်း? တေသံ= ထို (အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန္တာ) ပုဂ္ဂိုလ်
 တို့၏။ သမာဓိထာမဂတာ= သမာဓိစွမ်းအားနှင့်ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း
 ကြောင့်။ ဝိဿဋ္ဌာ= လွတ်လွတ်လပ်လပ်။ အရဟန္တာ စ= ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့
 သည်လည်းကောင်း။ အနာဂါမိနော စ= အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း
 ကောင်း။ ဖလသမာပတ္တိ= ဖလသမာပတ်ကို။ အပ္ပေန္တိ= ဖြစ်စေနိုင်ကြကုန်၏။
 သဗ္ဗေပိ= အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ အရိယာ= အရိယာဖလဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်
 တို့သည်။ သကံ သကံ= မိမိတို့ မိမိတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော။ ဖလသမာပတ္တိ=
 ဖလသမာပတ်ကို။ သမာပဇ္ဇန္တိ= ဝင်စားနိုင်ကြကုန်သည်သာ။ ဣတိ= ဤကား
 အဖြေတည်း။

၁၄၉။ အဘိဓမ္မပရိယာယေန= အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်နည်း
 အားဖြင့်။ မယာ= ငါသည်။ ဝုစ္စတေ= ၏။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂပဋိလာဘတ္ထာ-
 ယ= သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရခြင်းအကျိုးငှါ။ ဥပ္ပါဒံ= ဘဝဖြစ်ပေါ်စေမှုကံကို။
 အဘိဘုယျတိ= လွမ်းမိုးတတ်၏။ ဣတိ= ကြောင့်။ ဂေါတြဘူ= ဂေါတြဘူ
 မည်၏။ သောတာပတ္တိဖလ သမာပတ္တတ္ထာယ= သောတာပတ္တိဖလ သမာပတ်
 အကျိုးငှါ။ ဥပ္ပါဒံ= ကို။ အဘိဘုယျတိ= တတ်၏။ ဣတိ= ကြောင့်။ ဂေါတြဘူ-
 ၏။ သဗ္ဗတ္ထံ= အလုံးစုံသော မဂ်၊ ဖိုလ်တို့၌။ ဧဝံ= ဤနည်းအတူတည်း။

ပန= ဝါဒအထူးမိန့်ဆိုဦးအံ့။ ကေစိ= အချို့သောဆရာတို့သည်။
 သောတာပန္နသကဒါဂါမိနောပိ= သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၊ သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့
 သည်ကား။ န သမာပဇ္ဇန္တိ= သမာပတ်မဝင်စားနိုင်ကြကုန်။ ဥပရိမာ= အထက်၌
 ဖြစ်ကုန်သော။ ဒွေယေဝ= အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ပါးတို့သည်
 သာလျှင်။ သမာပဇ္ဇန္တိ= ဖလသမာပတ် ဝင်စားနိုင်ကြကုန်၏။ ဣတိ= သို့။ ဝဒန္တိ=
 မိန့်ဆိုကြကုန်သေး၏။ ဧတေဟိ= ဤအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
 သမာဓိသ္မိံ= သမာဓိတရား၌။ ပရိပူရကာရိနော= ဆည်းပူးမှုကို ပြုကြကုန်၏။
 ဣတိ ဣဒံစနံ= ဤစကားသည်။ တေသံ= ထိုကေစိဆရာတို့၏။ ကာရဏံ=

အကြောင်းပြချက်ပေတည်း။ အပုထုဇ္ဇနာ= ပုထုဇဉ်မဟုတ်သော အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ လောကီယသမာပတ္တိ= မိမိတို့ရရှိထားသော လောကီ သမာပတ်ကို။ သမာပဇ္ဇိတုံ= ဝင်စားခြင်းငှါ။ သက္ကာန္တိ= စွမ်းနိုင်ကြကုန်၏။ သဗ္ဗေသမ္ပိ= အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ အရိယာနံ= အရိယာပုဂ္ဂိုလ် တို့အား။ ဖလသမာပတ္တိ= မိမိတို့၏ ဖလ သမာပတ်ကို။ သမာပဇ္ဇိတုံ= ငှါ။ သက္ကာ= တတ်ကောင်းကုန်သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ= ဖြစ်ထိုက်၏။ တထာပိ= ထိုသို့ပင် ဖြစ်ထိုက် ပါသော်လည်း။ သမာဓိလာဘိနော စ= သမာပတ်ကိုရကုန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ သည်သာလျှင်။ သမာပဇ္ဇန္တိ= ဝင်စားနိုင်ကြကုန်၏။

ဟိ= လီနတ်မိပ္ပါ ဆက်ဆံရာကို ဥပမာဆောင် ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့။ ဃမ္မာဘိတတ္ထော= နွေအပူဖြင့် ပူလောင်နေသော။ တသိတော= ပင်ပန်းနွမ်းနယ် နေသော။ ပိပါသိတော= ရေဆာနေသော။ ပုရိသော= ယောက်ျားသည်။ ဂမ္ဘီရေ= နက်လှစွာသော။ အရဇ္ဈကုဒ္ဓဋ္ဌေ= ရေကိုခပ်ယူနိုင်သော ရေငင်ကြိုး မရှိသော။ ကူပေ= ရေတွင်း၌။ ဥဒကံ= ရေကို။ ပဿယျ= တွေ့မြင်ရရာ၏။ သော ပုရိသော= ထိုရေငတ်နေသော ယောက်ျားသည်။ ပိပါသံ= ရေဆာနေ ခြင်းကို။ ပဋိဝိနောဒေတုံ= ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါ။ ပဋိဗလော= စွမ်းနိုင်သည်။ န ဟောတိ ယထာ= မဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့။ ဧဝမေဝ= ပမာမိုးယူ ဤနည်းအတူ သာလျှင်။ ဥဒကဟာရကရဇ္ဈပမသမာဓိရဟိတာနံ= ရေငင်ကြိုးနှင့်တူသော သမာဓိမှကင်းကုန်သော။ အရဟန္တာနမ္ပိ= ရဟန္တာတို့သည်သော်လည်း။ ဖလ- သမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ= ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားနိုင်ခြင်းသည်။ န ဟောတေဝ= မဖြစ်နိုင်သည်သာတည်း။

ကိမတ္ထံ= အဘယ်အကျိုးငှါ။ အရိယာ= အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဖလသမာပတ္တိ= ကို။ သမာပဇ္ဇန္တိ= ဝင်စားကြကုန်သနည်း? ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာ- ရတ္ထံ= မျက်မှောက်ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာနေခြင်းအကျိုးငှါ။ အရိယာ= တို့သည်။ ဖလ သမာပတ္တိ= ကို။ သမာပဇ္ဇန္တိ= ကုန်၏။ ဟိ= သာဓကကိုဆိုဦးအံ့။ အာနန္ဒာ အာနန္ဒာ။ အနိမိတ္တော= ရူပနိမိတ်အစရှိသည်တို့မရှိသော။ စေတောဝိမုတ္တိ= စိတ်၏ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်၍ နေခြင်းသည်။ ကာယိကော= ကိုယ်၌

ဖြစ်သော။ ဖာသုဝိဟာရော= ချမ်းသာစွာနေခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

ကထံ= အဘယ်သို့။ သမာပဇ္ဇတိ= ဝင်စားသနည်း? သဗ္ဗနိမိတ္တာနံ= အလုံးစုံသော ရူပနိမိတ်အစရှိသည်တို့ကို။ အမနသိကာရာ= နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့်။ အနိမိတ္တာယ= ရူပနိမိတ်အစရှိသည်တို့ မရှိရာဖြစ်သော။ ဓာတုယာ= နိဗ္ဗာနဓာတ်၌။ မနသိကာရာ= နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်။ သမာပဇ္ဇတိ= ဝင်စားနိုင်၏။

ကထဗ္ဗ= အဘယ်တရားကိုလည်း။ မနသိကရောတိ= နှလုံးသွင်းသနည်း? အသင်္ခတံ= အသင်္ခတဖြစ်သော။ အမတဓာတုံ= အမတဓာတ်ကို။ သန္တတော= ငြိမ်းအေးသော အားဖြင့်။ မနသိကရောတိ= နှလုံးသွင်း၏။

ကေနာကာရေန= အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ သမာပဇ္ဇတိ= ဝင်စားသနည်း?

ကထံ= သို့။ သမာပတ္တိယာ= ၌။ နိသီဒတိ= နေသနည်း?

ကထံ= သို့။ ဥဋ္ဌာတိ= သမာပတ်မှ ထသနည်း?

ဣတိ= ဤသို့အစရှိသော အကြောင်းအရာတို့ကိုလည်း။ ဝေဒိတဗ္ဗံ= သိအပ် သိသင့် သိထိုက်၏။

ဖလသမာပတ္တိ= သည်။ လောကီယာ= လောကီလော? ဥဒါဟု= သို့မဟုတ်။ လောကုတ္တရာ= လောကုတ္တရာလော? အယံသမာပတ္တိ= ဤဖလသမာပတ်သည်။ လောကုတ္တရာ= လောကုတ္တရာသာတည်း။ န လောကီယာ= လောကီမဟုတ်။

ကဒါ= အဘယ်အခါ၌။ ကထံ ဝါ= အဘယ်သို့လည်း။ အနာဂါမီနော= အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဖလသမာပတ္တိ= ကို။ ဘာဝေန္တိ= ဖြစ်စေကုန်သနည်း?

ကထံ= အဘယ်ကြောင့်။ ဂေါတြဘုညဏံ= ဂေါတြဘုညဏ်သည်။ ဖလသမာပတ္တိ= ကို။ န ဥပ္ပါဒေတိ= မဖြစ်စေနိုင်သနည်း? ဣတိ အယံ= သည်ကား။ ပုစ္ဆာ= အမေးတည်း။

ကထံ= အဘယ်ကြောင့်။ သမနန္တရမေဝ= အခြားမဲ့၌သာလျှင်ဖြစ်သော။ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ= သည်။ ဂေါတြဘူဉာဏံ= ဂေါတြဘူဉာဏ်ကို။ ဝိပဿနာဒဿနံ= ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင်သည်။ န ဟောတိ= မဖြစ်သနည်း? ပန= စောဒကပက္ခမှတစ်ပါး ပရိဟာရပက္ခကိုဆိုဦးအံ့။ တံ= ထိုဂေါတြဘူဉာဏ်သည်။ သမာပတ္တိနိန္ဒံ= သမာပတ်သို့ညွတ်သည်။ ထာမဝန္တဉ္စ= အားအစွမ်းရှိသည်လည်း။ န ဟောတိ= မဖြစ်။ တသ္မာ= ကြောင့်။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ= မဖြစ်။ ပန= ဝါဒအထူးမိန့်ဆိုဦးအံ့။ ယေ= အကြင်ဆရာတို့သည်။ သောတာပန္နော= သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဖလသမာပတ္တိံ= ဖလသမာပတ်ကို။ သမာပဇ္ဇိဿာမိတိ= ဝင်စားအံ့ဟု။ ဝိပဿနံ= ဝိပဿနာကို။ ပဌပေတွာ= ဖြစ်စေခြင်းကြောင့်။ သကဒါဂါမိ= သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဟောတိ= ၏။ ဣတိ= သို့။ ဝဒန္တိ= မိန့်ဆိုကြကုန်၏။ တေ= ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဧဝံ သတိ= ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်။ အနာဂါမိ= အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အရဟာ= ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဘဝိဿတိ= ဖြစ်လိမ့်လတ္တံ့လော? အရဟာ= သည်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ= ပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည်။ ဘဝိဿတိ= လော?။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ စ= သည်လည်း။ သမ္ပုဒ္ဓေါ= သဗ္ဗညုဘုရားရှင်သည်။ ဘဝိဿတိ= လော? ဣတိ= သို့။ ဝတ္တဗ္ဗာ= ပြောဆိုအပ်ကုန်၏။ တံ= ထိုဆရာတို့ ပြောဆိုသောစကားသည်။ န ဟောတိ= မဖြစ်နိုင်ပါ။ ဖလဝိသေသာ= အကျိုးထူးတို့သည်။ ဒုဝိဓာ= နှစ်ပါးအပြားရှိကုန်၏။ ဒွိဟိ= ကုန်သော။ အာကာရေဟိ= အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ရသာနုဘဝနံ= ဝိမုတ္တိရသကိုခံစားခြင်းသည်။ ဟောတိ= ဖြစ်၏။

နိရောဓသမာပတ္တိကထာ

၁၅၀။ သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိံ= သညာဝေဒနာတို့၏ချုပ်ရာဖြစ်သော နိရောဓသမာပတ်သည်။ ဣမာယ သမာပတ္တိယာ= ဤဖလသမာပတ်၏။ အာသန္နာ စ= အနီး၌တည်ရှိသည်လည်း။ ဟောတိ= ၏။ သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိံ= သည်။ ကာ= အဘယ်နည်း? သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိံ= သည်။ စိတ္တစေတသိကာနံ= စိတ်စေတသိက်တို့၏။ အပ္ပဝတ္တိံ= မဖြစ်ခြင်းပေတည်း။

ကော= အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တံ= ထိုသညာဝေဒယိတနိရောဓ သမာပတ်ကို။ သမာပဇ္ဇတိ= ဝင်စားသနည်း? အနာဂါမိ စေတ= အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း။ အရဟန္တာစ= ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း။ သမာပဇ္ဇန္တိ= ကုန်၏။ ပန= အပြစ်တင်ရန် စဉ်အကြံကို ပယ်လှန်စိစစ် အဘော်လှစ်၍ အားသစ်ခဲကာ ဆက်ပြပါအံ့။ တေသံ အရိယာနံ= ထိုအနာဂါမိ၊ ရဟန္တာအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သမာဓိ= ကို။ သုဘာဝိတော= ကောင်း (အဝါးဝ)စွာ ပွားများအပ်ပြီ။ သောတာပန္နသကဒါဂါမိနော ပိ= သောတာပန်၊ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း။ အရူပါဝစရဝါသိနောပိ= အရူပါဝစရတုံ၌ ဖြစ်ကုန်သော (အနာဂါမိ၊ ရဟန္တာ) ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း။ သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိ= သညာဝေဒယိတ နိရောဓသမာပတ်ကို။ သမာပဇ္ဇိတံ= ဝင်စားခြင်းငှါ။ န သက္ကောန္တိ= မတတ်နိုင်ကြကုန်။

ကေန ဗလေန= အဘယ်အစွမ်းသတ္တိဖြင့်။ သမာပဇ္ဇတိ= ဝင်စားနိုင်သနည်း? သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာဗလေန= သမထဘာဝနာ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ သမာပဇ္ဇတိ= နိုင်၏။

ကေသံ သင်္ခါရာနံ= အဘယ်သင်္ခါရတို့၏။ အတ္ထင်္ဂမာ= ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ တံ= ထိုနိရောဓသမာပတ် ကို။ သမာပဇ္ဇတိ= ဝင်စားသနည်း? ဣတိ စေ= ဤသို့မေးလာငြားအံ့။ (ဧဝံသတိ= ဤသို့ မေးလာသည်ရှိသော်) ကာယသင်္ခါရစိတ္တသင်္ခါရာနံ= ကာယသင်္ခါရ၊ စိတ္တသင်္ခါရတို့၏။ အတ္ထင်္ဂမေန= ကြောင့်။ သမာပဇ္ဇတိ= နိုင်၏။ (ဣတိ= သို့။ ဝိဿဇေယျ= ဖြေဆိုရာ၏။)

ပုဗ္ဗကိစ္စာနိ= ပုဗ္ဗကိစ္စတို့သည်။ ကတမာနိ= အဘယ်သည်တို့နည်း? သတ္တုပက္ခောသနသံဃဝှါနပရိစ္ဆေဒ အဝီတိက္ကမအဓိဋ္ဌာနာနိ= ဘုရားရှင်က ခေါ်တော်မူခြင်း၊ သံဃာတော်က ခေါ်တော်မူခြင်း၊ ပိုင်းခြားအပ်သောအချိန်အခါကို မလွန်ခြင်း၊ အာယုပရိစ္ဆေဒ၊ မိမိပရိက္ခရာတို့၏ မပျက်မစီးခြင်းဟူသော အဓိဋ္ဌာန်ခြင်းတို့ပေတည်း။

ကိမတ္ထံ= အဘယ်အကျိုးငှါ။ သမာပဇ္ဇန္တိ= ဝင်စားတော်မူကြကုန်သနည်း? ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထံ= မျက်မှောက်ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာနေနိုင်ခြင်းအကျိုးငှါ။ သမာပဇ္ဇန္တိ= ကုန်၏။ အရိယာနံ= အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာ အရိယာသခင်အရှင်မြတ်တို့၏။ သဗ္ဗပစ္စိမာ= အလုံးစုံသောသမာပတ်တို့၏ နောက်ဆုံး၌ ဖြစ်သော။ အယံအာနေဉ္စသမာပတ္တိ= ဤအာနေဉ္စသမာပတ်သည်။ အဘိညာ ဖလဝိပ္ပာရသမာဓိ= အဘိညာဉ်၏ ပျံ့နှံ့ခြင်းအကျိုးရှိသော သမာဓိပေတည်း။ အတ္တနော= မိမိ၏။ ဒေဟပရိရက္ခဏတ္ထံ= ခန္ဓာကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းအကျိုးငှါ။ အာယသ္မာသဉ္စိဝေါဝိယ= အရှင်သဉ္စိဝမထေရ်ကဲ့သို့တည်း။

ကထံ= အဘယ်သို့။ ဥဋ္ဌာနံ= ထခြင်းသည်။ ဟောတိ= နည်း? အဟံ= သည်။ သမာပတ္တိတော= မှ။ ဝုဋ္ဌဟိဿာမိတိ= ထအံ့ဟု။ အာဘောဂေါ= နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ နတ္ထိ= မရှိ။ ပုဗ္ဗေ= သမာပတ်မဝင်စားမီ ရှေးအဖို့၌။ ကတသန္နိဋ္ဌာနပရိစ္ဆေဒါဝသာနေ= ပြုအပ်ပြီးသော ဆုံးဖြတ်ချက်၏ အပိုင်းအခြား၏ အဆုံး၌သာလျှင်။ ဥဋ္ဌာနံ= သမာပတ်မှထခြင်းသည်။ ဟောတေဝ= ဖြစ်သည်သာ။

ကေန စိတ္တေ= အဘယ်စိတ်ဖြင့်။ ဥဋ္ဌာတိ= သမာပတ်မှထသနည်း? အနာဂါမိ= အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အနာဂါမိဖလစိတ္တေန= အနာဂါမ်မိဖိုလ်စိတ်ဖြင့်။ အရဟာ= ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အရဟတ္တဖလစိတ္တေန= ဖြင့်။ ဥဋ္ဌာတိ= ထ၏။

ကတိ ဖဿာ= အဘယ်မျှလောက်သော ဖဿတို့သည်။ ဖုသန္တိ= တွေ့ထိကုန်သနည်း? သုညတာ= သုညတဖဿလည်းကောင်း။ အနိမိတ္တာ= အနိမိတ္တဖဿလည်းကောင်း။ အပ္ပဏိဟိတာ= အပ္ပဏိဟိတဖဿလည်းကောင်း။ ဣတိ= သို့။ တယော= ကုန်သော။ ဖဿာ= ဖဿတို့သည်။ ဖုသန္တိ= တွေ့ထိကုန်၏။

ကေသခါရာ= အဘယ်သခါရတို့သည်။ ပဌမံ= စွာ။ ပါတုဘဝန္တိ= ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်သနည်း? ပဌမံ= စွာ။ ကာယသခါရာ= တို့သည်လည်းကောင်း။ အနန္တရံ= အခြားမဲ့၌။ ဝစီသခါရာ= တို့သည်လည်းကောင်း။ ပါတု

ဘဝန္တိ= ကုန်၏။ နိရောဓံ= နိရောဓသမာပတ်သို့။ သမာပန္နဿ စ= ဝင်စား
 သောပုဂ္ဂိုလ်၏လည်းကောင်း။ မတဿစ= သေသောပုဂ္ဂိုလ်၏လည်းကောင်း။
 နာနာကရဏံ= အသီးအသီးကွဲပြားအောင် ပြုကြောင်းဖြစ်သောအထူးသည်။
 ကိံ= အဘယ်နည်း? ကာယဿ= ရူပကာယကိုယ်ခန္ဓာ၏။ အနညထာ-
 ဘာဝေါ= တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကားမရှိ။ ဟဒယ
 ရူပပဋိဒ္ဓေါ= ဟဒယရုပ်နှင့် ဆက်စပ်နေ၏။ အဿာသပဿာသာ= အဿာသ၊
 ပဿာသတို့သည်။ အပါကဋ္ဌာ= မထင်ရှားတော့ကုန်။ ဣတိ= ဤကားအထူး
 တည်း။

အယံ သမာဓိ= ဤနိရောဓသမာပတ္တိသမာဓိသည်။ သင်္ခတော=
 သင်္ခတလော? ဥဒါဟု= သို့မဟုတ်။ အသင်္ခတော= အသင်္ခတလော။ ဣတိ=
 ကား။ ပုစ္ဆာ= တည်း? နိရောဓသမာပတ္တိ= နိရောဓသမာပတ္တိ သမာဓိကို။
 သင်္ခတာတိ ဝါ= သင်္ခတဟူ၍သော်လည်းကောင်း။ အသင်္ခတာတိဝါ= အသင်္ခ
 တဟူ၍သော်လည်းကောင်း။ ဝတ္ထု= ဆိုခြင်းငှါ။ န သက္ကာ= မတတ်ကောင်း။
 သင်္ခတဓမ္မာ= သင်္ခတဓမ္မတို့သည်။ န ဝိဇ္ဇန္တိ= မရှိကုန်။ အသင်္ခတဓမ္မာပိ=
 အသင်္ခတတရားတို့သည်လည်း။ နပ္ပဝတ္တန္တိ= မဖြစ်ကုန်။

နိရောဓဇ္ဈာနသမာပတ္တိ= နိရောဓဇ္ဈာနသမာပတ်သည်။ နိဋ္ဌိတာ=
 အောင်လံစိုက်ဆောက် အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်ပြီ။

သဟပ္ပယောဇနဥဒ္ဓါနဒသကဂါထာဟိ= ပယောဇန၊ ဥဒါန်းနှင့် တကွ
 သော ဆယ်ဂါထာတို့ဖြင့်။ အယံ ဂန္ဓော= ဤဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းသည်။ သမတ္တော=
 ပြီးပြည့်စုံပြီ။ (ဝါ) လုံးစုံသိမ်းကျုံး ကမ္မတ်ဖူးလျက် နိရုံးအုပ်လိုက်သည်သာတည်း။
 (ဤ၌ နိရုံးဆယ်ဂါထာ မပါဝင်တော့ပါ)

ဤတွင် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနိဿယကဏ္ဍ ပြီးပါပြီ။

အခန်း (၃)

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
ဘဒ္ဒန္တကုမာရထေရ်
ညွှန်ကြားပြဆိုအပ်သော

ဝိပုတ္တိမဂ္ဂကျမ်း နှင့်
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း တို့၏

ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန်
နှိုင်းယှဉ်ချက်

(၃၆၈)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏

ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းသည် -

- = ကွန်ပျူတာစာမျှ (မြန်မာပါဠိမူ)
- = (၄×၇)လက်မ ရှိုင်ဆိုက်ဖြစ်ပြီး၊
- = စာမျက်နှာပေါင်း (၉၅)မျက်နှာ ရှိပါသည်။

အခြားမှတ်ဖွယ်

- = သီဟိုဠ်မူ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းစာသည် (၄^၁/_၂ × ၇^၁/_၂) ဆိုက်ဖြစ်ပြီး ဆင်ဟာလီ ဘာသာဖြင့် စာမျက်နှာ (၂၈၈)မျက်နှာရှိပါသည်။ ထိုတွင် -
- = ဆင်ဟာလီ (ပါဠိ) ဘာသာဖြင့် အခန်း (၁၃)ခန်းရှိပြီး စာမျက်နှာ (၁)မှ (၄၁)အထိ ရှိပါသည်။
- = ဆင်ဟာလီ (တိုင်းရင်း) ဘာသာဖြင့် အခန်း (၁၃)ခန်းရှိပြီး စာမျက်နှာ (၄၂)မှ (၁၀၄)အထိ ရှိပါသည်။
- = ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ ဥဒါနဂါထာ (၁၁၃၂) ရှိပါသည်။
- = ဝိဒဂီတာ ပေါတ- စာမျက်နှာ (၁၁၀)မှ (၁၈၆)အထိ ရှိပါသည်။

ပထမတွေ့ရှိရသည့် “ပါဠိဘာသာ ‘ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်း’ကို ဘဒ္ဒန္တရဟန္တ မဟာ ရိဋ္ဌဥပတိဿထေရ်” ပြုစုသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ဆင်ဟာလီ (တိုင်းရင်း) ဘာသာ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂဥဒါနဂါထာ၊ ဝိဒဂီတာ ပေါတ- ကျမ်းတို့ကို သီရိသင်္ခဏှ သေလ သီရိဝဏ္ဏနဂရအတ္ထဂိရိဝိဟာရဝါသီ ဂလ်ကုဋိယာဂမ သီရိရတန ဇောတိ ထေရ်နှင့် ကရလ်လိယဒ်သီရိရတနပါလထေရ်နှစ်ပါးတို့ ပြုစုရေးသားကြောင်း ကျမ်းစာ၏ မျက်နှာဖုံး၌ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုကျမ်းစာ ပုံနှိပ်သည့်ခုနှစ်မှာ (၁၉၆၃)ခုနှစ်ကဖြစ်ကြောင်း သိရပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းသည် -

= ဆဋ္ဌသံဂါယနာစာတော်မူ၊

= (၅ $\frac{၁}{၂}$ × ၈ $\frac{၁}{၂}$)လက်မဆိုက်၊

= ပထမအုပ်၊ စာမျက်နှာ- ၃၇၀-မျက်နှာ၊

= ဒုတိယအုပ်၊ စာမျက်နှာ-၃၅၆-မျက်နှာ၊

ဘာမျက်နှာ စုစုပေါင်း ၇၂၆-မျက်နှာ ရှိပါသည်။

ထိုဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းစာကို အရှင်သံဃပါလထေရ်က တောင်းပန်၍ “သီရိပါလ အမည်ရှိသော ‘မဟာနာမမင်း’လက်ထက်၊ သာသနာတော်နှစ် (၉၇၃)၌ တိပိဋက သင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ (အဋ္ဌကထာသစ်) ကျမ်းပြု အရှင်မဟာဗုဒ္ဓ ဃောသထေရ်သည် မဟာဝိဟာရ၏တောင်ဖက် ပဓာနဃရပရိဝေဏတွင် မဟာနိဂမသာမိမည်သော ဒါယကာ၏ပြဿာဒ်၌ သီတင်းသုံးတော်မူလျက် ဤကျမ်းစာကို ရေးသားပြုစုတော်မူခဲ့ပါသည်။

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသထေရ်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိနှင့် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းစိစစ်ချက်ကို ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီးက “ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါန ကထာ”ဟု ပါဠိဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း၊ မဟာစည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မြန်မာပြန်ကျမ်း နိဒါန်း၌ မြန်မာဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျယ်တဝင့် ဆွေးနွေး ဝေဖန် ချက်များဖြင့် ရေးသားတော်မူ ထားပါသည်။

(၃၇၀)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့်ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂတို့၏ ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (အပိုင်းကဏ္ဍ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ	ပေါင်း
၁။	နိဒါန၊ သီလ၊ ဓုတင်္ဂ	၁-၁၆၊	= ၁၆၊
၂။	သမာဓိပိုင်း	၁၇-၆၅၊	= ၄၉၊
၃။	ပညာပိုင်း	၆၅-၉၅၊	= ၃၀၊
	စုစုပေါင်း		၉၅-မျက်နှာ
	ဖြစ်ပါသည်။		

အထက်ပါ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းစာများအနက် ပါဠိဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းစာကို မိမိ၏ အနန္တကျေးဇူးရှင်ဖြစ်သော ဆရာတော် အရှင်ကောလာသ (ဓမ္မာစရိယ၊ ဂဏ ဝါစက၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ B. A (ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး) မဟာဝိသုတာရာမတိုက်၊ ပခုက္ကူမြို့က သီဟိုဠ်ပါဠိအက္ခရာမှ မြန်မာပါဠိအက္ခရာသို့ ဘာသာပြန် (ဖလှယ်) ထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (အပိုင်းကဏ္ဍ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ	ပေါင်း
၁။	နိဒါနာဒိကထာ	၁-၆၊	= ၆၊
၂။	သီလပိုင်း၊ ဓုတင်ပိုင်း	၇-၈၀၊	= ၇၄၊
၃။	သမာဓိပိုင်း -		
	ပထမအုပ်၊ စာမျက်နှာ-	၈၁-၃၇၀၊	
	ဒုတိယအုပ်၊ စာမျက်နှာ-	၁-၆၅၊	= ၃၅၅၊
၄။	ပညာပိုင်း	၆၆-၃၅၆၊	= ၂၉၁၊
	စုစုပေါင်း		၇၂၆-မျက်နှာ
	ဖြစ်ပါသည်။		

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့်ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (မာတိကာ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ		
၁။	ပဌမော နိဒါနကဏ္ဍော	၁
၂။	ဒုတိယော သီလကဏ္ဍော သီလဝိဘာဂေါ	၁
၃။	တတိယောကဏ္ဍော၊ ဓုတာနိ	၉
၄။	စတုတ္ထော သမာဓိကဏ္ဍော	၁၇
၅။	ပဉ္စမောကဏ္ဍော၊ ကလျာဏမိတ္တပရိယေသနာ	၂၂
၆။	ဆဋ္ဌောကဏ္ဍော၊ စရိယာဝိဘာဂေါ	၂၂
၇။	သတ္တမောကဏ္ဍော၊ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ	၂၄
၈။	အဋ္ဌမောကဏ္ဍော၊ ပဌမောဘာဂေါ ပထဝီကသိဏံ၊ ပဌမဇ္ဈာနံ	၂၆
၉။	အဋ္ဌမောကဏ္ဍော၊ ဒုတိယောဘာဂေါ = ကမ္မဋ္ဌာနာနိ၊ ဒုတိယဇ္ဈာနံ = တတိယဇ္ဈာနံ = စတုတ္ထဇ္ဈာနံ = အာကာသာနဉ္စာယတနသမာဓိ = ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာဓိ = အာကိဉ္စညာယတနသမာဓိ = နေဝသညာနာသညာယတနသမာဓိ = ပကိဏ္ဍကကထာ	၃၁ ၃၂ ၃၃ ၃၃ ၃၄ ၃၄ ၃၅ ၃၅
၁၀။	အဋ္ဌမောကဏ္ဍော၊ တတိယောဘာဂေါ = အာပေါ၊တေဇော၊ဝါယောကသိဏာဒိ = ဒသ အသုဘာနိ	၃၆ ၃၇

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏

ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (မာတိကာ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

၁၉	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ	
၁။	နိဒါနာဒိကထာ	၁
၁။	သီလနိဒ္ဒေသ	၇
၂။	ဝုတင်္ဂနိဒ္ဒေသ	၅၉
၃။	ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏ်နိဒ္ဒေသ	
၁။	= သမာဓိ ကေက ဒုကဝဏ္ဏနာ	၈၂
၂။	= သမာဓိတိကဝဏ္ဏနာ	၈၂
၃။	= သမာဓိစတုက္ကဝဏ္ဏနာ	၈၃
၄။	= ဒသပလိဗောဓဝဏ္ဏနာ	၈၆
၅။	= ကမ္မဋ္ဌာနဒါယကဝဏ္ဏနာ	၉၄
၆။	= စရိယာဝဏ္ဏနာ	၉၈
၇။	= စတ္တာလိသကမ္မဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ	၁၀၆
၄။	ပထဝီကသိဏ်နိဒ္ဒေသ	
၁။	= အနုနုပုပ္ဖိဟာရ	၁၁၅
၂။	= အနုပုပ္ဖိဟာရ	၁၁၉
၃။	= ခုဒ္ဒကပလိဗောဓ	၁၁၉
၄။	= ဘာဝနာဝိဓာန	၁၁၉
၅။	= သတ္တသပ္ပါယ	၁၂၃
၆။	= ဒသဝိဓအပ္ပနာကောသလ္လ	၁၂၅
၇။	= နိမိတ္တာဘိမုခပဋိပဒါ	၁၃၂
၈။	= ပဌမဇ္ဈာနကထာ	၁၃၄

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (မာတိကာ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ		
၁၁။	အနုဿတိနိဒ္ဒေသော	
	= ဗုဒ္ဓါနုဿတိ	၃၇
	= ဓမ္မာနုဿတိ	၃၉
	= သံဃာနုဿတိ	၄၀
	= သီလာနုဿတိ, စာဂါနုဿတိ, ဒေဝတာနုဿတိ	၄၀
၁၂။	အဋ္ဌမောက္ခဇ္ဈော၊ စတုတ္ထောဘာဂေါ	
	= အာနာပါနုဿတိ	၄၁
	= မရဏဿတိ	၄၄
	= ကာယဂတာသတိ	၄၄
	= ဥပသမာနုဿတိ	၄၆
၁၃။	စတသော အပ္ပမညာယော	
	= မေတ္တာ	၄၆
	= ကရုဏာ	၄၈
	= မုဒိတာ	၄၉
	= ဥပေက္ခာ	၅၀
	= ပကိဏ္ဍကကထာ	၅၁
၁၄။	စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ	၅၂
၁၅။	အာဟာရေပဋိကူလသညာ	၅၅

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (မာတိကာ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ		
၉။	ပဉ္စဂ်ဝိပ္ပဟိနာဒိ	၁၄၁
၁၀။	တိဝိဂ္ဂေါလျာဏ	၁၄၃
၁၁။	စိရဋ္ဌိတိသမ္ပာဒယန	၁၄၅
၁၂။	နိမိတ္တဝဏ္ဏနယ	၁၄၇
၁၃။	ပဉ္စဝသီကထာ	၁၄၉
၁၄။	ဒုတိယဇ္ဈာနကထာ	၁၅၀
၁၅။	တတိယဇ္ဈာနကထာ	၁၅၃
၁၆။	စတုတ္ထဇ္ဈာနကထာ	၁၅၉
၁၇။	ပဉ္စမဇ္ဈာနကထာ	၁၆၃
၅။	သေသကသိဏနိဒ္ဒေသ	
၁။	အာပေါကသိဏကထာ	၁၆၅
၂။	တေဇောကသိဏကထာ	၁၆၆
၃။	ဝါယောကသိဏကထာ	၁၆၇
၄။	နီလကသိဏကထာ	၁၆၈
၅။	ပီတကသိဏကထာ	၁၆၈
၆။	လောဟိတကသိဏကထာ	၁၆၈
၇။	ဩဒါတကသိဏကထာ	၁၆၈
၈။	အာလောကကသိဏကထာ	၁၆၉
၉။	ပရိစ္ဆိန္ဒာကာသကသိဏကထာ	၁၆၉
၁၀။	ပကိဏ္ဍကကထာ	၁၇၀

(၃၇၆)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (မာတိကာ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ		
၁၆။	အာရပ္ပိ	
	= အာကာသာနဉ္စာယတနသမာဓိ	၅၇
	= ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာဓိ	၅၈
	= အာကိဉ္စညာယတနသမာဓိ	၅၉
	= နေဝသညာနာသညာယတနသမာဓိ	၅၉
၁၇။	နဝမောကဇ္ဈော	
	ပဉ္စအဘိညာယော	
	= ဣဒ္ဓိဝိဓံ	၆၀
	= ပကိဏ္ဍကကထာ	၆၁
	= ဒိဗ္ဗသောတံ	၆၁
	= ပရစိတ္တဝိဇာနနံ	၆၂
	= ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ	၆၃
	= ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ	၆၄
၁၈။	ဒသမောကဇ္ဈော	
	= ပညာဘာဝနာ	၆၅
၁၉။	ကောဒသမောကဇ္ဈော	
	ပဌမောဘာဂေါ၊ ပဉ္စဥပါယာ	၆၇
	= ခန္ဓာ	၆၇
	= အာယတနာနိ	၇၁
	= ဓာတုယော	၇၄
	= ဟေတုပစ္စယော (ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ)	၇၄

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (မာတိကာ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

ပုံ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-----	-------------	-----------

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ

၆။ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသ

၁၊	= ဥဒ္ဓါမာတကာဒိပဒတ္ထဝဏ္ဏနာ	၁၇၃
၂၊	= ဥဒ္ဓါမာတကာမ္မဋ္ဌာန	၁၇၄
၃၊	= ဝိနိလကာဒိကမ္မဋ္ဌာန	၁၈၄
၄၊	= ပကိဏ္ဍကကထာ	၁၈၇

၇။ အနုဿတိနိဒ္ဒေသ

၁၊	= ဗုဒ္ဓါနုဿတိကထာ	၁၉၁
၂၊	= ဓမ္မာနုဿတိကထာ	၂၀၆
၃၊	= သံဃာနုဿတိကထာ	၂၁၁
၄၊	= သီလာနုဿတိကထာ	၂၁၅
၅၊	= စာဂါနုဿတိကထာ	၂၁၆
၆၊	= ဒေဝတာနုဿတိကထာ	၂၁၈
၇၊	= ပကိဏ္ဍကကထာ	၂၁၉

၈။ အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသ

၁၊	= မရဏဿတိကထာ	၂၂၂
၂၊	= ကာယဂတာသတိကထာ	၂၃၂
၃၊	= ကောဋ္ဌာသဝဝတ္ထာပနကထာ	၂၄၁
၄၊	= အာနာပါနုဿတိကထာ	၂၅၈
၅၊	= ဥပသမာနုဿတိကထာ	၂၈၄

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (မာတိကာ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ		
၂၀။	ကောဒသမောကဇ္ဈော ဒုတိယော ဘာဂေါ သစ္စာနိ၊ ဒုက္ခံ = ဒုက္ခသမုဒယော = ဒုက္ခနိရောဓော = ဒုက္ခနိရောဓမဂ္ဂေါ	၇၈ ၈၀ ၈၀ ၈၁
၂၁။	ဒွါဒသမော ဝိသုဒ္ဓိကဇ္ဈော = ပရိစ္ဆေဒဉာဏံ = ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ = ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏံ	၈၃ ၈၆ ၈၇
၂၂။	တေရသမော နိဗ္ဗာနကဇ္ဈော သစ္စဝိဘာဂေါ = ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏံ = မုဗ္ဗိတုကမျတာဉာဏံ = အနုလောမဉာဏံ = ဂေါတြဘူဉာဏံ = ပကိဏ္ဍကဓမ္မာ = ဝိပဿနာ = ဖလသမာပတ္တိကထာ = နိရောဓသမာပတ္တိကထာ	၈၇ ၈၈ ၈၈ ၈၈ ၉၀ ၉၀ ၉၄ ၉၅

ဤတွင် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ မာတိကာ ပြီးပါပြီ။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (မာတိကာ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-----	-------------	-----------

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ

၉။ ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသ

၁။	=	မေတ္တာဘာဝနာကထာ	၂၈၇
၂။	=	ကရုဏာဘာဝနာကထာ	၃၀၇
၃။	=	မုဒိတာဘာဝနာကထာ	၃၀၉
၄။	=	ဥပေက္ခာဘာဝနာကထာ	၃၁၀
၅။	=	ပကိဏ္ဍကကထာ	၃၁၁

၁၀။ အာရပ္ပနိဒ္ဒေသ

၁။	=	ပဌမာရပ္ပဝဏ္ဏနာ	၃၂၀
၂။	=	ဝိညာဏဉ္စာယတနကထာ	၃၂၅
၃။	=	အာကိဉ္စညာယတနကထာ	၃၂၆
၄။	=	နေဝသညာနာသညာယတနကထာ	၃၂၈
၅။	=	ပကိဏ္ဍကကထာ	၃၃၂

၁၁။ သမာဓိနိဒ္ဒေသ

၁။	=	အာဟာရေပဋိက္ခုလဘာဝနာ	၃၃၆
၂။	=	စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဘာဝနာ	၃၄၂
၃။	=	သမာဓိအာနိသံသကထာ	၃၆၈

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ ပဌမဘာဂေါ နိဋ္ဌိတော

(၃၈၀)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (မာတိကာ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-----	-------------	-----------

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ဒုတိယဘာဂ

၁၂။ ကုဒ္ဓိဝိဓနိဒ္ဒေသ

၁။	=	အဘိညာကထာ	၁
၂။	=	ဒသကုဒ္ဓိကထာ	၆
၃။	=	နန္ဒောပနန္ဒနာဂဒမနကထာ	၂၇

၁၃။ အဘိညာနိဒ္ဒေသ

၁။	=	ဒိဗ္ဗသောတဓာတုကထာ	၃၇
၂။	=	စေတောပရိယဉာဏကထာ	၃၉
၃။	=	ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏကထာ	၄၀
၄။	=	စုတုပပါတဉာဏကထာ	၅၃
၅။	=	ပကိဏ္ဏကကထာ	၅၉

၁၄။ ခန္ဓနိဒ္ဒေသ

၁။	=	ပညာကထာ	၆၆
၂။	=	ပညာပဘောဒကထာ	၆၈
၃။	=	ရူပက္ခန္ဓကထာ	၇၃
၄။	=	ဝိညာဏက္ခန္ဓကထာ	၈၂
၅။	=	ဝေဒနာက္ခန္ဓကထာ	၉၀
၆။	=	သညာက္ခန္ဓကထာ	၉၁
၇။	=	သင်္ခါရက္ခန္ဓကထာ	၉၂
၈။	=	အတိတာဒိဝိဘာဂကထာ	၁၀၂
၉။	=	ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာ	၁၀၇

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (မာတိကာ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-----	-------------	-----------

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ဒုတိယဘာဂ

၁၅။	အာယတနဓာတုနိဒ္ဒေသ	
၁။	= အာယတနဝိတ္ထာရကထာ	၁၁၂
၂။	= ဓာတုဝိတ္ထာရကထာ	၁၁၅
၁၆။	ဣန္ဒြိယနိဒ္ဒေသ	
၁။	= ဣန္ဒြိယဝိတ္ထာရကထာ	၁၂၂
၂။	= သစ္စဝိတ္ထာရကထာ	၁၂၄
၃။	= ဒုက္ခနိဒ္ဒေသကထာ(ဇာတိနိဒ္ဒေသ)	၁၂၉
၄။	= သမုဒယနိဒ္ဒေသကထာ	၁၃၇
၅။	= နိရောဓနိဒ္ဒေသကထာ	၁၃၈
၆။	= မဂ္ဂနိဒ္ဒေသကထာ	၁၄၁
၇။	= ကေဝိဓာဒိဝိနိစ္ဆယကထာ	၁၄၄
၁၇။	ပညာဘူမိနိဒ္ဒေသ	
၁။	= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကထာ	၁၄၈
၂။	= အဝိဇ္ဇာပစ္စယသင်္ခါရကထာ	၁၆၁
၃။	= ပဋ္ဌာနပစ္စယကထာ	၁၆၃
၄။	= အဝိဇ္ဇာပစ္စယသင်္ခါရဝိတ္ထာရကထာ	၁၇၃
၅။	= သင်္ခါရပစ္စယာဝိညာဏပဒဝိတ္ထာရကထာ	၁၇၇
၆။	= ဝိညာဏပစ္စယာနာမရူပပဒဝိတ္ထာရကထာ	၁၉၂
၇။	= နာမရူပပစ္စယာသဋ္ဌာယတနပဒဝိတ္ထာရကထာ	၁၉၆

(၃၈၂)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (မာတိကာ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-----	-------------	-----------

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ဒုတိယဘာဏ

၈။	= သဠာယတနပစ္စယာဖဿပဒဝိတ္ထာရကထာ	၁၉၉
၉။	= ဖဿပစ္စယာဝေဒနာပဒဝိတ္ထာရကထာ	၂၀၁
၁၀။	= ဝေဒနာပစ္စယာတဏှာပဒဝိတ္ထာရကထာ	၂၀၂
၁၁။	= တဏှာပစ္စယာဥပါဒါနပဒဝိတ္ထာရကထာ	၂၀၃
၁၂။	= ဥပါဒါနပစ္စယာဘဝပဒဝိတ္ထာရကထာ	၂၀၅
၁၃။	= ဘဝပစ္စယာဇာတိအာဒိဝိတ္ထာရကထာ	၂၁၀
၁၄။	= ဘဝစက္ကကထာ	၂၁၁
၁၈။	ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ	
၁။	= နာမရူပပရိဂ္ဂဟကထာ	၂၂၂
၂။	= အရူပဓမ္မာနံ ဥပဌာနာကာရကထာ	၂၂၆
၃။	= သမ္မဟုလသုတ္တန္တ သံသန္ဓနာ	၂၂၀
၄။	= ဥပမာဟိ နာမရူပဝိဘာဝနာ	၂၂၈
၁၉။	ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ	
၁။	= ပစ္စယပရိဂ္ဂဟကထာ	၂၃၃
၂၀။	မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ	
၁။	= သမ္မသနဉာဏကထာ	၂၄၁
၂။	= စတ္တာရိသာကာရအနုပဿနာ	၂၄၆
၃။	= ဣန္ဒြိယတိက္ခကာရဏနဝက	၂၄၈

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (မာတိကာ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
-----	-------------	-----------

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ဒုတိယဘာဂ

၄။	= ရူပနိဗ္ဗတ္တိပဿနာကာရ	၂၄၉
၅။	= အရူပနိဗ္ဗတ္တိပဿနာကာရ	၂၅၂
၆။	= ရူပသတ္တကသမ္မသနကထာ	၂၅၃
၇။	= အရူပသတ္တကသမ္မသနကထာ	၂၆၁
၈။	= ဥဒယဗ္ဗယဉာဏကထာ	၂၆၅
၉။	= ဝိပဿနပက္ခိလေသကထာ	၂၆၉
၁၀။	= မဂ္ဂိမဂ္ဂဝတ္ထာနကထာ	၂၇၄

၂၁။ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ

၁။	= ဥပက္ခိလေသဝိမုတ္တဥဒယဗ္ဗယဉာဏကထာ	၂၇၆
၂။	= ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏကထာ	၂၇၇
၃။	= ဘယတုပဌာနဉာဏကထာ	၂၈၂
၄။	= အာဒိနဝါနုပဿနာဉာဏကထာ	၂၈၄
၅။	= နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏကထာ	၂၈၇
၆။	= မုတ္တိတုကမျတာဉာဏကထာ	၂၈၈
၇။	= ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏကထာ	၂၈၉
၈။	= သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏကထာ	၂၉၁
၉။	= အနုလောမဉာဏကထာ	၃၀၈
၁၀။	= ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာကထာ	၃၀၉

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (မာတိကာ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ဒုတိယဘာဂ		
၂၂။	ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ	
၁။	= ပဌမမဂ္ဂဉာဏကထာ	၃၁၂
၂။	= သောတာပန္နပုဂ္ဂလကထာ	၃၁၅
၃။	= ဒုတိယမဂ္ဂဉာဏကထာ	၃၁၆
၄။	= တတိယမဂ္ဂဉာဏကထာ	၃၁၇
၅။	= စတုတ္ထမဂ္ဂဉာဏကထာ	၃၁၇
၆။	= အရဟန္တပုဂ္ဂလကထာ	၃၁၈
၇။	= ဗောဓိပက္ခိယကထာ	၃၁၈
၈။	= ဝုဠာနုဗလသမာယောဂကထာ	၃၂၁
၉။	= ပဟာတဗ္ဗဓမ္မပဟာနကထာ	၃၂၃
၁၀။	= ပရိညာဒိကိစ္စကထာ	၃၃၁
၁၁။	= ပရိညာဒိပ္ပဘောဒကထာ	၃၃၇
၂၃။	ပညာဘာဝနာနိသံသနိဒ္ဒေသ	
၁။	= အာနိသံသပကာသနာ	၃၄၀
၂။	= နာနာကိလေသဝိဒ္ဓံသနကထာ	၃၄၀
၃။	= ဖလသမာပတ္တိကထာ	၃၄၀
၄။	= နိရောဓသမာပတ္တိကထာ	၃၄၄
၅။	= အာဟုနေယျဘာဝါဒိသိဒ္ဓိကထာ	၃၅၂
	= နိဂမကထာ	၃၅၄

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(က) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ နိဒါနကဏ္ဍ

- သီလ သမာဓိ ပညာ စ- အစရှိသောဂါထာ၌ သီလ, သမာဓိ, ပညာ, ဝိမုတ္တိ ပုဒ်တို့ကို အကျဉ်းချုပ် ဖွင့်ပြထားပါသည်။ ယင်းဂါထာကို သက်ဆိုင်ရာ အဋ္ဌကထာတို့၌ ဖွင့်ဆိုချက်များ မတွေ့ရပါ။

=====

(က) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ နိဒါနာဒိကထာ၌

= သီလေ ပတိဋ္ဌာယ (သံ၊ ၁။ ၁၃)ဂါထာကို ဆဋ္ဌသံဂါယနာမူ (၆)မျက်နှာခန့် ဖွင့်ပြထားပါသည်။ မူရင်း “သဂါထာဝဂ္ဂ၊ ၁- ဒေဝတာသံယုတ္တ၊ ၃-ဇဠာသုတ်အဖွင့် (သံ၊ ၅။ ၁။ ၄၈-၉)၌ ဖွင့်ပြထားသည်ကို စာမျက်နှာ (၃)မျက်နှာခန့် ချဲ့ထွင်၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ သံယုတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပထမအုပ်၊ စာမျက်နှာ (၄၈-၄၉)ရှိ ဖွင့်ဆိုချက်များနှင့် အများအားဖြင့် တူညီနေပါသည်။

=====

(၃၈၆)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ခ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ ခုတိယသီလကဋ္ဌ၊ သီလဝိဘာဂ (၁-၂)၌
= “ကို သီလံ”ပုဒ်ကို ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ၊ ဉာဏကထာ၊ သီလမယ
ဉာဏနိဒ္ဒေသ (၄၅-၆) ပါဠိတော်ကို ကိုးကား၍ ရှိင်ဆိုက်၊ စာမျက်နှာဝက်ခန့်
ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(ခ) ၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ သီလနိဒ္ဒေသ (၇-၅၆)၌
သီလသရူပါဒိကထာ (၇-၉) ကျမ်းတက်နှင့်မေးခွန်းများကိုထုတ်၍
(ပဋိသံ။ ၄၃။) ပါဠိတော်ကိုကိုးကား၍ “ကို သီလံ”ပုဒ်ကို ဆဌမူ စာမျက်နှာ
(၁)မျက်နှာခန့် ဖွင့်ပြထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ဂ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၌ - “ကိမတ္ထံ သီလံ” ၏အဖြေကို- သီတလတ္ထ၊
သေဋ္ဌတ္ထ၊ သီလနတ္ထ၊ သဘာဝတ္ထ၊ သုခဒုက္ခဘာဝသမ္ပယုတ္တတ္ထ၊ သီရတ္ထ၊
ပတိဋ္ဌာနတ္ထ-ဟု (၇) နက် ပြဆိုထားပါသည်။ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ပြချက် မရှိပါ။

=====

(ဂ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၌ “ကေနဋ္ဌေန သီလံ” ပုဒ်ကို သမာဓာန၊ ဥပဓာရဏ
ဟု (၂)မျိုးကိုသာ ဖွင့်ပြပါသည်။ ဤနှစ်နက်ကိုသာ သဒ္ဓလက္ခဏာဝိဒူတို့
ခွင့်ပြုကြကုန်၏။ အညေ-ဆရာတို့ကား သိရဌ၊ သီတလဌ-အစရှိသော
နည်းဖြင့် သီလသဒ္ဓါ၏အနက်ကို ဖွင့်ပြကြကုန်သေး၏-ဟု မိန့်ဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (မာတိကာ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ဃ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၌

- = “ကို သီလဿ လက္ခဏံ၊ ကာနိ ရသပစ္စုပ္ပန်ပဒဋ္ဌာနာနိ”ကို
- = သံဝရော ပါတိမောက္ခဓမ္မာ ပစ္စယဓမ္မာ
ဣန္ဒြိယဓမ္မာ လက္ခဏံ၊
- = အနဝဇ္ဇသုခံ ရသော၊ သောမနဿံ ရသော၊
- = အနုပါယာသော ပစ္စုပ္ပန်၊
- = အဝိပ္ပဋိသာရော ပစ္စုပ္ပန်၊
- = သုစရိတတ္တယသမာစာရော ပဒဋ္ဌာနံ၊
- = ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တိ ပဒဋ္ဌာနံ- ဟု ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(ဃ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၌

- = “ကာနဿ လက္ခဏရသပစ္စုပ္ပန်ပဒဋ္ဌာနာနိ”ကို
- = သီလံ လက္ခဏံ၊
- = ဒုဿီလျဝိဒ္ဓံသနရသံ၊ အနဝဇ္ဇဂုဏရသံ၊
- = သောစေယု ပစ္စုပ္ပန်၊
- = ဟိရိသြတ္တပ္ပပဒဋ္ဌာနံ-ဟု ပြဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် (မာတိကာ) နှိုင်းယှဉ်ချက်

(င) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၌ “ကော သီလဿ အာနိသံသော ” အဝိပ္ပဋိသာရော
... ဇဝံ အနန္တာနိသံသံ သီလံ-ဟု ပြဆိုထားပါသည်။
အာစာရနှင့်သီလအထူး၊ သီလ၏သမုဋ္ဌာန်၊ သီလ၏အာဒိ၊ မဇ္ဈ
ပရိယောသာန၊ အန္တရာယိကဓမ္မတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(င) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၌ “ကိမာနိသံသံ သီလံ” ၌ အဝိပ္ပဋိသာရာဒိ-
အနေကုဏပဋိလာဘာနိသံသံ-ဟု မိန့်ဆိုပြီး ပါဠိတော်လာ သာဓကပါဠိတို့ကို
ကိုးကား၍ ဆဌမူ (၁)မျက်နှာခွဲရှိ သီလနိသံသာကထာကို (၁၀)ဂါထာဖြင့်
အထွတ်တပ်၍ ဖွင့်ပြထားပါသည်။

=====

(စ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ = “ကတိဝိဓံ သီလံ” (၃)၌
= ဒုဝိဓ - စာရိတ္တ၊ ဝါရိတ္တ၊ ဟာနဘာဂိယ၊ ပတ္တိဘာဂိယ၊ လောကိယ၊
လောကုတ္တရ၊ သပ္ပမာဏ၊ အပ္ပမာဏ၊ သပရိယန္တ၊ အပရိယန္တ၊ နိဿိတ၊
အနိဿိတသရုပ်တို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။ ဖွင့်ဆိုချက်မရှိပါ။ (နာ-၄။)

=====

(စ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ “ကတိဝိဓံ စေတံ သီလံ” (၁၁-၄၈)၌
= စာရိတ္တ၊ ဝါရိတ္တ၊ အာဘိသမာစာရိက၊ အာဒိဗြဟ္မစရိယက၊ ဝိရတိ၊
အဝိရတိ၊ နိဿိတ၊ အနိဿိတ၊ ကာလပရိယန္တ၊ အာပါဏကောဋိက၊
သပရိယန္တ၊ အပရိယန္တ၊ လောကိယ၊ လောကုတ္တရ-ဟု (၇)မျိုး ပြဆိုထား
ပါပြီး ဆဌမူ၊ စာမျက်နှာ (၂)မျက်နှာခန့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ (၁၂-
၃။)

(၃၉၀)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ဆ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ-၌ ဗိဇ္ဇာ = အာဒိဗြဟ္မစရိယက၊ အာဒိသိက္ခာ
ဗြဟ္မစရိယ၊ အဝိတိက္ကမ၊ ဝိသုဒ္ဓိသီလ၊ ကာလပရိယန္တ၊ အာပါဏကောဋ္ဌိ၊
အဝိတိက္ကမ (၃)မျိုး၊ ပရာမဋ္ဌ၊ အပရာမဋ္ဌ၊ ပဋိပဿဒ္ဓိ၊ လောကနိဿိတ၊
အတ္တနိဿိတ၊ ဓမ္မနိဿိတ၊ ဝိသမ၊ သမ၊ အပ္ပဏိဟိတ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ အဝိသုဒ္ဓိ၊
ဝေမတိက၊ သေခ၊ အသေခ၊ နေဝသေခါနာသေခ၊ ဘယ၊ ဒုက္ခ၊ မောဟ၊
ဟိန၊ မဇ္ဈိမ၊ ပဏိတ၊ (၈)၊ သရုပ်နှင့်အဓိပ္ပါယ်တွဲ၍ ဖွင့်ဆိုချက် အနည်းငယ်ရှိ
ပါသည်။ (၄-၅)

=====

(ဆ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၌ ဟိန၊ မဇ္ဈိမ၊ ပဏိတ၊ အတ္တာဓိပတေယျ၊
လောကာဓိပတေယျ၊ ဓမ္မာဓိပတေယျ၊ ပရာမဋ္ဌ၊ အပရာမဋ္ဌ၊ ပဋိပဿဒ္ဓိ၊
ဝိသုဒ္ဓိ၊ အဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝေမတိက၊ သေက္ခ၊ အသေက္ခ၊ နေဝသေက္ခနာသေက္ခ၊ (၅)
တို့ကို ပြဆိုပါသည်။ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက် စာမျက်နှာ (၁)မျက်နှာ ရှိပါသည်။
(၁၃-၁၄)

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ဇ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ ခဏ္ဍဗ္ဗိဓ ဌ = ဟာနဘာဂိယ၊ ဌိတိဘာဂိယ၊ ဝိသေသဘာဂိယ၊ နိဗ္ဗေသဘာဂိယ၊ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ၊ အနုပသမ္ပန္န၊ ဩဒါတဝသန၊ ပကတိ၊ အာစာရ၊ ဓမ္မတာ၊ ပုဗ္ဗဟေတု၊ သီလသီလ၊ သမုဒယ၊ နိရောဓ၊ နိရောဓ မဂ္ဂပဋိပဒါ၊ ပါတိမောက္ခသံဝရ၊ ဣန္ဒြိယသံဝရ၊ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ၊ စတုပစ္စယသန္နိသမိတ၊ (၅)၊ (နှာ-၅-၉)

ပစ္စယပရိဘောဂ ၄-မျိုး သရုပ်များကိုသာပြဆိုပြီး အဓိပ္ပါယ်အနည်းအကျဉ်းမျှသာ ဖွင့်ပြထားပါသည်။

သီလ၏တည်ရာ (၂)မျိုးကိုပြဆို၍ “ကိကိဝ အဏ္ဏံ”အစရှိသော ဂါထာဖြင့် အဆုံးသတ်ထားပါသည်။

=====

(ဇ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၌ ဟာနဘာဂိယ၊ ဌိတိဘာဂိယ၊ ဝိသေသဘာဂိယ၊ နိဗ္ဗေသဘာဂိယ၊ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ၊ အနုပသမ္ပန္န၊ ဂဟဌ၊ ပကတိ၊ အာစာရ၊ ဓမ္မတာ၊ ပုဗ္ဗဟေတုက၊ ပါတိမောက္ခသံဝရ၊ ဣန္ဒြိယသံဝရ၊ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ၊ ပစ္စယ သန္နိသမိတ၊ (၄)၊ (နှာ-၁၃-၁၆)

= ပဉ္စဝိသီလသည် ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၌မပါ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၌သာပါ၏။

= အထက်ပါ သီလအမျိုးအမည်တို့ကို (နှာ- ၁၁-၄၈)အထိ အဓိပ္ပါယ်အဆုံးအဖြတ်များ၊ သာဓကပါဠိတော်များ၊ သိဟိဋ္ဌိဝတ္ထုများဖြင့် ပြည့်ပြည့်စုံစုံဖြင့် ရေးသား ဖွင့်ပြထားပါသည်။

သီလသံကိလေသ ဝေါဒါနကထာကို (နှာ-၄၈-၅၆)အထိ သာဓကပါဠိတော်များ၊ သိမှတ်ဖွယ်ရာဂါထာများဖြင့် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ အကျယ်ဖွင့်ပြထားပါသည်။

(၃၉၂)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ဈ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ ဓုတကဏ္ဍ (စာ-၁၀-မှ-၁၈-အထိ)၌ ဓုတင်
(၁၃)မျိုးကို ဆောက်တည်ပုံ၊ အကျိုးကျေးဇူးနှင့် ပျက်စီးပုံ၊ ပကိဏ္ဍက
ကထာတို့ကို စာမျက်နှာ ၁၀-မှ ၁၈-အထိ အကျဉ်းမျှသာ ဖွင့်ပြထားပါသည်။

=====

(ဈ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၌ ၂။ ဓုတင်္ဂနိဒ္ဒေသ (၅၇-၈၀)
= ဓုတင်နှင့်ဆက်စပ်၍ အတ္တ၊ လက္ခဏာဒိ၊ သမာဒါနဝိဓာန၊
ပဘောဒ၊ ဘောဒ၊ အာနိသံသ၊ ကုသလတ္တိက ဓုတာဒိဝိဘာဂ၊ သမာသ၊
ဗျာသ၊ ဝိနိစ္ဆယတို့ဖြင့် သိသင့် သိထိုက်သမျှ စာမျက်နှာ (၂၄)မျက်နှာဖြင့်
ပြည့်စုံစွာ ဖွင့်ပြထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ည) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ စတုတ္ထသမာဓိကဋ္ဌ (၁၉-၂၂)၌

= သမာဓိပိုင်း၌ “ကော သမာဓိ၊ ကထံ သမာဓိ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗော၊ ကာနိ တဿ လက္ခဏာရသပစ္စုပ္ပန်ပဒဋ္ဌာနာနိ၊ ကော ပုဂ္ဂလော သမာဒဟိဿတီ”တိ ပုစ္ဆာများ၏ ဝိသဇ္ဇနာပါဠိများကို မတွေ့ရပါ။ စာနုပိမောက္ခ သမာဓိ သမာပတ္တိအဖွင့်များ၊ သမာဓိ၏အာနိသံသ၊ အန္တရာယကရဓမ္မ၊ ဟေတု၊ သမ္ဘာရ၊ ဝိဓာတို့ကို ဖွင့်ပြထားပါသည်။ စာမျက်နှာ (၄)မျက်နှာ ရှိပါသည်။

ပဉ္စမကဋ္ဌ၌ ကလျာဏမိတ္တပရိယေသနာကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(ည) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၃။ ကမ္မဋ္ဌာနက္ခဟဏနိဒ္ဒေသ (၈၁-၉၇)၌

(က) သမာဓိအကြောင်း၊ (၈၁ - ၈၆)

(ခ) ဒသပလိဗောဓအကြောင်း၊ (၈၁ - ၉၇)

(ဂ) ကမ္မဋ္ဌာနဒါယက၊ (၉၄ - ၉၇)

တို့ကို သာဓကဝတ္ထုများ၊ အကြောင်းအရာများကို “ပိယော ဂရု ဘာဝနီယော” အစရှိသောဂါထာဖြင့် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖွင့်ပြထားပါသည်။ (၂၃)

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

- (၄) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ ဆဋ္ဌကဋ္ဌ၊ ခရိယာဝိဘာဂ = (၂၄ - ၂၅)၌
- (က) စရိယဝိဘာဂနမတြ ကာတဗ္ဗံ၊ စုဒ္ဒသစရိယာ၊
 - (ခ) အထ စ တဏှာဒိဋ္ဌိမာနာဒယော အပရေပိ တိဿော စရိယာဿော၊
 - (ဂ) ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏတာ နိဒါနာ၊
ပုဗ္ဗေ ကိရ ဣဋ္ဌပ္ပယောဂသုဘကမ္မဗဟုဿော၊
 - (ဃ) ဓာတုနိဒါနာ -
အစရှိသည်ဖြင့် စရိတအကြောင်းကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

- (၄) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ခရိယာဝဏ္ဏနာ = (၉၈ - ၁၀၆)၌
- ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ (၂၂)၌လာသော
- (က)-ကို “ကေစိ”ဟုလည်းကောင်း၊
 - (ခ)-ကို “အပရေ”ဟုလည်းကောင်း၊
 - (ဂ)-ကို “ကေစ္စေ”ဟုလည်းကောင်း ဖော်ပြ၍ ယင်းဝါဒတို့နှင့် ဆက်စပ်၍ ဝေဘန်ဖွင့်ပြထားပါသည်။ စရိယနှင့်ဆက်စပ်၍ (မ၊ ဌ။ ၂။ ၂၆၀။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀၈။)တို့၌ မိန့်ဆိုသော အဋ္ဌကထာဝါဒ၊ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ (၂၄ - ၂၅)၌ ပြဆိုထားသော စရိတ်ရှိသူ၏ အမူအရာစကားရပ်တို့ကို အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ပြထားပါသည်။ (နှာ-၁၀၄)၌ စရိယဝိဘာဂနဝိဓာနသည် ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာတို့၌မလာ၊ အာစရိယဝါဒဖြစ်ပုံကိုသာ ဝေဖန်၍ အကျယ် ဖွင့်ပြထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့်ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(၅) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ သတ္တမကဋ၊ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ = (၂၆-၂၇)၌
အာရုံအားဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်း (၃၀)သရုပ်ကို ပြဆိုပြီး ယင်းအာရုံ (၃၈)မျိုး၊
ကမ္မဋ္ဌာန်းမျိုး (၄၀)တို့၌ အခြင်းအရာ (၉)မျိုးတို့ဖြင့် အဝါးဝစွာ လေ့လာသမူ
ပြုရမည်ဟု မိန့်ဆိုပြီး အခြင်းအရာ (၉)မျိုးကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(၅) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ခတ္တာလိသ ကမ္မဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ = (၁၀၆ - ၁၁၄)၌
ကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀)သရုပ်နှင့် ကမ္မဋ္ဌာနဝိနိစ္ဆယ အခြင်းအရာ(၁၀)မျိုး၊
သမ္ပန္နဇ္ဈာသယ (၆)မျိုး၊ သမ္ပန္နာဝိမုတ္တိ (၆)မျိုး စသည်ဖြင့် သိမှတ်ဖွယ်ရာ
အဓိပ္ပါယ်အကျယ်တို့ကို အပြည့်အစုံ ဖွင့်ပြထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(၃) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊

အဋ္ဌမကမ္ဘ = (၂၈-၃၂)၌
ပထမပိုင်း၊ ပထဝီကသိဏ၊
ပထမဈာန်

ပထဝီကသိဏ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကပုစ္ဆာသာပါပြီး ဝိသုဒ္ဓိနာပါဠိ
မတွေ့ရပါ။ ပထဝီကသိဏ်းကိုပွားများမှုနှင့် ဆက်စပ်၍ ပထဝီအမျိုးအစား၊
အတိုင်းအရှည်၊ ပွားများပုံ၊ နိမိတ်ထင်ပုံ၊ ပထမဈာန်ရပုံ၊ ပထမဈာန်၏ ဂုဏ်
အင်္ဂါနှင့် ဈာန်ရခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အချက်အလက်များ၏ အကျိုး
အဆက်ဆက်တို့ကို အကျဉ်းချုပ် ပြဆိုထားပါသည်။

= ဒုတိယပိုင်း (၃၃-၃၇)၌

ဒုတိယဈာန်မှ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်အထိ အဆင့်ဆင့်
ပွားများပုံ၊ ဈာန်အလိုက် အကျိုးကျေးဇူးများ၊ ပကိဏ္ဍကကထာကို ပြဆိုထား
ပါသည်။ စတုတ္ထဈာန် ဗြဟ္မာသက်တမ်းမှစ၍ အာကိဉ္ဇညာယတနဗြဟ္မာ
သက်တမ်းအထိ အသက်တမ်းများသည် အဘိဓမ္မပိဋက၊ ဝိဘင်္ဂပါဠိတော်နှင့်
မတူညီသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ သီဟိုဠ်ဘာသာသို့ပြန်ရာ၌ အချို့သောစာပိုဒ်များ
ကျကျန်နေသည်ဟု ယူဆပါသည်။ ပကိဏ္ဍကကထာအဆုံး “သမာဓိအဘဗ္ဗ
ပုဂ္ဂိုလ် လေးယောက်ကို” ဟု ပြဆိုသည့် မူရင်းပါဠိတော်ကို ရှာဖွေ၍မရပါ။
အနီးကပ်ဆုံးပါဠိကျမ်းစာကို ညွှန်းဆိုလိုက်ပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(၃) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊

၄။ ပထဝီကသိဏနိဒ္ဒေသ (၁၁၅-၁၆၄)၌

(က) ပုဗ္ဗကိစ္စ၊	(ခ) အနုနုပရိဟာရ (၁၈)မျိုး၊
(ဂ) အနုပရိဟာရ၊	(ဃ) ခုဒ္ဒကပလိဗောဓ၊
(င) ဘာဝနာဝိမာန	(စ) သတ္တသပ္ပါယ၊
(ဆ) ဒသဝိမ္မောပုနာကောသလ္လ၊	(ဇ) နိမိတ္တာဘိမုခပဋိပဒါ၊
(ဈ) ပဌမဇ္ဈေနကထာ၊	(ည) ပဉ္စဂ်ဝိပ္ပဟိနာဒိ၊
(ဋ) တိဝိဓကလျာဏ၊	(ဌ) စိရဋ္ဌိတိသမ္မာဒန၊
(ဍ) နိမိတ္တာဝစုနာနယ၊	(ဎ) ပဉ္စဝသီကထာ၊
(ဏ) ဒုတိယဈာနကထာ၊	(တ) တတိယဇ္ဈာနကထာ၊
(ထ) စတုတ္ထဇ္ဈာနကထာ၊	(ဒ) ပဉ္စကဇ္ဈာနကထာ- တို့ကို

ပွားများပုံ၊ သိမှတ်ဖွယ်များ၊ စတုက္ကနည်းမှ ပဉ္စကနည်းဖြစ်ပုံ အစရှိသည်တို့ကို နိကာယ်အဋ္ဌကထာကြီးများ၏ ဖွင့်ဆိုချက်များအတိုင်း အပြည့်အစုံ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

=====

(၃၉၈)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းကို၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ဗ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ တတိယပိုင်း (၃၈)၌

= အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ နီလ၊ ပီတ၊ လောဟိတ၊ သြဒါတ၊
အာကာသကသိုဏ်းတို့၌ ယူသင့်သော ကသိုဏ်းအမျိုးအစားတို့ကို အသီး
အသီး သတ်မှတ်၍ ပြပါသည်။

=====

(ဗ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၅။ သေသကသိဏနိဒ္ဒေသ

အာပေါကသိဏကထာ (၁၆၅-၁၆၆)၌

= ကတာဓိကာရ ပုညဝန္တပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင် စူဠသီဝမထေရ်မြတ်ကဲ့သို့
ကသိုဏ်းနိမိတ်ထင်လွယ်ပုံ၊ အကတာဓိကာရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင် ပရိကံပြုလုပ်ရမည့်
အစီအစဉ်၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၊ ပဋိဘာဂနိမိတ်ထင်ပုံ၊ ဥပစာရဈာန်၊ အပ္ပနာဈာန်ဖြစ်ပုံ
တို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

တေဇောကသိဏကထာ (၁၆၆)၌

ကတာဓိကာရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင် စိတ္တဂုတ္တထေရ်ကဲ့သို့ နိမိတ်ထင်လွယ်ပုံ၊
အကတာဓိကာရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင် ပရိကံပြုလုပ်ရမည့်အစီအစဉ်၊ ပွားများပုံ၊ နိမိတ်
၂-ပါးထင်ပုံ၊ ဥပစာရဈာန်၊ အပ္ပနာဈာန်ဖြစ်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

= ဝါယော၊ နီလ၊ ပီတ၊ လောဟိတ၊ သြဒါတ၊ အာလောက၊
ပရိစ္ဆိန္ဒာကာသကသိဏကထာတို့၌ ပရိကမ်ယူပုံအစီအစဉ်ပွားများပုံ၊ နိမိတ်ထင်ပုံ
တို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

မင်္ဂလာကထာ (၁၇၀-၁၇၂)၌

= ကသိုဏ်းအလိုက် ဖြစ်နိုင်သောအကျိုးကျေးဇူးများ၊ ဥဒ္ဓံ၊ အဓော၊
တိရိယ၊ အဒ္ဓယ၊ အပ္ပမာဏအစရှိသော ပုဒ်အဖွင့်များ၊ ကသိဏဘာဝနာ၊
အခြားဘာဝနာမဖြစ်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ် ၆-မျိုး၊ ယင်းတို့၏အဖွင့်များ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း
အားထုတ်သူယောဂီများ ရှောင်ကြဉ်ရမည့် အချက် ၃-မျိုး၊ အရည်အချင်း
၃-မျိုးနှင့်ပြည့်စုံအောင် ဆောင်ရွက်ရမည့် အချက်အလက်များကို ပြဆိုထား
ပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ဏ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ အသုဘကထာ (၃၈-၃၉)၌

= ဥဒ္ဓါမာတကသညာ၏ အာနိသင် (၉)မျိုး၊ လိင်္ဂ၊ သမန္တအစရှိသော
(၁၁)မျိုးသော နိမိတ္တဂါဟဖြစ်ပုံ၊ ဝိသဘာဂနိမိတ်တို့ကို အကျဉ်းချုပ်
ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(ဏ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊

၆။ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသ (၁၇၃-၁၉၀)၌

= ပဒတ္တဝဏ္ဏနာ၊ (၁၇၃-၁၇၄)

= ဥဒ္ဓါမာတကကမ္မဋ္ဌာန၊ (၁၇၄-၁၈၄)

= ဂမနဝိဓာန၊ = သမန္တာနိမိတ္တပလက္ခဏာ၊

= ကောဒသနိမိတ္တဂါဟ၊

= ဂတာဂတမဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏာ၊

= ဝဏ္ဏလိင်္ဂ၊ သဏ္ဌာန၊ ဒိသာ၊ ဩကာသ၊ ပရိစ္ဆေဒအခြင်းအရာ
၆-မျိုးတို့ဖြင့် သဘာဂသရီရ၌ နိမိတ်ထင်ပုံ၊

= သန္တိ၊ ဝိဝရ၊ နိန္ဒ၊ ထလ၊ သမန္တ ၅-ပါးတို့ဖြင့် နိမိတ်ယူပုံ၊

= ဝိနိစ္ဆယကထာ၊ = အာနိသံသာဒဿာဝီ၊ နိမိတ်အဆင့်ဆင့်ထင်ပုံ၊
နိဝရဏပယ်ပုံ၊ ဈာန်စိတ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ လက်တွေ့ပွားများရာ၌
မှတ်သားဖွယ်ရာများဖြင့် အပြည့်အစုံ ပြဆိုထားပါသည်။

= ကြွင်းအသုဘဘာဝနာများနှင့် ပကိဏ္ဍကကထာ၊ အာနိသံသဂါထာ၊
ဥယောဇဉ်ဂါထာများဖြင့် အဆုံးသတ်ထားပါသည်။

=====

(၄၀၀)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏

ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(တ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ အနုဿတိနိဒ္ဒေသ၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ (၃၉-၄၁)၌

= ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော် (၉)ပါးနှင့် ဒသဗလဂုဏ်တော်၊ စတုဒ္ဒသဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်၊ အဋ္ဌာရသဗုဒ္ဓဓမ္မအစရှိသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဂုဏ်ဓမ္မတို့ကိုလည်း ပွားများသင့်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း။

= ဓမ္မာနုဿတိနိဒ္ဒေသ (စာမျက်နှာ-၄၁)၌ နိဗ္ဗာန၊ သတိပဋ္ဌာန် အစရှိသော နိဗ္ဗာနဂါမိနီ ပဋိပဒါနှင့် ဓမ္မဂုဏ်ရည် ၆-ပါးတို့ကို ပွားများသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား စိတ်ကြည်လင်ခြင်းအစ အရဟတ္တဖိုလ်အဆုံးရှိသော အကျိုးခံစားရပုံကိုလည်းကောင်း။

= သံဃာနုဿတိ (စာမျက်နှာ-၄၂)၌ သံဃာ့ဂုဏ်တော် ၉-ပါးကို လည်းကောင်း၊ သီလ၊ စာဂါ၊ ဒေဝတာနုဿတိတို့ ပွားများပုံတို့ကိုလည်းကောင်း အကျဉ်းမျှ ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(တ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊

၇။ ဆအနုဿတိနိဒ္ဒေသ (၁၉၁-၂၂၀)

= ဗုဒ္ဓါနုဿတိကထာ (၁၉၁-၂၀၆)၌

အနုဿတိ ၁၀-ပါးအဖွင့်၊ ပွားများရမည့်ဂုဏ်တော် ၉-ပါးအကျဉ်း၊ ပွားများပုံ ပွားများနည်း၊ ဂုဏ်တော်တစ်ပါးစီအဖွင့် (အဋ္ဌကထာကြီးများအတိုင်း) ပွားများရသော အကျိုးကျေးဇူး၊ ဥယျောဇဉ်ဂါထာ။

= ဓမ္မာနုဿတိကထာ (၁၉၁-၂၀၆)၌

ဓမ္မဂုဏ်တော် ၆-ပါး တစ်ပါးစီအဖွင့်၊ အကျိုးကျေးဇူး၊ ဥယျောဇဉ်ဂါထာ။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(က) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ မှအဆက်

= သံဃာနုဿတိကထာ (၂၁၁-၂၁၄)၌
သံဃာဂုဏ်တော် ၉-ပါး၊ တစ်ပါးစီအဖွင့်၊ အကျိုးကျေးဇူး၊ ဥယျောဇဉ်
ဂါထာ။

= သီလာနုဿတိကထာ (၂၁၅-၂၁၆)၌
သီလဂုဏ်ရည် ၈-မျိုးအဖွင့်၊ အကျိုးကျေးဇူး၊ ဥယျောဇဉ်ဂါထာ။

= စာဂါနုဿတိကထာ (၂၁၆-၂၁၈)၌
အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်ပါဠိတော်လာ စာဂဂုဏ်ရည်ပွားများပုံ၊ အဖွင့်များ၊
အကျိုးကျေးဇူး၊ ဥယျောဇဉ်ဂါထာ။

= ဒေဝတာနုဿတိကထာ (၂၁၈-၂၁၉)၌
ပွားများပုံ၊ ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာတို့၏ မိန့်ဆိုချက်များ၊ အကျိုး
ကျေးဇူး၊ ဥယျောဇဉ်ဂါထာတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

မင်္ဂလာကထာ (၂၁၉-၂၂၁)၌

= အတ္ထဝေဒ၊ ဓမ္မဝေဒ၊ ဓမ္မုပသံဟိတဖြစ်ပုံကို ဟောတော်မူခြင်း၊
ဒေဝတာနုဿတိအကြောင်း၊ ဤအနုဿတိ ၆-ပါးသည် အရိယာသာဝက
များအားသာ ပြည့်စုံပုံ၊ မဟာနာမသုတ်၊ ဂေဓသုတ်၊ သမ္မာဓောကာသသုတ်၊
ဥပေါသထသုတ်၊ မဟာနာမ (ကောဒသ)သုတ်တို့ဖြင့် စိစစ်ချက်၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်
များလည်း နှလုံးသွင်းပုံ၊ ဖုဿဒေဝမထေရ် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပုံတို့ကို
ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(၄၀၂)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ထ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ မရဏသမ္ဘိတိ (၄၆-၄၇)၌

= မရဏ၊ မရဏသမ္ဘိတိ ပွားများပုံ ၄-မျိုး၊ ပွားများပုံ ၈-မျိုး၊
လက္ခဏာယဉ် သုံးချက်ထင်ပုံ၊ ဝိပဿနာသို့သက်ဝင်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(ထ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၈။ အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသ (၂၂၂-၂၈၆)

= မရဏသမ္ဘိတိကထာ (၂၂၂-၂၃၁)၌

မရဏ ၃-မျိုး- ၂-မျိုး၊ ယင်း ၂-မျိုးအဖွင့်၊ ပွားများပုံ၊ ယောနိသော
မနသိကာရဖြစ်ပုံ၊ အယောနိသောမနသိကာရဖြစ်ပုံ ၄-မျိုး၊ နီဝရဏကွာပုံ၊
ဥပစာရသမာဓိဖြစ်ပုံ၊ ပွားများပုံ၊ အခြင်းအရာ ၈-မျိုး၊ ဖွင့်ဆိုချက်များ၊
အကျိုးကျေးဇူး၊ ဥပယောဇဉ်ဂါထာ။

=====

(ဒ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ ဓတုတ္တပိုင်း၊ ကာယဂတာသမ္ဘိတိ (၄၇-၄၈)

= ကာယ၊ ကာယဂတာသမ္ဘိတိ ပွားများပုံ၊ ၃၂-ကောဋ္ဌာသတို့ကို
အခြင်းအရာ ၁၃-ပါးတို့ဖြင့် ပွားများပုံ၊ နီဝရဏပယ်ပုံ၊ ဈာန်ဖြစ်ပုံ၊
လောကုတ္တရာမဂ်ဖြစ်ပုံတို့၏ အကျဉ်းချုပ်ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(ဒ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ကာယဂတာသမ္ဘိတိကထာ (၂၃၂-၂၅၈)

= ပါဠိတော်တို့၌ မိန့်ဆိုချက်များ၊ ၁၄-ပဗ္ဗတို့ဖြင့် ရှုမှတ်ရန် ဟော
တော်မူပုံ၊ ဝိပဿနာပဗ္ဗ ၃-မျိုး၊ အာဒိနဝပဗ္ဗ ၂-မျိုး၊ သမာဓိပဗ္ဗ ၂-မျိုး၊
ဒွတ္တိသာကာရကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဆင်ခြင်ပုံ၊ မတ္ထလုဂ်ကို အဋ္ဌိမိဉ္ဇ၌ ပေါင်းယူထား
ခြင်း၊ ကိုယ်ခန္ဓာကို ဆင်ခြင်ပုံ၊ ကာယဂတာသမ္ဘိတိပွားများရာ၌ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လ
၇-မျိုး၊ မနသိကာရကောသလ္လ ၁၀-မျိုး၊ ယင်းတို့၏အဖွင့်၊ သိမှတ်ဖွယ်
အဓိပ္ပါယ်တို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ (၁)မှ အဆက်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ကောဋ္ဌာသဝေဇ္ဇာပနကထာ (၂၄၁-၂၅၆)၌
= ကောဋ္ဌာသ (၁)ခုစီ၊ ကိုယ်ခန္ဓာ၌တည်နေပုံ၊ အကျိုးကျေးဇူး၊
ဥယျောဇဉ်ဂါထာတို့ကို အသေးစိတ် ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(၈) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ အာနာပါနဿတိကထာ (၄၃-၄၆)၌

= (မ၊ ၃။ ၁၂၃-၄၊) အာနာပါနဿတိသုတ္တပါဠိတော်ကို ထုတ်ပြ၍
ဤအာနာပါနဿတိကို နှလုံးသွင်းသောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် နှာသီးဖျားကို
လည်းကောင်း၊ နှုတ်ခမ်းသားအပြင်ကိုလည်းကောင်း၊ ကောင်းစွာမှတ်သား၍
ထွက်သက် ဝင်သက်တို့၏အခြင်းအရာကို ကောင်းစွာသိနိုင်ပါသည်။

ဒါရုဏစုကိဥပမာဖြင့် ပဋိဘာဂနိမိတ်ထင်ပုံ ၄-မျိုး၊ ဥပစာရနိမိတ်
ထင်ရှားလျှင် နီဝရဏတို့ထင်ရှားပြီး ဈာန်အင်္ဂါတို့ထင်ရှားလာပုံ၊ ရှေးဆရာ
တော်များ၏ အာနာပါနဿတိပွားများရာ၌ “ဂဏနာ” အစရှိသော နည်း ၄-
ပါး၊ သိက္ခာတိ၊ ပဿဟ္မယံ ကာယသင်္ခါရံ၊ ပီတိပဋိသံဝေဒီ-ပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ဆို
ထားပါသည်။

=====

(၉) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ အာနာပါနဿတိကထာ (၂၅၈-၂၈၄)၌

= အာနာပါနဿတိ၏ အကျိုးပြနှင့် ပွားများပုံပြ (သံ၊ ၃။ ၂၇၉။ဝိ၊
၁။ ၈၈။) ပါဠိတော်တို့ကိုထုတ်ပြ၍ ယင်းပါဠိတော်ကို အပြည့်အစုံ ဖွင့်ပြထားပါ
သည်။

= အာနာပါနဿတိ၏ မဟာပွလ၊ မဟာနိသံသဖြစ်ပုံများကို ပြဆို
ထားပါသည်။ စရိမကသုံးမျိုးအဖွင့်နှင့် အာယုအန္တရ ပရိစ္ဆိန္နဖြစ်ပုံကို ကောဋ္ဌ
ပဗ္ဗတဝါသီတိဿထေရ်၊ မဟာကရုဏ္ဍိယဝိဟာရဝါသီမဟာတိဿထေရ်၊ စိတ္တပဗ္ဗ
တဝါသီ ဒွေဘာတိကထေရ်တစ်ပါး၏ဝတ္ထုကို ထုတ်ပြပါသည်။ ဥယျောဇဉ်
ဂါထာဖြင့် အဆုံးသတ်ထားပါသည်။

(၄၀၄)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(န) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ ဥပသမာနုဿတိ (၄၈)၌

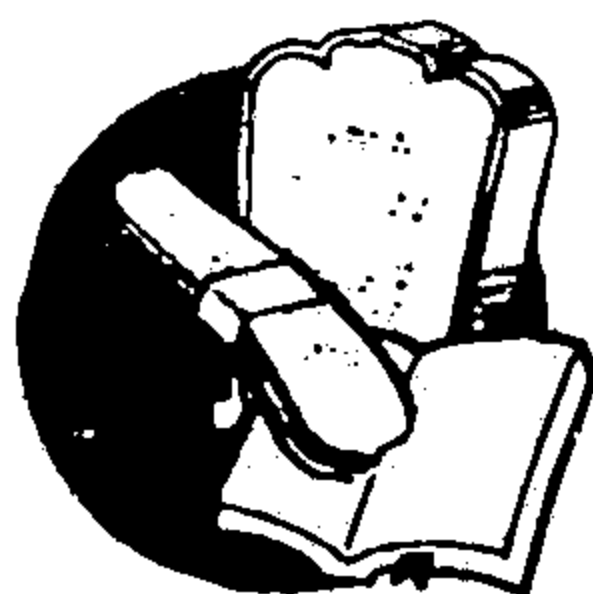
= ဥပသမ၊ဥပသမာနုဿတိ၊ ပွားများသောပုဂ္ဂိုလ်၊ ပယ်သောအင်္ဂါ၊
ဖိုလ်ဉာဏ် ၄-ပါး၊ ဥပသမာနုဿတိဖြစ်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(န) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ဥပသမာနုဿတိကထာ (၂၈၄-၂၈၆)၌

= (အံ၊ ၁။ ၃၄၃။ ဣတိဝုတ်။ ၂၅၄။) ပါဠိတော်ကိုထုတ်ပြ၍
ဒုက္ခအားလုံးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်၏ဂုဏ်တို့ကို အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်
အောက်မေ့အပ်ကုန်၏ဟု မိန့်ဆိုတော်မူပြီး ယင်းပါဠိတော်ပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ပြပါ
သည်။ အခြား နိဗ္ဗာန်၏ဂုဏ်ပုဒ်တို့ကို ပြဆို၍ ပွားများနိုင်ပုံနှင့် ဥပစာရဈာန်ဖြစ်ပုံ
အကျိုးကျေးဇူး၊ ဥယျောဇဉ်တို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ပ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ အပ္ပမညာ ၄-ပါး (၄၉-၅၅)၌

= မေတ္တာ (၄၉-၅၁)

မေတ္တာအဖွင့်၊ ဒေါသ၏အပြစ်ကိုရှုပုံ ဥပမာ ၆-မျိုး၊ ရှေးဦးစွာ
မေတ္တာမပွားသင့်သူ ၃-ဦး၊ အစဉ်အတိုင်း မေတ္တာပွားသင့်သူများ၊ မေတ္တာပွားပုံ၊
ရန်သူ၊ အလယ်အလတ်ရှိသူတို့၌ မေတ္တာပွားနိုင်အောင် ပြုပြင်ပုံ၊ သေသော
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ မေတ္တာဘာဝနာ မဖြစ်ပုံ၊ မေတ္တာ၏မူလ ၅-မျိုး၊ မေတ္တာ၏အာရုံ၊
အလောင်းတော်သည် ပါရမီ ၁၀-ပါးတို့၌ မေတ္တာကို အဝါးဝစွာ လေ့လာပုံ၊
အဆင့်ဆင့် ပြည့်လာပုံအစရှိသည်တို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

= ကရုဏာ (၅၁-၅၂)

ကရုဏာအဖွင့်၊ ကရုဏာပွားများရာဝယ်၊ ကရုဏာပွားပုံဥပမာ၊
အပ္ပနာဆိုက်အောင် ပွားသင့်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

= မုဒိတာ (၅၂-၅၃)

မုဒိတာအဖွင့်၊ မုဒိတာပွားပုံ ဥပမာ၊ သာဓက အင်္ဂါ၊ ဝိ-ပါဠိတော်၊
အပ္ပနာဆိုက်အောင် ပွားသင့်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

= ဥပေက္ခာ (၅၃-၅၄)

ဥပေက္ခာအဖွင့်၊ ပွားများလိုလျှင်၊ ပွားများပုံ၊ သာဓက အင်္ဂါ၊ ဝိ၊
ပါဠိတော်၊ စတုတ္ထဈာန်ဖြစ်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

ပဏိဏ္ဍကကထာ (၅၄-၅၅)၌

= အပ္ပမညာ ၄-ပါးနှင့် ဈာန် ၄-ပါး၊ သာဓကရဏလက္ခဏာ ၄-
ပါးတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ပ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၉။ ဗြဟ္မဓိဟာရနိဇ္ဈေသ (၂၈၇-၃၁၉)
= မေတ္တာဘာဝနာကထာ (၂၈၇-၃၀၇)၌
= မေတ္တာ၏ပရိကံ၊ ရှေးဦးစွာ မေတ္တာမပွားရသောပုဂ္ဂိုလ် ၄-မျိုး၊
သီးခြား မေတ္တာမပွားရသောပုဂ္ဂိုလ် (၁)ဦး၊ လုံးဝ မေတ္တာမပွားရသောပုဂ္ဂိုလ်
(၁)ဦး၊ ယင်းတို့၏ သိမှတ်ဖွယ်အကျယ် ဖွင့်ဆိုချက်။

= မိမိကိုယ်ကို ပဌမဦးဆုံး မေတ္တာပွားရပုံ၊ အဘိဓမ္မ၊ ဝိဘင်္ဂပါဠိ၊
ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ၊ မေတ္တသုတ်ပါဠိတော်တို့ကို ဝေဖန်စိစစ်ခြင်း၊ အဆင့်ဆင့်
မေတ္တာပွားရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ဝေရီပုဂ္ဂိုလ်သို့ မေတ္တာပွားပုံနှင့်ဆက်စပ်၍
မိန့်ဆိုချက်များ၊ အာဃာတပဋိဝိနယကထာ (၂၉၀-၃၀၀)၊ သီမာသမ္ဘေဒကထာ၊
မေတ္တာစာနိဇ္ဈေသနာပုံ “မေတ္တာသဟဂတေန” အစရှိသော ဝိဘင်္ဂပါဠိတော် အဖွင့်
များ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်လာ ၅၂၈-သွယ် မေတ္တာပွားပုံ၊ “သဗ္ဗေ သတ္တာ”
အစရှိသောပုဒ်တို့၏ ဖွင့်ဆိုချက်၊ ဩဓိသ၊ အနောဓိသ၊ ဖရဏ-ဖွင့်ဆိုချက်၊
ကောဒသမေတ္တာနိသံသဖွင့်ဆိုချက်၊ သာဓကဝတ္ထုများကို ဖွင့်ပြထားပါသည်။

= ကရုဏာဘာဝနာ (၃၀၇-၃၀၉)
= ပရိကမ်ယူပုံ၊ ကရုဏာပွားပုံ၊ ကရုဏာစာနိဇ္ဈေသနာပုံ၊ အင်္ဂုတ္တရ
အဋ္ဌကထာအဆို စိစစ်ဝေဖန်ချက်၊ မေတ္တာဘာဝနာနည်း သိမှတ်ရပုံ။

= မုဒိတာဘာဝနာ (၃၀၉-၃၁၀)
= မုဒိတာပွားရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်၊ မုဒိတာပွားပုံ၊ ကျန်အစီအစဉ်များကို
မေတ္တာဘာဝနာပွားများပုံနည်းအတိုင်း သိမှတ်ရမည်။

= ဥပေက္ခာဘာဝနာ (၃၁၀-၃၁၁)
= ပရိကမ်ပြုပုံ၊ ဥပေက္ခာပွားပုံ၊ စတုတ္ထစာနိဇ္ဈေသနာပုံ၊ စိစစ်ချက်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ (ပ)မှအဆက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ = ပကိဏ္ဏကကထာ (၃၁၁-၃၁၉)၌
= ဝစနတ္ထ၊ လက္ခဏာဒိစတုက္က၊ ပယောဇန၊ ဒွေဒွေပစ္စတ္တိက၊ အာဒိ၊
မဇ္ဈ၊ ပရိယောသာန၊ အာရမ္မဏဝစုနဥပမာ၊ နိဿန္တ ၄-မျိုး၊ ဗြဟ္မဝိဟာရမည်ပုံ၊
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂါဒိဝသာ စတ္တာရော အပ္ပမညာ၊ ဟိတာဒိအာကာရဝသာ ကမော၊
အပ္ပမာဏဂေါစရ၊ တိက၊ စတုက္ကဇ္ဈနိကဖြစ်ပုံ၊ စတုက္က၊ ပဉ္စမဇ္ဈနိက စိစစ်ချက်၊
သုဘပရမတာဒိဝသေန အသဒိသအာနုဘာဝဝိသေသ၊ ယင်းတို့ကို ဖွင့်ဆိုချက်၊
ဒါနာဒိသဗ္ဗကလျာဏဓမ္မ ပရိပူရိတဖြစ်ပုံတို့ကို ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

=====

(၄၀၈)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ဖ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ အာရုပ္ပ (၆၀-၆၄)၌

= အာရုပ္ပ ၄-ပါးအဓိပ္ပါယ်၊ ပွားများလိုလျှင်၊ ပွားများပုံ၊ အရူပစာနိဗ္ဗာန်ဖြစ်ပုံ
အစရှိသည်တို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(ဖ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၁၀။ အာရုပ္ပနိဗ္ဗေသ (၃၂၀-၃၃၅)

= ပဌမာရုပ္ပဝဏ္ဏနာ (၃၂၀-၃၂၅)၌

ကရဇရုပ်၏အပြစ်ကို မြင်အောင်ရှုပုံ၊ ကရဇရုပ်နှင့် ကသိဏရုပ်တို့
စိစစ်ချက်ဥပမာများ၊ ရူပစတုက္ကမှ အရူပစာနိဗ္ဗာန်သို့ ကူးပြောင်းပုံ၊ ကသိုဏ်းကိုခွါပုံ၊
ပွားများပုံ၊ အာကာသာနဉ္စာယတနစာနိဗ္ဗာန်စိတ်ဖြစ်ပုံ၊ ယင်းပါဠိတော်နှင့်
ဖွင့်ဆိုချက်များ (၃၂၂-၃၂၅)၊ ဤပဌမာရုပ္ပဝဏ္ဏနာကို (ဒီ၊ ၂။ ၆၀။ အဘိ၊
ဝိ။ ၂၅၄။) ပါဠိတော်ကို မူတည်၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ = ဝိညာဏဉ္စာယတနကထာ (၃၂၅-၃၂၆)၌

ပဌမာရုပ္ပစာနိဗ္ဗာန်၏အပြစ်ကို ရှုမြင်ပုံ၊ နိကန္တိကိုခွါပုံ၊ ပွားများပုံ၊ နိဝရဏ
ကွာပုံ၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနစာနိဗ္ဗာန်ဖြစ်ပုံ (ဒီ၊ ၂။ ၆၀။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၅၄။) ပါဠိတော်နှင့်
ယင်းတို့၏ဖွင့်ဆိုချက်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ = အာကိဉ္စညာယတနကထာ (၃၂၆-၃၂၈)၌

ဒုတိယာရုပ္ပစာနိဗ္ဗာန်၏အပြစ်ကို ရှုမြင်ပုံ၊ နိကန္တိကိုခွါပုံ၊ ပွားများပုံ၊
အာကိဉ္စညာယတနစာနိဗ္ဗာန်ဖြစ်ပုံ (ဒီ၊ ၂။ ၆၀။ အဘိ၊ ဝိ။ ၂၅၄။) ပါဠိတော်နှင့်
ယင်းတို့၏ဖွင့်ဆိုချက်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ = နေဝသညာနာသညာယတနကထာ (၃၂၈-၃၃၂)

တတိယာရုပ္ပစာနိဗ္ဗာန်၏အပြစ်ကို ရှုမြင်ပုံ၊ ပွားများပုံ၊ စတုတ္ထာရုပ္ပစာနိဗ္ဗာန်ဖြစ်ပုံ

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ (ဖ)မှအဆက်

သာကေပါဠိတော်နှင့် ဖွင့်ဆိုချက်၊ တတိယာရူပဈာန်ထက် စတုတ္ထာရူပဈာန်က
သန္တတရ၊ ပဏီတတရဖြစ်ပုံဥပမာ၊ နေဝသညာနာသညာယတနဖြစ်ပုံဥပမာ၊
နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ်၏ သုခုမတ္တဖြစ်ပုံ၊ မဂ္ဂဒကဥပမာ။

= ပကိဏ္ဍကကထာ (၃၃၂-၃၃၅)

ရူပ အရူပသမာပတ် ၂-ပါးအထူး၊ အရူပသမာပတ်တို့၏ အတိက္ကမိ
တဗ္ဗ အာရမ္မဏများနှင့် အင်္ဂါ ၂-ပါး၊ အဆင့်ဆင့် သုပ္ပဏီတတရဖြစ်ပုံ၊ ဥပမာ
၂-မျိုး၊ အဆင့်ဆင့် ပဏီတတရဖြစ်ပုံဥပမာ၊ စတုတ္ထာရူပဈာန်၏ တတိယာ
ရူပဈာန်ကို အာရုံပြုပုံ၊ ဥပမာ ၂-မျိုးတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(၄၁၀)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာသုတ္တန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ဗ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ အာဟာရေပဋိကူလသညာ (၅၉-၆၀)၌

= အာဟာရ၊ အာဟာရလေးပါးဆောင်ရွက်ပုံ ၄-မျိုး၊ ဘေး ၄-မျိုး၊
ဥပမာ ၄-မျိုး၊ ကဗဠိကာရာဟာရကိုသာယူပုံ၊ အခြင်းအရာ ၅-မျိုးတို့ဖြင့်
ရှုဆင်ခြင်ပုံ၊ ပဋိကူလသညာဖြစ်ပုံ၊ နိဝရဏက္ခာပုံ၊ အနည်းဆုံး သုဂတိပရာယဏ
ဖြစ်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(ဗ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၁၁။ သမာဓိနိဇ္ဇေသ (၃၃၆-၃၆၉)၊

= အာဟာရေပဋိကူလသညာ (၃၃၆-၃၄၂)၌

အာဟာရ၏ဝစနတ္ထ၊ အာဟာရ ၄-ပါး၊ ဆောင်ရွက်ပုံ ၄-မျိုး၊ ဘေး
၄-မျိုး၊ ယင်းတို့၏အဖွင့်၊ ကဗဠိကာရာဟာရကိုသာယူရပုံ၊ အာဟာရေပဋိ
ကူလသညာ၊ ကဗဠိကာရာဟာရ၌ ရှုမှတ်ပုံအခြင်းအရာ (၁၀)မျိုး၊ ယင်းတို့၏
အဖွင့်၊ ကဗဠိကာရာဟာရထင်ရှားပုံ၊ နိဝရဏက္ခာပုံ၊ အကျိုးကျေးဇူးများ။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ဘ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနု (၅၂-၅၅)၌

= ဓာတု၊ ဝဝတ္ထာနုအဖွင့်၊ သာဓကပါဠိတော်များ၊ ဘာဝနာနည်း၊ သင်္ခေပ၊ ဝိတ္ထာရနည်းများ၊ မှတ်သားပုံ၊ ဥပစာရသမာဓိဖြစ်ပုံ၊ ကာယဂတာ သတိကဲ့သို့နှလုံးသွင်းပုံ၊ ပယ်ပုံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပုံအထိ ပြဆိုထား ပါသည်။

=====

(ဘ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ = စတုဓာတုဝဝတ္ထာနုဘာဝနာ (၃၄၂-၃၆၇)၌

ဝဝတ္ထာနု၊ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနုအဖွင့်၊ အမည်ထူး ၂-မျိုး၊ ဓာတု ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုပွားများသော တိက္ခပညာပုဂ္ဂိုလ်အား မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်တော် ကိုလည်းကောင်း၊ ရာဟုလောဝါဒသုတ်၊ နာတိတိက္ခပညာပုဂ္ဂိုလ်အား မဟာ ဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်၊ ရာဟုလောဝါဒသုတ်၊ အဘိဓမ္မဓာတုဝိဘင်္ဂဝါရတို့ကို ဟောတော်မူပုံ၊ ယင်းပါဠိတော်များ၊ ယင်းတို့ကို ဖွင့်ဆိုချက်များကို ပြဆိုထား ပါသည်။

ပထဝီဓာတု (၂၀)၊ အာပေါဓာတု (၁၂)၊ တေဇောဓာတု (၄)၊ ဝါယော ဓာတု (၆) အားဖြင့် (၄၂)ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် စတုဓာတုဝဝတ္ထာနု အကျယ်ကို ပြဆိုထားပါသည်။ တိက္ခပညာပုဂ္ဂိုလ်၊ နာတိတိက္ခပညာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဘာဝနာနည်း၊ ထင်ရှားပုံ၊ မထင်ရှားပုံ၊ နာတိတိက္ခပညာပုဂ္ဂိုလ်၏ (၄၂)ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဓာတ်တို့ကိုသင်ယူပြီး အခြင်းအရာ (၄)မျိုး တို့ဖြင့် ပွားများပုံ၊ (၃၂)ပါးသော ကောဋ္ဌာသတို့တွင် တစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီ၌ ဓာတ်၏အစွမ်းအားဖြင့် ပွားများပုံ၊ ဥပစာရသမာဓိဖြစ်ပုံ၊ ဝစနတ္ထအစရှိသော (၁၃)ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် ပွားများနည်း၊ အကျိုးကျေးဇူး၊ ဥယျောဇဉ် ဂါထာတို့ဖြစ်ပါသည်။ သမာဓိ ၂-မျိုး၊ သမာဓိအာနိသံသ ၅-မျိုး (၃၆၈- ၃၆၉) ဥယျောဇဉ်ဂါထာတို့ကိုပြဆို၍ သမာဓိနိဒ္ဒေသကို အဆုံးသတ်ထားပါ သည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(မ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ နဝမကမ္ဘ၊ ပဉ္စအဘိညာဃော (၆၀-၆၅)

= ကုဒ္ဓိဝိမ (၆၀-၆၁)၌

သမာဓိ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် စတုတ္ထဈာန်၏ အစွမ်းအားဖြင့် အဘိညာဉ်ငါးပါးတို့ကို ဖြစ်စေသည်။ ကုဒ္ဓိဝိမ၊ ဒိဗ္ဗသောတာ၊ ပရစိတ္တဝိဇာနာ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု-ဟူသော အဘိညာဉ် ၅-ပါးသရုပ်၊ ကုဒ္ဓိဝိမအဖွင့်၊ ကုဒ္ဓိ ၃-မျိုးကို အဖွင့် ၂-နည်းဖြင့် ပြဆိုထားပါသည်။

= ကုဒ္ဓိကိုဖြစ်စေပုံ၊ အဓိဋ္ဌာန်နှင့် ဝိကုဗ္ဗန်တို့အထူး၊ တန်ခိုးရှင် ဖန်ဆင်းအပ်သောကုဒ္ဓိဝိမသည် အဓိဋ္ဌာန်တင်ပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက်၊ ကြံစည် ပြီးသည်နှင့်တပြိုင်နက် ကွယ်ပျောက်ပုံ၊ ကုဒ္ဓိဝိမဉာဏ်သည် ပရိတ္တ၊ မဟဂ္ဂတ ဟုမဆိုအပ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓဟုလည်း မဆိုအပ်၊ အာရုံ ၇-မျိုးကိုသာ အာရုံပြုပုံ။

=====

(မ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ၁၂။ ကုဒ္ဓိဝိမနိဇ္ဇေသ (၂။ ၁-၃၆)

= အဘိညာကထာ (ဒု-၁-၆)၌

ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန်ကိုရပြီးသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘိညာဉ် ရအောင် အားထုတ်ရသည်။ သမာဓိကာဝနာ၏ အကျိုးဖြစ်သည်။ သမာဓိ ဘာဝနာက ပို၍ခိုင်ခံ့မည်။ အဘိညာဉ်ဖြစ်ပုံကိုပြသော (ဒီ၊ ၁။ ၇၃) သာဓက ပါဠိတော်၊ ကုဒ္ဓိဝိမ၊ ဒိဗ္ဗသောတာ၊ စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာ နုဿတိ၊ စုတူပပါတဉာဏဟူသော လောကီအဘိညာဉ်သရုပ်ကို ပြဆိုထား ပါသည်။

ကုဒ္ဓိဝိမအဘိညာဉ်ဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ပုံ အဆင့်ဆင့်၊ စိတ္တပရိဒေသန အခြင်းရာ ၁၄-ပါးသရုပ်၊ ယင်းတို့၏အကျယ် ဖွင့်ဆိုချက်၊ ဒိဗ္ဗ နိသန္တိအရာ၌ ရက္ခိတထေရ်ဝတ္ထု၊ အင်္ဂါရဝဿပရိတ္တာရကတ္ထေရဝတ္ထုနှင့် “သော ဇေ သမာ ဟိတေ” အစရှိသော ပါဠိတော်အဖွင့်တို့ကို ထုတ်ပြထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ (မ)မှအဆက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ဒသဣန္ဒြိယကထာ (၆-၃၆)၌

= ဣန္ဒြိယအနက်၊ ဣန္ဒြိယ ၁၀-မျိုး၊ ယင်းတို့၏ဖွင့်ဆိုချက်များ၊ ဉာဏဝိပဿနာ
ဣန္ဒြိယ ဗာဟုလဝတ္ထု၊ သံကိစ္စတ္ထေရဝတ္ထု၊ ဘူတပါလဒါရကဝတ္ထု၊ သမာဓိဝိပဿနာ
ဣန္ဒြိယ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ အရှင်သဒ္ဓိဝံ၊ အရှင်ခါဏုကောဏ္ဍည၊ ဥတ္တရာနှင့်
သာမာဝတီဝတ္ထု၊ အရိယဒ္ဓိ၊ ကမ္မဝိပါကဇိဒ္ဓိ၊ ပုညဝတောဣန္ဒြိယ သာဓက
ဝတ္ထုများ၊ ဣန္ဒြိယဝိဓာဘိညာဉ်အရာ၌ ယူရမည့် ဣန္ဒြိယ ၃-မျိုး၊ ဣန္ဒြိယဘူမိ
၄-မျိုး၊ ဣန္ဒြိယပါဒ ၄-မျိုး၊ ပဒေ ၈-မျိုး၊ မူလ ၁၆-မျိုးတို့ကို ပြီးပြည့်စုံစေပြီးမှ
ဉာဏ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်ရပုံ၊ ယင်းတို့ကို ဖွင့်ဆိုချက်၊ အရှင်စူဠပန္နကဝတ္ထု၊ အာဝိ-
ဘာဝံ တိရောဘာဝံ၌ စူဠသုဘဒ္ဒါဝတ္ထု၊ ဒေဝေါရောဟနဝတ္ထု၊ တလင်္ဂရဝါသီ
ဓမ္မဒိန္နတ္ထေရဝတ္ထု၊ ယသတ္ထေရဝတ္ထု၊ မဟာကပ္ပိနဝတ္ထု၊ မဟိန္ဒတ္ထေရဝတ္ထုတို့ကို
ပြဆိုထားပါသည်။

မဟာကသုတ္တ၊ ဣန္ဒြိယနိမန္တနသုတ်တို့၏ အဆိုကိုလည်း ထုတ်ပြထား
ပါသည်။ တိပိဋကစူဠာဘယထေရ်၏ဝါဒ၊ တိပိဋကစူဠနာဂထေရ်၏
မိန့်ဆိုချက်၊ နန္ဒောပနန္ဒဒမနကထာ၊ ဒုရေပိသန္တိကေပိ အဖွင့်၊ စူဠသမုဒ္ဒထေရ်၊
တိဿ ဒတ္တထေရ်၊ ဣလ္လိသသေဌိဝတ္ထု၊ မဟာအနုဋ္ဌ ထေရ်ဝတ္ထုတို့ဖြင့်
အပြည့်အစုံ ဖွင့်ပြထားပါသည်။

=====

(၄၁၄)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ဃ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ ဒိဗ္ဗသောတ (၆၁)၌

အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်ပြီးသော ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါးဖြင့် ဝသီဘော်
အဖြစ်သို့ရောက်ပြီးသော စတုတ္ထဈာန်ရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒိဗ္ဗသောတ
အဘိညာဉ်အလိုငှါ စိတ်ကိုညွတ်စေပုံ၊ အဝေး/အနီးအသံကို ကြားနိုင်သော
အဘိညာဉ်ရပုဂ္ဂိုလ်၊ အသံအဆင့်ဆင့်ကြားသိပုံ၊ အဇ္ဈတ္တိကသတ္တဝါတို့အသံကို
ဒိဗ္ဗသောတ၏ အာရုံ ၃-မျိုး၊ အဘိညာဉ်ပျက်စီးပုံ၊ အဘိညာဉ်ရသူချင်း မတူပုံ
တို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(ဃ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ၁၃။ အဘိညာနိဒ္ဒေသ (၃၇-၆၅)

= ဒိဗ္ဗသောတဓာတုကထာ (၃၇-၃၈) ၌

ဒိဗ္ဗသောတဓာတုကထာလာ ပုဒ်တို့၏အဖွင့်၊ ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်ကို
ဖြစ်စေပုံ၊ အသံအမျိုးမျိုး၊ အဘိညာဉ်ဝိထိဖြစ်ပုံ၊ ကြားသိပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါ
သည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ရ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ = ပရစိတ္တဝိဇာနန (၆၂)၌
- ပရစိတ္တဝိဇာနနအဘိညာဉ်၏ ပရိကံ၊
နုလုံးသွေးရောင်အမျိုးမျိုး၊ အောက်ပုဂ္ဂိုလ်များသည် အထက်ပုဂ္ဂိုလ်များ၏စိတ်ကို မသိနိုင်ပုံ၊ အရူပဗြဟ္မာတို့၏စိတ်ကို ဘုရားရှင်တို့သာသိပုံ၊ ပုထုဇဉ်နှင့်ဗုဒ္ဓသာဝကတို့ လောကဓာတ် ၁၀၀၀-ကို သိနိုင်ပုံ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ ထိုထက်အလွန်သိနိုင်ပုံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့ အပိုင်းအခြားမရှိ သိနိုင်ပုံတို့ကို ထုတ်ပြထားပါသည်။

(ရ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ = ခေတောပရိယညဏကထာ (၃၉-၄၀)၌
= ပါဠိတော်ပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ဆိုချက်၊ အဘိညာဉ်ကိုဖြစ်စေပုံ၊ စိတ်အမျိုးမျိုးတို့ကို ဖွင့်ပြထားပါသည်။

(လ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ = ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ (၆၃)၌
- ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဉ်၏ပရိကမ်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ၃-မျိုး၊ ဧကစ္စေဝါဒ၊ မှန်ကြည့်သလို အဖန်ဖန်အားထုတ်ရပုံ၊ တိတ္ထိနှင့် ဘုရားရှင်တို့ သိပုံခြင်းမတူပုံ၊ ဗုဒ္ဓသာဝကများ သိနိုင်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

(လ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိညဏကထာ (၄၀-၅၃)၌
= ပါဠိတော်ပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ဆိုချက်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အောက်မေ့နိုင်သူ ၆-ဦး၊ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်တို့ သိရှိကြပုံထူးခြားချက်၊ အဘိညာဉ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ သံဝဋ္ဌကပ် ၃-မျိုး၊ ကပ္ပါပျက်စီးပုံအဆင့်ဆင့်၊ ဗုဒ္ဓခေတ် ၃-မျိုး၊ ကပ္ပါပျက်စီးပုံ၊ ကပ္ပါပြည်လည်တည်နေပုံ၊ ကပ္ပါဦးလူသားများ၊ ကပ္ပါပျက်ခြင်းအကြောင်းတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

(၄၁၆)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(၁) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ = ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ (၆၄-၆၅)၌

- ပရိကမ်း စက္ခုပသာဒမပျက်စီးမှ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ရပုံ၊ အဘိညာဉ်နှစ်မျိုး ၂-နည်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့် သိမြင်ပုံ၊ ကိလေသာ မပယ်ရသေးလျှင် သမာဓိမှ ယုတ်လျော့ပုံ၊ အလင်းရောင်လည်း ယုတ်လျော့ပုံ၊ အလင်းရောင်ပျောက်ကွယ်လျှင် ရူပါရုံပျောက်ကွယ်ပုံ၊ ကိလေသာပယ်ပုံ၊ အာရုံငါးပါးကို အာရုံပြုပုံ၊ ဒိဗ္ဗခုဒ္ဒကဖြစ်ပုံ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြစ်လျှင် ယထာကမ္မူပဂအဘိညာဉ် ၄-ပါးဖြစ်ပုံ၊ သေက္ခပုထုဇဉ်တို့၏အဘိညာဉ်သည်ကုသိုလ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏အဘိညာဉ်သည် အဗျာကတ၊ အရူပါဝစရဘုံ၌ အဘိညာဉ်မဖြစ်ပုံတို့ကို ထုတ်ပြထားပါသည်။

=====

(၁) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ စုတူပပါတဉာဏကထာ (၅၃-၅၉)၌

= ပါဠိတော်ပုဒ်များအဖွင့်၊ အရိယူပဝါဒဝတ္ထု၊ အဘိညာဉ်ဖြစ်ပုံ၊ မြက်မီးရှူးဖြင့် ခရီးသွားသောဥပမာဖြင့် စုတူပပါတဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊ စုတူပပါတဉာဏ်နှင့် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်တူပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

ပကိဏ္ဍကကထာ (၅၉-၆၅)

= စုတူပပါတဉာဏ်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊ အနာဂတံသဉာဏ်၊ ယထာကမ္မူပဂဉာဏ်တို့သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ ပရိဘဏ္ဍာဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊ အဘိညာဉ်တို့ကို အာရမ္မတိက် ၄-တိက်ဖြင့် ဝေဖန်ပုံ၊ ပစ္စုပ္ပန် ၃-မျိုး၊ အဘိညာဉ်အလိုက် သိမှတ်ဖွယ်များကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့်ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(သ-၁) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ = ဒသမကမ္ဘ၊ ပညာဘာဝနာ (၆၅-၆၆)၌
- ပညာနှင့်ဆက်စပ်သောမေးခွန်းများ၊ ပညာ၏အဓိပ္ပါယ် ၂-မျိုး၊
ပညာ၏ လက္ခဏာဒီစတုက္က ၂-မျိုး၊ ပညာ၏ ပရိယာယ်ပုဒ်များ၊ ပညာ
အမျိုးအစား။ ကေဝိပပညာ၊ ဒုဝိပပညာ၊ တိဝိပပညာ ၄-မျိုး၊ စတုဗ္ဗိမ ပညာ
၇-မျိုး၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄-ပါး၊ သစ္စာ ၄-ပါးဖွင့်ဆိုချက်တို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။
=====

(သ-၁) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ = ပညာကဏ္ဍ (၆၆-၇၃)၌
= အဘိညာဉ်၏အစွမ်းဖြင့် အကျိုးအာနိသင်ရပြီးသော အထူးအားဖြင့်
မြဲမြံခိုင်ခံ့၍ သမာဓိဘာဝနာနှင့် ပြည့်စုံပြီးသော ယောဂီရဟန်းတော်သည်
သမာဓိဘာဝနာကို အကျယ်ပွားများပုံနည်းကို ပွားများပြီးသည်၏အခြားမဲ့၌
ပညာကို ပွားများရမည်။ ပညာဘာဝနာကို အကျယ်ပွားများပုံနည်းကို ပြခြင်းငှါ
ပညာဘာဝနာနှင့် ဆက်စပ်နေသော မေးခွန်း ၆-ခုကို ပြဆိုထားပါသည်။

= ‘ကာ ပညာ’ဟူသောမေးခွန်းကို ကုသလစိတ္တသမ္ပယုတ္တဝိပဿနာ
ဉာဏ်ဟု ဖြေဆိုထားပါသည်။ ‘ကေနဋ္ဌေန ပညာ’ဟူသောပုစ္ဆာကို ပဇာနနဋ္ဌ
ကြောင့် ပညာမည်ပုံ၊ ပဇာနနဟူသည် သဇ္ဈာနန၊ ဝိဇာနနကာရမှ ထူးခြားသော
အခြင်းအရာအားဖြင့် သိခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းသိခြင်းသုံးမျိုး၏ ဥပမာနှင့်နှိုင်း
ယှဉ်ချက်၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာဝေဖန်၍သိနိုင်ခဲ့ပုံ၊ အရှင်နာဂသေနထေရ်၏ မိန့်ဆိုချက်၊
လက္ခဏာဒီစတုက္က၊ ကေဝိပပညာ၊ ဒုဝိပပညာ ၅-မျိုး၊ တိဝိပပညာ ၄-မျိုး၊
စတုဗ္ဗိမပညာ ၂-မျိုးတို့ကို မာတိကာနှင့်တကွ သိမှတ်ဖွယ်ရာများကို အကျယ်
ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

သေက္ခဘူမိ၊ အသေခဘူမိဟူသော အထူးအပြားသို့ရောက်ကုန်သော
ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါးတို့သည် အခြင်းအရာငါးမျိုးတို့ကြောင့် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ပုံ၊
ယင်းငါးမျိုးအဖွင့်၊ အပရေဝါဒဖွင့်ဆိုချက်တို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

(၄၁၈)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(သ-၂) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ = ကောဒသမကဗ္ဗ၊ ပဌမဘာဂ (၆၇-၈၃)

- ပဉ္စဥပါယ (၆၇)၌

ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏတို့မှ လွတ်မြောက်လိုသော၊ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော၊ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာသံယောဇဉ်ကို လွန်မြောက်လိုသော၊ အရိယာပညာကို ရယူလိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတု၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ အရိယသစ္စာဟူသော ၅-မျိုးသော နည်းလမ်းဥပါယ်တို့ကို ရှာမှီး၏ဟု မိန့်ဆိုပြီး ခန္ဓာငါးပါးကို ပြဆိုပါသည်။

= ရူပက္ခန္ဓာ (၆၇-၆၈)၌

ရူပက္ခန္ဓာသည် မဟာဘုတ် ၄-ပါးနှင့်၊ ဥပါဒါရုပ်သည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ ဥပါဒါရုပ်သည် ပဿာဒရုပ် ၅-ပါး၊ ဂေါစရရုပ် ၄-ပါး၊ ဘာဝရုပ် ၂-ပါး၊ ဇီဝိတရုပ်၊ ဟဒယရုပ်၊ ဝိညတ်ရုပ် ၂-ပါး၊ အာကာသဓာတ်၊ ရူပဿ၊ လဟုတာ၊ မုဒုတာ၊ ကမ္မညတာ၊ ဥပစယ၊ သန္တတိ၊ ဇေတု၊ အနိစ္စတာ၊ ကဗဠိ-ကာရာဟာရ၊ ဇာတိရုပ်၊ မိဒ္ဓရုပ်အားဖြင့် ရုပ်ပေါင်း ၃၀-ရှိပုံကို ပြဆိုထားပါသည်။

= ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၌ တေဇော၊ ဝိဝရဏ (အာကာသ) ဝါယော၊ အာပေါ၊ ပထဝီဓာတ် လွန်ကဲသောရုပ်တို့၏ ကြည်လင်ခြင်းသည် စက္ခုအစရှိသော ပဿာဒရုပ် တို့ဖြစ်ပုံကို ပြဆိုထားပါသည်။ ဤအဆိုကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ၂။ (၇၄-၇၅)၌ စိစစ်ပြထားပါသည်။ စက္ခုပဿာဒရုပ်အကြောင်းကို ပြဆိုထားပါသည်။ ဘူတရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်ဟု ရုပ်ပေါင်း ၃၀-ကို ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် သမုဋ္ဌာန၊ ကလာပ၊ ယောနိ၊ နာနတ္ထ၊ ပရိစ္ဆေဒ ကေတ္တ ဟူသော အခြင်းအရာ ၅-မျိုးဖြင့် စူးစမ်းဆင်ခြင်ပုံကို ပြဆိုထားပါသည်။

= ဝေဒနာက္ခန္ဓာ

ကေဝိဓဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို ဌာနအားဖြင့် ၂-ပါး၊ သဘာဝ

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(သ-၂) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ-မှအဆက်

အားဖြင့် ၃-ပါး၊ ဓမ္မအားဖြင့် ၄-ပါး၊ ဣန္ဒြိယအားဖြင့် ၅-ပါး၊ ကဏှ
သုက္ကအားဖြင့် ၄-ပါး၊ ဥပ္ပတ္တိဒွါရအားဖြင့် ၇-ပါး၊ ဝေဒနာအားဖြင့် စုစုပေါင်း
(၁၀၈)ပါးရှိပုံ သရုပ်ကို ပြဆိုထားပါသည်။

= သညာက္ခန္ဓာ

သညာက္ခန္ဓာ၏ ဧကဝိမ္ဗ၊ ဒုဝိမ္ဗ၊ တိဝိမ္ဗ၊ စတုဗ္ဗိမ္ဗ၊ ပဉ္စဝိမ္ဗ၊ ဆဗ္ဗိမ္ဗ၊
သတ္တဝိမ္ဗသညာ သရုပ်များကို ပြဆိုထားပါသည်။

= သင်္ခါရက္ခန္ဓာ

သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏ သင်္ခါရ ၃-ပါးနှင့် သင်္ခါရဓမ္မများ၏သရုပ်ကို ပြဆိုထား
ပါသည်။

= ဝိညာဏက္ခန္ဓာ

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါး၊ ဝိညာဏသရုပ်များကို
ပြဆိုထားပါသည်။

ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ပွားများလိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် သည် ဝဝတ္ထာန၊
လက္ခဏ၊ ပရိစ္ဆေဒ၊ သင်္ဂဟဟူသော အခြင်းအရာ ၄-ပါးတို့ဖြင့် နှလုံးသွင်း
ရမည်ဟု ပြဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(သ-၂) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ၁၄။ ခန္ဓနိဒ္ဒေသ (၇၃-၁၁၁)၌

“ကထံ ဘာဝေတဗ္ဗာ” ဟူသော မေးခွန်းနံပါတ် (၅)ပုစ္ဆာ၌ ပညာ၏ ဘူမိ၊ ဓမ္မနှင့် မူလ၊ သရီရဝိသုဒ္ဓိတို့ကို ခွဲခြားပြဆိုပြီး ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတု၊ ဣန္ဒြိယ၊ သစ္စ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒအစရှိသော ဘူမိဓမ္မတို့တွင် ခန္ဓနိဒ္ဒေသကို နှာ- (၇၃-မှ ၁၁၁)အထိ ဖွင့်ပြပါသည်။

ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဘူတရုပ် ၄-ပါး၊ ဥပါဒါရုပ် ၂၄-ပါးတို့၏ သရုပ်ကို ပြဆိုပါသည်။ ဘူတရုပ်ကို စတုဓာတုဝဏ္ဏာန်၌ပြပြီးဖြစ်ကြောင်း မိန့်ဆိုပြီး ဥပါဒါရုပ် ၂၄-ပါးသရုပ်ကို တစ်ပါးစီ ဖွင့်ပြပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၌ ပဿာဒရုပ် ဖွင့်ဆိုချက်ကို “အပရေ” ဝါဒအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အခြားဖွင့်ဆိုချက်ကို “ကေစိဝါဒ” အဖြစ်လည်းကောင်း သတ်မှတ်၍ ယင်းဝါဒများကို စိစစ်ပြထားပါသည်။

= အဋ္ဌကထာ၌ ပြဆိုထားသော “ဗလရုပ်၊ သမ္ဘဝရုပ်၊ ဇာတိရုပ်၊ ရောဂရုပ်၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မိဒ္ဓရုပ်ဟူသော အခြားရုပ်များကို ပြဆို၍ “မိဒ္ဓရုပ်” မရှိကြောင်း၊ ကျန်ရုပ်များ၊ ဥပါဒါရုပ် ၂၄-ပါး၌ ပါဝင်ပုံကို ဖွင့်ပြထားပါသည်။ ယင်းရုပ် ၂၈-ပါးကို အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအတိုင်း ‘ကေဝိဓ’ ‘ဒုဝိဓ’ အစရှိသော နည်းဖြင့်လည်း ဖွင့်ပြထားပါသည်။

သနိဒဿနတိက၊ ကမ္မဇာဒိတိက၊ ဒိဋ္ဌာဒိစတုက္က၊ ရူပါရူပါဒိစတုက္က၊ ဝတ္ထာဒိစတုက္က၊ ကေဇာအစရှိသော ပဉ္စကတို့ဖြင့် ဝေဖန်၍ ဖွင့်ပြထားပါသည်။ ဆက်လက်၍ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို (၈၂-၉၀)အထိ အကျယ်ဖွင့်ပြထားပါသည်။ ကုသိုလ်စိတ်၊ အကုသိုလ်စိတ်၊ အဗျာကတစိတ်များ ဖြစ်ပုံတို့ကို အကျယ် ဖွင့်ပြထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

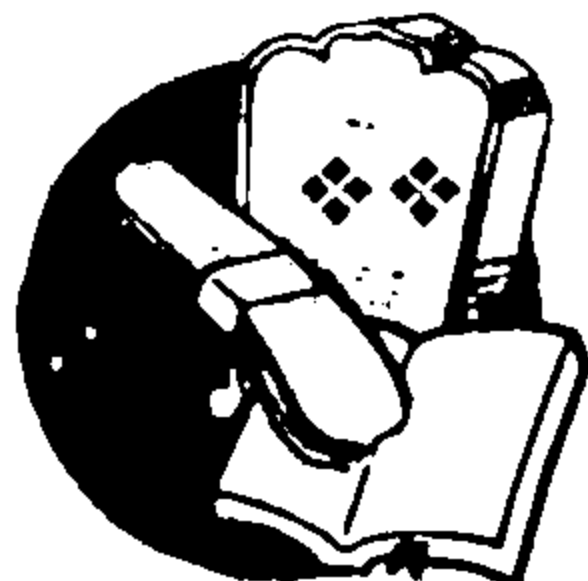
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ (သ-၂)မှအဆက်

= ဝေဒနက္ခန္ဓာကို ဇာတိဝေဒနာ ၃-ပါး၊ သဘာဝဝေဒနာ ၅-
ပါးဖြစ်ပုံနှင့် သဘာဝဝေဒနာ ၅-ပါး၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကတို့ကို ဖွင့်ပြထား
ပါသည်။

= သညာက္ခန္ဓာကို ဇာတိသညာ ၃-ပါး၊ ဖြစ်ပုံ၊ သညာ၏လက္ခဏာဒိ
စတုက္ကကို ဥပမာများဖြင့် ဖွင့်ပြထားပါသည်။

= သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကနှင့် ဇာတိသင်္ခါရ ၃-မျိုးကို
ဖွင့်ပြပါသည်။ နှာ- (၉၃-မှ ၁၀၂)အထိ သင်္ခါရဓမ္မများကို တစ်ပါးစီဝေဖန်၍
ဖွင့်ပြထားပါသည်။ နှာ- (၁၀၂- မှ ၁၀၇ အထိ) အတိတာဒိဝိဘာဂကထာကို
လည်းကောင်း၊ နှာ- (၁၀၇- မှ- ၁၁၁-အထိ) ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာကို
လည်းကောင်း ဝေဖန်၍ ဖွင့်ပြထားပါသည်။

=====

(၄၂၂)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ဟ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ အာယတန = (၇၁-၇၄)၌

= အာယတန၏ ဝိဂ္ဂဟ၊ သရုပ်၊ စက္ခုအစရှိသောပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထ၊ အာယတန၏အနက်၊ အာယတနကို ပွားများလိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝစနတ္ထ၊ ဝိသယ၊ ပစ္စယ၊ ဝီထိဘောဒ၊ သင်္ဂဟဟူသော အခြင်းအရာ ၅-မျိုးတို့ဖြင့် ပွားများရပုံ၊ ဝီထိဖြစ်ပုံ၊ စိတ်အစဉ်ဖြစ်ပုံ၊ ဥပမာ၊ နှိုင်းယှဉ်ချက်တို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(ဟ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ၁၅။ အာယတန ဓာတုနိဒ္ဒေသ

= အာယတနဝိတ္ထာရကထာ (၁၁၂-၁၁၅)၌

အာယတန၏သရုပ်၊ ဝစနတ္ထ၊ အာယတန၏အနက်၊ လက္ခဏ၊ တာဝတွ၊ ကမ၊ သင်္ခေပ ဝိတ္ထာရ၊ ဒဠဗ္ဗအားဖြင့် အာယတနတို့၏ ဝိတ္ထာရကထာမူလကို ဝေဖန်၍ ဖွင့်ပြထားပါသည်။

=====

(ဇ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ ဓာတု = (၇၄)၌

= ဓာတုသရုပ်၊ ဝစနတ္ထနှင့် ဘုရားရှင်သည် တိက္ခ၊ မဇ္ဈိမ၊ မန္တပညာ ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုးအား ခန္ဓ၊ အာယတန၊ ဓာတုဒေသနာများ ဟောတော်မူပုံကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(ဇ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ = ဓာတုဝိတ္ထာရကထာ (၁၁၅-၁၂၁)၌

ဓာတု၏ အတ္ထ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ လက္ခဏ၊ ကမ၊ တာဝတွ၊ သင်္ခေပ၊ ပစ္စယ၊ ဒဠဗ္ဗ ဝိနိစ္ဆယများကိုလည်းကောင်း၊ ဝိသေသအားဖြင့် သိမှတ်ဖွယ်ရာ များကိုလည်းကောင်း၊ နှာ- (၁၁၅-မှ ၁၂၁-အထိ) ဖွင့်ပြထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(အ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ ဧကာဒသမကမ္ဘ၊ ဒုတိယဘာဂ

= သစ္စာနိ (၇၈-၈၃)၌

သစ္စသရုပ်၊ သစ္စာ ၄-ပါး၏ မှန်ကန်ပုံ၊ အရိယသစ္စာဖြစ်ပုံ၊ ဒုက္ခသစ္စာ သရုပ်၊ ဇာတိအစရှိသော ပုဒ်တို့၏အဖွင့်၊ ဝတ္ထုဒုက္ခ၊ သဘာဝဒုက္ခ၊ ဒုက္ခဒုက္ခ၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ၊ သင်္ခါရဒုက္ခတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသမုဒယ၊ သမုဒယ တဏှာ ဖွင့်ဆိုချက်၊ ဒုက္ခနိရောဓသရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်အဖွင့်၊

= ဒုက္ခနိရောဓမဂ္ဂ၊ မဂ္ဂင် ၈-ပါးအကြောင်း၊ သစ္စာ ၄-ပါးနှင့်စပ်၍ သိမှတ်ဖွယ်၊ ကေဝိဓ၊ ဒုဝိဓ၊ အစရှိသောကထာများ၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတုတို့၌ ပါဝင်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(အ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ၁၆။ ဣန္ဒြိယ သစ္စနိဒ္ဒေသ

= ဣန္ဒြိယဝိတ္ထာရကထာ (၁၂၂-၁၂၄)၌

ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါးသရုပ်၊ ဣန္ဒြိယ၏အနက်၊ လက္ခဏာစသည်၊ ကမ၊ ဘေဒါဘေဒ၊ ကိစ္စ၊ ဘူမိတို့ကို ဖွင့်ပြထားပါသည်။

သစ္စဝိတ္ထာရကထာ (၁၂၄-၁၂၉)၌ သစ္စာတစ်ပါးစီ၏

၁။ ဝိဘာဂဝိနိစ္ဆယ၊ ၂။ နိဗ္ဗစနဝိနိစ္ဆယ၊ ၃။ လက္ခဏာဒိဘေဒဝိနိစ္ဆယ၊

၄။ အတ္တဝိနိစ္ဆယ၊ ၅။ အတ္ထုဒ္ဓါရဝိနိစ္ဆယ၊ ၆။ အနုနာဓိကဝိနိစ္ဆယ၊ ၇။ ကမဝိနိစ္ဆယ၊

၈။ ဇာတိအာဒိဝိနိစ္ဆယတို့ကို အသီးသီး ရှင်းလင်းပြဆိုထားပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသကထာ (၁၂၉-၁၃၇)၌

၁။ ဇာတိနိဒ္ဒေသဝိနိစ္ဆယ (၁၂၉-၁၃၂)၊ ဇရာနိဒ္ဒေသဝိနိစ္ဆယ (၁၃၂-၁၃၃)၊

မရဏနိဒ္ဒေသဝိနိစ္ဆယ(၁၃၃)၊ သောကာဒိနိဒ္ဒေသဝိနိစ္ဆယ(၁၃၄)၊ ပရိဒေဝ

ဝိနိစ္ဆယ(၁၃၄)၊ ဒုက္ခဝိနိစ္ဆယ(၁၃၄)၊ ဒေါမနဿဝိနိစ္ဆယ(၁၃၅)၊ ဥပါယာသ

ဝိနိစ္ဆယ(၁၃၅)၊ သောက ပရိဒေဝ၊ ဥပါယာသတို့ကို ခြားနား၍သိရန် ဥပမာများ၊

အပ္ပိယသမ္ပယောဂဝိနိစ္ဆယ(၁၃၅-၆)၊ ပိယဝိပ္ပယောဂဝိနိစ္ဆယ (၁၃၆)၊ ဣစ္ဆိတာ-

**ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်**

လာဘဝိနိစ္ဆယ(၁၃၆)၊ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓဝိနိစ္ဆယ(၁၃၇)တို့ကို . . . သဘာဝ၊ သိမှတ်ဖွယ်အဓိပ္ပါယ်ထွ်၊ လက္ခဏာဒိစတုက္က၊ ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်ပုံကို နိဂုံးဂါထာတို့ဖြင့် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ရေးသားထားပါသည်။

(အ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ သမုဒယနိဒ္ဒေသကထာ (၁၃၇-၁၃၈)၌ သမုဒယသစ္စာသရုပ်ပြ ပါဠိတော်ပုဒ်များကို ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ကာမ၊ ဘဝ၊ ဝိဘဝတဏှာ ၃-ပါး၏ ဒုက္ခသမုဒယ အရိယသစ္စာဖြစ်ပုံကို ပြဆိုထားပါသည်။

(အ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ နိရောဓသနိဒ္ဒေသကထာ၊ (၁၃၈-၁၃၉) နိရောဓနိဒ္ဒေသကထာ (၁၃၈-၉)၌ သမုဒယ နိရောဓကိုဟောပုံ၊ သမုဒယနိရောဓကြောင့် ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းပုံ၊ သာဓကဂါထာ၊ ဘုရားရှင်၏ သီဟသမာနဝုတ္တိ၊ တိတ္ထိယတို့၏ သုဝါနဝုတ္တိဖြစ်ပုံ၊ နိရောဓသစ္စာ ပါဠိပုဒ်များအဖွင့် လက္ခဏာဒိစတုက္ကတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

(အ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ နိဗ္ဗာနကထာ၊ (၁၃၉-၁၄၁)၊ နိဗ္ဗာနနုတ္တိဝါဒ၊ နိဗ္ဗာနအဘာဝဝါဒ၊ နိရတ္ထကဝါဒ၊ ခယဝါဒ၊ ဣတ္ထရကာလာဒိပတ္တိဒေါသ၊ နိစ္စဝါဒအစရှိသော နိဗ္ဗာန်နှင့်ဆက်စပ်သော ဖြေရှင်းချက်များ၊ အသာဓာရဏ၊ အပ္ပဘာဝ၊ အဇရာမရဏ၊ နိစ္စ၊ အရူပ၊ နိဌ၊ သဥပါဒိသေသ၊ အနုပါဒိသေသ-ဟူသော နိဗ္ဗာနဂုဏ်ပုဒ်များဖွင့်ဆိုချက်၊ သာဓကပါဠိတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

(အ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ မဂ္ဂနိဒ္ဒေသကထာ (၁၄၁-၁၄၂)၌ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၏အဓိပ္ပါယ်၊ လက္ခဏာဒိစတုက္ကတို့ကို ဖွင့်ဆိုရေးသားထားပါသည်။ သစ္စာလေးပါး၏ ဉာဏကိစ္စဝိနိစ္ဆယ(၁၄၂)၊ အန္တောဂဓာနံ ပဘောဒဝိနိစ္ဆယ (၁၄၂-၁၄၃)၊ သုညတဝိနိစ္ဆယ(၁၄၄)၊ ဧကဝိဓာပိ ဝိနိစ္ဆယ(၁၄၄-၆)၊ သဘာဂဝိသဘာဂတို့ကို ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ကက) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကထာ (၇၄-၇၇)ကို “ ဟေတု ပစ္စယော”ဟု ခေါင်းစဉ်တပ်၍ အနုလောမ၊ ပဋိလောမပါဠိ၊ အဝိဇ္ဇာအစရှိသော ပုဒ်များအဖွင့်၊ အဝိဇ္ဇာမှ မရဏအထိ ပုဒ်များကို ဝိဟူပမာ၊ ပတနူပမာဟု ဥပမာနု၊ ဥပမေယျ တွဲ၍ ပြဆိုထားပါသည်။

ရှေ့အစွန်း နောက်အစွန်းမှကင်းသော ဟေတု၊ ပစ္စယဖြစ်သော စက်သည် မျိုးစေ့၊ အညွန့်၊ အပင်၊ အသီး၊ မျိုးစေ့၊ အညွန့်၊ အပင်၊ အသီးတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် မရပ်မတည် ချာချာလည်ပတ်နေ၏။

ဟေတု၊ ပစ္စယ သမုပ္ပါဒသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒမည်၏။ ၁၂-ပါးသော ဟေတုပစ္စယအင်္ဂါတို့သည် သမုပ္ပန္နဓမ္မတို့မည်ကုန်၏။ ဤ ၁၂-ပါးသောဓမ္မ တို့ကို သင်္ခတ အသင်္ခတဟုဆိုခြင်းငှါ မတတ်ကောင်း၊ ရှေးဦးစွာဖြစ်ကုန်သော ထိုဓမ္မတို့သည် သင်္ခတဖြစ်ကုန်၏။ ဟေတုပစ္စယတို့သည် နက်နဲကုန်၏။ ဤဟေတုပစ္စယတို့ကို ဝဋ်၊ အကြောင်း၊ အင်္ဂါ ၁၂-ပါး၊ ကာလ ၃-ပါး၊ အစပ် ၃-စပ်၊ အလွှာ ၄-လွှာ၊ ခြင်းရာ ၂၀-ဟူသော ၇-ပါးသော အပြားအားဖြင့် ပိုင်းခြားသိရမည်။ အစရှိသည်ဖြင့် (၇၄-မှ ၇၇-အထိ) စာမျက်နှာ ၄- မျက်နှာဖြင့် ဖွင့်ပြထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏

ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ကက) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။

၁၇။ ပညာဘူမိနိဒ္ဒေသ (၁၄၈-၂၁၁)

= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကထာ (၁၄၈-၂၂၁) ၌

= ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကထာကို နှာ- (၁၄၈-မှ ၂၂၁)အထိ အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ပြထားပါသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဓမ္မ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဓမ္မတို့ကို သာဓကပါဠိတော်၊ အဓိပ္ပါယ်အဖွင့်၊ လက္ခဏာဒိစတုက္က၊ သာဓကပါဠိတော် (သံ၊ ၁။ ၂၆၄။) လာ တထတာအစရှိသော ပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ဆိုခြင်း၊ ကေစိဝါဒ၊ ယင်းဝါဒကို သုတ္တာဘာဝ၊ သုတ္တဝိရောဓ၊ ဂမ္ဘီရနယာသမ္ဘဝ၊ သဒ္ဓဘောဒတို့ဖြင့် စိစစ်ချက်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ဖွင့်ဆိုပုံများ၊ သိမြင်နိုင်ခဲ၊ နားလည်အောင် ဟောပြောနိုင်ခဲသော သဘာဝ ၄-မျိုး၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ၏ နက်နဲပုံ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒေသနာ ဟောတော်မူပုံ ၄-မျိုး၊ ဝိနိစ္ဆယ(၁၅၄-၇)၊ အတ္တဝိနိစ္ဆယ(၁၅၇-၁၅၉)၊ လက္ခဏာဒိဝိနိစ္ဆယ(၁၅၉-၁၆၀)၊ ကေဝိဓာဒိဝိနိစ္ဆယ(၁၆၀)၊ အင်္ဂဝတ္ထာနဝိနိစ္ဆယ(၁၆၀-၁)၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယသင်္ခါရပဒကထာ(၁၆၁-၁၇၇)၊ ပဋ္ဌာနပစ္စယကထာ(၁၆၃-၁၇၂)၊ သင်္ခါရပစ္စယာဝိညာဏပဒဝိတ္ထာရကထာ(၁၇၇-၁၉၂)၊ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပပဒဝိတ္ထာရကထာ(၁၉၂-၆)၊ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနပဒဝိတ္ထာရကထာ(၁၉၆-၉)၊ သဠာယတနပစ္စယာဖဿပဒဝိတ္ထာရကထာ(၁၉၉-၂၀၁)၊ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာပဒဝိတ္ထာရကထာ(၂၀၁-၂)၊ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာပဒဝိတ္ထာရကထာ(၂၀၂-၃)၊ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနပဒဝိတ္ထာရကထာ(၂၀၃-၅)၊ ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝပဒဝိတ္ထာရကထာ(၂၀၅-၂၁၀)၌ အတ္တဝိနိစ္ဆယ၊ ဓမ္မဝိနိစ္ဆယ၊ သာတ္တဝိနိစ္ဆယ၊ ဘောဒဝိနိစ္ဆယ၊ သင်္ဂဟဝိနိစ္ဆယ၊ ယံ ယဿ ပစ္စယော-၏ ဝိနိစ္ဆယ၊ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိအာဒိဝိတ္ထာရကထာ(၂၁၀-၂၁၁)၊ ဘဝစက္ကကထာ(၂၁၁-၂၂၁)တို့ကို သိသင့်ဖွယ်ရာ အဖြာဖြာတို့ဖြင့် အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်း ဖွင့်ပြထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(၁၁) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ = ခွါဒသမ (ဝိသုဒ္ဓိ) ကစ္ဆ
= ပရိစ္ဆေဒဉာဏ (၈၃-၈၅)
= ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ

သီလဝိသုဒ္ဓိ၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိတို့နှင့်ပြည့်စုံသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ခန္ဓာ၊ အာယတနအစရှိသည်တို့ကို ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ အရိယသစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍သိမြင်၏။ ထိုသို့သိမြင်လျှင် ဓမ္မမှတစ်ပါး သတ္တ၊ ဇီဝတို့မရှိပုံကို သိမြင်၏။ ထိုခန္ဓာအစရှိသောတရားတို့၌ အချင်းချင်းမှီ၍ဖြစ်နေသော နာမ်၊ရုပ်မျှကိုသာသိမြင်ပြီး နာမရူပဝဝတ္ထာနုဖြစ်ပုံ၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပုံ၊

သီလ၊ စိတ္တ၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြစ်နေသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်၌ သတ္တဝါ ဟူသောသညာကို မပယ်နိုင်သေးပုံ၊ ဒုက္ခ၏အကြောင်းကို ရှာမှီးသင့်ပုံ၊ အနုလောမ၊ ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို နှလုံးသွင်းပုံ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အနုလောမကို ပိုင်းခြားသိမြင်၍သိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ဓမ္မဋ္ဌိတိညဏ်ဖြစ်ပုံ၊ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပုံ၊ ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ပိုင်းခြား၍သိသောပညာဖြင့် ဒုက္ခအကြောင်းရင်းကိုသိပုံ၊ တဏှာပယ်ခြင်းအကြောင်းကို ရှာမှီးပုံ၊ ဥပါဒါ-နက္ခန္ဓာငါးပါး၌ (၁၈၀)ပါးသောတဏှာကို ရှောင်ကြဉ်ပုံ၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တအခြင်းအရာတို့ကိုသိပုံ၊ အနိစ္စသညာ၊ ဒုက္ခသညာ၊ အနတ္တသညာတို့ကို တဏှာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ၁၈၀-ပါးသော တဏှာကိုရှောင်ကြဉ်ပုံ အခြင်းအရာတို့ကိုသိပုံ၊ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း၌ဖြစ်ကုန်သော သင်္ခါရတရားတို့၏ အညဿဘာဝသို့ ရောက်ရခြင်းကို သိပုံ၊ အမြဲအသစ်အသစ်ဖြစ်နေသော သင်္ခါရတရားတို့ကို မှတ်သားပုံ၊ သင်္ခါရတရားအားလုံးတို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု သိမြင်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ခခ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ၁၈။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိနိဇ္ဇေသ

= နာမရူပဗရိက္ခဟကထာ (၂၂၂-၂၃၂)၌

= နာမ်ရုပ်၏သဘောမှန်ကို သိမြင်ခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိမည်ပုံ၊ သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်၏ နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြားမှတ်သားပုံ၊ သုဒ္ဓိဝိပဿနာယာနိကယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ စတုဓာတုဝေဒနာကို အဦးပြု၍ အကျယ်အားဖြင့် နာမ်ရုပ်တို့ကို ပိုင်းခြားမှတ်သားပုံ၊ ဓာတ် ၁၈-ပါး၊ အာယတန ၁၂-ပါး၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏အစွမ်းအားဖြင့် နာမရူပ ဝေဒနာနုပုံ၊ အကျဉ်းအားဖြင့် နာမရူပ ဝေဒနာနုပုံ၊ ရုပ်တရားထင်ရှားပြီး နာမ်တရားမထင်ရှားရာ၌ ရှုပုံများ။

နာမ်တရားတို့ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဝိညာဉ်အားဖြင့် ထင်ရှားလာပုံ၊ နာမ်ရုပ်မှတစ်ပါး သတ္တဝါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာဟူ၍ မရှိပုံကို သိမြင်လာပုံ၊ သမ္မဟုလသုတ္တန္တ သံသန္ဓနာ၊ ဥပမာဟိ နာမရူပဝိဘာဝနာတို့ကို သာဓက ပါဠိတော်များဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ပြဆိုထားပါသည်။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ၏ အခြားအမည် ၂-မျိုးကိုလည်း ပြဆိုထားပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ၁၉။ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိနိဇ္ဇေသ (၂၃၃-၂၄၀)၌

= ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော ဆေးဆရာဥပမာ၊ အနုကမ္မကပုရိသ

ဥပမာတို့ဖြင့် နာမ်ရုပ်၏အကြောင်းကိုရှာပုံ၊ နာမ်ရုပ်တို့၏ အကြောင်းကိုတွေ့မြင်လျှင် ဝိစိကိစ္ဆာ ၆-ပါးကို ပယ်နိုင်ပုံ၊ သာဓာရဏာ သာဓာရဏနည်း၊ ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း၊ အနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း၊ ကမ္မဝဋ္ဋ ဝိပါကဝဋ္ဋ (ကံ ၂-မျိုး)နည်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ၁၆-ပါးကို ပယ်ပုံ၊ ဉာတပရိညာဖြစ်ပုံ၊ ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပုံ၊ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ၏ အမည် ၃-မျိုး၊ စူဠသောတာပန်ဖြစ်ပုံတို့ကို ပါဠိတော်သာဓကတို့ဖြင့် ထုတ်ပြပြီး ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ (ခခ)မှအဆက်

- ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ၂၀။ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ (၂၄၁-၂၄၅)၌
- = မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိအဓိပ္ပါယ်၊
 - = ကလာပသမ္ပသန (နယဝိပဿနာ)ရှုနည်း၊
 - = ပရိညာ ၃-ပါး (၂၄၁-၂၄၆)
 - = စတ္တာရိသာကာရအနုပဿနာ (၂၄၈)
 - = ဣန္ဒြိယတိက္ခကာရဏနဝက (၂၄၈)
 - = ရူပနိဗ္ဗတ္တိပဿနာကာရ (၂၄၉-၂၅၂)
 - = အရူပနိဗ္ဗတ္တိပဿနာကာရ (၂၅၂-၃)
 - = ရူပသတ္တကသမ္ပသနကထာ (၂၅၃-၂၆၁)
 - = အရူပသတ္တကသမ္ပသနကထာ (၂၆၁-၅)

ကလာပသမ္ပသန (နယဝိပဿနာ) (၂၄၁-၂၄၈)ကို ပွားများအားထုတ် ရခြင်းအကြောင်း၊ ပရိညာ (၃)ပါး (၂၄၁-၂)အဓိပ္ပါယ်၊ နယ်ပယ်သတ်မှတ်ချက်၊ ကလာပသမ္ပသန (နယဝိပဿနာ) ပွားများပုံ၊ (ပဋိသံ။ ၅၁-၂)ပါဠိတော်၊ ပွားများရမည့် ဓမ္မရာသီ၊ (ပဋိသံ၊ ၆-၉။ သံ၊ ၂။ ၂၅၈။) အဘိညေယျဓမ္မ၊ ခန္ဓာငါးပါး၌ သမ္ပသနရှုနည်း (၂၄၄-၆)၊ သမ္ပသနဉာဏ်ခိုင်ခန့်စေရန် စတ္တာရိ သာကာရအနုပဿနာရှုနည်း(၂၄၆-၈)၊ အနိစ္စာနုပဿနာရှုနည်း ၅၀၊ အနတ္တာနုပဿနာရှုနည်း ၂၅၊ ဒုက္ခာနုပဿနာရှုနည်း ၁၂၅-အားဖြင့် ရှုနည်း ပေါင်း ၂၀၀-ဖြင့် ခန္ဓာငါးပါးတို့ကိုရှုလျှင် နယဝိပဿနာခိုင်ခန့်ကြောင်း၊

အကယ်၍ နယဝိပဿနာ မပြည့်စုံသေးလျှင် အခြင်းအရာ ၉-ပါးဖြင့် သဒ္ဓါအစရှိသော ဣန္ဒြေတို့ထက်မြက်အောင် ဆောင်ရွက်ပုံ၊ ရံခါ ရူပနိဗ္ဗတ္တိ

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ (ခခ)မှအဆက်

ပဿနာကာရ-ရုပ်တရားတို့ဖြစ်ပေါ်ပုံကိုရှုနည်း(၂၄၉-၂၅၂)၊ ရံခါ အရူပနိဗ္ဗတ္တိ
ပဿနာကာရ= နာမ်တရားတို့ဖြစ်ပေါ်ပုံကိုရှုနည်း (၂၅၂-၃)၊ ဤသို့ရှုလျှင်
အချို့ယောဂီတို့ ပညာဘာဝနာတို့နှင့် ပြည့်စုံကြောင်း၊

အချို့သောယောဂီသည် အာဒါနနိက္ခေပ၊ ဝယောဝုဗုတ္တဂါမီ၊
အာဟာရ၊ ဥတု၊ ကမ္မ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မတာရူပ-ဟူသော ရူပသတ္တကနည်း(၂၅၃-
၂၆၁) ကလာပ၊ ယမက၊ ခဏိက၊ ပဋိပါဋိ၊ ဒိဋ္ဌိဥဋ္ဌါဋ္ဌနာ၊ မာနသမုဿိဋ္ဌန၊
နိကန္တိပရိယာဒါန-ဟူသော အရူပသတ္တကနည်း (၂၆၁-၄)တို့ဖြင့် ဝိပဿနာ
ရှုလျှင် ရုပ်၊ နာမ် ကမ္မဋ္ဌာန်းများ ကျွမ်းကျင်လာကြောင်း၊ အဋ္ဌာရသမဟာ
ဝိပဿနာ (၂၆၄-၅)ကို ရှုမှတ်လျှင် ယင်း၏ဆန့်ကျင်ဘက် ဓမ္မတို့ကိုပယ်
နိုင်ခြင်းကြောင့် “သမ္မသနဉာဏ်”အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိပုံကို ပြဆိုထား
ပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(၈၈) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ (၈၆)၌

= ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ လက္ခဏာသုံးဝ သဘာဝကို သိပြီးသော
ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥပါဒါန်ကို ပယ်စွန့်ရန်အကျိုးငှါ ကိလေသနိမိတ္တဂ္ဂဟဏ၊
သမာဓိနိမိတ္တဂ္ဂဟဏ၊ ဝိပဿနာနိမိတ္တဂ္ဂဟဏတို့ဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယကို သိမ်း
ဆည်းပုံ၊ အာရမ္မဏ၊ မနသိကာရဟူသော အခြင်းအရာ ၂-ပါးတို့ဖြင့် ဝိပလ္လာ
သဂ္ဂါဟ၊ နိစ္စ၊ ဓုဝ၊ သုခ၊ အတ္တသညာတို့ကိုပယ်ပုံ၊ ဟေတု၊ ပစ္စယ၊ သရသ
ဟူသော အခြင်းအရာ ၃-ပါးတို့ဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယကိုသိပုံ၊ ဧကတ္တနည်း၊ နာနတ္တ
နည်း၊ အဗျာပါရနည်း၊ ဧဝံဓမ္မတာနည်းတို့ဖြင့် ပယ်စွန့်ပုံ၊ ဥဒယဗ္ဗယအားဖြင့်
သင်္ခါရပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဖြစ်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(၈၈) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊

- = ဥဒယဗ္ဗယဉာဏကထာ (၂၆၅-၉)
- = ဝိပဿနပက္ကိလေသကထာ (၂၆၉-၂၇၄)
- = မဂ္ဂါမဂ္ဂဝိတ္ထာနကထာ (၂၇၄-၅)

၂၁။ မဇ္ဈိမဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဓ္ဓေသ (၂၇၆-၃၁၁)

- = ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တ
- = ဥဒယဗ္ဗယဉာဏကထာ (၂၇၆-၇)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ဂဂ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၂။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏကထာ (၂၆၅-၂၇၇)

ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာ၏အဓိပ္ပါယ်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရအောင် အားထုတ်ပုံ (ပဋိသံ။ ၁၅၂)ပါဠိတော်၊ ဥဒယ၊ ဝယဟုရှုပုံ၊ စောင်းသံဥပမာ၊ (ပဋိသံ။ ၅၄)ပါဠိတော်ဖြင့် ခန္ဓာငါးပါး၌ ဥဒယ၊ ဝယကိုရှုပုံ၊ ပစ္စယ ခဏအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ၊ သစ္စာ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နယလက္ခဏာများ ထင်ရှားပုံ (၂၆၇-၈)။ လက္ခဏာယဉ် ၃-ပါး၊ သဘာဝလက္ခဏာ၊ သင်္ခတလက္ခဏာများကို ထိုးထွင်း၍ သိပုံ (၂၆၈)သင်္ခါရဓမ္မတို့ နိစ္စနဝအဖြစ် ထင်လာပုံ၊ ဆီးနှင်းပေါက်၊ ရေပွက်၊ ရေဉ္ဇဒုတ်ဖြင့်ရိုက်သော အရေးအကြောင်း၊ ပွတ်ဆောက်ဖျား၌ မုံညှင်းစေ့၊ မျက်လှည့်၊ တံလျပ်၊ အိပ်မက်၊ မီးကွင်း၊ ဂန္ဓဗ္ဗမြို့၊ ရေမြို့၊ ငှက်ပျောတုံးဥပမာတို့ကဲ့သို့ အနှစ်သာရမရှိ မခိုင်မြဲပုံတို့ထင်လာပုံ၊ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်၊ တရုဏဝိပဿနာဉာဏ်တို့ကို ရရှိပုံ၊ အာရဒ္ဓဝိပဿကဟု ခေါ်ထိုက်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

ဝိပဿနုပက္ခိလေသကထာ (၂၆၉-၂၇၄) တရုဏဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ်သော အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်အား ဩဘာသအစရှိသော ဝိပဿနုပက္ခိလေသ ၁၀-ပါး ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ ဝိပဿနုပက္ခိလေသမဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ် ၄-မျိုးနှင့် ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ် ၁-မျိုး၊ (ပဋိသံ။ ၂၉) သာဓကပါဠိတော်၊ ယင်းဆယ်ပါးအဖွင့်၊ ဩဘာသပမာဏများ၊ စိတ္တလမထေရ် ၂-ပါးဝတ္ထု၊ ဥစ္ဆဝါလိကဝါသီမဟာနာဂထေရ်ဝတ္ထုတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။ (၂၇၀-၁) ပီတိငါးမျိုး၊ ပဏ္ဍိတ၊ ဗျတ္တ၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းဓမ္မများ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အခါ သိရှိပုံ၊ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ဝိပဿနာရှုပုံ၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာနုဒဿနဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပုံ၊ ဝိသုဒ္ဓိ ၃-ပါးဖြင့် သစ္စာ ၃-ပါးကို ပိုင်းခြားနိုင်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ (၈၈)မှအဆက်

ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တဥဒယဗ္ဗယဉာဏကထာ (၂၇၆-၂၇၇)
ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိအဓိပ္ပါယ်၊ ယင်းဝိသုဒ္ဓိဆိုင်ရာ ဝိပဿနာ
ဉာဏ် (၈)မျိုး၊ လက္ခဏာယဉ် ၃-ပါးကို ကွဲကွဲပြားပြား ရှုမှတ်နိုင်အောင်
ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို အားထုတ်ရပုံ၊ လက္ခဏာ ၃-ပါး မထင်ရှားပုံနှင့် ထင်ရှားပုံ၊
လက္ခဏာ ၃-ပါးအဖွင့်၊ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် အမှန်သဘာဝကို
ကောင်းစွာ မှတ်သားနိုင်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(ဃဃ) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ ဘင်္ဂါနုပဿနာ (၈၇)၌

= ဥပ္ပါဒကိုပယ်၍ ဘင်္ဂသဘာဝကိုသာ အဖန်ဖန်ရှုပုံ၊ ကလာပ၊
ယမက၊ ပရိစ္ဆေဒဟူသော အခြင်းအရာသုံးပါးတို့ဖြင့် ဘင်္ဂသဘာဝကိုသိမြင်ပုံ၊
ဝိပဿန ဥပက္ကိလေသတို့ကိုပယ်ပုံ၊ သင်္ခါရတရားတို့၏ ဝယသဘာဝကိုသာ
သိမြင်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(ဃဃ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ = ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏကထာ (၂၇၇-
၂၈၂)တို့ဖြင့် မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၊ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပုံ၊ ဘင်္ဂါ
နုပဿနာဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ သာဓက (ပဋိသံ။ ၅၅။)ပါဠိတော်၊
ယင်းပါဠိတော်အဖွင့် (၂၇၈-၂၈၁)သင်္ခါရဓမ္မတို့၏ ပျက်စီးနေပုံကို သိမြင်လာပုံ၊
သာဓကဂါထာ ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်၏အာနိသင် (၈)မျိုး(၂၈၁)နှင့် ပေါရာဏ
ဂါထာကိုပြ၍ နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် ဖွင့်ပြထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(င င) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊

= တေရသမ (နိဗ္ဗာန) ကဋ္ဌ ဌ

= သစ္စဝိဘာဂ

= ၈၇-၈၉

= ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊

= ၈၇

= မုဗ္ဗိတုကမ္ပတာဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊

= ၈၈

= အနုလောမဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊

= ၈၈

= ဂေါတြဘူဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊

= ၈၈

= သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊

= ၈၉

= သံယောဇဉ်သုံးပါးကိုပယ်ပုံ၊

= ၈၉

= အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပုံ၊

= ၈၉

= ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊

= ၈၉

= မဂ်ဉာဏ်အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပုံ၊

= ၉၀

= အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိပုံ၊

= ၉၀

= အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ် ၂၄-မျိုး၊

= ၉၀

= ပကိဏ္ဏကဓမ္မ

= ၉၀

= ဝိပဿနာ

= ၉၀

= ဖလသမာပတ္တိ

= ၉၂

= နိရောဓသမာပတ္တိကထာ

= ၉၄

တို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

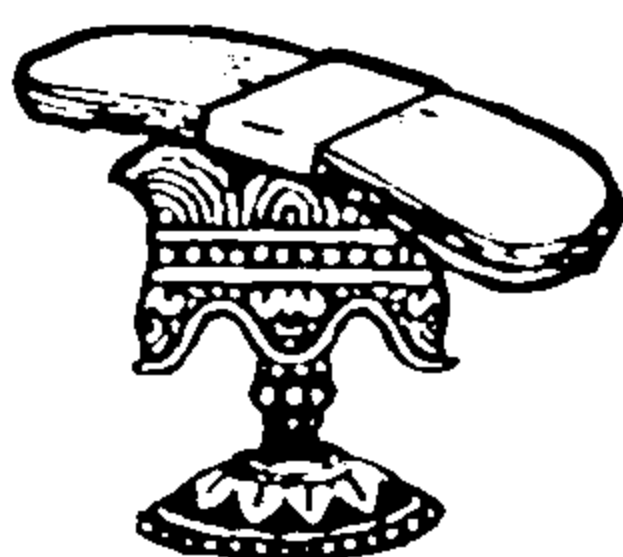
ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ (၁၁)မှအဆက်

= ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ အယတုပဇ္ဇာနုညဏကထာ (၈၇)-၌

သင်္ခါရတို့၏ဘင်္ဂသဘာဝကို အဖန်ဖန်ရှုနေသောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝယသဘာဝကိုအမှီပြု၍ ခန္ဓာတို့မှလည်းကောင်း၊ သင်္ခါရတို့မှလည်းကောင်း ကြောက်လန့်နေပုံ၊ ဘီလူးစောင့်သောတောအုပ်၊ သန်လျက်ကိုမြှောက်၍လိုက် လာသောယောက်ျား၊ ကြမ်းတမ်းလျှင်မြန်သောအဆိပ်ရှိသော မြွေဥပမာတို့ကဲ့သို့ ရှုမြင်ပုံ၊ အနိမိတ္တာနုပဿနာဖြင့် စိတ်တည်နေပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(၄၃၆)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း.၁။၏

ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(ငင) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။

- = ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏကထာ (၂၈၂-၄)
- = အာဒိနဝါနုပဿနာဉာဏကထာ (၂၈၄-၇)
- = နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏကထာ (၂၈၇-၈)
- = မုတ္တိတုကမ္ပတာဉာဏကထာ (၂၈၈-၉)
- = ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏကထာ (၂၈၉-၂၉၁)
- = သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏကထာ (၂၉၁-၃၀၈)
- = အနုလောမဉာဏကထာ (၃၀၈-၉)
- = ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဉာဏကထာ (၃၀၉-၃၁၁)

၂၂။ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ (၂၇၆-၃၁၁)

- = ပဌမမဂ္ဂဉာဏကထာ (၃၁၂-၅)
- = သောတာပန္နပုဂ္ဂလကထာ (၃၁၅-၆)
- = ဒုတိယမဂ္ဂဉာဏကထာ (၃၁၆)
- = တတိယမဂ္ဂဉာဏကထာ (၃၁၇)
- = စတုတ္ထမဂ္ဂဉာဏကထာ (၃၁၇-၈)
- = အရဟန္တပုဂ္ဂလကထာ (၃၁၈)
- = ဗောဓိပက္ခိယကထာ (၃၁၈-၃၂၁)
- = ဝုဋ္ဌာနဗလသမာယောဂကထာ (၃၂၁-၃)
- = ပဟာတဗ္ဗဓမ္မပဟာနကထာ (၃၂၃-၃၃၀)
- = ပရိညာဒိကိစ္စကထာ (၃၃၁-၄)
- = ပရိညာဒိဗ္ဗဘောဒကထာ (၃၃၄-၉)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ (cc)မှအဆက်

- ၂၃။ ပညာဘာဝနာနိသံသနိဇ္ဇေသ
= အာနိသံသပကာသနာ (၃၄၀)
= နာနာကိလေသဝိဒ္ဓံသနကထာ (၃၄၀)
= ဖလသမာပတ္တိကထာ (၃၄၀-၃၄၄)
= နိရောဓသမာပတ္တိကထာ (၃၄၄-၃၅၁)
= အာဟုနေယျဘာဝါဒိသိဒ္ဓိကထာ (၃၅၂-၃)
= နိဂမကထာ (၃၅၄)

=====

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ (cc)မှအဆက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ဘယတုပဋ္ဌာနညဏကထာ (၂၈၂-၄)

= ဘယတုပဋ္ဌာယဝိပဿနာညဏ်ဖြစ်ပုံ ရှင်းလင်းချက် (၂၈၂)၊
မင်းပြစ်မင်းဒဏ်သင့်နေသော သားသုံးယောက်မိခင်ဥပမာ (၂၈၂)တို့ဖြင့်
ဘယတုပဋ္ဌာနညဏ်ဖြစ်ပုံ၊ ဘယတုပဋ္ဌာနညဏ်ဖြစ်နေသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၌
ကြောက်ရွံ့စိတ်ရှိ/မရှိ မီးကျိုးတွင်း ၃-ခု ဥပမာ၊ တံကျင် ၃-ချောင်း ဥပမာတို့ဖြင့်
လည်းကောင်း၊ ဘယတုပဋ္ဌာနညဏ်၏ သာဓကပါဠိတော်နှင့် ဖွင့်ဆိုချက်တို့ကို
လည်းကောင်း ပြဆိုထားပါသည်။ (ပဋိသံ။ ၂၅၈။)

(၄၃၈)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ (cc)မှအဆက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ အာဒိနဝါနုပဿနာဉာဏကထာ (၂၈၄-၇)၌
= ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်ကို မှီဝဲပွားများ၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ အလေ့
အလာပြုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား အာဒိနဝါနုပဿနာဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံနှင့်
ဥပမာများ၊ သာဓက (ပဋိသံ။ ၅၆-၈)ပါဠိတော်၊ ယင်းပါဠိတော်၏အဖွင့်များကို
ပြဆိုထားပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏကထာ (၂၈၇-၈)၌
= နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ပုံ ဥပမာ ၃-မျိုး၊ ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်၊
အာဒိနဝါနုပဿနာဉာဏ်၊ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏ်များ အတ္ထအားဖြင့်တူနေပုံ၊
(ပဋိသံ။ ၂၅၉။)တို့ကို သာဓကပါဠိတော်များဖြင့် ပြဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

(၈၈) ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊

= မုစ္ဆိတုကမ္ပတာဉာဏကထာ (၈၈)၌

ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်ဖြစ်ပြီးသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား မီးလောင်နေသော အိမ်များဥပမာ၊ ခိုးသူတို့ဝိုင်းအံ့ထားသော ဥပမာတို့ဖြင့် မုစ္ဆိကမ္ပတာဉာဏ်ဖြစ်ပုံကို ပြဆိုထားပြီး အာဒိနဝါနုပဿနာဉာဏ်၊ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏ်တို့သည် ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်၌ ပါဝင်ပုံကိုလည်း ပြဆိုထားပါသည်။

=====

(၈၉) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။

= ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ မုစ္ဆိတုကမ္ပတာဉာဏကထာ (၂၈၈-၉)၌

နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဖြင့် ငြီးငွေ့မပျော်ပိုက်သဖြင့် သင်္ခါရအားလုံးတို့မှ လွတ်မြောက်လိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ပိုက်ကွန်အတွင်းမိနေသောငါး။ မြွေခံတွင်း သို့ရောက်နေသောဖား၊ လှောင်ချိုင့်အတွင်းသို့ရောက်နေသော တောကြက်၊ ခိုင်မာသောကျော့ကွင်းအတွင်း မိနေသောသမင်၊ အလမ္ဘာယ်လက်တွင်းသို့ ရောက်နေသောမြွေ၊ ညွန်နစ်နေသောဆင်၊ ဂဠုန်ခံတွင်းသို့ရောက်နေသောနဂါး၊ ရာဟုခံတွင်းသို့ရောက်နေသော လနတ်သား၊ ရန်သူအဝိုင်းခံနေရသော ယောက်ျားတို့ကဲ့သို့ လွတ်မြောက်လိုပုံ၊ မုစ္ဆိတုကမ္ပတာဉာဏ်ဖြစ်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ (၈၈)မှအဆက်

= ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏကထာ (၂၈၉-၂၉၁)၌ အလုံးစုံသော ဘဝ၊ ယောနိ၊ဂတိ၊ဌိတိ၊နိဝါသအပြားရှိသော သင်္ခါရတို့မှလွတ်မြောက်လိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် သင်္ခါရတရားတို့ကို ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် လက္ခဏာယဉ် ၃-ပါးသို့တင်၍ ပြန်လည်ရှုပုံ များ၊(၂၈၉) မြူးအတွင်းမှ မြွေဖမ်းမိသောယောက်ျားဥပမာ၊(၂၉၀)သာဓကပါဠိ(ပဋိသံ။၂၅၉) ယင်းအဖွင့်တို့ဖြင့် ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ပုံကို ပြဆိုထားပါသည်။

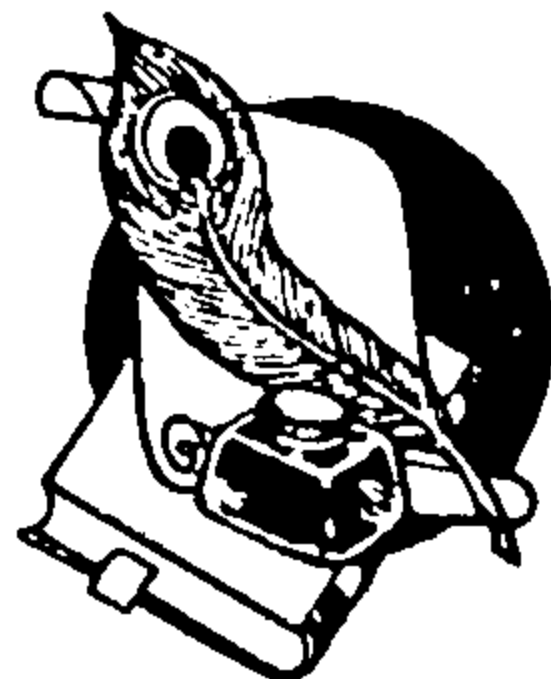
= ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏကထာ (၂၉၁-၃၀၈)၌ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့၌ ဒွိကောဋိကသုညတဖြစ်ပုံ၊ စတုကောဋိကသုညတဖြစ်ပုံကို သိမ်းဆည်းရှုမှတ်ပုံ၊ စတုကောဋိကသုညတအဖွင့်၊ ဆဟာကာရသုညတ၊ အဋ္ဌဟာကာရသုညတ၊ ဒသဟာကာရသုညတ၊ ဒွါဒသဟာကာရသုညတ ရှုမှတ်ပုံများ၊ သာဓကပါဠိတော်များ၊ လက္ခဏာယဉ် ၃-ပါးတင်၍ သင်္ခါရတို့ကိုရှုမှတ်ပုံ၊ ဇနီးကို စွန့်လွှတ်လိုက်သော ယောက်ျားဥပမာ၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ဝင်ရောက်ပုံ၊ ဝိမောက္ခမုခဖြစ်ပုံ၊ သာဓက(ပဋိသံ။၂၄၄)ပါဠိတော်၊ ယင်းပါဠိတော်ဖွင့်ဆိုချက်၊ သဒ္ဓါနုသာရီ၊ သဒ္ဓါမိမုတ္တ၊ ကာယသင်္ကီ၊ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ၊ ဓမ္မာနုသာရီ၊ ပညာဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်ပုံ၊ သာဓက(ပဋိသံ။ ၂၄၈-၂၄၉။)ပါဠိတော်များ၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်နှင့် မုစ္စိတုကမ္ပတာဉာဏ်၊ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်တူပုံ(၂၉၈-၉)၊ သာဓက(ပဋိသံ။၅၈)ပါဠိတော်၊ ယင်း၏ဖွင့်ဆိုချက်၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဉာဏ်အကြောင်း၊ လင်းနို့၊ မြွေဟောက်၊ အိမ်၊ နွား၊ ဘီလူးမ၊ သားငယ်၊ ဆာလောင်နေသူ၊ ရေငတ်နေသူ၊ အအေးဒဏ်၊ အပူဒဏ် ခံစားနေရသူ၊ အမိုက်မှောင်အတွင်းသို့ရောက်နေသူ၊ အဆိပ်သင့်သူတို့ကို ဥပမာတို့နှင့်တကွ ပြဆိုထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ (၈၈)မှအဆက်

ဗောဇ္ဈိန်၊ မဂ္ဂင်္ဂ၊ စျာနန်နိယမနှင့် ဝါဒသုံးမျိုးရှိပုံ၊ ယင်းဝါဒသုံးမျိုး ရှင်းလင်း ဖွင့်ဆိုချက်၊ ပဋိပဒါအဘိညာဟူသော မဂ်၏အမည်ရပုံ၊ မဂ်၏ အမည်ရပုံ အကြောင်းငါးမျိုး၊ အာဂမန ၂-မျိုးတို့ကိုဖွင့်ပြပြီး သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ်သည် ဝိမောက္ခဝိသေသကို သတ်မှတ်ပါသည်ဟု ပြဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ ဂေါတြဘူညဉာဏကထာ (၈၈)၌

ဂေါတြဘူမည်ခြင်းအကြောင်း၊ ဂေါတြဘူညဉာဏ်နှင့်ဆက်စပ်၍ သိမှတ်ဖွယ်၊ ဂေါတြဘူညဉာဏ်ဖြစ်ပြီး သစ္စာလေးပါးသိမြင်ပုံ၊ သောတာပတ္တိမဂ် ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊ သစ္စပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၏ဥပမာ၊ ဂေါတြဘူညဉာဏ်နှင့်မဂ်ဉာဏ်ဥပမာများ၊ သစ္စပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ကိုရပြီးသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် သံယောဇဉ်သုံးပါးကိုပယ်ပုံ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ဟုခေါ်ပုံ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် မိစ္ဆာအယူအားလုံးတို့၏ မူလဖြစ်ပုံ၊ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုး၊ သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊ အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ် ၂၄-မျိုး၊ သုဒ္ဓါဝါသဘုံသို့ရောက်သောအနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်များသည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ရှိကြပုံ၊ ထိုဘုံ၌ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုကြပုံတို့ကို အသီးသီး ပြဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ ပဏိဏ္ဍမေ (၉၀)-၌

ဝိပဿနာ၊ ဝိတက္က၊ ပီတိ၊ ဝေဒနာ၊ ဘူမိ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဝိမောက္ခ၊ ကိလေသာ၊ ဒွိသမာဓိသမာပဇ္ဇနတို့ကို ဥဒ္ဓေသာထား၍ တစ်ပါးစီကို ဖွင့်ပြထား ပါသည်။

ဝိပဿနာ၌ ဈာနဝိပဿနာ၊ သုက္ခဝိပဿနာ ၂-မျိုးတို့ကို ပြဆိုထား ပါသည်။ ဘူမိသရုပ်အပါအဝင် လောကုတ္တရာဣန္ဒြေ ၃-ပါး၊ ဝိမောက္ခ ၃- ပါး၊ ကိလေသာအမျိုးအစားများ၊ သမာဓိ ၂-မျိုး၊ ဖလသမာပတ္တိနှင့်စပ်၍ မေးခွန်း ၅-မျိုးထုတ်ပြီး ရှင်းလင်းပြဆိုထားပါသည်။ ကေစိဝါဒစိစစ်ချက် ၂- မျိုး၊ နိရောဓသမာပတ်နှင့်ဆက်စပ်၍ မေးခွန်း ၁၀-မျိုးထုတ်၍ ရှင်းလင်းပြဆို ထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ အနုလောမညဏကထာ (၈၈)၌

မုတ္တိတုကမ္ပတာဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ပြီးသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် သင်္ခါရ အားလုံးတို့မှ လွတ်မြောက်လိုမှုဖြစ်၏။ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်၊ သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ်တို့၏အခြားမဲ့၌ သင်္ခါရတရားအားလုံးတို့သည် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တတို့ တည်း။ နိစ္စ၊ သုခ၊ ပရမအတ္တတို့မည်သည် မရှိဟု ကောင်းစွာ မှတ်သား၏။ ဗောဓိပက္ခိတရား ၃၇-ပါးတို့ကို နှလုံးသွင်း၏။ ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါး တို့၌ သစ္စာနုလောမိကဉာဏ်သည် အနုလောမညဏ်မည်၏ဟု ပြဆိုထား ပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ အနုလောမညဏကထာ (၃၀၈-၃၀၉)၌

သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ကို အဖန်ဖန်မှီဝဲပွားများသော ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့လာမှုကိုပြုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဆုံးဖြတ်မှု “အဓိမောက္ခသဒ္ဓါ” အားကြီးစွာ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ ဝီရိယကို လွန်စွာအားထုတ်သောအခါ သတိသည် စွဲမြဲစွာတည်လာ၏။ စိတ်သည် လွန်စွာ တည်ကြည်လာပြီး သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် အထူးသဖြင့် ထက်သန်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်သည် ဝိပဿနာ ရှုပြီး ဘဝင်ကျသွားပုံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဇောတို့ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်လာပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

အနုလောမညဏ်၏အဓိပ္ပါယ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ် ၈-ပါးအကြောင်း၊ တရားစောင့်သောမင်းဥပမာ၊ နှိုင်းယှဉ်ချက်၊ အနုလောမညဏ်ခေါ်ပုံတို့ကို ဝေဖန်၍ ပြဆိုထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ဝုဠာနဂါမိနီဝိပဿနာကထာ (၃၀၉-၃၁၁)၌

အနုလောမညဏ်သည် သင်္ခါတရားလျှင်အာရုံရှိသော ဝုဠာနဂါမိနီ
ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အပြီးအဆုံးဖြစ်ပုံ၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်သည် ဝုဠာနဂါမိနီ
ဝိပဿနာအားလုံးတို့၏ အပြီးအဆုံးဖြစ်ပုံ၊ ဝုဠာနဂါမိနီဝိပဿနာ ဉာဏ်နှင့်
ဆက်စပ်၍ ပါဠိတော်တို့၌ ဟောကြားပုံများကို ပြဆိုထားပါသည်။ ဝုဠာန
ဂါမိနီဝိပဿနာဉာဏ်ကို -

- = သဠာယတနဝိဘင်္ဂသုတ် (မ၊ ၃။ ၂၆၃။)၌ “အတမ္မယတာ”
- = အလဂဒ္ဒသုတ် (မ၊ ၁။ ၁၉၂။)၌ “နိဗ္ဗိဒါ”
- = သုသိမသုတ် (သံ၊ ၁။ ၃၄၄။)၌ “ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ”
- = ပေါဠပါဒသုတ် (ဒီ၊ ၁။ ၁၇၂။)၌ “သညဂ္ဂ”
- = ဒသုတ္တရသုတ် (ဒီ၊ ၃။ ၂၅၂။)၌ “ပါရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂ”
- = ပဋိသမ္ဘိဒါမင်္ဂ (ပဋိသံ၊ ၂၅၉။)၌ “မုဇ္ဈိတုကမျတာ”
“ပဋိသင်္ခါနုပဿနာ” သင်္ခါရပေက္ခာ”
- = ပဠာန (၁။ ၁၃၈။)၌ “အနုလောမ” “ဂေါတြဘူ” “ဝေါဒါန”
- = ရထဝိနိတသုတ် (မ၊ ၁။ ၂၀၁။)၌ “ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ” ဟု
ဟောကြားတော်မူပုံကို ၂-ဂါထာဖြင့်နှိုင်းအုပ်၍ “ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ” ကို
အဆုံးသတ်ထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ သောတာပန္နပုဂ္ဂလကထာ (၃၁၅-၃၁၆)၌

သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်၏အခြားမဲ့၌ သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ် ၂-ကြိမ်/
၃-ကြိမ်ဖြစ်ပုံ၊ လောကုတ္တရာကုသိုလ်ကို (ခုဒ္ဒက၊ ၅။)၌ “သမာဓိမာနန္တရိ
ကညမာဟု” ဟုလည်းကောင်း၊ (အံ၊ ၁။ ၄၆၇။)၌ “ဒန္တံ အာနန္တရိကံ ပါပုဏ္ဏာတိ
အာသဝါနံ ခယာယ” ဟုလည်းကောင်း ဟောတော်မူပုံ၊ ကေစိဝါဒအလို
တစ်ခုသော အာဝဇ္ဇန်းရှိသောစိတ်၌ “စိတ္တက္ခဏ (၇)ချက်သာဖြစ်ပုံ၊ ဂေါတြဘု၊
မဂ်၊ ဖိုလ်၊ ဇောတို့ဖြစ်ပုံ၊ ကေစိဝါဒ (၃၁၅)၊ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်အကြောင်း၊
ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိများကို ပြဆိုထား
ပါသည်။

=====

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ဒုတိယမဂ္ဂဉာဏကထာ (၃၁၆-၃၁၇)၌

သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်ရအောင် အားထုတ်ပုံ၊ သကဒါဂါမိမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ
တို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ တတိယမဂ္ဂဉာဏကထာ (၃၁၇)၌

သကဒါဂါမိ (စတုတ္ထ) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ခေါ်ပုံ၊ ဖြစ်ပုံတို့ကို ပြဆိုထား
ပါသည်။ ထို့နောင် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။

အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်ရအောင် အားထုတ်ပုံ၊ အနာဂါမိမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပုံတို့ကို
ပြဆိုထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏

ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ စတုတ္ထမဂ္ဂဉာဏကထာ (၃၁၇-၃၁၈)၌

အနာဂါမိဖိုလ်ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊ ဆဋ္ဌအရိယာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သော အနာဂါမိ
အဓိပ္ပါယ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာအောင်
အားထုတ်ပုံ၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ အရဟတ္တပုဂ္ဂိုလကထာ (၃၁၈)-၌

အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏အခြားမဲ့၌ အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊ ၈-
ယောက်မြောက် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပုံ၊ အရဟတာ၏အဓိပ္ပါယ်၊ မဂ်ဉာဏ်လေးပါး
ကို “ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ”ဟု မိန့်ဆိုပုံတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ဗောဓိပက္ခိယကထာ (၃၁၈)-၌

ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မသရုပ်၊ ဗောဓိပက္ခိယအဓိပ္ပါယ်၊ တစ်ပါးစီဖွင့်ဆိုချက်၊
ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မတို့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သဏ္ဌာန်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး၊
သမ္မပ္ပဓာန်လေးပါးဖြစ်ပုံ၊ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မတို့ကို ကေဝိဓအစရှိသော အဖို့အစု
အားဖြင့်ပြဆိုပုံ၊ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မတို့သည် သဘာဝဓမ္မအားဖြင့် ၁၄-ပါး၊ အဖို့အစု
(အုပ်စု)အားဖြင့် ၇-ပါး၊ ဘေဒအားဖြင့် ၃၇-ပါး ရှိပုံကိုလည်း အကျဉ်းချုပ်
ဂါထာဖြင့် ပြဆိုထားပါသည်။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ဝုဇ္ဈာနဗလသမာယောဂကထာ (၃၁၇-၃၁၈)၌

နိမိတ္တ၊ ပဝတ္တမှ ထမြောက်ပုံရှင်းလင်းချက်နှင့် (ပဋိသံ၊ ၁။ ၆၄။ ၆၆။ ၆၇။) သာဓကပါဠိ၊ သမထဗလအဓိက၊ ဝိပဿနာဗလအဓိက၊ ဥဘယဗလသမာယောဂဖြစ်ပုံ၊ (ပဋိသံ။ ၂၈၉။) သာဓကပါဠိတော်တို့ကို ထုတ်ပြထားပါသည်။

=====

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ပဟာတဗ္ဗဓမ္မပဟာနကထာ (၃၁၇-၃၁၈)၌

ပဟာတဗ္ဗဓမ္မများ၊ ယင်းဓမ္မများဖွင့်ဆိုချက်၊ မဂ်ဉာဏ်လေးပါးဖြင့် ပယ်စွန့်ပုံ၊ ကာလ ၃-ပါးဖြင့် ပယ်စွန့်ပုံရှင်းလင်းချက်၊ (ပဋိသံ။ ၃၉၅) သာဓကပါဠိ၊ ဥပ္ပန္နလေးပါးနှင့်ဖွင့်ဆိုချက်တို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ပရိညာဒိကိစ္ဆကထာ (၃၃၁-၃၃၄)၌

ပရိညာ၊ ပဟာန၊ သတ္တိကိရိယာ၊ ဘာဝနာဟူသော ကိစ္စလေးပါးတို့ကို သဘောမှန်အတိုင်းသိမြင်ပုံ၊ ပေါရာဏကထာ၊ ပဒီပဥပမာ၊ (သံ၊ ၃။ ၃၀၂။ ဝိဘင်္ဂ၊ ၃၄၁။ ပဋိသံ၊ ၁၁၄။) ပါဠိတော်သာဓကများ၊ ဥပမာသံသန္ဓနကထာ၊ နေဥပမာနှင့်နှိုင်းယှဉ်ချက်၊ သစ္စာအနက် ၁၆-ချက်တို့ကိုသိပုံ၊ သစ္စာအနက်ကို ၄-ပါးစီ ဟောတော်မူပုံ၊ သစ္စာတစ်ပါးစီသိမြင်လျှင် အခြားသစ္စာအနက်များကို သိမြင်ပုံတို့ကို အသီးအသီး ပြဆိုထားပါသည်။

(၄၄၈)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ပရိညာဒိပ္ပဘေဒကထာ (၃၃၄)၌

ပရိညာ ၃-ပါး၊ ပရိညာ ၃-ပါးအဖွင့်၊ ပရိညာ ၃-ပါးသည် မဂ်ဉာဏ်၏
ကိစ္စဖြစ်ပုံကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ပဟာနုကထာ (၃၃၄-၃၃၆)၌

ပဟာနံ ၃-ပါး၊ ပဟာနံ ၃-ပါးဖွင့်ဆိုချက်တို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။
အဋ္ဌာရသမဟာဝိပဿနာတို့ဖြင့် ပယ်သောဓမ္မများ၊ အနုပဿနာ ၇-ပါးပယ်ပုံ၊
အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာအဓိပ္ပါယ်၊ တဒင်္ဂပဟာနံဖြစ်ပုံ၊ (ပဋိသံ၊ ၂၆-၂၇။)
သာမကပါဠိ၊ သစ္စိကိရိယာ (၃၃၈)၊ သစ္စိကိရိယာ ၂-မျိုး၊ လောကုတ္တရာ
သစ္စိကိရိယာ ၂-မျိုး၊ သစ္စိကိရိယာနှင့်ဆက်စပ်၍ သိအပ်သော သာမကပါဠိ
တော်များဖြင့် ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ဘာဝနာကထာ (၃၃၉)၌

လောကီယဘာဝနာ၊ လောကုတ္တရာဘာဝနာဟု ဘာဝနာ ၂-
မျိုးအကြောင်းကို ပြဆိုထားပါသည်။

ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ ပြီး၏

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ပညာဘာဝနာနိသံသနိဒ္ဓေသ (၃၄၀-၃၅၃)၌

ပညာဘာဝနာ၏အာနိသံသသည် ရာပေါင်းမက များစွာရှိပုံ၊ အကျယ်
အားဖြင့် ပြဆိုခြင်းငှါမလွယ်ကူပုံ၊ အကျဉ်းအားဖြင့် နာနာကိလေသဝိဒ္ဓံသန၊
အရိယဖလရသာနဘဝန၊ နိရောဓသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနသမတ္ထ၊ အာဟုနေယျာ-
ဘာဝါဒိသိဒ္ဓိဟူသော အာနိသံသများကို ပြဆိုရမည်ဟု မိန့်ဆိုတော်မူပြီး
တစ်ပါးစီ၏အကျယ်ကို ပြဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ နာနာကိလေသဝိဒ္ဓံသနကထာ (၃၄၀)၌

လောကီပညာဘာဝနာ၏အကျိုး နာနာကိလေသဝိဒ္ဓံသန၊ လောကုတ္တ
ရာ ပညာဘာဝနာ၏အကျိုး နာနာကိလေသဝိဒ္ဓံသနတို့ကို ခွဲခြား ပြဆိုထား
ပါသည်။

=====

(၄၅၀)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ ဖလသမာပတ္တိကထာ (၃၄၁-၃၄၄)၌

အရိယဖလရသာနဘဝ ၂-မျိုးကို သာဓက (ပဋိသံ။ ၆၈။ အဘိ၊ ၈၊ ၂၇၁။) ပါဠိတော်များ၊ ဖလသမာပတ္တိ ပဝတ္တိဖလရသာနဘဝနှင့်ဆက်စပ်၍ ပုစ္ဆာ ၉-ချက်ထုတ်၍ တစ်ချက်စီ အကျယ်ရှင်းလင်း ပြဆိုထားပါသည်။ ဖလသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနနှင့်ဆက်စပ်၍ ကေစိဝါဒကို စိစစ်ပြဆိုထားပါသည်။ ဂါထာ ၄-ဂါထာဖြင့် ဝိပဿနာဘာဝနာ၏ အာနိသံသကိုပြဆို၍ နိဂုံးအုပ်ခဲ့ပါသည်။

=====

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-၂။ နိရောဓသမာပတ္တိကထာ (၃၄၄-၃၅၁)၌

နိရောဓသမာပတ္တိကထာနှင့်ဆက်စပ်၍ မေးခွန်း (၁၁)ခုကို အခြေခံပြီး တစ်ခုစီ၏အဖြေများကို ရှင်းလင်းပြဆိုထားပါသည်။ သာဓကပါဠိများမှာ (ပဋိသံ။ ၃။ ၉၅။ ၉၇။ ပဋ္ဌာန၊ ၁။ ၁၃၈။ မ၊ ၁။ ၃၇၀။ ၃၇၇။)တို့ကို ထုတ်ဆောင်၍ ပြဆိုထားပါသည်။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ - ၂။ အာဟာနေပဗ္ဗဘာဝါဒိသိဒ္ဓိကထာ (၃၅၂-၃၅၃)၌

= လောကုတ္တရာပညာ ၄-မျိုးကို ပွားများပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်သည် သတ္တလောက၏ အာဟာနေယျ၊ ပါဟာနေယျ၊ ဒက္ခိဏေယျ၊ အဉ္စလိကရဏီယ၊ အနုတ္တရံပုညက္ခေတ္တဖြစ်ပုံ၊

= သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုး၊ သာဓာမိဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၊ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ် ၅-မျိုး၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ၆-မျိုးတို့ကို ပြဆိုထားပါသည်။ “သီလေ ပတိဋ္ဌာယ သော နရော” အစရှိသောဂါထာဖြင့် နိဂုံးအုပ်ထားပါသည်။

=====

ဤတွင်

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်း နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းတို့၏
ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက် ပြီးပါပြီ

အခန်း (၄)

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
ဘဒ္ဒန္တကုမာရထေရ်
ကောက်နှုတ်တင်ပြအပ်သော

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကျမ်းအဆိုများကို
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၌

ပြန်လည်စိစစ်ချက်များ

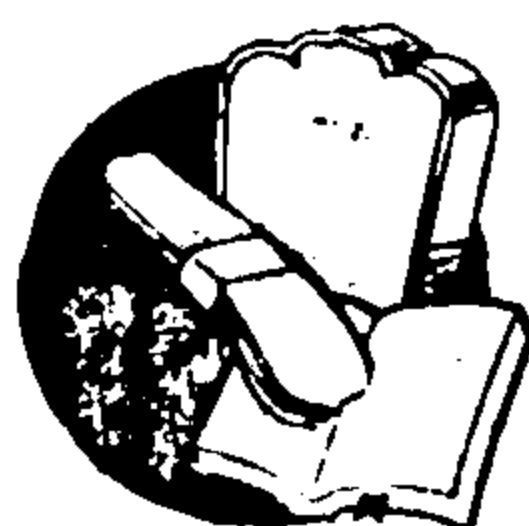
===○===

(၄၅၄)

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂအဆိုများကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမှ ပြန်လည်စိစစ်ချက်များ

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	သီလတ္ထဝိစယ	၄၅၅-၆
၂။	စရိယဘောဒဝိစယ	၄၅၇
၃။	အပရေပိ စရိယာယော	၄၆၁
၄။	စရိယနိဒါနဝိစယ	၄၆၇
၅။	စရိယဓာတုနိဒါနဝိစယ	၄၆၈
၆။	စရိတဝိဇာနနာကာရ	၄၆၉
၇။	ကမ္မဋ္ဌာနပဂုဏာကာရ	၄၇၄
၈။	ပဌမဿဈာနံဿ အာဒိ၊မဇ္ဈပရိယောသာန	၄၇၃
၉။	မိဒ္ဓဝိစယ	၄၇၄
၁၀။	စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှိဝိစယ	၅၀၉
၁၁။	မဂ္ဂဝီထိ	---
၁၂။	ဖလသမာပတ္တိဝိစယ	၅၁၅
၁၃။	နိရောဓသမာပတ္တိဝိစယ	၅၁၇

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂအဆိုများကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ပြန်လည်စိစစ်ချက်များ

=====

၁။ သီလတ္ထဝိစယ

= ကိမတ္ထံ သီလံ သီတလတ္ထံ၊ သေဋ္ဌတ္ထံ၊ သီလနတ္ထံ၊ သဘာဝတ္ထံ၊
သုခဒုက္ခဘာဝသမ္ပယုတ္တတ္ထံ၊ သီရတ္ထံ၊ ပတိဋ္ဌာနတ္ထံ။

(ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ ၂။)

=====

၇။ အဝသေသေသု ကေနဇ္ဇေန သီလန္တိ သီလနဋ္ဌေန သီလံ။
ကိမိဒံ သီလနံ နာမ။ သမာဓာနံ ဝါ၊ ကာယကမ္မာဒိနံ သုသီလျဝသေန
အဝိပ္ပကိဏ္ဍတာတိ အတ္ထော။ ဥပဓာရဏံ ဝါ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပတိဋ္ဌာန
ဝသေန အာဓာရဘာဝေါတိ အတ္ထော။ ဧတဒေဝ ဟေတ္ထ အတ္ထဒ္ဓယံ
သဒ္ဓလက္ခဏာဝိဒ္ဓ အနုဇာနန္တိ။ အညေ ပန သီရဋ္ဌော သီလတ္ထော၊
သီတလဋ္ဌော သီလတ္ထောတိ ဧဝမာဒိနာပိ နယေနေတ္ထ အတ္ထံ ဝဏ္ဏယန္တိ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈။)

=====

၇။ အညေ ပန အာစရိယာ။ သီရဋ္ဌောတိ ယထာ သီရသိ
ဆိန္နေ သဗ္ဗော အတ္တဘာဝေါ ဝိနဿတိ။ ဧဝံ သီလေ ဘိန္နေ သဗ္ဗံ
ဂုဏသရီရံ ဝိနဿတိ။ တသ္မာ တဿ ဥက္ကမင်္ဂဋ္ဌော သီလဋ္ဌော။

“သိရောသီသန္တိ”ဝါ ဝတ္ထုဗေဒ နိရုတ္တိနယေန “သီလ”န္တိ ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပါယ်။ သီတလဋ္ဌော ပရိဋ္ဌာဟဝူပသမနဋ္ဌော။ တေန တကာရဿ လောပံ ကတ္တာ နိရုတ္တိနယေန “သီလ”န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတိ။ တထာဟိဒံ ပယောဂ-သမ္ပာဒိတံ သဗ္ဗကိလေသပရိဋ္ဌာဟဝူပသမကရံ ဟောတိ။

ဧဝမာဒိနာတိ အာဒိသဒ္ဓေန သယန္တိ အကုသလာ ဧတသ္မိံ သတိ အပဝိဋ္ဌာ ဟောန္တိတိ သီလံ၊ သုပန္တိ ဝါ တေန ဝိဟတုဿာဟာနိ သဗ္ဗဒုစ္စရိတာနိတိ သီလံ၊ သဗ္ဗေသံ ဝါ ကုသလဓမ္မာနံ ပဝေသာရဟသာလာတိ သီလန္တိ ဧဝမာဒိနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇-၂၈။)

=====

သီလတ္တဝိစယ

ဂန္ထရုကထာ

= သီလဝါတိတ္ထေ ကေနဋ္ဌေန သီလံ? သီလနဋ္ဌေန သီလံ။ ကိမိဒံ သီလနံ နာမ? သမာဓာနံ။ သုသီလျဝသေန ကာယကမ္မာဒိနံ အဝိပ္ပကိဏ္ဍတာတိ အတ္ထော။ အထဝါ ဥပဓာရဏံ၊ ဈာနာဒိကုသလဓမ္မာနံ ပတိဋ္ဌာနဝသေန အာဓာရဘာဝေါတိ အတ္ထော။ တသ္မာ သီလတိ သီလေတိတိ ဝါ သီလံ။ အယံ တာဝ သဒ္ဓလက္ခဏနယေန သီလဋ္ဌော၊ သီတလဋ္ဌော၊ သီလဋ္ဌော။ အမရေ ပန “သိရဋ္ဌော သီလဋ္ဌော၊ သီတလဋ္ဌော သီလဋ္ဌော၊ သိဝဋ္ဌော သီလဋ္ဌော”တိ နိရုတ္တိနယေန အတ္ထံ ဝဏ္ဏယန္တိ။

(ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၂၈၉။ အံ၊ ဋီ။ ၃။ ၂၇၀-၁)

၂။ စရိယဘောဒဝိစယ

(က) ၃၈။ ခုဒ္ဒသခရိယာရာဂစရိယာ၊ ဒေါသစရိယာ၊ မောဟ-
စရိယာ၊ သဒ္ဓါစရိယာ၊ ဗုဒ္ဓိစရိယာ၊ ဝိတက္ကစရိယာ၊ ရာဂ ဒေါသစရိယာ၊
ရာဂမောဟ စရိယာ၊ ဒေါသမောဟစရိယာ၊ ရာဂ ဒေါသ မောဟ သမဘာဂ-
စရိယာ၊ သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိစရိယာ၊ သဒ္ဓါဝိတက္ကစရိယာ၊ ဗုဒ္ဓိဝိတက္ကစရိယာ၊ သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိ-
ဝိတက္ကသမဘာဂစရိယာတိ။

(ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ။ ၂၃။)

=====

၄၃။ ကေခိ ပန ရာဂါဒီနံ သံသဂ္ဂသန္နိပါတဝသေန အပရာပိ
စတဿော၊ တထာ သဒ္ဓါဒီနန္တိ ဣမာဟိ အဋ္ဌဟိ သဒ္ဓိံ ခုဒ္ဒသ ဣစ္ဆန္တိ။ ဧဝံ
ပန ဘေဒေ ဝုစ္စမာနေ ရာဂါဒီနံ သဒ္ဓါဒီဟိ သံသဂ္ဂံ ကတွာ အနေကာ
စရိယာ ဟောန္တိ။ တဿာ သင်္ခေပေန ဆဋ္ဌေဝ ခရိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ စရိယာ
ပကတိ ဥဿန္တတာတိ အတ္ထတော ဧကံ။ တာသံ ဝသေန ဆဋ္ဌေဝ
ပုဂ္ဂလာ ဟောန္တိ ရာဂစရိတော ဒေါသစရိတော မောဟစရိတော သဒ္ဓါစရိ-
တော ဗုဒ္ဓိစရိတော ဝိတက္ကစရိတောတိ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၈။)

=====

၄၃။ သန္နိပါတောတိ ဧကသန္တတိပရိယာပန္နတာဝသေန၊ ယထာ
“ရာဂဒေါသစရိယာ ရာဂဒေါသမောဟစရိယာ” တိအာဒိ။ ဣမာ ဧဝံ ဟိ
သန္ဓာယ “အပရာပိ စတဿော”တိ ဝုတ္တံ။ တထာတိ ယထာ ရာဂါဒီနံ
သံသဂ္ဂသန္နိပါတဝသေန သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိစရိယာ သဒ္ဓါဝိတက္ကစရိယာ ဗုဒ္ဓိဝိတက္က-
စရိယာ သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝိတက္ကစရိယာတိ။ ဣမာ အပရာပိ စတဿော။ ဧဝံန္တိ
သံသဂ္ဂသန္နိပါတဝသေန။ သံသဂ္ဂန္တိ သံသဇ္ဇနံ မိဿိကရဏံ “ရာဂသဒ္ဓါ-

စရိယာ ဒေါသသဒ္ဓါစရိယာ”တိ အာဒိနာ။ အနေကာတိ တေသဌိ။ တတော အတိရေကာ ဝါ တာ ပန အသမ္မောဟန္တေန သံယုတ္တသုတ္တဋီကာယံ ဝိတ္တာရတော ဒဿိတာတိ။ တတ္ထ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မကတိတိ ဣမိနာ အသတိ ပဋိပက္ခဘာဝနာယံ တတ္ထ တတ္ထ သန္တာနေ စရိယာယ သဘာဝဘူတတံ ဒဿေတိ။ ဥဿန္တတာ အညဓမ္မေဟိ ရာဂါဒိနံ အဓိကတာ၊ ယတော ရာဂစရိယာဒိနံ ပစ္စယသမဝါယေ ရာဂါဒယော ဗလဝန္တော ဟောန္တိ၊ အဘိဏ္ဍာ ပဝတ္တန္တိ။ တာသံ ဓဿေနာတိ ဆန္တံ မူလစရိယာနံ ဆဋ္ဌေဝ ပုဂ္ဂလာ ဟောန္တိ။ အညထာ အနေကပုဂ္ဂလာ သိယုံ၊ တထာ စ သတိ အဓိပ္ပေတတ္ထသိဒ္ဓိံ စ န သိယာတိ အဓိပ္ပါယော။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၁)

=====

စရိယဘောဒဝိစယ

ဂန္ထရုကထာ

(က) = လောကီယံ သုတ္တံ သတ္တာမိဌာနံ ဧကေနဝိသတိယာ ပုဂ္ဂလေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ၊ တေ စရိတေဟိ နိဒ္ဒိဌာ သမန္ဓေသိတဗ္ဗာ ကေစိ ရာဂစရိတာ၊ ကေစိ ဒေါသစရိတာ၊ ကေစိ မောဟစရိတာ၊ ကေစိ ရာဂစရိတာ စ ဒေါသစရိတာ စ၊ ကေစိ ရာဂစရိတာ စ မောဟစရိတာ စ၊ ကေစိ ဒေါသစရိတာ စ မောဟစရိတာ စ၊ ကေစိ ရာဂစရိတာ စ ဒေါသစရိတာ စ မောဟစရိတာ စ၊ ရာဂမုခေ ဌိတော ရာဂစရိတော၊ ရာဂမုခေ ဌိတော ဒေါသစရိတော၊ ရာဂမုခေ ဌိတော မောဟစရိတော၊ ရာဂမုခေ ဌိတော ရာဂစရိတော စ ဒေါသစရိတော စ မောဟစရိတော စ၊ ဒေါသမုခေ ဌိတော ဒေါသစရိတော၊ ဒေါသမုခေ ဌိတော မောဟစရိတော၊ ဒေါသမုခေ ဌိတော

ရာဂစရိတော၊ ဒေါသမုခေ ဌိတော ရာဂစရိတော စ ဒေါသစရိတော စ
မောဟစရိတော စ၊ မောဟမုခေ ဌိတော မောဟစရိတော၊ မောဟမုခေ ဌိတော
ရာဂစရိတော၊ မောဟမုခေ ဌိတော ဒေါသစရိတော၊ မောဟမုခေ ဌိတော
ရာဂစရိတော စ ဒေါသစရိတော စ မောဟစရိတော စာတိ၊ လောကီယံ
သုတ္တံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ ဣမေဟိ ဧက္ခနုဗ္ဗိသတိယာ ပုဂ္ဂလေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။

(နေတ္ထိ။ ၁၆၄-၁၆၅)

=====

(ခ) = တတ္ထ ယေန ဆ ပုဂ္ဂလသမူဟာနိ တေသံ နိက္ခိပေတွာ
ရာဂစရိတော၊ ဒေါသစရိတော၊ မောဟစရိတော၊ ရာဂဒေါသစရိတော၊
ရာဂမောဟစရိတော၊ ဒေါသမောဟ သမဘာဂစရိတော၊ ဣတိဣမေသံ
ပုဂ္ဂလာနံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတာနံ ပဉ္စနိဝရဏာနိ ပဋိပက္ခော တေသံ
ပဋိယာတာယ ယထာ အသမတ္ထော တိဏိ အကုသလမူလာနိ နိဂ္ဂဏှာတိ။

= ရာဂစရိတော ဒေါသစရိတော မောဟစရိတော ရာဂဒေါသ-
စရိတော ရာဂမောဟစရိတော ဒေါသမောဟစရိတော ရာဂဒေါသမောဟ-
စရိတော သမဘာဂစရိတောတိ။

(ပေဋကော။ ၂၆၁။ - ၂၆၄)

=====

(ဂ) ၃။ = ရာဂေါ စရိတော ပကတိတိ ရာဂစရိတာ၊ ဧဝံ
ဒေါသစရိတာဒယောပိ။ စရိတသင်္ဂဟောတိ မူလစရိတဝသေန ပုဂ္ဂလ-
သင်္ဂဟော၊ သံသဂ္ဂဝသေန ပန တေသဋ္ဌိ စရိတာ ဟောန္တိ၊ ဝုတ္တုပ္ပိ —

“ရာဂါဒိကေ တိကေ သတ္တ၊ သတ္တ သဒ္ဓါမိကေ တိကေ။
ဧကဒ္ဓိတိကမူလမ္ပ၊ မိဿတော သတ္တ သတ္တက”န္တိ။

ဧတ္ထ ဟိ ရာဂစရိတာ ဒေါသစရိတာ မောဟစရိတာ ရာဂဒေါသ-
စရိတာ ရာဂမောဟစရိတာ ဒေါသမောဟစရိတာ ရာဂဒေါသမောဟ-
စရိတာတိ ဧဝံ ရာဂါဒိကေ တိကေ သတ္တကမေကံ။ တထာ သဒ္ဓါစရိတာ
ဗုဒ္ဓိစရိတာ ဝိတက္ကစရိတာ သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိစရိတာ သဒ္ဓါဝိတက္ကစရိတာ
ဗုဒ္ဓိဝိတက္ကစရိတာ သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝိတက္ကစရိတာတိ သဒ္ဓါမိကေပိ တိကေ ဧကန္တိ
ဧဝံ ဒွေတိကေ အမိသေတော စုဒ္ဒသ စရိတာ ဟောန္တိ။

ရာဂါဒိကေတိကေ ပန ဧကဒ္ဓိတိကမူလဝသေန သဒ္ဓါဒိတိကေန
သဟ ယောဇိတေ ရာဂသဒ္ဓါစရိတာ ရာဂဗုဒ္ဓိစရိတာ ရာဂဝိတက္ကစရိတာ
ရာဂသဒ္ဓါဗုဒ္ဓိစရိတာ ရာဂသဒ္ဓါဝိတက္ကစရိတာ ရာဂဗုဒ္ဓိဝိတက္ကစရိတာ
ရာဂသဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝိတက္ကစရိတာတိ ရာဂမူလနယေ ဧကံ သတ္တကံ၊ တထာ
“ဒေါသသဒ္ဓါစရိတာ ဒေါသဗုဒ္ဓိစရိတာ ဒေါသဝိတက္ကစရိတာ”တျာဒိနာ
ဒေါသမူလနယေပိ ဧကံ၊ “မောဟသဒ္ဓါစရိတာ”တျာဒိနာ မောဟမူလနယေပိ
ဧကန္တိ ဧဝံ ဧကမူလနယေ သတ္တကတ္ထယံ ဟောတိ။

ယထာ စေတ္ထ၊ ဧဝံ ဒွိမူလကနယေပိ “ရာဂဒေါသသဒ္ဓါစရိတာ
ရာဂဒေါသဗုဒ္ဓိစရိတာ ရာဂဒေါသဝိတက္ကစရိတာ”တျာဒိနာ သတ္တကတ္ထယံ။
တိမူလကနယေ ပန “ရာဂဒေါသမောဟသဒ္ဓါစရိတာ” တျာဒိနာ ဧကံ
သတ္တကန္တိ ဧဝံ မိဿတော သတ္တသတ္တကဝသေန ဧကေနပညာသ ခရိတာ
ဟောန္တိ။ ဣတိ ဣမာ ဧကေနပညာသ၊ ပုရိမာ စ စုဒ္ဒသတိ တေသဋ္ဌိ
စရိတာ ဒဌဗ္ဗာ။ ဧကေမိ ပန ဒိဌိယာ သဒ္ဓိံ “ခဉ္စသဋ္ဌိ”တိ ဝဏ္ဏေန္တိ။

(ဝိဘာဝိနိဋ္ဌိကာ။ ၂၅၆-၂၅၇)

=====

(ဃ) = စရတိ အဘိဏ္ဍံ ပဝတ္ထတိတိ ခရိတာ၊ စရိယာ စ။
အတိသယေန အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ကရိယတိ နိဗ္ဗတ္တာပိယတိတိ ပကတိ၊
သဘာဝေါ။ အတ္တနာ ဒိဌပါဌဝသေန “ခရိတာသင်္ဂဟော”တိ ဥဒ္ဓရတိ၊ ဣဒါနိ

ပန အဋ္ဌကထာယံ “ဆဗ္ဗိဓေန စရိတဘောဒေါ”တိ ပါဠော ဒိဿတိ။ အသံသဂ္ဂဝသေန ဆဋ္ဌေဝ စရိယာ ဟောန္တိ၊ သံသဂ္ဂဝသေန ပန တာ ကတိ ဟောန္တိတိ အာဟ “သံသဂ္ဂဝသေနာ”တိ အာဒိ။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ သာဓေန္တော “ဝုတ္တဉ္စိ”တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ သမုဒါယိမိ သမုဒါယောပစာရေန “ရာဂါဒိကေ တိကေ”တိ ဝုတ္တံ။ မုချတော ပန ရာဂါဒိနံ တိကေတိ ဝုတ္တဗ္ဗံ။ တိကေတိ စ တိပ္ပမာဏော သမုဒါယေ၊ တိသမူဟေတိ ဝါ အတ္ထော။ သတ္တ စရိယာ ဟောန္တိ။ ဧကန္တိတိက မူလမ္ပတိ ဧကမူလဒ္ဓိမူလတိကမူလမ္ပ။ မိဿတောတိ ရာဂါဒိတ္တိကဿ သဒ္ဓါဒိတ္တိကေန မိဿကဝသေန။ သတ္တသတ္တကန္တိ ဧကမူလမ္ပ တိဏိ သတ္တကာနိ၊ တထာ ဒ္ဓိမူလမ္ပ တိကမူလမ္ပ ပန ဧကမေဝ သတ္တကန္တိ သတ္တသတ္တကာနိ။ သတ္တကဉ္စ သတ္တကဉ္စ သတ္တကာနိ။ သတ္တ သတ္တကာနိ သတ္တသတ္တကံ။

ဂါထာတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော “ဧတ္ထ ဟိ”တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဧတ္တာတိ ဧတိသံ ဂါထာယံ၊ အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ သေသော။ အမိဿေသတ္တာတိ အမိဿဝသေန။ ဒွိသု တိကေသု မိဿိတေသု ကတိ စရိယာ ဟောန္တိတိ အာဟ “ရာဂါဒိ။ပ။ ဧကေနပညာသ စရိယာ ဟောန္တိ”တိ။ တတ္ထ ရာဂါဒိကေ ယောဇိတေ ဧကေနပညာသ စရိယာ ဟောန္တိတိ သမ္ပန္နော။ ဧကမူလနယေ ဝုတ္တနယေန သတ္တကတ္တယံ ဟောတိ၊ ဒ္ဓိမူလကနယေ ဝုတ္တနယေန သတ္တကတ္တယံ ဟောတိ၊ ဒ္ဓိမူလကနယေ ပန ကတိ သတ္တကာနိ ဟောန္တိတိ အာဟ “ယထာ ဧတ္တာ”တိအာဒိ။ တတ္ထ ယထာ ဧတ္ထ ဧကမူလနယေ သတ္တကတ္တယံ ဟောတိ၊ ဧဝံ ဒ္ဓိမူလကနယေပိ ရာဂဒေါသ သဒ္ဓါစရိတာ ။ ပ။ ဝိတက္ကစရိတာဒိအာဒိနာ နယေန သတ္တကတ္တယံ ဟောတိတိ ယောဇနာ။ မိဿတောတိ သတ္တသတ္တကဝိသေသနံ သတ္တသတ္တက ဝသေနာတိ ဣဒံ ပန ဧကေနပညာသဝိသေသနံ။

(မဏိသာရမဇ္ဈိမီ။ ၂။ ၄၇၄-၄၇၅)

(၄၆၂)

၂။ စရိယဘေဒဝိစယ

(၄) = စရဏံ စရိယာ။ သမုဒါစရဏန္တိ အတ္ထော။
ပဝတ္ထိဗဟုလတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ရာဂဿ စရိယာ ရာဂစရိယာ။
ရာဂစရိတာတိ ပါဌော။ သော အဋ္ဌကထာယံ နတ္ထိ။ ပုဂ္ဂလဌာနေ ဧဝ
သော ယုတ္တောတိ။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။

(၂၆၆) ယော ပန ဝိဘာဝနိယံ (နှာ-၂၅၆)

စရိယာနံ သံသဂ္ဂဘေဒေါ ဝုတ္တော။ သော ဣဓ နာမိပ္ပေတော။

န ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနာနံ နာမ သံသဂ္ဂစရိတဿပိ ဧကဿ ဒွေ တိဏိ
ဒါကဗ္ဗာနိ ဟောန္တိတိ။ တေ နေဝ ဟိ သော ဘေဒေါ အဋ္ဌကထာယံ န
ဂဗျာတောတိ။

(ပရမတ္ထဒီပနီ၊ ၅၄၃။)

=====

၃။ အပရေပိ စရိယာယော

၃၉။ အထ စ တဏှာဒိဋ္ဌိမာနာဒယော အပရေပိ တိဿော စရိယာယော။

(ဝိမုတ္တိ၊ ၂၄။)

=====

၄၃။ အပရေ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဝသေန အပရေပိ တိဿော စရိယာ ဝဒန္တိ။ တတ္ထ တဏှာ ရာဂေါယေဝ၊ မာနော စ တံသမ္ပယုတ္တောတိ တဒုဘယံ ရာဂစရိယံ နာတိဝတ္တတိ။ မောဟနိဒါနတ္တာ စ ဒိဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိစရိယာ မောဟစရိယေမေဝ အနုပတိ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၈-၉၉)

=====

၄၃။ တဏှာ ရာဂေါယေဝ သဘာဝတော၊ တသ္မာ ရာဂစရိယာ-ဝိနိမုတ္တာ တဏှာစရိယာ နတ္ထိတိ အတ္တော။ တံသမ္ပယုတ္တောတိ တေန ရာဂေန သမ္ပယုတ္တော၊ ဒေါသာဒယော ဝိယ တေန ဝိပွယုတ္တော နတ္ထိတိ အဓိပ္ပါယော။ တဒုဘယန္တိ တဏှာမာနဒွယံ။ နာတိဝတ္တတိတိ သဘာဝတော၊ သမ္ပယောဂဝသေန စ န အတိက္ကမိတ္တာ ဝဋ္ဋတိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ ယထာ ရာဂဒေါသေဟိ သမ္ပယောဂဝသေန သဟ ဝတ္တမာနဿပိ မောဟဿ ဥဿန္တတာဝသေန ဝိသုံ စရိယာဘာဝေါ န ကေဝလံ မောဟဿေဝ၊ တထာ သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝိတက္ကာနံ။ ဧဝံ ရာဂေန သတိပိ သမ္ပယောဂေ မာနဿာပိ ဝိသုံ စရိယာဘာဝေါ ယုတ္တော သိယာ။

ဧဝံ သန္တေပိ ရာဂပဋိပမာနဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဝိဇ္ဇာနံ ဝိယ အနုသယဌော က္ကမေသံ ရာဂါဒိနံယေဝ အာဝေဏိကော စရိယဌောတိ။ နန္တေဝ မာနစရိယာ၊ ယတော စရိယာ “ပကတီ”တိ ဝုတ္တာ ပကတိ စ သဘာဝေါတိ။

ဧတေနောံ ဒိဋ္ဌိယာပိ ဝိသုံ စရိယာဘာဝါဘာဝေါ သံဝဏ္ဏိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
အဋ္ဌကထာယံ ပန မောဟစရိယန္တောဂဓာဝ “မောဟနိဒါနတ္တာဓာ”တိ အာဒိ
ဝုတ္တံ။ တတ္ထ စသဒ္ဓေန သမ္ပယောဂံ သမုစ္စိနောတိ မောဟနိဒါနတ္တာ၊
မောဟသမ္ပယုတ္တာ စာတိ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၂-၁၂၃။)

=====

အပရေပိ စရိယာယော

ဂန္ထရကထာ

(က-၁) ၆။ တတ္ထ စတသော ပဋိပဒါ ‘စတ္တာရော’ပုဂ္ဂလာ
တဏှာစရိတော ဒိဋ္ဌိစရိတော သစ္စေဟိ နိဿယေဟိ။

(နေတ္ထိ-၇-၈။)

(က-၂) ၇၉။ = တတ္ထ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏံ တဏှာသံယောဇနံ။
အဝိဇ္ဇာနီဝရဏ သတ္တာ အဝိဇ္ဇာသံယုတ္တာ အဝိဇ္ဇာပက္ခေန ဝိစရန္တိ၊ တေ
ဝုစ္စန္တိ ဒိဋ္ဌိစရိတာ။

= တဏှာသံယောဇနံ သတ္တာ တဏှာသံယုတ္တာ တဏှာပက္ခေန
ဝိစရန္တိ၊ တေ ဝုစ္စန္တိ တဏှာစရိတာတိ။

= ဒိဋ္ဌိစရိတာ ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ ပဗ္ဗဇိတာ အတ္တကိလမထာနု
ယောဂမနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ။

= တဏှာစရိတာ ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ ပဗ္ဗဇိတာ ကာမေသု
ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂမနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ။

(နေတ္ထိ။ ၉၁။)

(က-၂) ၈၀။ = တတ္ထ ဒိဋ္ဌိစရိတာ ရူပံ အတ္တတော ဥပဂစ္ဆန္တိ။ . . .
= တဏှာစရိတာ ရူပဝန္တံ အတ္တာနံ ဥပဂစ္ဆန္တိ။ . . .

၈၁။ = တတ္ထ ဒိဋ္ဌိစရိတော အသိဉ္စိ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတော
သလ္လေခါနုသန္တတုတ္တိ ဘဝတိ သလ္လေခေ တိဗ္ဗဂါရဝေါ။

= တဏှာစရိတော အသိဉ္စိ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတော သိက္ခာနု-
သန္တတုတ္တိ ဘဝတိ သိက္ခာယ တိဗ္ဗဂါရဝေါ။

= ဒိဋ္ဌိစရိတော သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမန္တော ဓမ္မာနုသာရီ
ဘဝတိ။

= တဏှာစရိတော သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမန္တော သဒ္ဓါနုသာရီ
ဘဝတိ။

= ဒိဋ္ဌိစရိတော သုခါယ ပဋိပဒါယ ဒန္ဓာဘိညာယ ခိပ္ပါဘိညာယ စ
နိယျာတိ။

= တဏှာစရိတော ဒုက္ခာယ ပဋိပဒါယ ဒန္ဓာဘိညာယ ခိပ္ပါဘိညာယ
စ နိယျာတိ။ . . .

(နေတ္ထိ။ ၉၃။)

=====

(က-၄) ၈၃။ = ဣမေ တဏှာစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။
. . . ဣမေ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ။

(နေတ္ထိ။ ၉၅။)

(က-၅) ၈၈။ = ဣတိ ခေါ စတ္တာရိဟုတ္တာ တိဏိ ဘဝန္တိ။ တိဏိ

(၄၆၆)

အပရေပိ စရိယာယော

ဟုတ္တာ ဒွေ ဘဝန္တိ တဏှာစရိတော စ ဒိဋ္ဌိ-
စရိတော စ။

(နေတ္ထိ။ ၉၅။)

= တေသံ ဒိန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ ဣဒံ ဝေါဒါနံ . . . ။

(နေတ္ထိ။ ၁၀၅။)

=====

(ခ-၁) ၁၁၈။ = တတ္ထ တဏှာစရိတာ သတ္တာ သတ္တသညာဘိ-
နိဝိဋ္ဌာ အနုပ္ပါဒ ဝယဒသိနော။

(ပေဋကော။ ၃၂၈။)

=====

(ခ-၂) ၁၁၉။ = ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ တေ ပဗ္ဗဇိတာ တဏှာစရိတာ
ကာမ သုခလ္လိကာနုယောဂမနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ။

= တေန ယေ စ နိဿန္ဓေန ဒိဋ္ဌိစရိတာ အတ္တကိလမထာနုယောဂ-
မနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ။ တေန ယေဝ ဒိဋ္ဌိသုခေန ဧတ္တာဝတာ ဗဟိ
ရကော ပယောဂေါ။

= တတ္ထ ဒိဋ္ဌိစရိတာ သတ္တာ . . . ။

= ယေ တဏှာစရိတာ သတ္တာ . . . သဒ္ဓါနုသာရိနော ဟောန္တိ။

(ပေဋကော။ ၃၂၉။)

=====

(ဂ) = ရာဂစရိတော ဒေါသစရိတော မောဟစရိတော မာနစရိတော
လုဒ္ဓေါ အလသော ဧကစိန္တိ ဗာလော။

= မာနစရိတော မာနဝသေန မန္တိတံ အတ္ထံ ဗျာပါဒေတိ။

(မိလိန္ဒ၊ ၉၉။)

=====

(ဃ) = တဏှာစရိတ ဒိဋ္ဌိစရိတ သမထယာနိက ဝိပဿနာယာနိကေသု
ဟိ မန္တတိက္ခဝသေန ဒွေဓာ ဒွေဓာ ပဝတ္ထေသု ဝေနေယျေသု မန္တဿ
တဏှာစရိတဿ ဩဠာရိကံ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ

(ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၃။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၉။)

=====

(င) = တတ္ထ ပုရိမံ ဒိဋ္ဌိစရိတဝသေန ဝုတ္တံ၊ ပစ္ဆိမံ တဏှာစရိတ-
ဝသေန။

(အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၁။)

=====

(စ) = တဏှာစရိတဿ တိက္ခိန္ဒြိယဿ ဝိသေသဘာဂိယော
ဟောတိ၊ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ တိက္ခိန္ဒြိယဿ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယော ဟောတိ။

(ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၁။)

=====

(ဆ-၁) = တတ္ထ စရိတန္တိ စရိယာ၊ ဝုတ္တိတိ အတ္ထော။

တဏှာယ နိဗ္ဗတ္တိတံ စရိတံ ဧတဿာတိ တဏှာစရိတော။

တဏှာယ ဝါ ပဝတ္တိတော စရိတော တဏှာစရိတော။

လောဘဇ္ဈာသယောတိ အတ္ထော။ ဒိဋ္ဌိစရိတောတိ ဧတ္ထာပိ

ဧသေဝ နယော။

(နေတ္ထိ၊ ၄။ ၅၀-၅၁။)

(၄၆၈)

အပရေပိ စရိယာယော

(ဆ-၂) စစ။ = စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ တဏှာစရိတော ။
တထာ ဒိဋ္ဌိစရိတောတိ။

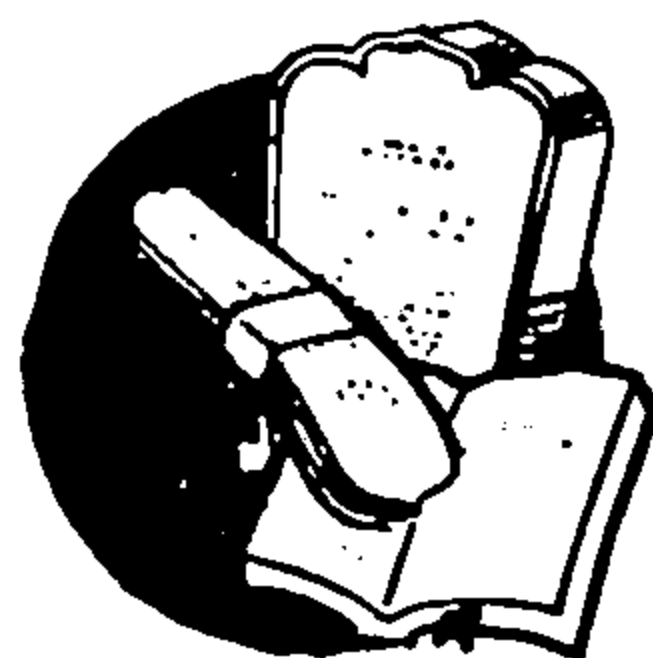
(နေတ္ထိ၊ ဌ။ ၂၀၈)

=====

(၉) = ဣမေ သတ္တာ သံသာရေ ပရိဗ္ဗမန္တာ။
ဒုဝိဓာ တဏှာစရိတာ ဒိဋ္ဌိစရိတာစာတိ

(သံ။ ဋီ။ ၁။ ၄၇။)

=====

၄။ စရိယနိဒါနဝိစယ

= ဧတိဿာ စရိယာ ကိံ နိဒါနာ? ပုဗ္ဗာစိဏ္ဍတာ နိဒါနာ။ ပုဗ္ဗေ ကိရ ဣဋ္ဌပယောဂသုဘကမ္မဗဟုလော။

(ဝိမုတ္တိ၊ ၂၄။)

၃၉။ = တတြ ပုရိမာ တာဝ တိဿော စရိယာ ပုဗ္ဗာစိဏ္ဍာနိဒါနာ၊ ဓာတုဒေါသနိဒါနာစာတိ ဧကဇ္ဈေ ဝဒန္တိ။

= ပုဗ္ဗေ ကိရ ဣဋ္ဌပယောဂသုဘကမ္မဗဟုလော ရာဂစရိတော ဟောတိ၊ သဂ္ဂါ ဝါ စဝိတွာ ဣဓူပပန္နော။ ပုဗ္ဗေ ဆေဒန ဝဓန ဗန္ဓန ဝေရကမ္မဗဟုလော ဒေါသစရိတော ဟောတိ။ နိရယနာဂယောနီဟိ ဝါ စဝိတွာ ဣဓူပပန္နော။ ပုဗ္ဗေ မဇ္ဇပါနဗဟုလော သုတပရိပုစ္ဆာဝိဟီနော စ မောဟစရိတော ဟောတိ။ တိရစ္ဆာနယောနိယာ ဝါ စဝိတွာ ဣဓူပပန္နောတိ။ ဧဝံ ပုဗ္ဗာစိဏ္ဍာနိဒါနာတိ ဝဒန္တိ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၁။ ၉၉။)

(ဂ) = ပုဗ္ဗာစိဏ္ဍံ ပုရိမဇာတိသု အာစရိတံ။ ဧကဇ္ဈေတိ ဥပတိဿဇ္ဈေရံ သန္ဓာယာဟ။ တေနဟိ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေ တထာ ဝုတ္တံ။ ဣဋ္ဌပယောဂေါ မနာပကိရိယာ။ သုဘကမ္မဗဟုလော ယေဘုယျေန သောဘနကမ္မကာရီ။ န သဗ္ဗေ ရာဂစရိတာဧဝ ဟောန္တိ။ အလုဒ္ဓါနမိ ပုဗ္ဗေ ဣဋ္ဌပယောဂသုဘကမ္မဗဟုလတာသမ္ဘဝတော၊ သဂ္ဂါ စဝိတွာ ဣဓူပပတ္တိသမ္ဘဝတော စ။ ဧတေန အသတိ ပုဗ္ဗဟေတုနိယာမေ ယထာဝုတ္တကာရဏမတ္တေန န တေသံ လုဒ္ဓတာ၊ လုဒ္ဓဘာဝဟေတုကာ စ ရာဂစရိယာတိ ဣမမတ္တံ ဒဿေတိ။

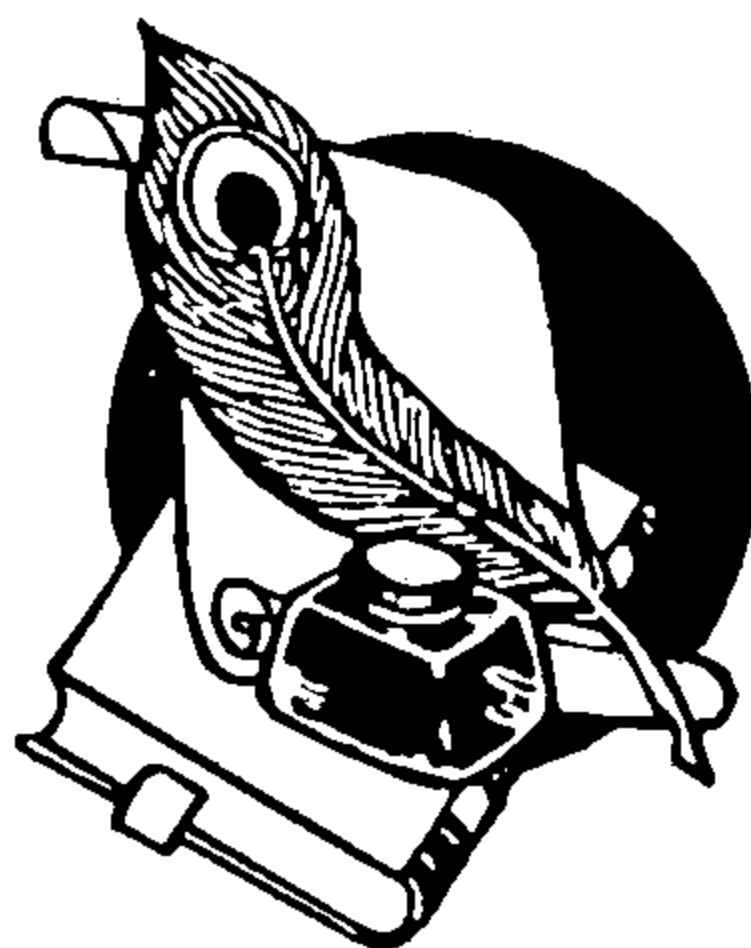
(၄၇၀)

စရိယနိဒါနဝိစယ

= ဣတရေတိ ဆေဒနာဒိကမ္မဗဟုလာ နိရယာဒိတော ဣဓူပပန္နာ
စ န သဗ္ဗေ ဒေါသမောဟစရိတာဇေ ဟောန္တိ တတိယယောဇနာ။
ဣဓာပိ ယထာဝုတ္တကာရဏဿ ကောဓဘာဝေန၊ မူလဘာဝေ စ
အနေကန္တိကတ္တာ ဒေါသမောဟစရိတတာယပိ အနေကံသိကတာ ဝေဒိ
တဗ္ဗာ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၃။)

=====

၅။ စရိတဓာတုနိဒါနဝိစယ

၃၉။ = ဓာတုနိဒါနာ ဒေါသနိဒါနာ။ သေမှာဓိကော ရာဂစရိတော ဟောတိ။ ပိတ္တာဓိကော ဒေါသစရိတော။ ဝါတာဓိကော မောဟစရိတော။ အထ ဝါ သေမှာဓိကော မောဟစရိတော။ ဝါတာဓိကော ရာဂစရိတောတိ။

(ဝိမုတ္တိ၊ ၂၄။)

=====

၄၄။ = ခြိန္တံ ပန ဓာတုနံ ဥဿန္တတ္တာ ပုဂ္ဂလော မောဟစရိတော ဟောတိ ပထဝီဓာတုယာ စ အာပေါဓာတုယာ စ။ ဣတရာသံ ခြိန္တံ ဥဿန္တတ္တာ ဒေါသစရိတော။ သဗ္ဗာသံ သမတ္တာ ပန ရာဂစရိတောတိ။ ဒေါသေသု စ သေမှာဓိကော ရာဂစရိတော ဟောတိ။ ဝါတာဓိကော မောဟစရိတော။ သေမှာဓိကော ဝါ မောဟစရိတော။ ဝါတာဓိကော ရာဂစရိတောတိ ဧဝံ ဓာတုဒေါသနိဒါနာတိ ဝဒန္တိ။

= တတ္ထ ယသ္မာ ပုဗ္ဗေ ဣဋ္ဌပုယောဂသုဘကမ္မဗဟုလာပိ သဂ္ဂါ စဝိတ္တာ ဣဇ္ဇပပန္နာပိ စ န သဗ္ဗေ ရာဂစရိတာယေဝ ဟောန္တိ။ န ဣတရေ ဝါ ဒေါသမောဟစရိတာ။ ဧဝံ ဓာတုနဉ္စ ယထာဝုတ္တေနေဝ နယေန ဥဿဒနိယာမော နာမ နတ္ထိ။ ဒေါသနိယမေ စ ရာဂမောဟဒ္ဒယမေဝ ဝုတ္တံ၊ တမ္ပိ စ ပုဗ္ဗာပရိရုဒ္ဓမေဝ။ သဒ္ဓါစရိယာဒီသု စ ဧကိဿာပိ နိဒါနံ န ဝုတ္တမေဝ။ ဘသ္မာ သဗ္ဗမေတံ အပရိစ္ဆိန္နဝစနံ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၉။)

=====

= ဓာတုနံ ဥဿဒနိယာမော ယဒိ ပမာဏတော၊ သော နတ္ထိ၊ အထ သမာပတ္တိယတော၊ သောပိ ဧကံသိကော န ဥပလဗ္ဘတိတိ ဒသေန္တော အာဟ “ယထာဝုတ္တေနေဝ နယေန ဥဿဒနိယာမော နာမ နတ္ထိ”တိ။

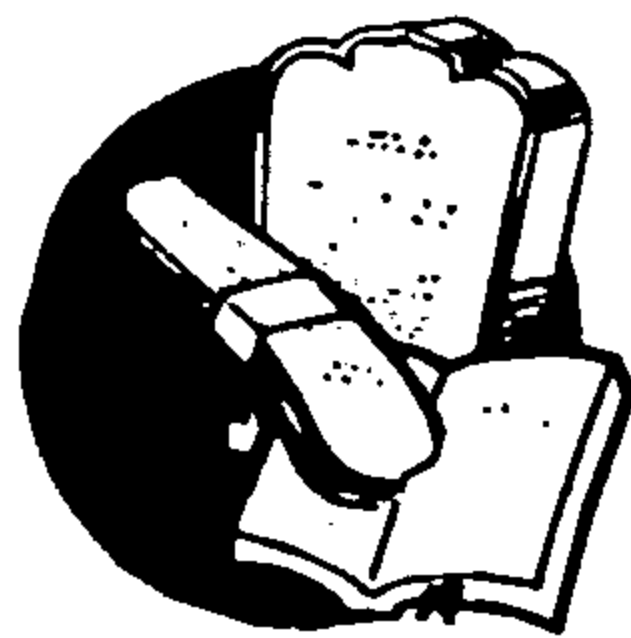
(၄၇၂)

စရိတဓာတု နိဒါနဝိစယ

= တတ္ထ ယထာဓုတ္တေနေဝါတိ “ဒွိန္ဒံ ပန ဓာတုန”န္တိအာဒိနာ
ပုတ္တပ္ပကာရေနေဝ။ ဒေါသနိယမေတိ သေမ္ဘာဒိ ဒေါသာဓိကတာယ
ရာဂါဒိစရိတော ဟောတီတိ ဒေါသဝသေန စရိယာနိယမေ “သေမ္ဘာဓိကော
ရာဂစရိတော”တိ ဝတ္တာ ပုန “သေမ္ဘာဓိကော မောဟစရိတော”တိ “ဝါတာ-
ဓိကော မောဟစရိတော”တိ ဝတ္တာ ပုန “ဝါတာဓိကော ရာဂစရိတော”တိ
ပုတ္တတ္တာ တမ္ပိ ဒေါသဝသေန နိယမဝစနံ ပုဗ္ဗာပရဝိရုဒ္ဓမေဝ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၃။)

=====

၆။ စရိတဝိဇာနကာရ

(င) ၄၀။ = ကထံ ဇာနိတဗ္ဗော အယံ ပုဂ္ဂလော ရာဂစရိတော၊
အယံ ဒေါသစရိတော အယံ မောဟစရိတောတိ သတ္တဓာ ဝေဒိတဗ္ဗံ—
အာရမ္မဏဒဿနာဒိတော၊ ကိလေသတော ဓမ္မပဝတ္တိတော၊ ဂမနတော
စိဝရပါရူပနတော၊ ဘောဇနတော၊ ကိစ္စတော၊ သေယျာဒိတော ဣရိယာ-
ပထတော။

(ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ ၂၃။)

၄၅။ = ယံ ပန ဝုတ္တံ ကထဉ္စ ဇာနိတဗ္ဗံ အယံ ပုဂ္ဂလော
ရာဂစရိတောတိ အာဒိ။

တကြာယံ နယော—

ဣရိယာပထတော ကိစ္စာ၊ ဘောဇနာ ဒဿနာဒိတော။
ဓမ္မပဝတ္တိတော စေဝ၊ စရိယာယော ဝိဘာဝယေတိ။

တတ္ထ ဣရိယာပထောတိ ဧဝံ ဓမ္မပဝတ္တိတော စရိယာ-
ယော ဝိဘာဝယေ။ ယသ္မာ ပန ဣဒံ စရိယာဝိဘာဝနဝိဓာနံ သဗ္ဗာ-
ကာရေန နေဝ ပါဠိယံ န အဋ္ဌကထာယံ အာဂတံ။ ကေဝလံ အာစရိယ-
မနုဿာရေန ဝုတ္တံ။ တသ္မာ န သာရတော ပစ္စေတဗ္ဗံ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၁-၁၀၄)

၇။ ကမ္မဋ္ဌာန ပုဂ္ဂဟကာရ

၄၄။ = ဝိညာတကမ္မဋ္ဌာနေန အာဒိကမ္မေန သဗ္ဗပဌမံ ဣမေသု
 အဋ္ဌတိသဝိဓေသု အာရမ္မဏေသု စတ္တာလီသဝိဓေသု ကမ္မဋ္ဌာနေသု
 နဝဟာကာရေဟိ ပဂုဏံ ကာတဗ္ဗံ။ ကတမေဟိ နဝဟိ? သင်္ခါတ-
 နိဒ္ဒေသတော၊ ဥပစာရပ္ပနာဝဟတော၊ ဈာနပ္ပဘေဒတော၊ စတုက္ကပဉ္စက-
 ဈာနတော၊ သမတိက္ကမတော၊ ရူပတိက္ကမအာရမ္မဏတိက္ကမသညာဝေဒနာ-
 တိက္ကမ ဝမနာဝမနတိက္ကမတော၊ ပစ္စယတော၊ အာရမ္မဏတော၊ ပဋိဘာဂါ-
 ရမ္မဏာနိ၊ သဘာဝဓမ္မရမ္မဏာနိ ပဋိဘာဂါရမ္မဏာနိ သဘာဝါရမ္မဏာနိတိဝါ
 န ဝတ္တဗ္ဗာနိ၊ ဝိသေသတော၊ သုညတော၊ ဘူမိတော၊ ဂဟဏတော။

(ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ၊ ၂၅။)

=====

၄၇။ = တဿှာ ယံ ဝုတ္တံ “ စတ္တာလီသာယ ကမ္မဋ္ဌာနေသု
 အညတရံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ”တိ ဧတ္ထ သင်္ခါတနိဒ္ဒေသတော၊ ဥပစာရ-
 ပ္ပနာဝဟတော၊ ဈာနပ္ပဘေဒတော၊ သမတိက္ကမတော၊ ဝမနာဝမနတော၊
 အာရမ္မဏတော၊ ဘူမိတော၊ ဂဟဏတော၊ ပစ္စယတော၊ စရိယာနုကူလ-
 တောတိ ဣမေဟိ တာဝ ဒသဟာကာရေဟိ ကမ္မဋ္ဌာနဝိနိစ္ဆယော
 ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၁။ ၁၀၆။)

မှတ်ချက်။ ယင်းအခြင်းအရာ ၁၀-ပါးကို (၁၀၇-မှ ၁၁၁)အထိ
 အကျယ် ဖွင့်ပြထားပါသည်။

=====

- ❖ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ-၌ ကသိုဏ်း ၁၀-ပါးတို့တွင် “အာကာသာယတန၊
 ဝိညာဏာယတန”တို့ကို ထည့်ထားပါသည်။
- ❖ အာရမ္မ-၌ အာကိဉ္ဇာယတန၊ နေဝသညာနာသညာယတန” နှစ်ပါး
 တို့ကိုသာ ပြဆိုထားပါသည်။

=====

**၈။ ပဌမဿ ဈာနဿ
အာဒိ၊မဇ္ဈ၊ ပရိယောသာန**

= ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ အာဒိ သာသနဘာရိကော ဥပစာရော။ ဥပေက္ခာ-
နုဗြူဟနာ နာမ မဇ္ဈေ အပ္ပနာ၊ သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာန ပစ္စဝေက္ခဏာ။

(ဝိမုတ္တိ=၂၉)

=====

= ပဌမဿ ဈာနဿ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ အာဒိ၊ ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ
နာမ မဇ္ဈေ၊ သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာနံ။

(ပဋိသံ။ ၁၆၇။)

=====

၇၅။ = တတြ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ နာမ သသမ္ဘာရိကော ဥပစာရော။
ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ နာမ အပ္ပနာ။ သမ္ပဟံသနာ နာမ ပစ္စဝေက္ခဏာတိ
ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။ ယသ္မာ ပန “ဧကတ္တဂတံ စိတ္တံ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ
ပက္ခန္ဓဉ္စေဝ ဟောတိ ဥပေက္ခာနုဗြူဟိတဉ္စ ဉာဏေန စ သမ္ပဟံသိတံ”န္တိ
(ပဋိသံ။ ၁၆၇။) ပါဠိယံ ဝုတ္တံ၊ တသ္မာ အန္တောအပ္ပနာယမေဝ အာဂမန-
ဝသေန ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ၊ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယ ကိစ္စဝသေန ဥပေက္ခာ-
နုဗြူဟနာ၊ ဓမ္မာနံ အနတိဝတ္တနာဒိဘာဝသာဓနေန ပရိယောဒါပကဿ
ဉာဏဿ ကိစ္စနိပ္ပတ္တိဝသေန သမ္ပဟံသနာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၄။)

မှတ်ချက်။

❖ ဤ၌ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိသည် ပါဠိပျက်နေသည်ဟု ထင်ပါသည်။
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအတိုင်း ဖြစ်သင့်ပါသည်။ မူရင်းပါဠိတော်သည် ပဋိသမ္ဘိဒါ
မဂ္ဂပါဠိတော် ဖြစ်ပါသည်။

၉။ မိဒ္ဓဝိစယ

၅၀။ = တတ္ထ တိဝိဓံ မိဒ္ဓံ အာဟာရဇံ ဥတုဇံ စိတ္တဇန္တိ ။ ဥတုဇံ ပန မိဒ္ဓံ အရဟန္တာနမ္ပိ ဟောတိ။ ရူပဓမ္မော ကိရ မိဒ္ဓံ၊ တထာ ပိ စေတသိကဥပက္ကိလေသော ဟောတိ။ မိဒ္ဓံ ပန ကာယိကံ ဓမ္မံ၊ ထိနံ ပန စေတသိကဓမ္မံ၊ ဧကာရမ္မဏဧကလက္ခဏံ သဂ္ဂမဂ္ဂံ ဗာဓေတိ။ တဿ နိဝရဏံ ဟောတိ။

(ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ။ ၂၉။)

=====

၇၄။ = ထိနမိဒ္ဓါဘိဘူတံ အကမ္မညံ ဟောတိ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၁။ ၂၄၁။)

=====

၁၀၇။ = ဇာတိရူပ မိဒ္ဓရူပါနီတိ တိသတိ ရူပါနိ။

(ဝိမုတ္တိ။ ၆၇။)

=====

၄၄၆။ = ဣမာနိ တာဝ ပါဠိယံ အာဂတရူပါနေဝ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန ဗလရူပံ သမ္ဘဝရူပံ ဇာတိရူပံ ရောဂရူပံ ကောဇ္ဇာနံ မတေန မိဒ္ဓရူပန္တိ ဧဝံ အညာနိပိ ရူပါနိ အာဟရိတွာ “အဒ္ဓါ မုနီသိ သမ္ပုဒ္ဓေါ။ နတ္ထိ နိဝရဏာ တဝါတိ” အာဒီနိ ဝတွာ မိဒ္ဓရူပံ တာဝ နတ္ထိယေဝါတိ ပဋိက္ခိတ္တံ။ ရောဂရူပံ ဇရတာ အနိစ္စတာဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတမေဝ၊ ဇာတိရူပံ ဥပစယ သန္တတိဂ္ဂဟဏေန၊ သမ္ဘဝရူပံ အာပေါဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဗလရူပံ ဝါယော ဓာတုဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတမေဝ။ တဿ တေသု ဧကမ္ပိ ဝိသု နတ္ထိတိ သန္နိဌာနံ ကတံ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၂။ ၈၀။)

၄၈၃။ = တတ္ထ ထိနနတာ ထိနံ။ မိဒ္ဓနတာ မိဒ္ဓံ။ အနုဿာဟ-
သံဟနနတာ အသတ္တိဝိယာတောစာတိ အတ္ထော။ ထိနဉ္စ မိဒ္ဓဉ္စ ထိနမိဒ္ဓံ။
တတ္ထ ထိနံ အနုဿာဟလက္ခဏံ၊ ဝီရိယဝိနောဒနရသံ၊ သံသီဒန-
ပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ မိဒ္ဓံ အကမ္မညတာလက္ခဏံ၊ ဩနဟနရသံ၊ လိနတာပစ္စု-
ပဋ္ဌာနံ၊ ပစလာယိကာနိဒ္ဒါပစ္စုပဋ္ဌာနံ ဝါ။ ဥဘယမ္ပိ အရတိဝိဇ္ဇိတာဒိသု
အယောနိသော မနသိကာရပဒဋ္ဌာနံ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၂၊ ၉၉။)

=====

၄၄၆။ = ဗလဇ္ဈပန္နိအာဒိသု ဣမသ္မိံ ကာယေ ဗလံ နာမ အတ္ထိ၊
သမ္ဘဝေါ နာမ အတ္ထိ၊ ရောဂေါ နာမ အတ္ထိ၊ “ဇာတိ သဉ္ဇာတိ”တိ^၁
ဝစနတော ဇာတိ နာမ အတ္ထိ၊ တေဟိ ပိ စတူဟိ မဟာဘူတေဟိ ဝိနာ
အဘာဝတော ဥပါဒါယရူပေဟိ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပါယော။ ကောဇ္ဇာနန္တိ
အဘယဂိရိဝါသီနံ။ ပဋိက္ခိန္တန္တိ ဧတ္ထ ဧဝံ ပဋိက္ခေပေါ ဝေဒိတဗ္ဗော -
မိဒ္ဓံ ရူပမေဝ န ဟောတိ နီဝရဏေသု ဒေသိတတ္တာ။ ယဿ ဟိ နီဝရ-
ဏေသု ဒေသနာ၊ တံ န ရူပံ ယထာ^၂ ကာမစ္ဆန္ဒော။ သိယာ ပနေတံ
ဒုဝိဓံ မိဒ္ဓံ ရူပံ၊ အရူပဉ္ဇာတိ။ တတ္ထ ယံ အရူပံ၊ တံ နီဝရဏေသု ဒေသိတံ
“န ရူပ”န္တိ? တံ န၊ ဝိသေသဝစနာဘာဝတော။ န ဟိ ဝိသေသေတွာ
မိဒ္ဓံ နီဝရဏေသု ဒေသိတံ၊ တဿာ မိဒ္ဓဿ ဒုဝိဓတံ ပရိကပ္ပေတွာပိ န
သက္ကာ နီဝရဏဘာဝံ နီဝတ္တေတုံ။ သက္ကာ ဟိ ဝတ္တုံ “ယံ တံ အရူပတော
အညံ မိဒ္ဓံ ပရိကပ္ပိတံ၊ တမ္ပိ နီဝရဏံ မိဒ္ဓသဘာဝတ္တာ ဣတရံ မိဒ္ဓံ
ဝိယာ”တိ။

=====

၁။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁၀၄။

၂။ န ရူပံ ဒိဋ္ဌံ ယထာ (သျှာ)။

ဘဝတု နီဝရဏံ၊ ကော ဝိရောဓောတိ စေ? နီဝရဏဉ္စ ပဟာတဗ္ဗံ။
 ပဉ္စ နီဝရဏေ ပဟာယ “အဒ္ဓါ မုနီသိ သမ္ပုဒ္ဓေါ၊ နတ္ထိ နီဝရဏာ တဝါ”
 တိ^၁ ဝစနတော။ အပ္ပဟာတဗ္ဗဉ္စ ရူပံ “ကတမေ ဓမ္မာ နေဝဒဿနေန
 န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ? စတုသု ဘူမိသု ကုသလံ၊ စတုသု ဘူမိသု
 ဝိပါကော၊ တီသု ဘူမိသု ကိရိယာဗျာကတံ၊ ရူပဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ။ “ဣမေ
 ဓမ္မာ နေဝဒဿနေန နဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ”တိ^၂ ဝစနတော။ န
 စေတ္ထ တဒါရမ္မဏကိလေသပ္ပဟာနံ အဓိပ္ပေတံ “ရူပံ ဘိက္ခဝေ န
 တုမှာကံ၊ တံ ပဇဟထာ” တိ အာဒိသု? ဝိယ ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနံ တထာ
 ပဟာနဿ အနဓိပ္ပေတတ္တာ။ တသ္မာ န မိဒ္ဓံ ရူပံ။ ယဒိ မိဒ္ဓဿ ရူပဘာဝံ
 န သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆယ၊ ကထံ ဘဂဝတော နိဒ္ဓါ။ မိဒ္ဓဉ္စ “နိဒ္ဓါ ပစလာယိကာ”^၃
 တိ အာဒိနာ ဝိဘင်္ဂေ ဝိဘတ္တတ္တာ နိဒ္ဓါတိ? န မိဒ္ဓံ နိဒ္ဓါ၊ နိဒ္ဓါ
 ဟေတုဘာဝတော ပန တံ နိဒ္ဓါ” တိ ဝိဘတ္တံ ယထာ ဣတ္ထိလိင်္ဂီဒိ။
 ဧဝံ နိဒ္ဓါဟေတုနော မိဒ္ဓဿ အဘာဝတော ကထံ ဘဂဝတော နိဒ္ဓါတိ?
 နိဒ္ဓါ ဘဂဝတော သရီရဂိလာနိယာ၊ န မိဒ္ဓေန။ သာ စ နတ္ထိတိ န
 သက္ကာ ဝတ္တံ၊ “ပိဋ္ဌိ မေ အာဂိလာယတိ၊ တမဟံ အာယမိဿာမိ”တိ^၄
 ဝစနတော။ န စေတ္ထ ဧဝမဝဓာရဏံ မိဒ္ဓမေဝ နိဒ္ဓါဟေတုတိ၊ နိဒ္ဓါဟေတု
 ဧဝ မိဒ္ဓန္တိ ဧဝမဝဓာရဏာ။ တသ္မာ အညောပိ အတ္ထိ နိဒ္ဓါဟေတု၊ ကော
 ပန သောတိ? သရီရဂိလာနိယာ။ တေန ဝုတ္တံ “နိဒ္ဓါ ဘဂဝတော
 သရီရဂိလာနိယာ၊ န မိဒ္ဓေနာ”တိ။

=====

၁။ သုတ္တ နိ။ ၃၆၂။

၂။ အဘိ၊ ဓ။ ၂၆၉။

၃။ သံ၊ ၂။ ၂၈-၃၀၄။

၄။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၆၃။

၅။ မ။ ၂။ ၁၇။

နိဒ္ဒါ စ ဘဂဝတော နတ္ထိတိ န သက္ကာ ဝတ္တံ၊ “အဘိဇာနာမိ ခေါ ပနာဟံ အဂ္ဂိဝေဿန။ ပ ။ ဒိဝါ သုပိတာ” တိ ဝစနတော။ ဣတော ပိ န မိဒ္ဓံ ရူပံ သမ္ပယောဂဝစနတော။ ဝုတ္တဉ္စိ “ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ အဝိဇ္ဇာ- နီဝရဏေန နီဝရဏဉ္စေ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဉ္စာ”တိအာဒိ^၂ ။

န စေတ္ထ ယထာလာဘဘဝနံ^၁ သက္ကာ ပစ္စေတုံ “သက္ခရ- ကထလိကမ္ပိ မစ္ဆဂုဗ္ဗမ္ပိ စရန္တမ္ပိ တိဋ္ဌန္တမ္ပိ”တိ အာဒိ၊ ဝိယ အပ္ပသိဒ္ဓတာယ ရူပဘာဝဿ။ သိဒ္ဓေ ဟိ တဿ ရူပဘာဝေ သမ္ဘဝတော ယထာ- လာဘပစ္စယော ယုဇ္ဇေယျာတိ။ ဣတော ပိ န ရူပံ မိဒ္ဓံ အာရုပ္ပေသု ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ “ နီဝရဏံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ နီဝရဏော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ န ပုရေဇာတ ပစ္စယာ” တိ ဣမဿ ဝိဘင်္ဂေ “အာရုပ္ပေ ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏံ ပဋိစ္စ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ ဥဒ္ဓစ္စနီဝရဏံ အဝိဇ္ဇာ နီဝရဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”တိ^၆ ဝိတ္ထာရော။ တဿာ “န မိဒ္ဓံ ရူပ” န္တိ ယံ အဋ္ဌကထာသု ပဋိက္ခိတ္တံ၊ တံ သုပဋိက္ခိတ္တမေဝ။

ဣတေရေသ္မတိ ဗလရူပါဒီသု။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနဿာပိ ရောဂဿ ဝိသဘာဂပစ္စယသမုပ္ပန္နော ဓာတုက္ခောဘော အာသန္နကာရဏံ၊ ပဂေဝ ဣတရဿ။ သော စ အတ္ထတော ရူပဓမ္မာနံ ဝိကာရာဝတ္ထာဌိတိ ဘင်္ဂိက္ခဏေသု ဧဝ သိယာတိ ဝုတ္တံ “ရောဂရူပံ ဇရတာအနိစ္စတာ- ဂဟဏေန ဂဟိတမေဝါ”တိ။ ဥပစယ သန္တတိဂဟဏေန ဂဟိတ- မေဝါတိ တဠိနိမုတ္တဿ ရူပုပ္ပါဒဿ အဘာဝတော။

=====

၁။ မ၊ ၁။ ၃၁၆။	၂။ အဘိ၊ ဓ။ ၂၃၅။
၃။ ယထာလာဘဝစနံ။ (က)	၄။ ဒိ၊ ၁။ ၇၉။
၅။ ပဋ္ဌာန။ ၃။ ၃၀၀။	၆။ ပဋ္ဌာန။ ၃။ ၃၀၀။

ဥပါဒါဝတ္ထာယ စ အညာ ဇာတိ နာမ နတ္ထေဝ။ သမ္ဘဝေါ ကာမဓာတုယံ
ဧကစ္စိယ သတ္တာနံ ကုန္ဒိယပရိပါကပစ္စယော အာပေါဓာတုယာ
ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသောတိ အာဟ “သမ္ဘဝရူပံ အာပေါဓာတုဂ္ဂဟ-
ဏေန ဂဟိတ မေဝါ”တိ။ ကာယဗလံ နာမ အတ္ထတော ဝါယော-
ဓာတုယာ ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသော တဿာ ဝိပ္ပိရ ဘာဝတော။
ယတော နံ “ပါဏ ဗလ” န္တိ ဝဒန္တိ၊ တေနာဟ “ဗလရူပံ ဝါယော-
ဓာတုဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတမေဝါ” တိ။

ကသ္မာ ပန နေသံ အယထာက္ကမတော ပဋိက္ခေပေါ ကတောတိ?
ဓိသံ နတ္တိတိ ကတွာ အနုပလပ္ပမာနတ္တာ အနာဒရဒဿနတ္ထံ၊ မိဒ္ဓ-
ပဋိက္ခေပေါ ဝါ မဟာပဉ္စောတိ ပဌမံ ကတော။ တဒနုသာရေန
ပဋိလောမနယေန ဣတရေသမ္ပိ အဘာဝေါ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

“ဣတိ” တိ ဣဒံ “အဋ္ဌဝိသတိဝိဓ” န္တိ ဣမိနာ သမ္ပန္နိတဗ္ဗံ၊
ဣမိနာ ဝုတ္တက္ကမေန အဋ္ဌဝိသတိဝိဓံ ဟောတိတိ။ သော စ ခေါ ပါဠိယံ
အာဂတနယေနောတိ အနုနတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အနဓိကဘာဝေါ ပန
ဒဿိတော ဧဝ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၄-၁၀၆။)

=====

= အနုဿာဟနံ ထိနံ။

= အသတ္တိဝိယာတော မိဒ္ဓံ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၂၈။)

၉။ မိဒ္ဓဝိစယ
ဂန္ထရကထာ

(က) ၁၁၆၃။ = တတ္ထ ကတမံ မိဒ္ဓံ ယာ ကာယဿ အကလ္လ-
တာ အကမ္မညတာ ဩနာဟော ပရိယောနာဟော အန္တောသမော-
ရောဓော မိဒ္ဓံ သောပုံ သုပနာ သုပိတတ္ထံ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ မိဒ္ဓံ၊ ဣတိ
ဣဒဉ္စ ထိနံ ဣဒဉ္စ မိဒ္ဓံ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏံ။

(အဘိ၊ ဓ၊ ၂၃၃၊)

(ခ) ၅၄၆။ “ထိနမိဒ္ဓံ ပဟာယာ”တိ အတ္ထိ ထိနံ၊ အတ္ထိ
မိဒ္ဓံ။ တတ္ထ ကတမံ ထိနံ၊ ယာ စိတ္တဿ အကလျတာ။ အကမ္မညတာ
ဩလီယနာ သလ္လီယနာ လီနံ လီယနာ လီယိတတ္ထံ ထိနံ ထိယနာ
ထိယိတတ္ထံ စိတ္တဿ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ထိနံ။

= တတ္ထ ကတမံ မိဒ္ဓံ၊ ယာ ကာယဿ အကလျတာ အကမ္မည-
တာ ဩနာဟော ပရိယောနာဟော အန္တောသမောရောဓော မိဒ္ဓံ သုပုံ
ပစလာယိကာ သုပုံ သုပုနာ သုပိတတ္ထံ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ မိဒ္ဓံ၊ ဣတိ ဣဒဉ္စ
ထိနံ ဣဒဉ္စ မိဒ္ဓံ သန္တာ ဟောန္တိ သမိတာ ဝုပသန္တာ အတ္တင်္ဂတာ အဗ္ဘတ္တ-
င်္ဂတာ အပ္ပိတာ ဗျပ္ပိတာ သောသိတာ ဝိသောသိတာ ဗျန္တိကတာ၊ တေန
ဝုစ္စတိ “ထိနမိဒ္ဓံ ပဟာယာ”တိ။

၅၄၇။ “ဝိဂတထိနမိဒ္ဓေါ”တိ တဿ ထိနမိဒ္ဓဿ စတ္တတ္တာ
ဝန္တတ္တာ မုတ္တတ္တာ ပဟိနတ္တာ ပဋိနိဿဋ္ဌတ္တာတိ ပဟိနပဋိနိဿဋ္ဌတ္တာ၊
တေန ဝုစ္စတိ “ဝိဂတထိနမိဒ္ဓေါ”တိ။

(အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၆၃၊)

(ဂ) = မိဒ္ဓံ နာမ ယံ ကာယဿ လီနတ္ထံ ။

(နေတ္ထိ။ ၇၂။ ၈၉။)

=====

(ဃ-၁) = တတ္ထ ကတမံ မိဒ္ဓံ၊ ယာ စိတ္တဿ ဇဠတာ စိတ္တဿ ဂရုတ္တံ စိတ္တဿ အကမ္မနီယတာ စိတ္တဿ နိက္ခေပေါ နိဒ္ဒါယနာ ပစလာယိကတာ ပစလာယနာ ပစလာယနံ။ ဣဒံ မိဒ္ဓံ။

(ပေဋကော။ ၂၅၉။)

(ဃ-၂) = ယာ ပန ကာယဿ အကမ္မနီယတာ ကိဉ္စာပိ တံ မိဒ္ဓံ နော တု သဘာဝကိလေသတာယ ကိလေသော၊ ဣတိ ယာ စ စိတ္တသလ္လိယနာ ယာ စ ကာယာကမ္မနီယတာ၊ အယံ ပက္ခောပ ကိလေသော န တု သဘာဝကိလေသော။ တတ္ထ အတ္တသညာနုပစိတ္တံ ကိလမထော ကုက္ကုစ္စာနုပစိတ္တံ ထိနံ ယာ စိတ္တဿ လိယနာ၊ ဣတိ ဣမေ ပဉ္စနိဝရဏာ စတ္တာရိ နိဝရဏာနိ သဘာဝကိလေသာ ထိနမိဒ္ဓံ နိဝရဏ ပက္ခော ပကိလေသော။

(ပေဋကော။ ၂၇၂။)

(ဃ-၃) = တဿေဝံ ဗျာပါဒါနုပဿိဿ ကိလေသော ယော ပရိဒါဟော ကာယကိလမထော အကမ္မနီယတာ မိဒ္ဓံ။ စိတ္တာနုပဿိဿ ပဋိယာတေန ခိယနာ။ ဣဒံ ထိနမိဒ္ဓံ။

(ပေဋကော။ ၂၇၃။)

(ဃ-၄) = အတ္ထိ ပန အရဟတော ကာယကိလေသမိဒ္ဓဉ္စ ဩက္ကမတိ န စ တံ နိဝရဏံ တဿ ထိနမိဒ္ဓံ နိဝရဏံ။ န ဧကံသေန။

(ပေဋကော။ ၂၇၄။)

=====

(င) = သီတံ ဥဏှံ ဇိယန္တော ပိပါသာ ဥစ္စာရော ပဿာဝေါ မိဒ္ဓံ
ဇရာ ဗျာဓိ မရဏံ။ ဣမေ ခေါ မဟာရာဇ ဒသ ကာယာနုဂတာ ဓမ္မာ
ဘဝေ ဘဝေ ကာယံ အနုဓာဝန္တိ အနုပရိဝတ္တန္တိ။

(မိလိန္ဒ၊ ၂၄၆။)

=====

(စ) = မိဒ္ဓသုခန္တိ နိဒ္ဒါသုခံ။ (ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၁၄။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၇၃။)

=====

(ဆ) ၃၉။ ထိနမိဒ္ဓပရိယုဋ္ဌိတာတိ စိတ္တဂေလညဘူတေန ထိနေန
သေသနာမကာယဂေလညဘူတေန မိဒ္ဓေန စ ပရိယုဋ္ဌိတာ၊ အဘိဘူတာ
ဂဟိတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေ နိဒ္ဒါ ဗဟုလာ ဟောန္တိ ။

(မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။)

=====

(ဇ) = မိဒ္ဓံ စေတသိကဂေလညံ။ (မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂၀။)

=====

(ဈ) = တိဏှံ ခန္ဓာနံ အကမ္မညတာ မိဒ္ဓံ။ (အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၅။)

=====

(ည-၁) = မိဒ္ဓံ အကမ္မညတာလက္ခဏံ၊ ဩနဟနရသံ၊ လိန-
ဘာဝပစ္စုပ္ပန်၊ ပစလာယိကာနိဒ္ဒါပစ္စုပ္ပန် ဝါ၊ ဥဘယမ္ပိ အရတိ
တန္တိ ဝိဇ္ဇိတာဒိသု အယောနိသောမနသိကာရပဒဌာနံ။

(အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၉၇။)

(ည - ၂)၁၁၆၃။ = ကာယဿာတိ ခန္ဓတ္ထယသင်္ခါတဿ နာမကာယဿ။ အကလ္လတာ အကမ္မညတာတိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။ မေယော ဝိယ အာကာသံ ကာယံ ဩနယုတိတိ ဩနာဟော။ သဗ္ဗတော ဘာဂေန ဩနာဟော ပရိယောနာဟော။ အပ္ပန္တရေ သမောရုန္ဓတိတိ အန္တောသမောရောဓော။ ယထာ ဟိ နဂရေ ရုန္ဓိတွာ ဂဟိတေ မနုဿာ ဗဟိ နိက္ခမိတုံ န လဘန္တိ။ ဧဝမိ မိဒ္ဓေန သမောရုဒ္ဓါ ဓမ္မာ ဝိပ္ပါရဝသေန နိက္ခမိတုံ န လဘန္တိ။ တသ္မာ “အန္တော သမောရောဓော”တိ ဝုတ္တံ။ မေဓတိတိ မိဒ္ဓံ။ အကမ္မညဘာဂေန ဝိဟိသတိတိ အတ္ထော။ သုပန္နိ တေနာတိ သောပွံ။ အက္ခိဒလာဒီနံ ပစလဘာဝံ ကရောတိတိ ပစလာယိကာ။ သုပနာ သုပိတတ္တန္တိ အာကာရဘာဝနိဒ္ဒေသာ။ ယံ ပန တေသံ ပုရတော သောပုပဒံ၊ တဿ ပုန ဝစနေ ကာရဏံ ဝုတ္တမေဝ။ ဣဒံ ဝုစ္ဆတိ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏန္တိ ဣဒံ ထိနဉ္စ မိဒ္ဓဉ္စ ဧကတော ကတွာ အာဝရဏဋ္ဌေန ထိနမိဒ္ဓ နီဝရဏန္တိ ဝုစ္ဆတိ။ ယံ ယေဘုယျေန သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ နိဒ္ဒါယ ပုဗ္ဗဘာဂအပရဘာဂေသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံ အရဟတ္တမဂ္ဂေန သမုစ္ဆိဇ္ဇတိ။ ခိဏာသဝါနံ ပန ကရဇကာယဿ ဒုဗ္ဗလဘာဂေန ဘဝဂေါတရဏံ ဟောတိ။ တသ္မိ အသမ္ဗိဿေ ဝတ္တမာနေ တေ သုပန္နိ။ သာ နေသံ နိဒ္ဒါ နာမ ဟောတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “အဘိဇာနာမိ ခေါ ပနာဟံ အဂ္ဂိဝေသေန ဂိမ္မာနံ ပစ္စိမေ မာသေ စတုဂ္ဂုဏံ သင်္ဃာဋီ ပညပေတွာ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သတော သမ္ပဇာနော နိဒ္ဒိ ဩက္ကမိတာ”တိ။ ဧဝရူပေါ ပနာယံ ကရဇကာယဿ ဒုဗ္ဗလဘာဂေါ န မဂ္ဂဝဇ္ဇော၊ ဥပါဒိန္နကေပိ အနုပါဒိန္နကေပိ လဗ္ဘတိ။ ဥပါဒိန္နကေ လဗ္ဘမာနော ယဒါ ခိဏာသဝေါ ဒီယမဂ္ဂံ ဂတော ဟောတိ၊ အညတရံ ဝါ ပန ကမ္မံ ကတွာ ကိလန္တော၊ ဧဝရူပေ ကာလေ လဗ္ဘတိ။ အနုပါဒိန္နကေ လဗ္ဘမာနော ပဏ္ဏပုပ္ဖေသု လဗ္ဘတိ။ ဧကစွာနဉ္စ ရုက္ခာနံ ပဏ္ဏာနိ-

သူရိယာတပေန ပဿာရိယန္တိ၊ ရတ္တိံ ပတိကုဋ္ဌန္တိ။ ပဒုမပုပ္ဖုဒါနိ သူရိယာ-
တပေန ပုပ္ဖန္တိ၊ ရတ္တိံ ပုန ပတိကုဋ္ဌန္တိ။ ဣဒံ ပန မိဒ္ဓံ အကုသလတ္တာ
ဒီဏာသဝါနံ န ဟောတီတိ။

တတ္ထ သိယာ “န မိဒ္ဓံ အကုသလံ။ ကဿော? ရူပတ္တာ။ ရူပဉ္စိ
အဗျာကတံ၊ ဣဒဉ္စ ရူပံ။ တေန ဝေတ္ထ ‘ကာယဿ အကလ္လတာ
အကမ္မညတာ’တိ ကာယဂ္ဂဟဏံ ကတ”န္တိ။ ယဒိ “ ကာယဿာ ”တိ
ဝုတ္တမတ္တေနဝေတံ ရူပံ၊ ကာယပဿဒ္ဓါဒယောပိ ဓမ္မာ ရူပမေဝ
ဘဝေယျံ။ “ သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ”။ ကာယေန စေဝ
ပရမတ္ထသစ္စံ^၂ သစ္စိကရောတီတိ? သုခပဋိသံဝေဒနပရမတ္ထသစ္စသစ္စိ-
ကရဏာနိပိ ရူပကာယေနေဝ သိယံ။ တဿာ န ဝတ္တဗ္ဗမေတံ “ရူပံ
မိဒ္ဓ”န္တိ။ နာမကာယော ဟေတ္ထ ကာယော နာမ။ ယဒိ နာမကာယော၊
အထ ကဿော “သောပုံ ပစလာယိကာ”တိ ဝုတ္တံ။ န ဟိ နာမကာယော
သုပတိ၊ န စ ပစလာယတီတိ? လိင်္ဂါဒိနိ ဝိယ ဣန္ဒြိယဿ တဿ
ဖလတ္တာ။ ယထာ ဟိ “ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ ဣတ္ထိကုတ္တံ ဣတ္ထာကပေါ
”တိ ဣမာနိ လိင်္ဂါဒိနိ ဣတ္ထိန္ဒြိယဿ ဖလတ္တာ ဝုတ္တာနိ၊ ဧဝံ ဣမဿာပိ
နာမကာယဂေလညသင်္ခါတဿ မိဒ္ဓဿ ဖလတ္တာ သောပုဒါနိ ဝုတ္တာနိ။
မိဒ္ဓေ ဟိ သတိ တာနိ ဟောန္တိတိ ဖလူပစာရေန မိဒ္ဓံ အရူပမ္ပိ သမာနံ
“သောပုံ ပစလာယိကာ သုပနာ သုပိတတ္ထ”န္တိ ဝုတ္တံ။

အက္ခိဒလာဒိနံ ပစလဘာဝံ ကရောတီတိ ပစလာယိကာတိ
ဝစနတ္ထေနာပိ စာယမတ္ထော သာဓိတောယေဝါတိ န ရူပံ မိဒ္ဓံ။
ဩနာဟာဒိဟိပိ စဿ အရူပဘာဝေါ ဒီပိတောယေဝ။ န ဟိ ရူပံ နာမ-
ကာယဿ ဩနာဟော ပရိယောနာဟော အန္တောသမောရာဓော
ဟောတီတိ။ နန စ ဣမိနာဝ ကာရဏေနေတံ ရူပံ၊ န ဟိ အရူပံ
ကဿစိ ဩနာဟော၊ န ပရိယောနာဟော၊ န အန္တောသမောဒရာဓော

ဟောတီတိ? ယဒိ ဧဝံ အာဝရဏမ္ပိ န ဘဝေယျ။ တဿှာ ယထာ ကာမတ္တန္ဒာဒယော အရူပဓမ္မာ အာဝရဏဋ္ဌေန နီဝရဏာ၊ ဧဝံ ဣမဿာပိ ဩနာဟနာဒိအတ္ထေန ဩနာဟာဒိတာ ဝေဒိတဗျာ။ အပိစ “ပဉ္စ နီဝရဏေ ပဟာယ စေတသော ဥပက္ကိလေသေ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏေ”တိ၊ ဝစနတော ပေတံ အရူပံ။ န ဟိ ရူပံ စိတ္တုပက္ကိလေသော၊ န ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏံ ဟောတီတိ။

ကဿှာ န ဟောတိ။ နနု ဝုတ္တံ —

“သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ သုရံ ပိဝန္တိ မေရယံ။ သုရာမေရယပါနာ အပ္ပဋ္ဌိဝိရတာ။ အယံ ဘိက္ခဝေ ပဌမော သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဥပက္ကိလေသော”တိ၊။

အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ “ဆ ခေါ မေ ဂဟပတိပုတ္တ အာဒိနဝါ သုရာမေရယ-မဇ္ဇပမာဒဌာနာနုယောဂေ သန္တိဋ္ဌိကာ ဓနဇာနိ၊ ကလဟပ္ပဝဗ္ဗနိ၊ ရောဂါနံ အာယတနံ၊ အကိတ္တိသဉ္ဇနနိ၊ ကောပိနနိဒံသနိ၊ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီ-ကရဏီတွေဝ ဆဋ္ဌံ ပဒံ ဘဝတိ” တိ? ။ ပစ္စက္ခတောပိ စေတံ သိဒ္ဓမေဝ၊ ယထာ မဇ္ဇေ ဥဒရဂတေ စိတ္တံ သံကိလိဿတိ၊ ပညာ ဒုဗ္ဗလာ ဟောတိ။ တဿှာ မဇ္ဇံ ဝိယ မိဒ္ဓမ္ပိ စိတ္တသံကိလေသော စေဝ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီ-ကရဏဉ္စ သိယာတိ? န၊ ပစ္စယနိဒ္ဒေသတော။ ယဒိ ဟိ မဇ္ဇံ သံကိလေ-သော ဘဝေယျ၊ “သော ဣမေ ပဉ္စ နီဝရဏေ ပဟာယ စေတသော ဥပက္ကိလေသေ”တိ၊ ဝါ။

=====

၁။ ဒီ၊ ၂။ ၇၁။ သံ၊ ၃။ ၉၅။

၂။ အံ၊ ၁။ ၃၆၃။

၃။ ဒီ၊ ၃။ ၁၄၈။

၄။ မ၊ ၁။ ၂၃၉။

‘ဧဝမေဝ ခေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စိမေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ၊ ယေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ စိတ္တံ န စေဝ မုဒု ဟောတိ၊ န စ ကမ္မနိယံ၊ န စ ပဘဿရံ ပဘဂုံ စ၊ န စ သမ္မာ သမာဓိယတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ ကတမေ ပဉ္စ? ကာမစ္ဆန္တော ဘိက္ခဝေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသော”တိ’ ဝါ။ “ ကတမေ စ ဘိက္ခဝေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ? အဘိဇ္ဈာ ဝိသမလောဘော စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသော” တိ’ ဝါ ဧဝမာဒီသု ဥပက္ကိလေသနိဒ္ဒေသေသု နိဒ္ဒေသံ အာဂစ္ဆေယျ။ ယသ္မာ ပန တသ္မိ ပီတေ ဥပက္ကိလေသာ ဥပ္ပဇန္တိ၊ ယေ စိတ္တသံကိလေသာ စေဝ ပညာယ စ ဒုဗ္ဗလီကရဏာ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ တံ တေသံ ပစ္စယတ္တာ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ- တော ဧဝံ ဝုတ္တံ။ မိဒ္ဓံ ပန သယမေဝ စိတ္တဿ သံကိလေသော စေဝ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏဉ္စာတိ အရူပမေဝ မိဒ္ဓံ။

ကိဉ္စ ဘိယျော — သမ္ပယောဂ ဝစနတော။ “ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏေန နီဝရဏဉ္စေဝ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဉ္စာ”တိ? ဟိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ သမ္ပယောဂဝစနတော နယိဒံ ရူပံ။ န ဟိ ရူပံ သမ္ပယုတ္တသချိ လဘတီတိ။ အထာပိ သိယာ “ယထာလာဘဝသေနတံ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဟိ ‘သိပ္ပိသမ္ပကမ္ပိ သက္ခရကထလမ္ပိ မစ္ဆဂုမ္ပမ္ပိ စရန္တမ္ပိ တိဋ္ဌန္တမ္ပိ’တိ၊ ဧဝံ ဧကတော ကတွာ ယထာလာဘဝသေန ဝုတ္တံ၊ သက္ခရကထလဉ္စိ တိဋ္ဌတိ ယေဝ န စရတိ၊ ဣတရဒ္ဓယံ တိဋ္ဌတိပိ စရတိပိ။ ဧဝမိဓာပိ မိဒ္ဓံ နီဝရဏမေဝ၊ န သမ္ပယုတ္တံ။ ထိနံ နီဝရဏမ္ပိ သမ္ပယုတ္တမ္ပိတိ သဗ္ဗံ ဧကတော ကတွာ ယထာလာဘဝသေန နီဝရဏဉ္စေဝ နီဝရဏသမ္ပ ယုတ္တဉ္စာတိ ဝုတ္တံ။ မိဒ္ဓံ ပန ယထာသက္ခရကထလံ တိဋ္ဌတေဝ၊ န

=====

၁။ သံ၊ ၃။ ၈၂။	၂။ မ။ ၁။ ၄၃။
၃။ အဘိ၊ ၈၊ ၂၃၅။	၃။ ဒီ၊ ၁။ ၇၉။ မ၊ ၁။ ၃၄၇။

စရတိ။ ဧဝံ နိဝရဏမေဝ၊ န သမ္ပယုတ္တံ။ တဿှာ ရူပမေဝ မိဒ္ဓန္တိ။ န၊ ရူပဘာဝါသိဒ္ဓိတော။ သက္ခရကထလဉ္စိ န စရတီတိ ဝိနာပိ သုတ္တေန သိဒ္ဓံ။ တဿှာ တတ္ထ ယထာလာဘဝသေနတ္ထော ဟောတု၊ မိဒ္ဓံ ပန ရူပန္တိ အသိဒ္ဓမေတံ။ န သက္ကာ တဿ ဣမိနာ သုတ္တေန ရူပဘာဝေါ သာဓေတုန္တိ မိဒ္ဓဿ ရူပဘာဝါသိဒ္ဓိတော န ဣဒံ ယထာလာဘဝသေန ဝုတ္တန္တိ အရူပမေဝ မိဒ္ဓံ။

ကိစ္စ ဘိယျော— “စတ္တတ္တာ”တိအာဒိဝစနတော။ ဝိဘင်္ဂသ္မိဉ္စိ “ဝိဂတထိနမိဒ္ဓေါတိ တဿ ထိန မိဒ္ဓဿ စတ္တတ္တာ ဝန္တတ္တာ မုတ္တတ္တာ ပဟိနတ္တာ ပဋိနိဿဋ္ဌတ္တာ။ တေန ဝုစ္စတိ ဝိဂတထိနမိဒ္ဓေါ”တိ^၁ စ “ဣဒံ စိတ္တံ ဣဒမ္မာ ထိနမိဒ္ဓါ သောဓေတိ ဝိသောဓေတိ ပရိသောဓေတိ မောဓေတိ ဝိမောဓေတိ ပရိမောဓေတိ။

တေန ဝုစ္စတိ ထိနမိဒ္ဓါ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ စာ”တိ^၂ ဧဝံ “စတ္တတ္တာ” တိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊ န စ ရူပံ ဧဝံ ဝုစ္စတိ။ တဿှာပိ အရူပမေဝ မိဒ္ဓန္တိ။ န၊ စိတ္တဇဿာသမ္ဘဝဝစနတော။ တိဝိဓဉ္စိ မိဒ္ဓံ စိတ္တဇံ၊ ဥတုဇံ၊ အာဟာရဇ္ဇံ။ တဿှာ ယံ တတ္ထ စိတ္တဇံ၊ တဿ ဝိဘင်္ဂေ ဈာနစိတ္တေဟိ အသမ္ဘဝေါ ဝုတ္တော။ န အရူပဘာဝေါ သာမိတောတိ ရူပမေဝ မိဒ္ဓန္တိ။ န၊ ရူပဘာဝါသိဒ္ဓိတောဝ။ မိဒ္ဓဿ ဟိ ရူပဘာဝေ သိဒ္ဓေ သက္ကာ ဧတံ လဒ္ဓံ။ တတ္ထ စိတ္တဇဿာသမ္ဘဝေါ ဝုတ္တော၊ သော ဧဝံ စ န သိဇ္ဈတီတိ အရူပမေဝ မိဒ္ဓံ။

=====

၁။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၆၂။

၂။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၆၄။

ကိဉ္စ ဘိယျော— ပဟာနဝစနတော။ ဘဂဝတာ ဟိ “ဆ
ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေ ပဟာယ ဘဗ္ဗော ပဌမဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပန္န ဝိဟရိတုံ။ ကတမေ
ဆ? ကာမစ္ဆန္တံ၊ ဗျာပါဒံ၊ ထိနမိဒ္ဓံ၊ ဥဒ္ဓစ္စံ၊ ကုက္ကုစ္စံ၊ ဝိစိကိစ္ဆံ။ ကာမေသု
ခေါ ပနဿ အာဒိနဝေါ သမ္ပပညာယ သုဒိဋ္ဌော ဟောတီ”တိ” စ “ဣမေ
ပဉ္စ နိဝရဏေ ပဟာယ ဗလဝတိယာ ပညာယ အတ္တတ္ထံ ဝါ ပရတ္တံ ဝါ
ဥဿတီ”တိ” စ အာဒိသု မိဒ္ဓဿာပိ ပဟာနံ ဝုတ္တံ၊ န စ ရူပံ ပဟာတဗ္ဗံ။
ယထာဟ “ရူပက္ခန္ဓော အဘိညေယျော ပရိညေယျော န ပဟာတဗ္ဗော
န ဘာဝေတဗ္ဗော န သစ္စိကာတဗ္ဗော”တိ”။ ဣမဿာပိ ပဟာနဝစနတော
အရူပမေဝ မိဒ္ဓန္တိ? န၊ ရူပဿာပိ ပဟာနဝစနတော။ “ရူပံ ဘိက္ခဝေ န
တုမှာကံ တံ ပဇဟထာ”တိ”၊ ဧတ္ထ ဟိ ရူပဿာပိ ပဟာနံ ဝုတ္တမေဝ။
တသ္မာ အကာရဏမေတန္တိ? န၊ အညထာ ဝုတ္တတ္တာ။

တသ္မိဉ္စ သုတ္တေ “ယော ဘိက္ခဝေ ရူပေ ဆန္ဒရာဂ ဝိနယော၊ တံ
တတ္ထ ပဟာန”န္တိ ဧဝံ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနဝသေန ရူပဿ ပဟာနံ ဝုတ္တံ၊ န
ယထာ ဆ ဓမ္မေ ပဟာယ ပဉ္စ နိဝရဏေ ပဟာယာတိ၊ ဧဝံ
ပဟာတဗ္ဗမေဝ ဝုတ္တန္တိ အညထာ ဝုတ္တတ္တာ န ရူပံ မိဒ္ဓံ။ တသ္မာ
ယာနေတာနိ “သော ဣမေ ပဉ္စ နိဝရဏေ ပဟာယ စေတသော
ဥပက္ကိလေသေ”တိ” အာဒိနိ* သုတ္တာနိ ဝုတ္တာနိ၊ ဧတေဟိ စေဝ အညေဟိ
စ သုတ္တေဟိ အရူပမေဝ မိဒ္ဓန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ—

=====

၁။ အံ၊ ၂။ ၃၇၃။

၂။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၄၄၁။

၃။ မ၊ ၁။ ၁၉၄။ သံ၊ ၂။ ၂၈။

၄။ သံ၊ ၂။ ၂၃။

၅။ မ၊ ၁။ ၂၃၉။

“ပဉ္စိ မေ ဘိက္ခဝေ အာဝရဏာ နီဝရဏာ စေတသော အဇ္ဈာ-
ရဟာ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏာ။ ကတမေ ပဉ္စိ? ကာမတ္ထန္တော
ဘိက္ခဝေ အာဝရဏော နီဝရဏော ။ပ။ ထိနမိဒ္ဓံ ဘိက္ခဝေ
အာဝရဏံ နီဝရဏံ စေတသော အဇ္ဈာရဟံ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီ-
ကရဏ”န္တိ” စ၊ “ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ ဘိက္ခဝေ အန္ဓကရဏံ အစက္ခ-
ကရဏံ အညာဏကရဏံ ပညာနိရောဓိကံ ဝိယာတပက္ခိကံ
အနိဗ္ဗာနသံဝတ္တနိ က”န္တိ” စ၊ “ဧဝမေ ခေါ ဗြာဟ္မဏ ယသ္မိ
သမယေ ထိနမိဒ္ဓပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ ထိနမိဒ္ဓ-
ပရေတေနာ”တိ? စ၊ “အယောနိသော ဘိက္ခဝေ မနသိ-
ကရောတော အနုပ္ပန္တော စေဝ ကာမတ္ထန္တော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ။ပ။
အနုပ္ပန္နဉ္စေဝ ထိနမိဒ္ဓံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”တိ? စ၊ “ကေဝလောဟာယံ
ဘိက္ခဝေ အကုသလရာသိ ယဒိဒံ ပဉ္စ နီဝရဏာ”တိ” စ—

ဧဝမာဒီနိ စ အနေကာနိ ဧတဿ အရူပဘာဝဇောတကာနေဝ
သုတ္တာနိ ဝုတ္တာနိ။ ယသ္မာ စေတံ အရူပံ၊ တသ္မာ အာရုပ္ပေပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
ဝုတ္တဉ္စေတံ မဟာပကရဏေ ပဉ္ဇာနေ “နီဝရဏံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ နီဝရဏော
ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ န ပုရေဇာတပစ္စယာ”တိ ဧတဿ ဝိဘင်္ဂေ “အာရုပ္ပ
ကာမတ္ထန္တနီဝရဏံ ပဋိစ္စ ထိနမိဒ္ဓံ ဥဒ္ဓစ္စံ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏ”န္တိ သဗ္ဗံ
ဝိတ္တာရေတဗ္ဗံ။ တသ္မာ သန္နိဋ္ဌာနမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ “အရူပမေဝ မိဒ္ဓ”န္တိ ။

(အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၀၉-၄၁၃။)

=====

၁။ သံ၊ ၃။ ၈၆။

၂။ သံ၊ ၃။ ၁၀၇။

၃။ သံ၊ ၃။ ၈၃။

၄။ သံ၊ ၃။ ၁၂၇။

၅။ ပဋ္ဌာန၊ ၃။ ၃၀၀။

(၄) = ထိနနတာ ထိနံ၊ မိဒ္ဓနတာ မိဒ္ဓံ၊ အနုဿာဟသံဟနနတာ အသတ္တိဝိယာတောစာတိ အတ္ထော။ စိတ္တဿ အနုဿာဟော ထိနံ၊ စေတသိကာနံ အကမ္မညတာ မိဒ္ဓံ။ ထိနဉ္စ မိဒ္ဓဉ္စ ကိနမိဒ္ဓံ။

(ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၀။)

=====

(၅) = မိဒ္ဓေန ပကတော (ထေရ။ ၂၆၉) တိ ကာယာလသိယ-
သင်္ခါတေန အသတ္တိဝိယာတသဘာဝေန မိဒ္ဓေန အဘိဘူတော။

(ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၅။)

=====

(၃) = ထိနနတာ ထိနံ၊ မိဒ္ဓနတာ မိဒ္ဓံ၊ အနုဿာဟသံဟနနတာ အသတ္တိဝိယာတတာ စာတိ အတ္ထော။ ထိနဉ္စ မိဒ္ဓဉ္စ ထိနမိဒ္ဓံ။ တတ္ထ ထိနံ အနုဿာဟနလက္ခဏံ၊ ဝီရိယဝိနောဒနရသံ၊ သံသီဒနပစ္စုပ္ပန်။ မိဒ္ဓံ အကမ္မညတာလက္ခဏံ၊ ဩနဟနရသံ၊ လီနဘာဝပစ္စုပ္ပန်၊ ပစလာ-
ယိကာနိဒ္ဒါပစ္စုပ္ပန် ဝါ၊ ဥဘယမ္ပိ အရတိတန္တိဝိဇ္ဇိတာဒိသု အယော-
နိသောမနသိကာရပဒဌာနန္တိ။

(မဟာနိ၊ ၄၊ ၅၂။)

=====

(ဗ-၁) = ထိနံ နာမ စိတ္တဿ အကမ္မညတာ။

= မိဒ္ဓံ နာမ ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္တယဿ အကမ္မညတာ။

တထာ ထိနံ အနုဿာဟသံဟနနံ။

မိဒ္ဓံ အသတ္တိဝိယာတော။ ဣတိ ထိနေန မိဒ္ဓေန

စ စိတ္တံ အဘိဘူတံ အဇ္ဈောတ္တဋ္ဌံ ဥပဒ္ဓုတံ
သင်္ကောစနပ္ပတ္တံ လယာပန္နံ။

(နေတ္ထိ၊ ဌ။ ၁၄၅။)

(ဗ-၂) = ထိနမိဒ္ဓါဘိဘဝနံ စတုပ္ပိဓံ စတုမဂ္ဂဝသေန ။

(နေတ္ထိ၊ ဌ။ ၁၇၈။)

(ဗ-၃) = ထိနမိဒ္ဓံ ဥပ္ပတ္တိဘူမိတော ပဉ္စဝိဓန္တိ ဧဝံ အကုသလ
ပက္ခေ ဝိဘတ္တိ ဝေဒိတဗျော။

(နေတ္ထိ၊ ဌ။ ၁၇၉။)

=====

(ဗ-၄) = “ထိနံ ထိယနာ ထိယိတတ္ထံ စိတ္တဿ အကလ္လတာ
အကမ္မညတာ ဩနာဟော ပရိနာဟော အန္တောသင်္ကောစော”တိ
ထိနဿ။ “အကလ္လတာ အကမ္မညတာ ကာယာလသိယံ သုပျံ သုပျနာ
သုပိတတ္ထံ”န္တိ မိဒ္ဓဿ။

(အဘိ၊ ဓ။ ၂၃၃။ နေတ္ထိ၊ ဌ။ ၁၇၉။)

=====

(ဏ) = နိဒ္ဓါသုခန္တိ နိဒ္ဓါယနေန ဥပ္ပဇ္ဇနကသုခံ။ (မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၄)

=====

(တ) ၁၁၆၃။ ဩနယုတိတိ ဆာဒေတိ၊ အဝတ္ထရတိ ဝါ။
နာနာရမ္မဏေသု ပဝတ္တိနိဝါရဏေန၊ ဝိပ္ပာရိကတာ နိဝါရဏေ-
နေဝ ဝါ အန္တောသမော ရောဓော။ ကေဇ္ဇာနန္တိ သိရိသာဒိ-
ရက္ခာနံ။ ရူပကာယေနော သိယံ၊ တေန သုခပ္ပဋိသံဝေဒန-

နိဗ္ဗာနသစ္စိကိရိယာနံ ရူပတာပတ္တိ သိယာတိ အဓိပ္ပါယ်။
ဓာသ္မာတိ “ကာယဿာ” တိ ဝစနဿ ရူပတ္တာသာဓကတ္တာ။ န
 ဟိ နာမကာယော သုပတိတိ ဣဒံ ထိနမိဒ္ဓသမုဋ္ဌိတရူပေဟိ
 ရူပကာယဿ ဂရုဘာဝပ္ပတ္တံ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါဒီနံ သံသီဒနံ သောပ္ပန္နိ
 သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ န ဇာဂရဏစိတ္တရဟိတံ ဘဝင်္ဂသန္တတိန္တိ။ **ဓာသ**
မလတ္တာတိ ဖလူပစာရေန ဣန္ဒြိယံ ဝိယ မိဒ္ဓံ ဒသေတုံ မိဒ္ဓဿ
 ဖလတ္တာ ဣန္ဒြိယနိဒ္ဒေသေ ဝိယ လင်္ဂါဒီနိ မိဒ္ဓနိဒ္ဒေသေပိ
 သောပ္ပါဒီနိ ဝုတ္တာနိတိ အတ္ထော။

ရူပကာယဿ အန္တောသမောရောဓော နတ္ထိတိ သော နာမ-
 ကာယေ ဝုတ္တောတိ ဝိညာယတိ။ တေန သဟ ဝုတ္တာ ဩနာဟပရိယော-
 နာဟာ စ။ ရူပကာယဿ ဝါ ဝိပ္ပါရိကာဝိပ္ပါရိကာဘာဝေါ နာမ အတ္တနော
 သဘာဝေန နတ္ထိ၊ နာမကာယဿ နာမကာယေ ဝိပ္ပါရိကေ လဟုကော၊
 အဝိပ္ပါရိကေ ဂရုကောတိ အဝိပ္ပါရိကာဘာဝေန ဩနာဟနာဒိ နာမ-
 ကာယဿေဝ ဟောတိတိ ဩနာဟနာဒယောပိ နာမကာယေ ဝိညာယန္တိ။
 တေနာဟ “ န ဟိ ရူပံ နာမကာယဿ ဩနာဟော။ ပ ၊ ဟောတိ”
 တိ။ အာဝရဏဘာဝေါ ဝိယ ဟိ ဩနာဟနာဒိဘာဝေါပိ နာမကာယ-
 ဝေဝ ဟောတိတိ။ ဣတရော အဓိပ္ပါယ် အဇနန္တော မေဃာဒီဟိ
 ရူပေဟိ ရူပါနံ ဩနာဟနာဒိ ပဿန္တော “န နှ စာ” တိအာဒိမာဟ။
 ယဒိ ဇေန္တိ ယဒိ ရူပဿ ဩနာဟနာဒိတာ သိဒ္ဓါ၊ အရူပဿ န သိယာ၊
 သေတုဗန္ဓာဒီသု ရူပဿ အာဝရဏံ ဒိဋ္ဌန္တိ အာဝရဏမ္ပိ အရူပဿ န
 ဘဝေယျာတိ အတ္ထော။

= သုရာမေရယပါနံ အကုသလန္တိ ကတ္တာ ယုတ္တော တဿ
 ဥပက္ကိလေသဘာဝေါ၊ သုရာ ။ ပ ။ ပမာဒဌာနာနုယောဂဿ စ
 အကုသလတ္တာ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏဘာဝေါ ယုတ္တော၊ တထာပိ
 ပရဿ အဓိပ္ပါယ် အနုဇာနိတ္တာ သုရာမေရယဿ ဥပက္ကိလေသတာ

ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏတာ စ ဥပက္ကိလေသာနံ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏာ
 နဉ္စ ပစ္စယတ္တာ ဖလဝေါဟာရေန ဝုတ္တောတိ ဒဿန္တော အာဟ “ န
 ပစ္စယနိဒ္ဒေသတော ” တိ။ ဧဝမေဝ ခေါတိ ယထာ ဇာတရူပဿ အယော
 လောဟံ တိပုသိသံ သဇ္ဇန္တိ ပဉ္စုပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌိ ဇာတရူပံ န
 စေဝ မုဒု ဟောတိ၊ န စ ကမ္မနိယံ၊ န စ ပဘဿရံ ပဘဂ္ဂံ၊ န စ သမ္မာ
 ဥပေတိ ကမ္မာယ၊ ဧဝမေဝ။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသတောတိ ဥပက္ကိလေသပညာ-
 ဒုဗ္ဗလီကရဏာနံ ပစ္စယဘာဝနိဒ္ဒေသတော၊ ပစ္စယေ ဖလနိဒ္ဒေသ-
 တောတိ အတ္ထော။ သယမေဝ ကိလေသော ဥပက္ကိလေသနိဒ္ဒေသေသု
 နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ အဓိပ္ပါယော။

နီဝရဏံ ဟုတွာဝ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တေ ဒဿိယမာနေ န
 နီဝရဏတာဒဿနတ္ထော အာရမ္ဘော၊ အထ ခေါ သိဒ္ဓနီဝရဏဘာဝဿ
 နီဝရဏသမ္ပယုတ္တတာဒဿနတ္ထောတိ ယထာလာဘာဝသေန စ အသမ္ပ-
 ယုတ္တဿ ဝစနံ န ယုဇ္ဇတိ။ ယထာ ဟိ ဘိဇ္ဇန္တမ္ပိ ခရန္တမ္ပိတိ သိပ္ပိသမ္ပု-
 ကာဒိသု ယထာလာဘသမ္ဘဝံ တံ ဒွယံ ဝုတ္တံ၊ န ဧဝံ “ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ
 သမ္ပယုတ္တမ္ပိ အသမ္ပယုတ္တမ္ပိ ” တိ ဝစနံ အတ္ထိ၊ ယံ ယထာလာဘံ သမ္ဘဝေ-
 ယျာတိ။ စိတ္တဇဿာသမ္ဘဝစနတောတိ “ စတ္တတ္တာ ” တိအာဒိဝစနဿ
 ဈာနက္ခဏေ စိတ္တဇဿ ထိနမိဒ္ဓဿ အသမ္ဘဝဝစနဘာဝေါတိ အတ္ထော၊
 “ စတ္တတ္တာ ” တိအာဒိဝစနေန ဝါ အသမ္ဘဝဿဝစနတော ပကာသန-
 တောတိ အတ္ထော။

ကာမေသု ခေါ ပန ။ ပ ။ သုဒ္ဓိဇ္ဇောတိ ဣမိနာ ကာမာဒိနဝေ
 အညာဏဿ ပဟာနမာဟ။ တံ တတ္ထ ပဟာနန္တိ တံ တတ္ထ ရူပေ
 ပဟာနန္တိ ပဟာနံ အပေက္ခိတွာ “ တ ” န္တိ ဝုတ္တံ၊ တံ ဝိနယန္တိ ဝါ အတ္ထော။
 တေန ရူပဿ အပ္ပဟာတဗ္ဗတ္ထမေဝ ဒဿတိ၊ န ပန “ ဆ ဓမ္မေ

ပဟာယာ"တိအာဒိသု မိဒ္ဓဿ အပ္ပဟာတဗ္ဗတာဒဿနတော အညော
ပကာရော ဝုတ္တော။ န ယထာ ။ ပ။ ဝုတ္တန္တိ ဆ မေဗာ ပဉ္စ နိပရဏာနိ စ
ယထာ ပဟာတဗ္ဗာနေဝ ဟောန္တာနိ "ပဟာတဗ္ဗာနိ"တိ ဝုတ္တာနိ၊ န ဧဝံ
ရူပံ ပဟာတဗ္ဗမေဝ ဟောန္တိ "ပဟာတဗ္ဗ"န္တိ ဝုတ္တန္တိ အတ္တော။

အညေဟိ စ သုတ္တေဟိတိ ဝုတ္တသုတ္တာနံ ဒဿနတ္ထံ "တထာ
ဟိ"တိ အာဒိမာဟ။ ကုသလပ္ပဝတ္တိ အာဝရန္တိတိ အာဓရဏာ။
နိဝါရေန္တိတိ နိဓရဏာ။ စိတ္တံ အဘိဘဝန္တာ အာရောဟန္တိတိ စေတသော
အဗျာရူပာ။ အာဝရဏာဒိကိစ္စဉ္စ အရူပဿေဝ ယုဇ္ဇတိ၊ တထာ
အန္ဓကရဏာဒိကိစ္စံ။ တတ္ထ စတုသု ပဒေသု ပုရိမပုရိမဿ ပစ္ဆိမပစ္ဆိမော
အတ္တော။ သံသာရဒုက္ခံ ဝိယာတော၊ တံဇနကတာယ ဝိယာတပက္ခိကံ။
စေတသော ပရိယုဋ္ဌာနံ အယောနိသောမနသိကာရတော ဥပ္ပတ္တိ
အကုသလရာသိဘာဝေါ စ အရူပဿေဝ ဟောတိတိ အရူပမေဝ မိဒ္ဓံ။

(မူလဋီ၊ ၁၊ ၁၇၃-၅။)

=====

(ထ) ၁၁၆၃။ = ဝိပက္ခေပိ ဘာဝတော အနေကန္တိကတ္တာ
ရူပတ္တာ သာဓကေတ္တံ။ ဂရုဘာဝပ္ပတ္တိ လဟုတာဝိရဟော ဒဌဗ္ဗော။ သကိပိ
အညေသမ္ပိ အကုသလာဒိနံ လဟုတာဝိရဟော ထိနမိဒ္ဓါနံ ဧကန္တတော
လဟုတာပဋိပက္ခတ္တာ ကာရဏာနုရူပတ္တာ စ ဖလဿ "ထိနမိဒ္ဓသမုဋ္ဌိတ
ရူပေဟိ"တိ ဝုတ္တံ။ န ဇာဂရ ။ ပ ။ သန္တတိန္တိ ဧတေန နာမကာယေ
သုပနဿ အသိဒ္ဓတံ ဒဿေတိ။ မိဒ္ဓဿ ဗလတ္တာတိ ဧတ္ထ မိဒ္ဓယေဝ
နိဒ္ဓါကာရဏန္တိ နာယံ နိယမော ဣစ္ဆိတော၊ နိဒ္ဓါကာရဏမေဝ ပန မိဒ္ဓန္တိ
နိယမော ဣစ္ဆိတောတိ ဒဌဗ္ဗော။ တထာ ဟိ ခိဏာသဝါနံ နိဒ္ဓါယ

မိဒ္ဒတော အညံ ကာရဏံ ကရဇကာယဿ ဒုဗ္ဗလဘာဝေါ အဋ္ဌကထာယံ ဒဿိတော ဆာဒနံ အဝတ္ထရဏံ ဝါ ဩနာဟော၊ သော ရူပဿေဝ သဘာဝေါတိ ပရဿ အာသကံ မနသိ ကတွာ အာဟ “တေန သဟ ဝုတ္တာ ဩနာဟပရိယောနာဟာ စာ”တိ။ အသင်္ကေစဝသေန ဝိသဒါ ပဝတ္တိ ဝိပ္ပါရိကဘာဝေါ။ အာဝရဏဘာဝေါ ဝိယာတိ ဧတေန အာဝရဏ သဘာဝတ္ထေပိ မိဒ္ဒဿ တဗ္ဗိရုရော အနညသာဓာရဏတ္တာ ဩနာဟနာဒိ ဘာဝေါတိ ဒဿေတိ။ သာမညံ ဟိ ပဉ္စန္ဒမ္ပိ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိနံအာဝရဏ သဘာဝေါတိ အာဝရဏဘာဝသဒိသဿ ဩနာဟနာဒိဘာဝဿ နာမ- ကာယေ လဗ္ဘမာနဿ ဂဟိတတာတိ ဧတ္တာဝိပ္ပါယော။

ပါနန္တိ အနုယောဂေါတိ စ တံကိရိယာသာမိကာ စေတနာ အဓိပ္ပေတာတိ သုရာပါနဿ သုရာ ။ပ။ ယောဂဿ စ အကုသလ- ဘာဝေန ဥပက္ကိလေသဒုဗ္ဗလီကရဏဘာဝေါ ယုတ္တောတိ ဝုတ္တော။ “သုရာမေရယဿ အဇ္ဈောဟရဏံ ပါနံ ပမာဒဌာနာနုယောဂေါ စာ” တိ ပရဿ အဓိပ္ပါယော။ နီဝရဏံ ဟုတွာ ဝါတိအာဒိနာ ဣဒံ ဒဿေတိ ‘နီဝရဏသဘာဝါနံ နီဝရဏ သမ္ပယုတ္တဘာဝဒဿနပရာယ- စောဒနာယ နီဝရဏန္တိ ကတ္ထစိ အဒိဌပယောဂဿ အသမ္ပယုတ္တဿ ရူပဿ ယထာလာဘတော ဂဟဏံ ဉာယောယေဝ န ဟောတိ၊ သိဒ္ဓနီဝရဏဘာဝသမ္ပယုတ္တသဘာဝါနံယေဝ ပန ဂဟဏန္တိ တံ သဘာဝါ အရူပဓမ္မာယေဝ ဒဿိတာ၊ န ရူပန္တိ ထိနံ ဝိယ မိဒ္ဒမ္ပိ အရူပမေဝါတိ ဝိညာယတီ” တိ။ ယန္တိ ယေန ဝစနေန။ အသမ္ဘဝစနတောတိ အသမ္ဘဝစနဘာဝတော။

ဧတနာတိ တေန ရူပါရမ္ပဏဿ ဆန္ဒရာဂဿ ပဟာနဝစနေန။ ရူပပ္ပဟာနတော အညောတိ ကတွာ ရူပေ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနံ “အညော

ကာရော” တိ ဝုတ္တံ။ ယံ အဋ္ဌကထာယံ “အညထာ” တိ ဝုတ္တံ။
ဣဒန္တိအာဒိနာ” “တံ ပဇာတထာ” တိ ပါဠိယာ န နိပ္ပရိယာယပ္ပဟာနံ
အဓိပ္ပေတန္တိ ဒဿေတိ။ အရူပဓဿေ ယူဇူတီတိ သုဒုဒ္ဓသံ ဒုရင်္ဂမာ-
ဒိပ္ပဝတ္တကံ စိတ္တံ တံသမ္ပယုတ္တော အရူပဓမ္မောယေဝ ဝိဗန္ဓိတုံ သမတ္ထောတိ
ဒဿေတိ။ စေတဓဿာ ပရိယုဋ္ဌာနန္တိ ကုသလစိတ္တဿ ဂဟဏံ။
နိဝရဏာနိ ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနိ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ အပ္ပဒါနေန ကုသလဝါရံ။ ဂဏန္တိတိ
ဝုစ္စန္တိ။ ဂဟဏဓမ္မတ္ထ ပရိယုဋ္ဌာနံ “စောရာ မဂ္ဂေ ပရိယုဋ္ဌိသု” တိ
အာဒိသုဝိယ။

(အနုဋီ၊ ၁။ ၁၈၆-၇။)

=====

(၁) = ထိနံ ထိနံ၊ အနုဿာဟနာဝသံသီဒနဝသေန သံဟတ-
ဘာဝေါ။ မိဒ္ဓနံ မိဒ္ဓံ။ ဝိဂတသာမတ္ထိယတာ၊ အသတ္တိဝိယာတော ဝါ။
တတ္ထ ထိနံ စိတ္တဿ အကမ္မညတာလက္ခဏံ၊ မိဒ္ဓံ ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓ-
တ္တယဿတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ တထာ ဟိ ပါဠိယံ” “တတ္ထ
ကတမံ ထိနံ၊ ယာ စိတ္တဿ အကလ္လတာ အကမ္မညတာ။ တတ္ထ ကတမံ
မိဒ္ဓံ၊ ယာ ကာယဿ အကလ္လတာ အကမ္မညတာ” ဟျာဒိနာ ဣမေသံ
နိဒ္ဒေသော ပဝတ္တော။ နနုစ “ကာယဿာ” တိ ဝစနတော ရူပကာယဿပိ
အကမ္မညတာ မိဒ္ဓန္တိ တဿ ရူပဘာဝေါပိ အာပဇူတီတိ? နာပဇူတိ၊
တတ္ထ တတ္ထ အာစရိယေဟိ အာနီတကာရဏဝသေနဝဿ ပဋိက္ခိတ္တ-
တ္တာ။ တထာ ဟိ မိဒ္ဓဝါဒိမတပ္ပဋိက္ခေပနတ္ထံ တေသံ ဝါဒနိက္ခေပပုဗ္ဗကံ
အဋ္ဌကထာဒီသု ဗဟုဓာ ဝိတ္တာရေန္တိ အာစရိယာ။ အယံ ပနေတ္ထ
သင်္ဂဟော—

=====

“ကေဓိ မိဒ္ဓမ္မိ ရူပန္တိ ၊ ဝဒန္တေ’ တံ န ယုဇ္ဇတိ ။
ပဟာတဗ္ဗေသု ဝုတ္တတ္တာ ၊ ကာမစ္ဆန္ဒာဒယော ဝိယ ။

ပဟာတဗ္ဗေသု အက္ခာတ-မေတံ နိဝရဏေသု ဟိ ။
ရူပန္တု န ပဟာတဗ္ဗ-မက္ခာတံ ဒဿနာဒိနာ ။

‘န တုမံ ဘိက္ခဝေ ရူပံ ၊ ပဇဟေထာ’တိ ပါဌတော ။
ပဟေယျဘာဝလေသောပိ ၊ ယတ္ထ ရူပဿ ဒိဿတိ ။

တတ္ထ တဗ္ဗိသယစ္ဆန္ဒ-ရာဂပဟာနိ ပကာသိတာ ။
ဝုတ္တဉ္စိ တတ္ထ ယော ဆန္ဒ-ရာဂက္ခေပေါတိ အာဒိကံ ။

ရူပါရူပေသု မိဒ္ဓေသု ၊ အရူပံ တတ္ထ ဒေသိတံ ။
ဣတိ စေ? နတ္ထိ တံ တတ္ထ ၊ အဝိသေသေန ပါဌတော ။

သက္ကာ ဟိ အနုမာတုံ ယံ ၊ မိဒ္ဓံ ရူပန္တိ စိန္တိတံ ။
တမ္ပိ နိဝရဏံ မိဒ္ဓ-ဘာဝတော ဣတရံ ဝိယ ။

သမ္ပယောဂါဘိဓာနာ စ ၊ န တံ ရူပန္တိ နိစ္ဆယော ။
အရူပီနဉ္စိ ခန္ဓာနံ ၊ သမ္ပယောဂေါ ပဝုစ္စတိ ။

တထာရုပ္ပေ သမုပ္ပတ္တိ ၊ ပါဌတော နတ္ထိ ရူပတာ ။
နိဒ္ဒါ ဒီဏာသဝါနန္တု ၊ ကာယဂေလညတော သိယာ”တိ ။

(ဝိဘာဝိနီ။ ၁၁၈-၁၁၉)

=====

(၈) = နတ္ထိ ဥဿာဟနမဿာတိ အနုဿာဟနံ၊ တဟ္တာဝေါ။
 အနုဿာဟနမေဝ ဝါ သံသီဒနံ သင်္ကေစနံ အနု ။ပ။ ဒနံ၊
 တဗ္ဗသေန။ ထိနနန္တိ ဧတဿတ္ထံ ဒဿေတိ “သံဟတဘာဝေါ”တိ၊
 ကုသိတဘာဝေါတိ အတ္ထော။ မိဒ္ဓနံ အကမ္မညဘာဝေန စိတ္တဝိဟိသနံ၊
 အသတ္တိဝိယာတော ဝါ ။ တေန ဝုတ္တံ “ဝိဂတဿမတ္ထိယ တာ”တိ။
 ဝိဂတံ သာမတ္ထိယံ ယဿာတိ ဝိ ။ ပ ။ ယံ၊ စိတ္တံ။ တဟ္တာဝေါ ဝိဂ ။
 ပ ။ တာ ။ အသတ္တိဝိယာတောတိ စ ယသ္မာ မိဒ္ဓံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ
 စိတ္တဿ ဝိနာသဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ နတ္ထိ ဧတဿ သတ္တိတိ
 တံသမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ အသတ္တိ။ တဿ ဘာဝေါပိ အသတ္တိ။ သောယေဝ
 ဝိယာတောတိ အသတ္တိဝိယာတောတိ အတ္ထော။ ထိနံ အကမ္မညတာ-
 လက္ခဏံ၊ တထာ မိဒ္ဓမ္ပိ၊ ကိမိမေသံ နာနတ္တန္တိ အာဟ “တတ္ထာ”
 တျာဒိ။ တတ္ထာတိ တေသု ထိနမိဒ္ဓေသု ကမ္မနိ သာဓု ကမ္မညံ၊
 ကမ္မက္ခမံ ကမ္မယောဂံ။ န ကမ္မညံ အကမ္မညံ၊ စိတ္တံ၊ ဝေဒနာ-
 ဒိက္ခန္တိတ္ထယံ ဝါ။ အကမ္မညဿ ဘာဝေါ တထာ။ မိဒ္ဓံ ဝေဒနာ-
 ဒိက္ခန္တိတ္ထယဿ အကမ္မညတာလက္ခဏန္တိ ယောဇနာ။ အယံ စိတ္တဿ
 အကမ္မညတာ ဝေဒနာဒိက္ခန္တိတ္ထယဿ အကမ္မညတာ။ အယံ
 ဝိသေသော ကထံ ဝိညာယတီတိ အာဟ “တထာ ဟိ”စွာဒိ။
 တထာဟိတိ တတောယေဝ ထိနမိဒ္ဓိနံ ယထာဝုတ္တဝိသေသတ္တာယေဝ။
 ပါဠိယန္တိ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိယံ၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍပါဠိယံ ဝါ။ တတ္ထ ။ ပ။
 ညတာဗျာဒိနာတိ “နိဒ္ဒေသော”တိ ဣမဿ ဝိသေသနံ တဿရူပ-
 ဒီပနတော။ “ပဝတ္တော”တိ ဧတ္ထ ဝါ ကရဏနိဒ္ဒေသော သမူဟဘူတ-
 နိဒ္ဒေသဿ အဝယဝတ္တာ။

ပရော “ကာယဿာ”တိ ဝစနမတ္တံ ဂဟေတွာ တဿ ယထာ-

ဘူတမတ္ထံ အဇာနန္တော စောဒေတိ “နန္ဒိ” စွာဒိနာ။ ရူပ ။ပ။ မိဒ္ဓန္တိ န နာမကာယဿေဝ အကမ္မညတာ သိယာ၊ န စ သာယေဝ မိဒ္ဓံ၊ အထ ခေါ ရူပကာယဿာပိ အကမ္မညတာ သိယာ၊ သာပိ စ မိဒ္ဓန္တိ အတ္ထော။ ဣတိတံ တဿှာ ရူပကာယဿပိ အကမ္မညတာဘာဝတော၊ တဿာ စ မိဒ္ဓတာဘာဝတော။ **ဇာဿာ**တိ မိဒ္ဓဿ။ ပါဠိယာ ယထာဘူတမတ္ထံ အဇာနန္တော အာစရိယော ယထာဝုတ္တစောဒနံ ပရိဟရတိ “**နာပန္နတိ**”တိ ဣမိနာ။ ယေနာမိပ္ပါယေန ပရိဟရတိ၊ တဒမိပ္ပါယံ ဒဿေတိ “**ဇတ္ထ ဇတ္ထာ**”တိအာဒိနာ။ **ဇတ္ထ ဇတ္ထာ**တိ တသ္မိံ တသ္မိံ ပကရဏေ။ အဋ္ဌကထာယံ ဋီကာယဉ္စာတိ အတ္ထော။ **အာစရိယေဟိ**တိ အဋ္ဌကထာ- ဋီကာစရိယေဟိ။ **အာနိတကာရဏ ဓသေနဓါ**တိ ယဒိ “ကာယဿာ” တိ ဝုတ္တမတ္တေနတံ ရူပံ၊ ကာယပ္ပဿဒ္ဓါဒယောပိ ဓမ္မာ ရူပမေဝ ဘဝေယျံ၊ သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ၊ ကာယေန စ ပရမတ္ထသစ္စ သစ္စိကရောတိတိ သုခပ္ပဋိသံဝေဒနပရမတ္ထသစ္စသစ္စိကရဏာနိပိ ရူပကာယေနေဝ သိယံ၊ တဿှာ န ဝတ္တဗ္ဗမေတံ ရူပံ မိဒ္ဓန္တိ။

“နာမကာယော”တိ ဧတ္ထ “ကာယော နာမာ”တိအာဒိနာ အာနိတကာရဏဝသေန ဧဝ။ **ဇာဿာ**တိ မိဒ္ဓဿ ရူပဘာဝဿ။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ သာဓေတိ “**ဇာဿာ ဟိ**”စွာဒိနာ။ **ဇာဿာ ဟိ**တိ တတောယေဝ တတ္ထ တတ္ထ ။ ပ ။ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ ဧဝ ။ မိဒ္ဓ ။ ပ ။ ပနန္တန္တိ မိဒ္ဓံ ရူပန္တိ ဝဒန္တိ သီလေနာတိ မိဒ္ဓဝါဒိနော။ မိဒ္ဓံ ရူပန္တိ ပဝတ္ထော ဝါဒေါ ဝါ မိဒ္ဓဝါဒေါ။ သော ဧတေသမတ္ထိတိ မိဒ္ဓဝါဒိနော။ တေသံ မတံ။ တဿ ပဋိက္ခေပေါ မိဒ္ဓ ။ပ။ ပေါ၊ တဿ။ **ဇောသန္တိ** မိဒ္ဓဝါဒိနံ ပုဂ္ဂလာနံ။ ဝါဒနိက္ခေပပုဗ္ဗကန္တိ ယဒိ ကာယဿာတိ ဝုတ္တမတ္တေနတံ ရူပန္တိ မတဋ္ဌပနပုဗ္ဗကံ မိဒ္ဓဿ ရူပဘာဝပုဋိက္ခေပကာရဏံ။ **အဋ္ဌကထာဒိဿ**တိ အဋ္ဌကထာဋီကာသု။ **မဟ္တာဓာ ဝိတ္တာရေန္တိ**တိ “ကာယပ္ပဿဒ္ဓါဒယောပိ

ဓမ္မာ ။ ပ ။ နာမ ကာယော"တိ ဧတ္ထ ကာယော နာမာတိ အာဒိနာ ဗဟူဟိ ပကာရေဟိ ပပဉ္စေန္တိ။ အာစရိယာတိ အဋ္ဌကထာဋီကာစရိယာ။ အာစရိယေဟိ အဋ္ဌကထာဒီသု မိဒ္ဓဿ ရူပဘာဝပ္ပဋိက္ခေပကာရဏံ ဗဟုဓာ ဝိတ္ထာရိတံ။ ဧတသ္မိံ ပန ပကာရဏေ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ကီဒိယော သင်္ဂဟော အာစရိယေန ဝတ္ထဗ္ဗောတိ အာဟ "အယ"န္တိ အာဒိ။ အယန္တိ ဝက္ခမာနော။ ဧတ္တာတိ ဧတသ္မိံ ပကာရဏေ၊ ဧတိဿံ ဝါ သံဝဏ္ဏနာယံ၊ ဋီကာယံ ဝါ။ သင်္ခမောတိ သင်္ဂဟဂါထာ ဥဒ္ဓါန ဂါထာ။

“ကေစိ။ ပ။ ဝိယာ”တိ ဧတ္တာယံ ယောဇနာ— မိဒ္ဓံ န အရူပမေဝ၊ အထ ခေါ ရူပမိ အတ္ထိ၊ ဣတိ ယံ ဝစနံ ကေစိ ဝဒန္တိ၊ ဧတံ ဝစနံ ယထာ ကာမစ္ဆန္ဒာဒယော နိဝရဏာ ဓမ္မာ ပဟာတဗ္ဗေသု နိဝရဏေသု ဘဂဝတာ ဝုတ္တာ၊ ဧဝံ မိဒ္ဓဿ ပဟာတဗ္ဗေသု နိဝရဏေသု ဘဂဝတာ ဝုတ္တတ္တာ န ယုဇ္ဇတိတိ။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဘာဝေကိ “ပဟာတဗ္ဗေသု” တိအာဒိနာ။ ဧတံ မိဒ္ဓံ ယထာ ဒဿနာဒိနာ ဒဿနသင်္ခါတေန သောတာပတ္တိ မဂ္ဂေန၊ ဘာဝနာ သင်္ခါတေန စ ဥပရိမဂ္ဂတ္ထယေန ပဟာတဗ္ဗေသု ကာမစ္ဆန္ဒာဒီသု နိဝရဏေသု “ဆ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မေ ပဟာယ ဘဗ္ဗော ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ၊ ကတမေ ဆ? ကာမစ္ဆန္တံ ဗျာပါဒံ ထိနမိဒ္ဓံ ဥဒ္ဓစ္စံ ကုက္ကုစ္စံ ဝိစိကိစ္ဆ”န္တိ အာဒိနာ ဘဂဝတာ အက္ခာဓံ ဒေသိတံ။ ရူပန္တု ရူပံ ပန ပဟာတဗ္ဗန္တိ န အက္ခာတန္တိ ယောဇနာ။

“ရူပံ န ပဟာတဗ္ဗ”န္တိ ဝုတ္တံ၊ “ရူပံ ဘိက္ခဝေ န တုမ္မာကံ၊ တံ ပဇဟထာ”တိ ဣမိနာ ဝစနေန ရူပဿပိ ပဟာနဿ ဘဂဝတာ ပါဠိတော ပဌိတတ္တာ ရူပမိ ပဟာတဗ္ဗန္တိ ဝိညာယတိ၊ တသ္မာ မိဒ္ဓံ ရူပမိတိ စောဒနံ န ယထာဝုတ္တံ သုတ္တံ နိတတ္ထံ၊ အထ ခေါ နေယျတ္တန္တိ ပရိဟရန္တော အာဟ “န တုမ္မံ” ပ။ ပကာသိတာ”တိ။ န။ ပ။ ဟေတန္တိ ဣဒံ ဂါထာဗန္ဓဝသေန ဝုတ္တံ၊ ပါဠော ပန ယထာဝုတ္တာယေဝ ပါဠိ။ ယတ္ထ ယသ္မိံ သုတ္တေ ဘိက္ခဝေ ရူပံ တုမ္မံ ကမ္မာကံ သန္တကံ န ဟေကိ၊ ဧတံ

ရူပံ တုမေ ပဇေယောပဇာယံ၊ ဣတိ ဣမိနာ ဝစနေန ရူပဿပိ ပဟာနဿ ဘဂဝတာ ပါဠိတော ပဌိတတ္တာ ရူပဿ ပဟေယျ- ဘာဝလေသောပိ ဒိဿတိ။ ဓာတ္တ သုတ္တေ တေန ယထာဝုတ္တ ဝစနေန တဗ္ဗိသယစ္ဆန္တရာဂဟာနိ ဘဂဝတာ ပကာသိတာ၊ န ဧကန္တရူပဟာနိတိ ယောဇနာ။ တံ ရူပံ ဝိသယော အာရမ္မဏံ ဧတဿာတိ ဓာတ္တိသယော။ သောယေဝ ဆန္ဒော ရာဂေါ၊ တဿ ဟာနိ ပဟာနန္တိ သမာသော၊ အာရမ္မဏသင်္ခါတေ ရူပေ ဆန္ဒရာဂဿ ပဟာနဝသေန ရူပပ္ပဟာနံ တသ္မိံ သုတ္တေ ဝုတ္တံ န ယထာ “ဆ ဓမ္မေ ပဟာယ၊ ပဉ္စ နီဝရဏေ ပဟာယာ”တိ ဧဝံ ပဟာတဗ္ဗမေဝ န ဝုတ္တန္တိ န မိဒ္ဓံ ရူပန္တိ အဓိပ္ပါယော။ တဗ္ဗိသယ။ ပ။ ဟာနိပကာသိတာ၊ န ဧကန္တ ရူပဟာနိတိ ကသ္မာ ဝိညာယတိတိ အာဟ “ဓုတ္တဉ္စိ”တိ အာဒိ။ ဟိ ယသ္မာ ဓာတ္တ တသ္မိံ သုတ္တေ ယော ဆန္ဒရာဂက္ခေပေါတိအာဒိကံ ဝစနံ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ၊ တသ္မာ တဗ္ဗိ ။ ပ ။ ဟာနိ ပကာသိတာ၊ န ဧကန္တ ရူပဟာနိတိ ဝိညာယတိတိ ယောဇနာ။

ရူပါရူပေသု မိဒ္ဓေသု အရူပံ မိဒ္ဓံ ဓာတ္တ တသ္မိံ သုတ္တေ၊ တေသု ဝါ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိသု ပဟာတဗ္ဗေသု နီဝရဏေသု “ဆ ဓမ္မေ ပဟာယာ”တိ အာဒိနာ ဘဂဝတာ ဒေသိတံ၊ န ရူပံ မိဒ္ဓံ ဣတိ ဝစနံ စေ ယဒိ ကောစိ စောဒကော ဝဒေယျ၊ အဝိသေသေန အရူပံ မိဒ္ဓံ ပဟာယာတိ ဝိသေသမကတွာ မိဒ္ဓံ ပဟာယာတိ ဝိသေသရဟိတေန တဿ မိဒ္ဓဿ ဓာတ္တ တသ္မိံ သုတ္တေ၊ တေသု ဝါ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိသု နီဝရဏေသု ဘဂဝတာ ပါဠိတော ပဌိတတ္တာ ဝုတ္တတ္တာ ဓံ ရူပံ မိဒ္ဓံ၊ ဓံ ဝါ ရူပါရူပဝသေန ဒုဗ္ဗိဓံ မိဒ္ဓံ နတ္ထိ။ ဧကညေဝ အရူပံ မိဒ္ဓံ အတ္ထိတိ ယောဇနာ။ သက္ကာဟိတိ အာဒိမိ ယံ မိဒ္ဓံ ရူပန္တိ ဘဂဝတာ စိန္တိတံ၊ ဓာမိ ရူပန္တိ စိန္တိတံ မိဒ္ဓမ္ပိ၊ ယထာ ဣတရံ အရူပံ မိဒ္ဓံ မိဒ္ဓဘာဝတော နီဝရဏံ ဟောတိ၊ တထာ

နီဝရဏမေဝ သိယာတိ ဣတရဿ မိဒ္ဓဿ နီဝရဏဘာဝေန တဿ ရူပန္တိ စိန္တိတဿ မိဒ္ဓဿပိ နီဝရဏဘာဝေါ အနုမာတံ အနုမာနေတုံ အနုမာနဉာဏေန ဉာတုံ သက္ကာ ဟိ သက္ကာ ဧဝ။ အထ ဝါ ဟိ ယသ္မာ သက္ကာ၊ တသ္မာ မိဒ္ဓံ အရူပမေဝ၊ န ရူပန္တိ ယောဇနာ။ ကိဉ္စဘိယျောတိ အာဟ “သမ္ပယောဂါဘိဓာနာ စ”တိ အာဒိ။ တတ္ထ စ-သဒ္ဓေါ ဥပညာသတ္တော၊ သမုစ္စယတ္တော ဝါ။ န ယထာဝုတ္တကာရဏေနေဝ တံ မိဒ္ဓံ န ရူပန္တိ နိစ္ဆယော ကာတဗ္ဗော၊ အထ ခေါ သမ္ပယောဂါဘိဓာနာ စ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏေန နီဝရဏဉ္စေ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တန္တော တိ သမ္ပယောဂဝစနတောပိ တံ မိဒ္ဓံ န ရူပန္တိ နိစ္ဆယော ကာတဗ္ဗောတိ ယောဇနာ။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝါ ပါကဋတရံ ကရောတိ “အရူပိန”န္တိအာဒိနာ။ အထ ဝါ ဘဝတွေဝံ၊ ဧဝမပိ ရူပဿပိ သမ္ပယောဂေါ သိယာတိ ကောစိ အာသင်္ကေယျောတိ တံ နိဝါရဏတ္ထမာဟ “အရူပိန”န္တိအာဒိ။ ဟိ ယသ္မာ အရူပိနညေဝ ခန္ဓာနံ သမ္ပယောဂေါ ပဝုစ္စတိ၊ န ရူပိနံ၊ တသ္မာ မိဒ္ဓံ န ရူပန္တိ နိစ္ဆယောတိ ယောဇနာ။

ကိဉ္စ ဘိယျောတိ အာဟ “ဓာဏာရူပေ”တိအာဒိ။ ဓာဏာ သဒ္ဓေါ သမုစ္စယတ္တော၊ ဩပမ္ပသမ္ပဋိပါဒနတ္တော ဝါ။ ယထာဝုတ္တ ကာရဏေဟိ မိဒ္ဓဿ ရူပတာ နတ္ထိ၊ တထာ မဟာပကာရဏာပဉ္စာနေ “နီဝရဏံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ နီဝရဏော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ န ပုရေဇာတပစ္စယာ”တိ” ဧတဿ ဝိဘင်္ဂေ “အာရူပေ ကာမတ္တန္တံ နီဝရဏံ ပဋိစ္စ ထိနမိဒ္ဓံ ဥဒ္ဓစ္စံ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏ”န္တိ အာရူပေ အရူပဘူမိယံ မိဒ္ဓဿ သမုပ္ပတ္တိယာ ဘဂဝတာ ပါဠိတော ပဋိတတ္တာ တဿ ရူပတာ နေတ္ထေဝါတိ ယောဇနာ။ ယဒိ မိဒ္ဓံ န ရူပံ၊ ဒိဏာသဝါနံ ကထံ နိဒ္ဒါ သိယာတိ အာဟ “နိဒ္ဒါ”တိအာဒိ။ ဒိဏာသဝါနံ ဒီဃမဂ္ဂဂမနေန ဝါ အညတရဿ ဝါ

ကမ္မဿ ကရဏေန ကာယဂေလညတော ဟူ ကရဏကာယဿ ဂိလာန-
 ဘာဝတော ဧဝ ပရိဒ္ဓဗ္ဗလဘာဝတော ဧဝ နိဒ္ဒါ သိယာ၊ န ရူပ မိဒ္ဓဿ
 ဝိဇ္ဇမာနတ္တာတိ ယောဇနာ။ နိဒ္ဒနံ ဝိထိစိတ္တဿ အဝဇဏ္ဏနံ ဆိန္ဒနံ နိဒ္ဓါ၊
 ဘဝင်္ဂီတရဏံ။ တဉ္စိ နေသံ နိဒ္ဒါ နာမ။ ဣဓိသဒ္ဓေါ ဣမမတ္ထော၊
 တေန သဗ္ဗဂါထာယော ပစ္စာမဌာ။ “ဣဓိ အယံ ယထာဝုတ္တင်္ဂဟော
 ဧတ္ထ မယာ ဝတ္တဗ္ဗောတိ ယောဇနာ။

(မဏိသာရမဉ္ဇူဋီ၊ ၁။ ၃၃၁-၃၃၆။)

=====

(န-၁) ၆၉၆-၇။ = တတ္ထ ထိနန္တိ သပ္ပိပိဏ္ဏော ဝိယ
 အဝိပ္ပုရိကတာယ စိတ္တဿ ဃနဘာဝေါ၊ ထဒ္ဓတာတိ” အတ္ထော။ မေဓတီတိ
 မိဒ္ဓံ၊ အကမ္မညဘာဝေါ၊ ပစလာယိကဘာဝကရောတိ အတ္ထော။ ဣဒဉ္စ
 သေခပုထုဇ္ဇနာနံ နိဒ္ဒါယ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ အပရဘာဂေ စ ပစလာယန-
 ဟေတုကံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ န နိဒ္ဓေါက္ကမနကာလေ။ ဒိဏာသဝါနမ္ပိ ဟိ ကရဇ-
 ကာယဿ ဒုဗ္ဗလဘာဝေန အသမ္ပိဿဘဝင်္ဂသန္တတိဝသေန နိဒ္ဓေါက္ကမနံ
 ဟောတိ၊ တံ ပန တေသံ ထိနမိဒ္ဓဟေတုကံ န ဟောတိ၊ ဣတရေသမေဝ
 ဟောတိ။

ကေစိ ပန ရူပမေဝ “မိဒ္ဓ”န္တိ ဝဒန္တိ၊ တံ န ယုတ္တံ၊ “ထိနမိဒ္ဓ-
 နိဝရဏံ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏေန နိဝရဏဉ္စေဝ နိဝရဏသမ္ပယုတ္တဉ္စာ”တိ
 အရူပဓမ္မေဟိ သမ္ပယောဂဝစနတော အရူပမေဝ။ အကုသလဉ္စ
 “ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏဿ ပဟီနတ္တာ”တိအာဒိ ပဟာနဝစနတော။
 အကုသလာ ဧဝ ဟိ ပဟာတဗ္ဗာ၊ တဿာ အာရပ္ပေပိ စေတံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

=====

“နီဝရဏံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ နီဝရဏော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ န ပုရေဇာတ-
ပစ္စယာတိ” ဧတဿ ဝိဘဇေ “အာရုပ္ပေ ကာမတ္ထန္တနီဝရဏံ ပဋိစ္စ
ထိနမိဒ္ဓဥဒ္ဓစ္စအဝိဇ္ဇာနီဝရဏ”န္တိ^၂ သဗ္ဗံ ဝိတ္တာရေတဗ္ဗံ။ “သောပုံ ပစလာ-
ယိကာ”တိ? ပဒဘာဇနီယေ ပနဿ ဖလူပစာရေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
ထိနမိဒ္ဓဉ္စာတိ ဣဒံ ဒွယံ နီဝရဏဌာနေ ဧကနီဝရဏံ ဝုတ္တံ။

(မောဟဝိစ္ဆေဒနီ။ ၁၄၁-၁၄၂။)

=====

(န-၂) = ယထာ စ ပဌမေ ဧဝံ ဒုတိယေပိ သသင်္ခါရတာ၊
ယေဝါပနကေသု ထိနမိဒ္ဓါနံ သမ္ဘဝေါ၊ နိယတာ စ ဝိသေသော။
တတ္ထ ထိနနတာ ဆိနံ၊ မိဒ္ဓနတာ မိဒ္ဓံ၊ အနုဿာဟနသံသီဒနတာ၊
သတ္တိဝိယာတော စာတိ အတ္ထော။ တတ္ထ ဆိနံ အနုဿာဟလက္ခဏံ၊
ဝီရိယဝိနောဒနရသံ၊ သံသီဒနပစ္စုပ္ပန်၊ မိဒ္ဓံ အကမ္မညတာလက္ခဏံ၊
ဩနဟနရသံ၊ လိနတာပစ္စုပ္ပန်၊ ပစလာယိကာနိဒ္ဓါ ပစ္စုပ္ပန် ဝါ
ဥဘယမ္ပိ အရတိတန္တိဝိဇ္ဇိတာဒိသု အယောနိသောမနသိကာရပဒဌာနံ။

(မောဟဝိစ္ဆေဒနီ။ ၅၇။)

=====

(ပ) = ကေဓိတိ အဘယဂိရိဝါသိနော။ မိဒ္ဓရူပဿ ဝဒနသီလာ၊
မိဒ္ဓဝါဒေါ ဝါ ဧတေသန္တိ မိဒ္ဓဝါဒိနော။ မိဒ္ဓရူပံ နာမာတိ
ဥတုစိတ္တာဟာရဝသေန တိသမုဋ္ဌာနံ မိဒ္ဓံ နာမ ရူပံ။ တေ ပဋိက္ခိပိ-
တဗ္ဗာကံ သမ္ပန္နော။ ကထံ ပဋိက္ခိတဗ္ဗာတိ အာဟ “မူနိသိ”တိ
အာဒိ။ နတ္ထိ နီဝရဏာတိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏဿ၊
အနာဂါမိမဂ္ဂေန ကာမတ္ထန္တဗျာပါဒကုက္ကုစ္စနီဝရဏာနံ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေန

ထိန်မိဒ္ဒနီဝရဏာနဉ္စ ပဟိနတ္တာ။ အယံ ဟေတ္ထ အဓိပ္ပါယော—
ယဒိ မိဒ္ဒံ ရူပံ သိယာ၊ အပ္ပဟာတဗ္ဗံ ဘဝေယျ။ ရူပက္ခန္ဓော
အဘိညေယျော ပရိညေယျော န ပဟာတဗ္ဗော န ဘာဝေတဗ္ဗော
န သစ္စိကာတဗ္ဗော။ “ကတမေ ဓမ္မာ နေဝဒဿနေနနဘာဝနာယ
ပဟာတဗ္ဗော။ စတုသု ဘူမိသု ကုသလံ၊ စတုသု ဘူမိသု ဝိပါကော၊
တီသု ဘူမိသု ကိရိယာဗျာကတံ၊ ရူပဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ ဣမေ
ဓမ္မာနေဝဒဿနေနနဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗော”တိ ဝစနေန ရူပဓမ္မာနံ
ပဟာနာဘာဝတော။ ဧဝံသတိ တဿ နီဝရဏဘာဝေါ ဝိရုဇ္ဈေယျ
နီဝရဏာနံ ပဟာတဗ္ဗတ္တာ။ န ဟိ နီဝရဏာနံ အပ္ပဟာတဗ္ဗတ္ထေ—

“ယာ မေ ကင်္ခါ ပုရေ အာသိ၊ တံ မေ အက္ခာသိ စက္ခုမာ။
အဒ္ဓါ မုနီသိ သမ္ပုဒ္ဓေါ၊ နတ္ထိ နီဝရဏာ တဝါ”တိ—

နီဝရဏပ္ပဟာနေန ဘာဝတော ထောမနံ ယုဇ္ဈေယျ။ ယဒိ
သိယာ၊ “ရူပံ ဘိက္ခဝေ န တုမှာကံ၊ တံ ပဇာဟာ”တိအာဒိ
ဝစနတော ရူပဿ ပဟာတဗ္ဗတာပိ ပညာယတီတိ? တံ န၊
တဗ္ဗိသယဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနဿ တတ္ထ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ တေနာဟ
ဘဂဝါ “ယော ဘိက္ခဝေ ရူပေ ဆန္ဒရာဂဝိနယော၊ တံ တတ္ထ
ပဟာန”န္တိ။ န စ ပနေတံ န သက္ကာ ဝတ္တံ၊ ဧတ္တာပိ “တဗ္ဗိသယ-
ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနဝသေနေဝ ဝုတ္တ”န္တိ သာဓကဝစနဘာဝတော၊
ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနံ တတ္ထ ပဟာနဿ အနဓိပ္ပေတတ္တာ စ။ တသ္မာ
“နတ္ထိ နီဝရဏာ တဝါ”တိအာဒိဝစနေဟိ ဝိရုဇ္ဈနတော န မိဒ္ဒံ
ရူပန္တိ။

ယဒိ ပန ပရော ဒဠမုဠဂ္ဂါဟိတာယ တံဝိသယဆန္ဒရာဂပ္ပဟာန
ဝသေနေဝ နီဝရဏပ္ပဟာနံ အဓိပ္ပေတန္တိ သကဝါဒံ ဩဇ္ဈေယျ။

တဿ တန္တိသေဓနတ္ထံ ပုန ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏဿ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏေန သဟ သမ္ပယောဂဝစနဉ္စ အာဟရန္တော အာဟ “ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏ”န္တိ အာဒိ။ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏဉ္စေဝ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏဉ္စ နီဝရဏေန သမ္ပယုတ္တန္တိ သမ္ပန္နော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ— “စတူဟိ သမ္ပယောဂေါတိ ဝစနတော အရူပဓမ္မာနမေဝ အညမညဿ သမ္ပယောဂေါလဗ္ဘတိ၊ န ရူပဓမ္မာနံ အညမညံ အရူပေန ဝါ၊ တဿ ယဒိ မိဒ္ဓရူပံ သိယာ၊ န တံ သမ္ပယောဂဝစနမရဟတီတိ။ အထ သိယာ— ယထာလာဘဝစနမေတ္ထ သက္ကာ ဝိညာတုံ၊ “သက္ခရကထလမ္ပိ မစ္ဆဂုမ္မမ္ပိ စရန္တမ္ပိ တိဋ္ဌန္တမ္ပိ”တိအာဒိသု ဝိယ။ ယထာ ဟိ သက္ခရကထလိကံ မစ္ဆဂုမ္မမ္ပိ စရန္တမ္ပိ တိဋ္ဌန္တမ္ပိ”တိအာဒိသု သက္ခရကထလိကဿ စရဏာယောဂတော မစ္ဆဂုမ္မာပေက္ခာယ စရဏံ၊ ဥဘယာပေက္ခာယ ဌာနန္တိ ဧဝံ ယထာလာဘော ယောဇီယတိ၊ ဧဝမိဓာပိ ထိနာပေက္ခာယ သမ္ပယောဂဝစနံ၊ ဥဘယာပေက္ခာယ နီဝရဏဝစနန္တိ? တမ္ပိ န၊ ရူပဘာဝဿေဝ အသိဒ္ဓတ္တာ။ သိဒ္ဓေ ဟိ ရူပဘာဝေ အသမ္ဘဝတော ယထာလာဘယောဇနာ ယုဇ္ဇေယျာတိ။ ဧတ္ထကေနေဝ မိဒ္ဓဿ အရူပဘာဝေ သိဒ္ဓေပိ ယထာ ဒွိက္ခတ္တံ၊ ဗန္ဓံ သုဗန္ဓံ ဟောတိ၊ ဧဝမနေကသုတ္တသာမိတံ အပ္ပဓံသိယံ ဟောတီတိ ပဉ္စာနုပ္ပကာရဏေ “နီဝရဏံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စံ ။ပ။ ပစ္စယာ”တိ ဣမဿ ဝိဘင်္ဂေ “အရူပေ ။ပ။ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဝုတ္တံ အရူပဘဝုပ္ပတ္တိမ္ပိ အာဟရန္တော အာဟ “မဟာပကာရဏပဉ္စာနေ”တိအာဒိ။ ဈာနနိကန္တိအာဒိနမ္ပိ ဓမ္မတော လောဘာဒိဘာဝတော ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏာဒိဟိ အဘိန္နတ္တာ ဝုတ္တံ “ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏ”န္တိအာဒိ။

ဧတ္ထ သိယာ— “ပဉ္စိမေ ဘိက္ခဝေ အာဝရဏာ နီဝရဏာ”တိအာဒိသု ထိနမိဒ္ဓဿ နီဝရဏဘာဝေန ဧကတော အာဂတတ္တာ

ဣဓာပိ “ထိနမိဒ္ဓနီပရဏ”န္တိ ဧကတော ဝုတ္တံ၊ ထိနမေဝ စ ပန အရူပဘဝေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ထိနမိဒ္ဓန္တိ? တယိဒမသာရံ၊ ကုက္ကုစ္စဿ န ဂဟိတတ္တာ။ ယဒိ ဟိ ဧကတော ဂဟိတမတ္တေနော ဣဓာပိ ဧကတော ဂဟဏံ သိယာ၊ ကုက္ကုစ္စဿပိ တတ္ထ ဧကတော ဝုတ္တဿ ဣဓ ဂဟနံ သမ္ဘဝေယျ။ န စ ပနေဝံ အတ္ထိ ဥဒ္ဓစ္စနီပရဏန္တော ဝုတ္တတ္တာ၊ တဿ န တဿ အရူပဘဝုပ္ပတ္တိံ သက္ကာ ပဋိဗာဟိတုန္တိ။ အာဒိ-သဒ္ဓေန “ကေဝလော ဟာယံ ဘိက္ခဝေ အကုသလရာသိ၊ ယဒိဒံ ပဉ္စ နီပရဏာ၊ ဣမေ ပဉ္စ နီပရဏေ ပဟာယ၊ ဝိဂတ-ထိနမိဒ္ဓေါတိ တဿ ထိနမိဒ္ဓဿ စတ္တတ္တာ ဝန္တတ္တာ မုတ္တတ္တာ ပဟိနတ္တာ ပဋိနိဿဋ္ဌတ္တာ၊ တေန ဝုစ္စတိ ဝိဂတထိနမိဒ္ဓေါတိ၊ ဣဒံ စိတ္တံ ဣမမ္ဘာ ထိနမိဒ္ဓမ္ဘာ သောဓေတိ ဝိသောဓေတိ ပရိသောဓေတိ မောဓေတိ ဝိမောဓေတိ ပရိမောဓေတိ ဝါ”တိ ဧဝမာဒိ ပါဠိ သင်္ဂဏှာတိ။

ယဒိပိ သိယာ ဒုဝိဓံ မိဒ္ဓံ ရူပံ၊ အရူပဉ္စ။ တတ္ထ ယံ အရူပံ။ တံ နီပရဏေသု ဒေသိတံ၊ န ရူပန္တိ? တမ္ပိ န၊ ဝိသေသဝစနာ-ဘာဝတော။ န ဟိ ဝိသေသေတွာ မိဒ္ဓံ နီပရဏေသု ဒေသိတံ “ယဒပိ ဘိက္ခဝေ ထိနံ၊ တဒပိ နီပရဏံ၊ ယဒပိ မိဒ္ဓံ၊ တဒပိ နီပရဏံ၊ ထိနမိဒ္ဓံ နီပရဏန္တိ ဣတိ ဟိဒံ ဥဒ္ဓေသံ အာဂစ္ဆတိ”တိ အဝိသေသေန ဝုတ္တတ္တာ၊ တဿာ မိဒ္ဓဿ ဒုဝိဓတံ ပရိကပ္ပေတွာပိ န သက္ကာ နီပရဏဘာဝံ နီပတ္တေတုံ။ သက္ကာ ဟိ ဝတ္တံ၊ ယံ တံ အရူပတော အညံ မိဒ္ဓံ ပရိကပ္ပိတံ၊ တမ္ပိ နီပရဏံ မိဒ္ဓသဘာဝတ္တာ ဣတရံ နီပရဏံ ဝိယာတိ။ ယဒိ မိဒ္ဓဿ ရူပဘာဝံ န သမ္ပဋိစ္ဆယ၊ ကထံ ဘဂဝတော နိဒ္ဒါ ဟောတိ၊ နဉ္စ မိဒ္ဓဿ “နိဒ္ဒါ ပစလာ-

ယိကာ"တိအာဒိနာ ဝိဘင်္ဂေ ဝုတ္တတ္တာ နိဒ္ဒါဘာဝေါ သိဒ္ဓေါတိ?
နယိဒမေဝံ, ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒိသု ဝိယ နိဒ္ဒါဟေတုနော မိဒ္ဓဿ နိဒ္ဒါဘာ-
ဝေန ဝိဘတ္တတ္တာ။ ဧဝမ္ပိ နိဒ္ဒါဟေတုနော မိဒ္ဓဿ အဘာဝတော
ကထံ ဘဂဝတော နိဒ္ဒါဘိ စေ? သာ ဘဂဝတော နတ္ထိတိ န
သက္ကာ ဝတ္တုံ "အဘိဇာနာမိ ခေါ ပနာဟံ အဂ္ဂိဝဿေန ။ပ။ ဒိဝါ
သုပိတာ"တိအာဒိဝစနတော န နိဒ္ဒါ ဘဂဝတော မိဒ္ဓေန၊ အထ
ခေါ သရီရဂေလညေန၊ တဉ္စ ဘဂဝတော နတ္ထိတိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ
"ပိဋ္ဌိ မေ အာဂိလာယတိ၊ တမဟံ အာယမိဿာမိ"တိ ဝစနတော။
န စေတ္ထ ဧဝမဝဓာရဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ "မိဒ္ဓမေဝ နိဒ္ဒါဟေတူ"တိ၊ တဿ
အညောပိ အတ္ထိ နိဒ္ဒါဟေတူ။ ကော ပန သောတိ? သရီရဂေလညံ၊
တဿ န ဘဂဝတော နိဒ္ဒါ မိဒ္ဓဟေတုကာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(အဘိဝတာရဋီ။၂။ ၁၅၇-၁၆၀။)

=====

(ဖ) ၉၄။ = ထိယတိ စိတ္တံ မန္တမန္တံ ကတွာ အဇ္ဈောတ္ထရတိတိ ထိနံ။
ထိယိယနာ ထိယိတတ္တန္တိ ဟိ ပါဠိယံ" နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။

၉၅။ မေဓတိ စေတသိကေ ဓမ္မေ အကမ္မညဘူတေ ကတွာ
ဝိဟိံသတိတိ မိဒ္ဓံ။ တထာ ဟိ အာရမ္မဏေ ဝိပ္ပာရဝသေန တံ တံ
ဣရိယာပထံ သန္ဓာရေတွာ ပဝတ္တမာနေသု သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု မဂ္ဂရေန
ပေါထေတွာ ဝိယ တေ အာရမ္မဏတော ဩလိယာပေတွာ ဣရိယာ-
ပထံပိ သန္ဓာရေတုံ အသမတ္ထေ ကတွာ ထိနံ စိတ္တံ အဘိဘဝတိ။ မိဒ္ဓံ
စေတသိကေတိ။

(ပရမတ္ထဒီပနီ။ ၁၃၂-၃။)

=====

၁၀။ စက္ခု-သောတ-ဃာန-ဇိဝှိဝိစယ

= တေဇာဓိကာနံ ပဿာဒေါ စက္ခု၊ ဝိဝရဝါယုအာပေါ ပထဝီ-
ဓိကာနံ သောတဃာနဇိဝှိကာယာ။

(ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ။ ၆၈။)

=====

၄၃၄။ = ကေစိ ပန တေဇာဓိကာနံ ဘူတာနံ ပဿာဒေါ
စက္ခု၊ ဝါယုပထဝီအာပါဓိကာနံ ဘူတာနံ ပဿာဒေါ သောတဃာနဇိဝှိ။
ကာယော သဗ္ဗေသမ္ပိတံ ဝဒန္တိ၊ အပရေ “တေဇာဓိကာနံ ပဿာဒေါ
စက္ခု၊ ဝိဝရဝါယု အာပပထဝီဓိကာနံ သောတဃာနဇိဝှိကာယာ”တိ
ဝဒန္တိ။

= တေ ဝတ္တဗ္ဗာ “သုတ္တံ အာဟရထာ”တိ။ အဒ္ဓါ သုတ္တမေဝ
န ဒက္ခိဿန္တိ။ ကေစိ ပနေတ္ထ “တေဇာဒီနံ ဂုဏောဟိ ရူပါဒီဟိ
အနုဂယျဘာဝတော”တိ ကာရဏံ ဒဿေန္တိ။ တေ ဝတ္တဗ္ဗာ “ကော
ပနေဝမာဟ ‘ရူပါဒယော တေဇာဒီနံ ဂုဏာ’တိ အဝိနိဗ္ဗာဂဝုတ္တိသု
ဟိ ဘူတေသု အယံ ဣမဿ ဂုဏော အယံ ဣမဿ ဂုဏောတိ
န လဗ္ဘာ ဝတ္တု”န္တိ။ အထာပိ ဝဒေယျံ “ယထာ တေသု တေသု
သမ္ဘာရေသု တဿ တဿ ဘူတဿ အဓိကတာယ ပထဝီအာဒီနံ
သန္တာရဏာဒီနိ ကိစ္စာနိ ဣစ္ဆထ။ ဧဝံ တေဇာဒီအဓိကေသု
သမ္ဘာရေသု ရူပါဒီနံ အဓိကဘာဝဒဿနတော ဣစ္ဆိတဗ္ဗမေတံ
ရူပါဒယော တေသံ ဂုဏာ”တိ တေ ဝတ္တဗ္ဗာ “ဣစ္ဆေယျာမ ယဒိ
အာပါဓိကဿ အာသဝဿ ဂန္ဓတော ပထဝီအဓိကေ ကပ္ပိသေ
ဂန္ဓော အဓိကတရော သိယာ၊ တေဇာဓိကဿ စ ဥဏှေဒကဿ
ဝဏ္ဏတော သီတုဒကဿ ဝဏ္ဏော ပရိဟာယေထ”။ ယသ္မာ ပနေတံ

ဥဘယမ္ပိ နတ္ထိ။ တသ္မာ ပဟာယေတံ ဧတေသံ နိဿယဘူတာနံ
ဝိသေသကပ္ပနံ “ယထာ အဝိသေသေပိ ဧကကလာပေ ဘူတာနံ
ရူပရသာဒယော အညမညံ ဝိသဒိသာ ဟောန္တိ။ ဧဝံ စက္ခုပသာဒါ-
ဒယော အဝိဇ္ဇမာနေပိ အညသ္မိ ဝိသေသကာရဏေ”တိ ဂဟေကဗ္ဗ
မေတံ။

= ကိံ ပန တံ ယံ အညမညဿ အသာဓာရဏံ? ကမ္မမေဝ
နေသံ ဝိသေသကာရဏံ။ တသ္မာ ကမ္မဝိသေသတော ဧတေသံ
ဝိသေသော၊ န ဘူတဝိသေသတော။ ဘူတဝိသေသေ ဟိ သတိ
ပသာဒေါ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ သမာနာနဉ္စိ ပသာဒေါ၊ န ဝိသမာနာနန္တိ
ပေါရာဏာ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၇၄၊ ၇၅)

=====

= ကေခီတိ မဟာသံဃိကေသု ဧကစ္စေ။ တေသု ဟိ
ဓမ္မဓမ္မော ဧဝံ ဝဒတိ “စက္ခုမိ တေဇော အဓိကံ၊ သောတေ ဝါယု၊
ယာနေ ပထဝီ၊ ဇိဝှိယ အာပေါ၊ ကာယေ သဗ္ဗေပိ သမာ”တိ။
စက္ခာဒီသု တေဇာဒိအဓိကတာ နာမ တန္တိဿယဘူတာနံ
တဒဓိကတာယာတိ ဒဿေန္တော “တေဇာဓိကာနံ ဘူတာနံ စက္ခု”တိ
အာဒိမာဟ။ ကာယော သဗ္ဗေသန္တိ ကော ဧတ္ထ ဝိသေသော၊ နနု
တေဇာဒိအဓိကာနဉ္စ ဘူတာနံ ပသာဒေါ သဗ္ဗေသံယေဝါတိ
သစ္စမေတံ၊ ဣဒံ ပန “သဗ္ဗေသ”န္တိ ဝစနံ သမာနာနန္တိ? ဣမမတ္ထံ
ဒီပေတိ အနုဝတ္တမာနဿ ဧကဒေသာဓိကဘာဝဿ နိဝါရဏဝသေန
ဝုတ္တတ္တာ။ တေဇာဒီနံ ဟိ ပစ္စေကံ အဓိကဘာဝေ ဝိယ ခွိန္နံ၊ တိဏ္ဍံ
ဝါ အဓိကဘာဝေပိ ယထာဝုတ္တဓိကဘာဝေန ဧကကာဒိဝသေန
လဗ္ဘမာနာယ ဩမတ္တတာယပိ ကာယပ္ပသာဒေါ န ဟောတီတိ

ပါကဋ္ဌောယမတ္ထော။ တဿှာ စတုန္ဒမ္ပိ ဘူတာနံ သမဘာဝေန
ကာယပ္ပသာဒေါ ဟောတီတိ သဗ္ဗသဒ္ဓေါ ဣဓ သမဘာဝဒီပကော
ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

တေဇာဒီနန္တိ ပဒီပသင်္ခါတဿ တေဇဿ ဩဘာသရူပေန၊
ဝါယုဿ သဒ္ဓေန၊ ပထဝီယာ ဂန္ဓေန၊ ခေဋ္ဌသင်္ခါတဿ ဥဒကဿ
ရသေနာတိ ပုရိမဝါဒေ၊ ပစ္ဆိမဝါဒေ စ ယထာယောဂံ တံတံဘူတ-
ဂုဏေဟိ အနုဂ္ဂယျဘာဝတော၊ ရူပါဒီနံ ဂဟဏေ ဥပကာရိတဗ္ဗ-
တောတိ အတ္ထော။ အာလောကာဒိသဟကာရီ ကာရဏသဟိတာနံ-
ယေဝ စက္ခာဒီနံ ရူပါဒိအဝဘာသနသမတ္ထတာ၊ ဝိဝရဿ စ
သောတဝိညာဏူပနိဿယဘာဝေါ ဂုဏောတိ တေသံ လဒ္ဓိ။ တေဇာဒီနံ
ဝိယ ဝိဝရဿ ဘူတဘာဝါဘဝတော ယထာယောဂဂ္ဂဟဏံ။ အထဝါ
ရူပါဒယော ဝိယ ဝိဝရမ္ပိ ဘူတဂုဏောတိ ပရာမိပ္ပါယေ တေဇဿ
အာလောကရူပေန အာကာသသင်္ခါတဿ ဝိဝရဿ သဒ္ဓေန၊
ဝါယုဿ ဂန္ဓေန၊ ဥဒကဿ ရသေန၊ ပထဝီယာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေနာတိ
ဧဝံ ယထာယောဂံ တံ တံ ဘူတဂုဏေဟိတိ ယောဇနာ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၁။)

=====

ရူပါဒီနံ အဓိကဘာဝဒဿနတောတိ အဂ္ဂိမ္ပိ ရူပဿ
ပဘဿရဿ၊ ဝါယုမ္ပိ သဒ္ဓဿ သဘာဝေန သုယျမာနဿ၊ ပထဝီယာ
သုရဘိအာဒိနော ဂန္ဓဿ၊ အာပေ စ ရသဿ မရုရဿာတိ
ဣမေသံ ဝိသေသာယုတ္တာနံ ဒဿနတော “ရူပါဒယော တေသံ
ဂုဏာ”တိ ပဌမဝါဒီ အာဟာတိ။ တဿေဝ “ဣစ္ဆေယျာမာ”တိ
အာဒိနာ ဥတ္တရမာဟ။

= ဣမိနာဝ ဥပါယေန ဒုတိယဝါဒိနောပိ နိဂ္ဂဟော ဟောတီ-
 တိ။ အထဝါ ရူပါဒိဝိသေသဂုဏေဟိ တေဇအာကာသပထဝီ
 အာပဝါယူဟိ စက္ခာဒိနိ ကတာနီတိ ဝဒန္တဿ ကဏာဒဿ ပါဒံ
 ဥဒ္ဓရိတ္တာ တံ နိဂ္ဂဟေတုံ “အထာပိ ဝဒေယျ”န္တိ အာဒိဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။
 အာသဝေ ဥပလဗ္ဘမာနောပိ ဂန္ဓော ပထဝိယာ အာပေါ သံယုတ္တာယ
 ကပ္ပိသတော ဝိသဒိသာယာတိ န ကပ္ပိသဂန္ဓဿ အဓိကဘာဝါ
 ပတ္တိတိ စေ? န, အနဘိဘူတတ္တာ။ အာသဝေ ဟိ ဥဒကသံယုတ္တာ
 ပထဝီဥဒကေန အဘိဘူတာ။ န ကပ္ပိသပထဝီတိ တဿ ဧဝ
 ဂန္ဓေန အဓိကေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဥဏှောဒကသံယုတ္တာ စ အဂ္ဂိ
 ဥပလဗ္ဘနိယော မဟန္တာတိကတ္တာ တဿ ဖဿော ဝိယ ဝဏှောပိ
 ပဘဿရော ဥပလဗ္ဘေယျာတိ ဥဏှောဒကေ ဝဏှတော အဂ္ဂိနာ
 အနဘိသမ္ပန္နဿ သီတောဒကဿ ဝဏှော ပရိဟာယေထ။
 တဿာတိ ဧတဿ ဥဘယဿ အဘာဝါ။ တဒဘာဝေန ဟိ
 ရူပါဒိနံ တေဇဒိဝိသေသဂုဏတာ နိဝတ္တိတာ။ တန္တိဝတ္တနေန
 “တေဇဒိနံ ဂုဏေဟိ ရူပါဒိဟိ အနုဂ္ဂယျဘာဝတော”တိ ဣဒံ
 ကာရဏံ နိဝတ္တိတန္တိ ဒေဝံ ပရမ္မရာယ ဥဘယာဘာဝေါ ဝိသေသ-
 ပရိကပ္ပနပဟာနဿ ကာရဏံ ဟောတီတိ အာဟ “တဿာ
 ပဟာယေတ”န္တိ အာဒိ။ ဧကကလာပေပိ ရူပရသာဒယော ဝိသဒိသာ။
 ကော ပန ဝါဒေါ နာနာကလာပေ စက္ခာဒယော ဘူတဝိသေသာ-
 ဘာဝေပီတိ ဒဿေတုံ ရူပရသာဒိနိဒဿနံ ဝုတ္တံ။

ယဒိ ဘူတဝိသေသတော နတ္ထိ၊ ကိံ ပန စက္ခာဒိဝိသေသဿ
 ကာရဏန္တိ တံ ဒဿေတုံ “ယံ အညမညဿာ”တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။
 ဧကမ္ပိ ကမ္ပံ ပဉ္စာယတနိကတ္တဘာဝဘဝပတ္ထနာနိပ္ပန္နံ စက္ခာဒိဝိသေသ-
 ဟေတုတာယ အညမညဿ အသာဓာရဏန္တိ စ ကမ္မဝိသေသောတိ

စ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ တံ ယေန ဝိသေသေန စက္ကုဿ
ပစ္စယော၊ တေနော သောတဿ ပစ္စယော ဟောတိ ဣန္ဒြိယန္တရာ
ဘာဝပတ္တိတော။

“ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ မဟဂ္ဂတာ စေတနာ ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ ကမ္မပစ္စ-
ယေန ပစ္စယော”တိ ဝစနေန ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိဇ္ဇမာနာနံ သဗ္ဗေသံ
ကဋ္ဌတ္တာရူပါနံ ဧကာ စေတနာ ကမ္မပစ္စယော ဟောတိ”တိ ဝိညာ-
ယတိ။ နာနာစေတနာယ ဟိ ကဒါ ဣန္ဒြိယုပ္ပတ္တိယံ သတိ ပရိတ္တေန
စ မဟဂ္ဂတေန စ ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တိတံ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ အာပဇ္ဇေယျာတိ၊
န စေကာ ပဋိသန္ဓိ အနေကကမ္မနိဗ္ဗတ္တာ ဟောတိတိ သိဒ္ဓမေကေန
ကမ္မေန အနေကိန္ဒြိယုပ္ပတ္တိ ဟောတိတိ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၁-၉၂)

=====

၁၁။ မဂ္ဂဝိထိ ဝိစယ

၈၁၁။ ကေစိ ပန ယဿ စတ္တာရိ အနုလောမာနိ၊ တဿ ပဉ္စမံ ဂေါတြဘူ ဆဋ္ဌံ မဂ္ဂစိတ္တံ ဧကံ ဖလစိတ္တန္တိ ဝဒန္တိ။ တမ္ပန ယဿ စတုတ္ထံ ပဉ္စမံ ဝါ အပ္ပေတိ၊ န တတော ပရံ အာသန္န-
ဘဝဂ်တ္တာတိ ပဋိက္ခိတ္တံ။ တဿ န သာရတော ပစ္စေကဗ္ဗံ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၂။ ၃၁၅)

= တံ ပန န သာရတော ပစ္စေကဗ္ဗန္တိ ယောဇနာ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၈၆။)

၁၂။ ဖလသမာပတ္တိဝိစယ

= ယေ ပန ဝဒန္တိ “သောတာပန္နော ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဋိဿာမိတိ ဝိပဿနံ ပဌပေတွာ သကဒါဂါမိ ဟောတိ။ သကဒါဂါမိ စ အနာဂါမိ”တိ။ တေ ဝတ္ထုဗ္ဗာ “ဧဝံ သတိ အနာဂါမိ အရဟတာ ဘဝိဿတိ၊ အရဟာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ စ သမ္ပုဒ္ဓေါ”တိ တံ န။

(ဝိမုတ္တိ၊ ၉၄။)

= ယေ ပန ဝဒန္တိ “သောတာပန္နော ဖလသမာပတ္တိံ သမာ-
ပဋိဿာမိတံ ဝိပဿနံ ပဌပေတွာ သကဒါဂါမီ ဟောတိ။ သကဒါဂါမီ
စ အနာဂါမီ”တိ။ တေ ဝတ္ထုဗ္ဗာ “ဧဝံ သတိ အနာဂါမီ အရဟတာ
ဘဝိဿတိ၊ အရဟာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ စ ဗုဒ္ဓေါ။
တဿာ န ကိဉ္စိ ဧတံ၊ ပါဠိဝသေနော စ ပဋိက္ခိတ္တန္တိ ပိ န
ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဣဒမေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ သေက္ခဿာပိ ဖလမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
န မဂ္ဂေါ။ ဖလဉ္စဿ သစေ အနေန ပဌမဇ္ဈာနိကော မဂ္ဂေါ
အမိဂတော ဟောတိ။ ပဌမဇ္ဈာနိကမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သစေ
ဒုတိယာဒိသု အညတရဇ္ဈာနိကော၊ ဒုတိယာဒိသု အညတရဇ္ဈာနိက-
မေဝါတိ။ ဧဝံ တာဝဿာ သမာပဇ္ဇနံ ဟောတိ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၂။)

=====

= ယေ ပနာတိ အဘယဂိရိဝါသိနော သန္ဓာယာဟ။
တေ ဟိ မဂ္ဂဖလဝိပဿနာယ အာလောဠေတွာ ဝဒန္တိ။ တေနော
ဟိ “ဧဝံ သတိ”တိ အာဒိဝုတ္တံ။ အရဟာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိတိ
ယဒိ ဣတရတ္ထာပိ ဝိပဿနာ တဒတ္ထာယ သံဝတ္ထေယျာတိ အဓိပ္ပာ-
ယော။ ပါဠိဝသေနော စ ပဋိက္ခိတ္တန္တိ . . . ပ . . . “ဒသ ဂေါတြဘု-
ဓမ္မာ”တိ ဝစနံ ဝိရုဇ္ဈေယျာတိ။ ဣဒမေဝ ပန ဂဟေတဗ္ဗန္တိ
ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ နိဂမနံ။ ဖလဉ္စဿာတိအာဒိ မဟဂ္ဂတဝိပါကာနံ
ဝိယ လောကုတ္တရဝိပါကာနဉ္စ ကုသလသရိက္ခတာဒဿနံ။ ဈာနတော
သရိက္ခတာဒဿနေနေဝ စေတ္ထ ဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂဝသေနာပိ သရိက္ခတာ
ဒဿိတာယေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၁၉။)

၁၃။ နိရောဓသမာပတ္တိဝိစယ

= ကေစိ ပန ဝတ္ထုဿ အဘာဝါ"တိ ဝဒန္တိ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၂။ ၃၄၇။)

=====

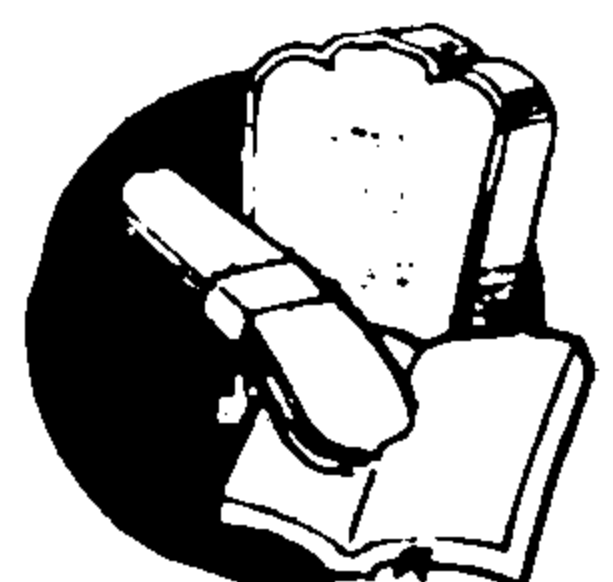
= ဝတ္ထုဿ အဘာဝါတိ ဟဒယဝတ္ထုနော အဘာဝါတိ ဝဒန္တိ။ ကရဇကာယသင်္ခါတဿ ပန ဝတ္ထုနော အဘာဝါတိ အတ္ထော။ ယဒိ ဟိ အာရုပ္ပေ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇေယျ၊ စိတ္တစေတသိကာနံ၊ အညဿ စ ကဿစိ အဘာဝတော အပညတ္တိကောဝ ဘဝေယျ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗုတသဒိသော။ ကိဉ္စာယံ ဥပါဒါယ နိရောဓံ သမာပန္နောတိ ဝုစ္စေယျ။ ကိံ ဝါ ဧတာယ ဝတ္ထုစိန္တာယ။ အင်္ဂဝေကလ္လတောဝ နတ္ထိ အာရုပ္ပေ နိရောဓသမာပတ္တိ သမာပဇ္ဇနံ။

(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၂၅။)

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂအဆိုများကို
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမှ ပြန်လည်စိစစ်ချက်များ
ဤတွင် ပြီးပါပြီ။

=====

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂအဆိုများကို
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမှ ပြန်လည်စိစစ်ချက်
ကောက်နှုတ်တင်ပြသူ၏ အမှာစာ

ဤစာအုပ်တွင် အခန်း(၄)အနေဖြင့် “ဝိမုတ္တိမဂ္ဂအဆိုများကို
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမှ ပြန်လည်စိစစ်ချက်များ” ဟူ၍ ထည့်သွင်းပြီး ကောက်နှုတ်
တင်ပြထားပါသည်။ သုတေသီများမှ စာပေကျမ်းဂန်နှင့်ပတ်သက်သော
သုတေသနလုပ်ငန်းများကို အလွယ်တကူ ပြုလုပ် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်-

= မာတိကာအခန်းကဏ္ဍ နှိုင်းယှဉ်ချက်၊

= ကျမ်းစာပုံသဏ္ဌာန် နှိုင်းယှဉ်ချက်၊

= ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဝိစယကထာ (၁၃)မျိုးနှင့်ဆက်စပ်၍ ၎င်းတို့၏ ဂန္ထန္တရ
အဆိုအမိန့်များကို မိမိဉာဏ်မီသမျှ ထုတ်နှုတ်ဖော်ပြထားပါသည်။ မိမိ
မသိမမြင်ခဲ့၍ ကျန်ရှိနေသေးသော အချက်အလက်များ ရှိကောင်းရှိနိုင်
ပါသည်။ မူရင်းကျမ်းပြုဆရာတော်နှစ်ပါးတို့၏ အဆိုအမိန့်များကို တစ်ပိုဒ်စီ
ထုတ်နှုတ်၍ ဝေဖန်သုံးသပ် ဆုံးဖြတ်ချက်များလည်း လိုအပ်ပါသည်။
ဤအခန်းကဏ္ဍသည် ထိုသုတေသီများအတွက် တစ်ထောင့်တစ်နေရာမှ
အထောက်အပံ့တစ်ခု ဖြစ်စေလိမ့်မည်ဟု နှလုံးသွင်းယူဆ၍ ထုတ်နှုတ်
ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သုတေသီနံ ဟိတတ္ထာယ၊ အာစေရာနံ သုဉ္ဇဒ္ဓဋ္ဌံ။
ဝိနိစ္ဆယဝိဘာဂဉ္စ၊ ဝိဘဇ္ဇာနံဝ ဝိဿယော။

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ကျမ်းပြုဆရာတော်

အခန်း (၅)

ဆဋ္ဌသင်္ဂီတိပုစ္ဆက
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
ကျေးဇူးတော်ရှင်
မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး
စီရင်ရေးသားတော်မူအပ်သော

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ နိဒါနကထာ

===o===

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	မာတိကာ
၁။	မဟာဝံသ - ဗုဒ္ဓဃောသကထာ	၅၂၂
၂။	ဗြဟ္မဏကုလဝိစာရဏာ	၅၃၂
၃။	ပတဇ္ဇလိဝိစာရဏာ	၅၃၂
၄။	ကဗ္ဗသတ္တဝိစာရဏာ	၅၄၂
၅။	ဗာဟုစူဂုဏမက္ခန္ဓ	၅၄၂
၆။	မဟာယာနိကနယဝိစာရဏာ	၅၄၃
၇။	သာသနပ္ပဝတ္တိက္ကမော	၅၄၅
၈။	အဘယဂိရိနိကာယုပ္ပတ္တိ	၅၅၀
၉။	ဓမ္မရုစိနိကာယုပ္ပတ္တိ	၅၅၂
၁၀။	ပိဋကတ္တယဿ ပေါတ္တကာရောပနံ	၅၅၃
၁၁။	အဓမ္မဝါဒုပ္ပတ္တိ	၅၅၅
၁၂။	ဝေတုလ္လဝါဒဿနပဌမနိဂ္ဂဟော	၅၅၇
၁၃။	သာဂလိယနိကာယုပ္ပတ္တိ	၅၅၈
၁၄။	ဝေတုလ္လဝါဒဿဒုတိယနိဂ္ဂဟော	၅၅၈
၁၅။	ဝေတုလ္လဝါဒေါ	၅၆၀
၁၆။	မဟာဝိဟာရနာသနံ	၅၆၂
၁၇။	ဇေတဝနဝါသီ နိကာယုပ္ပတ္တိ	၅၆၃
၁၈။	ဖာဟိယမဒ္ဒါနက္ကမကထာ	၅၆၄
၁၉။	မရမ္မရဋ္ဌိကဘာဝကထာ	၅၆၇
၂၀။	ဒက္ခိဏက္ကန္တိယရဋ္ဌိကဘာဝယုတ္တိ	၅၆၇
၂၁။	အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသတ္ထေရဿအဋ္ဌပုတ္တိ	မု
	သကလလောကပတ္တာရ ကာရဏံ	အထိ
	(စာမျက်နှာ - ၅၇၁-မှ ၆၀၉-အထိ)	

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

=====

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ နာမာယံ ဂန္ထော ပိဋကတ္တယသာရဘူတော သကလလောကေ ပဋိပတ္တိဒီပကဂန္တာနံ အဂ္ဂေါ ဟောတိ သေဋ္ဌော ပမုခေါ ပါမောက္ခော ဥတ္တမော ပဝရော စာတိ ဝိညုဟိ ပသတ္ထော။ တတ္ထ ဟိ သင်္ဂီတိတ္တယာရဋ္ဌဿ တေပိဋကဗုဒ္ဓဝစနဿ အတ္ထံ သံခိပိတွာ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ ဗြဟ္မစရိယံ ပရိပုဏ္ဏံ ပကာသိတံ သုဝိသဒ္ဓန္ဓ။ ဧဝံ ပသတ္ထဿေတဿ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ နိဒါနကထာယပိ ဘဝိတဗ္ဗမေဝ။ တသ္မာ ဒါနိ တမ္ပကာသနတ္ထမိဒံ ပဉ္စကမ္ပံ ဝုစ္စတိ -

“ သော ပနေသ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ ကေန ကတော၊ ကဒါ ကတော၊ ကတ္ထ ကတော၊ ကသ္မာ ကတော၊ ကိမတ္ထံ ကတော၊ ကိ နိဿာယ ကတော၊ ကေန ပကာရေန ကတော၊ ကိဿ သကလ- လောကေ ပတ္ထဋ္ဌော”တိ။

တတ္ထ ကေန ကတောတိ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသတ္ထေရဝရေန တေပိဋကသင်္ဂဟဋ္ဌကထာကာရေန ကတော။

ကဒါ ကတောတိ အမှာကံ ဘဂဝတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သကလလောကနာထဿ ပရိနိဗ္ဗုတိကာလတော ပစ္စာ ဒသမေ ဝဿသတကေ (၉၇၃-ဗုဒ္ဓဝဿေ) ကတော။

ကတ္ထ ကတောတိ သိဟဋ္ဌဒီပေ အနုရာဓပုရေ မဟာဝိဟာရေ ကတော။

ကသွာ ကတောတိ ဝိသုဒ္ဓိကာမာနံ သာဓုဇနာနံ တဒဓိ-
ဂမုပါယံ သမ္မာပဋိပတ္တိနယံ ဉပေတုကာမသင်္ခါတေန အတ္တနော
အဇ္ဈာ သယေန သဉ္စောဒိတတ္တာ၊ သံဃပါလဇ္ဈေရေန စ အဇ္ဈေသိ-
တတ္တာ ကတော။

ဧတ္ထ ပန ဌတ္တာ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသဇ္ဈေရဿ ဥပ္ပတ္တိ
ကထေတဗ္ဗာ၊ သာ စ မဟာဝံသေ (စူဠဝံသောတိပိ ဝေါဟရိတေ
ဒုတိယဘာဂေ) သတ္တတိသမပရိစ္ဆေဒေ ပန္နရသာဓိကဒွိသတဂါတာ
တော (၃၇၊ ၂၁၅) ပဌာယ ဗာတ္တိသကယ ဂါထာဟိ ပဏသိတာယေဝ။
ကထံ?—

မဟာဝံသ - ဗုဒ္ဓဃောသကထာ

- ၂၁၅။ ဗောဓိမဏ္ဍသမိပမ္ပိ၊ ဇာတော ဗြာဟ္မဏမာဏဝေါ။
ဝိဇ္ဇာ-သိပ္ပ-ကလာ-ဝေဒီ၊ တီသု ဝေဒေသု ပါရဂူ။
- ၂၁၆။ သမ္မာ ဝိညာတသမယော၊ သဗ္ဗပါဒဝိသာရဒေါ။
ပါဒတ္ထိ ဇမ္ဗုဒီပမ္ပိ၊ အာဟိဏ္ဍန္တော ပဝါဒိကော။
- ၂၁၇။ ဝိဟာရမေက'မာဂမ္ပ၊ ရတ္တိံ ပါတဉ္စလီမတံ။
ပရိဝတ္တေတိ သမ္ပုဏ္ဏပဒံ သုပရိမဏ္ဍလံ။
- ၂၁၈။ တတ္ထေကော ရေဝတော နာမ၊ မဟာထေရော ဝိဇာနိယ။
“မဟာပညော အယံ သတ္တော၊ ဒမေတုံ ငမ္ပဏီ”တိ၊ သော။
- ၂၁၉။ “ကော န ဂဗြာတရာဝေန၊ ဝိရဝန္တော”တိ အဗြဝိ။
“ဂဗြာတာနံ ရဝေ အတ္ထံ၊ ကိံ ဇာနာသိ”တိ အာဟ တံ။

- ၂၂၀။ “အဟံ ဇာနေ”တိ ဝုတ္တော သော၊ ဩတာရေသိ သကံ မတံ။
ပုဋ္ဌံ ပုဋ္ဌံ ဝိယာကာသိ၊ ဝိရဒ္ဓမ္မိ စ ဒဿယိ။
- ၂၂၁။ “တေန ဟိ တုံ သကံ ဝါဒ-မောတာရေဟိ”တိ စောဒိတော။
ပါဠိ’မာဟာ’ဘိဓမ္မဿ၊ အတ္ထ’မဿ န သော’ဓိဂါ။
- ၂၂၂။ အာဟ “ကဿေ’သ မန္တော”တိ၊ “ဗုဒ္ဓမန္တော”တိ သော’ဗြဝိ။
“ဒေဟိ မေတံ”တိ ဝုတ္တေ ဟိ၊ “ဂဏှ ပဗ္ဗဇ္ဇ တံ” ဣတိ။
- ၂၂၃။ မန္တတ္ထိ ပဗ္ဗဇ္ဇိတွာ သော၊ ဥဂ္ဂဏှိ ပိဋကတ္တယံ။
ဧကာယနော အယံ မဂ္ဂေါ၊ ဣတိ ပစ္ဆာ တ’မဂ္ဂဟိ။
- ၂၂၄။ ဗုဒ္ဓဿ ဝိယ ဂမ္ဘီရ-ယောသတ္တာ နံ ဝိယာကရုံ။
ဗုဒ္ဓယောသောတိ ယောသော ဟိ၊ ဗုဒ္ဓေါ ဝိယ မဟိတလေ။
- ၂၂၅။ တတ္ထ ဉာဏောဒယံ’ နာမ၊ ကတွာ ပကရဏံ တဒါ။
ဓမ္မသင်္ဂဏိယာကာသိ၊ ကစ္ဆံ သော အဋ္ဌသာလိနိ’ ၂ ။
- ၂၂၆။ ပရိတ္တဋ္ဌကထဉ္စေဝ’၊ ကာတုံ အာရဘိ ဗုဒ္ဓိမာ။
တံ ဒိသ္မာ ရေဝတော ထေရော၊ ဣဒံ ဝစနမဗြဝိ။

=====

- ၁။ ဉာဏောဒယံ နာမ ပကရဏံ ဣဒါနိ ကုဟိန္ဒိပိ န ဒိဿတိ။
- ၂။ ဣဒါနိ ဒိဿမာနာ ပန အဋ္ဌသာလိနိ သီဟဋ္ဌဒိပိကာယေဝ၊ န ဇမ္ဗူဒိပိကာ။
ပရတော (၆၀၃။ ပိဋေ) ဧသ အာဝိဘဝိဿတိ။
- ၃။ ပရိတ္တဋ္ဌကထန္တိ ပိဋကတ္တယဿ သင်္ခေပတော အတ္ထဝဏ္ဏနာဘူတာ ခုဒ္ဒက-
ဋ္ဌကထာတိ အဓိပ္ပေတာ ဘဝေယျ။

- ၂၂၇။ “ပါဠိမတ္တံ ဣဓာနီတံ၊ နတ္ထိ အဋ္ဌကထာ ဣဓ” ။
တထာစရိယဝါဒါ စ၊ ဘိန္နရူပါ န ဝိဇ္ဇရေ။
- ၂၂၈။ သီဟဋ္ဌကထာ သုဒ္ဓါ၊ မဟိန္ဒေန မတိမတာ။
သင်္ဂီတိတ္ထယမာရုဋ္ဌံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဒေသိတံ။
- ၂၂၉။ သာရိပုတ္တာဒိဂီတံ စ၊ ကထာမဂ္ဂံ သမေက္ခိယ။
ကတာ သီဟဋ္ဌဘာသာယ၊ သီဟဋ္ဌေသု ပဝတ္တတိ။
- ၂၃၀။ တံ တတ္ထ ဂန္ဓာ သုတ္တာ တုံ၊ မာဂဓာနံ နိရုတ္တိယာ။
ပရိဝတ္ထေဟိ သာ ဟောတိ၊ သဗ္ဗလောကဟိတာဝဟာ”။
- ၂၃၁။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ပသန္ဓော သော၊ နိက္ခမိတွာ တတော ဣမံ။
ဒီပံ အာဂါ ဣမဿေဝ၊ ရညော ကာလေ မဟာမတိ။
- ၂၃၂။ မဟာဝိဟာရံ သမ္ပတ္တော၊ ဝိဟာရံ သဗ္ဗသာဓုနံ။
မဟာပဓာနဃရံ ဂန္ဓာ၊ **သံဃပါလဿ** သန္တိကေ။

=====

- ၁။ ဧတ္ထ သင်္ဂီတိတ္ထယာရုဋ္ဌာ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရဿ သန္တိကာ ဥဂ္ဂဟိတာ သိဿာနုသိဿပရမ္ပရဘူတာ မူလဋ္ဌကထာ ကသ္မာ ဇမ္ဗုဒီပေ သဗ္ဗသော အန္တရဟိတာတိ ဝိမံသိတဗ္ဗံ။
- ၂။ ဣမဿေဝါတိ ဣမဿေဝ မဟာနာမရညော ကာလေ ၉၅၃-၉၇၅- ဗုဒ္ဓဝဿေ။ အယဉ္ဇ ဝဿပရိစ္ဆေဒေါ သီဒဋ္ဌရာဇဝံသံ နိဿာယ ဒသိတော။ ယုရောပိယ ဝိစက္ခဏာနံ ပန မတေန ၉၄၁-၉၆၄-ဗုဒ္ဓဝဿေ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝမုပရိပိ။

- ၂၃၃။ သီဟဠကထံ သုတွာ၊ ထေရဝါဒံ စ သဗ္ဗသော။
“ဓမ္မဿာမိဿ ဧသောဝ၊ အဓိပ္ပါယော”တိ နိစ္ဆိယ။
- ၂၃၄။ တတ္ထ သံဃံ သမာနေတွာ၊ “ကာတုံ အဋ္ဌကထံ မမ။
ပေါတ္ထကေ ဒေထ သဗ္ဗေ”တိ၊ အာဟ၊ ဝိမံသိတုံ သတံ။
- ၂၃၅။ သံယော ဂါထာဒွယံ တဿာ’ဒါသိ “သာမတ္ထိယံ တဝ။
ဧတ္ထ ဒဿေဟိ၊ တံ ဒိသ္မာ၊ သဗ္ဗေ ဒေမာတိ ပေါတ္ထကေ” ခ။
- ၂၃၆။ ပိဋကတ္ထယ’မေတ္ထေဝ၊ သဒ္ဓိံ အဋ္ဌကထာယ သော။
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ နာမာ’ကာ၊ သင်္ဂဟေတွာ သမာသတော။
- ၂၃၇။ တတော သံဃံ သမ္မဟေတွာ၊ သမ္ပုဒ္ဓမတကောဝိဒံ။
မဟာဗောဓိသမိပမ္ဘိ၊ သော တံ ဝါစေတု’ မာရဘိ။

=====

- ၁။ ၂၃၄-၅- ဂါထာသု အယမတ္ထယောဇနာ — “တတ္ထ မဟာဝိဟာရေ သံဃံ သမာနေတွာ သံဃသန္နိပါတံ ကာရေတွာ အာစရိယဗုဒ္ဓယောသော ဧဝမာယ ‘အဋ္ဌကထံ ကာတုံ သဗ္ဗေ ပါဠိ-အဋ္ဌကထာ-ပေါတ္ထကေ မမ ဒေထာ’တိ။ သော သံယော တံ ဝိမံသိတုံ သံယုတ္တနိကာယတော ‘အန္တောဇ္ဇာ’တိအာဒိကံ စ ‘သီလေ ပတိဋ္ဌာယာ’တိအာဒိကံ စာတိ ဂါထာဒွယံ တဿ အဒါသိ ‘ဧတ္ထ တဝ သာမတ္ထိယံ ဉာဏပ္ပဘာဝံ ဒဿေဟိ၊ တံ ဒိသ္မာ သဗ္ဗေ ပေါတ္ထကေ ဒေမာ’တိ ဝတွာ”တိ။ ဣမိနာ ပန အယမတ္ထော ဒဿိတော ဟောတိ “အာစရိယ-ဗုဒ္ဓယောသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ ကရောန္တော တဒေဝ ဂါထာဒွယံ ဩလောကေတွာ၊ ကိပ္ပိပိ အညံ ပေါတ္ထကံ အနောလောကေတွာ အကာသီ”တိ။ တဿ ပနတ္ထဿ ယုတ္တာယုတ္တဝိစာရဏာ ပရတော (၅၈၈-၅၈၉-ပိဋေသု) အာဂမိဿတိ။

- ၂၃၈။ ဒေဝတာ တဿ နေပုညံ၊ ပကာသေတုံ မဟာဇနေ။
 ဆာဒေသုံ ပေါတ္ထကံ သောပိ၊ ဒွတ္တိက္ခတ္တုမ္ပိ တံ အကာ^၁ ။
- ၂၃၉။ ဝါစေတုံ တတိယေ ဝါရေ၊ ပေါတ္ထကေ သမုဒါဟဋေ။
 ပေါတ္ထကဒွယ'မညမ္ပိ၊ သဏ္ဌပေတုံ တဟိံ မရူ။
- ၂၄၀။ ဝါစယိသု တဒါ ဘိက္ခု၊ ပေါတ္ထကတ္တယ'မေကတော။
 ဂန္ထတော အတ္တတော ဝါပိ၊ ပုဗ္ဗာပရဝသေန ဝါ။
- ၂၄၁။ ထေရဝါဒေဟိ ပါဠိဟိ၊ ပဒေဟိ ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝါ။
 အညထတ္တမဟူ နေဝ၊ ပေါတ္ထကေသုပိ တီသုပိ။
- ၂၄၂။ အထ ဥဋ္ဌေါသယီ သံဃော၊ တုဋ္ဌဟဋ္ဌော ဝိသေသတော။
 နိဿံသယံ'သ မေဇ္ဇေယျော၊ ဣတိ ဝတ္တာ ပုနပ္ပုနံ။

=====

- ၁။ ၂၃၈-ဂါထာယ အယမတ္ထော — “ ဒေဝတာ တဿ ဗုဒ္ဓယောသဿ နေပုညံ နိပုဏဉာဏပ္ပဘာဝံ မဟာဇနဿ ပကာသေတုံ တေန လိခိတံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂပေါတ္ထကံ ဆာဒေသုံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ အပဿိယဘာဝံ ပါပေတွာ ဌပေသုံ။ သောပိ ဗုဒ္ဓ - ယောသော ဒုတိယမ္ပိ တံ လိခိ၊ တမ္ပိ ဒေဝတာ ဆာဒေသုံ။ တတိယမ္ပိ လိခိ” တိ။ တေန ဝုတ္တံ “ဒွိက္ခတ္တုမ္ပိ တံ အကာ”တိ။ ဣဒမေဝ မဟာဝံသဝစနံ နိဿာယ ဝိတ္ထာရေတွာ ကထိတာယ ဗုဒ္ဓယောသုပ္ပတ္တိယာ နာမ ကထာယ ဧကရတ္တေနဝ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ တိက္ခတ္တုမ္ပိ လိခိတွာ နိဋ္ဌာပိတဘာဝေါ ပကာသိတော။ ဤဒီသိ ပန ကထာ ဗဟူနံ ဝိမ္ဗယဇနနီပိ ပရိက္ခကာနံ သံသယဇနနီ ဟောတိ။ တသ္မာ ဣမိဿာပိ ဝိစာရဏာ ပရတော (၅၉၂- ပိဋေ) ဒဿိယိဿတိ။

- ၂၄၃။ သဒ္ဓိံ အဋ္ဌကထာယာဒါ။ ပေါတ္ထကေ ပိဋကတ္တယေ။
ဂန္ထာကရေ ဝသန္တော သော၊ ဝိဟာရေ ဒူရသင်္ကရေ။
- ၂၄၄။ ပရိဝတ္တေသိ သဗ္ဗာပိ၊ သီဟဋ္ဌကထာ တဒါ။
သဗ္ဗေသံ မူလဘာသာယ၊ မာဂဓာယ နိရုတ္တိယာ။
- ၂၄၅။ သတ္တာနံ သဗ္ဗဘာသာနံ၊ သာ အဟောသိ ဟိတာဝဟာ။
ထေရိယာစရိယာ သဗ္ဗေ၊ ပါဠိ ဝိယ တ'မဂ္ဂဟုံ။
- ၂၄၆။ အထ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စေသု၊ ဂတေသု ပရိနိဋ္ဌိတိ။
ဝန္တိတုံ သော မဟာဗောဓိံ၊ ဇမ္ဗုဒီပံ ဥပါဂမိ"တိ"။

အယဉ္ဇ ပန မဟာဝံသကထာ ၁၉၅၀-ခရိသ္မဝသေ ဟာဗဒ်
မဟာဝိဇ္ဇာလယ^၂ မုဒ္ဒဏယန္တေ ရောမက္ခရေန မုဒ္ဒိတဿ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ
ပေါတ္ထကဿ ပုရေစာရိကကထာယံ “အနေကာနေတ္ထ အတ္ထိ ဝိစာရေ
တဗ္ဗာနိ”တိ ဝတ္တာ ဓမ္မာနန္ဒကောသမ္ဘိနာမကေန ဝိစက္ခဏေန ဝိစာ-
ရိတာ။ တမေတ္ထ ယုတ္တာယုတ္တဝိစိနနာယ ဒသေတွာ အနုဝိစာရ-
ဏမ္ပိဿ ကရိဿာမ။

=====

- ၁။ သော မဟာဗောဓိံ ဝန္တိတုံ ဇမ္ဗုဒီပံ ဥပါဂမိတိ ဣဒံ ဝစနံ ပုရိမဝစနေဟိ
အသံသဋ္ဌံ ဝိယ ဟေတိ။ ပုဗ္ဗေ ဟိ “အာစရိယဗုဒ္ဓယောသော ဗောဓိမဏ္ဍာသမိပေ
ဇာတော”တိ စ၊ “သီဟဋ္ဌဒီပံ ဂန္ဓာ သီဟဋ္ဌကထာယော မာဂဓာသာယ
ပရိဝတ္တေဟိတိ တဿာစရိယေန ရေဝတတ္ထေရေန ဝုတ္တော”တိ စ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ
ဣဓာပိ အာစရိယဗုဒ္ဓယောသဿ ပဝတ္ထိ တဒနုရူပါ “တာဘာသာပရိဝတ္တိတ -
ဋ္ဌကထာယော အာဒါယ သာသနုဇ္ဇောတနတ္ထံ ဇမ္ဗုဒီပံ ဥပါဂမိ”တိ ဧဝမာဒိနာ
သာသနုဇ္ဇောတနမူလိကာ ဧဝ ဘဝိတုံ အရဟတိ၊ န ပန မဟာဗောဓိဝန္တနမူလိ
ကာတိ။

(၁) တတ္ထ ဟိ တေန ဓမ္မာနုဇ္ဈေန “ဗုဒ္ဓဃောသော ဗောဓိ-
မဏ္ဍသမိပေ (ဗုဒ္ဓဂယာယံ) ဇာတောတိ န ယုတ္တမေတ”န္တိ ဝတ္တာ
တံသာဓနတ္ထာယ စတ္တာရိ ဗျတိရေကကာရဏာနိ ဒဿိတာနိ။ ကထံ?

(က) “ဗုဒ္ဓဃောသေန ပကာသိတေသု တံကာလိကဝတ္ထုသု
ဧကမ္ပိ တံ နတ္ထိ၊ ယံ မဂဓေသု ဥပ္ပန္န”န္တိ ပဌမံ ကာရဏံ ဒဿိတံ။ တဒ-
ကာရဏမေဝ။ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသတ္ထေရော ဟိ သင်္ဂဟဋ္ဌကထာယော
ကရောန္တော ပေါရာဏဋ္ဌကထာယောယေဝ သံခိပိတွာ၊ ဘာသာပရိဝတ္တန
မတ္ထေန စ ဝိသေသေတွာ အကာသိ၊ န ပန ယံ ဝါ တံ ဝါ အတ္တနော
ဒိဋ္ဌသုတံ ဒေသေတွာ။ ဝုတ္တံ ဟေတံ အာစရိယေန—

“သံဝဏ္ဏနံ တဉ္စ သမာရဘန္တော၊
တဿာ မဟာအဋ္ဌကထံ သရီရံ။
ကတွာ မဟာပစ္စရိယံ တထေဝ၊
ကုရုန္တိနာမာဒိသု ဝိသုတာသု။

ဝိနိစ္ဆယော အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တော၊
ယော ယုတ္တမတ္ထံ အပရိစ္စဇန္တော။
အထောပိ အန္တောဂဓထေရဝါဒံ၊
သံဝဏ္ဏနံ သမ္ပ သမာရဘိဿ”န္တိ စ။

“တတော စ ဘာသန္တရမေဝ ဟိတွာ၊
ဝိတ္တာရမဂ္ဂဉ္စ သမာသယိတွာ။
ဝိနိစ္ဆယံ သဗ္ဗမသေသယိတွာ၊
တန္တိက္ကမံ ကိန္တိ အဝေါက္ကမိတွာ။

=====

သုတ္တန္တိကာနံ ဝစနာနမတ္ထံ၊
 သုတ္တာနုရူပံ ပရိဒီပယန္တိ။
 ယသ္မာ အယံ ဟေဿတိ ဝဏ္ဏနာပိ၊
 သက္ကစ္စ တသ္မာ အနုသိက္ခိတဗ္ဗာ”တိ” စ။

ယထေဝ စ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသေန အတ္တနော အဋ္ဌကထာသု
 တံကာလိကာနိ မာဂဓိကာနိ ဝတ္ထုနိ န ပကာသိတာနိ၊ တထေဝ သီဟဠိ-
 ကာနိပိ ဒက္ခိဏက္ကန္တိယရဋ္ဌိကာနိပိ။ န ဟိ တတ္ထ ဝသဘရာဇကလတော
 (၆၀၉-၆၅၃-ဗုဒ္ဓဝဿ) ပစ္ဆာ ဥပ္ပန္နဝတ္ထုနိ ဒိဋ္ဌာနိ ဌပေတွာ မဟာသေန
 ရာဇဝတ္ထု^၁၊ အာစရိယော စ တတော တိသတမတ္တဝဿေဟိ ပစ္ဆာတရေ
 မဟာနာမရညော ကာလေ (၉၅၃-၉၇၅-ဗုဒ္ဓဝဿ) သီဟဠဒီပမုပါဂတော။
 တသ္မာ အဋ္ဌကထာသု တံကာလိကမာဂဓိကဝတ္ထုနံ အပ္ပကာသနမတ္တေန
 န သက္ကာ တက္ကတ္တာ န မာဂဓိကောတိ ဉာတုန္တိ။

(ခ) ပုနပိ တေန “သဗ္ဗေသုပိ ဗုဒ္ဓဃောသဂန္ဓေသု ဥတ္တရက္ကန္တိယ
 ဒေသာယတ္တံ ပစ္စက္ခတော ဒိဋ္ဌဿ ဝိယ ပကာသနံ နတ္ထိ”တိ ဒုတိယံ
 ကာရဏံ ဒဿိတံ။ တဿပိ အကာရဏဘာဝေါ ပုရိမဝစနေနေဝ
 ဝေဒိတဗ္ဗော။ အပိစ သာရတ္ထပ္ပကာသိနိယာ နာမ သံယုတ္တဌကထာယံ၊
 သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ နာမ ဒီပနိကာယဌကထာယံ စ ဝုတ္တသံဝဏ္ဏနာ-
 ယပိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ ဟိ —

“ယထေဝ ဟိ ကလမ္ပနဒီတီရတော ရာဇမာတုဝိဟာရဒ္ဓါရေန
 ထူပါရာမံ ဂန္တဗ္ဗံ ဟောတိ၊ ဧဝံ ဟိရညဝတိကာယ နာမ နဒီယာ ပါရိမတီ-
 ရတော သာလဝနံ ဥယျာနံ။ ယထာ အနုရာဇပုရဿ ထူပါရာမော၊ ဧဝံ
 တံ ကုသိနာရာယ ဟောတိ။ ထူပါရာမတော ဒက္ခိဏဒ္ဓါရေန နဂင်္ဂ၊
 ပဝိသနမဂ္ဂေါ ပါစိနမုခေါ ဂန္ဓာ ဥတ္တရေန နိဝတ္တာ။ တသ္မာ တံ ဥပဝတ္တနန္တံ
 ဝုစ္စတိ”တိ” —

=====

၁။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂-၃။ ပိဋေသု ၂။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၇။ ပိဋေသု
 ၃။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၄၊ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၃-ပိဋေသု။

ပစ္စက္ခတော ဒိဋ္ဌဿ ဝိယ ပကာသနမ္ပိ ဒိဿတေဝ။ တမ္ပိ ပန ပေါရာဏဋ္ဌ
ကထာဟိ ဘာသာပရိဝတ္တနမတ္တမေဝါတိ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ တာဒိဿာယ အတ္ထ-
သံဝဏ္ဏနာယ မဟာမဟိန္ဒတ္ထေရကာလတောယေဝ ပဘူတိ ဝုတ္တာယ ဧဝ
ဘဝိတဗ္ဗတ္တာတိ။

(၇) ပုနပိ တေန “ဥဏှဿာတိ အဂ္ဂိသန္တာပဿ၊ တဿ
ဝနဒါဟာဒီသု သမ္ဘဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော”တိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (၁၊ ၃၀-ပိဋ္ဌေ)
ဝုတ္တသံဝဏ္ဏနံ ပကာသေတွာ “တဿာ ပနဿ အဝဟသနီယဘာဝေါ
ပါကဋ္ဌောယေဝါ”တိ စ ဟိဋ္ဌေတွာ “ဣန္ဒြိယရဋ္ဌေ ပန ဥတ္တရပဒေသေသု
ဂိမ္မကာလေ ဝတ္တစ္ဆာဒနရဟိတာ မာနသကာယစ္ဆဝိ သူရိယသန္တာပေန
ဧကံသတော ဒယှတိ၊ တံ နဇာနန္တိ ဒက္ခိဏဣန္ဒြိယဒေသိကာ”တိ တတိယံ
ကာရဏံ ဒဠတရဘာဝေန ဒဿိတံ။

တတ္ထ ပန ယဒိ “သူရိယသန္တာပေန ဧကံသတော ဒယှတိ”^၁တိ
ဧတံ ဥဇုကတော သူရိယရသ္မိသန္တာပေနေဝ ဒဗျဘာဝံ သန္တာယ ဝုစ္စေယျ။
ဧဝံ သတိ နှိယမကသဝါတာတပသရီသပသမ္ပဿာနန္တိ ပဒေ အာတပ-
သဒ္ဓေန သမာနတ္ထတ္တာ န ယုတ္တမေဝ။ ယဒိ ပန သူရိယသန္တာပ-
သဉ္စာတေန ဥဏှဥတုနာ ဒဗျဘာဝံ သန္တာယ ဝုစ္စေယျ။ ဧဝံ သတိ ဥတ္တရ-
ဣန္ဒြိယဒေသေသု အညတ္ထ စ တာဒိသေသု အတိဥဏှဋ္ဌာနေသု သူရိယ-
သန္တာပသဉ္စာတဿ ဥဏှဥတုနော ပဋိယာတာယ စီဝရံ သေနာသနဉ္စ
ပဋိသေဝိယတိတိ အယမတ္ထော န န ယုတ္တော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ဝိနယ
ဋ္ဌကထာယံ (၃၊ ၅၈)

“သီတံ ဥဏှန္တိ ဥတုဝိသဘာဂဝသေန ဝုတ္တ”န္တိ

=====

၁။ Is sure to be sunburnt - ဣတော ပရိဝတ္တိတံ။

သာ ပန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ပဒတ္တသံဝဏ္ဏနာ ပေါရာဏသုတ္တန္တဌကထာဟိ အာဂတာ ဘဝေယျ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ပပဉ္စသုဒ္ဓနိယာ နာမ မဇ္ဈိမနိကာယဌကထာယ သဗ္ဗာသဝသုတ္တံ ဝဏ္ဏနာယံ (၁၊ ၅၈) “ဥဏ္ဍန္တိ စေတ္ထ အဂ္ဂိသန္တာပေါဝ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သူရိယသန္တာပဝသေန ပနေတံ ဝတ္ထု ဝုတ္တ”န္တိ။

ဧတ္ထ စ သစာယမတ္ထော အာစရိယေန အတ္တနောမတိဝသေန ဝုတ္တော အဿ၊ တဿ ဝတ္ထုဿ ပေါရာဏဌကထာယံ ဝုတ္တဘာဝဉ္စ တဿာ အတ္ထဝဏ္ဏနာယ အတ္တနောမတိဘာဝဉ္စ ယုတ္တဘာဝဉ္စ ပကာသေယျ။

အာစရိယော ဟိ ယတ္ထ ယတ္ထ ပေါရာဏဌကထာသု အဝုတ္တတ္ထံ ဝိသေသေတွာ ဒဿေတိ၊ တတ္ထ တတ္ထ တာဒိသံ ဉာပကဝစနမ္ပိ ပကာသေတိယေဝ ယထာ သုမင်္ဂလာဝိလာသိနိယံ (၁၊ ၇၂။) “ဧတ္ထ အာဏတ္တိယနိဿဂ္ဂိယထာဝရာပိ ပယောဂါ ယုဇ္ဇန္တိ၊ အဌကထာသု ပန အနာဂတတ္တာ ဝိမံသိတွာ ဂဟေတဗ္ဗာ”တိ ဝစနံ။ ယထာ စ ပပဉ္စသုဒ္ဓနိယံ (၁၊ ၇၀။) “အဝိစာရိတမေတံ ပေါရာဏေဟိ၊ အယံ ပန အတ္တနောမတိ”တိ ဝစနံ။ န စေတ္ထ ကိဉ္စိပိ ဉာပကဝစနံ ပကာသိတံ။ တဿာ “ယဒေတံ ဥဏ္ဍဿာတိ အဂ္ဂိသန္တာပဿာတိ စ၊ ‘ဥဏ္ဍန္တိ စေတ္ထ အဂ္ဂိသန္တာပေါဝ ဝေဒိတဗ္ဗော’ တိ စ ဝစနံ၊ ဧတံ ပေါရာဏသုတ္တန္တဌကထာဝစန”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

(ဃ) ပုနပိ တေန “ပပဉ္စသုဒ္ဓနိယာ နာမ မဇ္ဈိမနိကာယ ဌကထာယံ ဂေါပါလကသုတ္တံ သံဝဏ္ဏေန္တော” ဗုဒ္ဓဃောသော ‘မဂ္ဂ ဝိဒေဟရဌာနံ အန္တရေ ဂင်္ဂါယ နဒိယာ မဇ္ဈေ ဝါလုကတ္ထလဒီပကာ အတ္ထိ’တိ သဒ္ဒဟတိ မညေ။

=====

ဗုဒ္ဓဃောသေန ပန ဒိဋ္ဌဂင်္ဂါ သိဟဋ္ဌဒီပေ မဟာဝေလိဂင်္ဂါယေဝ၊ န ပန ဣန္ဒြိယရဋ္ဌိကာနံ သေဋ္ဌသမ္ပတာ မဟာဂင်္ဂါတိ ပါကဋ္ဌောယေဝါယမတ္ထော”တိ စတုတ္ထံ ကာရဏံ ဒဿိတံ။ တံ ပန ဣဒါနိ မဟာဂင်္ဂါယ မဇ္ဈေ တသ္မိံ ဌာနေ တာဒိသံ ဒီပကံ အဒိသ္မာ “ပုဗ္ဗေပိ ဧဝမေဝ ဘဝေယျာ”တိ ဧကံသတော ဂဟေတွာ ဝုတ္တဝစန မတ္ထမေဝ။ နဒိယော ပန သဗ္ဗဒါ ပိ တေနေဝါကာရေန တိဋ္ဌန္တိတိ န သက္ကာ ဂဟေတုန္တိ ပါကဋ္ဌောယေဝါယမတ္ထော။ တသ္မာ ယထာ ပုဗ္ဗေ တဿ ဂေါပါလဿ ကာလေ တသ္မိံ ဌာနေ မဇ္ဈေ ဂင်္ဂါယ တာဒိသာ ဒီပကာ သံဝိဇ္ဇမာနာ အဟေသုံ၊ တထေဝ ပေါရာဏဌကထာသု ဧသ အတ္ထော သံဝဏ္ဏိတော၊ တဒေဝ စ ဝစနံ အာစရိယေန ဘာသာပရိဝတ္တနံ ကတွာ ပကာသိတန္တိ ဧဝမေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ။ တသ္မာ တမ္ပိ အကာရဏမေဝါတိ။

ပြာဟ္မဏကုလဝိစာရဏာ

(၂) အထ “ပြာဟ္မဏမာဏဝေါ”တိ ပဒမ္ပိ တေန ဧဝံ ဝိစာရိတံ —

(က) “ဗုဒ္ဓဃောသော ‘ပြာဟ္မဏကုလဇာတော’တိ န သက္ကာ ဂဟေတုံ။ ကသ္မာ ဝေဒကာလတော ပဌာယ ယာဝဇ္ဇတနာ သဗ္ဗေပိ ပြာဟ္မဏာ

ပြာဟ္မဏောသျ မုခမာသိဒ်၊ ဗာဟူ ရာဇဈေး ကဒတး။
ဦရူ တဒသျ ယဒ် ဝဲဂျး၊ ပဉ္စျာံ ဂူဒြော အဇာယတာ”တိ
ဣမံ ပုရိသသုတ္တံ နာမ မန္တိ ဇာနန္တိတိ သဒ္ဓဟိယာ။

=====

အယံ ပနဿာ အတ္ထော— ‘ဗြဟ္မဏော အဿ (ဗြဟ္မုနော) မုခံ အာသိ။ ဗာဟူ ရာဇညော ကတော၊ ခတ္တိယာ အဿ ဗာဟူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယော ဝေဿော၊ သော အဿ ဦရူ။ သုဒ္ဓေါ အဿ ပါဒေဟိ အဇာယီ’တိ။

ဗုဒ္ဓယောသော ပန ‘ပဏ္ဍိတဗြဟ္မဏော’တိ ဉာတောပိ တံ ဂါထံ န အညာသိ။ တထာ ဟိ တေန ဗန္ဓုပါဒါပဇ္ဇာတိ ပဒဿ အတ္ထဝဏ္ဏနာယံ ‘တေသံ ကိရ အယံ လဒ္ဓိ— ဗြဟ္မဏာ ဗြဟ္မုနော မုခတော နိက္ခန္ဓာ၊ ခတ္တိယာ ဥရတော၊ ဝေဿာ နာဘိတော၊ သုဒ္ဓေါ ဇာဏုတော၊ သမဏာ ပိဋ္ဌိပါဒတော’တိ’ တိဿာ ဝေဒဂါထာယ အသမာနတ္ထော ဝဏ္ဏိတော”တိ။

အယံ ပနေတ္ထ အနုဝိစာရဏာ— ယဒိ စ တံကာလိကာနမ္ပိ ဗြဟ္မဏာနံ လဒ္ဓိ တထေဝ ဘဝေယျ ယထာ ဧတိဿံ ဂါထာယံ ဝုတ္တာ၊ သာ စတ္ထဝဏ္ဏနာ အာစရိယဿ မတိမတ္တာ။ ဧဝံ သတိ သာ ဝိစာရဏာ ယုတ္တာ ဘဝေယျ။ ဧတိဿံ ပန ဂါထာယံ “ဗြဟ္မဏောသျ မုခမာသီဒိ”တိ ပဌမပါဒေန “ဗြဟ္မဏာ ဗြဟ္မုနော မုခတော ဇာတာ”တိ အတ္ထော ဥဇုကတော န လဗ္ဘတိ။ ဗုဒ္ဓကာလေ ပန ဗြဟ္မဏာနံ လဒ္ဓိ “ဗြဟ္မဏာ ဗြဟ္မုနော မုခတော ဇာတာ”တိ ဧဝမေဝ အဟောသီတိ ပါကဋ္ဌောယေဝါယမတ္ထော။ တထာ ဟိ ဒီဃနိကာယေ ပါယိကဝဂ္ဂေ အဂ္ဂညသုတ္တေ (၃၊ ၆၇။)

=====

“ဒိဿန္တိ ခေါ ပန ဝါသေဋ္ဌ ဗြဟ္မဏာနံ ဗြဟ္မဏိယော ဥတုနိယောပိ ဂဗ္ဘိနိယောပိ ဝိဇာယမာနာပိ ပါယမာနာပိ။ တေ စ ဗြဟ္မဏာ ယောနိဇာဝ သမာနာ ဧဝမာဟံသု— ဗြဟ္မဏောဝ သေဋ္ဌော ဝဏ္ဏော၊ ဟိနာ အညေ ဝဏ္ဏော။ ဗြဟ္မဏောဝ သုဏ္ဏော ဝဏ္ဏော၊ ကဏှာ အညေ ဝဏ္ဏော။ ဗြဟ္မဏောဝ သုဇ္ဈန္တိ၊ နော အဗြဟ္မဏာ။ ဗြဟ္မဏာ ဗြဟ္မုနော ပုတ္တာ ဩရသာ မုခတော ဇာတာ ဗြဟ္မဇာ ဗြဟ္မနိမ္မိတာ ဗြဟ္မဒါယာဒါတိ။ တေ ဗြဟ္မာနဉ္စေဝ အတ္တစိက္ခန္တိ၊ မုသာ စ ဘာသန္တိ၊ ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝန္တိ”တိ —

ဘဂဝတာ မဟာကာရုဏိကေန ဝါသေဋ္ဌဘာရဒွါဇာနံ ဗြဟ္မဏမာဏဝကာနံ ဘာသိတံ၊ တေဟိ စ တံ အဘိနန္တိတံ။ တေ ပန ဒွေပိ မာဏဝကာ ဇာတိဝသေန ပရိသုဒ္ဓဗြဟ္မဏာ စေဝ ဟောန္တိ တိဏ္ဏမ္ပိ ဝေဒါနံ ပါရဂူနော စ။ တသ္မာ “ဗြဟ္မဏာ ဗြဟ္မုနော မုခတော နိက္ခန္တာ”တိ ဝစနဿ တံ ကာလိကာနံ ဗြဟ္မဏာနံ လဒ္ဓိဝသေန ဝုတ္တဘာဝေါ ပါကဋ္ဌောယေဝ။ ယထာ စေတံ၊ ဧဝံ “ခတ္တိယာ ဥရတော၊ ဝေဿာ နာဘိတော၊ သုဒ္ဓါ ဇာဏုတော၊ သမဏာ ပိဋ္ဌိပါဒတော”တိ ဝစနမ္ပိ “တံကာလိကဗြဟ္မဏာနံ လဒ္ဓိညူဟိ ပေါရာဏဋ္ဌကထာစရိယေဟိ ဝုတ္တ”န္တိ သဒ္ဓဟိတွာ အာစရိယဗုဒ္ဓယောသေန တံ သဗ္ဗံ ပေါရာဏဋ္ဌကထာတော ဘာသာ ပရိဝတ္တနမတ္တေန ဝိသေသေတွာ ပကာသိတံ ဘဝေယျ။ တသ္မာ တာယပိ ဝေဒဂါထာယ အာစရိယဿ အဗြဟ္မဏဘာဝသာဓနံ အနုပပန္နမေဝါတိ။

(ခ) ပုနပိ တေန အာစရိယဗုဒ္ဓယောသတ္တေရဿ အဗြဟ္မဏဘာဝသာဓနတ္ထံ ဒုတိယမ္ပိ ကာရဏံ ဧဝမာဟဋံ —

“ ပြောဟောကုလဝိစာရဏံ ခုနကတံ ပဒေသနံ ဘုဒ္ဓဟု (ဘုဒ္ဓဟုနော) ဣတိ ဝိသတိ။ မာဂဏ္ဍိယသုတ္တံ ဘရိဟိသေ မေထုနသံဝါသာဘာဝေန ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟဂဗ္ဘဿ နာသကတ္တံ သန္ဓာယ မာဂဏ္ဍိယော ပရိဗ္ဗာဇကော ဘဂဝန္တံ ‘ဘုဒ္ဓဟု (ဘုဒ္ဓဟုနော) သမဏော ဂေါတမော’တိ” အာဟ။ တံ ဗုဒ္ဓယောသော န ဇာနာဟိတံ ပါကဋ္ဌောယေဝ တဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာယ။ တတ္ထ ဟိ တေန ဘုဒ္ဓဟုနော (ဘုဒ္ဓဟုနဿ)တိ ပဒေသနံ ‘ဟတဝစီနော မရိယာဒကာရကဿာ’တိ ဝဏ္ဏန္တိ။

တမ္ပိ အယုတ္တမေဝ။ န ဟိ မာဂဏ္ဍိယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္ပဏာ ပရိဘောဂမတ္တမေဝ သန္ဓာယ ဘုဒ္ဓဟုဘာဝေါ ဝုတ္တော၊ အထ ခေါ ဆန္ဒမ္ပိ လောကာမိသာရမ္ပဏာနံ အပရိဘောဂံ သန္ဓာယ ဝုတ္တော။ တသ္မိံ ဟိ သုတ္တေ —

“စက္ခု ခေါ မာဂဏ္ဍိယ ရူပါရာမံ ရူပရတံ၊ ရူပသမ္ပဒိတံ၊ တံ တထာဂတဿ ဒန္တံ ဝုတ္တံ ရက္ခိတံ သံဝုတံ၊ တဿ စ သံဝရာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ ဣဒံ နု တေ ဧတံ မာဂဏ္ဍိယ သန္ဓာယ ဘာသိတံ ‘ဘုဒ္ဓဟု သမဏော ဂေါတမော’တိ။ ဧတဒေဝ ခေါ ပန မေ ဘော ဂေါတမ သန္ဓာယ ဘာသိတံ ‘ဘုဒ္ဓဟု သမဏော ဂေါတမော’တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု၊ ဧဝံ ဟိ နော သုတ္တေ ဩစရတီတိ။ ပ။ မနော ခေါ မာဂဏ္ဍိယ ဓမ္မာရာမော ဓမ္မရတော ဓမ္မသမ္ပဒိတော၊ သော တထာဂတဿ ဒန္တော ဝုတ္တော ရက္ခိတော သံဝုတော၊ တဿ စ သံဝရာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ ဣဒံ နု တေ ဧတံ မာဂဏ္ဍိယ သန္ဓာယ ဘာသိတံ ‘ဘုဒ္ဓဟု သမဏော ဂေါတမော’တိ။

=====

ဧတဒေဝ ခေါ ပန မေ ဘော ဂေါတမ သန္ဓာယ ဘာသိတံ
'ဘူနဟု သမဏော ဂေါတမော'တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု၊ ဧဝံ ဟိ
နော သုတ္တေ ဩစရတီ"တိ" ။

ဧဝံ ဘဂဝတော စ အနုယောဂေါ မာဂဏ္ဍိယဿ စ
ပဋိညာ အာဂတာ။

ဧတ္ထ ဟိ မေထုနပ္ပဋိသေဝနဝသေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏပရိဘောဂ-
ဟေတု ဧဝံ ဂဗ္ဘပတိဌာနံ သမ္ဘဝတီတိ တဒပရိဘောဂမေဝ သန္ဓာယ
“ဘူနဟု”တိ ဝတ္တံ၊ အရဟတိ၊ တဒညေသံ ပန ပဉ္စန္ဒံ ရူပါဒိအာရမ္မ-
ဏာနံ၊ တတ္ထာပိ ဝိသေသတော ဓမ္မာရမ္မဏဿ သုဒ္ဓမနော
ဝိညာဏေန ပရိဘောဂဟေတု နတ္ထိ ကိဉ္စိ ဂဗ္ဘပတိဌာနန္တိ တေသံ
အပရိဘောဂံ သန္ဓာယ ဘူနဟုတိ ဝတ္တံ၊ န အရဟတိယေဝ။

မာဂဏ္ဍိယေန ပန သဗ္ဗာနိပိ တာနိ သန္ဓာယ ဝုတ္တဘာဝေါ
ပဋိညာတော၊ ကာရဏဉ္စဿ ဒဿိတံ “ဧဝံ ဟိ နော သုတ္တေ
ဩစရတီ”^၂ တိ။ တသ္မာ ကိဉ္စာပိ ဒါနိ ပြာဟုဏဂန္ဓေသု ဘူနဟု-
(တြုနဟာ) သဒ္ဓေါ ဂဗ္ဘဃာတနတ္ထေ ဒိဿတိ၊ မာဂဏ္ဍိယသုတ္တေ
ပနေသော အတ္ထော န ယုဇ္ဇတီတိ အာစရိယေန “ဟတဝစီမရိယာဒ-
ကာရဏော”တိ အယမေဝတ္ထော ပေါရာဏဌကထာယ ဘာသာ
ပရိဝတ္တနဝသေန ပကာသိတောတိ ပေဒိတဗျော။

(ဂ) ပုနပိ တေန “ က္လုဒမ္ပန ဗုဒ္ဓယောသဿ အပြာဟုဏ
ဘာဝသာဓကံ ပစ္ဆိမကာရဏံ၊ သော ဟိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ သီလနိဒ္ဒေသေ
(၁၊ ၃၁။)

=====

ဗြဟ္မဏာနံ ပရိဟာသံ ကရောန္တော 'ဧဝံ ဣမိနာ ပိဏ္ဍပါတ ပဋိသေဝနေန ပုရာဏန္တ ဇိယန္တောဝေဒနံ ပဋိဟဒါမိ၊ နဝဉ္စ ဝေဒနံ အပရိမိတဘောဇနပစ္စယံ အာဟာရဟတ္ထကအလံသာဋက တတြ-
ဝဋ္ဋက ကာကမာသက ဘုတ္တဝမိတက ဗြဟ္မဏာနံ အညတရော
ဝိယ န ဥပ္ပါဒေဿာမိတံ ပဋိသေဝတီ' တိ အာဟ။ ဣဒံ ပန
ဧကဿ ဘိန္ဒုဗြဟ္မဏ လဒ္ဓိကဿာပိ ဝစနံ သိယာတိ တဒေဝ
ဒဠကာရဏံ ကတွာ န သက္ကာ 'ဗုဒ္ဓဃောသော အဗြဟ္မဏော'တိ
ဝတ္ထုန္တိ တတိယံ ကာရဏံ ဝုတ္တံ။ တံ ပန အတိသံဝေဇနိယ-
ဝစနမေဝ။

န ဖဟတံ အာစရိယေန ဗြဟ္မဏာနံ ပရိဟာသံ ကာတု-
ကာမေန ဝုတ္တံ၊ န ဘတံ ပရိဟာသဝစနေန သံယောဇေတဗ္ဗဌာနံ၊
အညဒတ္ထု ယထာဘူတမတ္ထံ ဒဿေတွာ သဗြဟ္မစာရိနံ ဩဝါဒါနု-
သာသနိဒါနဝသေန ဝတ္ထုဗ္ဗဌာနံ၊ တထာယေဝ စ အာစရိယေန
ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ယေ လောကေ ပရဒတ္ထုပဇီဝိနော သမဏာ ဝါ
ဗြဟ္မဏာ ဝါ အညေ ဝါပိ စ ပုဂ္ဂလာ၊ တေ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ
ရဟိတာ အသံဝရေ ဌိတာ ကဒါစိ အတိပဏီတံ ရသံ ပဟူတံ
လဒ္ဓါ အပရိမိတမ္ပိ ဘုဉ္ဇေယျံ။ ဝိသေသတော ပန ဗြဟ္မဏာ
လောကိကဝတ္ထုဝသေန စ၊ ဇာတကာဒိသာသနိကဝတ္ထုဝသေန စ
တာဒိသာ အဟေသုန္တိ ပါကဋ္ဌာ။

=====

ဣမသ္မိံ ဟိ လောကေ ဝဿသတ သဟဿေဟိ ဝါ ဝဿ
ကောဠိဟိ ဝါ အပရိစ္ဆိန္နဒါနေ ကော သက္ကာ ဝတ္တံ “နေဒိသာ ဘူတ
ပုဗ္ဗာ”တိ။ တဿှာ တာဒိဿေဟိ ဝိယ န အပရိမိတဘောဇနေဟိ
ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဩဝါဒါနုသာသနိဒါနဝဿနေဝ ဝုတ္တံ။

တဒေဝံ အတ္ထသံဟိတမ္ပိ သမာနံ အယောနိသောမနသိကရော
တော အနတ္ထမေဝ ဇာတံ၊ ယထာ သဘရိယဿ မာဂဏ္ဍိယ
ဗြာဟ္မဏဿ အနာဂါမိမဂ္ဂဖလတ္ထာယပိ ဒေသိတာ ဂါထာ^၁ တေသံ
ဓိတုယာ အနတ္ထာယ သံဝတ္တတီတိ သံဝေဂေါယေဝေတ္ထ ဗြူဟေ
တဗ္ဗောတိ။

ပတညလိဝါဒဝိစာရဏာ

(၃) အထ တေန “ပိတညလိမတံ ပရိဝတ္တေတီ”တိ ဝစနမ္ပိ
ဧဝံ ဝိစာရိတံ။

(က) “ဗုဒ္ဓယောသော ပတညလိဿ ဝါ အညေသံ ဝါ
ဥတ္တရဏန္တိယရဋ္ဌိကာနံ ဝါဒံ အပ္ပကမေဝ အညာသိ။ ပတညလိဝါဒေသု
ဟိ အဏိမာ လဃိမာတိ ဣဒမေဝ ဒွယံ ဒဿေသိ^၂ တတုတ္တရိ
ယောဂသုတ္တံ အဇာနန္တော၊ ပတညလိဝါဒဿ စ တုလေတွာ ဒီပနာ
တဿ ဂန္တေသု န ဒိဿတိ၊ ပတညလိနာ ကတပကရဏဉ္စ
ပတညလိတိ နာမမတ္တမ္ပိ စ တတ္ထ ဒီပိတံ နတ္ထိ။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ပန
ပညာဘူမိနိဒ္ဒေသေ ‘ပကတိဝါဒီနံ ပကတိဝိယာ’တိ^၃ ပကတိဝါဒ (သံချာ
ဝါဒ) နာမမတ္တံ ပကာသိတံ၊ တတ္ထေဝ စ ‘ပဋိညာ ဟေတုတိအာဒိသု
ဟိ လောကေ ဝစနာဝယဝေါ ဟေတုတိ ဝုစ္စတီ’တိ^၄ ဥဒါဟရိတံ၊

=====

၁။ ဓမ္မပဒ၊ ၄၊ ၁။ ၁၃၀-ပိဋကေ။	၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၂၀၅-ပိဋကေ။
၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၁၅၆-ပိဋကေ။	၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၁၆၄-ပိဋကေ။

တေန ဉာယတိ ‘ဗုဒ္ဓဃောသော ဣန္ဒြိယတက္ကနယဒီပကေ ဉာယဂန္ထသ္မိ
ကိဉ္စိ မူလဘာဂမတ္တံ အပရိပုဏ္ဏံ ဇာနာတိ’တိ။

တံ ပန သဗ္ဗမ္ပိ ကေဝလံ အာစရိယဿ အတ္တစိက္ခဏ
မတ္တမေဝ။ အတိဂမ္ဘီရဿ ဟိ အတိဂရုကာတဗ္ဗဿ သုပရိသုဒ္ဓဿ
ပိဋကတ္တယဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနံ ကရောန္တေန သုပရိသုဒ္ဓေါယေဝ
ပါဠိနယော စ အဋ္ဌကထာနယော စ ပေါရာဏထေရဝါဒေါ စာတိ
ဤဒိသာယေဝ အတ္ထော ပကာသေတဗ္ဗာ၊ ယံ ဝါ ပန အတ္ထသံဝဏ္ဏ-
နာယ ဥပကာရကံ သဒ္ဓဝိနိစ္ဆယပဋိသံယုတ္တံ လောကီယဂန္ထဝစနံ၊ တဒေဝ
စ ယထာရဟံ ပကာသေတဗ္ဗံ၊ န ပန အနုပကာရာနိပိ တံတံဂန္ထ
တက္ကတ္တုနာမာနိ စ၊ တေဟိ ဝုတ္တဝစနာနိ စ ဗဟူနိ၊ န စ တေသံ
အပ္ပကာသနေန “န တေ အဋ္ဌကထာ စရိယော ဇာနာတိ”တိ ဝတ္တဗျော။

ယဒိ ဟိ ယံ ယံ လောကီယဂန္ထံ အတ္တနာ ဇာနာတိ၊ တံ
သဗ္ဗံ အနုပကာရမ္ပိ အတ္တနော အဋ္ဌကထာယမာနေတွာ ပကာသေယျ။
အတိဝိတ္တာရာ စ သာ ဘဝေယျ အပရိသုဒ္ဓါ စ အသမ္မာနိတာ စ
သာသနိကဝိညုဟိတိ အာစရိယေန ပတဉ္စလိဝါဒါဒယော န ဝိတ္တာ
ရေန ပကာသိတာတိ ဉာတဗ္ဗံ၊ အညဒတ္တု ယေဟိ ယေဟိ လောကီယ
ဂန္ထဟိ ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ အာစရိယေန အာနေတွာ ပကာသိတံ၊ တေ
တေ စ ဂန္ထာ၊ အညေပိ စ တာဒိသာ အာစရိယေန ဉာတာတွေဝ
ဇာနိတဗ္ဗာ ဝိညုဟိ၊ ယထာ သမုဒ္ဓဿ ဧကဒေသံ ဒိသ္မာ သဗ္ဗေပိ
သမုဒ္ဓေါ ဧဒိသောတိ ဉာယတိ။ အာစရိယော ပန ယတ္ထ ယတ္ထ
ဝေဒပဋိသံယုတ္တဝစနာနိ အာဂတာနိ၊ တတ္ထ တတ္ထ ဝေဒဂန္ထဟိပိ
ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ အာနေတွာ ပကာသေသိယေဝ။ တထာ ဟိ အာစရိယေန
သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယံ နာမ ဒီပနိကာယဋ္ဌကထာယံ—

“တိဏ္ဍံ ဝေဒါနန္တိ ဣရုဝေဒယဇုဝေဒသာမဝေဒါန”န္တိ” ဟိ။

“ဣတိဟာသပဉ္စမာနန္တိ အထပ္ပဏာဝေဒံ စတုတ္ထံ ကတွာ ဣတိဟ အာသ ဣတိဟ အာသာတိ ဤဒိသဝစနပဋိသံယုတ္တော ပုရာဏကထာသင်္ခါတော ဣတိဟာသော ပဉ္စမော ဧတေသန္တိ ဣတိဟာသပဉ္စမာ၊ တေသံ ဣတိဟာသပဉ္စမာနံ ဝေဒါန”န္တိ” ဟိ။

“ယိဋ္ဌံ ဝုစ္စတိ မဟာယာဂေါ”တိ” ဟိ။

“အဂ္ဂိဟောမန္တိ ဧဝရူပေန ဒါရုနာ ဧဝံ ဟုတေ ဣဒံ နာမ ဟောတိတိ အဂ္ဂိဇုဟနံ။ ဒဗ္ဗိဟောမာဒိနိပိ အဂ္ဂိဟောမာနေဝ၊ ဧဝရူပါယ ဒဗ္ဗိယာ ဤဒိသေဟိ ကဏာဒိဟိ ဟုတေ ဣဒံ နာမ ဟောတိတိ ဧဝံ ပဝတ္တိဝသေန ပန ဝိသုံ ဝုတ္တာနီ”တိ” ဟိ။

“သာသပါဒိနိ ပန မုခေန ဂဟေတွာ အဂ္ဂိမ္ပိ ပက္ခိပနံ၊ ဝိဇ္ဇံ ပရိဇ္ဇပ္ပိတွာ ဇုဟနံ ဝါ မုခဟောမ”န္တိ” ဟိ။ —

ဧဝမာဒိနာ ဝေဒပဋိသံယုတ္တဝစနာနိ ဝေဒဂန္ထာနုရူပတော ဝဏ္ဏိတာနိ။ တာနိ စ ပေါရာဏဌကထာတော ဘာသာပရိဝတ္တနဝသေန ဝုတ္တာနိပိ ဘဝေယျံ။ ဝေဒဂန္ထေသု ပန အကောဝိဒေန ယာထာဝတော ဘာသာပရိဝတ္တနံ ကာတုမ္ပိ န သုကရမေဝ၊ တဿှာ အာစရိယဿ ဝေဒဂန္ထေသု ကောဝိဒဘာဝေါပိ ပါကဋ္ဌောယေဝ။

=====

ဧဝံ ဝေဒဂန္ထေသု စ တဒညလောကီယဂန္ထေသု စ သုကောဝိဒဿေဝ
သမာနဿ တေသံ ဝိတ္ထာရတော အပ္ပကာသနံ ယထာဝုတ္တ-
ကာရဏေနောဝိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အပိ စ အာစရိယော အတ္တနော ဂန္ထာရမ္ဘေယေဝ —

“တတော စ ဘာသန္တရမေဝ ဟိတွာ၊

ဝိတ္ထာရမဂ္ဂဉ္စ သမာသယိတွာ။

ဝိနိစ္ဆယံ သဗ္ဗမသေသယိတွာ ။ပ။

ယသ္မာ အယံ ဟေဿတိ ဝဏ္ဏနာပိ”^၁ တိ စ၊

“အပနေတွာန တတောဟံ၊ သီဟဠဘာသံ မနောရမံ ဘာသံ။

တန္တိနယာနုစ္ဆဝိကံ၊ အာရောပေတွာ ဝိဂတဒေါသံ။

သမယံ အဝိလောမေန္တော၊ ထေရာနံ ထေရဝံသပဒီပါနံ။

သုနိပုဏဝိနိစ္ဆယာနံ၊ မဟာဝိဟာရေ နိဝါသိနံ။

ဟိတွာ ပုနပ္ပုနာဂတ-မတ္ထံ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ”^၂ တိ၊ စ—

ဧဝံ ပေါရာဏဌကထာနံ ဘာသာပရိဝတ္တနသံခိပနဝသေနေဝ
ဝိသေသေတွာ အဘိဝနဌကထာယော ကရိဿာမိတိ ပဋိညံ ကတွာ
ယထာပဋိညာတမေဝ အကာသိ၊ န အတ္တနော ဉာဏပ္ပဘာဝေန
ဝိသေသေတွာတိပိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တသ္မာ အဌကထာသု ပတနူလိဝါဒါဒီနံ
ဝိတ္ထာရတော အပ္ပကာသနမာရဗ္ဗ “ဗုဒ္ဓဃောသော ပတနူလိဝါဒါဒီနိ
ပရိပုဏ္ဏံ န ဇာနာတိ”^၁တိ ဝစနံ ကေဝလံ အာစရိယဿ အဗ္ဘာစိက္ခဏာ
မတ္တမေဝိတိ။

=====

ကဗ္ဗသတ္တဝိစာရဏာ

(၄) ပုနပိ သော ဧဝမာဟ “ကိဉ္ဇာပိ ဗုဒ္ဓဃောသော ရာမာ-
ယဏမဟာဘာရတသင်္ခါတာနံ မဟာကဗ္ဗသတ္တာနံ သုကုသလော
ဝိယ န ဒိဿတိ၊ တထာပိ တာနိ ဒဿေတိ။ ကထံ? အက္ခာနန္တိ
ဘာရတယုဇ္ဈနာဒိကံ၊ တံ ယသ္မိံ ဌာနေ ကထိယတိ၊ တတ္ထ ဂန္တမိ
နဝဋ္ဋတီတိ” စ၊ တဿ (သမ္မပ္ပလာပဿ) ဒွေ သမ္ဘာရာ ဘာရတယုဒ္ဓ
သီတာဟရဏာဒိနိရတ္ထကကထာပုရေက္ခာရတာ တထာရူပိကထာ
ကထနဉ္ဇာတိ စ ဒဿေသီ”^၂တိ။

တံ ပန ပုရိမဝစနတောပိ အဟေတုကတရံ ကေဝလံ
အနာဒရိကရဏမတ္တမေဝ။ အတိဂမ္ဘီရတ္ထဿ ဟိ အတိဂရကရဏီ-
ယဿ ပိဋကတ္တယဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာယံ နိရတ္ထကဿ သမ္မပ္ပလာပ
သမုဒါယဘူတဿ ကဗ္ဗသတ္တဿ ဝိတ္တာရတော ပကာသနေန ကိ
သိယာ ပယောဇနံ၊ အညဒတ္ထု သာယေဝဿ အသမ္မာနိတာ၊
အနာဒရိယာ စ ဝိညုဟီတိ။

ဗာဟုသစ္စဂုဏမက္ခန္ဓ

(၅) ပုနပိ ဓမ္မာနန္ဒော အာစရိယဿ ဗာဟုသစ္စဂုဏံ
မက္ခေတုကာမော ဧဝမာဟ—“တဿ (ဗုဒ္ဓဃောသဿ) သမယန္တရ-
ကောဝိဒသင်္ခါတံ ဗာဟုသစ္စံ န တတော ဥတ္တရိတရံ ဟောတိ၊ ယံ
အာဓုနိကာနံ ဂုဏန္တရကောဝိဒါနံ သီဟဠိကဘိက္ခုနံ ယံ ဝါ ဧကာဒသမေ
ခရိတ္တဝဿသတကေ (၁၀၀၁-၁၁၀၀) ဥပ္ပန္နာနံ ဒက္ခိဏက္ကန္တိယရဋ္ဌိ-
ကာနံ အနုရုဒ္ဓဓမ္မပါလာဒိနံ ဘိက္ခု”^၃န္တိ။

တံ ပန သဗ္ဗထာပိ အယုတ္တဝစနမေဝ။ ယဒိ ဟိ အာရုံနိကာ
ဝါ သီဟဠိကဘိက္ခုပေါရာဏာ ဝါ အာစရိယအနုရုဒ္ဓ-ဓမ္မပါလတ္ထေရာ
ဒယော သမယန္တရဗာဟုသစ္စဝသေန အာစရိယဗုဒ္ဓယောသေန သမာ-
နာ ဝါ ဥတ္တရိတရာဝါ ဘဝေယျံ။ တေ အာစရိယဗုဒ္ဓယောသတ္ထေရဿ
အဋ္ဌကထာဟိ အနာရဒ္ဓစိတ္တာ ဟုတ္တာ တတော သုန္ဒရတရာ ပရိပုဏ္ဏ-
တရာ စ အဘိနဝဋ္ဌကထာယော ကရေယျံ။ န ပန တေ တထာ
ကရောန္တိ၊ န ကေဝလံ န ကရောန္တိယေဝ၊ အထ ခေါ တေသံ
ဧကောပိ န ဧဝံ ဝဒတိ “အဟံ ဗုဒ္ဓယောသေန ဗာဟုသစ္စဝသေန
သမသမောတိ ဝါ ဥတ္တရိတရော” တိ ဝါ။ အညဒတ္ထု တေ အာစရိ-
ယဿ အဋ္ဌကထာယော ယေဝ သံဝဏ္ဏေန္တိ စ ဥပတ္တမ္ဘေန္တိ စ၊ အာစရိယ-
ဌာနေ စ ဌပေန္တိ။ တေနေတံ ဉာယတိ သဗ္ဗထာပိ အယုတ္တဝစနန္တိ။

မဟာယာနိကနယဝိစာရဏာ

(၆) ပုန သော တာဝတ္ထကေနာပိ အသန္တုဌော အာစရိယံ
အဝမညန္တော ဧဝ မာဟ—“မဟာယာနိကာယဿ ပဓာနာစရိယ-
ဘူတာနံ အသယောသ-နာဂဇ္ဈနာနံ နယံ ဝါ၊ နာမမတ္တမ္ဘိ ဝါ
တေသံ န ဇာနာတိ မညေ ဗုဒ္ဓယောသောတိ”။ တံ ပန အတိဝိယ
အဓမ္မိကံ နိရတ္တကဉ္စ နိဂ္ဂဟဝစနမတ္တမေဝ။ န ဟိ နိကာယန္တရိကာနံ
ဝါဒနယာနံ အတ္တနော အဋ္ဌကထာယံ အပ္ပကာသနေန သော တေ
န ဇာနာတိတိ သက္ကာ ဝတ္တံ။ နန အာစရိယေန အာဂမဋ္ဌကထာသု
ဂန္ထာရမ္ဘေယေဝ—

“သမယံ အဝိလောမေန္တော၊ ထေရာနံ ထေရဝံသပဒီပါနံ။
သုနိပုဏ္ဏဝိနိစ္ဆယာနံ၊ မဟာဝိဟာရေ နိဝါသိန”န္တိ စ၊
ဣဓာပိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ—

“မဟာဝိဟာရဝါသီနံ၊ ဒေသနာနယနိဿိတံ။
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ ဘာသိဿ” န္တိ^၁ စ၊ ၊

“တဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏံ ကရောန္တေန ဝိဘဇ္ဇဝါဒိမဏ္ဍလံ
ဩတရိတွာ အာစရိယေ အနတ္တစိက္ခန္တေန သကသမယံ အဝေါက္က-
မန္တေန ပရသမယံ အနာယူဟန္တေန သုတ္တံ အပ္ပဋ္ဌိဗာဟန္တေန ဝိနယံ
အနုလောမေန္တေန မဟာပဒေသေ ဩလောကေန္တေန ဓမ္မံ ဒီပေန္တေန
အတ္ထံ သင်္ဂါဟေန္တေန တမေဝတ္ထံ ပုနရာဝေတ္ထေတွာ အပရေဟိပိ
ပရိယာယန္တရေဟိ နိဒ္ဒိသန္တေန စ ယသ္မာ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ကာတဗ္ဗာ
ဟောတိ”တိ^၂ စ၊ ၊

“သာသနံ ပနိဒ္ဓံ နာနာ-ဒေသနာ နယမဏ္ဍိတံ။
ပုဗ္ဗာစရိယမဂ္ဂေါ စ၊ အဗ္ဗောဓိန္ဒော ပဝတ္တတိ။

ယသ္မာ တသ္မာ တဒုဘယံ၊ သန္နိဿာယတ္ထဝဏ္ဏနံ။
အာရဘိဿာမိ ဧတဿာ” တိ^၃ စ၊ ၊

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂-ပိဋေ။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၃-ပိဋေ။

၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၄-ပိဋေ။

ပဋိညံ ကတ္တာ ယထာပဋိညာတပုကာရေနော အဋ္ဌကထာယော
ကတာ။ ဧဝမေတာသံ ကရဏေ ကာရဏမေတ္ထ ပကာသေတဗ္ဗံ၊
တသ္မာ ဒါနိ တမ္ပကာသနတ္ထံ သမ္မာသမ္ပုဒ္ဓဿ ပရိနိဗ္ဗုတိကာလတော
ပဋ္ဌာယ ယာဝ အာစရိယဗုဒ္ဓယောသဿ ကာလော၊ တာဝ သာသနပွဲ-
ဝတ္တိကမမ္ပိ ဝက္ခာမ။

သာသနပွဲဝတ္တိကမော

ဘဂဝတော ဟိ ပရိနိဗ္ဗုတိကာလတော ပစ္ဆာ ဝဿ-
သတဗ္ဗန္တရေ ဗုဒ္ဓသာသနေ ကောစိပိ ဝါဒဘေဒေါ နာမ နတ္ထိ။
ဝဿသတကာလေ ပန ဒုတိယသင်္ဂီတိကာရေဟိ ထေရေဟိ နိက္ခိတာ
ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ ဘိက္ခု။ ပက္ခံ လဘိတွာ ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ အညထာ
ကတ္တာ မဟာသင်္ဂီတိနာမေန ဝိသုံ သင်္ဂီတိ မကံသု။ တဒါ သင်္ဂီတိ
ဒွယာရုဋ္ဌပုရုဏဓမ္မဝိနယမေဝ သမ္ပုဋ္ဌန္တနံ ထေရာနံ ဂဏော
ထေရဝါဒေါ တိ စ တဒညေသံ မဟာသဃီကောတိ စ ဝေါဟရီ-
ယန္တိ။

ပုန မဟာသဃီကတော (၁) ဂေါကုလိတော (၂) ဧက-
ဗျောဟာရိကောတိ ဒွေအာစရိယဂဏာ ဥပ္ပန္နာ။ ပုနဂေါကုလိ
ကတော (၃) ပညတ္တိဝါဒေါ (၄) ဗာဟုလိကော (ဗာဟုသုတိကော)
တိ ဒွေ ဥပ္ပန္နာ။ ပုန ဗာဟုလိကတောပိ (၅) စေတိယဝါဒိဂဏော
ဥပ္ပန္နောတိ ဧတေ ပဉ္စ မူလဘူတေန မဟာသဃီကေန သဟ ဆ
ပါဠိယေက္ကာ အာစရိယဂဏာ အဟေသုံ။

ဝိသုဒ္ဓတ္ထေရဝါဒတောပိ (၁) မဟိသာသကော (၂) ဝဇ္ဇိပုတ္တကော
တိ ဒွေ အာစရိယဂဏာ ဥပ္ပန္နာ။ ပုန မဟိသာသကတော —
(၃) သဗ္ဗတ္တိဝါဒေါ (၄) ဓမ္မဂုတ္တိကောတိ ဒွေ ဥပ္ပန္နာ။ ပုန သဗ္ဗတ္တိ

ဝါဒတောပိ (၅) ကဿပိယော၊ တတောပိ (၆) သင်္ကန္တိကော၊
 တတောပိ (၇) သုတ္တဝါဒီ တိ တယော ဥပ္ပန္နာ။ ဝဇ္ဇိပုတ္တကတောပိ
 (၈) ဓမ္မောတ္တရိယော (၉) ဘဒ္ဒယာနိကော (၁၀) ဆန္ဒာဂါရိကော
 (၁၁) သမ္ပိတိယောတိ စတ္တာရော ဥပ္ပန္နာတိ တေ ဧကာဒသ မူလ
 ဘူတေန ဝိသုဒ္ဓတ္ထေရဝါဒေန သဟ ဌါဒသ အာစရိယဂဏာ အဟေ-
 သုံ။ ဣတိ ဣမေ စ ဌါဒသ ပုရိမာ စ ဆာတိ အဋ္ဌာရသ အာစရိယ
 ဂဏာ ဒုတိယတတိယသင်္ဂီတီနံ အန္တရေ ဇာတာ အဟေသုံ။

တေသု မူလဘူတော ထေရဝါဒဂဏောယေဝ ပေါရာဏ
 ဓမ္မဝိနယဂရုကော ဟုတွာ အနုနမနဓိကံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓိ
 ပေါရာဏိကံ ဓမ္မဝိနယံ ဓာရေတိ။ ဣတရေ ပန သတ္တရသဘိန္နဂဏာ
 ပေါရာဏိကံ ဓမ္မဝိနယံ အညထာ အကံသု။ တေန တေသံ ဓမ္မ
 ဝိနယော ကတ္ထစိ ဦးနော ကတ္ထစိ အဓိကော ဟုတွာ အပရိပုဏ္ဏော
 စေဝ အဟောသိ အပရိသုဒ္ဓေါ စ။ တေန ဝုတ္တံ ဒီပဝံသေ ပဉ္စမ
 ပရိစ္ဆေဒေ—

၃၀။ “နိက္ခမိတာ ပါပဘိက္ခု။ ထေရေဟိ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ။
 အညံ ပက္ခံ လဘိတွာန၊ အဓမ္မဝါဒီ ဗဟူ ဇနာ။

၃၁။ ဒသသဟဿာ သမာဂန္တာ အကံသု ဓမ္မသင်္ဂဟံ။
 တဿာယံ ဓမ္မသင်္ဂီတိ၊ မဟာသင်္ဂီတိတိ ဝုစ္စတိ။

၃၂။ မဟာသင်္ဂီတိကာ ဘိက္ခု။ ဝိလောမံ အကံသု သာသနေ။
 ဘိန္နိတွာ မူလသင်္ဂဟံ၊ အညံ အကံသု သင်္ဂဟံ။

- ၃၃။ အညတြ သင်္ဂဟိတံ သုတ္တံ၊ အညတြ အကရိသု တေ။
အတ္ထံ ဓမ္မဉ္စ ဘိန္ဒိသု၊ ဝိနယေ နိကာယေသု စ ပဉ္စသု။ပ။
- ၄၉။ အတ္ထံ ဓမ္မဉ္စ ဘိန္ဒိသု၊ ဧကောဒေသဉ္စ သင်္ဂဟံ။
ဂန္ထဉ္စ ဧကောဒေသံ ဟိ၊ ဆဉ္စေတွာ အညံ အကံသု တေ။
- ၅၀။ နာမ လိင်္ဂံ ပရိက္ခာရံ၊ အာကပ္ပကရဏီယာနိ စ။
ပကတိဘာဝံ ဇဟိတွာ၊ တဉ္စ အညံ အကံသု တေ။
- ၅၁။ သတ္တရသ ဘိန္ဒုဝါဒါ၊ ဧကောဝါဒါ အဘိန္ဒုကော။
သဗ္ဗေဝဋ္ဌာရသ ဟောန္တိ၊ ဘိန္ဒုဝါဒေန တေ သဟ။
- ၅၂။ နိဗြောဓောဝ မဟာရုက္ခော၊ ထေရ ဝါဒါနမုတ္တမော။
အနုနံ အနဓိကဉ္စ၊ ကေဝလံ ဇိနသာသနံ။
ကဏ္ဍကာ ဝိယ ရုက္ခမိ၊ နိဗ္ဗတ္တာ ဝါဒဒေသကာ။
- ၅၃။ ပဌမေ ဝဿသတေ နတ္ထိ၊ ဒုတိယေ ဝဿသတန္တရေ။
ဘိန္ဒု သတ္တရသ ဝါဒါ၊ ဥပ္ပန္နာ ဇိနသာသနေ"တိ"။

အသောကရညော စ ကာလေ ပရိဟိနလာဘသက္ကရာ အည
တိတ္ထိယာ လာဘသက္ကာရံ ပတ္ထယမာနာ ဘိက္ခုသု ပဗ္ဗဇိတွာ သကာနိ
သကာနိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဒီပေန္တိ “အယံ ဓမ္မော၊ အယံ ဝိနယော၊ ဣဒံ
သတ္ထုသာသန”န္တိ။ ဘိက္ခုနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အလဘမာနာပိ သယမေဝ
ကေသေ ဆိန္ဒိတွာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာ
ဝိဟာရေသု ဝိစရန္တာ ဥပေါသထကမ္မာဒိကရဏကာလေ သံဃမဇ္ဈံ
ပဝိသန္တိ၊ တေ ဘိက္ခုသံဃေန ဓမ္မေန ဝိနယေန သတ္ထုသာသနေန-

=====

နိဂ္ဂယုမာနာပိ ဓမ္မဝိနယာနုလောမာယ ပဋိပတ္တိယာ အသဏ္ဌဟန္တာ
 အနေကရူပံ သာသနဿ အဗျုဒ္ဓ မလဉ္စ ကဏ္ဍကဉ္စ သမုဋ္ဌာ
 ပေန္တိ။ ကေစိ အဂ္ဂိ ပရိစရန္တိ၊ ကေစိ ပဉ္စာတပေ တပန္တိ၊ ကေစိ
 အာဒိစ္စံ အနုပရိဝတ္တန္တိ၊ ကေစိ ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ ဝေါဘိန္ဒိဿာမာတိ
 တထာ တထာ ပဂ္ဂဏန္တိ။ တဒါ ဘိက္ခုသံဃော န တေဟိ သဒ္ဓိ
 ဥပေါသထံ ဝါ ပဝါရဏံ ဝါ အကာသိ၊ အသောကာရာမေ သတ္တ
 ဝဿာနိ ဥပေါသထော ဥပစ္ဆိန္တိ။ ။

ဣမဉ္စ ပန ပဝတ္တိ ဥပါဒါယ ဧဝမ္ပိ သက္ကာ ဂဟေသုံ
 “သတ္တရသန္တံ ဘိန္ဒဝါဒဂဏာနံ ဓမ္မဝိနယဿ ပစ္ဆိမကာလေသု အပရိ
 သုဒ္ဓတရဘာဝေါ ဤဒိသေနပိ ကရဏေန အဟောသိ”တိ။

ကိဉ္စာပိ ဟိ ဗုဒ္ဓသာသနဘူတေ ပရိသုဒ္ဓဓမ္မဝိနယေ “ကောစိပိ
 နိစ္စော ဓုဝေါ သဿတော နာမ နတ္ထိ အညတြ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ၊
 ပရမတ္ထတော အတ္တာပိ နတ္ထိ၊ သဗ္ဗေပိ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ အဒ္ဓုဝါ
 အသဿတာ အနတ္တာယေဝါ”တိ အတ္ထော အတိဝိယ ပါကဋ္ဌော
 ဟောတိ၊ တထာပိ ဒါနိ အထေရဝါဒိကာနံ ဂန္ဓေသု စ ပုဗ္ဗေ
 ဝေတုလ္လဝါဒီသု စ “ဗုဒ္ဓေါ နိစ္စော ဓုဝေါ သဿတော အတ္တာ”တိ စ၊
 “သဗ္ဗေပိ သက္ကာ နိစ္စာ ဓုဝါ သဿတာ အတ္တာ”တိ စ အတ္ထော
 ဒိဿတိ။

အထ အသောကော ဓမ္မရာဇာ သာသနံ ဝိသောဓေတု
 ကာမော မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရဿ သန္တိကေ ပဌမမေဝ
 သမယံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ဧကလဒ္ဓိကေ ဧကလဒ္ဓိကေ ဘိက္ခု။ ဧကတော

=====

ကာရေတွာ ဧကမေကံ ဘိက္ခုသမူဟံ ပက္ခောသာပေတွာ ပုစ္ဆိ
 “ကိံ ဝါဒီ ဘန္တေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ” တိ။ တတော ယေ ယေ သမ္မာ-
 သမ္ဗုဒ္ဓေါ သဿတဝါဒီ”တိ ဝါ, “ဧကစ္စသဿတဝါဒီ”တိ ဝါ ဧဝမာဒိနာ
 အတ္တနော အတ္တနော ဝါဒါနုရူပံ မိစ္ဆာဝါဒံ အဟံသု၊ တေ တေ
 “နယိမေ ဘိက္ခု။ အညတိတ္ထိယာ ဣမေ”တိ တထတော ဥတွာ
 တေသံ သေတကာနိ ဝတ္ထာနိ ဒတွာ ဥပ္ပဗ္ဗာဇေသိ။ တေ သဗ္ဗေပိ
 သဋ္ဌိသဟဿမတ္တာ အဟေသုံ။

အထေညေ ဘိက္ခု ပုစ္ဆိတွာ တေဟိ “ဝိဘဇ္ဇဝါဒီ မဟာရာဇ
 သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ”တိ ဝုတ္တေ “သုဒ္ဓံ ဒါနိ ဘန္တေ သာသနံ၊ ကရောတု
 ဘိက္ခုသံဃော ဥပေါသထ”န္တိ ဝတွာ အာရက္ခန္တ ဒတွာ နဂရံ
 ပါဝိသိ။ သမဂ္ဂေါ သံဃော သန္နိပတိတွာ ဥပေါသထံ အကာသိ။
 တသ္မိံ သမာဂမေ မောဂ္ဂလိပ္ပတ္တတိဿတ္ထေရော ယာနိ စ တဒါ
 ဥပ္ပန္နာနိ ဝတ္ထုနိ ယာနိ စ အာယတိံ ဥပ္ပဇိဿန္တိ၊ သဗ္ဗေသမ္ပိ
 တေသံ ပဋိဗာဟနတ္ထံ သတ္တာရာ ဒိန္နနယဝသေနေဝ တထာဂတေန
 ဌပိတမာတိကံ ဝိဘဇ္ဇန္တော ပရပ္ပဝါဒမဒ္ဒနံ ကထာဝတ္ထု၊ နာမ
 အဘိဓမ္မပိဋကေ ပဉ္စမံ ပကရဏံ အဘာသိ။ တတော မောဂ္ဂလိပ္ပတ္တ
 တိဿတ္ထေရပ္ပမုခါ တိပိဋကပရိယတ္တိရော ပဘိန္နပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တာ
 သဟဿံ ဘိက္ခု၊ ထေရဝါဒိနော သင်္ဂီတိဒ္ဒယာရုံဉ္စ ပရိသုဒ္ဓံ ပေါရာဏ-
 ဓမ္မဝိနယံ ပုန သင်္ဂါယိတွာ သုရက္ခိတံ ရက္ခိသု” ။

အထ မောဂ္ဂလိပ္ပတ္တတိဿတ္ထေရော နဝသု ပစ္စန္နဌာနေသု
 သာသနပတိဌာပနတ္ထံ နဝ နာယကတ္ထေရေ ဥစ္စိနိတွာ ပေသေသိ။

=====

၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃-၁၁၀၊ ဝိ-ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅-ပိဋေသု။

တေသု အဋ္ဌဟိ ထေရေဟိ အတ္တနော အတ္တနော ပတ္တဋ္ဌာနံ ဂန္ဓာ
 ဗုဒ္ဓသာသနော ပတိဋ္ဌာပိတေ မဟာမဟိန္ဒတ္ထေရာ ဆတ္တိသာမိက
 ဒွိသတေ (၂၃၆) ဗုဒ္ဓဝဿေ ဇမ္ဗုဒီပတော သီဟဋ္ဌဒီပံ ဂန္ဓာ ဒေဝါနံ
 ပိယတိဿရာဇပ္ပမုခံ ဒီပကဇနသမူဟံ ပဿာဒေတွာ ဗုဒ္ဓသာသနံ
 သမ္ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ တေန စ ရညာ ဒိန္နံ မဟာမေယဝနုယျာနံ ပဋိဂ္ဂ-
 ဟေတွာ တတ္ထ မဟာဝိဟာရံ နာမ သံဃာရာမံ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ ။

တတော ပဘုတိ သီဟဋ္ဌဒီပေ ဗုဒ္ဓသာသနံ ယာဝ ဝဋ္ဋဂါမဏိ
 ရာဇကာလာ နိကာယန္တရဝါဒါကုလရဟိတံ နိမ္မလံ သုပရိသုဒ္ဓံ ဟုတွာ
 သမုဇ္ဇလိတ္ထ။ ဝဋ္ဋဂါမဏိရာဇကာလတော ပန ပဋ္ဌာယ နိကာယန္တရ
 ဝါဒါပိ သီဟဋ္ဌဒီပမုပါဂမိသု။ တဒါ ဝိသုဒ္ဓတ္ထေရဝါဒီနော ယထာ
 ပုရာဏဓမ္မဝိနယော တေဟိ နိကာယန္တရဝါဒေဟိ အသမ္ပိဿော အမလီ-
 နော ပကတိပရိသုဒ္ဓေါ ဟုတွာ တိဋ္ဌေယျ။ တထာ တံ မဟုဿာဟေန
 သုရက္ခိတံ ရက္ခိသု။ ကထံ?

အဘယဂိရိနိကာယပုတ္တိ

ဝဋ္ဋဂါမဏိရာဇာ ဟိ (၄၂၅-ဗုဒ္ဓဝဿေ) ရဇံ ပတွာ ပဉ္စမာသ
 မတ္တကာလေ ဗြာဟ္မဏတိဿဒါမရိကေန သတ္တဟိ စ ဒမိဋ္ဌယော-
 ဓေဟိ ဥပဒ္ဓုတော သင်္ဂါမေ စ ပရာဇိတော ပလာယိတွာ သာမိကာနိ
 စုဒ္ဓသဝဿာနိ နိလိယိတွာ အညတရဝေသေန ဝသတိ။ တဒါ
 လင်္ကာဒီပေ မနုဿာ စောရဘယေန ဒုပ္ပိက္ခဘယေန စ ဥပဒ္ဓုတာ
 ဘိက္ခုနံ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပဋ္ဌာတုံ န သက္ကောန္တိ၊ တေန ဘိက္ခု-
 ခယဘုယျေန တတော ဇမ္ဗုဒီပံ ဂန္ဓာ ဓမ္မဝိနယံ ဓာရေန္တာ ဝိဟရန္တိ။

၁။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၈-ပိဋ္ဌာဒီသု။ ၂။ မဟာဝဿေ၊ ၃၃-ပရိစ္ဆေဒေ ၃၇-ဂါထာတော ပဋ္ဌာယ။

လင်္ကာဒီပေယေဝ ဩဟိနာပိ ထေရာ ယထာလဒ္ဓေဟိ ကန္တမူလ
 ပဏ္ဏေဟိ ယာပေန္တာ ကာယေ ဝဟန္တေ နိသီဒိတွာ ပရိယတ္တိဓမ္မံ
 သဇ္ဈာယံ ကရေန္တိ၊ အဝဟန္တေ ဝါလုကံ ဥဿာပေတွာ တံ ပရိဝါ-
 ရေတွာ သီဿာနိ ဧကဋ္ဌာနေ ကတွာ ပရိယတ္တိံ သမ္မသန္တိ။ ဧဝံ
 ဒွါဒသ သံဝစ္ဆရာနိ သာဋ္ဌကထံ တေပိဋကံ အဟာပေတွာ ဓာရယိံသု။
 သဒါ ပန ဝဋ္ဋဂါမဏိရာဇာ ဒမိဋ္ဌရာဇာနံ ဟန္တာ (၄၅၅-၄၆၆ ဗုဒ္ဓ
 ဝဿဗန္တရေ) ပုနပိ ရဇံ ကာရေသိ။

တဒါ တေ ထေရာ ဇမ္ဗူဒီပတော ပစ္စာဂတတ္ထေရေဟိ သဒ္ဓိ
 တေပိဋကံ သောဓေန္တော ဧကက္ခရမ္ပိ အသမေန္တံ နာမ န ပဿိသု။
 ယောပိ စ မဟာနိဒ္ဒေသော တသ္မိံ ကာလေ ဧကဿေဝ ဒုဿိလ
 ဘိက္ခုနော ပဂုဏော အဟောသိ၊ သောပိ မဟာတိပိဋကတ္ထေရေန
 မဟာရက္ခိတတ္ထေရံ တဿ သန္တိကာ ဥဂ္ဂဏှာပေတွာ ရက္ခိတော
 အဟောသိ။ ။ ဧဝံ ဒုဗ္ဘိက္ခုရဋ္ဌက္ခောဘုပဒ္ဒဝေဟိ ပိဋိတတ္တာ ဒုဒ္ဓရ
 သမယေဟိ ဓမ္မဝိနယံ သက္ကစ္စံ ဓာရယိံသု။

ရာဇာ အဘယဂိရိ နာမ ဝိဟာရံ ကာရေတွာ အတ္တနော
 ကက္ကပကာရပုဗ္ဗဿ မဟာတိဿတ္ထေရဿ အဒါသိ။ သော ပန
 ထေရာ ကုလသံသဂ္ဂဗဟုလတ္တာ မဟာဝိဟာရဝါသီဟိ ဘိက္ခုဟိ
 ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မံ ကတွာ နိဟဋ္ဌော။ တဒါဿ သိဿော ဗဟလ-
 မဿုတိဿ နာမကော ထေရာ တံ ကမ္မံ ပဋိဗာဟိ၊ တေနဿ
 သံယော ဥက္ခေပနိယကမ္မံ အကာသိ။

=====

၁။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၈-ပိဋ္ဌာဒီသု။ ၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂၇-ပိဋ္ဌေ။
 ၃။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၄-ပိဋ္ဌေ။

သော မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ကုဇ္ဈိတွာ အဘယဂိရိဝိဟာရမေဝ
ဂန္ဓာ တေန မဟာတိဿတ္ထေရေန ဧကဟော ဟုတွာ ဝိသုံ ဂဏံ
ဝဟန္တော ဝသိ။ တေ စ ဒွေ ထေရာ န မဟာဝိဟာရံ ပုနာဂမိသု။^၁
တတော ပဌာယ သီဟဠဒီပေ မဟာဝိဟာရဝါသီ၊ အဘဂိရိဝါသီတိ
ဒွေ နိကာယာ ဇာတာ။ ဣဒံ တာဝ သီဟဠဒီပေ သာသနပရိဟာ-
နိယာ ပဌမံ ကာရဏံ။

ဓမ္မရုစိနိကာယုပုတ္တိ

တဒါ စ ရာဇာ အဘယဂိရိဝါသီသုယေဝ ဘိက္ခုသု ဝိသေသ-
တော ပသန္တော ဟုတွာ တေယေဝ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ပဝါရေတွာ
ပဂ္ဂဏှာတိ၊ ရာဇမဟာမတ္တာဒယောပိ အဘိညာတာ အဘိညာတာ
ဗဟူ ဇနာ တသ္မိံ စ အာရာမေ အညတ္ထ စ ဗဟူ အာဝါသေ
ကတွာ တေသံ ဒေန္တိ။ ဧဝံ အဘယဂိရိဝါသီနော ဘိက္ခု ဗဟူနံ
အဘိညာတဇနာနံ သက္ကတာ စေဝ ဟောန္တိ ပူဇိတာ စ မာနိတာ
စ။ ပုန စ အဘယဂိရိဝါသီနော ဗဟလမသုတိဿတ္ထေရာဒယော
ဣန္ဒြိယရဋ္ဌတော အာဂတံ ဝဇ္ဇိပုတ္တကဂဏပရိယာပန္နဿ ဓမ္မရုစိ
နိကာယဿ ဓမ္မဝိနယဘူတံ သက္ကတဘာသာရောပိတံ အဘိနဝမ္ပိ
ပိဋကံ သမ္ပုဋ္ဌိစန္ဒိ၊^၂ တေန တေပိ ဓမ္မရုစိနိကာယိကာ နာမ
အဟေသုံ။ ဣဒံ သီဟဠဒီပေ သာသနပရိဟာနိယာ ဒုတိယံ
ကာရဏံ။

=====

၁။ မဟာဝံသေ၊ ၃၃။ ၇၉-ဂါထာဒီသု။ နိကာယသင်္ဂဟေ ၁၁-ပိဋေ။

၂။ 68 Miles.

ပိဋကတ္တယဿ ပေါတ္ထကာရောပနံ

မဟာဝိဟာရဝါသိနော ပန ပေါရာဏိကံ ပါဠိဘာသာယ သဏ္ဌိတံ ပရိသုဒ္ဓပိဋကမေဝ ပရိဂ္ဂဟန္တိ၊ တဉ္စ မုခပါဌေနေဝ ဓာရေန္တိ။ တဒါ ပန ထေရာ ပစ္စိမဇနာနံ သတိပညာဟာနိံ ဒိသ္မာ ဗုဒ္ဓကာလ-တော ပဋ္ဌာယ ယာဝ တံကာလာ မုခပါဌေနာဘတံ သာဌကထံ ပိဋကတ္တယံ ပေါတ္ထကေ အာရောပေတုံ သမာရဘိသု။

သမာရဘမာနာ စ တေ အနုရာဓရာဇဓာနိပုရတော အဋ္ဌ-သဋ္ဌိမိလပ္ပမာဏေ^၁ မလယဇနပဒေ မာတုလ^၂နဂရေ အာလောက လေဏေ ဝသန္တာ ဧကဿ တန္တေသိကဿ ဇနပဒါမိပတိနော အာရက္ခံ ဂဟေတွာ တံ ပေါတ္ထကာရောပနကမ္မမကံသု^၃။ တေနိဒံ ဉာယတိ “တဒါ မဟာဝိဟာရဝါသိနော ထေရာ ရာဇ ရာဇမဟာ မတ္တေဟိ အလဒ္ဓူပကာရာ ဟုတွာ အတ္တနော ပလေနေဝ ပိဋကတ္တယဿ ပေါတ္ထကာရောပနကမ္မမကံသု^၄”တိ စ၊ “တဉ္စ ယထေဝ ပစ္စိမဇနာနံ သတိပညာဟာနိံ ဒိသ္မာ ကတံ၊ တထေဝ ဒုဠိက္ခ-ရဋ္ဌက္ခောဘာဒိဘယုပဒ္ဓုတကာလေသု ဒုဒ္ဓရဘာဝမ္ပိ ဒိသ္မာ”တိ စ၊ တထာ “အဘယဂိရိဝါသိနံ သမ္ပဋ္ဌိတ္ထိတသမယန္တဝါဒေဟိ အနာကုလနတ္ထမ္ပိ ကတ”န္တိ စ။

=====

၁။ မဟာဝံသေ၊ ၃၃။ ၉၉။ နိကာယသင်္ဂဟေ၊ ၁၂-ပိဋေ။
 ၂။ 68 Miles.
 ၃။ မာတလေ ဣတိ ဧတရဟိ ဝေါဟာရော။
 ၄။ မဟာဝံသေ၊ ၃၃။ ၁၀၀-၁၀၁-ဂါထာသု။

ဧဝံ မဟာဝိဟာရဝါသိနော ထေရာ ပရိသုဒ္ဓတ္ထေရဝါဒပိဋကံ သမယန္တရေဟိ အသမ္ဘိဿနုဿာယ ယထာပူရေ တထာ ပါဠိ-
ဘာသာယ ဧဝံ ပေါတ္ထကေ အာရောပေတွာပိ သုရက္ခိတံ ရက္ခိသု။
ယဒိ ဟိ တဒါ တေပိဋကံ ပေါတ္ထကေသု အနာရောပိတမဿ၊
ပစ္ဆာကာလေသု သမယန္တရတော အာဂတသုတ္တာနိ “နေတာနိ
အမ္ဘာက”န္တိ ပရိက္ခိပိတုံ န သုကရာနိ ဘဝေယျံ။

ယတော စ ခေါ တဒါ သာဌကထံ တေပိဋကံ ပေါတ္ထကေသု
အာရောပိတံ တတောယေဝ အနာဂတကာလေသု သမယန္တရာ
ဂတသုတ္တာနိ တေဟိ ပေါတ္ထကေဟိ သံသန္နေတွာ ပရိက္ခိပိတုံ
သုကရာနိ ဟောန္တိ။

တထာ ဟိ ဘာတိယရာဇကာလေ (၅၂၄-၅၅၂ ဗုဒ္ဓဝဿ)
မဟာဝိဟာရဝါသိနံ အဘယဂိရိဝါသိဟိ ဝိနယေ ဝိဝါဒေါ ဥပ္ပဇ္ဈိ။
တဒါ ရာဇာ ဒီဃကာရာယနံ နာမ ပြာဟုဏဇာတိကံ အမစ္စံ
ထေရာနံ သန္တိကံ ပေသေသိ။ သော ဥဘိန္တံ သုတ္တံ သုက
ဝိနိစ္ဆယံ အဒါသိ။ တထာ ဝေါဟာရကတိဿရာဇကာလေ စ
(၇၂၈-၇၈၀၊ ဗုဒ္ဓဝဿ) ဂေါဌာဘယရာဇကာလေ စ (၇၉၇-၈၁၀၊
ဗုဒ္ဓဝဿ) ထေရဝါဒိကာ ပေါတ္ထကာရုဋ္ဌေန ဓမ္မဝိနယေန သံသန္နေတွာ
အဓမ္မဝါဒံ ပဋိက္ခိပိသု။

၁။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၈-ပိဋေ။

၂။ နိကာယသင်္ဂဟေ ၁၂-ပိဋေ။

အဓမ္မဝါဒပုတ္တိ

အယံ ပန အာဒိတော ပဋ္ဌာယ သာသနမလဘူတာနံ
အဓမ္မဝါဒါနံ ဥပုတ္တိ အသောကရညော ဟိ ကာလေ ဥပုဗ္ဗာဇေတွာ
နိက္ကစိတာ အညတိတ္ထိယာ ဗုဒ္ဓသာသနေ အလဒ္ဓပတိဋ္ဌာ ကောဓာ-
ဘိဘူတာ ပါဠိလိပုတ္တတော နိက္ခမိတွာ ရာဇဂဟသမိပေ နာလန္ဒာ-
ယံ သန္တိ ပတိတွာ ဧဝံ သမ္ဗန္ဓယိသု “ မဟာဇနဿ ဗုဒ္ဓသာသနေ
အနဝဂါဟတ္ထာယ သကျာနံ ဓမ္မဝိနယော နာသေတဗ္ဗော၊ တဉ္စ
ခေါ တေသံ သမယံ အဇာနန္တေဟိ န သက္ကာ ကာတုံ၊ တသ္မာ
ယေန ကေနစိ ဥပါယေန ပုနပိ တတ္ထ ပဗ္ဗဇ္ဇိတဗ္ဗမေဝါ”တိ။

တေ ဧဝံ သမ္ဗန္ဓယိတွာ ပုန အာဂန္တာ ဝိသုဒ္ဓတ္ထေရဝါဒီနမန္တရံ
ပဝိသိတုံ အသက္ကောန္တာ တဒညေသံ သတ္တရသန္တံ မဟာသင်္ဃီကာဒိ
နိကာယာနံ သန္တိကံ ဥပသင်္ကမိတွာ အတ္တနော အညတိတ္ထိယဘာဝံ
အဇာနာပေတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇိတွာ ပိဋကတ္တယမုဂ္ဂဟိတွာ တဉ္စ ဝိပရိဝတ္တေတွာ
တတော ကောသမ္ဘိ ဂန္တာ ဓမ္မဝိနယနာသနာယ ဥပါယံ မန္တယိတွာ
၂၅၃-ဗုဒ္ဓဝဿေ ဆသု ဌာနေသု ဝသန္တာ (၁) ဟေမဝတိကော (၂)
ရာဇဂီရိကော (၃) သိဒ္ဓတ္ထိကော (၄) ပုဗ္ဗသေလိယော (၅)
အပရသေလိယော (၆) ဝါဇီရိယော (၇) ဝေတုလ္လော (၈)
အန္ဓကော (၉) အညမဟာသံဃိကောတိ နဝ အဘိနဝေ နိကာယေ
ဥပ္ပါဒေသုံ” ။ တေသံ နာမာနိ စ လဒ္ဓိယော စ ကထာဝတ္ထု၊ အဋ္ဌ
ကထာယံ အာဂတာယေဝ။

=====

တေသု ဟေမဝတိကာ သဒ္ဓမ္မပတိရူပကံ ဗုဒ္ဓဘာသိတဘာဝေန
 ဒဿေတွာ (၁) ဝဏ္ဏပိဋကံ နာမ ဂန္ထံ အကံသု။ ရာဇဂိရိကာ (၂)
 အင်္ဂုလိမာလပိဋကံ၊ သိဒ္ဓတ္ထိကာ (၃) ဂူဠဝေဿန္တရံ၊ ပုဗ္ဗသေလိယာ
 (၄) ရဋ္ဌပါလဂဇ္ဇိတံ၊ အပရသေလိယာ (၅) အာဠာဝကဂဇ္ဇိတံ၊
 ဝဇိရပဗ္ဗတဝါသိနော ဝါဇိရိယာ (၆) ဂူဠဝိနယံနာမ ဂန္ထံ အကံသု။
 တေယေဝ သဗ္ဗေ မာယာဇာလတန္တ သမာဇတန္တာဒိကေ အနေကေ
 တန္တဂန္ထေ စ၊ မရီစိကပ္ပ ဟေရမ္ဘကပ္ပဒိကေ အနေကေ ကပ္ပဂန္ထေ
 စ အကံသု။

ဝေတုလ္လဝါဒိနော ပန (၇) ဝေတုလ္လပိဋကမကံသု။ အန္ဓကာ
 စ (၈) ရတနကုဋ္ဌာဒိကေ ဂန္ထေ၊ အညမဟာသံဃိကာ စ (၉)
 အက္ခရသာရိယာဒိသုတ္တန္တေ အကံသု။^၁ တေသု ပန သဒ္ဓမ္မပတိရူပ
 ကေသု ဝေတုလ္လဝါဒေါ ဝါဇိရိယဝါဒေါ ရတနကုဋ္ဌသတ္တန္တိ ဣမာနိ
 ယေဝ တီဏိ လင်္ကာဒီပမုပါဂတာနိ အညာနိ ပန ဝဏ္ဏပိဋကဒီနိ
 ဇမ္ဗုဒီပေယေဝ ဝတ္တန္တိတိ နိကာယသင်္ဂဟေ ဝုတ္တံ။ ဝဏ္ဏပိဋကဒီနမ္ပိ
 ပန လင်္ကာဒီပမုပါဂတစ္ဆာယာ ဒိဿတေဝ။ တထာဟိ သမန္တ
 ပါသာဒိကာယ ဝိနယဌကထာယံ (၃၊ ၉-ပိဋေ)

“ဝဏ္ဏပိဋကအင်္ဂုလိမာလပိဋကရဋ္ဌပါလဂဇ္ဇိတ အာဠာဝကဂဇ္ဇိတ
 ဂူဠမဂ္ဂ ဂူဠဝေဿန္တရ ဂူဠဝိနယ ဝေဒလ္လပိဋကနိ”^၂ ပန အဗုဒ္ဓဝစနာ-
 နိယေဝါတိ ဝုတ္တန္တိ စ။

=====

၁။ နိကာယသင်္ဂဟေ၊ ၉-ပိဋေ။
 ၂။ ဧတ္ထ “ဝေပုလ္လံ၊ ဝေဒလ္လံ၊ ဝေတုလ္လန္တိ အတ္ထတော ဧကံ၊ ဗောဓိသတ္တပိဋကဿေဝ
 နာမ”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာဟိ ဝုတ္တံ အသင်္ဂေန နာမ အာစရိယေန အဘိဓမ္မသမုစ္စယေ
 နာ မဟာယာနိကဂန္ထေ (၇၉-ပိဋေ) “ဝေပုလ္လံ ကတမံ? ဗောဓိသတ္တပိဋကသမ္ပယုတ္တံ
 ဘာသိတံ။ ယဒုစ္စတေ ဝေပုလ္လံ၊ တံ ဝေဒလ္လမပျူစ္စတေ၊ ဝေတုလ္လမပျူစ္စတေ။ ကိမတ္ထံ
 ဝေပုလ္လမုစ္စတေ? သဗ္ဗသတ္တာနံ ဟိတသုခါဓိဌာနတော ဥဒါရဂမ္ဘီရဓမ္မဒေသနာတော
 စ။ ကိမတ္ထံ မုစ္စတေ ဝေဒလ္လံ? သဗ္ဗာဝရဏာဝိဒလနတော။ ကိမတ္ထမုစ္စတေ ဝေတုလ္လံ?
 ဥပမာနဓမ္မာနံ တုလနာဘာဝတော”တိ။

သာရတ္ထပ္ပကာသိနိယာ သံယုတ္တဌကထာယမ္ပိ (၁၈၆-ပိဋေ)

“ဂူဠဝိနယံ ဂူဠဝေဿန္တရံ ဂူဠမဟောသဓံ ဝဏ္ဏပိဋကံ အင်္ဂုလိ-
မာလပိဋကံ ရဋ္ဌပါလဂဇ္ဇိတံ အာဠာဝကဂဇ္ဇိတံ ဝေဒလ္လပိဋကန္တိ၊
အဗုဒ္ဓဝစနံ သဒ္ဓမ္မပတိရူပကံနာမာ”တိ စ—

တေသံ ပဋိက္ခေပေါ ဒိဿတိ။ န ဟိ တာနိ အသုတ္တာ၊
တေသဉ္စ အတ္ထံ အဇာနိတ္တာ သီဟဠဌကထာစရိယေဟိ တာနိ
ပဋိက္ခိပိတုံ သက္ကာ၊ နာပိ တံ ပဋိက္ခေပဝစနံ ဇမ္ပုဒီပိကဌထာစရိယာနံ
ဝစနံ ဘဝိတုံ၊ မဟာမဟိန္ဒတ္ထေရဿ သီဟဠဒီပံ ဂမနသမယေ
တေသံယေဝ အဘာဝတော။ တဿှာ တာနိ စ တဒညာနိ စ
မဟာယာနိကပိဋကာနိ တံကာလိကာနိ ယေဘုယျေန သီဟဠဒီပ
မုပါဂတာနိတိ ဂဟေတဗ္ဗာနိ။ တေသု စ ဝဇ္ဇိပုတ္တကဂဏ ပရိယာ
ပန္နဿ ဓမ္မရုစိနိကာယဿ ပိဋကာနံ တဒုပါဂမနံ ပုဗ္ဗေဝ ဝုတ္တံ။
တဒညေသံ ပန တဒုပါဂမနံ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝေတုလ္လဝါဒဿ ပဌမနိဂ္ဂဟော

ဧေါဟာရကဓိဿရညော ကာလေ (၇၅၈-၇၈၀၊ ဗုဒ္ဓဝဿ)
အဘယဂိရိဝါသိနော ဓမ္မရုစိနိကာယိကာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရေန သာသန
ဝိနာသနတ္ထာယ ဘိက္ခုဝေသဓာရီဟိ ဝေတုလ္လဝါဒိဗြာဟ္မဏေဟိ ရစိတံ
ဝေတုလ္လပိဋကံ သမ္ပဋိဂ္ဂဟေတွာ “ဣဒံ ဗုဒ္ဓဘာသိတံ”န္တိ ဒဿေန္တိ။
တံ မဟာဝိဟာရဝါသိနော ထေရဝါဒိကာ ဓမ္မဝိနယေန သံသန္နေတွာ
အဓမ္မဝါဒေါတိ ပဋိက္ခိပိသု။ တံ သုတွာ ရာဇာ သဗ္ဗသတ္ထပါရဂုံ
ကပိလံ နာမ အမစ္စံ ပေသေတွာ ဝိနိစ္ဆယံ ကာရာပေတွာ အဗုဒ္ဓ
ဘာသိတဘာဝံ စ ဥတွာ သဗ္ဗံ ဝေတုလ္လပေါတ္ထကံ ဈာပေတွာ
တလ္လဒ္ဓိကေ စ ပါပဘိက္ခု။ နိဂ္ဂဟေတွာ ဗုဒ္ဓသာသနံ ဇောတေသိ။

=====

၁။ နိကာယသင်္ဂဟေ ၁၂-ပိဋေ။

ဝုတ္တံ ဟေတံ မဟာဝံသေ—

၃၆-၄၁။ “ဝေတုလ္လဝါဒံ မဒ္ဒိတွာ၊ ကာရေတွာ ပါပနိဂ္ဂဟံ။
ကပိလေန အမစ္စေန၊ သာသနံ ဇောတယီ စ သော”တိ။

သာဂလိယနိကာယုပတ္တိ

ပုနပိ တေ အဘယဂိရိဝါသိနော ဂေါဋ္ဌာဘယရညော
ကာလေ (၇၉၇-၈၁၀-ဗုဒ္ဓဝံသေ) ဝေတုလ္လဝါဒံ တထေဝ ဒဿန္တိ။
တဒါ ပန တေသု ဥဿိလိယာတိဿော နာမ မဟာထေရော
ဝေါဟာရကတိဿရာဇကာလေ ဝေတုလ္လဝါဒီနံ ဘိက္ခုနံ ကတနိဂ္ဂဟံ
သုတွာ “ဝိစာရဏသမ္ပန္နဿ ရညော သမယေ တထေဝ ဘဝေယျ။
န ဘဒ္ဒကမေတ”န္တိ စိန္တေတွာ “န မယံ တေဟိ ဧကတော ဟောမာ”တိ
တိသတမတ္တေ ဘိက္ခု ဂဟေတွာ ဒက္ခိဏဂိရိဝိဟာရံ ဂန္ဓာ ဓမ္မရူစိ-
နိကာယတော ဝိသုံ ဟုတွာ ဝသိ။ တေသု သာဂလော နာမ
မဟာထေရော တတ္ထေဝ ဒက္ခိဏဂိရိမိ ဝသန္တော အာဂမဗျာချာန
မကာသိ။ တတော ပဋ္ဌာယ တံ ထေရမာရဗ္ဗ တဿန္တေဝါသိနော
သာဂလိယာ နာမ အဟေသုံ။ တေသမ္ပိ ဝါဒေါ ပစ္ဆာ မဟာသေန
ရာဇကာလေ ဇေတဝနဗိဟာရေ ပတ္တရိ”။

ဝေတုလ္လဝါဒဿ ဒုတိယနိဂ္ဂဟော

ဂေါဋ္ဌာဘယော ပန ရာဇာ ပဉ္စသု^၁ ဝိဟာရေသု မဟာ-
ဘိက္ခုသံဃံ ဧကတော သန္နိပါတေတွာ တံ ပဝတ္တိ ပုစ္ဆိတွာ-

=====

၁။ နိကာယ ၁၃-ပိဋေ။

၂။ မဟာဝိဟာရ၊ စေတီယ၊ ထူပါရာမ၊ ဣဿရသမဏက၊
ဝေဿဂိရိဝိဟာရသင်္ခါတေသု။

ဝေတုလ္လဝါဒဿ အဗုဒ္ဓဘာသိတဘာဝံ ဥတှာ တံဝါဒိနော သဋ္ဌိ ပါပဘိက္ခု။ လက္ခဏာဟတေ ကတွာ ရဋ္ဌတော ပဗ္ဗာဇေသိ၊ ဝေတုလ္လပေါတ္ထကာနိ စ ဈာပေတွာ ဗုဒ္ဓဿသနံ ဇောတေသိ^၁ ။

တဒါ ရဋ္ဌတော ပဗ္ဗာဇိတေသု တေသု ဘိက္ခုသု ကေစိ ကာဝီရပဋ္ဌနံ ဂန္ဓာ တတ္ထ ဝသန္တိ။ တသ္မိံ စ သမယေ ဧကော အညတိတ္ထိယမာဏဝကော ဒေသန္တရတော ကာဝီရမာဂန္ဓာ ပဋ္ဌနဂါမိကေဟိ တေသံ ဘိက္ခုနံ ကတူပဟာရံ ဒိသ္မာ လာဘသက္ကာရံ နိဿာယ တေသံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ သံဃမိတ္တောတိ နာမေန ပါကဋ္ဌော အဟောသိ။

သော မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ဓမ္မဝိနိစ္ဆယံ နိဿာယ ဂေါဋ္ဌာ-
ဘယရညော ဝေတုလ္လဝါဒဟေတု တေသံ ဘိက္ခုနံ ရဋ္ဌာ ပဗ္ဗာဇိတဘာဝံ
ဥတှာ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ကုဒ္ဒေါ ဟုတွာ “ဝေတုလ္လ ဝါဒံ ဝါ နေ
ဂါဟာပေဿာမိ၊ ဝိဟာရေ ဝါ-နေသံ ဥဗ္ဗုလေတွာ ဝိနာသေဿာမိ”တိ
သီဟဋ္ဌဒီပံ ဂန္ဓာ ရာဇာနံ ပဿာဒေတွာ တဿ ဒွေ ပုတ္တေ သိပ္ပံ
သိက္ခာပေဿာမိတိ အာရဘိ။ တထာပိ အတ္တနော ဝါဒဿ
ဇာနနသမတ္ထံ ဇေဋ္ဌတိသံ ဩဟာယ အနာဂတေ အတ္တနော ဝစနံ
ကာရာပေတုံ သက္ကဏေယျံ ကနိဋ္ဌံ မဟာသေနကုမာရမေဝ
သင်္ဂဏိတွာ သိပ္ပံ သိက္ခာပေသိ။ ပိတုနော အစ္စယေန ဇေဋ္ဌတိဿ
ကုမာရေ ရဇ္ဇံ ပုတ္တေ (၈၁၀-၈၄၅-ဗုဒ္ဓဝသေ) သော တဿ
ရညော ဘိတော ကာဝီရပဋ္ဌနမေဝ ဂတော^၂ ။

=====

၁။ မဟာဝံသေ၊ ၃၆။ ၁၁၁-၁၁၂-ဂါထာသု။ နိကာယ ၁၃-ပိဋေ။

၂။ မဟာဝံသေ၊ ၃၆။ ၁၁၃-ဂါထာဒီသု။ နိကာယ ၁၄-ပိဋေ။

မဟာသေနရညော ပန ကာလေ (၈၁၉-၈၄၅-ဗုဒ္ဓဝသေ)
သော ပုန သီဟဠဒီပမာဂန္ဓာ အာယာဓိရိဗိဟာရေ ဝသန္တော
မဟာဝိဟာရဝါသီဟိ ဝေတုလ္လဝါဒံ ဂါဟာပေတုံ နာနာပကာရေဟိ
ဝါယာမမကာသိ။ တထာပိ တေဟိ တံ ဂါဟာပေတုံ အသက္ကောန္တော
ရာဇာနံ ဥပသင်္ကမိတွာ နာနာကရဏေဟိ သညာပေတွာ “ယော
ကောစိ ဧကဿပိ ဘိက္ခုဿ မဟာဝိဟာရဝါသီနော အာဟာရံ
ဒဒေယျ။ တဿ သတံ ဒက္ခော”တိ ရညော အာဏာယ နဂရေ
ဘေရီ စရာပေသိ။

တဒါ မဟာဝိဟာရဝါသီနော နဂရေ ပိဏ္ဍာယ စရန္တာ
တယော ဒိဝသေ ဘိက္ခမလဒ္ဓါ မဟာပါသာဒေ သန္နိပတိတွာ
“သစေ မယံ ခုဒါဟေတု အဓမ္မံ ဓမ္မောတိ ဂဏှေယျာမ၊ ဗဟူ
ဇနာ တံ ဂဟေတွာ အပါယဂါမိနော ဘဝိဿန္တိ၊ မယဉ္စ သဗ္ဗေ
သာဝဇ္ဇာ ဘဝိဿာမ၊ တဿာ န မယံ ဇီဝိတဟေတုပိ ဝေတုလ္လဝါဒံ
ပဋိဂ္ဂဟိဿာမာ”တိ သမ္ပန္တယိတွာ မဟာဝိဟာရာဒိကေ သဗ္ဗဝိဟာရေ
ဆဉ္စေတွာ ရောဟဏဇနပဒဉ္စ မလယပဒေသဉ္စ အဂမိသု” ။

ဝေတုလ္လဝါဒေါ

ကိဒိသော ဝေတုလ္လဝါဒေါ နာမ၊ ယတော မဟာဝိဟာရ
ဝါသီနော အတိဝိယ ဇိဂ္ဂစ္ဆိသုတိ ? ဣဒါနိ ဝေတုလ္လဝါဒဿ သရူပံ
သဗ္ဗာကာရေန ပကာသေတုံ န သက္ကာ၊ ဝေတုလ္လနာမေန ပေါတ္ထကာနံ
ဝါ နိကာယဿ ဝါ ဧတရဟိ အပါကဋ္ဌဘာဝတော။ အဘိဓမ္မပိဋကေ
ပန ကထာဝတ္ထုအဋ္ဌကထာယံ^၁ ကတိပယာ ဝေတုလ္လဝါဒါ အာဂတာ။
ကထံ?

=====

၁။ မဟာဝံသေ၊ ၃၇။ ၂-၆-ဂါထာသု။ နိကာယသင်္ဂဟေ ၁၄-ပိဋေ။

၂။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၅၈-၉။ ၂၆၁-၂၈၃-ပိဋေသု။

“ပရမတ္ထတော မဂ္ဂဖလာနေဝ သံယော၊ မဂ္ဂဖလေဟိ အညော သံယော နာမ နတ္ထိ၊ မဂ္ဂဖလာနိ စ န ကိဉ္စိ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ၊ တသ္မာ န ဝတ္တဗ္ဗံ သံယော ဒက္ခိဏံ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ”တိ စ (၁)

“မဂ္ဂဖလာနေဝ သံယော နာမ၊ န စ တာနိ ဒက္ခိဏံ ဝိသောဓေတုံ သက္ကောန္တိ၊ တသ္မာ န ဝတ္တဗ္ဗံ သံယော ဒက္ခိဏံ ဝိသောဓေတိ”တိ စ (၂)

“မဂ္ဂဖလာနေဝ သံယော နာမ၊ န စ တာနိ ကိဉ္စိ ဘုဉ္ဇန္တိ၊ တသ္မာ န ဝတ္တဗ္ဗံ သံယော ဘုဉ္ဇတိ ပိဝတိ ခါဒတိ သာယတိ”တိ စ (၃)

“မဂ္ဂဖလာနေဝ သံယော နာမ၊ န စ သက္ကာ တေသံ ကိဉ္စိ ဒါတုံ၊ န စ တေဟိ ပဋိဂ္ဂဏှိတုံ၊ နာပိ တေသံ ဒါနေန ကောစိ ဥပကာရော ဣဇ္ဈတိ၊ တသ္မာ န ဝတ္တဗ္ဗံ သံဃဿ ဒိန္နံ မဟပ္ပလ”န္တိ စ (၄)

“ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ န ကိဉ္စိ ပရိဘုဉ္ဇတိ၊ လောကာနုဝတ္တနတ္ထံ ပန ပရိဘုဉ္ဇမာနံ ဝိယ အတ္တာနံ ဒဿေတိ၊ တသ္မာ နိရုပကာရတ္တာ န ဝတ္တဗ္ဗံ တသ္မိံ ဒိန္နံ မဟပ္ပလ”န္တိ စ (၅)

ဘဂဝါ တုသိတဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တော တတ္ထေဝ ဝသတိ၊ န မနုဿလောကံ အာဂစ္ဆတိ၊ နိမ္မိတရူပမတ္တကံ ပနေတ္ထ ဒဿေတိ”တိ စ (၆)

“တုသိတပုရေ ဌိတော ဘဂဝါ ဓမ္မဒေသနတ္ထာယ အဘိနိမ္မိတံ ပေသေသိ၊ တေန စေဝ၊ တဿ စ ဒေသနံ သမ္ပဋိစ္စိတ္တာ အာယသ္မတာ

အာနန္ဒေန ဓမ္မော ဒေသိတော၊ န ဗုဒ္ဓေန ဘဂဝတာ”တိ စ (၇)
 “ဧကာဓိပ္ပါယေန မေထုနော ဓမ္မော ပဋိသေဝိတဗ္ဗော။ အယံ ပနေတ္ထ
 အတ္ထော — ကာရုညေန ဝါ ဧကေန အဓိပ္ပါယေန ဧကာဓိပ္ပါယော၊
 သံသာရေ ဝါ ဧကတော ဘဝိဿာမာတိ ဣက္ခိယာ သဒ္ဓိံ ဗုဒ္ဓပူဇာဒီနိ
 ကတ္တာ ပဏိဓိဝသေန ဧကော အဓိပ္ပါယော အဿာတိ ဧကာဓိပ္ပါ-
 ယော၊ ဧဝရူပေါ ဒိန္နမ္ပိ ဇနာနံ ဧကာဓိပ္ပါယော မေထုနော ဓမ္မော
 ပဋိသေဝိတဗ္ဗော”တိ စ (၈) ဧဝံ ဝေတုလ္လဝါဒီနံ လဒ္ဓိယော အာဂတာ၊
 ဧတ္တကာယေဝ နေသံ ဝါဒါ ထေရဝါဒဂန္ထဝသေန ဒါနိ ပညာယန္တိ။

ဧတ္ထ စ အာဒိတော စတူဟိ ဝါဒေဟိ သုတ္တန္တာဂတသံယော
 စ မိစ္ဆာဂဟိတော၊ ဝိနယာဂတသံယော စ သဗ္ဗထာ ပဋိက္ခိတ္တော။
 တဒနန္တရံ တယော ဝါဒါ ဣဿရနိမ္မာနဝါဒါနုဝတ္တကာ။ အန္တိမဿ
 ပန အသဒ္ဓမ္မဝါဒဘာဝေါ အတိဝိယ ပါကဋ္ဌောတိ။

အဘိဓမ္မသမုစ္စယေ ပန ဝေတုလ္လပိဋကဿ ဗောဓိသတ္တ
 ပိဋကဘာဝေါ ပကာသိတော၊ တသ္မာ သဒ္ဓမ္မပုဏ္ဏရိကသုတ္တာဒိကေ
 ဗောဓိသတ္တပိဋကေ အာဂတဝါဒေါပိ “ဝေတုလ္လဝါဒေါ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗော”။

မဟာဝိဟာရနာသနံ

မဟာဝိဟာရဝါသီသု ပန ဝုတ္တပ္ပကာရေန သဗ္ဗဝိဟာရေ
 ဆဉ္ဇေတွာ ဂတေသု သံဃမိတ္တော ပါပဘိက္ခု ရာဇာနံ သညာပေတွာ
 လောဟပါသာဒိကေ စတုသဋ္ဌာဒိကေ တိသတမတ္ထေ ပရိဝေဏ-
 ပါသာဒေ နာသေတွာ သမူလံ ဥဒ္ဓရာပေတွာ အဘယဂိရိဝိဟာရံ
 အာနယာပေသိ။

=====

၁။ အဘိဓမ္မသမုစ္စယေ ၇၉-ပိဋေ။

ဝိဟာရဘူမိယံ စ ကသာပေတွာ အပရဏ္ဏေ ဝပါပေသိ။
ဧဝံ တဒါ မဟာဝိဟာရော နဝ ဝဿာနိ ဘိက္ခုဟိ သုညော
အဟောသိ အာဝါသဝိရဟိတော စ။ အထ ရာဇာ မေဃဝဏ္ဏာ-
ဘယဿနာမ ကလျာဏမိတ္တဘူတဿ အမစ္စဿ သန္တဇနပုဗ္ဗင်္ဂမေန
ဝစနေန မဟာဝိဟာရံ ပုန ပါကတိကံ ကတွာ တေ စာပိ
အပက္ကန္တေ ဘိက္ခု အာနေတွာ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပဋ္ဌဟိ။

ဇေတဝန်ဝါသိနိကာယုပ္ပတ္တိ

ပုနပိ ရာဇာ ဒက္ခိဏာရာမဝါသိမ္ပိ ဇိမ္မမာနသေ ကုဟက-
တိဿတ္ထေရေ ပသန္ဓော ဟုတွာ တဿတ္ထာယ မဟာဝိဟာရ
သီမဗ္ဗန္တရေ ဇောတိဝနုယျာနေ ဇေတဝန်ဝိဟာရံ ကာရေတု-
မာရဘိ။ မဟာဝိဟာရဝါသိနော ဘိက္ခု တံ နိဝါရေတုံ အသက္ကောန္တော
ပုနပိ တတော အပက္ကမိသု။ တဒါပိ မဟာဝိဟာရော နဝ မာသာနိ
ဘိက္ခုဟိ သုညော အဟောသိ။ ရာဇာ ပန အတ္တနော အဇ္ဈာသယ-
ဝသေနေဝ တတ္ထ ဇေတဝန်ဝိဟာရံ ကာရေတွာ တဿ ကုဟက-
တိဿတ္ထေရဿ အဒါသိယေဝ။ တတ္ထ ဒက္ခိဏဂိရိဝိဟာရတော
သာဂလိယာ ဘိက္ခု အာဂန္တာ ဝသိသု။ ပစ္ဆာ စ တေ အဗ္ဗ-
သာမဏေရသိလာကာလရညော ကာလေ (၁၀၆၇-၁၀၈၀- ဗုဒ္ဓ-
ဝဿေ) ဝေတုလ္လဝါဒိနော အဟေသုံ။

=====

၁။ မဟာဝံသေ၊ ၃၇။ ၇။ ၃၀-ဂါထာသု။ နိကာယသင်္ဂဟေ ၁၄-၁၅-ပိဋေသု။
၂။ မဟာဝံသေ ၃၇၊ ၃၂-ဂါထာဒီသု၊ နိကာယသင်္ဂဟေ ၁၅-ပိဋေ။

ဧဝံ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသတ္ထေရဿ သီဟဠဒီပမာဂမနကာလ
 တော (၉၆၅-ဗုဒ္ဓဝဿေ) ပုဗ္ဗေယေဝ ဝိသုဒ္ဓတ္ထေရဝါဒီဟိ မဟာဝိဟာရ-
 ဝါသီဟိ ဝိရုဒ္ဓသမယာ အဘယဂီရိဝါသီဇနော (၄၅၅-ဗုဒ္ဓဝဿေ)
 သာဂလိယာ (၇၉၇-၈၁၀-ဗုဒ္ဓဝဿေ) ဇေတဝနဝါသီဇနော (၈၂၉-၈၄၅-
 ဗုဒ္ဓဝဿေ) စာတိ တယော နိကာယာ ဥပ္ပန္နာ အဟေသုံ။ တေသု
 ပန အဘယဂီရိဝါသီဇနာယေဝ ဝိသေသတော ပါကဋ္ဌာ စေဝ
 ဟောန္တိ ဗလဝန္တော စ။ တထာ ဟိ တေ ဝိသုဒ္ဓတ္ထေရဝါဒပိဋကဉ္စ
 ဝဇ္ဇိပုတ္တကပရိယာပန္နဓမ္မရုစိနိကာယပိဋကဉ္စ မဟိသာသကာဒိနိကာယ
 ပိဋကဉ္စ မဟာယာနပိဋကဉ္စ သမ္ပဋိစန္ဒိ။ တေသု ဓမ္မရုစိနိကာယ
 ပိဋကဿ သမ္ပဋိစိတဘာဝေါ ပါကဋ္ဌောယေဝ။ မဟိသာသကာဒိ
 နိကာယပိဋကဿ သမ္ပဋိစိတဘာဝေါ ပန ဖာဟိယန္တာမဿ စိန-
 ဘိက္ခုနော အဒ္ဓါနက္ခမသလ္လက္ခဏကထာယ စေဝ အဋ္ဌကထာသု
 ပဋိက္ခိတ္တဝဏ္ဏပိဋကဒိနာမဝသေန စ ဝေဒိတဗျော၊ တထာ မဟာယာန
 ပိဋကဿ သမ္ပဋိစိတဘာဝေါပိ။

ဖာဟိယမဒ္ဒါနက္ခမကထာ

ဖာဟိယန္တာမေန ဟိ စိနဘိက္ခုနော (၉၅၆-ဗုဒ္ဓဝဿေ) သီဟဠ
 ဒီပတော သက္ကတဘာသာရောပိတံ မဟိသာသကဝိနယပိဋကဉ္စ ဒီဃာ-
 ဂမော စ သံယုတ္တာဂမော စ သန္နိပါတပိဋကဉ္စ အတ္တနာ သဟ
 စိနရဋ္ဌမာနီတန္တိ တဿ အဒ္ဓါနက္ခမကထာယံ ဒဿိတံ ။

=====

၁။ A-Record of Buddhist Countries, by Fa-hsien. Vapat, p. 87.

တဉ္စ သဗ္ဗံ အဘယဂိရိဝိဟာရတောယေဝ လဒ္ဓမဿ၊ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ သက္ကတာရောပိတပိဋကဘာဝတော။ အဋ္ဌကထာယံ ပဋိက္ခိတ္တဝဏ္ဏပိဋကဒီနိ စ တတ္ထေဝ ဘဝေယျံ။ မဟာဝိဟာရဝါသီဟိ တေသံ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတဘာဝတော။ တထာ “ဖာဟိယမ္ပိဘိက္ခုဿ သီဟဋ္ဌဒီပေ ပဋိဝသနကာလေ (၉၅၄-၉၅၆-ဗုဒ္ဓဝဿေ) မဟာဝိဟာရေ တံသဟဿမတ္တာ ဘိက္ခု ဝသန္တိ” ၊ တေ ထေရဝါဒပိဋကမေဝ ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တိ၊ န မဟာယာနပိဋကံ^၁ ။ အဘယဂိရိဝိဟာရေ ပဉ္စသဟဿမတ္တာ ဘိက္ခု ဝသန္တိ^၂၊ တေ ပန ဒွေပိ ပိဋကနိ ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တိ မဟာယာနပိဋကဉ္စေဝ ထေရဝါဒပိဋကဉ္စာ”တိ စ တေနေဝ စိနဘိက္ခုနာဒဿိတံ^၃။

ယသ္မာ ပန အဘယဂိရိဝါသီနော မဟာယာနပိဋကမ္ပိ ဥဂ္ဂဏ္ဍန္တိ၊ တသ္မာ တသ္မိ ဝိဟာရေ မဟာယာနိကာနံ ပဓာနာစရိယဘူတေဟိ အဿယောသနာဂဇ္ဈနေဟိ ကတဂ္ဂန္တာပိ သံဝိဇ္ဇမာနာယေဝ ဘဝေယျံ။ တတောယေဝ တေသံ နယဉ္စ နာမဉ္စ အာစရိယဗုဒ္ဓယောသတ္ထေရောပိ အညေပိ တံကာလိကာ မဟာဝိဟာရဝါသီနော သုတသမ္ပန္နာ ထေရာဇာနေယျံယေဝ။ အပိစ ဒက္ခိဏက္ကန္တိယရဋ္ဌေ သမုဒ္ဒသမိပေ ဂုန္တာဇနပဒေ နာဂါရိဇနကောဏ္ဍံ နာမ ဌာနမတ္ထိ၊ ယတ္ထ နာဂဇ္ဈနော မဟာယာနိကာနံ ပဓာနာစရိယဘူတော ဝသန္တော ဗုဒ္ဓသာသနံ ပတိဌာပေသိ^၃ ။

၁။ I bid. pp 29.

၂။ Beal: Buddhic Record of the Western World. Vol, II. p.247.

၃။ သာတဝါဟနရညော ယညသိရိဂေါတမိပုတ္တဿ ကာလေ (၇၀၆-၇၃၆၊ ဗုဒ္ဓ-ဝ)
The Journal of Oriental Research, Madras, Vol, XIX. p.283.

အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသဿ စ တန္တေသိကဘာဝနိမိတ္တံ ဒိဿတိ၊ ဟံ ပစ္ဆတော (၅၇၁-ပိဋေ) အာရိ အဝိဿတိ။ ဇာသ္မာပိ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသတ္ထေရော နာဂဇ္ဈနဿ စ အဿဃောသဿ စ နယဉ္စ နာမဉ္စ ဇာနေယျယေဝါတိ သက္ကာ အနုမိနိတုံ။

ဇာနတောယေဝ ပန တေသံ နယဿ ဝါ နာမဿ ဝါ အတ္တနော အဋ္ဌကထာယမပ္ပကာသနံ တေသံ နိကာယန္တရဘာဝတောယေဝဿ။ တထာ ဟိ တေသံ အဿဃောသနာဂဇ္ဈနာနံ အဿဃောသော^၁ ထေရဝါဒတော ဘိန္တေသု ကောဒသသု ဂဏေသု သဗ္ဗတ္ထိဝါဒဂဏေ ပရိယာပန္နော၊ နာဂဇ္ဈနော စ မဟာသံဃိကစေတိယဝါဒီဂဏာဒီဟိ ဇာတေ^၂ မဟာယာနနိကာယေ ပရိယာပန္နော၊ မဟာဝိဟာရဝါသိနော စ အာဒိတောယေဝ ပဌာယ နိကာယန္တရသမယေဟိ အသမ္ဘိဿနတ္ထံ အတ္တနော ပိဋကံ အတိဝ အာဒရံ ကတွာ ရက္ခန္တိ၊ အယဉ္စ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသော တေသမညတရော။ ဝုတ္တံ ဟိ တဿ ဂန္ထနိဂမနေသု “မဟာဝိဟာရဝါသိနံ ဝံသာလင်္ကာရဘူတေနာ”တိ။ တသ္မာ “အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသော တေသံ နယံ ဇာနန္တောယေဝ အတ္တနော ဂန္ထေသု နိကာယန္တရသမယေဟိ အသမ္ဘိဿနတ္ထံ နပ္ပကာသေတိ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧတ္တဝတာ စ ယာနိ “ဗောဓိမဏ္ဍာသမိပမ္ဘိ၊ ဇာတော ဗြာဟ္မဏမာဏဝေါ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တဿ မဟာဝံသဝစနဿ ဝိစာရဏမုခေန အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသဿ ဝမ္ဘနဝစနာနိ ဓမ္မာနန္ဒကောသမ္ဘိနာ ဝုတ္တာနိ၊ တာနိ အမူလကဘာဝေန အနုဝိစာရိတာနိ။

=====

၁။ (၅၇၀-၆၇၀-ဗုဒ္ဓဝဿဗုဒ္ဓရေ)

၂။ 2500 Years of Buddhism p.117

တထာပိ “အာစရိယဗုဒ္ဓယောသော ဗောဓိမဏ္ဍုသမိပေ ဇာတော”တိ
ဧတံ ပန အတ္ထံ သာဓေတုံ ဒဠကာရဏံ န ဒိဿတေဝ ဌပေတွာ
တံ မဟာဝံသဝစနံ၊ ယမ္ပိ ဗုဒ္ဓယောသုပ္ပတ္တိယံ ပုတ္တံ၊ တမ္ပိ
မဟာဝံသမေဝ နိဿာယ ပုတ္တဝစနတ္တာ န ဒဠကာရဏံ ဟောတိတိ။

မရမ္မရဋ္ဌိကဘာဝကထာ

ဧကစ္စေ ပန မရမ္မရဋ္ဌိကာ “အာစရိယဗုဒ္ဓယောသော မရမ္မရဋ္ဌေ
သထုံ နာမ နဂရတော သီဟဠဒီပံ ဂန္ဓာ သင်္ဂဟဋ္ဌကထာယော
အကာသီ”တိ ဝဒန္တိ။ တံ ဓမ္မာနန္ဒေန အနုဇာနိတွာ “တမ္ပိ ထောကံ
ယုတ္တိသမ္ပန္နံ၊ အဟံ ဧဝံ သဒ္ဓဟာမိ ‘ဗုဒ္ဓယောသော ဒက္ခိဏန္တုယရဋ္ဌေ
ဧတလင်္ဂဇာတိကော’တိ၊ တေလင်္ဂဇာတိကာ စ ဗဟူ ဇနာ မရမ္မရဋ္ဌေ
စ ဣန္ဒြောစိနံ” ရဋ္ဌေ စ ဂန္ဓာ ဝသန္တိ၊ တလှိုင်း၊ ကုတိ ဝေါဟာရော
စ တတောယေဝ တေလင်္ဂပဒတော ဥပ္ပန္နော။ တထာ ‘ဗုဒ္ဓယောသော
အဋ္ဌကထာယော ကတွာ သီဟဠဒီပတော မရမ္မရဋ္ဌံ ဂန္ဓာ ပစ္ဆိမဘာဂေ
တတ္ထေဝ ဝသီ’တိပိ ဂဟေတုံ သက္ကာ၊ တဿ ဟိ ဂန္ဓာ မရမ္မရဋ္ဌေ
သီဟဠရဋ္ဌတောပိ သုရက္ခိတတရာ ဟောန္တိ”တိ စ ဝတွာ ပတိဋ္ဌာပိတံ။

ဒက္ခိဏန္တုယရဋ္ဌိကဘာဝယုတ္တိ

ဗဟူ ပန အာရုဏိကာ ဝိစက္ခကာ ဓမ္မာနန္ဒာဒယော
“အာစရိယဗုဒ္ဓယောသတ္ထေရော ဒက္ခိဏန္တုယရဋ္ဌိကော”တိ ဝဒန္တိ။
အယံ ပနေတ္ထ ယုတ္တိ၊ ယေဘုယျေန ဟိ အဋ္ဌကထာဋီကာကာရာ

=====

၁။ Indohina.

၂။ Talaing

ထေရာ ဒက္ခိဏကုန္ဒိယရဋ္ဌိကာယေဝ။ တထာ ဟိ ဗုဒ္ဓဝံသဌ ကထာယ
 စ အဘိဓမ္မာဝတာရဌကထာယ စ ဝိနယဝိနိစ္ဆယဌကထာယ စ
 ကာရကော အာစရိယဗုဒ္ဓဒတ္တတ္ထေရာ စောဠရဌေ တမ္ပပဏ္ဏိနဒိယံ
 ဥရဂနဂရေ ဇာတော အာစရိယဗုဒ္ဓယောသေန ဧကကာလိကော
 စ။ ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယနာမရူပပရိစ္ဆေဒအဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟာနံ ကာရကော
အာစရိယအနုရုဒ္ဓတ္ထေရာ^၁ ကဗ္ဗိဝရရဌေ ကာဝေရိနဂရ ဇာတိ
 ကော။ ခုဒ္ဒကနိကာယပရိယာပန္နဥဒါနာဒိပါဠိယာ သံဝဏ္ဏနာဘူတာယ
 ပရမတ္ထဒီပနီယာ ကာရကော **အာစရိယဓမ္မမာလတ္ထေရာပိ** ဒက္ခိဏ
 ကုန္ဒိယရဌေ ကဗ္ဗိပူရဇာတိကော။ တထေဝါယမ္ပိတိ ဝေဒိ တဗျော။
 ဝုတ္တံ ဟိ မနောရထပူရဏီယာ နာမ အင်္ဂုတ္တရဌကထာယ
 နိဂမနေ—

“အာယာစိတော သုမတိနာ၊ ထေရေန ဘဒန္တဇောတိပါလေန။
 ကဗ္ဗိပူရာဒိသု မယာ၊ ပုဗ္ဗေ သဒ္ဓိံ ဝသန္တေနာ”တိ။

တ္ထေ စ ကဗ္ဗိပူရံ နာမ မဒရသ်နဂရဿ ဤသကံ
 ပစ္ဆိမနိဿိတေ ဒက္ခိဏဒိသာဘာဂေ ပဉ္စစတ္တာလီသမိလပ္ပမာဏေ
 ပဒေသေ ဣဒါနိ ကဗ္ဗိဝရမ်ဣတိ^၂ ဝေါဟရိတနဂရမေဝ။

တထာ ပပဉ္စသုဒနီယာ နာမ မဇ္ဈိမဌကထာယ နိဂမေပိ—

“ အာယာစိတော သုမတိနာ၊ ထေရေန ဗုဒ္ဓမိတ္တေန။
 ပုဗ္ဗေ မယူရုဒတ^၃ပ၊ဠနမိ သဒ္ဓိံ ဝသန္တေနာ”တိ— ဝုတ္တံ။

=====

၁။ ဧကစ္စေ ပန ဝဒန္တိ ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယကာရကော ဧကော၊ နာမရူပပရိစ္ဆေဒအဘိဓမ္မ
 သင်္ဂဟာနံ ကာရကော ဧကောတိ ဒွေ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရာတိ။

၂။ Conjeevaram. ၃။ မယူရရူပ (သိ)၊ မယူရသုတ္တ (သျှာ)

ဧတ္ထ စ မယူရဒ္ဓတပဋ္ဌနံ နာမ ဣဒါနိ မဒရသ်နဂရသမိပေ
မိလပေါရ် ဣတိ ဝေါဟရိတဌာနန္တိ ပေါရာဏပွဝတ္တိဂဝေသိဟိ ဝုတ္တံ။

ဣမာဟိ ပန နိဂမနဂါထာဟိ ဒက္ခိဏကုန္ဒိယရဋ္ဌေယေဝ
နိဝုတ္တပုဗ္ဗတံ ပကာသေတိ၊ ဗောဓိမဏ္ဍာသမိပေ ဝါ၊ မရမ္မရဋ္ဌေ ဝါ
နိဝုတ္တပုဗ္ဗတာယ ပကာသနဉ္စ န ဒိဿတိ။ တေန အာစရိယ ဗုဒ္ဓ-
ယောသော ဒက္ခိဏကုန္ဒိယရဋ္ဌိကော န ဟောတီတိ န သက္ကာ
ပဋိက္ခိပိတုံ။

သမန္တပါသာဒိကာယမ္ပိ၊ ဝိနယဌကထာယံ (၃-၁၃။) အာစရိ-
ယေန ဧဝံ ဝုတ္တံ—

“ယံ ပန အန္ဓကဌကထာယံ ‘အပရိက္ခတ္တေ ပမုခေ အနာ
ပတ္တိတိ ဘူမိယံ ဝိနာ ဇဂတိယာ ပမုခံ သန္ဓာယ ကထိတ’န္တိ ဝုတ္တံ၊
တံ အန္ဓကရဋ္ဌေ ပါဠေကသန္တိဝေသာ ဧကစ္ဆဒနာ ဂဗ္ဘပါဠိယော
သန္ဓာယ ဝုတ္တ’န္တိ။

ဣမိနာ ပန ဝစနေန “အန္ဓကဌကထာ အန္ဓကရဋ္ဌိကေဟိ
ထေရေဟိ ကတာ”တိ ပါကဋ္ဌာ ဟောတိ၊ အာစရိယာဗုဒ္ဓယောသောပိ
စ အန္ဓကဌကထာယ သန္ဓာယဘာသိတမ္ပိ တန္ဓေသိကဂဗ္ဘပါဠိဝေသာ
ကာရမ္ပိ သုဌ၊ ဇာနာတိ၊ တဿာ တန္ဓေသိကော န ဟောတီတိ န
သက္ကာ ဝုတ္တန္တိ။

တထာ ဣမဿပိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ နိဂမနေ— “မောရဏ္ဍာ
ခေဋ္ဌကဝတ္ထဗ္ဗေနာ”တိ ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ စ ခေဋ္ဌောတိ ပဒဿ ဂါမောတိ

=====

ဝါ၊ ဇာနပဒါနံ ကဿကာနံ နိဝါသောတိ ဝါ၊ ခုဒ္ဒကနဂရန္တိ ဝါ
 တယော အတ္တာ သက္ကတာဘိဓာနေ ပကာသိတာ၊ ဒက္ခိဏ-
 ကုန္ဒိယရဋ္ဌေသု စ ယာဝဇ္ဇတနာပိ ဂါမော ခေသျှာတိ ဝေါဟရိယတိ။
 တသ္မာ မောရဏ္ဏဥယေ ခေဋေ ဇာတော မောရဏ္ဏခေဋကော၊
 မောရဏ္ဏခေဋကော ဣတိ ဝတ္တဗ္ဗော မောရဏ္ဏခေဋကဝတ္တဗ္ဗော၊
 တေန မောရဏ္ဏခေဋကဝတ္တဗ္ဗေနာတိ ဝစနတ္ထံ ကတွာ “မောရဏ္ဏ
 ဂါမေ ဇာတောတိ ဝတ္တဗ္ဗေန ထေရေနာ”တိ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။
 ဣဒါနိ ပန ဒက္ခိဏကုန္ဒိယရဋ္ဌေ ဂုန္တာဇနပဒေ နာဂါရ်ဇနကောဏ္ဏတော
 ဧကပဏ္ဏာသမိလမတ္ထေ (၅၁) အမရဝတိတော စ အဋ္ဌပဏ္ဏာသ
 မိလမတ္ထေ (၅၈) ပဒေသေ ကောတနေမလီပုရီ တိ စ ဂုန္ဒလပလ္လိတိ
 စ ဝေါဟရိတံ ဌာနဒွယမတ္ထိ၊ တတ္ထ စ ဗဟူနိ ဗုဒ္ဓသာသနိက
 ပေါရာဏသန္တကာနိ ဒိဌာနိ၊ နေမလီတိ တေလဂုဝေါဟာရော စ
 မောရဿ၊ ဂုန္ဒလု ဣတိ စ အဏ္ဏဿ၊ တသ္မာ တံ ဌာနဒွယမေဝ
 ပုဗ္ဗေ မောရဏ္ဏခေဋော တိ ဝေါဟရိတော အာစရိယဗုဒ္ဓ-
 ယောသဿ ဇာတိဂါမော ဘဝေယျာတိ ပေါရာဏဌာနဂဝေသီဟိ
 ဂဟိတော။ ယသ္မာ ပနေတံ “မောရဏ္ဏခေဋက ဝတ္တဗ္ဗေနာ”တိ ပဒံ
 “မောရဏ္ဏဂါမဇာတေနာ”တိ ပဒံ ဝိယ ပါဠိနယာနုစ္ဆဝိကံ န ဟောတိ၊
 အညေဟိ စ ဗဟူဟိ ငိသေသနပဒေဟိ ဧကတော အဋ္ဌတွာ
 ဝိသေသျပဒဿ ပစ္ဆတော ဝိသုံ ဌိတံ၊ အာဂမဋ္ဌကထာဒီသု စ န
 ဒိဿတိ၊ တသ္မာ ဧတံ ကေနစိ တံကာလိကေန အာစရိယဿ
 ဇာတိဌာနံ သဉ္ဇာနန္တေန ပက္ခိတ္တံ ဝိယ ဒိဿတိတိ။

ဣမေသု ပန တီသု “အာစရိယဗုဒ္ဓယောသော ဗောဓိမဏ္ဏ
 သမိပေ ဇာတောတိ စ မရမ္မရဋ္ဌိကောတိ စ ဒက္ခိဏကုန္ဒိယရဋ္ဌိကော”တိ
 စ ဂုတ္တဝစနေသု ပစ္ဆိမမေဝ ဗလဝတရံ ဟောတိ အာစရိယသေဝ-

ဝစနနိဿိတတ္တာ၊ တသ္မာ တဒေဝ နိဿာယ အာစရိယဗုဒ္ဓယောသတ္ထေရဿ ဥပုတ္တိ ဧဝံ ဝေဒိတဗျာ။

အာစရိယဗုဒ္ဓယောသတ္ထေရဿ အဋ္ဌပုတ္တိ

အာစရိယဗုဒ္ဓယောသော ဒသမေ ဗုဒ္ဓဝဿသတကေ (၉၀၁-၁၀၀၀-ဗုဒ္ဓဝဿေ) ဒက္ခိဏက္ကန္တိယရဋ္ဌေ မောရဏ္ဍဝါမေ ပြာဟုဏကုလေ ဇာတော၊ သော တီသု ဝေဒေသု စေဝ သဗ္ဗဝိဇ္ဇာသိပ္ပဂန္ဓေသု စ ပါရိတော ဟုတ္တာ ဗုဒ္ဓသာသနဓမ္မံ သုတ္တာ တမ္ပိ ဥဂ္ဂဏိတုကာမော တသ္မိယေဝ ဒက္ခိဏက္ကန္တိယရဋ္ဌေ ဧကသ္မိံ ထေရဝါဒိကဝိဟာရေ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ရေဝတတ္ထေရပုဗ္ဗမုခါနံ ဘိက္ခုနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇေဝ ဥပသမ္ပဒန္တ ဂဏိတော ပိဋကတ္တယပါဠိမုဂ္ဂဏိ။ သော ဧဝံ ပိဋကတ္တယပါဠိမုဂ္ဂဏ္ဍောယေဝ အညာသိ “အယမေကာယနမဂ္ဂေါ ဒဿန ဝိသုဒ္ဓိယာ နိဗ္ဗာနသစ္စိကိရိယာယာ”တိ။ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ စ တဿ ဝိသိဋ္ဌဉာဏပ္ပဘာဝသမ္ပန္နဘာဝံ ဥတ္တာ “ဣမဿ ဗုဒ္ဓသာသနေ ကိတ္တိယောသော ဗုဒ္ဓဿ ဝိယ ပဝတ္တိဿတိ”တိ သမ္ပဿမာနာ “ဗုဒ္ဓယော သော”တိ နာမ မကံသု။ တေန ဝုတ္တံ “ဗုဒ္ဓယောသောတိ ဂရူဟိ ဂဟိတနာမဓေယျေနာ”တိ။

သော ဧဝံ ပိဋကတ္တယပါဠိမုဂ္ဂဏိတွာ မဒရသ် နဂရသမိပဋ္ဌာနဘူတေ မယူရုဒ္ဓတပဋ္ဌနမ္ပိ စ ကဗ္ဗိပုရာဒီသု စ ဝသန္တော အန္ဓကဋ္ဌကထာယ ပရိစယံ ကတွာ တာယ အသန္တုဋ္ဌစိတ္တော သီဟဋ္ဌကထာသုပိ ပရိစယံ ကာတုကာမောတာ စ ပါဠိဘာသမာရောပေတွာ အဘိနဝိကာတုမာသီသန္တော သီဟဋ္ဌဒီပမဂမာသိ။ တသ္မိဉ္စ ကာလေ သီဟဋ္ဌဒီပေ မဟာနာမော နာမ ရာဇာ ရဇ္ဇံ ကာရေတိ၊ သော စ ရာဇာ အဘယဂီရိဝါသီသု ပသန္တော တေယေဝ ဝိသေသတော ပဂ္ဂဏှာတိ။

ဧကစ္စေ ပန အာဓုနိကာ ဝိစက္ခဏာ ဧဝံ ဝဒန္တိ “အာစရိယ ဗုဒ္ဓဃောသဿ သီဟဠဒီပါဂမနေန သိရိမေဃဝဏ္ဏရာဇ ကာလတော (၈၄၆-ဗုဒ္ဓဝဿေ) ပုရေတရံယေဝ ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ။ ဣဒဉ္စ နေသံ ကာရဏံ၊ တဿ ရညော နဝဝဿကာလေ (၈၅၅-ဗုဒ္ဓဝဿ) ဗုဒ္ဓဿ ဒါဌာဓာတု ကလိင်္ဂရဋ္ဌတော သီဟဠဒီပါမာနိတာ၊ တတော ပဌာယ သီဟဠရာဇာနော အနုသံဝစ္ဆရံ မဟန္တံ ဓာတုပူဇာဥဿဝံ ကရောန္တိ။ ယဒိ စ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသော တတော ပစ္စာ သီဟဠဒီပါမာဂစ္ဆေယျ၊ တမ္ပိ ပါသာဒိကံ မဟုဿဝံ ဒိသ္မာ အတ္တနော ဂန္ဓေသု ပကာသေယျ ယထာ ဖာဟိယံ နာမ စိနဘိက္ခု မဟာနာမရာဇ ကာလေ (၉၅၃-၉၇၅-ဗုဒ္ဓဝဿေ) တံ ဒိသ္မာ အတ္တနော အဒ္ဓါနက္ကမ ကထာယံ ပကာသေသိ၊ န ပန အာစရိယဿ ဂန္ဓေသု တံ ပကာသနာ ဒိဿတိ၊ တေနေတံ ဉာယတိ “အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသော ဒါဌာဓာတုသမ္ပတ္တကာလတော (၈၅၅-ဗုဒ္ဓဝဿေ) ပုရေတရံယေဝ သီဟဠဒီပါမာဂန္ဓာ အဋ္ဌကထာယော အကာသီ”တိ။ တံ ပန န ဒဠကာရဏံ ဟောတိ၊ တိပိဋကပါဠိယာ ဟိ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာယ ယံ ဝိ၊ တံ ဝါ အတ္တနော ပစ္စက္ခဒိဋ္ဌံ ပကာသေတဗ္ဗံ န ဟောတိ၊ န စ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ အဒ္ဓါနက္ကမကထာသဒိသာ။ ကိဉ္စိ ဘိယျော၊ သမန္တ-ပါသာဒိကာယ ဝိနယဋ္ဌကထာယံ ဒီပဝံသတောပိ ကိဉ္စိ အာနေတွာ ပကာသိတံ၊ ဒီပဝံသေ စ ယာဝ မဟာသေနရာဇကာလာ (၈၁၉-၈၄၅-ဗုဒ္ဓဝဿေ) ပဝတ္တိ ပကာသိတာတိ သိရိမေဃဝဏ္ဏရာဇ ကာလ-တော (၈၄၅-၈၇၃-ဗုဒ္ဓဝဿေ) ပုဗ္ဗေ ဒီပဝံသောယေဝ လိခိတော န ဘဝေယျ။ ယဒိ စ အဋ္ဌကထာယော တတော ပုဗ္ဗေယေဝ ကတာ ဘဝေယျ၊ ကထံ တတ္ထ ဒီပဝံသော သက္ကာ ပကာသေတုန္တိ။

အာစရိယဗုဒ္ဓယောသော ပန သီဟဠဒီပံ ပတ္တကာလေ (၉၆၅-ဗုဒ္ဓဝဿေ) မဟာဝိဟာရမေဝ ဂန္ဓာ တတ္ထ သီဟဠမဟာထေရာနံ သန္တိကေ သီဟဠဌကထာယော သုဏိ။ ဝုတ္တံ ဟိ သမန္တပါသာဒိကာယံ—

“မဟာအဋ္ဌကထဉ္ဇေဝ၊ မဟာပစ္စရိမေဝ စ။
ကုရုန္တိန္ဒြတိ တိဿောပိ၊ သီဟဠဌကထာ ဣမာ။
ဗုဒ္ဓမိတ္ထောတိ နာမေန၊ ဝိဿုတဿ ယသဿိနော။
ဝိနယညဿ ဇီရဿ၊ သုတွာ ထေရဿ သန္တိကေ”
တိ” ။

ဣမိနာ ပန အဋ္ဌကထာဝစနေန မဟာအဋ္ဌကထာဒီနံ တိဿန္တိယေဝ အဋ္ဌကထာနံ သုတဘာဝေါ ဒဿိတော။ သမန္တပါသာဒိကာယံ ပန တာ အာစရိယေန သီဟဠတ္ထေရာနံ သန္တိကေ န သုတာတိ? တာသု ဟိ အန္ဓကဌကထာ တာဝ အန္ဓကရဋ္ဌိကဘာဝတော၊ ကတ ပရိစယဘာဝတော စ န သုတာတိ ပါကဋ္ဌောယေဝါယမတ္ထော။ သင်္ခေပဌကထာ ပန မဟာပစ္စရိဌကထာယ သံခိတ္တမတ္တဘာဝတော န သုဏာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ ဟိ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာယံ ဂန္ထရမ္မ သံဝဏ္ဏနာယံ၊ စူဠပစ္စရိဌကထာအန္ဓကဌကထာနမ္ပိ အာဒိ-သဒ္ဓေန သင်္ဂဟိတဘာဝေါ ဝုတ္တော၊ သာရတ္ထဒီပနီဝိမတိဝိနောဒီဋ္ဌိကာသု? ပန အန္ဓကသင်္ခေပဌကထာနံ သင်္ဂဟိတဘာဝေါ ဝုတ္တော။

=====

၁။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၂၆၃-ပိဋေ။
၂။ ဝဇီရ-၁။ ၁၈-ပိဋေ။
၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆-ပိဋေ။

သမန္တပါသာဒိကာယဉ္စ စူဠပစ္စရိတိ နာမံ ကုဟိဉ္စိပိ န ဒိဿတိ၊ မဟာဌကထာ မဟာပစ္စရိ ကုရုန္တိ အန္ဓကသင်္ခေပဌကထာတိ ဣမာနိ-
ယေဝ နာမာနိ ဒိဿန္တိ၊ ဗဟူသု စ ဌာနေသု“ သင်္ခေပဌကထာယံ
ပန မဟာပစ္စရိယဉ္စ ဝုတ္တ” န္တိအာဒိနာ” ဒိန္နမ္ပိ သမာနဝိနိစ္ဆယော
ဒဿိတော။ တဿှာ ဝဇီရဗုဒ္ဓိယံ စူဠပစ္စရိတိ ဝုတ္တဌကထာ မဟာ-
ပစ္စရိတော ဥဒ္ဓရိတွာ သင်္ခေပေန ကတဌကထာ ဘဝေယျ၊ သာ စ
သင်္ခေပေန ကတတ္တာ သင်္ခေပဌကထာ နာမ ဇာတာ ဘဝေယျ။
ဧဝဉ္စ သတိ မဟာပစ္စရိယာ သုတာယ သာပိ သုတာယေဝ
ဟောတီတိ န သာ အာစရိယေန သုတာတိ ဝေဒိတဗျာ။

ဧဝံ သီဟဌဌကထာယော သုဏန္တဿေဝ အာစရိယဗုဒ္ဓယော-
သဿ တိက္ခဂမ္ဘီရဇဝနဉာဏပုဘာဝဝိသေသသမ္ပန္နဘာဝဉ္စ ပရမ ဝိသုဒ္ဓ
သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝိရိယပဋိမဏ္ဍိတသီလာစာရဇ္ဇဝမဒ္ဒဝါဒိဂုဏသမုဒယသမုဒိတ
ဘာဝဉ္စ သကသမယသမယန္တရဂဟနဇ္ဈောဂါဟဏသမတ္ထပညာ
ဝေယျတ္တိယသမ္ပန္နာဂတဘာဝဉ္စ အနေကသတ္တန္တရောစိတသံဝဏ္ဏနာနယ
သုကောဝိဒဘာဝဉ္စ ဥတွာ တံသဝနကိစ္စပရိနိဋ္ဌိတကာလေ သံဃ
ပါလာဒယော ထေရာ တံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂါဒိဂန္ဓာနံ ကရဏတ္တာယ ဝိသု
ဝိသု အာယာစိသု။ ဧတ္ထ စ အာစရိယဿ ယထာဝုတ္တဂုဏေဟိ
သမ္ပန္နဘာဝေါ အတ္တနော ဝစနေနေဝ ပါကဋော။ ဝုတ္တံ ဟိ
အတ္တနော ဂန္ဓနိဂမနေသု—

“ပရမဝိသုဒ္ဓသဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝိရိယပဋိမဏ္ဍိတေန သီလာစာရဇ္ဇဝ
မဒ္ဒဝါဒိဂုဏ သမုဒယသမုဒိတေန သကသမယသမယန္တရဂဟနဇ္ဈော
ဂါဟဏသမတ္ထေန ပညာဝေယျတ္တိယသမ္ပန္နာဂတေန”တိအာဒိ။

=====

တတ္ထ သကသမယသမယန္တရဂဟနဇ္ဈောဂါဟဏ သမတ္ထေ နာတိ ပဒေန အာစရိယဗုဒ္ဓယောသတ္ထေရော မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ဝိသုဒ္ဓတ္ထေရဝါဒီနံ ဒေသနာနယသင်္ခါတေ သကသမယေ စ မဟာသင်္ဃိကာဒိမဟာယာနိကပရိယောသာနာနံ နိကာယန္တရဘူတာနံ ပရေသံ ပိဋကဂန္ထရဝါဒနယသင်္ခါတေ ပရသမယေ စ တထာ တံကာလိကအညတိတ္ထိယသမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဝေဒတ္တယာဒိသင်္ခါတေ ပရသမယေ စ ကောဝိဒေါ၊ တေသံ သကသမယပရသမယာနံ ဒုရောဂါဟဒုဗ္ဗောဓတ္ထသင်္ခါတေ ဂဟနဌာနေပိ စ ဩဂါဟိတုံ သမတ္ထော- တိ ဒီပေတိ။ ပညာဝေယျတ္ထိယသမန္နာဂတောတိ ပဒေန အာစရိယဗုဒ္ဓယောသတ္ထေရော ပေါရာဏဌကထာယော သင်္ခါပိတုံ စ ပဋိသင်္ခါရိတုံ စ သမတ္ထောတိ ဒီပေတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အာယာစနကာရဏံ

ကသ္မာ ပန တေ တံ အာယာစိသ္မတိ? ဝုစ္စတေ၊ မဟာ- ဝိဟာရဝါသီနော ဟိ အာဒိတောယေဝ ပဌာယ ပိဋကတ္ထယံ ယထာ တိသု သင်္ဂီတိသု ပါဠိဘာသာယ သင်္ဂီတံ၊ ယထာ စ ဝဇ္ဇဂါမဏိ- ရာဇကာလေ (၄၅၅-၄၆၇၊ ဗုဒ္ဓဝသေ) ပေါတ္ထကေသု အာရောပိတံ၊ တထာ ပေါရာဏံ ပါဠိပိဋကမေဝ ဥဂ္ဂဏန္တိ စေဝ ဝါစေန္တိ စ၊ န သက္ကတာရောပိတပိဋကံ။ အဋ္ဌကထာယော စ တိဝဿသတမတ္တတော ပုရေ ကတာ။ တထာ ဟိ အဋ္ဌကထာသု ဝသဘရာဇကာလတော (၆၀၉-၆၅၃ ဗုဒ္ဓဝသေ) ပစ္ဆာ သီဟဋ္ဌိကတ္ထေရာနဉ္စေဝ အညေသဉ္စ ဝတ္ထု န ဒိဿတိ ဌပေတွာ မဟာသေနရာဇဝတ္ထု၊

ယာဝ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသကာလာပိ စ တာ ဧဝ ပေါရာဏ-
ဌကထာယော အတ္ထိ န အဘိနဝိကတာ။ တေန တေသံ ပိဋကေသု
ယေဘုယျေန ဇနာ ပရိစယံ ကာတုံ အသဉ္ဇာတာဘိလာသာ ဟောန္တိ
အသဉ္ဇာတုဿာဟာ၊ ဒီပန္တရေသု စ အတ္တနော ပိဋကံ ပတ္ထရာပေတုံ
န သက္ကောန္တိ အဋ္ဌကထာနံ ဒီပဘာသာယ အဘိသင်္ခတတ္တာ အဘယ
ဂိရိဝါသိနော ပန ဝဋ္ဋဂါမဏိရာဇကာလတော ပဌာယ သက္ကတ-
ဘာသာရောပိတံ ဓမ္မရုစိနိကာယာဒိပိဋကမ္ပိ မဟာယာနပိဋကမ္ပိ နဝံ
နဝံ ပရိယာပုဏန္တိ စေဝ ဝါစေန္တိ စ၊ တေန တေသံ ပိဋကေသု
ယေဘုယျေန ဇနာ ပရိစယံ ကာတုံ သဉ္ဇာတာဘိလာသာ ဟောန္တိ
သဉ္ဇာတုဿာဟာ။ နဝံ နဝမေဝ ဟိ သတ္တာ ပိယာယန္တိ။ တတောယေဝ
တေ ဒီပန္တရေသုပိ အတ္တနော ဝါဒံ ပတ္ထရာပေတုံ သက္ကောန္တိ။ တသ္မာ
တေ မဟာဝိဟာရဝါသိနော ထေရာ အတ္တနော သီဟဋ္ဌ ဌကထာယော
ပါဠိဘာသာယ အဘိသင်္ခရိတုကာမော တထာ ကာတုံ သမတ္ထံ
အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသတ္ထေရဿ ဉာဏပ္ပဘာဝဝိသေသံ ယထာဝုတ္တ-
ဂုဏသမ္ပန္နဘာဝဉ္စ ဥတ္တာ အာယာစိသုတိ ဝေဒိတဗျံ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ ကရုဏံ

တေသု တာဝ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသော သံဃပါလ-
တ္ထေရေန အဇ္ဈေသိတော မဟာဝိဟာရဿ ဒက္ခိဏဘာဂေ ပဓာန-
ယရေ မဟာနိဂမဿာမိနော ပါသာဒေ^၁ ဝသန္တော အကာသိ။
ဧတ္တာဝတာ စ “သော ပနေသ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ ကေန ကတော၊ ကဒါ
ကတော၊ ကတ္ထ ကတော၊ ကသ္မာ ကတော”တိ ဣမေသံ ပဉ္စာန
မတ္ထော ဝိတ္ထာရေန ဝိဘာဝိတော ဟောတိ။

=====

ဣဒါနိ ကိမတ္ထံ ကတောတိအာဒီနံ ပဉ္စာနမတ္ထံ ပကာ-
သယိဿာမ။ တတ္ထ ကိမတ္ထံ ကတောတိ ဧတဿ ပန ပဉ္စဿ
အတ္ထော အာစရိယေနောပ ပကာသိတော။ ကထံ?

“ သုဒုလ္လဘံ လဘိတ္တာန၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဇိနသာသနေ။
သီလာဒိသင်္ဂဟံ ခေမံ၊ ဥဇ္ဇံ မဂ္ဂံ ဝိသုဒ္ဓိယာ။

ယထာဘူတံ အဇာနန္တာ၊ သုဒ္ဓိကာမာပိ ယေ ဣဓ။
ဝိသုဒ္ဓိံ နာဓိဂစ္ဆန္တိ၊ ဝါယမန္တာပိ ယောဂိနော။

တေသံ ပါမောဇ္ဇကရဏံ၊ သုဝိသုဒ္ဓိဝိနိစ္ဆယံ။
မဟာဝိဟာရဝါသီနံ၊ ဒေသနာနယနိဿိတံ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ ဘာသိဿံ၊ တံ မေ သက္ကစ္စ ဘာသတော။
ဝိသုဒ္ဓိကာမာ သဗ္ဗေပိ၊ နိသာမယထ သာဓဝေါ”တိ။

တဿော ဧသ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိသင်္ခါတနိဗ္ဗာနကာမာနံ သာဓု-
ဇာနံ သီလသမာဓိပညာသင်္ခါတဿ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ ယာထာဝတော
ဇာနနတ္ထာယ ကတောတိ ပဓာနပ္ပယောဇနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။
အပ္ပဓာနပ္ပယောဇနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ အပ္ပဓာနပ္ပယောဇနဝသေန
ပန စတုသု အာဂမဋ္ဌကထာသု ဂန္ထသလ္လဟုကဘာဝတ္ထာယပိ
ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ အာဂမဋ္ဌကထာသု—

“မဇ္ဈေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ၊ ဧသ စတုန္ဒမ္ပိ အာဂမနဉ္စိ။
ဌတ္တာ ပကာသယိဿတိ၊ တတ္ထ ယထာဘာသိတမတ္ထံ။
ဣစ္စေဝ မေ ကတော”တိ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂-ပိဋက။
၂။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၂-ပိဋက-ဣတ္ထဒီသု။

တနို့ဿယော

ကို နိဿာယ ကတောတိ ဧတဿာပိ ပဉ္စဿ အတ္ထော
အာစရိယေနော ပကာသိတော။ ဝုတ္တံ ဟိ ဧတ္ထ ဂန္ထာရမ္ဘေ—

“မဟာဝိဟာရဝါသီနံ၊ ဒေသနာနယနိဿိတ”န္တိ။

တထာ နိဂမနေပိ—

“တေသံ သီလာဒိဘေဒါနံ၊ အတ္တာနံ ယော ဝိနိစ္ဆယော။

ပဉ္စန္ဒမ္ပိ နိကာယာနံ၊ ဝုတ္တော အဋ္ဌကထာနယေ”။

သမာဟရိတွာ တံ သဗ္ဗံ၊ ယေဘူယျေန သနိစ္ဆယော။

သဗ္ဗသင်္ကရဒေါသေဟိ၊ မုတ္တော ယသ္မာ ပကာသိတော”တိ”။

ဣမိနာ ပန ဝစနေန အယမတ္ထော ပါကဋ္ဌော— “ဝိသုဒ္ဓိ
မဂ္ဂံ ကုရုမာနော အာစရိယော မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ဒေသနာနယ-
သင်္ခါတာ ပဉ္စန္ဒမ္ပိ နိကာယာနံ ပေါရာဏဋ္ဌကထာယော နိဿာယ
တာသု ဝုတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ သဗ္ဗံ ဝိနိစ္ဆယံ သမာဟရိတွာ အကာသိ”တိ။
တသ္မာ ယာ ယာ ဧတ္ထ ပဒဝဏ္ဏနာ ဝါ ဝိနိစ္ဆယော ဝါ သာဓက
ဝတ္ထု ဝါ ဒဿိယတိ၊ တံ သဗ္ဗံ တဿ တဿ နိဒ္ဒါရိတပါဠိပဒဿ
နိကာယသံဝဏ္ဏနာဘူတာယ ပေါရာဏသီဟဋ္ဌကထာတော အာနေ-
တွာ ဘာသာပရိဝတ္တနဝသေနော ဒဿိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယမ္ပိ
ဟိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ န ကေဝလံ အတ္တနော ဉာဏပ္ပဘာဝေန ကတော၊
ဝိသု ပကရဏဘာဝေန စ၊ အထ ခေါ စတုန္ဒမ္ပိ အာဂမဋ္ဌကထာနံ
အဝယဘာဝေနော ကတော။ ဝုတ္တံ ဟိ တာသံ နိဂမနေ—

“ဧကုနသဌိမတ္တော၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါပိ ဘာဏဝါရေဟိ။
အတ္တပ္ပကာသနတ္ထာယ၊ အာဂမာနံ ကတော ယသ္မာ။

တသ္မာ တေန သဟာယံ၊ အဋ္ဌကထာ ဘာဏဝါရဏနာယ။
သုပရိမိတပရိစ္ဆိန္နံ၊ စတ္တာလီသသတံ ဟောတိ”တိ အာဒိ”။

ယာ ပန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသေ
“အယံ တာဝ ဝိသုဒ္ဓိကထာယံ နယော။ အရိယဝံသကထာယံ
ပနာ”တိ အာဒိနာ^၂ ဒွေ ကထာ ဝုတ္တာ၊ တာပိ မဟာဝိဟာရဝါသိနံ
ဒေသနာနယေ အန္တောဂမာ ဣမဿ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ နိဿယာယေ-
ဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။

တက္ကရဏပွကာရာ

ယေန ပကာရေန ကတောတိ ဧတ္ထ အနန္တရပဉ္စေ ဝုတ္တပ္ပကာ
ရေနေဝ ကတော။ တထာ ဟိ အာစရိယော သံယုတ္တနိကာယတော

“သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော၊ စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံ။
အာတာပီ နိပကော ဘိက္ခု၊ သော ဣမံ ဝိဇ္ဇယေ ဇဋ္ဌ”န္တိ”။

=====

၁။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၂၅၀-ပိဋေ။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၁-ပိဋေ။

၃။ သံ၊ ၁။ ၁၃-ပိဋေ။

ဣမံ ဂါထံ ပဌမံ ဒဿေတွာ တတ္ထ ပဓာနဝသေန ဝုတ္တာ သီလသမာဓိပညာယော ဝိသုံ ဝိသုံ ဝိတ္တာရတော ဝိဘဇိတွာ အကာသိ။ ဧဝံ ကုရုမာနော စ ပဉ္စဟိပိ နိကာယေဟိ သီလသမာဓိ- ပညာပဋိသံယုတ္တာနိ သုတ္တပဒါနိ ဥဒ္ဓရိတွာ ဟေသံ အတ္ထဉ္စ သိဠဟဋ္ဌ- ကထာဟိ ဘာသာပရိဝတ္တနဝသေန ဒဿေတွာ တာသု ဝုတ္တာနိ သီဟဋ္ဌိကဝတ္ထုနိ စ ဝိနိစ္ဆယေ စ ပကာသေသိ။ ဝိသေသတော ပန တသ္မိံ ကာလေ ပါကဋ္ဌာ သကသမယဝိရုဒ္ဓါ သမယန္တရာ စ ဗဟူသု ဌာနေသု ဒဿေတွာ သဟေတုကံ ပဋိက္ခိတ္တာ။

ကထံ? တတ္ထ ဟိ **စရိယာဝဏ္ဏနာယံ** “ တတြ ပုရိမာ တာဝ တိဿော စရိယာ ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏနိဒါနာ ဓာတုဒေါသနိဒါနာစာတိ ဧကစ္စေ ဝဒန္တိ။ ပုဗ္ဗေ ကိရ ဣဋ္ဌပ္ပယောဂသုဘကမ္မဗဟုလော ရာဂစရိတော ဟောတိ၊ သဂ္ဂါ ဝါ စဝိတွာ ဝါ ဣဓူပပန္နော။ ပုဗ္ဗေ ဆေဒနဝဓဇန္တနဝေရကမ္မဗဟုလော ဒေါသစရိတော ဟောတိ၊ နိရယနာဂယောနီဟိ ဝါ စဝိတွာ ဣဓူပပန္နော။ ပုဗ္ဗေ မဇ္ဇပါန- ဗဟုလော သုတပရိပုစ္ဆာဝိဟိနော စ မောဟစရိတော ဟောတိ၊ တိရစ္ဆာနယောနိယာ ဝါ စဝိတွာ ဣဓူပပန္နောတိ ဧဝံပုဗ္ဗာစိဏ္ဏနိဒါ- နာတိ ဝဒန္တိ။

ဒိန္နံ ပန ဓာတုနံ ဥဿန္တတ္တာ ပုဂ္ဂလော မောဟစရိတော ဟောတိ၊ ပထဝီဓာတုယာ စ အာပေါဓာတုယာ စ။ ဣတရာသံ ဒိန္နံ ဥဿန္တတ္တာ ဒေါသစရိတော။ သဗ္ဗာသံ သမတ္တာ ပန ရာဂစရိတော။ ဒေါသေသု စ သေမ္ဘာဓိကော ရာဂစရိတော ဟောတိ။ ဝါတာဓိကော မောဟစရိတော။ သေမ္ဘာဓိကော ဝါ မောဟစရိတော။ ဝါတာဓိကော ရာဂစရိတောတိ ဧဝံ ဓာတုဒေါသနိဒါနာတိ ဝဒန္တိ”တိ

ဧကစ္စေဝါဒံ ဒဿေတော သော “တတ္ထ ယသ္မာ ပုဗ္ဗေ ဣဋ္ဌပ္ပယောဂ သုဘကမ္မဗဟုလာပိ သဂ္ဂါ စဝိတ္တာ ဣဇ္ဈပပန္နာပိ စ န သဗ္ဗေ ရာဂစရိတာနေဝ ဟောန္တိ၊ န ဣတရေ ဝါ ဒေါသမောဟစရိတာ။ ဧဝံ ဓာတုနဉ္စ ယထာဝုတ္တေနေဝ နယေန ဥဿဒနိယမော နာမ နတ္ထိ။ ဒေါသနိယမေ စ ရာဂမောဟဒွယမေဝ ဝုတ္တံ။ တမ္ပိ စ ပုဏ္ဏပရိရိဒ္ဓမေဝ။ တသ္မာ သဗ္ဗမေတံ အပရိစ္ဆိန္နဝစနန္တိ ပဋိက္ခိတ္တာ။ တံ ပရမတ္ထမည္ဗသာယ နာမ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာယံ “ဧကစ္စေတိ ဥပတိဿတ္ထေရံ သန္ဓာယာဟ၊ တေနဟိ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေ တထာ ဝုတ္တန္တိ အာဒိနာ ဝဏ္ဏိတံ” ။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပကာရကံ

ကော သော ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေါ နာမ? ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ ဝိယ သီလ- သမာဓိပညာနံ ဝိသု ဝိသု ဝိဘဇိတ္တာ ဒီပကော ဧကော ပဋိပတ္တိ- ဂန္ဓော။ တတ္ထ ဟိ —

“သီလံ သမာဓိပညာ စ၊ ဝိမုတ္တိ စ အနုတ္တရာ။
အနုဗုဒ္ဓါ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဂေါတမေန ယသသိနာ”တိ? ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၉-ပိဋကေ။
၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄-၁။ ၁၂၃-ပိဋကေ။
၃။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၂။ အံ၊ ၁။ ၃၀၈-ပိဋကေ။

ဣမံ ဂါထံ ပဌမံ ဒဿေတွာ တဒတ္ထဝဏ္ဏနာဝသေန သီလ-
သမာဓိပညာဝိမုတ္တိယော ဂိဉ္ဇံ ဝိသု ဝိဘဇိတွာ ဒီပိတာ။ သော
ပန ဂန္ဓော ဣဒါနိ စိနရဋ္ဌေယေဝ ဒိဋ္ဌော စိနဘာသာယ စ
ပရိဝတ္တိတော (၁၀၄၈-ဗုဒ္ဓဝသေ) သံဃပါလေန နာမ ဘိက္ခုနာ။
ကေန ပန သော ကုတော စ တတ္ထ အာနိတောတိ န ပါကဋ္ဌ-
မေတံ။ တဿ ပန သံဃပါလဿ အာစရိယော ဂုဏဘဒြော
နာမ မဟာယာနိကော ဘိက္ခု မဇ္ဈိမဣန္ဒြိယဒေသိကော၊ သော
ဣန္ဒြိယရဋ္ဌတော စိနရဋ္ဌံ ဂစ္ဆန္တော ပဌမံ သီဟဠဒီပံ ဂန္ဓာ တတော
(၉၇၈-ဗုဒ္ဓဝသေ) စိနရဋ္ဌံ ဂတော။ တဒါ သော တေန အာနိတော
ဘဝေယျံ ။

တသ္မိံ ဟိ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေ ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏနိဒါနဒဿနံ ဓာတုနိဒါန-
ဒဿနဉ္စ ယထေဝ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဧကဇ္ဈေဝါဒေါ၊ တထေဝါဂတံ။
ဒေါသနိဒါနဒဿနေ ပန “သေမ္ဘာဓိကော ရာဂစရိတော၊
ပိတ္တာဓိကော ဒေါသစရိတော၊ ဝိတာဓိကော မောဟစရိတော။
သေမ္ဘာဓိကော ဝါ မောဟစရိတော ဝါ။ ဝိတာဓိကော ရာဂ-
စရိတော”တိ တိဏ္ဏမ္ပိ ရာဂဒေါသမောဟာနံ ဒေါသနိယမော ဝုတ္တော။
အာစရိယဗုဒ္ဓယောသေန ဒိဋ္ဌဝိမုတ္တိမဂ္ဂပေါတ္ထကေ ပန “ပိတ္တာဓိကော
ဒေါသစရိတော”တိ ပါဌော ဦးနော ဘဝေယျ။

အညာနိပိ ဗဟူနိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ပဋိက္ခိတ္တာနိ တတ္ထ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေ
ဂဟေတဗ္ဗဘဝေန ဒိဿန္တိ။ ကထံ?

သီလနိဒ္ဒေသေ (၁၊ ၈-ပိဋ္ဌေ) “အညေ ပန သီရဋ္ဌော သီလတ္ထော၊ သီတလတ္ထော သီလတ္ထောတိ ဧဝမာဒိနာပိ နယေနေတ္ထ အတ္ထံ ဝဏ္ဏယန္တိ”တိ ပဋိက္ခိတ္တော အတ္ထောပိ တတ္ထ ဂဟေတဗ္ဗ ဘာဝေန ဒိဿတိ။ တထာ ဓုတင်္ဂနိဒ္ဒေသေ (၁၊ ၇၈-ပိဋ္ဌေ) “ယေသမ္ပိ ကုသလတ္တိကဝိနိမုတ္တံ ဓုတင်္ဂံ၊ တေသံ အတ္ထတော ဓုတင်္ဂမေဝ နတ္ထိ၊ အသန္တံ ကဿ ဓုနနတော ဓုတင်္ဂနာမ ဘဝိဿတိ၊ ဓုတဂုဏေ သမာဒါယ ဝတ္တတီတိ။ ဝစနဝိရောဓောပိ စ နေသံ အာပဇ္ဇတိ၊ တဿာ တံ န ဂဟေတဗ္ဗ”န္တိ ပဋိက္ခိတ္တံ ပညတ္တိဓုတင်္ဂမ္ပိ တတ္ထ ဒိဿတိ။ မဟာဋီကာယံ (၁၊ ၁၀၄-ပိဋ္ဌေ) ပန “ယေသန္တိ အဘယဂိရိဝါသိကေ သန္ဓာယာဟ၊ တေဟိ ဓုတင်္ဂ နာမ ပညတ္တိတိ ဝဒန္တိ”တိ ဝဏ္ဏိတံ။

တထာ ပထဝီကသိဏနိဒ္ဒေသေ (၁၊ ၁၄၄-ပိဋ္ဌေ) “ပဋိပဒါ ဝိသုဒ္ဓိ နာမ သသမ္ဘာရိကော ဥပစာရော၊ ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ နာမ အပ္ပနာ၊ သမ္ပဟံသနာ နာမ ပစ္စဝေက္ခဏာတိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိတိ အာဒိနာ ပဋိက္ခိတ္တဧကေဝါဒေါပိ တတ္ထ ဒိဿတိ။ မဟာဋီကာယံ (၁၊ ၁၇၂-ပိဋ္ဌေ) ပန “ဧကေတိ အဘယဂိရိဝါသိနော”တိ ဝဏ္ဏိတံ။

တထာ ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ (၂၊ ၈၀-ပိဋ္ဌေ) “ဗလရူပံ သမ္ဘဝရူပံ ဇာတိရူပံ ရောဂရူပံ ဧကစ္စာနံ မတေန မိဒ္ဓရူပန္တိ ဧဝံ အညာနိပိ ရူပါနိ အာဟရိတွာ ပေါရာဏဌကထာယံ တေသံ ပဋိက္ခိတ္တဘာဝေါ ပကာသိတော။ မဟာဋီကာယံ “ဧကစ္စာနန္တိ အဘယဂိရိဝါသိန”န္တိ ဝဏ္ဏိတံ။ တေသု ဇာတိရူပံ မိဒ္ဓရူပဉ္စ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေ ဒဿိတံ။ န ကေဝလံ ဒဿနမတ္တမေဝ၊ အထ ခေါ မိဒ္ဓရူပဿ အတ္ထိဘာဝေါပိ “မိဒ္ဓံ နာမ တိဝိဓံ အာဟာရဇံ ဥတုဇံ စိတ္တဇ္ဇောတိ။ တေသု

စိတ္တဇမေဓ နိဓရဏံ ဟောတိ၊ သေသာ ပန ဒွေ အရဟတောပိ
ဘဝေယျ။”န္တိအာဒိနာ သာမိတော။

ဧတ္တာဝတာ စ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေန အသမာနတ္ထာနံ ဝုတ္တဘာဝေါ
စ အဘယဂိရိဝါသီဟိ တဿ ဂန္ထဿ ပဋိဂ္ဂဟိတဘာဝေါ စ
သက္ကာ ဉာတုံ။ အညာနိပိ ပန ဤဒိသာပိ အသမာနဝစနာနိ
ဗဟူနိ တတ္ထ သံဝိဇ္ဇန္တိယေဝ၊ တာနိ ပန သဗ္ဗာနိ န သက္ကာ ဣဓ
ဒသေတုံ။

ယေဘုယျေန ပနဿ ကရဏပ္ပကာရော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ
ဝိယ ဟောတိ။ ယာ ယာ ဟိ ပါဠိ အဘိဓမ္မဝိဘင်္ဂတော ဝါ ပဋိ-
သမ္ဘိဒါမဂ္ဂတော ဝါ အညသုတ္တန္တေဟိ ဝါ အာနေတွာ သာဓက-
ဘာဝေန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဒဿိယတိ၊ တတ္ထပိ သာ သာ ပါဠိ
ယေဘုယျေန ဒိဿတေဝ။ တာသု ကဗ္ဗိမတ္တံ ဥဒ္ဓရိတွာ အနုမိန-
နတ္ထာယ ဒဿယိဿာမ။

ယာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (၁၊ ၁၃၇-ပိဋေ) “ပဉ္စ သီလာနိ ပါဏာ-
တိပါတဿ ပဟာနံ သီလ”န္တိအာဒိကာ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ ဒဿိတာ၊
သာ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေပိ ဒိဿတေဝ။

ယဉ္စ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (၁၊ ၁၃၇-ပိဋေ) “သမာဓိ ကာမစ္ဆန္တဿ
ပဋိပက္ခော (ပ) ဝိစာရော ဝိစိကိစ္ဆာယာ”တိ ဝစနံ ပေဋကေ ဝုတ္တန္တိ
ဒဿိတံ၊ တဉ္စ တတ္ထပိ တထေဝ ဒသေတွာ “တိပေဋကေ ဝုတ္တ”န္တိ
နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ တိပေဋကေတိ နာမဉ္စ ပေဋကောပဒေသမေဝ သန္ဓာယ
ဝုတ္တံ ဘဝေယျ။ တတ္ထ ဟိ ဝိဝိဇ္ဇေဝ ကာမေဟိတံ ပါဌသံဝဏ္ဏနာယံ
“အလောဘဿ ပါရိပူရိယာ ကာမေဟိ ဝိဝေကော သမ္ပဇ္ဇတိ၊
အဒေါသဿ၊ အမောဟဿ ပါရိပူရိယာ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ

ဝိဝေကော သမ္ပန္နတီ"တိ ပါဠိဿ တိပေဋကေ ဝုတ္တဘာဝေါ
ဒဿိတော။ သော စ ပါဠော ပေဋကောပဒေသေ (၂၆၂-ပိဋေ)
“တတ္ထ အလောဘဿ ပါရိပူရိယာ ဝိဝိတ္ထော ဟောတိ
ကာမေဟီ”တိအာဒိနာ ဒိဿတိ။

ယထာ စ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (၁၊ ၂၅၈-ပိဋေ) “အယမ္ပိ ခေါ
ဘိက္ခဝေ အာနာပါနဿတိသမာဓိ ဘာဝိတော”တိအာဒိကာ ပါဠိ
မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တကတော အာနေတွာ ဒဿိတာ၊ တထေဝ တတ္ထပိ။

ယထာ စ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (၁၊ ၂၇၂-ပိဋေ) “အဿာသာဒိ-
မဇ္ဈပရိယောသာနံ သတိယာ အနုဂစ္ဆတော”တိအာဒိ ပါဠိ စ (၁၊
၂၇၃-ပိဋေ) ကကစူပမပါဠိ စ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂတော အနေတွာ
ဒဿိတာ တထေဝ တတ္ထပိ။

ယထာ စ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (၂၊ ၆၉-ပိဋေ) “ကတမာ စိန္တာမယာ
ပညာ”တိ အာဒိကာ စ ပါဠိ “တတ္ထ ကတမံ အာယကောသလ္လ”န္တိ
အာဒိကာ စ ပါဠိ (၂၊ ၇၁-ပိဋေ) “ဒုက္ခေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ”
တိအာဒိကာ စ ပါဠိ အဘိဓမ္မဝိဘင်္ဂတော အာနေတွာ ဒဿိတာ၊
တထေဝ တတ္ထပိ။ သဗ္ဗာပိ စ တတ္ထ ဝုတ္တာ ဧကဝိဓဒုဝိဓာဒိပညာ-
ပဘေဒကထာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝုတ္တကထာယ ယေဘုယျေန သမာနာ-
ယေဝ။

“ယေန စက္ခုပသာဒေန၊ ရူပါနိ မနု ပဿတိ။
ပရိတ္တံ သုခမံ ဧတံ၊ ဉိကာသိရသမူပမ”န္တိ—

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၆။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၅-ပိဋေသု။

အယမ္ပိ ဂါထာ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေပိ အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တတ္ထေရေန
ဘာသိတဘာဝေနောံ ဒဿိတာ။ ဦကာသိရသမ္ပပန္နိ ပဒံ ပန
ဦကာသမ္ပပမန္နိ တတ္ထ ဒိဿတိ၊ တဉ္စ ပရမ္ပရလေခကာနံ ပမာဒ-
လေခမတ္တမေဝ သိယာ။

စတုသု သစ္စေသု ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝိယ ဝစနတ္ထတော လက္ခဏ-
တော အနုနာဓိကတော ကမတော အန္တောဂဓာနံ ပဘေဒတော
ဥပမာတော စ ဝိနိစ္ဆယော ဒဿိတော၊ သော စ ယေဘုယျေန
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေန^၁ သမာနောယေဝ။

ယထာ စ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (၂၊ ၂၄၂-၂၄၅) သမ္ပသနဉာဏကထာယံ
ပဉ္စန္တံ ခန္ဓာနံ အတီတာဒိဇကာဒသဝိဓေန စ အနိစ္စာဒိလက္ခဏတ္ထိ-
ယေန စ ဝိသု ဝိသု သမ္ပသနနယော ဒဿိတော၊ တထေဝ တတ္ထပိ။
စက္ခာဒိဇရာမရဏပရိယောသာနေသု ပန ဓမ္မေသု ဓမ္မဝိစာရပရိယော-
သာနာနံ သဌိယာ ဧဝ ဓမ္မာနံ အနိစ္စာဒိလက္ခဏတ္ထိယေန သမ္ပသန-
နယော တတ္ထ ဒဿိတော။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ပန ဒိဌိဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသေ (၂၊ ၂၃၀-၂၃၂-
ပိဋေသု) ဝုတ္တာ “ယမကံ နာမရူပဉ္စ။ ပ ။ ဥဘော ဘိဇ္ဇန္တိ ပစ္စယာ”တိ
ဂါထာ စ၊ “န စက္ခတော ဇာယရေ”တိ အာဒိကာ ဆ ဂါထာယော စ၊
“န သကေန ဗလေန ဇာယရေ”တိ အာဒိကာ ဆ ဂါထာယော စ
ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေ ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏကထာယံ ဒဿိတာ။ တာသု အပ္ပ-
မတ္တကောယေဝ ပါဌဘေဒေါ ဒိဿတိ။

=====

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (၂၊ ၂၆၁-၂-ပိဋေသု) အရူပသတ္တကေသု အရိယ ဝံသ ကထာနယေန ဝုတ္တော ကလာပတော စ ယမကတော စ သမ္ပသနနယော ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေ ဧတ္ထေဝ ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏကထာယံ ဒဿိတော။

ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကထာယံ လောကဝိဒူတိ ပဒဿ အတ္ထဝဏ္ဏနာယံ သတ္တလောက သင်္ခါရလောကဝသေန ဒွေယေဝ လောကာ ဒဿိတာ၊ န ပန ဩကာသလောကော ယထာ ဝိသုဒ္ဓိ-မဂ္ဂေ (၁၊ ၁၉၉-၂၀၀-ပိဋေသု)။

ဧတ္တာဝတာ စ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေါ နာမ ဂန္ဓော ကီဒိသောတိ သက္ကာ အနုမိနိတုံ။ သော ပန ယထာ န မဟာဝိဟာရဝါသိနံ ဂန္ဓော ဟောတိ၊ ဧဝံ မဟာယာနိကာနမ္ပိ န ဟောတိယေဝ ထေရ ဝါဒပိဋကမေဝ နိဿာယ ကတဘာဝတော။ ယသ္မာ ပန တတ္ထ န ကိပ္ပိပိ သီဟဠဒီပိကံ နာမံ ဝါ ထေရဝါဒေါ ဝါ ဒိဿတိ၊ တသ္မာ သော သီဟဠဒီပေ ကတဂန္ဓောပိ န ဟောတိ။ ဣန္ဒြိယရဋ္ဌိကံ ပန နာမဉ္စ ဝေါဟာရော စ တတ္ထ ဗဟူသု ဌာနေသု ဒိဿတိ၊ တသ္မာ ဣန္ဒြိယရဋ္ဌေ ကတဂန္ဓောဝ ဘဝေယျ။ ယသ္မာ စဿ ပေဋကော-ပဒေသံ နိဿိတဘာဝေါ ဗဟူသု ဌာနေသု ဒိဿတိ၊ ဝိသေသတော ပန မိဒ္ဓရူပဿ အတ္ထိဘာဝေါ စ၊ အရဟတောပိ တဿ အတ္ထိ-ဘာဝေါ စ တမေဝ နိဿာယ ဒဿိယတိ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ မဂ္ဂဂဏ္ဌိပဒေ စ ပေဋကေတိ ပဒဿ၊^၁ အတ္ထဝဏ္ဏနာယံ “သုတ္တန္တပိဋကတ္ထာယ အဋ္ဌ ကထာ ပေဋကံ မဟိသာသကာနံ ဂန္ဓော”တိ ဝဏ္ဏိတော။ တသ္မာ ဧဘော ဝိမုတ္တိမဂ္ဂေါ မဟိသာသကနိကာယိကေန ကတော ဘဝေယျာတိ အမှာကံ မတိ။

=====

၁။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၆၈-ပိဋေ။

နိဿယဋ္ဌကထာဝိဘာဝနာ

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ ပန န ကေဝလံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရေနော
ကတော၊ အထ ခေါ ဝုစ္စမာနပ္ပကာရေနာပိ။ တထာ ဟိ အာစရိယ-
ဗုဒ္ဓယောသတ္တထေရော ပေါရာဏဋ္ဌကထာဟိ သမာဟရိတွာ ဘာသာ
ပရိဝတ္တဝသေန ဒဿေန္တောပိ ယာ ယာ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ဝါ ဝိနိစ္ဆယော
ဝါ သံသယိတဗ္ဗော ဟောတိ၊ တတ္ထ တတ္ထ ဝိနယ ဋ္ဌကထာယံ
ဝုတ္တန္တိဝါ (၁၊၂၆၃)၊ ဝိနယဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ၊ မဇ္ဈိမဋ္ဌကထာသု ပနာတိ
ဝါ(၁၊၇၀)၊ အင်္ဂုတ္တရဘာဏကာတိ ဝါ (၁၊၇၂) အဋ္ဌကထာ စရိယာနံ
မတာနုသာရေန ဝိနိစ္ဆယောတိ ဝါ (၁၊၉၉) ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ အဋ္ဌကထာ-
သုတိဝါ (၁၊၁၁၈) တံ အဋ္ဌကထာသု ပဋိက္ခိတ္တန္တိ ဝါ (၁၊၁၃၄) ဒီဃ
ဘာဏကသံယုတ္တဘာဏကာနံ မတန္တိ ဝါ၊ မဇ္ဈိမဘာဏကာ ကုစ္ဆန္တိတိ
ဝါ (၁၊၂၆၇) အဋ္ဌကထာသု ဝိနိစ္ဆယောတိ ဝါ၊ ဧဝံ တာဝ ဒီဃ
ဘာဏကာ၊ မဇ္ဈိမဘာဏကာ ပနာဟူတိ ဝါ (၁၊၂၇၇)၊ အင်္ဂုတ္တရ
ဋ္ဌကထာယံ ပန ။ ပ။ အယံ ကမော ဝုတ္တော၊ သော ပါဠိယာ န
သမေတိတိ ဝါ (၁၊၃၀၉)၊ ဧဝံ တာဝ မဇ္ဈိမဘာဏကာ၊ သံယုတ္တ
ဘာဏကာ ပနာတိ ဝါ (၂၊၆၂)၊ သံယုတ္တဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တန္တိ ဝါ
(၂၊၆၃)၊ အဋ္ဌကထာယံ ပနာတိ ဝါ (၂၊၈၀) ဧဝံ တံတံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ
ဝိနိစ္ဆယာနံ နိဿယမိ ဝိဘာဝေတွာ ပစ္ဆိမဇနာနံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနသံသယံ
ဝိနောဒေန္တောယေဝ တေ ဒဿေသိ။

တေနိမဿ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ ကရဏကာလေ သဗ္ဗာပိ
သီဟဋ္ဌကထာယော အာစရိယဿ သန္တိကေ သန္တိတိ စ၊ ပုဗ္ဗေယေဝ
တာ အာစရိယေန သီဟဋ္ဌတ္ထေရာနံ သန္တိကေ သုတာတိ စ၊
တာဟိ ဂဟေတဗ္ဗံ သဗ္ဗံ ဂဟေတွာ အယံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ အာစရိယေန

လိခိတောတိ စ အယမတ္ထော အတိဝိယ ပါကဋ္ဌော ဟောတိ။
တဿာ ယံ မဟာဝံသေ —

“သံယော ဂါထာ ဒွယံ တဿာ’ ဒါသိ သာမတ္ထိယံ
တဝါ”တိအာဒိနာ “ဂါထာဒွယမေဝ ဩလောကေတွာ ကိဉ္စိပိ အညံ
ပေါတ္ထကံ အနောလောကေတွာ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ
အကာသိ”တိ အဓိပ္ပာယ်နေ အဘိတ္ထုတိဝစနံ ဝုတ္တံ၊ တံ အဘိတ္ထုတိ
မတ္ထမေဝါတိ ဝေဒိတဗျံ။

ပေါရာဏဝစနဒဿနံ

န ကေဝလံ အာစရိယော အဋ္ဌကထာယောယေဝ
နိဿယဘာဝေန ဒဿေသိ၊ အထ ခေါ “ပေါရာဏာ ပနာဟူ” တိ
အာဒိနာ ပေါရာဏာနံ ဝစနမ္ပိ ဒဿေသိယေဝ။ တဒေတ္ထ ဒွါဝိသတိယာ
ဌာနေသု ဒိဋ္ဌံ”။ ကေ ပနေတေ ပေါရာဏာနာမ? ယာဝ စတုတ္ထ
သင်္ဂီတိကာလာ သင်္ဂီတိကာရေသု ပရိယာပန္နာ ဝါ တာဒိသာ ဝါ မဟာ
ထေရာတိ ဝေဒိတဗျာ။ တထာ ဟိ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ (၂၉၂-၃-ပိဋေသု)။

“ဩဘာသေ စေဝ ဉာဏေ စ၊ ပီတိယာ စ ဝိကမ္ပတိ။ ပ ။
ဓမ္မဒ္ဓစ္စကုသလော ဟောတိ၊ န စ ဝိက္ခေပံ ဂစ္ဆတိ”တိ —

ဧဝမာဂတာ ဂါထာယော ဣဓ (၂၇၃-၄-ပိဋေသု) ပေါရာ
ဏာနံ ဝစနဘာဝေန ဒဿိတာ။ ယဒိ စိမာ ဂါထာယော သင်္ဂီတိ
ကာရေဟိ ပက္ခိတ္တာ ဘဝေယျံ၊ ယထာ ပရိဝါရပါဠိယံ (၃-ပိဋေ)
အာဂတာ အာစရိယပရမ္ပရာဒီပိကာ ဂါထာယော၊ တာ ဟိ သမန္တပါ
သာဒိကာယံ (၁၊၄၆-ပိဋေ) ပေါရာဏဝစနဘာဝေန ဒဿိတာ။

=====

၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၂၀။ ၂၀၀။ ၂၀၃။ ၂၆၁။- ၂။ ၃၀၀။ ၃၄၀-ပိဋေသု။

ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၅။ ၁၅၃။ ၂၃၀။ ၂၃၇။ ၂၅၃။ ၂၇၃-၄။ ၂၇၈။ ၂၈၀-၂။ ၂၈၈-ပိဋေသု။

ဧဝံ သတိ တေယေဝ သင်္ဂီတိကာရာ ပေါရာဏာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။
 အထ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂဒေသကေနေဝ ဘာသိတာ ဘဝေယျံ။ တေ
 ဝိယ ဂရု ကရဏီယာ ပစ္စယိကာ သဒ္ဓါယိတဗ္ဗကာ မဟာထေရာ
 ပေါရာဏာ တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သမန္တပါသာဒိကာသုမင်္ဂလဝိလာသိနီ
 အာဒိသု “ပေါရာဏာ ပန ဧဝံ ဝဏ္ဏယန္တိ” တိအာဒိနာ ဝုတ္တဋ္ဌာနေသုပိ
 တာဒိသာဝ အာစရိယာ ပေါရာဏာတိ ဝုတ္တာ။

ဝိနယဌကထာကရဏံ

အာစရိယော ပန ဣမံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂပကရဏံ ယထာဝုတ္တပ္ပ
 ကာရေန ကတွာ အညာပိ တိပိဋကဌကထာယော အနုက္ကမေန
 အကာသိ။ ကထံ? သမန္တပါသာဒိကံ နာမ ဝိနယဌကထံ ဗုဒ္ဓ-
 သိရိတ္ထေရေန အဇ္ဈေသိတော မဟာဝိဟာရဿ ဒက္ခိဏဘာဂေ
 ပဓာနယရပရိဝေဏေ မဟာနိဂမဿာမိနော ပါသာဒေ ဝသန္တော
 အကာသိ။ သာ ပနေသာ သိရိပါလောတိ နာမန္တရဿ မဟာနာမ
 ရညော ဝိသတိမဝဿေ (၉၇၃-ဗု-ဝဿေ) အာရဒ္ဓါ ဧကဝိသတိ
 မဝဿေ (၉၇၄-ဗု-ဝဿေ) နိဋ္ဌာနပ္ပတ္တာ အဟောသိ။ တဉ္စ ပန
 ကရောန္တော မဟာမဟိန္ဒတ္ထေရေနာဘတံ သီဟဋ္ဌဘာသာယ သင်္ခတံ
 မဟာအဋ္ဌကထံ တဿာ သရီရံ ကတွာ မဟာပစ္စရိကုရုန္တိသင်္ခေပ
 အန္ဓကဋ္ဌကထာဟိ စ ဂဟေတဗ္ဗံ ဂဟေတွာ သီဟဋ္ဌဒီပေ ယာဝ
 ဝသဘရာဇကာလာ ပါကဋ္ဌာနံ ပေါရာဏ ဝိနယဓရမဟာထေရာနံ
 ဝိနိစ္ဆယဘူတံ ထေရဝါဒမ္ပိ ပက္ခိပိတွာ အကာသိ။ ဝုတ္တံ ဟေတံ
 သမန္တပါသာဒိကာယံ—

“သံဝဏ္ဏနံ တဉ္စ သမာရဘန္တော၊
 တဿာ မဟာအဌကထံ သရီရံ။
 ကတွာ မဟာပစ္စရိယံ တထေဝ၊
 ကုရုန္တိနာမာဒိသု ဝိဿုတာသု။

ဝိနိစ္ဆယော အဌကထာသု ဝုတ္တော၊
 ယော ယုတ္တမတ္တံ အပရိစ္စဇန္တော။
 တတောပိ အန္တောဂဓထေရဝါဒံ၊
 သံဝဏ္ဏနံ သမ္ပ သမာရဘိဿ”န္တိ စ။

“မဟာမေဃဝနုယျာနေ၊ ဘူမိဘာဂေ ပဟိဋ္ဌိတော။
 မဟာဝိဟာရော ယော သတ္ထု၊ မဟာဗောဓိဝိဘူသိတော။

ယံ တဿ ဒက္ခိဏေ ဘာဂေ၊ ပဓာနဃရမုတ္တမံ။
 သုစိစာရိတ္ထသီလေန၊ ဘိက္ခုသံဃေန သေဝိတံ။

ဥဠာရကုလသမ္ဘူတော၊ သံဃုပဋ္ဌာယကော သဒါ။
 အနာကုလာယ သဒ္ဓါယ၊ ပသန္နော ရတနတ္ထယေ။

မဟာနိဂမသာမိတိ၊ ဝိဿုတော တတ္ထ ကာရယိ။
 စာရုပါကာရသဉ္စိတံ၊ ယံ ပါသာဒံ မနောရမံ။

သန္တုစ္ဆာယတရူပေတံ၊ သမ္ပန္နသလိလာသယံ။
 ဝသတာ တတြ ပါသာဒေ၊ မဟာနိဂမသာမိနော။

သုစိသီလသမာစာရံ၊ ထေရံ ဗုဒ္ဓသီရိဝှယံ။
 ယာ ဥဒ္ဓိသိတွာ အာရဒ္ဓါ၊ ဣဒ္ဓါ ဝိနယဝဏ္ဏနာ။

ပါလယန္တဿ သကလံ၊ လင်္ကာဒိပံ နိရဗ္ဗဒံ။
 ရညော သိရိနိဝါသဿ၊ သိရိပါလယသသိနော။
 သမဝီသတိမေ ဝဿေ၊ ဇယသံဝစ္ဆရေ အယံ။
 အာရဒ္ဓါ ကေဝီသမ္ပိ၊ သမ္ပတ္တေ ပရိနိဋ္ဌတာ။

ဥပဒ္ဒဝါကုလေ လောကော၊ နိရုပဒ္ဒဝတော အယံ။
 ကေသံဝစ္ဆရေနော၊ ယထာ နိဋ္ဌံ ဥပါဂတာ"တိ" စ။

အယဉ္ဇ သမန္တပါသာဒိကာ ဝိနယဋ္ဌကထာ အဓနာ မုဒ္ဒိတဆဋ္ဌ သင်္ဂီတိပေါတ္ထကဝသေန သဟဿတော ဥပရိ အဋ္ဌပဏ္ဏာ-
 သာဓိကတိသတမတ္တပိဋ္ဌပရိမာဏာ (၁၃၅၈) ဟောတိ၊ တဿာ စ
 ကေသံဝစ္ဆရေန နိဋ္ဌာပိတတ္ထံ ဥပနိဓာယ စတုဝိသာဓိကသတ္တသတ-
 မတ္တပိဋ္ဌပရိမာဏော (၇၂၄-ပိဋ္ဌေ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါပိ အန္တမသော ဆပ္ပဉ္စ-
 မာသေဟိ နိဋ္ဌာပိတော ဘဝေယျာတိ သက္ကာဉာတုံ။ တသ္မာ ယံ
 ဗုဒ္ဓဃောသုပ္ပတ္တိယံ မဟာဝံသဝစနံ နိဿာယ “ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ အာစရိယ-
 ဗုဒ္ဓဃောသေန ဧကရတ္တေနော တိက္ခတ္ထံ၊ လိခိတွာ နိဋ္ဌာပိတော"တိ
 အဘိတ္ထုတိဝစနံ ဝုတ္တံ၊ တံ တက္ကာရကဿ အဘိတ္ထုတိမတ္တမေဝါတိ
 ဝေဒိတဗ္ဗံ။

နန စ ဣမိဿံ အဋ္ဌကထာယံ “သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယ”
 န္တိအာဒိနာ ဝိသေသနာမဝသေန အာဂမဋ္ဌကထာနံ အတိဒေသော
 ဒိဿတိ။ ကထမိမိဿာ တာဟိ ပဌမတရံ ကတဘာဝေါ
 ဝေဒိတဗ္ဗောတိ? အာစရိယဿ အဋ္ဌကထာသု အညမညာတိဒေသ-
 တော၊ ဝိနယပိဋကဿ ဂရုကာတဗ္ဗတရဘာဝတော မဟာဝိဟာရ-

၁။ သိရိယာ နိဝါသနဋ္ဌာနဘူတဿ သိရိပါလနာမကဿ ရညော (ဝိမတိ၊ အန္တိမပိဋ္ဌေ)

ဝါသီဟိ ဝိသေသေန ဂရုကတဘာဝတော၊ သင်္ဂီတိက္ကမာနုရူပဘာဝ-
တော၊ ဣဓေဝ ပရိပုဏ္ဏနိဒါနကထာပကာသနတော၊ နိဂမနေ စ
ပဌမံ သီဟဋ္ဌကထာယော သုတ္တာ ကရဏပွကာသနတော ဌပေတွာ
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ အယမေဝ ပဌမံ ကတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ပန
ဝိနယဋ္ဌကထာယန္တိ ဝါ ဝိနယဋ္ဌကထာသုတိ ဝါ မဇ္ဈိမဋ္ဌကထာသုတိ
ဝါ ဧဝံ သာမညနာမဝသေနေဝ အတိဒေသော ဒိဿတိ၊ န သမန္တ
ပါသာဒိကာဒိဝိသေသနာမဝသေန။

တသ္မာဿ သဗ္ဗပဌမံ ကတဘာဝေါ ပါကဋ္ဌောယေဝ။
အာဂမဋ္ဌကထာနံ ဣဓာတိဒေသော^၁ ဣမိဿာပိ တတ္ထာတိ^၂ ဧဝံ
အညမညာတိဒေသော ပန အာစရိယဿ မနဿ သုဝဏ္ဏိတ-
ဝသေန ဝါ သက္ကာ ဘဝိတုံ၊ အပုဗ္ဗာစရိမပရိနိဋ္ဌာပနေန ဝါ။ ကထံ?
အာစရိယေန ဟိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ သဗ္ဗသော နိဋ္ဌာပေတွာ သမန္တပါသာဒိ-
ကာဒိ ဧကေနမဋ္ဌကထံ ကရောန္တေနေဝ ယတ္ထ ယတ္ထ တတ္ထဝဏ္ဏနာ
ဝိတ္ထာရတော အညဋ္ဌကထာသု ပကာသေတဗ္ဗာ ဟောတိ၊ တတ္ထ တတ္ထ
“ဣမသ္မိ နာမ ဌာနေ ကထေဿာမီ”တိ မနဿ သုဝဏ္ဏိတံ
ဝဏ္ဏပေတွာ တဉ္စ အတိဒိသိတွာ ယထာဝဏ္ဏိတဌာနပ္ပတ္တကာလေ
တံ ဝိတ္ထာရတော ကထေန္တေန တာ ကတာ ဝါ ဘဝေယျံ။ ဧကေ-
ကိဿာယ ဝါ နိဋ္ဌာနာသန္တပ္ပတ္တကာလေ တံ ဌပေတွာ အညဉ္စ အညဉ္စ
တထာ ကတွာ သဗ္ဗာပိ အပုဗ္ဗာစရိမံ ပရိနိဋ္ဌာပိတာ ဘဝေယျန္တိ
ဧဝံ ဒွိန္ဒ ပကာရာနမညတရဝသေန အာစရိယဿာဋ္ဌကထာသု အည-
မညာတိဒေသော ဟောတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

၁။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၆၃-၄-ပိဋ္ဌေသု။

၂။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁-ပိဋ္ဌာဒိသု။

အာဂမဋ္ဌကထာကရဏံ

သုမင်္ဂလဝိလာသိနိ နာမ ဒီဃနိကာယဌကထံ ပန
အာစရိယော သုမင်္ဂလပရိဝေဏာစါသိနာ ဒါဌာနာဝတ္ထေရေန
အာယာစိတော အကာသိ။ ဝုတ္တံ ဟေတမေတိဿာ နိဂမေနေ

“အာယာစိတော သုမင်္ဂလ-ပရိဝေဏာနိဝါသိနာ ထိရဂ္ဂဏေန။
ဒါဌာနာဝသံဃ,တ္ထေရေန ထေရဝံသန္တယေန။

ဒီဃာဂမဿ ဒသဗလ-ဂုဏဂဏပရိဒီပနဿ အဋ္ဌကထံ။
ယံ အာရဘိ သုမင်္ဂလ-ဝိလာသိနိ နာမ နာမေန။

သာ ဟိ မဟာအဋ္ဌကထာယ သာရမာဒါယ နိဋ္ဌိတာ ဧသာ”တိ” ။

ပပဉ္စသုဒ္ဓနိ နာမ မဇ္ဈိမနိကာယဌကထံ ဘဒ္ဒန္တဗုဒ္ဓမိတ္တ
တ္ထေရေန ပုဗ္ဗေ မယူရုဒ္ဓတပဋ္ဌနေ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ဝသန္တေန
အာယာစိတော အကာသိ။ ဝုတ္တံ ဟေတမေတိဿာ နိဂမေနေ—

“အာယာစိတော သုမတိနာ၊ ထေရေန ဘဒ္ဒန္တဗုဒ္ဓမိတ္တေန။
ပုဗ္ဗေ မယူရုဒ္ဓတပ,ဋ္ဌနမိ သဒ္ဓိံ ဝသန္တေန။

ပရဝါဒ ဝိဓံသနဿ၊ မဇ္ဈိမနိကာယသေဋ္ဌဿ။
ယမဟံ ပပဉ္စသုဒ္ဓနိ-မဋ္ဌကထံ ကာတုမာရဘိ။
သာ ဟိ မဟာအဋ္ဌကထာယ၊ သာရမာဒါယ နိဋ္ဌိတာ
ဧသာ”တိ” ။

=====

သာရတ္ထပ္ပကာသိနီ နာမ သံယုတ္တနိကာယဌကံ ဘဒ္ဒန္တဇောတိပါ
လတ္တေရေန အာယာစိတော အကာသိ။ ဝုတ္တံ ဟေတမေတိဿာ
နိဂမနေ—

“ဧတိဿာ ကရုဏတ္ထိ၊ ထေရေန ဘဒ္ဒန္တဇောတိပါလေန။
သုစိသီလေန သုဘာသိတဿ ပကာသယန္တဉ္စောန။

သာသနဝိဘူတိကာမေန၊ ယာစမာနေန မံ သုဘဂ္ဂဏေန။
ယံ သမဓိကတံ ပုညံ၊ တေနာပိ ဇနော သုခိ ဘဝတူ”တိ။

မနောရထပူရဏီ နာမ အင်္ဂုတ္တရနိကာယဌကထံ ဘဒ္ဒန္တ-
ဇောတိပါလတ္တေရေန ဒက္ခိဏက္ကန္တိယရဋ္ဌေ ကဗ္ဗိပူရာဒိသုစ သိဟဋ္ဌ-
ဒီပေ မဟာဝိဟာရမ္ပိ စ အတ္တနာ သဒ္ဓိ ဝသန္တေန အာယာစိတော၊
တထာ ဇီဝကေနာပိ ဥပါသကေန ပိဋကတ္တယပါရဂူဘူတေန ဝါတာ-
ဟတေပိ အနိဉ္စမာနသဘာဝေ ဒုမေ ဝိယ အနိဉ္စမာနသဒ္ဓမ္မေ ဌိတေန
သုမတိနာ ပရိသုဒ္ဓါဇီဝေနာဘိယာစိတော အကာသိ။ ဝုတ္တံ ဟေတမေ-
တိဿာ နိဂမနေ—

“အာယာစိတော သုမတိနာ၊ ထေရေန ဘဒ္ဒန္တဇောတိပါလေနိ
ကဗ္ဗိပူရာဒိသု မယာ၊ ပုဗ္ဗေ သဒ္ဓိ ဝသန္တေန။

ဝရတမ္ပပဏ္ဍိဒီပေ၊ မဟာဝိဟာရမ္ပ ဝသနကာလေပိ။

ဝါတာဟတေ ဝိယ ဒုမေ၊ အနိဉ္စမာနမ္ပိ သဒ္ဓမ္မေ။

ပါရံ ပိဋကတ္တယဿ၊ ဝရဿ ဂန္တာ ဌိတေန သုမတိနာ။

ပရိသုဒ္ဓါဇီဝေနာဘိယာစိတော ဇီဝကေနာပိ။

=====

ဓမ္မကထာနယနိပုဏ္ဏဟိ၊ ဓမ္မကထိကေဟိ အပရိမာဏေဟိ။
ပရိကီဠိတဿ ပဋိပဋ္ဌိတဿ သကသမယစိတြဿ။

အဋ္ဌကထံ အင်္ဂုတ္တရမဟာနိကာယဿ ကာတုမာရဒွေိ။
ယမဟံ စိရကာလဋ္ဌိတိ-မိစ္ဆိန္တော သာသနဝရဿ။

သာ ဟိ မဟာအဋ္ဌကထာယ၊ သာရမာဒါယ နိဋ္ဌိတာ ဧသာ။
စတုန္ဒဝုတိပရိမာဏာယ၊ ပါဠိယာ ဘာဏဝါရေဟိ။

သဗ္ဗာဂမသံဝဏ္ဏန၊ မနောရထော ပူရိတော စ မေ ယသ္မာ။
ဧတာယ မနောရထ ပူရဏီတိ နာမံ တတော အဿာ"တိ"။

ဣမာ စ ပန စတသော အာဂမဋ္ဌကထာယော ကုရုမာနော
အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသော မဟာမဟိန္ဒတ္ထေရေနာဘတံ မူလဋ္ဌကထာ-
သင်္ခါတံ မဟာအဋ္ဌကထံယေဝ ဘာသာပရိဝတ္တနဝသေန စေဝ ပုနပ္ပုနာ
ဂတဝိတ္ထာရကထာမဂ္ဂဿ သံခိပနဝသေန စ အကာသိ။ ဝုတ္တံ
ဟေတံ ဂန္ထာရမ္ဘေ—

“သီဟဠဒီပံ ပန အာဘ၊ တာထ ဝသိနာ မဟာမဟိန္ဒေန။
ဌပိတာ သီဟဠဘာသာယ၊ ဒီပဝါသိနမတ္ထာယ။

အပနေတွာန တတောဟံ၊ သီဟဠဘာသံ မနောရမံ ဘာသံ။
တန္တိနယာနုစ္ဆဝိကံ၊ အာရောပေန္တော ဝိဂတဒေါသံ။ ပ ။
ဟိတွာ ပုနပ္ပုနာဂတ-မတ္ထံ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ"တိ"။

=====

၁။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၅၆-ပိဋေ။

၂။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁-၂-ပိဋေသု။

တထာ နိဂမနေပိ—

“သာ ဟိ မဟာအဋ္ဌကထာယ၊ သာရမာဒါယ နိဋ္ဌိတာ ဒေသာတိ”။

“မူလဋ္ဌကထာသာရံ၊ အာဒါယ မယာ ဣမံ ကရောန္တောနာ”တိ စ”။

ဣမာသံ သရီရဘူတပါဌေသု စ သမန္တပါသာဒိကာယံ ဝိယ “မဟာ ပစ္စရိယံ၊ ကုရုန္တိယ”န္တိအာဒိနာ ဝိနိစ္ဆယသံဝဏ္ဏနာဘေဒပ္ပကာသနံ န ဒိဿတိ။ တထာ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာသုပိ တေနေတံ ဉာယတိ “သုတ္တန္တာဘိဓမ္မေသု မဟာအဋ္ဌကထာတော အညာ မဟာပစ္စရိအာဒိနာမိကာ ပေါရာဏိကာ သီဟဋ္ဌကထာယော စေဝ အန္ဓကဋ္ဌကထာ စ နတ္ထိ”တိ။ ယာဝ ဝသဘရာဇကာလာ (၆၀၉-၆၅၃) ပန ပါကဋ္ဌာနံ သီဟဋ္ဌကထေရာနံ ဝိနိစ္ဆယော စ ဝါဒါ စ ဝတ္ထုနိ စ ဧတာသုပိ ဒိဿန္တိယေဝါတိ။

အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာကရဏံ

အဋ္ဌသာလိနီ ပန သမ္မောဟဝိနောဒနိဉ္စ ဓာတုကထာဒိ ပဉ္စပကရဏဿ အဋ္ဌကထဉ္စာတိ တိဿော အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယော အတ္တနာ သဒိသနာမေန သောတတ္ထကိဂန္ထကာရကေန ဗုဒ္ဓဃောသ ဘိက္ခုနာ အာယာစိတော အကာသိ။ ဝုတ္တံ ဟေတံ တာသု —

“ဝိသုဒ္ဓါစာရသီလေန၊ နိပုဏာမလဗုဒ္ဓိနာ။

ဘိက္ခုနာ ဗုဒ္ဓဃောသေန၊ သက္ကစ္စံ အဘိယာစိတော”တိ”။

“ဗုဒ္ဓဃောသောတိ ဂရူဟိ ဂဟိတနာမဓေယျေန ထေရေန ကတာ အယံ အဋ္ဌသာလိနီ နာမ ဓမ္မသင်္ဂဟဋ္ဌကထာ”တိ” စ။

=====

“အတ္ထပ္ပကာသနတ္ထံ၊ တဿာဟံ ယာစိတော ဌိတဂုဏေန။
ယတိနာ အဒန္ဓဂတိနာ၊ သုဗုဒ္ဓိနာ ဗုဒ္ဓယောသေန။

ယံ အာရဘီ ရစယီသု၊ အဋ္ဌကထံ သုနိပုဏေသု အတ္ထေသု။
သမ္မောဟဝိနောဒနတော၊ သမ္မောဟဝိနောဒနီ နာမာ”တိ^၂ စ။

“ဗုဒ္ဓယောသောတိ ဂရူဟိ ဂဟိတနာမဓေယျေ ထေရေန ကတာ
အယံ သမ္မောဟဝိနောဒနီ နာမ ဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာ”တိ^၃ စ။

ဣမာသု ပန တီသု ပဉ္စပကရဏဋ္ဌကထာယ နာမဝိသေသော
နတ္ထိ အာယာစကော စ န ပကာသိတော၊ ကေဝလံ အတ္တနော
သဒ္ဓါယ ဧဝ သဗ္ဗောဒိတေန အာစရိယဗုဒ္ဓယောသေန သာ ကတာ
ဝိယ ဒိဿတိ။ ဝုတ္တံ ဟေတံ တဿာ နိဂမနေ—

“ကုသလာဒိဓမ္မဘေဒံ၊ နိဿာယ နယေဟိ ဝိဝိဓဂဏနေဟိ။
ဝိတ္တာရေန္တော သတ္တမ-မဘိဓမ္မပ္ပကရဏံ သတ္တာ။

သုဝိဟိတသန္နိဋ္ဌာနော၊ ပဋ္ဌာနံ နာမ ယံ ပကာသေသိ။
သဒ္ဓါပာ သမာရဒ္ဓါ၊ ယာ အဋ္ဌကထာ မယာ တဿာတိ^၄ စ။

=====

၁။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၅၄-ပိဋေ။

၂။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၀၇-ပိဋေ။

၃။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၀၈-ပိဋေ။

၄။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၉၇-၉၊ ပိဋေသု။

“ဧတ္တာဝတာ —

သတ္တပ္ပကရဏံ နာထော၊ အဘိဓမ္မမဒေသယံ။

ဒေဝါတိဒေဝေါ ဒေဝါနံ၊ ဒေဝလောကမ္ပိ ယံ ပုရေ။

တဿ အဋ္ဌကထာ ဧသာ၊ သကလဿာပိ နိဋ္ဌိတာတိ” စ။

“ဗုဒ္ဓဃောသောတိ ဂရူဟိ ဂဟိတနာမဓေယျေန ထေရေန ကတာ အယံ သကလဿာပိ အဘိဓမ္မပိဋကဿ အဋ္ဌကထာ”တိ” စ။

ဧကစ္စေ ပန အာဓုနိကာ ထေရာ “အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယော အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသေန ယာစိတော သံဃပါလဗုဒ္ဓမိတ္တဇောတိပါလာ- ဒီနံ အညတရော ထေရာ အကာသီ”တိ ဝဒန္တိ။ အယဉ္စ နေသံ ဝိစာရဏာ၊ အဋ္ဌသာလိနိသမ္မောဟဝိနောဒနိသု “တာ ဗုဒ္ဓဃောသေန ယာစိတော အကာသီ”တိ ဂန္ထကာရေန ဝုတ္တံ။ တေန ဉာယတိ “တက္ကာရကော အညော၊ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသော ပန တာသု ယာစကပုဂ္ဂလောယေဝါ”တိ။ အာဂမဋ္ဌကထာသု စ အာစရိယဗုဒ္ဓဃော သေန—

“သီလကထာ ဓုတဓမ္မာ၊ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ စေဝ သဗ္ဗာနိ ။ပ။

ဣတိ ပန သဗ္ဗံ ယသ္မာ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ မယာ သုပရိသုဒ္ဓိ။

ဝုတ္တံ တသ္မာ ဘိယျော၊ န တံ ဣဓ ဝိစာရယိဿာမီ”တိ၂—

ဧဝံ သီလကထာဒီနံ အတ္တနာ ဧဝံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝုတ္တဘာဝေါ မယာတိပဒေန ပကာသိတော။ အဋ္ဌသာလိနိယံ ပန—

“ကမ္မဋ္ဌာနာနိ သဗ္ဗာနိ၊ စရိယာဘိညာ ဝိပဿနာ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ပနိဒံ၊ ယသ္မာ သဗ္ဗံ ပကာသိတ”န္တိ၃—

=====

ဧဝံ မယာတိ ကတ္ထုပဒေန ဝိနာ ဝုတ္တံ။ တေနာပိ ဉာယတိ “ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကာရကော အညော၊ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာကာရကော အညော” တိ။ ကိဉ္ဇာပိ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာသု အဘိယာစကော ဗုဒ္ဓယောသော ဘိက္ခုနာတိ စ ယတိနာတိ စ ဣမေဟေဝ သာမညဂုဏပဒေဟိ ဝုတ္တာ န ထေရေနာတိ သဂါရဝဂုဏပဒေန၊ တထာပိ သော “ဝိသုဒ္ဓါစာရသီလေန နိပုဏာမလဗုဒ္ဓိနာ” တိ စ၊ “အဒန္ဓဂတိနာ သုဗုဒ္ဓိနာ” တိ စ ဣမေဟိ အဓိကဂုဏပဒေဟိ ထောမိတတ္တာ “ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂါဒိကာရကော အာစရိယဗုဒ္ဓယောသောယေဝါ” တိ သက္ကာ ဂဟေတုံ။ သော ဟိ ဥပသမ္ပန္နကာလတောယေဝ ပဋ္ဌာယ ဂန္ထကောဝိဒေါ ပရိယတ္တိဝိသာရဒဂုဏသမ္ပန္နော၊ တသ္မိဉ္စ ကာလေ ဦးဒသဝသော ဘဝေယျ၊ တသ္မာ ထေရေနာတိ န ဝုတ္တာတိ သက္ကာ ဂဟေတုန္တိ။

တံ ပန တေသံ အတိဝိစာရဏမတ္ထမေဝ။ န ဟိ အာစရိယဗုဒ္ဓယောသတ္ထေရော “တသ္မိ ကာလေ ဦးဒသဝသော” တိ သက္ကာ ဂဟေတုံ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဂမနေပိ “ဗုဒ္ဓယောသောတိ ဂရူဟိ ဂဟိတနာမဓေယျေန ထေရေနာ” တိ ဝစနတော၊ န စ “ဝိသုဒ္ဓါစာရသီလေန၊ နိပုဏာမလဗုဒ္ဓိနာ” တိ ဝါ၊ “အဒန္ဓဂတိနာ သုဗုဒ္ဓိနာ” တိ ဝါ ဧတ္ထကေဟေဝ ဒွိဟိ ဒွိဟိ ဂုဏပဒေဟိ ထောမနေန သုထောမိတော ဟောတိ၊ အညဒတ္ထု “နိပ္ပဘိကတခဇ္ဇောတော သမုဒေတိ ဒိဝါကရော” တိ ထောမနံ ဝိယ ဟောတိ။ နန အာစရိယေန အတ္တနော ဂန္ထနိဂမနေသု—

“ပရမဝိသုဒ္ဓသဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝိရိယပဋိမဏ္ဍိတေန သီလာစာရဇ္ဇဝမဒ္ဒဝါဒိဂုဏသမုဒယသမုဒိတေန သကသမယသမယန္တရဂဟနဇ္ဈောဂါဟဏသမတ္ထေန ပညာဝေယျတ္တိယသမန္တာဂတေန တိပိဋကပရိယတ္တိဘေဒေ

သာဓကထေ သတ္တုသာသနေ အပ္ပဋိဟတဉာဏပ္ပဘာဝေန မဟာ
ဝေယျာကရဏေနာ”တိအာဒိနာ—

အတ္တနော အနုစ္စဝိကာနိ ဂုဏပဒါနိ ပကာသိတာနိ၊ သောယေဝ
ပေါရာဏသီဟဋ္ဌကထာယော သဒ္ဓိပိတ္တာ အဘိနဝသင်္ဂဟ-
ဋ္ဌကထာနံ အာဒိကတ္တာ ပုဗ္ဗင်္ဂမော၊ အညေ ပန အဘိနဝဋ္ဌကထာ-
ကာရာ တဿေဝ အနုဝတ္တိတ္တာ အဝသေသမေကံ ဝါ ဒွေ ဝါ
အဋ္ဌကထာယော အကံသု။ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာသု စ ယော ယော
အတ္ထော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝုတ္တော၊ သော သော ယထာနုပ္ပတ္တဋ္ဌာနေ
တတော ဂဟေတွာ တထေဝ ဝုတ္တော။ ဝိသေသတော ပန ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒဝိဘင်္ဂခန္ဓာယတနဓာတုသစ္စဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာသု ဈာနကထာ-
ဝဏ္ဏနာသု စ အယမတ္ထော အတိဝိယ ပါကဋ္ဌော၊ ယောပိ စ တတ္ထ
အပ္ပကော ကတိပယမတ္ထော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေန ဝိသဒိသော သံဝဏ္ဏနာ-
ဘေဒေါ ဒိဿတိ၊ သောပိ အဘိဓမ္မိကာနံ မတာနုသာရေန
ယထာ ပေါရာဏဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တော၊ တထေဝ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိ-
တဗ္ဗော။ ယထာ စ အဋ္ဌသာလိနိယံ သမန္တပါသာဒိကာယ ဝိနယ
ဋ္ဌကထာယ အတိဒေသော ဒိဿတိ၊ တထေဝ သမန္တပါသာဒိ-
ကာယမ္ပိ အဋ္ဌသာလိနိယာ အတိဒေသော ဒိဿတေဝ^၁။ ယဒိ စ
အဋ္ဌသာလိနိ အညေန ကတာ ဘဝေယျ၊ ကထံ တာသု အညမညာ-
တိဒေသော သက္ကာ ကာတုံ။ တဿာ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာသု အဘိယာ-
စကော ဗုဒ္ဓဃောသော အာစရိယေန သမာနနာမော စူဠဗုဒ္ဓဃော-
သောတိ ယာဝဇ္ဇတနာ အာစရိယပရမ္ပရာယ ဂဟိတော သောတတ္ထကီ
ဂန္ထကာရကော အညောယေဝ၊ န အာစရိယမဟာဗုဒ္ဓဃောသတ္ထေ-
ရော။ တေနေဝ တတ္ထ ဝုတ္တံ “ဘိက္ခုနာ”တိ စ “ယတိနာ”တိ စ။

=====

၁။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၀-ပိဋ္ဌာဒီသု။ ၂။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၂၀။ ၃။ ၃၀၇-ပိဋ္ဌေသု။

ယဒိ ပန ဧတ္ထကေန နိဋ္ဌံ န ဂစ္ဆေယျ။ ဧဝံဗူ ဝိစာရေတဗ္ဗံ—
 ကိန္တု ခေါ သံဃပါလာဒယော ထေရာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂါဒိနံ ကရဏတ္ထာယ
 အာစရိယဗုဒ္ဓယောသတ္ထေရံ အာယာစမာနာ အတ္တနာ သမတ္ထ
 တရောတိ သဒ္ဓဟန္တာ အာယာစန္တိ ဥဒါဟု အသဒ္ဓဟန္တာတိ? သဒ္ဓဟန္တာ-
 ယေဝ အာယာစန္တိတိ ပါကဋ္ဌာယေဝါယမတ္ထော။ တထာ စ သတိ
 အာစရိယဗုဒ္ဓယောသတ္ထေရော သယံ အညေဟိ သမတ္ထတရောဝ
 သမာနော ကသ္မာ အညံ အာယာစေယျ။

န ဟိ သဒ္ဓါသမ္ပန္နဿ ထာမသမ္ပန္နဿ ယောဗုဒ္ဓသမ္ပန္နဿ
 အာစရိယဿ သုန္ဒရတရံ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထံ ကာတုံ ဘာရိယံ
 ဘဝိဿတိ။ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာသု စ ဝုတ္တဝစနာနိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအာဂမ-
 ဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တသံဝဏ္ဏနာဝစနေဟိ ဧကာကာရာနေဝ ဟောန္တိ။
 ယဒိ စ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထံ အညော ကရေယျ။ ကထမပိ တာဟိ
 ဝစနာကာရဿ ဝိသဒိသတာ ဘဝေယျ ဧဝ။ ဧတာသံ နိဂမနေ စ
 ဒဿိတေန “ဗုဒ္ဓယောသောတိ ဂရူဟိ ဂဟိတနာမဓေယျေန ထေရေန
 ကတာ”တိ ဝစနေန “အာစရိယဗုဒ္ဓယောသေန ကတာ”တွေဝ ပါကဋ္ဌာ
 ဟောန္တိ။ န အညေနာတိ။ ယေပိ “အညေန ကတာ”တိ ဝဒန္တိ၊
 တေပိ “ဣမိနာ နာမ ထေရေနာ”တိ ဧကံသတော ဒဿေတုံ န
 သက္ကောန္တိ၊ တထာ ဒဿေတုဉ္စ လေသမတ္တမ္ပိ သာဓကဝစနံ န
 ဒိဿတိ။ တသ္မာ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယောပိ ဣဒါနိ အာစရိယေဟိ
 စူဠဗုဒ္ဓယောသောတိ ဝေါဟရိတေန ဗုဒ္ဓယောသေန နာမ ဘိက္ခုနာ
 ယာစိတော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဝိနယာဂမဋ္ဌကထာနံ ကာရကော အာစရိယ
 မဟာဗုဒ္ဓယောသတ္ထေရောယေဝ အကာသိတိ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗန္တိ။
 ယံ ပန မဟာဝံသေ “အာစရိယဗုဒ္ဓယောသော သီဟဋ္ဌဒီပါဂမန
 တော ပုဗ္ဗေ ဇမ္ဗုဒီပေ ဝသနကာလေယေဝ အဋ္ဌသာလိနိ
 အကာသိ”တိ အဓိပ္ပါယေန။

၂၂၅။ “ဓမ္မသင်္ဂဏိယာကာသိ၊ ကစ္ဆံ သော အဋ္ဌသာလိနိန္ဒိ
 ဝုတ္တံ၊ တံ ဣဒါနိ ဒိဿမာနာယ အဋ္ဌသာလိနိယာ န သမေတိ။
 တတ္ထ ဟိ ဂန္ဓာရဗ္ဗေယေဝ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ အတိဒိသိတွာ ပစ္စာပိ သော
 စ၊ သမန္တပါသာဒိကာ စ ဗဟူသု ဌာနေသု အတိဒိသိယန္တိ။ တသ္မာ
 တဿာ အာစရိယေန သီဟဋ္ဌဒီပံ ပတွာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဉ္စေဝ သမန္တပါသာ-
 ဒိကဉ္စ ကတွာ ပစ္စာယေဝ ကတဘာဝေါ အတိဝိယ ပါကဋ္ဌောတိ။

ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာကရဏံ

ကင်္ခါဝိတရဏီ နာမ ပါတိမောက္ခဋ္ဌကထံ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသ-
 ဣရော သောဏဇ္ဈေရေန ယာစိတော မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ဝါစနာ
 မဂ္ဂနိဿိတံ သီဟဋ္ဌပါတိမောက္ခဋ္ဌကထာယံ နိဿာယ ဧကမ္ပိ ပဒံ
 ပါဠိယာ ဝါ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ပေါရာဏဋ္ဌကထာဟိ ဝါ အဝိရော-
 ဓေတွာ အကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ တိဿံ အဋ္ဌကထာယံ—

“သူရတေန နိဝါသေန၊ သုစိသလ္လေခဝုတ္တိနာ။

ဝိနယာစာရယုတ္တေန၊ သောဏဇ္ဈေရေန ယာစိတော။

တတ္ထ သဉ္စာတကင်္ခါနံ၊ ဘိက္ခုနံ တဿ ဝဏ္ဏနံ။

ကင်္ခါဝိတရဏတ္ထာယ၊ ပရိပုဏ္ဏဝိနိစ္ဆယံ။

မဟာဝိဟာရဝါသီနံ၊ ဝါစနာမဂ္ဂနိဿိတံ။

ဝတ္ထယိဿာမိ နာမေန၊ ကင်္ခါဝိတရဏီ သုဘန္တိ” စ။

=====

“အာရဘိံ ယမဟံ သဗ္ဗံ၊ သီဟဋ္ဌကထာနယံ။
မဟာဝိဟာရဝါသီနံ၊ ဝါစနာမဂ္ဂနိဿိတံ။

နိဿာယ သာ အယံ နိဋ္ဌံ၊ ဂတာ အာဒါယ သဗ္ဗသော။
သဗ္ဗံ အဋ္ဌကထာသာရံ၊ ပါဠိယတ္ထဉ္စ ကေဝလံ။

န ဟေတ္ထ တံ ပဒံ အတ္ထိ၊ ယံ ဝိရုဇ္ဈေယျ ပါဠိယာ။
မဟာဝိဟာရဝါသီနံ၊ ပေါရာဏဋ္ဌကထာဟိ ဝါ”တိ” စ။

ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာကရဏံ

အပရာပိ တိသော အဋ္ဌကထာယော သန္တိ ခုဒ္ဒကပါဌဋ္ဌကထာ
ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ သုတ္တနိပါတဋ္ဌကထာ စာတိ၊ ယာ တာသု ဒိဿမာန-
နိဂမနဝသေန အာစရိယဗုဒ္ဓယောသေနော ကတာတိ ပညာယန္တိ။
တတ္ထ ပန ဝုတ္တဝစနာနိ ကာနိစိ ကာနိစိ အာဂမဋ္ဌကထာသု
ဝုတ္တာကာရေန န ဟောန္တိ။ တသ္မာ ဧကေ ဝဒန္တိ “နေတာ
အာစရိယဗုဒ္ဓယောသဿာ”တိ။ ဧကေစ္စ ပန “အာစရိယဿ ဥပတ္တ-
မ္ဘကထေရေဟိ ပဌမံ ကတာ၊ ပစ္ဆာ အာစရိယေန ဩသာန-
သောနေနဝသေန ပရိယောသာပိတာ ဝါ ဘဝေယျံ။ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထံ
အာယာစန္တေန စူဠဗုဒ္ဓယောသေန ဝါ ကတာ ဘဝေယျံ”န္တိ ဝဒန္တိ။

တံ တထာ ဝါ ဟောတု အညထာ ဝါ၊ ဣဒါနိ ဧကန္တတော
ဝိနိစ္ဆိနိတုံ န သုဟရမေဝ။ တသ္မာ တာသံ နိဂမနဝစနဝသေနော
ဧတ္ထ ပကာသယိဿာမ။

=====

တာသု ဟိ ဓမ္မပဒဋ္ဌတထံ ကုမာရကဿပတ္ထေရေန အာယာ-
စိတော သိရိက္ခဿ (သိရိက္ခဿ) ရညော ပါသာဒေ ဝိဟရန္တော
ပရမ္မရာဘတံ သိဟဋ္ဌဘာသာယ သဏ္ဌိတံ ပေါရာဏဋ္ဌကထံ ပါဠိ-
ဘာသာယ အာရောပေတွာ ဝိတ္တာရဂတဉ္စ ဝစနက္ကမံ သမာသေတွာ
ဂါထာသု အသံဝဏ္ဏိတပဒဗျူနာနိ သံဝဏ္ဏေတွာ အကာသိ။ ဝုတ္တံ
ဟိ တတ္ထ ဂန္ထာရမ္ဘေ—

“ပရမ္မရာဘတာ တဿ၊ နိပုဏာ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။
ယာ တမ္မပဏ္ဏိဒီပမ္ပိ၊ ဒီပဘာသာယ သဏ္ဌိတာ ။ပ။

ကုမာရကဿပေနာဟံ၊ ထေရေန ထိရစေတသာ။
သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိကာမေန၊ သက္ကစ္စံ အဘိယာစိတော ။ပ။

တံ ဘာသံ အတိဝိတ္တာရဂတဉ္စ ဝစနက္ကမံ။
ပဟာယာရောပယိတွာန၊ တန္တိဘာသံ မနောရမံ။

ဂါထာနံ ဗျူနပဒံ၊ ယံ တတ္ထ န ဝိဘာဝိတံ။
ကေဝလံ တံ ဝိဘာဝေတွာ၊ သေသံ တမေဝ အတ္ထတော။
ဘာသန္တရေန ဘာသိဿ”န္တိ—

နိဂမနေ စ ဝုတ္တံ—

“ဝိဟာရေ အဓိရာဇေန၊ ကာရိတမ္ပိ ကတညုနာ။
ပါသာဒေ သိရိက္ခဿ၊ ရညော ဝိဟရတာ မယာ”တိ” ။

=====

၁။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁-ပိဋေ။

၂။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၅၅-ပိဋေ။

ဧတ္ထစ သိရိက္ခုဋေသ နာမ သမန္တပါသာဒိကာနိဂမနေ သိရိ-
ပါလောတိ ဝုတ္တော မဟာနာဓောယေဝ ရာဇာတိ ဝဒန္တိ။ ဧဝံ
သတိ မဟေသိယာ အာနယနံ သမာဒါပနမာရဗ္ဗ တေန ရညာ
ဒိန္နေ ဓူမရက္ခပဗ္ဗတဝိဟာရေ ဝသန္တေန သာ ကတာတိ ဝေဒိတဗျာ။
ဝုတ္တံ ဟေတံ မဟာဝံသေ—

၂၁၂။ “လောဟဒ္ဓါရရလဂ္ဂါမ-ကောဋ္ဌိပဿာဝနဝုယေ။
တယော ဝိဟာရေ ကာရေတ္တာ၊ ဘိက္ခုနံ အဘယုတ္တရေ။

၂၁၃။ ဝိဟာရံ ကာရယိတွာန၊ ဓူမရက္ခမိ ပဗ္ဗတေ။
မဟေသိယာ’ နယေနာ’ဒါ၊ ဘိက္ခုနံ ထေရဝါဒိန”န္တိ။

တဿ ပန ရညော ကာလေ သာ နိဋ္ဌာပိတာတိ န သက္ကာ
ဂဟေတုံ။ တဿ ဟိ ရညော ဧကဝိသတိမဝသေ သမန္တပါသာဒိကံ
နိဋ္ဌာပေသိ။ သော စ ရာဇာ ဒ္ဓါဝိသတိမဝသေ ဒိဝဂံတော။
ဧတ္ထန္တရေ သာဓိကဧကဝသေန “စတဿော စ အာဂမဋ္ဌကထာယော
တိဿော စ အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာယော အယဉ္စ ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ”တိ
သဗ္ဗာ ဧတာ န သက္ကာ နိဋ္ဌာပေတုန္တိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာဌကထာကရဏံ

ပရမတ္ထဇောတိကံ နာမ ခုဒ္ဒကပါဌဿ စေဝ သုတ္တနိပါတဿ
စ အဋ္ဌကထံ ကေနစိပိ အနာယာစိတော အတ္တနော ဣစ္ဆာဝသေနဝ
အကာသိ။ ဝုတ္တံ ဟေတံ ခုဒ္ဒကပါဌကထာယ ဂန္ထာရမ္ဘေ—

“ဥတ္တမံ ဝန္ဒနေယျာနံ၊ ဝန္တိတွာ ရတနတ္ထယံ။
ခုဒ္ဒကာနံ ကရိဿာမိ၊ ကေသပ္ပိ အတ္ထဝဏ္ဏနံ။

ခုဒ္ဒကာနံ ဂမ္ဘီရတ္တာ၊ ကိဉ္ဇာပိ အတိဒုက္ကရာ။
 ဝဏ္ဏနာ မာဒိသေနော၊ အဗောဓန္တေန သာသနံ။
 အဇ္ဇာပိ တု အဗ္ဘောဓိန္ဒော၊ ပုဗ္ဗာစရိယနိစ္ဆယော။
 တထေဝ စ ဌိတံ ယသ္မာ၊ နဝင်္ဂံ သတ္ထုသာသနံ။
 တသ္မာဟံ ကာတုမိစ္ဆာမိ၊ အတ္ထသံဝဏ္ဏနံ ဣမံ။
 သာသနဉ္စေဝ နိဿာယ၊ ပေါရာဏဉ္စ ဝိနိစ္ဆယံ။
 သဒ္ဓမ္မဗဟုမာနေန၊ နာတ္ထုက္ကံသနကမ္ပတာ။
 နာညေသံ ဝမ္ဘနတ္ထာယ၊ တံ သုဏာထ သမာဟိတာ"တိ။

ဗဟူ ပန ဝိစက္ခကာ ဣမာ အာရမ္မဂါထာယော ဝိစိနိတ္တာ
 “နေတံ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသတ္ထေရဿ ဝိယ ဝစနံ ဟောတီ”တိ
 ဝဒန္တိ။ အယဉ္စ နေသံ ဝိစိနနာကာရော၊ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသော
 ဟိ ယံ ကပ္ပိ ဂန္တံ သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နေန အညေန အာယာစိတောဝ
 ကရောတိ။

ဣဓ ပန ကောစိပိ အာယာစကော နတ္ထိ။ ပုနပိ အာစရိယော
 “ပေါရာဏသီဟဋ္ဌကထံ ဘာသာပရိဝတ္တနံဝသေန ကရိဿာမိ”တိ
 စ ဧဝံ ပဋိညံ ကတွာဝ ကရောတိ။ ဣဓ ပန တာဒိသိပိ ပဋိညာ
 နတ္ထိ။ ပုနပိ အာစရိယော အတိဂမ္ဘီရတ္တာနံ စတုန္ဒဉ္စာဂမာနံ
 အဘိဓမ္မဿ စ သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေပိ ဒုက္ကရဘာဝံ န ကထေတိ။ ဣဓ
 ပန “သာသနံ အဗောဓန္တေန မာဒိသေနာ”တိ အတ္တနာ သာသနဿ
 အဗုဒ္ဓဘာဝံ ပကာသေတွာ “အတိဒုက္ကရာ”တိစ ကထေတိ။ တသ္မာ
 “နေတံ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသဿ ဝိယ ဝစနံ”န္တိ ဝဒန္တိ။ တံ ယုတ္တံ
 ဝိယ ဒိဿတိ။ အာစရိယော ဟိ အတ္တနော ဂန္တနိဂမနေသု
 “တိပိဋကပရိယတ္တိပ္ပဘေဒေ သာဌကထေ သတ္ထုသာသနေ အပ္ပဋိ-

ဟတဉာဏပ္ပဘာဝေနာ”တိ အတ္တနော ဉာဏပ္ပဘာဝံ ပကာသေသိ၊
 သော “သာသနံ အပောဓန္တေန မာဒိယေန အတိဒုက္ခရာ”တိ
 ဤဒိသံ ဝစနံ န ကထယျယေဝါတိ။

ဇာတကဋ္ဌကထာကရဏံ

ဇာတကဋ္ဌကထာပိ စ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသတ္ထေရေန ကတာတိ
 ဝဒန္တိ၊ ကာရဏံ ပနေတ္ထ န ဒိဿတိ။ သာ ပန အတ္ထဒေသိတ္ထေရေန
 စ ဗုဒ္ဓမိတ္ထေရေန စ မဟိသာသကနိကာယိကေန စ ဗုဒ္ဓ-
 ဒေဝတ္ထေရေနာတိ တိဟိ ထေရေဟိ အဘိယာစိတော မဟာဝိဟာရ-
 ဝါသိနံ ဝါစနာမဂ္ဂံ နိဿာယ ကတာ။ ဣမိဿာပိ နာမဝိသေသော
 နတ္ထိ။ ဝုတ္တံ ဟိမိဿာ အာရမ္ဘေ

“ဗုဒ္ဓဝံသဿ ဧတဿ၊ ဣစ္ဆန္တေန စိရဋ္ဌိတိ။
 ယာစိတော အဘိဂန္ဓာန၊ ထေရေန အတ္ထဒေသိနာ။

အသံသဋ္ဌဝိဟာရေန၊ သဒါ သုဒ္ဓဝိဟာရိနာ။
 တထေဝ ဗုဒ္ဓမိတ္ထေန၊ သန္တစိတ္တေန ဝိညုနာ။

မဟိသာသကဝံသမ္ပိ၊ သမ္ပူတေန နယညုနာ။
 ဗုဒ္ဓဒေဝေန စ တထာ ဘိက္ခုနာ သုဒ္ဓဗုဒ္ဓိနာ။

မဟာပုရိသစရိယာနံ၊ အာနုဘာဝံ အစိန္တိယံ။
 တဿ ဝိဇ္ဇေတယန္တဿ၊ ဇာတကဿတ္ထဝဏ္ဏနံ။

မဟာဝိဟာရဝါသိနံ၊ ဝါစနာမဂ္ဂနိဿိတံ။
 ဘာသိဿံ ဘာသတော တံ မေ သာဓု ဂဏုန္တ သာဓဝေါ”တိ။
 ဧတ္တာဝတာ စ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသတ္ထေရဿ ဂန္ထဘာဝေန

ပါကဋ္ဌာဟိ သဗ္ဗဋ္ဌကထာဟိ သဟ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဿ ကရဏပ္ပကာရော
ဝိတ္ထာရေန ဝိဘာဝိတော ဟောတိ။

သကလလောကပတ္တာရကာရဏံ

ကိဿေသ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ သကလလောကေ ပတ္ထဋ္ဌောတိ?
ပရိသုဒ္ဓပိဋကပါဠိနိဿယဘာဝတော၊ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟဘာဝတော၊
ပေါရာဏဋ္ဌကထာနံ ဘာသာပရိဝတ္တနဘာဝတော၊ ပရသမယဝိဝဇ္ဇန-
တော၊ သကသမယဝိသုဒ္ဓိတော၊ သီလဓုတင်္ဂသမထအဘိညာပညာ-
ပဘေဒါဒိနံ ပရိပုဏ္ဏဝိဘာဝတော၊ ယာဝအရဟတ္တာ ပဋိပတ္တိနယပရိ-
ဒီပနတော၊ ဥတ္တာနာနာကုလပဒဗျဉ္ဇနသင်္ခတဘာဝတော၊ သုဝိညေ-
ယျတ္တဘာဝတော၊ ပသာဒနီယာနံ ဒိဋ္ဌာနုဂတာပါဒနသမတ္တာနံ ဝတ္ထုနဉ္စ
ဒီပနတောတိ ဧဝမာဒီဟိ အနေကသတေဟိ ဂုဏေဟိ ဒေသ
သကလလောကေ ပတ္ထဋ္ဌော ဇာတော။

အယံ ဟိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ သင်္ကတိတ္တယာရုဋ္ဌပရိသုဒ္ဓပါဠိပိဋကမေဝ
နိဿာယ ပဝတ္ထော၊ န မဟာသဃီကာဒိနံ သတ္တရသန္တံ နိကာယာနံ
ပိဋကံ၊ နပိ မဟာယာနိကာနံ ပိဋကံ။ သပရိဝါရံ သိက္ခတ္တယဉ္စ
ဇေတ္ထ ပရိပုဏ္ဏမေဝ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿိတံ။ ဝုတ္တံ ဟေတံ
အာစရိယေန အာဂမဋ္ဌကထာသု ဂန္ထာရမ္ဘေ—

“သီလကထာ ဓုတဓမ္မာ၊ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ စေဝ သဗ္ဗာနိ။
စရိယာဝိဓာနသဟိတော၊ ဈာနသမာပတ္တိဝိတ္ထာရော။

သဗ္ဗာ စ အဘိညာယော၊ ပညာသင်္ဂဟနိစ္ဆယော စေဝ။
ခန္ဓာဓာတာယတနိ၊ နြိယာနိ အရိယာနိ စေဝ စတ္တာရိ။
သစ္စာနိ ပစ္စယာကာရ၊ ဒေသနာ သုပရိသုဒ္ဓနိပုဏနယာ။

အဝိမုတ္တတန္တိမဂ္ဂါ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာ စေဝ။

ဣတိ ပန သဗ္ဗံ ယသ္မာ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ မယာ သုပရိသုဒ္ဓိ။
ဝုတ္တံ တသ္မာ ဘိယျော၊ န တံ ဣဓ ဝိစာရယိဿာမိ"တိ။

ယသ္မာ ပန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ စတုန္တံ အာဂမဋ္ဌကထာနံ အဝယဝ-
ဘာဝေန ကတော၊ တသ္မာ တာ ဝိယ ပေါရာဏသိဟဋ္ဌကထာနံ
ဘာသာပရိဝတ္တနဝသေန စေဝ ပုနပ္ပုနာဂတမတ္တာနံ သံခိပနဝသေန
စ ပရသမယဝိဝဇ္ဇနဝသေန စ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ပရိသုဒ္ဓိဝိနိစ္ဆယ-
သင်္ခါတဿ သကသမယဿ ဒီပနဝသေန စ ကတော။ ဝုတ္တံ
ဟေတံ အာစရိယေန—

“အပနေတွာန တုတောဟံ၊ သိဟဋ္ဌဘာသံ မနောရမံ ဘာသံ။
တန္တိနယာနုစ္ဆဝိကံ၊ အာရောပေန္တော ဝိဂတဒေါသံ။

သမယံ အဝိလောမေန္တော၊ ထေရာနံ ထေရဝံသပဒီပါနံ။
သုနိပုဏဝိနိစ္ဆယာနံ၊ မဟာဝိဟာရေ နိဝါသီနံ။
ဟိတွာ ပုနပ္ပုနာဂတ-မတ္တံ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ"တိ" စ။

“မဇ္ဈေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ၊ ဒေဝ စတုန္တမ္ပိ အာဂမာနဉ္စိ။
ဌတွာ ပကာသယိဿတိ၊ တတ္ထ ယထာဘာသိတမတ္တံ။

ဣစ္စေဝ ကတော တသ္မာ၊ တမ္ပိ ဂဟေတွာန သဒ္ဓိမေတာယ။
အဋ္ဌကထာယ ဝိဇာနထ၊ ဒီဃာဂမနိဿိတံ အတ္ထ"န္တိ" စ။

=====

သာ ဟိ မဟာဌကထာယ၊ သာရမာဒါယ နိဋ္ဌိတာ ဒေသာ။
ဧကာသီတိပမာဏာယ၊ ပါဠိယာ ဘာဏဝါရေဟိ။

ဧကုနသဋ္ဌိမတ္တော၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါပိ ဘာဏဝါရေဟိ။
အတ္ထပ္ပကာသနတ္ထာယ၊ အာဂမာနံ ကတော ယသ္မာ။

တသ္မာ တေန သဟာယံ၊ အဋ္ဌကထာ ဘာဏဝါရဏနာယ။
သုပရိမိတပရိစ္ဆိန္နံ၊ စတ္တာလီသံ သတံ ဟောတိ"တိ" စ။

ယဒိ စာယံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ အာစရိယေန အာဂမဋ္ဌကထာယော
ဝိယ အကတွာ ပေါရာဏသီဟဋ္ဌကထာယော စ အနောလောကေ-
တွာ ကေဝလံ အတ္တနော ဉာဏပ္ပဘာဝေနော ကတော အဿ၊
နာယံ အာဂမဋ္ဌကထာနံ အဝယဝေါတိ ဂဟေတဗ္ဗော အဿ၊
အညဒတ္ထု “အာဂမဋ္ဌကထာယော မဟာဌကထာယ သာရဘူတာ၊
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ ပန န တဿာ သာရဘူတော၊ ကေဝလံ အာစရိယဿ
မတိယာဝ ကတော"တိ ဧဝမေဝ ဝတ္တဗ္ဗော အဿ။ ယသ္မာ ပန
တထာ အကတွာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရေနော ကတော၊ တသ္မာ
အယမ္ပိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ တာသံ အာဂမဋ္ဌကထာနံ ကရဏာကာရေနော
ကတောတိ စ၊ တတောယေဝ မဟာဌကထာယ သာရဘူတောတိ
စ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဧကစ္စေ ပန ဝိစက္ခဏာ အာစရိယဗုဒ္ဓယောသဿ ဂန္ဓေသု
ဥတ္တရပက္ခသသနိကာနံ အဿယောသနာဂဇ္ဇနဝသုဗန္ဓုအာဒိနံ
ဘိက္ခုနံ ဝိယ ပေါရာဏဂန္ဓေ အနိဿာယ အတ္တနော ဉာဏေနော
တက္ကေတွာ ဒဿိတံ —

=====

ဓမ္မကထာဝိသေသံ အဒိသ္မာ အသန္တဋ္ဌစိတ္တာ ဧဝံ ဝဒန္တိ “ဗုဒ္ဓ-
ယောသဿ အညံ အနိဿာယ အတ္တနော ဉာဏပ္ပဘာဝေနော
အဘိနဝဂန္တုပ္ပါဒနံ န ပဿာမာ”တိ။

တံ တေသံ ဂရဟာဝစနမ္ပိ သမာနံ ထေရဝါဒီနံ ပသံသာ-
ဝစနမေဝ သမ္ပဇ္ဇတိ။ ထေရဝါဒီနော ဟိ ဧဝံ ဇာနန္တိ “ဗုဒ္ဓေနော
ဘဂဝတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဒေသေတဗ္ဗော စေဝ ဓမ္မော
ပညာပေတဗ္ဗော စ ဝိနယော အနဝသေသေန ဒေသိတော စေဝ
ပညတ္တော စ၊ သောယေဝ ဓမ္မဝိနယော သဒ္ဓါသမ္ပန္နေဟိ ဘိက္ခုဟိ
စေဝ ဂဟဋ္ဌေဟိ စ ယထာရဟံ ပဋိပဋ္ဌိတဗ္ဗော၊ န တတော
အညော ဓမ္မဝိနယော တက္ကေတွာ ဂဝေသေတဗ္ဗော။ ယဒိ ပန
အညော ဓမ္မဝိနယော ကေနစိ တက္ကေတွာ ကထိတော အဿ၊
တံ တဿေဝ တက္ကိနော သာသနံ ဟောတိ န သတ္ထု သာသနံ။
ယံ ယံ ပန ဘဂဝတော ဓမ္မဝိနယေ ပဒဗျုဒ္ဓနံ အတ္ထတော
အပါကဋ္ဌံ ဟောတိ၊ တတ္ထ တတ္ထ ပေါရာဏကေဟိ ပဋိသမ္ဘိဒါဆဋ္ဌ-
ဘိညာဒိဂုဏသမ္ပန္နေဟိ ဘဂဝတော အဓိပ္ပါယ် ဇာနန္တေဟိ
အဋ္ဌကထာစရိယေဟိ သံဝဏ္ဏိတနယေန အတ္တော ဂဟေတဗ္ဗော၊ န
အတ္တနောမတိဝသေနာ”တိ။ အာစရိယဗုဒ္ဓယောသော စ တေသံ
ထေရဝါဒီနံ အညတရော၊ သောပိ တထေဝ ဇာနာတိ။ ဝုတ္တံ
စေတံ အာစရိယေန—

“ဗုဒ္ဓေန ဓမ္မော ဝိနယော စ ဝုတ္တော၊
ယော တဿ ဝုတ္တေဟိ တထေဝ ဉာတော။
သော ယေဟိ တေသံ မတိမစ္စန္တော၊
ယသ္မာ ပုရေ အဋ္ဌကထာ အကံသု။

တသ္မာ ဟိ ယံ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ၊
 တံ ဝဇ္ဇယိတွာန ပမာဒလေခံ။
 သဗ္ဗမ္ပိ သိက္ခာသု သဂါရဝါနံ၊
 ယသ္မာ ပမာဏံ ဣဓ ပဏ္ဍိတာနံ။

တတော စ ဘာသန္တရမေဝ ဟိတွာ၊
 ဝိတ္တာရမဂ္ဂဉ္စ သမာသယိတွာ ။ပ။
 ယသ္မာ အယံ ဟေဿတိ ဝဏ္ဏနာပိ၊
 သက္ကစ္စ တသ္မာ အနုသိက္ခိတဗ္ဗာ"တိ" ။

တေနေဝ အာစရိယော ဘဂဝတော ဓမ္မဝိနယံ ဝါ ပေါရာဏ-
 ဌကထံ ဝါ အနိဿာယ အတ္တနော ဉာဏေန တက္ကေတွာ ဝါ
 အတ္တနာ ပရိစိတလောကီယဂန္ဓေဟိ ဂဟေတွာ ဝါ န ကဗ္ဗိ ဂန္ဓိ
 အကာသိ။ ယဒိ ပန တာဒိသံ ကရေယျ၊ တံ ထေရဝါဒိနော
 မဟာပဒေသသုတ္တေ^၁ ဝုတ္တနယေန “အဒ္ဓါ ဣဒံ န စေဝ တဿ
 ဘဂဝတော ဝစနံ၊ ဗုဒ္ဓဃောသဿ စ ထေရဿ ဒုဂ္ဂဟိတ”န္တိ
 ဆဉ္ဇေယျံယေဝ။ ယတော စ ခေါ အယံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ ပေါရာဏ-
 ဌကထာနံ ဘာသာပရိဝတ္တနာဒိဝသေနေဝ အာစရိယေန ကတော၊
 တတောယေဝ ထေရဝါဒိနော တံ မဟာပဒေသသုတ္တေ ဝုတ္တနယေန
 “အဒ္ဓါ ဣဒံ တဿ ဘဂဝတော ဝစနံ၊ အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသဿ
 စ ထေရဿ ဒုဂ္ဂဟိတ”န္တိ သမ္ပုဋ္ဌန္တိ။ တေနာပါယံ သကလလောကေ
 ပတ္တဋ္ဌော ဟောတိ။

=====

၁။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၃-ပိဋေ။
 ၂။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၃။ အံ၊ ၁။ ၄၈၇-ပိဋေသု။

သီလဓုတင်္ဂါဒီနံ ဝိဘာဂေါ စ ပဋိပတ္တိနယပရိဒီပနဉ္စ ပါကဋမေဝ။
တထာယံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ သုဝိညေယျပဒဝါကျေဟိ စေဝ အနာကုလ-
ပဒဝါကျေဟိ စ တန္တိနယာနုရူပါယ ပါဠိဂတိယာ သုဋ္ဌ၊ သင်္ခတော၊
တတောယေဝ စဿ အတ္ထောပိ သုဝိညေယျော ဟောတိ။ တဿာ
တံ ဩလောကေန္တော ဝိညုနော ဝိသုဒ္ဓိဇ္ဈာသယာ ခဏေ ခဏေ
အတ္ထပဋိသံဝေဒိနော စေဝ ဓမ္မပဋိသံဝေဒိနော စ ဟုတ္တာ အနပ္ပကံ
ပီတိသောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေန္တိ။

အနေကာနိ စေတ္ထ ပသာဒါဝဟာနိ မဟာတိဿတ္ထေရဝတ္ထု-
အာဒီနိ၊ သိဟဋ္ဌဝတ္ထုနိ စ ဓမ္မသေနာပတိသာရိပုတ္တတ္ထေရ-
ဝတ္ထုအာဒီနိ၊ ဇမ္ဗုဒီပဝတ္ထုနိ စ ဒီပိတာနိ။ တာနိ ပဿိတွာ
အနုဿရန္တာနံ သပ္ပုရိသာနံ ဗလဝပသာဒေါ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ “ကဒါ န
ခေါ မယမ္ပိ ဤဒိသာ ဘဝိဿာမာ”တိ ဒိဋ္ဌာနုဂတိ အာပဇ္ဇိတု
ကာမတာ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ဧဝံ ပရိသုဒ္ဓိပိဋကပါဠိနိဿယတာဒီဟိ အနေကသတေဟိ
ဂုဏေဟိ အယံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ သကလလောကေ ပတ္ထဋ္ဌော ဇာတော-
တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယထာစာယံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ။ ဧဝံ အညာပိ အာစရိ-
ယေန ကတာ တိပိဋကသင်္ဂဟဋ္ဌကထာယော ပေါရာဏဋ္ဌကထာနံ
ဘာသာပရိဝတ္တနဘာဝါဒီဟိ ဂုဏေဟိ သကလလောကေ ပတ္ထဋ္ဌာ-
ယေဝ ဟောန္တိ။

ဧတ္တာဝတာ စ ပန ကိမတ္ထံ ကတောတိအာဒီနမ္ပိ ပဉ္စာနမတ္ထော
ဝိတ္တာရေန ဝိဘာဝိတောဝ ဟောတိတိ။

=====

တထွေတံ ဂုစ္စတိ—

- ၁။ သမ္ဘာဝနီယဿ သုခိဝရာန-
မာဒတ္တမီရိဋ္ဌပဒဿ ယဿ။
ပညာဒိဇာတာ လလိတာ ဂုဏာဘာ၊
ဘာတေဝ လောကမ္ပိ သတံ မုဒါယ။
- ၂။ သ ဗုဒ္ဓဃောသာဝုထိရဂ္ဂမိမာ၊
ဝိဒ္ဓန'မစ္စန္တသမာဒရာ'ဒါ။
သဘာဝဇံ ဗျတ္တိသသတ္တိလဒ္ဓံ၊
သိရိံ ဒဓာတေဝ သုဗုဒ္ဓဃောသော။
- ၃။ “သမ္ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌေ ပရိနိဗ္ဗုတသ္မိ၊
သံဝစ္ဆရာနံ ဒသမေ သတမ္ပိ။
ဇာတော”တိ ဉာတော ဝိဗုဓေဟိ ဗုဒ္ဓ-
ဃောသက္ခရာ ပတ္တသမတ္တမာနီ။
- ၄။ ဝိညူ ဝိဒ္ဓ' မဿ ပုမဂ္ဂဇာတေ၊
သဉ္ဇာတတံ ဒက္ခိဏဒေသဘာဂေ။
ရမ္မေ'န္တိယသ္မိ သုဇနာကရသ္မိ၊
တတ္တတ္ထမေသီန' မယံ ပတီတိ။
- ၅။ မောရဏ္ဍဂါမမ္ပိ သ တတ္ထ ဇာတော၊
ပုညာနိတော ဝိပ္ပကုလမ္ပိ သမ္မာ။
သုရဿ လောကတ္ထသမာဝဟတ္ထံ၊
ဥပ္ပဇနာယာ'ဒျရုဏောဝ ရံသီ။

- ၆။ သံဝဒ္ဓဗုဒ္ဓိသ ပဝုဒ္ဓိပတ္တော၊
အာရာဓယံ ဉာတိဂဏံ သဒေဝ။
ဝေဒေသု ဝိဇ္ဇာသု တဒညသိပ္ပ-
ဂန္ဓေသ္မနာယာသပဝီဏတာ'ဂါ။
- ၇။ သုဒ္ဓါမိမုတ္တိန ဝိဝေစနေန၊
သာရောနု'သာရောတိ ဝိဝိဇ္ဇမာနော။
ဝေဒေသ္မ'သာရတ္ထ'မဗုဇ္ဈိ ယသ္မာ၊
တုဋ္ဌိံ သ နာပဇ္ဇိ သုတေန သေန။
- ၈။ အန္ဓေသတော တဿ ပသတ္ထသာရံ၊
သဒ္ဓမ္မသာရော သဝနေန လဒ္ဓေါ။
နိန္ဒောဝ ဗုဒ္ဓဿ သ သာသနမ္ပိ၊
ဥဿာဟဇာတော' ပဂမာယ တတ္ထ။
- ၉။ ဓမ္မာဘိလာသီ သ ဝိရောစိ တတ္ထ၊
သံလဒ္ဓပဗ္ဗဇ္ဈပသမ္ပဒေါ။
ထေရေ' ပသင်္ကမ္ပ ဝိသုဒ္ဓထေရ-
ဝါဒီနိကာယမ္ပိ ပတိတပညေ။
- ၁၀။ တဒါ ဟိ' သုံ ဒက္ခိဏက္ကန္တိယမ္ပိ၊
နိဝါသိနော ထေရိယဝံသဇာတာ။
တဒညဝါဒီ စ မုနိ မုနိန္ဒ-
မတံ ယထာလဒ္ဓိ ပကာသယန္တာ။

- ၁၁။ သဒ္ဓမ္မသာရာဓိဂမာယ ဘိယျော၊
 ပါဠိ သမုဂ္ဂဏှိ ဇိနေရိတံသာ။
 ဇိဝ္ဗုလီလာ မနသာ'သိတာ'ဿ၊
 လက္ခိဝ ပုညေ နိဝသံ ဗဘာသ။
- ၁၂။ ဧဝံ တမုဂ္ဂဏှ'မဗောဓိ သမ္မာ၊
 “ဧကာယနောယံ သုဝိသုဒ္ဓိယာတိ။
 မဂ္ဂေါ ဝိဝဋ္ဋာဓိဂမာယ” တတ္ထော-
 ယျောဂံ သမာပဇ္ဇိ ပရံ ပရတ္ထိ။
- ၁၃။ သဘာဝပညာ မဟတီ စ သတ္ထ-
 န္တရောပလဒ္ဓါ ဝိပုလာဝ ဝိဇ္ဇာ။
 တေနဿ ဗုဒ္ဓေါတ္တိသမုဒ္ဒတိဇ္ဇော၊
 အကိစ္ဆသာဓိတ္တပဘာဝ'မညာ။
- ၁၄။ ဗုဒ္ဓဿ ကိတ္တိဝံ သုကိတ္တိယောသော၊
 ဝတ္တိဿတေ'စ္စဿ ဂရူ ဝိယတ္တာ။
 အတ္တာနိတံ နာမမကံသု ဗုဒ္ဓ-
 ယောသောတိ သမ္ပုဒ္ဓမတင်္ဂတဿ။
- ၁၅။ မယူရဒ္ဓတဝှယပဋ္ဌနသ္မိ၊
 နိဝဿ ကဉ္စိဝုပုရာဒိကေ စ။
 သ အန္ဓကာချာတ သဒေသိယဌ-
 ကထံ သမုဂ္ဂဏှိ သမာဟိတတ္ထော။

၁၆။ တာဝတ္ထကေနဿ သုမေဓသဿာ-
သန္တုဋ္ဌစိတ္တဿ ကတုတ္တရိမ္ပိ။
သမ္ပုဒ္ဓဝါဏီသု သမတ္တမတ္တံ၊
အညာတုမိစ္ဆာ မဟတီ အဇာယိ။

၁၇။ မဟာမဟိန္ဒာဒိဝသီဝရေဘိ၊
သမာဘတာ ယာဋ္ဌကထာ သဿရာ။
သထေရဝါဒါ သုဝိနိစ္ဆယာ စ၊
တဒါ ဝိဘာတာ ဝတ လင်္ဂီယာ'သုံ။

၁၈။ ပဝတ္တိမေတံ ဝိဒိယ'ဿ မေတ-
ဒဟောသိ “ယံ နှန'ဘိရာမလင်္ဂီ။
အလင်္ဂရောန္တိ ရတနာကရံဝ၊
ဥပေစ္စ သိက္ခေ'ဋ္ဌကထာ မဟန္တိ။

၁၉။ တာ ဘာသယာ သီဟဋ္ဌိကာယ ရစ္စာ၊
တန္တိ သမာရောပု နဝံ ကရေယျုံ။
ဧဝံ ဝေသန္တရိယာန ဗုဒ္ဓ-
မာနိနမတ္ထံ ခလု သာဓယေ"တိ။

၂၀။ ပုရေ စ လင်္ကာဂတ သာသနံ ယံ၊
သုနိမ္မလိန္ဒူဝ ဟိမာဒိမုတ္တာ။
ပဘာသိ၊ ကိသ္မိပ္ပိ တဒါညဝါဒ-
မနာကုလံ တာ'ကုလတံ ဂဇာမ။

၂၁။ ဇိနမ္ပိ နိဗ္ဗာနဂတေ ဟိ ဝဿ-
သတန္တရေ သာသနိကာ သမဂ္ဂါ။
သမာနဝါဒါ ဇိနသာသနမ္ပိ၊
န ကောစိ ဘေဒေါပိ တဒါ အဟောသိ။

၂၂။ ပစ္ဆာ စ သဒ္ဓမ္မဒုမာဟတေဘျ-
ဓမ္မေဟိ ဝါတေဟိ ပဋိစ္စ ပါပေ။
ဇာတေဟိ သံဝိဂ္ဂမနာ သမာယ၊
ထေရေ သ' မုယျောဂမကံသု ဒဋ္ဌံ။

၂၃။ သင်္ဂီတိယော ကစ္စ သုပေသလေဟိ၊
နိဂ္ဂယုမာနာပိ ထိရေဟိ ဒဋ္ဌံ။
ဆိန္ဒာပိ ရုက္ခာ' သု ပုနောရုဟာဝါ-
ကာသုံဝ ဓမ္မံ ဝိနယာ' ညထာ တေ။

၂၄။ နာနာဂဏာ တေ စ အနေကဝါဒါ၊
သံသဂ္ဂကာရာ ဇိနသာသနေ'သုံ။
ဝါဒေကံ အညေဟိ ဇိနေရိတေဘျ-
သုဒ္ဓါယမာနာ ဝိနယဉ္စ ဓမ္မံ။

၂၅။ ဝါဒါ စ ဝါဒီ ပိဋကနိ တေသံ၊
လင်္ကီ မလင်္ကီဝ ကရံ'ပယာတာ။
ပဋိဂ္ဂဟေသုံ ပျဘယာဒိဝါသိ၊
နာညေ မဟာချာတဝိဟာရဝါသိ။

- ၂၆။ ယထာ စ ဗုဒ္ဓါဘိဟိတာဝ ပါဠိ၊
တဒတ္ထသာရာ စ ဝသီဘိ ဉာတာ။
န “တေဓ ဝေါက္ကမ္မ ဝိသုဒ္ဓထေရ-
ဝါဒီ ဝိဝါဒီ”တိ ပဝတ္တိ ကာစိ။
- ၂၇။ ဇီဝံ ရက္ခိသု သထေရဝါဒံ၊
တန္တိ တဒတ္ထဉ္စ သနိဏ္ဏယံ တေ။
တသ္မာ န သက္ကာဝ တဒညဝါဒီ-
ဝါဒေဘိ ဟန္တု စု’ ပဂန္တုမဒ္ဓါ။
- ၂၈။ တံဝါဒသံဘေဒဘယဉ္စ မညယာ၊
“ဒုဒ္ဓါရဝေလာပိ ဘယေဟိ တန္တိနံ”
သမ္မောဟတာဒီဟိ ဘဝေ”တိ ပေါတ္ထကံ၊
အာရောပျ သမ္မာ ပရိပါလယိသု တေ။
- ၂၉။ တဒါ ဟိ တေသံ ပဋိဗာဟနေ ရဏ-
ဝိဒံ သိက္ခံ ဇိနသာသနဒ္ဓရော။
သ ဗုဒ္ဓဃောသော မုနိ ဗုဒ္ဓိပါဋ္ဌဝေါ၊
ဂတောသိ’ ဒိပံ ဓရတဗ္ဗပဏ္ဍိကံ။
- ၃၀။ လင်္ကီ ဥပေစ္စ သ မဟာဌကထာဏ္ဏဝဿ၊
ပါရံ ပရံ ဝိတရဏေ ထိရနိဏ္ဏယောဝ။
သံသုဒ္ဓဝံသဇနိဝါသမဟာဝိဟာရ-
မာဂါ’ မ္မရံ ဥဒယိန္တု’ ပသောဘယန္တော။

- ၃၁။ တသ္မိံ စ ဒက္ခိဏဒိသာယ ဝသီ သ တတ္ထ၊
သောဘံ ပဓာနယရသညိတပါရိဝေဏံ။
ပါသာဒ'မုတ္တမ' မကာ သုဇနောဘိ သေဗျံ၊
သန္တော မဟာနိဂမသာမိ သုစိဏ္ဏဓမ္မော။
- ၃၂။ သမ္မာ စ ယောဂမကရီ ဗုဓဗ္ဗမိတ္တ-
ထေရာဒိ' မန္တ' မုပယာတ' မန္တနတန္တေ။
သံသေဝိတော ဝိဝိဓောယပဗုဒ္ဓိယာ သော၊
သုတ္တာဘိဓမ္မဝိနယဌကထာသွ' နန္တံ။
- ၃၃။ ဝေယျတ္တိယံ' သ သမယေ သမယန္တရေ စ၊
ပညာယ ဒိသ္မ ဝိဝဋ္ဋံ နိဟိတမတ္ထံ။
ထေရာသမဂ္ဂဇိနမဂ္ဂမတာ' မတာသိ၊
မညိသု နဿရတနံ သုဒုလ္လဘန္တိ။
- ၃၄။ ဝိညာယ ဓမ္မဝိနယတ္တယထိစ္ဆဒါနော၊
စိန္တာမဏိတံ သုနိရူပိတဗုဒ္ဓိရူပံ။
ယသေ'တ္ထ နိစ္ဆိတမနော ကဝိသံဃပါလ-
တ္ထေရုတ္တမော ဇနဟိတာယ နိယောဇယီ တံ။
- ၃၅။ “ကိဉ္ဇာပိ သန္တိ ဝိဝိဓာ ပဋိပတ္တိဂန္ဓာ၊
ကေသဉ္ဇိ ကိဉ္ဇိ တု န ဗုဒ္ဓမတာနုသာရံ။
သံသုဒ္ဓထေရ သမယေဟိ စ တေ ဝိရုဒ္ဓါ၊
တသ္မာ ကရောတု ဝိမလံ ပဋိပတ္တိဂန္ဓံ”။

- ၃၆။ မေတ္တာဒယဗျူဒဝနံ ဇနဘူမိယံ သ၊
သံဝဿတေ စ ရိယမဂ္ဂဂမဂ္ဂမဂ္ဂံ။
သံသောဓနတ္ထမိတိ “ပတ္တိတထေရအာသံ၊
ပုရေဿ မေတ” မိတိ ကာသိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ။
- ၃၇။ ဝီရာနုကမ္ပသတိယောဇိတဗုဒ္ဓိမာ သံ၊
ဩဂ္ဂယု၊ ဂယု စ ခိလဋ္ဌကထာ သတန္တိ။
သာရံ သခေဒ မနပေက္ခိယ သာဓုကံ သ၊
ယံ ကာသိ၊ ကံ နှံ ဓန ရောစယတေ ဗုဓံ သော။
- ၃၈။ ဝုတ္တေတ္ထ ဘာဝပရမာဝ သဘာဝဓမ္မာ၊
ဝတ္ထု စ ပီတိသုခဝေဒနိယာ နိတာဝ။
ပုဏ္ဏောဝ သဗ္ဗပဋိပတ္တိနယေဟိ စေသော၊
ပုပ္ဖိဘိဖုလ္လပဝနံဝ ဝိရာဇတေယံ။
- ၃၉။ ယံ ပဿိယာန ပရိကပ္ပိယ ရတုသာရ-
ဂ္ဂံ ဝိသုဒ္ဓိ မဘိယာတု မပေက္ခမာနာ။
တံ သာရမာဒိယိတု မာသု ပယုတ္တယုတ္တာ၊
ဒိသွာ ဟိ နဋ္ဌရတနံ နန ဝဇ္ဇယေ န။
- ၄၀။ ကန္တာ ပဒါဝလိဟ တန္တိနယာနုသာရာ၊
သာရာတိသာရနယပန္နိ ပသိဒ္ဓသိဒ္ဓါ။
အတ္တာ စ သန္တိနုဂမာယ တုလာယမာနော-
ယျောဂေန မေတ္ထ ဟိ ဝိနာ ပဋိပတ္တိ ကာညာ။

- ၄၁။ အာဘာတိ သတ္ထု စတုရာဂမမဇ္ဈဂေါ' ယံ-
 အတ္ထေ ပကာသယိဟ ဘာဏုဝ နေကဒဗ္ဗေ။
 မေဓာဝီ ပီတိဇနနံ' သဝိဓာန' မေတံ-
 တီတံ ဟိ ယာဝ ကဝိဂေါစရ' မဿ ဉာဏံ။
- ၄၂။ ဒိဋ္ဌာဝတိက္ခမတိ' မဿ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ-
 သမ္မာဒနေန သမုပါတ္တသုဓီပဒေဘိ။
 တေနဿ ဗုဒ္ဓဝစနတ္ထ ဝိဘာဝနာယ၊
 ပဗျတ္တသတ္တိ ဝိဒိတာ ဝိဒိတာဂမေဟိ။
- ၄၃။ ချာတံ ကဝီဘိ' ဓိဂတံ ယသ' မာဝဟေန၊
 ထေရဿ သုဒ္ဓမတိဗုဒ္ဓသိရီဝုယသ။
 လောကတ္ထ' မာဝိကတပတ္ထန' မာဒိယာန၊
 သာမဉ္ဇ နိန္ဒဟဒယေန ဇနာန' မတ္ထေ။
- ၄၄။ သမ္ပုဒ္ဓဘာဝဝိဒိတေနိ'မိနာ သမန္တ-
 ပါသာဒိကာဝုဝိနယဋ္ဌကထာ ပဏီတာ။
 သူရော' ဒိတေ ဝိယ တယာ ဝိနယတ္ထမုဋ္ဌာ-
 မုဋ္ဌိ ဘဝန္တိ ဇိနနီတိ ပထာဓိ' ဂန္တာ။
- ၄၅။ လင်္ကာ အလင်္ကတိကတာဝ မဟာမဟိန္ဒ-
 ဧတ္ထရေန ယာ စ ဝိနယဋ္ဌကထာ' ဘတာ, တံ။
 ကန္တာယ သီဟဋ္ဌဂိရာယ ဂိရာယမာနာ၊
 အစူန္တကန္တဗဟုလာ မုနယော ပုရာ'သုံ။

- ၄၆။ အညာ စ ပစ္စရိ-ကုရုန္တိသမညိတာဒိ၊
 ဒီပံ ပဒီပကရဏီ ဝိနယမိ ယာ'သုံ။
 သင်္ဂယျ တာသ' မခိလတ္ထနယေ စ ထေရ-
 ဝါဒေ စ မုတ္တရတနာနိဝ မေကသုတ္တေ။
- ၄၇။ တာဟေဝ သီဟဠနိရုတ္တိယုတံ စ တန္တိ၊
 အာရောပိယာန ရှစ်ရံ အထ ဝိတ္တတံ စ။
 မဂ္ဂံ သမာသနဝသေန ယထာ သမတ္တ-
 လောကေန ယာ ဂရုကတာ ကတမာနနာ'ကာ။
- ၄၈။ သုဒ္ဓန္တယာဂထဝိရာ စ ဝိသုဒ္ဓထေရ-
 ဓါဒိ ဝိသုဒ္ဓဝိနယာဂမပုဇ္ဇမေဃာ။
 သုဒ္ဓံ ကရိသု န ယထေ'န္တိ တဒညဝါဒါ၊
 ဣစ္စာဒိ' မာဝိကရိယာ' သိ နိဒါနမေတ္ထ။
- ၄၉။ ယသ္မိ မနုညပဒပန္နိ သုဘာ သုဗောဓာ၊
 အတ္တာ စ ပီတိသမ' ဝိမှယတာဒိဘာဝီ။
 စိတြာ ဝိစိတြမတိဇာ ကဝိစိတ္တဟံသာ၊
 တဿာ ရသာယတိ တဒတ္ထနုသာရိနံ ယံ။
- ၅၀။ အစ္စန္တသာဂရနိဘာ ဝိဝိဓာ နယတ္တာ၊
 သန္တေ'တ္ထ ယာ'သု ဝိနယဌကထာ ပုရာဏာ။
 တာသံ ယထာဘိမတပန္နိ သုတန္တိကတ္တံ၊
 ကိဉ္ဇိ'ဿ ကိဉ္ဇိ ဗလဝီရ' ပဋိစ္စ ကာတုံ။

- ၅၁။ ဥယျောဂ'မဿ ကရုဏာပဟိတံ ပဋိစ္စ၊
 ပညာသဟာယသဟိတံ ဗလဝံ စ ဒဋ္ဌံ။
 လဒ္ဓါဝံ ယာ နိဒါလလောကမနုညဘူတာ၊
 ဗေဓာဝိနံ နုသဘဂါဝံ ဝိရာဇတေ သာ။
- ၅၂။ ဝိညုဘိ ယာ “ဝိနယသာဂရပါရတိဏ္ဏေ”၊
 သမ္ဘာဝိတာ “သုတရဏာယထိ သီဃဝါဟာ”။
 ဣစ္စာဘိမာနိတဂုဏာ'ဇ္ဇရရာဇ ယာဝ၊
 ကိံ ယံ ထိရံ လဟု ဝိနဿတိ ဒုပ္ပသယံ။
- ၅၃။ “ယာ ဗျာပိနီ'ခိလနယဿ သုဗောဓိနီ စ၊
 သောတူဘိ သေဝိတသဒါတနဓမ္မရဂီ။
 ကတွာန လောကပဟိတေ သဂုဏေ ဒဓန္တိ၊
 ဌာတူ"တိ နဋ္ဌ' မုပဂါ'ဋ္ဌကထာ ပုရာဏာ။
- ၅၄။ ဇနာဘိသတ္တာယ ဒယာယ စောဒိတော၊
 ဝိဆေဇ္ဇ ခေဒံ ဝိနယမ္ပိ သာဓုနံ။
 အထာဂမာန'ဋ္ဌကထာဝိဓာနနေ၊
 ဓုရံ ဒဓာတုံ'ဘိမုခါ'သိ သော သုဓီ။
- ၅၅။ ပဒ္ဓံဝ ဖုလ္လာဘိနတံ သုဘာဏုဘံ၊
 လဒ္ဓါန ဖုလ္လံ'တိသယာ'သိ စေတနာ။
 ခါဌာဒိနာဂေန ထိရဂ္ဂဓီမတာ၊
 ယာ ပတ္ထိတာ'ရဗ္ဘ တဒတ္ထသိဇ္ဈနေ။

- ၅၆။ ဒီဃာဂမထွေသု သဗုဒ္ဓိဝိက္ခမ-
မာဂမ္မ သာရာဓိဂမာ သုမင်္ဂလ-
နာမာနုဂန္တာဝ ဝိလာသိနီတိ ယာ၊
သံဝဏ္ဏနာ လောကဟိတာယ သမ္ဘဝီ။
- ၅၇။ ဂမ္ဘီရမေဓာဝိသယာဂမမ္ပိပိ၊
အာရပ္ပ ဗုဒ္ဓိသ သုနိမ္မလိကတာ။
ဝိညာတဗုဒ္ဓါဘိမတာ ဗဟူ ဇနာ၊
အညတ္ထ သာဓာမဟတံ ဟိ ဗုဒ္ဓိယော။
- ၅၈။ သာ'နီတဝိဒ္ဓါက္ခိမနာ မနာယိတာ၊
ကန္တာဂမေ ဓမ္မသဘာယတေ သဒါ။
တေနေဝ မညေ'ဟ တိရောကတာ တယာ၊
ကို သိဃဂ'ညတြ ပထညဂါမိကာ။
- ၅၉။ ပတွာ မဟန္တာ' မ္မရ'မမ္မုဒေါ ယထာ၊
လောကတ္ထသာဓိပိ မဟာသယံ မတိ။
တသ္မာ'ဿ သိဒ္ဓါ'ဌကထာပရမ္မရာ၊
ဗုဒ္ဓိပ္ပဒါနာယ' ဟုဝံ နဝါ နဝါ။
- ၆၀။ ဗုဒ္ဓါဒိမိတ္တံ ထေရသေဌ'မုဒ္ဓိသံ၊
သံဝဏ္ဏနာ စာသိ ပပဉ္စသုဒနီ။
“သဗ္ဗတ္ထသာရေ ဇိနမဇ္ဈိမာဂမေ၊
လဒ္ဓါန ပီတိ သုဇနာ သမေန္တ”တိ။

၆၁။ ဥပ္ပဇ္ဇိ “သာရတ္ထပကာသိနီ”တိ ယာ၊
သာ ဇောတိပါလဿ ယထာဘိလာသိတံ။
လောကံ ယထာနာမိကသာရဒီပနာ၊
ဘာတာ’သိ သမ္မာပဋိပန္နပန္တဒါ။

၆၂။ သမ္မုရိ ကာတုံ’သ မနောရထော ယယာ၊
အင်္ဂုတ္တရန္တာဂမမတ္ထဝဏ္ဏနာ။
တန္တာမဓေယျံ သုဇနံ စ ဇီဝကံ၊
သော ဇောတိပါလံ စ ပသတ္ထမိတိမံ။

၆၃။ ဥဒ္ဓိဿ ယံ’ ကာသိ ပဝီဇာတံ ကရံ၊
ဗုဒ္ဓါဒိသံသေဗျသုမဂ္ဂဒဿနေ။
သဒ္ဓမ္မပုပ္ဖိန ဝနာယိကာ’သိ သာ၊
ဝိဒ္ဓါလိသံဃဿ သဒါဝဂါဟဏာ။

၆၄။ ယေန’တ္တလဒ္ဓိံ ပဇဟန္တု သာဓဝေါ၊
ဒုဗ္ဗောဓဓမ္မေ စ သဘာဝဒီပနေ။
ဗုဒ္ဓန္တု ဣစ္စာသိ’ဘိဓမ္မသာဂရော၊
တတ္ထာ’ဝတာရံ သုကရေန သာမိနီ။

၆၅။ မေဓာဝိလာသာ’ဿ’ဟုဝု’ဋ္ဌသာလိနီ၊
ကန္တာ စ သမ္မောဟဝိနောဒနီတိ ယာ။
တာ ဗုဒ္ဓယောသောတိ သတုလျနာမိက-
မာဂမ္မ ဇာတာ သုဇနတ္ထသာမိနီ။

(၆၂၈) အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မဟာစည်ဆရာတော်ကြီး

၆၆။ အညာ စ ပဉ္စဌကထာ'ဘိဓမ္မဇော
ဘာဝေ နိဓာယေ'တ္ထ ယထာ'ဿ သုတ္တရာ။
ဂမ္ဘီရမထွေသု ပဝိဒ္ဓဗုဒ္ဓိတံ၊
သမ္မာဒနီ သတ္ထု'တုလတ္တဒီပနီ။

၆၇။ သောဏာဝုထေရဿ ပဋိစ္စ ယာစနံ၊
တာ ယာယ ကင်္ခါ ဝိတရန္တိ ဘိက္ခဝေါ။
ယာ ပါတိမောက္ခမ္ဘိ၊ တဒန္တယာဝုယံ၊
သံဝဏ္ဏနံ'ကာသိ သ ဓိမတံ ဝရော။

၆၈။ သမတ္တလောကဌဝိဘာဝိရဉ္စနာ၊
ကတေ'မိနာ ဓမ္မပဒဿ ဝဏ္ဏနာ။
ထိရံ သမုဒ္ဓိဿ ကုမာရကဿပံ၊
သတံ မနံ ပီတိပဖုလ္လိတံ ယယာ။

၆၉။ အညာ'ဿ ယာ သုတ္တနိပါတ-ခုဒ္ဒက-
ပါဌတ္ထဒါတာ ပရမတ္ထဇောတိကာ။
သံဝဏ္ဏနာ ဇာတကတန္တိ မဏ္ဍနာ၊
တာ ဟောန္တိ လောကဿ ဟိတပ္ပဒီပိနီ။

၇၀။ နိဿေသလောကမ္ဘိ ပစာရဏိစ္ဆာ၊
လင်္ကာဂတာန'ဌကထာန'မဒ္ဒါ။
ယာ ထေရဝါဒီန'မပူရိ ဗုဒ္ဓ-
ယောသဂ္ဂထေရဿ ပဘာဝလဒ္ဓါ။

- ၇၁။ ဘဒ္ဒိသ နာမံ စ၊ ဂုဏာ မနုညာ၊
သမဂ္ဂဂါမီ'နုကရောန္တိ တေသံ။
သသင်္ကသူရာ ဟိ သဒါတနာ ယေ၊
လောကံ ပမောဒံ စ ကရံ စရန္တိ။
- ၇၂။ သုဗုဒ္ဓဗောဓဿ ဝိဘာဝိသတ္တိ-
ပဗျတ္တိ' မာရဗ္ဗ ထိရာသဘဿ။
သမဂ္ဂလောကော ဟိ သုထေရဝါဒေ၊
မာနံ ပဝဇ္ဇေသိ အနညဇာတံ။
- ၇၃။ ဗုဒ္ဓေါတိ နာမံ ဘုဝနမ္ပိ ယာဝ၊
သုဗုဒ္ဓဗောဓဿ သိယာ န ကိဉ္စိ။
လဒ္ဓါ ဟိ သာဓူဘိ မဟောပကာရာ၊
မဟဉ္ဇဝိတ္တာနိဝ တံသကာသာ။
- ၇၄။ ခီယေထ ဝဏ္ဏော န သမုဒ္ဓဋ္ဌောပိ၊
နန္ဒ'ဿ နေကာ ဟိ ဂုဏာ အနန္တာ။
ကော နုဒ္ဓရေယျာ' ခိလသာဂရောဒေ၊
တထာပိ မညန္တ သုဓိ သဒါ တေတိ။

ဆဋ္ဌသင်္ဂီတိဘာရနိတ္တာရကသံဃသမိတိယာ ပကာသိတာယံ
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာ နိဋ္ဌိတာ။

=====

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာယံ

လက္ခိတဗ္ဗနာမာဒိနံ အနုက္ကဏိကာ

ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော
(အ)		(အ)	
အက္ခရာသာရိယ	၅၅၆	အန္တကရဋ္ဌ	၅၆၉
အဂ္ဂညသုတ္တ	၅၃၃	။	၅၇၃
အင်္ဂုလိမာလပိဋက	၅၅၆-၇	အန္တကရဋ္ဌိက	၅၇၃
အညတိတ္တိယ	၅၅၅	အပရသေလိယ	၅၅၅-၆
အညမညာတိဒေသ	၅၉၃	အဗုဒ္ဓဝစန	၅၅၆-၇
။	၆၀၁	အဘယဂိရိနိကာယုပ္ပတ္တိ	၅၅၀
အညမဟာသံဃိက	၅၅၅-၆	အဘယဂိရိဝါသီ	၅၅၂-၃
အဋ္ဌသာလိနီ	၅၂၃	။	၅၅၇
။	၅၉၇	။	၅၈၃
။	၆၀၃	အဘယဂိရိပိဟာရ	၅၅၁-၂
အတိဝိစာရဏ	၆၀၀	အဘိဓမ္မဋ္ဌကထာကရဏံ	၅၉၇
အတ္ထဒဿိတ္ထေရ	၆၀၈	အဗ္ဗဿာမဏေရသီလာကာလ	၅၆၃
အဒ္ဓါနုက္ကမကထာ	၅၆၄	အရိယဝံသကထာ	၅၇၉
အဓမ္မဝါဒုပ္ပတ္တိ	၅၅၅	အသောကရညောကာလ	၅၄၇
အနုရာဓပုရ	၅၂၁	။	၅၅၅
။	၅၂၉	အသောကာရာမ	၅၄၈
အနုရာဓရာဇောနီ	၅၅၃	အဿယောသ	၅၄၃
အနုရုဒ္ဓ	၅၄၂-၃	။	၅၆၆
အနုရုဒ္ဓ(အာစရိယ)	၅၄၂	။	၆၁၁
။	၅၆၈		
အန္တက (ဂဏ)	၅၅၅-၆		
အန္တကဋ္ဌကထာ	၅၆၉		
။	၅၇၁		
။	၅၇၃		

===O===

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာယံ

လက္ခိတဗ္ဗနာမာဒိနံ အနုက္ကထိကာ

ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော
(အ)		(ဇ)	
အာဂမဋ္ဌကထာကရဏံ	၅၉၃	ကေစွေ အာရုနိကဝါဒ	၅၇၂
အာဂမဋ္ဌကထာဝယဝဘာဝ	၅၇၈	"	၅၉၉
"	၆၁၀	ကေစွေ ဝိစက္ခဏာ	၆၁၁
အာစရိယအနုရုဒ္ဓ	၅၆၈	ကေဗျောဟာရိက	၅၄၅
အာစရိယဓမ္မပါလ	၅၆၈		
အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသဿဉ္ဇပုတ္တိ	၅၇၁	(ဩ)	
အာစရိယဗုဒ္ဓဃောသဿ-		ဩဝါဒါနုသာသနိကဒါန	၅၃၇-၈
ဇာတိဂါမ	၅၇၀		
အာစရိယဗုဒ္ဓဒတ္တ	၅၆၈	(က-ကာ)	
အာယာစနကာရဏံ	၅၇၅	ကခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာကရဏံ	၆၀၃
"	၆၀၂	ကဗ္ဗိပုရ	၅၉၅
အာလောကလေဏ	၅၅၃	"	၅၇၁
အာဠဝကဂစ္ဆိတ	၅၅၆	"	၅၆၈
"	၅၅၇	ကဗ္ဗိဝရရဋ္ဌ	၅၆၈
(ဣ)		ကဗ္ဗိဝရမ်	၅၆၈
ဣန္ဒြောစိနရဋ္ဌေ	၅၆၇	ကထာဝတ္ထု	၅၄၉
(ဥ)		ကပ္ပဂန္ထ	၅၅၆
ဥပတိဿတ္ထေရ	၅၈၁	ကပိလ (အမစ္စ)	၅၅၇
ဥရဂနဂရ	၅၆၈	ကဗ္ဗသတ္ထ	၅၄၂
ဥဿိလိယာတိဿ	၅၅၈	ကဗ္ဗသတ္ထဝိစာရဏာ	၅၄၂
		ကရဏပုကာရ	၅၇၉
		ကလမ္ပနဒီ	၅၂၉
		ကလိင်္ဂရဋ္ဌ	၅၇၂
		ကဿပိယ	၅၄၆

===0===

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာယံ

လက္ခိတဗ္ဗနာမာဒိနံ အနုက္ကထိကာ

ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော
(၁)		(၈-ဆ)	
ကာဝီရပဋ္ဌန	၅၅၉	စိနရဋ္ဌ	၅၈၂
ကာဝေရိနဂရ	၅၆၈	စူဠပစ္စရိ(အဋ္ဌကထာ)	၅၇၃
ကုမာရကဿပတ္ထေရ	၆၀၅	စူဠဗုဒ္ဓယောသ	၆၀၁-၂
ကုရုန္တိ (အဋ္ဌကထာ)	၅၇၃	စူဠဝံသ	၅၂၂
ကုသိနာရ	၅၂၉	စေတိယဝါဒီ	၅၄၅
ကုဟကတိဿတ္ထေရ	၅၆၃	စောဠရဋ္ဌ	၅၆၈
ကောတနေမလီ	၅၇၀	ဆန္ဒာဂါရိက	၅၄၆
ကောသမ္ပိ	၅၅၅		
(၂)		(၉-ည)	
ခေဋ္ဌ	၅၆၉	ဇမ္ဗုဒီပ	၅၂၇
ခေဍာ	၅၇၀	။	၅၅၆
(၃)		ဇာတကဋ္ဌကထာကရဏံ	၆၀၈
ဂရဟာ (ပရေသံ)	၆၁၂	ဇာတိဒေသဝိစာရဏာ	၅၂၈
ဂုဏာဘဒြ	၅၈၂	ဇီဝက (ဥပါသက)	၅၉၅
ဂုန္တာဇနပဒ	၅၇၀	ဇေဋ္ဌတိဿ	၅၅၉
ဂုန္ဒလပလ္လိ	၅၇၀	ဇေတဝနဝါသီနိကာယုပ္ပတ္တိ	၅၆၃
ဂုန္ဒလု	၅၇၀	ဇေတဝနဝါသီ	၅၆၄
ဂုဠမဂ္ဂ	၅၅၆	ဇေတဝနဝိဟာရ	၅၆၃
ဂုဠမဟောသဓ	၅၅၇	ဇေတဝိပါလတ္ထေရ	၅၉၅
ဂုဠဝိနယ	၅၅၆	ဇေတဝိဝနယျာန	၅၆၃
ဂုဠဝေဿန္တရ	၅၅၆	ဉာဏောဒယ	၅၂၃
ဂေါကုလိက	၅၄၅		
မဂ္ဂိဋ္ဌာဘယ	၅၅၄		
။	၅၅၈		

===0===

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာယံ

လက္ခိတဗ္ဗနာမာဒိနံ အနုက္ကထိကာ

ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော
(တ)		(ခ)	
တက္ကိနောသာသနံ	၆၁၂	ဓမ္မဂုတ္တိက	၅၄၅
ဟန္တဂန္တ	၅၅၆	ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာကရဏံ	၆၀၄
တန္တိဿယော	၅၇၈	ဓမ္မပါလ	၅၄၃
တမ္ပပဏ္ဍိနဒီ	၅၆၈	ဓမ္မပါလ (အာစရိယ)	၅၆၈
တလိဝိန္ဒကုတိ	၅၆၇	ဓမ္မရစိနိကာယ	၅၅၂
တိပေဋက	၅၈၄	။	၅၅၈
တေလိဂ်	၅၆၇	ဓမ္မရစိနိကာယပုပ္ဖတ္တိ	၅၅၇
တေလင်္ဂဇာတိက	၅၆၇	ဓမ္မာနန္ဒ	၅၂၈
		။	၅၆၇
(ထ)		ဓမ္မာနန္ဒကောသမ္ပိ	၅၂၇
ထူပါရာမ	၅၂၉	။	၅၆၆
ထေရဝါဒ	၅၄၅	ဓမ္မောတ္တရိယ	၅၄၆
ထေရဝါဒဂဏ	၅၄၆	ဓမ္မရက္ခပဗ္ဗတပိဟာရ	၆၀၆
ထေရဝါဒပိဋက	၅၆၅		
ထေရဝါဒီ	၅၅၄-၇	(န)	
(ဒ)		နတ္ထိမဟာပစ္စရိအာဒိကာ	
ဒက္ခိဏက္ကန္တိယရဋ္ဌိက	၅၆၇	သုတ္တာဘိဓမ္မေသု	၅၉၇
။	၅၇၁	န သတ္ထု သာသနံ	၆၁၂
ဒက္ခိဏက္ကန္တိယရဋ္ဌိကဘာဝယုတ္တိ	၅၆၇	နာဂဇူန (ဘိက္ခု)	၅၄၃
ဒမိဋ္ဌရာဇ	၅၅၁	။	၅၆၆
ဒါဌာဓာတု	၅၇၂	။	၆၁၁
ဒါဌာနာဂတ္ထေရ	၅၉၄	နာဂါရိနကောဏ္ဍ	၅၆၅
ဒီပကာရာယန (အမစ္စ)	၅၅၄	နာလန္ဒာ	၅၅၅
ဒီပဝံသ	၅၇၂	နိကာယန္တရဝါဒါ	၅၅၀
ဒေဝါနံပိယတိဿရာဇ	၅၅၀	နိကာယသင်္ဂဟ	၅၅၆

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာယံ

လက္ခိတဗ္ဗနာမာဒိနံ အနုက္ကဏိကာ

ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော်	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော်
(န)		(ဖ)	
နိဿယ (ပကာသနံ)	၅၇၈	ဖာဟိယမဒ္ဓါနုက္ကမကထာ	၅၆၄
နိဿယဌကထာဝိဘာဝနာ	၅၈၈	ဖာဟိယံ (စိနဘိက္ခု)	၅၆၄
နေမလီ	၅၇၀	(ဗ)	
(ပ)		ဗန္ဓုပါဒါပစ္စာ	၅၃၃
ပဉ္စပကရဏဌကထာကရဏံ	၅၉၈	ဗဟလမဿုတိဿတ္ထေရ	၅၅၁-၂
ပညတ္တိတုတင်္ဂ	၅၈၃	ဗာဟုလိက (ဂဏ)	၅၄၅
ပတည္ဇလီ	၅၃၈	ဗာဟုသစ္စဂုဏမက္ခန္ဓ	၅၄၂
ပတည္ဇလိဝါဒ	၅၃၈	ဗုဒ္ဓဃောသကထာ(မဟာဝံသ)	၅၂၂
။	၅၄၁	ဗုဒ္ဓဃောသုပ္ပတ္တိ	၅၆၇
ပပဉ္စသုဒ္ဓနီ	၅၉၄	ဗုဒ္ဓဒတ္တ (အာစရိယ)	၅၆၈
ပဋိသန္တိဒါမဂ္ဂဂဏ္ဍိပဒ	၅၉၈	ဗုဒ္ဓဒေဝတ္ထေရ	၆၀၈
ပရမတ္ထဇောတိကာဌကထာ-		ဗုဒ္ဓမိတ္တတ္ထေရ	၅၉၄
ကရဏံ	၆၀၆	။	၆၀၈
ပရမတ္ထမဉ္ဇူသာဋီကာ	၅၈၁	ဗုဒ္ဓသိရိတ္ထေရ	၅၉၀
ပရိတ္တဌကထာ	၅၂၃	ဗောဓိမဏ္ဍာသမိပ	၅၂၂
ပသံသံ (ထေရဝါဒီနံ)	၆၁၂	။	၅၆၆
ပါဠိလိပုတ္တ	၅၅၅	ဗြာဟ္မဏကုလဝိစာရဏာ	၅၃၂
ပုဗ္ဗသေလိယ	၅၅၅	ဗြာဟ္မဏတိဿ	၅၅၀
ပုရိသသုတ္တ	၅၃၂	(ဘ)	
ပေဋက	၅၈၄	ဘဒ္ဒယာနိက	၅၄၆
ပေါတ္တကာရောပန	၅၅၃	ဘာတိယရာဇကာလ	၅၅၄
ပေါရာဏဝစနဒဿနံ	၅၈၉	ဘာရတ	၅၄၂
		ဘာရဒ္ဒါဇ	၅၃၄
		ဘြူနဟာ	၅၃၅

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာယံ

လက္ခိတဗ္ဗနာမာဒိနံ အနုက္ကထိကာ

ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော
(မ)		(မ)	
မနောရထပူရဏီ	၅၉၅	မဟာမေဃဝနယျာန	၅၅၀
မယူရဒ္ဒတပဋ္ဌန	၅၆၉	မဟာယာနနိကာယ	၅၄၃
မယူရသုတ္တပဋ္ဌန	၅၇၁	မဟာယာနပိဋက	၅၅၇
မရမ္မရဋ္ဌိက	၅၆၇	။	၅၆၅
မရမ္မရဋ္ဌိကဘာဝကထာ	၅၆၇	မဟာယာနိကနယဝိစာရဏာ	၅၄၃
မလယဇနပဒ	၅၅၃	မဟာယာနိကပိဋက	၅၆၅
။	၅၆၀	မဟာရက္ခိတတ္ထေရ	၅၅၁
မဟာကဗ္ဗသတ္တ	၅၄၂	မဟာဝိဟာရ	၅၅၀
မဟာဂါ	၅၃၂	။	၅၆၃
မဟာဋ္ဌကထာ	၅၇၃	မဟာဝိဟာရနာသနံ	၅၆၂
။	၅၉၆	မဟာဝိဟာရဝါသီ	၅၄၄
မဟာတိပိဋကတ္ထေရ	၅၅၁	။	၅၅၂
မဟာတိဿတ္ထေရ	၅၅၁	။	၅၅၃-၄
။	၆၁၄	။	၅၆၄
မဟာနာမ (ရာဇာ)	၅၇၁	မဟာဝေလိဂါ	၅၃၂
မဟာနိဒ္ဒေသ	၅၅၁	မဟာဝံသ	၅၂၂
မဟာပစ္စရီ (အဋ္ဌကထာ)	၅၇၃	။	၅၆၆
မဟာပဒေသသုတ္တ	၆၁၃	။	၅၈၉
မဟာဗုဒ္ဓဃောသတ္ထေရ	၆၀၂	။	၅၉၂
မဟာဗောဓိ	၅၂၇	။	၆၀၂
မဟာဘာရတ	၅၄၂	မဟာဝံသဗုဒ္ဓဃောသကထာ	၅၂၂
မဟာမဟိန္ဒတ္ထေရ	၅၂၄	မဟာသဃီက	၅၄၅
။	၅၅၀	။	၅၅၅
။	၅၅၇		
။	၅၉၆		

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာယံ

လက္ခိတဗ္ဗနာမာဒိနံ အနုက္ကထိကာ

ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော်	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော်
(မ)		(ရ)	
မဟာသေနရာဇာ	၅၂၉	ရာဇေဟ	၅၅၅
။	၅၅၉	ရာဇေရိက(နိကာယ)	၅၅၅-၆
။	၅၇၂	ရာဇမာတုပိဟာရ	၅၂၉
။	၅၇၅	ရာမာယန	၅၄၂
မဟိန္ဒ	၅၂၄	ရေဝတ(ထေရ)	၅၂၂
မဟိသာသက	၅၄၅	။	၅၇၁
မဟိသာသကဂန္ထ	၅၈၇	ရောဟနဇနပဒ	၅၆၀
မဟိသာသကနိကာယိက	၅၈၇		
မဟိသာသကပိဋက	၅၆၄	(လ)	
မာဂဏ္ဍိယ	၅၃၅	လင်္ကာဒီပ	၅၅၆
မာဂဏ္ဍိယဗြဟ္မဏ	၅၃၈		
မာတုလနဂရ	၅၅၃	(ဝ)	
မိဒ္ဓရူပ	၅၈၃	ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာ	၅၇၃
မိလာပေါရ်	၅၆၉	ဝဇ္ဇိပုတ္တက (ဂဏ)	၅၄၅
မူလဌကထာ	၅၉၆	။	၅၅၇
မေဃဝဏ္ဏဘာယ (အမစ္စ)	၅၆၃	ဝဋ္ဋဂါမဏိရာဇာ	၅၅၀-၁
မေတ္တေယျ	၅၂၆	ဝဏ္ဏပိဋက	၅၅၆
မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရ	၅၄၈-၉	ဝဿာရာဇကာလ	၅၂၉
မောရဏ္ဏခေဋ္ဌက	၅၇၀	။	၅၇၅
မောရဏ္ဏဂါမ	၅၇၀-၁	။	၅၉၀
		ဝသုဗန္ဓု	၆၁၁
(ရ)		ဝါဇီရိယ (နိကာယ)	၅၅၅-၆
ရဋ္ဌပါလဂစ္ဆိတ	၅၅၆-၇	ဝါသေဋ္ဌ	၅၃၄
။	၅၇၁	ဝိနယဌကထာကရဏ	၅၉၀
ရတနကုဋ	၅၅၆	ဝိမတိဝိနောဒနိဋ္ဌိကာ	၅၇၉

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာယံ

လက္ခိတဗ္ဗနာမာဒိနံ အနုက္ကဏိကာ

ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော်	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော်
(ဝ)		(သ)	
ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပကာရဏာ	၅၈၁	သံဃပါလ (ထေရ)	၅၂၄
ဝိသုဒ္ဓိကထာ	၅၇၉	သံဃပါလ (ဘိက္ခု)	၅၈၂
ဝိသုဒ္ဓိတ္ထေရဝါဒ	၅၄၅-၆	သံဃမိတ္တ	၅၅၉
ဝိသုဒ္ဓိတ္ထေရဝါဒီ	၅၅၀	"	၅၆၂
"	၅၅၅	သကလလောကပတ္တာရ-	
"	၅၆၄	ကာရဏံ	၆၀၉
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဿကရဏံ	၅၇၆	သင်္ကန္တိက (ဂဏ)	၅၄၆
ဝေတုလ္လ (နိကာယ)	၅၅၅	သင်္ခေပဋ္ဌကထာ	၅၇၃-၄
ဝေတုလ္လပိဋက	၅၅၆-၇	သထုံနဂရ	၅၆၇
ဝေတုလ္လဝါဒ	၅၅၆	သဒ္ဓမ္မပတိရူပက	၅၅၆-၇
"	၅၅၈	သဗ္ဗတ္ထိဝါဒ	၅၄၅
"	၅၆၀	သမန္တပါသာဒိကာ	၅၅၆
ဝေတုလ္လဝါဒနိဂ္ဂဟ	၅၅၇-၈	"	၅၆၉
ဝေတုလ္လဝါဒီ	၅၅၆	သမ္ပိတိယ	၅၄၆
ဝေဒဂန္ထ	၅၃၂	သမ္မေဟဝိသောဒနီ	၅၉၈
"	၅၄၀	သာဂလတ္ထေရ	၅၅၈
ဝေဒလ္လပိဋက	၅၅၆-၇	သာဂလိယ	၅၅၈
"	၅၆၂	သာဂလိယနိကာယပုပ္ဖတ္ထိ	၅၅၈
ဝေပုလ္လ	၅၅၆	သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ	၅၇၃
ဝေါဟာရကတ်တိဿ	၅၅၄	သာသနပဝတ္တိက္ကမ	၅၄၅
"	၅၅၇-၈	သိဒ္ဓတ္ထိက (နိကာယ)	၅၅၅
		သိရိကုဋ္ဌ (ရာဇာ)	၆၀၅
		သိရိနိဝါသ	၅၉၁
		သိရိပါလ	၅၉၀
		"	၆၀၆

===0===

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာယံ

လက္ခိတဗ္ဗနာမာဒိနံ အနုက္ခယိကာ

ပဒါနုက္ခယော	ပိဋကော	
(သ)		
သိရိမေဃဝဏ္ဏရာဇကာလ	၅၇၂	
သီဟဌ	၅၂၄	
သီဟဌဒီပ	၅၃၂	
။	၅၅၂	
။	၅၅၇	
။	၅၅၉	
သုတ္တဝါဒီ (ဂဏ)	၅၄၆	
သုတ္တာဘိဓမ္မေသု-		
မဟာပစ္စရိအာဒိကာ နတ္ထိ	၅၉၇	
သုမင်္ဂလဝိလာသိနီ	၅၉၄	
သောဏတ္ထေရ	၆၀၃	
သောတတ္ထကီရန္တကာရက	၆၀၁	
(ဟ)		
ဟာဗဒ်မဟာဝိဇ္ဇာလယ	၅၂၇	
ဟိရညဝတိကာ	၅၂၉	
ဟေမဝတိက (နိကာယ)	၅၅၅	

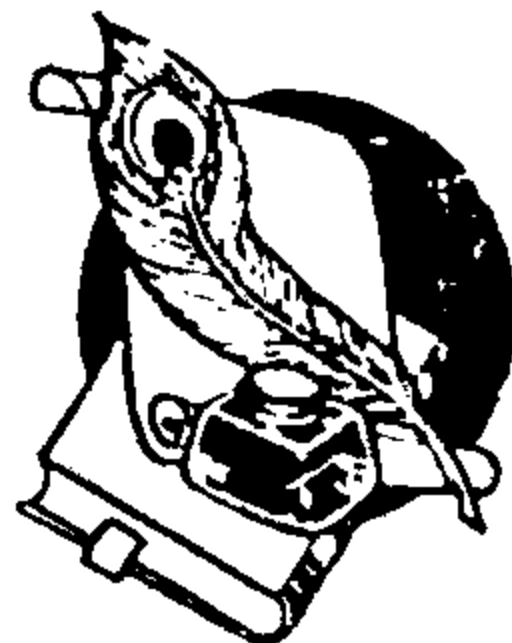
နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ် (ရန်ကုန်)
ဒုတိယပါမောက္ခချုပ် (စီမံ) နှင့် မော်ကွန်းထိန်းဆရာတော်၊

ရန်ကုန်တိုင်း၊ ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်
မဟာသိမ်တော်ကြီး ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်
ပဓာနနာယကဆရာတော်

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
ဘဒ္ဒန္တကုမာရထေရ်
၏

ရေးသားပြုစုပြီးသော ကျမ်းစာအုပ်များ

စာရင်းမှတ်တမ်း

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
ဘဒ္ဒန္တကုမာရထေရ် ၏
ပြုစုရေးသားပြီးသော ကျမ်းစာအုပ်များ

=====

ခရီးသွားမှတ်တမ်း စာအုပ်များ

၁။ ၁။ ငါးနိုင်ငံလေ့လာရေး ခရီးသွားမှတ်တမ်း	(၁၃၅၃-၁၉၉၁)
၂။ ၂။ ထိုင်းနိုင်ငံ ပရိယတ္တိပညာသင်ကြားမှု
လေ့လာရေးအဖွဲ့၏ ခရီးသွားမှတ်တမ်း	(၁၃၅၉-၁၉၉၇)
၃။ ၃။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ
တက္ကသိုလ်များလေ့လာရေးခရီးထွက်ခြင်း
ခရီးသွားမှတ်တမ်း	(၁၃၆၇-၂၀၀၅)
၄။ ၄။ ထိုင်းနိုင်ငံ ဓမ္မကာယဖောင်ဒေးရှင်း
ဝပ်ဖရေဓမ္မကာယ၌ ကျင်းပပြုလုပ်သည့်
မာဃပူဇာ မှတ်တမ်းလွှာ	(၁၃၆၉-၂၀၀၇)
၅။ ၅။ ထိုင်းနိုင်ငံ ဓမ္မကာယဖောင်ဒေးရှင်း
ဝပ်ဖရေဓမ္မကာယ၌ ကျင်းပပြုလုပ်သည့်
မာဃပူဇာ မှတ်တမ်းလွှာ (၂)	(၁၃၆၉-၂၀၀၈)

===၀၀၀===

သမိုင်းမှတ်တမ်း စာအုပ်များ

- ၆။ ၁။ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်
သမိုင်းအကျဉ်း (၁၃၆၀-၁၉၉၈)
- ၇။ ၂။ ဝိဟာရာနမောဒနကထာနှင့် မဟာသိမ်တော်ကြီး
ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ
သမိုင်းအကျဉ်း (၁၃၆၁-၁၉၉၉)
- ၈။ ၃။ မဟာသိမ်တော်ကြီးပရိယတ္တိစာသင်တိုက်
ဖြစ်ပေါ်လာပုံ သမိုင်းမှတ်တမ်း (၁၃၆၂-၂၀၀၀)
- ၉။ ၄။ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ် (ရန်ကုန်)
ဘွဲ့နှင်းခမ္ဘာရုံသိမ်တော်ကြီးဖြစ်ပေါ်လာပုံ
မှတ်တမ်းသမိုင်း (၁၃၆၃-၂၀၀၁)
- ၁၀။ ၅။ မဟာသိမ်တော်ကြီး ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်
သမိုင်းအကျဉ်း (သီးသန့်) (၁၃၆၅-၂၀၀၃)

===၀၀၀===

ဝိနည်းပါဠိတော်ငါးကျမ်းနှင့် ဇာတ်အဋ္ဌကထာ
ခက်ဆစ်အလင်းပြ ကျမ်းစာအုပ်များ

- ၁၁။ ၁။ ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် ခက်ဆစ်ကျမ်း (၁၃၆၃-၂၀၀၂)
- ၁၂။ ၂။ ပါစိတ္တိယပါဠိတော် ခက်ဆစ်ကျမ်း (၁၃၆၁-၁၉၉၉)
- ၁၃။ ၃။ မဟာဝဂ္ဂပါဠိတော် ခက်ဆစ်ကျမ်း (၁၃၆၂-၂၀၀၁)
- ၁၄။ ၄။ စူဠဝဂ္ဂပါဠိတော် ခက်ဆစ်ကျမ်း (၁၃၆၀-၁၉၉၈)

(၆၄၂)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရထေရ်၏ ကျမ်းစာအုပ်မှတ်တမ်းများ

၁၅။ ၅။ ပရိဝါရပါဠိတော် ခက်ဆစ်ကျမ်း (၁၃၆၀-၁၈၅၈)

၁၆။ ၆။ ပထမကြီးတန်း ဇာတ်အဋ္ဌကထာ
ခက်ဆစ်အလင်းပြကျမ်း (၁၃၆၅-၂၀၀၃)

===၀၀၀===

ဓမ္မဒေသနာတော်ဆိုင်ရာ ကျမ်းစာအုပ်များ

၁၇။ ၁။ ဝိဟာရာနုမောဒနကထာ (၁၃၆၀-၁၉၉၈)

၁၈။ ၂။ မိုးပျံအဏ္ဏဝါဓမ္မကထာ (၁၃၆၁-၁၉၉၉)

၁၉။ ၃။ ဗုဒ္ဓါဘိသေက ဘုရားအနေကဇာတင်
မင်္ဂလာဂါထာတော်များ (၁၃၆၃-၂၀၀၂)

၂၀။ ၄။ ကုရုဓမ္မဇာတ်တော် (၁၃၆၃-၂၀၀၂)

===၀၀၀===

အခြားရေးသားပြုစုခဲ့ပြီးသော ကျမ်းစာအုပ်များ

၂၁။ ၁။ ဘုရားရှင်၏ သွားတော်ဓာတ် အံတော်မြတ်
သမိုင်းနှင့် ဘုရားဖြစ်တော်စဉ် ဗုဒ္ဓဝင်အကျဉ်း (၁၃၅၉-၁၉၉၇)

၂၂။ ၂။ ကမ္မာကမ္မဘာသာ (သိမ်သင်တန်းအကျဉ်းချုပ်) (၁၃၆၀-၁၉၉၈)

၂၃။ ၃။ ရှစ်ကျပ်တစ်ဆူသာသနာဝင်(အကျဉ်း) (၁၃၆၂-၂၀၀၁)

၂၄။ ၄။ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာသဘင် မှတ်တမ်းအကျဉ်းချုပ်နှင့်
ပိဋကတ်သုံးပုံပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ
ကျမ်းစာအုပ်များ စာရင်းမှတ်တမ်း (၁၃၆၃-၂၀၀၂)

- ၂၅။ ၅။ ရန်ကုန်တိုင်း၊ သုံးခွမြို့၊ မဟာဗောဓိ
ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊ ပဓာနနာယကဆရာတော်
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တကုသလသာမီဘိဝံသ
ထေရ်၏ ထေရုပ္ပတ္တိကထာ (၁၃၆၅-၂၀၀၃)
- ၂၆။ ၆။ ရန်ကုန်တိုင်း၊ သုံးခွမြို့နယ်၊ သာသနာ့အောင်
ဗိမာန်ကျောင်းတိုက်၊ ပဓာနနာယကဆရာတော်
အဂ္ဂမဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဘဒ္ဒန္တသာသနထေရ်၏
ထေရုပ္ပတ္တိကထာ (၁၃၆၅-၂၀၀၃)
- ၂၇။ ၇။ ပထမငယ်တန်း ဇာတ်အဋ္ဌကထာ
ခက်ဆစ်အလင်းပြကျမ်း (၁၃၆၂-၂၀၀၁)
- ၂၈။ ၈။ အဘိဓမ္မမဟာရဋ္ဌဂုရု မော်လမြိုင်မြို့၊
ဝဲပျံဆရာတော်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ (၄၆)ဂါထာ (၁၃၆၃-၂၀၀၂)
- ၂၉။ ၉။ မိဘက်ဖဘက် ဆွေစဉ်မျိုးဆက်မှတ်တမ်း
(၁၃၆၃-၂၀၀၂)
- ၃၀။ ၉။ မဟာသိမ်တော်ကြီး ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊
ပဓာနနာယကဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တကုမာရထေရ်၏
'အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ'ဂုဏ်ပူဇာ ထေရုပ္ပတ္တိကထာ (၁၃၆၇-၂၀၀၅)
- ၃၁။ ၁၀။ ဝါကျနိယံမှတ်စု (၁၃၆၇-၂၀၀၅)
- ၃၂။ ၁၁။ ထေရ်ပညာရှင်တို့၏ အဆုံးအမ
အဆိုအမိန့်များ (၁၃၆၉-၂၀၀၇)
- ၃၃။ ၁၂။ မှတ်စုမှတ်ရာ ဆေးနည်းတို့ထွာနှင့်
ဆေးပညာဆိုင်ရာဆောင်းပါးများ (၁၃၆၉-၂၀၀၇)

(၆၄၄)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရဇေရိယ ကျမ်းစာအုပ်မှတ်တမ်းများ

ပေမူမှ ကွန်ပျူတာမူသို့
ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ခဲ့ပြီးသော ကျမ်းစာအုပ်များ

- ၃၄။ ၁။ ဒါဌာဓာတုဝံသကျမ်း (ပေမူမှ ကွန်ပျူတာစာမူသို့
ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ခြင်း) (၁၃၇၀/၂၀၀၈)
- ၃၅။ ၂။ မဟာရဟန်းတိကျမ်း (အရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏
အဆုံးအမများကို ကွန်ပျူတာစာစီစာအုပ်အဖြစ်
ပြန်လည်ထုတ်ဝေလှူဒါန်းခြင်း) (၁၃၆၅-၂၀၀၃)
- ၃၆။ ၃။ အရိမေတ္တေယျဗုဒ္ဓဝင်စာစုများ (ပေမူမှ
ကွန်ပျူတာစာမူသို့ စာစီတည်းဖြတ်) (၁၃၆၂-၂၀၀၁)
- ၃၇။ ၄။ ဒသဗောဓိသတ္တုပ္ပတ္တိကထာ (ပေမူမှ ကွန်ပျူတာ
စာမူအဖြစ် ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်လှူဒါန်း) (၁၃၆၇-၂၀၀၆)
- ၃၈။ ၅။ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ (သီဟိုဠ်ပါဠိမူမှ မြန်မာအက္ခရာပြန်
ကွန်ပျူတာစာမူသို့ ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်) (၁၃၆၈-၂၀၀၇)
- ၃၉။ ၆။ ပင်းယသာသနာဝင်ကျမ်း
(ကွန်ပျူတာစာစီထုတ်ဝေလှူဒါန်း) (၁၃၇၀-၂၀၀၈)
- ၄၀။ ၇။ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိ၊ နိဿယကျမ်း (၁၃၇၀-၂၀၀၈)

ဆရာတပည့်များ
မဟာသိမ်-ကွန်ပျူတာ

၁၃၇၀-ပြည့်နှစ်၊
ဝါဆိုလပြည့်နေ့
(၁၇၊ ၇၊ ၂၀၀၈)

သီလံ သမာဓိ ပညာ စ၊
ဝိမုတ္တိ စ အနတ္တရာ။
အနုဗုဒ္ဓါ ဣမေ ဓမ္မာ၊
ဂေါတမေန ယသသင်္ခါနာ။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် -

သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ ဝိမုတ္တိ ဟူသော အတုမရှိမြတ်သော
တရားလေးပါးကို အစဉ်အတိုင်း သိမြင်တော်မူခဲ့ပေသည်။

သီလ = ကိုယ်နှုတ်နှစ်ပါးတို့ကို ဒုစရိုက် ဒုရာဇိဝတို့မှ
ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ခြင်း။

သမာဓိ = ကိလေသာကိစ္စ အဝဝကြောင့် စိတ်၏ မပျံ့မလွင့်
တည်ကြည်ခြင်း။

ပညာ = ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ သစ္စာလေးဝ သဘာဝကို
ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်း။

ဝိမုတ္တိ = ကိလေသာ အနှောင်အဖွဲ့ အားလုံးတို့မှ
လွတ်မြောက်ခြင်း။

